N. Inv. 1386.

Rhk. II. 41

Donatus magistri Sebastiani Kucker

erut signa
in sole et lua
stellis &c
luce vox
prudentis
silian prim
tria in
consilys
servare
et difficilia
q9tm ... tut ut p
wort prim ... at em eve
nent in ning n tacta ferunt que
provident ut dr Gr in ol Et non
tollerabiles hy mndi mala sustinens
si tam h p pstie clipeu pmunim
2m e ut erigat eor spem p pmis
sioz l'pmiciacoz ecy bom cp post
difficilia osequt et hc ne frangaut
ex difficultate et vehementia tribulati
q pdicit 3m e ut eventu tribulat
et difficilium ats exhibitoz pmissoru
sb certitudine indubitabili assenet
ut utriaz et euidete eam pdictoru
ostendat si pt Ne si dubitarent de
dictis ming curaret d'adutu tribulat
magis sparet d'effectu pmissorum
Salvator go ur q officium prudentis
ssimi osiliari habuit dicete ysa q
vocabit nom eius admirabil osiliaris
voles pmunire suos electos q tpe
ultimi iudicy repieut ne difficul
tatibz eoz q erit apperebut frangantur
pdicit eis eoz terxistimatoz ac eoz
insolitaz novitatez dicit erunt sig i
sole &c 2o erigit eoz metes ad con
siderandaz pmquia secutate Ideo
addit hys at fi mapietibz 3o
assenat pdictoz uctiaz firmitez
Ideo adiugit Amen dico vob no ptbit
Del alit Totale studium boi pris
e filios instrue ut otepnat inu
tilia attendat et osiderat diliget
utilia et inutilitatez pmorum et
utilitatez scdoz certitudia assenet
ut utraqz mt se differre credant
Cuma go salvator ur boi pris
officium tenuit ad instruendos electos
pdco mudi otemptu tucqz i et tusdem
cu vanitatez docuit Ad ut melius
suadeat qt mala in fine prig ventura
sunt ostendit cu dt Erut sig Du Gr
i ol Redeptor nr patos nos ivemens
desidatis senescentes mdi q mala
osequatur denuntiat ut nos ab eius
amoe ospescat Appinquite n' eius
timo quot pcussioes prmeat inno
tescit ut si deu metue in tranqllitate
nolumg salte victum eius iudiciu vel
passionibz attriti timeamus 2o utilitate
futue beatitudis cordibz nris ipsset
Et io sm eumd Gr ibid Cu h signa
dicta st mox ad eloz osolatoem vba
giuit Cu subdit hys aut fiei mapi
entibz 3o ne de pdictis dubitatio q
tingat sub asseratione h ita futura
veritas pollicet dicens Amen a
dico vob &c Cume go sermo sii 2o mo
pns erit in intradutti pt dcti i et p
3o describ final iudicy appicio for
midanda in pn'o erit 1 hys at fi
2o despdalis pmy osolao appetenda
3o infallibil veri asseco acceptanda
Amen dico vb Cumtu ad pmaz pte dem
et formidada appicio final iudicy o
sistit i quada mirabili nomitte eo q
appebit ecqz nomi circa celestia sidera
2o circa mndi elemta 3o circa vita hom
4o circa affectus anglor 5o circa iudic
adventu Appebit go novitas formi
danda circa celi sidera d'qbz dr Erut
signa in sole et lua et stellis Et que
sint h signa apte ait Je mostrans
ubi dr pq tribulatoz dieru illoz hc
e sm Aug pq tribulatoz dieru antpi
et pseudo pphaz Tribulacio n tunc
erit magna existetibz multis decep
toribz Sol obscurabitur et luna no
dabit lume suu Et stelle cadet de
celo Et d'singul' hys dubita q
ad litalem sensu utru sit ita futurum
vera sit ait expot Ad qd dcdm e
sm diuisos doctos hc diuisimoi pt
mts Redm Iheom quod sol non

obscurabitur q̄ᵒ scdm dimnacoꝫ sui lu
mīs occidat ꝑter lūa poꝫ luꝫ suū
sed ꝯparacōe c̄sti tūc appentꝭ omīa
visu apparebūt obscura Cū q̄ᵒ ꝯcor-
dant Euselꝯ et Cris̄ dicēs et sic
in hᶜ secto lūa ꝛ sidera mox obfusca
rētē sole Et ī glosa ꝯ̊ approc sol
obtenebresceꝫ et lūa nō dabit ꝓp̄m
iubar ꝛ stelle cadet d̓ celo p̄riore
spoliate amictu ut pociorius lucis
sꝫ c̄sti amictu pociant̓ Scdm nō
Augꝰ nō pt sic intelligi ut h̓ oīa
sic fiat ut v̓ba sonat ad līam Quā
si mlte stelle maiōs sūt tota tr̄a
vbi collocarent̓ si cadent Et iō
sic intelligi pot q̄ sol obscurabitur
ꝛ lunie suū nō dabᵗ lūa hᶜ ē q̄
ī ꝯsummacōe mūdi ab igne q̄ᵒ succen
dendꝰ ē aer obtēbrabit̓ ꝓpter cuiꝰ
tenebrositē ꝛ fumositeꝫ accresaꝫ et
obscuritaꝫ sol ꝯp̄tu ad apparēcia nr̄i
visꝰ videbit̓ obscurꝰ ꝛ lunie luc
nō apparebit Stelle videbūt̓ de
celo cecidisse illa caꝫ apparuite et
forte ꝓpt̓ scintillas igneas ꝛ disc̄
rentes videbūt̓ q̄ si quedā stelle
d̓ celis cadē sicut pꝫ in asub ī
Scdm at Rabanū ī l̓ ꝓplubꝫ itel
ligi valet ita futuꝫ esse quātū ad
obscuritatē solis luē ꝛ sidēꝝ ut
ad tpus lumē ꝯuenit̓ sic de sole
ꝯstat factū fuisse tpe dnice pas
Cuiꝯ sīnā vr̄ ꝯsumai p iō Ioel ꝛ
Sol ꝯuttet̓ ī tebras ꝛ lūa ī sang
wine añq̄ veīet dies dn̄i mag
nꝯ ꝛ manifestꝯ Et sic ad līaꝫ verꝝ
erit q̄ erūt sigͣ in sole ꝛc Ita v̓ar
apparebit nouitas cīca mūdi elementa
q̄ erit t̄re motꝯ ꝛ sonitꝯ maris
ꝛ fluctuacō qualis nūq̄ fuit Et
ꝓpt̓ ꝯfusioꝫ talē tior ꝛ trēor hoīes
tūc inuadet cā validꝯ ꝛ radīꝫ vt
dicāt montibꝯ cadite sr̄ nos ꝛ colli
bꝯ operite nos Et arescēt hoīes
p ꝯfusiōe sonitꝯ maris et fluctuū
hec sīnā ꝛ expōsicio satis ꝯcordat
cū ī a q̄ua dētū ē Apoc̄ 6 vidi et

cū apparuiss[...]
t̄re motꝯ [...]
sol tāq̄ sac[...]
sanguis ꝛ [...]
mittit g[...]
guo mo[...]
īvolutꝯ [...]
loco suo [...]
capes ꝛ [...]
oīs suꝯ [...]
ꝛ spelunc[...] montibꝯ
ꝛ petris a[...] abscondite
nos a facie sedentis sr̄ thronū ꝛ ab
ira agni qm̄ venit dies magnꝯ
ire ipoꝝ ꝛ q̄s poterit stare Ecce nomꝰ
q̄ cīca iudiciē apparebit Scdm v̓o
Augꝰ in ep̄ ad hesiam hᶜ qd̓ dcm̄ ē
Erūt sigͣ in sole ꝛc meliꝯ intelligi
ptinēt ad ecciaꝫ q̄ ad corpa celia vīalia
Quā cū celia signa fca sūt ꝯ̊ adiectū
cīca solē ꝛ lunā ꝛ stellas l̓ maiora
non p magno vr̄ potius eē Erūt
sigͣ ī sole ꝛc si ad ista corpa visibilia
dicta celia referant̓ Et iō ad eccleꝫ
ptinē vident̓ q̄ ē sol ꝛ lūa Sicut
d̓ ea dcm̄ ē Cān ī pulc̄ ut lūa clara
ut sol Et ita cīca tāq̄ sol obscurabit̓
ꝛ tāq̄ lūa nō dabᵗ luꝫ suū quādo
impijs ꝑsequētibꝯ ꝛ ult̄ modꝰ seue
tibꝯ eiꝯ veritas ꝛ sctitas nō apparebit
Et stelle cadet d̓ celo q̄ mlti qui
grā fulgē videbant̓ cadet ꝑsequ
tibꝯ ꝛ cadet tūc eē q̄daꝫ fideles
ꝯstantissimi turbabūt̓ Eius sīne
vr̄ eē b̄ Ambꝰ sr̄ lucā exponens
obscuritatē solis ꝑut sol iusticie c̄stꝰ
ī cordibꝯ fuientiū in fide luceē dn̄s In
cordibꝯ aūt tepentiū vl̓ ī fide dubi
tātiū siue a fide excedētiū obscurari
dr̄ Tūc g° sol obscurabit̓ q̄ā clara
fides in mlt̄ deficiet nube ꝑfidie
Sꝫ lūa nō dabᵗ luꝫ suū q̄ sic inf̄
pollatꝭ montꝭ lunie luc deficiat
Sic ī scā cīca infpollatꝭ vicijs
ac mūdi blandicijs mlta lume fidi
amittet Sꝫ tūc stelle cadet d̓ celo
q̄ ꝑseuerātis acbitate ꝯualescēte

multi qui videbantur gloria fulgere sapientie
et sanctitatis tabescent, ymmo a veritate
in errorum foveam dilabentur. Unde quod
bene dicebat Apostolus 2 Cor. 11 Timeo ne sicut
tunc serpens seduxit Evam astutia sua
ita corrumpantur sensus vestri et excidant
a simplicitate que est in Christo Jhesu. Secundo tamen
ut omnes predictas sanctorum expositiones
reducam ad veritatis unitatem ut quelibet
in suo sensu veritatem contineat. Notandum
quod ante similitudinem finalis iudicii duo
erunt scilicet immutatio stupenda tam superiorum
quam inferiorum corporum. Sic recitat Jheronimus
de annalibus Judeorum. Et ideo vera videtur ad
litteram sententia Rabani et consimiliter eius. Aliud
etiam erit tunc sicut exponit vero Aug. ad
Hesichium asserit scilicet tribulatio tanta erit
ut ipsa tamen sol et luna obscurata vide-
antur. Et multi qui tamquam stelle fulgent per
apparentem iustitiam cadent in verecundiam
sensum et ad inferiora quaerent. Et vi tertio
hic expositio Augustini et Ambrosii. Ulterius
presentia Christi in sua gloria personaliter apparente
post omnia predicta omnia luminaria celi quasi
nichil apparebit habere luminis sed potius
obumbrabuntur ab eius gloriosa facie et
splendore. Et ideo Jheronimus et Crisostomus dicunt so-
lem obscurari ad presentiam eius. Dicit etiam Jheronimus
quod hoc idem fiet ad presentiam celi quod tunc
splendorem solis excedet. Ut sic verum sit quod
dicit Rabanus ante, post adventum personaliter
de sensibilibus signis solis et lune et stel-
larum. Sic beatus Gregorius sententie visum sol verum
est sic sperantur in certa ventura quod dicit
errantem. Sic recitat Augustinus et Ambrosius
verum nichilominus sit in presentia Christi
apparentis in gloria sue maiestatis. Unde
dicit Jheronimus et Crisostomus Luna tunc nimio
lumine ad presentiam maioris videbitur
obscurari. Secundo apparebit novitas
circa mundi elementa de qua subiungitur
Et in terris pressura gentium pre confusione
sonitus maris et fluctuum. Cogitandum est
ut quia elementorum tranquillitate et maris quie-
tate in creatorum iniuria male usi sunt
ad avaritiam pompam luxuriam et similia
ordinata bonitate in elementis sibi data

ex corruptione elementorum sonitu et confusione
puniantur. Et quia tempus illud erit tempus
ultionis et iustitie, ideo elementa quibus
prius male usi sunt erunt ad tormenta
et afflictiones conversa, ut in quibus peccaverunt
in eisdem et per eadem puniantur. Qualis
autem sit confusio sonitus maris et fluc-
tuum eius tunc futura narrat Jheronimus
verbis dicens: prima die eriget se mare .xl.
cubitis super omnes montes et immotum
de loco suo. Secunda die descendet ultimum conse-
quentem modum ut vix videri possit. Tertia ma-
xime belue apparentes dabunt mugitus
terribiles. Quarta die mare et flumina et
fontes ardere videbuntur. Ex quibus omnibus
confusione et sonitu ac fluctibus pavor
et timor vehemens faciet languere peccatores
ut sit pressura illarum gentium in terris
qui affligent sanctos. Vide Augustinum ad
Hesichium. Gentes intelligi non eas que
in semine Abrahe benedicentur sed que
ad sinistram stabunt. Tertio apparebit
novitas in vita hominum de qua novitate
adiungitur: Arescentibus hominibus pre timore
et expectatione que supervenient universo
orbi. Attende quod cause tunc erunt no-
vitatis formidabilis in hominibus. Prima
stupor novitatis presentis de quo dicit
Arescentibus hominibus pre timore etc. scilicet quia tunc
actu patientur malorum et peccatorum. Secundo
horror expectationis angustiantis de
quo additur Et expectatione. Omnia predictis
signis existentibus in mundo formidabi-
lia et graviora expectabunt futura
scilicet quod sic erunt generalia omnia predicta
ut nullus locus sit in mundo ad quem
confugere possint peccatores. Et ideo generaliter
et novitas generaret ad afflictionem ma-
lorum. Ideo bene dicitur que supervenient uni-
verso orbi. Item post confusionem sonitus maris
et fluctuum videbunt homines. Quinta die sequen-
ti herbas et arbores emittere rorem sanguineum,
sic dicit Jheronimus verbis. Sexta edificia ruent.
Septima petre se adinvicem collident. Octava
fiet generalis terre motus per totum mundum.
Nona equabitur terra. Arescent pre timore et
exibunt de abditis ibunt velut dementes

z lagrescet formidie maior ma
lor q vniusa exsp̄tabt Quto
appebit nouitas in affctib angelor
De qb subiu' Naz z v̄tutes celorū
mouebu' Et n p v̄tu celor an'lor
ordies intelligi debeat apte Grg in
ol'a ostendt d Quid n dus v̄tutes
celor n angelos archāgelos tronos
dnacoes pncipatq z v̄tu appellat
Ez gmouei tūc dicet' qz i adūetu
distcti iudici uiis tūc actūs nostr
visib' appebut ut distcte tūc a nob
exigat hc qd' invisibil' gditor eqnimt
portat Ptanto go tūc angelia spūs
gmouebūt' p quto z nob' ēēl visi
biles z ptoribz exigē iusticiaz erit
formidabiles Vel sc Aug Tunc illi
spūs gmouebūt' qz stupetes ad no
uitate gtingētm in mundo z ad tir
bilē pniciaz iudici quda gmocom
paciē' Juxo qd' vi' dixisse ysa 33
Ecce videtes clamabūt foris angeli
pacis amare flebūt Vel sc Augus ad hesi
cū v̄tu de 4 gnio qz ipis tūc psequ
tib scos qda fideles fortissimi cedabūt'
ut sic ex vehemēcia nouitatū tam in
elemēt qz in celis qz in hoib nullus sit
cor qd' no expauescat Et sic dt Theoph
Non solū mortales fluctuabt cū al
tabi' mudq sz etc an'li stupebūt i ta
terribilib mutacoib vniusi hc de no
uit in ipis v̄tutib celi qz sibi sunt
gscie oms vl' tīeant penis ill'ivo
lui sz tm ex hys q ta i mūdi noui
tatib q̄s i infer dapnādor stupēda
videbūt Quto appebt nouitas no
uitatū ētā iudicis pniciaz Cra videbūt
filiū hois venietez i nube hc ē bauu
late z instia' ā suncte qda nube
fulgete quēadmod dem ē z pmissu
sūt ab angel' i die assūpcoīs eius
Act. i vl galilei q' i Qualē at ip
ascendentez vidisset Quis lunie pre
inist d. Nubes suscepit cū ab oclis eor
Ergo sic veiet baiula nube sic ipa
ascendit Vel dr veire i nube hc est
i carne assūpta De q loqr' ysa 19
Ecce ascendz dus sup nube leuez
z ingredie' egiptū Vl' veiet i nu
be hc ē in cetia qz tūc oms sācti
erūt cū eo Jhm id ys. z veiet ad
iudicandū dus z stat ad iudicandos
pplos Dus ad iudiciū veiet cū sem
oribz ppli sui z pncipib eius sz non
tm i nube sz etc venietē videbūt
cū ptate magna z maiestate de si
apte dicat sc Grg in ol In ptate et
maiestate visu' sūt quē i humilite
positū audie noluit ut v̄tutez eius
tanto tūc distīcq senciat qto nūc
ceruicez cordi ad eius paciaz no incli
nat Et bn dr ventus cū ptate
magna qz si veit cū ptate maiori
que sit sub celo qui venit iudicari
qz tūc veit cū ptate suscitādi mor
tuos sanādi infirmos tc Cu quāta
ptate arbitrai debemq hom ventm
qui veiet iudicaturos viuos z mor
tuos z omez creatura. ēte cū per
maxia De q ptate dem ē Dan. 7
Aspiciebaz in visioe noctis z ecce i
nubib celi filius hois veit tc usqz ibi
ptas eius ptas etna q no auffet'
Bene go etc dr venturs cū maiest
qz si tūc glosius in tatū appuit qn
trāsfiguratus ē aute tres hoies ut no
possent tollerare splendorz maiestat
eius Marie cū sol dno monis z helias
fuerit tūc cū eo visi i maiest Quto
glosior appebt qn veiet tali modo
ut vidē ipm possint ob boni z mali
z cū eo erit oms ordies angelor z to
cūa celestis. ēte hc maior maiest erit
Sz dubitaret aliqs vtz tam boni qm
mali videbt glaz maiestatis eius Rūo
qz boni videbt ipm glosū i huaiāte
Et cū hc videbūt glaz diuitatis mali
at no videbūt glaz diuitatis sz tam
videbūt glaz huaitatis eius visio no erit
eis delectabilis sz formidabil' z terribil'
Qo d. alqs Quo vnū sit qd' dem est
Act estcib hoibz p tiore Cu Apls dicat
i ad tess. 7 Cu n' dixerit hoies pax
z securitas tūc r̄petiq eis supveiet

mitis Ad hec reudz b. Augus i ep ad
hesicum Et tribulaciones predictes adve
tu xpi erunt quies bonis et malis s; tn
cum hec maxime tribulaciones pacient' cla
vt sic ecclia q intelligit noie solis et lune
videat' obscurari et electi eidem videnr'
tamen stelle qui eum habuit' ut sadm tpm
dicit hec dictu sit qd ptinet ad eccliaz. hec
e ad electos eius tpis aggregatos in persecu
tacia fidei s; tunc erunt sig in sole et luna
et stellis et ptmc regibus dictum i sp pax
et securitas Et post tribulacionem bonorum aqi
subdit' ptinet ad reprobos sc; In tris pres
sura gentium Arescentibus hoibus p timore et
exspectacione q supveniet vniverso orbi qd
erit incipientibus signis iudicii Et post
hoc oia subiungit' aqi quie bonis et
malis Tunc videbunt filium hois venientem
i nu. ce. Et sic ergo non contrariat' dcm apli
ctio. Vel vt dicit sicut patz in glo. i Tess.
v Cum dicet hoies pax et securitas tp ptm
mortem antixpi dabit' tpus multorum dierum
ad pniam. Ad hec ut stelle hec e electi qui
ceciderunt de statu virtutis et grace timore perse
cucionis vel seducti falsitate magnorum
signorum possunt reuti ad fidem et graciam
In quo tpe securi et misti i aux ductum
sit vocem pmittentes pacem et securitatem
adherentibus sibi atz dicentes Ex qiumo sit mo
tus dns in no tam ypt hec pibit mdq
s; regnabimus in pace et eius securi Et tu
subito apparebut signa iudicii quibus tpi
arescet et pmenent' que pnt intelligi
esse quidaz ipsecrimus mitis Et tunc de i
Sequit' 2a ps principalis Lyra aut hic ita te
In q describit' desiderabilis pmy consolacio
appetenda Et pro hoc pmovet electorum
mentes ad aspiciendaz mentes phenes
alacritatez Tu ea; confirmat p silitudinis
congruitatez i' Et dixit ill' silitudinez Primo
ergo mentes ad gaudium eterne vite dum
mundus tribulit' pmuntur de Lyra aut hic
incipientibus q sia supius dicta sunt non tre
m vos electi nec pssura paciamini cum
gentibus dapnandis p confusione sonitus et
fluctuum maris non arescatis cum hoibus
q acciat ea q i mundo p timore et expectacione

q supveniet vniverso orbi Vm eorum gau
deat ut exhilarata mente aspiciatis qua
appropinquat redepcio vra Sic in dicat
Greg. in ol Caput p mente ponit' qr sic
a capite membra regunt' sic mente co
gitaciones disponunt' Levare itaq ca
pita e mentes ad celestia gaudia erige
Quam ergo eligunt ex fine mundi gaudere
atque hilarescere iubent' qr videns cum que
amat mox ipemiunt tursus que non
amaverunt Provocat ergo ad gaudium electos
dum mundi finis p signa evidencia appro
pinquat dicens Lyra at hic incip. ic Ac si
apte diceret sm Greg. Cum plage mundi
crebrescent cum horror iudicii virtutibus
commotis ostendit' Levate vos capita
vra exhilarate corda qr dum finis mundi
cui amici non estis ppe sit redepcio quaz
quesistis appropinquat Aliter eorum spez erigit
electorum loquens aplus in persona eorum
q tpe illius ptmbacionis vltime vivi erit
Vaz tpi mestitudine persecucionis et die
cione eccie que tunc toto orbe tribu
labit' habebunt mentibus deiectas et tri
stes quas salvator consolat' ut erigat
in pncipio tot signorum dicens Lyra at hic ic
Ac si diceret eis Vos q angustia persecu
cionis afflicti non videbatis auxilium dei p
vobis adesse inspiate qua acceptum est sed
prima q passa Et qui prius humiliata
capita tam cordis qz corporis habuistis
depressa levate capita mentis qr ppe e
redepcio quia tota creatura exspectat
Vel si sermo predictus ad aplos quibus tunc
loquebat' referat' sic intelligi pt de ius
adventu xpi in carne sunt ad redimendum
animas peccto obligatas Tamen facta hac re
depcione adhuc debebat remanere mors
corporis q fuit pena peccti Et sic appetitus
humanus remansit post illa redepcionem i
exspectacione redepcionis vniversal' q futura
e in vltima die iudicii extrmi Quia ergo
tal' redepcio e ad qua secret' vltima
beatitudo et psectio appetitus humani Ideo
confidenter tunc eaz complei ostendit cum finis mundi
appropinquabit d. Lyra at hic incipientibus sic
signis finalis iudicii respiciate mentes

octo integraz viam btinez Et leua
te capita vra h' e mentes ad ople
metu vre btitudis q fienda erit in
gnali r'surreccioe exhilarate quia
vra totalis r'depcio qua r'staurabu'
imortalit' corpa appinquat Unde
Theophil' Appinquat r'depcio vestra
id e psecta libtas corpis et aie Sic
n' p'mus adventus dni fuit ad r'depcioz
aiaz mraru sic scdus ad r'formacioz
corporu celebrabit' 2o osinat ala
etatez pdictaz btitudinis ogruitate
Sic n' eruditta subiugit et dixt Videte
ficulneaz et omnes arbores i. Nichil n'
a creatore factu e corpar' et tpalit
ordinatu qd' no ad quada psiguaoz
et quasi ad quada scalaz future btitu
dinis ul' future miscie sit expssiuu
Vn sicut in floribz e quedam apparens
pulcrtudo cito tn' trusiens sic i' eis e
qda sigficatio p gaudio psit' mundi
qd' cito euanescat Et io tpm pphete
et apli floribz iocunde apparentibz et cito
trascuntibz siare conati st' Siant
dt Ysa Ois caro fenu et ois gla eius
qsi flos feni Et Job ho natus d' muliere
vbi sc' Qui qsi flos egredit' et oteit'
Et mlta etia dicu'a sact Et eodez
mo successu tpm successu insinuat sta
tuu decurrencia vt sic hiemis as
pitati mediante veris insolita no
uitate succedit iocunditas et pulcritudo
estatis Ita scis pq aduisitates qs in
mundo paciu' mediantibz qbusda vua
tibz atz insolitis signis iocunditas etne
felicitatis succedz Sed' bn salvator
sititudine ocemeti dimat d. Videte
ficulnea et omnes arbores In eo sititudis
pu'o trasitoriaz mundi iocunditez per
transitoie rei iocunda apparencia demo
strat Sic n' dt Greg' in ol fructus
mundi ruina e sic fructus floris e eius
destructio Ad h' n' mudus floret ut q
cuctz in eo flore viden' osummantur
In eadez ecl' sititudis pgressu future
btitudinis spes demrat' cu addit Sciatis
qz ppe e estas Longe ue ete gloia
scorum futura opat' estati qa tunc
merore et frigore ia' nebule turbulus
et etne vite dies vei solis claritate fu
lgebunt Vn Greg' in ol Sic ex fructu
arboru vicina estas agnoscat' ita
ex ruina mundi ppe esse ognoscat' r'gnu
dei Vel alit' opat' dies ulti advetus
ppinquitati estatis qz sic adveniente
estate virtus solis approxians viuificat
ea q yemis frigiditas mortificauat
Sic adveniente die iudicy appropinqbit
ad nos sol iusticie huius virtute viuifi
candi nra corpa q peccandi frigiditas
mortua reddiderat et absconsa Unde
paulus hanc virtute vei solis osiderans
dt ad phil. 3 Salvatorem expectamus
dnm ihm xpm q r'formabit corpus hu
militatis nre ofiguratu corpi claritatis sue
Vel alit' scdm intellcm allegoricu per
ficulneaz sit' synagoga iudaica Signu
go q dies iudicy ppe erit e istud quando
ficulnea scz sinagoga incipiet pducere
fructus bonos et oiti ad viaz katho
licaz qz h' erit tn pq morte antichristi
Sz attendendu e qd' dixit salvator Ita
et vos cu videritis h' fieri scitote oia sicut
aliq exponit admonet Scitote qz ppe
e r'gnu di Jut' i. a qsi ppe oia e adve
tus filij hois Et tuc inqt sic videbunt
filiu hois i. Est ecia' ut' i. a signu eius
scz crux Vn aliq exponit Et tuc appe
bit signu filij hois in celo Cu aut
filius hois et eius signu sic apparebunt
visibiliter pculdubio vicina erit final' snia
In qua boni accipient r'gnu dei Et
io bene dcm e Scitote qz ppe e r'gnu
dei Et ita ppe qsi i ianuis ut dt ayt
Seqt' tcia ps pnalis ewn Amen dico
vobis qm no pteribit gnacio h' donec
oia fiant Sed' eius modi pt intelligi
Vno vt p gnacionem illa intelligamus
ple homi q erunt tunc et eoz successores
vt sit sensus Genus hominu q nunc mudu
habitat no osumet' diluuio sic fuit
e tpe noe n' subiuget' sicut egipcy
n' exterminabit' sic sodomite sz pma
nebit i suis successoribus quousqz omnia

veniat q̄ p̄dixi Rº pt intel' d'gete
iudaica ut sit ssp9 Quiaō h id ē iude
oru no pretibit ita q̄ tota' sit annch
ilata s pmaebit i mudo usq ad tpus
quo oīa p̄dicta suria st' R°° pt intel'
p ista gnacōm noua gnaᵒ ecclē sue
scte q̄ lic mlt' sit qquassata psecu
coibq tpibq z locis diūsi tay usq in
fine mudi durabit z no ptibit don'
oīa q̄ ēsty pdixit impleant' Et tm
M collacōe Rouis ill' Videbut filiu
hoīs venietez in nube ūsup Hic scōs
ē homo di filiq ihs ēsty ut i ipo toci
ronal' creature potiq sit pncipatq
vei q̄ hᶜ no stati in pmordio rerū
sed in plenitudine tpis clemᵃ diui
fici ordinat' Ideo hᶜ pdia volunt ne
ad nouitatez z magnitudine rei scte
inᵈ assentiret hoīes no pvenis ::
Assuefacti at dietl pmicialibq cito
credent qd' credita largit' salutem
Et qm no inior' ūtute nᶜ inior' no
uitatl' e scdus advetq ēs pmq So pdi
cē voluit vitas incūta Vltiq sicut
in pº advetu eiq facto sancta cāt obia
creaturaz ad ipm z qdā gla maie
statl latenl Hic in 2º ei infior cā
tua pebit ad intu maiestatl' cel
euidēs in cptu filiq hoīs e maifestabi
visim Et scdm plibatu ordinez in
ūbis pmiss dei filiq scdm sui adve
tu descrbit d. videbit Ju qbq ūbl ou'
pº humilit' assupte euidēcia ypalanda
2º subveient' nāc obedicia ypāuda
3º ptatl collate magficeᵃ formidada
Euidēcia ypalāda humilit' assupte nō'
cu dr videbi' fim hoīs Hic n. qpeiens
ē ut ic q̄ pdestinatq ē ut i ipo sit salq
oim cuctis maifestatq appeat in
opibq z i vita Hic cel' ē qgruu ut sic
iudicaiaz sup viuos z mortuos acce
pit ptatez in ea fōma iudicatu iud
cuctl appeat maifestq Ipā dixit cu
iudicandq p nob intrrogaretz Luc cel
agᵗ 26 videbit' fim hoīs sedētē a de
xtris ūtutl di z venietez in nubibq
celi Obedieᵃ ypāuda subsimenl'

creature notaz ai dr venietē i nube
Oportet n. ut testioniu auctatl et do
miny acqsita sit sup creaturas ut xº
venietē tuz i carne q̄s ad iudiciu
fauscat vniusa In eq signu misterio
nubiu quo visq ē ascendēs in celu
vtez cel' ad iudiciu venies Sicut dixt
anglq in die ascen°l eiq actuu pº
Magficēcia formidada ptatl collate
ostendit' cu qcludit' Cu ūtutᵉ mag
z maiestaᵉ Ille quidē q̄ iudicandq
vet cu humilitē homi se qformans
tuc cu tanta veiet maiestaᵉ poteᵃ
z ūtute ut qtremiscat a facie eius
qsimodo vniusa Ad' pvidēs ysa z
dixit Ingrede in petra abscōde in
fossa humo a facie formidis domi
z gla maiestatl eq Circa pºm sciēdū ē
q̄ pvisq ē venis i carne visq ē adveni
sse i mūdo videndq expectaz ad iudiciu

Quidam { venturum — viderunt
venisse —
eos venientez videbunt }

Videntu ipm ventuz Aly viderit simi
tudinibq figuratl' sic moyses Exo. 3
Videbo visioz hac magna Aly inspira
cōibq ūuelatl' Dan. 1 Aspiciebaz in
visione noctl Aly affectoibq infla
matis Thr. 13 Beatq eō si fuerit ūle
quie seminis mei ad videdaz claritatez
ihrlm Aly ut primi vadiu sed carne
velatu Luc. 2 Viderūt ocli mei salu
tare tuu Aly ut sentales zinulu s
tutsfiguratu Jo. 1 vidiq gloriaz eiq
Aly ut huanatū s imolatq Joh. 1
vidit iohēs ihm venietē ad se ait
Ecce agnq di ecce q̄ tollit peta mūdi

Iohannes Ewᵐ in tac dimo
aut cū audisset i vinculᵓ opa
xpi agᵗ. 11 In ūbq quaq sciecia
ūtia ē z ignorancia dapnosa vitas
diligēt inquireᵃ ē. s adeaz no pot
ēeq devenir i ū p euidēciaz facti In
hyq aut quoq sciā vtilis ē z ignoraᵃ
pidm hē no tmy ē danosa vtile est
peane suspitoz falsaz Cum go notiᵃ
rdeptorl' z sciā d' ipo vtilis est et

nāria ad salutē ⁊ eius ignorātia ē dā-
nosa oportuit ētificari de xpo quādo
p'us fuit i mūdo qr venit Et hc nō
potuit melius fieri qȝ p euidētia opm
Et io volēs testimōiū sīb' Johēs reddere
redēptori q' venāt i mūd pdicando
baptisando dmōn'ando sp digito atq;
interrogando p discipl'os eius p'uētia declāt
Et ut facta nō vba audeat interroga-
ti ēstus p opa sua3 p'uētia3 manifestat
Veru qr possit aliquis male sentire de
Johē q' sc3 ex ignorātia interrogāt ēn
eos q' venturus eos Remouēs saluator hanc
periculosā3 suspicōē cū in comēdatiōē
iohis vba ponit dicēs Quid existis
in desertū vidē Et scdm hc p'us ewāgelium
habz tres ptes p'o pmittit interrogatio
instructiua ⁊ hc in p'n° ewn'gii Joh ai
2° subdit' opatio infusiua Et cū d' ihc ait
3° excludit' suspicio dubitatiua i ill' abe-
Primitti' gō interrogatio instructiua cū p-
mitti' Joh aut cū aud' i' vbi oportet ēsidare

tria { p'o questionis nēitatem
2° quendi ēgruitatem
3° quesiti vtilitatem

Necessitatē interrogatiōis monstrat
auditio attentio ⁊ opatio Triplex enī
erat nēitas qua iohes motus est ad
interrogandū de ēsto p'o qr in vinclis
heōdis positus audit a discipl's s. nō bene
sentientibus de xpo opa xpo ut infra dicet'
Et io nēc habuit eos mittē ad xpm
ut eorū ignorātia de xpo corrigetur
visis opibus q' fiebant ab ipso Vnde Joh
3 ēqruut' dicē Rabi q' erat tecum
trans iordanē hic baptisat ⁊ oēs venī-
ad eū Ad' scdm Beda ex inuidia ꝑsone
xpi petiit p eo qr celebrior fame fiebat
xpc q3 eorū mgr Johēs 2° qr i vinclis
existens nō potuit p'ntia' intueri eius
opa ⁊ ex eis rēddē ētos discipl'os qr hic
eēt xpc io p alios interrogat ut ētifi-
cent' eius discipl' qr iste eius opa discipli
iohis mgro suo narrabant ēgnoscen-
te xpc aduentus Sic gō iohes puidēs
sibi scdm p'priētatē ⁊ nolēs discipl'os
dimittē male suspectos de xpo cū ipse

nō posset qa in vinculis erat nēc habuit
mittē discipl'os ad xpm ut bn' ifor'ēt
de eo post iohes mortem xpm sequenēt
Vn' Cris' Tūc aut ad dēū magis erigi
m' cū imminebit nēitas ⁊ io iohēs d
detrusus in carcērē qn discipl' eius indi-
gebant ihū tūc mittit eos ad xpm
3a nēitas qr audit opa nō qualiacumq;
sed etiā q' nō potuerūt fīi p purū hoīem
Ne gō discipl' ea attribuerent virtuti spūs
maligni sic pharisei attribuebat dicēs
In beelzebub p'ncipe demoniorū eiat
demonia Hic ē qr audit iohes hyd'
opibus mirabilibus q' fiebat a xpo interrogat
vtrū ipe q' etiā opabā' sit ille q' venturus
ē in mūd q' fit etiā opa in virtute
diuina ut deus ⁊ hoīe nō tamqm magus
vel pseudo ꝑpha faciat etiā ēsilio
dyabolo ut putat Hc ideo iohes de
hc interrogat qr nesciat s' ut aliquos
sciē faceret veritatē qm ipe nouat p
spm ꝑphetie habens gō ēsto nēitate
Scd'o considare oportet ēgruitatē
q' ēsidat' i hc qr addit' ēpetētes duos de
discipl' Congruus ēstitor dubiorū ē ille
ꝑpe eius instructiō sit ēsto Tota vero
hc interrogatio p'ncip' fiebat ꝑpter glos
Naz discipl' iohis aliq° liuore inuidie
mouebant' ⁊ afficiebant' quēd disp'
plicētia ex opibus xpo qr videbat ipm
suo mgro pferri Et io ipi ētificādi
erat de xpi excellentia q' maior erat
iohe ꝑpt qd' p ipos qui ētificādi erat
de tā nēria veritate interrogatio facta
fuit Vn' Glō posuāt sup ewn'tā quo
p miracula ⁊ doctinā xpo tā discipli
qz tm bē instruebant' nūc ond' quo
h' instructio usq; ad discipl'os Johanis
puenit Aut ostend' ēgruitas quēdi
qa misit duos q' psuasibiles erat
ad credendū ⁊ faciles ad hc ut bene
sentiret de xpo ut sic p illos bn' istru
ctos alii instrui possent de notitia
saluatoris Vn' Cris' Nō oēs discipulos
mittit s' duos illos quos nouāt for
tassis alijs psuasibiles existētes ut
insuspicabil' interrogatio fieret ⁊ ex ībo

ipso discerit distancia int' iohez et
xpm Aliter ad hoc ondit' ogruitas hui
qonis cui dr misit duos de discipl'is suis ut
interrogaret Ei n· iohes dixisset discipl'
suis ite ad xpm d' quo etiam z tam magna
dicit' q ipse maior me e Illi hoc au
dientes putasset iohez hec ex magna
humilitate de se sensisse z dixisse ac sic
fuisset eidem magis vniti z mag attenti
ad sequendu xpm magro suo relicto In hoc
go q no dixit Ite sequim illu q maior
me e s tm misit eos ut interrogaret
eu· z ceciscieris p facta miracla z no
p vba vidit ogruu modu fuit ipos
trahendi ad xpm vnde Criss i gl· Qa
iohes obiturus erat aplus studiu fac
ctem formidabat ne relinqret i d'l'
pnciosi dogmatis ogdicam z maneant
abiecti a xpo eum z a pncipio omes
suos affic studuit Si ac dixisset eis
abite ad xpm qa melior me e no
vtiq psuasissem sed existimac' hmilia
d' se sentire et sic ei magis fuisset affi
xi Aliud go facit expectat ab eis
audic xpi miracla ut p eor relacoes
z ogruencias eis ostendat excellencias
xpi et ad eius noticias eos perducat

Tercio occurrit osidare qsita vtilitatez
de q dr Aut illi Tu es q venturus es
an alium expectamus Et hac vtilitatez
manifestat existencia pvidencia paciia
Existencia cuiuslibet rei d' q sit interrogo
Tu es Omne n· instabile z fluens per
aliqd fixu hz nccio sustentari· z ideo
vtilitas rei e q p se stare no pt q co
gnoscat rez p qua debeat stabili' Qa
go nos hoies sicut z alie res create
sumus instabiles z esse nocentes Quadmo
dicit' ysa· xli Ecce vos estis ex nichilo
z opus vrm ex eo qd no e Et ideo p
existencias nra q ve e indigens sustentacu
Quapropter iohes faciens xpi excellencias quia
ipse e q p semetipm hz ee firmu z a quo
similiter indigens sit ab eo accipius esse
interrogat p discipulos Tu es vt discipulos
instruat d' vera existencia xpi Ipse enim est
verax habens ee Vn nomen essendi

sibi assumpsit Exo· 3 Ego sum qui sum
Et itm ad moysen Sic dices filiis isrl'
Qui e misit me ad vos Magna ergo
vtilitas e scire firmaz existenciaz xpi
Scdo manifestat hac vtilitatez dr pvidencia
de q subdr' Qui venturus es Etsi quia
genus humanum alio suggerente cecidat
pvidit deus ut alio relevante resurgeret
Et tn q hec disponebat facere tpe ogruo
z io ne scs nus tedio frangeret pmisit
se venturu ad eius reparacoz l' relevacoz
implenda Et q no poterant ophendere
noticia plena modi quo esset venturus nis
xpt sacmenta pfuditum Io noiabat ipm
q venturus e Sic ps Abacuk z post
modicu q venturus e veniet Et io iohes
modu ogruum sequens d' noie quo a pphis
pioribus fuerat ostensus ut plurimu noiatus dt
Tu venturus es vt sciat discipl'i q no alius
qpus iste dictus e a pphis venturus ut salvez
genus humanum Vn Cirillus Cum sermo
sacre scripture hunc quidem pdixit venturu
z tamqm deum z dnm Alii no missi sunt
famuli an xpm io omnium dns z salvator
a pphis noiabat' q venit vel q ven
turus e Juxta id ps Benedictus q venit i noie
dni Tercio manifestat hac vtilitatem paciia
d' qua dr An alium expectamus Scorum quid
pos mes int duo posita erant sc inter
desiderium r desperacoz z osidacoz disposicois
Ita q desiderium r desperacois incitabat
eos ad desiderandu xpi presenciaz Consideracio
tn dine disposicois qua sciebat tps
intercedi redemptoz sibi reservasse· ia
tabat eos ad tollerancias Et p ideo per
paciaz expectantes qui tps id repleret
vtilitatez z intm ex eis paciia osequ
bantur Ut qd hu dicebat Abacuk z
Apparebit z no mencietur si moram fecerit
expecta eu q veniens veniet z no tar
dabit Et int pphas itaq se pariter for
mans dt An alium expectamus

Sed queret aliqs vtrum Joh dubitavit circa
xpm ppr qd misit discipulos d. illi Tu es q ex
Et vr' q sic s Greg i gl et Beda volut scie
vtrum p seipm esset descensurus ad inferos sic
p seipm venerat i mundu Contra vr' q

cum Iohannes fuerit propheta quo maior inter prophetas non surrexit Matth. xi. et non ignorabat articulos future fidei ymmo incepte quos alii prophete sciuerunt sed descensus Christi ad inferos est unus ex illis qui tamen ab aliis sciti sunt. Ergo dicendum quod circa hoc sunt multi modi dicendi. Beatus Greg(orius) et Beda sentire videntur quod ignorauerit utrum esset ipse descensurus ad inferos sicut per seipsum venerat in mundum. ita quod non dubitabat ipsum esse redemptorem mundi sed tamen utrum ad inferos descenderet. Nec obstat quod iste sit articulus fidei quia [illegible] opera articulorum pertinentium ad humanitatem facta essent. non fuit necesse quod prophete omnes illos expresse cognoscerent sed aliquos tantum. Vel potest aliter dici quod Iohannes non dubitabat de descensu Christi ad inferos. Nec ergo dicitur eum dubitasse sed interrogat Tu es qui venturus es etc. ut sciat an debeat ipsum nunciare inferis sicut mundo nunciauit. Ac si dicat Sicut venisti in mundum ita venturus es in infernum. Sicut ergo nascendo te mundo nasciturum prenunciaui et mundo nunciaui debeo te nunciare venturum vel descensurum ad inferos ad quos mox ut credo te precedo. Unde et Greg(orius) verba quibus videbatur dixisse quod Iohannes quesiuit ut sciret si Christus per seipsum ad infernum descenderet sicut per seipsum venerat in mundum. Exponens subdit Tu es qui venturus es. Ac si aperte dicat Sicut pro hominibus nasci dignatus es an etiam pro hominibus mori digneris insinua ut qui natiuitatis tue precursor extiti mortis etiam precursor fiam et venturum inferno te nunciem quem iam venisse mundo nunciaui. Et si obiicias quod necesse fuit quod inferis hoc nunciaret dicendum quod non propter aliud fuit hoc conueniens nisi propter consolationem sanctorum qui detinebantur in loco illo ut audito propinquo descensu sui liberatoris consolarentur et aperirent expectatam. Alius modus dicendi est circa hoc Augustinus in libro de questionibus noui testamenti in [illegible] quod Iohannes non interrogat Christum Tu es qui venturus es propter se sed propter discipulos qui non bene sentiebant de Christo. nec habebant fidem de eo et cum hoc aliquo modo inuidia mouebantur

ut ex interrogatione eius instruerentur per opera et bene informarentur de Christo. Et non ex sua dubitatione Iohannes interrogat Christum sed propter dubitationem discipulorum. Et in hac expositione concordat Augustinus Cris(ostomus) Ieronimus Hilarius et multi doctores. Hylarii verba sunt hec Certum est quod quem venturum ut precursor nunciat assistentem ut propheta cognouit assistentem ut confessor veneratus est. eo habundante sciencie error non obrepsit. Nec sane credi potest spiritus sancti gratia in carcere posito defuisse cum apostolis lumen virtutis successurus in carcere posito ministraturus. Iohannes ergo non sue sed discipulorum ignorantie consulit. ut cum sciret non alium a se predicatum ad eius opera intuenda discipulos suos misit ut auctoritatem dictis suis eius opera conficerent. ut Christum alium expectandum [illegible] eius opera prestitissent. Unde et Ieronimus hunc opinionem sequens dicit Non quasi ignorans interrogat sed quomodo saluator interrogat ubi sit Lazarus positus ut qui locum sepulchri indicabant saltem sic preparentur ad fidem si viderent mortuum resurgentem. Sic et Iohannes ab Herode interficiendus discipulos suos mittit ad Christum ut per hanc occasionem videntes signa atque virtutes crederent in eum et magistro interrogante sic discerent. Unde Alius modus dicendi est quod Iohannes hoc quesiuit ex pietate. Et hoc Ambrosius sensisse videtur. Ita quod sicut Petrus motus est ex pietate cum dixit Christo propicius esto tibi domine non fiat istud. Ita Iohannes ex quadam stupenda pietate interrogauit Christum de sua passione. [illegible] Et inde ihesus ait illis. In quo describitur operacio diuina per quam Christus [illegible] motiuo [illegible] et quesito Iohannis [illegible] quid ergo ex operibus audiuit de quibus discipuli Christo inuidebant motus est Iohannes ad interrogandum per discipulos ut bene informarentur de Christo etiam operante. Et ideo hunc motiuum saluator [illegible] et quo bene intelligat mentem Iohannis non dicit eis discipulis Ego sum qui venturus sum. Sed operatur etiam que nemo alius nisi Christus posset perficere. Et ideo sic dicitur Luce vii. In ipsa hora curauit multos a languoribus et plagis

z spiritibus malis z cecis multis donavit visum
Et hoc est quod dicit Luc. Crisostomus autem sciendum
mente iohannis non dixit quod eo sunt qui p
hoc cursus obsisteret si audientibus excogi
tasset n. z si non dixissent quod iudei ad
ipsum dixerunt Tu testimonium perhibes de
teipso testimonium tuum non est verum Et ideo
hoc a miraculis facit eos discere. insuspi
cabilem doctrinam faciens z manifestiorem
Testimonium n. quod est a rebus credibilius
est testimonio quod est a verbis Unde confesti curat
cecos claudos z alios multos. Non ut
doceret iohannem sciente sed hos qui dubitabant
Sicut n. alias christus voluit testimonium
de seipso reddi non per verba sed per opera dicens
Si non facio opera patris mei nolite credere
mihi Ioh. x Ita z hic quod ipse est qui venturus
erat operibus attestatur Secundo videlicet intento
iohannis dicens Euntes renuntiate iohanni que
audistis z vidistis Ac si diceret Intentio
iohannis non est audire verbis quod sum qui venturus
est sed audire quod vos mea opera videtis et
ideo euntes renuntiate ei que me operari vi
distis z que ab aliis me fecisse audistis
Intentio quidem iohannis in precio decollandi fuit
ut eius discipuli non remanerent sine fide
christi propter quod sub certi intento discipulos mittat
ad christum ut visis operibus z miraculis que
fiebant ab ipso z auditis que alia fecerat
disponerentur ad recipiendum christi fidem propter
quod tali intento videlicet dicens Euntes hoc
est revertentes ad iohannem renuntiate que
vidistis z que audistis etiam sub eo intentu ipsa
sunt sufficientia manuducere vos ad id quod
intendit z propter quod vos misit Tertio videlicet
questio iohannis dicens Ceci vident claudi am
bulant Questio n. ioh. Tu es qui venturus es an
alium expectamus ut xo non sed per verba sed per
opera evidenter videlicet discipulis iohannis cognos
cerent hunc esse christum qui talia poterat operari
In ista non respondet manifestat christus ihesus
se esse illum qui venturus erat dupliciter Primo per
testimonium operum que in vita gerebat Secundo ex
testimonio operis quod in morte facturus erat
in Et beatus qui non fuerit scandalizatus in me Circa primum dicit
Ceci vident clau. et cetera Cum predictum fuerat per
prophetas quod tempore illo quo salvator omnium

veniret in mundum sanitas z remedia contra
morbos corporales z contra morbos spirituales
les conferentur Hinc est quod idem salvator
se advenisse manifestans per collationem z
operationem predictarum sanitatum discipulos
iohannis ad suum adventum noticiam ex premis
sorum operatione perducat dicens Ceca videt
Ac si aperte dicat Dum ea que per me fi
debent in mundo tempore adventus mei in carne
perfecto quod ipse sum qui venturus sum ex operi
bus manifesto Nam ceca videt per me
lumine eis solo iussu vel tactu vel luti
linitione restituto Hec autem per me fiunt
fienda ysa. 35 predixit Tunc aperi
entur oculi cecorum Ex quo ergo hec fienda
propheta predixerat in eo tempore in quo veniret is
que expectabat omnis clamare dicens Ecce deus
vester deus ulcionis adducet retribucionem deus
ipse veniet z salvabit nos tunc aperientur
oculi cecorum Constat ex hoc quod per me
ceci redeunt ad lumine quod ipse sum qui
venturus sum z nullus alius salvator debet
amplius expectari Sed ne in hoc tantum opere
implendo quod ipse ysayas predixit possit
dici quod alius expectatur quod alia que idem
predixit nunc faciam facio Hinc est quod
aliud opus ab eodem propheta predictum impleo
Clamat claudi ambulant me ipsis restituente
gradiendi virtutem Nam propheta ysayas eiusdem capitulo
ibi consimiliter subiungit Tunc saliet sicut
cervus claudus Et z ultra ista adhuc alia
per illum qui venturus est fienda certa perfecto quod
per me leprosi mundantur Non n. tantum illa que
verbis predicta erant de adventu ad salutem
mundi ipse dei filius incarnatus debuit operari
sed etiam que figuratiuis operibus erat postea
debuit adimplere propter quod discipulos tunc se
mites per blada z segetes permisit evellere
spicas z confricando comedere contra quod non
licebat lege Ut adimpleret prophetiam
actionem qua david panes illos assump
sit in cibum quod non licebat comedere nisi
solis sacerdotibus Ac per hoc in utroque actu ipse
auctor manifestavit quod summa veritas
confirmandi nullis legibus est subiecta
Sic ergo debet implere ea que premissa sunt fienda
per eum quod debet eius in mari figuris que precesserunt

precessit aut figura i vete testamto
d mundatoe lepre spualis 7 d sanatoe
a lepra carnali debuit xpc i novo
testato vtraqz lepraz mudare Hinc co
go qz ut p leprosi mudant significat qz
ic apparuit i mudo p que debuit lepra
sanari Ac si diceret eis xpc p hoc tam dam
prophetarum qz figuras legis ipleo manife
stu e qz ic qui pmissus e venturus iam
venit 7 qa ipse sum nec alium exspectare a vobis
aplius cosperatur Et ut oia ostendatur
sibi p me qz pillud qz veteris e fienda sunt
pdicta Ideo surdi audiunt nunc illud
vestituente auditam veterem Ita enim
pdictum e ysa 35 Aures surdorum
patebunt Verum vim operor quod soli
divine virtuti reservatur cum ad pdicta oia aliquo
mo pt virtus artis attingere sicut resuscitatio
mortuos Quia mortui resurgunt ad mea
ipsum suscitatione Ex hoc manifeste colligitur
qz sum ille qui ex deitate 7 humanitate consisto
ita qz divinitas latens i carne patent oia
que dicta sunt salubriter operatur Verum ut ex do
ctrina sic ex opibus cognosci possit qz ipse sum
que exspectabatur futurus dicatur iohi Et pau
peres ewangelizantur Ita enim pdictum e fiendum
p doctrinaz eius que exspectabatur venturus
ysa 61 Et in alias translatores Spiritus dni
sup me eo qz unxit me ewangelizare
pauperibus misit me Potest autem multis
modis intelligi hoc quod dicitur e Pauperes
ewangelizantur Uno modo sic Ante adventum
xpi pmittebantur hereditas possessio 7 alia
bona tpalia ac terrena observatoribus legis
dei Tpe autem xpi tamquam doctoris celestis
contemptoris mundalium 7 tpalium pdicatur Et
ideo ab ipso contemptu incipiens nascendo vivendo
do 7 pdicando pauperes elegit pauperes
voluit hic sequaces Venite inquit post me
ait e faciam vos fieri piscatores hominum
Et itim Luc 12 Nisi quis renunciaverit
omnibus que possidet non potest meus esse discipulus Ex
hoc ergo pt intelligi qz pauperes ewangelizantur
qz eliguntur ad sequendum quem ut dicatur homines
i celo scripti sunt pauperes i hoc mundo Tercio modo
pt intelligi pauperes ewangelizantur id est
pdicantur 7 laudantur iam esse beati Mathei 5

Beati pauperes spiritu Et Luc 6 Et attende
das qz i aliis sex beatitudinibus non dicitur qz
iam sint beati sed de futuro pmittitur eis pmium
sicut ut possidebunt terram videbunt deum etc
de aliis pauperibus autem iam datum e de pnti
eorum ipsorum e regnum celorum Ergo soli pau
peres ewangelizantur id e iam annunciantur
beati p pmium de pnti Unde Bernhardus i quodam
sermone de adventu qui sic incipit Dignum e
fratres exponens ibi ps Penne columbe de
argentate dt eo penne sunt opationes quibus
volatur ad celum que tunc sunt deargentate
quando sunt opibus 7 conformes Quia sicut in
auro intelligitur deitas ita i argento
xpi humanitas Subiungit ergo autem qz
magna penna e ipsa paupertas qua
tam cito i celum volatur Nam aliis virtutibus
que secuntur pmissio futuro tpe indicatur
Paupertati autem non tam pmitti qz donatur
vim i pnti tpe annunciatum e eorum ipsorum
e regnum celorum 4 cum ceteris sit pmissio de
futuro Tercio mo pt intelligi pauperes ewan
gelizantur id e intra gratiam spiritus sancti illustrantur
ut sic non confidant divites vel potentes huius
seculi i diviciis vel potentiis suis Quia sola via
ad deum cognosa p bona voluntate 7 sic oibus
mundanis careat acceptatur 7c pdicatur
7 annunciatur accepta Unde hieronimus Pau
peres ewangelizantur inter gratie vel pauperes
spiritu vel certe opibus pauperes ut nulla inter
nobiles 7 ignobiles inter divites 7 pauperes
i pdicatione distancia sit Hec magistri i vi
gore hec preceptoris indicant veritatem
quando oes apud eum qui salvari pt equalis est
Deinde cum dt Et beatus e qui non fuerit
scandalizatus i me ostendit se illum qui venturus
erat 7 hoc ex opibus que facturus erat movendo
do Aliqui enim videntes opera xpi crediderunt
i eum 7 alii scandalizati sunt ipsum que eum videntes
ipsum tam indigna pati 7 tam vilem mortem
scandalizati sunt amittentes fidem qua de
ipso prius ex opibus acquisiverat et ex
doctrina eius de qua bene pvidens xpc cum appro
pinquaret ad finem dixit Mathei 26 Omnes
vos scandalum paciemini i me i ista no
cte Beatus ergo qui non fuit scandalizatus i me
Quia ic veram 7 pfectam fidem habet de me cum eius

mee simplicitate non auffert fidei sacramenti
Vnde Ergo in ore visis tot signis tantisque
virtutibus non scandalizari quis potuit nisi
admiracione sed infidelium mentes generaverunt in illo
scandalum protulit cum eum post tot mira-
cula morientem vidit Vnde paulus dicit
Nos predicamus xpm crucifixum iudeis quidem
scandalum gentibus autem stulticiam Stultum
quippe visum est hominibus ut pro hominibus auctor
vite moreretur Et stultus tamen eius homo
scandalum sumpsit unde ei apostolus debitor
fieri debuit Nam tanto deus dignius ab
hominibus amandus erat quanto pro hominibus
indigna susceperat Aliud est ergo dicere
Et beatus qui non fuerit scandalizatus in me nisi ap-
ta voce abiectionis mortis sue humilitatem
expressione significare Ac si aperte dicat Mira quidem
facio sed abiecta perpeti non dedignor
Quia ergo moriendo te subsequor cavendum
est valde hominibus ne in me mortem despi-
ciant qui signa venerantur Hec gregorius
Aliter autem potest intelligi Et beatus est qui non
fuerit scandalizatus in me Aliqui non videntes vitam xpi
que in natura pauperes non potuerunt
comprehendere romanum vnde tantam haberet virtutem
tantamque haberet sapientiam et ideo quidam scandaliza-
bantur in eo Unde prius ait et vnde dicit et multi
videntes admirabantur in doctrina eius
dicentes Vnde huic hec omnia et que sapientia que
data est illi et que virtutes tales que per eius
manus efficiuntur Nonne iste est fabri filius
marie frater iacobi et ioseph iude et
symonis Nonne et sorores eius hic nobiscum sunt
et scandalizabantur in eo Alii autem non
valentes attendere eius operum virtutem credentes
in eo aliquod divinum attribuebant opera eius
virtuti malignorum spirituum et contrabantur
et qui scandalizabantur in eo Dicit ergo
Beatus qui non fuerit scandalizatus in me hoc
est dicere Beatus est ille qui propter infirmitatem
carnis quam videt vel propter virtutem quam
non comprehendit non assumpserit in me oc-
casionem non credendi vel non minus eum
maliciam detrahendi Et ex hoc latenter
recommendat iohannem quia ipse non fuerat
scandalizatus in xpo quoniam eius divinitatem
fuerat veneratus et eius excellentiam admiratus

et ut eius discipuli in eodem xpo scandali ma-
teriam non acciperent propterea hoc eos ad
xpm submisit Et hoc est quod dicit hylarius
Itaque cum rei Johannes carceris sit dicens
Beatos eos quibus aliquid scandali non fuisset
quia motum eius sese ne scandalizaretur
discipulos suos iohannes ut xpm adirent
misit Vel aliter scandalum hic accipitur est im-
pactio pedum ex qua quis patitur ruinam
vel lapsum Juxta ergo re quis scandalizatur ex
quia sunt occasionem ruine Cum ergo aliqui
moti ab operibus vel doctrina xpi vel per
invidia vel per maliciam indebito modo sen-
ciebant vel loquebantur de xpo scandalizabantur
in ipso Et quia discipuli iohannis aliquid passi fuerant
ex predictis audientes opera xpi aliquo modo scan-
dalizati sunt in eo Ostendit ergo suis operibus
xpus preteriit operibus doctrina iohannis qui non perfecte
de xpo operibus sentiebat qui dicit Et beatus qui non
fuerit scandalizatus in me Et hec est sententia beati
Jeronimi dicit Dicit ut nostros perciperet quod eum
scandalizabantur in ipso dubitationes eorum
non diveligabat sed solum conscientie eorum delin-
quentes redarguitiones eorum latenter idmixit
Sed tertia potest poni ut eum Illud ad abeun-
tibus in quia excluditur suspicio dubitationis
Turbe enim audientes et videntes quod iohannes
qui tot dixerat de xpo Ecce agnus dei et ne
misit nuncios ut interrogaret xpm
Tu es qui venturus es an alium expec-
tamus Poterant suspicari de iohanne quod
mutatus esset ab opinione et notitia quam
prius de xpo habuerat Ne ergo hoc facerent
et leviter suspicarentur de eo conferunt de
constantia iohannis Et hoc est quod Crisostomus dicit
Tantum ad discipulos iohannis satis aptum est
Consilium non de xpo per signa quod videant referre
servit sed oportebat turbas sanari quod ex
interrogatione discipulorum iohannis multa inconveni-
encia submittere poterit ignorantes mittentis
consilium Poterant non dicere quod tanta testatus
est de xpo aliter persuasus est nunc et dubitat
utrum sit ipse Vel quia esset ex conclusione
in illo verbo quod mittebat ammiranda iohannis
Jte in veritate iohannis Et ideo Et beatus qui non
fuerit scandalizatus in me Poterant turba
consistentes opinari iohannem a prima notitia

qua d' x° habuat recessisse z i eis opi
bus mit scandalizari qd' xo' remoues
abeuntib' ill' s. discipl' iohis cepit dice' ad
turbas d' iohe Et hec mo continuat hy-
lari d' Hoc ne id qd' tunc te premiserat
referri possit ad iohem tamq scandalizatu ess
i xo' subd' Ill' at abeuntib' remoue'
go i hac pte suspicio turbar' circa qua
duo fac' Pri° describit optime tpis tpis
2° comendacoes ex iohe i' Qd existis etc. Quod
ad pm dr Ill' at abeuntib' cepit ihs dice'
ad turbas d' iohe Qd' cogi ne fieret sm
Cris i ol ne videat hoi adulari nobi-
dauit exom ut pocius i absencia eius
eis in presencia hoiez comendes eius ex
eminencia virtutes Deinde cu additur
Qd existis in desertu vide describitur come-
dacom iohis Circa qua comdat eu d' quinq;

scda	Claritate fame	ibi	Qd exist
	firmitate constancie		Arundinez etc
	Austeritate vite		vide hoiez
	virtute sciencie		vide pphaz
	sublimitate gre		h' e d' q°

Comendat go ipm p° salvator d' claritate
fame dicens Qd existis i desertu vide'
Cogitacoi ei turbar' q cogitabant ex
ignorancia no ex malicia iohez opiom
mutasse d' cristo. Cuius tacite salvator
ostendens ex hec q erga iohez fecerunt
q no erat instabilis z levis i iudicio
z cognoscendo° Sz sic fama divulgata
erat d' ipso pfectus fuit i ope z verax
i vbo Ac si diceret turbe sic q ait Cris
i ol Pr qd' ciuitates dimittentes qsi
i desertu Vos n' plebs tanta cu tato de
siderio i heremu venistis n magnu queda
z mirabile z pet' solidioz vide se exstima
sis fama go scitat q vos traxit in
desertu eu manifestat comdabilez z no
leve 2° comdat eu d' firmitate constancie
cu addit harundinez vento agitata Vitas
cognita pus primo deseri pe ex vicio insta
bilitatis siu inconstancie Et tal' inconstancia ve
niendum tm i ex amore laudis ul' ex timore
molestie Cum go vl' vento laudis atq
psperitatis vl' vento molestie atq adversitatis
a virtute remoue' instabil' e ac harundini

vento agitate similis Primo go dicitur qd'
salvator comendans iohez excludit ab eo
e levitatis ppt qua potuit existimari
opiom mutasse d' cristo Vn Cris i olia
vide qm oes alias pmittens remouz
a iohe levitatem d' q turbe dubitabat
dicens Arundine vento agitata qd' salua
tor n asserendo sz pocius negando inducit
Sicut n' dr Cris i olia harundine quippe
mox ut aura contigit i pte alia flectitur
p qua carnal' aiq designatur q mox ut
fauore ul' detraccione tangitur i pte qualibz
inclinat' Si n' ab humano ore venti fa
uoris flauerit hilarescat extolli' atqz
totu se ad gram inflectit Sz si inde ve
tus detraccionis erupit vn laudis aura
veiebat mox hunc qsi i ptez alteram
ad vim furoris inclinat Sz harundo vento
agitata iohes n erat q hunc nec bladimi
gra nec cuiuslibz detraccionis aura asperum
faciebat nec pspa erige'e nec aspa noue
vat inclinare Arundo go vento agita
iohes no erat qz a statu sui rectitudine
nulla rez varietas inflectebat Vel
aliter comdat' h' iohes a stabilitate q a harun
do vento agitata no fuit harundo eni
ideo faciale mobil' e a statu i statu
qz cu sit intus vacua extius viridis
e erta sui claritate Si at intus plena
foret z extius depressa consisteret a statu sui
rectitudine vento flante difficilis moue'
Cum go intus vacuus e gra extius p abi
tos erigit fiat quolibz vento l' fauoris
l' timoris l' ire a pseuerancia boni sue opionis
moue' Cum at intus plenus e gra non
erigit' extius p abiectos sz p reputacoes et
cogitacoes sui humil' redde' tal' a statu virtut'
ucsat minime Et qm iohes intus plenus
virtutib' extius at humil' tn fuit qs dicitur
fuit io arundo vento agitata dici n potuit
ut levitate mutas d' xo' abiget q pus
ipm pendo dixerat 3° comdatur
ab austeritate vite cu addit Sz qd existis
vide hoiez mollibus vestitu In hoibz videq
sepe contingere q aliqui ex nali complexione
ul' ex pna consue'e tn levees z instabi
les sit q quolibz fauore l' q'bz detraccione

lem pposite l' aduersite a statu suo rec-
titudine flecti ? et tales harundini sic
simp̄ d. e. ꝯparant. Alij autem hanc passionem
paciunt ex hoc q vite voluptuose et de-
licate semp. se studiose iniungunt. ita
q tales cum non sint instabiles nec mobiles
ex natura sunt tamen ex voluptuosa vita in-
stabiles. Contra ergo mobilitatem que ex nali
quadam leuitate pt inesse hominibus est
exclusam a iohe. Ne possit dici q ex
vita deliciosa ꝑ modo sunt centrum insta-
biles adiungit. Sed quid existis videre hominem
mollibus vestitum q. d. Non existis videre
hominem cum deliciosa vita nutriri et in ...
ꝯsuetudinem ad aliquam illecebra carnis
qr pilus camelorum induitur ? mollicie
vestium negat ille locus deserti. Contra q mo-
llibus vestiuntur non in deserto habitant sed in
domibus regum sunt. Et ideo Crisostomus in omelia huius
expositionem ꝯcordans dicit. Non pt aliquis
dicere q Joh prius ꝯstans erat sed postea
mollicie sumens factus est mobilis. Sed
non aliquis est iracundus natura aliquis prius sine te-
longus Ita aliqui sunt mobiles per naturam
aliqui vero lasciuie sumendo mobiles fiunt.
Johes autem neque natura mobilis erat. prius quod
dixit Non existis videre harundinem vento
agitatam. Neque lasciuie dabat seipsum qua
habebat pdicit excellentiam Sed non non
sumens lasciuie intrat scola solitudo
? carcer. Si nec vellet mollibus vestibus
non hominum habitasset sed regum pallacia in
quibus q mollibus vestiuntur sunt. Insinuat
autem in hiis verbis salvator q pdicatores
prime non debent vitam mollem sed austeram
assumere nec domos regias vel famosos
humanos appetere sed pocius loca in quibus
viget paupertas ? dicionem frequentare.
Et ideo dicit Jheronimus q ex hoc quod dicit saluator
ostenditur q pdicatores vite austere ? rigi-
de debent aulas regum ? mollium hominum
pallacia declinare. Consequenter ꝯmendatur Joh a
vitate ꝯsideratus ? sic cum dicit Sed quid existis
videre ꝓphetam ? dico vobis plus quam ꝓpheta
A stabilitate quippe vitatis agnite possit
mouere homines non solum leuitas in ...
q datur intelligi per harundinem. Nec sola

voluptuosa vita q datur intelligi
per vestimentorum molliciem sed eciam ignorancia
vitatis pmus affirmate. Bonorum non enim
est ut qui ꝯgnoscunt se errasse in asser-
cione alicuius dubii q corrigant id debito
loco tempore ? modo. Johes ergo si per ignoranciam
aliquid unquam verum asseruisset de xpo racionabile
fuisset ponere id sub dubio donec ad
noticiam eiusdem plenam veneisset. Ne
igitur posset credi a turbis q prius per igno-
ranciam iohes aliquid de xpo sensisset de quo
nunc dubitans per discipulos certificari voluit
Adiungit saluator. Sed quid existis videre
ꝓphetam. q vis de me futura verum aut anun-
ciaret. ? dico vobis plus quam ꝓphetam q non
solum vitatem futuram pdiceret verum eciam
presenciam demonstraret dicens Ecce agnus
dei ecce q tollit peccata mundi. Unde gregorius
in omelia ꝓphe ministerium est futura pdicere
non autem demonstrare. Johes autem plus quam
ꝓpheta quia eum quem preuentendo ꝓphetauit
eciam ostendendo monstrabat. Dicit eciam plus quam
ꝓpheta q eum quem venturum nunciauit
vle hoc ministerium baptismi gessit. in eius
tangere scilicet dum carnem quod numquam de po-
nibus ꝓphetis ulli ꝯcessum fuit. Eciam ideo dicitur
plus quam ꝓpheta q vltra officium ꝓphetale
eciam angelicum meruit obtinere. De quo
statim subiungitur. hic est non discipulus. est. Ecce ec-
vobis primo ꝯmendatur a gre solutione ec
ab opis strenuitate. Nouum vetus op-
tie in hoc loco ꝯcrecit iohi Voluit nec saluator
instrue non erat q iohes non innotuerat
ꝓponi de vita agnita a diuulgata
prius de xpo. qr hoc nullo pdicator mouen
ꝯpetebat et q non erat leuis nec eciam l'
non ignorancia obumbratus. Ne ergo credi possit
hoc fecisse eum causa gracie l' ex negligencia
domini accepti ꝯmendatur a solutione gracie
angelice hic nunc est de quo scriptum est Malac.
3 Ecce ego mitto angelum meum. verba
sunt patris ad filium Angelum meum scilicet iohem
ante faciem tuam hoc est ante noticiam tuam
Et vere angelus dei q graciam acceptam non
deseruit. sic nec aulus ad deum ꝯuersus
ipm deserere voluit Et ad istum auc-
torem pertinet fidelis ministerium ...

iniciu exsequit' iusticia scita fideliter
apit Et i omnibus dei voluntatem adimplet
Et io qui tal' aliqs io meus specialr dicitur
nuncius Ecce ego mitto angelum meum
Et quia ad hoc ipm mitto ut tibi filio
meo testimonium pbibeo te modo mai
festum ideo aute faciem tuam pibit Ipsum qd
pr sum d' ipo pphanat Et tu puer
ppha al' vocab'is excelsi ‖ Et ne dici
possit quod p negligenciam omittat officiu
suu iniciu z mutet sinum de veritate
platu Io subiungit opus strenuu Et
pparabit viam tuam ante te Ex hac itaque
strenua opatione pbat' quod iohes fuit
plusquam ppha Omnes pphe voces pdixe
runt xpm sola annunciacione Iste aute
cu hoc quod xpm annunciat corda hominum ad
recipiendu eundem pparauit Et sic pvia
corda homi faciendo ad recipiendum xpm
viam ante xpm pparauit Ipse qd mito dr
plusquam ppha Glo pparabit viam tuam id est
pvia reddat corda auditorum per ite
pdicacio z baptismo Dominica quarta

Miserunt iudei ab ierosolimis
sacerdotes z leuitas ad iohem
ut interrogarent eum Tu quis
es Ioh. i ‖ Ea que ad finem sunt ipsum
debent ordinari ad ipm z ad finem attri
bui Sic quod flores folia z rami i ar
boribus sunt ppter fructum debent ordinari
ad ipos multiplicandos osuandos et
sustentandos Sic eciam domus fit ad hunc
finem ut ab ymbribus z caumatibus
ptegamur z io ad hunc finem debent tecta
pietes ic z in domo ptinent ordinari
Cum igitur omnes scos qui pcesserunt x aduen
tu iohes bapta fuit ppter xpm tamquam ppter
finem natus mirabiliter educatus singular'
inspiratus multiformiter dotatus hinc est quod
tam ipse quam eius opa vita z doctrina ad fiem
scilicet xpm debuerunt esse relata z reputata
Ad hunc pntis ewangelii locus manifestat In qua
ostendit quod ipse sit vir sanctus x testificator
Io. i. hic venit i testimonium Vitatis pdicator
Ibidem Ego vox clamantis Et eciam pparator Illuc ‖
Tu puer ppha Vnde ipse ut testis pco z
bapta totaliter se mostrat ordinatum ad

xpm Et si hoc diuit' ewangelium in pntis i z ptes
Primo enim iohes negando qd no est testis sit
vitatis In pnti ewangelio ‖ exiuit ergo ei dicunt qd
2o manifestando qd est pco sit dei i dix
3o exprimendo quid agit annunciator
existit maiestatis i Et qui missi fuerant
Circa ad primum Sciendum quod iohes testis sit
vitatis ostenditur qd no est Et hoc fit ratione
triplici questionum circa quam prima quid insistere
quis sit 2a determinate dum helias sit ic
3a quid omissa discrecione pponit ut
officium sum indicet Sit ergo prima questionum qua
quit' insistere qd sit Circa qd primo ponit'
questio 2o questionis solucio Circa questionem est
attendendum primo quare iudei miserunt ad
iohem 2o quare sacerdotes z leuitas 3o quare
ab ierosolimis 4o cur ipm interrogauerunt
Primo quare iudei miserunt ad iohem hoc aute
fecerunt moti ab excellencia fame ipsius z
ab excellencia auctoritatis quod ausus fuit baptizare
ppter hoc duo mocebantur ad sacerdotes qis esset qui
tante sanctitatis z auctoritatis i ppto esset qui venien
ad se audet z baptizare i isti nec vnde
Augustinus Non aute miserunt nisi mouerentur
excellencia auctoritatis eius qui ausus erat baptizare
2o miserunt ab ierosolimis hoc fecerunt ppter duo quoniam
quia iohes alios excellebat i fama quod mag
nus z singularis a deo electus z singularit'
missus ab eis putabatur Sic z ewangelium ostenditur
Io. i. Fuit homo missus a deo Et io ab ierosolimis
ciuitate magna z singulari a deo electa ad
dei cultum conuenientes nuncios transmiserunt 2o
quia sicut ierusalem excellebat ceteras ciuitates
israel Ita sacerdotes z leuite i ierusalem excelle
bant eos qui erant i aliis vrbibus auctoritate et
sapientia Et io ad ioh qui erat excellentis fame
z scitate z ppha miserunt nuncios a loco
excellenti ut cum magna veneracione ab ipo
quererent qd intendit 2o miserunt sacerdotes z
leuitas quod ioh filius fuerat sacerdotis zacharie
sicut Luc. i z cognatus erat sacerdotum et
leuitarum Conueniens itaque sacerdotes et
leuite mittuntur ad ipm tamquam cognati z eorum
ex ut eius familiarius tamquam familiaribus iudicat
vitatem 3o quare Iudei qui a ierosolimis
ut cogniti exquirentes baptismum de sua pe sac
doti existentes sacerdotes z leuite destinat

sasatatus qs eet iohes Alia ra^o h9
fuit Ioh n^r ex singlite vite religiosis
reputabat^r in tm ut estim edi potuiss
et io indicauit iudei no n natos hutes
r^ligios spem eide tribuiunte. Ppr qd
sacdos et leuitas tq maiores religios
ut ipos miserut Alia ra^o pt ee qp
iudei in iohe attendebat nobilitez
origis austitatez vite altu instrae
et iudi qtepti putauert ip honora
bilioz x^o et io ei horabiles nuncios et
dignos misert x^o tq psen Jn quo
eq attendebat gen humle io dicebat
None h' e fi9 fab' et maie Cuius quez
vita qz cu petoribz qiadurare qstrue
nat. et io ei tq indignore iohe nuncios
et abiectos nuncios suo tpe misit cu
qtoe d' redditu cesari .Mt. 22 Et misit
ei ministros suos cu herodianis &c Et h' e
qd dr Luc Passi erat iudei quada huaz
passioz ad iohez Judignu n estiabat
subiu eu x^o pt mlta q iohis digte
dermirabat Quoz p^m erat gen illustre
pncip n sacdotu fili9 cat demde
diuina educacio et humanoz despcio Jn
x^o at qtrm videba^r gen humle q ei
exprobrabat dictes None h' e fi9 fabri
Dicta quius et respta no plz mltos
huiua Ca go iohes qtumue ad xpm
mittebat volentes iohez mag habe
ingrm sim tq xpm mittut ad eu opi
nantes p blandicias eu allicere ad q
fitendu se ee xpm No go qtepbiles
mittut sic ad x^m fuos suos cu hero
dianis s sacdotes et leuitas Non qsiderz
s eos q erat ex n^rbus h' e horabiliores
Ci^o interrogauit eu Tu qs es Tante
auctas et vitat putauit iudei iohez
ee ut crederent q' d' se ipo phiberi tes
timoniu qd tm no fecerut d' x^o Jmo
dixerut ei Tu testio^m phibes d' teipo
et io testiomu tuu no e vm Et io dr
Luc qp sic fide dignu existimauerut
iohez ut ei d' se testio^m dicenti crederent
et eu cofessioi staret qs eet Deinde
cu dr Et qfessus e et no negauit &c d'scri
bit^r qtois solucio Jn qua occurrit

qsidare iohis humilitate et fidelitez
humilitate quid' Anima sic dt Greg i omel
Jn h' nob humilis iohis qmda^r qui ci
tate vtuteq eet ut xps credi potuisset
voluit tm humiliter subsistere i se ne iaunt
rapet^r huana opioe sup se. et dum
infirmitate sua studuit humilr agnosce
x celsitudinez meruit viaae obtinere Grego
qm vbi e humilis ibi e et sapia Jdo in
hac 2usioe occurrit 2° qsidare psona
citatez qa no dixit Ego su iohes vel
purisor vl' aq' etc is qfessus est et no
negauit Cofessus e qp no su eo x^o Cog
uit n iohis inspiracoe diua qp iudei
psolantes x^o aduentu que iminere ex
dictis pphaz cnebant facile iclinabat^r
ad suspicandu aque excellentes vite esse
xpm Et qp d' ipo h' suspicabat^r no tm
audebat h' asserere ne temearij puta
ren^r Et io mittut ut interrogent qs eet
Ppr qd iohis ad eoz interroes rndebat
flaz suspicacioz eoz d' se ipo d' xpm no
su eo x^o Bite n le^r fecisse ide ioh Au
et vbi opioz turbaz qp ipe eet estimaut
exclusit dr^r n ibid sic Existimante at
pplo et cogitantibz oibz i corde suo de
iohe ne forte ipe eet x^o rndit iohes
dicens oibz Ego quide aq baptiso vos
veniet at forcior me cu n su dignus sol
uere co. cal. Et h' e qd dr Aug Johes
aut ut videba^r discernebat qp qtoe sa
cdotu et leuitaz dubitacoz et forte qp x^o
eet baptisans Nequaq at id psim cauebat
ne temearij putaret^r. quaqp nito
ut coz apio fallax d' eo penitus aboleret
ac subinde veritas ppalaret^r qp no sit
estim au oia manifestat d No sum eo
x^o Cuius qfessioz saluator allegauit in
testio^m q iudeos dt Joh v vos misi
stis ad ioh et testio^m phibuit vitati Admi
git at Orig d oia tps aduentu x^o xpm
quodam ia pns qstabat legisptis exo
sacie suspensu tps illo spaciu collige
bat Ppr qd Theodas nomodicam multi
tudine qgregauit qi xps existeret Act
v cu^o Et p9 illu Judas galileus in
dieb pfessioz Cu go sucuanis cristi

exspectaret adventum iudei transmittunt
ad iohannem interrogantes Tu quis es propter hoc
tamen volentes si ipse se christum faceret Nunc
autem dicens Non sum ego christus negat quod non
erat et confessus est veritatem Vero in hac missione
ostenditur consideranti fidelitas Sic enim dicit Crisostomus
Devoti famuli est non solum non rapere gloriam
domini sed oblatam a multis respuere fidelis
itaque et devotus amicus sponsi iohannes non solum
non usurpat gloriam christi sed eciam oblatam recu-
savit Sic enim dicit idem Crisostomus Turbe ex igno-
rancia ipsum credebant esse christum Sacerdotes
autem et levite ex malicia volebant probla-
diciones ipsum ad hoc inducere ut faceret se
christum et ideo interrogabant ipsum qui offerunt
sibi gloriam christi Quod patet ex hoc quod iohannes videte
Non sum ego christus Non dixit ad eum de hoc non
sum ego sed magis addidit Quid ergo si
cum hoc non intendisset quod iohannes negat
se esse iudeum Non sum ego christus statim dixisset
de hoc non interrogamus te nec istud suspicati
sumus de te et ideo manifestavit in sua interro-
gatione dixerunt Quid ergo Sic ergo fidelis christi precursor
missionis plenam fidelitatem prebuit ut honorem
debitum illi quem parentibus suaderet Unde
Gregorius optime dicit in omelia Confessus est quod non sum
ego christus quia dixit Non negavit plane quod non
erat ut veritatem loquens eius membrum fieret eius
nomen sibi fallaciter non usurparet Cum
ergo non vult appetere nomen christi factus est
membrum christi Deinde cum subdit Et inter-
rogaverunt eum et posuerunt tercia questio in qua
determinate quaeritur quis sit quia addit Quid
ergo helias es tu cum determinata missio sed
negacionem prefatae interrogacionis submisit quam
dixit Non sum Et dicitur quod motivum huius questio-
nis An iohannes fuit helias potuit esse duplex
Unum est quod sic tactum est supra iudei ex scripturis
credebant propinquum esse christi adventum maxime
ex ebdomadibus danielis Sciebant autem per prophetam
esse quod ante adventum christi veniret helias Malachie
quarto capitulo Ecce ego mittam vobis heliam
prophetam antequam veniet dies domini magnus et
horribilis Et ideo dixerunt discipuli ad ihesum in
monte aiunt ipsum Quid ergo dicunt scribe quod
oportuit primum venire heliam prophetam Ex
hoc ergo quod iohannes tam excellentis vite erat

et fatebatur se christum non esse suspicati potuerunt
ipsum esse heliam qui preciret christi adventum
Sed in hoc fallebantur quod non helias in propria
persona precedere debebat primum christi adventum sed
in carne sed potius preciet secundum scilicet iudicium
Tamen iohannes qui erat helias in spiritu precedere
debebat adventum in carne Sic dicit Luce primo
Ipse precibit ante illum in spiritu et virtute helie
Et ideo bene dixit salvator aiunt vos helias
iam venit et si vultis scire iohannes ipse est
helias Aliud motivum ad suspicandum
quod iohannes esset helias potuit esse similitudo
vite quia austerus in victu et in vestitu sic
helias habitans in deserto peccantes durius
increpabat Et hoc est quod dicit Glosa quod alii
putabant iohannem esse heliam propter nimiam
abstinenciam et castitatem et solitariam vitam
et asperrimam delictorum reprehensionem et diris-
simum future vindicte terrorem Nec illud
est preter congruentem racionem quod iohannes putaretur
helias ex similitudine vite Quia consuetudo humana
cogitacionis ex operibus arguere personas ut si
videat aliquis similia fieri ab alio quam aliquid
prius fecit quem tamen expectat reversurum ex
operum similitudine frequenter movetur ut credat
illum venisse quem expectat si videat aliquis
similia operari Quia cum iudei expectabant
heliam iterum venturum et videbant iohannem operari
ea que helias prius fecit operatus ideo suspi-
cati sunt quod esset helias Quam suspicionem
auferens dicit Non sum Ac si diceret Non propter
vite austeritatem ac zelum iusticie in quibus
appareo similis helie Neque eciam propter peniten-
ciam quam christum preveniendo predico
debetis me estimare esse heliam quia non
predico penitentiam sed potius domini nostri christi
mansuetudinem et obedienciam Nec predico illum
adventum quo venturus est ut iudex in
maiestate sed illum quo venit ut redemp-
tor in humilitate et ideo predico ut sciatis
humilem antequam veniet excelsus Sed du-
bitaret aliquis de dictis Et diceret Quo
potuit esse quod sacerdotes et levite dubi-
tarent utrum iohannes esset helias qui sciebat
heliam vivere et translatum esse in celum Iohannes
autem natum sciebant facta nativitate ex
zacharia et elizabeth ut patet Luce primo

Hec dubitacio vero solum pt ex hijs que apparent ex textu luce Dicitur n. i. quod fere omnia verba in montana iudee diuulgabantur verba hec omnia sc' de miraculosa natiuitate iohis et ita potuit nobis esse ignotum aut oblitum quod in montanis erat diuulgatum Secundo quia in magnis ciuitatibus ignorantur que in eorum suburbanis aguntur quantumcumque sit magnum Et ideo sacerdotes ierusalem quo fuit iohes natus potuerunt dubitare an ipse esset helias Sed debilis est hec racio Et ideo aliud dico pt quod quia Johes miraculose natus est sc' de matre sterili et seue prius quam ambo processissent in diebus suis potuit fieri ut crederetur aliquis secretum diuini misterii quo deus hoc modo declarasset aduentum helie Hoc nimmo quidem modorum bu sciendum xpm ex maria natum non potest compleri de mirabilia (?) que faciebat existimabat ipsum aliquis de prioribus hominibus qui fuerat magne virtutis et illorum sc' per natiuitatem ex maria nomen accepisse vnde mt. 16 dicitur Quem dicunt homines esse filium hominis Et ut est qui dixerunt Alij ioh baptistam alii heliam alij vero ieremiam aut unum ex prophetis Et hoc modo fieri potuit de iohe Secundo dubitaret aliquis Cum iohes negat se heliam Cum xpus dicat mt. xi Johes ipse est helias Ad hoc dicendum Sed gregorius in omelia quod iohes in spiritu helias fuit dicente gabriele archangelo luc. i. ad precessit eum Ipse precedet ante illum in spiritu et virtute helie Et secundum hunc sensum intelliguntur verba saluatoris Joh ipse est helias Eo modo quo quis dicitur esse idem quod non est propter similitudinem aliquam proprietatis bone vel male ut in vulgari uti dicitur de aliquo valde liberali et magnifico ipse est alexander Ipse autem iohes alius fuit ab helia in persona et in officio ut dictum est de Ideo dixit Non sum interrogatus an esset helias Deinde cum dicitur propheta es tu Ponitur tercia questio in qua obmissa per declinacione queritur ut officium suum manifestet Et hec questio pt ibi modo intelligi Primo quia iudei sacerdotes pdam (?) esse a moyse Deut. 18 prophetam de gente tua et de fratribus tuis sic me suscitabit tibi dominus deus tuus ipsum audies Et ita expectabant aliquem precurrere xi aduentum qui esset similis moysi suspicantes hoc in iohe completum propter singularitatem auctoritatis et sanctitatis vite interrogabant Propheta es tu Ac si dicerent Es tu ille propheta aduenturus quem nobis promisit legislator noster moyses Sed iohes volens ex sua iusticia perhibere testimonium xpo de quo sciebat illum a moyse prophetatum fuisse dixit Non Non erat ille propheta sed pocius vox indicativa ipsius Et ideo respondit Non Et hoc est quod dicit Origenes Non simpliciter substituit si sit propheta sed cum articulo greco Propheta es tu Propter singulos n. prophetas plus nominant ne(?) illorum fore illum quem moyses prophetauerat Cum sic moyses medius fuerit inter deum et homines et accepto testamento a deo tradens discipulis Hic at nomen illud non attribuentibus xpo sed aliud fore arbitrantes a xpo ipsum fore iohes putant illum esse Alio pt intelligi sic Quociens aliquis resuscitatur a mortuis hic ipso creditur aliquid magis esse Et si magna dicit et maiora facit creditur et existimatur quod fuit prius magne virtutis Etiam quod iudei videbant in iohe vitam ultra modum humanum et ipsum credebant esse virum habentem ultra quem hominem virtutem Ipse fatebatur quod non erat xpus nec helias de paradiso quo ubi adhuc viuit descendisset existimauerunt prophetam aliquem a mortuis resurrexisse Et ideo dicunt propheta es tu Sed ipse testimonium perhibens veritati quam attendebat Non sum inquit propheta Tercio pt intelligi sic Sciendum et augustinus quod iudei faciebant viros excellentes vita et sanctitate inter ipsos habuisse spiritum prophetie ad aliquem futura pronunctianda Et hec omnia in iohe videbant interrogauerunt vtrum qui dicit et facit operetur spiritu prophetico Et ideo dicunt propheta es tu Sed quia etsi futura pronunciabat tamen presencia demonstrabat Ideo dicit Non sum Sed in ot (?) Cum se esse prophetam negat quia non solum potest saluatorem nunciare sed eciam demonstrare Consueuit autem homines appetere excellencias dignitatis appropriatas sanctitatis et intelligencie veritatis Et si electi eminencias non habent tamen hic desiderant vel per hic reputentur affectant Johes go

oblatam dignitatis excellentia declarat
et respondit dicens Non sum ego xpus Ueritatis
vero apparentiam oblatam recusat videlicet
Non sum qui interrogatus fuit helias es
tu Ueritatem intelligentiam se non glat
helie cum negat se esse prophetam Nos ergo
ad eius imitacionem non extollamus de exce
llentia dignitatis de apparentia sanctitatis de
notitia veritatis quamvis per humilitatem
consideracionis huiusmodi sic subsistamus in nobis ut
nichil magnum vel super mensuram nostram
sentiamus de nobis Crisostomus ait hec raro
consuevit fieri in nostra miseria in huiusmodi turbis
ursoribus iohannis quibus se asserit non esse xpm nec
heliam nec prophetam Unde subdit Dixerunt ergo ei tu quis
Ubi secunda pars principalis euangelii In qua beatus iohannes
manifestatur quod sit pro officio dignitatis In
qua parte primo describitur importuna questio
secundo subiungitur declarativa responsio Importuna
quidem questio ostenditur quia conantur exigere iohannem
quis sit pretendentes occasionem talis impor
tunitatis suam legacionem Et ideo dicunt Tu
quis es ut responsum demus hiis qui nos
miserunt Ac si dicerent secundum Glo Ex quo non
confiteris te xpm esse vel heliam vel prophetam
dic quis es ne sine responso redeamus ad illos
qui nos miserunt Conantur etiam exigere a iohe
quid sit pretendentes huius examinis aliam
occasionem scilicet meritum iudicium de eius confes
sionis de se qui non videbatur de se loqui
posse habere quis esset Et ideo addunt Quid
dicis de te ipso Ac si dicerent secundum Glo Audi
mus de xpo te multa predicante de te autem
nil manifeste asseris Quid ergo dicis de te
ut ex tuo testimonio cognoscamus de xpo
Habetur ergo importuna questio Deinde cum ad
dicitur Ego vox clamantis ponitur declarativa responsio In
qua manifestatur esse condecens pro eius dignitate xpi

prima est claritas predicacionis	Est ergo
secunda congruitas attribucionis	prima condecens
tercia meritas instruccionis	manifestatio
quarta utilitas directionis	iohannis pro

deitatis et claritas predicacionis Per quam dicit
Ego vox clamantis in deserto Cetera prophete et scripture
veteris testamenti tamquam quedam sonum loquentis
et qui venturum predicabat xpm venturum Iste
autem tempore vox clara et certa salvatorem adesse
presentem demonstrat Et ideo ex presenti et clara
predicacione manifestat presentiam dicens Dicens
Ecce agnus dei Et hoc est quod in ymno dicitur
O nimis felix Ceteri tantum cecinere vatum corde
presago iubar affuturum tu quidem mundi scelus
auferentem indice prodis Unde Theophilus Ego
vox que veritatem manifeste annunciat Omnes
enim qui in lege erant obscure loquebantur
Et Augustinus allegans hec auctoritate dicit verbum
quidem salvator est vox autem iohannes intelligitur
solus enim sonus est omnis gradus propheticus
cum dominum est si non significatam voce dedit
tuba nescio se accinget ad prelium Alio
modo condecens ista scilicet claritas predicationis mani
festatur iohannem esse per rationem dei eius pro Illud
enim quod latet in mente est velut occultum et
soli cognitum manifestum vox autem expressa
per os exterius manifestat alteri presentia enim
decentiam et claritatem id quod occultum erat in
mente Johannes ergo testimonium perhibens de xpo
quod erat verus deus qui autem latebat in carne
fuit quedam vox declarativa huius occulti misterii
quod divinitas ubi erat humanitati coniuncta et
ideo tunc quedam vox manifestabat hominibus
quod occultum erat mundo et hominibus Ut quod
verbum carnem est sed in mundo erat et mundus per
ipsum factus est et mundus eum non cognovit Et
tamen quem non cognovit mundus tunc verbum
latens sub carnis velamine iohannes manife
stat sue predicacionis claritate Et ideo dicitur ibidem
fuit homo missus a deo cui nomen erat iohannes
hic venit in testimonium ut testimonium perhiberet
de lumine Et de lumine quidem dei latentis
perhibuit testimonium predicationis vocis patentis
scilicet iohannis Bene ergo vox et non aliud quam vocem
iohannes dicit se Contra sic dicit Glo Non dicit Ego sum
iohannes vel homo vel filius zacharie Non considerat in se
humanam substanciam vel generationem sed ultra hec omnia exce
llentiam quam facit ubi deficit omnia que mi
nime cognoverunt ascendit in celum altum factus
vox ubi nullam in se substantiam facere precii
hundanciam generare que excedit omnem creaturam
ut sit vox ubi Secunda condecens est congruitas
attribucionis per quam subdit Clamantis Iohannes non
non dicit se esse vocem clamantem sed tamen clamantis
quia nec se ipsum predicabat sed totum quidquid erat
quidquid agebat attribuebat xpo cuius officium

fuit clamãc Venite ad me oẽs q̃ labo
ratis ⁊ onerati estis ⁊c. 11 Et q̃ i die
magne festiuitat' stãs clab3 i teplo
ꝓ i a' sitit veiat ad me ⁊ bibat et
flũia d' vẽtre eꝰ fluet aq̃ viue Et
hᶜ ẽ qd' dᵗ digñ Dᵗ aᵗ ioh' se ẽẽ voce
nõ clamatẽ i deserto s3 clamãt eꝰ q̃
stabat ⁊ clab3 Vicio stetit ⁊c Alio pt
intelligi ꝯgruitas huiꝰ attributi ioh'
ad xᵐ qua Joh' dᵗ Ego vox clamãt Naꝫ
alii ꝓphe ⁊ pdicatõs vitat' q̃ fuit an
iohẽ et xᵐ pdicaᵣ ꝺquo vitatem
annũciabãt Vñ vl' vni ꝓplo tm̃ l' vni
cõm vl' vni genti ul' vni ciui' Cristꝰ
aᵗ vitatẽ quez oib3 pdicatᵗ Sic ergo
iᶜ q̃ submisse loq̃tᵣ ꝺquib3 loq̃ᵣ Ille
aᵗ qui clamat ab oib3 cp̃tu' ẽ in se
voᵗ audi Sic alij añ xᵐ ꝓpẽ pciale
pdicacõꝫ vi' fuit tm̃ loquites. xᵉ
aᵗ ꝓpẽ gñale ⁊ vniu'sale doctrinaꝫ
fuit clamãs Et q3 ioh' index ⁊ pco
fuit talit' clamans io dᵗ se ordinatũ
ad xᵐ clamãtẽ tp̃ vox ad v̉bũ mentis
Et hᶜ ẽ qd' dᵗ Grẽg̃ i ol eãd ẽ cp̃ iohẽs
vocẽ se ẽẽ pdixit v̉ q̃a v̉bi pdicator
⁊ annũciator Erat aᵗ cp̃ vnigenitꝰ
di filiꝰ v̉bũ pris vocat' Ex ipa aᵗ nr̃a
locucõe ꝯgnosciꝰ q̃a pꝰ vox sonat
ut pᵒᵃ possit v̉bũ audi Joh' g° vocẽ
clamãt' se ẽẽ asserũt q3 v̉bũ precedit
⁊ pꝰ ministũ v̉bũ pris ab hoib3 audiᵣ
Ꝛᵃ q̃dᵒ ẽ uñitas ministratõs. d' q̃ subdᵉ
In deserto Cãd' ẽb3 mol' pt intelligi pmo
ut effectꝰ iꝰ pcursiõs indigẽtũ ꝓplo
iudaico ostendatᵣ ⁊ manifesteᵣ Naꝫ
ipa gens iud' subiugatã nacoib3 iud'
cis oppssa ẽbat ⁊ iust' dẽlictũ suffra
gijs modo quod' videbaᵗ ẽẽ deserta Et
q3 ioh' pdicabat redẽptõꝫ adee pũtẽ
ad releuandã ꝯstitutã plebẽ io añ
ciabat illũ q̃ in deserto iudee clabat
Iuxᵃ id ysa. xl° Vox clamãt' i deserto pa
te via dni̅ rectas facite i solitudine
semitas dei nr̃i Et hᶜ ẽ qd' dᵗ Grẽg̃ i ol
In deserto iohẽs clamat cp̃ dẽlicte ⁊
destitute iudee redẽptõꝫ annũciat
Qᵒ pt p deserto intell' totus hĩ mũdꝰ

ab oi alt'ia fide ⁊ iusticie alienꝰ i que
cristꝰ adueniens clabat facite fructꝰ
dignos pnie Johẽs aut̃ ⁊ ꝑcede clamãs
penitẽciã agite. vox fuit indicantis x'
i huiꝰ mũdi deserto clamãt' Et vastitas
eiꝰ ex sterilitate opm ꝯgnosciᵣ pt qd'
bñ dᵗ Leo pp̃ in s. sci ioh' q̃ i sept' Pleꝫ
illũ sacrosanctũ Exponens id Vox cla.
i des. id ẽ i gentili ꝓplo Desertꝰ enĩ hĩ
mũdꝰ a cult'ia fidei ⁊ tiore di s'celeb'
tatiꝫ aq̃ incultꝰ ⁊ pctõꝫ spinis iple
tꝰ. nullũ pcitꝰ bonoꝫ opm fecũditeꝫ
attulat nᵒ ymbre grãe spũal' exce
pat Añtᵣ itaq3 B. Johẽs q̃ eñ ꝓphica
atq3 eĩa voce annũciãᵒ l' inuado
q̃i rudẽ cãpũ pfundẽt ꝯfedaẽt ex
colẽt dũmꝰ v̉bi seminib3 iplẽt ad
matura fruge id ẽ ad rẽgnãc' grãꝫ
spiritu'et 3ᵒᵒ pt intelligi s' Orig' p
deserto aĩa a dõ destituta ad quã vox
clamat ut rẽũtᵣ ad deu ⁊ penitẽciã
agat Aĩe nũto p deserto daᵣ intellĩ
Sic n. dᵗ Leo pp̃ v̉b Vacua n. tioẽ di
pctõa ⁊ spũ s' carẽcia pcuria deserto
squalens hẽmi ꝯpanᵣ Et q3 Joh' tũc
vox clamãt' idẽ qd' x̉ᶜ pniaꝫ agite n
antecedebat i hac pdicacõe x̉ ipso bñ
dictũ ẽ vox clamãt' i deserto Ꝗᵃ qdᵒ
ẽ vtilitas directõs De q̃ dᵣ Dirigite
via dni̅ sic dicit ysa. ꝓpha Vbi tpleᵗ
pt intell' vtilis s' tplice expoicõꝫ huiꝰ
v̉bi Dirigite via dni̅ sic dixᵗ Joh' dis
ponens ꝓplm ad hᶜ ut libẽt' x̉ doctrinaꝫ
⁊ pdicacõꝫ susciperẽt via xpi dirigebat
Sic dᵗ Grẽg̃ i ol Via dni̅ ad cor dirigitᵣ
cũ s'mo pdicacõs libẽt' audiᵣ Et hᶜ
mo intelligi pt id Luc. i Tu puer ꝓpha
alti' vocaberis pibis n. añ faciẽ dni̅
parare vias eiꝰ Alio° pt sic intell' Di
rigite via dni̅ Cor hũanũ ex peccãti
di vices hẽt vias obliq̃s ⁊ tortuosas
⁊ io tũc ẽ ex vias dni̅ ⁊ ẽ vias dyaᵒ'
Cũ aᵗ ꝑpatᵣ ⁊ disponiᵣ ut viuat s'm
pcep̃ diuina tũc dirigiᵣ i via dni̅ Joh' g°
pdicãs pcep̃ celestia pniaꝫ agiᵉ n
p fidẽ ⁊ opa p q̃ deꝰ intrat ad aiãꝫ
dirigebat vias dnĩo i cordib3 auditoꝫ

ut facilius sit ea p̄cep̄ recipient p̄ ros x̄
Sic ir dr̄ io. i. audieras fuit vnus q̄ audiet
a iohe testimōm d' x° 7 secutus ē xm̄ vt
gr̄ audieras sequ° xm̄ p̄cep̄ eis celestia
fuaēt p iohē z fuit i eo via dm̄ duc̄ta
Too p̄ sic mt̄ Euang aīs no p̄bz d'fa
cili assensū rebs inpdicit q̄ subito appuit
si trascendat limites nalis ognitōis
& si dispoīa 7 pret̄ aīus eēs appe
aut ad eoz receptiōm 7 nō tāz facilius
inclinat ut ōsentiat apparitiby Cuma
go x̄ adventus i carnē ōplendi non
potat p nales ognitōm optuit ad
ipm hoies ne si subito apparuisset
idispoit̄ inuī bn̄ recapē ab eis Ideo
go b̄ ioh̄ tām vox annūciatiā 7 excita
tiā 7 ppatiua aūcessit xm̄ natiuite
baptismate 7 pdicatōe ut p' p' ppare
ad rapiendā x̄ adventū Et h' fuit clare
Dirigite viaz dm̄ scz corda hom̄ ad ra
piend̄ xm̄ dispone Vn̄ leo pp̄ i sinoe
sinpōis allegato dr̄ d' Iohe Ex dūs p
huc adventū sui ne subito isp̄atū
hōs no assentēt voluit eē testatū
Et s' hāc expoītōz vi' mt̄ i. p malā
3 Ecce ad licaz ēsto expmit d' iohe pdaū
Ecce ē° mitto angl'm meū q̄ pparabit
viā aū faciē tuā Vbi subingit Et statim
veiet ad tepliū scm̄ suū dnātor q̄ vos
querl Dirigite go viā dm̄ p eplice vrb̄ tē
pdictā sic dr̄ Ysa° ppha s'plans ad
q° dictū ē opli in iohe Et qm̄ i sep'
eiu° dnice cpīte q° incip̄ Annoq decio
cpito u pom̄ v̄ba pdcā sz vox clant
in desto Et io alit' expom̄ aquo ibi
7 alit' h' Et io reqrende sit expositōes
horū v̄borū h' 7 ibi ut hēat integra
notīcia d' eisdē P moiis aut collatiōis
pt dīa ex btō iohe bap° ōmedat h'
p° ab abilitate pdicatōis ⎫ vox
2° a ognit̄ate attribuens ⎬ ibi ⎧ clant
3° a ueritate instruētōis ⎭ ⎨ in desto
e° ab vtilitate regulatōis ⎩ dirige vi
Cuitū ad p'm Scim ē q̄ ioh̄ fuit vox
p° indicens ōceptū eīne vitatis ysa xl
vox clamātis i desto 2° excitans affīm
inīnē volutl pb Ecce dabit voci sue
voce v̄tutis 3° illustrans intellm ob
cecati hoīs ysa. Ec° ego clabo e° ad
monens auditū obduratī cordis Exu. e c.
vox tonitrui tui suffla' ē Cuitū ad 2m
scim q̄ ioh̄ fuit vox x̄ clamans p° ut
clarius audiet' Pv° 8 Sapia foris clamat
i plateis dat vocē suā Et i eo vi ad vos
clamo 7 vox mea ad filios hom̄ 2° ut
itiniuis impriet' Mala 3 vox dm̄ ad
ciuitate clamat 7 salq eit timētibz no
tuū 3° ut devios reducāt ysa 7 8 Cla
ma ne cesses q̄ tuba exalta vocē tua
e° ut crimās exprimēt Io. i. In die ma
gne festiui' stabat ie° 7 cla. Sicq° sit'
Cuitū ad 3m Scim q̄ desttū p° ē gentis
iudaica Osee 9 Cunu vuas iveni in
desto ysl' 2° p'nati aīa Ie 12 dederunt
porcōz meaz desidērabile i desttū solitud
3° mdi mali° Can. i. Que ē ista que
ascendit d' desto delityis affl' xc e° amstea
pnia ps posuit desttū i stagna aquā
Cuitū ad e scim ē q̄ d'ez dirige viaz
dnō p° ōsentiēt° rōni instigatā p'v° e
dirige semitā pedibz tuis 7 ōs vie tue
stabilient' 2° gre inspiratā Thob. e
omni tpe bndic dnō 7 pete ab eo ut
vias tuas dirigat Et 2 paralip 9 Cum
ignoram q° agē debeam h' solū resi
dui hem̄ ut oclos nros dirigam ad te
3° sermoi illustratā ps Gressus meos
dirige s' elo. t. e° precepto r'gnantē ps
Ad oīa mādā tua dirigebar oēz viaz
iniquā odio hui Sequ' tīa ps pri'
Et q̄ missi fuerāt erāt ex pharisēis uc
In q̄ exprimēdo ioh̄ q° agit annūciator
effica dīne maiestatis Circa p'te ae
ista sic pcedit eīn° ea p° describit inie
ciorū maliciam Et q̄ missi erant 2°
interrogatōis sui q̄tōis istīciam ibi Et
interrogauit 3° insolois pudēciam ibi Et
e° locale ōuenienciaz i' sta s' h' ibet
Describit go p° inimicoz malicia dicēs
Et q̄ missi fuerat erat ex phariseis
pharisei erāt in p'tam diuisi q̄ quasi
sitata 7 ostētā spē sanctitatis singulāes
voluerāt appāē i vita Ex hijs ergo
existētes inimici q̄ fuerūt missi ad

iohez ut exprimitu fueret d' ipo ut
eet ipe ꝑo sitanerit sancte ꝛ blandi
sermoibꝫ eius aiam ictiare voluit ut se
xm ee faceret Sz qꝛ hic no potuerunt
face bladicie coria hic facit expbra
Anus gro ciou ta describat coꝝ ipoꝝ
tunitate ꝛ expbracoꝫ coꝝ describit ma
licia i noie phiseoꝝ Vn aug sup hꝫ at
phisei s noꝫ sim dimisi ꝛ iportunu sta
ti in voces ꝯtuchosas prupiut dicens
Quid gro baptisas Et attede qꝛ pus
dicti st sacerdotes ꝛ leuite i pu cioꝫ
Nuc aut dicit phisei qd signat sat
ciou ta Modo n tepatoꝝ ꝛ ypocrꝫ
tal' e qꝛ pus blanda vba pferunt ut
aiaꝫ audiet alliciant ꝛ io spez sat
ptendut ac si ecnt sacerdotes et
leuite Pomodo si no put allicere
blandicys zephudit arguit ꝛ ꝯtuc
lias ꝯtnces ꝑperat ut teroibꝫ ꝛ pe
bacoibꝫ extorquant ab alio qd itedt
ꝛ tuc st phisei qi diuisi vnit siue
Sic in istꝫ phiseis acidit q s cris
qꝛ bladicys iohez n potuit supplan
tare aiam ei simulare teptat cogens
eu dice qd no erat Eodem eni qꝛ
ois q ad apparentiam homi studz circa
vita sua zeglandaz ul' doctria mani
festandaz ul' opacoꝫ exceda iudet
cuilibꝫ alei q i aliquo potiorꝫ ipsum
possit excelle Cra gro phisei qui ad
apparentia homi studebat ꝛ singlaes
i vita excelles i doctria ꝛ puapales
i ope Audierut singlaritates vite
excellentiaꝫ doctine ꝛ opis bapt ꝯmudi
i iohe ei iuide cepit por qua iuidia
voluit expri ꝯs eet sed tn timetes
ne ꝯsꝫ eet no fuit ausi ꝑo sua iuidia
manifestare ne ꝯfundent Et io ꝑo
blande locuti st ut exprimitu fueret
si ipe eet xc Cogito at qꝛ n eet ꝯstitus
ꝯfessi vnꝫ sue iuidie evome cepert
redarguetes opus sz qꝛ baptizabꝫ No
n st ausi i eo zephude vita qꝛ sca
erat Nc doctria qꝛ ꝯcordabat doctine
coꝝ eo qꝛ pdicabꝫ ꝯuez i sui icatoꝫ
et io iuides ei qꝛ arguit d' bapmo

Et hc e qd' dr in Glo Erat ex phise
is q doctria no ꝯtut s iudet opibꝫ ɩc
Deinde cu dt Et interrogauit eu describit
qcos instancias Audita n ꝛsioe d' pma
qꝛ dixit se voce ꝛ n aliud instat ꝛ
molestat eu d' officio dicetes Quid ergo
baptizas si tu no es xc Ac si dicent
s Cris Audacie vr bap ɩc si no hes
ad hic officium auctez Cuꝫ n bapti=
zatus eet auctate habitus dicente
Jerēnia Cu sapientꝫ suo i vos effunda
sup vos aqua mudaꝫ ꝛ mudabimi ɩc
Ideo arguit h iohez quare baptisat
si xc no e St sciētes qꝛ i helia pces
sit bapm figura ꝛ p eius eid potuit
sigualit opus bapmi ꝯpete Jo addut
Quare gro bap s n es helias Nc saces
qa aliu zphe q precieret x adventu co
gi ne possꝫ hic ꝯcedi sz qꝛ baptizaret
ꝛ ꝑparet hoies ad x' bapism recipiēd
Nc intellige qꝛ ioh dicer se voce cla
mat i deserto insinuauet se illu zphaz
q precone x ee Jo adiuguit Quare bap
si n es zpha Ac si dicent xc p auctez
helie pfiguraꝫ ꝛ aliu zphe tꝫ precon
ac ꝑparatoi x pt ꝯpete opus bapmi
Quid gro tu bap si no es xc nꝫ helias
nꝫ zpha Vr n qꝛ ex psūpcoe t' officiu
bapte vsurpes qꝛ illꝫ tm ꝯvet bapꝫe
Vn Glo Audierat phisei xpm vetu
ꝛ baptizatuꝫ Sciebat n iordaneꝫ fm
bapmi fuisse i helia ꝛ helizeo non
dubitabat pcessisse figuꝫ bap' qꝛ d
sicatu qꝛ sicl pedibꝫ ptrāsisse Vn ꝛ ne
cos i surrexisse putabat ꝛ bap ɩc
Vn no interogat Es tu vng zpharu
s solu zpha es tu ɩc sz q pfigurauit
bapm Deinde cu dt Rndit eis Ioh n
describit ꝛsio prudeciā In q ꝛsioe
iohs declarat ꝑo sm bapt efficacia
i ꝯt eis ꝛo mediatois excellētia ibi
Mediꝫ Manifestat gro ꝑo sm baptisim
efficacia vbi aduteud e qꝛ h ꝛsio
cu tata prudecia plata e ut p ipa
Et edificacois exeplu tbuat ꝛ note
doctu Exeplu qd edificacois tbuit
i hc qꝛ interogantibꝫ ex inuidia atꝫ

malicia redarguentibus i verba ipacie
l' iacundie s; porcius informatos et sancte
doctrine respondit Ergo q' dicit Greg' in alia
Beatus qui cu pulsa mente requirit a bonis
sue studio no mutatur Unde et iohes ad verba
iniurie pdicatoris tu rectitudinis vite Hoc ergo pru
dens exhibuit edificatos exemplum Tribuit
ecclesie documentum noticie et intelligencie Docuit
n. in hac inuisione diuinitas sui baptismi
et baptismi xpi. q' diuina i h' consistit q' baptis
iohis erat tm in aqua et no conferebat gratiam
Lauabat exterius et no sanctificabat interius
et tm ph' qd faciebat disponebat hoies
ad xpi baptismum fructuose recipiendum Propter quod ergo
qd' Joh dicit Ego baptizo i aqua . nonnulli
insinuare se n' facere baptizatos Sed q'
licet eius baptisma gratiam no conferret . tm ad
xpi baptismum recipiendum hoies disponebat et
preparabat Ut sic precursor preparat viam xpi
ita baptizando spualiter assuefaciebat ad xpi
baptismum Unde dicit Greg' i omel Johes eum no
i spu s; aqua baptizat q' peccata soluere
no valebat corpa baptizatorum p aquam
lauabat Cur ergo baptizat q' peccata p baptismum n
relaxat n' ut precursionis sue ordinem seruans
q' nasciturum nascendo preuenerat baptizaturum
q' dominum baptizando preueniret Et q' predica
tor suus e precursor xpi baptizando eciam precursor
eet d' imitacione sacramenti Hec ergo efficacia
baptismi ioh i hoc fuit q' precursorio suo officio bap
tizandi vel ad recipiendum baptismum xpi corda preparabat
Deinde cum dicit Medius autem vestrum stetit
declarat mediatoris excellenciam in q' describitur
Cristi consistitorum familiaritas | Medius ve
preceptorum sacramentalem | Ipse est q' p9
Dignitatis eminenciam | Cuius non sum
incomprehensibilem eruditionem |
Describit ergo primo familiarem xpi cosistitorum d'
Medius autem vestrum stetit Cristus n' ut ex famili
ari cosistacione hoies traheret int' hoies
voluit consistere preter qd' hic dicitur e Joh j
verbum caro factum e et habitauit in nobis Et id prouerbiorum
q' diuitiis pa h m et vna e et cu hoi
num est Hac ergo humile cosistacionem designat
baptista cu ait Medius vestrum stetit Cuius ex verbis
fiatis p humile et familiarem cosistacionem Quem
vos nescitis s. vn quantus uel qualis sit

et q't hoc factus sit Unde Crisostomus Medius autem ve-
strum stetit hoc autem dicit Crisostomus decens erat xpm
commixtum esse ppulo ut vnum multorum se vbique
humile esse docentem Cum autem dicit Quem vos
nescitis . scientiam et cognitionem hominum eius esse
ostendit . puta qd e i vn Beda ergo inquit
phariseis Quem vos nescitis Sacerdotes n' et
pharisei ad quos hec iohes loquitur ex scripturis ex
spectabant xpm futurum et ipse iam erat pns
i ope quem exspectabant scripture cognitione
et tm eius pntiam no cognoscebat Ipse medius
eorum stabat et nesciebat Unde Theophilus
Medius erat dicens phariseorum s; ipsi ignorabant
eum q' sapientiales se facere reputabant et in
quantum i illo pntiabatur dicens medius eorum
erat scilicet i cordibus eorum s; nesciebant eum eo
q' sapientias no intelligebant Vel sic Cristus
deus sit vbique specialiter tm medio e i racionali
creatura q' ipsius h' notitiam Et quia hanc
noticiam h' i corde qd' e medium eiusdem
creature Ideo deus ipse elegit h' sibi hominis
spualem locum Cum ergo cum ut deus i medio
racionalis creature existens iam stabat i medio
p creature assumpcione et tm istud misterium a
iudeis nesciebatur complectendo Ideo dicit Medius v'
Ac si diceret Ille q' e medium racionalis creature
quamuis sit vbique diffusus stetit tm p essendi
incarnationes quem tm vos nescitis n' quantum
ad virtutem diuinitatis immense n' quantum ad
misterium humanitatis assumpte Hunc media
torem dei et hominum sciencius inde hoies esse
reducturus i deum et io requirebat a iohe
si ipse eet xpc id e haberet virtutem electam p
qua posset reducere i deum Et iohes hoc
nolebat sibi n' potuit h' attribuere sed
volebat ostendere q' hoc soli xpo conueniret
Et ut medius vestrum stetit q' vos no Ac si diceret Ex
ius nescitis qd sit vel quante virtutis tm
iam int' vos pns stat xpc . eius officium e
mediare int' vos et deum ut vos reducat
ad ipsum ita q' eius mediator no sum Theoph
Medius erat phariseorum volens illos adiungere
deo s; ipsi nesciebant eum Deinde cum dicit
Ipse e q' post me venturus est Describit p
preceptorum sacramentalem i xpm Iohes n' baptizare
incepit quoddam sacramento preparatorio qd'
sacramentum no conferebat totam et perfectam

rom sacrificandi. Sed solum erat umbra
et figura futuri sacramenti quod debebat dari
per xpm. Unde aliud evidencius apte manifestum
per iohis hac diuiciam expressit inter suum ba
ptismum et baptismum xpi dicit enim Ego quidem ba
ptiso vos aqua in penitentiam Qui autem post me
venturus est ipse vos baptisabit in spiritu
sancto et igne Dicens ergo iohes Ipse est qui post
me venturus est ostendit quod xpus habiturus
erat verum baptismum et sanctificatum ut sic
seruaretur ordo inter baptismum xpi et iohis quia
communiter seruatur in rebus Cum ea que priora sunt
tempore minora sunt virtute et que posteriora sunt
in duracione efficaciora sunt in perfectione Unde
Crisostomus Ipse est qui post me venit est Ac si diceret
Non existimetis totum in meo consistere bap
tismate si enim meum baptisma perfectum esset
alius non veniret post me baptismum daturus Sed
meum baptisma preparacio est illius et transibit in
proximo ut umbra et ymago Venit ergo post
me qui perfectam apponet suo sanctificante
baptismo Deinde cum dicit Qui ante me factus est
describit in xpo dignitatem eminenciam In hoc
enim consistit eminencia dignitatis xpi quod ipse in
tempore homo licet sit posterius natus propheta et cete
ris iohe quantum ad natiuitatem carnis super
omnes precellit quantum ad nobilitatem Unde ioh
iii ad idem precursor de eo testatur Qui
de celo venit super omnes est Propter hanc itaque
dignitatem eius est ante omnes id est omnibus est
prelatus Unde id est dicit Ante me factus hoc est
antior in potestate per excellenciam et dignitate
quod michi prelatus est Vel ante me factus est
id est clarior me existit ita ut in sit
propositum Deinde cum dicit Cuius non sum dignus
soluere corrigiam calciamentorum eius Describit in
xpo incomprehensibile excessum Soluere cor
rigiam calciamenti res est infimi ministerii
Unde quia eius virtutem magnificencie excellenciam altissimam
et suam dignitatem pretaxatam ostendere dicit Non
sum dignus discalciare xpm Iohes ergo sua
infirmitatem et xpi excellentissimam dignitatem
exprimere volens vulgarem sumpsit modum
loquendi dicens Cuius non sum dignus etc quasi diceret
In tantum est ante me ut ego nec in ultimis mini
strorum eius vocari dignus sim Aliter potest intelligi
inseparabilis unio xpi ex premissis verbis hoc modo

Calciamentum enim fit de pellibus mortuorum
ergo assumpta carnis mortalis in qua nobis diuinitas
ubi apparuit quasi calciata ad nos ipsa diuinitas
venit Cuius calciamenti corrigia unio est
quiescens tanti misterii Etiam ergo unio tante
sublimitatis tanteque incomprehensibilitatis existit
ut eius profunditatem non comprehendat nec perfecte
attingat aliquis intellectus creatus Unde id est ysa
liii Generacionem eius quis enarrabit Et iohannes baptista
ioh eius incomprehensibilitatem extollens dicit Cuius
non sum dignus etc Et hoc est quod dicit Gregorius in omelia
Incarnacionis dominus veniens quasi calciatus
apparuit qui in diuinitate sua mortalitatem nostre
corrupcionis assumpsit Corrigia ergo calciamenti
est ligatura misterii Ioh ergo soluere corrigiam
calciamenti non valet quia incarnacionis misterium
nec ipse investigare sufficit Ac si patenter
dicat Maior eo sum qui post me quidem
natum considero sed incarnacionis eius misterium non
comprehendo Possumus ad literam inseparabilis xpi
excellencia ex verbis predictis colligi Sicut enim
deus per amorem univit se universam creaturam
per creacionem Ita eciam se specialiter racionalem
creaturam mutuis erat per carnis assump
cionem misterio redempcionis Quoniam ergo nulla in
humana natura sufficienter virtutis et meriti fuit re
spectu generis humani redimendi et consequenter
ecclesie sibi desponsande quoniam xpus qui solus eius
redemptor et sponsus et dici et esse meruit Et
quia mos fuit antiquorum soluere calciamentum
de pede eius cuius debitam sponsam accipiebat
aliquo illo eam recusante Unde in thobia legitur
Hinc est quod iohes considerans dignitatem custodiendi
sponsi ecclesie dicit se non esse dignum soluere cor
rigiam Ac si aperte diceret Sed ego ubi supra
Redemptoris vestigia denudare non valeo
quod sponsi nomen immeritus usurpo Deinde
cum dicit Hec in bethania facta sunt Describit circumstan
ciam localem concurrencium predictorum Conveniens
quidem fuit ut testimonium quod dabatur quod mani
feste quietem operatur est salutem hominum in loco
publico atque pluribus noto daretur Talis autem
locus erat bethania que erat trans iordanem
ubi baptizabat ioh Ulterius quoniam eandem
salutem in sacramento baptismi constituit operari
sic in sacramentali mediaria Et figura huius
baptismi precessit in iordane ubi erat testimonium

debuit exhiberi iux iordanez Et qm
alia lr̃a nõ hr̃ i bethania ſ; i betha
bora q̃ ẽ villa iux iordanẽ ad vtraq;
translacõ quãtu ad ſu intptacõez optie
ꝯvenit misteriõ huius teſtioniꝫ Jnterptatur
n bethania locus obediẽ bethabora
võ domus pparacõis Circa go ioh teſtio
niu phibebat illi q̃ p obiaz fidei q̃
ꝯfiten̄ fideles i ſacrameto baptiſmi
facit corda hoim ꝑpata ad hr̃ ut ſit
domus pata ad ſuſcipiend deu deſcẽde
tez i mũdũ p incarnacõis miſtiũ Sic
n intptatur iordanis ſ; deſceſ9 coru
hr̃ ẽ q vtroq; mõ bn̄ dr̃ h̃ i bethania
ul' i bethabora tñs iordanẽ ſcã vbi
erat ioh̃es baptizans Collacõ
Medius aũt vrm ſtetit Jn vbis iſtis d̃
mrat ioh̃ m̃ i ſalua tr̃ excellẽcaz xp̃i
Pº manifeſtat patẽtẽ huãitatẽ ⁊ la
tentẽ diuinitatez maieſtatem
2º tpalẽ natiuitatez et eternam
3º miraculoſ ſacramentu ⁊ redepcionis
beneficiu Patẽtez quidẽ huãitatez
ẽiꝰ manifeſtat cũ dr̃ Medius vrm ſte
tit id ẽ eſt i medio vrm poſitꝰ per
carnis aſſupcõez ſ; latẽtez diuinitatẽ
apit cũ addit quẽ vos neſcitis Tpalẽ
aũt natiuitatez apit cũ dr̃ Jpe ẽ q̃ vẽtur9
ẽ ſ; eternaz maieſtatez cũ adiungit
q̃ ãn me factus ẽ Jncarnacõis ſacrm̃
inſinuat cũ dr̃ Cuius n̄ ſu dignus ut ſol
uã eius calciamentũ Jn qº calciamẽto qz itelligitur
mortal' caro p vitatẽ huãitatis aſſupta
Jn q̃ carne factu ẽ bñfiũ nr̃e redep
cionis idõ i ipo calciamẽto intelligitur
bñficiu redemptoris Et qm̃ tanta magnã
lia ꝯgruo loco ⁊ patẽti atq; famoſo
debuerũt manifeſtari Jdõ ſubiungit euã
Hec i bethania facta ſt trãs iordanẽ ⁊c

Anno quitodecimo imperij
tiberij ceſaris ⁊c Hic 2º
Euãgeliſta ẽ ꝯfoinũ rõni
ut ſi opa creacõis hũt tpus q̃ciecõ
d' diſpoſicionibꝰ ſuis Jux illud Eccleſiaſtes 3
Oia ſuu̅ tpus hñt ⁊ ſuis ſpacijs tra
ſeunt vniũſa ſub celo Ita opa redepcõis
huane habeat tps eoz exhibicõi
ꝯforme Quod bñ ꝯgnoſcebat Aps qui
dicebat Ad gala · 4 At vbi vẽt plẽi
tudo tpis miſit deus filiũ ſuũ ⁊c Hoc
aũt tpus ꝯgruũ miſtio nr̃e redẽpcõis
nõ ſolũ d; attẽdi pcẽs neceſſitatẽ huãe
idigẽcie Cogruit aũt ut qui ie veie
bat i mũdũ q̃ reductur9 erat ad vni
tatez illos q̃ motibꝰ actibꝰ ⁊ ritibus
erãt p multa diuiſi atq; diſpoſi Vnde
i ipo mundo eẽt ad vnitatẽ vniuſ
tpal' imperij reducta oĩs mlãdo tpal'
regimis Et lõ qz diwlgari debuit
ie vius ẽſſẽ p iohẽz ꝯgruent intro
ducitur tps id ẽ i qº ſpabat vnus d' qº
tpe ꝑmittitur Anno xv imperij ⁊c Verũ
qm̃ nõ tm̃ tpus ſ; eẽt pincipal' actor
nr̃e redẽpcõis d; ſapẽ vnitatẽ · iſte
actor vbũ ẽ incarnatũ huic ẽ q
p vbũ inſpiratũ tm̃ p eoz agẽdi p
dicatº eiꝰ precurſoris ab eod vbo ut
inſpiratõ ſuſcepit exordiũ Et idõ bñ
ſubiungitur factũ ẽ vbũ dn̄i ⁊c Et ut
opus correſpõdeat ita tpi q̃ actori · et
lõ ipm opus vnitatẽ ꝑportat Ad hoc n
inſtitutu ẽ pmal' baptiſmus ut a
diuiſitẽ ⁊ multitue peccatoꝝ veniatur ad
vnitatẽ grãe · ⁊ a diuiſitẽ morꝝ teſtũ
vallũ ⁊ moriũ preciatur ad vnitatez
fidi ⁊ ꝯcordiã pacis Ac deniq; oĩa pdu
cuntur ad extremi iudicij ſimilitatẽ Et id
cõ ioh̃es q̃ pdicabat vnũ pmiẽ ſacrẽ
bapt̃i vnã eq̃litatẽ fidi vnã caritatẽ
morꝝ Cocludit vnã preciã iudicis ⁊ vnã
omni viſioꝫ ſic Et videbit oĩs caro ſalu
tarẽ dĩ nri Ex quº go diuiſioẽs atq; intro
ductis pmiſſaz circũſtãnciaz diuiditur i 3 p
Pº n ad pdicacõez pcui ſpis x̃ deſcribit
optunitas tpis i Anno xv ibũ dn̄i
2º introducitur ſublimitas auctoris i factũ ẽ
3º ſtrigitur ꝯgruitas ſui vtilis opis i
Et vẽt i oẽs regioꝫ Deſcribit ergo pº
optunitatẽ tpis i q̃ colligit pº vniuẽ
ſalis imperij i Anno xv 2º ꝯgruitẽ
ſpecial' dominij i Procuratẽ pon pil' ind
3º dualitatẽ legal' ſacerdotij i ſub pn̄
cipibꝰ ſacerdotũ anna et caypha ⁊c

Ut go po describe optimitate tpis
venes vmitate quadis ipm Anno
quitodecimo ipm tibi cesar Ubi mus
regim ypsa 7 ognome ogruit tpi
me reparatois Uius qd annor e xv
h' e mus sic dt hieron i ep ad pau
linu ab vno p incrementa osurgens
xv facit gdus 7 reddit cxx Et isi
mat nob q illu pdice Johs iapi
ebz q doctus erat ob gdus psecraind
qbz precmi ad deu pdicabz ct illud
xvi ad que tamen ad motes i q e
salz homin ostituta p gdus vtutu et
grac premi Et hij gdus iustice i
psalterio otine i ill vis psalmus q
tu gradui titulo pnotatu In eo
at q cxv efficit illu inij psignat
quo ophensi s disch illi sup quos in
cenaculo syon sps scs i lingwis igneis
e diffusus P q da mistri q Johs q
nunc pdicatie exorsus e sz anno xv illud
prunciabat ventum cu difficio erat
multi ad vnitate fidi oggregandi 7 cuius
munie erat ei adherentibus sps sa gra
diffunde H' et mus ogruit pdica
tor iohis q sic in xv anno etat hu
mae incipit vigor pubertat tu vigore
potecie q i discrecoe ror Et etiam q
iohs pdicabat adveniens i mundi eid
largitus erat pon az buopandi et
nobiz discuendi To h' mus annor
hij ipator sz anno xvij ipen tiben
cesar si oputet diliget ani p hys
torias tpm pcedentiu t'mat ebdomas
illas d qbz sic pdixit pphetice daniel
ppha q cu Ecce vir gabriel q videra
visioe a pn cito volas tetigit me in
tpe sacrificij vespertini 7 docuit me 7 lo
cutus e mecu Ego gabriel Nunc egressus sum
ut docere te 7 intelligeres ab exordio
precu tuar egressus e sermo eo at veni ut
indicare ti q vir desideriorum es Tu go
adute sermoz 7 intellige visione Septua
ginta ebdomades abreviate st sr ppulu
tuu 7 sr vrbe scam tua ut osumetur pua
ricacio 7 fine accipiet petim 7 deleatur
iniquitas 7 adducatur iusticia sempiterna 7

impleatur visio 7 pphecia 7 vnguatur sanctus
sanctorum Scito go 7 animadute ab exitu
sermonis ut itej edificet ierlm usqz ad xpm
ducem ebdomades septe 7 ebdomades lx duo
erut Et pauc interposit addit Et post eb
domadas lxij occidetur xps 7 no erit eius
pplus q eu negaturus e Et go anno xv
ipm tibii cesaris ebdomade pdicte opu
tado anni p die incipiebat ompleri pdictus
nus bn ogruit opi 7 tpi me restaura
tois Regim et eide tpi ogruit D' q
dr ipem q i q pdicacoe 7 pine bap
timiuciado Joh anecedit e impator cu
imperiu sup homines cu multiplicabitur vt
dr ysa q Persona stat ogruit eid tpi
q qua subdit tibei q imperat homi
cu 7 videns eu xpc ioh illu iapiebat
manifestare cu bonitate mudo e oditus
ho creatus 7 miscordit reparatus Cum et
videns eu sz hoiez que ex bonitate sua
odidat miserabilr plapsu in malu
descendit p effectu icar natos ad restau
randu eu desursu Ao ogruit huic tpi
ognome D' q odue Cesar qd sit in
sum exponitur possides pricipes vel
possessor principatus Johs u iapiebt
illu annuciare q erat futurus princeps
pac vr futuru scdu ysa q Deinde cu
dt Pcurate poncio pilato iudea ostedit
quo ad tpis optimitate ori it quantitas
specialis dominij Ad in eunde az trale
Itm e q herodes sub q natus e dus
nr ut dr ayt 7 huit q or filios salz
archelau herode philippu 7 lizaniaz
Vno pre defuncto archelaus successit
s i reg iudeor qd ipe herodes poss
derat quantu ad iudea 7 ydumea vt
dt mgr i hyst Et sic dt Beda sr luc
Iste vr fedicitates accusatus e apud
cesare a iudeis q prias ipm regno
relegatr eu i vienna ciuitate gallian
vbi 7 mortuus e Timens at id imperator
q iudi rebellarent ipio diuisit regnu
eor i quor ptes quo fiet debilius dmi
su q erat vnitu Una at ps istar rgm
fuit iudea stete accepta cu pferret
tyberius pilatu q dr fuisse d i a insula

q vocat᷑ pontꝰ ex q dictꝰ ē poncius Et h᷑ ē qđ dt ewᷓta Anno a᷑ pocio pilato iudeaʒ Jta q iste pilatꝰ non fuit pncepꝭ ſ᷑ tm̄ꝰ pcurator p romꝭ qua pcuracione ſuſcep᷑ anno xij ipꝰ tibij ceſar᷑ ꝛ p annos x i pcurator geſſit officiū Alia pꝭ qrta fuit galilea cū pilatꝰ fuit herodes frat᷑ dicti archelaj Sb quo herode paſſꝰ ē dūs q eciā pcepit decollari iohēʒ Et io d iſto adiūgit ewᷓta Thetrarcha aūt galilee herode Vocat᷑ aūt thetrarcha pncepꝭ quarte ptꝭ a thet qđ ē q̄or ꝛ archos pncepꝭ Alia vō qrta pꝭ fuit yturea ꝛ traconitidꝭ q vet in ſorte philippi fris pdictoꝝ archelay ꝛ herodꝭ d qꝰ ſbiūgi᷑ philippo aūt frē eiꝰ tetrarcha yturee ꝛ traconitidꝭ regionꝭ Reliq vō quarta pꝭ fuit abilina igit᷑ cū pilatꝰ fuit lizanias fr pdictoꝝ triū d qꝰ ſubiūgi᷑ Et lizania abilene thetrarcha Adūcenꝭ ē eciā q iohēs illū pdicaē venāt qui mltos ex gentibꝰ quoſdā aūt a iudea ad fidē ſuaʒ erat tractꝰ Vnde cōvenient tpa pdicaᷓcꝭ iohīs p impium gentiū ꝛ pncipes iudeoꝝ ſctus lucas deſigt Aiā vō ipi gentiles ſuſcepta ewᷓta fide colligendi erant i eād fidei vnitate Judei vō ppt delictū pfidie diſgregendi erant p mūdū hic eſt q ide ewᷓta vniū dt pfuiſſe gentibus plures vō pfuiſſe iudeis qui cept iohēs pdicaē pmaꝝ redeptor Et h᷑ ē qđ dt Gg in omelia Aiā n iohēs illū pdicaē venāt q ex iudea quoſdaʒ ꝛ mltos ex gentibꝰ redeptꝰ erat p rege gentiū ꝛ pncipē iudeoꝝ pdicatoꝝ eiꝰ tēpa deſigntᷓ Aiā aūt gentilꝭ colligēa erat ꝛ iudea p culpa pfidie diſgregāda Jpa q̄ deſcripcio tñcm pncipatꝰ oſtēt q̄ tm̄ i romana republica vnꝰ pfuiſſe deſcribit᷑ ꝛ in iudee regno p quarta pte plurimi pncipaban᷑ Deinde ait dt Sb pncipibꝰ ſacdotū āna ꝛ cayphā ondit quo ad oportunitatē conſid tpꝭ gñit dualitas legalꝭ ſacdotꝝ Hic dt mgr i hiſtꝰ Thiberiꝰ ceſar

miſit valeriū gratū pñre i iudeaʒ auctꝰ rect illuc pilatꝰ q valeriꝰ palā vēdebat pncipatū ſacdotꝝ ꝛ io anno ꝛ ana hiſmaele ſtituit pontifice Sʒ ꝛ hūc nō mlto pꝰ abiciēs ſurrogat᷑ ei eleazarū anne filiū Sʒ ꝛ hūc amonēs ſubſtituit ei ſymone poſt annū ppoſuit yoſeph ſūmo ſacdocio q dictꝰ ē cayphas Et ſic pmꝰ iſtoꝝ fuit anas vltꝰ fuit cayphas Sicut aūt dt qdā Glo ſr Joh Cayphas pcio emerat potiſicatū h᷑ vno anno ille anno alio ſuccesſiē Et io abo dicebat᷑ pncipes ſacdotū ppt qđ dt ewᷓta Sub pncipibꝰ ſacerdotū āna ꝛ cayphā Sciēꝰ tn̄ q cōvenient deſcribi᷑ tpꝭ qꝰ precurſor recepit officiū ſue pdicaᷓcꝭ p ipator regū ꝛ ſacdotū eorūſim qꝛ ipe annūciabat illū q imperator rex ꝛ ſacdos erat oibꝰ imperatu nō erat omꝭ regē nouāt ꝛ poibꝰ ſemp tamq̄ expiatꝰ ſacfiū offē volebt Et io bn̄ dt Gg inſinuās i pte veritatē pdicta i ol Aptē q̄ nō ſolū qbꝰ regibꝰ ſed eciā qbꝰ ſacdotibꝰ actū ſit demrat vt q illū iohēs bapta pdicaēt q ſil rex ꝛ ſacdos exiſtēt lucas ewᷓta pdicaᷓcꝭ eiꝰ tpa p regium ꝛ ſacdotū deſignt Sciēꝰ eciā q ſic dt Beda ſr luca Cū iohēs cepit officiū ſue pdicaᷓcꝭ potiſicatꝰ iudeoꝝ diſpenſabat᷑ romā ptate et nō ſuccessione l nobilitate gñꝭ leuitice ꝛ io mlti fuit ſimul ſacdotes ſic colligi pt ex dictꝭ luc 22 et 23 cū Sʒ tn̄ q tpe quo iohēs pdicabat adminiſtrabꝫ anas pncipatū ſacdotꝝ anno vō io qꝰ dūs ē paſſꝰ adminiſtrabat ipe cayphas hic ē q ipſꝭ duobꝰ cōtextꝰ ē ewᷓta āyꝭ pmiſſꝭ Et io dt ſb āna ꝛ cayphā Sequit᷑ 2a pticula ewᷓ Factū ē vbū dñi ſuꝑ Maneſtat᷑ ſublimitas auctorꝭ Vna integrat q̄or

- Pmo inſpiraᷓcꝰ ſupna
- Scdo illuſtraᷓcꝰ interna
- Tcio diſpoſicio pabula
- Qrto ſituacio externa

ibi:

- Factū ē vbū
- Sr iohēz
- zachꝭ filiū
- in deſerto

Deſcribit᷑ g pmo inſpiraᷓcꝰ ſupna ad

manifestandi sublimitate auctoris ad
dr factum e vbu dni deus n p filium q
e vbu incarnatu ipsu e deus z vbu in
carnatu ipsu ho z deus congregatus m
vnum eos q erat p multa varia disposi
tionis opatur ipsius z p ipsu ut p eius
pambulum ministerium fraliu reducatur
p xpm ad vnu unum Cum at ipse filius
no puet sufficient vbu incarnatu
n sup eu ficet vbu inspiratu Jo eius
opus incipit a vbo q celitus supvenisse
De quo dr factum e vbum d Et hoc e qd dt
Ambrosius sr luc Congregaturus ecclesiam dei
filius primum opatur in famulo ut eccles
no ab hoie cepit sz a vbo factu e vbu
dni i eo Vltius iohes parando vias ipso
pibat baptisans ut go maior fiat eius
auctas qua baptizat fit vbu dni sr
ipsm ut a vbo gre inspirare incipiat id
opus qd ad vbu incarnatu hoz recipi
endu aptat Et io bn dt Jdem ambrosius
Vt at appeat maior auctas ioh nomi
baptismi instituto factu e vbu dni sr
eu Deinde cu addit sr iohz describit
illustracois intimaz Joh n intpretatur i quo
e gra z i isto fuit gra sanctificacois et
ex vtero mris sue Jdeo bn dr illustra
tionis ut sblitas gloriosa auct in eo
Et io bn dau e Jo i d co ffuit ho missus
a do e no e ioh h vet i testio ut test
Deide cu sbdt zacharie filium describit
dispositio pambula Jntpretatur n zacharias
memorans dnm l auxilium dni Jn hoc
go pambula fuit disposito ut iohes ficet
sublimis a dno qr eius pr i oibus oroibus et
depcacoibus memorans ipm deum isrl me
ruit auxiliu dni sup se ut qd natura
denegabat sz qd uxor sua sterilis mane cu
ipse z uxor eius pcessissent i diebus suis
eis fius nasceretur Et hoc e qd eidem dr per
gabriele archangelu Luc j Ne timeas za
charia qm exaudita e depcatio tua z eli
zabz uxor tua pariet t filium z vocabis nom
eius ioh Deide cu adiungit Jn deserto de
scribit situacoz congrua loci n sicut dz
convenire locus ita dz convenire opi et
officio exercendo i ipo Circa go pdicacois

officium qd iohes incipiebat excte per
vbu factu sr ipm intdens desertus ab
oi gra dispocebat ad hoc ut graz ad
trovaverit p xpm lxm c q congruens
incepit i deserto Et hoc e qd dt Gg i ol
q ioh congrue in deserto pdicabat quia
deserte ac destitute indec solacium annu
ciat redemptoris Vl aliter congruit ei locus
desertus Joh n incipiebat pdicare illu
que corda ia sola digne recipiunt q ab
omi turbine mundi ab oi illecebra secl
his remota remota Vt go loca congruat
pdicatori pdicare i ioh incipit ubi nec
turba pstrepebat impediat nc varietas ac
supfluitatis tpal cspitat n videat s
pocius i incipit pdicare ubi solitudo loci
z carencia tpalis iocundit occasiones
attente pdicatoris inducat Et hoc est
qd dt maximus Jn deserto ubi ad pdi
catorz eius nc insolens pstrepet nc isi
delis auditor n videt s hij tm audire
possent qui pdicatoz cum diui cultus
expeterent Alia racio rcipe sup i cr
dmae z sr io eid exist vide in deserto
Moa at i deserto fit vbu dni sr ioh qa
illi sc apnos ad dinas revelacoes et
inspiraciones capiendas q recti sc a volupte
alliciente a societate distrahente z a pspei
tate elevante Desertus at e locus remotus
a volupte z socialitate z a pspiritate Et
qm h cu sz volupte alliciens socialis
distrahes z pspitis elevans hoz sr
scrip pelacoz sc communia diuinis inspira
coibus capiendis hic e q salvator i
desertu ducitur iem celebraturus sic patz
ayt e Et sr iohez filium zacharie fit v
bu dni in deserto Sequitur 3a ps pncialis
Et venit i oez regioz iord Jn q sbiungitur
vtilitas opis Et h vtilis i duobus consistit
po i annunciacoe salutaris remedij
2o i adimplecoe pphal vaticinij i ibi sicut sp
Describit go circa annunciacoz salutaris remedij qu

	oblata			vet i oez reg
et	divulgata	vitr	qa	pdicans bapt
	ordinata salubrit			in remissiones pc

Describit go po salutare remedium
ut oblatum quia cu dt Et iohes sup q

factu erat vbu dni vet i oez rg. por
Conabile ꝯgruosu ee ut id qd ad
valitatez om̄ gētu ꝯuīt oibꝫ ex
ponat Et q̄a iohs vet i testioniu
ut testio phibē d' luīe oēs cre
dēint p illu Sic hē Jo. j Ideo fuit
ꝯgruu ut i pn̄o sue pdicacois se pate
fē z ꝯmt exponēt credituus Et ideo
hac ꝯnutate isinuas eū tū dt eu
i oem regioz veisse Vez qm̄ no sinpr
i oez rgionē eoz c credituu erat in
vm potuit i tā paruo spacio tpis p
vēire. ꝯuit i oez illā rgioz veire i
qua rpe ēstry i guāco gram icoiac
volebꝫ Jo addr yordanis Ju hc n flu
mio a iohe baptisatu vt regnatam
i aqs insituit Et bū inṕtāo nois
yordanis ꝯvet huic opi Interptat
n yordanis descensꝯ eoz Johs aut
illu annūciabat q̄ p meritꝯ effem
descendat p eoꝝ salute qs ade petm
dapnauerat It ioh ebd baptisatus
cāt illu q̄ p hulte i yordac descedes
et mori se subdes docebat exō ꝙlt
ho p descensu hulte i rpai potat q
p supbia ascendāt elacoz Deide eū
dt pdicās bapm pnie desebt quo
idē remediu ē diuulgatu vir Etenī
asuefacē hoēs ad bonu p tato vale
ē eis p quto facilius ꝯseuuit asue
facti ad eadē bonu suscepcoz l'opacoz
Cūā g° bonu i q° ꝯstitura cāt salus
hoim sa baps x̄ z pnia petoꝝ tūc
appinqbat eū ioh vet i oez rgionē
yordais Ideo ioh pdicāo abap iacept
ita q baptism q̄bedā dedt. no quod
i rmissoz petoꝝ q ele dac no potāt
s tm i asuefactoz ad hc ut rapieo
eꝝ bapm facilius ad rapiedu x̄ bapm
iduaren Vlius q ioh nū hc q bapti
sando hoēs ut eos asuefacēt ad rapiēd
bapm x̄ pdicabat pniaz vt dt aꝑ. z
pniaz ag. appi. rḡ. ce. z hc ē qd dr
ꝯnit' Bapm pnie pdicāe Et hc ē qd
dt Crisostomꝯ sr Joh Erat siede indi ignatu
uc culpas yrāo ag̃sebat qm g° hi cāt
tā maloꝝ ut peta agnoscēt ad rdetoz
qrend vcit Johs hortas eos pniaz
agē ut p pniaz effecti meliōs atꝫ
ꝯtriti ad rapiedu pniaz surgāt Id
eo iohs suadebꝫ ill' pniaz ut sbsep
tez veuz facilus ipetraret credetes
i xm Naz n pnia ducēnt' necqnaz
exposcēnt ꝯuiaoz Vn bapa illius
nez aliaz habuit eēz n q ꝑpatoriu
erat ad fidē x̄ Vn id qd dr pdicans
bapm pnie refert ad bapm x̄ p qd
rmittebat peta no ad bapm iohs
Vn sicut dicebꝫ Ipe vos baptizabt
i spu sco Vn Ꝯtg i ot dt eꝫ q iohes
bapm pnie dac no potāt ꝑ pdica
bat sꝫ dauid p xm Deinde cū dt
In rmissioz petoꝝ desebt quo idez
rmediu ē salubrit' ordiatū Sic ed
dt aplr. j ad cor x Dns inqt sub
moyse bapti st i mari z nube Bapti
zauit g° moyses bapnit iohs bapnit
z xc Sꝫ sub moyse factꝫ ē baptismꝯ
no i rmissioz petoꝝ sꝫ tm° i figura
vi bapm Sic n' bapg iohis fuis ē
i rmissioz petoꝝ sꝫ i ꝑpacoz z i pau
sioni bapi x̄. p cēu at datꝫ ē bap
tismꝯ i rmissioz petoꝝ Cūā g° moy
ses no potuit baptisau peta ditte
baptim i rmissioz petoꝝ tm pfigurat
Sic q̄a iohs no potuit io ad ipsu
ꝑparat Et io bu dcm ē pdicans bapm
pnie i rmissioz petoꝝ Et no dicit
dās pnie bapm x̄ Et io sic vbu pa
tris pueniebat vbo pdicacois ita ba
ptismu pnie q° peta soluit pueniebat
suo baptismate Sedo desebit eūta
Implecom ꝑphalis vatiu y dicens
Sic scpt ē i li. s. ysac In q ꝑphe ot
Cognicias pcursor Sic scp ē
Sufficiencia rdeptor Ibi ois vall'
Euidencia iudicatoris Et videbt
Ostēdit g° ꝑ° ꝯgruēcia pcursoris et
hac manifestat ex pte puisiois pcur
sionis officiy loci z doctine Ex pte qde
puisiois q hi pcursor puisꝫ ē ancces
sor rmi rdeptoris p ysaiaz q tātꝫ et
tal' ꝑphando extitit Ju dcm hicō
i ep ad paulinū No videat q ꝑphiaz

d'fectus texe ꝑ porus erat qui d'pt
pdicac̄ xp̄i qd' lucas ꝯgruencia pon-
sor' p eadē ysaias voluit ꝯfirmāe dicēs
Sic sc̄ptū ē i l'o smonū ysaie hc aut
sc̄ptū ē ysa' xl Ostendit eti' ea ex pte
pcussionis cū dt vox Sic n vox est
signū pambulu ducēs i altm ut ipm
indicz Ita iohes vox fuit indicativa
xpi Item Sic vox ē nota exterius operans
ut intus aures cord' disponit ad intel-
lectū xpi Ita iohes exterius quod operabatur
baptisando et pdicando ut corda pparet
audientiu ad audiendu xpi venturi quod
seqbatur ipm Et io dicebat Ego bapti-
so in aq̄ medius at vīm Joh. i Item
In hc diffrt sonus a voce qa sonus cōis
ē hoibz et alys aiantibz vox autē
sol' hoibz ꝯgruit tm̄ vocibz roē Et
io sonus indistincte reputat qd' significa
vox at distincte Cu ergo aly pphe l'
ppt distancia vl' ppt mititudinem
n pphate quasi locuti st' indistincte
de xo. io dicti st' sonus Iohes at qr ipm
pnte ostendit et pphavit cu mani-
festavit adivisse quē pdixit vētum
Ideo dr vox Ostendit silit' eaz ex
pte officy qa clamās Vox at iste gnis
ꝯstruu cu isto vox apposite et tunc ē
sensus vox clamat' hc ē vox clamās
qa iohes ipse i deserto clamavit pniam
agite Vel pt ꝯstruu cu eo possessive
et tunc ē sensus vox clamat' id ē vox indi-
cativa xpi clamat' Sicut n' hēt Joh. i
Cristus stabat et clabat q sitit veniat
ad me et bibat Unde Crisostomus at modo
ioh dicit vox clamat' designat officiy
pcussionis eius ꝯgruencia Convenit n
clamari longe positis surdis et hys qbz
loquitur p indignacoem Cu ergo iohes
indicat salvatorē adventu illis qui
longe positi erant a noticia veritatis
hys eti q surdi erant ad audiendu salu-
bre vbu dei Nemo et ill' qbz merito
suorum pctoru dedignabatur d Genimina
viperaru qs demonstravit vos fugere a ve-
tura ira Ideo ꝯveniens dicitur habere
officiū vocis clamat' Ostendit quarto

ꝯgruenciam pdicte pcussionis ex pte
loci cu dt In deserto Sicut n dam e
i pcedēti pte Congrua situacio ostē-
i pcussore x qr vbu dm sup iohem
factu dr fuisse i deserto eo qr p desertu
vl' iudea desertus a dei cultura excole-
dus p xpm pt intelligi Vl' iudea desta
a dei gra p xpm illumanda designai
pt Vl' roal' aia carnalibz illecebris
vacua p xpm ꝯmēdanda pt significari
Et io locus pcussionis x ss desertu ꝯgen-
ciam pcussionis eius design' Ultio autem
cand' ꝯgruenciam manifestat ex pte
doctine d Parate via dm rectas facite
semitas eius Ubi Gem ex alit' patuit
via dm alit' fiunt recte semite eius
Via patet via dm qn audiente aio vi-
tutis fidei p dūocioz suscipit Patuit
etia via dm qn p opa coz audient ad
dei obediaz et reuerenciaz se disponit P'
qd' dt Beda in alia omls n qui fidez
rectam et opa bona pdicat qd aliud qz
venienti dno ad corda audientiu via
patet Sz recte fiunt semite eius qndo
intime cogitacoes eius p vnocenciam
ad rectitudinis gtaz reduciunt
Et io ibid' Beda subiungit Rectas semitas
do facit du mundas i aio cogitacoes
psmias hoc pdicacois format Vl' alit'
Cor humanu valde spaciosu ē et aplu
et cu hc ad puritates cavendas idlatu
ut ergo ppare i se ctuz et bonaz volute
p quā deus veniat i eo via ad intrandu
ipm dr parate dm via Et hc ē qd' dt
Aug In corde tuo via dno ppanda
ē magnū n ē cor hois et spaciosu
si tn fuit mundu Nequ i corp' quitre ꝯ
i vtute sensim vtute magitudinis
eius intellige Para ergo i tuo corde via
dno p ꝯuersacoem bona et exteriores ac
pfect' opibz dirige semitaz ut i te smo
dei absq offensa pambulet Sz rectas
faciunt semitas eius cu distortas cogi-
tacoes et affectiones ad rectitudinem
dim et vi boni dirigimus Deinde cu dt
Omis vall' iplebit' Ostendit sufficienciam rde-
ptor' Cum manifestat ē hy mos' qpen

ad { Infusione gr̃e / detestacionẽ culpe / Correpcioẽ vite } ibi { Oĩs vall' ip / Oĩs mons / Et erit p̃ua }

Manifestat ergo p(rim)o redeptoris suffi(ci)enciam
q(u)antu(m) ad infusio(n)em gr(ati)e p(er) x(ristu)m i(n) cordi
bus humiliu(m) habundanc(iu)s diffundende cu(m)
d(icit) Omnis vall(is) i(m)plebit(ur). Sic n(on) vall(is)
i(n) situ humilior et depressior p(re) reliq(ui)s
te(rre) p(ar)tibus capacior reddi(tur) ad recepcio(n)em
aq(ue) Sic mentes humiliu(m) q(ue) in p(ro)p(r)ia re(put)a
cione deprimu(n)t et humiliat se(m)per pocius
capaciores sunt gr(ati)e q(ue) diffundit(ur) a
numine largi(tor)is Vn(de) Gl(os)a i(bi) Oĩs vall(is)
i(m)plebit(ur) q(ui)a corda humiliu(m) sacre do
ctrine eloquio v(ir)tutibusq(ue) gr(ati)a replebu(n)t(ur)
Iux(ta) q(uo)d sc(ri)ptu(m) e(st) Qui emittis fontes
i(n) co(n)vallib(us) P(er) valles eciam quandam
mansuetudi(n)em et tra(n)quillitatem vite significat
q(ue) i(n) adventu n(ost)ri redeptoris adi(m)pleri
debuit infusione gr(ati)e m(u)ltiformis
Et io b(e)n(e) d(icit) Gl(os)a Viceq(ue) Et mentem in
v(ir)tutib(us) vitam significat p(er) co(n)valles Et
id(e)o ps(almus) Valles habu(n)dabu(n)t frumento
Secundo manifestat sufficienciam redeptoris
q(u)antu(m) ad detestacio(n)em culpe cu(m) adiu(n)
git Et oĩs mons et collis humiliabit(ur)
Sic n(on) mons et collis cu(m) sit excel(su)s i(n)t(er)
vallib(us) et planiciebus tam sic s(upe)rbus ad
sui eminencia(m) elevat(ur) Ita s(upe)rborum
mentes i(n) elata co(n)sid(er)acione equalitatis
sue cu(m) ceteris s(upe)riorib(us) se ceteris efferu(n)t(ur)
De q(ui)b(us) b(e)n(e) d(icitu)r q(uod) humiliabu(n)t(ur) Q(ui)a iux(ta)
s(ente)n(cia)m salvatoris Qui se exaltat hu(mi)
liabit(ur) Est t(ame)n adv(er)tend(um) q(uod) d(icit) Omnis
mons et coll(is) Ubi p(er) montes s(ecundu)m Cris(ostomum) in
elatos s(upe)rbos desig(na)t(ur) p(er) colles a(u)t(em)
desp(er)atos (con)firmat n(on) solu(m) ob s(upe)rbiam
ment(is) sue sed p(ro)pt(er) desp(er)acionis sterilitate(m)
Colles n(on) ullos fructus p(ro)ducu(n)t Mo(n)
tes ergo et colles i(n) adventu salvatoris
humiliati s(un)t q(ui)a p(er) x(ristu)m et s(upe)rbi evacua
ti s(un)t et desp(er)ati s(un)t exclusi a gl(ori)a Vn(de)
b(e)n(e) d(icitu)r ysa(ie) x Ecce d(omi)nator d(omi)n(u)s exer(cit)u
tuum (con)fringet laguncula(m) i(n) terrore et ex
celsi statura succide(n)t(ur) et sublimes humilia
bu(n)t(ur) Alio(mod)o p(er) montes et colles s(upe)rb(os)
demones p(ossu)nt intelligi Ita q(uod) p(er) mont(es)

maiores de(m)o(n)es p(er) colles a(u)t(em) q(ui) erant de
i(n) magnitudine et alcitudine maiores intelligu(n)t(ur)
adv(er)sarie potestates et tam isti q(ua)m illi i(n) ad
ventu x(rist)i humiliati s(un)t Q(ui)a sic d(icit) orig(enes) p(er)
adventu(m) x(rist)i adv(er)sarie potestates p(ro)strate s(un)t
In tantu(m) ergo salvator n(oste)r p(er) mansuetudinem
detesta(tu)r elacio(n)is culpam ut valle(m) humil(itatis)
mansuetudinis gr(ati)a redeptoris repleu(er)it
et monte(m) dyaboli(cam) s(upe)rbie ab a(m)bicione ela
cionis sue humiliando p(ro)stravit Alio(mod)o p(er)
montes et colles elatos s(upe)rbia iudeor(um)
p(ossu)nt intell(igi) P(er) valle(m) humilib(us) gentiliu(m) desig
nari Q(ui)a ergo i(n) adventu n(ost)ri redeptoris
humiles gentiles i(m)plendi erant p(er) gr(ati)am
fidei qua(m) humil(ite)r susceperu(n)t Superbi a(u)t(em)
iudei humiliandi erant p(er) elacio(n)em sue infi
delitat(is) Id(e)o b(e)n(e) d(icitu)r Oĩs vall(is) i(m)plebi(tur)
et oĩs mons et col(lis) hu(mi)l(iabitur) Gl(os)a i(bi) Val(lis) Vallis
i(m)pleta crescat mons humiliatus decrescat
q(ui)a nimirum i(n) fide mediatoris dei et hom(inis)
iu(dei) et gentilitas plenitudi(n)e gr(ati)e accepit
et iudea p(er) errore(m) p(er)fidie h(o)c q(uo)d tenebat p(er)
didit Vn(de) et d(icitu)r ysa(ie) iudeis p(ro)pt(er) s(upe)rbiam
humiliand(is) Ysa(ie) xx d(icitu)r humiliabu(n)t(ur) et
detrahet(ur) usq(ue) ad pulverem Tercio manife
stat sufficienciam redeptoris q(u)antu(m) ad corre
pcio(n)em vite divers(e) Et erit p(ra)va i(n) d(i)recta
et aspera i(n) vias planas Ubi notand(um) q(uod)
an(te) adventu(m) redeptoris vita humana
vel declinabat ad p(ra)vitate(m) mor(um) omis
sa rectitudi(n)e r(aci)o(n)is vel gr(a)vabat(ur) d(iv)i(n)a' c(ul)tu
p(ro)pt(er) ydolatriam vel opp(ri)mebat(ur) asp(er)itate
legis q(ue) tenore s(er)vatoru(m) eius s(upe)r p(re)mebat
tenete Q(ui)a ergo i(n) adventu redeptoris p(ra)vitas
vite humane reducta fuit ad rectam
regulam r(aci)o(n)is Io b(e)n(e) p(re)mitti(tur) Et erit p(ra)va
i(n) d(i)recta Ecce n(on) asp(er)itas culti ydo
latrie p(er) levitate(m) a(mo)r(is) cultori vi
dei v(er)o et asp(er)itas timoris sub iugo
mosaice legis p(er) levitate(m) amoris
evangelii p(er) redeptore(m) cunct(is) in meliu(s)
(con)mutata sunt Id(e)o b(e)n(e) sub d(icitu)r Et aspera
i(n) vias planas P(ro)pt(er) Cris(ostomus) s(upe)r expo
sicio(n)e(m) a(u)t(em) q(uo)mo(do) (con)cordias d(icit) P(er) h(oc) d(e)clarat
legis difficultate(m) i(n) fidei facilitate(m)
(con)v(er)sam Ac si diceret Non ultra sudores
i(n) dolores i(n)veniet s(ed) gr(ati)a et remissio

petorum spiritualem viam prohibet ad salutem
Vel sic prava sunt corda et opera per iniusticiam
a rectitudine vivendi distorta Recta sunt
directa sunt corda et opera ad regulam recte
vivendi reducta Nam ergo in adventu christi
tam verbis quam exemplis tam signis quam promissis
vita distorta in moribus ad regulam iusticie
revocata fuit Vnde dicitur gracie Erunt prava
Vel tunc iracunde mentes et ad indignacionem
procliue asperitate habent in sua conuersacione
que tunc applanantur qui ad lenitudinem
mansuetudinis reuertuntur qui celi ad audi
tum sancte predicacionis mollescunt Ideo
bene adiungitur Et aspera in vias planas
Et hoc est quod dicit Gregorius in omelia prava directa
fuerunt cum malorum corda per iniusticiam
distorta ad iusticie regulam diriguntur et aspera
in vias planas inmutantur cum inmites
atque iracunde mentes per infusionem superne
gracie ad lenitatem mansuetudinis redeunt
Cum enim verbum veritatis ab iracunda mente
non recipitur quasi asperitate itineris gressus
pergentis repellitur Sed cum mens iracunda
per acceptam mansuetudinis graciam correp
cionis vel exhortacionis verbum recipit ibi
planam viam predicator invenit ubi prius
propter asperitatem itineris predicacionis gressum
ponere non valebat hec Gregorius Deinde
cum dicit Et videbit omnis caro salutare dei
nostri Ostendit euidenciam indicatoris
Et hoc enim factum est in tempore christi ut essent prava
in directa et aspera in vias planas quia
viderunt claritatem et euidenciam euangelice
veritatis in qua continetur expresse indicium
quo prauam atque iracundi simplicem et
rectam atque mansuetam premium consequitur
Et quamuis euidencia veritatis predicacione divulga
da erat usque ad terminos terre et predicanda
tamen usque ad finem mundi Ideo bene dictum
est Et videbit omnis caro Vel aliter Enim in
hoc mundo non omnibus visum est christum per quem
factum est ut essent prava in directa et aspera
in vias planas tamen primum tempore salutare
nobis missum in extremo iudicio omnibus est
visum Et ideo ut tunc iudicium consum
ut recipiatur ab hominibus tempore salutare
convincendum quod dignantur prava et mentes

iracunde ad mansuetudinem reuertuntur
hinc est quod post sequitur Et videbit
omnis caro salutare dei nostri Et ideo bene dicit Gregorius in
omelia Nam omnis caro accipitur omnis homo salutare
dei videlicet christum in hac vita omnis homo videre non
potuit propheta oculum ad extremum iudicium
tendit ubi cum apertis celis ministrantibus
angelis consedentibus apostolis in sede maiestatis
sue christus apparebit Omnes hunc electi et
reprobi pariter videbunt ut et iusti de mu
nere retribucionis sine fine gaudeant et
iniusti in vlcione supplicii in perpetuum ge
mant Ad quorum iustorum retribucionem nos
perducat qui sine fine etc. Dominica infra octavas

Erat pater eius nativitatis christi
et mater mirantes super hiis que dicebantur
etc. Luce 2 Consuetum est tam communis
consuetudinum ut id quod cum magno desi
derio exspectatum est multis promissionibus
est predictum multis apparicionibus est exhibitum
post suum excellenciam habeat nobiles
prerogatiuas Christus in saluatorem nostrum
Lucas in presenti ewangelio enumeratas quatuor
eas describit Ad quam euidenciam notandum est
quod admiracio consurgit ex excellenti effectu
cognito prophecia consurgit ex futuro euentu
quo visus testimonium laudabile est quando
et testificans iustus est et res de qua testimonium
redditur nota est fama vero consurgit
ex notabilia bonitatis super excessu de aliquo
Et hoc est predicacionem Lucas per ordinem istud ostendit

scilicet	Admiracionis vehemenciam	ibi	Erat pater
	Propheticam euidenciam		Et benedixit
	Testimonii congruenciam		Et erat Anna
	Boni operis redolenciam		Et ut perfe

Ponens ergo ewangelista primo admiracionis vehemen
ciam dicit Erat pater eius scilicet Ioseph et mater admira
ntes erant super hiis que dicebantur de eo scilicet ab
angelo pastoribus nunciatam a multitudine
celestis exercitus cum gloria angelorum in excelsis
deo cantante pastoribus de quibus dictum est
Luce eodem capitulo quod reuersi sunt pastores laudantes
et glorificantes deum Et modicum super ibidem
Et omnes qui audierunt mirati sunt et de
hiis que dicebantur a pastoribus ad illos
Sed quia Simeon mater mirabatur cum
tantam racionis cognosceret misterium

Admira° dr̃ vr̃ ꝯsurgẽ ex re iso
lita cū ignora⁊ cāusa Ad h̃ dr̃ Ex
mir cū admirabat̃ ex vehemēcia tam
auditoꝝ v̄boꝝ q̄ꝫ reꝝ ꝯgitaꝝ Bñ ĕt
n ca q̄ dicebāt̃ d̃ pueo h̃ ee excel
lēcia ⁊ sup̄ humā nāꝫ ⁊ cū h̃ sñe
bat ea ee vēa Vehēn̄ia g° ꝯgte ri
veiēns ī mēo raꝫ eius ex v̄bꝫ auditꝭ
cābat ī ea admiracōm Et h̃ ē quod
dr̃ ɓꝫ Trāscendēcia reꝝ noti° ꝯ
cīes ī mēoriaꝫ venīt totīes reno
uat ī mēte mīracli̇ Et damas̃ li
2 sūaꝝ Admira° ē tior ex magna
ymaginacōe ꝯsurgēs Cū g° dr̃ q̄
admira° sup̄poit ignoracia cāe
cū effectꝭ ꝯgnosēt̃ Dico q̄ nō ē sp̄
sed ad ipm̄ sufficit vehēnēcia ꝯgta
d̃ re qua ꝯsidānt G³° dr̃ Cuio
ioseph dict° pat̃ salvatoris Cū mai
festū sit tn̄ ex fide q̄ꝫ ex eiꝰ non
ex semie ioseph ꝫ ex sp̄s sci v̄tue
ip̄ d̃ v̄gine natū ee Ad h̃ dicēd
Cū p̄t ēā dr̃ ioseph pr̄ salvatoris p̄°
q̄a initiū eiꝰ ac bānulꝰ exuꝭ sama
v̄gīꝭ ꝯcebat ī tantū ut ab omībꝰ
pr̄ x̄ existiarẽ Et g° pr̄ dr̃ p̄ fama
Et h̃ dr̃ Beda sr̄ luca Prēꝫ salua ͬ
appellat ioseph quo ad famā me
rint ꝯsuadāꝫ q̄i pr̄ sit ab omībꝰ
existiatꝰ 2° dr̃ pat̃ q̄ vers̄ spōsꝰ
mr̄ꝭ eiꝰ Vbi aduēcēd q̄ aq̄nꝭ dia
pat̃ āl̄s p°° q̄a ip̄ ī alt̄ p̄genit 2°
q̄a ipm̄ ī filiū adaptat̃ 3° q̄ ab aliq°
eiꝰ opa imitat̃ Bñ dr̃ Ioh 8 vos ex
pr̃e dya° estꝭ ⁊ iꝰ opa volꝭ p̄ficere
Cº q̄a ē affinitās īt̃ duos q̄ꝫ vnꝰ
erat pr̄ l̄ mr̄ alꝰ ēyꝰ · qūta g° affi
nitās īt̃ p̄mos duos · tāto ⁊ iª vā
erit īt̃ illū cū iste tñ nō ē filiꝰ
et ip̄ filiū Marie sic ex isteꝫ affinit̃
existēt̃ iste tñ vāat̃ fiat frēꝫ altiꝫ
illoꝝ Et h̃ ē qd̃ dr̃ Augꝰ Eo modo
pr̄ illiꝰ cāt quo vir ⁊ vir marie
rcote mēs̄ intātꝰ viꝰ ꝯveienaꝫ q̄ꝫ
si eēt alūde adoptatꝰ Preꝫ n ip̄ta
nō cāt appllandꝰ yoseph pat̃ xp̄i
q̄ nō eū genuit qui quid̃ pr̄ ei
eēt et si nō ex sua ꝯiuge p̄cratū
alūde adoptassꝫ 3° dr̃ yoseph pr̄
x̄ ꝯp̄r dedūctiōs salua ͬ ad dauid ut
viꝫ p ordīeꝫ ī alē q° yoseph a da°
descendāt ostēdēꝫ q̄ x̄ de v̄gīe
nascēs ex stirpe dd̃ s̄m carneꝫ esset
Sꝫ q̄ ꝯsue do sc̄ptuāꝫ nō accipit
serie ꝯn̄acōis a matrībꝰ ꝫ a p̄reꝫ sᵒ
ioseph pr̄ x̄ ī cron̄ ꝯ° poit̃ Vn̄ dig̃
Cum al alis ac̄p̄ mr̄ēt ut p̄e dicēe qui
ꝯn̄acōs ordo a dd° deducā ne vidēꝫ
s̄ust ioseph noīari ut ꝯn̄ā° ordo
habēt locū pr̄ dūi appellatꝰ est
Be° 2ª pē ī q̄ po° ꝯp̄hal̄ euidēcia
vbi p̄° p̄mitti⁊ bñdco 2° ꝯp̄ha⁊ nr̄a
redepco Et dr̃ ad marīaꝫ m̄ eiꝰ Ecce
2° adiūgt̃ v̄gīꝭ d̃ passioe x̄ passio
ī Et enarp̄iꝰ a ei Bñdco ip̄s p̄mitti⁊
cū ēā preꝫ q̄ꝫ mreꝫ symeon bñdixit
Pr̄ quid̃ bñdict⁊ q̄ ex sollicitudie
⁊ m̄stico qd̃ hiut ērā xp̄m ⁊ v̄gīe
dignꝰ ē bñdicōe Mat̃ v° q̄ ē toꝫ
bñdictoꝭ p̄ncipiū pr̄ qd̃ eaꝫ anglꝭ
sic salutat Bñdicta tu ī mulieribꝰ
Deinde ꝯp̄ha⁊ nr̄a redep° Et dr̃
ad marīaꝫ m̄reꝫ eiꝰ Ecce poitꝰ ē h̃
ī ruīnā ⁊ ī r̄surreꝫ Et valde nōndꝰ
Cū bñdixe° ꝯiunxit m̄reꝫ yoseph p̄phe
tādo ad ⁊ oēctoꝝ p̄sagia declara°
tm̄ ad m̄reꝫ s̄monꝫ dirigit · ex h̃ eaꝫ
solā vāꝫ geītē̃ salua ͬ ꝯsinuās dr̃
eid̃ Ecce poitꝰ ē h̃ ī ruāꝫ ⁊ r̄rēꝫ mlꝫ
Vbi duo ꝯsinuat ad m̄aꝫ r̄depcione
ꝯt̄cēa p̄ᵐ ē equalꝭ iustīe qd̃ sm̄
ē vnicuiꝫ r̄bucēt̃ Cū poitꝰ ē h̃ ī
ruīnā ⁊ r̄surr̄ oꝫ multoꝝ ī isrl̃ Sicut
n · lux solarꝭ equār̃ distribuit bñficiū
vnicuiꝫ ⁊ tn̄ ex ea aliq̄ illuīant̃ ⁊ aliq̄
cecant̃ Ita puer iste ihs q̄ cāt lux
vēa equār̃ indicabꝭ bonꝭ p̄mia
mal̄ v° supplicia retributꝰ aduenit
Vn̄ Crisꝰ Sic n · lux etsi oculos debiles
turbet lux ē h̃ mō saluator ei
q̄ p̄seuāt etsi cōmuē plurimi · nec p̄
n · ē officiū eiꝰ destructio ꝫ eoꝝ vesa
nia Ꝯobre nō solū ex salute
bonoꝝ ꝫ et ex maloꝝ dissipacione

vtus eius ostendit. hic Et aīab expssius
In ruina ꝛ resurrectioꝫ multorū ut sciꝫ
iustoꝝ iniquoꝝ ꝗ multa discernat. ꝛ pro
morum qualitate factorū iudex verus ꝛ iustus
aut premia aut supplicia decernat. Et in q̄d
generit ad maiꝫ salutē ē acerbius
doloris iuste paciens dicit q̄ subdit Et
in signum cui contradicet. clamans n. cesto q̄
erat in mundo tamen signum diuine multiplicit
fit contradictū. tamē blasphemans calumpniose
opa imponens. transgressores legis corri-
gendo ꝛ modis omnibus huic signo po-
tissime contradictū ē in misterio passionis
Vn virgilius dicens q̄ de xpo narrat historia
q̄ dicitur ꝗ apud macedulos vniuersa q̄ de
eo scripta sunt signa sunt cui contradicitur. Basilius
Signum contradictionis accipiens crucem pro-
dicitur a scriptura Deinde adiungitur
virginis de passione xpi compassio Et tuam ipsius
animam pertransibit gladius Consuetum quippe
ē ut inter amantes sit tale vinculum ꝗ
vno paciente alter idipsum paciatur. Et quanto
vehemencior ē amor in eis tanto vehemen-
cius alter compatiens patitur. Ergo quo summus
amor erat matris ad filium secundum ordinem
naturalem qui factum ē vt cesto tempore passionis
q̄ dicitur compassionis gladius virginis animam
pertransiret Vn dicit micus Sic de filio
dicit ꝗ positus ē in signum cui contradicetur
ꝛ in ruinam ꝛ resurrectionem. ex ad eius genitricem
refertur pro q̄ simul cum filio preciuiata est
ipso moriente ꝛ glorificata per gaudio
ipso ascendente Sed queritur quo virgo tamen
dolere potuit de xpi passione Et videtur ꝗ non
debuit dolere ꝗ sciebat ipsum certissime
resurrecturum Secundo quia sciebat ipsum mori pro
redempcione generis humani de quo non dolere sed
gaudere ei debebat cum ipa mater tali
redempcione indigeret Ad quod dicendum ē ꝗ duo
fuerunt in virgine quorum vnum dolorem aliud
stupor faciebat In eius dolore quidem fecit
quia sensualibus virginis ei regulata rone non
potuit naturalit sine dolore manere cum vi-
deret crucifigi illum quem sciebat ex sangui-
nibus corporis peccatum Sic nos sensualitas
non potuit sine tiore in corde iudicium
passionis Vn virgilius exponens hoc verbum

Et tuam ipsius animam pertransibit gladius hoc
ē dolore animae passionis eius animam pertransisse
Et si xpm utpote dei filium sponte ppriam
mori. mortemque ipsam non dubitaret
esse devicturum. ex sua tamen carne procreatum
non sine doloris affectu potuit videre crucifigi
Stupor vero inextimabilis fecit ei vehemen-
cia admiracionis Considerans n. dei filium
se humiliare usque ad mortem ut quasi
desperatus ꝛ humiliatus ꝛ derelictus videtur
esse a deo patre non sine ingenti stupore
metus mentis Vn augustinus de questionibus novi
testamenti q. lxx Et tuam ipsius animam pertran-
sibit gladius hic stupor designatur Ergo est
maria per quam gestum ē misterium incarnacionis
iusticiam in morte domini stupore quodam
dubitaret videns dei filium humiliatum
esse usque ad mortem non tamen in dubitacione
permansit ꝗ resurrectione firmata ē Et
quia tamen xpi passione quam maximus dolor ordina-
batur ad multorum abolenda peccata Ideo ꝗ
subiunxit euangelista Vt reuelentur ex multis
cordibus cogitaciones Quale n. cogitaciones
erant in hominibus sine multo redempcionis nostre
reuelate sunt ut cum occideret ille pro nobis
mortuus ē Sequitur tercia pars In q̄ ponit
testimonium congruencia dicens Et erat anna
prophetissa filia phanuel De cuius ydoneitate
ad testimonium xpo perhibendum euangelista commendat deseruit
officium Et ei prophetissa multas ce-
lebrati Ergo processit in diebus
Gratum obsequium Ergo non discedebat
de templo ieiunijs ꝛ oracionibus scilicet vacans
firmum propositum Ergo seruiens deo die ac
nocte propter quod commendabilis ydoneitatis
testimonium eius subiungitur Et hec ipsa hora
superveniens confitebatur domino id est regraci-
abatur videns mundi saluatorem in israel Et
loquebatur de illo omnibus scilicet quia ipse erat redemp-
tor et saluator omnium Sequitur quarta pars
euangelij In q̄ ponit bone operacionis redolentiam
q̄ consistit in duobus scilicet in legali obseruancia
ꝛ in pueri virtuali eminencia legalis
obseruancia ostenditur quando omnia perficiunt q̄ in
lege precepta sunt Et hoc notatur cum dicitur Et
ut perfecerunt omnia secundum legem domini reuersi sunt in
galileam in ciuitatem suam nazareth

Cuiue ptito d' ciuitas sua q2 i' v'go
et ioseph habitabat vn i' au'lius
gab'el ea3 salutada mnet Ez beth
leez erat ciuitas pue co7 · q2 erat
d' stipe dauid cu putes bethleem
habuit possioz in disioe tre pmissois
Z° q'sistit redolentia boe opio'is i x
thu s'm hu'aitate' ituali emine'a
ad notit' ai d' Puer at' c'sctbat z
vbi non Et puer erat id e habitu
hu'ane fragilit' indutus potuit cre
sce' z q'fortari Naz s'a' q' deus erat
ullu capiebat augmetu Consequit'
aut i' creme'to etat' adiugit' i sa
pie incremetu dicens Et q'fortabat'
plenus sapia Naz mr' mesuraz etat'
corpee diua na' sapias ipas q' in
hu'aitate erat aplius z aplius ma
infestabat Adiugit at Et gra di
erat i' i° Cia homi thu x° ex mag
gracia donatu e ut ex q° ho esse
cepit di gra i'plet' Vn augs i' ioa
q'tio x' d' spu sco natus d' i'simuat
nob' gra3 di qua i° ho nullis pcede
tibus mit' i' ipso exordio nac' i' q' ee
cepit v'bo di copulaet' in tanta
pso'e vnit'e ut ide' eet filius di et
filius hois ac si i' nac' hu'ae fieret
susceptoe q'ramo ipa gra illi homi
nalis q' nullu peto'e posset admit
te' z id nuto voca' i° ee q' nasat'
2 fsualit' adiuctus e Ez i' h° eu'° sut
q'uq psoe s3 ioseph z maia q' ad
mira'u' symeon q' phat · anna q'
q'fitet' z pdicat · puer q' crescat et
q'fortat' Ex qbus i'simuat' Ez de hys
q' d' x'sto dicta sut z facta admirat'
vigilas sollicitudo iniudioe scitudo
q' p ioseph z maia designt' Phat
aut d' x° i° q' venia st' desideru
magtudo q' p symeone audiu vide'
di x'm signata e Testificat' aut
z dicit ve'u ee ea q' de x° dicta et
fca st' orom instida q2 i' oroe aia
q'teplans opa di cu admiratoe testa'
ca va ee z h' significa' p anna q' no
discedebat d' teplo orobus vacand

Crescat aut i q'fortat' plca sapia
sola pstitois celsitudo q' i' solo x° i'pta
e Cu'a leg no possiim inmitai debemus
ut possimus venari Vt dicitur cu' eu'a
puer cresebat z q'fortaba' In via

epiphie

Defuncto autem
herode Ecce apparuit aulus dni
i' sopnis ioseph Z' z diua
prudencia i' modi restauraoe sic
adiple' oia voluit · ut ad ea3 q'veni't
opa creatiaru q' ipa restauratoe
magis indigebat Hec aut creature
st' due s3 anglica cu' humana debuit
repai Et hu'ana cu' lapsus debuit
releuai Ex qbus q'cludit' Cz ad in
carnatois inist'm q'uie'e debuit an
glica diligencia admina'° z pcura'°
ea q' erat ne'a ad inicio'is inist'm
Humana obedia opando z minist'ado
icarnacois obsequiu diua prudecia
i'plendo suu etnale ppositu Et h'
subdit' q' hec occulte eu'a i' pn
ti cu'u'° desc'b' d' Defucto ac h'ode
Desc'b' cia hu'aicois inist'm aglica
diligencias In pil' Cia hu'ai obsequ
humana obias Et' q'surges Cia p'uia
eaz eiusd' inist'is diua prude'cia i' Et
amouens i' sopi ecc hac tplice disioz
Bis dnos i'simuas d' Vide qui et
ipe ihs supcelestib' supexistes ad id
q' scdm nos e imutabi' veies no
refugit ad se ordinata z assumpta hu'a
nita3 ordinatoz Ecce diua prudecia
Et subd' Ez obediens subd' di puis
p aglos dispoitoib' z p medios ip
sos annuciac' ioseph Ecce angelica
diligecia Et subd' A pre disposita
filii ad egiptu recessio z itiu ad iu
dea3 ex egipto tra'sductio simple co
plet' p ioseph Ecce hu'ana obedia
Cu' ad p'm v' oste' aglica dilige'a
i'n icarnacois inist'm desc'b' eu'a tps apt
modu q'gruu z opus imitatu Tepus
aptu id e q'ius qia defucto hode Lic3
n' oia tpa d' se apta sit z x' suscep
cionib' q'grua tn ppr malicia pn'cip
aptitudo tpis ipedit' ne diuine

revelationes et manifestationes fiant
Sic dicit hieronymus in quadam epistola textus [?] ysaie
In tempore quo mortuus est rex achas vidi
dominum sedentem etc. quasi dicat cum tunc vidit quia
malus princeps sublatus est de regno qui
eius malicia impediebat misteriorum revelationes
Sublato autem malo principe de regno tempus
congruum advenit ut pax et tranquillitas
redderetur patriae Et ideo regnante herode Christus
mittitur in egiptum fugere quo herode defuncto
Christus ad iudeam redire mittitur Et ideo bene
premittit Defuncto autem herode quod est tempus
aptum Secundo autem subdit modum congruum dicit
Apparuit angelus domini in sompnis ioseph in egi-
pto In quo aptus modus et locus congruencia
quadam insinuatur actum quia consistit in
apparitione angelica Apparuit inquit angelus
domini Cum scilicet angelo cura iniuncta erat gu-
bernandi infantiam salvatoris iuxta illud prophete
Angelis suis deus mandavit de te Modus consi-
stit in hoc quia apparuit in sompnis ioseph Ubi
advertendum cum aliquibus apparuit angelus
vigilantibus qui propter imbecillitatem fidei
sue minus erant fideles ut pastores
Sicut zacharie vigilanti apparuit qui propter
magnitudinem signorum promissi dubius erat
Et istis congrue apparuit non in sompnis sed in
vigilia ut per manifesta apparicionem omnes
ambiguitates auferret ab eis Aliquibus appa-
ruit angelus valde fidelibus ut iacob in
visione scale et talibus sufficiebat apparicio
in sompnis ut fidem faceret hiis quibus appare-
bat Et de talibus erat beatus ioseph Et hoc
est quod dicit Crisostomus Ideo non apparuit manife-
ste ioseph sicut pastoribus quia valde fidelis
erat pastores autem rudes erant Locus
congruit huic modo propter quod dicitur in egipto
quia ex eo quod ioseph ipso angelo et puerum
et matrem in egiptum duceret et reduceret ostende-
retur angelum quod ioseph ad istum [?] misteriorum
ordinatum Tertio subdit opus iniunctum Sur-
ge inquit accipe puerum et matrem eius
Ubi quatuor in hoc opere ostenduntur Ad quorum
evidenciam notandum cum actus angelicus tri-
plex est scilicet purgare illuminare et perficere Et quia
non invenitur operari et ideo ad ipsum pertinet
operis sui reddere [?] Et sic quatuor angelo

actus actibus possunt quos actus angeli
in hoc opere iniuncto manifestat circa ioseph
Primo actum purgationis Surge inquit Sicut
non in corporalibus macula inficit quam pur-
gare est ipsam auferre sic in operibus
aggrediendis pigritia deprimit quam excitare
est purgare animum ad opus aggrediendum
ad congruenter insinuatur in ipso surgendi
Surge dicit Secundo ponit actum illuminationis cum
dicit Accipe puerum et matrem eius Posset enim
ignorare ioseph modum quo Christum redu-
ceret ad terram israel utrum cum matre vel sine matre
Sua ignorantias illuminans angelus voluit cum
matre ambos reducere ut ipsa virgo omnium eorum
que circa Christum fiebant conscia posset plenius
instruere evangelistas de hiis que nova ad
fidem videbantur Tertio subdit actum perfectionis
cum dicit Et vade in terram israel Sicut non perfecto
unigenito [?] attenditur circa finem Ista per-
fectio ubi meritum quo ad officium predica-
cionis erat ut tam gentiles ubi sua memoria
firmaret Et ideo in egiptum descendit prefi-
gurans gentes ab eo salvandas et in
israel redit prefigurans iudeos finaliter
convertendos ut dicit Crisostomus Quarto ponit actum
cause reddendum Defuncti sunt enim qui quere-
bant animam pueri Sed queritur Quomodo unum sit
defunctos qui querebant animam pueri Sed non
solus herodes querebat ut debuit dicere
defunctus est sed defunctus est Sed ad alios quere-
bant cum herode ut pontifices et sacerdotes
non omnes videntur defuncti fuisse Ad hoc dicendum
quia herodes principaliter querebat animam pueri ti-
mens cum competitorem regni sui sed multi
iudeorum cum ipso querebant consencientes et
applaudentes herodi Unde dicitur ait et Audi-
ens autem herodes rex turbatus est et omnis ierusalem
cum illo vel aliqui principes et sacerdotes qui erant
in turbis Sed quia dicitur non omnes tunc fuisse mor-
tuos Dicendum est quia erat mortuus ille principaliter
in inquisitione vel ille qui malo proposito Christum
inquirebat Secunda pars ubi ostenditur
humana obediencia cum dicitur Qui consurgens etc. Quia
obediencia designatur in duobus scilicet in integritate
observandi et in timore transgrediendi Hec enim
duo sibi sunt in obediencia perfecta scilicet integritas
implendi quod preceptum est Et timor transgrediendi

qd' opandu ē Et attende quo ioseph
iplet pceptu dictu ē n·s Surge et
accipe puez ? ma·e · ra ic ? ipe surgit
accipit ? vadit Et qz an^ls determauat
locu ? obediēs timet tnsgredi quod
opandu ē Jo subdit Audiēs at q archelaus regnet i iudā p hode presuo
timuit illc ire Et qui quiāc angelus
sic pceptu ē redeundi no ita locu determiat ad q debeat xpm deduce Adhc
ad·i ē q ipe ta locu no determiat p^o ut
ioseph dubitat ? timet sp haberet
recursu ad supnu auxiliu siv osiliu
Jnvocandu ex q^o ey humilitas i obediendo
magis omendaret 2° ut ex frequenti
appicioe angeli ioseph ofortaret ?
aliac i opibus redderet 3° ut dina disposicio d' x̄ adolescētia mitenda p an^los
? hoies adpleret vt in galilea qm
nazareus vocaret qd' pphatu erat vocietur
Et sic pz tria p^s sez pcuracio dine pūdencie circa infanti^m nazareos ē d' q^o dr
Et amonitus i sompnis nes i fines ei^o

Exposicio de epiphania domini

Qum natus eet ihs i bethlees iude i diebus hodis regis
ait ? Desponcio dina nazp
bnficiu naturae sbtracio
ab humano gne legitur subtraxisse qm
porus sm exigētias nati ? ogruit
tpis ac opis eide miscordit ocesset
Jn eis ocessesionis ordine primus occ
ut osidare di prenitez 2° diable
machinacoz q conata ē sp circa genus
humanu opa dine clemēcie impedire
3° eis d' disposicōs adpleconz eo q diaa
mala di prudencias ipedire n pt q
isfallibir ipleat pt pdicta nam
rom desciente ratitudie nālis jode
deus sbstituit lege scripta q no obstate
diabolica ipugnacōe intplia adsui
oplementu pceiit demoto in hoie
? ta d' ignorātia q̄ d' ipotentia vdarguto
nc ex lege nāe nc ex lege scripture
bnficiu repiete salutis puidit ipsa
disposicio dina sufficientissimi bnficiu
salutis huane sez incarnacōs misteriu

Vnu eis insup exhibicōe benigna tria
nob osidanda occurut sez pcuracōz dina
huana adversacōz ? isfallibile adimplecōz Que tria i pnti evo^o B' matheo
ondeus dt Cu natus eet ihs i bethl·
Jn quo quide evo^o tria ostendunt
1° effectus illustracōnis supne i at hode
2° desius adversacōs hūane i Audiēs
3° pfectus sui oplemētu disposicōis dine
i Et tm cu audisset i ab Ciuitas ad
effectu supne illustracōnis occurit osidare
p^o indigencia necitatis i Cu natus esset
2° ogruencias ydoneitatis cu ad Ecce magi
3° g^o occurit nob osidare indigēcias
necitatis qua collige possum ex tbs
Nā tnsgrediēs indiget satisfacōe
indigēs subvencōne oppssus libacōe
Cu g^o genus humanu ostitutu erat
sb tnsgressiōe pcti indigebat satisfacōe hic at satisfactor debebat
ee ho qz ho pcauat No potuit at
satisfacē purus ho ? io optebat ut
satisfactor eet ita ho q eet plus q
ho et factus ē itaq deus ho ut i eode
sil' oveniret deus ? ho q ho erat q
pcauat ? deus q satisface potuit h
ē i^e d' q^o pmitt^r i pnti Cu natus eet
ihs i· salvator ait j vocabis nom eius
ihm ipe n· saluu faciet pplm suu
a pctis eoz 2° ide genus humanu erat
ostitutu sb indigencia ? defectōe et
io idigebat refectōe Refectō at ab
indigēcia icludēte morte ē p cibu
vite Et qm xpc ē panis vivus qui dat
vita mudo ioh 6 Jo bn dr nasci i bethlees id ē i domo panis Vt sic ē panis
vivus q d' celo descendit ita i domo panis natus dicat i mudo ut indigētes
vitali alimēto reficiat scmp 3° qa
ipm genus humanu erat sb oppssiōe indigebat libacōe pp^r qd' evgta tps pm
pincipes signāt exprssit dicēs Jn diebus
herodis regis Vn Remigius huic dimissio
ocordans dt Jn pnc^o at evngelice lectōis
ta poit evngelista sez psona Cum natus
eet ihs · ecce salvacio Jn bethlees
iude refectō Tps Jn diebus hodis · ecce

defensio Huius defensionis naturitatem
Crisostomus reddens dicit Quandiu iudaica gens
sub iudaicis regibus tenebatur quamvis peccatoribus
prophete mittebantur ad remedium eius nunc
autem quando lex dei sub potestate iniqui regis tene
batur et iustitia dei sub dominatione romana premere
batur nascitur christus quia magna desperabilis infir
mitas medicum artificiosiorem requirit
Alia ratio redditur Ambrosius Tunc impleta erat
prophecia iacob patriarche Gen. penultimo que
predixerat de iuda filio suo prophetans Non
auferetur sceptrum de iuda et dux de femore
eius donec veniat qui mittendus est Nam herodes
qui prefuit huic herode filium antipatri
fuit rex iudee et tempore de gente iudeorum
Iano mortuo eius successit predictus ali
enigena ita quod in isto tempore defecerat
princeps et dux de gente iudeorum Propter quod
in principio regni eius natus est christus Eius enim
concordans tempus consequentia propheticum dixit In
diebus herodis regis Deinde cum dicit Ecce
magi ab oriente etc. Cogitur nobis considerare
congruentiam ydoneitatis ex parte sanctorum illorum
quibus hec nativitas revelata est et hec
ydoneitas integratur ex quinque

qa { Studiosi / Gratiosi / Solliciti / Discreti / Devoti }

Primo dico quod inveniuntur
ut studiosi quod dicuntur magi
Non enim sine causa cum tamen nomi
nando istos a prophetis ali
quem inposuit vocabulum Nam
ubi eos propheticus iste vocat si reges dicens
reges videbunt et consurgent principes et
adorabunt dominum deum tuum David enim propheticus
istorum previdens adventum dixit in psalmo Reges
tharsis et insule munera offerent etc. Ayunant tamen
evangelista non regum in nomine magorum ut eorum
studiositatem in expectatione complementum prophecie
dictum de christo per balaam et in creatura eius natum
exprimat et ostendat Dicuntur enim magi non
ab exteriori artis magice quia a regali
magnificentia hic petrus dicitur esse alienum Et
potius dicuntur magi quia de rebus utilibus tractabat
considerabant Propter quod dicit Rabanus Magi sunt
qui de rebus singulis philosophantur Constat autem
quod philosophari est ex studiositate invenire
tas effectum quod premis intellectus cepit
Leo autem istos fuisse Leo papa in sermone

de nativitate dicens Ex magno fructu est
divine pietatis consilio ut gens et longinque
orientalis plage regione consistens que expe
titudine sydere arte pollebat signum na
ti pueri quod super omnes israel esset regnaturus
acciperet Secundo inveniuntur ut gratiosi cum dicitur
Venerunt ab oriente Hic non ab oriente
venerunt quo ad situm et via corporale sicut ab
illo oriente de quo dicitur est Zach. 6 Ecce vir
oriens nomen eius venerunt quo ad gratiam et
inovationem spiritualem Unde Remigius Singulare
autem ipsi ab oriente venisse dicuntur quod omnes
qui omnes qui ad deum veniunt ab ipso et per
ipsum veniunt Ipse enim est cuius est oriens nomen
eius Vel dicuntur gratiosi in hoc quod venerunt ab
oriente quia sicut ab oriente dies nascitur
mundo ita a gratia fidei illuminatur homo ut
pervenire possit ad christum Et ideo bene dicit
Crisostomus Ab oriente venerunt ubi dies nascitur
quia inde initium fidei processit quia fides
lumen est animarum Tertio describuntur ut sollici
ti cum adiungitur Venerunt ierusalem dicentes Ubi
est qui natus est rex iudeorum Venire enim in
longinqua et aliena regione illum querere per
stelle apparitionem indicat sollicitudinem
indicat requirere Et ideo isti intelliguntur
maxime solliciti qui ab oriente venerunt
ierusalem querere christum Eorum autem sollicitudo apparet
hic naturale et apparet spirituale Naturale quidem est quod
ierusalem venerunt que civitas est regalis
Consuetudo autem plurimum est quod regales filii in
regiis civitatibus et nascantur et nutriantur Hic
ergo habet hic naturale magorum sollicitudo ut regem
natum iudeorum in urbe tamen regia civitate
requirerent Propter quod dicit Leo papa Eorum isti regem
humano sensu signatum beatus regis ortum ex
istimarent in civitate regia esse querendum Sp
irituale autem ista sollicitudo hic quod de nato pu
ero consistit Ubi est qui natus est rex iudeorum
Quasi non christum natum cogitabant humilioris situs
inferiore statu excellentiorem principatum
spiritualem illustrius indicium est Cognoscet
enim primum per inferiorem situm cum dicunt Ubi est
Hic autem eius incarnationem et nativitatem de ipso
consistentium fuisset ubi est videri potuisset ubique
est Circa ipse est qui dicit Celum et terram ego impleo
Et hoc ergo quod querit de ineffabili ubi est significatur

intelligit ipse esse factum in inferiore situ. Vo congruit
eum esse in inferiore statu quia eo Cum natus est
Ille ergo qui celsus est statu nascendo in patris
eternitate inferiorem statum assumpsit nascendo in
temporis volubilitate. Secundo eum inveniens regem congruit
congruit eum excelsum principatum habere quod
addit Rex iudeorum. Iste non est rex de cuius
principatu dan est dan. Item potestas eius
potestas eterna que non auferetur et regnum eius quod
non corrumpetur. Et apocalypsis 19 habet in vesti-
mento et in femore suo scriptum Rex regum et
dominus dominantium. Hanc triplicem notitiam habi-
tam a magis de christo notavit Augustinus in sermone dicens
Iacebat in presepio puer ortu recens exi-
guus corpore contemptibilis paupertate sed magnum
aliquid latebat in parvulo quod illi homines celo
didicerant. Cum dicit Iacebat in presepio notat
humilitatem status. Cum adiungit puer ortu
recens notat infirmitatem status. Cum concludit
Sed aliquid magis latebat in parvo insinuat ex-
cellentiam principatus. Tertio describitur ut discreti
cum adiungitur Vidimus stellam eius in oriente.
Ille namque qui sue sollicitudinis eorum congruentiam
reddit intentos discretus esse reputatur. Talia ergo non
sine ratione assignatione dominum se querere dicunt
perfecto iudicantur esse discreti. Tertio ad eorum
quod asserere se vidisse stellam eius in oriente
hec autem stella tam rationes claritatis ac novitatis quam
ratione spectaculi eorum discretionem declarat. Ratione quidem
claritatis ac novitatis. Unde sic dicit Leo papa in sermone
Tribus magis in regione orientis stella nove
claritatis apparuit que illustrior ceteris pulchriorque
sideribus facile in se intuentium oculos animosque
converteret ut confestim adverteretur non esse otiosum
quod tam insolitum videbatur. Declarat etiam eorum
discretionem ratione spectaculi. Unde quod dicit stellam eius
Glossa id est propriam quia hanc creavit ad ostensionem sui.
Quarto describuntur ut devoti cum adiungitur Et
venimus adorare eum. Non namque absque devotione
spiritum factum est ut tam longinqua regione reges isti
venirent adorare. Hanc namque ipsorum devotionem
videntur intellexisse propheta qui propheta dixit Reges
tharsis et insule et cetera adiungit Et adorabunt eum
omnes reges terre omnes gentes servient ei.
Secunda pars Audiens autem herodes rex turbatus est
In qua describitur circa destitutum adventum
humane. Et quidem hic adventu facta est ex
herodes qui magis habebat contrarios tyranni
quia in gestis suis describuntur quinque contrarios quas
habuit in sua adventum que sunt aliqui non
sine quinque contrariis magorum. Hec autem contraria
huius terra hoc habet ordinem. Ostenditur enim

Superstitiosus et non studiosus
Ambitiosus non gratiosus
Malignus non sollicitus
Temerarius non discretus
Fraudulentus non devotus
ibi
Audiens autem
Turbatus est
Et congregans omnes
Tunc clam vocatis
Et mittens eos

Primo ostenditur superstitiosus. Unde audiens herodes
rex herodes interpretatur pellibus gloriosus vel
pellibus gloriosus et in ipsum eius nomen enim
superstitiosum demonstrat quia in exteriori appa-
rentia pellis et carnis gloriatur. Hoc non proprie
in regem superstitiosum ostendit si sedem regni
tenens in exteriori gloria apparentia tantum gloriatur.
Et bene superstitiosus esse et non studiosus
herodes id est quod dicitur pellibus gloriosus quia eius
nomen superstitiosi zacharie imitatur qui
exspoliato homine veste innocentie gloriatur
et ipsum induit pellibus mortuorum. Genesis 3
fecitque deus ade et uxori eius tunicas pelli-
ceas et induit eos. Secundo ostenditur ambitiosus et
non gratiosus quia audiens turbatus est et omnis
ierusalem cum illo. Ambitio namque non audit et non vult
habere consortem nec patitur audire consortem
et si audiat conturbatur. Sed advertendum est
quod alia ratio est turbationis herodis alia
turbationis ierosolimorum. Herodes ex ambitione
turbatur quia successorem contra sua voluntate
hic premuniit. Sed omnis ierusalem turbatur
propter duplicem rationem quarum una est rationalis
alia favorabilis. Rationabilis est ut timentes tri-
but novitates diversitate dominorum quam
ipse consueverunt esse cum discordiis et turbationibus
enim. Cum ergo omnes incompletum rege
habebant audaciter audientes alium regem
natum novitatem dissensionis rationabiliter
formidant sicut timebant namque herodes audi-
ens natum novum regem contra quem iudeos
ipsos una cum ipso affligeret. Alia causa
turbationis eorum esse potuit favor quo
herodi applaudebat. Sic namque dicit Glossa
Sepe namque populus eius plus timere favet quam
crudelius sevit et sustinet. Tertio ostenditur
herodes malignus non sollicitus quia

congregat omnes principes sacerdotum et scribas
populi. Herodes ad congregationem non venit de sollicitudine
boni ordinandi et gubernandi regnum sed propter
de malignitate interficiendi iustum. Secundo vero
ostenditur temerarius non discretus quia
sciscitabatur ab eis ubi Christus nasceretur. Ubi
advertendum est quod iste est temerarius qui impru-
denter se ingerit sacramentis ac divinis
misteriis. In omnibus autem divinis misteriis sacra-
mentum incarnationis tenet gradum supremum. Hero-
des autem pater eius Herodes, quem Christus vulpem
nominat dicens Luc. 13 Ite dicite vulpi illi.
Nominus vulpes existens quam filius eius fuit
indignus divina perscrutari misteria. Unde
salvator temerarios excludens a no-
ticia divinorum dicit de talibus Mat. 11
Nolite sanctum dare canibus. In hoc ergo Herodes
temerarius comprobatur quod Herodes canis existens
se in perscrutationem nativitatis Christi impudenter
ingessit querens a scribis et a principibus sacer-
dotum locum et a magis tempus quibus Christi
nativitatem comprehendere posset. Querit ergo
primo a Iudeis locum ubi Christus nasci debebat.
At illi dixerunt ei in Bethleem Iude. Quorum
responsionem affirmat testimonio Michee prophete dicens
Sic enim scriptum est per prophetam: Et tu Bethleem terra
Iuda nequaquam es minima etc. Quod testimonium et si
verum sit quantum ad locum nativitatis Christi, tamen
ipsos Iudeos arguit de perfidia ignorantia
et malicia. De perfidia quidem quia sacerdotes locum
nativitatis et ipsum exponentes Herodi in Christum quem
ibidem nasci credere noluerunt. De ignorantia
vero quia non perfecte prophetiam sicut prolata est.
Sic enim dicit Michee 5: Et Bethleem effrata
parvula es in milibus Iuda, ex te michi egre-
dietur qui sit dominator in Israel. Sed de malicia
quia per apocopam tollunt finem prophetie de
quo subdit propheta: Et egressus eius ab initio
a diebus eternitatis. Quem finem si non tacuissent
forte in tantam maliciam contra Christum Herodes non
exarsisset. Unde Crisostomus super Matheum ait: Si integram
prophetiam protulissent considerans Herodes quia
non esset rex terrenus cuius dies a diebus eternitatis
erant in tantum furorem non exarsisset. Secundo
querit a magis tempus. Tunc Herodes clam
vocatis magis diligenter didicit ab eis tempus stelle
que apparuit eis. Attendas maliciam temerarii.

Clam clam vocat. Clam omnis qui male agit
odit lucem. Non ergo clam querit propter providam
bonitatem sed propter occultam malignitatem. Non
enim rex eius Iudeorum erat stella sed Christus natus
requirebat clausum cum ipsa toti mundo
exponeretur in publicum. Angelus enim publice
ipsum pastoribus narrat. Claritas dei eum publice
manifestat. Magus autem locum recommendat. Et
stella novum fulgorem eum aperte denunciat.
Quare ergo clam querit Herodes quod tam palam
denunciatur nisi quia malignus. Cogitans autem
ipsum qui natus est contra eum ad presens a Iudeis
congnovisset locum a magis querit tempus quia diligenter didicit
ab eis tempus stelle que apparuit eis ut per
notitiam loci et temporis posset devenire in cogni-
tionem personarum. Unde Remigius: Ideo diligenter
interrogat quia callidus erat et timebat ne
reverterentur ad eum ut tunc sciret quid ageret
puerorum occidendo. Tertio ostenditur fraudulentus
in dolo quem adiungit. Et mittens illos
in Bethleem dixit: Ite et interrogate diligenter
de puero. Et cum inveneritis renunciate michi
ut et ego veniens adorem eum. Audi fraudu-
lentiam suadens magis diligentiam inquisitionis
et requirit ab eis certitudinem inventionis ad quam
ut inducat promittit reverentiam adorationis.
Hec enim est consuetudo omnium qui fraudulenter sunt
ut quod agunt in occulto ledere volunt humili-
tate illum et amiciciam fingunt. Unde dicit Crisostomus
super Matheum ait: Cum alludit Gregorius in omelia. Adorare se
simulat ut quem hic si invenire posset extin-
gueret. Et clarius Leo papa in sermone. Audiens in-
deorum principem natum successorum suspicatur
expavit et molitus necem salutis auctori
falsum spopondit obsequium. Bene autem eius
potuit fraudulentia in uno verbo deprehendi.
Clam cum magi ut devoti dixissent ubi est
qui natus est rex Iudeorum. Iste ut fraudulentus
non regem sed puerum nominat dicens Ite interrogate
diligenter de puero. Audiebat enim indignanter regem
natum audire et potiat. Fraudulentia vero
illum quem nominabat puerum adorare velle
simulabat. Secundo et postea principaliter. Qui cum
audissent regem abierunt. In quo describitur
complementum dispositionis divine. Impletur
autem divina dispositio in precatione ma-
gorum ad Christum hoc modo describitur enim

Segregatio primum consortii | Cum autem audisset
Recuperatio celestis radii | Et ecce stella
Alacritas recuperati beneficii | Videntes autem
Promptitudo impensi obsequii | Et intrantes do-
Describitur ergo primo segregatio a pravo consortio
quia magi audito rege abierunt ut xpm
quererent non autem ad hoc ut ad ipsum redirent
Et hoc est quod dicitur Cum audissent regem
abierunt Prima namque pars sapientie timor et
primum donum est separari a pravo consortio Licet
enim homo est animal sociale faciliter conforma-
moribus sociorum Ideo dicit philosophus Cum sancto sanctus
eris et cum perverso perverteris Et huius ratio est quia
homo naturaliter est animal civile et politicum secundum
philosophum ac sociale Unde valde prona est natura
humana ad conformitatem socialem Et ideo
magnum est beneficium separari a pravo consortio
et hoc specialiter debuit in regibus reperiri Ex
hoc enim perdidit roboam integritatem regni
sui quia adhesit consilio iuvenum qui nutriti
erant secum ab adolescentia sua Et notandum
est quod non dicitur cum autem audissent herodem
sed cum audissent regem quia tirannus non erat
audiendus in quantum malignus et fraudu-
lentus tamen propter dignitatem regiam fuit audien-
dus Ipse enim evangelista videtur distinxisse inter pre-
sidentie regiam dignitatem Nam interdum ipsum
nominat solo nomine herodis ut ibi Tunc herodes
clam aliquando solo nomine regis sicut hic aliquando utroque
nomine simul ut ibi Audiens autem herodes rex
Quod non casualiter sed prudenter factum est Quo-
ciens enim voluit insinuare aliquid de isto quod ad
solam maliciam pertinet solum nomen herodis
posuit ut ibi Tunc herodes clam Ibi enim insinuatur
quedam calliditas et fraudulentia ad deprehenden-
dum innocentem Cum autem aliquid dicit de eo quod partim
pertinet ad maiestatem regiam partim ad ma-
liciam sub duplici nomine appellat ut ibi
Audiens autem herodes rex turbatus est Ad regiam
quidem maiestatem pertinebat sollicitari de nativitate
eius qui ad salutem totius reipublice natus erat
Sed ad maliciam eius pertinebat audita eius
nativitate turbari Ubicumque quid voluit insinuare
aliquid pertinens ad regiam dignitatem tantum ipsum
nominat solum regem ut hic Cum audissent regem
Non enim audiendus erat ut malignus et ideo non
audierunt eum ut herodem sed ut regem qui preest

suam dignitatem audiendus erat Deinde
cum dicitur Et stella quam viderant etc describitur
recuperatio celestis radii cuius effectum spiritualem
gratie prefigurans est ad xpm deducere et
ipsum quesitum querentibus demonstrare Talis ergo
eius officium est deducere Et ideo Ecce stella
quam viderant in oriente antecedebat eos
sicut perductor ad xpm quem ut querentibus de-
monstraret accessit usque dum veniens staret
supra ubi erat puer quasi diceret hic est Unde Cris.
Stetit supra caput pueri quasi diceret hic est
et ut quem loquendo monstrare non poterat
stando monstraret Notandum quod disparicio
stelle et reapparicio eius redarguit malos
commendat devotos et instruit peccantes
Redarguit quidem malos quia gentiles solum
stelle apparicione xpm in longinqua regione
querunt quibus cum stella disparuit intro-
gredi quesivit Iudei autem prophetis angelorum
testimoniis et pastorum relacione muniti xpm
in propria patria querere pretermittunt Commendat
devotos quia magi nec dispicione stelle
nec turbacione herodis vel gentilis xpm querere
deseruit sed perseveravit querendo et reapparuit
celestem radium et perducunt ad xpm Tercio
instruit peccantes Hec enim stella graciam prefi-
gurat quam apparet homini existenti in oriente
id est in conformitate ad voluntatem divinam
Et si cum herode id est dyabolo moram contraxerit ad
eius declinacionis instinctum graciam amittit sed
si per penitenciam ab eo discesserit denuo graciam
recuperare meretur Et hoc est quod dicit Remigius
Stella significat graciam dei herodes dyabolum quia
per peccatum se dyabolo subicit mox graciam perdit
quod si per penitenciam recesserit mox graciam invenit
et quod non dimittit donec perducat ad domum
pueri id est ecclesie Deinde cum dicitur Videntes autem
describitur alacritas recuperati beneficii quam
introducit primo quantum ad affectum quia dicitur
Gavisi sunt gaudio Et videtur affectus gaudii
oriebatur in eis quia eorum spes non erat fru-
strata sed potius confirmata eo quod ex recu-
peracione [illegible] agnoscebat se non
inaniter tantum subiisse laborem Secundo hanc ala-
critatem introducit quantum ad excessum quando
addit Magno valde id est magno gaudio
gaudium quod dicit de divina gaudere cogitat Eo

quod sint magi deum querentes gaudium quia
eo quod deum querebant isti ad deum deducti
sunt se querebant iterata stelle apparicione ideo
magno gaudio gauisi dicuntur. Tercio causam
alacritatem introducit quantum ad modum
qui adiungit valde. Naturale est homini ut
aliquo modo plus gaudeat de recuperacione
boni perditi quam gaudebat prius de presencia
eiusdem boni possessi. Sicut expressisse videtur
alibi in parabola ecclesie omnis et decem dra-
gme prius perdite et postmodo reiuente etc.
Luce 17. Cum ergo ista per aliquod biduum recu-
perauerat stelle ductum et ideo nouo modo
gaudentes confirmantur cum dicitur quod gauisi
sunt gaudio magno valde. Deinde cum dicitur
Et intrantes domum etc. Describitur promptitudine
impensi obsequii. Circa quam introducit
primo deuotum obsequium. Et intrantes
sex secundo receptum beneficium. Et rursum accep-
tum ad obsequium ostendit quod sint eius
reuerencia secundo cum magnificencia tercio cum co-
uenencia. Primum ibi Et apertis thesauris obtu-
lerunt. Primo ergo ostenditur quod obsequium istorum
sanctum est cum reuerencia. Cum tamen integra
videtur vera fidelibus humilitas et pietas. Hu-
militas quidem quod tam nobiles et excellentes viri
domum tam despectam tamque pauperem humiliter
intrare dignantur. Et inuenerunt magi domum
fidelibus aut quia inuenerunt puerum. Puerulo
quidem fandi impotentem et nullo actu ab
etate aliorum puerorum distinctum cum quadam
puella matre eius ipsum credidit verum deum
et dominum creatorem esse. Sicut nota dicit Leo papa in sermone
Inuenerunt puerum quantitate paruum alieno-
opis indigum fandi impotentem et nulla ab
humane infancie generalitate distinctum. Ex
hoc ergo quod cum puerum inuenerunt cum maria
matre eius et tamen ipsum deum esse crediderunt in quo
nichil cernebat diuini eorum fidelibus commen-
datur. Similiter adiungitur pietas pro qua est cultus
religiosus sine latria quod Et procidentes adora-
uerunt eum. Ubi notandum quod eorum munus est
acceptum et ipse offerens est acceptus
Et ideo isti prius offerunt se per cultum pietatis
quam offerunt ei munera. Ut ipsis iam existenti-
bus acceptis deinde eorum munera sint acce-
pta. Propter quod procidentes adorauerunt eum

Deinde cum dicitur Et apertis thesauris suis etc.
ostenditur quod eorum obsequium factum sunt cum mag-
nificencia. Quam tamen declarat scilicet liberalitas
paupertas et spectans liberalitas quod non
ad magnificenciam exigitur. Ideo omnis magnificus
est liberalis non tamen econuerso. Etiam liberalis non econuerso
liberalitas autem in hoc ostenditur quod premittitur Et
apertis thesauris suis sicut ad dandum pro libera-
litate non clausis pro auaricie paratum. Sed
quia magnificencia habet liberalitatem non in
paruis et vilibus sed in magnis et preciosis ideo
adiungitur preciositas cum additur thesauris.
Ut sic opus eorum esset magnificum scilicet reueren-
ter verum deum ita sumptus faciunt magnificos
ac preciosos. Sed nunc est spectans magnificencie
ut ex ipsa fiat sumptus secundum correspondenciam
ad opera. Et ideo dicitur in ethicorum quarto. Et eorum magnificus
non construebat ecclesiam eciam templum et eciam sepul-
crum sed maiorem eciam templum ut conformetur
sumptus operi et obiecto. Sed spectans cum
gruit et ad magnificenciam ut operetur propter
Et hoc ostenditur cum adiungitur suis sed non alienis
Cum non offertur sacrificium de rapina pauperis
quia quasi victimat filium ante patrem. Deinde
cum dicitur Et obtulerunt ei munera etc. ostenditur quod eorum
obsequium habet conuenienciam. Et hoc tam ex
parte eius cui offerunt quam ex parte muneris
quod offerunt. Quia offerunt ei non histrionibus
non adulatoribus nec relatoribus vel similibus
sed ei cui ei esset illi cui debebat et sic
optulerunt recapere debentur. Itaque voluntarie
indigencia offerentes acceptam et optime
remuneratam. Item habet eorum obsequium conueni-
enciam ex parte muneris. De quo subiungitur aurum
thus et mirram. Aurum quidem conuenit regi thus
deo mirra mortali. Hic autem quem adorant
rex deus et homo mortalis erat. Vel racione quod
significat sapienciam offerunt Christo qui eciam sapuit
In thure quod significat oracionem quod est affectus mentis
in deum offerunt qui eciam ea cepit. In mirra que
significat operacionem iuxta illud Canticorum 5 Manus mee
distillauerunt mirram offerunt ei quod eciam egit
Tunc nunc verificatum est illud Psalmus Reges tharsis et
insule munera offerent. Et illud Psalmus De saba venient etc.
Ad imitacionem ergo istorum offeramus Christo hodie
splendorem cognicionis tamquam aurum. Feruorem
deuocionis tamquam thus directum cum precibus tantam

Digat oro ma sic merem i q° t° duc
Et studiu mortificato carnis tz mi-
ram Vltio inducit ct° tu busion re
ceptu subdes Et rspons accepto i sop-
nis ne rdiret ad hodez h° at busiou
e ductus 7 instructus Ductus quide
q2 accepto rnso i sopnis ne rediret
ad hode palia viaz reust st i regioz
suaz Instructus at e h° busion qa
i° veniit aboiente q veit a radio et
lue gre q significat headi i dña° ste
lla i lux gre pdit Ez si ab ipso per
pmaz dscesse ut lux gre rdupabit
q° mediate istrua ut palia via reu
tat in rgiom sua Per via n victorz
a padiso tpm a pria nra discessis ad
qua p viaz demu redie vtut Quod
nob gcedat ipe x° ihe q e bndcs dns

Dñica infra octavs epiphanie

Cum factus eet i° anoz xij
ascēe ill' ieo v llu 7 Dimina
sapia i suis opibs aqn opa
occulte aqn maifeste Ita q defecty
occultos p mediacas quaris defecty
at maifestos p maifesta rmedia cu-
rac dispouit Int cetos at defectus
huam grus plaga tam maifesta fit
ut msirub cpamo ex ea trsgressioe
nome sortu e Et io remediu restau-
ratiu ipius 7 potetissimu ee debuit
i sanado 7 maifestissimu in curado
Et h° e qd salvator hy morbi medi
aaz mleipli maifestac debuit non
solu p ea q si nota erat s ee p serp
spr qd prcieus ad amos huane discre
cor gformes opa cepit rmedia sai
tatis Et h° e qd ctu tu lucas gsidans
dt Cu fcus eet i° anoz xij Vbi tame
gdecēs fuit ut i° q ipr hos hoibus
silis factus fuat gformac eisde m
lys q st exigecie nal' gdeco Exigit
aut gdeco malis ut ho bn operans
bonis gsuetudinib gformet sapie-
tialiby studys dedicet Tpalib m
itoiby obedies subiuget Ita q
Pnm se gsuetudine apbata 2m
nas instituta 3m roz rem Ez qn
gsit veru ho e ut ee aq alud sit
sup hoies pdicta sic i suis gsuac
dz opiby ut i eis suaret aq se posse
sup ipa demet Et io ct° tu cristi
sapiaz dnmaturas p° descdit gformi
tatez eis i gsuetudie apbata cu
excellecia doctuali In pm° Cu fcs e
2° ostendit rutate assupte nac cu
sapia etnali i Et dixit mr 3° hu-
militate obedieae cu reueua filiali
i Et descendit cu eis nazaeth descr
bes go p° m sz gformitate i gsue
tudine apbata dt Cu fcs esst v no

sa{ Etatis gcrueuciaz / Cosue° obsnuaz / obsnuac psenau°m } De p° dt Cu fcs eet ihus anoru xij

Etre etatis gcrueciaz p qd simat
sp gra cristi p ipm gdendi pdica
erat p duodenariu nriu aplorz Vn
h° duodecio ano dnice etatis fuitur
disputacos exordiu q° h'mis pdicau
cu fidi cristi debeat 2° adiugit co
suetu mib obsnuacia dicies ascēdētibs
ill' n li m' s gsue nc dies festi Cogn-
isce fuit ut puer ihs q ipr nob au
gel' mior factus fuit id qd p anglos
ipat loqus ad moysen d obsnuacoe
solemitatis pascal' 7 aliaz sollepnitu
diligetem obsnuact Vn beda i ol fer
go dus ut hos ho natus qd fracedu
hoiby p anglos ipat deus Cepit go
ut huac gisacos eos si deit eos glam
delectami mtuei 3° sbdt obsnuac
psenerants d Cosnat p diebs Dnabit
ir solemitas diebs i psenare ergo
illis diebs i oroe 7 laudiby di gsuare
fuit Deinde pot 2m sz sapiciaz
doctinale q fuit adiucta obsnuacie
gsuetudinis d Remasit puer i ihz
Vbi non Et quot opa x° gessit tot
excepla doctne 7 vite pagede gstabt
h' at q°or opa p q q°tuor doctinas i
simuat cra ipm 7 d ipo pomi Nam
se absentat a putiby no trecit reqi
situs mt gnatos repit i teplo p°
tdim sedet i medio doctorz audies
7 mtiogas p° se absentat a putiby

Remansit in ierusalem puer ihesus i rtin
et non cognouerunt parentes eius Vbi aliqui literale
aliqui doctrinale considerandum est literale quod quia
remansit i rtin latenter Non cognouerunt
parentes eius Propter hoc euitandum ne parentibus impe-
dimentum praestaret disputandi et pagendi
cum legisperitis si sciret ipsum velle rema-
nere Vel ne videatur parentibus contempnere si nollet
tibi ipsum remanere non obediret Breuiter
Remansit go clam ne a retractam a molestare
dicens indicet Reliquum est doctrinale ex
eius absencia insinuatur vt viris eius ex eo
consilium parentibus obediant et ... deceant
ab ipsis tamen cum oportunitas operis diuini se
exhibet retrahantur ne impeditum sit nobis
carnalis cognatio ad diuina Vnde quod deum est
abrahe cum altum deputatum domino Exi
de terra tua et de cognatione tua Cum dubitet
aliquis Cum dei filius tanta parentum cura nu-
tritus potuit per oblinionem relinqui maxime
per tres vnius diei sicut enim textus dicit Existi-
mantes illum esse in comitatu venerunt iter
diei Ad hoc dicendum est hoc omissionem duplex
causa potest poni vna consuetudo eundi et rede-
undi Causa secundum Beda viri seorsum et femine seor-
sum incedebant ad festa pueri autem ire
poterant cum vtrisque Et ideo mater potuit
existimare quod esset cum ioseph in comitatu
virorum Joseph autem quod esset cum matre in comi-
tatu mulierum Secunda causa potest reddi potentia
spiritualis Sicut enim quando insidiabantur ihesum
iudei ut eum praecipitaret de supercilio
montis ipse ihesus transiens per medium illorum
ibat et non apprehendebat Sic et ipse remanere
potuit et parentibus esse et tamen eis non apparere
Tercio ubi inuenitur requisitus Vnde enim textus Venerunt
iter diei et requirebant eum inter cognatos et
notos et non inuenientes reuersi sunt in rtin
requirentes eum Vbi homo cogitacione et oportunitatibus
temporis et loci cognitatis causam non inueniendi
christum ponit Ratio quod quia non statim ut
quesitus inuenitur quod diuina dispensatione fit
credendum est ut non statim inuentus forcius
desideretur et forcius desideratus diligencius
inquiratur Desidia enim dilata et desiderium
crescit et inquirere sollicitudo redditur Co-
gnatos vero et notos dicit impedimentum et ideo non inuenitur

cognatos et notos insinuans notitiam
et cognicionem carnalem non esse viam deueniendi
ad christum Causa sicut dicit Joh. i Dedit eis potestatem
filios dei fieri hiis qui non ex sanguinibus neque
ex voluntate carnis neque viri sed ex deo nati sunt
Tercio requisitus in templo post triduum Vnde oportunitas
temporis et loci cognitatis conueniens inueniendi
Oportunitas quod temporis quia post triduum vbi
aduertendum est quod triplex quidem dies est
Triplex est autem cognitio sicut dicit augustinus super
Gen ad litteram scilicet Sensibilis qua res sen-
sibiles per corporeos sensus recipiuntur Secunda
est ymaginaria qua res absentes per earum
species quasi presentes intuemur sicut intra
ymaginationem romam in qua tamen non sumus Tercia
est intellectualis qua intellectuales et interiora
percipimus ut virtutes spiritus angelicos et ipsum deum
quoque mente intuemur Post istam triplicem
cognicionem christus post tres dies requiritur quia
mens humana transcendens sensibilia et ymagi-
nabilia et intelligibilia creata ac omnia ista
ab vno aliquo principio esse cognoscens christum
reperit Causa Joh enim textus ipsum inuenit dicens
In principio erat verbum et verbum erat apud deum
et deus erat verbum Deinde quo subiunxit omnia per
ipsum facta sunt Aliquo inuenitur post triduum quibus
etatibus dicitur dies quia habent suas durationes etatem
quemadmodum et dies Fuit autem prima etas nature
condite secunda nature lapse tercia nature sub lege
ordinate Et nunc in prima nunc in secunda nunc in tercia
christum quesitum inuenitur sed post tres eius post
triduum scilicet in die legis gratie Deinde tangit
congruitatem loci quia inuenerunt eum quarta die
in templo Non enim decebat alibi christum reperiri
nisi in templo in quo offerebantur munera et di-
tebantur delicta regulabantur ea que a
deo fuerunt alicui cum iste puer futurus
esset salutaris oblatio delictorum remissio
et mundi regulatio Decebat etiam ipsum reperiri
in templo per quod significabatur ecclesia katholica
extra quam reperiri christum non est locus Vnde
Augustinus Non vbique inuenitur sed in templo dei quia
in ecclesia vbi sermones dei atque sapientia dei scilicet
christum filium dei reperies Circa sedentem in medio
doctorum audientem eos et interrogantem Sedet
siquidem significans dignitatem magisterii quam
habebat In medio significans equalitatem

doctrine rone quam diffundebat Vn
dicitur Invenerunt in medio preceptorum sapi
entie et eruditione eos Et audit et in
terrogat Audit quod tenent confirmans quod
pueri quamvis sapientibus erudiatur grati
at sic potius audire magistros tenent
ut pro reverentia accedat eis bona gratia
quam docere desiderent in quo pretendit quedam
vana puerorum ostentacio Interrogat au
tem non ut aliquid discat sed ut prudenter interro
gans magis doceat Vnde Ieronimus ad paulinum
Duodecim annorum etate simulacrum ... implevit
in medio doctorum sedens plus docet dum
prudenter interrogat Et originaliter magis ex
presse Interrogabat autem non ut aliquid
addisceret sed ut interrogatus erudiret ex
uno quippe fonte doctrine manat in
terrogare et sapienter rudere Duodecim
annorum puerum sapientie plenitudine splendere
si subito appareat stuporem et admiracionem
ingerit cordibus auditorum Propter quod ewangelista
subiungit Stupebant autem omnes qui eum
audiebant super prudentia et responsis eius et
videntes admirati sunt Vnde Beda Divina
scilicet lingua sapientiam prodebat sed infirmitatem
etatis pretendebat humana Vnde inde
inter alta que audiunt et infirma que vide
bant dubia admiracione percelluntur Nos
autem neque sic mireremur sermonem prophetie quod sic
parvulus natus est nobis quod tamen prinavit
deus fortis Secunda pars ewangelii In qua
ostenditur veritatem assumpte nature cum sapientia
eternali Et primo potest ewangelista veritatem assumpte
nature Circa dum probat primo ex vera mater
nali conditione dicens Et dixit mater eius ad
illum Fili quid fecisti nobis sic Secundo ex mater
nali affectione cum adiungit Nam pater tuus
et ego dolentes querebamus te Nam dei geni
tricis affectum visitabit qui cum lamentis
inquisitionem studiosam ostendit Et sic in
fidencialiter humiliter et affectuose inquirendo
interrogat Sed queritur quo potuit dolere
quem sciebat ipsum esse verum dei filium ex quo omnis
dubitatio eius de proditione et periculo filii
potuit sustolli occasio Ad hoc dicendum est quod
hic dolor potuit habere multiplicem causam
Vna potuit esse timor de absencia

filii Non quererassis quod perdidissetis sed quia ipse qui
erat dei filius matrem preciperet relinquens in
terris ascendisset in celum Hoc est solucio originalis Alia
causa doloris potuit esse ex recordacione
persecutorum Recordabatur enim persecutionis quam herodes
puerum quesierat ad perdendum et quia filius eius adhuc
regnabat et potuerit timere puerum
ne incidisset in manus eius quem querebat. Aliam
puerum Hoc est solucio Glosa Alia causa doloris
potuit esse vehementia amoris Videmus enim
naturaliter quod vehemens amor non quiescit nec
investigat racionem absencie eius quem amat
sed solum presencia amati desiderans cum amore
estuante querit quem amat et si non invenit ex
absencia dolorem incurrit Sic ergo potuit
esse ut putabat perditum puerum dilectum quem
querentes et non invenientes de absencia
dolent et plus illa que plus amabat
Secundo potest ewangelista sapientiam eternalem pueri
ihesu quam manifestavit Ad eos eum dicens
Beatum est quod eterna sapientia in homine assumpto
habuit verbum conceptum eternaliter. hunc
obsequium reductum ad deum. hunc et
sacramentum hominibus ignotum Et ideo ewangelista
volens ostendere eternam sapientiam in christo ponit
primo prudentem congruentem eloquium dicens Et ait
ad eos dicens Et quid est quod me querebatis quasi
diceret ad matrem Cur puerum hominem esse me
perditum querere non debuissetis Secundo ponit
utilitatem redeuntes obsequium dicens Nesciebatis
bat quod in hiis que patris mei sunt oportet me esse
Pater celestis voluit eum ut incarnatus
filius hominem ad viam reduceret gratie et virtutis
In hiis ergo quod in hiis que patris sunt sic oportere
esse asserit ostendit obsequium quo mediante homo
reducitur in deum Tertio ponit latenciam occultam
misterii dicens Et ipsi non intellexerunt verbum
quod locutus est ad illos. quia sic divinitatis
sua loquebatur Vel hoc dicens non intelligebant
utrum significaret se ad obsequia templi debere
deputari sicut samuel qui in prima etate
ad officium prophetie assumptus est vel ad aliquod
aliud Sequitur tertia pars ewangelii In qua describit
ewangelista humilitatem obedientie cum reverentia
filiali in christo Circa descendit cum eis et venit
nazareth Et hic humile obediam Et erat subditus
illis Intelligere filiale reverenciam ...

Et qm h magtia no debuerut sic
fieri ut poblimoz co4 meona n tuset
ad posteos s9 subiugit Et mr eg ofuabt
oia vba h ofeus i corde suo Nisi n ipa
ca ofuass nos ia nesiveg Postco
q x' assupsit huas nas no cu defctib9
culpabilib9 l' ypalib9 s cu defcib9 idalib9
voles eu ta vitate assupte ne desceōe
qua ia sat pbauat sup9 describit ad
ꝯdccoe aqs i no reptas d9 Et ihs psa
ebat etate z sapia z gra apt deu et
apt hoies Aput dm qppe pficebt no
q gra l' sapia aplior fuit i illo mo
q pus cu ab istati sue ꝯcepcos habuit
plenitudie gre z sapie s p tato dicit
apt deu pfecisse i qtu hoib9 qu pficeb
cora do apparebat Apt hoies at pficebt
sapia z gra aplius p sucessioes tpm i
qtu p opa manifestabat hoib9 Unde
bg nazaeg Dr at sed dictatez pfice
no q ipa suscepiat augmetu que ab
inio fuit pfecta s ex eo q paulatim
manifestabat Cotu at ad huanitatez
pficiebat scdm vitate i corpe qo pmo
uebat' ad statu vile sed' ꝯsuetudinez
huai crementi Sz qu' vtez este aliq
pfeat i ꝯgnosce' q ad actu sapiende
i qtu ho Ad h' ddi e q dupx x' e cogitio
sz simplici notitie z expiencie Et qtu
ad ꝯgtioz simplici notie no pfect aia
x in ꝯgtione quo ad mltm ꝯgnitoz qa
sciuit tot ab istati ꝯcepcos qt scit mo
z tata sciuit qta scit mo cu ipse fit
eet veissimus ꝯphensor z aia eius vbo
vnita Cotu at ad ꝯgtioz expiencie
pfecit i ꝯscedo q expts fuit vitez
aliquas reu quas no ꝯgnouat expie
sicut obias z passioz Et h' e qd dr apl9
ad heb Et quide cu eet filius di didicit
ex hijs q passus e obediaz Com at h9 e
h' Sicio igne ee calid s si n tetigi eu
n ꝯgsco p expias caliter eu q si tanga
pfco i ꝯgtioe eia qd sciebam vuo' sz p
siplice ꝯgtioz sco eu mo p expias Et h'
e qd ꝯsuet dia q x' i ꝯgtioe no pfecit
qtu ad mlm cogitou s tm qt ad modu
ꝯscendi Dnica p9 octaz ephie

Nupcie facte st' i cha Ioh z
In ordine reu que ab alio
pducu' quit tu videre obs
uari p° ipas pducctoes i r ad ee 2° ꝯs
uacoz reu ias pductaz i esse 3° execu
sue officii z actu que pe effice reg
pducta Placet at ad bonu z sapientez
autoz sic admistrac reg qs ꝯdidit
i eb9 pdict ut ꝯfirmet qd i eis bene
istitutu fuit reparet qd i ill' depuat
extitit Cu ig autoz huane nae
de9 i pricipio creacois eius aliqd plan
tauit aliqi istituit z aliqd reliquit
ei p exsiciu aquirendu So fuit ꝯseci
eu ut qd bn pstituerat ꝯfirmaret et
qd at depuatu fuit restauraret Insti
tuat quide copla ꝯiugales Gen 2°
Erut duo i carne vna z 2° plantauit
et ꝯdidit i hoie ymagine spiales libri
faciam hoiez ad ymaginez z siltudinem nram 3° reli
quit i eo exerciciu boni opis ppt ap
titudine naliz Cra sic dr Eccl 17 de9
ab inicio ꝯstitut hoiez z reliquit eu i ma
nu ꝯsilij sui Cum ig pmo sz copla ꝯiugal'
fuit ꝯmaculata 2m sz ymago spialis
fuit defoiata 3m vis ꝯsue d° exercen
fuit depuata Primu qd erat ꝯmaculatu
sz ꝯiugiu approbauit 2m qd erat deformatu
sz ymagine reformauit 3m sz libinarbitru
qd erat depuatu restauravit Hec tu i
pnti ewa° intellecs spiualr p ordie describu'
Pmo appba° sacmti ꝯiugal' In pricipio
2° reformacio ymagis spial' i Et deficiete vio
3° reforo° aptitudis nal' Et dr ei hauite ne
4° manifestacio opis miraculis In fine
Vero describit eiusta appba° sacmti
ꝯiugalis Vbi Sciem e eu i h' sacmto
sic legit ab Aug9 tu boa ꝯsidar e opis
sz plem fidez et sacmetu Ples quide
mltiplicada ad diuin honoz z cultu
Fides at ꝯsuada i vera ꝯiugii z p
h' qdaz vnitas z ꝯunctio ꝯmissibilis
aioz Sz sacmetu ad designadu vnitatem
x' z ecce dine z huae nae i vnitate
psone at vnitate di z fidelis anime
Hec at tu bona i simaret in eb9 que
eu ta ostendit i sa pte eius ad istas

nupciaꝫ ceuerisse. Quartᵒ n̄ ͥ ꝯuerisse
Cogruenciā locale q̄a Rupcie fiūt
sex · iūcias v̄gīnales Et cāt mr ihu iͨ
ꝯsideraẏ ingīalez Vocatꝫ ē ac īẋ
ꝯsedit ẋo p̄ꝰ ꝯgruēcia locale que
sigfiat p̄m boni mr̄ioꝛ, s̄ꝫ sacmētū
qu dt Rupcie fce st ī chā gallē Chā
nepe zelꝰ inṫp̄tatᵘ gallᵃ tr̄ansmigrᵒ
Illoꝝ go nupcie mō debito celebrant
q̄ zelo ꝛ aōre ēt̄ne vite ita ꝯiūgūtᵘ
ut sese mediātibꝫ intēdāt filios pᵉ
cre q̄ vna cū ipis ad vita trāsmigret
ētnaꝫ ita q̄ p̄ ipos ipleri possit nūs
electoꝝ Ad hᵉ n pn̄r fuit ꝯiugiū īsti
tutū ut ex ipo filij ꝑcrearet Sō bu
dꝯ 8 ēte Cōmixio matmonial' ē cā
filioꝝ q̄ filij st ꝯne bonū p̄r qd' eciā
steriles dissoluit Cꝫ qui nō ad ꝑps
fine s̄ ad fine vite ēt̄ne dꝫ ēē intēcō
plis generāde Sō bu dixit anꝰ ad
thobia 6. cᵒ Accipies v̄gīne cū tiore
di aōre filioꝝ magꝭ q̄ꝫ libidīs ductꝰ
ut ī semie abrahe h̄ ē ī xᵒ bndictoꝝ ī
filijs ꝯseq̄ris Hec n ē pn̄ ls raᵒ q̄re
nupcie ꝯcedū ꝛ a ſcīis intēdūt ꝑ
modū ꝯsilij ꝑdicā s̄ꝫ ꝑcreaᵒ filioꝝ ad
di honoꝝ ꝛ reuerēciaꝫ ꝯ amplādoꝝ Ppt
qd' dicebat Aplꝯ 1 thio 2 Volo iunio
res nubē filios ꝑcreāe Id' qd' ē
salubre ꝯsiliū nō p̄ceptū Deinde
cū dt Et cāt mr ihu ī ꝯsedᵗ puiciaꝫ
v̄gīnale ꝑ qua īsīnuat ꝛm bonū
ꝯiugij s̄ꝫ fides ut īt̄lligam̄ q̄ sic ipa
sil' fuit mr ꝛ v̄gᵒ ita ꝯiugati debēt
plꝯ ꝯ amplāde ītendē q̄ tn̄ ꝯseruēt fidē
ꝛ pudiciciā ꝯiugale Sic amet filios
ꝑducāe q̄ p̄merita mutue dilcōis et
fidi inviolabil' studiū nō amittat
Ita n scbt Aplꝯ Adolescētlas ꝯiugᵇ
admonēdas ad thio 2 Tu at loq̄re
q̄ decꝫ sana doctrīa adolescētlas ut
viros suos amet ꝛ filios diligāt p̄dētes
castas sobias domꝯ curā hn̄tes benig
nas ꝛ subditas vir' suis ut n blas
pheme v̄bū di Et attēde q̄lr ꝯpetit
huic sinceritati fidi ꝯsumāde ꝑseuācia
mr̄ xᵒ In p̄mis qd nupcijs erāt

infuit mr qn̄de p̄e corrupcōis pᵉ
transgressōis p̄e obliuiōis mat' ꝛ p̄e
destitucōis Hec at ꝛ ī istis nupcijs v̄go
mat ī infuit · mr qd pudicīe ꝯt
p̄raꝫ corrupcōꝫ · Tenen͞e ꝛ obedīe ꝯt
p̄ma transgressoꝝ · mr intellig͞e ꝯt
p̄aꝫ obliuiōis · mat' mīe ꝯ p̄aꝫ desti
tucōꝫ Pr qd inq̄ d' ipa ī Cā · 2 e
Ego mr pulc dilcōis et̄e pulcritudo
cāab d' pudicīe · ꝛ tioris et̄e reuēn͞e et
obedīe · ꝛ agnicōis et̄e daiᵇ īt̄ellige
ꝛ sc̄e spei et̄e benignitas misericordie
Deinde cū dt Vocatꝰ ē at ꝛ ihc ꝛ 8ᵏ
eiꝰ ad nupcias ꝯsēt ꝯsideraꝫ īnḡalez
ꝑ qua insinuat sacmētū qd ē ꝛm ꝯiu
gij bonū Pr qd aduentꝰ q̄ xᵒ spons
ē Sic d' p̄atꝰ 3 Qui h͞t sposaꝫ spons
ē filij at hꝯ sposi fuert apli vt dicit
aꝯt · q Nō pnt filij sposi iennāe ꝗdiu
cū eis ē sposus Volunt go ꝑps cū disciplis
suis interesse cpalibꝫ nupcijs ut ꝑ ipas
sigfi ī spūales nupcias īsīnuaret Possum
at dicē q̄ istis nupcijs interesse voluit
ꝑpt sacmētū ꝑpt exēplū ꝛ ꝑpt argumētū
Primo ꝑpt sacramentū ut s̄ꝫ mafestaret
q̄ ī ꝯiunctiōe nupciali sigficiet ꝯiuctio
xᵒ ꝛ ecc̄ie Pr qd dt Apꝯ ad Eph · 2 loq̄s
d' vnitᵉ ꝯiugij Sacmētū hᵉ magnū
eᵉ at dico ī xᵒ ꝛ ecc̄ia hᵉ ē int xᵒm et
ecc̄iaꝫ Ad hac go ꝯiuctiōꝫ sigfi vol'
xᵉ nupcijs interesse Vn Augꝯ s' Ioh̄ cād
at mixta sꝫ ī illā domū ad nupcias vēt
hēt n · h' sposaꝫ qua r̄dēt sanguie suo
ꝛ cui pigꝯ dedīt spm sc̄m Alio at modo
nupcie matmoniales hnt rōꝫ sacmēti
q̄ st signū sacre ēt sꝫ vniōis diuīe nce
ꝛ humane ī vnitᵉ suppōti Ad hanc ecc̄
vnioꝫ desigūdā xᵒ voluit nup̄ꝯ ītēē
Vnde id' Augꝯ ibid' v̄bū n ē sposus ꝛ
sposa cāō humana ꝛ vtrūq̄ vnꝯ filius
di ꝛ id' filiꝯ hoīs Ille vterꝰ v̄gīs maie
eꝰ thalamꝰ ē vnd' ꝑcessit tāq̄ sposꝰ de
thalamo suo Illo eciā mō mafestatū est
sacmētū q̄ ſit sacra vniōne q̄ est ꝑ
caritateꝫ int' deū ꝛ aiaꝫ D q̄ deū est
ī ad cor. 6 Qui adhēt dō vnꝯ spc ē
cū eo Et hꝯ vnitatis vīnculū q̄ ē caritᵃˢ

no dz aliq° mo dissolui Secudo voluit
interesse nupcijs ppt' ex°m scz humilitatis
nobis dandu ut no dedignem° ho interesse
licitis actib' homi continencium mor' secudu
sciu dignitate cu dns interesse dignatus est
nupcijs hmoi suor' Et io dt Aug° d' vbis
dni Erubescat ho ee supbus qui s'u° e
humilis deus Erat int' cetera filius di venit ad
nupcias Tercio voluit interesse nupcijs ppt'
argumentu ut scz ex h° posset fideles
arguere nupcias no ee malas s' bonas
poidit n' cstus illos heticos ee futuros
de qbz dt Aplus j ad thi e Sps aut ma
nifeste dt q' i nouissis tpib' discedet qda
a fide attendentes spirib' erroris et doctrinis
demonior' i ypocsi loquentu mendaciu et
cauteriata hntes osciam et phibentiu
nube et abstine a cib' etc Hunc errore pe
stifero salua°r extirpes voluit nupcijs int'
esse Nam tplice ee statu ostenere scilz sc'
virginale viduale et cugale Eos cstud
apphat ac bonos ee demonstrans voluit
nasci d' virgine laudari a vidua scz ab anna
pphetissa et nupcijs interesse Et h° e qd
dt Beda i omel Qz venire ad nupcias dign°
tus e iuxta Liraz fide rec credentiu osfirmat
porro daciam et marciam et cetor' qui
nupcijs detrahut psidia q' sit danabiles
isinuat Cu n' thoro inmaculato et nupcijs
debita castitate celebrat' culpa icet neqq
dns ad has venire voluisset etc Scd' scda
ps pnlis circus Et deficiente vino In qua
describit' restoracio imaginis sprial' Vbi
Sciend' q' scd' Aug° i euch' vinu et pctm
no e nisi quid defectus actus rectitudis q°
debet hoi inesse Et iste defectus multo
ciens oritur in hoie ex h° q' ps insi
or no regit' scd' dicta'tu racois in° vo
regit' scd' regula aois debita tam ad
deu q' ad pxi m Defectus at istius aois
debentis homi adesse significatus e p
defectu vini i nupcijs Et eius supplem
tu insinuat' p h° q' salua°r aqua q°
tens i vinu supplet defectu i nupcijs
spiritualis Ad hius tn pl' intellige ntiam
claiore e aduetendum q' istius defectus
reparao habuit intercessore instructore et

reparatore Intercessor mouebat' ex pie
tate Instructor ex scitate s' reparatore
agebat ex ptate Et h' tam circa p
ordine describens Po manifestat in
cedentis pietate 2° instruet scie ntie
i dt mr eius mi 3° reparatoris ptatem
i dt eis ic Cantu ad pm Non e cur
postulare amoris indigentibus puenit ex
pietate Sic at amoris semp modus nae
pples cuenit ut ditatur s' ex p tue amo
rem oportunu cuenit tpis ostinuit Ex
pietate itz maie subdit' Et deficiente vino
dixit mr eius ad eum vinu no hnt Co
passa e pia mr verecundie illor' a qbz
erat inuitata Nesat ei ipa mr inne
obliuisci pietatis i necitatibz miseror'
Ei aut copassa e illor' verecundie a qbz
fuerat p tpalibz nupcijs inuitata q'to
aplius copatietur nobis si pie fuit inuota
Aut ei Bern' in smoe huius dnice placeat
ei ille nupcie nre scz qbz congimur' xo
sponso et ptinet ad eas mito aplius ille
d' qu vtero ipse d' thalamo suo sponsus pro
cessit Deinde cu dt dt ei ic Qd mi
et ti e mlr nodu venit id qd hab3
cuenire xo ex di te Vbi aduertendu e q'
q' i xo fuit dup° xo na diuina scz et huana
P diuina naz q° deus e cuenit eu pre p
humanaz at qua traxit d' vgie cuenit
cu mre Ergo q' sibi et mri erat cueien
cia penes naturaz humana Et qm vtute
ipius nae no cueiebz xo supnal' opacio
qua subito aqua mutaret i vinu io dt
Quid m et t e mlr Ac si dicat m et
ti i opacione ista mlr et ps huam gnis sola
i° na huana gnus e eius vtute n possu
opari qd insinuas s' q' ciotenu° aqz in
vinu supleas defcm vini h° n possu
vtute solius diuinitatis qua a pre no a
te nascens recepi Et h° e qd dt Aug
sr Joh Quis mr h' q' deus erat no hebz
mrez s' scd' q' ho erat Miraculu aut
qd facturus erat scd' diuinitatis facturus
erat no scd' infirmitatem huana Mira
culu aut exigebat mr at ic tamqq
no agnosceris viscera huana opaturus
facta diuina dixit Qd m et t e mlr q. d.

Qd i me fat miraclm tu no genuisti
sz diuitate mea Deide ai adiugit
Nond venit hora mea ostend q opacio
miracli debuit ex spetac tpis ogrui
tate Tpus at oportunu ad facied
signu i qo pateret huana infirmitas q
transiat d' ognie fuit tps pas Et io
d tps exspectari debuit ad dand signu
Jone pphete Na fuit yonas i vent
ceche trib diebz 7 trib noctib qd eni
debuit dari ht signu no renuat s rq
guerit Et at referat ad hora illaz
qua vinu i aqua erat quersurz Jesus e
Nond venit hora mea i a sz q eet optua
ut suppleaz defem vini qz nondu iste
defectu e ognitus ab alijs q et supple
mento indigel ad corpis necitatez et
miraclo ad integra fideli tez Ex spetac
go debeo ut ab ipis ogs fat defectus
qbz vtilt manifeste mee virtus effectu
Vn Cris Ab hijs eni q indigebat ro
gari optebat no a matre Volut n ouide
qm oia decenti tpe opat no sil ca
faciet Vo se Nond venit hora mea i nond
su ognitus hijs q assut s nec sciut qz
defiat vinu sine n eos pus hc sen
tire q eni necitate no psenserit n
bifiey gradez suscipt sensu Deide
ai add dt mi eis mi n desdbr istiu
cuti securitate Cui qua po oui secu
tas pcipiens ex pte Na dixt mi eis
ministr Qdcuqz dixit vob facite Quarz
n mi filij pietate d eis securitate
ofisa dt ministris vba pdca Ac si diat
Si Credi Cristus negare videar se facturz
qd postulac intendo tn sto ip mod
dez 7 pmi nc ad pus omittet supple
vini defem pr qd facite quicqz pcepit
Plut eet pt declarari secm mr pcipi
ents ministris Xpus ei facet q nond
venisz hora filij ad manifestand se filiu
matris p pas tn ia erat hora manife
standi se filiu di p miracloz opacoz
Jdo ofident papt mr dt Qdcuqz dixit
vob facite Spu n sto eid signi surg
gente qd do dispensate futu erat
vt i vinu defiret vbi qsiuet copia
vini adee sz i imponis qtes xc pud
ibid vinu defui mirabr suppleret Ac
si incipet eis diuinitas ab oibz intelligi
fidem dixit Qdcuqz dixit vob facite
2o oui capacitas ex pte recipientiu
ai dr Erat at ibi ydrie lapidee sex
posite s purificaoz iudeoz capientes
singule metretas binas l' ternas Vbi
litale sm iudei osueut frequent
lauare se an aboz sumptoui Jdo in
mipens hebat vasa aquatica q dicebat
ydrie ab ydor qd e aq Iste at yde
erat capacitatis defiuate qz singule
capiebat minimu duas l' tres Deide
ai subdit Et dicebat ei ministr Jmplete
ydrias aq desdbt reparator ptatem
Vbi oui po ipeciui pcipiens ai dicat
eis ihs Jmplete yd 2o oui prompti
tudo obsequens ai addr Et impleuit eos
usqz ad sum Sz qm dicebat q h' ouidr
reformacio ymaginis imperialis 7 hc no
e ostensu supius i litali exposicoe Jdeo
ad misticu intellcm recurrend ee videt
Vbi notand q ab intro pdico huane sp
fuit aqs q eis reparatiz desiderauis ipatz
reparatoz videt mo aqua postulac in
q postulacoe ipe postulans qi mr di
ci potat q gnu huanu xm dnm p
tunet Desiacte go vino i desiacte
adore naturalis rectitudis i imposis i in
fancie te huane nac p pctu deprauata
te dt mr eis i desiderauit huane re
patoz effem vinu no hnt qz adore
debite dilectoz vel rectitudis iustic ori
gnal' ouret Sz qz sb nullis merito
qrebat i a o huane saluacois 7 rpa o
Jo a do oseqr desidio huanc creature
vn Cd mi 7 t e mr hc e dicere Cd
m 7 tuo huano gnu e qnc vn deceaz
eis relenac defem Vin qz hc quid
factus erat decz s tn i plenitudie tpis
pfiniti hic eet adimgi Nond venit hora
mea hora i a fuit i q xc manifeste se
ondt hre eterne ex na huana sus
ceptaz qui sz inrez int hoies ogsued
dixit mr ecce fiq tuq Joh xpo Et hc
e qd' dt Aug Nond venit hora mea q d

Ibi te cognosceret cu pendet i cruce infirmi
tatis cepit eu mirari eo Sz qui mir ora
q disponit hoz ad pmeundu dei gra e
integra z pfca obedia dicete Samuele
ad Saul i Regum melior e obedia qm
victime Et Aug contra opib morali Cicius
exauditur vna obediens oro qz decem milia
contemptor Ideo subiungitur obedie commitu
qua i omi statu deo ab hoie requisivit
dicens quodcumq dixerit vobis facite Hoc aut dr
mir iustos qz hoc suasit spo innocentia z
humilitatis conditor ut sic p iobedientiaz sunt
defectus culpe causati ita p obedientiaz
eu reparatio causaretur Sz attendas statu
humani generis sed diversa tpa z etates que
erat i ydie sex lapidee posite sed purifi
catioz iudeoz Hec sex ydrie sex etates
mundi significat In qbz vlla genti dei defu
erunt q conveniret facere dei volutatem Sz sunt
lapidee ppter fortitudinez aliquoz i quibz
statu receptor q fundati sup petraz
i xpm penitus vasa erant ad gratiaz
recipiendaz disposita Sz posita erat sed
purificatioz iudeoz qz i mundo isti fuere
subditi instituti divinis ex qbz instituti
iudi acceperunt ritu sue purificationis Sed
capiebat singule metretas binas vel
trinas Na i qualibet etate infra mundi
fuit bina caritas sz aor dei z proximi et
trinitatis fides illibata Cinalit aute in
qlibz predictaz etatu fuit aq q converti
potuit i vinu ad reformatioz imaginis
deformate hui pt ex hijs q ponitur i Glosa
supta ex Aug sr ioh In q dr Ecce pa
etas fuit ab adaz usqz ad noe in q abel
a fre occiditur z hi pena i landis acce
pit In hoc sigis innocentiaz abel sequitur et
malicias caym fugit aqua abluente z
reficiente bibit Si qs vo i eodem xpm a
iudeis occisu intelligit de aq viij bibit
In 2a vo rex ppter iusticias i archa salua
tus deluuio pit Si qs hoc exemplo a
vicijs se corrigit aqz salutiferaz bibit
Sz si i archa cenaz q cuncta aialia i
omes gentes recepit i aq baptismu in
telligit vinu bibit In tercia abrahaz
obediens p filio offert ariete q hat tz

obediaz aqua bibit de tcia ydria Si vo
i ysaac deitate i ariete at carne
intelligit vinu bibit In quarta dauid hu
lis i regnu pficit a quo sanctu templu deci
cit In qo sigs discit humilitatem z superbia
fugere aqua vtile bibit de ydria quarta Si
qs vo p hoc intelligit xpm ppter humilitate
regnare sr oci creaturaz primo simaz apli
ad phil z vinu ex aq factu bibit
In quinta ppls pctis captivus abducitur
sz ad dnm conversus ad priaz revocatur In hoc
si qs intelligit hoiez sub dyabolica captivitate
detenti p pmaz ad celu revocari aqua
de quinta ydria bibit Si vo de captivitate
pcti ppltm p xpm liberatu intelligitur z ad
priaz padisi pductu Primo i iob Asc
cendens i altu captiua duxit captivitatem
vinu bibit de quinta ydria In sexta cristus
euangelizet z offerendus ad templu adducitur
In q sigs sacramenta fidei didicit sobria aqua
vinu bibit de sexta ydria Si vo i octaua
depositioz totius mortalitatis intelligit et ad
templu eterne beatitudinis iustos deduci qs
sat vinu bibit Iubentur go ydrie impleri
aq z p ministros implentur usqz ad summu
qu deo pararate i qualibet etate exorti
te z figure future veritatis sufficientur repate
..... ij 3 ps pu Et dr eis ihs hau
In q describitur reformatio apparitionis
vitalis p monachoz consuetudinis depravate
z hoc in conversione aq in vinu Ecce qd xps
introducit preceptu xpi eligentis exaiatoz
In pn To complementu opis miraculi app
batoz i vbi ait gustat preceptu aute
xpi eligentis exaiatore e ele pceps ydrie
replete fuere aq statim conversa e i vinu quo
facto dt eis ihs sz ministris haurite nc
z ferte architriclino Elegit aut xpc opor
sum exaiari p illu q toti convivio p
erat z no p ministros ne dici possz qz
ex diversitate aliquoz pgustatoz ab eis
vl sollicitudie ministrandi decepti fuissent
Sicut n p sponsu ne dici possz qz ex
iocunditate imparitus vl ex attentioe admi
strandi vl ex verecundia vini deficientis pa
ssioz aqua passi decepti eet Ergo
p architriclinu exaiari voluit ut eo

iudeos singl'adet. Est at archit'clin
pincepts tclinij. Tcliniu at s'm Megim
i hystorijs e ordo triu mesar. Vel s'dm
alios e ordo triu lector. Clinu n. m
g'co sonat lectu. Et forte vtrq' sensus
e bonus nam antiq' i conuiuijs solennib'
sic i nupcijs solebat recede i lect'
ordinat' mesalib' et tres ordines
mesar' i lect' pparatar' vocabant'
tclinu. pincepts aut' toci' conuiuij vo
cabat' architclinus. Ad hunc at ptinebat
disposicio z ordo conuiuij celebrand'. Et
forte tal' apt' iudeos erat aliq's sacerdos
vl' pitus i lege q' nupcijs interat i
lege ad h' ut celebrare'. s'm ritu et
ordine leg' di. Deide cu dt. Vt
at gustat' v. Describit coplementu
opis miraculi approbacione In q' manife
stat p'o q' plenius ignorat origine. 2o
q' allegat csuetudine i vocat sponsu.
3o q' exprimit singlare bonitate i
Tu at suasti v. P'o g'o ostendit q' p
bats ignorat scti origine dicens Vt at
gustat' archit'clinus aqua vinu sctm
z nesciebat vn' ee. minist' at sciebat
q' hauserat aqua. q' origine q'a
erat quersio scta v'tute xpi ad q'm ipi
hauserat aqua. Et' origo no erat
ex vsitato cursu nat'e pducens s'ex
ptate, v nat' trascendente. 2o ondit
quo iste approbator allegat csuetudine
qr gustato vino vocat sponsu archit'
clinus dicens ho p'o vinu bonu ponit
Et cu inebriati fuerint i saciati s' tunc
appon' id q'd deteri' e. 3o exprimit
bonitate cu singlaritate dicens Tu at
suasti vinu bonu usq' ad h' e quasi
vsq' ad fine Et bn dt bonu vinu q'
s' Crisos'mu visile e q' vinu istd fuerit
optimu eo q' xpi miracula clia sut q' ea
que hnt sunt naturalib' preciosiora Sic bn
g'o sanat infirmos eleg' eis sanitate
cferebat q'le no potuiss' aliq' medicina
cferre Ita q'uertens aqua i vinu ele vinu
fecit quale na' fac'e no potuiss'. Spi
rituat' at Bonu e q' i conuiuio i q'o ecclesia
opo' suu exhibuit bn deficiat vinu

peccatu ab hoie q' i h' q' volebat xpo
quiesce. dz mudi delectacio timari In
eod' ec' quiuio optie d' Ois ho p'mo
vinu bonu pot q'r tu mudus q' eciam q'
ec' dnat' q' mirat' mnicq' ho' an' l'z
p'o vinu bonu pot' i. postedt delectab'
q' allicuit hoies ad desideranda. z cu
inebriati fuerint hn q' eis intendent tunc
apponit' id q'd deteri' e s'z tribulac' z
suplicium Custs at equo hnt q' ad
heret ei p'q tribulacoes z asptatez
vinu bonu reseruat s'z gaudia z co
solacoes iux. i Joh. xvi ploabit' vos
z flebit' mudus aut' gaudebit vos aut'
ctristabimini s'z tristicia vra queret' in
gaudiu. d' h' vino electis i suato pt
intelligi i Ro. 8 No st cdigne pa'ones
huj tpis ad futura gl'iaz q' reuelab'i i nob
Et. i. Cor. ad hebreos Ois disciplia i psnti
no e gaudij s'z meroris fructu at pacati
assimi instruc exercitatis p' eaz affert in
futuro. De solo g'o xpo conuenient' et
singlarit' e dictu Tu at suasti vinu
bonu usq' ad' Cra i e d' q'o tu d'r in
ps No e q' faciat bonu no e usq' ad
vnu i. n vnuq' e'e vinu d' mille vinu
reppi. Beq'r vltima pts pn'l' s'z h'c
initiu signorum i. In q' describ' manifestaco
opis miraculi. Circa quia on' p'o incho
acio opis h'c fecit initiu sig. 2o declaco
auctoris ihs Et manifest. 3o illuminaco
inspectoris i. Et crediderunt. P'o g'o ondit
eius tra inchoacoz opis xpi d' h'c fecit initiu
signorum i. No sut quenientes s'z h'c s'z quer
sio aq' i vinu. z'c a quersione opacoes xpi
ut assume'r q' tota eius vita opac' et
doctrina opabat' ad quersioz homin' ut
a vanitate ad vitutes a vicijs ad v'tutes
z a mudo conuertent'r ad deu. Itm hec
quersio facta e i chana galilee vt
assume'r q' sumus toci' quersionis huane
dz ee cu zelotudie zeli z amoris ad dm
z ad pxm Et dz vl' iste zelus opari
zelotudine s'z affectione transmigrandi
ad celu ut d' rota z d' volubilitate pnt'
vite veniat ho ad etna. Deide cu dt
Et manifestat gl'iaz sua. ot declaroz

auctoris Ubi non qr na humana i xo
ita ordiata e ad glaz qr ti ipa rma
net infra pfectoz creature Illa aut
tal' res dici pt gla Na cu diua xpi
cu sit abissus pfectoim pt dici ypositie
glia Ebre i Cum cu sit spledor gle et
Cra go cu sio aq i vim eo mo q fet
eaz esto i impriis no potuit ee nisi
ex vtute diuitatis latetis q tuc eo
io ope mostraba Jo bid Dom e Et
maifestat glaz sua i ditate qz hz
a pre no huanitate qua accept a
matre Bed' n ista ad impcaas fuat
iritatq sz sed illa miacla e opatus
Deide cu dt Et credidut i eu dli eg
ostendt illumcioz sui qfirmatoz ispe
ctor sa cetz aplia Cra sz disa li q
pmo ad adhebat p quada familiare
qursatoz z p fide semplena viso
miaclo qd a sola deitte fieri poterat
credidut i eu Cum z Cuo Dom e spe
rat apli Ad hc indez Augus qr hc dom
e illo mo locutus q dicit aplus pau
lu natu i tharso Jta disaob x irrita
tos ad impcaas cu audiuit ios inthe
dem qr no ia sz futu erat dli ud
hi p anopatoz vocati st disali Possz
eet dici qr erat disa' x qd fuit voti
z hc p quada familiare adhesioz sequob
ipo modo disaplozu tn no cognoscebat
i eo vtute diuitatis Viso at hc mia
clo huerut fide d deitate ipius Jdo
dt ero ta Et credidit i eu Et ai hoc
fuerut firmati i pposito psenandi in
disaplatu Et io addt Disapli eo sz
q pmo aliquo mo fuere disali sz tunc
pfecte facti st disapli **Do scda p9 oct**
epiphae

Cum descendisset
ihs d mote Secute st eu
turbe multe Mt. 8 Capi
tulo medici e in curatoibus suis sedm
diuersitate morboz diusa medicina
adhibe Et itm qsuata sanitatis int
ducte sollicite paiare Cristus itaqz
q offitiu medici s' attribue volut
d' ait. ix Non eget q sani st medico
s male hntes Imo e bom z prudetes
medici sedm diusitatez morboz qbus
spualit' egrotabat genus humanu diui
sa adhibuit medicamenta salutis unde
Aug' i olia qd' Naz sic arte medicine
calida frigidis z frigida calidis curatur
Jta dns in obviacia adhibuit me
dicina petis et hec aut spualia re
media sepe qsue ostendi corpalia re
media opando Un in puti ewo p
dupliciz cura qua corpar exhibuit
se medicu duplicis morbi q genus
huanu infirmabat ostendit sz peti
origialis z peti actualis Sanado em
leprosum insiat se mediar ee morbi
peti origial' Cra sicut lep totum
hoiem inficit ita petm origiale tota
humanaz natm inficit Sanado aut
puri centurionis ab infirmite q erat
ppe morti ppinquus insinuat se mediar
peti actualis vel petm hoz inducit
ad morte Et hc e qd dz in puti ewo
Cum descendisset i d mo Jn qo esto
isinuat se ee mediar pmo morbi na
turaliz inficetis i Cu at descedisset i
2o morbi morte inducetis i Cu aut
introisset cap. 3o ondit se hre effectum
Dom qsuauit i Quo at vb Caute
ad p'm Bem qr medicus voles adhibe
tur acm pfectaz infirmo po eius benignis
qdescendit 2o qualitate morbi qsideat
3o affectu z spez ipius attendit 4o
remediu sanatiuum appoit Et pm h
pdicta esto habuit se qtuor modis ad
istu leprosu qm sanat Quos mos ewa
descibes introducit n.
Benignitate x preueniens Cu descedisset
Grauitate morbi nag isinuet Et ecce
Affectu infirmi rumo ingetis Adorabat
Effcm media buiou qsent Et extedes
Cum pm po benigna x pueniens
introducit 2o deuocio sincera ondz
Ad pm dt Cu descendisset i d mote
Uo ci e facile hoi infirmo z debili xm
i altitudie vite z sapie imitari Jdo qd'
huanis infirmitatibus descendes se
imitabile exhibuit seqz infirmis beni
volu ostendt Cra d' bu isinuat descesu

de monte Nam quod primo solos apostolos in monte
vias perfectionis docuit ad infirmos descen-
dit ut infirmis se imitandum praeberet Quo
facto statim eum sequitur turba multa ubi
ostenditur sintetica duorum quod dicitur Secute sunt
eum turbe multe Unde origenes descendente
ad domino hoc est inclinante se ad ipsum tem
et impotentiis ceterorum misericordiam ipsum ceteri eorum
secute sunt eum turbe multe Et quidem ipsius cui-
plerique per doctrinam Nonnulli propter admira-
cionem et curacionem Deinde cum dicitur Et ecce
leprosus veniens describitur magnitudinem morbi
humani insinuans Existente enim cristo
in sublimibus non potuit ei humanum genus
occurrere peccati pondere originalis aggravatum
Sed postquam misericorditer condescendit eius potuit
pro salute postulanda venire ad ipsum Quod
bene iste leprosus significat quod cum morbi magni-
tate ad xpm dicitur processisse Unde Crisostomus
ceteros autem quia monte non ascenderat et
leprosus sine sursum ascendere non valebat quasi
peccatorum baiulans pondus Lepra enim peccatum
est animarum Ideo ergo dominus de altitudine celi qui
de excelso monte descendit ut lepram
peccatorum nostrorum mundaret Ideo qui iam sperans
sanitatem leprosus occurrit descendenti de
monte Deinde cum dicitur Adorabat eum
dicens Domine si tu vis potes me mundare
Describit affectum infirmi remedio indi-
gentis quod affectus ostenditur fuisse ordinatus
Tunc enim affectus humanus ordinatus
ostenditur cum habet reverenciam respectu maie-
statis humilitatem respectu sue humilitatis ipsius
et confidenciam respectu bonitatis Que tamen
iste in suo affectu cognoscitur habuisse.
Habuit enim primo reverenciam ad xpm hoc
et adoravit xpm ut deum Unde Athanasius
Adoravit autem leprosus dominum in corpore et
neque ipse carnem putat esse creaturam
verbi dei nec pro eo quod verbum erat vilipendit
carnem quia nesciebat ut in templo tan-
ta adoravit omnium creatorem Secundo habuit
humilitatem respectu ipsius infirmitatis Ideo dicit
Domine si vis potes me mundare Non enim
dubitabat de xpi clemencia sic loquitur Domine
si vis Sed potius sue indignitatis et infirmitatis
conscius humiliter dubitat ne suis impedientibus

demeritis beneficio sit indignus Unde ad
humilitatem suam exprimenda cecidit in fa-
ciem suam ut dicit Lucas Quod exponens
Ambrosius dicit quod in faciem cecidit humilitatis est et
pudoris ut unusquisque de vita sue maculis
erubescat Sed confessionis verecundia non
repressit ostenditur vulnus remedium postu-
lavit dicens Domine si vis Te voluntatem domini
non quasi pietatis incredulus dubitat sed
quasi demeritorum suorum conscius non presumpsit
Tercio habuit confidenciam respectu bonitatis
Ideo quia subiungitur autem Potes me mundare
Non allegatur debes hoc facere non dixit
rogo ut hoc facias sed voluntatem domini pro
sufficienti causa sue salutis constituens dicit
Si potes vis Unde dicit ipse Religiosis
et fidei plena confessio est cui voluntati domini tri-
buit potestatem Credebat enim xpm esse illum
de quo dicit sapiens Subest tibi cum volueris
posse Hanc autem confidenciam concipit ex con-
sideracione duorum Primo ex consideracione defectus
artis medicine curative que non potest mor-
bum lepre sanare Secundo ex consideracione po-
testatis creatoris qui verbis sola voluntate
potuit universa restaurare Unde Cirillus
Noverat enim lepram exprimentis medicorum
non cedere sed videbat divina maiestate pelli
demones et ceteros ab aliis invaliditudinibus
curari que creavit divina decerti fieri Ideo
dixit Domine si vis potes me mundare De-
inde cum dicit Et extendens manum etc ostendit
effectum medici beneficium conferentis Ubi
vide humanitatis in xpo agnitum

Unitatis eius operum | Ero-
Collate sanitatis effectum | ...
Remedie humilitatis exemplum |

Regimentum quidem vere humanitatis ostendit
cum dicit Et extendens manum suam tetigit
eum dicens Volo Virtute quidem humanitatis ra-
cionis organicis distincta perhibet Et eciam
anima racionalis coniungitur Veritate ergo carnis
organice distinctam ostendit in extensione
manum et attactu Propter quod dicit Et extendens
manum suam tetigit eum Veritate autem ani-
me racionalis confirmatur in actu volende cum ait
Volo Unde Beda Item Beda Nam sensus
tactus proprius est corporis sic et anime

moto voluntas Tunc adiungit impium di-
mitatis cum addit dicens Mundare Non ignoranti
sic plerique latiorum putant hic legendum
cum in quod precedit scilicet volo mundare Ex hic
dicit hereticos disiunctim ut sit sensus volo
scilicet facere quod dixisti me posse si volo Sed ut
manifeste in opere mundare in operando
tibi mundiciam confero Et ita hic verbum non est
infiniti modi verbi activi scilicet mundo as sed
est modi imperativi verbi passivi scilicet mundor
aris Ad evidenciam predictorum Secundo ex
isto insinuatur hic aliquid insaluale ipsius huma-
nitatis sic est extende manum et tange
Et eciam velle hoc vel illud Et aliquid quod est
proprium ipsius divinitatis scilicet perficere volendo
quia ipse deus est qui solus dixit et sic Cognoscit
autem est utriusque convenienter scilicet tactu et imperio
ad sanandum Unde Cirillus Mundare in hiis
ostendi divine et corporaliter operantem Divinum est
enim ita velle ut presto fiat omnia Unde
itaque est ex divina et humana natura perficitur
eo quod verbum caro factum est Secundo concurrit aliquid
curare est humaniter hunc ordinem in sana-
cione leprosi ut scilicet tangeretur volentis et preman-
sanaret Dicendum est ad hoc quod est sic sa-
nitates corporales perficiat ut ex illarum fru-
ctu spirituales prius intendentes suos fideles
preveniret In hoc itaque ordine curationis le-
prosi fideles suos contra tres premunit errores
quos previdit divina scientia futuros in fide
Primorum unus est maniche orum dicencium quod
non habuit veram carnem contra quos est virtus
tactus Cum extendens manum tetigit eum
Alius est quod Christus non habuit veram animam
et contra istos est consensus voluntatis cum dicit volo
Tercius est antiquus error dicencium Christum puram
creaturam contra quem est imperium divinitatis
scilicet Mundare quo dicto factum est ita ut sa-
naretur quod ipse est ille qui dixit fiat et factum est
Tercio ex isto modo atque ordine sanandi apparet
quod Christus non est sub lege Cum enim sub lege
tangens leprosum redderetur immundus et
eciam plus indigebat sanatus quod confirmare
non potuerunt Christus autem hunc tangens im-
mundus effici non sed potius mundos facit quos
tangit hunc tamen indiceret sed mundiciam
operatur Tercio subdit effectum sanitatis

collate dicens Et confestim mundata est
lepra eius Natura enim obediens creatori eius
imperium continuo instaurat a suis defe-
ctibus Secundo hoc insinuat istius lepre re-
curatio quod ad verbum salvatoris verbum fuit
continuo introducta Quamvis autem sic
obediat creatori natura creata considerant tamen
deus in talibus beneficiis quod ipsius creature
voluntas non sit contraria creatori sed potius
ei sit obediens et subiecta Secundo hoc est
insinuatum in isto leproso qui sue sanacionis
effectum in Christo posuit voluntate dicens Domine
si vis potes me mundare Et hoc est quod
dicit Crisostomus Sessit autem mandanti natura cui
deberi volunte et quia nullum habuit im-
pedimentum voluntatis confestim mundatus est
Eum eciam convenit quod dicit Augustinus Sed non
dubitant credere non tardatur sanacio quia
non distulit confessionem non defuit mun-
dacio Secundo pena autem si mens totaliter lepra
peccati infecta fuerit moveritur accessione
sanitatis si voluntate se Christo conformans
simpliciter et reverenter accesserit ad eundem
Quarto ostendit secundum exemplum humili-
tatis dicens Et ait ei Ihesus vade et nemini dixeris
Ubi dupliciter nobis documentum ostendit Ad cuius
evidenciam Secundo est quod in bonis que a deo
recepimus dupliciter nobis periculum imminet
Primum ne de recepto beneficio gloriemur
Reliquum ne ingrati beneficiatori inveniamur
Christus itaque utrique periculo providens in
hoc sanato primo precepit eidem ut taceat
Secundo ut numquam pro recepto beneficio sacerdo-
tibus offerat i Secundo vade ostende te sacerdotibus
Precepit igitur primo vade et nemini dixeris
Ex hoc enim quod bona agimus vel bona recepimus
non debemus velle divulgari ad inanem gloriam
Nec nobis ipsis attribuere quod habemus
dicente Apostolo Cor. Quid autem accepisti quid gloriaris
quasi non acceperis Ille quippe de accepto quasi
non accepit gloriatur qui non bonorum datori
sed sibi nititur attribuit quod accepit vel
qui non datori sed ipsi gloriam querit in dono
Hanc itaque vanam iactanciam volens salva-
tor a recipiente sua dona excludere dixit
vade nemini dixeris Unde Crisostomus Nullus dicere
mihi doces non diligere ostentacionem et

honor. In hoc etiam exemplum dat superioribus
et presidentibus ac beneficiatis suis ut in
suis beneficiis laudem non querant propriam sed
aliorum salutem ac profectum ut dicit Ambrosius
super Lucam. Illos si non vitiare iactantia et
gratia laudis lepra fortasse tinere possit
in medicum ab infirmo. Secundo precepit eidem
ut munus offerat sacerdotibus dicens. Sed vade
et ostende te sacerdotibus et offer munus quod
precepit moyses in testimonium illis. Hoc autem
precepit ei ne ingratus de beneficio ex-
isteret curatoris. Consueverunt enim tempore plu-
rimi divine in necessitate constituti sunt dono
esse devoti pro liberatione aut et servatione
vel tamen sit ingratus. Ideo salvator precepit
liberato ut de beneficio sibi impenso gratus
existat deo et in signum gratitudinis munus
offerat constitutum vel census. Et quia homines
utplurimum dum egrotant dicunt se meliores
vel autem convalescunt hebetantur mandat
ut sanatus deum pro oculis habeat dando
gratias deo. Sed tamen hic considerando occurrit
primum quia ipsum misit ad sacerdotes dicens. Vade
et ostende te sacerdoti. Secundum precepit ei ut
offerat eis munus. Tertium quia addit in testimo-
nium illis. Quantum ad primum dicendum est quod ipsum
ideo misit ad sacerdotes in signum quod eos
honorabat et alios exemplo honorandos
probabat propter officium sacerdotum. Secundo
ut ipsi sacerdotes videntes leprosum mun-
datum a christo si crederent salvarentur si
non crederent inexcusabiles redderentur.
Tertio ne posset eum arguere quod legem non
servaret et tamen legi contrarium diceret preceptis.
Quarto ad ostendendum quod lex nondum erat in
suis observantiis terminata nec malum
erat adhuc tunc eam servare. Eo quod non erat
adhuc tunc per nos oblatum illud verum
sacrificium cuius omnia legalia sacrificia erant
figura. Et hoc ultima est ratio Augustini de questio-
nibus. Quantum ad secundum dicendum quod ideo addidit
eciam precepit moyses ut ipsum legislatorem
et eciam ipsam legem approbaret tamquam a deo
datam. Et ut ostenderet se non esse moysi
contrarium sed conformem. Quantum ad tertium dicendum est
quod hoc quod dicitur In testimonium illis potest esse
relatum tunc ad id quod precedit eciam precepit

moyses super offerendum in testimonium illis. Hoc est
munus oblatum erit in testimonium curationis
illius qui offerebat et non esset vere curatoris
efficacis. Alio modo potest referri ad sacerdotes
ut sit sensus. Offer munus sacerdoti ut
illis qui recipient a te curato per me
munus ipsum sit apud eos testimonium quod omnia
perfecto que a me fieri debent perpetrata est.
Tertio potest ad eosdem sacerdotes referri sub
alio sensu scilicet. In testimonium illis id est contra
illos ut si aliquando te repellere vellent
tamquam per me curatum quia et me odio ha-
bituri sunt munus oblatum a te et receptum
ab eis sit tibi testimonium contra illos. Ultimo
potest intelligi in testimonium illis id est ut munus a
te in signum curationis oblatum sit illis scilicet
iudeis in testimonium quod te solo verbo sanando
testimonium perhibeo quod sum christus. Beda dicit quod
post illas res quas supra posite sunt. Aliud addit
sunt magis leprosi quam christus precepit
sanatos. Vide ne cui dixeris. Quantum prima est
beati Ambrosius super Lucam dicit. Hec. Prima silentii
causa est imperantis quia melius putat quam
fide magis spontanee volunte tenent
iis qui sperant beneficiis ederent. Secunda causa
est quia ubi est evidentia rei superflua verbi
proclamatio. Ubi quia ergo manifesta est curatio
erat ipsius a lepra mundati superfluum indicat
eius testimonium divulgaret. Tertia sumatur ad
sensum intellectum allegoricum. Leprosus iste fuit genus
humanum lepra peccati originalis infectum
quod in multis divine clementie supra effectum
sanatorem et mundatorem postulat ipsam tamen
in divinas constituens voluntates. Christus autem
descendens per medium celi missionis de mon-
te excellentie deitatis ad vallem nostre
humilitatis extensa manum id est verbo dei tangen-
te naturam humanam a proxima lepra id est
originali macula vide genus humanum enim
datum est. Ita quod quidem dum erat abhominabile
et sequestratum a consortio angelorum posset illis
sacerdotibus reputari conspectum domini. Quo dicitur in psalmo
Tu es sacerdos in eternum. Cui esset offerre
debet id munus de quo dicit apostolus Ro. xii. Obsecro
vos per misericordiam dei ut offeratis corpora vestra hostiam
viventem deo. Moraliter autem leprosus qui hoc
peccatorum habeat eo quod peccatum animam maculat

et varietate affectionum desorit. Quadmodo
lepra inficit corpus. Et iste peccator ante Christum
procedens adorat eum dicens: Domine si vis po-
tes me mundare. Cum enim per peccata sint con-
funditur domino simplex pro indigentia respi-
cienda efficitur et eius voluntati per omnia confor-
matur. Quo etiam operante extendit manum sue
misericordie extendit et tactu sue gratie omnem
maculam mentis expellit. Sed ne homo sit
tanto salvatori ingratus, superestat adhuc faci-
endum ut munus devote laudis in testimonium
recepte sanitatis exsolvat. Sequitur
2a pars principalis. In qua centurio ostendit Christum medi-
cum esse morbi nature destruentis sanitatem indu-
centis mortem. Et quia introducit
Medicinam dispositionem
Excitativam condescensionem. Et ait illi Ihesus
Humilem conversationem. Rursus ait centurio
Singularem commendationem. Iudices autem
Primo ergo introducit medicinam dispositionem
ubi considerare debes tria: locum, affectum et
oraculum. Locum quidem cum dicitur: Cum autem introisset
Capharnaum, quod interpretatur villa pingue-
dinis vel ager consolationis. Sicut enim quibus
pinguedine temporalis delectationis et letitia
mundane consolationis infirmitates peccati inti-
rent ad sanitatem disponi poterit, si pin-
guedine devotionis et consolatione spiritualis eius
anima repleatur, dicente psalmo: Sicut adipe et
pinguedine repleatur anima mea. Affectum autem
ostendit cum subdit: Accessit ad eum centurio.
Et ex dictis Luce 7 quod misit ad eum seniores
iudeorum. Matheus autem secundum Augustinum de consensu
evangelistarum servat usitatum modum loquendi in
quo accedens dicitur accedere ad aliquem cum affectu
et desiderio accedens, mittens intermedios
ad ipsum transmittit. Oraculum autem ostendit
cum subdit: Domine puer meus etc. Ubi exprimit
centurio sua caritatis et eius necessitatem.
Caritatem quidem quia rogat pro servo qui erat
ei tam carus et dilectus. Et forte in hoc servo
attendebat centurio tam naturam quam mores.
Ita quod propter naturam quia erat homo. Et propter mores
quibus iste servus erat ornatus carus et dilectus
a suo domino habebatur. Ideo eum servum puerum
nominat dicens: Domine puer meus. Exprimit
eius necessitatem que consistit in morbi pena

quia iacet in domo. In morbi vehementia
quia paraliticus. Nam propter vehementiam morbi
erat membrorum omnium destitutus. Consistit
etiam in morbi angustia quia male torquetur,
angustia morbi ipsum affligente. Unde
eum dicitur. Et ait illi Ihesus: Ego veniam et cura-
bo eum. Introducit excitativam condescen-
sionem, nam ex eo quod habuit centurio
supplicavit pro servo et humilitate qua se repu-
tavit indignum presentia, attende ad Christum.
Et ex fidelitate qua credidit Christum posse
solo verbo curare dignus effectus est condes-
censione que ipsum excitaret ad quandam amabi-
lem visionem domus ei dicendo: Ego veni-
am et curabo eum. Rursus ait centurio: ait illi
Domine non sum dignus etc. Ubi introducit centurio
humilem conversationem. In qua centurionis triplex
virtus ostenditur scilicet

Humilitas	Humilitas quidem in hoc quod se
Fides	indignum reputat presentia
Prudentia	Christi dicens: Domine non sum dignus

ut intres sub tectum meum. Quam humilitatem
expressius significat quod adiungitur Luce 7: Propter
quod et meipsum non sum dignum arbitratus ut
venirem ad te. Fides autem centurionis ostenditur
in hoc quod addit: Sed tantum dic verbo et sanabitur
puer meus. Unde Ieronimus: Sicut autem in centuri-
one commendatur fides eo quod credidit paraliticum
salvatoris posse verbo sanari. Ita patet humi-
litas in hoc quod se indicatur indignum sub cuius
tectum dominus intraret. Nec hoc diceret cum
tanta fide et humilitate nisi illum quem tene-
bat intraturum domum suam corde gestaret.
Nam non erat magis fidelis si hic intraret
in parietibus eius et non esset in pectore eius. Mora-
liter autem verba centurionis nobis prebent doctrinam
cum accedimus ad recipiendum corpus et sacramenta
divina ut sic tue humilitatis sententiam de nobis
et de dei clementia confidam. Unde Augustinus: Et tu
qui corpus et sanguinem domini manducas et
bibis, tunc dominus sub tectum tuum ingreditur. Tu
ergo humilians teipsum dicas: Domine non sum dignus etc.
Prudentia vero centurionis ostenditur in hoc quod ad-
iungit: Nam et ego homo sum etc. Nam ex hiis que
minus videntur inesse et tamen insunt argumento
sue fidei accepit ad intelligendum posse
inesse ea que magis insunt sibi esse videntur.

Prudencia ipius ostendit ꝛ Sequitur ergo ex
hijs que iam videntur scilicet dicens Nam et
ego homo sum sub potestate constitutus habens
sub me milites Et ex hoc quod sub alterius
potestate consisto non subest in potentia modum
milites qui sub me sunt ꝛ tamen mihi integre
obediunt Et quando dico huic vade ꝛ vadit et
alteri veni ꝛ venit ꝛ servo meo fac hoc ꝛ facit
Et ideo secundum Augustinum verbis Si ego qui homo sum imbecilli
here potestate quod tu potes cuius omnes sunt
potestates Dicit ergo dico huic vade ꝛ va-
dit Ita ꝛ tu potes dicere infirmitati ut
recedat ꝛ recedet Dic alteri dico veni et
venit Ita ꝛ tu potes dicere sanitati veni ꝛ
veniet Et quando plus tibi subiacent infirmitates ꝛ
sanitates quam mihi subiacent milites qui sub
mea potestate sunt Moraliter autem sicut dicit Hugo
per subiectos centurionis possunt intelligi virtu-
ales quibus multi gentiles pollebant
vel etiam bone ꝛ defectuose cogitaciones Dicamus
ergo malis ꝛ defectuosis cogitacionibus ut re-
cedant ꝛ recedet Bonis autem ut veniant
ꝛ veniet Servo nostro id est corpori dicamus
ut faciat quod est imperatum ꝛ dictatum est
a racione Ad informacionem etiam nostram
Sciendum est quod centurio ꝛ zacheus difformiter
se habent ad christum in facto sed tamen conformiter
in merito Difformiter quidem in facto quia hic
scilicet centurio recusat eum intrare in domum
suam zacheus autem recepit eum gaudens
Sed conformiter in merito quia tam centurionis
humilis recusacio quam zachei leta susceptio
acceptatur a domino Ex quo insinuatur nobis
expresse quod intendunt ad sacramentum divina de-
vote ꝛ reverenter accedere meritorium est et
acceptum tamen si christum dominum in domum
nostram gaudentes recipiamus cum zacheo
Intendimus etiam humiliter ab ipso abstinere propter
nostram imperfectionem est deo placitum ac si
declinemus tantam excellenciam reverenter
cum centurione Aliud etiam considerandum est ad
nostram informacionem scilicet quod duo iuvitatus
vero ad filium regulum non recusat Ad servum
autem centurionis non invitatus se permittit
In quo sicut dicit Gregorius in oracione superbia nostra retun-
ditur qui in hominibus non naturam qua ad ymaginem
dei facta est sed honores et divicias
honoramus Cumque pensamus quod circa eos sunt
perfecto interiora nunc videmus dum ea
consideramus que in corporibus despecta sunt ne-
gligimus pensare quod sunt Redemptor in verbis facto
christus nos docuit non colere magnos et
contempnere minores sed pauperes ꝛ divites
similiter honorare sicut naturale debitum postu-
lat ꝛ requirit Deinde cum dicit Audiens
autem ihesus miratus est describit singularem
commendacionem cum premittitur admiracio quia
Audiens ihesus miratus est Non quod admiratus
quia audiret re qua prius non noverat
Et quando sicut dicit Augustinus super Genesim contra maniche-
os hanc fidem in eo fecit qui de eo mirabatur
Admiratus est igitur ut admirabilem ꝛ com-
mendabilem faceret fidem centurionis Et quod
signo ostendat scilicet commendabilem hanc gen-
tilis fidem admiracio verbo expressit Et quando
sequitur sic dicens Amen dico vobis Non inveni
tantam fidem in israel Et quando multis modis veri-
ficatur primo uno modo ex parte motivi ad creden-
dum ut sit sensus Non inveni tantam fidem
in israel id est aliquem qui tam pauca motiva creden-
di in me habuit sicut iste habuit qui tam
integre credit in me Credencium vero discipuli
habuit primas vel iohannis predicacionem vel
ex potestatem vel alia persuasiones Credere
autem iste gentilis non habuit aliquam eorum
de predictis ꝛ ideo eius fides a quo maior
censenda fuit Alio modo ex parte rei credite
Credidit namque quod fuit resoluta sed resolute
dicens Domine descende priusquam moriatur
filius meus Dicit martha ꝛ maria credi-
derunt dicentes Domine si fuisses hic Sed fides
illorum fuit restricta putabant enim christum non
posse operari ubi presencia corporis eius non
esset Iste autem supergreditur eos dicendo
Tantum dic verbo ꝛ sanabitur puer meus Tercio
ex parte status Iudei enim in statu legis con-
stituti facilius potuerunt credere excellenciam
christi propter doctrinam ꝛ prophecias legis maxime
eum expectarent messiam Centurio
autem in statu gentilitatis existens multos
predecessores habebat similes ergo credere fuit maio-
ris fidei quam fides habuit magis iuvamentum
ex hijs in quibus nutriebat Et ideo allego
rice secundum hieronimum In fide centurionis significata

e fides grecum q maior fuit p̄cessu tp̄is
q̄z fides iudeo℞ Sic p̄phetice dixit dn̄s
p p̄p̄s populus quē nō cognoui seruiuit m̄
i auditu auris obedivit m̄ Secū̄ 3
ps p̄ncipalis Dico aūt vob q̄ multi ab o
riente et occidente venient et recumbent cū abraham
z glorificaunt sua magna fide q̄z cōmendat̄ i
centurione Circa q̄d sic p̄cedit p̄dicat n̄
Primo creditor primū Dico aūt vob
2 migratorū simplicium Filii aūt regni
3o declarat fidelitatem multi Et dixit centur̄
Predicat ergo creditorum primum Dico aūt
vob̄ q̄ multi venient ab oriente i. id est
ab om̄ibz ptibz z ritu z statu ac cultu
gentiliū Vel ab oriente iuuentutis et
ab occidente senectutis vel ab oriente gr̄e
illuminantis z consolantis z ab occidente tribu
lacōis venient s. p fide quā iste gentilis
centurio p̄signat Et recumbet i. requie
scet cū abraham ysaac z iacob q̄bz fuit
pmissa bndictio i cristo Et isti recū
bent cū eis i me credendo q̄ a pōntibus
patriarchis descendi In mea gl̄ia cū eis
requiescent in q̄ regnare lux e exultacō
gl̄a z longeuitas sempiterna Deinde
cū dicit Filii aūt regni eiicientur Sc̄do p̄
dicat migratorū simpliciū Circa filii regni
id est iudei q̄ acceperunt legem q̄ dispo
nebantur ad regnum vel i q̄bz deus elegit p̄
us regnare z p̄ius p̄dicatum e eis re
gnū dei Eiicient̄ i tenebras exteriores
hec n. bū significat paulus loquens iudeis
Act. 13 vob oportebat p̄mū loqui v̄bū dei
s̄z qm̄ repellitis illud z indignos vos
iudicatis vite etne ecce cōuertim̄ ad
gentes Vocant̄ etiā simpliciā tenebre
exteriores q̄ hy q̄ deputant̄ puniendi
iūt magis a dei luce extins repellunt̄
Et hec nūto peti eis iuste retribuitur vt
q̄ vivendo i peccatis vel i errore ignorancie
dilexerunt tenebras interiores cōgruenter
damnentur in strate mittant̄ i tenebras exteriores
In q̄bz q̄ sit pena subiungit Ibi erit fletus
z stridor dentium Fletus quidem ad designan
du tormentū ignis cōueniet Stridor aūt
ex fumo p̄cedente ex igne s̄z caus̄
Item ergo ex inordinato ardore rerum
temporalium dentium cōtremiscit ex violencia ignis
ardentis sic cogente Et q̄ ardore dei
z p̄ximi frigidi remanserunt sic hoc vehe
menti stridebat Iob q̄d Iob p̄cidens
reprobo℞ penas dicebat Ab aquis niuium
transibit ad calorē nimium Ulto declāt
cristus fidelitatem multi q̄ dixit centurioni
vade z sic credidisti fiat tibi hec e scd̄m
mensuram tue fidei fiat tibi donum quod
intendis Cuius mensura z q̄d meritum
declāt sequens effectus cū concludit̄ Et
sanatus e puer ex illa hora Tanti enim
meriti fuit fides istius ut nō solū a xp̄o
credens sibi meruit s̄z etiam puero altri
potuit sanitate Nos ergo fidem z devo
cōem centurionis imitantes sic in dei
acceptione erimus q̄ om̄ delictorum me
bim̄ cōseq̄ sanitatem Quā nob concedat
ihs xp̄s q̄ e bndc̄tus i scl̄a scl̄orum Am̄

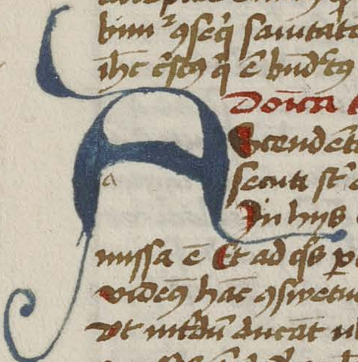

Dominica iiii post epiphanie

Ascendente ihu i nauiculam
secuti s̄t eū discipli eius mt. 8
In hus q̄bz aliorum euā co
missa e Et ad q̄s p̄tinet alios dirige
videns hac cōsuetudine multi virg
vt intdū ducat vel duci p̄mittat s̄
cōmissos i aliq̄d p̄ictum vel i aliq̄d dubiū
ut p̄modum subveniendo l satisfaciendo
eisdem ducat eos ad p̄fectiorē vitam et
ad culmine p̄fectōis intente Ubi gracia
sic pater intdū p̄mittit filiū aliquas
indigencias experiri ut p̄mo subveni
endo eidē doceat ip̄m z p̄cauē peri
cula q̄ a patiens voluntatibz illata
deviaē Prudens doctor discipulis sepe
difficultas p̄ponere studz ut eos reddat
sollicitos querē q̄ ignorat Et sapiens
medicus intdū patit̄ ut egrotus aliq̄d
p̄ictum infirmitatis incurrat ut p̄modū
z efficaciā sue artis eundeq cōgnoscat̄
z brevitatem sanitatis restitute dulcius
accipiat Salvator ergo sinas i suis
opibz id q̄d sapiens i moribz et natura
plantat Aliq̄n p̄misit aquarum defectum
in rebz ut ip̄m p̄modum reparando sua
potenciam clemenciam z sapiam patenti
ostenderet z sua brevitate faceret recipie

catiora Pt' qd' 7 discipulos volens in
duce 7 attolle ad cognoscendam excelle
ciam divinitatis i ipo latentis eosdem
periculum maris facit incurre ut constituti
i tali necessitate d' qua p se no possent
evade ad ipius recurrant auxilium quo
recepto eius auxilium clarius cognoscant
Et hc e qd' attendes sanus crisostomus
dt Ascendente ihu i naviculam scs in
qbz vbis sub ordine plibatum describit
Difficultates pericli excitati In pmo
Necessitatem auxilii postulati i' Et ac
cessere 7 suscitaverunt eu || surgens mat ||
Celitatem suffragii concitati i' Tunc ||
Describo go vo difficultates pericli ex
citati Introducit primo
Periculi occasionem i' Ascendente ut in
Maris perturbationem Et ecce motus
formidinis perplexorum Ipse vo dor
Introducit go po pericli occasione dns
Ascendente i' i naviculam secuti sunt
eu discipuli eius Sicut ei no ignarus
erat p terram d' loco transivit ad locu vt
occasionem pbet hoibz experiendi suam
virtuosam potentiam sup terram Pt' qd' sepius
replicatur hanc sententiam Vt aut sciatis
qz filius hois ht ptatem in terra dimittendi
peta Ita non sine ratione transiit
interdu ad mare ut poccasionem maximi
turbaminis suam virtutem manifestaret i aqs
Et ideo ascendit i naviculam ut navi
gium p mare eius potentia confiteretur in
eo Et hc e qd' dt orig Cu multa ma
gna 7 miracula esset ostendisset in terra
transiit ad mare ut ibidem excellentiam operum
demonstraret quibus terre maris dnm eu
esse se ee ostenderet Non solu autem
manifestatur occasio pericli excitandi i hc
q ascendit i naviculam sz ecia i hc q ipo
discipuli eius secuti sunt Secuti st enim
discipuli eius Utile periculum e id p qd' hnes
q constituuntur i ipo datur occasio ut i certo
ubi recognoscant seipsos Cum go essent
multo no discipuli honoribz digni effecerat
velut eos tunc sequi se pmisit quibus
providit eos d' periculum incursuros ut co
gnoscerent i ipis periculis qd' p seipsos

possunt qd eorum virtus valeat humilit
d' se sentiat etc i honoibz constituti Un
Cris Accepit aut discipulos secu i navem
ut in periculis stupescerent 7 in honoribus
moderata de se sentirent ut em non
magna d' se saperent Pt' qd' q alios
dimisit eos retinuit pmittit eos flu
ctuari Ex hc etiam istius pericli occasio v
alit exhibe q discipuli non secuti Nam
ide discipuli debebant multis periculis expo
ni multis temptationibz involui 7 multis pertur
bationibz molestari ut ipos assuefaciat
ad sustinendum fortius ea q providebat
eos d' p suo noie debere portare pmittit
ipos pturbari maris periculum excitari Tur
ba aut quibusdam facilibz momentis isceru
endam no induxit i pericula grandia sed
pocius inactorum noticie 7 verborum suauita
tate deduxit Et io dt Cris Ubi em
miraculorum ostensio erat pmittit plebe
adesse ubi aut temptationum 7 terrorum
acceptio adlethas orbis terrarum quas
exercitatus erat hos solos assumpsit in
difficilibus volt go illos sed se quos ad
grandia pstenda p noie suo disponit
Deinde cu dt Et ecce motus magnus
factus e i mari introducitur maris pturbatio
q facta e no casu n ordine naturali
cursus ventorum sz pmissione ei q producit
ventos d' thesauris suis Sed hc aut
factus e h motus magnus ut discipuli q
viderant i aliis magnam potentiam liberantis
tunc ipi experiendo in seipsis eius potencia
in magnus periculis plus crederent eius
virtutem q crediderunt ea p ea q i
aliis potuerat cognovisse ut dt Cris
Sz attendenda e magnitudo istius pericli
q motus ie dr fuisse tam magnus ut na
vicula operiretur fluctibus Consuevit n humana
fragilitas in excellentibus 7 insolitis peri
culis plus timere 7 du plus timet plus
desiderat liberari 7 liberata melius recor
datur beneficium sue liberacionis ex quo gratior
efficitur liberatori 7 ipius voluntati liberalius
se coaptat Ut go discipuli amplius time
rent 7 timendo amplius desiderent liberari
p eum 7 liberati p ipo sollicitius recorderent

bn[e]facio[n]e eius ac p[er] h[oc] g[ra]tiose efficaciter
credere et audiri eius volunt[ati] p[er] o[mn]ia se co[n]-
aptet p[er]mittit eos magnis mar[is] in
undacionib[us] fluctuari Et i[de]o d[icit] Orig[enes]
f[a]cta e[st] aute[m] tempestas magna ut
magnu[m] op[us] ostenderet[ur] q[uia] q[uan]to mag[is]
fluctus naviculam minuebat tanto mag[is]
discip[u]los timor turbabat ut pl[us] desi-
derarent se liberari p[er] miracula salvatoris
Deinde cu[m] d[icit] Et ip[s]e dormiebat Induc[it]
formidin[e]s p[er]missio[n]e[m] Dormiebat in ista
dormicio i[n] q[u]o ostenderet v[ir]tutem carnis
humane q[uia] sic dormit v[er]aciter sic verus
ho[mo] e[st] Et eo mo[do] dormit i[n] navi s[ed] q[uo]
co[n]venit a[n]i[m]ab[us] h[ominu]m h[ominibu]s d[icit] dormie[n]s
s[ed] s[e]c[un]d[u]m creatura[m] Sic add[ucitu]r a[u]g[ustinus]. in[?] Tu cu[m]
h[oc] insinuat quada[m] valde p[er]missio[n]e[m] q[u]a
i[n] p[er]icul[is] salva[t]or dimittit hos si[bi]
ut experiant[ur] q[uod] ex se ip[s]is deficiunt ad
di[vinu]m amore[m] vocatu[s] et fluentes recurra[n]t
Et h[oc] mo[do] p[ro]ph[et]a di[vina]m clem[enti]a[m] invocat
t[em]p[or]e[m] dei dormiente[m] mi[chi] excitare d[icen]s
Exurge q[ua]re obdormis d[omi]ne Ip[s]i p[er]ic[u]l[o]
suscitati p[er] di[vinam] p[ro]videncia[m] figura[m] p[re]cessit
i[n] nova Jone I ut d[icit] Jeco[nias?] Sic ei[us] t[em]p[or]e
tempestatis excitati p[ro]pt[er] ionas descend[it]
ad inter[i]ora navis et dormiebat Et sal-
vator t[em]p[or]e mot[us] is[tius] q[ui] magnus fuit i[n]
mari dormiebat s[e]c[un]d[u]m q[uod] i[n] p[ro]ximo t[em]p[or]e
i[n] sup[er]iori p[ar]te navis Unde ac s[an]c[tu]m e[st]
a deo ut i[n] ta[n]ta tempestate mar[is] dormiret
salvator Na[m] sicut Cris[ostomus] d[icit] Si vigilass[et]
tempestate excitat[a] v[e]l no[n] timuisset v[e]l
no[n] rogasset v[e]l no[n] credidisset eu[m] tem-
pestate[m] illa[m] posse v[er]bo sedare q[uia] ip[s]o
vigilante q[ui] eo invito accide[re] potuiss[et]
Dormivit ergo q[u]iescent[e] Re[?] 2[a] p[ar]s
p[ri]nc[ipa]lis Et accesseru[n]t et suscitaveru[n]t eu[m]
In q[ua] describit[ur] necessitas postulati
auxilii Circa qua[m] introducit euan[gelist]a p[ri]mo
refugiu[m] ad q[uo]d recurrit[ur] i[bi] Et accessut
b[e]n[e]fic[iu]m q[uo]d ab eo postulat[ur] d[ice]ntes D[omi]ne
p[er]ic[u]lum q[uo]d p[re]tendat[ur] i[bi] Perimus
Defectu[m] q[ui] rep[re]hendi[tur] Quid timidi est[is]
Introducit ergo p[ri]mo refugiu[m] ad q[uo]d r[e]cur-
rit[ur] d[icen]s Et accesseru[n]t et suscitaveru[n]t eu[m]
Queda[m] s[un]t p[er]ic[u]la i[n] q[ui]b[us] fuga p[otes]t esse

refugiu[m] queda[m] in q[ui]b[us] defensio Alia i[n]
q[ui]b[us] excusacio p[ote]st p[ro]be[re] cau[tel]a s[ed] tutela[m]
Nonnulla v[er]o p[er]ic[u]la ita sup[er]ant o[mn]e co[n]si-
liu[m] evadendi p[er] via[m] alt[er]i[us] inventor[is] huma[n]e
ut d[e] solo divino adiutorio possi[n]t h[abe]re spe[m]
Et i[n] talib[us] p[er]ic[u]lis recurrit[ur] m[od]o d[omi]n[u]m cu[m]
quodam fiduc[i]a ad illu[m] de quo creditur q[uod] po-
sit ad se recurrentes tueri. et p[ro]p[ter] t[a]le co[n]-
stitutu[m] refugiu[m] eor[um] q[ui] in h[uius]mo[d]i p[er]ic[u]lis s[un]t
detenti Cu[m] ergo discip[u]li xpi i[n] maris
p[er]ic[u]lis co[n]stituti Nec fuge diverticulo nec
defensionis amictu Nec eciam alicui[us] excu-
sacionis pallio mal[um] p[er]turbacio[n]em potuit
declinare q[uo]d amictus effecti cu[m] quoda[m]
securitatis i[m]petu recurrunt ad xpm et dor-
miente[m] suscitant ut ip[s]o vigilante solve[re]-
tur[?] Un[de] d[icit] Orig[enes] O tanto metu discip[u]li
fuerant co[n]triti et pene a[n]i[m]o alienati ut
irruerent i[n] eu[m] et no[n] modeste ac leniter
suggererent s[ed] turbulent[er] suscitarent
eu[m] Deinde cu[m] addit dice[n]tes D[omi]ne salva
nos Introducit b[e]n[e]fic[iu]m q[uo]d a cristo
postulat[ur] p[er] discip[u]los Sic ut[?] n[atur]a diligit
et appetit sup[er] o[mn]ia sua p[re]s[er]vaco[n]em et co[n]tinua-
cio[n]em i[n] tota sua duracio[n]e Ita i[n] p[er]icul[is]
sup[er] o[mn]ia diligit sua[m] salute[m] Et i[de]o o[mn]i[bus] s[e]-
cretis huma[n]is affect[ibus] q[ui] p[er]ic[u]lum mort[is]
imminet solu[m] deposcit salute[m] Discip[u]li
ergo salvator[is] int[er] fluct[us] co[n]stituti undar[um]
de sola salute memores exist[ente]s postulant
D[omi]ne salva nos Deinde introducit[ur]
p[er]ic[u]lum q[uo]d p[re]tendit[ur] cu[m] allegat[ur] Perimus
Sic ut[?] q[ui]lib[et] n[atur]a diligit suu[m] e[ss]e Ita
timet id p[er]de[re] q[uo]d e[st] Vn[de] p[ro]p[ter]ea allegat ut
divina[m] ira[m] inflecteret Circa[?] sic am[or]is
q[uo]d p[er]ierat Sic discip[u]li formidant[e]s dicunt
Perimus Deinde introduc[it] defectu[m] q[ui]
rep[re]hendit[ur] cu[m] addit Et dixit eis Quid
timidi est[is] modice fidei Ubi[?] re[spon]de[re] ei[us] mag[is]
auxiliu[m] ad defensione[m] q[uam] sit p[er]ic[u]lu[m]
q[uo]d p[ote]st introducere lesione[m] Et t[ame]n tunc
time[n]t q[uo]d t[a]le amor[e]m p[ro]p[ri]us e[st] ex d[e]fec[t]u
fidei venit Unde ergo defectu[m] fidei co[n]tinue
i[n] discip[u]l[is] rep[re]hendens q[ui] h[ab]entes divinu[m]
auxiliu[m] p[re]sencia[m] s[ed] creatur[a]e p[er]ic[u]lum
formidabat Dicit ip[su]m ex modica te
fidei fore causatu[m] Et i[de]o s[e]c[un]d[u]m Marcu[m]

carencia fidei eis imperans dicens Quid timidi estis modice fidei. Quod
eciam subiunxit eciam ostendit dicens Quid timidi
estis nondum habetis fidem Vel aliter
Cum expertum esset prius in multis operibus clemenciam
eius ad parcendum et potenciam ad sanandum
eius hiis qui sunt in necessitatibus et periculis
constituti Et tamen ipso presente timent periculum
de novo confingentes modicam et infirmam fidem
de eius potencia et clemencia hic perpetrant
Cum ergo discipuli experti erant clemenciam
et potenciam salvatoris in relevando de
fectibus super terram timentes cum ipso periclita
tur in mari ex modicitate fidei periclitabat
Et ideo eos illic de carencia fidei repre
hendens dixit Ubi est fides vestra Quasi
diceret Quare non et potestatem meam super terram
cognovistis quare non creditis quod et in mari
potens sum Et si mors immineret nonne
debuistis eam constantissime sustinere Et
ei modicum credit arguere qui nil comprehendit
vel aliter potuerit exponi de isto quod vigi
lans corporaliter possit a maris periculo liberare
dormiens autem non posset Ac per hoc in tali
periculo accedere et cum susurratione ex defectu
fidei venisse notum est tamen si crederent
quod filius dei mori potuerit esset ad sal
vandum corporaliter dormiens quam corporaliter sicut
homines assumptum vigilans Unde Crisostomus dicit in
omelia Quidam autem dixit quia non modice
fidei sunt accedentes susurratione cum hoc
signum sunt quod non decentem de ipso opinionem
habebant Noverat enim quod excitatus
potuit mare increpare nondum autem dormiens
Propter hoc ergo non presentibus turbis hoc signum
fecit ut non accusarentur modice fidei
sed discipulos solos accipiens corrigit
Congruenter ergo modica fides in eis
reprehenditur quia salvatorem habentes presente
periculum timent et vitam habentes secum mor
tem formidant ex hoc solo quod corporaliter
dormiebat qui secundum deitatem subiectam numquam dormit
Ecce non Psalmus Non dormitabit neque dor
miet qui custodit Israel Cui expositioni
satis concordat Crisostomus dicens Quod vadens discipuli
salvatorem vobiscum habetis et periculum timetis
vitam vobiscum et de morte solliciti estis
quasi diceret hoc in vobis non esset nisi vobis fides

aliquid defecisset Sed tercia pars principalis
Tunc surgens imperavit ventis et Ubi de
scribitur contra crudelitatem suffragium comitati
Ad cuius integritatem manifestandam
potenciam imperiosam Tunc surgens
Efficienciam virtuosam Et facta est tranquillitas
Evidenciam prodigiosam porro homines
Describit ergo primo potenciam imperiosam cum dicit
Tunc surgens imperavit ventis et mari Illius
enim proprium est imperare qui super eos quibus
imperat potestatem habet dominium Ipsi
igitur ergo est sed dominus cuius creature ad
eius nutum verbo et officio imperantis Et ideo
ait Et dixit Tunc surgens comminatus est vento
et dixit Mare tace et obmutesce Tunc
locutionis forma imperiosam potestatem insinuat loqui
te designat Unde Beda super illud dicit quod ex
hoc loco intelligimus quod omnis creatura sen
ciat creatorem quibus enim imperat sentiunt
imperantem Cum ergo ventis et mari imperat
pronunciat esse se super creaturas hic demonstrat
Et quia huius potestatis opere declarat
virtuosa efficiencia ideo describit secundo contra
efficienciam virtuosam cum addit Et facta est
tranquillitas in mari perfecta non in mari ma
gnam tranquillitatem fecit ut magnum co
gnosceretur quia tam magnum effectum et per
effectum cognosceretur causa id est deus primo per hoc de
duas contrarias potestates maris motum et fluctuum
eius mitigavit Et ut discipulos de tam
magno timore ad magnam fiduciam in
ducerent Unde Crisostomus contra magnum ventum
facta est magna tranquillitas Deus enim magnus
magna facit Et ideo qui prius magnifice
conturbavit profundum maris nunc iterum tran
quillitatem magnam fieri iussit ut discipulos
nimium conturbatos magnifice letarentur
In hoc est notandum potestas imperantis quod naturaliter
post tempestatem maris in parte si cessante
paulatim fit tranquillitas inducatur et fortuna
Sed post magnam tempestatem subito fiet
magna tranquillitas que eciam in presenti
fecit solo verbo hoc non est naturalis ~~virtutis~~
virtutis Et ideo qui huius effectum viderunt potestatem
dei mauifeste cognoverunt ut dicit Crisostomus in omelia
Et ideo ultimo describitur contra evidenciam
prodigiosam Cum homines cum vidissent miraculum

fit dices Qualis est hic quia mare et venti obediunt ei
Domino in figura humana et navigan-
tes indicabant esse hominem et alios hominibus
similem et conformem Et in imperio vero et obedientia
creature eius excellenciam testabatur Ex
novitate ergo excellencie et virtutis hominem apparen-
tis hominis stupor mentem Et non compre-
hendentes latentem deitatem in ipso admi-
rantur dicentes Qualis est hic quia et cetera Ac si di-
ceret vix Quantus est hic quia fortis quia magnus
iubet non contrario et non suggerit missionem
eorum Sed attende quod obedientia cuiuslibet alterius
creature hominis inobedientiam iuste condempnat
Nulla enim alia dei preceptum transgreditur
nisi voluntas humana vel forte angelica
dampnata Et ideo soli homines mali et pari-
ter demones dampnabuntur ut qui noluit sponte
obedire imperanti invite subsint iuste
punienti Dicit autem homines mirati sunt
et non discipulos admiratos dicit Circa quod
discipuli ex prius visis miraculis consuessent
in isto navem dominicam non erat eis occa-
sio nove admiracionis videre quia mare et
venti parerent imperanti Naves autem et aliorum
qui preter discipulos erant in nave hoc novum esse
potuit Et ideo de illis vicinior verbum dixis-
se eum aut Porro homines mirati sunt Et hoc
est quod dicit Beda super actis Non discipulis sed nau-
te et ceteri qui in nave erant mirabantur
Et de eius enim ventis et mare obedirent
persona dubitabat Et cum eo concordat Augustinus
dicens Ergo qui homines mirati sunt non puteres
hic apostolos signatos Nusquam enim invenimus propter
honorem cognominari dominum discipulos Et sp
aut discipuli et apostoli nominantur Mirabantur
ergo homines qui cum eo navigabant quorum
erat navicula Et autem ipsi discipuli cum ce-
teris admirati sunt de tanta virtuosa auctoritate
imperantis et de tam celeri ac insolita obe-
dientia maris obtemperantis tunc minime nominantur
homines Circa sed quere hominum noticiam
adque minus perfecte de Christo senserunt fuisse Et
ideo Beda verbum subiungit Et ad quos conte-
nt voluit eos qui mirabantur fuisse
discipulos rudibus et tamen homines appellatos
qui necdum potenciam noverant salvatoris
sic perfecte conspexit ipsam consecuti sunt complere

hic de litterali exposicione sufficiat Mistice
autem potest hec historia evangelii exponi de sta-
tu ecclesie primitive Christo adveniente in mundo
primo de cursu tocius ecclesie militantis Secundo mo-
raliter ad nos informandos Quantum ergo ad
statum ecclesie primitive Christo adveniente in
melius sit per naviculam crucis autem ut dicit
dicit Beda super actis et super Luc De cruce
autem super quia dicit iam videte initium ipse Christus
dicebat dicit Quam vult venire post me
abneget semetipsum et tollat crucem suam et
sequatur me Ascendente ergo Christo in navem
crucis id est appropinquante ad mortem quam
pertulit in cruce secuti sunt eum discipuli eius
per aliqualem imitacionem Et ecce motus ma-
gnus factus est in mari quia Christo detento et
ad passionem deducto motus magis per-
turbationis factus est in cordibus discipulorum et omnium
fidelium qui tunc Christo adheserant in tantum
ut certitudinem perdiderant et pene ex defecerant
Ipse autem tunc dormiebat sed dormicione
sompni corporalis mortis In qua per triduum in
sepulcro quievit in pace sicut in eternali tranquil-
le pausacionis dormivit Ergo discipuli querentes
et desiderantes resurrectionem eius videre qui ad
ipsum accedentes ipsum suscitasse dicitur pro
eo quod ipsum resurrexisse predicaverunt et ani-
maverunt Eum resurgentes a mortuis reparat
venientes dubitacionem et maris tribulacionem
atque tristiciam et sedata dubitacione atque
expulsa tristicia facta est tranquillitas magna
eo quod magnum gaudium et magna consola-
tio in cordibus fidelium est reducta Ergo
increpavit paucitatem fidei eorum qui ipso
apparente post resurrectionem estimabant discipuli se
spiritum videre Ipse dixit Videte quia spiritus
carnem et ossa non habet Et iterum videte
manus meas et pedes meos quia ego ipse sum Et iterum
cum apparuit eis et increpavit duriciam cordis
eorum ut dicit Et iterum cum dixit Luce vltimo
O stulti et tardi corde ad credendum in omnibus
que locuti sunt prophete Omnia predicta et similia in
hiis verbis designata sunt quibus ait dicit Quid
timidi estis modice fidei Ergo homines mirati
videntes tranquillitatem data esse miracula
que in nomine Christi eius discipuli faciebant mira-
ti sunt dicentes Qualis est hic scilicet Christus qui resurrexit

a mortuis Tria ? venti h̄c ē tcatue
supbos. ? mare h̄c ē cātue mfios ad
hortatoru eos nos mouant. ? pquos
ad ūe fide ? reveniat sunt deducti i[?]
Secdo pt allegoria assim ēpt ad statū
ecclie militantis i presenti h̄c mō Nauicula
ē ecclia in quā ēsto ascende dns
qui p fide in ea vacat ēē dr ? qui ca-
tholica ei p viā fide inseparabit adhesit
Et, interdu ēsto obdormit qui ad tpus ipas
eccias tribulari pmittit Ita q tunc ven-
ti doctrinaz ? opionu falsaz ? mare
psecucionu inundaciaz. Maxie quādo
excitant p pricipes ? ceteros qui cont
naniclaz faciūt tempestate validam
ut videat subingi Et fideles i ea ex-
istens ad dñm auxiliu recurrens ipsa
dormiente vocem excitat dicēs Exurge
dne adiuua nos ? libā nos ppr nom
tuu Cum consurgēs i auxiliu vbo im-
peray sui tā ventos fle doctine qui
procellas inundanus perturbacionu sa-
ncas redarguit modicitez fidi illorum
q dubitabant ecclias i eisdē posse defi-
cē Redact i ad nichilu psecutoribus
eius nichil aliud restat n ut carnales
hoies admirent q subito de tantis p-
secutoribus ecclia revertat ad pacem ?
Moralr aut Nauis ē qlibz aia q ideo
nigra ē dī q capax ē eius In qua xpc
ascendit qui p caritatez habitas in ipā
p mare huius sclī facit suos fideles tra-
sire ad portu salutis Et interdu pmit-
tit ad tpus aiaz ventis temptacionu con-
cuti vnde ad ōsitatū impellit Ita ut vi-
deatur hoi iusto q sine dī adiutorio
pereat ? i temptacionibus pene deficiat ?
perturbacionibus aiu frangatur Ro tpe
xc interdu dissilat ? defert adiuuare
ut eius aiaz pbet. Ita q tal pmissio
ē qi quedaz dormicio Aliter at et
fidelis tunc aiā dz ad xp recurre ut q
i temptacionibus subveniat ? succurrat Ac
si dicat tunc cū pb Exurge quare ob-
dormis dne exurge ? ne repellas i
Et in psiti Dne salua nos pimus Et
tunc ipā psenaute i pte custo vno

missios sue vbo qi vno inspiracionis
afflatu vl vmco defensiois auxo oe
qd molestat ctinuo tranquillabit. nichil
aliud i eā aiā resplendens censebit
n confidēcie paucitate Tal advertentes
omnes cogitaciones pius dubie pius sen-
suales pius diffidentes admiracoz poas
qs paucos merent d taz pmpto ? effi-
caci auxo Ex q nouitate tanti sub-
sidy inducent confiti qi xo imperanti
obediunt ? mare procellas i. huius seculi
tempestas ? venti temptacionu q malignis
mo spūalibus suggerentibus excitant Quod
? ipe nob x Dominica quarta
Simile factu ē regnū celorum
homini q seiauit bonu seme
in agro suo Mt. 13 Status
ecclie q peregrinat in terris i milit assi-
milatur statui q regit i ordine et
regimine ciuit ? rector ipius qui p
leges eius Pma conat pcurare concordiaz
? bona volūtez ciuiū Sco pcauc pecta
q possint accidē Ro suadē mutuam
supportacoz offensaz p paciaz Qo
comdare descreconi q dicit cognosciuntur
condiciones ciuiū Vo longanimit supportare
quosdaz defectus ppr maius bonū quod
inde eliciatur vl ppt aliquoz conversiom q
finalit reducunt ad bonū Et vlco p
iusticie equitatez dare vnicuiqz qd meruit
Secdm gō sex predicta ēsto in psiti pa-
bola sex virtutes unias ecclie fideliū
i hs modo describit Pa ē boa volūtas
Sa sollicitudinis cautela Ta ē discrecois
supportacois pacia Qa ē discrecois dili-
gencia Va ē longanimis tolleriancia vltia
ē retribucois iusticia Et hi sex qdam Chō
insinuat q in pncipio huius evangelij post a sub
huius vbs Pō bona volūtate ? caute-
laz ? paciaz ? discrecoz ? longanimitate
? iusticiaz Secdm gō predicta evangelium illud
dividitur i sex
Pō n om quo dō i hoc seminando boe
volūtas plantat i Sile factu ē regn
Sō cz cautele negligencia pariat
ibi Cū aūt dormirēt hoies ret
Tō q defectus alteris supportare doceat ibi

Accedebat autem sibi tres circumstancias
Primo quod discretio seminantis perpetrat in
agrum ac duxit ei viis
Secundo quod longanimitas usque ad tempus messis
portat ibi crescere vtraque cresce
Tercio quod iusticia decernit remunerat ibi
Et in tempore messis dicam Primo ergo dicitur quo
deus in homine seiatum hoc voluit placitat
tat qui permittit Simile factum est regnum
celorum Homine autem per regnum celorum intelligatur
primus ecclesia sive natura humana que ad conse-
quendum regnum celorum condita est quia dicitur
factum esse Vel quod ecclesia primus sit per fidem
congregata Similiter quod humana natura sit ad
regnum celorum ordinata hoc factum est ab initio
quia et illam congregavit et istam creavit Et quem-
admodum prefatus deus sua benignitate vt
quod indidit semina hoc voluntatis et prin-
cipia recte vivendi ac fructum spiritualem
germinandi Ideo dicitur similis homini qui seminat
bonum semen in agro suo Vt per hominem
intelligamus benignitatem eius de quo dicitur
primo Et homo natus est in ea et ipse fundat
eam altissimus Per semen seiatum in agro
cum intelligamus naturale indicatorium in
humana natura originaliter seiatum et recti-
tudinem fidei in ecclesia inspiratam De vt
quod non potest intelligi quod dicit dominus Semen
platum te vineam electam omne semen veri-
tatem naturale ei indicatorium quod dictamen
fidei verum est semen quod ad veritatem vite as-
pirat et ad veritatem caritatis perducit Secundo
describitur quod incautele negligencia pariat
at cum additur Cum autem dormirent homines venit inimicus
Primo negligencia possident id est Cum autem dor-
Secundo malicia invidentis venit inimicus
Tercio astucia decipientis Et abiit
Describitur ergo primo negligencia possidentis Cum
autem dormirent homines id est cum negligenter
agerent prelati ecclesie vel dormiant a tem-
pore bonos pastores ut apostoli ac alii do-
ctores Sic non dormiunt reddit hominem
insensibilem respectu eorum que circa ipsum aguntur
Et negligencia possidentis non permittit ipsum
percipere ea que possunt inficere sibi subiectos
Hos ergo dormire est prelatos ecclesie qui ad
custodiam divini gregis vocati sunt negligencia

et inercia vel torpore Consiles autem sunt
tales vel pastoribus de quibus dicitur Luc 2o Et
pastores erant in regione eadem vigilantes
et custodientes vigilias noctis super gregem
suum Et illi de quo propheta dicit Ecce non dormi-
tabit neque dormiet qui custodit Israel Vel aliter
potest intelligi ista dormicio homo cum dicit
a ceteris animantibus intellectu et voluntate Pro-
pterea ergo semen scilicet rectitudo naturalis indicatorium
in cordibus hominum seiatum fuit vel bona in-
spiracio divinitus infusa diligens cautela
debet haberi ab ipsis hominibus per intellectum et volunta-
tem per negligenciam vtriusque fructus impediatur
boni seminis conplantati Sic enim iste due
potencie circa vera intellectus et boni
operantis dormiat vitiatur de hominibus illud
Psalmo Dormierunt sompnum suum et nil invenerunt
omnes viri divitiarum in manibus suis Providendum
autem non solum est ne impediatur fructus per
negligenciam superductam in cordibus nostris Sed
etiam ne in cordibus nostris aut in agro ecclesie
locum habeat malicia invidentis Et quo subditur
venit inimicus eius et superseminavit zizania in
medio tritici Iste inimicus intelligitur dyabolus
qui adversarius intitulatur cuilibet disposicioni divine
Sic non inimicos constituit diversitas volunta-
tum ita deo fit inimicus dyabolus prava voluntate
que contra dei voluntatem voluit sed intelligitur dyabo-
lus contra ecclesiam et divinis disposicionibus contrari-
tur Ideo salvator ipsum inimicum congruisse
nominavit Tali quippe nomine Luce x ipsum
nominandum censuit qui de eo loquens ait
dixit Videbam sathanam in adversarium vt
ex potentia nigrum sicut fulgura cadentem de celo
Hic ergo dicitur inimicus dyabolus est qui adversatur
et extollitur contra omne id quod dicitur deus hic
autem facit precipue propter maliciam invidentem
Deinde cum dicitur Et abiit describitur astucia
decipientis Illud enim abire non fuit nisi
quedam astuta subtraccio qua desinit
ad tempus scilicet persequi fideles in ecclesia quam
occultavit suas malicias vel quia desinit
temptacionibus molestare homines in quorum
corde aliquam malam suggestionem latenter
immisit vt in animo eorum admittitur
tanto paucioris molestias in prima facie
videtur inferre Sic non sepe facit dyabolus

tis in ecclia qz in corde humano In ecclia
quid' zizania erroris vl' dissensionis seiat
Sz tñ ita sic seminata mittit latet occu
lta ut accepta op tunitate fortius qvale
scat Cunto in ecclia mins agnoscitur tanto
magis augmentum sumit pul pr morē
cautelaz Similit' i corde hois a'qn sug
gestiões zizania supseiat hostis atq9 q°
facto desinit ad tps alias teptatões
imittē vt cptis ipa mins mala ppendit
tanto latenti effectu ei crescat Sz qndo
abire cōsultat malicie sue semen
Deinde cū d' Cū aut crevisset herba et
fructū fecisset tunc apparuerunt zizania
Ubi sciēd ē qz incremento et fructu bonorum
habitus ē opacō recta Et io habitus fidei
tunc crescat z fructificat qn ipsaz habēs
facit opacões virtutu Sic n' dicit fides
viva ē qui opatur p dilectōez Et ecōtra dr
mortua qn ei nō rspondet virtutū opa
Sic d' Ja' z Fides sine opibus mortua ē
Crescente itaqz fide i fidelibus p bona
opa z fructū faciente virtuti apperit hij
q p errores fidē hnt corruptaz et sic pl'
cū ctro zizania inotescat qn i pluribus
verbor z ostensionū disputatione apparebit
itelligentiar z opacōnū Itaz zizania
qn in herba pmula sit multa he similitudine
cū tritico sz i cremento z fructu toto discre
pat a tritico Sic oms heretici aliqn sub
ut similitudine seiat vl' vitat cū fide
In pcessu aut sue affecōis z i fructu
sue opacōis quātū a rectitudine fidei sint
deformes vn glo. Inl' Cū aut crevisset
herba id ē pficeret z fructū fecisset id ē
bone spei opus mōstraret apparuerit zizania
i' manifestauit se hereticor dogma Alr
aut pt hoc evidentia inf gi cū d' Cum
aut crevisset h' rc In pncio quidē fidei
inspiratē vel grē infuse ad' nō ē ho
pfectus i cli gradu ut possit dici tãz
spualis ut discnat ea q palliat se
sub colore virtutū Sz qn fides z gra in
eo suscepit incrementū z fructū boni
opis pduxerit i eod tūc fit hō spual'
z spualit' iudicat oia Ppt qd tūc dis
cnit errores a fidi sinceritate z vicia

a virtutū sinceritate Et hoc ē qd dt Aug
Cū aut crevisset Ca cū spual' ce cepit
tūc iudicat oia z io ei apparent errores
Discernit ei qcqd audierit a' legit aber
rare a regula veritatis Seq' z ps pn' lrs
errorū i accidētes aut sui rc In q ondt
quo alior defectus pacienter supportare debeat
In hoc ei qz prefati aud' supseiata
zizania nec tñ exarsit i ira sz paciēt'
tollavit qd' sustiet dicēs Inimicus ho
hoc fecit Docent paciāz p qua alior
supportent' defectus Et hoc ē qd' dicit
Glo Ecce paciā nō eni audito dolo ē
exarsit i iraz nec mox velasi volunt
ita z nos lesi pacienter sufferamus Dt go
Accedētes aut servi rc Ad cuius evidēciaz
Scienduz est qz vera pacia alior defectus et
malicias sic supportat ut in'lmiqst eos
iudicio superiori dili' grat motiva et
eius ipos admittet Non potuerit adesse fan
pduci z mēt' iustum q° sit pdictor
auctor Scdm pdcā go h' p° intro
ducit' arbitrium superioris qz accedētes
aut servi prefati ad ipm sz prefatū
tñ superiorē eum iniciat eos agnoscunt
2° adiungit' examē discussionis qz dixit
Due nonne bonū semē seiasti i agro tuo
volut n' facē auctor aucts iudicet a
leg trāsgressionem hūc pōt Kal'os Augm
int i ogeres ne vitupet quicqz 3° addit
signum admiracōis cū subd' Vnde ergo
ht zizania Admirat' n' fideles z pii
vn potuit ortū hre malicia cū d' quos
velit bn sentiē Sz qm nō oms sunt
regule ōformati z i sc qz eis mēt
docentu instruccōis Et ait ill' Inimicus
ho fecit hoc Actor quippe pui lrs ois
erroris ōisqz malicie diabolus ē Si go
p bonū semē intelliga' doctrina fidei
i agro ecclie seminata p xpm diabolus
q ē inventor error' sic doctrine rez
sz inimicus qi vitiu a q decadit ōdicens
Si aut p bonū sem intelligūs bona
disposicōem inspiracōis dīne vl' nale
inditatorm i agro humani cordis a deo
origualit' seiatū Et sic diabolus ē inimicus
qz inventor est male affeccōnis quia

micet prava desideria in humanis cor-
dibus disseminare Hic ergo eius vitiis obtemperans
sathan inimicus describitur qui dicitur Inimicus
homo hoc fecit Pro tanto autem additur homo
quia quando quasi amicabiles apparenciam osten-
dens sub specie boni apparens persuadet homi-
nibus ad visum Vel ideo secundum Iheronimum dicitur inimicus
homo quia continuando ipsi deo ut deus est vo-
lens ad inferiora est hominum delectus est
De quo post vos despicitur dicens Colligere
dne non oportebit hoc De. Secunda pars
principalis Sequitur ac dixerunt etc In qua ostendit
quod indiscrecio sinam cito precipitat Et ideo
hic docet discrecio Vnde nescient ut boni
viri ex zelo iusticie cito moventur nimis di-
screte contra malum ex quo potest eis subori-
volumus ut homines qui erroribus implicantur
vel quod bonum quietem perturbat vel quod religi-
onis statum dissipat honestates tollantur
de terra quos oportet discrecio doceri ad quod
non melius providetur quam si dei sapienciam et vo-
luntatem requirat Et hoc est quod evangelista in hac
parte notavit In qua primo inducit zelum
bonorum divinam iusticiam consulentem Secundum ac d.
Secundo subiungit dei consilium discrecionis prudenciam
edocentem Et ait non ne etc Introducitur
ergo primo zelus bonorum consulens dei iusticiam
Hii enim boni fuisse sunt quibus est tanta cura
de semine bonitatis et sathan ut volunt eve-
llere omnia que possunt fructum seminis impedire Et
ideo volunt evellere zizania que possunt fructum
seminis impedire ne impediat non autem ut co-
burat Vnde in eis signum desiderant ut et col-
ligere ea Vnde quidem per diligenciam si colligere
per disciplinam Sed quia in hoc desiderio et pio
affectu volunt precipitare fere sinam Ideo
domini voluntatem interrogant dicentes Vis acsi
dicat in nobis est promptitudo expectandi ea
que efficacias boni seminis impedire consen-
tire in hoc nostro desiderio tuam voluntatem pro
regula nobis constituimus operandi Sed quoniam
deus pacienter expectat etiam illos qui sine fidei
adversantur Ideo eam consilium discrecionis providens
deus fidelibus dicens Non ne forte colligentes
zizania eradicetis simul cum eis et triticum Ex
quo datur intelligi quod deus malos expectat
dans eis locum penitencie Et in hoc sic dicit

Hieronymus monemur ne cito a communione fidelium
quemquam secernamus quia fieri potest quod qui hodie noxio depravatus
est dogmate cras resipiscat et defendere
incipiat veritatem Aliter autem secundum Augustinum potest intel-
ligi Ne forte colligentes zizania etc Aliquando heretici et
scismatici vel alii pravi in ecclesia habent aliquos
defensores ex simplicitate vel amicicia vel alia
racione non mala propter quod tamen malicie non fa-
vent sed tamen personis Cuius ergo casus hereticos
vel scismaticos velit evellere vel per publicam
sinam velut ex hoc periculi scandalum immi-
neat inter bonos hinc dicitur congrue propterea
verbum scilicet Ne forte colligentes zizania idest ne
colligendo vel puniendo quos scandalum et
divisionem ponatis inter electos Tercio
autem quarto alius modus potest hoc quod dicitur saluator
intelligi scilicet Ne forte colligentes zizania etc Nam
per zizania intelliguntur heretici per triticum intel-
liguntur electi Cum ergo multi heretici occasio
fuerint multa bona veritatis Ideo fuerunt eis
occasio ut erunt triticum depuratum Et
si autem corpus fuisset ab ecclesia passi electi
non pervenissent ad statum tam perfecte veritatis
ac per hoc triticum fuisset quamvis eradicatum
Quarto potest intelligi de quibusdam quos deus ad fidem
suam adducit iniustis hereticorum Cuius enim
verus consilii per iudicium qui sub specie sanitatis
personas habent doctrinas aliquas ab eis in occulto
putantur doctrina non sana vel de hoc scelo
rapiantur vel ad manus veniant vel fidelium
quorum monitis non sinunt errare Si ergo ante
talem conversionem illi heretici fuissent ablati
de medio electis qui ad triticum pertinent forte
non pervenissent ad fidem Quinto per triticum non
invenerunt intelligitur verbum sacre scripture quod
ergo vita et doctrina hereticorum fuit magna
motiva exponendi dubia scripturarum Ideo si
electis fuissent collecti idest statim de ecclesia
expulsi triticum sacre scripture ad maturi-
tatem expositionis debite non venisset Si
enim paulus dicerat zizania fuisset de medio
sublata non habemus triticum tam copiosum
explanatum eius Circa sic inter triticum et
zizania quod latina lingua vocatur lolium
magna est similitudo in tantum quod angustiam
faciat species vix decernatur a tritico
Sic ypocrite signa sine suspicionis non de aquis

leuit eradicetur d' etiam donec fructus
eorum manifestius appareat Ultima expo
sitio e' 1a q e tacta sup Et ex dictis
hec o'o'nata Unde et Aug' approbat d
quibusdam erran d' p'forte sil' eradicari tritici
tu eradicaret z zizania Una multi p'us fuit
zizania z p'ea triticu fuit q nisi pacienter
cu mali sint tollerandi ad laudabile nuntiatem
tatem no p'venirent Itaq si evulsi fue
rit simul eradicatur z triticu qd' futuru erit
si eis parceret Exspectari ergo p longanimitatem
darent persone usq ad debitu tps quinta
de vite Et io Sec' quinta p's p'n' libri Se
mite utraq crescere usq ad messem In qua
ostendit longanimitas usq ad debitu tempus
q multa supportat Pot autem p messem
intelligi anime disposita in totum ad credendum
Sicut d' Jo e Levate oculos vros et
videte regiones q' albe sunt iam ad messem
hec e corda hominum disposita sunt ad fidem
Et eod mo accipi' ea ait xpc cu d' Messis
quid' multa operarij at pauci rogate ergo e'
Alio' accipi' messis p q'dam maturitate
i qua fructus evidenter apparet facit ex
pressa notitia d' radice In hoc n' differt me
ssis ab herba q' messis dicitur qn venit ad
maturitatem spicarum z fructuum herba vero
qn au fructu pullulat z accrescat Si
nat' ergo zizania cu frumento crescere usq
ad messem id e p longanimitatem pmittantur
veri z falsi scilicet fideles z heretici ouod
ti crescere usq ad messem i' usq ad manife
statem z evidentem operationem ut viso fructu
utrorumq clarius ab invicem secernantur ne
p eradicationem alicuius de quo malus suspicari
batur triticu evellatur i' bonus aliquis aliter
q' requirit veritas iudicetur Alio' p messem
pot intelligi dies iudicij i q reprobi colligentur
ad penam z electi congregabuntur ad gloriam Et
qm tunc erit tempus iustitie retribuende
unicuiq qd' suum e Jo se' ultima p's evangelij
Et in tempore messis dicam messoribus meis
colligite ec Ubi ostendit q' iustitia di congru
enter remunerat Circa qua videndum optime

Tempus congruenciam
ministrorum sufficienciam
Iudicandorum diversitatem

Tempus quidem
congruencia cu
d' Et i tpe qd'

messis Sicut enim i tpe maturitatis
messium no expectatur amplior fructus
a radice q positum e qui i tunc in fru
ctus Ita tpe iudicij finali omnium iudicandorum
non expectatur aliquis fructus a radice
voluntatis Et ideo p tempus messis con
gruenter ponitur tempus iudicij Unde ib
qd' dictum e Joel 3 Consurgite z as
cendite gentes i vallem iosaphat quia
ibi sedebo ut iudicem omnes gentes i cir
cuitu mittite falces qm maturat messis
Ministrorum autem sufficienciam optime vide
tu adiungitur Dicam messoribus meis
Isti n' messores angeli sunt quorum ministerio
mali i die iudicij colligentur Unde d' ait
Mittet filius hominis angelos suos z colli
gent de regno eius oia scandala Ex
quo autem p tempus messis dies iudicij p autem
messores intelligi debeat ipse salvator
statim exposuit ait 13 Messis inquit
consummatio seculi e messores autem angeli sunt
Tertio oz videre iudicandorum diversitatem que
manifestatur qn concluditur Colligite primum
zizania z alligate ea i fasciculos ad
comburendum ignem Cetere reprobi pro iniusticie
colligunt ne electi timeant cu eis in
volui penis quorum no consenserunt factis
Et eo ut eorum videat pravitatem similiter qui
pravitates supportant p patientiam Et
p fasciculos distinguntur ut sic diversi tres
habuerit dampni sectam aut pravitatem ita
distinct z diversi supplicijs puniantur Et q' i
dispari pena pro ea id instrumentum iusticie
Jo adiungitur simpliciter cu generaliter exponitur sed
ignis ad comburendum Postea cum hij q p
paciam discretionem z alias virtutes tollera
verit malos afflictores fuerunt quando in
mundo dispergendum ipi unitu pravitatis et
pacem sunt ad unum primum intrandi et in
unitatem felicem consortem congaudijs Jo adiungitur
Triticu aut congregate i horreu meu Ad qd'
nos perducere dignetur cristus iesus q e benedictus
in secula Amen Dominica i septuagesima

Simile e regnum celorum
homini patrifamilias ait xpc
In verbis q nobis notesunt
hoc videtur ee commune Et

aor e ea sollicitudis Ita q amans
ꝯfirenent ꝓvocate dilectu ad opera
meritoria Et hᶜ dico d'amante ex dilectione
sincera Ad talia vo opa provocat z idu
at q optat dilecto pmm qd acqrit
ex merito Et io mag optat ei pmm
tm pu le Ex qm ad sollicitudine
opis ex quo merm ꝯtingit pmm
tior quo qs panet care nl pmari
pmio nilu facit Ideo xpm e aan
tis sollicitudine merite ex tiore Cum
go qditor nr lsbali aore nos dili
git Io ad opa meritoru genq hnam
om tpe om etate suplege idut
Et ut fortis aiaret ad opa pmm
vnicuiq bene opanti pmisit Ex
ne ꝯsilium negliget bene opai tio
rem finalis sine sp merite studiut
Et hᶜ e qd pm eron seics plene
ꝯtine vide In q radix aore tamq
ra dmor opm eta electos pmitt
eu deq nr patfamilias ꝯpat Nuc
em xpm e aare z oia eta filios ex
amore opai Cu go deq ex amore
sincero nos tm filios diligit hinc e
q de nobis sollicitas cura gere Pͦ
nos ad bonu opa ivitat Zͦ ex ꝯsida
tone pmij ad meritorias actos nos p
vocat Zͦ ex tiore final sine nos sol
licitos ee penat Cuncta i puti ewo
ꝯtinet cu dᶻ Bile e reg In qͦ dᶻ
Sollicitudo dina nos ivitans ad
merit vt eusim mm glosa Cu at
Dina munificentia nos vocas ad p
Dina iustitia nos pmittias iudicium
formidolosu i Et accipiet innumerab
Alia introductio Aliqui desinit ho
bn opai qa no ht q provocet ipm ad
opa Aliqui vo q lig heat provocante
ipm ad opa tn no spat boni pmm
d'labore Interdu vco opai negligit
qa iudiciu no formidat quo iudicio
bene opantes pmiabunt et ociosi
pmio frustrabunt Saluator go
nr volens insinuare q negligentia bn
opandi ex nobis pvenit no ex deo
In puti pala demrat q deq nr ad

hᶜ nos ivitare nuq desistit ivitando
ad opa pmitte do pmm bn opantibus
Et ꝯminado oibus iudicm qͦ electi a
reprobis discriant Et scd hᶜ puis eva
gelm ꝯtinet ptes tres Pͦ ostendit
Dina providentia qn nos ivitas ad
meritu In pu ad pmm i Cum scd
Dina clementia habundant nos vocas
Diuina iustia dnt pmitias iudi
cii i Et accipiet innum Circa ad pͣz
pte Sciend e q aliqui venit ad exe
cu bonu opis ex pmissione eti et de
terminata pmij Quida aut ex pmissione
idcti pmm sz tn ꝯvenient z iusti Aliqui
vo sub nullius pmm pmissione vocant
ad opa no tn sine aliq spe recipiendi
aliq ꝯsimo d'hᶜ nlla mentio fca fuit
a dno q eos ad opa ivitat Et hs tres
mo describit salvator hoies ivitari
a do ad opa merit z venire Manifestat
Pͦ qlit aliq ad hᶜ ivitant sub certa
pmm pmissione In pu cu hoias eva
Alios qr aliq sb iusta retributione Et ꝯsilio
Zͦ quar aliqui absq om pactione Circa
vo vndecimi exeut Et go pͦ Sile e
regnu celo hoim patfami Vbi vide
Invitatis clemencias In noie patfami ad
Eq diligentias i sollicitudine matutina Circa
exent pͦ mane ii denarij diurni
Modi ꝯveniencias circa sb eta ꝯventione
Pmittit go statu ecctie q e in hac
vita subsistit ne regnu celo dicit Sile
e regnu celoz i militantis ecctie de q sud
et status In sacro quod ewangelio noie
regnu celoz intan dat intelligi sta
tu ecctie triumphantis vt ait q Beati
pauperes spu qm ipo e r ce Et hic
status p tanto dr ee regnu celoz quia
bti regnabit i celo cu xpo qui erut i
iͦ statu Aliqu at noie regnu ce dat
intelligi sacra scriptura vt ait z Au
feret a vob regnu ce z dabit geti
facienti fructu eq Et hs idco regnu
ce dicit q i ea ꝯtinet doctrina ex
empla precepta z monita qbus mediantibus
pt devenire ad regnu ce Aliqui vco
noie regnu ce puti tpis eccam designat

vt ayt $\mathfrak{z}$ Mutet fi ho aug. f. 7 collig
d'rego eꝯ o. sean. vbi ſi Ergo opta itellig
etiã puꝰ tpꝰ Cũq ꝑ tãto regⁿ ce.
dᵗ ꝑ quito in ipã ẽ gressu hoi fac̃e opa
meitoia q̃bꝫ pueiat ad rgum ce. De
q̃bꝫ opibꝫ tota vita pala ẽ gtexta Deīn
cũ dᵗ ꝑfamilias adiungit clemẽciã ivi
taut. Non eī ex alia racõe ꝙ ex ſola
clemẽcia pueit ut deꝰ nr̃ q̃ nullo bono
sue creatũe indiget. Nec ex eod' bono
ipiꝰ creatũe aliq̃d reqrit. tãtaꝫ curam
heat d' eiꝰ vnito 7 pfectu quãtã habꝫ
pifamilias d' domesticis suis. Et io recte
pr'ſfamilias ſilitudie gditor nr̃ gerit
Cũ sic dᵗ Greg. i ol' electos suos in hoc
mudo sic possidet sic pr'familias i domo
Alit est clemẽcia nr̃i redemptoris h' loco
describi. Cũ sic tractu ẽ ſup ipm pris
ẽ oia ex aore erga filios opari. Cũ ergo
saluator nr̃ creaturaꝫ vniusq̃ maxime
racõale ex aore gubnat Ideo noie pri
familias cueniẽt' exprimit. Sic n̄ pat
familias ex dilectõe remunat eos q̃ in sua
domo sṗ ei obedient' ſuiunt. Et eod' aore
castigat eos q̃ sut sue volũtᵗⁱ rebelles
Et est ex eod' prouit desides ad exercicia
studiosa. Ita gditor nr̃ an'os tm̃ sibi
obedientes pmiat. Rebelles tm̃ voluntati
sue cruos castigat. hoies vo q̃ i h' mudo
s' ad opꝰ boni excitat. Et ꝙ h oia pficit
ex aore ordinato. Ido gⁱᵗᵘʳ dr̃ pr'familias
totiꝰ mudi cũ sit sue rex domꝰ Et h' ẽ q̃d
dᵗ Crs ſup ayt ho prfamilias cuiꝰ ẽ cura
celi 7 tra cũ vna domꝰ ẽ fundata aute
celestiu terrestriu 7 inferiorꝫ creaturarũ
Et h' heꝰ prefiᵃˢ Cũ sic dr̃ ayt. xiij
pfert d' thezauro suo noua 7 veta Noua
quid' ꝑ nouu mod' pmiãdi nouit' pme
quid ꝑ noui mod' pmiãdi noui p̃me
rentes Et veta iudicia atꝫ antiquas ret
butes malorꝫ Deinde cũ dᵗ Cum exyt
pᵒ mãe gduce opaios i vineaꝫ suam
Ostendit eiꝰ diligẽcia. Cũ exyt no
ꝑ loci mutacõꝫ ſꝫ ꝑ boni affectꝰ imis
sioꝫ 7 ꝑ angl'icaꝫ opacõꝫ vl' ꝑ n̄ales
indiciꝰ ractm illustracõꝫ. Sup'em ꝙꝰ
mos qꝰ inuitat ad boni opꝰ ſꝫ vl' in
spiracõe diue grãe pueniente Sicut dictũ

Nos aĩa eꝯ pocicẽt ine h' ẽ mcam
volũtatẽ instigãdo velut bn̄ opari
Vl' amonicõe angelica instigate ad bo
nũ Vl' lumie nãlis racõis q̃d dictat ſp
ee bn̄ opandũ. De q' loquꝰ dd dicẽbꝫ
Signatũ ẽ ſup nos lumẽ vultꝰ tui dñe
Ostendit eciã diligẽciã ꝙ pᵒ mãe exyt
Sollicitudo diligentis h' causat i hoie
vt cpetẽto videat tpꝰ 7 mod' 7 etatẽ
optimã stati aggrediat' id cũ q̃d sol
licitudiem ht Et h' potissime vm̃ ẽ
qñ talis diligẽcia orti ht ex amore
libali. Nã gᵒ deꝰ nr̃ ab etno genꝰ
hũanu ex libali aore dilexit h' ẽ
ab exordio gdicõis eꝰ ipm ad bonu
inducẽ curat vt cũ mãe ip gduce ex
ipse dicit. Cũ in prima etate adaꝫ et
eꝯ posteros ad exerciciu boe actois sollicitat
Ita ꝙ ymaginabim' totu pus ſclm sic
vnu diez magnu quid' cõtm ad nos bne
at cõtm ad di vitaꝫ Cuiꝰ diei mãe sed'
Greg. i ol sut ab adaꝫ usq ad noe. Bene gᵒ
mãe exyt gduce opaios q̃ manifeste
cepit a pᵒ iustis etiã merc̃de bn̄opantibꝫ
polliceri. Pot ecia h' ꝑ vinea intelligi
eccia dᵉ Grm id ysa. 7 vinea n' exercitũ
domꝰ ysl' ẽ Et in pᵒ vinea d' egypto
transtulisti 7c. Cũ i' ꝑplis ysilitacõꝫ pñr
primitꝰ i eccia dᵉ collocatꝰ erat vñ Greg.
i omelia Conditor nr̃ vinea ht vniusaꝫ
sꝫ ecciaꝫ q' ab abel iusto vsq ad vltim electũ
qui i fine mudi nasciturꝰ ẽ duiat. Et
iustos ptulit cũ tot palmites misit
Deiuducendũ gᵒ dñs plebẽ suã cũ ad
excolendũ vineaꝫ multo tpe instit opa
rios mittẽ Vn̄ 7 pñs ꝑ pres ꝑ medui
ꝑ legis doctos deinde ꝑ ꝓphãs q'uaꝫ ꝑ
ꝑ aplos i vinee cultura laboravit Alio
opaios i vinee cultura laboravit. Alio
ꝑ vineaꝫ pt intelligi iusta ſꝫ Crs. Sicut q̃
diuise spẽs ponit ſꝫ cũ diuise vites pñ
mã ſrecũ castitatis pacia cetere vͭ vt
Ad eꝯ iustiᶜ opacõꝫ atꝫ cultura deꝰ nr̃
ab exordio mudi cũ pᵒ mãe hos excitat
Vt 7 primũ mãe ſiue pueilaꝫ etatẽ
calibꝫ hoie ꝑ rationale. In q̃ mox ht
lumẽ discrecõis. Sicut lux sol' mãe nobis
ĩcepit. Ille gᵒ pᵒ mãe gducitur ad

vineā dni qr a p^a etate sue discreciōis
ad iustic opa deo vocante assiunt^r et dpu
tant^r Ita ut dicē possit cu ppha Ysa 26
Aiae vigilabo ad te Ad hc n mōe idu
at nos Salon Ecc^e xi Mae semīa
seme tuu Ille ei mae sey sim seiat
q a pmo discrecōis sue aimo opībus
iusticie atq̄ vtutu i puericia insudat
Deinde cu dr Conuencōe aut fca cu
opariis ex denario diurno misit eos
i vineā sua oīdit^r mōi quencu^a Et h
qsistit in libtate atq̄ eqtate In libtate
quidē qr no qpellut s; sub spontanea
quencōe ad opandu mittit^r vt tanto
sit acceptabilius opus nrorum quato
fuit spontanea voluntate sollicitiusq̄ ac
expeditum Consistit ec^m i eqtate qr sub
pactione duaru diurni vt q tota vita
sua qsi tota die i finero diue pdicōis
vl' i exercicio vtuose opacōis laboauerit
p mercede denariu diurnu etne vitebu-
recipiat Cum mito diurnus dr qr ad die
etne cum h^r ducit Diurnus eciā dr qr p
opibus in luce vtutis factis opari i die
debet^r Alit pt eqtās huius qvencōe
notari i diurno denario ut intelligas qr
denarius olim dicebat^r hns figura yma
gine pdecti nūmi s^r nummis xsialibus
qpurabat^r Sic gō opans a pu^o vite
sue usq̄ i fine denariu diurnu pmittit^r
Eciā obsuatoi decē pceptor^r ymago dei
informata i etne lucis claritate debe^r Et
hc e qd dr Inil' Conuencōe fca hc est
qfirmata pmissiōe qr p ymagine dei
reformandi erunt si eciaz edificio deka
logi mandatis insisterunt Ille n e denarius
d qo dr Apoc' vi Bilibris tritici denario vno
Bilibris tritici geminatu opus sicut cui^s
quibz debe^r denarius vnus Eciā omne opus
qd hic fit ex libra gemine cari^t^s i patria
remunerabit^r denario pmij glosi nostre
mtis ymagine reformatis Et tres bili
bres ordei denario vno In ordeo i qo sb
cortice medulla gtine^r. Sunt opa fcta
ex mensura fidei bēe cantatis quibus dab^r in
primo idē denarius q et pmus dr eē pau
opum q fuit ex gemina caritate

Sub ista gō pmu quencōe deus nost
mittit opariōs i vineā suaz hc est i
cultura scē ecclie p opus pdicacōis et eo^s
cionu iustie opacōis Deinde cu dr Et
egressus circa hōam tciaz et Ostendit^r qualit
alioqn ad bonu opus vocant^r sub iusti r
tribucōe Et qr isti st in tipla dra qr sue
illi q circa sexta et nona hōa venit^r Ideo
h' dividi^r in tres In quo pmo descbi^r
Inuitandor desidia
Inuitātis iusticia c' Et illud dicit
Eius vigilācia Iterum aut exiit
Dicio gō describi^r desidia inuitādoru
cu dr Et egressus circa hōaz tciā vidit alios
stantes i foro ociosos Ubi et tpus et modus
et locus et ocii desidia manifestat Ips qd'
qr hōa tcia Sine n p tciaz hōaz itelliga^r
etas scda q fuit ab ipo noe usq̄ ad moisen
Sine intelliga^r etas hois q adolescēcia dr
Eciā lux meliōs et vtus naturalis calor i ipa
iaz augeri incipit Sic vtus sol' hōa tcia
crescit qd ad augmentu desidie i ociosis
ptinet Maiois n pigricie signu e qn aliqs
pcedentes se opari qspiciat et tn ipse non
opat^r eē qn pius n^m opantes qspexit
Ex hc gō qr hoies scē etatis mōi bene
opantes pcessant magnu argumentu
torpori fuit qr hoies etatis scde eis suc
cedentes bn opari no acceptabat Et eod'
mō qr aliqs etatis iā pcecte s adolescēc
videat innocēs se bn opari et tn ipe sic
opari negligit argumentu e magnu tor
poris ad bonu Eine torpore volebat a
se excludē q dicebat Eccl' vi A iuventute
tua excipe doctrinā et usq̄ ad canos tuos
invenies sapiaz Modus eciā desidia istor
pbat d qo dr Invenit alios stantes Aliq
quando erat q ad opus bonu sic porcos
no incitat s stabat qr p supbiaz et
ppias temitates i sepos fidentes ad
opus nrorum cinere sim pr tois no icli
nabat Stabat eciā p affectu cordis tn
p pedes ad opus ex quo mercedē eternā
acciperēt no ambularet ut qsi inmobiles
p desidiaz a bonis opacoibus vacaverunt
Locus eciā qvenit ad eor desidia qr sta
bat i foro Eciā n ociosi a bono ope ul'

abo(n)a meditatione vacuum Hunc dyabolus
venalem facit quia facilius potest cum illo desi-
derio trahere quo voluit In illo foro ergo stabant
qui venales erant et de facili emi atque seduci
potuissent Sic nunc venales erant ad eternum con-
sentiendum dyabolo Ita venales erant per facilitatem
liberi arbitrij ad consentiendum conductori deo
vel glorie Multis stantes in foro qui venales
si quis digne emere vellet Aliter etiam in hoc
verbo eorum desidia manifestatur forum nunc locus
est in quo emendo et vendendo alij alios de-
cipiunt sepe Et ita qui laborare renuunt aliquando
sepe decipiendo vitam qui ociosam ducunt
In hoc ergo aliqui ex vineas hoc est ex exerci-
cium sancte predicationis vel boni operationis potest
aliorum multorum salutem querunt in foro esse di-
cuntur Unum ergo forum autem est contrarium est extra
vineam in ecclesiam etc In hoc ergo mundo ven-
dentes et ementes vivunt homines et invicem si-
fraudem facientes vitam suam sustentant
Deinde etiam eorum desidiam manifestat Dicit quo
dixit Ociosi Dupliciter aliquis desidiosus esse potest
Uno modo si vacat voluptatibus et operibus delica-
tis ex quibus aliquis eius sit remissus ad bonas
actiones Et mollis atque effeminatus ad actiones
strenuas Et talis vere dicitur ociosus quia ad
nullum opus remuneratione dignum assurgit Unde
Seneca Cum non sic vivunt qui eternus sue
voluptate pascitur etc utique ociosus dicitur
quia fructum divini operis non sentitur Alio modo
dicitur quis desidiosus quando habet tempus et oportunitatem
atque facultatem bene operandi Hic autem non
ledat luxus voluptuose vite non vacet
tamen bonum operari recusat Ad similitudinem est
cavendum ociositas sic dicitur Ecclesiastici 33 Multa mala
docuit ociositas Et per Ezechielis 16 Hec
fuit iniquitas Zodome sororis tue superbia
habundancia panis et ocium Unde ergo non
inveniam desidiosum non inveniar ociosum Si
nos plus aliqua non capias sed eam de tuis
bonis des pauperibus et opera pietatis et
virtutis perficias ut intus cum milite forti
quidam possis Dicit quidam est probitas vel pacem
ociosum non credit Ad hoc inducitur Isidorus
in sinonimis dicens Pectore ocium non diligas
ocium non ducas vitam in ocio fugiam corpo-
rum laboribus exercere operis eorum studium

Et etiam reddit ibidem subdens Grauius li-
bido vincit quem ociosum invenerit cedit ad
libido ubi cedit opi cedet ociositate Ut
possit vinci in hoc etiam quod dicit Jeronimus in epistola
Semper aliquid boni operis facito ut te semper dyabolus
occupatum inveniat et numquam te inveniat ociosum
Deinde cum addit Et illis dixit Ite et vos in
vineam meam describitur retributio iusticia quia
non gratis et sine fructu nec operarios laborare
sed sub retribucione condigna quam pollicetur
eis dicens Et quod iustum fuerit dabo vobis Et
quiescit aliquis Ciuitatem sub certo pacto sed de
nario diurno conduxit eos quos primo mane
in vineam misit Istos autem et sequentes sub
incerto sed iusto pacto ad laborem invitat
Ad hoc potest triplex reddi Uno modo accipitur hic
vinea pro iusticia et primo mane pro prima etate
hora vero tercia pro secunda etate Hic autem sic
accepte intellectus est quia in certitudo premij
inducit aliquem negligentiam ad operandum iusticiam
Certitudo autem eiusdem premij inducit hominem ad
sollicitudinem operis virtutum Ne ergo Adam et
posteri eius in prima etate se excusare pos-
sent de negligentia quam habituri erant ad
operandum iusticiam per incertitudinem premij certum
pactum fecit cum homine primo et cum omnibus posteris
prime etatis promittens eis premium vite eterne
si iusticiam conservaret Et huius premij
certitudo ex promissione denarij diurni datur
intelligi Secunda vero etate in diluvio terminata
non fuit aliud promittendum eis qui in secunda etate
volebant operari nisi quod iustum fuit dabo vobis
etiam pacto est conditor vero plus retribuere
quam mereri possit quos per adiutorium legis nature
tempore vel legis moysi scripte Et ideo sub
eadem forma pacti misit ad vineam hos
tercie hore per quos intelliguntur hos a noe usque
ad moysen Et homines sexte et none hore
per quos intelliguntur illi qui fuerunt sub lege a
moyse usque ad christum Unde subditur Iterum
abijt circa sextam et nonam horam et fecit similiter
hoc est sub conventione simili eos misit in vineam
culturam Hunc exponit gradatim decla-
rans sicut aliquis dicit Ideo complet primus qui
sperat denarium diurnum alios autem sub certo pacto
convenit dicens Et quod iustum fuit dabo vobis
Deinde cum dicit quia prouidentibus fuerat adam

Et om̄s p̄mio ī diluˀ p̄mū c̄tu pacti
fēt adeu ne diceret ꝯ se neglexisse in
scias ꝗ nesciebat q̄ p̄ma fuāt ītemp
tuꝰ ꝑstis aut̄ nō fecit pactū ꝗ tantū
patꝫ ē retribuē q̄ntū merēān̄ ł ca
pē nō spabat Aliˀ pt̄ dici ad hᵉ ꝗ
deꝰ nō tantū pensat opꝰ ex d̄imtm̄ te
q̄ntū ex intēsiōe volūn ł ꝛ sollicitu ne
affectōis Vn̄ dᵗ Gg̃ ī ol' ḋ s̄co Andrea
Deꝰ poci͡q pensat affectū ꝗ censu ꝑe
pendᵗ q̄ntū offert̄ ī sacrificio s̄ ex q̄nto
pferat Nā ḡo aliq̄ tardiꝰ venientes ad
fidē vl' opꝰ iusticie cū maiori sollicitudine
ꝛ maiori fuōe possit ī vinea d̄ni labo
rāe ꝗ̄ illi q̄ p̄uꝰ ad hᵉ vocati venerūt
p̄uē eoꝝ hᵉ equaᵗ ꝛ miꝰ fuerūt facere
Ideo eis p̄mittit p̄miū sub mensurā
iusticie s̄ magꝰ ꝛ miꝰ Vn̄ Aug̃ Cra opa
nōs tūc hoīe nō ꝑueniᵗ ad totū opꝰ q̄d ꝗ
poterit opari suo iudicio repnaᵗ Pote
rat ei equale opꝰ facē ī vinea eiꝰ q̄
ex mae sunt opati Tᵒ mō solm̄ pot ex
pōndo de ill' q̄ ꝑꝰ aliq̄ p̄cā ꝯūsi s̄t ad
opꝰ iusticie Ille em̄ q̄ s̄p p̄manent ī noce
ciaꝫ pᵒ mae s̄t vocati Et ꝗ n̄ ꝯūse
rūt ꝯūm p̄mio gloie Jo p̄mittiᵗ d̄naꝰ
gloie Sꝫ q̄ ꝑꝰ culpā ad viā iusticie vl'
ad rectitudinē fidei ꝯūsi s̄t ad terciā sextā
vl' nonā vocati laborāe cepūt Et q̄m
talīu vita intercꝰ fit dō crudōr ꝑᵗ fuōꝫ
deuotōis ꝛ excelleᵃꝫ boni opis ꝗ mo
dica tempᵉꝰ Jo talibꝫ p̄mittiᵗ meꝰ
s̄ iusticiaꝫ Cra ei iusticia retributia exigᵗ hᵉ
talibꝫ dabiᵗ ī p̄miū Et hᵉ ē expō Gg̃
Deinde cū dᵗ Jterꝫ exiit c̄ca sextā ꝛ no
nā horā ꝛ fecᵗ silit̃ ostendᵗ d̄ni n̄ri sol
licitꝫ vigilanciā sine diligēciā Cra nō
tm̄ ī pᵃ etate mūdi ꝛ c̄ca hᵉ ī p̄ncia
ꝛ adolescēᵃ tm̄ Sꝫ ī sexta ꝛ nona ł ī
q̄rta ꝛ q̄nta ꝛ sex eoꝝ etate mūdi vl' ī
iuuētute a senectute ad cultū fidei ꝛ iu
sticie opa inuitauit Hēmo͡it at sextā
ꝛ nonā horā Nā s̄cꝫ ꝑsi in illis duabꝰ
etatibꝰ q̄ fluxerūt a moyse ꝑ dauid
vsq̄ ad ꝑ̄m gentē vnā sꝫ iudeos potissim
vocatᵗ q̄bꝫ testamentū s̄m ꝛ pacta dispo
suit Deinde cū dᵗ Cca vndeᵃꝫ vō exiit

Ostendit qualiᵗ vocauit Aliq̄ absꝫ
oīoda pacōne Vbi introducit q̄tuor

Tpis ꝑlixitate — Ꝑlixitatē q̄de
Hōis sterilitate — tpis introducit cū
Īꝑpauꝰ boite — dᵗ Cca vndeᵃꝫ vō
Gnieꝫ vtilitatē — exiit Ꝑlixitāe q̄de

suit tpis vsq̄ ad finē mūdi Et eoꝝ ī q̄o
fine aliq̄ opa iusticie facē ī ꝯsueuerūt
Ꝑlixitas eoꝝ tpis ē q̄d vsq̄ ad etatē decre
pitā q̄ ad horā vndeᵃꝫ aliq̄n bn̄opari
neglexerūt Vn̄ Gg̃ ī ol' Vndeᵃ vō hoā
ea ē etas q̄ decrepita l' senectꝰ dr̄ Cra
ḡo ad vitā bonā aliꝰ ī p̄ncia alꝰ ī
adolesc̄ᵃ aliꝰ ī iuuētuᵉ aliꝰ ī senectute
aliꝰ ī decrepita etate ꝑducat̄ q̄ d̄ns
hoīs opaꝫ ad vineā vocāt Ꝑᵒ adiugᵗ
sterilitatē opis ꝗ ī ᵃ hoā īueīt alios
stantꝰ sub intellige ē ociosos Vt stantes
q̄ erecti ꝑ supbiā Ociosi at intelligūᵗ
ꝑ opandi neglīaꝫ Sꝫ q̄m d̄na cleīᵃ
malos increpat vt corrigāt Jō potᵉ inc
pauꝰ bonitatē d̄' q̄ dr̄ Et ait ill' Qd hic
statꝰ tō die ociosi Vbi pᵒ introduᵗ roablē
rephensiōm Pᵒ silataꝫ excusacōm ī dicē
ei ꝗ nēo nos cōduxit Pmittes ergo
roabile rephensiōm dᵗ Quid hī stat
q̄ erecti ꝑ supbiā Tota die ꝑ q̄muāꝫ
boni execucōaꝫ Ociosi ꝑ negligēᵃꝫ Ac
si diceᵗ s̄ intell' Cum tpe ꝑ salute vrā
laborāe negligit Cum em̄ tūsire vidᵗ
tot tpa ꝑoꝝ hoīꝫ Cum eoꝝ exoptus ē
statꝰ diuisꝰ sue vite vtiq̄ opari debꝫ
Vn̄ Gg̃ in ol' Cum em̄ tūsacto tā lōgo
tpe ꝑ vita sua laborāe neglexerūt q̄
totā die ociosi stabat Et infra Cum vsq̄
ad etatē vltimā dō viuē neglexᵗ quasi
vsq̄ ad vndeᵃꝫ ociosos stetit Vnde rec
vsq̄ ad vndeᵃꝫ torpētibꝫ dᵗ Qūid hic
statꝰ tō die ociosi Ac si apte diceᵗ Et si
dō viuē ī p̄ncia ꝛ ī iuuētuᵉ noluist
saltē ī vltīa etate ī resipiscite ꝛ ad viaꝫ
vite cū iā minꝰ laborāti nō est vl' s̄cō
vente Est ḡo diligeᵗ h' ꝯsiderāda benig
tas n̄ri cōditoris q̄ nō soluꝰ ī collacōe
bn̄ficiōꝫ ꝯgnoscitᵗ p̄m eoꝝ ī maiore re
dargueñe relucet Sꝫ dᵗ Bulꝫ ī s̄coē
ḋ aduētu Dignū ē valde Et iō exegit

racio ca[us]at[ur] ut q[ui]b[us] a [con]stitucio[n]e mu[n]di reg[nu]m
eternu[m] paratu[m] e[st] ip[s]i et[iam] sese regno pare
no[n] negligu[n]t Magne [er]go bo[n]itatis diuine i[n]di
ciu[m] e[st] ut eos [con]dignu[m] q[ui] us[que] ad ultima[m]
etate[m] p[er] b[on]a op[er]a se pare neglexeru[n]t
ad g[ra]t[iam] ei[us] p[ri]mu[m] reprehendat[ur] [et] i[n]uitat[ur] dis
ponat Deinde subiu[n]git accipite ex
cusac[i]o[n]e[m] q[ua]m sua ocio[s]itate[m] tegu[n]t dice[n]t[es]
Q[ui]a nemo nos [con]duxit h[oc] e[st] Breg[orius] vias
vite nu[m]q[uam] nob[is] p[re]dicau[er]unt Et[iam] n[on] i[n] ultima
etate mu[n]di ge[n]tiles voca[n]t[ur] ad q[uo]s nec
p[ro]ph[et]a neq[ue] p[at]riarcha missi fu[er]a[n]t Vo
m[er]ito possu[n]t dic[er]e Nemo nos [con]duxit h[oc]
e[st] nu[m]q[uam] nob[is] v[er]itate[m] fidei p[re]dicat[ur] Eq[ui]d q[ue]
de[us] nu[m]q[uam] subtrahit b[e]n[e]ficiu[m] sue inspira
c[i]o[n]is vel instinctu[m] r[ati]o[n]is recte a r[ati]o[n]ali cre
tura Hinc e[st] q[uod] ista excusa[ci]o mag[is] s[i]t
a[p]p[ar]ens q[uam] s[i]t ad v[er]itate[m] i[n]t[er]rogac[i]o[n]is
Verum q[ui]a n[ullus] i[st]ius [con]excusac[i]o[n]is velame[n]
p[re]tendit diuina bonitas abs[que] admirac[i]o[n]e
[et] inspirac[i]o[n]e boni relinq[ui]t Hinc e[st] q[uod] adiu[n]
git Et ille d[icit] Ite [et] vos i[n] vinea[m] mea[m] Vbi
i[n]ui[n]git eis ext[er]io[rem] utilitate[m] t[em]p[or]is si dica[n]t[ur]
h[abe]n[t] q[ui] i[n] fine mu[n]di ad g[ra]t[ia]m fidei s[un]t vocati
Quamuis multa t[em]p[or]a ad ext[er]io[r]em b[on]i apta
t[ra]nsieru[n]t ad[hu]c t[ame]n sup[er]est nob[is] t[em]p[u]s in quo
potest bu[m] operando mitu[m] vite [con]parare
Vel t[em]p[o]r[e] h[abe]n[t] q[ui] i[n] etate decrepite vocat[ur]
ad ext[er]iore[m] hoc op[er]andu[m] dicit[ur] Tota die
h[oc] e[st] p[er] totu[m] t[em]p[u]s vite v[est]re ociosi fuistis
n[on] t[em]p[u]s v[est]r[u]m i[n] virtuosis actib[us] occu
pastis Tam[en] q[uod] n[on] t[em]p[or]e i[n]spo[n]so e[st] q[ui] vo
lu[n]t ad fide[m] vel ad iusticie op[er]ac[i]o[n]es acce
d[er]e Ite [et] vos saltem i[n] fine vite v[est]re
i[n] vinea[m] m[eam] Et s[ecundu]m fidei reglas l[ex] iusticie
op[er]a p[er]ue[n]iendo labo[ra]te Se[cund]a r[ati]o p[ro]
p[ter] q[uam] e[st] e[rr]or Cu[m] s[er]o a[utem] f[act]u[m] e[ss]et [et]c[etera] In q[ua]
describit[ur] magnificencia diuina nos vocans
ad p[re]miu[m] glorie V[erba] Ewang[elii] Postq[ua]m
e[nim] op[er]is diui ra[ci]o reddita e[st] ad remu
n[er]ac[i]o[n]em t[em]p[or]e op[or]tuno d[e]ue[n]it d[icen]s Cu[m] s[er]o [et]c[etera]
Vbi occurrit [con]sid[er]are q[ua]tuor s[cilicet]

Tempus	Q[uan]tu[m] p[ri]mo d[icit]ur Cu[m] aute[m] s[er]o f[act]u[m]
Modus	e[ss]et h[oc] e[st] cu[m] finis mu[n]di app[ro]
Ordo	quasset Cu[m] finis mu[n]di [con]
Opus	par[ati]o hore [con]pletine Et[iam]

sic p[ri]ma hora e[st] in q[ua] laborantes merce[de]m
accipiu[n]t d[e]n[ar]i[u]m si op[er]is diurni Ita tu[n]c
merced[e]m labo[rum] suo[rum] q[ui]b[us] toto t[em]p[or]e labora
ueru[n]t [con]ceptu[m] s[un]t iusti Et sicut p[ri]ma hora
s[cilicet] [con]pletina t[em]p[u]s e[st] diei in q[uo] r[e]q[ui]es labo
ra[n]t[ibus] accipiu[n]t Ita finis mu[n]di e[ri]t t[em]p[u]s
o[mn]is labor[is] Vnde i[n] Apoc[alipsi] Amodo iam
d[icit] sp[iritu]s ut requiescat a laborib[us] suis P[er] s[er]o
[er]go bu[n] mo[re] finis mu[n]di V[erba] Ewang[elii] Cu[m]
s[er]o f[act]u[m] e[ss]et h[oc] e[st] cu[m] dies tocius mu[n]di ad
vesp[er]u[m] [con]summac[i]o[n]is meta[m] est Tunc [con]gret
a[cci]pi[un]t et[er]na i[n] fine mu[n]di [et] n[on] ante
vniu[er]salis retribuc[i]o e[st] ve[n]tura Ad q[uo]d i[n]
deuo p[otes]t du[p]l[e]x ra[ci]o reddi P[ri]mo q[ui]a usq[ue]
ad i[stu]d t[em]p[u]s e[st] spaciu[m] merendi p[er] actus
iusticie Et iusticia h[abe]t i[n] op[er]ib[us] cursu[m]
suu[m] tu[n]c e[ri]t aute[m] t[em]p[u]s iudicii Sicut
[er]go p[er] [con]summat[ionem] [et] cogitat[ionem] iusticie [con]g[ru]u[m]
d[icitu]r iudiciu[m] seq[ui] s[ecundu]m exigencia[m] m[er]itor[um]
Ita p[er] cursu[m] mu[n]di i[n] q[uo] [con]ueb[ri]s vocatur
ad op[er]a iusticie [et] n[on] ante fine[m] eius s[ed] in
fine t[ame]n d[ebet] p[er] v[er]e iudiciu[m] retribui quod
meru[er]u[n]t vnusq[ui]sq[ue] Et h[oc] e[st] q[uo]d d[icit] Cassi[odorus] s[uper]
ps[almum] Considera q[uod] s[er]o n[on] mane reddit[ur] merces
[er]go ad[hu]c sta[n]te s[e]c[u]lo iste iudiciu[m] e[st] futuru[m]
q[uo] vnicuiq[ue] merces re[d]de[n]da Et h[oc] i[de]o q[ui]a
beatitudo merces iusticie e[st] futura i[de]o n[on] i[n] i[st]o
s[e]c[u]lo redd[i]t[ur] s[ed] cu[m] fit iudiciu[m] Alia racio
p[otes]t reddi q[ui]a In finali iudicio d[ebet] fieri vle
p[re]miu[m] bonis [et] supplicium malis Vt ergo
boni videat qualia su[m]a mali deprimu[n]t[ur]
[et] glo[ri]ficet eu[m] a quo b[e]n[e]ficia accepit q[uod]
su[m]a[m] illa[m] eua[se]ru[n]t Ideo t[ame]n m[odo] mu[n]di h[oc]
e[st] i[n] ip[s]o fine tal[is] su[m]a dari d[ebet] Alio mo[do]
p[otes]t i[n]telligi h[oc] q[uo]d d[icit] Cu[m] s[er]o f[act]u[m] esset
h[oc] e[st] cu[m] finis mu[n]di app[ro]pinquasset q[ui]a q[uo]d
fiet i[n] g[e]n[er]ali iudicio o[mn]ib[us] bonis [con]munit[er]
h[oc] fit i[n] morte cu[m]l[ibet] p[ar]ticular[iter] cu[m]l[ibet] mo
rienti r[e]sp[ec]tu p[re]mii s[ive] da[m]pn[ationis] Secundo
occurrit nob[is] modus q[ui] exp[ri]mit[ur] hijs v[er]b[is]
D[icit] d[omi]n[u]s vinee p[ro]curatori suo voca op[er]a
rios [et] redde ill[is] merced[em] Iste d[omi]n[u]s vinee
[con]ueniens [intel]lig[itu]r de[us] p[ate]r e[st] eiu[s] p[ro]curator
de[us] fili[us] Vnde i[n] Joh[anne] xv Ego su[m] vitis
vera [et] p[ate]r m[eu]s agricola e[st] P[ro]p[ter] q[uo]d at deu[s]
pat[er] d[icitu]r d[omi]n[u]s vinee Filiu[s] a[utem] p[ro]curator
in q[ua]ntu[m] p[ate]r o[mn]e iudiciu[m] dedit filio Dicit [er]go
de[us] p[ate]r deo filio [con]stituto iudice vniuer[sorum]

z mortuoz Voca oparios i. au tribunal
tuu[m] (con)stitue el[e]cos Et[iam] s[ecundu]m ap[osto]l[u]m z ad
Cor[inthios] v. op[or]tet nos om[ne]s stare an[te] t[ri]bunal
c[hrist]i ut recipiat vnusq[ui]sq[ue] p[ro]ut gessit in
corpore suo Et io bn d[icitu]r d[e] hac recepc[i]one
Et redde ill[is] mercedez S[ecundu]m v[er]o mag[istrum] sante[ntiarum]
p[ro]curator iste pt melius aquinis angloz
ad que p[er]tinet p[ro]p[ri]e execucio sinaz boz
dataz a c[rist]o vt s[ecundu]m h[oc] sit sensus hui[us]
dicti D[omin]us vinee i[d est] c[hristu]s q[ui] e d[omin]us totius
ec[clesi]e d[icit] p[ro]curatori suo i[d est] alicui angeloz
ad h[oc] sp[eci]a[lite]r deputato Voca operarios
exsecu[tione] iusticia[e] op[er]a i[n] fine v[ite] z redde
illis mercedez deducto ad finem o[mn]e de[bi]t[o]
Secundo tamen c[hristu]s d[icitu]r p[ro]curator s[ecundu]m
hominez assumptu[m] De q[u]o d[icitu]r Io. 6. p[otes]tatez
dedit ei iudicium face[re] q[ui]a filius ho[m]i[ni]s est
Iste g[ite]r vocat operarios z redd[i]t eis mercede
qn omnes (con)gregabimur an[te] ip[su]m i[n] iudicio vt
vnusq[ui]sq[ue] accipiat s[ecundu]m opa sua Tercio ost[endi]t
nob[is] ordo q[uo]m exprimit[ur] qui d[icitu]r Incipiens
a nouissimis us[que] ad p[ri]mos Vbi (con)sideranda
e[st] hui[us] ordinis veritas s[cilicet] quo vez sit q[uod]
nouissimi p[ri]mitus p[re]mient[ur] S[ecund]o hui[us] ordinis
r[ati]o veritas quod patet in tali p[ri]mo quia
p[ri]mitus vocati s[un]t p[at]res legis na[tur]alis dei
de p[at]res legis mosaic[e] z nouissime patres
z fideles legis noue Et tamen q[ui]a celius ista
q[uam] p[at]res p[re]cedentes ad gl[ori]az s[un]t vocati Ideo
q[ui] a nouissimis dispensator incep[i]t r[e]t[ri]
bue[re] p[re]miu[m] p[ro] labor[e] Isto aut[em] celeris
q[ui]a statim qn exeunt d[e] corpore p[er]ueniunt
ad regnu[m] Illi at[tem] p[ost] longaz exspectacoz
qua i[n] loco p[ro]prio inferio s[un]t expecti T[erci]o p[ate]t
h[oc] veritas i[n] h[ominib]us q[ui] in diu[er]sis etatibus vocat[ur]
ad gr[aci]am Aliq[ui]d v[er]o vocati ab innocentia
puerili longo t[em]p[o]re i[n] op[er]ib[us] iusti[cie] vel exerc
sere p[er]ueniens laborat Sz i[n] etate decrepi
ta p[er]ueniu[n]t ad gl[ori]az Et alij i[n] ead[em] nouissima
etate vocati eos p[re]cedit ad gl[ori]a[m] Et ita
a nouissimis incepit dispensator qui tarde
(con)u[er]su[m] citi[us] ducit ad regnu[m] q[ua]m male in
stitutu[m] Sic p[ate]t i[n] latrone dext[ro] z pet[ro]
P[etr]o ead[em] veritas p[atet] i[n] h[omini]b[us] (con)silis etatis
no[n] p[er] eod[em] t[em]p[o]re (con)u[er]si In q[ui]b[us] (con)tingit q[uod] q[ui]s
i[d est] q[ui] tardi[us] (con)u[er]ti[tu]r ad mutu[m] statu[m] solu[n]t
iutis debitu[m] alio ad[huc] i[n] statu vite durat

h[oc] ita e[st] a nouissimis incepta Vnde
i[n] ex[em]p[l]o p[re]dicto d[e] latrone z pet[ro] d[icit] Greg[orius]
An no[n] ad vndecima[m] ve[n]it lat[ro] q[ui] et si non
habuit s[e]c[un]d[u]m p[ro]p[ri]e habuit tam[en] sero
p[er] pena q[uo]d deu[m] i[n] cruce (con)fessus z pene
cu[m] voce sp[iritu]m exala[ui]t vite A nouissimis
at reddere denariu[m] p[at]r[e]fa[mi]lias cep[it] qui
ad paradisi req[ui]e[m] p[ri]us latroz q[uam] petru[m]
introduxit T[erci]o vide[tur] e[ss]e (con)gruu[m] v[e] hui[us]
ordinis q[uo]d q[ui]a sc[ilicet] a nouissimis incep[i]t In op[er]ib[us]
mi[sericordi]e h[oc] d[ici]t obs[er]uari ut h[oc] reluceat ex q[u]o
mia aplius (con)cedet[ur] Tria g[er]o ex so[la]
mia p[ro]ue[ni]r[e] v[er]it ut deus vocaret ad gr[aci]am
z ad op[er]a iusti[cie] g[ener]us h[uma]na[m] obligatum
p[e]c[ca]to (con)decens fuit ut i[n] effectu vocacionis
h[oc] s[u]mmat ex q[u]o aplius sue mie benignitas
i[n] luceret H[oc] aut[em] p[ro]p[ri]e manifesta[tu]r i[n] h[oc]
q[uo]d nouissimos z q[ua]si recenti ad se (con)u[er]sos p[ri]us
remunerare incepit q[ua]m eos q[ui] p[ri]us ad eu[m]
(con)u[er]si i[n] bonis op[er]ib[us] plurimu[m] laborat Et io
bene d[icitu]r Luc[e] 15 v[er]o a[ucto]r[itate] Op[or]t[et] n[on] liberalis a[ctu]s
dare illis q[ui]b[us] gra[tuit]e dederis q[uo]d p[ro] solo mo
honore donas Ergo o[mn]ib[us] s[an]c[t]is deus redd
des mercede iusti ordi[nis] Gentilibus aut[em]
dans s[u]p[er] m[er]cedes mi[sericordi]a[m] Dicete ap[osto]lo
Gentes s[u]p[er] mia honorate deu[m] Et io d[icitu]r
Incipiens a nouissimis us[que] ad p[ri]mos Aut[em]
ideo ut ondat deus ineffabilez mi[sericordi]ez
diua[m] sua[m] p[ri]m[o] nouissimis z indigentib[us] redd[i]t
merced[em] p[ro]p[ri]a p[ri]mus. i[n]i[ti]a i[n]. mia ordi
ne no[n] aspexit Vltio nob[is] ost[endi]t op[er]a
In q[u]o i[n]sequa[tu]r vocati equalit[er] p[re]miati s[un]t
De q[u]o d[icitu]r Cu[m] venisset g[ite]r q[ui] circa vndeci[ma]
horaz venerat s[cilicet] ad laborandu[m] Cu[m] venissent
in q[ui]t ad p[ri]mu[m] recipiend[um] Acceperunt
singulos denarios h[oc] e[st] q[ua]si v[er]o denariu[m]
diuinu[m] q[ui]a i[d est] q[ui] i[n] vltima etate mundi vel
q[ui] i[n] fine vite sue ad op[er]a iusti[cie] vel ad
fide[m] ve[nit] denariu[m] p[er]he[n]nis glie recepit
Venie[n]s aut[em] z p[ri]mi id e[st] i[n] mundi p[ri]mor
dio vel i[n] p[ri]mena vite sue etate ad g[ra]
ciaz vocati s[un]t Arbitrati sunt s[cilicet] ex (con)paracione
sui labor[is] ad laboz posterioz eu plus
erat acceptum s[ecundu]m in p[ri]mo q[ui]a diutius
laborauerat i[n] ex[em]p[l]o Acceperunt aut[em] z
ip[s]i singulos denarios Et[iam] idez p[re]miu[m]
da[tu]r p[ri]orib[us] z posterioribus q[ui]a tu e[st] ex p[ar]te

glie sempiterne. Hinc sunt concordant
verba Greg. in ol. dicit. Exituri patres qui lege
quanti sub lege fuerunt et hii qui in domini
adventu vocati sunt ad regnum celorum sine a
liqua dilatione venerunt. Eundem ergo denarium
acceperunt qui laboraverunt ad undecimam qui
exspectaverunt toto desiderio qui laboraverunt
ad primam quia equalem vite eterne retribu
tionem consecuti sunt hii qui ab initio mundi
vocati sunt et hii qui in mundi fine ad dominum ve
nerunt. Greg. dicit de hoc quod dicitur omnes ante
posse eundem denarium quia omnes electi acciperent
idem premium. Contra hoc Ioh. xiiii. dicitur In domo
patris mei mansiones multe sunt. Quod intelligi
de diversitate aliquis meritorum premiorum. Ad
hoc dicitur quod in primo premio glorie beate aliquis est
equale omnibus beatis ut immortalitas perpetuitas
et similia. Et penes hoc intelligitur quod omnes acci
piet unum denarium hoc est premium equale
durabilitatis immortalitatis et perpetuitatis.
Aliquod autem erit inequale scilicet claritas glorie
in qua secundum magis et minus fulgebunt electi
secundum exigentiam graduum meritorum. Et de hoc
dictum est quod In domo patris mei mansiones
multe sunt. Et hoc per exemplum apostoli dicentis i.
Cor. xv. et stella differt a stella in claritate
sic et resurrectio mortuorum. Sicut enim stelle habent
aliquid quod scilicet quia in celo perpetue sunt et tamen ad
una aliam in claritate excedit. Greg. et secundum vide
hoc quod que in premio habebunt in gloria unus
alio gloriosior erit. Unde August. de consen. evang.
Tamen ipsa vita eterna pariter erit omnibus sanctis
equalis denarius est omnibus attributus quod est omni
um. Contra vero in ipsa vita eterna distincte
fulgebunt lumina meritorum multe mansiones sunt
apud patrem. Ac in denario quidem non impari
non vivet alius alio prolixius. In multis ma
sionibus honorabitur alter altero clarius. Pro colla
tione sit iiii. verbum Voca operarios et redde illis mercedem.
Homo est qui vocatur diversimode ad despiciendum
ut iii. Reg. Herodes clam vocatis magis. Vocat
etiam ad subvertendum. Iudith. ii. Vocavit Na
buchodonosor rex Holofernem principem
militie sue. Tertio vocat deus. Et hoc iiii. Primo
vocat peccatores ad penitentie lamentum. Ysa. xxii. Vocavit
dominus ad fletum. Secundo conversos ad gratie profectum
proverb. ix. Misit ancillas suas ut vocaret
ad arcem et ad menia civitatis. Sapiens paruulus est.
Tertio perfectos ad glorie bravium. i. Pe. v. Deus
autem gratie qui vocavit nos in eternam gloriam suam.
Et Apoc. xix. Beati qui ad cenam nuptiarum agni
vocati sunt. Reddite etiam peccatoribus penas eorum.
Et accipientes singuli denarios etc. In quo describitur
iustitia divina iudicium formidolosum non
punientis. Ubi ergo tria introducit. Primo
tenebulosam animarum Deo. Et accip.
Secundo ineffabilem satisfactionem addit ibi At ille etc. Tertio
formidabilem conclusionem subdit ibi Sic erunt.
Introducit ergo primo querulosam admirationem
dicens Et accipientes murmurabant adver
sus patremfamilias dicentes Hii novissimi una hora
fecerunt et pares illos etc. Ubi considerandum tamen pro
veritate huius dicti scilicet Et accipientes murm.
Equalitatem premii. Contra pares illos
difficultatem laboris quia Et portavimus
estum ad veritatem huius dicti sic Greg. dicit
quod regnum celorum nullus qui accipit murmurat
Cum ergo denarium eternum premium accipientes
murmurasse dicti sunt. Ad hoc per eos lux iudei
Primo quod hic murmuratio non accipitur proprie pro
ipso actu murmurationis sed pro exspectatione
diuturna qua patres veteris testamenti qui in vinea
domini laboraverunt secundum modo exspectaverunt
introduci ad regnum. Eo quod ipsi exuti a cor
pore non perceperunt premium nisi post resurrectionem
nostri redemptoris. Et quia ipsam cum magno de
siderio exspectaverunt per longa spatia vite ipsi
exspectasse est quodammodo murmurasse. Sic patres
novi testamenti qui a Christo vocati sunt et exuti a
corpore et mundati a peccato statim transferuntur ad
regnum. Et horum non exspectatio est nominanda murmu
ratio. Et hoc est quod dicit Greg. in ol. Nos enim
post passionem mediatoris nostri in finem locata corpora tra
quilla suscepimus eo profecto et laborasse
in vinea sunt et murmurasse. Cum ergo post
murmurationem denarium acceperunt qui post longa
inferni tempora ad gaudia pervenerunt regni. Nos
autem qui ad undecimam venimus post laborem non
murmuramus et denarium accipimus. Contra per adventum
mediatoris ad regnum mox ut de corpore
exivimus. Et id sine mora accipimus quod antiqui
patres cum magna perpetue dilatione meruerunt.
Et eodem modo potest dici de illis qui vocati sunt ad opera
iustitie tempore iuventutis et gratie suspirant ad

regnu Cupietas dissolui 7 ee cu xº In
rpis longo tpe i hc mudo vixit alaq
vocati in decrepita etate ad glaz pduci
tdm loga exptacio e qued tussripta
immucio no tn pria Sº vt dia Cf
8 immur detractio minur gtonie
et murmi admiraco Nullq igr acce
ptis diuturni vite phemis immurabt
detrahe nl gtrendo Tan ppr excessu
gre q psuabit ee 1os q sco 7 tarde
venit ad opa iustitie Et q qi nichil
laboauit i vitoris actoibz qi qdaz
vehemes stupor cuusabit i illis q
dm vixerut in opibz bois q multa p
esto sut passi 7 qm i exercido sancte
cale dmcq desudauit hc go admi
rai e qi qdaz immurac 3º potest
dia qp p vocatos pa scos 7 noa hois
genq iudeo intelli 7 p vocos ad vndecq
itelligim gentiles Gentibz itaqz reci
pientibz dona scitispita indi ad iuidia
gmoti sut immuirates Et i nacioes
gra spussci diffusa e vtz Act x Et hc
e qd hieros dt Dis retrouacio genti
libz mundz 7 i exo torqt gra Deinde
ai dr hn nouissi vna hoa fecuit et
pacs 1os nobis fecisti. opti, vide pnnn
equalitez Diuisitas tpis longitudo
vite 7 vocatos pountas sic gnit ad
initi qp no sz notic vos ul cae qp pls
ul imus aquos incaet Et io tardiq vo
catq ad graciam pt sic fuerit goti ad
deu sic duote ei subita sic studiose v
tut extacia opaii qp equabit i inito
illos q pus vocati sut Et hc vim est
tuz rspectu coz q i duis mdi etatibz
vocati st Taz rspcu coz q i duis eta
tibz sue vite gram pcepcrut Tales
go dispares i tpe 7 dquoes i diutinte
labores fuit pacs i inito 7 p gsequs
coequat i pmio Deinde cu dt Cum
portauiq poudq dici 7 estq describt
laboris difficultez Cuic difficultas 3r
pt oudi Vno quitu ad gsidaco pnmi
Sicut n tal gsidacio allemat grauitatz
laboz qz facilq portat labos q pnnu
bonu spat ex eis Ita pxoitas cuiusd

pnmi facit poudq opiq leue Et reco
no sine dilacio eciu facit appaie po
dq grue Cia spes q differtur affligt aiaz
Illi ergo q vocati sut i pmo mudi
etatibz agnoscetes pnnu sui loge
ee gnabau sub poude accdiui 7 dsi
delioz Et io dicut Portauiq poudus
diei 7 estq Illi aut q vltia ete mdi
vocati st agnosceut pnnu ip mig
i opibz 7 desideriis gnabau qp ppm
qtas pnnu leuigabat opq Vn Crisostomus
dt sr ait Mag e nob vita ad facie
daz gstaz agnosce ppe ee sine mdi
Vn 7 estq nob arinas ducebz Peitena
agite appropinquabit rgnum celoz Et qd dom
e d illis q vocati st i pa etate mdi
rspectu coz q i vltia voti st pt itelligi
d hms q in pueicia vocnt 7 dm viuut
rspectu coz q i decrepita veniut ad fui
cud deo qz ipis facile e laboiare eo qp
d ppiqo gaudiu exspectat Illi aut ppt
dilacoz pnnu portat podq diei 7 estq
Alio pt hc vbu expoi rescendo noui
ssios ad istos q voti st ad obsuacias
datas tpe legis scpte Ad eq euidenciaz
Sciendum e Cz pnm dois e facie opera
leuiora Pmo id portaut leuit q por
tat qsq libenter Ptm aut trouis e gra
uac cos q ex vtis opant Cia go lex
exrau est e lex amois Pmo d ait tollite
Iugu n meu suaue e 7 onq meu le
ue e qp vocati tpe legis euu ppter
amoz leuigante qi vna hoa dicut
laborasse Vocati at tpe legis nac ul
mosaice ppt gruitate coz q iposita
fuerat eis Et ppt tiore q erat eis
pna lis vac opandi dicut portasse
poudq diei gtuus ad gnaina legis
De quo poude dau e Act 15 7 Cuud
teptatis itq ipoue ingu sup ciuice
disciploz qd nc nos nc pres vri por
tare potuiq dicut eos portasse podq
estq qz lex scripta ostendeo petm a
quo erat cauendz 7 n gsciendo grac
adiutricem augebat gcupiscecias qa
acescere puncbat q erat sb ca poude
teptacionis Hij aut q st sb euau

recipiunt graciam restaurante gratiam
quam est ex debito legis et non tantum estu-
guauit temptacionem vnde Crisostomus super aut
pondus tocius diei dicit omnes sua mandata legis
estum autem vrentis cuiuslibet temptacionem 3o pt
hoc quod dicitur pondus diei et estus pertinuit esse
verbum primorum fidelium in quolibet statu qui pon-
dus fidei quod est quedam dies et estus persecucio-
num portantes Et cum hoc dominus conuictus ante-
ponit premium sui laboris pro aliquos qui de
nouo venientes ad fidem attigit et qui sine
labore ad premium sunt vocati 2o introducit
Cristus tria racionabilem rursionem sue satisfactionis
qua soluitur At ille vnus eorum respondit satisfaciat
primo per racionem reuincentem iniquitatem Secundo
per racionem allegantem equitatem None ex denario
per racionem manifestantem benignitatem Volo autem huic
per racionem allegantem libertatem Aut non licet michi fa-
per racionem redarguentem malignitatem An oculus t(uus)
Adducit ergo primo racionem conuincentem ab actu
perfectibilis iniquitatem Cum vnus vnicuique con-
dixit Amice non facio tibi iniuriam Et potest racio
sic formari Non est visibile vt quis per iniuriam de-
fraudet operarium quem habet acceptissimum
Sed vocacione ad fidem inuitacione ad opus
operacione ad regnum est michi acceptus ergo non est
visibile quod tibi iniuriam faciam 2o adducit racionem
arguentem equitatem dicens None ex denario
conuenisti mecum Potest autem ex hoc racio
sic formari Operario non facit iniuriam qui
tantum ei dat pro labore quantum ei ex prima
conuencione promisit Sed tantum tibi tribuo quantum
promisi tibi eo quod do tibi denarium sicut ex denario
conuenisti mecum Ac si diceret Non promisi tibi nisi
mecum conformiter debeo ergo esse contentus et
tollere quod tuum est ex merito laboris et ex con-
uencione prima et ire in pace Vnde sequitur
Tolle quod tuum est id est recipe mercedem tuam
et vade in gloriam 3o adducit racionem manife-
stantem benignitatem dicens Volo autem huic
nouissimo dare sicut et tibi conformiter autem sic
racio Operanti non fit iniuria si domino alteri
tantum tribuit ex gracia vel pro modico labore
quantum alteri tribuit ex pacto conuencionis et
ideo non facio tibi iniuriam quia volo huic no-
uissimo dare ex gracia quantum tibi tribuo pro labore
Ita quod sicut tibi volo ex conuencione iustus esse

Ita et huic munificus ex gracia 4o adducit
racionem allegantem libertatem dicens An non licet
michi quod volo facere Potest autem racio sic formari
Opus vnius non impedit necessitatem libertatis
largi dispensatoris quin possit equaliter
premiare minus laborantes Ita quod de meo ex
merito operis alium ex gracia liberaliter Et talis
est ille qui bonorum meorum indiget sed omnia precipit
volens ex benignitate vt quod precipit volens possit
ergo et hec racio confirmatur per Bernardum in oracione Clama
regum precepto eius omnis bonitas voluntatis
recte subiungitur An non licet michi quod volo facere
Stulta namque questio est que bonitates dei numerare
Congruens non esset si non daret quod debet non
si dat quod non debet 5o adducit racionem redar-
guentem malignitatem dicens An oculus tuus
nequam est quia ego bonus sum conformiter autem sic
racio Alium ex inuidia que dolet de beneficiis
alteri collatis ex bonitate domini non bonitatis
domini sed inuidia aliquis est tamen nequicie inuidentis
Sed quod priores vocati ad eandem mercedem dominum
dolet quod nouissimi eius fuerunt pares hoc non
causatur ex bonitate domini sed ex inuidia eorum
ergo ipsa erit tota tamen nequicie Ex bonitate
quippe domini tribuatur equalitas premii in hiis
qui diuersis temporibus sunt vocati Sed ex ipsa
reputacione aliorum ex mani gloria turbatur
in sibi quod noluerit pares habere Dolere ergo
quod aliquis sibi preficitur non causatur ex aliquo
alio quam ex vicio et per consequens ex nequicia
Et ideo bene dicit Crisostomus Non autem dolebat quasi
fraudatus de mercede sua sed quod ille qui amplius
quam merebantur acceperant Sic enim dolet
inuidus quando alteri aliquid additur quam ei subtrahatur
Ex quo patet quod ex vana gloria nascitur inui-
dia Ideo non doluit ille nisi quia desiderauit esse
prior Cum gaudeat melius oculus tuus re-
id est intencio quia ad premiandum inter se placeat
est inuidia cum mea non placet benignitas
Habes ergo racionabilem satisfactionem Vltimo
introducit formidabilem conclusionem Sic erunt
nouissimi primi et primi nouissimi Et hec in duobus
consistit Primo in occulta disposicione 2o in districta
retribucione De primo dicitur Sic inde erunt
nouissimi primi et primi nouissimi Totus enim
parabole intencio ad hoc refertur ut per ea
que dicuntur in ipsa cognoscatur quod disposicio diuina

quosdam tardius vocat ad gratiam quos tamen prius vocat ad palmam. Unde racius ad quod autem sensus huius parabole tendat manifestat cum subdit: Sic erunt novissimi primi et novissimi quidem vocatione ad opus fuerunt per vocatione ad primum. Novissimi in vocatione diurnitatis sicut gentiles fuerunt per excellentiam sanctitatis primi iudeorum. Novissimi ad religionem fuerunt primi hoc est excellentiores ad primum acquisitionem. Sic paulus novissimus hoc est posterior stephano ad religionem fidei vocatus factus est prior eo ad primum sublimitatem. Consistit ergo conclusio ista in distincta et bonitate dei qui subiungit. Multi sunt vocati pauci vero electi. Huius verbi expositorem require infra dominica post penthecostem ubi ille sermo est

Collacio

Hic novissimi una hora fecerunt et pares illos nobis fecisti. Mathei 20. Quamvis enim divina providentia curam habet de omnibus creaturis specialem tamen habet providentiam de rationabili creatura in specialis. Propter quod a mundi principio usque ad finem vocationem et excitationem rationabilium non desistit ad opus meritorie actionis. Sicut ewangelium hodierne lectionis testatur historia. Et quia omnes status decurrentes mundi temporis gratie revelate concurrunt. Ideo ipse notabiliter designando novissimos omnibus aliis tamen mo re aliis introducit ostendens inde ab posito eos quibus comparantur et antecedunt non sine admiratione iudeorum in verbis plebalibus cum dicitur hii novissimi etc. In quibus verbis vocati tempore gratie comparatione precedentium tripliciter commendantur scilicet quantum ad

statum dignitatis — hii novissimi
honoris levitatis — una hora
muneris equitatis — Et pares etc.

Quantum ad primum vocati tempore gratie commendantur quantum ad statum dignitatis cum dicitur hii novissimi. Ubi non est electus nimis dicuntur novissimi quia instar novissimorum habent competentes tres

primo quia sunt ad perfectionem aptiores
2o quia sunt sanctis proximiores — hii novissimi
3o quia sunt in domo paciores

Dico primo quia electi dicuntur novissimi quia ad perfectum aptiores. Et de hoc potest accipi illud Apocalypsis 2. Novissima opera tua novissima plura prioribus. 2o quia sunt proximiores et per consequens

cariores. Unde dicitur Genesis 33. Et Jacob filios Rachel Beniamin et Joseph ordinavit novissimos. 3o quia in domo paciores. Job dicitur Job ultimo: Benedixit dominus novissimis Job plus quam principio eius. Et hoc de primo. Quantum ad 2m ubi ostenditur levitas honoris illorum qui tempore gratie vocati sunt cum additur una hora fecerunt. Nam pondus illorum leve est et ideo quasi horarum dicitur propter tamen primo propter amorem dilatum. Unde apostolus ad hanc horam esurimus et sitimus etc. Et in Jn. omnibus hiis superamus propter eum qui dilexit nos. 2o propter amorem sperantium. Unde ait Nole cogitare quo a quo loquimini. 3o propter premium accelatum. Romanorum 13 Sciendum quia hora est iam nos de sompno surgere. Nunc enim propior est nostra salus quam cum credidimus. Quantum ad 3m ubi ostenditur equitas muneris cum dicitur Et pares illos nobis fecisti. Non est lamentatio et in multis sit divina mercede quia vocati tempore legis gratie et precedentis tempore Triplex tamen equitas reperitur in eis in respectu finalis premii. Prima quia equaliter elongantur a corruptione. 2a quia equaliter assecurantur de firmitate. 3o quia equaliter perfruuntur appetitus quietatione. Primo dico quia equaliter elongantur a corruptione. Unde dicitur Genesis 21 Eadem die circumcisus est abraham et ismael filius eius et omnes viri domus eius tam emptitii quam vernaculi et alienigene pariter circumcisi sunt. Circumcisio significat ablationem corruptionis. 2o pariter assecurantur de firmitate. Unde dicitur Job 26 Qui ligat leges in nubibus suis ut non erumpant pariter deorsum. 3o equaliter sive pariter assecurantur appetitus quietatione. Unde dicitur Ysaie 41 Ponam in deserto abietem ulmum et buxum simul ut videant sciant et intelligant et cogitent pariter quia manus domini fecit hoc. Bene ergo dicitur hii novissimi una hora fecerunt. Dominica in sexagesima

Cum turba plurima conveniret et de civitatibus properaret ad Jhesum. Luce 8. In illis verbis quod ex natura sua et ex consuetudine liberalitate dantis omnes diffundit hoc videmus contingere et diversitas effectuum ex eis provenientium. Non tamen ex parte ipsarum quam ex parte recipientium causata est. Verbi gratia. Unus solis tamen ex natura sua quam ex largitate

cōditoris qui se diffundit. Sed tamen quando aqua
desiccaret aqua liquefieret aliquid induret
aqua mollificaret non ex diversitate sua pro
venit sed potius ex diversitate que in recipientibus
reperitur. Cum ergo dei sapientia carnem as
sumens quietatiua caritate quem doctrinam
mundo quietem diffundit. Non provenit ex parte
ipsius doctoris vel eius doctrine ut in cordibus
quorundam sterilis esset et in aliorum mentibus
fructificaret. Sed potius ex diversa dis
positione vel affectione recipientium seu
audientium hanc doctrinam. Et ideo salvator
noster volens ostendere quietatiuam dei eternitatem
quem doctrinam instituisse ad instructionem
omnium. Et humanorum cordium diversitates ad re
cipiendum dei verbum optime assimilat doctrinam
ipsam semini quod est diffusio et cor huma
num terre disposite inequaliter dicens: Exi
vit qui seminat. In qua parabola primo assimilat
suam doctrinam semini indifferenter seminato.
2º quod sub verbis figurativis et occultis hanc dicit
excitat mentem hominis ad intelligentiam doctrine.
3º ne id quod dixit remaneat sibi expone
declaravit quid significaret ea que dixit. Et sed
hec 3 circumstantia primo dicitur in 3 partes. Primo eius omnium
Evangelice doctrine gratia quietata. In primo
mentis humane intellectum excitat. In 3 dicit
occulti mysterii sensus declarata. Est autem hec
Circa ad primum. Secundum est circa ad quietacionem
evangelice doctrine ostendendam evangelista
introducit quatuor que omnia quietatem includunt.

Temporis oportunitate		Cum turbe multe
Actoris ydoneitate	ibi	Exiit qui se
Operis oportunitatem		Seminare semen
Recipientis diversitatem		Et dum seminat

Describit ergo primo temporis oportunitatem cum dicit: Cum
turba plurima conveniret et de civitatibus properarent
ad ihesum. Optimum quidem est doctrine quietem
omnibus convenit ut tunc seminat predicatum
vel insinuare quando multitudo magis est parata
ad auditum. Et ideo multis turbis convenientibus
ad ihesum convenit manifestatur quietem evan
gelice veritatis. Ubique optimum tempus est ad
manifestandum quales est doctrine ex qua omnia
vicia possunt sanari. Cum convenirent ad audi
endum illi qui per diversas voluntates variis
implicantur. Et ideo cum turba plurima conveniret
ad ihesum. Cum sic erat plurima in multitudine
pluralitas ita erat affectionum et intentionum
diversitate diffusa. Unde glosa: Cum omnes in corpore
turbe videlicet unum sunt sic diversitas ad
hominem ita et diversitas intima voluntatum.
Non enim omnes eadem voluntate sed diversi ex causis
Christum sequebantur. Quidam pro bono quidam pro malo
omnibus tamen dominus beneficia prebebat docendo alendo
confirmando et sanando. 2º optimum tempus ad
insinuandam evangelice doctrine quietatem fuit
cum de civitatibus properabat ad ihesum quia ipsa
eius doctrina ad hoc ordinabatur ut omnes terre
nos a terrenis affectibus separatos ad celestia
desideria elevaret et faceret eos omnes esse
celestes. Deinde cum addit dicit per similitudinem
Exiit qui seminat. Ponitur auctoris ydoneitatem
que manifestatur in modo loquendi et in doctoris
egressu. In loquendi quidem modo quia dicit per
similitudinem. Ille quippe ydoneus doctor cen
setur qui tali modo loquitur ut ex ipso auditores
reddantur attenti. Consuevit autem eos attentos
reddere conversa similitudo vel dicitur quod quibus loquitur eo
per humanum aut congruis similitudinibus declaratur.
Modus autem iste qui est per similitudines ydoneitatem
doctoris ostendit. Apta et familiaria leviter
comprehenduntur. In obscuritate autem et occultis liberius
exercitatur intellectus humanus. Nam ergo evan
gelica doctrina non erat tradenda taliter ut
ex modo comprehenderetur sed ex ipsa potius intellectus
excitaretur. Hinc est quod eius auctor interdum
in parabolis et similitudinibus loquebatur. Ad hoc autem
post etiam totum per similitudinem locutus est.
Sic enim sacra doctrina est quietanda digniis
quod ipsa non manifeste indignis. Prima tamen
quietis est omnibus proponenda. Talis ergo modus
proponendi ipsam esse debuit ut ea omnibus expo
sita tamen quando pateret dignis occultaretur
indignis. Et ideo semper est conveniens ut per simi
litudines dominus loqueretur. Has duas rationes
insinuat Theophilus dicens: Loquitur autem dominus
per similitudines. Primo quidem ut attentiores fa
ciat auditores. Consueverunt enim homines in
obscuris se exercitare et spernere manifesta.
Deinde ut non capient indigni que mystice
dicebantur. Circa autem rationem est hec Nam cum
turba plurima doctrinam ipsius audiens non ex
eodem affectu sed multiformi intellectu esset dispo

debuit h doctrina sic tradi ut quilibz scdm
ppriaz capacitate aliqd posset haurire sine
itellige° sui admiraco Et hc optie sum e
qm sub qdaz silencio nc e tradita a cristo
ihu Et hc e qd dt hieon9 Turba no vung
sine sz diursaz i singul volutu vu loqtur
ad eas mltis parabolis ut mix varias vo
luntates diursas rapiat disciplinas Ista
infestat ec eius ydoneis doctoris essen
cia exiit q seiat Exiit quid dei filius
d sinu pris i mundu veste huane indutus
Juxta id Joh 16 Exivi a pre z veni in
mundu Sz qz no simplr exiit sz sicut
seians cia dt eum ta Exiit q seiat hc
e exiit seians Ideo actus eius isinuat
cotrarias q p futurs oibz aqi divulgatur
sz vbu veritatis Vn Beda sr illu Satoez
n melius qz di filiu intellige possus q
exiit seiare sed sui qz d sinu pris q
creatie no erat accessus egrediens ad h
venit i mundu ut testioniu phibet vitati
Et ita exiit ut testificator Exiit ecc ut
regaliator Cia n ho a do mito pcanti
fuat relegatus z i exiliu exclusus Placuit
deo ei mo regaliae qlz freqt exules
rvocant ad vrge benignitis Na interdu
aliquo expulso a regis gra at gsstm alig
regis aicus ab ipso egrediens z ad expulsu
accedens eu instrue atz docens plurimum
z subiectos vtute rvocat ipm ad regez
Sic di filius nos gsiderans exules a pre
celesti ut nos mo gtinue revocaret exiit
Non p loca mutacoes sz p minsterium semina
cois atz nos instructos z plurimum
subiectos do pru recens z eid regaliatos
rduxit ad rege Ita ut vus sit d eo ex
itu id Abacuc 3 Egressus es i salutem
ppli t i salute cu xo tuo hunc sensu
gcordat Crisi d Exiit at q vbiqz e no
localis sz p amictu carnis nos gpmiqt
Decent at adventu ipm xc exitu noi
nauit Erant ei exclusi a do z sensi eo
deprivati z rbelles regis eiecti Quicumqz
vo regaliae int eos extendo ad ipsos
ex cu ipis loqtur donec dignes ea factos
aspectum regio eos ineduat Sic ecce ista
factus Exiit Tercio exiit ut doctor sine

gmitator sue doctine p opus virtutis
Vo adiugit Seiare sem suu Et hec
gmitas relinqt i actu i radice z i posse
ssoe In actu qd qz exiit seiare Aliq
quid exierunt cmprie sentes z ebdo
vicios qz tra nre intus n e z maledi
cta subdita p petm gmitare no cessat
Alii vo exierunt tras pparare Sic Joh
baptista d quo lu i verbis eni an facie
dni parare vias eius Alii exierunt agro
las inspicere Sicut illi d qbz dt dominus
h e heres venite z Sz no pdictus actum
hic tn qurez z immediatez vtilitez ad
fructu sicut z ht actus seiandi Et ideo
bn dt seminare sem suu Et hc e qd dt
Crisi Cu audiev qm exiit q seiat
seiare no existies ec ydeptitate simol
Egredi em intoaces q seiat ad alias
res vl ut fundat tras vl ut alias her
bas iudat vl ut spinas evellat vel
ut alias opa clem diligencias exhibeat
hic at ad seiandu exiit hc n e qd
pmissu e ovice z de eia p rm se
cundanda Seiabo in eas i tra z mise
bor eis h ec gmitas relinqt i radice qz
no exiit seiare aliqd qd pullulare vl
fructificare no posset Sz exiit seiare
semie vbu sz vitalis eis effects est ita
qms ut oibz sufficienter posset prestare
Sic n dan e ysa c c Sic descendit ym
ber z nix d celo z illc vlt no revtitur
sz inebriat tras z gmitare ea facit z dat
sem serenti z pane comedenti Sic erit
vbu qd egreditur d ore meo no rvtet
ad me vacuu Vn z salvator mt 13 do
ctinaz sua semini assilans dt Sile e
sem regnum celorum hoi q seiavit bonu
sem i agro suo Ve bonu sem salvatoris
ir seiat qm cordibz nris vel pdicado
vl inspirando vl istruendo graz admistt
Et io bn dt Theophi No cessat ecc di
filius spi i nris aiabz seiare no solu
cu doctis sz ecc cu creat i aiabz nostris
sem boa 3o h gmitas rlinqt i posse
ssoe qz no alienu sz ppm sem seiavit
Et io addt sem suu Ecce hc at optie e cpris
eo gmitas manifesta Cia sic ipe gditor

ur quit opa sua diffundit circa coe
gubernacoe et rdepcoe Ita qut suaz
doctrina sic sit i pdicacoe et eid' veritez
quez ebuit ad sanctificacoez Nc iux q
sic ipe e vbu incarnatu ex quo oia pro
cesserunt i ee Ita p xpm eius vbu pdica
tu e ex quo oia reducunt ad bn ee Petrus
g° et paulus no xpianaz doctrina s eaz que
p erat pdicatur no suu s xpi seme
seiabat Crisos at no aliud s suu sez
seiant qz no aliaz s sua doctrinaz
pdicat Et hc e qd dt Theos Commt
aut ut seiaret sez suu Nõ n accept
vbu eius mutuatu cu ipe naliter sit
vbu diuin Nõ e g° suu xpm semen
pauli ul' iohis s habet eu acceperit
Crisos at hr xpm sez pfectus doctrina
ex sua na vn et indi dicebat equalr
h' l'ras nouit qs no didicit Ex con
tra obicit i Joh' 7 Mea doctrina no est
mea Ergo doctrina eius e seme suu et
no e eius s patris ergo et seme qd seiat no
e suu Ad hc dd' qz doctrina esse no eat
sua i qntu erat ho s habebat ea a semet
ipo i qntu deus Et io bn posiut vtrunq
sz seme suu et no mea doctrina Vl' erat
doctrina sua qntu ad veritate habedi vl'
seiedi No at sua qntu ad origez nasced
cu sit filio ee e a patre ita et b' sapientez
ee e a patre Deinde cu dt Et du seiat
ali' ec describit recipientes dupliciter q in
gnali ~~quingnali~~ ad duos gdus reducunt
Sic n dt Eusebius Eoz q recepint seia
vbi diuin Quida facti st digni vocacoe
celesti s labuntur a gra p neglienciaz et topor
Alij at multiplicant sez i bois fructibus
Et sedm hc ps ista gtiet duo Pmo est
Indispoicio eoz q infructuose recepint
seme vbi pdicati II 2a i dd ceadt ic bo II
tm e dispoicio eoz q vtir audiut vbu di
Infructuose recipientu tpx e modus
triplex q causatur ex cordis leuitate atq
ieiunia qz pmittitur deonu suggestioib
occupari Et isti designantur p viam
Aliq causatur ex cordis duricia atq ifidelitate
Et isti designantur p petra 3us causatur
ex mundana sollicitudine Et isti designantur
p spinas Primo ergo tagit pdica H parabole
diuidit in tres In quaz pma describunt illi
q inutilit' recepint vbu pdicatoris leuitate
In 2a eoz q habent ppr duriciaz pteruitatem
i' Cecidit sup petr' In tria eoz q hc hunc
p sollicitudinis puitate i' Et aliud cecidit
int' spinas Describens g° eos q sine fru
ctu vbu di audiunt ppr cordis leuitate dt
Et du seiat sic qntuc et indifferent' aliud
cecidit secus viaz Via em sed' Beda est
cor sedulit' malaz cogitacoim attritu
et arefactu ne possit seme diuin verbi
vtilit' recipe et p ipm gminare Ex atte
das qz talit' receptu sez secus via dupl
pati detimetu Vnm qz conculcatu e
aliud qz volucres celi comederunt i' Con
lcatu q'de e qz pedibus malaz affeccoim
b' ierunt succedentu e subiectu et sepit
attritum Ex volucres celi comedut i' Circa
repositu leuit' i cordis supficie et no in
intimo ipius absconsu a deonibus e ablatu
Cum deones p tanto dicunt volucres celi
qz celestes st nae sualit' qz volant hinc
et illuc ut possint rape qd seiat in
vijs Vl' dicunt volucres celi qz aez istu
caliginosu ad ipos inhabitant volitant
p ipm ad plaudu atz excitacoes electos
Vn Bnh sr Lu pdicat i pte gordas dt
eoz vbu qd cecidit secus viaz a pessimis
cogitacoibus conculcatu e et a deonibus ra
ptu Cum io volucres celi dnr qz celestes
et spual' st nae vl' qz p aera discurut
Deinde cu dt Et aliud cecidit sup petraz
describit eos q infructuose vbu di ra
piunt ppr duricia pteruitate Est n aequi
cor huanu ad recipiend vbu diuin ita
dispositu sic terra mollita et culta ad
recipiend seme vtilit' qz ipm tellam
fidi culeuma ht et oes virtutes et gre pma
tur ~~honore~~ humore Et io bn dt eiuna
eoz i' qd cecidit sup petra natu aruit
qz no hebat humorez Vn Bnh sup Lu dt
eoz petra e cor indomitu nullo fidi vome
penetratu in quo no e verus amor et
pseuancia virtutis Qd' ei e defens olei
ad intendas lapides vgmus hoc est
defens fidi et gre et virtutis ad recipiend

velut di vbu Sed attendend e quod
dr de h' ast. | c. Et semia q cecideru
i petrosa no habebat tra multa z
qº exorta sut qr no hebat altitudie
tre Sole aut orto estuaverut qr non
habebat radice z aruerut Petrosa em
tra e dura mo pue q no ht leni
tate obie z gemio p auditu verbu
di facilit exultare vide Et qr no ht
altitudine tre h e studiu ptatl z
erudicoe disciplinaru celestiu vel ecia
pfundi tes humilit Sole at orto h e
advenete fuoe psecucoe ppt cdulita
vbi auditi vl' advenete estu tepta
vl' fuenti desidio boni tpal' estuavit
p rpaciam vl' estuavit i evaruerut
qr i talib vbo vbi auditi faci evanescit
Qa no hebat radice h e qr paru
cat i talib cordib desidi salutar w
ppt cor durcia aruerut h e vigore
amiserut fidi seu vtute vbi pdidut
Isti n st illi d quib dr Je. c Induraverunt
facie suas sup petra z noluerut
reverti Deinde cu d Et aliud cecidit
int spias i c Describt eos q pnauterit
fructu vbi auditi ppt sollicitudinis
pritate Vbi advertend e q sicut aia
simpx e i una ita z simpx i affcu
Et io si p amor se qufit pfte ad vn
no pt p amor pfte se gote ad oppom
Et d' bn salvator oit cu dixit ast. Nemo
pt duob dnis suie a ei vn odio ha
bit z altru diliget a' vnu sustinebit aut
altru getpnz Qa go vbu dmu actede
ht i hoie ad re celeste Sollicitudo dicitur
actende ht ad re terrena Impoble e q
sil' aia bn sollicita d' aore celestiu quo
mo sollicita d' amoe terestriu Quod
advertes Bo dicebat Dne si affluat
nolite cor apponere Ille n' cor appoit q
mil studiosiu ocpit Ergo sm predcta
nimia sollicitudo mudanaru divitiaru ht ex
tigwe corde ho flama aor di et sic
ht suffocare celeste semie exortu Et
h e qd' dt vbu pmissu Et aliud cecidit
int spias i i corda divitiaru sollicitudib
lacerata Et sil' exorte spine h e sunt

pollulaverunt at csceu sollicitudines
divitiaru acsceudaru pvaluerut amoi
celesti q nasci incipiebat ex vigore
vbi gcepti Et qr pvaluerut ideo suf
focaverut d' Vn Cris dt Sicut at
spine no pmittut ori seme pro
densitate suffocat inmissu Sic solli
citudies vite put seme spuale fru
tificare no sinut Iste st i spine de
qb deni e Pv. 2 c Pagru pig hois
tsivi z p vinea stulti abulavi et
ecce totu repleverat hortice appue
erat supficie ei spine z macia la
pidu destructa erat Sic pont
dispositio cor q fructuose i'cepiunt
di vbu cu d Et aliud cecidit sr tra
bona z ortu fet fructu cetupliu Tra
quid' bona e mite cor z docile qd' e
debita custodia circuvallatu Vn illo
pv. 4 c Omi custodia sua cor tuu qr
ex ipo vita pcedit Et io no e sic via
Est eni devota ante z studio celestiu
exercitio cultu z io no e sic petra Est
eni a mundanis sollicitudib z volupt
alienu z io no spinis occupatum
Vnde qu incipit habe vigore z ipo
mediate pficit ho d' vtute i vtutem
donec faciat fructu Vn Cirillus Cum
eni i mete munda ab oib peccatis
vbu diuu infunditur tuc mittit radices
i pfundu z gminat tp spicas z ocepit
pficit d' q' pfectu dr qr fecit fruct
cetuplu h e pfecta minu ros peren
tenarius eni q ofurgit ex denario du
cto i seipm qr decies decem sufficit
maxia pfectio Cu go eta cor vitu vbi
diuu recepti precepta decalogi observado
pfecte i singulis ex quib ipor sumatio
integrit primu qd' a tusitionib tusfert
ho ad celestia tp a sinistra tus portet
i dextra sic nus cetenaria a leva tus
i dextram h ex intencoe Bedi sr Luc
Bonu go cor boa tra sigt De q dau
e Gn. 2 | Semit at ysaac i tra illa et
iuecit i ano io cetuplu Et z qrct
aquis Cuo sapiens seiator sa esset
potuit seiare vbu sum sem via sup

petra 7 int' spinas In qbus p nullu
fructu potuit mltiplicari Ad hc add' e
s Curs Et no e roable scz via male
vl' sup petra q no pt fieri tra boa vl'
int' spinas alias seiare seme male
q no pt fri tra culta In tra at spua
li scz i mete huana q d via pet et
spinis pt qrti 7 fri tra boa pot esse
roabile scz vbi di prie Cra p vtute
semis vi dim bud pyle e petraz fie
tras pigre Et viaz no vltra geulcad
7 spinas destrui Et g plus semis pe
rit no e ab eo q seminat No dmite
ne paupez discut nez sapiete necp
insipiete s oibz loqba q a scrpo erat
aplens Vides at q futura erat dt
Alud trad Licrat ei dice qd me
optuit fare 7 no feci Alr aut pt
solui ep cesty sic qmt veit i mundu
ut p passiones sua omis saluaret 7 ty
effci passos i9 aqm 9uat yr sua
mali Vr ideo fuit irroabr eq pa
sisceptia p oibz ep aq nolt fructu ei9
ptrcipare Ita 7 yposito doctina ei9 dbut
ce qmis oibz lez at qmd corda irtr
rapiat ipm Pr hc ty no fut irroabl'
ei9 qmentia diffusio Vn no ex pte
seiautis s ex pte recipietis e viciu Et
io d no dixit ep i q seiat ad 9uat m
via ald i petra r Sz dixit ep ex pte
seiatoris fuit seiare ty Alud ty ce
adt i tra elez alud i elez Et hc e qd'
dt Theoph Seians no picit alud
scz via s scz cadt Lim ei seminat
doy rectu sermoz s smo dni sede cadt
i audie b vt qda coy dicat via ali per
quida spine qda tra boa Alr pt dia
ey seiare esty doctina suaz seriando co
gnosceb3 bona aptitudine qua habz
na ey cor ey3 hoc 7 vina qbz vbu di
fructificare no sunt habe g rspctu
ad bona cord disposicom 7 aptitudiez
debut indicit 7 qmt seiare Sic ista
disposicio qmt e m qlibz dic e m via
Cognie itaqz seme sim spsit i omis
q i oibz repit acp qd cat bu aptu ad
fructu Et maxie cu vbu seiatu elez
aptare posse vigorare 7 augmetare Sz
qrq quida psistetes i mali a nolt psecq
aptitudiez elez 7 insfctu vbi Io dicr
cecidisse i via petra 7 spinas Sequi
2a ps pu lis ei9 hc dices clabat ei
ht aures a In q mets huane itellige a
excitent Hoc n pt fri dup' scz Cuido
admoitoria psuaoe Et ista victoria de
claracoe Et scd' hr ps ista ht duas ps
Po excitat mets m huanam admoitoria
psuacoe Cra hc dices clabz ei ht aures
audiedi audiat Clabat qd' Cra domi
entes indiget claore ut excitet Mo
rien b silit indiget ut rsuscitet Vn
qn dns rsuscitat lazaz clauit Lazare
veni foras Jo xi Desides 7 pigr idiget
clamore ut excitet 7 ad opq ordinet
Vn x i d pu j Sapia for' clauat i pla
teis dat voce s r Cra g doctina eva
glica excitatiua e dormieciu vt evigi
let Dicete bto pet' j pe r Sobrij es
tote 7 vigila c i oroibz vris Resuscita
tia moiencui morte pcti dicte paulo
Adeph r Surge q dormis 7 exurge a
mtuis r Excitatia e pigtauciu dicete
saluatore ayt 2 o Quid hc stat to dic ociosi
hic e ep esty ponens hac doctina sbsti
tudie semp clamabat Insinuas cam
ex sua declamacoe 7 pdira ce excita
tiua dormiecui rsuscitatiua moiencui
7 excitatiuaz pigricuciu Vnde hinc
sct esty Jo j Cu stas i teplo clabat
Si qs sitit veiat ad me 7 bibat Ibi ei
pmittebat domi sessis q ad modu cla
moris excitat rsuscitat 7 excitat Sz
qd clabat Ei ht aures audiedi audiat
Scdm Beda sr Luc vbiaz i ewn vl'
i apoc' hc psuao poit misticu signifia
ce qd' dr Et io voles excitare mentes
audiencium ad pscrutanda intellicia
dictoy No aures corp s aures metis
excitauit Sic n dt Greg i oia Omis
q illc aderat aures corp habebat Et
cz aures hntibz dicebz Si qs habz aures
audiedi audiat Aures pculdubio cord
requit De his etei q aure corporis
audiut 7 audita cord aure no itellige

Nc mellon pfrunt pt dra id psedu
res habet z no audiet Deide cu
dr interogabat at disci eis cur quo
exataur mellon huam qda istructia
declaroe Vbi po 3o faciar penit
taco 2o ronabil satisfactio similaris
quid penitacio qz cu eet singlis in
domo ut dr ayt Et interogabat eu
disci ex quada facta cofidetia que
eet h pabla vt ipa apta declaroe
itellegent qd occulten sitim ne ob
firat publicanu Deinde cu dt ob
ipe dixit ponit ronabiles satisfaccio
Jn q ostend 3o aplor dignitas ad
revelacoz secretor 2o incredulor
indigitas ad cognicoz ipor Dignitas
go aplor ad revelacoz secretor hmo
ubi ondit qz eis dixit vob datu est
nosse mistiu regni dei Vob quid sed
firmig aplis q mi adhet qui i me
credit Mistia regni celor hc e ero
dogata datu e scire Na eis vir cdm
e aptissie revelata dicete eis sal
natore Joh 16 vos aut dixi amicos qr
oia q audivi a patre meo nota feci
vob Ez indignitas incredulor ad cog
tom mistior ondit cu adingit Ceteris
at in pabolis hc e sub velaie z ob
scure datu e audie mistia regni dei
vt sca occulten a cnibz z inargtur
no exponat porc Ez attede eciz
vtrisq si tu dignus qz indignus dicat
Vob datu e ez ir apti acceperunt
cognicoe clara tez d mistijs saere
scripture qz d secretis regni celor hc no
fuit ex eor industria si ex mera dei gra
Sic aplo ad Eph e manifestat dicens
Vnicuiq at vrm data e gra sm mensura
donacois xi Et ipe dedit qsda quidz
aplos quosda at pphas alios aut
evangelistas alios at pastores atz doctores
ad consumacoz scor i opus ministij i edi
ficacoz corporis xi Lyc id eet aplo de
seipso protestat dns Ad Eph 3 ayt at
om scor minimo data e h gra i gen
tibz ewangelizare investigabiles divicias
xi z illumiare omes q sit dispesacio

sacrameti absconditi Ez quo gra e qr
alijs sit datu scire z audire i pabl Ad
hc add qr homo q ex pravitate mentis sue
vl ex infidelitate prevalete vl ex negligentia
contepnete no e credituus ea q st fidi
vl no e operatus sm audita melius e
id e minus malu e nescire qz scire qua
scire z no facere dt contemptu Exo hc go
q alijs q sut ceti ab aplis qz fidem
aplicam no scout datu e audire i pa
bolis ea d quibz parz a michil auaret
si ea itelligerent magz eis gra facta e
Na minus petm haberent no credere hr
q no intelligebat qz habuisset contemne
intellecta Et hc e qd expsse dt Theoph
Ceteris at in pabl minus ei gra hr eis xo
absconditur ne magis iudiciu eis gueret
si psq noverint xi mistia contepserent
eam ei intelligit z primo spuint gmg
puniet Vel pt alit solui ex aliis dat
e scire z audire i pabol ex iustitia in
fi Naz qr adi de aiam infidu prevenit
ex mia qua dignu erat q isto simplr
adhebant scire z intellige misti m re
gni dei Ita ceteris q isti opibz 9 dicebat
datu fuit ex iustia audire i pabolis
qz excecavit eos malicia eor Cmod
bn ostendit cu subdit Vt videtes no
videat z audientes no itelligant Videntes
qd isti opa oclis corpis no videret ea
oclo mentis ad venacoz z devocoem sed
pocius ad detractoz Sic pz qui dicebat
Jn beelzebub pncipe demonor eicit de
monia Et itm No e hic ho a deo q sabbtm
no custodit Et audientes salutares doctrina
no intellixit eam sed contepserut eam dicentes
Tu d teipso testioniu phibes z testioniu
tuu no e veru Et io ayt pz exponit qr
ex districtione iustie datu e eis audire
sb velaie z i pabol eorum veritatem
Dicit n sic ibid a isto ideo i pabol loqr
eis Na videtes no vident z audientes
no audiunt neqz itelligunt Vbi Lucas vt
at manifestius qd dicat fiat subdit Ideo
i pabl loqr eis Et siquidi ne h exce
cacio eet aperire oclos eor oportebat
Na vo voluntaria e excecacio h ppt hc

non dicit simpliciter non viderunt Sed videntes
non viderunt Viderunt n. demones exeuntes
et dixerunt In beelzebub eiicit demonia Au
diebant quia ad deum eos trahebat et dicebant Non
est hic homo a deo qui sabbatum non custodit Nam go
gna hnt que audiebat et videbat auri
abat propter hoc ipsum videre et audire eis auffert
Nichil n. proficiunt sed iudicium magis incidunt
Vnde et a principio eis non parabolice loquebatur sed cum
multa certitudine Nam autem audita et visa
preterierunt iam in parabolis loquitur Et sic veri
ficatum est id prophete Aperiam in parabolis os meum
loquar propositiones ab initio Recte n. secundum quod
dicit Beda super Luc qui in parabolis audiunt qui
clausis sensibus cordis non curant cognoscere
veritatem Obliti eius quod dominus dixit Qui habet
aures audiendi audiat Tunc ei impleta est
prophetia ysaie dicentis Ysa 6 Audite au
dientes et nolite intelligere et videte visionem
et nolite cognoscere Excecat cor populi huius et
aures eius aggrava ne forte videat oculis
suis et auribus suis audiat et corde intelligat
et sanem eum Secunda pars principalis textus Est
autem hec parabola Ubi describitur occulti mi
sterii summa declaratio In qua declaratione ponuntur primo

Seminis expositio — Est enim hec pa[rabola]
Diversa eius receptio — ibi — Qui autem secus
Totius parabole principalis conclusio — Qui autem in te[rram]

Ponitur ergo primo seminis expositio cum dicitur Est
autem hec parabola Semen est verbum dei Et hoc
enim quia in parabola et similitudine verbum dei decet
intelligi insinuat se figurate loqui Et hoc
quod exponere dignatus est quod dicebat occul
te insinuat nobis quod in hiis que mistice et
in obscuro locutus est debeamus investigare
intellectum occultum Vnde Greg in omel Dominus
exponere dignatus est quod dicebat ut sciamus
rerum significationem querere in hiis que per semetipsum
vitas noluit explanare Deinde cum dicit
Qui autem secus viam etc describitur diversa recep
tio diversimode Ubi advertendum secundum Eusebium
Cesariensem seminis hoc est verbi recepti
onem predicatorum sacre doctrine tres sunt cause
Prima est quia audientes dant levem auditum
volentibus fallere Secunda est quia non susceperunt
in mente presumendo verbum auditum Et in advenien
te temptatione cito relinquunt Tertia est quia

curarum suffocant verbum per sollicitudinem
divitiarum vel corporis laborum Et sic patet tertio dicendum
Primo n. describitur quia tres modi recipiendi infructuose
Contingit suscepto propter cordis levitatem primo
2o propter duriciei inhabilitatem Nam quod super pe
tram propter sollicitudinis varietatem in quod autem in spinis
ceciderunt ad primum dicit Qui autem secus viam cea
dicit secundum sensum hos qui audiunt verbum dei deinde
per propter levitatem cordis eorum qui permittunt
corda patere suggestionibus spirituum ma
lignorum venit dyabolus et tollit verbum de cor
dibus eorum ne credentes salvi fiant Nam
secundum Bonaventuram super Luc Secus viam illi seminati sunt
qui verbum quod audiunt nulla fide nullo intellectu
nulla acceptatione utilitatis occasione percipe
dignantur Tales enim per quos cognoscunt dampnum
quod a demonibus est illatum possunt dicere cum
Job 19 Venerunt latrones et fecerunt sibi viam per
me et obsederunt in gyro tabernaculum meum
Beda exponens indispositionem eorum qui verbum
dei receperunt in vultu propter duriciei inhabi
litatem dicit Nam qui supra petram hii sunt qui cum
audierint cum gaudio suscipiunt verbum et
hii radices non habent quia ad tempus credunt
et in tempore temptationis recedunt Sicut n. videmus
in aliquibus rebus facile succendi ignem Tamen quia
caret pabulo vel humore Cito extinguitur et
facile exiguum flamma que levis est ante
salta in quibusdam cordibus festinanter et
pluribus recipitur verbum dei Sed quia non
habent humorem sancte devotionis cito arescit
in eis flamma verbi recepti Unde Greg in omelia
Multos libet quod audiunt boni operis initia
proponunt sed mox ut fatigari ceperint
adversitatibus inchoata derelinquunt Petra
ergo terra humorem non habuit quia hoc quod
germinaverat ad fructum perseverantie non
perduxit Nam multi cum verbum contra avaritiam
audiunt eam detestantur et eius omnimodum con
temptum laudant Sed mox ut viderint
aliquid quod concupiscant obliviscuntur quod lau
dabant Gaudium autem istorum est de auditu
verbi dum sic germinat ypocrite de quibus dicitur
Job 20 Gaudium ypocrite ad instar puncti
Assimilantur etiam balaam prophete insano qui ad
visionem tabernaculorum populi israel exultavit et
cum desiderio letabundo dixit Moriatur

anima mea morte iustorum et fiant nouissima
mea horum similia. et tamen oblitus eius felicitatis
quam laudauerat contra ipsum dei consilium malig
num machinatus est auaricia ductus Tercio
exponit quare aliqui totaliter suscipiunt
dei verbum propter sollicitudines vanitatis unde dicitur
Luce viii at in spinis cecidit etc Videmus quando
flammam in aqua mittam de nouo accensam
extingui si frequenter superinfundatur aqua
inundancia copiosa Et eodem modo in corde
hominis flamma verbi diuini extinguitur si solli
citudine diciarum et corporis ad amorem rerum
temporalium inflammetur De qua sollicitudine
subiungit Luce viii at in spinis cecidit hii sunt
qui audiunt sed verbum cum a mente cordis sed tamen
a sollicitudinibus et diuiciis et voluptatibus
seculi euntes suffocantur Vbi aduertendum est quod
christus saluator interpretatur spinas per diuicias
que communiter spinis delectare videantur tamen cum
frequentantur in vita plus affligunt quam de
lectare possunt Aduertendum est quod diuiciis admi
xit sollicitudines et voluptates Eo quod siue
ut acquirantur siue ut augeantur siue ut
custodiantur diuicie sollicitudines necessario
habent connexas Et quia vsus earum vel propter
curiositates vel propter superfluitates vel propter leui
tatem vel propter indebitum modum vtendi volu
ptatem parere consueuit Ideo addit diuiciis voluptates
que sollicitudo facit instabilitatem quandam
mentis et distractionem a virtute verbi auditi
Propter quod adiungitur Euntes suffocantur Quasi
dicat Tales a proposito illius quod acceperant
per verbum dei recedentes per sollicitudinem dis
trahentem suffocantur Nam desideria celestia in
eis vita acquisita per verbum a sollicitudinibus
huius seculi extinguuntur Et quia suffocatum
verbum auditum a sollicitudine distrahente a
thesauro detinente et a voluptate delectan
te non habet virtutem fructificandi in mente Ideo
bene adiungitur Et non referunt fructum spiritus spiri
tualis profectus Quarto cum dicitur Luce viii aut in
terram bonam etc Post totam parabole principalem
conclusionem exponens bonam terram sic hii sunt
qui in corde bono et optimo audientes verbum
retinent et fructum afferunt in paciencia Vbi
ponit tres condiciones bonas ad hoc quod verbum dei
vtiliter recipiatur in corde contra tres malas

expositas superius Nam contra auditum cordis
qui ad similitudinem petre gracie caret humore
ponit hic bonitatem per gracie liquorem Contra peruer
sitatem affectuum per sollicitudines et voluptates
laceratorum ponit hic optimum cordis receptaculum
per desideria eternorum Contra leuitatem cordis
non retinentis dei verbum sed diabolicis suggestionibus
faciliter expositi ponit hic perseueranciam reti
nendi verbum auditum Audientes inquit verbum
retinent ut sic cor subditum gracie affectum
ad celi desideria perseueranter retineat diuinum
verbum virtute terra bona dicitur Sed quoniam
perseuerancia huius sine paciencia paciencia vero
opus perfectum habet Ideo bene dicitur quod talis terra
fructum in paciencia producit Vltimo ex quo
fructus bone terre per pacienciam est perfectus perfectio
autem in centenario importatur oportet perfectum fructum
allatum in paciencia expositum est id quod de bona
terra in parabola premissum fuerat Et aliud ce
cidit in terram bonam et fecit fructum centuplum
Vel sic terra bona scilicet cor ~~bonum~~ bonum et
optimum atque retinens dei verbum ita studens bona
opera facere quod ex eodem verbo scit aliorum mala
equanimiter tollerare et ex hoc fructus operum
eius maior efficitur quod per opera aliorum et per
pacienciam diuersorum mundi aduersitates portat
Vnde Gregorius in omelia Terra ergo bona fructum per
pacienciam reddit quia nulla sunt bona que agimus si non
equanimiter et proximorum mala tolleramus Fruc
tum ergo per pacienciam reddit quia cum humiliter
flagella suscipiunt post flagella sublimiter
ad premia perducuntur Ad que nos perducere dig
netur Jhesus Christus qui est benedictus etc Collacio

Exiit qui seminat seminare semen suum
Luce octavo Beda quod dicit beatus Augustinus in
sermone de beato Johanne baptista Ante Christi aduen
tum iste mundus squaloribus tamquam ager maledictus
et peccatorum spinis obsitus nullam bonorum operum
fecunditatem accumulat nullum ymbrem gracie
spiritualis receperat Huic ergo sterilitati beni
gnitatis diuina subueniens vtile cultorem et
irrigatorem prouidit qui disposuit filium
dei incarnari Cuius dispensacionis implecionem
ipsum verbum incarnatum omnibus exhibitam
dicit de semine Exiit qui seminat seminare semen
suum In quo [illegible] omnibus tamen vero nostre
restauracionis [illegible] reparatoris

officiu. p° reparatoie acto modu Re
stauratos pn^m om^t i misterio secu^n co
reparatois officiu isinuat^t i actu pdi
catois reparatoie acto modu declat^t
i excitacio fructifice diffusiois P° dico
ex i pdict obscurat pn^m in^e re
stauratos i misterio incarnacois Et hec
no^t cum d^r Exijt iste n exitu fuit
d^e sinu pris i mundu mediate incar
nacois misterio vn d^r io. 16 Exiui a pre
z veni i mundu 2° vo reparatoris officiu
i actu pdicatois cu add^t Cum seminat
Ea eni vbu pdicatois dine semen co
pat^r Pero i actu secundi ra d^e sacbr
officiu pdicandi Vn hu d^e pdicatoribz
d^r ps Qui seminant i lacrimis i exultacioe
metet zc 3° ostend^t mo^s reparatoie ac
tois i excitacio fructifice diffusiois Et hec
no^t cu subiungi^t Seiare se^m sui Ca
n tota na in ara quada erat pdicaoes
ex transgressioe pecti io n miro deq
aqd seianu psticiss insti^e atque tota
i iudicii desfluxisset Et io x^e adveniens
seme reparatoi apportat^t Et hec e qd
in gra^a^z acte r^eolit ysa^e ypha c. 1.
Nisi dns sabaoth r^eliq^uisset nob se^m qi
zodoa fuissem^t z qi gomorra siles ess^em
Vn s^z d^r Exijt q seiat Cu^m ad p^m
vbi ostendi^t ire reparatois pn^m cu d^r
Exijt Nond^m q au ~~p~~ exitu de sinu
pris i mundu tra cordis hua^m erat
arida qz destituta flumie irriganta
Erat opaca qz priuata radio illustra
te Erat z silis qz occupata tetro ger
minate Ergo vbu dei sem exijt i mud
vt irrigatiu^s rimulo d^e p° sat. i
vt illustrati^s radio ca^m 2 c. Ego
vt extirpati^s gladio qi fluuius de
rux exuii de padiso 2° exijt ut illu
stratiq radio ysa^e i Lux a me exiet
z iudiciu meu z lu^m ppl^oz requiesca 3°
exiuit ut extirpatiq gladio zach
Framea te qi gladiu z dns sup cos vi
debit^r exibit ut fulg^r gladio eo z dns
deq i tuba canet Cu^m ad 2^m vbi on^r
officiu ini reparatois cu d^r vt seiat
Non qo officiu ini reparatois fu^t seiare

Audissei^o
Qualiter
Affluens^o

P° seiant indirecte
qz q^uez diffusiom luc
Et vt thea Et du seiat
aliud cecid^t secs via eo ut sepios 2°
seiant vtilit p supmsis^s benedictioz
2 Cor. 9 Qui seiat i benedictoibz de
benedictoibz z metz 3° seiant affluet^o
p inge excitaco Ecc^o 9 Mae seia
seme tuu z vespe ne cesset manug tua
qz nescis qd mag oiat^r hec an illud
Cu^m ad 3^m no^t reparatoie acto mod
modo i se^m tuu Non e vbi dry ad
modu mi^alis seminis habz p^o virtute
spualem gnatiua Zach. 8 Semen
pacis erit vinea dabit fructu suu et
tra dabit gnie sui 2° quatoz multi
plicacioz illius 8 aliud cecid^t i tra
bona z ortu fe^t fructu cetuplu 3°
het multiplicatoz obfirmacioz ysa 55
Sicut descend^t ymb^r z nix d^e celo et
dat seme seri z pane comedet Sic
erit vbu qd egredi^r d^e ore meo Ergo
d^r Exijt q seiat **D° in quinquage^a**

Assumpsit ihs duodecim discipu
los z ait ill^e Ecce ascendi
mus iherlm zc Luc. 18 Sapientis
medici potius curare volentes egru aliqd
aliud eius infirmitatem intendet e medicacoz
curatiuam porrige infirm^t conue^te unde
liberale cura sollicitatiq exhibe Cristq
ergo more sapientis medici attedes genus
huanu nopposse conualescere nisi cura
u eius p satisfacoes fienda p morte
sua ostend^t i puti euuo^o huane
infirmitatis medicina curatiuaz huane
infirmitatis ceciditate defectiuaz sue be
nignitatis beniuolenciaz admiratiuaz Et
tn hec euuo^o in seie puti euuo^o mani
festat pordine In q° pmittit ire
salutis medicinaz conuenieta 2° stringit
ire infirmitatis plaga inficietz sumu
e at 3° ond^t ire curatois efficacia
sufficietez i Tema aut vl sit sedm
hec ceteru^m het tres ptes Ond^r n. p°
medicinalis conuenientias
Infirmitatis huiue difficilis^e
Medici curantis liberalis^e
Assumpsit
Sextum e at
Tertias at

Tercio ergo circa tercium principale mediante congruitate eius narrat misterium passionis Nam non modo congruencior fuit nature saluti quam ut liberaretur genus humanum mortis increuit Sic probat Augustinus 22 de ci. dei a ca. 11 usque ad 17 Cum consentit Crisostomus sic ait dum diceret quod salus in xpi morte posita est non est alius propter quod magis deo magis gracias agere debeamus quam propter mortem eius Advertendum autem quod hec salutis medicina ordinata preuisa ostenditur exhiberi et esse occulta Et ideo circa tercium principale secundo
conuersionis ordinem In principio
Exhibicionis modum cum addit Tradetur et tercio
occultacionis misterium cum adiungit Et ipsi nichil
Primus ergo secundo ordinem conuersionis dicit Assumpsit duodecim Ubi duo sunt attendenda primum quod predicat ordinem passionis sue Cuius racio est duplex prima quia preuidens discipulos suos ex sua passione turbandos predicit eis et passionis penam et resurreccionis gloriam ut cum viderent eum morientem resurrecturum minime dubitaret Alia racio est ut cognoscerent discipuli mortem domini non esse necessitatis sed spontanee voluntatis Ideo tempus preuenit et spontaneus ad eam accessit ne dicerent quod inuitus in manus hostium incidit qui nos promittebat saluare Et ideo scienti ordinem passionis enarrat eum dicit Tradetur non gentibus Secundo aduertendum Et tamen duodecim et non omnibus scilicet passionis predicit Causa sic thamius preosus ne hominibus vas includendum est sic misterium passionis apostolis pectoribus tamquam fidelibus includendum Adiungit autem Et consummabuntur omnia que scripta sunt per prophetas de filio hominis Et hoc per prophetas dicit ut ostendat se non contrarium esse prophetis sed plus illum esse quem predixerant prophete venturum et per passionem genus humanum redempturum Unde ysaias dauid et ceteri prophete vel simul vel separatim hunc ordinem describere Unde Cristus in ysaia predixit dicens Corpus meum dedi percucientibus et genas meas uellentibus faciem meam non auerti ab increpantibus et conspuentibus in me Et idem ysa Tradidit in mortem animam suam et cum sceleratis reputatus est Et hoc est quod dicit passuros flagellauit occidet eum Et ad resurreccionem eam dauid predixit dicens

Non derelinques animam meam in inferno Unde et subdit Et tercia die resurget Et ideo breuiter est quod sicut describebat modum exhibicionis Ad cuius eundem Secundum est quod passio xpi sic exhiberi debuit sic requirebat redempcio filiorum ade qui per peccatum fuerat subiecti dyabolo Per opposita membra debuit in se hunc morbum illius quibus peccatum ade consumatum fuit ut curaret contraria contrariis Primo enim fuit in primo peccato appetitus proprie libertatis quia noluit obligari precepto dei ad filium ut satisfaceret dei hoc voluit aliorum peccata tolli quia semper tradens et suam libertatem in seruitutem pro satisfaccione peccati introducti ex malo usu proprie libertatis Ideo premittit Tradetur eius gentibus Traditus non est dyabolo suggerente inuida prudente et vendente phariseo iudicante presidentes permittente et se consenciente Secundo fuit in peccato primi parentis appetitus honoris pro quo satisfactum est per xpi irrisiones Ideo breuiter dicit Illudetur Et ideo impletum est in passione ait et Tunc milites presidis suscipientes ihesum in pretorio congregauerunt ad eum vniuersam cohortem Et infra Et genu flexo ante eum illudebant ei dicentes Aue rex iudeorum Tercio fuit in peccato ade sordida delectacio pro qua satisfaccione offertur xpo afflictio Propter quod subdit Et flagellabitur Et ideo impletum habetur ait ubi pilatus ihesum flagellauit Quarto fuit in peccato ade sordidata complacencia faciei speciei et date et in muliere complacencia fructus ligni prohibiti Genesis 3 vidit mulier quod bonum esset lignum ad vescendum et pulchrum oculis aspectuque delectabile tulit de fructu eius et comedit Pro cuius satisfaccione christus voluit in facie sua conspui Ideo dicit Et conspuetur Et ideo impletum legitur ibidem Et exspuentes in eum acceperunt arundinem et percuciebant caput eius Quinto fuit in eo peccato consumacio mortis quam habuit ex illo peccato necessitatem moriendi corporaliter per separacionem anime a corpore et plagam mortis spiritualiter per separacionem anime a deo Cum dicitur primo morti morte ut Augustinus xo de trinitate c x dicit Subvenit per vnicam simplicem mortem xpi scilicet per mortem corporis quia eius anima violenter separata est a corpore violenta passione Propter quod subdit Et postquam flagellauerint occident eum Decens enim redimebatur homo ut possit a

morte revocatum ad vitam quod est resurgere
Secundo per unam suam simplicem resurrectionem operatus
est nostram duplicem, videlicet spiritualem animae
de culpa ad gratiam et corporis de morte ad
vitam. Unde Osee: Et tertia die resurget. Unde
beatus Augustinus dicit [illegible] nostram mortem Christus de-
levit [illegible] et resurrexit propter [illegible]. Et hic
exhibitione advertendum est quod exhibetur passionis
[illegible] submittitur resurrectionis passio et eius ostendit
quid per virtutem eius sustinere [illegible] resurrectionis
[illegible] quod tertia die factum est [illegible] quod sperare
in aeternitate valeamus. Tertio adiungitur mysterii
occultatio cum dicitur: Et ipsi nihil horum intellexerunt.
Non intellexerunt quidem quod nondum noverant
exstitisse quod propheta praedixisset. Et post
resurrectionem aperuit eis sensum ut intellige-
rent scripturas. Erat autem verbum istud abscon-
ditum ab eis et intelligebant quae dicebantur.
Super quo sic Beda dicit super Lucam: Propter quidem
quod consuetudinis humanae est ut quae videre
desiderant eius non possit interesse (?) audire. Marcus (?)
si videat in eo aliquid [illegible] possit.
Discipuli ergo [illegible] semper videre [illegible] quae
non solum esse homines sed eundem verum esse Deum
mortuum audire non poterant. Propter quod [illegible] occul-
ta mysteria discipulis manifestata [illegible]
in parabolis loquebatur. Audiebant ergo mysterium
passionis allegorice et parabolice dictum pu-
tant. Et ideo non referunt dicta eius ad [illegible]
corporis descendendum sed ad aliqua occulta
mysteria reseranda. Convenit autem [illegible]
est ordine sive passionis longe ante [illegible] fiet
enarratur. Propter quod etiam hic [illegible] in
principio [illegible] observare [illegible]
Tertio [illegible] sic tractatum est in exponere pri-
[illegible] discipulorum [illegible] passione
providebat [illegible] resurrectionis [illegible] dubitationes
ut ergo et [illegible] mysteria et [illegible]
[illegible] ordine passionis et dicere [illegible]
Secundo [illegible] hic [illegible] duo
[illegible] ordine [illegible] habet ad
[illegible] in septuagesima et in sexagesima
Prima sub vocatione ad culturam vineae [illegible]
[illegible] divina vocatio. Et in [illegible]
[illegible] divina inspiratio. In quinquagesima ad
sub mysterio passionis [illegible]
Ergo non convertitur ad dominum obediendo

vocationi saltem convertatur ad Deum consentiendo
inspirationi. Et quia nunc vocatur ad vineam ob-
temperat nunc inspiratur ubi dicitur [illegible]
saltem [illegible] huius passionis [illegible] consue-
tudinis peccati relinquit. Tertio [illegible] respon-
det ad tempus quadragesimale quod sequitur. Nam
tempus quadragesimale ad hoc institutum est ut
per opera satisfactoria praeteriti temporis peccata
purgentur. Hic autem est initium et ra-
dix omnis meriti sine quo nullum opus meritorium
est proficuum. Ita eius passio est primum omnis satis-
factionis sine qua nulla satisfactio sufficiens
est. Et ideo in principio temporis satisfactionis de pu-
tati enarratur passio Christi primum satis-
factionis et fundamentum. Secunda pars
principalis evangelii [illegible] autem cum appropinquaret
in qua describitur [illegible] humanae infirmitatis
[illegible]. Ad eius evidentiam sciendum est quod
caecus iste secundum Glossam significat genus humanum quod a superna
claritate exclusum damnationis sive poenas patitur.
Ad eius poenae descriptionem enarrat [illegible] Primo
[illegible] et temporis [illegible]. Causa [illegible]
Infirmitatis deformitatem. Tertia caecus
[illegible] salutis auditatem (?). Quarta audit [illegible]
Desiderii [illegible] infirmitatis humanae
quod ad tempus dicitur dum appropinquaret [illegible] caecus
sedebat [illegible] plaga transgressionis
humanae homines [illegible] et a bonis operibus
[illegible] simplex [illegible] in fine mundi [illegible]
est adventus deficiebat a bonis operibus et
a rectitudine [illegible] potentia quam
ignorantia vitiorum suggestionibus succumbe-
bat. Propter quod plus patiebatur defectus [illegible] et
[illegible]. Unde [illegible] addit [illegible]
[illegible] defectus mortalis [illegible] intelliguntur.
Sic exponit [illegible]. Consequenter [illegible]
humanae infirmitatis deformitates [illegible]
[illegible] dicens: Caecus quidam sedebat secus viam
mendicans. Ubi deformitates generis humani de-
scribuntur [illegible] defectus quos patitur. Primo

Luminis [illegible]
Caret — Exercitio bonae operationis — Ideo dicitur — Caecus
Regula directionis — Sedens — Secus viam
Habundat [illegible] necessitatis — Mendicans

Hic [illegible] sedebat [illegible] in regno
[illegible] Ego autem medium [illegible]

Deinde pot crō ta rempande sāt
auditates cū dr Et cū audiret tba
pte ir Pmgressus em audīs ipē salut
attente obsuat quali possit impe
nie remediū adiget iterogūº erāt
pnu mediui ꝛ si ipm recint istat
exorat sue aut bnficiu Cne ordi
nes tenz iste cecꝫ i desidio ipie sa
nitatis Nas attente ausaltat ꝛ io
dr Cū audiret turba ptreunte m
2º diligent intiogat. qꝫ iterogibꝫ
qd hr eet Em insu e eīā ihs na
zaren trisiet Et bu ꝯ trsisse i. opna
m is infirmitatibꝫ apparet ꝛ trsen
ꝛ pdnta m is infirmibꝫ medelas ad
hibunt salutares Iux dem pet Act
x Qui ptrisiunt bnfaido ꝛ sana
os opssos a dyaº 3º vehent clat
vbi ou exoraut affius impedi
cuem cogitacionū defectꝫ desidiꝫ
sanitatis expssi Orauit affectus
audit qꝫ clamat dicēs Ihu fili dd
mise mei Clamor ei ꝛ iue postu
lacio vehencia affectꝫ declarant
Defectu at cogitacionū ipedicau cū
dr Et q pibat incpabat cū ut ta
cet ho em pmus affuctꝫ asuetudibꝫ
cogitacionū molestꝫs i tm aggua
vt si qui desidet ꝛ postul supm au
xiliu ipe pue cogitaciones i tm dist
hut a teo desidio ut qi incpae vide
aut sollicitudies ꝛ clacie sce affco
postulanus aure m Vn Gg i ol Ille
aut q ihm veniete pcedt desigut
cūlm desidiorꝫ turbas tumulteqꝫ
viciorꝫ q puisqꝫ ihs ad cor m m veni
at cogitacoes dissipat ꝛ i ipa nos o
racoe qturbat Et qm incēs salute
sue auida si reth at ne qsec possꝫ
salute pius accedi ꝛ aplus acatur
ad aure m reqrens Ideo addi ex
cessꝫ desidiꝫ sam tl acqrede cū subdr
Ipe vo multomagis clabat fili dd
mise mei Quin n· salute desiderat
senciens se qnai fanthaste pº viciorꝫ
ꝛ voce oro sue ipedi ne p se orac
possit vehencius clare conat ꝛ Vn
Gg vbis Rnts qmoi tumultu viciorꝫ
s cogitacionū pimum tuto oroi isis
te andencius debes Ez adūtendū e qlit
iste cecꝫ aure m postulat dicēs Ihu
fili dd mise mei Vt em xpm ad
sm relevatorꝫ indicet qstitet m ipo
saluatoris ptate qꝫ ihs Ipe n e de
qº dr mt. i qꝫ saluu faciet ppm suu
Qº qsite nāe huāe qformitate cū
adiungit fili dd Bi em filiꝫ dauid e
hoibꝫ qformis e i nā Ex qº seqt qꝫ
hoibꝫ dꝫ subvenire eo qꝫ frat e homi
Vn Criss alloqns hunc cecū dr Ecce te
docuit o ho no plegisti pmatꝫ hu ba
Vn qo nosti lumae indicd. Fili dd n
ve ex eo dꝫ qº deu e dus illuiat ce
cos 3º postulat saluatoris benigte
cū subdr mise mei Be enia pt
pū lis crem ꝫ Stans at ihs iussit illū
adduci ad se In q pot crō ta medi
enrat libtates Resp m eꝫ vº pont
Aliqd indicatiū ptatis — Pont qo indicatiū
Aliqd isinuatiū benigtis — ptatis dr
Adiungt effectiū sanitatis
Stans at i iussit illū adduci ad se
Sic em istabilitas ipa e eꝫ trtate
ꝛ eiꝫ ipotencias minutat Ita stabilitas
ipa e ditatis ꝛ eꝫ potēas ꝛ ptute isi
nuat Sic eo obtpare pticet ad ditatē
huius pmente Sic inbe ditatis est
ꝛ ipeiu indicat papiet In eo qo
qꝫ dus mbꝫ ceciu adduci ad se ꝛ i hc
qꝫ stare describit apte iniatis indiciu
ptatis 2º pont aliqd isinuatiū be
nigtatis cū adiungit Et cū appinqsset
intiogat illū dicēs Quid vis t facia
H at benigtatis diur inotescat So qꝫ
excitat fide dicēs Quid vis ut fa ci
vbi glo Amb Vt agnoscāg no nisi
qsitente posse saluari Et bu excitat
fides cū intiogatꝫ eqd velit no aur
no ditias s; lume qrit dicēs Domie
ut videas Vn Gg i ol Cecꝫ a dno no
aur s; luce qrit ꝛ nos no flāis diuias
s; luce qrāg quā vide cū sol angeli
possiug ad quā luce via fides e Vn
ite ceco dr Respice fides tua te saluu fecit

Vnde Beda i ol pdicti expositi ostēdit
dr Tusuc luuatat c stue dicit Ceci
go aute tusies audit stas illuiat q̄a
p benignitate sua vocabr nre ceitat
spacie infiti e filii nob gre p
diuitat pon' infudit Ad h' at reqit
q̄d velit ut eos ad oroz exetz pet n
volt h' q̄d z nob pete z se gcede p
guistit Non e q ad eu q dz cuau pti
net infim tei sua cognoscē medicum
qrē z ipo invēto qseq sanitez Hinc
ta nonti i tp' acti v quos acti luc
solert descibit Hat x' appingit tus
z stat Sapiencia n' audit hoi sue in
firmitat defectu ut ipse qgsceret ce tar
gnue q p ignorā di z potestaz suam
bit i bello Traseimo exhibz se medi
cu sollicite inqrend Et stando d'lat
se potente infis felibz remedia sana
tia qfre Vn glo sr luc Ibus videns
ceci audit stans illuiaus q p humilitē
sua nre ceitat vocabz qpati Et per
pon'ti diuitat luz sue gre isfundt Ro
adiungit euntē effectu sanitat pbi ond
ipm effcm velocit z vtilit accelāti ond
Et qfestim vidt z seqba eu magsicans
deu Velocit quid accelāti c bnsicu qui
qfestim ad x dicti restitui sanitas vtilit
vtilit at h' audi' sinsse collatu qui no
sic ingta hic recepit beneficiu sed sic
grus Ar q̄d dr Seqba' eu magsicans
deu Vidz em z seqt' q p graz illuiatz
ex bnsicz regsce ira grus exsbt ut
vm i suis opibz iuuaē Et c aliqd' iqo
huc ceci iuitat deaq q sed Crs aute
cuatam fidez ostendt fundaq z p cna
com buvolentiz qfirmat Eo q' nob m
sinuat' q qui indigeni dno ancol ci
fidi suoc accedaq ad dnm Et qui eius
bnsiciu suscepimus no simus ingti Vnd
se' Et ois plebs ut vidt det laud dō
Vbi isinuat' h' bnsiciu gtose mafe
statu q di bnsicia no solu huc psit
qbz pnci' exhibent sz eciā ill' q eoz qsi
deratoe in laud qditois assurgit Ex
qu' cca pdictū Lnaē ēstq iti rogat
ccd vis ti faciā Cu ei affcm qgsceret
huc ceci Ad h' dd' q huc mtl' ognicol
mltz c vo Pma q pdca e i exponde
ut sez mtiogar fide excitaret z accedet
ad petendu Et h' va' port' i glo Mtl'
Rā vo huc e ut astātibz inotesceret ca
tudo affectus huc ceci postulat lume
Cu ei turbe increparet eu ut taceret
nesciebat q ele bnsiciu postulare velle
sz aliq' aliud i q' ming dna po qplacē
Rā va' huc c ut ipo ceco pub'ce mani
festante sue rōe defcm pub'ce cuare
nec posset emuli v dicē q̄d dixerint
d'ceco nato Scilz eq e Vo em c q
illuiatu poposcit Ad eq istar nob dicenq
Ihu fili dd u Dnica i qdragesia
Ductus c ihs i desti a spū
ut teptare' a dyā' agr mt
Videmq i actoibz bellicis tria
genu'e belladi occasioez belli pugnam
z altiq pro victoriaz Belladi occasio
c ex qua moue' alt' 9 altiq ut ipsq
expiat' pote z vtute q devicta
ipm b' subiciat Belladi pugna qsistit
i eo q aliq 9 alm vtā' vibz z armis
ut ipm deiciat Pugne z belli victoria
e qui alto supato alt' remanet victor
p victoria coronandq z honorandq Hunc
ordine enarrat saluator i pugna q̄ cu
saluator cu dyā' suscept Et p' pōit
teptacoīs motiua cu dr Ductq e ihs
i desti a spū Pō addi' teptacoēs pug
na cu subd' Et accedes teptator u' Rō
ondit' belli victoria cu qclu' Tuc reli
qt eu dyāq Circa istud euāgm pcedaq
sic P' expone' Rā pe abs aqua mo
rali te q lralit' Deinde morali pē
ret' z sitit' z a z tria Pōns q' euāa
teptacoīs motiā dr Ductq e ihs in
desti a spū Vo pot ēa ex q dyāq motq
fuit vm aggredi ad teptand Et sz h'
Assipte pme austitas cu dr ductq e ic
Ostēsa patq qformis Et cu ieiunass xl
Esuriens eximis isfirmitas cu addt Po
stea esuriit Ex h' em q dyāq vidit
vm assuere vita austāz p ingressu
desti Vidt eu ipm qformari moysi et
helie i ieiuniq spaco Vidt nichilomq eu

esuriente motus fuit ad eu temptandu ac
cede. Tercio motiu fuit austeritas
vincedi assu(m)pta p(er) ingressu deserti unde
Ber. i ol Conveniet accipi ut a suo spu
in desertu ductus credat ut ille cu sui
spiritus duceret ubi hic ad temptandu mali
gnus spiritus invenit Tu consentit lyco
qui Dna at no invitus a raptus s(ed) vo
luntarie pugnandi Quartum motiu dna fuit
conformitas q(ue) qua habuit ad pres i ie
iunio s(cilicet) moysi et helie eu d(icitur) Et cum
ieiunasset xl ii Addit at dieb(us) noctes
ne aliqui depravarent scriptura asserentes
xl diebus quid abstinuisse noctibus aut
comedisse Non precessit at vlt hunc nun
ut conformis esset prib(us) predictis qui ieiunium
suum ex sua conformitate approbaret ut vi
tas eorum patet Vn Cris i ol No aut
ultra precessit i ieiunio q(uam) moyses et
helias ne incredibilis crederet(ur) carnis
assu(m)pcio Glo Ecce convenit legi q(ui) p(er) mo
ysen accepit(ur) et p(ro)ph(et)is q(ui) p(er) helia eu ie
iunat sp(iritu)s tamen ipsu ipsi Sz dubitaret
aliquis Quo ipse et predicti pres potuit
tanto spacio t(em)p(or)is sine omni cibo sustentari
Ad hoc dd(icendum) e q(uod) hoc no fuit i eis virtute ne
humane s(ed) celeste s(ed) virtute atq(ue) supernal(is)
poten(ti)e Sz tn diversimode i his tribus Na
helias sustentatus fuit virtute panis quem
edit cu decq(ue) ambulat hac virtute p(re)
q(uo)d d(icitu)r ambulasse xl dieb(us) ii i fortitu(di)ne
cibi illius Moyses at sustentaba(tur) i confor
cio sermo(n)is di et i visione ei(us) Cristus at in
supposito ubi suspendent(ur) opa nature
ut no deficeret ieiunando Vn Glo Mo
yses sustentaba(tur) eloquio di helias in
fortitudine cibi cristus at ex virtute ypostatica supposit(i)
Quartum motiu fuit esuriens carnis infirmitas
q(uo)d ostendit eu d(icitu)r postea esuriit Vn Glo
Intel(ligitur) hoc e nature humanitatis et p(er) hoc e occa
sio temptandi llatz ei ptas et p(ro)pter infirmitates
Et hoc confirmat(ur) p(er) Cris s(upe)r m(a)t(theum) aliquid
esuriret no cat di vn esuriit ne manu
feste intelligat(ur) et dna9 temptandi occa
sionem extinguat et sua victoriaz impediat
unde se Post esuriit Mora(liter) tn esuriit in
hoc ubi nobis p(ro)bz exemplum imitandi pugna(m)

eius contra dyabolum et opa p(er)fecta(m) Eciam hoc
eciam q(uod) statim post suum baptismum opa p(er)fecte
et austeritatis assumpsit i c q(ui) n(ost)ro baptismo
nec penitentia indigebat insinuat nobis talia
opa inniti debemus Vn Cris i ol ut aut
discas q(uod) magnum bonum e ieiunium et
quale scutum e adversus dyabolum Et quoniam
post baptismum no lascivire s(ed) ieiunio intende
re op(or)tz ipse ieiunat no eo indigens sed
nos instruens Et hoc est q(uod) post ingressum
deserti post ieiunium assumptum salvator
temptari voluit duo nobis insinuat Primum
ut cognoscamus dyabolum tunc fortiora
nobis bella inducere cum maiores viderit nos
virtutes et operaciones assuescere Vn hilar(ius)
In sanctis e maxime dyaboli temptamentum
ut triumphus eius q(uia) victoria magis e ei ex
optata de sanctis Et Augus de c(on)flictibus vet
test c 3 hoc idem affirmans dicens dyabolus
no curat homines male viventes s(ed) sermones
di qui factum eius p(er)turbantes expugnat
Et item ibid voluntate sua facientibus
petit dyabolus Ad di amorem confugere autem
volentibus offendicula opponit et servis dei
insidias tendit et p(er)sequcionibus contra eos
obsessa magis infestus e Secundum e ut tem
ptaciones nostras nobis utiles cognoscamus Temptacio
fructuosa e multipliciter Ita p(ri)mo cognoscamus
nos dyabolus no placere q(uia) no temptat eos
quos cognoscit eos esse sub tuo Secundo ex eo
temptacione redimimur ad conscendum m(agis)
infirmitatis ex quo sem(per) nobis de donis acceptis
no extolli Tercio q(uia) ex temptacione probamur
probati at coronamur Ex hoc est q(uod) ductus
e ihesus in desertum q(uo)d e int(er) ierusalem et iericho
i quo sub figura homo seminivum relictus
a latronibus genus humanum vel natura significatur
Nobis moraliter pugna facienda contra illa
vicia quibus mediantibus primus homo vulneratus
e i naturalibus et gratuitis spoliatus Ex hoc est
q(uod) cristus xl diebus et noctibus ieiunat(ur) in
imponendo corporale cibum insinua(n)t nobis
ut contra distancie possumus ieiunio observa(n)tias
aggredi debeamus Et hoc sub uno quadra
genario in quo unus continet decem septies Ex quibus
innuitur nobis ostendi ut decem precepta et
quatuor evangeliorum monita custodiamus

Unde Greg. in omel. Ipse autem auctor hominum in
xl diebus nichil cibi omnino sumpsit et nos quantum
possumus tempore quadragesimali carnem nostram per abstinentiam affli
gamus quadragesime. Quadragenarius
autem numerus custoditur quia virtus decalogi per
libros quattuor impletur. hec Greg. Secundo pro
Et accedens temptator dixit ei. In quo ostenditur
temptationis pugna. Ubi advertendum est quod
sicut dicit Joh. in canonica sua in epistola 2 c. Omne quod
in mundo est aut est concupiscentia carnis quod ad gu
lam pertinet et luxuriam vel concupiscentia oculorum
quod ad avariciam. Aut superbia vite quod pertinet
ad superbiam. De quibus tribus viciis primum homines
temptavit dyabolus. De gula cum suasit ei co
medere lignum vetitum. De superbia cum dixit
Eritis sicut dii. De avaricia cum subiecit Scientes
bonum et malum. Hoc ordine prosequitur in Christo
idem temptator tres eos eodem modo vincere quibus
vicit Adam. Et ideo hic ponitur in quo ostenditur temptationis
pugna duntaxat temptationis. Primo ostenditur temptatio
pertinens ad vicium gule. In primo Et accedens.
2o temptatio pertinens ad vicium superbie. Tunc assumpsit.
3o temptatio pertinens ad vicium avaricie. Iterum assumpsit.
Dicens ergo primam temptationem pertinentem
ad vicium gule primo ostenditur temptatoris maliciam
dicens Et accedens temptator dixit ei Si
filius dei es dic ut lapides isti panes fiant.
Ambrosius. Unde tria temptat unde primus vicit scilicet
a gula. Dicit Si filius dei es etc. Nam et cognoverat
dei filium esse venturum. Sed hunc esse per corporis
infirmitatem non putabat explorat et
temptat dicens Si filius dei es. Temptat autem cum
addit dic ut lapides isti panes fiant. Sed
attendenda irrationabilis temptatoris malicia.
Si enim dyabolus credidit ipsum lapides in pa
nes posse convertere frustra temptat eum quem
sciebat omnipotentem. Si autem hoc non cre
didit frustra dixit Dic ut lap. isti pa. fi.
Ex quibus patet ipsum non ex astucia sed ex malicia
tempsisse temptatione. Unde Jeronimus Ex duobus
contrariis tenetur dyabolus. Si per imperium eius possunt
lapides panes fieri frustra temptat eum cuius
tante est potentie. Si autem non potest facere frustra
dei filium suspicatur. Tertio ponitur Christi
in temptatione victoria cum dicitur Qui respondens dixit
ei Scriptum est Quia non in solo pane vivit
homo sed in omni verbo quod procedit de ore dei. Quia

cum Christus proposuerit sibi humilitate non potentia
dyabolum superare ideo testimonium protulit ex
scriptura ex quo temptatoris maliciam confutaret
cum dixit Scriptum est etc. In hoc ipso nos instruens
ut in dyabolicis temptationibus sacri eloquii verba
ad memoriam reponamus quibus excitemur contra
versucias adversarii et suggestiones eius. Unde Jeronimus
Unde super Jonam exponens quid sit clangor
tubarum dicit Omnium vero divinorum verborum medi
tatio velut tuba quedam est que nos monet ad pr
elium excitans ne forte dormiamus et adversario
vigilante. Huic expositioni concordat Greg.
in omel. dicens Sic temptatus dominus a dyabolo sacri
eloquii verba reddidit et qui temptatorem suum im
mergere in profundum poterat virtute sue potentie
non ostendit quatenus preberet exemplum ut quociens
a pravis hominibus aliquid patiamur ad doctri
nam excitemur potius quam ad vindictam.
Scriptum autem est Deut. 8. Secundum salvatorem scriptum
esse testatur Deut. Non in solo pane vivit homo sed in
omni verbo quod procedit de ore dei. Et hic dicit Non
in solo pane homo vivit. Quia sicut Rabanus. Quia
sicut corpus humanum non vivit sine terreno alimento
sic anima vivere non potest sine dei verbo. Sed hoc
verbum dicitur procedere de ore dei quia per ipsum nobis
innotescit divina voluntas. Vel aliter secundum
Glo. Cum enim missio divina verbum dei non
est enim qui dicit sed dei. Jeronimus Non enim vos estis
qui loquimini sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis.
Quantum ergo quecumque missio verbi dei prolata
sit os dei sit. Jer. 15. Si separaveris pre
ciosum a vili quasi os meum eris. Vel aliter
potest exponi de ore dei verbum procedens. Quia omnis
veritas est predicatione procedens veritate. Sed
hoc ex ipso verbo Ambr. Veritas a quocumque dicatur
a spiritu sancto est. Que autem vitas de se ipsa dicit Ego
ex ore altissimi prodii. Eccli. 24 c. Non est eius dicit
in hac versione ostendit dyabolum non aliquid velle
suadere sed maliciose temptare. Panis enim corporalis
in nobis inferior est panis autem spiritualis superior.
Temptatio ergo quod dyabolus de cibo corporali pertinente
ad partem viliorem primo fecit mentionem compro
bavit esse temptare. Ac si diceret Christus tamquam
[illegible] aliquid de cibo corporis quam de cibo mentis
quod verbo dei aliter temptator manifestat quod temp
tator es. Quarto ponitur temptatio pertinens ad
vicium superbie cum dicitur Tunc assumpsit eum dyabolus

i scam ciuitate Ubi po poit tepta r
audacia 2o eq astucia 3o repulsa De
audacia eq dr ero Tuc assupsit eum
dyab Assupcio ista no ex ibecillte dim
uerit s3 d' inimia supbia Et bn dr assu
psit qr dyab sp ad alta tendt 2 quos
vult p supbia vinee ad alta asceude
facit In scam ac cuitates r ut dem debz
intelligi In q tepla di sau ciat 2 in eo
sca scola Item qr i ca erat loc magistri
sacdot 2 sacificiu Ex h' g' qr i hac q
sca dr xpm tepta Insinua qr dyab
i loc sctis fidelib' po insidiat Et attede
de audacia aplicam Statuit eu
sup pinnaculu tepli h' r pinnaculu erat
sedes doctor exns i tecto tepli qd' erat
planu ad mod nrn solar 2 i eo sedebat
q' ppls instruebat Statuit aut xpm
i loco honois 2 i loco pcipitiu In loco
qde honois ut facilig ad supbia incita
ret q' qsuet nasci d' honorib' In loco
at pcipicij ut haret optunitate dyab
p iactacia d' honoe inissas ad pcipi
cia ex ead' supbia incitare Et qr pn
intecio teptatois erat expiri si xristus
eet di filius Io subiugxit Si filius di es mi
tte te deorsu Et bn qreit h' obu tep
tatur intecam q' erat pcipitare hoiez
a culme virtutu qd' e deorsu 3o ponit
eq astucia cu dr Scptu e em qr agel
suis mad r Nag i pa teptatoe victy
e testiomo scptuar cogitat g' noua
astucia dyab sua malicia palliae testi
moio scptuar quadmo sepe facit qui
scos viros teptare conat Vn Ambr
Et qr zachas transfigurat se i angelu
luc 2 d' scptur s' ptib dimus laqueum fide
lib' pat vel testiomus scptuar no vt
doceat s3 ut fallat Aduertendu e at ex
eplu eu dyam hac scptura sinam
pure i qfirmatoe sue suggestois addu
xisse Ipa qr lic scptu e au lob tolle
i maib' vir unsu no ti xpr h' scptu
ee intt ut scip pcipita' expoat pcluo
2a eu qr si filius di e h'eu suadz mitte
se deorsu no indigz auxi' au los q' i p
maib' debeat sustinere s3 potius ipsi

ageli eu ipso sustentet 3o q'a si d' vo
h' dyab scptu ee intelligebat 2 hinc
ee xpm dubitabat cui hec suggestio de
bebat redue ad memoriam qr ibid' d' eode
adiutu erat Sup aspide 2 basiliscu abla r
Et sic coffiae debebat ab hac teptacoe
faciens se ee vincendu 3o po teptatois
repulsa cu addr Ait illi i Rursu scptu
e Non teptab' dnm dm tuu h' r sic
2 pcedes sic Non i solo pae r eundent
scptu ee allegat ut legi atq cofirmet
sacmenta Temptae deu e qui habita via
deueniendi ad fine aliq sed qr pp le e na
li industrie Illo spto qui qfidedo d' spuali
adiutorio sep pricul' exponet Vn Aug
pts ad sana doctrinam qui ho ht qd faciat
no teptatie dnm deu suu Tcio ponit
tepta' pcmes ad vicm auaie cu dict
Iterum assupsit eu dyab i mote r Ubi po
poit teptatois fla pmissio In pncta
2 salua potestatia repulsio cu add' T
dr ei ihs ffalsa pmissio ondr i ostensioe
2 pmissioe Iterum inqt assupsit etiam quad
mod illos qui de supbia cona decepe i
excelsu duat Ita 2 i eos quos d' auaricia
teptat i monte su diuiciar su honor
p appetitu sublimitatu cona eleuae
Vn Glo Teptatus d' auaicia i monte
duat qr auaicia 2 ambicio sp alta petit
Et ondit ei oia reg mdi 2 glam eor Hec
ostensio si Rursus sic sca e qui aqs sup ex
celsu poita mote digito dmostaret al
ti diuisas ptes mdi 2 glam eor duc
In tali pmicia st lapides pciosi i vnice
optie In tali aurum In i a argentu r h' mo
nostr h' totu mudu ostesu 2 eo gla Cm ex
poitoi satis qcordz Rabanus q' dr qr h' oste
sio sca e no qr visu v' apalificauit sup
vanitatz mudane pope quo aabat sed
qr speciosa ondit xo ut faceret ea ab eo
amai Dr h' pmissio h' oia ti dabo
si cadens adoraueris me h' pmissio no
d' pom s3 d' aurogancia pcedit Etiam malo
p aurogacias se se plus ondit qr eo pom
se extendat Pr qd' dr Icol expoit h'
obu Aurogans i sibi d' iactacia loqt
No em pt oia regna dare cui sacias iptos

scolares viros a deo ingressos factos Sed non
minor demencia quam sit arrogancia permittit
eum regna terrena illi qui dat celestia Unde
Remigius Mirada est dyaboli demencia illi pro-
mittebat dare regna terra qui suis fidelibus
dat regna celestia Et gloriam indi ei qui est glorie
dominus Non sine est quod abicio concupiscendi hoc habet an-
nexu ut qui concupiscit vult aliis si aliud hoc op-
tinere non potest servire et sua permittit et officia illi
quo mediante dominium adipisci sperat Et si
vult hoc optinere ab ipso serviri quod vult habere concupiscentiam
ei permittit aliquid unum ad consensum suum enim
incitet et ipse prius est suum alterius quam ipse si-
nos accipiat Et hoc modo dyabolus xpistum sibi sub-
iugare volens se daturum ei omnia regna mundi
promittit Et hoc est quod dicit Ambrosius hoc abicio
concupiscendi docet scientia predictum ut enim dicetur
aliis prius sunt inclinati obsequio ut ho-
nore dotetur et dum vult esse sublimior fit ra-
missior Non est quod vicium quo mediante
dyabolus cecidit a statu glorie per obstinacionem
radicatum sunt in corde eius sine intermissione Propter
quod dicit Dyonisius de divinis nominibus Et in demonibus est
fanthasia proterva et obstinacio mentis Quod aut
sit radicatum est conatur semper ad complementum
sui affectus Et ideo dyabolus qui primo appetere rat
honorem modo indebito nunc et nunc cetera se ado-
rari requirit Unde glosa super isto verbo Hec omnia
quia dyabolus superbia Quia enim in principio voluit similem
se deo facere Nam nunc volebat dominum cultum
sibi usurpare Sed salvatoris potestatiua
repulsio cum additur Dicit ei ihesus Vade zathana etc.
Expellere non posse dyabolum a se sine pro-
sunt temptacionibus eius Vera nec gula nec superbia
nec vana iactancia potuit aliquid contra xpistum
Unde Crisostomus Sustinet dyaboli iniurias nec pro gloria volens
temptans Sed dicit Vade sathana Sed et raciones
hec repulse posuit ex scriptura dicens Scrip-
tum est enim Dominum deum tuum adorabis
et illi soli servies Quasi diceret Tu petis ut ego
deus tu creaturam adorem cum equaliter tu debeas
me qui sum tuus et omnis creator adorare Sed
quaeret aliquis Quare ista in prima et tercia temptacione
sic benigne respondit In hac autem tercia quasi
exasperatus dixit vade zathanas Ad hoc dicendum est
ex his potest reddi racio duplex Prima quia de gula
potest aliquis temptari pro aliquo iactantiam vale

De superbia presumpcionis molestia? quia sepe
accidit homini ex negligencia Sed hoc contra
tua assumat de divinis honores ultra legem in
se mutamentum In hac ergo temptacione dyabolus
cum anima dei divinos honores tempore sibi arrogat
quod horrendum est creature Ideo indignatione repe-
llit Secunda racio quia in aliis temptacionibus dyabolus
attemptabat aliquid humanum In hac autem aliquid
divinum attemptat Et quia ista venit suadens
reddendum esse honorem quod hominem ex deo esset
dicitur est Ideo quia improperet arguit dyabolum de eo
quod usurpavit alienum Unde Crisostomus videlicet aut
quod ista ei passus sit iniuria temptatoris
dicentes Si filius dei es etc. Non est turbatus nec
dyabolum increpavit Nunc autem quando dyabolus dei
sibi usurpavit honorem exasperatus est et repulit eum
dicens vade zathanas Moraliter Ista tercia pars monet
quod docemus primo ut temptacio de viciis
virtutibus oppositis commendatis in scriptura et vi-
cia ipsa detestata ad memoriam reducamus
Propter quod salvator in omnibus temptacionibus predictis
superavit sic respondit Scriptum est Secundo istis monemur
ut quecumque bona nobis promittantur ex temptacionibus
adversarium quoniam sive nobis eciam promittentur
et si sunt ipse mala et eciam que nobis pro-
mittit est vanum et propterea minime consenciamus
Tercio quia sicut dyabolus temptavit adam victor extitit
temptans at de eisdem viciis xpistus victus est ita
nos conformare xpisto per opera et virtutibus dyabolum
superemus quo victo dicemus vade zathanas
Decima tercia pars principalis evangelii Tunc reliquit eum etc.
Ubi ostenditur istius belli victoria cum dyabolus
victus abscessit Reliquit eum dyabolus xpistum non
semper Sed sicut Lucas dicit ad tempus scilicet usque
ad horam passionis in cruce Et ut victor ad
dignitatis melius probaretur Angeli accesserunt
et ministrabant ei Non autem tunc accesserunt
quasi prius non ministrassent ei sed ad tempus ipse
permisit se absentare ut temptator accedere
debens non potencia sed iusticia vinceretur Ministra-
bant autem ei non propter necessitatem impotencie sed
propter honorem potestatis ipsius Et ipsum non diuitem
adiuvabant sed ministrabant Moraliter autem ex
eo quod dyabolus restitit ipse confusus abscedit
Ideo quod sicut communiter dicunt doctores qui perfecte vi-
cti est ab homine de uno vicio numquam temptare
possunt ipsum eodem Enim ratio est quia dyabolus

Impl[et]. existentes homines vinci et superari. Cum ergo per victoriam de tribus viciis confusus est tunc spiritus dyabolus superari et homines contra eas victorias habere de ipso. Et sic superato dyabolo angeli accesserunt ministrantes christo. Sic si nos dyabolum superamus eius temptationibus resistendo habebimus bonos angelos comites qui suggerendo bonas inspirationes nobis administrare non deserent. Omnia enim sunt administratorii spiritus in ministerium missi propter eos qui hereditatem capiunt salutis ad hebreos i. Notandum quod aliter narratur hec historia a luca c. e. et aliter hec a matheo. Lucas enim lucas eo ordine quo historia gesta est eas ponens dicit temptationem secundam in monte fuisse et illam autem in templo fuisse ultimam. Matheus autem attendens convenienciam harum temptationum ad illas quibus adam temptatus et victus fuit primo ponit illam que ad gulam, 2o illam que ad superbiam, 3o illas que ad avariciam pertinet quo ordine adam temptatus fuit. Collacio

Ductus est ihesus in desertum a spiritu ut temptaretur. Tria in hiis verbis describuntur salvatoris nostri itineris. Primo spiritus ad dirigendum cum dicitur ductus est. In deserto 1o securior mansio ad expugnandum vicia. 3o hostilis impugnator ad subvertendum ibi ut temptaretur a dyabolo. Ihesus non habet dirigere in spiritu et non humano sensu allatus sed spiritu dei inspirati loquitur, fratres, propheta. Desertum est locus securus ad expugnandum vicia. Deuteronomio dominus te duxit per desertum dyabolus autem conatur ad subvertendum in spiritu. Adversarius vester dyabolus tamquam leo rugiens circuit. Quantum ad primum scimus quod per spiritum fuit in christo quantum ad effectum. Primo spiritus virtutis ad dirigendum ignaros. Ysaie: Spiritus domini super me eo quod unxit me etc. 2o spiritus equitatis ad corrigendum iniquos. Ysaie: xi: Spiritu labiorum suorum interficiet impium. 3o spiritus sublimitatis ad expugnandum dyabolum. Psalmus: Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam. Et ysaie: Educes de conclave vinctum etc. Quantum ad 2m sciendum quod desertum securum est ad pugnandum contra vicia. Quia caret copiositate complacente societate distrahente delectabiliter alliciente. Quantum ad 3m sciendum quod hostis impugnat christum de tribus scilicet gula in deserto de vana gloria in templo et de avaricia in monte excelso. Dominica 2a

Egressus ihesus secessit in partes tyri et sydonis etc. matthei xv. In consuetudinibus humanis hoc videmus quod volentes aliquem vel aliquos provocare ad opera magnifica proponunt eis exempla maiorum priorum et actus eorum. Et quoniam instruendi et provocandi possunt aliqui se excusare de propria imbecillitate dicentes: Non possum facere sicut ille vel iste, quia non sum tante virtutis. Et ideo aliqui ad omnem excusationem amovendam proponunt exempla virtutis in persona fragili ut omne excludatur excusationis velamen. Et hunc modum tenens in presenti evangelio evangelista matheus volens enim nos provocare ad opera virtuosa mulierem proponit nobis in exemplum opera in exemplum. Et ne possimus te excusare de tua imbecillitate dicentes: Non possum facere sicut christus, proponit tibi exemplum mulieris chananee. Quia nec rigor nec malicia indurata nec paupertas aliqua virtuosam effecit. Et tamen eam multiplicibus hic ornatam virtutibus in exemplum imitationis ponit. Ubi notandum quod primum quod est nobis necessarium ad accedendum ad deum est vera fides. Oportet enim accedentem ad deum credere quia est. Et quoniam multa difficilia occurrunt bene agentibus et eis hic multa adversa et ideo est paciencia necessaria. Ecclesiastici: quoniam in celibus quod pacientiam ingreditur probatur. Quod autem consequi possit homo per se ipsum non necessaria est humilitas sua infirmitate confitens et alterius postulans auxilium. Ista tria ergo hanc mulierem proponit nobis in exemplum fidei pacientie et humilitatis. Et ideo in hac feria describit primo

fidei certitudinem, Egressus ihesus

pacie fortitudinem, ubi Et non respondit ei

humilitatis magnitudinem, Etiam domine

Hanc divisionem beatus ieronimus ponit super hoc evangelio dicens: Mira autem hanc mulieris fides paciencia et humilitas. Fides quia credit sanari posse filiam suam. Paciencia quia totiens contempta in precibus perseverat. Humilitas quia se non canibus sed catulis comparat. Describens ergo evangelista fidei certitudinem primo ostendit opportunitatem manifestandi de fidei convenientia cum dicit Egressus etc. 2o ponit ipsius fidei vehementiam ibi Et ecce mulier. 3o ponit nimiam indigentiam ibi Filia mea a demonio. Primo ergo manifestandi de fidei convenientias dicit Egressus ihesus scilicet de iudea secessit in partes tyri et sydonis. Tyrus est civitas metropolis

chananeo. Sydon aut e ciuit⁹ fenic
ita q abe st ciuitat⁹ gentiliu p quas
accessu mfirma optunitas manifesta e
fidi mlier vnus no credet Allegorice
aut gentil credituri i xpm q p mu
liez figurat 2º subiungit fidi mlieris
vehenca q pz ex tibz 1º q a finib⁹ fi
nibz egredit 2º q clamat 3º q orat
Cu n aqnus p desidio alicu velit co
dit patiz vehenca fat ut iveniat
solliate qrit qd desidetat magnu studiu
vr hrie cca qsitu Et h ta geuit i fide
huy mlieris Et ideo vehens ogniuent
dici Exqt gº 1º & pmib⁹ finib⁹ Cu dt
eiq ta Et ecce mlr chananea a finibz
ill' egssa Iudi ei q xpm hebat pute i
xpm crede noluerit Fuerat go fut
h mlr q ut xpm qret timos suos
egredi Et bn dicit ista tiru thira qd
interpta angustia Et sydon vena q
ifidelis accedes ad xpm de angustys
petoy et venatoibz decum recedit
Deinde oñ vehenca fidi q clat Cla
mat mise si glo Intl p fide p qua no
uit xpm ee vey dni ad q clamado e
Deinde oñ vehenca fidi eq q dilr
exorat dicens ei Mise mei fili dd Et bn
dico dilr q cognosces se no hre meritu
cu tata gra debet iml aliud n imaz
postulat ad qua solaz potz gtr relevare
inpuaz Ac si dicat si orig no e i actibz
meis boni no i qsciede iusta ideo
solaz imaz exoro In h ad q dt dne
fili dad dupliciter x nam qfite dina
sez cu vocat dnm huana vo cu adiu
git ffili dad Rº dt mise filie mee q
mei Gra p Glo dolor filie dolor mr
e 3º allegat indigetas cu dt filia mea
a deo maio male vexat Vt n faciliq do
minu ad mas inclinet totu ei doloz
enarrat Cu qsistit i tbz In spetie
magitudie et qlite Cu n dolor e ex
xpib⁹ tbz e d magno malo e d tpi
morbo dr ee mlt et enarra eq fa
alig inclinat audie ad qpaom Cuc
mod tenz h mlr i allega iidigetas
Audit n doloz ee ex pmib⁹ q filia mea
Audit magitudie morbi cu ait Male
vexat Audit qlitez q a deo maio Moral
aut h mlr eq fi vexa a deo maio pt
intelligi aia eq cosata diuis petoy ve
xatoibz agitat Ad eq sanacoz quidaz
dz aia egredi p peti detestacoz qtom
et satisfacoz d finib tiri et sydonis
Cu eni qscia pungit a stimulat re
morsu petoy i angustia e et in tiro
Cu at evagat eq se qren bo extra
e in venacoe quada et i sydoe Re
linquis go peti qbz angustiabat et q sidia
qbz evagabat egredit d finib tiri et
sydonis A qbz egressa cognoscat qstitu p
petm et vana sollicitudine a suo crea
tore fuat elongata Et io clamare cogit
q xpm e distacu si audi deuit ve
hement clamare Et qm i celi clamore
no videz q decat xpr sua minta exaudi
Ideo dz solaz imaz di postulare eo mo q
faciliq xpm ad exaudiendu inclinet h
aut i duobz qsistit sez si qsite cu dnm
que orat Et si qsidet actu mie max
factu xpr nos Et h fat qn allegat
meritu mysti in d fili dad si qstitu
ad humanitate Vt aut faciliq imaz qseq
dz sua imuaz allegare qsitedo xpiam
culpa et peti turpitudies et etiac grauite
et feruitute pessiaz q p peto obligatur
dna Et tuc vere dt ei filia sua a deo
male vexat Seq 2ª ps pn eius
Cu no rndt ei vbu In q oñ pacia
huy mlieris i psenacu fidi q tocies
qtempta Tu xpt silecium dni ei no rn
dentis Tum p h q apli no videntur
exaudi oratoes p ea Tu q eis claior
eq mehil vide posse et tri psenat in
pce Primo go vr qtempni q dns ei
no dignatur rnde xpr qd dr Cu no
rndit ei vbu Ex q ieb Cur ipsu no
dedit imaz postulati Ad h dom q
mlt ex fuit ca huy Vno ut atten
det desid in mlieris ad qstanter et
vehemt postulandu Cu a qsiroe dd e
indigenciu ut qn coy defert sbreu
ciore ita q ipsu no heant ab eo que
rogat vehemti desidant i levari

Tº ut dño no rñdete ipa fortis cla
mas p9 discipulos faciat eos orãe
p se Considerãdº ei ẽ eoꝝ q̃ indiget al
teri auxiº q si no imẽte optient ab eo
q se qrtat ad eꝯ familiares eius p̄ quoꝝ
mediatiõibꝫ obtieant qd petebat Et fa
miliares aliq̃ longa p̄ce aliq̃ vehem̃ti
clamore molestat Tº qr ista mulr cãa
gentil̃ z ipe p̄ceptat in via gentiũ ne
abieritis ne videant̃ facilr facẽ q̄ illud
qd mandauit ẽe euitandũ Tº videt̃
ꝯtemptũ qr discit̃ orantibꝫ z ipa clãate
no optinet qd petit Vnde Et attendẽb q̄
eꝯ rogabat eũ dicẽb dimitte illaꝫ qꝛ cla
mat p9 nos Vbi pº ponit discipuloꝝ
intuentoꝝ Cuius potuit e ĩ hacõ ex ehy
oꝝi cuius vl' qr ꝯgrabat missionẽ quo
desebat ĩusto vl' qꝛ ĩmã ꝯmoti st ̃ ̃ ̃
misia mulieris vl' qr importunitate clãa
ris eius eam ẽ carpiebat hanc tñ causa
Crisi poit medians tñ dicens sic Esto
at discipulos ad calam ẽi mulierls ea ista
tos Et ĩ no ausi dicẽ da ei hanc gram
s tñ dimitte eam Tº vr ꝯtẽptũ qꝛ dñs
se ad hº no ẽe missum vr̃ asserẽ dicens No
sũ missus n ad oues q̃ pierũt do9 isrl'
Hº dꝫ intelligi q pº z prĩ dns ad iude
oꝝ salutẽ missus sit vt eos q̃ s p tras
gressioẽ legs pierũt p erroꝛ y doctinaꝫ
sanaret Et ipi eam ꝯtẽpnẽb p9 modo
ad gentes q̃sumo ie appellẽnt Tº iude
discipuł p9 sim silentiũ ꝯfirmans p hº
q sue incarnacionis sacramentũ pº abscõ
dendũ erat a gentibꝫ qd tñ manifestandũ
erat iudeis p9a p ipos gentibꝫ diuul
gandũ Sequº aut mod Cisi possũ
h' loqui ad ꝯstu dicẽ ei Chũs tu sis
prĩ r missus ad oues q̃ pierũt domus isrl'
quare hº no dixisti qñ magi iniuca ob
tulerũt si eoꝝ fide acceptast Cuiũ cen
turiõ fide ꝯmẽdasti Cuiaẽ samaritẽ fid
sitisti quid ẽ fecit h mulr chananea ut eaꝫ
solũ fide ĩcãseo Vnde pt no ideo dicẽ no
sũ missus n ad ou gã fide eius mulieris re
spuat ut attenda Et ut p̄bẽ paciaꝫ s ut
p̄seuãciaꝫ caueret s ut radice humil te
p̄funda Et tñ humiliẽ sic ꝯtẽpta p̄seuãt

in p̄ce Cũ p̄seuãciae addẽt z reuerenciaꝫ
vn subdẽt At iª venit z adorauit eũ d· dñe
adiuua me Clã eni p̄ius longe stãs cla
bat ne totiẽs ĩpulsa p9 accedẽt Et io
que p̄ius simpl' ꝯfitebat̃ dñm z hoĩ mo
adorat ut dñm veꝝ Et q̄ p̄ius mĩas po
stulabat misericordie ut adiutoriũ petit
dicẽs Dñe adiuua me Ex qbꝫ oibꝫ innuit̃
q p̄seuãcia i adũsis deducẽt ad ꝯfidẽtiã
z amoꝝ z ꝯgtoem ũi ĩsp̄ts eꝯ p̄seuãn̄ª
ẽ imitãa Moñt̃ at ꝯtinuaº eũ p̄cẽa mo
ralit̃ Si aña mĩaꝫ postulãs eẽl sepe vi
deat̃ ĩpulsaꝫ pati dꝫ ad sctoꝝ ꝯfugẽ
auxiũ Et si nº sic possit ꝯseq qd desi
derat insitilom dꝫ p̄seuãre i p̄ce Vnde
Si qs inigt ꝯsciaꝫ hẽt adhuc sorde pol
lutaꝫ filiã hẽt a demoĩo male vexatam
Item si qs boa q̃ gessit pctoꝝ peste fedat
filiã hĩ immũdi spũs furiis exagitatã
hoc p̄ nũc ut ad p̄ces lacrimasq ꝯfugiat
sctoꝝq intercessioes z auxiª q̄rat Seq̃
zª p9 p̄ũl' erroꝝ Qº ille at No ẽ bonũ
sũere In q̃ ondẽ p̄funda humilẽ huius mulie
ris hº mo Cuius humil ut excitet̃ pº
id qd postulat eide negat̃ rº ex hũi
lite dñegtaº ꝯfirmat̃ i' At illa dix̃ zº
ex humilite fides sua ꝯmẽdat̃ i' Vnde ĩ
Cº ex hº largitr ꝯceditur qd postulat̃ i'
efficit et sic vult ꝯt Reg̃ Jgº ẽ pº quod
postulat̃ sub hĩs v̄bis No ẽ bonũ sũere
panẽ filioꝝ z mittẽ canibꝫ Ac si diceret Q'
ab antiquo vnũ deũ colũt filii st Gentil̃
vº q̃ quibꝫ tu es canes st qꝛ tm̃ canes
audi crimibꝫ ad sacrificia ydoloꝝ ꝯcurũt
No ẽ ergo bonũ sumẽ panẽ qº intendi
st iudei s· doctrina ewangelicaꝫ opa virtutũ
collatoꝝ sanitatũ z ou canes i' gentil̃
exponẽ Tº ex humilite dñegtaº ꝯfirmat̃
humile ẽ eni no ꝯmẽdare ꝯparatibꝫ no
ꝯfestim ĩ alicuis laudibꝫ· ꝯfirmare ꝯpriũ
ꝯuenien· cũ hº tñ sua veritate humiliter
postulare qd h mulr fecit Cũ n audi
uisset se canẽ vocari s panẽ denegari in
deos filios dñegari nõiari no ꝯdixit
dñegari no ꝯtestata ẽ i iudeoꝝ laudibꝫ
no ẽ dedigta se vocari canẽ· s humil̃
postulãs dixit Et dixit sctõ No ẽ bonũ sũere

Tam catelli edut de mic q cadut de mesa
dnor suor Ite si dicat Scio me dne pacz
filior nd mereri nec integre posse capere
cibos nec sede ad mensa debe cu pre tam
grata su reliquias catulor ut p humilitatem
merear ad panis fragmta vestras magri
Et adtendenda e ubi eis hq i iudeo humili
cui sapia exiq vocat filios iudeos h cosi
tet eis panis nd ee tollendu z cu hc vo
cat eos dnos cui dr dnor suor hc e hu
litas summa e Sz attende cu hc prudentia
Canis vocata e z catellu dim se noiat
z p hc a dno intendat Ite si dicat Si
canis su nd su aliena a dno Si g canem
me vocas mitti me ut cane mensam
dni mei relinqre nd possu su grata d
micis reliquis contenta Tercio fidei vehementia
quidam cu dr Tunc ait O mulier magna e
fides tua Quocunq humilib congregetur
cu alia vtute fiat aut nd s attribuere
domi dei s deo ex quo nasctur i dom aug
menti z ppt hc fides maior e ex humilitate
Et qm h fides sic augmentata ociosa nd
e ideo sequitur Fiat tibi sic ut vis id qd postula
fiat mgt c sic vis ppt sz mirari fidei et
humilitatem Vn z mr i dr ppt hunc sermonem
exijt demon a filia eius Vbi glo Consequens pr
hc sermo fidelis humilis z prudens meretur
qd posat ui addr Et sanata e filia eius
ex illa hora Moraliter at gemina cu moralis
precedenti Alia potest pariter tulit repulsam
nec alior precibus obtinet qd petat humilet
se z inter catulos nd inter filios computatio
serpam postulet alienam grt mire rfica Et
si perseueranter orat humilis consequetur finaliter
qd postulat p serpam Etia melius valet
ora q fit p se qm alio mediate Vn Crisostomus
Intende qualiter aplis nd impetrantibus ipa
impetrat cu magna cde instantia oro
p mis noris a nobis ut rogari magis
qm ab alijs p nobis Dominica tercia in xlma

Erat ihesus eiciens demonium z illud erat
mutum Luce .11. Omnis doctrina q
i vbis tm proposita e si opa nd
videt mala z ociosa videtur Si at vbis
opa subsequtur z cu hc doctrina de se
sit consona vani acceptanda e ppt duo

Primo qr opibus confirmat Secundo qr recte rom
concordat Et ex hc fidei eius doctrine auctoritas
commendabilis z extollenda Et hunc ordinem
ponit b. luc i p'nti ewo^o cta xpm ondens
primo doctrina eius confirmari p opa i demonis
eiectione Secundo eius doctrina ee ratim qz eo
sonat racioni Dicitur n racio qr diuisio
sit ca destructionis i rebus q i vnitate co
sistunt Tercio ondit qr laus z magnificencia x
sublatur qui dr ei Beatus venter qui te
portauit Sz g sit ta sedecim hc ewm i tres partes
Aliter pt hc ewm introduci Sic dr in
polit laus e sermo elucidans magnitudinem
vtutis Ad hc g qr qs vere laudet oz i eo ee
magnitudinem vtutis Cum g i xpo fuit vtus
pfecta ad operand z scia vniuersa ad confitend
sine instructionibus Jo s merito laus debuit ex
hiberi Et h eidem ondit i ewo In q describit
Cristi operacio vtuosa i Erat ihesus eiciens
Cristi instructio fructuosa i Cuncta autem ex
eius quidam gloriosa In illo tempore e aut
vel brevit sic Sana doctrina confirmata opibus
pbata racionibus dz extolli magnificis laudibus
Et qm xpi doctrina fuit talis Jo i ewo predica
ta declarant Jnp^o qd dnus i z p^o primo ondit qr
Cristi doctrina confirmat opibus In principio
Secundo declarat racionibus i Ipse at ut vidit
Tercio extollitur magnificis laudibus In fine
Primus g ewi tangens cristi doctrina opibus confirmari
ta ponit Primo ponit mirabilia operantem
Secundo incredulitas de opibus admirantem Tercio ibi
dia opa calumpniantem Primo g ponit pater
operans mirabilia ad confirmacionem doctrine
Dicit em saluator immediate docens pater
vr de celo dabit spm bonum petentibus se
Cuius doctrina ut ope confirmaret erat deo
num abijciendo q s fuat pututa e expulso
maligno spu spiritus bonus daretur petentibus
sic fuat vbi promissu Et hc e qd dr ewo
Erat ihesus eiciens demonium z id erat mutum
Vbi glo ponit predicta vba q humilibus ppo
suit ex miracula operatur Vt q predicanti nd
credunt visis miraculis credat Et item p
missat dnus qr spiritus bonus daretur orantibus
cuius cde beneficium subsequti miraculo de
monstrat Adtendum qr iste a q demo eiectus
e nd solu mutus s ec cecus erat Vt pz ad p

Ita g° miracla in eod' hoie facta sunt
Cecus eni videt mutus loq̄t' obsessus a de
moe libat' Cũ ne tñ spũal' cotidie im
pleant' i ɋ̄vsioe credentiu ut expulso
p̄m demone fidei lumẽ aspiciat deĩn
ad laudes dei tacẽcia p̄us ora laxent'
Vn̄ luce 11 q̄ h' dr̄ Cũ eiecisset demoni
locutus ẽ mutus dr̄ act 12 Et curat eu
ita ut videt' et loq̄ret' Non q̄ demõ
dr̄ ee mutu nõ pp' carẽcia officij loqu
di s; ceci pp' carẽcia actu videndi
nec surdi pp' carẽc' actus poñc audiendi
Sz q̄ suis deceptoib' aufferẽs apti
tudine hūanam affecti ad loqueñdu de
dũne i fidei ɋ̄fessioe et claritate hūani
itellectus ad ɋ̄gnitoẽ dũmo et audi tez
hūnam desideri ad audiẽdu dei v'bum
reddit hoīs spũal' cecu mutu et surdu
Deinde ponit' inocẽcia q̄ de opib'
admirat' cũ dr̄ Et admirate s̄t turbe
Vn̄ Cirill' h' at miraclo patrato ex
tollebat eũ tu'ba p̄conijs et gl'a que
dec; deu Hi est enim dra uit simpli
citate q̄ mixta ẽ cũ inoccẽ' et simplites
q̄ mixta ẽ cũ soliditate Cũ simpx et ino
cẽcia ɋ̄siderans magnifica opa q̄ alijs
ɋ̄suet et ulli obsunt admirat' et magni
ficẽcia opis et laudat d'valit' opantẽ
q̄ seq' ex opib' Simplicia' at solida
vel nentz istoz hiis si alteri h; ɋ̄poste
admirat' et ɋ̄petẽter laudat Seq'
tur In q° pon' ĩvidia q̄ opa calũpni
at' dup' p° attribuẽ' ea v'tuti de
monu cũ dr̄ Quida at ex eis dixunt
q̄ i beelzebub p'n'cipe demonoz eicit
demonia Sũt eni duaz v'tutu q̄v'sitau
adiuncte velut inocẽcie et simplicitas
ẽ bona opa ɋ̄mẽdaẽ Ita duaz mali
ciaz adiuncte q̄v'sitatu ẽ boa opa
depnaẽ Cũ g° i phariseis ĩvidia et
astucia mixta erat ĩ opa calũniabāt'
q̄ nõ ceñt sua v'tute dimittat' s; ivo
catoẽ dyabolice p'mitate Vn̄ Beda Tu
bis at q̄ minus erudite videbat' dn̄i
s; facta mirat' s; scibe et pharisei vel
negaẽ vel sinist' ĩ'ptatoẽ p'vertẽ
laborat q̄ nõ dimittat' s; imudi spũs

opa fuisset Et h' ẽ dicẽ In beelzebub
p'n'cipe demonoz eicit demonia Dicit'
at beelzebub deq; musca; q̄ bel dõ
v' putritz sunt zebub at muscarũ im
sta pp' spurcitez v'sū q̄ ĩmma' in dõ
muscaz Iudei p'n'cipez iudeoz spũm
beelzebub vocaũt Ẽ° calũniat' opa
p̄pondo ea i mino rez infioz Quod
cũ i eo q̄ dr̄ Et alij teptantes signũ de
celo q̄rebant ab eo etc. d. s; Cirill' Cuna
uis ab hoie demoni eicis nõ tñ h'
ẽ dĩne opacõis argumẽtũ Nondu eni
videq; alip° voib' miraclis sile Moises
eni tusdiuit pplm p mediu maris Iesue
v° successor ej sole retardat i gabao
tn vo mchil hoz ondisti Cuncrẽ eni
pdigia d' celo i̅mit q̄ h' cogitacõib'
eius ɋ̄pis efficiebat' erga xp̄m R°
2a p° pn̄ lib' eccl̄m Ipe at ut vid' cog'
Vn quia ẽ sta doctina ɋ̄firmat' et declat'
racõib' rete racõni ɋ̄formib' Et
ponit' sex racões Prima sumit'
ex v'u unitate et divisibilitate In p°
Immortalitate et maiolitate i' Si ego in
vincentis potestate ibi Cũ fortis ar
affectum disparitate i' Tm nõ est
ex p'teu dimfitate i' Et q̄ nõ colligit
Iuste i tributõe eq̄itate i' Cũ at imdus
Pones g° p'mu sumptaz ex i' unitate
et disibilitate p'mittit eius tn d. Ipe aut
ut vidit cogitacões eoz dixit Non ad
eoz v'ba s; ad eoz cogitata videz ut uel
sic a malicia ɋ̄pescẽnt' et v° credeẽnt
q̄ cord' videbat occulta Est at v° talis
Nulla res q̄ sua divisibilitez h't in pou
vin' te p' stare si ea q̄ adiuncte unita
ẽe debet dividant' et vl' h' vim labo
ret ad altq; d'structoẽ Cum p'ba' ẽe
p' q̄ tal' res habz ẽe violentu Nullu
at violẽtu p'petuu Si g° i p'n'cipe de
monioz eicit demonia cũ eoz ẽ gim ex
h' p'senet i mido q̄ ɋ̄corides i vnuti s'
ad hoies d'apiendos ac p'h' possidẽdos
Quo g° si p'nt adu'sz se pugnaẽ et vnu
aliu expellẽ Quo g° tato tpe potuit
eoz dominiu p'manẽ H' ẽ q̄d dr̄ Oẽ
regnu i se divisu desolabitur i' ec

Hinc ex parte qua concordat Cirillus dicit
Ex hiis videtur quod quicquid accidit domui
enim et civitati si fuit divisa velociter
dissipatur et etiam regnum quod non est validius
firmat ei regna et domus subditorum concordia
Si ergo inter patrociones demonia eicio dis-
sensio inter eos est Restat ergo divina virtute
contra zathanam Sicut enim per concordia parve
res crescunt ita et discordia maxime dila-
buntur Moraliter autem hec ratio sic exponitur
Homo est quoddam regnum in quo ratio dicitur principari et
potencie sensitive eius obedire Illa regere iste
regi debet Si ergo sit divisio inter istas po-
tencias ita quod inferior potencia non obediat
racioni regnum hoc divisum est et oportet ipsum fina-
liter desolari per inordinatam vitam Vnde de ipsa
visitatur id est Amos contra tertie octavo dicitur Si regnum
in se divisum ut contra id est a facie terre In dicitur
enim divisione non solum desolatur regnum homo
vincens patitur et subditus sed ratio Et quod
debet subiici dominatur sed sensualitati et appetitui
Tunc ei dicitur homo a deo se excommunicatur id est Aug.
et subiectum solum regionum et contra forti-
tudine regnum contrarium id est potenciarum sensitivarum
ut que subiecta est hec per inordinatam vitam in
futuro subiectus per penam Consequenter
autem moraliter sequentem vero cum ista dicitur
Porro si in digito dei id est virtute spiritus sancti
ordinat homines mea semper eiciantur de-
monia id est mala desideria ab eo perfecto in
homines veniet regnum dei Quia tunc vere regnat
in ipso eos homine servit regnum dei Bed.
dicit sic Porro regnum dei inter vos est
Sed 2a ratio sumpta ex inconvenienti et ma-
lignitate eum dicitur Si autem in beelzebub Ubi
potest racionem sumptam ex comparacione minoris
virtutis ad maiorem dicens Si ego in beelzebub
principe demoniorum eicio demonia filii vestri
in quo eiciunt quasi dicit Non sum minoris virtutis quam
filii vestri et tamen non dicitis eos in beelzebub
eicere demonia Quare ergo me dicitis in illius
virtute eicere demonia Quem ei filios eorum
intelliguntur apostoli sive alii exorciste qui per
exorcismos quos fecerat rex salomon demo-
nia expellebant virtute divina Et nos non
dicitis in virtute demonis aliquam expulsionem
eorum operari Cur ergo eandem michi volunt attribuere

Christo quod non invocando sed imperando demonia
eiciebat Et ideo patet quod hec calumpnia non venit
ex fonte veritatis sed ex virus iniquitatis Pro-
pterea addit concludendo Ideo et ipsi iudices
vestri erunt Iudices quidem ad vestram comparacionem
qui illi expulsionem demonum deo attribuebant
Vos autem eam principi demoniorum assignatis
hec ex Cris. Tercio ex hoc concludit aliquid per quod
eos allicit ex bono collacionis cum addit
Porro si in digito dei eicio demonia perfecto
pervenit in vos regnum dei Ac si dicat Paga.
id est quod dicitis in me in filius vestri aliquis
notam non hec manifestum est quod nunc in me
hec dicitur Lc. quod scilicet quod in digito dei id est in
virtute spiritus sancti eicio demonia Et si ego
homo existens in tanta pietate et ipso eicio
demonia dignitatis est in me humana natura
ut in me credatur esse potentia quam in ceteris
hominibus non est nec dimittatis Et quia ita est
perfecto pervenit in vos regnum dei Dicit autem
pervenit in vos id est regnum dei quia quam potestas divinalis in
homine dimittitur deum in homine regnat Dicit ergo
in vos ut eos attraheret ad benignitatem
regnum Ac si dicat secundum Cris. Si vobis advenerit
per me prospera cum mea bona sunt dividitis hec
est quod dicitur pervenit in vos regnum dei secundum Ambr.
ostensum est quandam spiritualis potestatis spiritus
sancti in qua regnum dei est et vos in quibus habitat
spiritus sanctus est regale domicilium Non est enim
spiritus sanctus dei digitus dei quia per duo Vnde filius
dei quos creavit etiam sic digitum adiunxit sed
distribuit ita ad spiritum sanctum per patrem donorum
dixit id est Alia datur per spiritum sanctum sermo sapientie 1
Cor. 12 In ullis autem membris in quibus ma-
gis apparet partitio quam in digitis Aliter secundum
Cirillum quia filius dicitur manus patris spiritus sanctus
digitus quod pater operatur omnia per filium sicut homo
per manum plura operatur que est organum
organorum Sed ergo digitus non est alienus
a manu ipso mediantibus digitis manus
operatur ita quod spiritus sanctus consubstancialis est filio et per
ipsum filium omnia operatur ut sit talis ordo in
tantum eo quod pater operante hoc fit per filium
et verius per spiritum sanctum Et hoc est quod dicit Ambr.
Ad formam unitatis non ad distinctionem potestatis
in se inda est digitus computatus Tercio sive
patenter manifestatur adiungit 3am racionem dicens.

Cum fortis armatus custodit atrium suum
Et hoc modo generat Cirillus dicit. Ecce nam(?)
causat per multas consuetudines detractionum
in tractatione sermonum. Ut in textu manifestis
sic quod demonstrat volentibus intuentibus quod prin-
cipes huius seculi virtute sibi insita vincat dyabolum.
Cum fortis armatus custodit atrium suum. Fortis dicitur hic
dyabolus non propter naturalem fortitudinem tantum sed
quia dicit Crisostomus Beda propter antiquam tyrannidem
quam pusillanimitas humana contulit. Vero ei
vincere ut non consenciatur. Beda. Iste fortis
armatus dicitur cuius arma secundum Theophilum sunt
omnes species peccatorum quibus munitus impugnat
contra homines. Atrium autem mundus dyabolus vocatur
et ideo quia sicut sit causa vel gubernator sed
tum imitatione tamen in maligno positus est
et eius possessiones iniustitiam dyabolus sequentes
dominium mundi confecit. Hinc Iohannis [illegible] Arundo
cum non cognoscit hinc ergo mundum tempus atrium
suum dyabolus possidebat quia per maximam potestatem
auctoritatis violentiam et per illecebras fraudulentiam
ante Salvatoris adventum per infidelitatem et
malignitatem imperio maximo ponebat
in hoc mundo. Et hoc est esse in pace omnia que
possidet in pacifice et sine contradictione re-
gnare in hominibus quos sibi subiecerat. Beda. Erat
potentia maior et fortior. Erat autem fortior
1o superveniens. Iste est 1o fortior de quo
David et Sap. 18 Sermo tuus a regali-
bus sedibus venit durus debellator. Crisostomus
quia dicit Cirillus Presbyter Dei summus verbum totius
fortitudinis dator et dominus virtutum filius est.
Hoc vicit illum et arma eius abstulit. Iste
sic vincit cum universa arma eius aufferet
in quibus confidebat. Victus quidem est dyabolus adiutus
in omni temptatione ut patet supra. Et arma
dyaboli secundum Bedam sunt eius astutie et nequitie
nequitie spiritualis. Spolia vero eius ipsi homines
ab eo decepti. Beda. Et spolia eius distribu-
et. Nam ille qui invictus prius vinctis dya-
bolicis fraudibus tempore quedam spolia rapta
fuerunt a Christo erepti de eius potestate in diversa
officia vite spiritualis distributi sunt. Dic
patet de Cypriano qui invictus prius magicis
artibus ad fidem conversus distributus est ut episcopa-
lem curam gereret. Et eodem modo de multis
aliis qui prius seducti fraude maligni

spiritus. Et postmodum eius spolia facti a Christo
erepti de eius potestate in celis sunt utiliter
dispositi. Et hunc expositionem commendat Cirillus
dicens. Nam qui dudum mortui fuerant ad ig-
norantiam et errorem ab eo. Evocati sunt per
sanctos apostolos ad notitiam veritatis et oblati
Deo patri per fidem adhibitam a filio. Et Basi-
lius magis expresse distribuit spolia ex-
hibens fideles custodie angelorum ad homi-
num salutem vocatum. Et angeli pastores. Et
ut Christus ostendat se esse illum fortiorem qui contra
dyabolum bellans vicit addit consequentia et contra
probationem. Cum non est mecum contra me est
Et qui non colligit mecum dispergit. Ubi dicit
plus expositorem ostendit quod dyabolus contrarius est et est
dicto quod non convenit unus cum alio eo quod nec
dyabolus est Christo in bonis consentiens nec Christus in
malo consentit dyabolo. Sed dyabolus extollitur
adversus omne quod dicitur deus. Hoc est ergo dicere. Cum
non est mecum in consensu bonum adversum me est
per dissensum pravitatis sue. Quomodo ergo conveni-
ens est ut qui michi et meis contrarius est ad suorum ac
suorum expulsionem michi consenciat vel obediat
ut ad meum imperium suos expellat de
hiis quos possidet. Unde Cirillus Adversus me est
qui dicit. Ego volo homines efficere deo [illegible]
ut communem. Cum autem qui michi non cooperatur
sed dissipat que mea sunt iam michi consentiens
fieret ut virtutem meam eiceret demones. Et ideo
est quod non convenit Christus cum Sathana in uno
fine accipiendo nec equo. Eo quod Christus ad hunc
finem venit ut filios Dei qui erant dispersi
moribus et cultibus ydolorum congregaret in fidei
unitatem et morum. Sathanas autem qui fuit auctor
divisionis est intendit semper collectos dispergere.
Et hoc est quod addit. Cum non colligit mecum
dispergit. Ac si dicat. Ecce tu contrarius sis za-
charie et ipse michi non solum quod michi non conse-
tit. Unde quod michi contraria operatur et adversos
suos fines. Quomodo est verisimile et in eis virtute
et demones eiceret ab hominibus quos ab eius potestate eri-
pio et congrego ad numerum electorum a quo ipse
dispergere et dissipare conatur. Beda. Sexta
ratio qui sumitur ex iustitie retributione equitate
cum dicit. Cum immundus spiritus exierit de homine. Et ponit
esse rationem talis equitatis iustitie huius manifestum quod
1o eius opere et sollicitudine homines Christus autem ab

peng no largia virtute l' p̄tate alicui
ex q̄ homines trahat ad melius et retrahat
a malis Et sic e mt' zathar et inc q̄
cū ipse fuit expulsus ab uno se q̄fut
habitacor i alio qua si breve non
pt sollicitus e reverti i illa a q̄ expulsus
e Et si ibi p̄beat' inn̄issi immūdior et peior
reddit hō in tm̄ ut eius status novissi
peior sit q̄ prius Non ergo i eo virtu
sit ut e' p̄fecta opa etiā q̄ eius sollici
tudinem sit q̄ria Et q̄fima' i ista q̄tinuat
p Beda dr̄ Hic possumus simpl' intelligi do
minum h' ad discipulos suos et zathāe
opim admivisse et ipe ipso polluta
immdiē zathas inundata q̄menoibz sor
dibz q̄tuare festiat Expositores vero
verborum istius ptis recitare sit q̄ta pa p̄cis
dicta vol' i crū' plicassit ad illa scilicet
Beata vēt' q̄ te portavit q̄ n̄ ut quod fm̄ e aut dr̄
In q̄ ostenditur qua sua doctiā extolle' mag
fit laudibz et p' h' laus vēr' p̄' doctine
sue obfuator i virabit' q̄nda' i' At i' dr̄
Primo ergo ostenditur laudibz extolli' cū dr̄ Fctm̄ e
at cū h' diceret extollens voce qda mulier
d' turba dixit illi Beatus venter q̄ te portavit
Quocumque ii' tur inoretur q̄sidat vti
li tas et vltate doctine q̄ in ipe plea est
q̄surgit ad laudem ei' ex eo q̄ doctina p̄
cedit Et tn̄ qui' in̄' rpm extollere mag
fire ob rpius reveu'as et amore extollere
eū quo mediate tal' doctor venit vl'
natus e et nutitus Et iō mat' x' meito
q̄nda' i eius magnifica laude ppr' quia
i carne venit i hc mdu doce homines in
via salutis et aplus q̄nda' filius eius
q̄ualis ipa mat Tu q̄ ipo i vtō suo
portat' doctor mdi ideo dr̄ Beatus venter q̄ te
portavit Tu q̄ eius cura q̄cēus i prūcia
nutrivit eū q̄ pascit oia hic add' Et
vba q̄ suxisti ipo sit bta Beda sic Illud
li' et maia lauda' q̄ dnm portat' et
vē di filiu adūsa blasphemas indeorum
q̄stec' et vero hois sim testa' mri q̄substa
les Nisi et ma caro eet ai mre sinsi'
venter et vbera i q̄ vgis beneficiēn' Pdem
doctine x' q̄fuator inabitur q̄nda Ut
i' dr̄ Quinymo Beati q̄ audiunt vbum
Ac si dicat Non solum laudanda e mr
q̄ vbum di portat' i vtō sz maxie beti
e q̄ vbū di et pcepta fuat' i corde et
custodit' i ope Sic et omnes beti sunt qui
vbum di auditu fidei pcipiunt et boni
opis custodia in suo vl' pximorum corde
pariunt et nutriunt Unde Beda sic Illud
Eadē aut di genitrix et inde q̄d beta e
q̄ vbi incarnandi ministra e facta tpal'
Sz inde multo beacior q̄ eiusdē mandati
custos incebat etiā Non e etiā ex
h' vbo elicit' documentum no glandi i
aliea sanitate si ex ipsi q̄ sunt sati affines
sunt et parentes Etiā ostenditur mr' lauda
plus de eo q̄ vbum salutis custodit i corde
et ope q̄ q̄ ipm portat' i ventre Und
Crisostomus Non fuit usui repudiates mr' sz
ostendens q̄ n̄l ei pta p̄fuisset nisi
boa et fidel' fuisset Ceterum si maie non
pdat sine virtutibz aie xpm ab ea ortu
traxisse Multo magis nob sine prom
sive fratrem sive filium virtuosum habeamus
nos at absistamus ab eius virtute nequaquam
h' p̄desse valebit Do q̄ita i p̄xima
Abiit ihs inde mare galilee q̄d
e tybiadis Et sequebatur eū multitudo
magna etc Nota q̄ magis q̄p̄ res q̄
naliter tendit ad aq̄s locum qui e ex ip
nalit' quiescit i eo qui pervenit ad ip
Et si talis res h' q̄ginetur eā secum' ad
ipam sz inclinatio perveniendi ad ipm locum
vehemes q̄servacionis ee i eod' Et notā
d' efficacia virtute sui q̄servati Eū ergo ad
silitudinem hius exemplis q̄spectatis mr' q̄servans
et q̄servativum se habuit ostenditur ad hos ipos
q̄servans et attrahens ad dīna Ideo etiam ta
lis in pnti ewangelio p̄dicta tā d' ista re
spectu turbarum audit' Et p̄o audit' i carnis
virtute attractiva i habuit i' ihs mare
p̄o virtute p̄fectiā et q̄servatiā Et cū sole
p̄o hominum gtorum venien ad bnficiorum q̄sfaciat
i' Illi ergo hos Ad eundē q̄ at p' non
tū aquis hic virtute attractiā ut pus
se aliquos trahat si hos reddat sollicitos
ad boa Et aggredi' opai inabilita Et
ascendat ad p̄fectois culmina Et q̄a ostenditur
h' tā operans hos p se attrahē conatus e

Uso hc epla mo habut i se v̄tutem attractiuā pr qd si h ta ām h ps adu i ts ptes In p̄ om diligēcia pdicatōs Ca abiit tūs In 2a magfi-cēcia opacōs Ca seqba cu mlt In 3 excellēcia gteplacōis Subiit g i mo Attractiua gō pm ē diligēcia pdicatōs Cā qia tnsiuit d iudea 2 abiit trās mac galli Cād mac d tybiad a ciui tate tybia sic nom sita Mac scdm ss scat gallilea rota intp Trasiit g mac galli q vbo 2 exo gtepltu vo lubilis 2 istabil scli pdicāc mostrat Trasiit at d loco ad locu sic q dicat theoph pbanc ypi volutatz 2 audi ores hoies vnūqz ciuitat 2 sollic ces reddes Se attractiua 2m q ē magfiecēcia opacōs cu d seqbat cu mlti de magna q videbat sigia q faciebat sr hys q infirmabat sa qa cecos illuiabat leposs mūdabz 2 alia hoi faciebat q i eūm 78 gtinentur Familiarē ei 2 gsuetu ē simplicibz hoi magi mactis 2 exeplis q do ctina qtūncz sit excelles Rao huj est q sensibilia magi st nota cis Cu g videt excelletz i re sensibil vlt gnez tunc su nac putat cu q hc scat ap ēē vlt alios Pr qd ecia ad ea i uēn inflectunt sz excellecia q nota i eū dia Subiit gō i mote 2 i sedebat cu discipl suis Cu n simplices tur be libent seqbant xpm pr signa q facie bat Ita discipl magi eleuati ad spūa lia libent seqbant xpm pr doctriā quā docebat 2 gteplatiuā vita quā vbo 2 exeplo eis suadebz Pr qd sepe duxit eos i motes Ut sic erat elōgi ti a tra 2 appinqbat celo Ita mete q a treris elongarēt 2 celestibz appinq ret Un Cris Ascend i mote erudiens nos a tumltibz 2 ab ea q i mūdo est turbaōe qescē Et ut appeat q pau lati cēsy venat legales obsuancias adimpleet q eis subitcy nō cēt Nc ei sdē subiciebant q sequit xpm addidit eūt Erat pxim pascha dies festus

iudeoy Inimicos sic Theoph obsuatorib ey veritate adveniente cessat ois figura 2 q legi nō subiat ut legalia festa psicit Collacō Seqbat eu multe de magna q videbat sigia q faciebz Ioh 6

Un qbz vbis ondit p̄o iusticie sāficatis ichoacō In pri 2o huane caluitatis declācio In 3o diuine benignitat gdescēsio Cīa pm ē gsidandū q ic ē inchoatiō iusticie q ēsit sē p abdicacōz voluntaris iudac psūtat ay A Magr sequar te quocūqz ieris 2 P vām dilacōz ppe hu litatis Gen 3 e pcedyt dns meus 2 ego seqr vestigia eius Ut p austeāz macacōm ibellans sensualitat ayt g et nō accipit cruce suaz 2 sq me cottidie nō pt meus ēē discipl Cīa 2m nōn ē q caluitas huana nota ē i hc q dicit Cū hys q infirmabat Cād pt 3 intro dna sz tres radices p̄o p pusillanitate itrodunt infirmitas diffidēcie 2 dspa cōis derūt 3 e videbit q ifirmata sit manus 2 clausi q desecrunt 2o p adu sitatem introdunt infirmitas iudic 2 vāois 2 par 28 Asa infirmat icepit dolor pedū vehementissie 2 3o p inordiatu amorz introdunt infirmitas auaie 2 abicōs Sic pz d Anthiocho 2 mach Cīa tūm 3m ē q ēsy fct tā signa q tres infirmitas pdictas pm sut sig demēcie q infirmitate diffidēcie pōs sic meū dne sigm i bono 2m sunt signū dilacōs 2 auar q infirmitate iudic Can 8 Poe me sic sigillū sup cor tuū q fortis 2 3m sunt sigm paupti 2 icopie gt infirmitate auarie Luc 2 Hc vobis sigm Inuenietis infante pannis involutu positu i psepio Se 2a p̄o pūt euān Cū solenasss gō actos i

Un q ondit ēsy virtute gsumatiuā 2 hc 3 e p̄o q gsumat dlos ab errois picto In pri Turbas a famis dispedio i dn g cū Reliqas in nacti testimo i ut at vlc Confugat at disci aberracōis picto exo 2 vbo Exeplo quod q pris mode ste respicies 2 attente dicens octos nō erigebz sz ut ad picte motu turb

cōparaeb oclos benigne subleuat Vñ
qd dicit Cū sublenasset ulr Vbi Cristus Recogi
tari sedebat semper cū discipulis suis sed
dulr loquēs cū eis ? eos ad sup̄na intendens
Deinde conspiciens vidit turbā ad se
venientē Sed vñ qd dicit Beda oculos
leuat ut discam quod oculos nō euagabatur
hinc atq illuc pudice sedebat attentus
cū discipulis suis Et cōverte ad cōs Cristus
exo isto prouidebat curam discipulorum ? pecto
Quarto est quod pertinet homini qui in actionibus
vite spiritualis consistit ne confusio intellectus
? affectus ipm ad inferiora ab opere spiritua
li prouocibus Et ideo utile est ei oculos eleuare
mentis deo considerare qd sine vite sustine
sit necessaria ? qd ei sufficiunt ut sic procuret
ipam ? nō procurat ab ea Et hoc significat
quod statim cū p̄tis doctrinam quam docebat se
dens cū discipulis leuat oculos conspiciens a
longe turbas Et hoc est qd dicit Glo Exo
suo nos admonēs leuare oculos cordis
mei ut si forte eo docente ad altiore
actionis ? sciencie ascendere permittamur
turba sequentiū carnaliū cogitacionum
nō nos perturbet ? ab altitudine contempla
cionis deuiat sed eas spiritualiter esse cupiunt
caperē possunt pascere curent Verbo at
eos inuocat ab eruditionis pecto Ad emen
dacionem Bonum quod pertinet est eruditionis esse tan
te simplicitatis quod nō sciat deum esse
potentē pascere homines quocumque modo
voluit Et hoc modo philippus vñ interrogato
corrigere Item pertinet est eruditionis prudentie quod
de panibus paucioribus ? de pluribus plenis ? nō
alit possit deus homines pascere Et hoc modo
prouidit deus cum andree qui dicit ei unus
ex discipulis eius Johannes frater eius discipulorum
in philippo cū vidisset quod multitudo magna
venit ad eum dicit ad philippum Vnde ememus
panes ut manducent hii Interrogat qde
nō ut ignara discat sed ut discipulo ad in
di ipsius tarditatem ostendat quam ipse p̄mere
de nō valebat Sic vero qd hic interrogatio de
ignorantia sed de prudentia temptans discipulum
ut fidem illius de futuro miraculo ostendat non
ad se esse perfram Vbi non Cr temptat
unde ut diceat temptat eum ut informat

Quia ut decipiat temptat ? deus ut in
struat Vnde glo hoc autem dicebat temptans
eū fidem eius consulens de futuro miraculo Ipse
qd addebat Ipse autem sciebat qd esset facturus
Vñ Cristus probacione cū sciebat per talem
interrogacionem inducebat in confessionem com
mun signi Et ideo hoc ero ne ipsum te
lencionis ignoracionis culpa suspicionis sb
iugat Ipse autem sciebat quod esset facturus
Et hoc quod interrogacio eius discipulo congruebat
Cū enim oculos in ipsum primo ludebat debilitate
vigoris ideo qd nō posset excellentia visibilis
contemplari ? per hanc monitionem ducebat ad
statum firmiorem in quo vigore roborato con
templativus ? videbat visibilia excellencia Jta
mens racionalis lacte doctrine imbuta nō
potest capere quanta sit potencia diuinitatis Et
ideo oportet eam ad hanc capessendam manu
duci paulatim ut possit capere solidiorem
cibum ut constat nisi esse capax apud deum
Philippus ergo adhuc rudis ? lacte nutritus qui
nō videbat quomodo de panibus paucis maxima
multitudo posset reficere rudis dicebat ducentorum denariorum
panes nō sufficiunt ut unusquisque modicum
quid accipiat Interrogat ut discat nisi
capacem esse istos per potenciam diuinitatis Et hoc
est qd dicit Glo Ad philippum lacte doctri
ne nutritum solidum fidei cognoscens cibum ca
pere nō valens nisi sine diuinis facultate
tantum impossibile estimans tot panes refici
posse paucis sed eundem deo nisi esse capacem
Et si queratur cur magis philippum interrogat
quam alium discipulorum Dicit Cristus quod ipse sciebat
quibus discipulis apostolorum indigebat doctrina
Et quod philippus talis erat qd multum indigebat
Vnde qd dixit alibi Domine ostende nobis patrem
? sufficit nobis Vel ideo interrogacio instruit eum
hinc quod oportebat Moraliter philippus qui
interpretatur os lampadis figurat generaliter prelatum
qui in altum cū Cristo conspiciens de turba ca
ualium hominum vel de consolacione inferiorum
vel de regimine temporalium affectionum cū deus
ipsos interrogacio vel instruccio reddit attentos
Cum bene videbant quod ducentorum denariorum
panes nō sufficiunt istis Vnde cetericum
fenti pserto hoc actionis per aliud admo
fere vales sui vocalis quod duo cendendi

i fide no sufficiunt n aliqs d secretis fidei
articulis modicum qd intelligat n eius al
titudo sacre theologie addatur Quadmodum
vero dicta panibus addita potuit tot mi
lia hominum saciare Hec n sacre doctrina
fidei aiat p bonas opacoem purgatas et p
sciam rerum creaturarum aliquantulum illustratas
ad plenam noticiam spiritualium agnitionum p
ducat Deinde ponitur eruditio andree cum
additur dicit ei unus ex discipulis andreas fr
simonis petri sp simul cad simpliciter
q z philippus vn theophilus Et z andrea
dus siles philippo ipetit qtm aliqs d
i contemplantes Pr qd addit Est puer
unus hic q h quinque panes ordeaceos z duos pi
sces Et bn dicitur aliqs qd credidit xpm posse
aliquod augmentum dare panibus s no tantum
qd v panibus posset saciare quinque milia
Pr qd addit Sed h quid sunt inter tantos
Et sic aliquo conuenit cum philippo i no cog
scendo potentiam xpi cui oia sunt possibilia Al
iter aliqs contemplans putatur qd posset dare
incrementum panibus s tamen maiorum multitudine
de mille z paucorum d paucioribus saciando
hoc at io forte putatur qr vetus i eius mente
qhelizeus d 20 panibus saciauit centum hoies
simul Cuius Ascendit mente i aliquod excelsu
s ad summum no potuit puenire Ideo exclu
sum qd subdit Sed h quid inter tantos Estabz
n qr d paucioribus paucios z d pluribus
plures saciatus eet q miracula faciebat Et
hoc no erat vim qd derogabat omnipotencie q
no precepit quantitatem materie i operatione sua
ymmo n materia aliqua Illa at potuisset de
nichilo creare panes qbus turba saciaret
voluit tamen panes assumere ad miraculum fa
ciendum ut onderet creaturas no ee alienas
ab eius sapientia veteres eis ad sui miraculi materiam
Ex quo concluditur error manicheorum q dicebat h
inferiora a deo tenebrarum creata Non at qr
ad literam puer i qui habuit v panes vel fuit
unus ex 12 discipulis vel aliquis d turba Alle
gorice at monstrat stm i ipso q p doctorum
v librorum mosaicorum panem sic infra dicetur
Ro consumat eius turbas a fame dispendio
cum addit dixit ergo ihesus facite hoies discumbere
Cum addit Luc c 9 p convivia quinquagenos

z quinquagenos vt q l sunt i uno ordine
z l i alio Et qr erat multum tempus sc ipse
pasce ideo erat herba viridis multa ibi Et q
dicit Erat at fenum multum i loco Vnde q
discumberent viri numero qsi quinque milia Et
ut oia reficiat i prez sui celeste Acce
pit ihus panes z cum gratias egisset distribuit
discumbentibus Et silr ex piscibus quantum
volebat Dicit aliqs Cum ihus i spectatore
miraculorum q videbatur excellencia ee no
referebat gratias vt i sanacione paralitici z i re
suscitacione filii vidue z tamen i multiplicacione
panum qd minus videtur ee gracias egit
Ad hoc dicendum qr hoc fecit saluator propter tria
Primo ut ondat eis q comestionem capiunt
oportere deo gratias agere Cum n aliquibus in
maioribus operacionibus oportet a semetipso opari
In minoribus at ad alterum referre qd opatur
Insinuat nobis ut nos q i maioribus alterius
indigemus auxilio ad illum cuius auxilio indigemus
debemus recurrere z eidem gratias agere Secundo gratias
agit ut ondat se deo no ee contrarium s ex
voluntate dei opari supernaturaliter Cum n aliqs opa
mirabilia puta malefici i incantatores i
pnum principium dicebatur qr i virtute maligni
spiritus talia opantur z no i virtute dei Ad eum
removendum eius gratias agebat patri se a deo
hec qd opatur ondit Vnde cum Et cum ver
ba multa erat prius z optebat eis suadere
qr s voluntatem dei advenerat Sed cum exaudire
aliqd miraculum faciebat no orabat sed
coram multis orabat ne crederent qr esset
deo contrarius 3o ut ondat oia ee redu
cenda i deum a quo habent principium sui ortus
Sic eis i naturalibus i solutio rerum fit ad pri
ncipia ex quibus res componitur ut mixtum
i elementa Ita z i receptionibus i solutio fi
dz ad ea a quibus recipitur qd ab alio habetur
vt ergo eis ondat oia nobis referre debemus
i deum a quo totum a principio est donatus
dom suo exo nobis provenire gratias agit
Vnde Bo ait 6 Confusum digendam ee
mentis aciem fit ad lucem sue conuendam
cum dicit intueris i celum Secundo quaerit
aliqs vtrum multiplicacio panes eius creauit
aliqd de nouo vel solum augmentauerit
panes precedentes z pisces Ad hoc dicendum

Ez no fuit noue rei crea° s3 tm pce
dentis multipli° h' e ei dra int mt
tiplica° ⁊ creacoe3 qr qui ex nihilo p
cedit alqd pducit crea° e rei pducte
eiu ad ex alq° pracen alq aliud Ene
sile i specie pduc² ut gnm ex grano
Bn sile in gne ut mlr ex costa ade
no e crea° s3 multiplica° sii angmtu
Crist⁹ g° multiplicauit qnq3 panes ⁊ du
os pisces nichil nouu creat s3 pcedets
multiplicat' Jta ut i° qd na potuisse p
multa intervalla tpm fuie pducendo
gnm ex gno d' q° parte potuisset fin
panes multiplic' Ez subito no p nae
vtute neq3 p creature artificiu s3 p
diuinitat' mgnm opatz e Vn Aug' Vn
ei multiplicat d' pauc' gnis segetes
Jnde i manib3 suis multiplicat' qnq3
panes Pns n' erat i manib3 x panes
at illi qnq3 qi scia erat no quide
tre madata s3 ab eo q ea fec multipta
Ceto om x vt3 qsumata reliqa3 m
miracli testimo ai d' vt at ipleti s°
dic' g' sius Colligite fragmta ne
peant Collegut g° ⁊ ipleut duodeca
cophinos fragmtorz ex qnq3 panib3 orde
aceis q supfuerat h' q manducauant
Ad h' n' tata copia i liqaz fca e ne
i putaret' fantasticu qd factu erat
En aqu vides q strenui pugnatores
ph victoria3 habita arma devicti secu
deferut i victorie testio Vn Crus Vo
quid' h' ostentaco supflua fuit sed ne
p fantasia3 existimaret qd fcm e ipe
qd est ex subiecta mtia miracli fecit
No ad vacat a mag° misto q n plus
q xij cophios fragmtorz volut supee
h' eni factu ee credendu e ppr h' ut
oudat q subtilia leg' diue imsta q ex
leg' diue sunt haurmt' no msi vn'
aplic' q infra duodenariu qticut' co
cedut' tractada at3 colligeda Vn Aug'
Et h' m glo framents s° secreciora q
quib3 no capt plus h' collegut apli ⁊
qmemt abiectis indi pfect' Et itm Eue
s° ut fragmeta n q ipls no potut' ma
ducare Cid g° i spat n ut secreciora

intellige' q no pt capere mlto° illud
q ydonei st alios doce Hic erat apli
vnd ⁊ xij cophiu st ipleti Terc' fcia pd
pulis eim9 Jlli g° hoc ie Vbi port homi
gnorz zeneu bufsiaon qtiaz Eiu n.
aquis bustiu & collatu no sue aptitu
dini ul' seititi s3 ebueti beingt asebt
Et i eo aliqd regnsset vnd ele bustiu
⁊ potuit ⁊ voluit elargi tuc ve e i eo
venencia q bufsiaa regnsset Et q isti
fuere hq' ido qgnoiut xo'm ut yphami
ting bonitate acce perat bufsia habudat
s° dicut Cum veugis e i mds Spiua
aglep' e panis s° e vbu di at' e pd ipsi
q d dolor peticz pb Cibabi nos pne lac' q
q e meditac° sca Bap. s° Ciba' illu pa v.
e e qtinencia tpata vsa . xo dab' e dua p
x sac erol' austia Jo. O panis q e da . no
fragmta p' pane i qbigra satiatur
affecta vtz isistendi ⁊ sbtracto occasio
peti s° framents z' s° qsidaco offese
spes venie ⁊ tior iehene V' consideratio
prim infiniti ⁊ paucitat' tusent' laboris
fragmta e' vigor ment' s° carne et
hoestas mor' fragmta qnti exaiacio
ppe ydoneitat' ⁊ magtudo sacramenti
suscipiedi Aduertend' e q qnq3 panes
isti ⁊ duo pisces pu allegorice signifcae
qnq3 libros moysi ⁊ duas psonas excel
lentes i lege sc3 sacdotale3 ⁊ regiam
Hic g° puer puris ⁊ masuetz moyses
puz ⁊ mitissi'm signt q vnq fuit vnu'te
singlar' gnre qui iuenit cccz duo Cuiq
libri qnq3 extiq quide diuine legalud
ad modu palee ordei hutes s3 intig co
tinetes suauitate3 ppt intellcm mysticu
Et p regale fastigiu ordinabat' i homi
ad correctionem delinquentium mediante
iustia i gia ⁊ ad remissio3 trasgressionu
mediate oblacone sacedotu Vo hic dr
duos pisces Mora' at h' puer fuit
exacem puritate x° q vnq dr eo mo
quo dictu e p Salom Viru de mille
vnu repi sc3 inocete3 Ey est vnitas
s° vnitate fidi ⁊ vnitate intelcol stu
dy De q° dau e lud x Porro vbi e
inter' Cuiq3 at panes iste addnxt' in

i mūd9 Amor p9 ē peitetiū D q° dt
ps Cibabis nos pane lacimar ꝛ9 ē pfia
eum scilaborantiū ꝯ q° dent Sto
i solo pa·vi·h ꝛ9 ē pfior sn desidan
cui ꝯ q° llue l·c Beati q̄ manducat pa
ne i reg° di Et i ps ffuert m̄ lacime
mee pacs die ac nocte c9 ē viator
ul' pegrātu ꝯ q° Jo 6 panis que ego
dabo Et mlta etia ibid ꝛ9 ē qtēplan
cui sci sapie Ecc· x Cibat illū pane
vite ꝛ intellcs h9 panes i h° mūdo
st ordeacei ꝓt ausitate vite desa re
Cum i°d apli ad heb ois disciplia i pnti
nō e gaudy s3 meroris Os intiq dlees
ꝓpt fructu ꝯ q° ipe subiuxit ffructū
aut pacatissim iusticie exercitat p ea
affert i futm Duo at pisces st due
suauitates Vna ꝙq intellcs i qgtoe
vei Alia affecty i dilcoe boi vel pma
suauitas ē aor ꝛ dulcedo dilcoi Alia
ē spes pmii Os isti panes ꝛ pisces
nō distribuunt° n̄ hmo q̄ desubr sup
ferm hndi h ois n' mō ferm Conul
cantes eos carnales affecty digni re
ddunt° qꝛ a cristo refitiat° panibz ꝛ
piscibz predictis A Sc° p domica

Quis ex vobis arguet quīta
me d' pcto Si veritatē dico
vobis qr nō cdit̄s m̄ Jo·8 c
Vnumquoq3 rei pfcto i h° qsistit qꝛ ha
beat qd' habē debz ex nā sua Et nō ha
beat qd' hrē nō dz sa qd' sue nate nō
qpetit Tantu go hr̄ rēs d' impfcoe
qtu defcit sibi d' hmo q̄ nalit debz hre
vel qntu hz i se d' eo qd' nō dz hrē Vbi
gra Luc ē pfcm anz qui hr oia q̄
reqrūt° ad pfcoz anū·nāz potēcz
ꝛ vtute ꝛ nihil hr eoꝝ q̄ i anō pfco
repri nō debet Et eciā° Tantu ē aliqd'
anz rpfcm qntu defcit i hmo q̄ re
pri debet i amo pfco vl' qntu ha
bundat i hmo q̄ i amo pfecto ec nō
debet Justicia at hr ratiō duas ptes
ex qbz integrāt° Vna ex q̄ hr qꝛ debz
fare bonū Alia ex q̄ habz ut dz decli
nae a malo Vt sic declare a malo
ꝛ face bonu integrat pfcāz iusticia

Et qꝛ doctina vēa ē qui gda iustē Jo
si debz ēē pfctā duo reqrunt° m̄ ipā
sa ex sit ostensia inocēcie ꝛ vitatis
qui habendo qd' debz Et qꝛ sit declinatā
negcie ꝛ falsitatis qui nō habēt qd' nō
debz Cuīc duo ondunt° i doctina xi i spu
ti crīan° Jn q° p° ondit° inocēcia et
vitas tn i cristo qz i eis doctina S° dclia
t° malicia ꝛ falsitas indoꝝ tn i sermoibz
qz i vita ps ps m pri° Cia ex vob arg
ro eū sabdt° Fudit ei indi ro Ad emdē
cias p° ptis m q̄ ondit° vitas i cristo
ꝛ eis doctina Bam ē ex ꝑ° ē veit
sz vite doctine ꝛ iusticie Veitas vite ē
qui p inocēciā vitu° petin Veit° doct
ne ē qui tradit° id qd' vm ē non ad
mixtu aliq falsitate Veitas iustie ē
qui tribuit° vnicuiqꝫ qd' sum ē Et hec
trip° vitas oudr fuisse i cristo p° vitas
vite Cuius nigt ex vob arguet me d'
pcto 2° vitas doctine eū imediate sb
iugit Si vitate dico vob q̄re nō cdit̄s
m̄ 3° vitas iustie cu sentēciado gclut
Qui ex dō ē v̄u Ponēs go p° vite
vite dt Quis ex vobis arguet me d' pcto
Scient n' i natā petin dr dviatō a
rto ordine q̄ qpetit nāe ri Vt petin i
plata ē deviacō ab ordie nali q̄ debz
ēē i plata Et petin i corpibz aialiū ē
monstru deviacō ab ordie q̄ i eoꝝ corpibz
repri dz Jta petin i moribz ē dviacō
a rto iudicio racoīs ꝛ trāsgressio legis
ꝛ pceptoꝝ q̄ sūt dicta ꝛ nālis racōis
data st ꝓpt qd' dt Ambs ex petin ē
trāsgressio legis dīne ꝛ celestiū i obe
diencia mandatoꝝ Cu go cristy n° i se
n° i actoibz vite aliqd habuit qd' fuit
rōe racōi dissonū· legi dīne qrium· ꝛ
celestiu mādatoꝝ trāsgressiuu· ea
pfce i oibz volunt° x fuit qformis
volunti pīneso i eo fuit vitas vite
Jp° qd' dixit Quis ex vb arguet me
d' pcto Vn Eg· i ol Jo dedignat° ex
roe se ondē nō ēē petom Ex h° at
ꝑpende possuq dnm x ꝛ hom cetoꝝ
Qn sic dt Aug· Cris fiducialiꝫ h dicē
potuit n̄ dns m̄ q̄ petin nō fet n°

inventus est dolus in ore eius. Ipse etc. Ex hoc
ex malitia eorum quod ipsum odio habuerunt
possumus intelligere. Nichil enim dignum homo odisse
nisi peccatum. Cum igitur nullus potuit ipsum arguere
de peccato, igitur nullus nisi malus potuit Christum
odisse. Deinde ponitur veritas doctrine
cum additur: Si veritatem dico vobis quare non creditis
michi. Tunc enim veritas reperitur consistere
in doctrina quando ab intellectu docentis quod verum est et
verbis dicitur vocibus et dicere in quo immobilitas veri-
tatis requiritur, et ad finem in quem reperitur veritas
promissi redditur. Cum igitur doctrina Christi fuit
ab ore eius quod veritas est, quia non est inventus
dolus in ore eius, fuit per consequens verbis veris
dicta. Etiam verba erant adequata scientie cordis
que veritatem sciebat. Erat etiam de re vera
scilicet de eternis in quibus perpetuo veritas perseverat.
Erat nichilominus ducens ad finem in quem cadit
veritas promissorum. Vere igitur veritatem docebat.
Et quia naturaliter bonum instinctu cuilibet doctrina
nunquam reputat respondendum nisi doctorem eius
non audiendum, Ideo conpluit eis quare non
credebant dicit: Si veritatem non creditis michi. Qui
dicat: Si mee doctrine non creditis non est
ex aliquo quod reperiatur in persona sed propter malitiam
que regnat in vobis. Consequenter ponitur veritas
instinctus indicans quod bonus appetat et quid
malus cum dicit: Qui est ex deo verba dei audit.
Propterea vos non auditis quia ex deo non estis. Quo-
tienscumque aliquod est tota causa potentie alicuius effectus
ita quod causa posita sit per se effectus sequitur
et remota eius causa est remotus effectus, verbi gratia
calor adequatus humorum in corpore animalis est tota
causa sanitatis ita quod causa posita ponitur sanitas
Et remota eius est tota causa remota sanitas
in eodem corpore. Et quia habere voluntatem conformem
voluntati divine est esse a deo, et hec est tota cau-
sa audiendi et observandi verbum dei. Et hoc est
quod dicit salvator: Qui ex deo est verba dei audit,
qui dicitur Esse ex deo per conformitatem voluntatis
ad deum est causa tota audiendi verbum dei.
Et propterea vos hoc verbum non auditis quia ex deo
per conformitatem voluntatis non estis. Sed contra aliquando
verum contingit quod volumus deserere veritatem.
Unusquisque igitur se sic dicit Gregorius in omelia interroget si
verba dei aure cordis percipit et intelliget unde
sit. Nam sunt nonnulli qui verba dei nec aure corporis

percipere dignantur. Et sunt nonnulli qui hec quidem
aure corporis percipiunt sed nullo ea mentis
desiderio complectuntur. Et sunt nonnulli qui libenter
verba dei percipiunt ita ut etiam fletibus compun-
gantur sed post lacrimarum tempus ad iniquitatem
redeunt. Hii profecto verba dei non audiunt
quia hec que audiunt exercere in opere contempnunt.
Ad quintum vero dico: Cum quod veritas est
rectitudo voluntatis servata ad actum veritatis in se
sicut dicit Anshelmus in libro de veritate. Voluntas
autem habet potestatem in se sui actus qui est
velle. Eodem igitur fortiter velit verum ita quod in
non deserat est ex suo proprio conatu. Cum autem
ita debiliter velit aliquid quod ipsum deserat ex
propria libertate descendit cum deficit quam
de nichilo. Etiam igitur ex proprio motu suo est
utrumque, ideo ex proprio motu voluntatis est perpetue
rectitudinem conservare quod est tenere cum veritate
et deserere rectitudinem quod est non habere veritatem.
Et ponit Anshelmus in libro de veritate exemplum huius dicens:
Si esset aliquis homo tante virtutis ut teneret
thaurum ita quod non possit manus eius evadere,
Si videres eum tenentem ipsum et videres quod
manum eius fugeret actione, Sunt vere utrumque
diceres quod in tenendo thaurum virtus viribus suis for-
tis et in tenendo actione non virtus. Eodem modo
voluntas quod proprio conatu tenet se vel non tenet
se cum veritate totum est cum voluntatis. Re. I.
[illegible] eorum. Reddit igitur Iudei de eius
perfecto doctrine et declarant convicia sue
malitie tam in sermonibus quam in vita. Consi-
derandum est autem quod Iudei Christo iniuriabantur propo-
nendo sine propter triplicem propter dictum contumeliosum,
propter verba sue vilissime excusationis et propter
dictum crudelissime dampnationis. Christus igitur sua pro-
videntissima sapientia declarant predictis tribus
iniuriis. Primo iniuria sibi illata propter dictum
contumeliosum. In prima autem iniuria sibi illata
propter verba excusationis. Tertio inclinationem sibi
mortem propter dampnationem crudelissime. Primo igitur
declarat iniuriam sibi illatam propter dictum contume-
liosum. Et primo ponitur iniurie illatio. Secundo illate
iniurie prudens excusatio ibi [illegible]
Ponitur igitur eorum iniuria illata dicit: Respon-
derunt ergo Iudei et dixerunt ei scilicet propter rationem quia
confutat eos quod ex deo non essent. Propter hec verba eius
non audiebant. Unde insultantes contumeliose [illegible]

no ee filij abrahe n° di s; dya' igr
zut gema stone bn dicis nos qmia
samaitanus es z deomu hes Bed' ei
q dt Chus cu aliq alri dus dicet hac
aqt indeos q valde insensibiles erat
infama videbat ppr qd i iniuria p
impebat Sz qret aliquis Quare dice
bat ip samaitanum z hre demonum
Ad hc dd' q p hc xpm valde dehone-
tare qrebat z io xpm samaitam ee
dicebat tpm zutq hebraicos dissolue
tes utpote sabti obsuatores q samare
tam no psete obsuabat indaicos ritus
z io ip p hc nome sacsuatum vole appe
llare Deomu vo ip hre dicebat vel
ppt eq simos tnscendetes capacitate
huam ingenium qb dicebz diu se haba
prez vl' d' celo descendisse n Vel ppter
opatoz eius incoplhsibles q i potesta
spabat immud spitibz z exibat ppr qd
dicebat In beelzebub pncipe deomon
eiat deomia Vl' ppr cogitatoum occulta
q revelabz Sic dt Theoph' Deide po
illate iniurie pnides excusao eu dr
Rnt ic z dixt Ego deomu no heo n
Et h' excusaco fit zª voce Quaz pma
tal' e Deomu habes no pt honorificare
prem celeste s; c° honorifico i omibz
actibz meis prem meu celeste i q oia
opa mea rfundo go deomu no heo Sz
potis vos q faciet° qd no debis me p
pla obpria inhonorastis Et hc e qd' dicit
Ego deomu no heo s; honorifico prez
meu z vos inhorastis me Vbi Aug sup
Io ffacio qd deo s; vos no facit qd debe
q inhonorasts me Qa si cognosceret me sic
c° honorifico prem meu sic vos hono
raret me Sza ra° e tal' Sic dyabolus
asumit glam ppam ppr qd' zuit ita omis
z q hnt deomu glam ppam qrut go ad de
strucoe osequit cu no qram glam mea
deomu no heo Qz at cstq no qsit glam
sua manifestu e p hc qd subdt Est qui
qrat z iudicet Ac si dicat Quaqz illatis
contuelus alicq reddit quiriam gloriaz
sua qrit Tam at rsuat arbitro dei
iniuria s' illata glam di z no ppriam qrit

Sed c° sic facio go deom no heo Et hc
e qd' dt Ego no qro glam mea Est qui
qrat z iudicet Cui d' s; Cris Ex honore q
ad prez heo h' locutq su vob z no ppt
qsitoz ppe glie mee z ppr hc dehonora
stis me Sz ulla e in eia huiq contuelie
q illi obnoxij est ppt quos hc audio
Ta ro tal' e p obsuacone smonu aliq
habet deomu nec pt vitare mortem
etna q vita eq ad hc no ordiat° s; imo
potiq ordinat ad merendu mortem
etna Sic pq Sap ij ppr qd' bn dam e
Invidia dya' mors intrut i orbe trarz
Sz qcuqz suauit smoz meu morte
no gustabit netm z go deom n heo
Et hc e qd' dt Ame am dico vob Si quis
smoz meu suauit morte no gustabit
ietm Hc at io dicebat s; Aug q vide
bat aliaz morte q morte corpis de q
nos libare veniat s; morte etne dap
naconis cu dya° z agel' eius Advtedu Tz
ad hc q ho xpm iniuriet p paciaz z p
hc fiat fortis z pveniat ad pona z exo
hc maledictu p maledco no rddat Vo
cstq mansuete iut Cu duo fuerit i eq
impcium s' obecta s; samaitanq es et
deomu hes Ihs i° no negat qa sa
maitanus intptat custos Nouerat ei s;
Aug se ee custodes q sic pimunt ad eu
ut redimeret ita ptit ad eu ut custodi
rent Deinqz ipse e samaitanq q accessit
ad sauciu z nuio impedit ut Luc x
Laud' sinaz po° Aug i ol' d' Ecce iniuria
suscepices deq no contuelosa vba rudit
Ex q re qd nob isinuat n eo tpe q a
pximis ex psitate contuelias accipimq eoz
eciq va mala taceamq ut unsterui iuste
correpcois i arma vtamq suroris Non ce
Eq exom nob sal° ppbuit augmentandi
pacias qui contuelie csent bi ipe accep
ta iniuria ad doctrinas qupsq e no ad vin
dicta Vn Aug i ol' Quid nob q iniurias
faciend sit suo exo nos amonet Vt
ei malou puersitas cresceret no solu frangi
pdica° no dz s; augeri Vn duo possumq
hic deomu dictq e predicacoe sue beneficia
largiq expedt d' Am am dico vob Si quis s; c

Secu^o po^r declaracio iniurie illate propter
vba excusacio cu subd^r dixit go iudei
Nue scis qr deo 7c Et p^o poit^r placio
ptuelie cu dicut Nue agnus qr demu
hes Tra sic bonor e ut melios est p
ptuelias existat Ita s Bz i ppbor est
pprin ut bisicio penos fiat Nam accepta
pdicatione ipi iudi salvatoris blasphemant
Notum at blasphemie ex dict salvatoris
assumit tpm sunt dicta no vaci 7 tpz
sunt dicta arrogant Q no sunt vacu
dicta ondut dicens Abraam 7 pphe sua
vbd di 7 tn mortui st Tu go cu no sis
maior do qr n^c est maior abraas Et no
pt ee vm qd dicis Si qs simoz meu s 7c
Q sunt dicta arrogant ismuat cu ad
ingunt Que terp facis Id e s Beda cuius
inuti cuius ve dignitatis vis credi Vl' scdm
Theoph Tu q nulla cuia dignus es carpen
tari filius d galilea natus ti sunt tuos glaz
Ostende go p^o q pdca vba x no st dicta
vacua Si qs simoz meu s 7c Cu argumt
abraas mortuus e 7 pphe mortui st Et s
Crisi sic ds sevi va^o Tu no es maior
pre mo abraas neq pphis Et tn tuz i^e
qs voi simauit simoz di 7 mtu st dicc
go Si qs simoz meu simauit mte ietim
no videbit no vacit loqris Fam aut
tate recat^l eoz assigt Bz i ol' hys vbs
Tra em etne morti inheserat 7 eand
morte cui ihesserat no videbat cu sola
morte carnis aspicient i vitali simone
calcgabat 2° ondit qr pdicta vba dicta
sunt arrogant cu addit Que terp facis
Ac si dicat scdm Intln Tnalis es dicis ex
tuo simoe hoes no posse mori cu sis a^os
ex pccoz te simonibz mitens Deide poi^r
declaracio^o iniurie cu dt Si c^o glifico me 7c
Que at duo dixant infendo gruem sc
Nunqd tu maior es pre mo abraas Et
Que terp facis q i p^o loquit fallacter
In 2° arrogant Ita declat iniuria vt
usq ita qr p^o iudz ad 2^m Vbi nota Ca sic
pt ex 2° etic Iactator e i nox ystead
i ipso 7 maiora qz sunt s^i existat si aliq
sunt i eo gloriosa Verax at 7 simoe et
vita qsite^r existencia tm i se 7 nz maiora

neqz minora Cum go Iactator e s^e pmo
glificat 7 facit seip maioz qz sit ac iac
tat se i vbs d nobilit^te 7 solz Cum aute
vax e qsite^r scire qd hz 7 ab i^o acqsi^t
et scire qd sit 7 facit qd facit Cristus go
ondes se no ee iactatore s vacez Iros
at iactatores 7 no vaces ondit p^o se ee
vace i habe^o qd ht In pu^o 2° i sciedo
qd sit i Ego at nom 3° i opando qd
dpat^r i Si scio eu 7 simoz eius suo Dub
aut se ee vacez i habe^o qd ht dt Si e
glifico meip s iactan^o i me qd i me
no e sic vos putatis dicc^b eis terp fac
Gla mea m^l e sic gla illoz q d se iac
tat gliosa q i eis no st Vnd Inel' h^r dt
No queo glam meam sic iactatos l' fila
toes q volut vidi qd no st Ez qr veax
su qsitor i me qd i me e no qd a
me s a pre Est em pr q glificat me
7 qr vos iactatos estis 7 dicitis qr deus
vest sit 7 tn no agnoscitis eu Cu dicat
vos carnali illu dm vrm vocatis p
tpalibz illi simit 7 no agnouistis eu s
qr itelltus e ei spuat simiendo ee 7 me
qm eius filius su no agnouistis Notand qr pr
glificat scdm qtuor modos Vno^o ab etno
qm equale s eu genuit ex q^o gla eius
vocat^r Ad heb j Cum eu sit spledor gle
eius 2° i baptismo qu vem vox dices h^c
e filius meus dilcus 3° i mote qu trasfigu
ratus e vbi ead vox audita e 4° m
resurrcoe qu collocat^t eu ad dextram sua
7 ded^t ei ptate oim i celo 7 i tra Vl
tius qr verax su no iactator dico 2° me
scie pcem qr si alit dicerem eem silr
mendax sic vos estis iudacs dicedo
qr deus vr e Et h^c e qd dt Ego aut
nom eu 7 si dixo no scio eu silis ero
vob mendax Et lz scdm Crisost iudicaci
tibus potuit vidci h^c pcede d arroga
cia cu dixit Ego at nom eu scdm vite
tn no e Tra sic dt Aug Arrogacia no
e sic timeda ut vitas relinqit Eod bui
inuit vbu sequis Si dixo qr nescio eu
silis eo vb mendax It ondit qr sit vax
i opando sic 7 in sciedo sbdes Tra scio
eu 7 simoz eius suo Sic n vma e suba

pris et filii Ita et vna volutas Ubi ad
e vnu velle i e conformitas concordia ut si
mo vnus sine ab alio Re° rndz ad pri
qd obiecerat Nunqd tu maior es patre
nro abraham quasi maior se ostendens ee abraham
dt Abraham pr vr exultat ut videret
diem meu vidit et gauisus e Et potuit
ee ra° tal Qm aliqd exspectat vide die
alicui quo nichil maior e exspectatione
ip complemtu et tu desiderii sui cu di
es in exspectati venit tunc desiderium exsp
tantis completur et ita gaudet de eo precia
ipa d suo maiore Sz ita se habuit abraham
respectu mei ergo maior sum ipo Vnu Crisos
vidit et gauisus e quod buhem qd a me
hz ut a maiore Et bn dt Exultavit Qm
f Aug no timuit n diffidit f credens
exultavit sp de promissione s de me facta
itelligere die mei adventus Sz quret a
qs eius abraham vidt die xpi cu abraham
logo tpe fuit ante incarnacionem xpi
Ad hoc dd ez abraham vidt die xpi multis
modis Vno° f Crisos i ol Qm apparuerd ei
tres vi quos adorauit ut vnu dr vidi
sse die xpi multitudo sim ee media pria
i trinitate Alio° f Crisos i oblacoe quando
voluit filiu ymolare loco eius ymolatus
fuit aries ostensum s intelligit die illu
q figurabat i hac oblacoe scz d ymola
coe xpi p qua fiet salus mdi 3o° dicit
xpi f Augm vidit abraham qr venit i sp
q fuerit completa i xpo Et sic h va Aug
Ego no dubito pcez abraham totu sci
sse f inustitim qd estis erat venturus i carne
ait n fino suo que mittebat poe ma
nu tua sup femur meu et iura in p dm
celi Vnde go fuit ita iuratio nisi quia
sciabat d gne abraham venturu i carne
deu celi Qm f Theoph vidt diez xpi
qui die desiderabile habuit et letic ple
nus qd aduc nimi a solutu f i pmis
sioe s sca In sene tuo bndicent oes ge
nt e i xpo sic apls dt Re° ou qr deliant
morte s intelligitur ipr dom eius dura
tos cu dr Dixit go iudi ad eu Quinqua
ginta a n Qm ei saluator dixerat Abraham
pr vr exul ut vid die mei ridicu

a morte oclos no solerat Et io sola
i eo etatis etate pensat iudigti ru
det dice Quinquaginta annos nondum hes
et abraham vidisti Qm dicerit Multa sunt
anor tpa ex qbus abraham mortuus e et
quo tu vidisti eu a tpe vidt diez tum
Qm quinquaginta anos nondum hes Sz sal or
a etates consideracoe eos reduces ad di
nitatis eternitatem adduxit eu Amen dico
vb Qm anteq abraham fieret eo sum Et bn
f Aug dt Anteq abraham fieret et no anteq eet
qr ita fuit creatura qr ab io accepit esse
et hoc ppt no ee qd e ppie sz d serpo aut
dt equi° Ego sum et no addt factus qr filius
ita hz a pre sp ee qr nuq habuit no ee
Et sic p su sit eternitates eendi et ppetuitz
duracois Sn i Exo 3 c Ego sum qui sum
Ex hs dicts morte inferat Ita qr primo
describi mortis intentacio Tulit g iqt
lapides iudi ut iacerent i eu Arentes
eu examadu et infidelm Sic dt Gg i
ol sustine eternitatis vba no valentes
que intellige no poterant lapidibus
obrue quert Et q duri et insensibiles
erat ad vba sacre predicacois Ivo f Aug
ad sui silices sz ad lapides cofurit Re°
po hmilis xpi declinacio cu dr Ihs at
abscondit se et exiuit d teplo Vnd qde
sic dt Aug abscondit se i angulo l pty
prietes sz celesti ptate invisibile se insi
diantibus abscondit constituit et transiens per
medium illor exiuit d teplo Vnde° dicit qr
diuina benignitas ee bis et ter contempta
nos ad se vocatu amone no desinit sz
qui os nec mea p obstinacoem i sua du
ricia perseuerant tunc penitus relinqt et deseri
a do merent Et hoc signatur e i hoc qr sal uator
tunc iudeos reliquit qui ad lapides con fu
git Vnd Augus Ez vo postq cuncta q ad
eu spectabat pfecit doctor hin lapides
incarne et deserit eos qui doctrina non
suscipiebat Et Gg i ol Qund aut ab
scondit se dns significat nisi qr eis ipa vi
tas absconditur q ei vba sequi contepserunt
cary ctempe quia no invenit humile veritas
fugit mentes Et bn obstinati ad lapides
fuge dum Qm f Beda Cuncti malos

cogitacoes assimut tot lapides i ihm
pite ostendit ꝛ qntu i se e i ihm cetuꝫ
we tenant Nos g° carissimi ut ex
deo sim⁹ vba dei cord audita audientes
custodiam⁹ Amen In die palmaꝝ

Ante sex dies pasce venit ihs
i bethaniā ubi lazar⁹ fuerat
mortu⁹ Joh 12 Sicut sc̄ls
in naturalibꝫ pdūentibꝫ qꝫ ex diuersitate radi
cu pcedit diuersitas fructuū Sic in rta
dicti saluatoris ex sua radice nō n ficus
pducat Ex spinis nō n spine fructus
eruisat Mt 7 Ita ex diūs habitibus
q se hnt ad opa sicut radix ad fructus
optet pcedē diūsa opa Et hc e qd dr
e etiā ex moribus suis qual e etia locutr
ꝛ opat Aliud g° pcedit ex hitu piet
aliud ex habitu auaric aliud ex hitu curio
sitatis Prima pietas alti libēt administrat
ꝛ subvenit Auaricia qꝫ alienu e libe
ter appetit Curiositas ut noua inuei
at libent itur Cui cōsuit at inveni
psonas q monebant pietate ꝛ iste ei
libent ministrabat 2o psonas q moue
bant ex cupidite ꝛ iste d co libent
murmurabat 3o psonas q mouebat cui
ositate ꝛ iste libent cu eo itubat Et
istaꝝ triu psonaꝝ opa ꝛ mores possu
i pnti eunglio repire Et io diuidit i
tres ptes p° ponit pietas xc admini
strans In pu° 2o cupiditas ꝛ inuidia
d administrate murmurās i 3° g° vna
3° curiositas noua vidē desiderans i Cog
ut g° tria bā Pietas at administrans
copiosa e qn pegrim colligit sub ppio
tecto vl ppio hospicio ꝛ ei i necessitatibꝫ
iminentibꝫ subministrat ꝛ puidꝫ ei i fu
turs Et hc pmo ondit h pietas adm
strās x° p° xpm colligit i ppo hospi
i Ante sex 2° xpi subvenit i necio cibo ibi
fecerunt ei cenā 3° puidꝫ ei de ꝯsumatio
vngento i Maria g° accepit 1° g° colli
git pietas xpm hospite hospicio De hc
migt ewangelista Ante sex dies pasce venit i
bethaniā i qua fuit receptus e ab alio p
opus pietatis Cuā i no habebꝫ domi
sic nc alibi Et i q domo receptus fuit

dr Mt 26 Et Mr 14 Cu ēēt i domo symo
lepsi id e q leprosus fuerat prius sꝫ ut sa
nus erat qꝫ xc eum sanauerat Notat ar
ewangelista tempus sꝫ ante sex dies pasce qꝫ de
cimo die pmi mensis accipiebat agnus
ymolandus xv die eiusd mensis ꝛ die
pcedenti hunc decimū die iudei hunc diem
incipiebat Et sacꝫ qui i exordio ꝛ preludio
solempnitatis epulabat splendide ꝛ hic erat
dies nona q erat cu die festi p sex
dies hac g° die qua epulati splendide
incipiebat venit ihs bethaniā ꝛ receptus
e i domu symonis ut comedet cu eo Et
hora dr Theophilus sup hc vbo Ante sex dies
qꝫ ut memoria facte resuscitationis lazari co
firmaret addit ewangelista Vbi fuerat lazarus
mortuus quē suscitauit ihs Venit g° sꝫ qꝫ dr
Alchuinus sup ierosolimā qm bethaniā ierosolimā
qm ut p nob pateret Bethaniā
ant vt resuscitatio lazari memorie omni ar
cius imprimeret Et sic addit Glosa ex hoc
iudei inexcusabiles ꝯfunduntur tractatus
d morte tanti resuscitatoris 2° ponit actus
pietatis subveniens i necio cibo cu dicat
fecerunt ei cenā i ꝛ martha ministrabat Pi
etas enim hc facit i aio 19 q ex toto mo
aio diligenti g° eu quē recenit diligit
vt no sit contenta p alios ei serui n ꝛ ppa
ppio obsequia seruio Vnd bn ewangelista ondit
i martha eius sedulitatem describit circa
cena qꝫ no contenta facile seruire ipamꝫ
seruiendi ministerium assumpsit Et ut ewangelista
ꝯfirmet resuscitationis fructum huius miraculi tā
sedule circa xpm addit Lazarus prius erat
ex discumbentibus cu eo Vbi melius vt non
fantasma sꝫ eius vera resurrectio pbaretur
Et Augustinus Videbat inquit loquebat ꝛ epulaba
veritas ondebat infidelitas iudeorum ꝯfun
debat Et sic dr Augustinus d vbis dni Lazarus
discumbens narrabat aliis ipse interrogatibus
loca penarum Ita qꝫ ipa loca q dm fuerat
ignota p lazaꝝ paterent 3° po actus
pietatis puidentis xc i vngento ꝯsuma
tiuo cu dr Maria at accepit libram vn
genti nardi pistici preciosi ꝛ vnxit pedes
ihu ꝛ extersit capillis suis pedes eius ꝛ dom⁹
repleta e ex odore vngenti Vbi dr hc

factu quendat q° ad pondus iusticie quia
libra fuit Tercio ad mariam quia nardi spica
ta Unde dicit marci 14 de spica eius vngwenti aro
tica et ideo dicitur preciosi Quarto quantum ad puritatem
quia non erat admixtio ibi alterius materie
sed erat pistica id est fidelis et non adulterati
Quinto quo ad qualitatem quia odoriferum eo quod
eius odore domus repleta est Et quia vngwenta
sunt preciosa ideo precioso loco sunt condita
quia super caput ihesu ut dicitur mathei 26 et marci 14
Et super pedes ut hic dicit Iohannes Et sciendum
quod maria ista que primo accessit ad christum
stans retro secus pedes eius vt lucas te
statur dicitur fuisse peccatrix et tunc solum pedes
domini vnxit in domo symonis phariseii Hic autem
non peccatrix dicitur sed solum maria velud iam ad
sanctitatis magne gradum eleuata Et ideo hic
non tantum pedes sed et caput ihesu dicitur perfudis
se Et attende quod quilibet bene in hac parte obse
quitur id quod conueniebat marthe que pretendit
vitam actiuam Et id quod conueniebat marie
que signat vitam contemplatiuam tribuendum est
Ideo marthe actiue conuenit ministrare ideo
ministrabat Item marie contemplatiue omnis vita
est intenta ideo circa ihesum ipsa tamen sollicita
est Unde Crisostomus Maria autem non faciebat communem
famulatum sed ad solum dominum constituit honorem
et ideo non ut ad hominem accedit sed simpliciter ad
deum et homines Mouetur autem ihesus declinat ad
bethaniam in qua sunt lazarus maria et mar
tha quia libenter reuertitur ad animam in qua obediencia
preparat ei domum Et nota bethania
scilicet domus obediencie Et sibi dicitur responsa et longi
optis in esse martham que est figura vite actiue
et mariam que est figura contemplatiue Et marte
martha insistit operibus misericordie et pietatis
insistens Maria autem contemplatur tamen dominum te
tenet quem sentit in capite vnctione quantum ad humanitatem
quem considerat in pedum vnctione et inclinacione Ubi quique
fit lazarus a morte peccati resuscitatus cum
isto discumbens quia sumens mores ad cenam
domini comedendam fit dignus Et bene conueni
unt incipientes et proficientes perfectorum no
mine huius moralitatis Ita lazarus incipiens
auxiliatus a domino Maria incipientem eleuat
et illuminatus Martha autem suo opere pietatis
opera prefigurat Unde sic ergo est per auxilium

diuine gratie resuscitatus a domino de criminibus
peccatis ut lazarus de monumento habens opera
pietatis ut martha est eleuatus per con
templacionem et aliorum illuminator per exempla con
uersacionis imitabilis debet precioso vngwento
bonorum operum que sunt libra hoc est secundum
rectum pondus iusticie caput ihesu vngere
hoc est altitudinem deitatis eius contemplari et
meditari et dicere Debet et pedes eius id est
humanitatis infima pensare et capillis
suarum superfluarum habundanciarum per lar
giciones elemosinarum impendendo pauperibus ab
stergere Et tunc domus sancte ecclesie implebitur
odore vngwenti quia odor ex fama et diuul
gacione bonorum operum diffunditur Sicut
apostolus michi est bonus odor christi in omni loco
Secundo pars principalis euangelii dicit ergo vnus ex
discipulis eius In qua ponitur iudea cupiditas
de administracione murmurans In qua ponitur
talis ordo quia describitur primo scelerati ostensio
unde auarissimi in vnus ergo ex discipulis
primo commota intencio cuius nequissimi ibi
dixit autem hoc non Primo discreta correpcio et
mansuetissimi ibi dixit ergo ihesus Ponitur
ergo scelerati intencio unde auarissimi
dicit vnus dicit ergo vnus ex discipulis suis iudas
scarioth qui erat eum traditurus Iam enim
malum habebat propositum si iuisset tempus
optimum suo proposito est et erat eum tradituros
Unde hoc vngwentum non veniit trecentis de
nariis et datum est egenis Non quod ideo dominus
tollerauit iudam in consorcio apostolorum licet sciret
eum futurum traditorem suum ut nobis daret
exemplum tollerandi malos quousque eorum ma
licia manifeste diuulgetur Item nota quod sicut bo
norum hominum opera sunt bonis et perfectis odor
vite in vitam eternam Ita sunt malis et ob
stinatis odor mortis in mortem eternam Et
ideo ex eodem opere marie quo domus repleta est
ex odore vngwenti Judas attraxit venenum
inuidie ex quo motus dixit Unde hoc vngwentum
Et hoc specialiter habet astucia malicia quod aliquem
colorem boni pretendit ad suum cooperimentum
Nota cum iudas murmuraret ex auaricia contra
tam bonum opus prorumpit et colorem quendam re
lacionis egenorum ducens Et datum est egenis
Sed quod contradicit aliis Unde Iohannes solum Judam

dr murmurasse q opus marie cum tamen ma
theus et marcus in parallegatis capitulis di
cant eos de aliis discipulis Ad hoc dicendum est sic Augu
stinus de consensu evangelistarum quod potuit esse quod solus
iudas hoc dixerit et per synodochen duo evangeliste
attribuunt pluribus discipulis ponentes numerum
pluralem pro singulari vel potest esse quod aliqui discipuli
murmurabant de unguenti effusione persuasi
a iuda propter curam egenorum Sed ex ista ratione
Christi collegit aliter iusticiam Nam pauperes semper
habebitis vobiscum etc Sed tamen cum ex quadam
pietate processit eorum murmur ideo statim post
correptionem cessaverunt Sed iudas solus ex avaricia
murmurabat ideo post correptionem domini intentio
prava in eo perseverabat Et ideo iohannes aliorum
discipulorum murmur a matheo et marco suffi
cienter descriptum tamen veluti dignum pertransit Et de
sola murmuratione obstinati iude ex avaricia
operi pio inuidens detrahentis mentionem facit
De quo sequitur hoc autem dixit non quia de egenis
pertinebat ad eum sed quia fur erat et loculos
habens ea que mittebantur portabat In quo
ostenditur huius iude nequissima corrupta inten
tio quia concessionibus aliquis sub pretextu pietatis ab
scondit virus sue iniquitatis corruptus est in
intentione Et quia iudas sub pretextu cure pau
perum abscondebat sue avaricie appetitum
ideo corruptam habuit intentionem ex qua dixit
Quare hoc unguentum non venit Sed quia
autem intentionem hoc dixit aperit iohannes in verbis
sequentibus hoc autem non dixit quia de egenis etc
Nota ergo quod avaricia dixit hec verba Que avari
cia sicut Christus corde in servitutem redigit hoc ei
iudas proditorem fecit Giezi lepsum et aman
morti tradidit Alchimus Addit autem loculos
habens Ubi voluit evangelista ostendere quanta
condescensionibus Christus erga infirmitatibus nostris
fuit compassus Cum ipse Christus tamen perfecta sit opera
non solum ea que sunt perfectissima egit sed etiam
egit et infirma nostra alibi in fuga et hic in
loculis Hoc autem fecit ut ipse in utroque perfectis
existens perfectis et imperfectis sic viam salutis
ostenderet et imperfectorum infirmitas sciant non
dampnaret Unde Glossa Cum instruit angeli
loculos habuit in susceptis pauperum condescendens
infirmis Sed queret aliquis Quare dominus cum
sciret iudam furem esse commisit eidem curam
portandi loculos et ea que potuit furari
et portare Ad hoc dicendum est quod Christus prudens
iude avariciam voluit omnem occasionem auferre
ab eo ne ex hoc motivo posset ad vendendum
dominum Ideo commisit eidem locum pecunie unde
posset eius avariciam saciari Et hoc est quod Chri
sostomus dicit Ideo eciam fur existens loculos
commisit pauperum et omnem abscidit occasionem
Non enim habebat dicere quod propter pecunie de
siderium hoc fecit etenim sufficientem habebat
ex loculo concupiscencie mitigationem Alia ratio
ad hoc est quod videmus in domo et familia bene
ordinata quod maioribus et prudencioribus commi
ttuntur officia maiora et inferioribus ac minus
prudentibus committuntur minora Ita debuit
Christus suos discipulos ordinare ut administratio
pecunie que minus est quam sit administratio do
ctrine ... apostolus Act. vi Non est equum
nos derelinquere verbum dei et ministrare mensis
Commitetur illi qui erat inferior dignitate et
meriti scilicet iude Et hec est ratio Theophili dicentis
Quando administrationem pecunie suscepisse
iudas fatentur tamen minimum omnium Nam pe
cunie administratio administratione doctrine
inferior est Et hanc rationem consonat Apostolus dicente
Secularia negocia si habetis contemptibiliores
qui sunt inter vos sumite ista constituite Constat autem
quod latro loculorum erat qui quodam stare ne
gocium in specie tamen doctrine Et aut dicendum est dominum
ei non debuisse dare occasionem furandi quoniam
est si per hoc non emitteret maius malum Sed in
proposito non dare unde loculos furasset ei
occasio maioris mali quam plus excecasset
eum avaricia Tercio ponitur discreta correptio
Christi mansuetissimi cum dicitur Dixit ergo ihesus
Sinite illam ut in diem sepulture mee servet
illud Et hec correptio habet quandam benignam
condescensionem ad iudam quia ut ipsum non prodat
furem ipsum cum aliis aminat a murmuratione
reprimere cum voles cum dicit Sinite illam
Hec enim est mos mansueti domini corrigentis unum
de multis sub tamen persona non est notum
consequentibus aliis sed solum duo si ipsis fratribus in
unum congregatis dicat Volo quod omnes caveatis
a tali defectu et hoc faciens multum benignus
est quam illud quod solus est malus Unde Chrisostomus cum hac
summa dicit Christus autem multa condescensione

vtes ad iudam non conversatur cum surrepi-
entem sibi quasi subtilitate increpatione
dicens Sinite Secundo habet hic correptio propheti-
cam annunciacionem quia predicit hic vngentum
servandum in misterio sepulture quod de proximo
imminebat Vnde Sinite ut in die 20 super illud
agitis hic vnguentum hoc ad sepeliendum me
fecit dicit officium est sepulture quod vos
perditionem putatis Secundo mar 14 si in dat fidem
ecclesiam quia mox fusurus sum sanguine
habens esse ex hic annunciacionem propheticam
quia maria quem dominum mortuum vngere voluit
et non potuit vnguentum loco 19 desiderium
conuerit Dicit ergo et ut in die sepulture
mee servet id est ac si diceret Nam isti iudei
cum non licebit me vngere sepultum da-
tum est ut me admodum vnctum vngat ac si
isti vnguento sine usque ad diem sepulture
mee Et hoc est quod dicit Alcuinus Cognouit
se moriturum et sepeliendum esse aromatibus
vngendum Ideo marie cum ad vnctionem mor-
tui corporis nimium desideranti preueniendo
non liceret donatum sit vnctionem ad im-
pendere obsequium quod post mortem celerem
resurrectione preuenta requireret Tercio habet hic
correctio racionem Vnde dicit pauperes
enim semper habetis vobiscum me autem non semper habebitis
scilicet secundum corporalem presenciam de spirituali enim dicit
mathei vltimo Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus
usque ad consummacionem seculi Et pro tali esse
racio Vnumquodque est expendendum eo tempore quo
magis valet cum persona quam aliquo tempore
potest reperiri et aliquo non reperiri potius
quam circa illam que non tantum valet et in omni
tempore reperiri valet Cum ergo expendere
hoc vnguentum circa me melius sit quam ex-
pendere in vsus pauperum et cum hic me non
semper quo ad corporalem presenciam habeatis pau-
peres autem semper reperire potestis Non vos debetis
mouere ad murmurandum de hoc opere quod vnguen-
tum istud effusum sit super caput et corpus
meum Huic racioni consonat Glosa dicens
Hic magna pacientia non arguit iudam
auaricie et non causa pauperum dixisse
sed ex racione monstrat non esse culpabiles
ideo quod inter homines quos sanat de factis
suis instruat quod corporaliter est aput eos pro
tempore mansuros cum semper sunt pauperes sibi
quibus elemosina potest impendi Secundo vltima pro
ecclesiam Cognouit autem turba multa quia desideratum
curiositas nouam videre desiderans Cum in
aliquo nouo effectu concurrit benignitas auc-
toris potencia agentis vtilitas operis et
cum hoc fragilitas actoris quia talis operis non
habet solere in natura velle mouet id est in quo talis
effectus consuetus est propter reuerenciam bonitatis vel
potencie vel sanctitatis quia hoc operatum est ex ca-
ritate videre procedere et ideo commendabilis est
talis sollicitudo Sed velle ipsum videre solum
propter singularitatem et non ad aliquem fructum
videndi hoc est ex curiositate Et quia multa in-
dei hic iudei veniebat bethaniam et ideo bene
dicitur quod eos mouit curiositas noua Ex quo
sequitur quod ostenditur contra cum dicit eos Non tantum propter
ihesum venisse bethaniam sed propter videre lazarum
Propter ihesum enim debuissent venisse audiendo
et videndo sed propter lazarum videndum venerunt
quem suscitauerat ihesus a mortuis Vnde Glosa
Curiositas hos adduxit non caritas Vltimo
tamen duo sunt etiam ut omnis habeat racionem boni
venire ad locum vbi aliquis consistit pro-
pter bonum quod in eo aliquis consistit audiret in
esse et venire illuc propter ipsum propter racionem ma-
ioris boni curiositas maxima inuenitur
notatur Hic pro hiis qui ad sancta loca vel ad
maria indulgenciarum vadunt potius ut
videant quam ut spiritualia bona reportent
Et hoc modo contra istos notatur curiositas
quando potius quam velle propter homines quos
suscitauerat a mortuis et non propter deum
suscitantem dicit eos venisse bethaniam cum
ibidem esset et ipse deus qui suscitauerat
et lazarus que a cristo suscitatum audiuie-
rant Nos autem non sic sed potius propter
deum quam propter homines contemplandum
loca petamus ad que propter sanctitatem diri-
gamus gressus nostros Ecce nos re-

Sequitur ewangelium in die sancto pasche

Maria magdalena et
maria iacobi et salome
emerunt aromata ut veni-
entes vngerent ihesum
mar 16 Virtus dilectionis
consurrexit in corde diligentis

gruare pietate et humanitate; etiam dilectum
si sit in statu cui competit officium pietatis
vel humanitatis. Secundo consueverunt diligentes re-
dere sollicitum ad querendum quem diligunt ex quo
bus nectitur ut dilectus manifestetur illi et de
suo felici statu certum reddat illum qui diligit.
Tertio ipso mediante eiusdem statum aliis dilectoribus
manifestetur. Et quia vis amoris in cordibus sancta-
rum mulierum vigebat ad christum eius tempore
mortis eius, ideo sollicite fuerunt querere
corpus in sepulcro ut eidem officia pietatis
et humanitatis exhiberent ungendo. Ex quo
factum est ut digne fierent audire et vide-
re certitudinem domini resurrectionis. Ipsis etiam
mediantibus status christi resurgentis discipulis
suis factus est manifestus. Et hoc est quod dicit mar-
cus in presenti evangelio: Cum transisset sabbatum et cetera.
Ubi evangelista secundum tria predicta describit primo
studium mulierum gratulande in primo; secundo
indicium resurrectionis venerande ibi: Et introeuntes;
tertio mysterium denunciationis desiderande ibi: Ite.
Circa primum ad primum dicendum est quod studium sollicitum
duarum harum sanctarum mulierum ostendit evangelista ex
tribus. Primo ex preparatione obsequii; secundo ex accelera-
tione propositi; tertio ex requisitione auxilii. Prima
ibi: Et valde mane; tertia ibi: Et dicebant ad in-
vicem. Primo ostendit studium sollicitudinis sanctarum
mulierum ex preparatione obsequii cum dicit: Cum
transisset sabbatum. Ubi advertendum quod sepulto
domino predicte mulieres preparaverunt ungenta
quantum licuit eis operari scilicet usque ad vesperam
sabbati. Tunc vero iudei a vespera in vesperam
celebrabant sabbata sua. Ideo transactis vespe-
ris ipsius sabbati dicebatur sabbatum transisse
quo tempore eis licebat emere et prepare
necessaria. Hinc est quod dicit evangelista: Cum transisset sab-
batum, id est post vespertinam horam diei sabbati,
Maria magdalena et maria iacobi scilicet
mater qui fuit soror virginis marie mater iacobi
minoris et ioseph iusti. Et salome. Hec secundum
quosdam fuit mater iohannis et iacobi qui dicitur
maria salome a patre saloma trahendo
cognomen qui fuit tercius maritus sancte anne.
Emerunt aromata scilicet plura preciosa que compa-
raverant ante inchoationem sabbati ut venientes
ungerent ihesum. Predicte etenim mulieres
fervent dilectionis affectu sepulto domino

obsequium humanitatis parat scilicet unctionem ex
aromatibus ungentis ut corpus eius a corruptione
salvari possit. Hoc est habent etiam unguen-
ta virtute ut consumendo humiditatem corru-
ptiva servat corpus a corruptione ad tempus
prolixum. Tunc quod resurrexisse nesciebant sed
adhuc mortuum existimabant eius corpori officium
pietatis voluerunt unguento impendere. Unde
Beda in omelia: Beate mulieres que domino fuerant
secute cum aromatibus ad monumentum venerunt
et cui quem viventem dilexerant etiam mortuo
studio humanitatis obsequuntur. Harum autem devotum
studium ille sequuntur imitantur qui in christum mor-
tuum credentes cum odore virtutum et studio
bonorum operum requirunt ipsum christum non desistunt.
Deinde cum dicit: Et valde mane una sabbatorum
ostenditur sollicitum studium earundem ex acce-
leratione propositi. Nam valde mane una sabbatorum
scilicet ante claram diem ut dicit Iohannes et etiam venerunt ad
monumentum orto iam sole id est claritate solis ad
partem orientis aliquantulum apparente. Intelligendum
est hic quod predicte mulieres cum aromatibus
sabbato post vesperas venerunt nocte scilicet usque
post tenebras noctis. Quod cum transactis idem usque
post mediam noctem. Ita quod in profunda nocte
non est eis visum decere discurrere. Appropinquan-
te autem aurora diei dominice venerunt ad mo-
numentum et ideo dicitur venisse valde mane et
orto iam sole. Et autem additur una sabbatorum
sic intelligendum est omnes dies septem in
quibus pascha celebrabatur et comedebantur
azyma dicebantur dies sabbatorum. Et quia prima
feria post sabbatum quod dicebatur magnus dies
sabbati scilicet dies qui nunc est dominica factum est
quod evangelista narrat. Ideo dicit una sabbatorum.
Notandum autem quod hac die christus gloria sue resur-
rectionis illustravit. Factum est ut dicatur dies
dominica et prima septimane et quod omni reveren-
tia digna sit habenda. Conveniens autem ex opere
et tempore quod fuit. Beda hic describitur nobis datur exem-
plum ut illuminata facie excussis que vicior tenebris
odorem bonorum operum et orationum suavitate
domino studeamus offerre. Deinde cum dicit: Et dice-
bant ad invicem quis revolvet nobis et cetera ostenditur earum sollici-
tum studium ex requisitione auxilii secundum histo-
riam propter magnitudinem lapidis et propter debili-
tatem virtutis femine non potuit aperire

sepulcr. Nec ꝯsulut ꝺ' amı'o reqrendo
ad ıpıꝰ apcōm. Rꝫ attendas ꝗd facıt
vehemencıa aꝺ'ıs ꝛ desıdı'ım obseqꝫ q̄ ha
bebat ad xp'm. Nō n· ꝯsıdant dıffıcultat'
q̄ p'us oc̄r'e n'c ex eıs retrahıt' ab obse
quıo ꝑando. Et ıō mlıe's nō obſtınau'nt
dıffıcultatez apcıo sepulc' vl' ı'volu
cıo lapıd' ſꝫ vehemtı desıdıo tracte
ıncau't ad locu. Ꝗꝛna' at ala desıde
ꝛas c'ſto cu' odo'e ꝺ'tutu oc'r'e quada
claıtate ıllustrant' ꝑte ıa reſꝑsa n'ꝫ
dubıtacōm ꝛ dıffıcultate' ad ꝑfıaeꝫ
qd' optat d' x' ſımılo ınu'ıt. Jta ꝗp vıde'
ſıbı hıc ꝑcc'ꝫ aq̄ua obduracōe ınȝeno
cıo's gemıſſım. Et tuc ſuſpırāꝰ dıcıt
Q'ıs ı'volu't lapıde ſ. ıhs Jdem ocꝫ
ab hoſtıo monım'ı ıd ē ab ıntroıtu cor
ꝺ' mcı ut poſſım āꝑ ꝺ' ꝺn̄o meo ꝯte'
plaı. Cu' anxıe deſıdauıt ad clez apeꝛꝫ
ſepe angtıca ſubrecıt dılıgeñcıa adıuuē
ns ad ꝯgnoſcendꝫ aq̄d ꝺ' ꝺıuıs. Hıc ſcm
ē hıſtorıa' cıtaduıeꝛꝫ ı'ſur'rcōı ut ſe
quıs ꝑs p'us crōn'ı manıfeſtat q̄ ſeq̄'
Et ı'ſpıcıe'ꝰ vıdıu't ı'volutu' lapıdez
Jn q̄ deſcrıbı' ındıcıu ı'ſur'rcōı' venıau
de. Ꝗd' ındıcıu vıde' ꝯſurgē ex v. ſc'
pate facıone ſepulcrı. Et ı'ſpıcıe'ꝰ vı
Jnuencōne angelı. Et ıntroeu'ꝰ ı mo
Revelacōe ꝑpoſıtı. Cu' dıxıt ıllıꝰ
Annucıacıone factı. Non ē hıc
Oſtenſıone locı. Venıte ꝛ vıdete
Eſt ꝯ p'ı'm ındıcıu dıuıe ı'ſur'd' pa
tefacto ſıne apcıo ſepulcrı ꝺ' qua dı'
Et ı'ſpıcıentes vıdıt revolutu' lapıdem
Qd' nō ēē factu caſua' ſꝫ a ꝑpoſıto dı
ua ordınacōe oſ't. Erat q̄ꝑpe magnꝰ
valde. Qꝛ at lapıd' ta' excellēt' mag'
tudınıs ı'voluı'ſſꝫ anthꝫ appoıt d'
28 c. Anℓꝫ at dn̄ı deſcendıt de celo et
accedeꝰ ı'volut lapıde' ꝛ ſedebꝫ ſr' cu'
Revolut at angelꝫ lapıde' nō ut eg'
ſſuı' dn̄o adıtu' pandat ſꝫ ut egreſſꝫ
eıꝫ ıa' factı hōıbꝫ p'ceſꝫ ındıcıu. Vnde
Bedꝫ. Cu' eı' ımo'clıs exıs clauſo ꝺ'gıs
vēo potuıt naſceıꝰ mūd' ıngredı ıꝑē
factꝫ ımo'clıs potuıt clauſo ſepulcro
ı'ſurgēnꝰ exıe ꝺ' mūdo. Sıgnat aut

revolucıo lapıd' ꝛ apcıo ſepulc' revolu
cıōm ꝛ apcōm ſacramētoꝝ ꝛ apcıonez
fıguraꝝ n'ro ꝛ patefcōm mıſtıoꝝ ꝑtı
nencıu ad ſalute'. Vn' Beda ſr' aꝯt' Re
volutꝰ lapıd' mıſtıce reſeracōe ſacramētoꝝ
xp'ı q̄ velame' lıtt'e tegebant' ı'ſınuat
Lex aut ın lapıde ſcrıpta ē. Secūda ꝺ't
Et ıntroeuntes ı mo'ı'tu' ꝑo' 2'm ındıcıu
qd' ꝯſurgıt ex ınvencōe angtı. Vbı etıā
ſıt' habıtꝫ ꝛ eventꝫ glāꝫ ındıcat ı'e
ſurgent'. Etas quıdē ꝗꝛ ıntroeu'tꝰ ın
monım'tu' vıdert ıuuenē. Hec em' etas ſe
ıuuentut' tıꝫ ꝑfıte ꝯpetıt ſtatu' ımo'r
lıtat'. Q'ua ſıc n'c admıttıt detrımentu'
ıuāe n'c ındıget aplıorı ıncremto. Jta ſt
ſtatu' q̄ ımortalı'tı ꝯgruet' aptat'. Jn
hac em' etate c'ſtꝫ credıt' ı'ſurrexıſſe
ꝛ ı eade' credıt' futūa reſurrecıo omn
electoꝝ dıcete Aplo ad Eph' ē. Donec
occurramꝰ omēs ı vırꝫ ꝑfectū ſcd'm menſurā
plenıtudınıs etatı' c'ſtı. Sıtꝰ ecı' ꝯpetıt
glıe ı'ſurgent' ꝺ' q° dı'. Sedente ı dex
trıs. Hıc n· d't. Sꝫ ſ ol' ꝑ ſınıſtrā p'us
vıta ꝑ dextrā vō ꝑpetua vıta ſıgnıfıca'
Q'uıa ꝯo ı'demptoꝛ nr' p'us' vıte corru
ptıōm tranſıcıt. Rıte angelꝫ q̄ nūcıaē
eıꝫ ꝑhenez vıta venıat ı dextra ſedebꝫ
Habıtꝫ ecı' ꝯgruıt eıd' glıe ꝺ' q° adıugı'
Coopertu' ſtola candıda. Jta' ſ Greg' vbı'
Candoꝛ veſt' ſplendoꝛꝫ denūcıat nrē
ſolēpnıtat'. Rıte ꝯo coopertꝫ ſtola ca'dı
da dıcıt' q̄ feſtıuıtat' nrē gau'a nūcıaut
Eventꝫ ſıt' ꝯueıt glıe ı'ſurget'. D' q°
dı'. Et obſtupuerūt. Q'ua em' xp'c ı'ſurgēs
ex loco mıſerıe ad celſıtudınē tante glıe
dı' ēē dedueꝫ. Vt ꝺ' ı° d't Aplꝫ ad Ph' 2°
Exaltaı't ıllu' ꝛ dedıt ıllı nomē qd' ē ſup
omē nōı. Et ıō mıtto ı ındıcıo hꝫ glıe mēs
hūana obſtupeſcıt. Secūa' at ıllı ıntrat
ı monım'tu' c'ſtı quı ꝯſepelıunt' cu' xp'o ı
bap'mo n'l' pnıa. De q̄bꝫ d't Aplꝫ ad Ro 6
Conſepultı em' ſumꝫ cu' ıllo ꝑ baptıſm
ı morte vt quō ſurrexıt c'ſtꝫ a mortuıs
Jta ꝛ nos ı nouıtate vıte ambulēꝫ. Sı eı
ꝯplantatı factı fuerımꝫ ſımılıtudını mortıs
eıꝫ ſıl' ꝛ ı'ſurrecōı' erımꝫ. Talıbꝫ aut
q̄ c'ſto ꝯformant' q̄ ſepulcrꝫ eıꝫ ıntrantıbꝫ

Datur noticia de gloria resurrectionis in qua etas
erit iuuenilis et iocunda significata per iuue
nem que religiose facie videtur. Vita erit
perpetua et secura signata per hoc quod in dextris
sedere aspiciatur eo modo quo sponsa dicit in Cant.
Leua eius sub capite meo et dextera illius
amplexabitur me. Condicio corporis erit fu
lgida et dotata quod significatur per hoc quod an
gelus coopertus est stola candida. Et quia nec
oculus vidit nec auris audiuit nec in cor
hominis ascendit que preparauit deus diligentibus se
Ideo in signum tante excedentis glorie obstupuerunt.
Predicta vero omnia non quibuslibet ostenduntur
sed hiis solummodo qui cum aromatibus venerunt quia aliquam
celestis glorie degustacionem per deuociones aliqui
percipiunt qui ad querendum christum cum sanctis desi
deriis et orationibus deuotis atque virtutum odoribus
solliciti intendunt. Deinde cum additur
Quam dicit illis Nolite expauescere ponitur
tercium indicium facte resurrectionis quod est ex
reuelacione proposita et studium earum cum ait
Ihesum queritis nazarenum etc. Ut ex reuela
cione huius facilius moueantur ad credendum
resurrectionem. Ideo quia volt eis manifestare
eius factum. Hic est unus modus inclinandi animum
ad credendum dictis scilicet dicere et reuelare audi
enti aliqua intellectus eius secreta. Sed attende quod
dicat angelus hiis mulieribus Ihesum queritis etc.
In quibus ibi innuit commendat earum studium
ac propositum. Primo ostendit ipsum quia regula
est in intencione cum dicit Ihesum queritis. Ihesus
enim interpretatur saluator. Quam ergo querit ihesum
querit saluatorem et quod querit non potest esse in medi
ante regulata intencione. Et nos quid querimus
in certa nisi salutem. Queramus ergo ihesum di
centes cum apostolo I Cor. 2 Nichil me iudi
caui scire inter vos nisi christum ihesum. Secundo ostendit
earum propositum sublatum deuocione cum addit
Nazarenum. Interpretatur enim nazarenus flori
dus et ideo ad ipsum cum odore floride deuocionis
debemus accedere. Ipse enim est ille flos de quo dicit
Ysa. XI. Egredietur virga de radice Yesse et
flos de radice eius ascendet. Alia littera dicit
Et nazarenus de radice eius ascendet. Tercio ostendit
earum propositum roboratum compassione quando
subditur Crucifixum. Talis enim compassio
ponit homines in statu in quo dicit Apostolus

Ad Galathas. Mundus michi crucifixus est et ego
mundo. Item quod quelibet illarum mulierum ex com
passione ad christum qui crucifigebatur intelligi
potuisse dicere illud Gal. 2 Christo confi
xus sum cruci. Videtis itaque modum quo
nos hoc tempore estis. Deinde cum dicit Sur
rexit non est hic describitur annunciacio facti
quasi diceret Primus hic latuit per infirmitatem
mortalitatis assumpte quod hic erat. Sed iam
surrexit per gloriam immortalitatis perpe
tue. Et attendas quod immediate post[illegible]
tes crucifixum adiungit surrexit. Ac
si dicat Sic ideo Radix amara crucis est
[illegible] flos vite cum fructibus [illegible]
quia quod iacuit in morte surrexit in gloria.
Unde apostolus dicit Non est hic scilicet in loco
mortuorum qui resurgentes factus est dominus
viuorum et mortuorum. Deinde cum dicit
Ecce locus ubi posuerunt quartum indicium resur
rectionis scilicet ex ostensione loci sepultu
re [illegible] apertum et tamen vacuum testimonium erat
facte resurreccionis tamquam si diceret Volo
certificari de eius resurrectione venite et videte
locum ubi positus erat qui vacuus est et apertus.
Sepulture [illegible] ostensio loci mortalis nobis fit
per angelicum ministerium ut sic essemus immor
tales ex mortalibus factum agnoscamus ita ad
immortalitatem eius studeamus peruenire. Er
go volumus esse socii glorie resurgentis sic
participes ignominie patientis ut visi[illegible]
possit i[illegible] Ro. VI Sicut socii passionum
estis ita et resurreccionis eritis. Quinto tan
gitur primum [illegible] Sed ite dicite discipulis eius
et petro. In quo describitur [illegible] manife
stacionis resurreccionis iam facte. Attende
dum est autem circa manifestacionem istam primo
quibus committitur. Sed ite scilicet vos mulieres.
Secundo quibus transmittitur dicite discipulis eius. Tercio quid
predicitur Quia precedit vos in galileam. Quarto
quid promittitur quia ibi eum videbitis. Primo ergo
attendendum est quibus committitur opus
manifestandi resurreccionis iam facte scilicet mulieribus
quibus dicit Sed ite dicite. Ut enim sexus iste om
datur ad effectum perpetue redempcionis et ad
[illegible] resurreccionis hic est quod efficiatur parti
ceps tante noue leticie. Et quia mulier
fuit prima ministra et nuncia mortis hic est

quod nunc inter mortales sit postea mistica et mitia vite. Tercio advertendum est quibus transmittitur hec manifestacio quia discipulis eius et petro. Discipulis quidem eius ut qui testes esse poterant mortis eius fierent et testes resurreccionis. Sed in speciali petro exprimitur ut qui se indignum arbitrabatur discipulatu eo quod ter magistrum negaverat non desperet ex negacione quinpocius consolacio fieret de remissione. Et sic dicit beda ex hoc discetur quod peccata penitentia non nocet qui non placent. Et in hoc datur peccatoribus spes et confidencia revertendi ad dominum non obstantibus peccatis prioribus quia ipse paratus est prevenire pervantes et suscipere revertentes. Tercio advertendum est quod promittitur et certio quod promittitur cum dicit precedit vos in galileam ibi eum videbitis sicut dixit vobis. Dixerat enim dominus iam propinquante passioni Postquam autem surrexero precedam vos in galileam. Secundum itaque hystorialem sensum Undecim discipuli abierunt in galileam in montem ubi constituerat eis ihesus et in apparuit eis ut Galilea autem interpretatur transmigracio que facta est allegorice cum redemptorum a passione ad resurreccionem a morte ad vitam transierat. Ideo in galilea videndus erat. Significabat eciam secundum bedam quod gracia predicacionis dominice resurreccionis a iudeis ad gentes transire debebat. Hinc est quod visum dominum discipuli a iudea transierunt in galileam. Et quoniam in cordibus gentium eadem predicacio fructum non faceret nisi dominus per graciam ad eorum corda discipulorum predicacionem non precederet. Ideo bene dicitur precedit vos in galileam. Ibi enim eum in conversione gentium sicut in eius membris et electis videbitis. Moraliter autem Si gloriam resurgentis videre cupimus eamus in galileam id est de viciis ad virtutes de carne ad spiritum de mundo ad celum per sancta desideria et per operacionum studia transmigremus. Unde Gregorius in omelia Et nos resurreccionis gloriam postea lete videbimus si modo a viciis ad virtutum celsitudinem transmigremus. Cum ergo in sepulcro nunciatur transmigracione ostenditur quia is qui in mortificacione carnis agnoscitur in transmigracione initis videtur. Ad quod nos perducat christus dei filius Amen.

Pro intellectu hystorie dominice resurreccionis et apparicionis eius et angelorum hodierna leticie die factarum ut evangelistarum intencio que in verbis aliquibus dissonancie videntur clarius habeatur libuit hic superaddere ordinem rerum gestarum cum annotacione circumstanciarum ut magister in scolastica hystoria et doctores ponunt in marginibus circa singula dicta. Cum transisset sabbatum id est post vesperas sabbati quia tunc licuit multa operari que non licuisset in sabbato ante vesperas maria magdalena et maria iacobi et salome que scilicet licet siluerat in sabbato a confectione unguentorum propter celebritatem sabbati cessando emerunt aromata semper plura prioribus ut venientes nocte sequenti ungerent ihesum. Emptis ergo et paratis aromatibus antequam esset crepusculum sequentis aurora ceperunt venire ad locum ubi positum erat corpus ihesu. Item quod venerunt ante clarum diem illuc patet quia Iohannes dicit mariam magdalenam venisse cum adhuc tenebre essent ad monumentum. Cum quo concordat dictum cleophe Luce dicentis Sed et mulieres quedam ex nostris terruerunt nos que ante lucem fuerunt ad monumentum et non invento corpore eius. Prima tamen tunc incipiebat claritas diei aliquantum in parte orientali. Ideo dicit matheus Vespere autem sabbati que lucescit in prima sabbati. Vespere quidem sabbati ponitur loco noctis sequentis sabbatum diem. Et ne intelligatur quod mulieres venerint ad monumentum in prima parte eius noctis Ideo addidit Que lucescit in prima sabbati id est in ultima parte eiusdem noctis iam appropinquante luce diei dominice. Que dies dominica dicitur prima sabbati id est prima feria post sabbatum. Omnes enim illi dies septem vocabantur sabbatum. Preterea quia dies sabbati dicebatur magnus dies sabbati. Dominica vero dicebatur prima sabbatorum. Ideo dicit matheus que lucescit in prima sabbati id est propter lucem diei dominice. Et propter eandem causam dicit lucas valde diluculo venerunt ad monumentum. Item quoniam talis claritas causabatur ab ascensu solis ad partem orientalem Ideo dicit marcus Et valde

mane vna sabbatorum venerunt ad monumentum orto iam sole Premeres autem hora predicta scilicet in crepusculo ad monumentum loquebantur ad invicem dicentes Quis revolvet nobis lapidem ab hostio monumenti Sciebant propter magnitudinem lapidis et debilitatem virium suarum fore non credebant se lapidem posse amovere

Hic tamen notandum est describendo dispositionem eiusdem domini sepulcri Vbi Beda quod foris ipsius sepulcri intus erat oblonga Ita quod sive exterius erat rotunda foris sive oblonga secundum quod videntur eam figurantes hii qui viderunt

Intus autem ipsa caveitas oblonga erat et quasi quadrangularis Ita quod longitudo protendebatur ab oriente in occidentem Latitudo vero a septentrione in meridiem Erat autem a parte septentrionis intus quedam prominentia eminens supra pavimentum per palmos tres vel circa cuius longitudo tantum protendebatur quantum longitudo totius spelunce intus scilicet a parte orientali usque ad occidentalem Latitudo vero eius erat tanta quod supra eam potuit corpus mortuum collocari scilicet circa mensuram quatuor palmorum Hostium autem erat ex latere quod respondebat meridionali Ex parte autem et ex omnibus aliis partibus erat clausum nullas habens fenestras vel aperturas Ad hoc autem hostium fuit positus quidam advolutus magnus lapis ad claudendum hostium Et de isto lapide dicebant mulieres predicte Quis revolvet nobis lapidem ab hostio monumenti Mulieres ergo predicte appropinquantes ad monumentum viderunt revolutum lapidem ab hostio monumenti Etenim angelus domini descendens de celo accessit et revolvit lapidem et sedebat super eum cuius aspectus erat fulgidus et vestitus albus Pre cuius timore atque perterriti non solum propter terre motum factum in hora resurrectionis sed conspectu custodes exterriti ceciderunt in terram et facti sunt insensibiles tamquam mortui Ita ut nichil perciperent de hiis que per mulieres et angelos dicta vel facta sunt sed resumptis viribus fugerunt a loco sepulcri Predictis ergo angelus dixit mulieribus Nolite timere scio enim quod Ihesum qui crucifixus est queritis surrexit non est hic venite et videte locum ubi positus erat dominus Introeuntes autem in monumentum non invenerunt corpus Ihesu ut dicit Lucas Vbi Marcus adiungit Et viderunt iuvenem sedentem in dextris coopertum stola candida Qui dixit eis Quid queritis viventem cum re habens ergo duos angelos vidit sedentes in lapide et alium iuxta monumentum in dextra parte et ambo sunt induti albis vestibus Cum ergo mulieres egresse essent de monumento partim gaudentes quia audierant Christum resurrexisse de monumento partim timide propter apparitionem angelicam partim tristes et contristate quia corpus domini non invenerant Ecce duo viri id est angeli predicti steterunt iuxta illas in veste fulgenti Cumque timerent ex presentia eorum et honestate ac verecundia declinarent vultum in terram dixerunt eis angeli Quid queritis viventem cum mortuis etc. Sicut refert Lucas Post predictas apparitiones angelorum et monita eorundem venerunt mulieres ad discipulos et nuntiaverunt eis angelorum visiones et dicta dicentes quod domini corpus non erat in monumento Vnde Iohannes specialiter commemorat Mariam dixisse Tulerunt dominum meum de monumento et nescio ubi posuerunt eum Vis enim amoris faciebat eam credere videre domini corpus Et iominus intelligebat misterium resurrectionis

Nec sole hic tres scilicet Maria Magdalena et cetere fuerunt que predicta dixerunt discipulis sed sicut Lucas refert Erat Maria Magdalena et Iohanna uxor scilicet Chuse procuratoris Herodis et Maria Iacobi et cetere que dicebant ad apostolos hec Discipuli vero hiis auditis fuerunt paviti et videbantur eis hec verba mulierum quasi deliramenta non credebant dictis Petrus autem et Iohannes surgentes cucurrerunt ad monumentum Vbi quamvis Iohannes tamquam iunior precucurrit citius Petro et venit prior ad monumentum non autem intravit Petrus autem sequens ipsum veniens posterior sed introivit prior et vidit linteamina posita et sudarium involutum quod fuerat ad caput Ihesu Post Petrum autem intravit Iohannes et vidit predicta omnia et credidit hiis que mulieres dixerant scilicet corpus non esse in monumento Cum ista autem duobus discipulis scilicet Petro et Iohanne revisa

fuit maria magdalena et alie mulieres ad locum
ubi sepultus fuerat ihesus. Discipuli autem predicti
abierunt iterum ad semetipsos id est revertebantur
ad hospicium unde recesserant. Sed mulieres
remanserunt in loco illo ubi erat corpus. Rece
dentibus itaque discipulis et aliis mulieribus ad loca
propria divertentibus maria sola remansit
iuxta sepulcrum. Et cum staret flens inclinavit
se et prospexit in monumentum. Sic solet
facere homo qui diligit quod est iterum atque iterum
querit dilectum ubi prius fuit quamvis sciat
quesitum ibidem non invenire. Flendo ergo
prospiciens vidit duos angelos in albis
vestibus quorum unus sedebat ubi fuerat ca
put ihesu alius vero ubi fuerant pedes eius.
Cum angeli dixerunt ei mulier quid ploras et
rundens ait Quia tulerunt dominum meum et
nescio ubi posuerunt eum. Hec cum dixisset con
versa retrorsum vidit hominem quendam de quo
existimavit quod esset ortulanus. Cum diceret
Cur fles et quid queris. Respondit domine si tu
sustulisti eum dicito michi ubi posuisti eum
et ego eum tollam. Hunc autem quem ortulanum
existimavit dominum appellavit ut ex reve
rencia eius exhibita mulceret eum animum
ad condescendendum sue peticioni. Dicit Si tu
sustulisti eum. Non adiungit quem eum quia
vis amoris nimii intendit hec operatur
in animo ut nullum credat ignorare rem quam
cum cordis amaritudine querit. Post hec verba
Christus eam vocat ex nomine Maria forte
more consueto et voce qua eam antea nominare
solebat dixit ei Maria quia iam avertat faciem
ab eo quem ortulanum putaverat. Et au
dita voce Christi et agnito quod esset vox eius
conversa ad eum dixit ei Rabi hoc est magister
et volens tenere pedes eius prohibita est ab
eo dicente Noli me tangere nondum enim ascendi
ad patrem meum. Ac si diceret ei dominus Non
es adhuc digna me tangere quia in corde tuo
nondum est fides perfecta mee resurreccionis quia
adhuc non cognoscis me ad immortalem vitam
resurrexisse. Sed vade ad fratres meos et
dic eis Ascendo ad patrem meum et patrem
vestrum deum meum et deum vestrum. Ecce prima
apparicio. Illa ergo vadens ad discipulos
invenit in via alias mulieres quibus dixit

Vidi dominum. Sive una cum ipsis revertebatur
ad discipulos ut nunciaret eis quod dominum vi
disset et quod hec et hec dixisset ei. Illis ergo
mulieribus simul revertentibus cum essent in via
occurrit ihesus dicens Avete. Ille autem accesserunt
et tenuerunt pedes eius. Quibus dixit Noli
te timere ite et dicite fratribus meis ut
eant in galileam ibi me videbunt. Ecce
secunda apparicio. Cur autem nunc non prohibebantur
tangere pedes eius sicut maria prius. Ratio est
quia fides ex verbis marie magdalene iam
roborata erat in cordibus earum de resurreccione
Christi. Et ideo etiam maria cum ipsis admissa fuit
ad tactum pedum ipsius. Venit ergo maria
magdalena ut Johannes dicit et cetere cetere quibus
Christus occurrerat in via ut dicit magister in hystoria
et dixerunt discipulis quod vidissent dominum et nar
raverunt eis ea que dixerat eis. Post hanc
secundam visionem apparuit Symoni qui dicitur petrus
sed ubi vel quando non legitur. Videtur tamen magister
opinari in hystoriis quod petrus post predicta
verba mulierum ivit ad monumentum solus et
vidit sola linteamina posita ut Lucas
refert et reversus est mirans intra se de hoc
quod factum fuerat. Revertenti ergo apparuit
dominus. Ecce tercia apparicio. Eadem die apparuit
duobus euntibus in emaus dum essent in via
qui cognoverunt in fraccione panis ut scribit
Lucas. Hec narrat. Ecce quarta apparicio.
Cum ergo sero factum esset eiusdem diei scilicet dominice
resurreccionis et thomas recessisset ab aliis
Venit ihesus ianuis clausis et stetit in medio
eorum dicens Pax vobis ego sum nolite timere et
ostendit eis manus et pedes et dixit hec et
alia que Marcus et Lucas ultimo capitulo
enarrat. Ecce quinta apparicio. Sic hic ergo
describitur ordo et modus manifestacionis. Do-

Cum esset ca prima post pasce
sero die illa una sabbatorum et
fores essent clause ubi erant
discipuli congregati propter metum iudeorum venit
ihesus etc. Joh. 20. Sicut in rebus naturalibus quedam
sunt quorum fructus et utilitas est qui ex toto in
pendent. Quedam vero quorum fructus et utilitas in
quadam occultacione. Ita est in hiis que perti
nent ad fidem. Quedam habent suum fructum in
occultacione quedam in manifestacione. Hoc igitur

de vtraq vtilitas 7 fructus radicis ab
ipa procedit qui sub tra recondit² Sed
vtilitas 7 fructus sapie ē qñ alijs ma
nifesta² ppr qd bñ dixit sapiens The
saurus absconditus 7 sapia inuisa q vti
litas i vtroq Sitr' d' hijs q ptinet
ad fidem vtilitas sacrametoz maxie
eukaristie accipit² ex eo q sacrameta
velant² Nam si euidecia esset fides
i eis meritu no haret Sz vtilitas arti
clorum qsistat i eoz noticia 7 euidecia
q mediante qgrtam² Et io qgruum
fuit ea patent' manifestari qu fcta
st vt p ipoz euidecias fructus salutis
fidelibus proueniet Et qui i resurrectoe est
d'eulibus quoz vtilitas i manifestatoe
accipit² Ideo di sapiam ipam manifes
tari voluit p'a dic qu facta ē. Vnde ut
ctissimus indicijs pbare² 7 ad tps po
tuit desiderantibus ad noticiam āctis eāt co
testis factus 7 cu hc signa pbatia de
ea debuerunt multiplicari Et hc ē qd
B. Johes i pnti euangelio p ordinem ma
nifesti dices Cu eet sero 7c In q p'o de
scribit resurrectiois diuine manifestatam clarite
2o electi discipuli certificatam veritatem
3o argumentoz facte resurrectois multiplicatam
veritatem 2a i Et post dies 3a i Vltra q'
Circa ad p'm describit euangelista prodiem
triplicem actum p'o euidecias i resurrectois
ostense Cu aut eet sero 2o potestem
auctatis collate dixit go eis iterum 3o
durciam incredulitatis acceptam i Thomas
at vnus Circa resurrectois euidenciam
ondit euangelista quinq qcurrencia p'o tpus
debitum 2o loci qgruum 3o apparuit mod'
4o euidetie signum 5o qgtulatois effetum
Describit go p'o tpus debitum dices Cu
eet sero die 1a vna sab4 Cuius tpis qgrui
encia accipi pt ex 1a hora q' q dicit²
Cu eet sero Tunc n discipuli qgregabant²
q d' die dispgebant² vt go sil' collectis
appareret hora serotina expetiit Tc eni
discipuli magis timidi erat ex q timore
reddebant² apciores ad qsolacoem recipie
dam d' resurrectoe x Et io bñ dicit Beda
Ideo at sero apparuit q qui eāt eos tunc

maxie timidos eē Vt eet qgruencia tps
accipi ex die d' q adiungit² hc 1a vna
sab4 Hc dies fuit ipa diuina resurrectois
In q ipc quinq vicibus legit² apparuisse p'o
marie magdalene 2o mulieribus i via 3o
petro sz no le² vbi vel quo 4o duobus di
scipulis euntibus i emaus 5o decem discipulis
existentibus i cenaculo d' q apparuit dr hic
Et vocabit ipa resurrectois die apparuit di
scipulis trā sic dt Cris audientes qu q maria
annunciat² 7 forte q alie mulieres 7 q
duo discipuli ipm viderat qui eāt q a'
discredebant a'credētes dolebant qm eos
no reputabat dignos sua visioe hc go
cogitantes nz p totum die dimisit pturbare
sz ex eo q sciebat iam sufficientem eē videre
sitientibus apparuit eis Deinde eni dt Et
fores eent clause vbi erat discipuli qgrega
ti ppr metum iudeoz describit locum qgruum
Cuius qgruitatis ra° accipi² p'o ex clau
sura forem mat eent clause ut cristus
intrans ad discipulos p hostia clausa insi
nuet q ipse q potuit exire d' vtro v'ginis
clauso 7 ad eos intrare ianuis clausis
potuit resurgere monumento existente obturato
Et io dt Theo hostijs clausis intrauit ut
ostendat q eod' mo resurrexit adia
cente lapide supra monumentum Hc aut q
exiuit d' v'ginis vtro 7 cessus ē d' sepulcro
7 ingressus ē i cenaculum nullo predictoz
aperto no ē ex humanitatis sz totum diuini
tatis Et io dt Aug sr Joh Moli qdem
corporis vbi diuinitas eāt hostia clausa
no obstiterunt Ille q'ppe eis no apertis
intrare potuit q° nascente v'ginitas
matris inuiolata pmansit 2o accipitur
loci qgruitas ex adunatoe d' q dicit²
vbi erat discipuli qgregati No eni potuit
eos sine pnica sua relinquere qs in
noie suo qgregatos sciebat Sic ipse
pmisit dices Mt 18 Vbi fuerit duo
vel tres qgregati i noie meo i medio eoz sum
3o accipi² loci qgruitas ex tiore p x
pnciam repellendo d' q addit² ppr metum
iudeoz Sic n dt Beda h' infirmitas aploz
nūat² q foribus clausis intus qgregati i
fidelem ppr tiore iudeoz Vt ergo talis

repellator eis i loco tuor appruit ut securitate ebuat et pauor expellat. Dei de cu dt Venit i et stetit i medio eorum et dixit eis pax vobis describit apparitionis modum et h modus consistit i tribus. primo qr venit. 2o qr stetit 3o qr dixit. Venit ergo ianuis clausis ut sic venit i mundum clauso virginis utero et venit ad publicum clauso sepulcro. Ita venit ad discipulos clauso cenaculi hostio. 2o stetit i medio eorum ut phie modum consuetum eo qr consuetus stare i medio eorum an passionem eos instruit qr ipse ide e q prius i medio eorum conversatus e Eo mo q dixit Luc. 22 Ego i medio vestrum sum sic q ministrat. Item stetit i medio ut se mediatorem ostendat. Est mediator p morte complevit de qua morte resurrexit. Et sic verificatum ostendit illud Jo. i medius at vestrum stetit qm vos nescitis. Item stetit i medio ut p medium qd e locus connexionis et coherencie ostendat se esse illum q pacificans celestia cu terrestribus facta ee concordia. Tria sequitur tantum In q consistit modus apparitionis qr dixit eis pax vobis annunciat eis pace ut ex hoc ostendat qr ipse e ille q prius reliquat eis pace dicens Pacem relinquo vobis pacem meam do vobis. Et h annunciatio multum necessaria fuit discipulis i tempe ipo tm Na vbum pacis e signum reconciliationis tranquillationis et assecurationis. Tria ergo a xpo fuerunt separati tempe passionis propter infidelitatem indigebat reconciliatione Propter qd ipse ostendit eos reconciliatos sibi vbum pacis offert eisdem qui reconciliatione Et qr erat attoniti indigebat pace tranquillatis et ideo annunciat eis vbum tranquillationis consone salz pace Vt visitet d eis id ps pax multa diligentibus legem tuam et no e illis scandalum 3o querat timidi d persecutoribus unde eorum qbus videbat se expositos indigebat vbo assecurationis propter qd dt pax vobis ac si dicat Et si i mundo pssura habituri sitis i me at pace habebitis. Deinde cu dt Et cu hoc dixisset ostendit eis manus et latus describit eiusdem ac signum ad certitudine maiorem faciendam d virtute resurrectionis xpo dispensante Ostendit vestigia vulnerum q moriendo susceperat ut vis vestigiis vulnerum i corpe resurgentis

congnoscitur vivere ee ille qui p nullam causam receperat moriendi. Propter qd bu dr Luce vlt. vp dixisse Videte manus meas et pedes meos qr ego ipse sum. Et hoc e qd dt Greg. Causa ad id corpus qd vide potuit fidem i tuenciu dubitabat pter ostendit eis manus et latus. Clavi enim manus infixerat lancea latus aperuerat ibi ad dubitantium corda sananda vulnerum sunt servata vestigia. Dei de cu dt Gavisi sunt ergo discipuli viso domino describit congratulationis effectum Vbi advertendum e qr si unum oppositorum e causa alicuius effectus alterum ante e et causa oppositi effectus ut si absencia dilecti erat causa doloris et presencia eius erit causa leticie Cum ergo absencia xpi et quidam eius carencia fuerat discipulis causa tristicie eius presencia et visio post resurrectionem fuit eis causa gaudii Propter qd bu dt eius causa Gavisi sunt ergo discipuli viso domino Et hoc bn prius insinuauerat xpus post cenam ut habetur Jo. xvi vbi dixit Modicum et iam no videbitis me et iterum modicum et iam videbitis me Et iterum at videbo vos et gaudebit cor vestrum et gaudium vestrum nemo tollet a vobis 3o eius describit pacis annunciationis collate cu dt eis iterum dt eis pax vobis. Vbi est considerandus primo ydoneitate 2o annunciatione 3o potestatem Consistit ergo primo eis ydoneitas cu iterum dt eis pax vobis et isto verbo sit confirmatio pacis ac p hoc reddantur i ipse curatis fortiores et p consequens magis ydonei ad tollerancias eorum. Et istud i pectore dupliciter confirmat caritatem q mediante ex pace caritatis ad deum ipsi reddantur subiecti Et ex pace caritatis ad proximum ipsi efficiantur benigni Vl' iterat eis vbum pacis ut eos reddat ydoneos ad portandum pacem in ope et predicacione Juxta illud ysaie liii qm pulcri sup montes pedes annunciantis et predicantis pacem Vel iterat eis hoc vbum ut ipsos instruat qr ipse sit pacis factor et reparator sed id Eph. ii Ipse e pax nra q fecit utraque unum Sit qr ipse pacis dator et annunciator id Et veteris annuncialiter pacem hominibus q lege et hominibus q ipse Vltimo propter notitiam dandam d efficacia sue passionis et resurrectionis

qbꝫ pacificat vniu͛sa ītāt eis pacē Deīde
ai dt Sic misit me pr ꝛ cͦ mitto vos
Confͭ eis auctatē vbi ꝯsidāndū ꝙ i mi
tēcute ē auctas In misso at ē vel
ꝓcepco auctatꝭ vl' execuͦ ꝓcepte Vn͛
qd dt aplꝯ ad Ro·g Quō pdicabt nisi
mittāt' Cā g° i pr̄e ē auctas i filio
subauctas Jo dt Sic misit me pr Ver
qm i xͦ sint auctas mittendi disti͛ ob
sic sūt i pr̄e mittendi sim͛ Jo addt Et
cͦ mitto vos Ac si dicat Ea auctate vos
mitto q̄ ego a pr̄e missꝯ sū Vel alit͛
Pat' ꝙmis ex caritate sim͛ diligat tn͛
ex caritate ad tollēnda adu͛sa p mūdi
vtilitͤ misit Eod' modo ꝙp̄ ex caͤtē
vos diligēs tn͛ p̄ͬ mūdi salutē inter
ꝑsecutoꝭ mittaꝫ vn̄ eug͛ Pr q̄mͦde
sim͛ misit eū hic p ꝛdeptōe humani
gn͛is ꝯstituit īcarnari Itaqꝫ dr sic
misit me pr ꝛ cͦ mitto vos Ac si
apte dicat Ea caͤtē vos diligo cum
mīt scandala ꝑsecutoꝝ mitto q̄ me
pr diligit ꝙ venie ad tollēnda ad
passioēs fecat Vl' in hijs nob' ꝯfirmat
ꝯstꝫ se mediatoꝝ di ꝛ hoīm ee ꝙ ad
mod' mediꝫ pticipat ď exͭmis ď pr̄e
quid' ꝙ ab eo missꝯ ē ď hoībꝫ ꝙ ipos
mittit Et jo dt Aug͛ Equalē pri sim͛
nominꝫ ꝟ h vba mediatois ag͛nīmꝯ
mediū ꝯ̄ppe se ont dicēͦ Ille me ꝛ cͦ
vos Ille me deū ꝛ cͦ hō vos homines
Deīde ai dt Et cū hͨ dixisset insufflaͭ
i eos desc͛ibit' quō xͤ discipulis ꝯulit
ptāte; Vbi introdut' modū actū et
effctūm a·ꝯodū ꝯde ꝙ Cū h dixisset isu
fflauit i eos h n· isufflacō sigᵐ fuit
ꝑpē vtut' ex q̄ ꝯfirmat' se xͤ dāe spꝫ
san fidelibꝫ Sig͛ᵐ ee fuit ꝙ spꝯ scꝯ
ex fiͦ pcedt sic ꝛ ex pr̄e pcedt Vnde
Aug͛ ad orosiū dt Ipe dñs ihs ꝯstꝫ
pꝯ r sur·am suaꝫ ut ostendēt a se pce
dē spm sān sic a pr̄e isufflās i faciēs
suos ait ill' Accipite s·sān Et sic id dt
i oiginalē sr' joh Insuflaͨ i a nō fuit in
subā ꝯsūpti ꝟ dīmacio p ꝯgrua sig͛fiōj
nō tn͛ a pr̄e ꝟ ee a fiͦ pcedē spm sān
Deīde introdut' actū cū dt eis Accipite

spm s·h enī vba Accipite ss· ꝛc sīt effi
cacia ad donadū Sic dt Augꝰ i li·ď ecc
dnaͥ ci·3 e Creatura io accipit dona di
ꝙ deꝯ dat Jdeoqꝫ dacio di causa accipiē
tibꝫ eꝯ dona causa ē hndi ea ꝙmis nō
sit vitꝫ ex creatura Jō nō ht donū dei
ꝙ deꝯ nō dat Jmo poci9 deꝯ nō dat
q̄ ipa creatura recusat accipē Jnsinu
atꝯ g° saluator ꝙ sua dacio est causa
creature hndi dona spitꝯ sci si ꝯt͛it
īa accepcio dt Accipite Ac si dicat
Cūtū ex me ē offeō vob' donū spꝯ sci
si ex vra volūtͤ ꝯcurrat accepco Non
ꝙ bis dcͭ ꝯstꝫ disa' spm sān scl' exns
i tra ut h' ꝛ semel existēs i celo ut in
penthecoste ad fined ꝙ datᶻ hoībꝫ ad
ꝓxi dilcōꝫ ꝛ dei Et ꝙm ꝑ gr͛aꝫ spꝯ s·
i ecclia dimittūᶻ pcta Jō subiūgit hꝯ
ptāte effectu dicēs Quoꝝ remiseritꝭ
pcta remittūᶻ eis Vez ꝙm sit dign9
p grām s·sci i ecclia pcta dimittūᶻ
ita indignꝯ pcta ꝯputat' Jō adiūgiᶻ
Et quoꝝ retinueritꝭ retenta sīt Et hͨ ē
qd dt Aug͛ Ecce caritas q̄ p s·sān dif
fundiᶻ i cordibꝫ viꝯ pticipū suoꝝ pcta
dimitit eoꝝ at q̄ nō sīt eis pticipꝭ tenꝫ
Aduītus ē sic dt Gg͛ Ad quod culme
aplīͥ ꝛ vi aplīci deducti sīt vt vice dei
qbusdaꝫ pcta retineat qbꝫda relaxat
Grandꝭ ꝯppe honor s; gue pondꝫ ꝯstꝫ ē
honoꝛ Dūꝝ ꝯppe ē ut q̄ nesciat tene
modeāmīa vite sue index fiat vite
aliene Aduītus 2ͦ ꝙ spꝯ scꝯ aliqbꝫ
datᶻ tn͛ ad vite meritū ut bonis fidelibꝫ
q̄ nō habet officiū in ecclia admistrādi
sacmēta Aliqbꝫ daᶻ tn͛ ad ptāte ꝛ auc
toitate exequēdi officiū ut qui malos
ꝯfert ptāte ligādi ꝛ soluēdi Et hͨ nō
habet spm sān oīmꝯ mali minstri sacīnᶻ
Aliqbꝫ vō daᶻ ꝛ ad vite meritū ꝛ ad ptātꝫ
exequēdi officiū ut boni ꝛ pijꝯ minstris
sacmētoꝝ Et jo ꝙuis h' piūᶻ datꝯ sit spꝯ
scꝯ aplīs ad officiū remittēdi pcta tn͛
ꝙ boni erat intelligēdꝯ ē eos hͨ donū
accepisse q° ad vite meritū ꝛ ptātꝭ officiꝫ
Tcio desc͛ibit' dñicaꝫ incdulitatꝭ ꝯcepte
cū dt Thōs at vnꝯ ꝛc Vbi desc͛ibitur

Po thoe absencia 2o relatoris diligencia ibi
Dixerunt ergo ei alij 3o ipsius duricia ibi Ille autem
Absencia ergo thome describitur hijs verbis Tho-
mas vnus ex xij qui dicitur didimus non erat
cum eis quando venit ihesus Thomas autem primo
dubius fuit de christi resurrectione propterea primo vo-
altitudine cognitionis et confessionis diuinitate
et humanitate christi profunde penetrans confe-
ssus est Vnde bene insinuas ewangelista sua profun-
ditate cognitionis per defectum dubitacionis
expressit profunditatem quidem in nomine ipso
thomas enim interpretatur abissus propter abi-
ssum penetracionis profunde quam habuit
confitendo dominus meus et deus meus Didimus autem
dicitur quasi dubius sic enim dictus est propter fidei
tarditatem quam erat nimis incredulus
Secundum vero quod dicitur eius in ewangelio Non est gestum a
casu ut dilectus in ea discipulus defuit ab aliorum
societate qui postea inter eos dominus apparuit sed
hoc diuina dispensacione factum est Egit enim
quod mirabiliter misericordia clemencia ut discipulus
dubitans dum in magistro vulnera palparet
cordis in nobis vulnera sanaret infidelitatis
Et notandum quod hic dicitur quod thomas non erat cum
eis Et tamen luce vltimo dicitur quod illi duo reuerte[n]tes
de emaus inuenerunt congregatos vndecim qui
videntur contrarietatem sonare Sed intelligendum
est quod inter reuersionem istorum duorum de emaus
et apparicionem istam fuit aliquod interuallum in
quo thomas exiuit postea eo exeunte venit
ihesus et stetit in medio eorum Et sic saluatur
vtriusque dictum ewangelistarum luce et iohannis
Tamen in reuentu thomas interfuit et quod discipulus
illi dixerunt audiuit de apparicione eis facta
postquam exiuit et tunc ihesus venit Deinde
cum ait Dixerunt ergo ei alij discipuli vidimus
dominum describitur relatoris diligencia Ad hoc
enim ut eorum testimonio thomas crederet fue-
runt ea esse domini resurrectionem retulerunt ei se
vidisse eum Deinde cum dicitur Ille autem dixit
eis Nisi videro etc describit dubitantis duri-
ciam Sicut enim sicut est ad omnem persuasionem
credere leuitatis est Vnde qui cito credit leuis
est corde Ita nimium inuestigare pertinet esse
curiositatis et difficulter credere iam probatis et
manifestis rebus est grossiciei Thomas ergo
non ex curiositate sed duricia et grossicie

mentis nolebat credere christi resurreccionem
Quasi reputans eam impossibile nisi forte inuenire[t]
eam per visum et palparet eam per tactum propter
quod dicitur Nisi videro in manibus eius fixuram
clauorum Ecce notat quam recipit per visum
Et mittam manum meam in latus eius digitum
meum in locum clauorum Et mittam manum meam Ecce
experimentalem cognicionem quam recipit per
tactum Et bene ista duricia ex quadam grossi-
cie intellectus procedit Nisi enim dispensacione
factum fuisset in corpore resurgentis ad imor-
talitatem non remansissent vestigia vulne-
rum nec apertura clauorum Velle ergo ista videre
et palpare in glorioso corpore que non conueniunt
nature corporis gloriosi erat ex grossitudine
intellectus Sed hanc grossiciem ita permisit
deus in electo suo discipulo sic dispensacione ci-
catrices in suo corpore reseruauit Amplius enim
nobis infidelitas magdalene contulit quam credens cre-
dit quam thomas quando diu dubitauit Vnde dicitur in ewangelio
in omelia plus nobis thome infidelitas quam credencium
discipulorum fides ad fidem contulit quia dum ille
palpando ad fidem reducitur mens nostra omni
dubitacione postposita in fide solidatur

Secunda pars principalis ewangelij Et post dies octo
in qua describit ewangelista thome certificatam
tarditatem Circa quam sic procedit Primo ponitur
discipulorum congregacio 2o domini ap-
paricio 3o ostensiua reuelacio 4o fide-
lis confessio 5o eciam commendacio
Primo igitur describitur discipulorum congregacio cum
dicitur Et post dies octo scilicet a die resurrec-
tionis erant discipuli eius intus et thomas cum eis
Vbi et tempore et modo aliquid nobis insinuatur vi-
dendum Tempus quia non statim post diuinam
conceptam de christi resurreccione sed post octo dies
ut in isto interuallo disponeretur audiendo ad ea
que ab aliis visa sunt et audita et dispositus
spiritualiter crederet vero sibi et aliis iterum appari-
cioni Vnde Crisostomus Non statim ei apparet sed post
dies octo ut in medio ammonitus a discipulis
ascendat in maius desiderium et fidelior
fiet in futurum Modus eciam aliquid insinuat nobis
obseruandum quia non apparet thome existenti
solitario sed in congregacione aliorum posito ut in
hoc facto optime ostenderet vnitatem congregacionis
fidelium et concordia fratrum Deinde cum dicitur

venit i[anu]is ianuis clausis et stetit in medio
Conducit dixit appetere. Ubi prima rpa
quod venit ihesus ostendit veritatem nature. Ex intendi
mortis quod ianuis clausis manifestat dotem
glorie et efficaciam virtutis divine. Unde Aug[ustinus]
in sermone pasc[hali]. Clamas a me si per hostia
clausa intravit ubi est corporis modus et
ego video si sit in acie ambulat ubi est cor-
poris pondus secundum fecit id quod deus. Nunquid ergo
resurrexit desiit esse deus qui negas et
iudeo vetus ubi parte. In hoc autem adventu
christus servat consuetum modum quo cum discipulis
suis conversatus est stetit in medio eorum ut
per hunc modum familiaris inclinaret thomam
ad fidem. Observat familiarem modum salu-
tandi quod dixit eis. Pax vobis ut ex hoc
cognoscat esse ille qui salutationem pacis docue-
rat illos per. In quamcumque domum intraveritis
dicite pax huic domui. Et quia pacem
in scriptura habendam promisit Ioh. 18 In
mundo pressuram habebitis in me autem pacem.
Et quia pacem quasi hereditatem reliquerat Ioh.
14. Pacem relinquo vobis pacem meam do vobis.
Et quia pacificis beatitudinem promisit Mat.
5. Beati pacifici quoniam filii dei vocabuntur.
Et advertas quod per unico discipulo reducendo
ad fidem ihesus venit et stetit et dixit pax vobis
ut ostendat clementiam dignationis sue et
amoris quem habet ad humanam salutem et quod
est apostolorum clementie. In ista condescensione
satisfacit desiderio discipuli plus requirentis quam
exigebat ratio credendi. Insinuatur ex hoc
quantum sit paratus condescendere imbecillitati
humane. Et hoc est quod dicit Cris[ostomus]. Considera
dominatoris clementiam qualiter et pro una anima
ostendit se propria vulnera habentem et accedit ut sa-
lvet eam. Et nunc discipulus ammirativus dignum
erat fide ut sicut thomas credat eis et pro
promittens. Sed tu quod plus thomas consumit nunc
hic cum venit vos sed condescendit eidem. Propter quod
se deinde dixit thome. Infer digitum tuum et cetera
Ubi intendit ostensiva prevenientem. Sicut non
dicit Cris[ostomus] Astat ihesus et non expectat a thoma
interrogari sed ut ostendat quod cum loquebatur
ad condiscipulos aderat sicut quod dixit Nisi video
in manibus eius fixuram. Eisdem verbis usus est christus ad
eum dicens Infer digitum tuum huc et vide

In hac autem provocatione manifestativa vo-
cavit christus thomam de resurrectionis veritate certificat
vel ipsum ad fidem probatam confortat in. Et noli
esse incredulus. Certificat ergo ipsum de veritate
resurrectionis cum dixit thome. Infer digitum tuum
huc scilicet quod dicis quod dixisti Nisi ponam digi-
tum meum in locum clavorum. Et vide manus
meas de quibus dixisti Nisi videro in manibus
eius fixuram clavorum. Vide ergo palpando
ut tibi tactus visus quod tactus sit argumentum
veritatis resurrectionis. Et palpa manus meas
que fuerunt cruci affixe. Et affer manum
tuam et mitte in latus meum scilicet lancea mi-
litis in cruce apertum ut per maiorem contracta-
tionem totius manus magis de veritate mee
resurrectionis certificeris. Notandum quod christus re-
surgens reservavit signa vulnerum que susce-
pit in cruce propter fideles et propter infideles
Propter fideles quidem in argumentum vere resurrectionis
Propter infideles autem in testimonium iuste ex-
probrationis. Fuerunt enim ista signa apostolis
argumentum vere resurrectionis ut dum palpari
posset in vero corpore ab eorum et omnium fide-
lium cordibus omnem dubitationis vulnus a-
putaret. Futura etiam sunt eadem signa infide-
libus testimonium iuste exprobrationis ut eis
in die iudicii ostendat ad testimonium quod pro
redemptorem non stetit cum salutis eorum sed per
eorum malitiam et ingratitudinem. Unde
Aug[ustinus] Posset autem si vellet de corpore suscita-
to et glorificato omnem maculam cicatricum
abstergere sed sciebat quare cicatrices
in suo corpore reservaret. Sicut enim demon-
stravit thome non credenti ut tangeret et
videret. Ita etiam inimicis vulnera sua de-
monstraturus erit non ut dicat sicut thome
quod vidisti me credidisti. Sed ut convin-
cens eos veritas dicat. Ecce homines quem
crucifixistis videtis vulnera que infixi-
stis agnoscitis latus quod pupugistis
quoniam per vos et propter vos apertum est nec
intrare voluistis. Hec Aug[ustinus]. Notandum etiam
quod christus corpus suum et glorificatum et palpabile
discipulis ostendit. Glorificatum quidem quod clau-
sis ianuis intravit. Palpabile autem quod dixit
Infer digitum tuum huc. Ut per hoc quod
palpabile ipsum exhibuit ostendat

ip ee ensse nae cuq ipius exstitit
p h aut q glosu intradmitt clausis
ianuis manifestat ip ee altius glie gnu
an resurrect fuit vn Greg i omelia palpa
das aut dns carne pbuit qua clausis
ianuis introdux Una i re duo mira
z mx huana tam valde gtra s ondit
Dum pt resurrectionem suaz corpus suu z incor
ruptibile z tn palpabile demonstraut Na
z corrumpi nece e qd palpat z palpari
no pt i qd corrumpit z incorruptibilez
z palpabile se demonstrauit ut pfecto
post resurrectionem sua ondet corpus suu ee
einsde nae z alti glie h i Deinde
eund thom ad fide gfortat dicens Et
noli ee incredulus z fidelis Ac si dicat
Adimplevi voluntatem tua ondendo t manus
z latus tu g in accomoda fide tua vt
sic e ti satisfeci me exhibendo sic tu m
credendo satisfacias Deinde ostendit Respondit
thomas z dixit rc Introducit dictam fide
lez gfessiones vbi aduertendum q quis fides
no sit pprie de apparentibus tn ex apparentibus
pt intellectus excitari ad intelligendum ea q
no apparent Thomas g ex hns q s' ista
exibuit intuenda atq palpanda ascendit
ad intelligendaz diuinitatem nam Et cu hc
nam humanam glificatam Cum data e at
oms ptas i celo z i tra ppt exaltacom
nae humane qua itellexit dns meus
Cui intelliges i isto qd dictu e Apoc 19
Et habebat i vestimento z i femore suo scrip
tu rex regu z dns dnancium Et ppter
sublimitatez nae dne dixit Et deus meus
Cui d eu ps deus meus es tu z gfitebor
ti deus meus es tu z exaltabo te Deinde
introducit credencium gmendacoz cu dixit
ei ihs Quia vidisti me thoma credidisti
Beati q no viderunt z crediderunt Fides em
tanto maioris e meriti quanto qs minorem
ht pbacom ad credendu Cum g quis
no videt miracla facientez nec audit do
centem nec intuetur e resurgentes maioris
e meriti credendo i xpm q q oculis vel pprijs
l auditu credit Et huius meriti maioritate
dedit saluator intelligi qui dixit Beati q no
viderunt z crediderunt Aduertendum tn q beatitudo

duplex e vna i spe z alia i re Prima
i spe ista e beatitudo q tn x rpa homo
nondum e in statu gsumato Et z p tanto
tal dr ee beatus qz si pseuerant i illo
ppt qd dr beatus deueniet ad beatitudinez rei
Et hoc mo vocantur beati paupes spiritu z
mites rc aut x Quia si pseuerauerint i ill
virtutibus scdm rpas veniet sic st beati in
spe ista finaliter erunt beati i re Et eodez
mo dr h beati q no viderunt z crediderunt
pseuerando in fide z scdm Rom 19 fidei
viuendo Unde Greg i omelia Letificat valde
qd sequitur Beati q no viderunt z crediderunt In
qua sententia nos specialiter signati sumus
qui eu quem i carne no vidimus mente re
tinemus si tn fide nram opibus psequamur
Ille etem vere credit q exercet operando qd
credit Et dubitatur de hoc vbo dnj Quia
Quia vidisti me credidisti Si em xpi vi
su tm credidit no soli thome z alijs aplis
dici debuit vbu istud cu xpi videndo
crediderunt Et at ppt tactu credidit non
debuit e dici Quia vidisti me z quia te
tigisti me R dicendum d eod qz ei aplus
ad hebr xj dicat q fides e de hijs q no
apparent videtur q no sit verum q vidit z
credidit Dicendum e ad pmum dubium q scdm
Aug Thomas forte no tetigit quedam scriptone
vl quadaz reuerencia altercatur hc legitur i
euuangelio q tetigit ppt qd dicat ei ihs Quia
vidisti me z no q tetigisti me Et posito
q tetigit z tangendo credidit bene dictum est
Quia vidisti me Eo q visus gnaliter poi
sensu pom gsuetus dicas em intende de
bu cantare vide q bene cantet iste cu
tn cantus notitia no p visu s pocius per
auditu pcipimus Et hoc mo dictum e in
Exodo Et plus videbat voces z lampades
i summitate montis Et bene adiungitur q si no
tetigit s vidit tm qz tunc no debuit dici
soli thome vbu pdictum Ad e q q thomas
fuit tardior ad credendum ceteris nec voluit
accomodare fide narratibus s voluit vi
dere antequam crederet Io specialiter s soli dr Quia
vidisti me Ad 2m dicendum Greg i omelia q aliud
vidit z aliud credidit hoiez vidit z deum
gfessus e Et scdm Theoph Thomas ondit

se in eti gfessione opti'm theologum
exprimes in x° duas nas i vna psoa
vnam quid humana dices dns meus. di
uinam vero adiunges z deus meus Vnam aut
psonam gfiten° vtrumqz de vno x° ihesu
dicens meus Se'a tua ps pncipalis
agitur quid z alia sig In q describit mla
plicatio argumentor resurrectionis suie
Circa quam p° manifestat signorum multiplic
citates 2° adiungit utilitatem i h' at
scripta st Dt g° p° quidam quod z a^a
signa spo ostensiua resurrectionis fecit ihs i
gspectu discipulorum suorum Et io ab ipso visa
z cogita q tn no st scripta i li° h' tame
ypr h' no reusanda si iueniant i libris
alior ewangelistarum vt p h' ipsa Johannes
itelligit gfirmare z apphare dicta z scrip
ta alior quibus datum e ewangelia gpone
de actibus ihu x° Deinde cu dt h' autem
scripta st ut credatis ic adiungit scriptor
utilitates Vbi aduertendum e q fides aliquo
rum habuit ex visis opibus z miraculis Ali
quor vero ex audit Sic dt Aps Ro. x
Aliorum vero fides ortum z robur accipit
ex hijs q dicta st Et io hunc modum insi
nuans Johes dt h' at scripta st ut creda
tis q ihs xps e filius dei Sz q tal'
fides utilitate no caret Io adiungit
Et ut credentes vitam habeatis in nomine
eius Cuius nos gcedat **Dn° 2a p9 pasce**

Ego sum pastor bonus Bonus
pastor dat aiam suam pro
ouibus suis Joh x Auctor
nae deus cunctis rebus indidit nalem
inclinationem ad suam pfectionem ex qua
resurgit omne id qd' natis pot reddere
pfectas Et qm ordo regiminis pt res
gmone ut pficiant z phibe pfectos
earum hic e q ipse auctor nae valit
statuit ordinem platorum i rebus ppr h'
em dixit sapiens phus i 2 metha° Ex
entia nolunt male dispoi z q no est
bona pluralitas pncipatuum z io vnus
e pnceps i regie vniuersi Sic aute
vocabitur potius e ordo pncipatus z re
giminis in ibus Ita i gne humano ppt
diuersitates studior affectuum z mor
z modor viuendi Ita z iuste positus e
gradus platorum ppr qd' dt Greg i pl' Omis
hoies natura equales genuit sz variam
te meritor ordine alios alijs dispositio
occulta ppossuit Et q no omis ho p
iter vite equari gradi alt' ab altero
regat. cuius regimie si ad pfectum sui
subiectorum ordinatum fuit bono pastori
no immerito assilari debuit Sz quia
pcimissa vilitate subditor qda pside
tes ea tn q sibi st vtilia intendunt
Et ideo tales noie mercenarij describunt
Et h' e qd' dr in pnti ewangelio dnico ihs
In quo p° describitur bonus psidentis gditio Ego
sum pa. 2° mali pastoris abitio i As
cenarius at 3° vere pastoralis pfectio
i Ego sum pastor bonus z cet'a Describitur
g° p° bonum psidentis gditio q gsistit in
duobus p° in exari euidentia 2° i cari
tatis eminentia i bonus pastor Primo
itaqz gsistit gditio boni psidentis i exa
ri euidentia qua xps ypont cu dt Ego
sum pastor bonus Ipse n. xps sic fuit
bonus i viuendo q bonitas vite ipsius
eet exar oibus vite regulande Sic eciam
fuit bonus i docendo q eius doctrina e exar
oibus vitiorum pdicande Sic ecl fuit pfus
i psidendo q eius psidentia e exar oibus
peminentie moderande Et io pastoribus
cetis se pbes exar i psidendo dt Ego
sum pastor bonus Sz ut bonitate eius in
gpetu pastor e clarius videatis Bonum e
dicu xps fuit bonus pastor p° q sol
licitus i custodiendo In cuius signum nasci
voluit qn vigilabat pastores Luce 2
2° q a benivolus i supportando Ysa xl
Sic pastor gregem suum pascit i brachio
suo gregabit agnos z i sinu suo leua
bit z fetas ipse portabit 3° q a mo
destus i corrigendo Ezech 2 e Sic pastor
visitat gregem suum qn fuit i medio
ouium suarum Quo cont' de qbusdam ibide
p pphetam Qd' perierat no qsistis sz cu
austeritate impabatis eis z pota dispse
st oues mee Qd' perierit mgit non
reqsiuistis qd' e q sollicitudinem custodie
Sz cu austeritate ipabatis qd' e contra

buvolētiaz mūe Et ei pōn̄ qd̄ ē ꝯ
modestiaz dis̄ciue Rᵒ ꝯsistit ꝯdicio bn̄
ꝑsident̄ i caritat̄ emīnēcia Qd̄ q̄ sub
iūgit̄ Bonꝰ pastor aīaz suā dat ꝑ
omībꝫ suis Iux reglam vei pastoris
ꝯ maioꝝ caritate nēo ħt q̄ ut aīaz
suaz ponat ꝑ amicis suis Non ġo pot
meliꝰ maīfestari ꝯdicio boni pastoris
q̄ ex emīnēcia caritat̄ quā habꝫ ad
oues q̄ maīfestat̄ ex hᵒ q̄ aīaz suaz
poīt ꝑ omībꝫ suis Et biñ ꝯ q̄ ꝑmise
rat se ee bonū pastorē ista ꝯdicōm
adiūxit sꝫ q̄ bonꝰ pastor aīam
suaz dat ꝑ omībꝫ suis Eo q̄ ex hᵒ ope
se ee bonū pastorē ꝓbauit q̄ ꝑ nob̄
tm̄ ꝑ omībꝫ tradidit̄ semꝫ ip̄m Pt̄ qd̄
biñ dr̄ Ioh 3 In hᵒ ꝯgnouimꝰ caritatē
di qm̄ ie ꝑ nob̄ aīaz suaz posuit ꝫ nos
debeꝰ ꝑ frībꝫ aīas ponē In tantū ġo
aliq̄s ē bonꝰ pastor i q̄tū assilatur
ꝑmo pastori Iste ġo pastor ꝑᵒ det̄
omībꝫ suis corpꝰ ꝫ sanguinē suū i ci
bū ꝫ potū Deinde ꝑ ipis tradit̄ aīaz
formā relinquēs bonis pastoribꝫ ut pro
ꝯmissis s̄ omībꝫ ꝑpiāz subaz tribuant
Et si nēitas fuit ꝑ eis vitā corpalē
exponat Et hᵒ ē qd̄ dr̄ Glo Ioh Ecce
is q̄ nō ex accidēti dono s̄ eēn̄ bonꝰ
ē dr̄ Ego sū pastor bonꝰ atq̄ eiꝯde
bonitat̄ formā quā imitem̄ adiūgit
dicēs Bonꝰ pastor aīaz suā poīt pro
omībꝫ suis Fᵉcit qd̄ monuit ostēdit qd̄
iussit ꝑ omībꝫ suis aīaz suā posuit ut
i sacrāmēto nr̄o corpꝰ ꝫ sanguinē suū
v̄teret ut oues q̄s redimeret carnis sue
alimēto saciaret Ostensa ē nobis de
ꝯtemptu mortis via quā sequam̄ appo
sita forma cui īprimam̄ Pᵒmū ē omībꝫ
eꝰ exteriora nr̄a misericorditer īpendē Po
stremo uō si nēe ē ecā morte nr̄āz ꝑ
eisd̄ omībꝫ ministrare Cum at̄ nō dat
ꝑ omībꝫ subaz suā quō ꝑ hiis datꝰ
ē aīaz suā qr̄ d̄ ullo nō factꝰ ē i(d)

Tercᵃ ꝑs ꝑn̄ lis eiꝰ Mercenariꝰ at̄ u(ero)
In qua describit̄ mali pastoris abiēcio
q̄ ꝯgnosci pt̄ ex tribꝫ Pᵒᵒ qr̄ alienꝰ ab
officio 2ᵒ qr̄ ingratus i ꝑiclo Vidꝫ ei

3ᵒ qr̄ venalis ꝑ ꝑcio i Mercenariꝰ at̄
Primo ġo abiēcio plati ꝯgnoscit̄ si sit
alienꝰ ab officio Cuiꝰ ꝑplexa pt̄ iudicio co(m)
ꝓbari Pᵒ si ꝑn̄ lucra ꝯrit 2ᵒ si curā
subditoꝝ negligit 3ᵒ si oues s̄ ꝯmis
sas nō diligit Et hᵒ trip̄x iudiciū sal
uator ꝯfirmās dr̄ Mercenariꝰ at̄ Vbi
declarat q̄ abiectꝰ pastor alienꝰ ē ab
officio Pᵒ qr̄ ꝑn̄ lucꝝ ꝯrit non
fructū Eo noīe mercenariꝰ appllat̄ Merce
nariꝰ inq̄t Ille ꝯpe mercenariꝰ ē s̄m
Greg q̄ ꝑ rebꝫ tpalibꝫ lucri diuītis oues
pascit Sunt n̄ nonulli ait Greg qui
dm̄ plꝰ terrena subaz q̄ oues diligūt
iūcto nomē pastoris ꝑdunt Non n̄ pastor
sed mercenariꝰ vocat̄ q̄ nō ꝑ amore
intimo oues dn̄icas s̄ ad tpal̄s merced̄s
pascit Mercenariꝰ ꝯpe ē q̄ pastoris
locū tenꝫ s̄ lucra aīaꝝ nō q̄rit t̄re
nis comodis inhiat honore ꝑlacōis
gaudꝫ Iste ġo alienꝰ ab officio pastoris
ie q̄ mercenariꝰ ē eo q̄ pastoralē curāz
nō ad vtilitatē subditoꝝ ordīat s̄ eā
collocat sub mercede comodi tpalis 2ᵒ
ꝓbat̄ alienꝰ ab officio qr̄ curāz subditoꝝ
negligit Pt̄ qd̄ dr̄ Et q̄ nō ē pastor
Nomē ei pastoris hᵒ ꝑn̄ importare vid̄
ut ꝑ eꝰ officiū ꝫ studiū grex pascat̄
Cum ġo ad hᵒ pesse voluit ut se ꝑ in
tpalibꝫ ꝫ nō gregē ꝑmoueat ꝯsequens
ē ut nomē pastoris ꝑdat Vt sic dicit
Aug 19 d̄ ci dei Sciat se nō ee epm̄
q̄ pesse voluit ꝫ nō ꝓdesse Ita sciat
se mercenariū nō pastorē q̄ nō saciate
gregē s̄ tpales vtilitates q̄rit Contra
eū ꝯquerit̄ dn̄s Ezech 34 ē ve pastori
bꝰ isrl̄ domꝰ q̄ pascebant semꝫ ipōs
nōne greges pascunt̄ a pastoribꝫ lac co
medebatis ꝫ lanis coopiebamini et qd̄
crassū erat occidebatis gregē at̄ meū
nō pascebatis Tales ġo mercenarij st̄ ꝫ
nō pastores 3ᵒ ꝓbat̄ alienꝰ ab officio
qr̄ oues s̄ ꝯmissas nō diligit Pt̄ qd̄
saluator adiūgit Cuiꝰ nō st̄ oues ꝑpe
Amor caritatis hᵒ causat i mete ꝑsidētis
ut aloꝝ vtilitatē ꝑpiāz ꝑponet ꝑ co(m)
delectacōi Et aloꝝ defectū ꝑprimum

esset papa etc. Et huius contrarium in subditis
repit in semetipso tempore ipsum induit Et
subditi qui oves ipse huius pastoris reputantur
Cum vero non amat gregem sed querit temporalia
commoda subditorum potest in ipso dici hic ipsum
in nomine Sic ergo mercenarius alienus est
ab officio Deinde cum dicit vidit lupum ve-
nientem ostendit quod talis pastor manifestatus est in
periculo Cuius contrarius potest ostendi Et secundo quod
generit ibi pericli conditio vidit igitur lupum
venientem Tunc enim pastor videt lupum ve-
nientem quem providendo agnoscit in ipso
vel hereticum falsam seminare doctrinam vel dya-
bolum temptationes suggerere vitiis vel homines
perversos diversa suadere flagitia De talibus
enim lupis conveniunt intelligi potest id quod
dixit paulus apostolus Act. 20 Ego scio
quod intrabunt post discessum meum lupi ra-
paces in vos non parcentes gregi et ex vobis
ipsis exurgent viri loquentes perversa ut abdu-
cant discipulos post se 3o ibi relinquit gregem
declaratio contraria subiungit Et dimittit oves
et fugit Dicitur quando oves plus temporali uti-
litati sive quam spirituali saluti providens sub-
ditorum Et fugit vel mutatione loci vel subtra-
hendo auxilium suum Sicut iuxta illud Lupus super
oves venit cum quibus iniustus et raptor fi-
deles quosque atque humiles opprimit Sed iste
qui pastor esse videbatur et non erat relinquit
oves et fugit Quia dum sibi ab eo periculum
metuit resistere eius iniustitie non presumit
fugit autem non mutatione loci sed subtrahendo
solacium 4o ibi relinquit gregis dissipatio
dicitur quia subinfert Lupus rapit et dispergit
oves vel hereticus vel dyabolus vel perversus pa-
store non defendente Cum vel ad falsam
doctrinam hereticus vel ad immundam vitam dyabolus
vel ad iniustam calumpniam perversus homo inno-
centes inducat Dispergit autem qui sic
multiplicata flagitia vel ad diversas here-
ses vel ad diversa vitia ab unitate separando
dispergit Cuius detrimenti ratio a pastoribus
requiretur dicente domino Ezech. 34 Propterea
pastores audite verbum domini vivo ego dicit dominus
deus quia pro eo quod facti sunt greges mei in
rapinam et oves mee in devorationem omnium
bestiarum agri eo quod non esset pastor neque
enim requirebant pastores gregem meum sed pas-
cebant semetipsos et greges meos non
pascebant propterea pastores audite verbum domini
hec dicit dominus deus Ecce ego ipse super pastores
requiram gregem meum de manu eorum et cessare
eos faciam ut ultra non pascant gregem meum
nec pascant pastores amplius semetipsos Deinde
cum dicit Mercenarius autem fugit quia mercenarius est
manifestat quod talis pastor venalis est et propter pre-
cium in precatiis et vult in operationibus que sunt
ad alterum ordinate sunt tenere reges primum
Et ideo hec virtute regulandi agentes et mo-
vendi ipsum ad opus Circa quod sciendum boni pa-
storis est custodia gregis Ideo sive docere
sive agere sive vivere et sive ministrare or-
dinat ad utilitatem gregis Ex quo sequitur ut
pro grege se exponat cum viderit oportunum
Sed quia sciendum mercenarius est utilitas propria
et non subditorum Et ideo ubi propriam utilitatem
periclitari existimat ibi continuo fugam pa-
rat quia fugam ex nullo alio causatur nisi quia
propriam utilitatem plus amant Et ideo propter
hoc solummodo fugit quia mercenarius est et non
pertinet ad eum de ovibus quare non querit profectum
sed potius lucrum suum Gregorius in omelia Sola causa est
ut mercenarius fugiat quia mercenarius est
Notandum est secundum quod dicit Hugo in 2o libro de claus-
tro anime quatuor presidentium esse differentia
Quidam sunt qui bene vivunt et tamen subditos ma-
le vivere permittunt et isti non bene presunt sed
potius cum Hely damnationem merentur Quidam
male vivunt et tamen subditos suos bene vivere
compellunt et hii non bene presunt quia erran-
tes revocant et tamen exemplis occidunt Quidam
sunt qui male vivunt et subditos male vivere
permittunt et hii inter omnes pessime presunt
de quibus dicitur est sap. 6 Iudicium durissimum
in hiis qui presunt fiet Quidam sunt qui bene
vivunt et subditos bene vivere cogunt et hii
optime presunt Notandum 2o quod malus pastor
locum dignitatis tenens et tamen gregem subditum
non congnoscens esse convincitur Iuxta illud Zach. 11
O pastor et ydolum derelinquens gregem et
lupus dicitur pastor cura regiminis suscipi-
ens et tamen gregem sua pravitate de-
moliens Iuxta illud Ier. 12 Pastores multi
demoliti sunt vineam meam Ezech. 34

Principes eius in medio eius quasi lupi rapi-
entes predam ad effundendum sanguinem. Tertio
dicitur pastor esse latro gregem seducens Ier.
l. Grex perditus factus est populus
meus pastores seduxerunt eos fecerunt vaga-
ri in montibus. Quarto dicitur malus pastor merce-
narius gregem relinquens. De quo dicitur hic loquitur.
Beda autem quod hic Augustinus notat Beda quod pastor
est diligendus latro cavendus sed mercenarius
tollerandus. Cuius ratio est quia licet non habeat
... veritatem habet tamen doctrinam sanam et
mercedem curam sollicitudinis. Alteri ut in terra
di temporalia lucra sectantur et tamen predicant
verum. Ita quod per eos vox Christi auditur et o-
ves sequuntur vocem pastoris. Tamen etsi tales
mercenarii sunt in se, respectu tamen omnium sunt
pastores. Secunda tria pertinet principalius. Ego
sum pastor bonus ... in quo describitur cure
pastoralis perfectio. Circa quam ... primittit
principalem conclusionem. Secundo adiungit complurem
probationem ibi Et agnosco oves meas.
Primo ergo pertinet principalius conclusio. In qua residet
tota perfectio cure pastoralis cum dicitur Ego
sum pastor bonus. Advertendum autem quod ipse
Christus in spiritu deus bonus est per essentiam. Omne
autem aliud a deo non habet bonitatem per essentiam
sed per participationem. Unde illi qui vocabant
eum bonum magistrum, ... Nemo bonus nisi solus
deus. Est etiam bonus per influentiam quia omnibus
rebus de sua bonitate influit. Et secundum Augustinum
de trinitate. Per bonitatem influentie ipse dicitur
bonus cum adiectione ut bonus creator
bonus renumerator et bonus pastor. Eo quod
gubernando custodiendo et nutriendo influit
curam ex sola bonitate in mundum. Io. dicitur bonus
pastor. Secundo hanc bonitatem pastoralem
probat cum dicit Et cognosco oves meas. Ubi
ponit formaliter talis ratio. Boni pastoris est cogno-
scere et agnoscentem diligere oves suas et
eos agnoscere et amari ab eis. Sed ego cognosco
oves meas et agnosco eorum innocentiam
approbo et agnoscor ab eis, ergo vere sum pa-
stor bonus. Maior huius rationis patet supra ex primo
... Cum intrat per ostium in ovile pastor
est omnino huic hostiarius aperit et oves
vocem eius audiunt et proprias oves vocat no-
minatim et educit eas. Minor autem istius rationis
ponitur hic cum dicit Et cognosco oves meas
scilicet notitia approbationis et dilectionis. Et cognoscunt
me mee tamen notitia fidelis adherentie et
notitia humilis obedientie. Unde Gregorius in omelia
super hoc verbum Ac si aperte dicat diligo oves
meas et ipse me diligentes obsequuntur.
Qui enim veritatem non diligit adhuc eam
minime cognoscit. Deinde cum dicit Sicut
novit me pater meus ponit secundum signum per
quod potest ratio sic formari. Signum pastoris est
quod ipse sciens voluntatem principalis domini con-
formando se eius voluntati exponit se pro uti-
litate gregis sibi commissi. Sed ego cognoscens
perfecte voluntatem patris in quo est principalis
auctoritas pono animam meam pro ovibus me-
is quas tradidit michi pascendas et nutriendas
conformans me in hoc sue voluntati. Pono ... er-
go sum pastor bonus. Huius maior est evidens
et supponitur a Christo sub hiis verbis. Sicut novit
me pater meus et ego agnosco patrem. Cuius
voluntatem quia perfecte cognosco me confor-
mare ipse novit, quia animam meam pono pro
ovibus meis. Deinde cum dicit Et alias oves
habeo que non sunt de hoc ovili et illas oportet me ad-
ducere ponit tertium signum boni pastoris quod est cura
circa omnium diligens reductio. Ex quo sic ar-
gui potest. Boni pastoris est adunare oves
in ovili. Sed ego aduno eas etiam qui sunt dispersi. Er-
go sum bonus pastor. Maior huius rationis supponitur
ex experientia ... at ... sub hiis verbis
Et alias oves habeo que non sunt de hoc ovili
id est gentiles credituros. Quas dicit oves sunt
propter innocentiam eius in baptismo instituenda
Sed non sunt ex hoc ovili quia non sunt sub lege
littere sed sub lege gratie colligendi sunt hic in
synagoga sed in ecclesia uniendi sunt. Et ta-
les oves oportet me adducere ad veritatem
et unitatem fidei quibus adductis sequitur quod vocem
meam audient et tunc fiet unum ovile per
unitatem ecclesie et unus pastor secundum Christus.
De quo dicitur i Pet. 2. Eratis sicut oves errantes sed conversi estis nunc ad
pastorem et episcopum animarum vestrarum. Rogabimus
ergo deum etc. Dominica tertia post pasce

Modicum et iam non videbitis
me Ioh. 16 c. Ab eadem re-
dimisio modo accepta et
secundum oves dimissas videns

aliquam causam contrariam Sic ab eadem re
intellecta sub ratione conveniencie causatur compla
cencia Intellecta vero eadem re sub ratione discon
venientis causatur displicencia Unde et phus
dicit quod eciam idem est causa contrariorum Sicut
presencia gubernatoris est causa salutis navis
et absencia eius est causa depdicionis Sic ergo
ab eadem re secundum diversos modos potest causari
tristicia et gaudium sicut potest causari consolacio
et angustia Causa consolacionis nascitur ex gaudio
de re habita Tristicia vero ex eo quod se generat
angustiam de rei amate carencia Cum igitur
christi corporalis presencia esset eius discipulis causa
magni gaudii consolacionis et leticie Absencia
vero ipsius opposito causa Nec tribulacionis vel
tristicie de sua absencia ideo ipsis sufficienter
predixit eis absenciam sue humanitatis in pun
cto evangelii cum dicit Modicum et iam non videbitis
me etc Ubi primo ponit causam consolacionis et
desolacionis occasionem cum dicit Modicum Secundo
occulti sermonis dubitacionem ibi Dixerunt ergo
Tercio dubitacionis solucionem ibi Cognovit ihesus
Primo ergo ponit consolacionis et desolacionis
occasio Ubi premittit primum desolacionis
vero cum dicit Modicum et iam non videbitis me
Istud enim modicum fuit tempus quo christus mortuus
iacuit in sepulcro in quo tempore quaestio discipulis
ex absencia salvatoris desolacionis occa
sionem susceperunt Unde glosa Modicum id est
parvum tempus restat usque ad hoc quod capiar et
claudar in sepulcro Hanc eciam tristiciae
ideo predixit eis sed christus ut per audicionem
tristium assuefaceret eos ad ferendum leviter
tristiciam de separacione sua futura Secundo subdit
interpretacionem consolacionis occasio ut ab una sim
plici desolacione intelligas devenire ad
multiplicem consolacionem sic tolletur tribulacio
sicut debet cum dicit Et iterum modicum et vide
bitis me Est autem multiplex vero consolacionis
ex intellectu verborum primo ex hoc quod dicit Modi
cum et iam non videbitis me scilicet mortale
et penis subiectum quia post id modicum in quo
christus fuit tentus illusus mortuus et sepultus
resurrexit nunquam moriturus Unde glosa interlinearis
Iam non videbitis me id est nunquam videbitis
me mortale Secunda vero consolacionis ex hoc quod
subdit Et iterum modicum et videbitis me

hec enim visio fuit manifestacio qua post re
surrexionem discipulis apparuit pluries eis se ipsum
vivum per gloriam ostendens Quod quidem dicitur Io. 20
Gavisi sunt discipuli viso domino Et alie appari
ciones multe Cum quod hec manifestaciones
facte sunt post triduum mortis et sepulture
Ideo dictum est Et iterum modicum et videbitis
me id est post paucos dies Vel aliter quia
iste apparicione facte sunt per dies xl ut patet
Act. i eadem hunc tempus fuit in comparacione
ad eternitatis dilectabile visionis quam christum presens vi
derant cum eis conversantem Ideo dicitur
Et iterum modicum et videbitis me Gloza
id est xl dierum spacio quo videbor sensibus
Vel ex quo ista visio immutata est per hoc quod
ascendit ad patrem Ideo addit Quia vado
consolacionis Quia ad patrem vado Fuit enim
vero consolacionis id est quod erat causa mittendi spiritum
sanctum Sic autem predixerat eis supra eodem c.
Expedit vobis ut ego vadam Si enim non abiero etc
Moraliter autem ex hiis colligitur quod hiis qui deo
subiecti sunt et qui deum diligunt non in universo
vero amaritudinis et doloris esse potest sed id quod
est in eis causa non videndi deum ut potest peccatum
quod vocat modicum Causa propter modicitatem de
lectacionis alicuius ipsum peccatum committitur et ideo dicitur
modicum quia penitente reducit ad modicum
Omnis spiritualis electus sentiunt vel cognoscunt se
aliquid commisisse vel in aliquo consensisse unde deum
offenderunt desolantur Sed mulciens antem re
cipiunt consolacionem Ut ex hiis qui animam
autem ad deum videndi que omnia in comparacione eternitatis
dicitur modicum sunt Sed quod in ipsis non sit christus
ymmo ut credat ipsum esse alibi quam cum patre
Ideo maxima consolacionis est ipsum intelligere
et cognoscere esse in gloria dei patris
Moraliter etiam per modicum tribulaciones que
quasi removere videntur homines a visione
divine cognicionis et per modicum consolaciones
que videntur quasi ponere homines in cognicione sui
approbacione ipsius Sed iste tribulaciones pa
cienter tollerantur et consolaciones modo debito
agnoscantur restat premium futurum quod erit
quando videbimus ipsum sicuti est facie ad fa
ciem in dextera dei patris Ut quod bene dicitur
petrus i pet. i Modicum quidem nunc est
oportet contristari in variis temptacionibus

ut proba° fidei vere multo preciosior sit
auro quod per ignem proba^r inveniat^r in laud
Hec ergo 2a pars principalis littere evangelij dixerunt ergo
ex discipulis eius ad invicem Ubi ponitur certa firmior
dubitacionis Ubi attendas primo dubitacionis
materiam 2° dubitacionis causam 3° dubitacionis
ignoranciam Materia quidem dubietatis est ista
Dixerunt ergo ex discipulis eius ad invicem Quid est
hoc quod dicit nobis modicum et iam non videbitis me
et iterum modicum et videbitis me Nam verba ista que
sibi repugnare videbantur materia erat
discipulis dubitandi Ac si dicat Si enim iam
videbimus quo vadit ad patrem Si autem vadit
ad patrem quomodo verum est quod non videbimus. Causa
dubitandi materia Subditur autem dubitacionis cau
sa quod est quod dicit modicum et non videbitis me cum
hoc dictum esset eis tota racio dubitandi Nam
antea prius dixisset Ad patrem vado et iam non
videbitis me nullam habuerunt dubitacionem sed
pocius dixerunt Ecce nunc palam loqueris et pro
verbum nullum dicis Nunc autem propter hoc quod addit
Modicum ignoraverunt quod primos terminos signare
vellet Consequenter ignoranciam confitentur dicentes
Nescimus quid loquitur Moraliter Mentes pocius inter
tribulaciones affligentes et consolaciones dele
ctantes nunquam est apta ad intelligendum spiritualia
et celestia et ea que de deo solo dicuntur Et ideo
ut intelligat predicta debet esse ab utrisque se
gregata et equaliter aliena Cuius bonum signum est
factum est in sopore ade quia cum soporem non
sunt elevati ad prophetie spiritum In ipso autem
sopore tamen abstractus ab omni re carnali
accepit spiritum prophetie secundum quod dixit hoc
nunc os ex ossibus meis et caro de carne mea
Hec tercia pars principalis littere evangelij Cognovit autem Ihesus
quia volebant etc Ubi describitur dubitacionis solucio
Et ponitur primo cognicio latentis propositi 2° ex
posicio emergentis dubij 3° explanacio
manuductis exempli Cognicio quidem latentis
dubij ponitur cum dicitur Cognovit autem Ihesus quia
volebant eum interrogare Ubi duo sunt que
testantur eius divinitatem Unum est quia sine
auditu verborum discipulorum dubia cognovit
propterea Glosa In hoc ostenditur se esse deum cui sunt verba
cordium intellexit dubitacionem Aliud probans
ipsum fore deum est cognicio propositi quod in
cordibus versabatur Eciam volebant eum

interrogare quia voluntatem ipse prius scivit
quam dubitacionem audivit Et ideo ponitur secundo
exposicio emergentis dubij cum additur Et di
xit eis De hoc queritis inter vos etc Ubi repe
tita causa et materia dubitacionis adiungitur
exposicio Amen amen dico vobis Quia plorabitis
vos et flebitis mundus autem gaudebit vos autem
contristabimini Quasi dicat Hoc est id modicum
post quod venturum est aliquod temporis spacium bre
ve in quo mundus gaudebit de mea corporea
morte et sepultura eo quod non durabit nisi
per triduum Vos autem plorabitis et flebitis scilicet
lacrimis oculis et fletibus interius et contristabimini
anxietatibus cordis Deinde exponit hoc quod
dicat Iterum modicum et videbitis me cum addit
Sed tristicia vestra vertetur in gaudium id est post illud
modicum quo mundus fruetur ac sepultus Ita ut
tristicia vestra quam habuistis de passione
vertatur in gaudium propter visam et cognitam resurreccionem
Et quamvis sic gavisi sunt de resurreccione Ita
et de ascensione Ideo post id modicum quod dixi
vobis et videbitis me additum est quia vado
ad patrem ut ostendam utrumque vestrum id est omnium
et ascensionem meam ad maiorem gaudium pertinere
3° ponitur explanacio manuductis exempli
mulier cum parit Ubi prependas exempli na
racionem et eius adaptacionem Narracio quidem
que dicitur Mulier cum parit tristiciam habet quia venit
hora eius scilicet quam pati debeat quasi maledictionem
illatam peccati merito cogitur experiri Sicut et
ego pro censura peccati diminuto ut satisfaciam
debeo mori Eadem ergo racio est doloris parturi
entis et passionis mee quantum ad causam Et ideo
quia de mea morte dolebitis instar parturientis
et passionis mee quantum ad causam Ideo eadem causa
est eius doloris et vestre tristicie utrumque ploratus
Sed sic ista cum peperit puerum iam non me
minit pressure doloris precedentis propter gaudium
pueri quia natus est homo in mundum Ita et vos me
resuscitato propter gaudium resurreccionis non eritis
memores tristicie passionis Et ideo subiungit exempli
adaptacionem dicens Et vos quidem nunc tristiciam
habetis scilicet quia ad instar mulieris pregnantis
et expectantis horam pariendi expectatis ho
ram mee passionis Iterum autem scilicet post resurreccionem
videbo vos et gaudebit cor vestrum quod quia
erit de re perpetua ideo gaudium vestrum nemo

tollz a vob. Moa' at h' non. Q i toto
puti crim' h' septe viab; poi' modic
In ibi d' no videbit me. 2 alys tribus
videbitis me. Et vm e cu in' addit hoz
sci id. Ead e h' q' d' nob modicu. Scdm
at historiaz i 3 Regu 19 ca transcivit an
helias i qby no erat dns. Pm fuit vety
sine spity vehens oteres petras 2 no
i spu dns. 2m fuit comocio 2 no i como
coe dns. 3m fuit ignis oburens motes
2 no i isto dns. Spity vehemes sigt
supbia q' inferiores oterens 2 despiciens
maioriby 2 pariby sathagit duari. Et
ista e id pm modicu i q° dns no vide'
Ra; d' supb' dictu e Job 2 c. Elevati st
ad modicu 2 no sbsistet 2 humiliabun'
Comocio at sicat avaricia q' huam cor
inquietat 2 comonet h' comon; huam
pete huam statu 2 oia q' st mudi. Et
h' e 2m modicu i q° no vi' dns q' a m
ea no e. Dr at modicu q' a intolerens
acqsita maioi laboe longo tpe modico
possident'. Ut pz Luc 12 de isto avaro
cogitati quo recdet ex auci fructus
suos. Dictu e. Stulte hac nocte repetet
a te aiaz tua q' at parasti cui erit. Et d'
h' modicu dictu e Luc 16. Qui i modi
co iniqu e 2 i maioi iniqu erit. Ignis
at sigficat luxuriaz huam aiam pnie
icendentem. Et h' e 3m modicu i q' dns
no vi' q' no e i eo. Et bn d' modicu
q' modica ey delectacio cito transit. Ita q'
vm e id Rug' Momentaneu e qd delec
tat etim e qd cruciat. P' h' modicu i
ad Cor 5 Modicu fermetu tota massaz
corrupit. Ecce tpy modicu i q° dns no
vide'. Scdm historia lib reg. Et p9 ig
ne sibilus aure tenuis 2 ibi dns. Sic ita
lligit' apparuisse p'phete. Si eni p' si
bilu intelligas noticiaz dine cognitionis
q' het' p inspiraco'. P auraz eni ua e
p gmotoe aiam excitare itelligas mu
di tribulacoez. P tenuitate intelligas aeis
tomissioe a deo concessas hoim eis in eis
dispensatoem. Sic tenuis sibilus aure pt
ab hoie papi. Si sic accipiam' predicta
habes triplex modicu i q° 2 ex quo xpm
vide potetis. Quoz modicu pm e
studiu inqrede vitatis ad di cognicoez
p9 quia deu vide merem'. D' h' Eccl. vl.
Modicu laboravi 2 inveni multaz requie. Iveni.
2m e exerciciu supportadc adisi' p
patie pfecoz. D' q° i pe. i dr. Bndictus
deus 2 pr dni nri i. v. q' regnat nos
i spez viua p resurrecoez ihu x ex mortuis.
Et infra. In q° exultabitis modicu q'de
cetsi ostrai opz 2 e supius alleta. 3m
e modicu dispesandc grce l' rei s' co
misse p comunez 2 reiu diffusioz. Luc
19. Euge sue bone 2 fidelis q' i mo
dico fuisti fidel' eris ptate habes sup
x ciuitates. Septim modicu i q° nec
dr videbitis ut no videbitis e istd mo
dicu vite putis i q° pt ho sic viue
ut pue' di visioe 2 pt sic viue ut ad
di visioz pueniat. Et io istud modicu q'
indifferens e ad vtruq. Et d' h' modicu
d' Jac 4. Quid e vita vra. V vapor ad
modicu parens. Det nobis dns h' mo
dicu putis vite sic viue ut ad ipsius sal
vifica; visioz mcam' peruge. Amen.

Vado ad eu Dnica qrta

Vado ad eu q' me misit 2 nemo ex vobis
interrogat me q' vadis. Jo 16.
Consuetudo e tene diligecim d' pn
cia dilecti gaude 2 d' corpali ey abse
cia gestai. In q° statu 2 affectoe pot
quedaz eu ee inuo psa sc q' tal' aoz n
osidat bom qd ex absencia dilecti pot
oseq diliges meidu ppoñedu ee ey psicie
corpali. In q° eni bony dns non tay
desidio ey oplacecie corpal' q' utili
q' pvet ex absencia sm dz insiste. Ut sic
veifice' id Aug i enchi. Multa bona
pstam' iuitis du eoy osulit' utili 2 n
volunti. Salua' go in ply attedens
vtilitez sm recessu q' osolacoz sue pn
cie corpal' apliis psitiz dt i pnti
evan° Vado ad eu q' me misit. Ubi
ev° ta manifestat p° quada anxie
tates peales causata; ex sm corpali
absencia. 2° pdicit eis ntitate re
qrentez ipa9 absencia. 3° exponit
efficacez opacoz dom qd recedes cat

missimus eius. Et sic hoc evangelium habet tres
partes. Nam primo describitur discipulorum anxietas
Vado ad eum. Secundo sui recessus necessitatem Sed
ego veritatem dico. Tertio mittendi domini utili-
tatem ibi Cum autem venerit ille arguet. Circa ad
primum in quo anxietas discipulorum describitur intro-
ducitur primo huius existentie seu anxietatis evi-
dentia. Secundo causalis efficientia. Circa ad
primum dicit Vado ad eum qui me misit et nemo
ex vobis interrogat me quo vadis. Beda in
quantum dicit Crisostomus Audito id quod christus dixit eis
venit hora ut omnis qui interficiat vos ar-
bitretur se obsequium prestare deo In tan-
tum mentes eorum inciderunt ut nichil loqui
possent et ideo evidente eorum tristicia
christus excitans et quasi redarguens dicit
Vado ad eum qui me misit quasi diceret In
proximo est meus corporalis recessus quo illi-
que mundi vado ad patrem qui me
misit Et in mestitudine nimis vere sit ut
nemo ex vobis interrogat me quo vadis Sed
primus quia non erant ita christus dixit aliquis
eorum dixit quo vadis Nunc ergo quia nemo ex
vobis interrogat me quo vado est signum
evidens eorum tristicie per silentium Augustinus ad
aliter exponit hoc verbum referens hoc quod
dicit Vado ad eum qui me misit ad illum
diem quo christus ascendit ad patrem de quo
ascensu loquitur christus tamen esset presens quia de
proximo esse debebat et ita credendum erat pro
futuro ut iam esse dici possit Circa ergo ille asce-
sus tamen pateret et evidens debebat a dis-
cipulis videri oculis corporis Ideo evidentiam
eius christus insinuans dicit Et nemo ex vobis
interrogat me quo vadis id est nemo ex vobis
indigebit interrogatione ut discat a me
quo vado quia hoc propriis oculis intuebitur
Deinde cum dicit Sed quia hec locutus sum vobis
inducitur existentie eorum causalem efficientiam Et
possimus dupliciter intelligere secundum quod istud quod
christus sic Sed quia hec locutus sum vobis potest referri
dupliciter primo non potest referri ad id quod in principio
capituli dicatur discipulis Venit hora ut omnis qui
interficit vos arbitretur obsequium se pre-
stare deo Ex hoc enim dicto potuerunt discipuli
cogitare se esse expositos tribulationibus
aliis et constitutos in odium mundanorum.

Unde id potest tristari sunt sic omnes occasio-
nes Et quia non erant perfecti in amore dei ideo
tristicia impleverunt corda eorum timore futurorum
malorum Cum enim fuerit in caritate amore perfecti
nunc non tristabantur timore persecutionis fu-
turarum Immo et in pressuris gaudentes le-
tabantur Sicut dicitur Actuum v Et ibant apostoli
gaudentes a conspectu concilii quoniam digni ha-
Secundo potest dictum christi referri ad id quod immediate
precedit scilicet Vado ad eum qui misit me Sic-
ut dicit Augustinus super Johannem discipuli id quod extrinsecus
videbant scilicet corporalem presentiam amittere
metuebant Et quia se assiduos esse eius dul-
cissime cognoscebant christo dicente Vado ad
eum qui me misit contristabantur in eis carnalis
affectus sive humanus quia cum eis desolabantur.
Secunda pars principalis evangelii Sed quia hec locutus
sum vobis In qua ostenditur sui recessus necessitatem
Circa primo insinuat Secundo causam dicit. Dicit ergo Sed
ego veritatem dico vobis quia expedit vobis
ut ego vadam Ac si diceret secundum Crisostomum Etsi
mille contristemini oportet vos audire quia expedit
vado quia me recedere vobis necessarium est Non
uerat enim christus secundum quod dicit Augustinus quod eis po-
cius expediret Visio enim spiritualis et interior
quo illuminandi erant per eius recessum melior
et utilior erat eis quam visio corporalis
et exterior quo dolebant se privari Et ideo
causam huius utilitatis manifestat dicens
Si enim non abiero paraclitus non veniet ad vos
Ubi Beda Cum spiritus sanctus non ideo non est datus
discipulis antequam christus pateretur in tanta habundancia
in quanta danda erat quia christus hec dare non po-
tuit Sed quia ipsum eius dare non congruit pro-
pter tres raciones Prima est quia id tam excellens
donum non competebat mundo ante opus redemp-
cionis sed redempto mundo et homine deo reconcilia-
to dari debuit Secunda racio ad idem est quia tunc
potissimum competit dominus dare excellencia
dona quando pervenit ad statum gloriosum
regni sui Sic conveniunt reges facere pro-
motiones Circa ergo christus eundo ad patrem
ibat ad statum sue perfecte glorificationis ideo
post eius ascensum congruum fuit ipsum
mittere spiritum sanctum Has duas raciones videtur
Johannes insinuasse Jo vii Nondum erat spiritus
datus quia ihesus nondum erat glorificatus

Tercia vero ad idem est ex parte discipulorum vel bonum quod corporalis christi presencia erat apostolis occasio quedam non intelligendi spiritualia ea que sunt credenda de christo ex quo fiebat minus bene dispositi erant ad excellenciam tanti domini Christo autem ab eis discedente corporaliter deducti sunt ad spiritualem intelligenciam eorum que credenda erant de christo tam quo ad eius divinitatem quam quo ad eius humanitatem ex quo facti sunt dispositi ad spiritus sancti missionem Propter quod dicit Si enim non abiero paraclitus non veniet ad vos Ac si aperte dicat ut ait Gregorius in omelia et 8 moralium Si ab intuencium vestre oculis corpus non subtraho ad intellectum vos invisibilem per consolatorem spiritum non perduco Si autem abiero quod mei divinitatem intelligetis per fidem et per eandem fidem humanitatem meam cognoscetis sic exaltatam quasi sublimatam Tunc vobis sic dispositis mittam eum scilicet paraclitum qui dicitur consolator ut iam non de mea absencia vel viata tristicia contristetur sed pocius eorum verum letetur

Secundo et post premittit licet effectum Et cum venerit ille arguet mundum In quo describitur christus mittendi dominum utilitatem triplicem Est autem prima utilitas detestacio mali Et cum venerit Secunda instruccio veri Ad hoc multa Tercia consolacio christi quod ille me clarificabit Quo ad primam utilitatem premittitur in generali ipsa mali detestacio cum dicitur Et cum venerit ille arguet mundum de peccato et de iusticia et de iudicio Ita quod in hac generali detestacione mali spiritus sanctus respectu plurium erat mundum de defectu primo scilicet de peccato de profectu alico quod de iusticia et de excessu primo scilicet de iudicio Dicit autem Ille arguet non excludens quin pater et filius arguat mundum de peccato Sed tamen confirmans quod spiritus sanctus in cordibus discipulorum caritatem diffundet et constanciam largietur ut omni timore depulso mundum constanter arguerent de peccato

Deinde subiungitur ipsius detestacionis exposicio cum additur De peccato quidem quod non crediderunt in me De peccato scilicet infidelitatis mundum arguet Nam habens sufficiencia argumenta quod christus sit deus et homo tam ex operibus quam ex doctrina in eum credere recusat De hoc peccato scilicet infidelitatis mundus magis quam de aliis arguendus dicitur Nam sicut Augustinus hoc peccato manente cetera manent et hoc discedente cetera dimittuntur

Unde primo actuum 15 Fide purificans corda eorum Advertendum est ad intellectum predictorum verborum quod non dicit quod non credit in illud vel quod non crediderunt me sed quod non credit in me Nam ut ait Augustinus Non idem est credere christum id est quod presentat in peccato sicut demones credunt et contremiscunt ut dicitur Iacobi 2 Sed quod credit in christum id est sperat in eo et diligit ipsum et hunc manet in eo per fidem operantem ex dilectione opera consona fidei In hoc ergo mundus arguitur de peccato Secundo exponit quomodo arguet mundum de iusticia dicens De iusticia vero quia ad patrem vado et iam non videbitis me Quod duobus modis intelligi potest

Uno modo sic arguitur mundus de iusticia id est cum non vult adherere ut ex hoc iustificetur Propter quia iusticia ipsius pervenit ad patrem et iam non videbitur mortalis Alio modo sic arguitur mundus de iusticia quia non vult recognoscere iniquitatem per christum Christus autem ut iusticiam homini conficeret de scelere non vindicato peccati se ipsum obtulit deo patri et ita per mortem vadens ad patrem non apostolis videndus mortalis operatus est iusticiam in mundo

Tercio ponit operatus est salutem in medio terre de qua iusticia mundus ignarus existens per spiritum sanctum fuerat arguendus Tercio sic Iusticia fidelium in hoc consistit quod credant quod non videt Iustus enim ex fide vivit scilicet vita gracie et iusticie Propter quod dictum est thome Iohannis 20 Beati qui non viderunt et crediderunt Iusticia itaque apostolorum et fidelium ex hoc est quod christus iuit ad patrem et iam non potuit eius divinitas nec humanitas videri et tamen crediderunt et credunt in eum Sed de qua iusticia mundus arguitur quod credentes noluit imitari Tercio exponit quomodo arguet de iudicio De iudicio autem quia princeps huius mundi iam iudicatus est Quod duobus modis intelligi potest Primo sic Mundus id est homines conversacionis mundane arguentur per vos de iudicio quod facit opera quibus meretur iudicium Nec ex hoc se poterit excusare dicens Non potui resistere temptatori Nam princeps huius mundi id est dyabolus qui principatur huius quem eius temptacionibus prebent assensum implicitur quorum facti mundanis iam iudicatus est id est de cordibus fidelium expulsus ut non possit vincere nisi volentes hec enim non christus dicitur Iohannis 12 Nunc iudicium est mundi nunc princeps mundi huius eicietur foras Alio exponitur sic arguet mundum de iudicio quod non timet imitari peta

19 q xpt suaz pravitatez iam indicatam est
Ille em aligm mict d indico q no ti
met adhere illi z imitari eu q indicatu
e iaz s pincepe mudi Unde gg ai Aug
Credat hareses i xm ne arguat d pcto
ifidelitatis trascat i nu fidelium ne ar
guatur d iusta eo q iustificatos non
imitatur Caveat futurum iudicium ne cu
mudi pincepe iudicetur que iudicatum
sequitur Iaz q em sequitur auditum st in
iudicio Ite maledi i igne etern q pa
ratus e dyabo z agl eius Deide cu dixit
Adhuc multa heo vobis d z Po z a utilit
sa instruccio vei Cui quia iudicii hij
utilitas Po indigencia Adc multa Po su
fficiencia Cu at venit Bo oplacencia Non
em a semetipso Po n ondit indigencia q
consulitur ex debilitate capacitatis eoru Dic
em possutis nodu st capaces osiderare
siuatur i scia opter aliq eq capiat in
dirieta Uta n c apli tuc erat capaces
multoru misterior q i posteru sciri debe
bat Po vris d Adhuc multa heo vobis dice s
no potestis portare mo Bz a q z p q
doctoribus i dati capaces z istrauit d
ill adiugit d Cu at venit ie spus z
Ubi manifestat hij dom suffiacia qua i
tegit fontalitas celitas univsalitas z
utilitas Celitas cu dr Cu venit Beati
ei venit i hos ip dog Et io dr Gg i ota
pentech Audi qual e iste artifex spus
n a ad discendu mora agit z Fontalitas
aut ondit qu addit Ille spus veritatis
Est ei spus vitatis q a fio q e vitas p
cedit z q ab ipo itm a fonte vitas i
tuitus ductatur Et qa ad vitatez ducit
faciens nos ouictos piucipio suo sz pri
z fio a qbz pcedit Cd bn ide esta i sumi
dut Ioh xv cu dt Cu venit paclitus
q e mittaz vobis a prie spm vitatis q a
prie pcedit ie test phibet d me z vos
testio m phibebitis q ab ico mecu estis
Ecce gdinacio dista cu xo mediate
spm vitatis Univsalis at ostendit qu
add Ille docebit vos oez vitate In q
est ondi utilitas q p ip osolat vitas
Dicit at oez vitate Est em veitas

vite doctine z iustitie Vitate vite doc
spus vitatis ispira efficant qd sit age
du Cd bn ondit aptus ad Ro 8 Qm qi
dixisset Qui scd spm st q st spus sentiut
adiuit Prudencia at spus vita et pax
Vitate q doctine doc spus vitatis qndo
doc qd credendu z intelligedu sit Cd
ondit Aptus I Cor 12 d Alii p spm datur
smo sapie alii smo scie Et i h aut
oia opatur unus at spus diudes singlis
put vult Ez vitate iustitie ispirat qn
doc qd sit unicuiq tribuedu Bc gg doc
oem vitate Zo ondit hij dom opla
cencia cu addit No em loquitur a semetipo
s qcuq audiet loquitur Ubi adotendus q
duplicem oplacentia facit i hoc spus s
Una sz q dat ei intelligencia de psonis
diuinis illuminans hos ut credat q pr e a
q pcedit filius z a prie ac fio spus scus
Ali q qcq ht ipe spus scus ht pcede
Io no a semetipo s qcuq audit loquitur q
eius audire e ipm pcede Alia igi notat
qua loquitur qui vitate inspirat e Est
itaq prima oplacencia ista dom ispira
cio dinor Za vo e revelacio futuror qd
qsubdit Et q ventura st anunciabit vob
Et bn ex hac pmissione nona osterii
letcia q pectus elevat st letificat me
te dista Ad mellu ei ut ait Crisos ita
audiu e genus huanu ut ad futura sciend
Ul sic Spiritus s adveniens corda disciplor
illustrans ventura eis psecucones qs pro
x noie passuri erat anunciaut ut dum
eas ognosceret fraudent z mins affligere
ret ias posse z ex eis pmium sparet z
pmissu Ul aliter p Bed Que ventura sut
anunciabit vob Cu gaudia vob celestis
prie ad memoriaz iducit itm q inciant
eis mala q p noie xo ofessione erant
passuri z pmia q p eis erat recepturi
Deide cu dt Ille me clarificabit z Po
tita utilis qua facit spus s i clas e no
ticia z euidecia xi Et h euidetis notitia
dupr pt intelligi i hns vbis Uno sic spus
scus illumando corda aplor atq fidelium
no z diffudendo i eis cu tes declarabit
eis qualiter filius e pri coequalis ut ofitear

ab eis qr ipe e splendor glie et figura
substancie eius portansq oia vbo virtut
sue sedes ad dextram maiestat i excels
vt d Ebre i. Clarificabit g filium spus
sanctus adveniens ut i e q prius eu ho cede
bat intelligat patri equal Et q i ista
equalitate ab ipo filio pcedit ide spus s
sicut pcedit a pre Ideo addit Quia de meo
accipiet Accipit d eo id qd e scz sum
ee Et qr qd tm a vitate pcedens annu
ciat veritate Ideo addt Et annciabit vob
Non g mirum si adveniens doctus e oez
vitate qz a vitate pcedens annciabit
ipam veritatem Aliomo ista clarificacio pot
intelligi sed q exponit Aug sup Iohez
Spiritus n. sanctus veniens i discipulos xm cla
rificat id e clare ostendit et manifestat qui
p ipm illuminati et inflamati discipuli fidu
cia repleant timore expulso annunciaverunt
hominibus xm ac si eius fama diffusa e
toto orbe terraz Quod enim ipi factum erat
virtute spus sancti h ipm spm sanctum dixit fac
turum Ipsi g aptis mediantibus nomen xi
spiritus s. divulgat ac p h ipm xm eis
de mediantibus revelat et clarificat Quod
bn insinuat vba q dr Ille me clari
ficabit Secte pnlo autor Et ne credat
maior filio vl sapior ipo Ideo addit
Quia d meo accipiet et annciabit vob
Et h vltio annecti ne a misterio trine
clarificacionis excludantur apli Ideo adiungit
Et annciabit vob ut scz p vos nom meum
hoibus innotescat h n mo ta spm sco qm
discipulis eius attribuit scdm nos manifestacoz
Ioh xv d. Cum venerit paraclitus quem e mit
tam vob Infra Ille testimonium phibebit d me
et vos testimonium phibebitis qa ab inicio
mecum estis Moral at aqm estis sibi lxt
ab hoibus aqs effectum gracie qui vadens in
suo effectu ad eum q donat graciam eo mo q
deus e Io. iij Spus vbi vult spirat Et is
Et nescis vnde veniat a quo vadat Si g
ho i tali subtraccione pigr sit considerare
causas tal subtraccionis dici pt ei q nemo int
rogat quo domine gracie vadat Cognita at
tal donum subtraccione causis efficitur qz a do
se delictum credit Sed eum tal primacio

mundum efficit hoiez humiliorem et p ius
ad gratiam magis dispositum Ideo congruit sibi
dici pt Expedit tibi ut ad tps h dono
priveris qz si no privatus fuis eo paclita
te adhuc indisposito no mitta Si aut
privatus fuis te humiliato mitte Et cu
venit p nouum augmentum gre Ille argu
et i te mundanas affectiones d pcto scz
quo minus credis i xpm fide operante per
dilectionem eo q tal fides et opacio prius erat
tepida et remissa Et d iusticia scz q volu
isti imitari i xo q ipr morteciaz et in
secicionem init ad patris gloriam no amplius
videndus mortal Et d iudicio q ondet te
prius minus debite considerasse ac timuisse fa
ciendo q ipm sic considerans ut scies Quia sic
princeps mundi huius demoto sue potestatis iu
dicatus e ita q no timet ipm depravatum
scd p maliciam iudicabit Et quamvis vid
ta sunt noua hoi sic preta gra tn no
fit subito i oibus pfectus sz pocius quando
pficiat ta i gra q i donis spus sancti doce
tis eum oem veritatem fidi doctrine et iusticie
Vnde q vitate congesat ho p fidi lumen quando
quemcumque ipsi pfessionis divinis adiuvare operat
Et p veritatem iusticie clarificat i ipo hoie
xps vt dicat cum aplo ad Gal. ij Vivo
ego iam no ego vivit aut i me xps Ita q
attendat doctrinam eius i. Cor vi Empti
enim estis pcio magno ideo portate et glo
rificate deum i corde et corpore vro Quod nob
ipe largiri dignetur q e bndcs i scla scl Amen

Dominica in rogacionibus

Amen dico vobis Si qd petie
ritis patrem i noie meo dabit vob
Iohis 16 Quociens aliqs vult
optinere donum aliqd videtur tria convenire ad
optinendum donum postulatum Primum e libe
ralitas dantis Secundum oportunitas tpis Tercium duo
videtur insinuasse xps cum dixit Primo omn
i te spcialit duo. qd importat liberalitate dantis
Et tu das illis escam i tpe opteno qd manife
stat opportunitate tpis Tercium qd convenit ad
optinendum postulatum e ydoneitas po
stulantis Nam teste Greg Cum is qui
displicet ad intercedendum mittitur irati aia
ad deteriora provocatur Predicta vo tria scz

libalitate dantis congruitate tpis et ydoneitate petentis. Xus ppa sua r̃ro i mitoria oroe integre repri declaut dicens Amen dico vobis Si qd pecieritis patrem in noie meo dabit vobis. Ubi po manifestat donantis libalitatem i hiis Amen dico vobis. 2o subiungit tpis optunitatem i vsqz modo no petistis quicqz. 3o introducit petentis ydoneitatem i hec in pbibus locutus sum vobis. Circa ad primum in quo manifestatur libalitas dantis opz attendere quinqz petitionis obiectum subiectum pincipium exauditionis modum 7 eius effectum. Obiectum petitionis est ipa res postulata. De q pmittitur Amen dico vobis Si qd pecieritis p. Sed dicit qd dicit Aug i originali Illud est mihi mere aliquid qd est pmanens 7 stabile 7 p consequens ptinet ad vitam eternam. Res ergo postulanda que hic pmittitur xo obtinenda est ptinens ad vitam eternam. Et quia filii zebedei magis ad tpales glaz quam eternam postulabant sedem ad dexteram 7 ad sinistram xi Ideo dom est Nescitis qd petatis. Non enim petebant quicqz i. aliqd stabile 7 ppetuum sed potius transitorium 7 caducum. Ex hoc autem qd obiectum petitionis fiende i noie xi debet esse aliqd eternum. Patz quare multi petunt i eius noie 7 tamen no obtinent qz no petunt qd i. aliqd eternum sed tpale potius. 2o opz attendere peticionis subiectum De quo dicitur peteritis scilicet vos apli 7 siles vobis i fide. Teste namqz ceco nato sed iam illuiato Joh 9 Scimus quia deus peccatores no audit sed siquis cultor eius fuit 7 voluntatem eius facit hunc exaudit. Ex hoc patz qd multi no exaudiuntur quamquam petunt i noie xi qz eorum peccata eos reddunt exaudicione indignos 7 i pphensione dignos. Unde i ps peccatori ait deus Quare tu enarras iusticias meas Et i Tu vero odisti disciplinam. Sunt illi de quibus dicitur est pverbiorum 1 Tunc invocabunt me 7 no exaudiam mane consurgent ad me 7 non invenient me eo qd exosam habuerint disciplinam 7 timorem dni non susceperunt. 3o oportz attendere huius petitionis originale pincipium De quo additur patrem. Sicut n. pr est a quo est omne datum optimum 7 oe donum pfectum descendens. Ita ipse est pncipium a quo pncipaliter postulare debes. Ideo bene dicit salvator Nunc veri adoratores orabunt patrem in spiritu et veritate. 4o autem opz attendere huius petitionis medium quod fundatur scilicet meritum xi De quo subditur In noie meo. hoc est i virtute nominis mei. Est autem virtus nominis xi salus 7 salvacio eo qd ihs interpretatur salvator. Sic ergo no pro sono vocis tamen accipitur hoc nomen salvator sed pro re significata scilicet salute. Et ideo no petitur i noie eius quicquid petitur contra rationem salutis. Sed de hoc dictum est Jaco. 4. Petitis 7 no accipitis eo qd male petatis. Ille n. male petit qui contra salutem ppriam aliquid petit. Unde Aug super Jo. Non ei sonum litterarum sed qd sono recte ac veraciter intelligitur hic accipiendum est cum dixit In noie meo. Unde qui hoc sentit de xo qd non est de unico filio dei sentiendum non petit i eius noie. Cum vero qd est de ipso sentiendum assentit spem in eius noie ponit 7 accipit qd petit si non contra suam salutem sempiternam petit. Accipit autem quando debet. Quedam n. non negantur sed ut congruo dentur tempore differuntur. Quinto attendere oz huius petitionis effectum De quo subditur dabit vobis. Ubi attendas qd non dicit dabit sed dabit vobis. Sancti n. pro seipsis orantes 7 rem utilem sue saluti postulantes exaudiuntur. Si autem res postulent cuius contrarium sit utilius ad ppriam salutem quam est id qd postulat non exauditur ad votum sed ad meritum. Sic paulus petens a se auferri stimulum carnis angelum sathane non est exauditus ad votum sed ad meritum. Ideo dicit dominus est Sufficit tibi gratia mea nam virtus i infirmitate pficitur. Cum autem sancti petunt pro aliis interdum petunt 7 interdum non. Due autem cause possibiles sunt ppter quas preces sanctorum pro aliis non exaudiuntur. Una est perseverantia i errore. 2a est obstinatio mentis. Unde super Jo. Jer. xi Tu ergo noli orare pro populo isto nec assumas pro eis laudem 7 oronem qz non exaudiam te. Dicit Glo. Duo sunt que obsistunt sanctorum orationibus ne exaudiantur a dno. primum est error incorrectus permanens. 2m est cor impenitens sine finalis impenitentia. Dicit eciam ibidem Glo. qd sanctorum oros obsistunt

ne di P' qd' moysi dr Dimitte me
ut peccata plm istu Se' 2a pars
pu̅lus ecum V̄s mo no petist i no e
In q describit oportunitas tpis Ubi po
ptiti tpis ignorancia commorat 2o spe
obtinendi postulata corroborat 3o for
ma petitois dimat 2a i pecti e t acci
3a i ut gau v. Po go ignorancia qs
habuit discipli d' vtute nois x i tpe
ptito commorat dt Vsq mo no pe
tist quicq̄ i noie mo Ead quid duo
bg mod' visi pt po ut itelligat
sic discipli qui x i sm om no pfecte
cognouit vtute nois eg Et qr nulla
petit i vtu e ig que ipotetu ad dad'
existat vl' potente ignorat Ideo in
peterunt i noie eg an adventu spits
sctī Ita q ignorancia vtut nois illis
fuit eis tunc occasio no petedi Alio
mo Et apli cognouit aequa vtute
nois x au resm om tu no petierunt
i noie eg quicq̄ Sia no petiuerit ali
q̄ ppetuu t etinn Et qr oe qd' non e
ppetuu no e qcq̄ n ptt ad ppetuu
ordina Ideo bn dictu e Vsq modo no
petist 2o corroborat spe obtinendi
postulata dicens petite t accipietis sq
acq ptinet ad etna salute t hoc in
noie meo petetis n tla dictu e ayt
Omis q petit accipit t q qrit ivenit
t pulsanti apiet Sz ut clarig infor
ment d'ic qua i x noie debet pete
deriat qd sit postulandu dicens Ut
gau m vrm pleni sit Ubi adutendu
e Ex gau m no e plenu qu e de re
habet pfictoz seinipleua Ite qn e d'
re q no replet appetitu t desideriu
possidentis Ite qn e d' re q he poi te
pmixta; malo It eo qn e d' re que
pt pdi qr corpo q time eg amissio
dimint cplentu gaudy ex timore
pdendi re q ex amore possidet Sia g
ulla res cit btitudine etna repit i
q sit eiodia psto q ex reple possit ap
petitu roanalis catue t q no sit in
pfectoi coniucta Postreo pacis acqsita
fuit pdi no possit hic e q d' nulla
re creata pt ee gaudiu plenu In
etna vo glia e status oim bonoz ag
gregacoe pfcus So i d bonu pt ee eu
gaudy plenissimu dicete dno ad mo
ysen Exo 33 Ego ostenda ti oe bonu
Et pateat dicete cristo discipl' Jo xv h
locutus su vob ut gau m meu i vob sit
t gau m vrm ipleat 2o i ead' glia
e sacietas ois appetitus dicete ps
Saciabor cu apparuit gla ta Et itm
Adimplebis me leticia cu vultu tuo Et io
pt i d bonu face gau m plenu Mt i
ayt 25 Intra i gau m d' tui Et bnd' dt
Intra i gau m dni t' In cetis rebg q
st infra deu intrat gaudiu i hoiez
qa appetitus maioz e qs sit bo m pos
sessu et appetitus supat abitu omis
ig bonu Sz i bono etno appetitus supe
vat a bono qa maig e i d bonu qm
sit appetitus ipius capacitas Et e ipe i
trat i gau m tqm i ceptus i eom 3o i
ead' glia e bonu oi malo ipmixtu di
cete Jo Apo 21 Abstget deg oz lacrima x
Et io pt causae gaudy plenitu ne Ead'
bu ou ysy li pona deserta eg qs d'licias
t solitudine eg qs ortu do gau m t le
ta iveiet i ea gra z acco t vox laud
Et ibid' expssius Itm redepti st a dno r
vtent t venient i syon laudates t leta
sempit na sup capita coz gau m t leta
obtinebt t fugiet ab eis gemit t dolo
4a i ead' glia e securitas ppetua obti
nendi bonu glosu Et io potit gaudiu
ee plenu dicete dno Jo 16 Et gau m
vrm nemo tollz a vb Se' 3 ps pu lis
h in pvbius locutus su In q introduct
petentis ydoneitas Ad qua ta gri e ou
1m e pxia illuiaco 2m e accepta dilco
3m e fidi accomoda o su fidel' adhesio 1a
i Et io dico vb qr rogo p 3a i Et credidist
qr exivi a pre Po go ad ydoneita pe
tentiu gerit pxia illuiaco intel sienda
p xom d' q dt h in pvbius locutus su vb
id e obumbrate t obscure Et hc conveniens
fuit e qr ad e no erat capaces pfudoz
misterioz apte t clare vob i relaudom
Tunc ei visitas erat vbu ps Apoz i

pabol'os meu Bz vet hoa s. mee ve
sim' Cu ia no i pvbus loqr vb i sub
velaie ꝛ obscuritate Bz palaz d' pre meo
annunciabo vob' ut s' p notas eq a q' pe
te deat' sit' ydonei ad petendu Et tunc
ogito pre ꝛ ec' merito In i' die petet'
i adveniente clarit' notic' i no' mo pe
tet' h' e ei' a dics d' q' Ro. 13 dr Aplus
Nox precessit dies aut appropiqt Adventus e
Sic d' Aug. i oigl' h' dies d' q' dr essz i
i' die no pt intlligi dics etne luc' qz ta
no erit aliq neccitas annunciadi d' pre que
videbut secuti e Nc erit neccitas aliq
postuladi Debz g' refri i h' dics ad die
ul' tpe advets spus sa i q' apli accepto
dono scmo tuq pre cognuert q' vtute
nois x' Deide cu dr Et ne dico vb q'
ad ydonei' petenem cocive grata ꝛ ac
cepta dilcio sb h' vb Et ne dico vb q'
c' rogabo prem d' vb s. tqm p qbusda
exinct a dilcone vna pvus Et tamqz p
hyp q' i dilcoe l' applicoe prima no sut
finati Ipe n pr amat vos eq signum est
Cia vos me amast' Cum e q aoz quo
diligit deu no e ca q deq nos diligat
pr qd dr 1 Jo. 4 No qi nos dilexemus
eu s' qm ipe prior dilexit nos Et h' dico
d' aore q' nos diligit deq ab etno Et d'
aore q' nos dilexit i effectu p graz p
venientem Unu at ad pdictu dirplice
amore amor nr quis no sit ca eq est
signum eius Et io sic exposui clausulam
pdictam Ipe n pr et Alio' pt intlligi vbu
pdictu d' amoe q' deq p graz sequete
l' subsequete bonoz opa ꝛ affectq accep
tat Acceptaie at e quedaz amac Et hoc
md clausula pdicta pt sic intlligi Nc
dico vb q rogabo prez p vob ti p illis
quoz opa no sut pri accepta vl' aput
eum meritoia Ipe n pr p acceptaco amat
vos Cyra' e q vos me amast' ꝛ p amoz
m adhesist' h' at mo 2' pt intlligi i
Joh 14 Et at diligit me diliget a pre
meo Et ibid' Si qs diligit me sermoz meu
svabit ꝛ pr meo diligit eu Deide ai dr
Et credidist' qa a do exiui. on' q ad y
donei' petem cocivit firma ꝛ fidelis

adhesio Ca qua oudi' p' fidel' adhesio
eu dr Et credidist' q a do exiui P' fidei
declaracio sui ofircacio i Exivi a pre R'
dicta ꝛ qfessio i dicut ei disci' Ecce nc p'
g' oudi' fidelis adhesio sub h' vb' Unde
dico q pr amat vos Et mito q p sinca
tate fidi credidist' q a do exivi. tuz q'
ad etna gnaconi qua exit filiq a pre
sic deq d' do Jux i Joh 1 i vbu erat aput
deu ꝛ deq erat vbu Tum q' ad tpalem
incarnacom qua exyt filiq a pre p esson
humanacoi Jux' qd dud' sc' Et vbu caro
factu e Ut at huq fidi certitudiez et
sincritatez apptet adiungit eiq declacoz
sive ofimacom dicens Exivi a pre s. p
etna gnacoz ꝛ veni i mundu s. p tpalez
incarnacoz Itez reliqo mnd p corpal'
psie ablacoz ꝛ vado ad prez s. p passu
pti hois glificacoz De h' dcm e Jo 13
Sciens ihs q venit ho eq ut trnseat de
h' mundo ad prem ꝛ qm a do exivit ꝛ
ad dm vadit Et qm dicta clarite pdcoz
vboz illmati ad aqm notitias maioz p
venit eta credet d' x' Jo subdt cu ta
coz qfessioz eu adiugit Dicut ei discli
Ubi dica' qfite' d' x' p' doctine claritate
2' sue inuestigitate 3' expimut sua credu
litate P' i Nuc scimq q scis oia 3' ibi
In h' cre Confiten' g' p' d' x' doctine
claritate dic' Ecce nc palaz loqris ꝛ
pvbm n'm dic' sez i h' q dic Exivi a
pre ꝛ veni i mnd ꝛc Videba' ei eis loqu
clare d' sua icarnacoe dice' Exivi a pre
ꝛ veni i mndi Et eo d' sua glificacoe ad
iugen' Itim reliqo mnd ꝛ vado ad prez
Et qm h intlligebat dicti sic vox ipsa
sonabat Jo addt Et pvbm n'm dico
2' qfitet' d' x' sue inuest'tez cu subdut
Nuc scimq q scis oia h' at sez x'm scire
oia intlligut apli ex duobz P' ex h'
q cognoscebat coz cogitacoes ꝛ cordiu
secreta atz ead' revelabat eis dns Vos
me amast' ꝛ credidist' q a do exivi 2' ex
h' q dicebat secreta divina sez q pr ipos
amaret ꝛ peten' exaudire' atz silia Et
qm ex vtroqz intlligebat x'm omniscietem
Jo subiugut Et no e opq ti ut qs te itrogz

Cu dicat qr scis oia aug ab aq' aud
scis q cogitat z qd te scandalizet z qr
interrogare velit Jo ad ismuand' e met
eg aceptu no e nec ut te interroget
Ulto exprimit ex pdict' sua fidelitte dce
Et i hr credim qr a do existi Qz at sic
itelligi In hr qr oia scis a tepo credim qr
a do existi Prim n di ea itelligebant
scie oia tam secta qr publica tm etna qr
tpalia tm futura qr pterita z eos puiacx
qbz gsscere potant qr esset eat deq z a
deo exiueat no tm creata s tm deq
Sic at xc i qpm deq exit a pre petua
gnatoz ita i qpm ho exiuit p carnis
susceptoz eg exitq fut ad maz ipacoz

Do infra octau ascen

Cum venit paclitq que ego
mittam vob Jo 15 Rubrica
fuit tam nuim ad vita etna
habeda ab inicio creatne sic agnicio
vitat z adhesio firma i ipa Et ecouso
ng vinqz pot vita ipaz n qr a vite
discessit Vn salvator ostet qr h' pm
aulm cecidisse a bta vita qr cecidt a
vitate Joh 8 Ille mast homicida erat
ab inio z i vitate no stetit Et qr estq
veit onde via qua pgit ad vitam
etna Jdeo d' seipo dt Joh 18 Ego in
h' natq su z ad hc veni i mudu ut testi
moim phibea vitti Vez qm puna sua
corales ablactuo erat d' mudo gsecerunt
eos q viderat z audierat eig opa
z doctina i officm pdicande vitt Sed
qm sitat mudi sic e coma vite sic
tenebre st gtrie luci Siitq erat ut
sic dilectos tenebraz odiut amos luc
Sic dilectoes sitat mudae habent
odio eos q pdicatum erat vitate Vt
at no dimitteret sue pdicacos officm
timoe psecucoes vitt pdicare eis odm
mudi ad ipos z psecucois imanitas
z anxim tm seuicia psecutoz Et sic
hemq ta sa intu officm mudanm odm
z dim anxim Et h' ta p ordine exprt
summa erum pu q dr Cu venit pa r
Vbi ont' po pdicande vit officm Inpri
2o pdicate vitt odm i h locutq su vb

Tao q aspitate psecucois anxim Et h'
faciet vt Cautu ad pm Bam qr officm
pdicande vitat reqrit gsolatoz in adu
sitatibz qs ppr pdicacos officm aliqn
incurrt illi q pdicat Reqrit eos isfallibi
les gsolatom ne erraret i dubyis Req
ut tmo etn agnutom z expru ne meu
aan d' ptis Et h' ta esq dt gauie i
eos qbz gmiserat pdicacos officm po
em pmittit eis gsolatoz i adus 2o g
silatu i dubyis 3o expie az i ptiis
2a i Spm vit 3 i Et vos testi phib
Po go pmittit eis gsolatoz i adus dns
Cu venit paclitq qr e mitta vob a pe
spm vitat Paclitq qrpe gsolator dicit
pmittit go eis gsolacos dom ut ex
fiducia tati gsolator no tiãant pse
com adisa n e aspitate eciud dittat
redde testiom vitati Ac si dicet Adusa
quid passiu est pdica vitate mee
pa e i smi vos z ascensiois s no fraga
mi i ipis qr dom gsolacos celestus
mittam vob qd nos faciet i cbulacoe
gaudetes Vnde dudimq Spm aut
scm veniete gsolatom dt ab opacone
ei nome ipouco qr no solu eos qs
i ipis dignos se ab oi ptbacoe redit alie
nos Vez est incredibile qd da gau m eis
ebuit sempina qrpe leta i coz cordibz
esat quoz spitq e habitator 2o ne for
te erraret i dubyis pmittit eis isfal
libiles gsilatom z vcace inspiatom
d' scerct dns Spm vitat q a patre
pcedit Vt sic ex eo qr paclitq e dat
fiducia gsolate Ita ex eo qr sps vitat
e dabit scia agnoscet eo qr docebit
oez vitate tam vite i glaude qr instiae
gsuade qr eos doctne pdicade cu aliq
pe ptz ad gsseruds pre celeste z hac
doce pt qr a pre pcedt Alia ptz ad fi
liu i qpm e deq z i qpm e ho hac doce
bt etia i e testiom phibebt d' me Ipse
ei sps s advenes i dsalos intes tata
efficacia ebuit pdicacoi coz q testifi
caba' di filiu cerfixu z a mortuis susci
tatu ut i ipm crederet z q puus cru
cifixeant z q pus ipm inqz viderant Sic

pz Act. z. z deicceps p totu libz Vnde
Aug. Tale paclitus testimoniu de me phi
bebit ut eos faciet i me crede n videt
3o qa viris pdicanda exigit ctu z expti
cognitonem Ideo pdicat eis ut de hiis q
videbant reddebant testioniu q virtute co
noverat i mlts ptibs Et vos mqt testi
moniu phibebitis qz ab inicio mecu estis
Ac si dicat s Aug. Et vos potis pdicare
qd nostis cum ab inicio mecu estis Et si
querat quare tunc plus pdicatu erat qz
tunc cu ita bn scirent ea q videbant sic
postea scierent Est dic q no ita bene
sciebat ea antea sic post s s adventu qz
tunc q videbant intelligebat spu sco do
cente Et no erat tunc ita constantes ad p
dicandu sic post s s adventu Sic pz i petro
q an s s adventu ad vocem ancille vocem
xpm negavit quem post s s adventu nec minis
nec flagellis affectus pdicare desiit Vt
dt Cris i ol Aug. Dabit vob fiducia p
hibendi de me testimoniu caritas diffusa in
cordibus vris p s s q dabit vob ille ipse
testioniu phibebit z testes fortissimos fa
ciet abstulit inimicis vos timor z inimicos
odia convertit i amorem Sciat at pdicaverunt
apli ea q a xo viderit pz i Jo i ep dt qd
vidim z audivim z man nre contrectaverunt
qd oculis nris pspexim de vbo vite an
nuncciam vob Et 2 pet i de testimonio pet
hec qd reddidit Cristo vidit xo transfigura
z magfica gloriaz z audit voce patna
que ei ipo fuit i monte thabor ut he
historia aput xom Sc 2a ps pit ero
Hec locutus sum Ip q descb odm pdicante vit
pot at cle odm que psecucioez i pdicant
d q psecucioe si fuit ipis sa scandalosa re
Et ideo salvator pmunires discipulos q psecu
tores qbs passim erat pdicatio vitanda pro
pdicat eis aliq p pmunicione 1o subiungit
qd ab ifidelibus paciant 2o quo eoz psecu
tores augeant Vo go dt sic Hec locutus sum
vob ut no scandalizemini h c ut no sumatis
occasionez ruine l retrahemi a linquendo pdicacionez
virtutis ex psecucionem inminente Scandalu
eni e ipactio repellens ad cursu pt cum
turbacio z psecucio ipis sa debeat ee occasio

ut si augeat a bono z omittat opus ac
cos retractu vt go ch in ipso sio ii quiet
scandalu i cordibus discipulo x pdix eis gm
bites psecucionem sustinere Cnta s Gg minus
feriunt iacula q prevident Pdixit in eis
eis anxi gne affutue q gra paciatu
z tranquillitu reddet eorum aium Et i psecu
cionem arbitratibus collocatu Jux ch ps
pax multa diligentibus lege tua z no e
ill scandalu vt Aug. allegat s Joh Vo
stringes q ab isidelibus paciant dt Abs
synagogis faciet vos Iudei quippe igitur
di musti ad s xpm z sua q ex legis obssua
cia tempali erat volentes diffundere puta
verat ee contrarios legi sue z a suo consorcio
expellendos qui s credebant i xpm Et iaz
ordinaverat illu si ex synagoga qui
xpm confitere eu ee Jpm qd futurum erat ut a
plos q xpm pdicatur erat no sine gra
bus psecucionibus z verberibus ac pcis dominis de
suis synagogis expellent Sic pz de ste
phano paulo z aliis discipulis x i actibus aplorum
Sine psecucio ne si subito abs provisione
contingat eoz aios mis pturbaret pdicat
eis i pnti eu dt Abs synagogis facient
vos s ipi virtute fidei mee qm pdicabitis
Deinde adiungit quo eoz psecucioes augeat
et ap gentiles z ydolatras eu a synagogis
iudeorum eiecta gentibus pdicabit xpm dicens
Sz venit hora ut ois q interficit vos ar
bitret obsequi se prestare deo Tanto n quosi
dicat aliquos psequit quanto magis credit
se psequi instu negocium Et hoc maxie vim
e qui i eu negocio se deo plus placere z p
ctes psecucioz s cultu exibere z io tanto
fortius z inmanius psequit quos odit Sic vi
dem i subiectis aiam dum temporal q se tanto
plus placere dno credit quanto ios qs dicunt eos
hostes fortius psequitur z punit Et ad aplos
si sparit iuste agere z ios quos gvat eos iuste
pati Sic go iudei habebat zelu legis dine s
carnale intellectu z no s sciam i vim z spi
tuale intellectu videtes q ad pdicacionez a
plorum convertent homines z q oia veteris testa
menta z sacrificia ac cerimonie delinquerentur
z contempnerentur estimabat deu plus contempni
Et io psequi sunt illos q fide x pdicaverunt

arbitrates se hc facere p defensione legis
dei et zelo testamenti eorum Io. infideles aplos
et xpistianos arbitrabantur obsequium se pstare
deo Sic dicit paulus de se Act. 26 Ego
quidem existimaveram me adversus nomen ihu
multa debere contraria agere quod et feci in iherusalem et
multos sanctorum ego in carceribus inclusi a principi
bus sacerdotum potestate accepta Et cum occiderentur
detuli sententiam et per omnes synagogas frequenter
puniens eos compellebam blasphemare et am
plius insaniens in eos persequebar usque ad exteras
civitates Iste ergo habebat zelum legis non tamen
secundum scientiam arbitrabatur obsequium se prestare deo
qui sanctos persequebatur Sic et ydolatre persequentes
et infideles predicatores veritatis divine arbitra
bantur se obsequium prestare ydolis herculi a
pollini et ceteris ydolis Secunda causa persecutionis
Et hec facient vobis etc. In quo ponitur anxietas que
a sputate persecutorum Est autem auxilium dupp
primo oritur ex ea procedit 2m ex noticia pas
sionum primum insinuatur cum dicit Et hec facient vobis
quia non noverunt patrem neque me Causa ipsius
quia apli passuri erant fuit ex parte perse
quentium ignorantia patris et filii eius quasi dicat
hic hec facient vobis scilicet quod ex synagoga vos
eiciant Et quod interficientes vos arbitrabuntur
se obsequium prestare deo quia non noverunt patrem neque
me Ac si dicat sit Causa sufficiat vobis in
consolationem propter me et patrem pati Anxietas
ergo propter difficultatem persecutionis duplex in hoc
verbo insinuatum est Unum quia ex quo apli tamquam
pueri et filii magistri passuri erant tribulationes
exequebantur officium predicationis multum eis anxio
illum conferebat quia propter dei patrem sermonem ad
versa Ihesus Ioh. aut Beati eritis cum vos male
dixerint homines et persecuti etc. Gaudete in illa die
quia ecce merces vestra multa est in celo Aliud est anxietas
eis ea debuit ex hoc verbo scilicet hec facient vobis etc.
propter innocentiam Cum ipsi propter demerita peccatorum
suorum pati faciet ex hoc pro ea pacis non
allevatur dolor passionis Sed cum quis si ultimis
mala consequitur innocens pati iniuste ex hoc tal
labitur persecutio et cum magis consolatus redditur
Sic ergo apli multum timebant si consolati erant propter quod
a mundo multo erant persequendi Et ideo confirmavit eos
fortificat ex ignorantia persequentium scilicet quod
persecutivum eos hec facient ex ignorantia veritatis
ex quo magnum eis tribuit auxilium in tribulationi
bus Deinde cum dicit Sed hec locutus sum vobis etc.
Insinuat anxietatem quod oritur ex noticia seu pre
scientia passionum quas erant passuri Unde
ei dicit Aug. super Ioh. Nec ignaros atque imparatos
alios mala irruentia quamvis cito transitura
turbaret hac fuisse tamen ut hec eis pronun
ciaret ostenditur dicens Sed hec locutus sum vobis ut
cum venerit hora eorum reminiscamini quia ego dixi
vobis Iuxta hoc autem predictorum scire attendere
primo quod dicit Cum venerit hora 2o quod adiungit
eorum 3o quod addit quia ego dixi vobis Circa primum
cum scilicet Cum venerit hora mittit quod omnes peccatores
quasi mali habent sicut bonos bonis est et quam
horaria id est duratio in hoc continens Primum quod
ex sua brevi duratione minus pertimescenda
est Et ideo dicebat Aplus 1 Cor. 2 Id enim quod
in presenti est momentaneum et leve tribulationis
nostre supra modum in sublimitate eternum glorie
pondus operatur in nobis Circa 2o quod addit scilicet
Eorum intelligitur quorum hora ista est secundum quod sit
quia non dei non angelorum non sanctorum sed potius
peccatorum debetur intelligere potestatem malorum supra
bonos in hoc tempore conformitati veritati et iusticie
quia destituta iusticia et veritate in sola potentia
gloriantur Imitatores ex illorum effecti quibus
dicitur Luce 22 Sed hec est hora vestra et potestas tene
brarum Circa tertio vero quod addit Reminiscamini
quia ego dixi vobis colligere debent electi quod in
pati presunt a reprobis in deo providente et permit
tente Non autem providens permittit electos
temporalia mala pati in magna bona eterne
dei reprobis Propter quod tollerabilius debent mala su
fferre scientes ipsa a deo propter eorum utilitatem provisa
Verum autem circa eorum anxietatem supradictam ponitur in missa de sancta
trinitate non inutile existimo aliquid addere quod
ad personas divinas que sunt vere distincte personas
in trinitate pertinent Sciendum est igitur quod ista aliqua
hic exponuntur pertinentes ad spiritum sanctum sicut spiritus
sine appropriate Et aliqua pertinentes ad filium Et
aliqua pertinentes ad patrem Ad spiritum sanctum pertinet
quod sit advocatus consolator et declarator sive
confirmator Ad filium pertinet quod sit mediator
et reparator Ad patrem vero quod in eo sit principa
litas et auctoritas Et has proprietates personarum
divinarum exposuit xpistus in presenti huius euangelii
Prima de spiritu sancto quod sit advocatus et con

ꝯsolator ostendit ex noie paclitus Cu
venit mitt paclitum Interptat n paclitus
advocatus n no et ꝯsolator Advocatus at
ptato est apt di misericordias facit qs īspirat
p petorm advocare trinibus Consolator at
dr est spc veie tribuc propitatibus ꝯsolator
operatur i intib eorum qs ipletur Item dr
ꝯsolator qr hoibus viatoribus et i hac va
lle misie ꝯstitutis quada ꝯsolacone tribut
de spe felicitatis etne Item dr ꝯsolator
qr ꝯstitutos int mdi adusitates ac tribu
lacoes ꝯsolatr ex noticia pmiorum qd p
tribulacoes ꝯseq meruit ut si ꝯstantissime
pseneret Vn et paulus ut attribue spi
tui sco ꝯsolacoes qs electi de tribulacone
mdi pcipiunt et eos de spe felicitatis etne
dicens Ro v Gloriamur i tribulacoibus sciet
qr tribulacio paciencia opatur paciencia at pbacoem
pbacio vo spem spes at no ꝯfundit Qa ca
ritas di diffusa e i cordibus nris p spm
scm q datus e nob Ex at ide spus scs sit de
clarator ac ꝯfirmator ondit xus dicens Ille
testioim phibet de me Phibuit n testio
niu de xo pr i baptismo et i trasfiguracone
dicens Hic e filius meus dilcus Propter qd dixit
ipe xus iudeis Et testiom phibet de me
q misit me pr Secundo phibuit testioniu de
xo iohes baptista Jo i hic venit i testiom
ut test phiberet de lume ut oes crederet p illu Et
itm hic e testioniu qd phibuit Joh qa
vidi spm descendente Et i Et ego vidi
et testioniu phibui qr hic e filius di Tercio
qr testiom phibuit de xo scriptura Joh v
Scrutamini scripturas et ille n sut q testio
niu phibent de me Quarto xo testiom phi
bet opa Jo x opa q ego facio i noie
pris mei ipa testiom phibent de me
Quinto testioniu phibuit de xo sps scs Et hic
mitr Primo qui i spe columbe descendit sr
eu aitur mt iii Secundo qui i nube lucida obum
bravit eu aitur s i Tercio qui i aplos descendes
fecit eos fortes ad testificandum de xo ut hr
act i Accipietis virtute sps sci svenient
i vos et eritis mi testes etc Et eod e virtute
magna reddebat apli testiom resurrectio
nis xi dni nri Ex at filius di sit rpa
tor et mediator ex hic pz Qa sic ipe e

media psona i trinitate Ita mediat int
deu et hoies Propter qd et repat gram huma
m rstitucoe ei inocenciam p qd fecat
hoies dignos ut mitteretur eis sps scs Jo
dr i lra ajunta vb Tamen n dom no
fuit datus humano gnri ad inocencia
rstituto Qa d bm issima Jo i Nondu
erat sps datus qr ihs nodu erat glorificatus
Dicit at que ego mitta vob ubi expositu
e Et i hic ondit q sps scs pcedit a pre et filio
tanq ab vno pncipio Jo dt Spm vitatis i filius
q e vitas increata Et adiungit Quem a
pre pcedit Et i hic notatur i pre pncipa
litas et auctas qui dicat Ilus ego mittam
sps scm tanq a me pcedente tn hui pcessio
auctas e i pre Propter qd ego ita mittam
a me q i ipo pre e fontalitas et
auctas sue pcessiois Ex n a me pcedit
sps scs a pre hec Ex at a pre pcedat hic
ht a scripo Qa n a filio pcedit io filius dt
mittam Qa eos a pre pcedit io addit A pre
mittam Qa d ut nob fiat logos In die
penthecostes

Si quis diligit me sermonem meum servabit etc
Joh i e Providencia dei sic
disposuit effectus spuales
quos fecit i mundo qr i corpalibus rebus
plantavit qsda silitudies eaudem Hoc
aut ideo factu videtur ut itellectus humanus
p ea q i rebus sensibilibus pcipit ꝯsurgat
ad credendum atq ꝯgnoscendum id ad q p sua
industria no ptingit Videmus at i hiis q
ex tra nascuntur hunc ordine a deo plan
tatu qr ad fructus vberes pducendos ꝯcurrit
bona disposicio ex pte terre virtus pluvie
ex pte aeris et sollicitudo culture ex pte
cultoris Ad hanc g corpalium silitudiem
fructus boni opis spualis requit bona
disposicoem i opante supna pvencoem
i inspirante et sollicitam admonicoem in
exhortante Que tria pntis ewangelii lecio
manifestat cum dr Si qs diligit me In
quo quide ewangelio manifestat xus qntum ad opus
spuale Primo susceptibilis hois disposicoem
i Si qs diligit me Secundo supvenientis dei opa
coem i hic locutus sum vob Tercio admonentis
dni ꝯsolacoem i Non turbetur cor vestrum

Cutu ad p^m e advtend q^p gua mo
se porta mag^l eluxescit Et io salua^or
volens manifestac^e spte v^tut^e e bona
disposico hois diligent^s deu adiungit
qntu impedimtu pstat ad bonu tales
disposicos pnacio Vez ut alliciat ad
tlez disposicoz bona desidandaz z pna
coz eius i inouedaz. qut^t hoc disposicois
excitacoz excellente Et scd^o h^c tn ista
v^a ps subdiuid^t i tes ptes Describ^t n.
ccon^ta bona disposicoz pficiete i Si
qs dil. me 2° eius pnacoz deficiete i
Qui no dilig^t me 3° manifestacoz alli
ciente i Et sermoz que au Describes g^o
bona disposicoz pficiete d^t Si qs dil^t u
In qbz vbis pmittit habitu. actu z fru
ctu. habitu qde disceniete iustos ab in
iustis sz dilcoz Q^d q^d d^t Si qs dilig^t me
Dilco qppe s Aug^e e ppa z spcial' vtus
pio^z atz scoz Cu cete vtu^s bonis et
malis possit ee queis Et s^cn^t 17 d^t tm
h sola e q^e diuid^t int^r filios regni etni z
pdicois etne Vez qm no pt tal' habitus
ociosq ee i aia Io adiungit actum dicens
Sermoz meu suab^t Sic n d^t Grg^o i ol
Nunq e aor di ociosq opat^r n magna
si e Si at opai renuit aor n e No pt
at aqs opai maioa q^z suac pcep^a xi
z eius doctina q^p tal' obsuacia ad vitaz
pducit etna Dix q^d dem c. 10 A Si qs
sermoz meu suauit mtez no gustabit
ictm Et ideo salua^or ad obsuancia
sermoni suoz discipl^os iducebat Io xv di
cebat Si pcep^a mea suauitis manebit
i dilcoe mea sic z e^o pcep^a pris mei
suaui z maneo i eius dilcoe Ex quoz
bonu habitus actus opauti bonos fructus
acquirit Io adiungit 3° fructu dicens Et
pr meus dilig^z eu Et tuams n deus no
sit acceptor psoz e tn approbator bo
Ita q^p pris approbat opante Vnde opa
eius xpm g^o eius approbare e sim dilige Qa
g^o pr celest^s q^e spm suu misit i mud^u approb
bat eos q^e doctina filii i came loqut^s ser
uat Ideo bn dix sbdes Et pr meus dilig^z
eu Et qm nllm approbat deus q^e diligi^o
que no ihabitat p donu gre gratuite

Ido adiunge^o dix^t Et ad eu veniemus z ma
sioz ap^t eu faciemus Venit qppe deus ad
hoiez p auxilium qn ho venit ad ip per
obedie obsequiu Ve^t ad hoiez p ilucia
coz sim qn ho venit ad ip p dilatacoem
cordis Vn Aug^s sr Ioh eod loco Venimus
quid ad nos du venimus ad eos veniunt
subueniue^o du venimus obedie^o veniunt il
luinando du venimus ituc^o veniunt rplendo
du venimus capi^de vt sit nob no exiuca
coz mansio s^z intima sit nob no trasitoria
visio s^z etna Io add^t Et mansioz ap^t eu
faciemus Venit g^o deus ad hoz p graz s^z i eo
mansioz facit p psenantia Et io q^e ps
rcepta graz ad petm redit^z ad eu sic
tm^s venit q^p ap^t ip mansioz no facit
Et h^c e q^d d^t Grg^o i ol' In quoz da etecl
corda ve^t z mansioz no facit q^p p opinc
com quid' i spctin di pcepmit s^z tempe
teptacois h^c ip^s q^p opuncti fuerat obli
uiscu^r sic q^z ad ppetranda peta redeunt
ac si h^c nmme plaxisset Qui g^o deu ve
dil^t z eius madata custod^t i eius corde deus
z venit z mansioz facit Qa sic eu dim^ts
aor penetrat ut ab h^c aore teptacois
tpe no recedit Ecce quo deus mansione
fa^t i hoie ppr psenantiaz ad que pns
venit p graz Vn z saluator pmittens
discipl' graz Io. 14 pmisit eis eccl eiusde
gracie psenan^tiaz d. Et e^o rogabo prez
meu z aliu paclitu dab^t vob ut maneat
vobiscu ictm spm vitat Vnde eu d^t
Qui no diligit me sermoz meu no suat
manifestat pnacoz boi deficiete Sic d^t
hieco^s difficile e h'mam aiam aliq no
amare q^p a sup^ioribus p amoz inted^t a
inferioribus p desidi^m inhet Qui intend^t
celestibus p amoz studz suare regulas qbz
mediantibus pueniat ad celu Qui vo ihet
trenis p desidi^m otepnit l' negligit
celestia pcep^a suare Io bn dix^t salua^or
Qui no dilig^t me smos meos n suat
Sed n. q^d d^t Grg^o i ol' Tato vnusqsq a
supno aore disiugi^r q^nto ifis delecta^r
Vnde eu d^t Et sermoz meu q^p au^r sub
iungit manifestacoz alliciete Et vidz h^c
esse eiusda tnuite qtoi q^e poss qs dubi^re

Unde quis sit qui vere suum diligat sermonem
ipsius servantes et precepta eius custodientes d.
Et sermonem quem audistis non est meus sed eius qui
misit me patris. Ac si aperte diceret: Dico
vere vobis diligere eum qui servabit meum sermonem.
Causa: sermo meus sermo est patris mei. Causa ergo
quilibet diligit conservatorem sui sermonis, consequens
est ut vere diligat conservatorem sermonis mei, quia
talis sermo est ipsius patris. Vel aliter causa dicat
Qui non diligit me sermonem meum non servat
Nec aliquis oportet quod aliquis conservator sermonum
non possit diligere patrem celestem. Hoc exclu-
dens dicit: Et sermonem quem audistis non est meus
sed eius qui misit me patris. Cui dicit super Cuiusque: Non
me solum sed neque patrem amat qui hunc non
audit sermonem. Et dubitatur circa hoc dicto
Supra enim dixit: Si quis diligit me sermonem meum servabit.
Hic autem dicit: Sermo quem audistis non est meus,
quod videtur oppositum sonare quod meus et non meus.
Ad hoc dicendum quod prima conditio filius est ei quia postea
dixit Jo. vii: Mea doctrina non est mea sed eius etc.
Et ideo eundem habet intellectum, id est verbum et istud quod
nunc dicit. Potest ergo tripliciter hoc exponi. Primo in diversis. Secundo
In dei filio idem est esse filium et esse sapientiam geni-
tam et esse verbum. Sic ergo quod sit filius non habet a
se sed a patre. Ita potest dici quod filius non est
suus sed patris, et quod ergo sit sapientia genita et verbum
non est suum sed patris, ita quod est filius verbum et sapientia
patris. Cum ergo sua doctrina sit sua sapientia
et verbum eius sit sermo eius, sua doctrina non est
sua et sermo eius non est suus sed patris. Vult ergo
in talibus locutionibus ostendere quod quicquid habet a patre
habet. Secundo potest sic intelligi: doctrina que est mea
vel sermo qui est meus secundum divinitatem non est meus
sed humanitate. Causa sermo qui quem per os carnis
ipsius proferebatur instrumentaliter pertinebat ad naturam
humanam, causaliter et principaliter vero ad divinam. Sicut enim
aqua fontis transiens per canale non est ca-
nalis principaliter sed fontis. Ita doctrina que a
fonte divinitatis transiens per canale humanitatis
erat divinitatis fontaliter et principaliter, humanitatis vero
instrumentaliter. Tertio in filio in quantum deus est sanc-
titatis in patre auctoritas. Cum ergo ea que
habet dei filius sua sint in veritate, vero attamen sua
quantum ad auctorem. Ut sic verificetur predicta
verba: Doctrina que est mea vel sermo qui est meus
secundum veritatem sed venit principaliter non est meus

quantum ad auctorem attribuendi, quia et omne quod
habeo a patre nascendo accepi. Et hoc est quod
infra dicit Joh. xvii, loquens ad patrem: Nunc cognoverunt
quia omnia que dedisti mihi abs te sunt, quia
verba que dedisti mihi dedi eis et ipsi acceperunt
et cognoverunt vere quia a te exivi. Et infra: Ego
dedi eis sermonem tuum. Sic ergo meus et non
meus non implicat contradictionem diversis respectibus.
Secunda pars. Primo principaliter. Hoc locutus sum vobis etc. In qua
describitur supervenientis donum opaco. Ubi
primo introducitur christus presentia loquens
secundo promittitur donum intellectus instruens in paraclito
tertio relinquitur eorum concordie nectens in pace
mea. Primo ergo introducitur christus presentia lo-
quens cum dicit: Hec locutus sum vobis apud vos. Hoc quidem
presumenda celestia et diligenter cogitanda quod
similiter amabiliter quod apud vos manens
vobis adhuc viventibus locutus sum corporali presen-
tia que longe ab ea distat qua spiritus dicitur est
in illo: Ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus,
que presentia spiritualis est. Augustinus: Alia est illa man-
sio quam promisit futuram, alia vero hec quam
presentem esse testatur. Illa spiritualis est atque intrinsecus
mentibus redditur, hec corporalis forinsecus oculis atque
auribus exhibetur. De corporali mansione dicitur est
Jo. i: Venite et videte ubi manet et apud
eum manserunt illo die. De spirituali autem man-
sione quam sepius promisit dicitur i Joh. iii: Deus
caritas est et qui manet in caritate in deo manet et
deus in eo. Secundo promittitur donum intellectus
instruens cum dicit: Paraclitus autem spiritus sanctus etc. Ubi notatur
primo convenienter denominatio, secundo personalis expressio,
tertio eternalis emanatio. Primo ergo primo convenienter
denominatio huius doni cum dicit: Paraclitus autem, cuius
denominatio colligitur ex duobus, scilicet duabus interpre-
tationibus istius vocabuli. Dicitur enim paraclitus advo-
catus sive consolator. Convenit ergo huic
dono scilicet spiritui sancto nomen paracliti in quantum
idem est quod advocatus. Causa apud iustitiam dei
patris pro peccatis illorum intercedit quos inspiratione
facit intus postulare. Unde quod beatus dicit
Apostolus Ro. viii: Ipse autem spiritus postulat
pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Glossa: sic dicitur
intelligi postulat quia illos in quibus habitat
postulantes et gementes facit. Et hoc est
quod dicit Greg.: Idcirco advocatus dicitur quia pro
erroribus delinquentium apud iustitiam patris in-

introeunt. Cum enim sibi e cum
patre et filio excusacio pro delinquentibus
prohibetur quod eos quos repleverit excusatos
facit. Convenit ergo huic dono hoc nomen
in quantum id est quod consolator. Loquebatur enim
christus discipulis de suo corporali recessu
ex quo poterant eorum mentes contristari et
turbari. Ut ergo eorum subveniat desola-
cioni promittit eis donum consolacionis. Et
hoc est quod dicit Crisostomus. Ut autem eius corporalem
recessum facilius sustinerent separat eos
promittens quod eius recessus magnorum eis
erit causa futurorum bonorum unde ipse dixit
postea Joh. 16. Ego veritatem dico vobis quod
expedit vobis ut ego vadam. Si enim non
abiero paraclitus non veniat ad vos si autem
abiero mittam eum vobis. Secundo ponitur
personalis expressio cum additur Spiritus sanctus.
Cum enim cuilibet persone in trinitate idem sit
cum alia in trinitate substancia in dignitate et in potencia
Tamen est alia in proprietate ac personalitate. Propter
quam alietatem nomina diversa eis conveniunt
ut hoc nomen pater soli patri ex persone conveniat
et ipsius personalitas per hoc nomen in specia-
li exprimitur. Ad notificandam ergo personam
terciam in trinitate positum est hoc nomen spiritus sanctus.
Licet quod spiritus absolute dictus de deo decla-
rat essenciam Joh. 4. Spiritus deus
est. Sed hoc nomen spiritus cum hac addicione
sanctus proprias declarat personam sanctam terciam in trinitate.
Que pro tanto congruenter exprimitur hoc
nomine quia est amor sanctus a concordi volun-
tate patris et filii spiratus. Et ideo dicit Augustinus
in v de trinitate. Quia spiritus sanctus est ineffabilis
patris filiique communio. Tercio notatur eternalis
emanacio cum additur Quem mittet pater
in nomine meo. Ab illo enim aliquis mitti habet
quem respectu eius habet auctoritatem. Illam vero
persona in divinis habet auctoritatem super aliam
nisi procedat ab ea. Si ergo pater mittit
spiritum sanctum ab ipso procedit. Ulterius in nomine
eius mittitur aliquis cuius virtute et super missum
Unde Ps. Benedictus qui venit in nomine domini con-
gruenter exponitur id est in virtute domini.
Et Joh. In nomine meo demonia eicient hoc
est in virtute nominis mei. Si ergo ille habet
virtutem et potestatem super eum quem mittitur

in eius nomine sequitur quod filius habet potestatem
super spiritum sanctum quem mittitur in eius nomine
Quem mittet inquit pater in nomine meo.
Nulla autem persona in divinis habet potestatem super
aliam nisi procedat ab eo. Spiritus sanctus ergo procedit
a filio. Cum hoc ergo quod pater mittit et in
nomine filii. Sic fit missio spiritus sancti ad crea-
turam manifestatur quod ipse spiritus sanctus ab
utroque procedat. Et sic eterna emanacio
eius ostenditur in hoc quod ab utroque mittitur
in tempore sicut ab utroque producitur ab eterno.
Cum enim a filio mittatur qui a patre mit-
titur patet Joh. 16. Si autem abiero mittam
eum ad vos. Hoc enim dictum est de eadem
missione de qua nunc dicitur Quem mittet vobis
pater in nomine meo. Huic exposicioni con-
cordat Didimus sic dicens. Cum ergo
spiritus sanctus in nomine filii a patre mittitur ostenditur
quia unitate sit iunctus ad filium unde
filii dictus est spiritus. Quarto describitur eius
virtualis operacio cum adiungitur Ille vos
docebit omnia et suggeret vobis omnia. Hec
enim est differencia inter verba que habent
intellectum corporalem et temporalem et ea que
habent intellectum spiritualem. Quia verba que
habent intellectum temporalem per se vel ab exteri-
ori instruente attingi possunt. Sed capa-
citas humani ingenii per se capax non potest
attingere noticiam verborum que habent sensum
spiritualem. Sed oportet in eis habere
doctorem interiorem qui doceat intrinsecus
veritatem eorum que forinsecus audiuntur. In
hoc ergo patet virtualis operacio spiritus sancti quia
veritatem verborum que intellectum habent
spiritualem intrinsecus inspirando docuit
Et ideo bene dicitur Ille vos docebit omnia. Verum
quia talis doctrina est quasi imperceptibilis et oc-
culta ideo additur Et suggeret vobis omnia que-
cumque dixero vobis. Suggerit enim non quasi
sit minor et doceat verba minoris sed quia
occulte manifestat ea que intellectus ca-
pacitatem excedunt. Huic exposicioni
concordat Beda in omelia dicens Ipse vos do-
cebit omnia quia idem spiritus nisi cordi assit
audientis ociosus est sermo doctoris. Nec
ergo docenti homini tribuat quod ex ore docentis
intelligit. Quia nisi sit intus qui doceat

doctoris ligna ex tu[n]c i[n]cepit laborare
Et post ex in ibid[em] B[eat]o d[e] illis q[ui] cu[m]
p[ro]prietatez audiebat dicens Ecce vnam
loque[n]tes voce[m] o[mn]es p[ro]p[ter] audie[n]tes n[on] p[ro]p[ter]
in sensu[m] audite vox p[ro]priis Cu[m] ergo
vox dispar no[n] sit cur g[rati]o i[n] cordibus
viris dispar e[st] voc[is] intelligentia Nisi
q[ui]a p[ro] h[oc] q[uod] vox loquit[ur] q[uo]n[iam] admonet
e[st] magr[o] int[us] q[ui] d[e] voc[is] intelligentia q[ui]d
spe[cia]r[um] do[mi]n[us] p[ro]m[issi]t e[st] h[oc] s[piritu]s h[oc] v[er]bo ex
Salvator existens cu[m] discip[u]l[is] multa diffici-
lia eis dixit ad intelligendu[m] multa e[ti]a[m]
q[uae] valde q[ui] incont[inen]t[er] retine[re] no[n] potuere
p[ro]p[ter] fragilitatez v[ir]tut[is] memorative
Multa q[ui]a tacuit quo[rum] ad[huc] n[on] erant
capaces Vn[de] p[er] Joh 16 Adh[uc] multa
habeo vob[is] dice[re] s[ed] no[n] potest[is] portare
mo[do] Adveniens g[ratia] s[piritu]s s[an]c[tu]s eo[rum] intellectu[m]
ita illustravit ut o[mn]ia difficilia intellectu
penetraret Ip[s]o[rum] memorias ita con
fortavit ut o[mn]i[u]m v[er]bo[rum] et gesto[rum] cristi
memores fierent Et sic[ut] mentes eo[rum] capa-
ces fecit ad p[er]cipiendu[m] o[mn]ia occulta ad
salutez n[ost]ram d[e] quib[us] tu[n]c p[er] se q[uo]n[iam] p[ro]
posit[us] sunt instruendi erant Recte e[rgo]
d[icitu]r Ille vos docebit o[mn]ia et suggeret vob[is]
o[mn]ia q[uae]cu[m]q[ue] dixero vob[is] h[oc] e[st] Glo[sa] Theoph[ilus]
dicens Epitz[?] itaq[ue] s[an]c[tu]s et docuit et
commemoravit Docuit q[ui]d[em] q[uod] no[n] dixerat
eis c[ri]st[us] t[ame]n no[n] valerent portare Co-
memoravit v[er]o q[uae]cu[m]q[ue] dixerat d[omi]n[u]s sed
obscurita[te] e[ti]a[m] vel intellect[us] tarditate co-
mendare memorie nequivit Tu[n]c relinq[ui]t
vnio concordie necess[ar]io cu[m] d[icitu]r Pace[m] relin-
quo vob[is] Consuetu[do] e[st] illo[rum] q[ui] bona volunt
dispensare ex familiaribus et carioribus p[re]-
ciosiora relinquunt Sic salvator corp[or]aliter
a discip[u]lis recedens p[re]ciosu[m] et ca[rum] thesau-
ru[m] eis reliq[ui]t v[idelicet] pace[m] dicens Pacez
relinquo vob[is] pace[m] mea[m] do vo[bis] Et q[uonia]m
no[n] ded[i]t eis h[oc] donu[m] ad deceptionem sed
ad consolationem no[n] ad subv[er]tendu[m] sed
ad muniendu[m] Ideo adiungit Non quo-
modo mundus dat ego do vob[is] E[ti]a[m] mundani int[er]
d[um] pacez da[n]t sibi[ip]s[is] adinvicez ut
alter alteru[m] decipiat Similiter aliq[ua]n[do]
ut sine molestia t[em]p[or]al[is] laboris vivat

Ego a[utem] no[n] talit[er] do vo[bis] pace[m] s[ed] po[ti]us
ad h[oc] do ea[m] ut alt[er] alt[eru]m sincero corde
diligat Et ut vnusq[ui]sq[ue] v[est]r[u]m p[ro]p[ter] me
t[em]p[or]ales molestias equa[n]imit[er] ferat Nu[n]-
q[ui]d a[utem] bonu[m] sit h[oc] q[uo]d c[ri]st[us] discip[u]l[is] suis
dedit et reliq[ui]t s[cilice]t pax pat[et] si attendam[us]
q[ui]d sit pax Est e[ni]m s[ecundu]m Aug[ustinum] d[e] v[er]b[is] d[omi]ni
serenitas ment[is] tra[n]quillitas a[n]i[m]i sim-
plicitas cord[is] a[m]or[is] vinculu[m] co[n]sorciu[m]
caritat[is] Et subd[i]t Nec ad hereditatem
d[omi]ni pot[er]it p[er]venire q[ui] testamentu[m] pacis
noluit habere Nec pot[er]it concordia[m] h[abe]re
cu[m] c[ri]sto q[ui] discors voluit e[ss]e cu[m] xpia[n]o
Et advertend[um] e[st] q[uod] cu[m] c[ri]st[us] dixit Relinquo
no[n] addit mea[m] Et simplic[ite]r inq[ui]t pace[m]
relinquo vob[is] Cu[m] a[utem] dixit do addidit
mea[m] d[icens] pace[m] mea[m] relinq[uo] do vo[bis] Cuius
dicti ra[tio] p[otes]t colligi ex co[n]sideratione pacis
Est e[ni]m pax t[em]p[or]is q[uae] bona p[otes]t e[ss]e et e[st]
qua p[otes]t ali[qui]s male uti p[ro]p[ter] q[uod] abusu[m]
Ipse d[icitu]r Zelavi sup[er] iniq[uo]s pacez pecto[rum]
videns Est s[ecun]do pax pectoris i[n] co[n]scie[n]cie
et h[oc] e[st] bona d[e] qua Joh 16 d[icitu]r Salvator
In mundo pressura[m] habebit[is] i[n] me a[utem]
pace[m] Et q[ui]a in h[oc] mundo d[e] q[uo]n[iam] lege q[uam]
lib[et] invenit i[n] se aliq[ui]s q[uo]d e[ius] co[n]sciaz re-
mordet Ideo tal[is] pax i[n] p[rese]nti vita no[n]
e[st] p[er]fecta Est t[er]cio pax et[er]nitat[is] q[ue] sit
bona e[st] et p[er]fecta Salvator g[ratia] cor[am] par[er]
discip[u]lis relinquens pacez t[em]p[or]is h[oc] est
pacez mutua[m] q[uae] nostra po[ti]us dicenda
e[st] q[uam] q[uo]d non p[ro]p[ri]a q[uam]q[uam] sit sua reliq[ui]t Et pace[m]
pecto[ris] h[oc] e[st] co[n]scientie q[uae] p[ro]p[ter] remorsu[m]
co[n]scie[nti]e sicut n[ost]ra e[st] vob[is] reliq[ui]t Ideo dixit
pace[m] relinq[uo] vo[bis] Pace[m] v[er]o et[er]nitat[is] que
p[er]fecta e[st] ideo po[ti]us sua q[uam] n[ost]ra discip[u]l[is]
p[ro]misit dicens Pace[m] mea[m] do vob[is] h[oc] est
i[st]a pax qua[m] p[ro]mittit d[omi]n[u]s Ysa 32 Se-
debit inq[ui]t p[o]p[u]l[u]s me[us] i[n] pulcritudine pacis
i[n] tabernaculis fiducie et i[n] reque[ie] opulenta
Possi[t] t[ame]n sane intelligi ex cristi verbis
int[elli]git d[e] pace qua[m] iusti h[abe]nt in p[rese]nti
Ita q[uod] cu[m] d[icitu]r pace[m] relinq[uo] vo[bis] s[u]bit[ur] d[icitu]r
e[st] meaz Huic expositio[n]i et e[st] p[re]dicti
concordat Aug[ustinus] s[upe]r Joh ubi d[icitu]r pace[m] vob[is]
reliq[ui]t i[n] h[oc] s[e]c[u]lo i[n] quo manentes hoste[m]
vinci[mus] Et ut eos hic i[nvi]ce[m] diligam[us]

pace dabit suam nobis in futuro seculo quando
sine fine hoste regnabimus ubi nunquam dis
sentire possimus Pax est nobis ipse et cum
credimus quia est et cum videbimus eum sicuti est
Sed quid est quod ubi dicit Pacem relinquo vobis non
addidit meam Ubi vero ait do vobis dixit
meam utrobique subaudiendum est meam
et ubi dictum non est Hec confirmatio exposi
tionis ultime Adiungit autem idem Augustinus con
firmacionem exposicionis precedentis An
forte et hic aliquid latet Pacem enim suam eam
voluit intelligi qualem ipse habet Pax vero
ista quam nobis relinquit in hoc seculo potius
nostra intelligenda est quam ipsius Ille quippe
nichil repugnat in se ipso quia nullum habet
omnino peccatum Nos autem talem pacem adhuc
habemus in qua dicimus Dimitte nobis debita
nostra Item quia inter nos ipsos est nobis pax
quia invicem nobis credimus quod invicem dili
gamus Sed nec ipsa plena est quia cogitaciones
cordis nostri adinvicem non videmus Vel
aliter exponi potest Pacem relinquo vobis id est secundum
quod dicit beatus Augustinus 19 libro de civitate dei capitulo 13 Pax
anime racionalis est ordinata cognicionis
accionisque consensio Pax hominis mortalis
et dei est ordinata in fide sub eterna lege
obediencia Pax celestis civitatis est or
dinatissima et concordissima societas fru
endi deo et invicem in deo Ultima ergo Cristus
corporaliter relinquens discipulos eis donum
relinquebat gracie per quam eternis legibus
obedirent dicit Pacem relinquo vobis quia
vos mortales eternis legibus obediendo
concordes sitis cum deo Et sic relinquo vobis
pacem quam debet esse inter homines qui sunt adhuc in
statu miserie et pacem dei Sed quam promitto
vobis pacem que est in celesti civitate consistens
in ordinatissima et concordissima societate fru
endi deo Do pacem meam do vobis hanc enim
pacem meam et quia ipsam perfecte possideo
eciam ab instanti mee concepcionis Cristus enim
fuit perfectus comprehensor eciam in utero matris
Et ideo pacem eternam fruicionis semper habuit et
tempus suam secutus est sic promisit Et quam
homines huius mundi non dant sed pacem adin
vicem ut deo sed ut hic in mundo perseverant
Cristus autem fidelibus suis dat pacem non
ut hic in mundo sed ut deo tum fruantur Unde
addidit Non quomodo mundus dat ego do vobis id est
secundum Augustinum Non quomodo homines dant qui diligunt
mundum qui ipsum ideo dant pacem ut in mundo
sine molestia perfruantur Hec 3a po
sicio libri eorum Non turbetur cor vestrum In
qua describitur admonicio divine consolacionis que
ex tribus colligitur Primo ex fastigio glori
ficacionis Non turbetur cor Secundo ex triumpho
resurreccionis ibi Et ut dixi vobis Tercio ex benefi
cio redempcionis ibi Iam non multa loquar Pri
mo ergo consolatur eos Cristus ex solum... fri
ex fastigio sue glorificacionis quam latet
insinuat Ita quod tamen quod promittit supra quando
sublata exhortacionem dicens Non turbetur
cor vestrum neque formidet Sic non dicit Augustinus
ex hoc turbari et formidare poterat cor
illorum quod recedebat ab eis corporalis tamen
ad eos Ne forsan gregem lupus hoc inter
vallo invaderet pastoris absencia Et
ideo consolans eos dicit Non turbetur cor vestrum
Ac si aperte diceret Non turbari debetis ex
hoc quod corporalis pacem meam vobis relinquam
tamen vos corporaliter desero Tamen non desero
vos presencia deitatis immo vobiscum sum usque
ad consummacionem seculi Deinde cum dicit Audi
stis quia ego dixi vobis hic repetit priorem
allocucionem Cum prius enim salvator disci
pulos suos exhortans de sua corporali
absencia dixit causam ad hoc ordinatam ut
pararet discipulis locum mansionis eterne
Et deinde venturus esset ad eos atque assump
turus ad se ipsum Jo 14 et sic inquiens Et
quoniam dixisset vobis quod vado parare vobis
locum et si abiero et preparavero vobis locum iterum
venio et accipiam vos ad me ipsum Hanc
autem allocucionem cum consolacione plenis
simam repetens dicit Audistis quia ego dixi
vobis vado et venio ad vos Ac si diceret Sic
vado ad patrem quod vos gaudere debetis tamen ad
vos veniam quod vos confortet Sic ergo audi
stis quod ego dixi vobis vado quod est materia cum
desolacionis Ita et audistis quia ego venio ad
vos quod est materia integerrime consolacionis
Item Sic audistis quod vado per solucionem debiti
totius humani generis per mortem corporis ex
quo consurgam Ita audistis quod venio ad

vos p'sim vero victorie ex q' delectari
debebat hinc e q' statim subdit latent' gau
dia sue glorificacionis dicens Si diligeretis me gau
deretis utique quia ad patrem vado quia pater maior
me e Consuetu' diligentiu e ut gau
deant de promocione et sublimacione dilecti
Quia igitur christus secundum naturam humanam sublimandus
erat et glorificandus per hoc quod relinquendo
mundum ibat ad patrem Ideo eos glorificacionis
informans dicit Si diligeretis me gauderetis
utique quia vado ad patrem Sic enim non re
liquit patrem secundum divinitatem qui exivit a patre
et venit in mundum Sed tamen exivisse dicitur secundum
formam humanitatis assumpte Ita non acce
ssit de novo ad patrem secundum deitatem quando
relinquens mundum ivit ad patrem secundum talis
recessus fuit secundum humanitatem cuius informat
qui addit Quia pater maior me e Sed
enim illam naturam ascendens ivit ad patrem
secundum quia pater maior e ipso Constat autem
quod hec natura humana e Sed quod ex hoc quod tal'
natura accessit ad patrem promota e et
sublimata ad statum glorie et ad immortalis
fastigium congaudendum fuit eis Unde glo
e accepta ex dictis Aug super Joh hic erat
me ad patrem et recedere a nobis mutare atque
immortale facere quod suscepit mortale ex
nobis et levare in celum id quod fuit in terra
pro nobis Nature igitur humane congratulandum e
eo quod sic e a verbo assumpta ut immortalis
constituetur in celo atque ita fieret terra sublimis
ut incorruptibilis pulvis sedeat ad dex
teram patris Consolatur igitur christus discipulos
de sua absencia turbatos ex sublimitate
sue glorificacionis dicens Si diligeretis me gau
deretis utique etc Tercio consolatur eos ex triumpho
resurrectionis dicens Et nunc dixi vobis priusquam
fiat etc Apostoli enim ex fidei sue paruitate non
capiebant alta misteria maxime que de
divinitate christi altitudine dicebantur Ideo
non intelligebant perfecte quod potencia divinitatis
tanta esset in eo ut posset resurgere a mor
tuis tercia die Vel si hanc fidem habuerint
cum passionis tamen eius mortis tempore perdiderunt
Et ideo dicit Aug in sermone Christo ipso mortuo tepi
dauerunt discipuli et putaverunt quia perit
Predixit igitur eis et mortis tempus Vado mitt

Et resurrectionis gloriam Et venio ad vos Ut
cum post mortem eum resurrexisse viderent
facilius crederent ipsum esse dei filium qui ex virtute
propria a mortuis resurrexit Ideo dicit Et nunc
dixi vobis priusquam fiat sed tamen mortem quam
resurrectionem ut cum factum fuerit sed utrumque credatis
sed non tamen illa sed et ea que sunt de mea deitate
hec non modo dicam e Thome Quia vidisti me
Thoma credidisti Jo xx Aliud non vidit et
aliud credidit humanitatem vidit et divinitatem credidit
dicens Dominus meus et deus meus Huic exposi
cioni concordat Aug super Joh dicens Ex rebus
que videntur agi in nobis ut ea credantur que non
videntur Illud itaque dicit Cum factum fuerit
credatis quod eum post modum visuri erant
viventem et ad patrem ascendentem Quo
viso fuerat creditum quod ipse esset christus filius
dei qui hec potuit et facere et predicere antequam
faceret Creditum autem hoc non fide nova
sed aucta sed certe cum mortuus esset defecta
cum surrexisset refecta Quarto consolatur eos
ex beneficio redempcionis Et enim ipsa redemp
cio facta e per propriam mortem Ideo ostendit mor
tem de proximo imminente Primo manifestat
demonum ipsorum pravitatem Tercio se sponte mortem
spontanee subeuntem Ostendens igitur primo
mortem per quam redempcio erat fienda im
minente de proximo dicit Jam non multa loquar
vobiscum Hoc dicebat secundum Beda quia iam instabat
tempus ut comprehenderetur et ad mortem duceretur
Secundo ostendit demonum eius morte pravita
tem dicens Venit enim princeps mundi huius id
e dyabolus cum suis principatibus et potestatibus
Sic non tamen creator e malorum ita princeps
et caput factus omnium reproborum non habens
dominium creaturarum sed principatum culparum
Ad inveniendum igitur maiorem principatum dicitur
princeps mundi huius hoc e mundanorum hominum
in spiritu viciata huius mundi et peccata sequencium
Unde apostolus cum dixisset Non e vobis colluctacio
adversus carnem et sanguinem sed adversus
principatus et potestates rectores mundi tenebrarum
harum Addidit Hic e ille princeps de quo dicitur
autem Jo xii Nunc princeps huius mundi eicietur
foras Iste igitur princeps accepta licencia
ex divina permissione venit ad passionem auctorem
et ad laborandum quod me tradat ad mortem

p magnitudine malorum in brachiis suorum Et tam
i me no ht qtq̄m etiā i illo ht aliq͂d
p͡pt qd' eos trahat ad mortē Cum vel
nascent' vl' viuēdo peto sit obligati Et
q͡ʒ voc cuiusliʒ peti meo iudico in' i me
qd' ad se ptinet repit Vn Aug' In me
no ht q͂tq̄ qa nec cu peto deus veneat
nec cu carne de peti ppagine virgo pe
perit Veru qm dubitari possz et dici
Cur go morieris si petm no habes
ꝛ cur dyabolus hāc ptatez sup te ht si in
te q͂tq̄m no ht Ad h' dr q͡ʒ statī se sp͂o
te ostendit mortē subire dicēs Sed
ut cognoscat mūdus qa diligo prēm
ꝛ sic mandatū ded' m' pat' sic facio Sic
si apte dicēt q͡ʒ mortē suscipio non
e ex necessitate sʒ ex spontanea volūte
Nec e ex debito peti sʒ virtute obediencie
quā obediaʒ ad prēm hec ex vincto
dilectois Etiā go diligo prēm ꝯpius ad
impleo voluntatē Et sic mandatū
ded' m' q͡ʒ p obediaʒ mortē debitū te
ciꝰ mortis ppsluā sic facio ꝛ io mori
p salute hoim no recuso Cuius mortis
sic ꝑticipes nos hodie ptrapes sua gracia
efficiat Amen ꝛ Dominica secunda

Omo quidā post trinit'
fecit cenā magnaz ꝛ vocit
multos ic Ille ꝯ e omnibus statuꝰ
requirit ꝯpetentes ꝓprietates
et operaciones ꝑsonaꝝ q̄ sit intra talem
statū Et ido imperiale regnū requirit q͡ʒ
imperator habeat ꝯdecētes ꝯpetētes ꝯprie
tas e largitatis munificencia ut sit mu
nificus in dispensando Sc'a sollers pru
dencia ut sit ꝓuidus i acquirendo ita q͡ʒ
p ꝓpias prudencias multi' impiu et
subditi reducantur ad pacem no obstante
q͡ʒ aliq͂ pacē respuant oblatam Terca e
iusticia qua puniant' excessus ita q͡ʒ ma
li no reportent comodū de malicia sua
Cum go istius ihs q̄ i mundi regimine
spūale dominiū tenz sit ꝑfectus i voc
ꝑandi ꝯ subiectis tres ꝯdecētes ꝓdiates
se ondit' habē i spūali regimine ecclē
i puti eūāgelio qn dr homo quidā fecit cen̄
In quo istius ostendit pio sue munificencie
largitatē i ho quidā fecit ce mag'
Sco ꝯ ingratos prudencie sagacitate du
Et cepit se omēs Tercio cōn eosdē iusticie
eq̄tate i fine Am dico vob Primo go ondit
istius sue munificencie largitatē dicēs
Ho quidā fecit ce ic Ad q̄ ꝯmēdacōne
introducunt' q̄tuor Primo beniuolencia dīni
etiā ho quidā Scdo eminencia ꝯuiuij etiā
fecit cenā magna Tercio habūdancia con
ꝑsoꝝ etiā vocat' multos Quarto elegancia
nuncij etiā misit s fui Quinto opulencia bon
etiā parata sunt oīa Comendat go primo
manifestaz largitatē istius nos inuitantis
ad refectōz etne dulcedinis Primo quātū
ad beniuolenciaz dni cū dr homo qdā
Sicut eni ex benignitate dei factus est
ho' sic ex eadē nobis pparat' dulcedine
refectionis etne Hic n' e ille ho q̄ d'
serpō singlarit' loquꝰ dr Venit autez
filius hois q̄rē ꝛ saluū facē qd' pierat
Comendat eaz scdo eminencia ꝯuiuij
Q' q̄ dr fecit cenā magna Eo eni q̄
cena sunt eminenciaz habuit dn̄acōis
vñ Aug' i oīa Sui p cena etna refectio
designat' q͡ʒ post prādiū cena ꝯstat post
cenā vō nullū ꝯuiuiū ꝯstat Beda sup
Illud fecit cenā magna q͡ʒ sacietates
etne dulcedis pparat' Comendat tercio
eā ab habundancia ꝯsorcium qa vocat' mul
tos Sicut n' deus ex largitate sue trini
tatis condidit creaturas q̄ pūt eē bti
tudinis ꝑticipes Sic ex eadez largitate
multos vocaut ꝛ ad eandē btitudinem
inuitauit Et vē multos q͡ʒ d' omni gente
de omni statu ꝛ d' oī lingwa ac omni etate
q̄ sit racōis capax plurimos ad btitudiez
ꝯsequendaz vocauit Comendat eaz quarto
elegancia nuncij q͡ʒ misit suum suū dicē
inuitatis ut venirent Dignitas sui ex dni
benignitate dependz Vn quāto suꝰ tanto
maior e ꝛ dignior ceteris ꝑsonis quanto
maior sit ꝛ melior sit ac dignior sit dn̄s suus
E homo at iste q̄ cenaz fecisse narrat'
adeo magnus dnus e q͡ʒ i eius ꝯparacione
aliꝰ dn̄i potius sui q͡ʒ dn̄i sūt Et io sic
ei suū e regnāe Sic eius suū regere
sūt Ideo elegās nunciꝰ missus est quando

servus talis dm̄ missꝰ ad vocād' invitatos
dicit desiātās Comendat eciā eand' im
mficēciā sufficiēcia sive opulēcia oīꝰ
boni d' qua subd' oīa pata st' oīa Vē
givnum iꝰ ī̄fectōꝛ etiā habundans est
q̄a oīa erit pata beatis Celū ad hītād'
angeli ad ggaudendū tm̄ᵇ ad pfruēd'
hanc opulēciā ꝑatā ꝯsidābat ysaīas
qui dicebꝫ eiꝰ   Oculus nō vidit abs
te q̄ ꝑparasti exspectantibꝫ te Et aplꝰ
i Cor 2 eand' sniaꝫ repetēs dt Oculꝰ
nō vid' nc aures audivit nc ī cor hoīs
ascend' q̄ ꝑpavit deꝰ diligentibus se
Magna ē g° huiꝰ gvini opulēcia Eiꝰ
enī magtudo omēꝫ tnscendit ggnōm
sensualeꝫ · omēꝫ eciā intellētualeꝫ aspec
tū vtr ul' dimensim Sic ī expo' Aug'
ī quad' epla Oculꝰ eā nō vid' qꝛ nō
ē color Auris nō audit qꝛ nō ē sonꝰ
et a siti nullꝰ sensꝰ attingit ad eam
q̄a qd'lꝫ obiectū sensitivꝰ trāscend' Eꝫ
ī cor hoīs nō ascend' q̄a nō ē infra
ꝯ siuꝰ valem eiꝰ v̄tutez Sensꝰ iᵗ istiꝰ
pabole anagogicus ē ꝗtū ad pn̄ale
eiꝰ intentū Alit' tn̄ pt intelligi homo
quidā ē ꝗ f· ꝗ ex intēra bonitᵗᵉ factꝰ
ē homo Eꝫ quidā q̄a singlarit' fuit
ī eo puitas hūane natūe Sic enī
dt Aug' Ipse veit d' altitudīe hūane
nāte eo qꝛ assumpsit eāꝫ puritatez sicut
fuit creata ī sua inocēcia originali
Ipse fect cena magnā Cum volentibꝰ
ei credē eiꝰ adherē ꝑparat felicitatis
refectōꝛ etiā Cuiꝰ ī̄fectōꝛ optimē per
cenā magnā describit' qꝛ nullo claude'
fine sed ipa erit finis ꝛ tīnꝰ omnꝰ
expectatē delcāōꝛ Sic cēa finis ē
oīꝰ refectōꝛ diurne ꝛ erit magna ꝑ
gtinēciāꝫ oīꝰ boni Ad hāc vō ī̄fectōꝛ
multos vocat' q̄a ewāgliāꝫ tubam
gstituit ꝑ quā oīꝰ statꝰ oīꝰ etatꝰ vtriꝰ
sexus vocāᵗ ad r̄gnū Hoā at cene hᵒ
ē ī vltia etate sch' sic cena ī vltia pte
dei Et misit suū suū hᵗ ē ordinem
pdicatoꝝ · qui eand' doctīa ewāgli
caꝫ divulgāꝰ ad m̄l aliud dicūt n̄
nt ī vitatis ad eand' regni etiā cena

venite Cā ibi pata st' oīa Pata enī
ē ibi sūma vitas offerēs se intellcui
ad gtemplandū eāꝫ ꝑ visiōꝫ · Sūma
etnitas offerēs se incōne ad possidēd'
ꝑ tentōm Sūma bonitas atꝫ iocūdit'
offerēs se volūti ad degustand' ꝑ fr̄m
tōm Sic g° pꝫ allegoricꝰ sensꝰ q̄ tn̄
mōaleꝫ ꝑsuppoīt hᶜ ē bonos mores
ī hīs q̄ vocāᵗ Pot tn̄ eciā allegorice
pdicatū hᶜ mō Hō quidā sꝫ ēꝰ imi
nente passiōē in qua patuit hūanitas
eiꝰ veācit' fecit cenā magnā qn̄ cū
discipul' manducās agnū pascale eiꝰ
tribuit sui corpis ꝛ sanguīs sacrāmētū
q̄ vē fuit cēa q̄a hora cene istituit hoc
misliūm Sic dr Joh xiii Jpr qd' Aptꝰ
i Cor xi eāꝫ vocāt cenāꝫ dicēs Cōve
nientibꝫ nobis ī vnū iā nō dnica cena
manducāre Dr eciā magna qꝛ illum
pciar' ꝛ sacrāmētalit' gtinet q̄ dicit
Celū ꝛ trāꝫ cᵒ impleo · qꝛ tm̄ fideli
bꝰ pntibꝫ tn̄c secu ꝛ ꝑ quod' futuris
id sacrāmētū voluit eē gūe Misit vō
suū suū hōa cene id ē in fine mūdi
ī qᵒ sumꝰ dicē invitatꝰ ut venirēt Cā
ꝑ pdicatōs nō cessat āmonē vocatos
ad fidēꝫ ut ꝑpati ꝛ dispoīti accedāt ad
tāꝫ altissimū sacrāmētū In qᵒ pata sūt
oīa qꝛ ī veꝛ corpꝰ veā aīa veā dini
nitas repit' Corpꝰ ꝑ gv̄siōm aīa ꝑ
vnioꝫ divinitas ꝑ gcomitāciāꝫ Ibi eciā
digne accedētibꝫ ꝑpata ē grā ī ha
bundāciā hᶜ ē iᵃ ꝑpācio d' q̄ dt ꝑsᵗᵃ
Parasti ī ꝯspectu meo mēsāꝫ adūsꝰ
eos qui tribulant me Collacio
Hō quidā fect ce magᵃ &c Tā de hāc
magsica ꝙ cena nōiat' ꝑᵒ n' descbt
nob ēꝰ sue clemēcie benigtate · q̄a
hō quidāꝫ Sᵒ ꝑpie munificēcie largi
tateꝫ · qꝛ fect cenā magnā 2ᵒ preci
ꝑe gracie pietateꝫ · q̄a vo't multos
Tertiū ad p'm Sam ē eiꝰ sic d' Greg'
Cū ī scptia nob īsinuari dꝫ misᵗᵃ
puria ꝗ tūc noiat' noīe aliqᵒ signi
te austitāteꝫ ꝛ diviciāꝫ Sic pꝫ sē ꝛ
vbi noīe ūge vigilantꝰ manifestā
ē diuicꝰ mistᵉ di ꝯ ꝑplim p̄nitēꝫ

Cu dr Qd tu vides Jerma Fit vga
vigilantez e vido Cu aut clemencia
eius nob dz ostendi vocat noie homis
q masweta e p naz Ut go ipe nobis
sue clemencie benigtatez ostenderet dicit
ee ho quida Et ut eiusde benigtatis
ctioes sue nome ht illud qd benigte
z mia plenu e hunc Joseph dicit est
ait i vocabis nom eius ihm Ipe n saluu
fa ppl su a pc eoz Ciuitu ad zm i quo
manifestat eius largit cu dr ffec cena
mag Sciu Magna e cena xpi ta
so qa signat ppinuata hest z icca
assireri vigl zo fuit exat gmdata in
ista pabla lu ss K zo qr mitat desida
ta Apoc 19 Beati qui ad cena nupti
aru agni vocati sut Ciuitu ad tum ubi
manifestat pietas pocmet gtie cu
dr Et vocauit multos Sciu e qp ad p
fectonez saietatis etine deg aliqs vot
mtali inspiacione ysa q eis suscitat
ab oiente iustu vocaut eu ut sequet
se Alios vocat pextiom pdicatoz Sicut
id po cupsit aullas suas ut vocaret
ad artez z ad mensa eius Alios aute
vocat peali gminatoe Je z r Bla
diu eius e voco sup oms hitatoes terre
dt dus eoitum Se z a ps punit
cion Et cepiut se oms sil excusae
ubi ondit pvidencia ipo q defectu mt
ductu ab ingratis Itez qp po poit eiu
malignoz pmitatez dona di reusatez
i Et cepiut zo prdeciae ciuitatez alios
substituete i Et reusis sus Ciuitu ad
zm dt Et cepiut oms se sil excusare
Sepe ei accidit ut ex benigte dei q
ad fidez vocati st male viuedo quasi
fidei sue gtuando a regno di excludant
De qbus po dt omo declinaveit simul
inutiles fu st Jo cepiut oes se sil excusae
Deinde specialit describit ipa pmitas v
spnes di gram Cca qd tn insinuat
p ordine Io poit recusacio fcta p
supbiaz eleuante ad vana i po dixit
zo p auaricia inclinate ad ifima i Et
alr dixit 3o p lasciuiaz allicietez ad
mollia i Et alg dixit vxoz duxi ideo e

supbis eleuatus ad vana dixit villam
emi z nccce habeo exire z vide illa Et
dr pimus qr supbia e pmu viciu a quo
ome aliud supsit inicium Sicut autez
pimus homo p supbiaz recadit q supioz
dnm habe noluit Sic z nuc ps q a
recta dni excludit p supbia volunt aliqd
dnari Ipr qd dt villa emi Supbia
eni e qm infioes despicit paribus et
maioribus sathagens dnari Ad hs em
intelligit emisse villas ut pibus nataliti
posst p potenciaz dnari Sz qm istud
viciu no sunt hoiez subiecti deo nec
agnoscere semzipm Ido sic trahit ipm
ext timos racois ut qsi cogat appete
z quere modos dnandi Ipr qd subdt
ipe supbus Necesse habeo q d cogor
exire id e extra timos meos ie Et
vide illa hi e curiose z sollicite modos
dnandi appete Sz qa supbia pare
gsweuit ypocsim palliu excusacois
i humilitate vocis pteudit dicens Rogo
te habe me excusatu Cont hic viciu
desidabat ppheta cu dicebat No decli
nes cor meu in vba malicie ad excu
sandas excusacoes i petis Pretendt
aut humilitatez i voce i causa nocen
di dicens Rogo te habe me excusatum
Beda Rogat z ta venire gtepnit hu
litas sonat in voce supbia in actione
Possum aut hi qtuor effectus supbie ex
his verbis excusatoris elicere Pimus
qa aium indebite eleuat ut appetat
dnari Jo villa e zo qr metez captiuat
ut cogat ex se vagai Jo nccce heo zo
curiositate amat voles h z illa pene
trai Jo dt Et vide eas Qo ypocsim gnat
ut possit palliai i Rogo te Scdt Et
alr dixit Juga bou ubi ondit qp alij
excludunt ab etna refeccoe p auaricia
inclinatez ad infima Auaricia em per
desiderium tecoz inclinat ad yma Et io
oms vtutes suas q vigel i sensibus suis
quoz st qnqz tuens iungit Cumlibz at
sensus qa he dupx instrm tu i sicut visus
duos oclos auditus duas aures tactus ge
minat p sensatoz mitu z expo sm Augu

Ideo quinq iuga boum emit q totum conatum
sensuum p terrenis acquirendis expo(n)it ut
recte dicat Iuga boum emi quinque et eo
probare .i. id est ventes sensuum meorum exa
minare et occupare in terrenis Et quia sepe fit
ut sollicitudo superflua quam habet de terrenis
separant sub pallio gubernande vite et fa
milie cooperit Ideo addit Rogo te habe me
excusatum Sunt enim plerique ut avari in
teriti p(er) divitiarum amotione et consilio ad
regnum celorum desiderandum taliter se excusent
Habeo filias oportet me vivere Aut generi
nos oportet me servare statum et honore
meum Ideo oportet me tenere usuras facere
et similia si volo habere predicta Et tamen
rogo te ores p me qui dicunt habe me
excusatum. Secundo Et alius dixit Uxorem
duxi et ideo non possum venire. Ubi ostenditur quod
alii excluduntur ab eterno convivio p lasci
viam allicientem ad mollia et carnalia
Nichil enim tantum ungit in delectacionibus
terrenis quantum delectaciones carnales que
hominem quodam vehementia afficiunt Et ideo qui talibus
sunt immersi nichil omnino de celestibus
sapiunt et ideo quasi impossibiles redduntur ad
spiritualis dulcedinis degustacionem Et hinc
est quod iste ad cenam invitatus qui celestia
significat delectaciones carnales contempnens dicit
Uxorem duxi et non possum venire Unde enim
dicitur I Cor. 7 Qui cum uxore est sollicitus est
que mundi sunt quomodo placeat uxori sue et di
visus est i. separatus a desiderio celestium ad quem
degustanda eius affectus mollibus deditus
totus debilis est Unde Basilius Intellectus
humanus vigens ad mundanas illecebras
debilis est ad agendum divina. Licet surgit
questio contra quod coniugium dampnat quia sicut ex
textu apparet ipsum excludit a regno dei
Dicit enim coniugatus Uxorem duxi et ideo non
possum venire scilicet ad cenam dei Et secundum
Sed sicut dicit Beda super Lucam Licet coniugium
bonum est secundum se tamen sacramentum a deo insti
tutum a Christo vero confirmatum Et ideo respondendum
dicitur quod aliqui ipsum non contrahunt ad
finem suum ad quem est institutum scilicet ad pro
creandum sobolem ad dei laudem sed potius
ad saciandam propriam voluptatem Et in talibus

reprehensibile est et causa separandi hominem a deo
et excludendi ipsum a vita eterna Unde hic
res illicita signata est p(er) voluptatem scilicet volu
ptatis carnis p matrimonium Unde hec sunt
verba Bede Quamvis bonum sit coniugium ac
ad procreandam sobolem dei providencia con
stitutum Nonnulli tamen non p hoc fecunditatem
prolis sed desidia expetunt voluptatis Et
ideo p rem iustam significare potuit incongrue
rem iniustam Item sicut dicit Ambrosius Illud quod
est unum psalmum aliquis potest ut reprehensibile
non simpliciter sed comparatione magis perfecti
Eadem ratione impedimentum potest esse ea retrahendi
hominem a desiderio celestium Et hoc modo
coniugium comparatum ad virginitatem et ad vi
duitatem habet quandam impedimentum Unde
sicut dicit Apostolus ibidem Mulier innupta id
est vidua et virgo cogitat que domini sunt quomodo
placeat deo. nupta autem cogitat que mundi
sunt quomodo placeat viro. Propterea coniugium
ex suo impedimento potest esse occasio quare aliqui
a regno dei excluduntur. Allegorice autem
secundum Ambrosium Gentiles propter immoderatum
appetitum comandi significantur in receptione ville
quos necessitas talis affectionis a regno dei
excludit Iudei autem qui propter mordiatum
zelum legis mosaice quod in quinque libris mosaicis
continetur et iugo quinque boum Christum non receperunt
significati sunt in emptione boum Et heretica que
velud quodam affectu ferico et molli impu
gnat stabilitatem fidei significatur p ductionem
uxoris Moraliter autem potest sic exponi Cum
enim quis p(ro)priam superbie vel avaricie dedito
p predicatores vel sanctos viros dicit Convertere
Respice deum dicunt Libenter hoc facerem sed vani
tas mundi vel avaricia mundi non me
permittit hic invitatus ad cenas domini
venire recusat Et quia amonenti dicit
Roga deum p me ut hoc possim quod modo
non possum humilitatem prebere in voce
ora p me superbiam vel avariciam in ope
quia temporalibus deditus eciam recusat Unde vero
lascivius et inmundus hoc dicit quod celestia de
siderare debet propter immensum affectum ad car
nalia multa salutem perpendunt dicentes
venire non possum Deinde cum dicit Et re
versus servus nunciavit hec domino suo describit

Q
uodlibet preordinentur ex caritate. Deus autem sic preordinat ex
caritate illos quos glorificandos preordinat
quod zelet ex iustitia contra illos qui propria
malitia regno dei se reddunt indignos
Et ex caritate indicat alios ad conveniendum
secum et ex sapientia quosdam compellit invitos
Et ideo triplex actus hic describitur. Primus est
zelatus, secundus inductivus, tertius est compulsivus
Describitur ergo primus actus zelativus scilicet cum
dicitur Et reversus servus nunciavit hec. Sic
ordine perverso conformate sunt divine
sive et iuste indicanti et obedientiam sive
ingratitudinem peccatorum et quam propriam meritam
te deo qua vocati ad gloriam venire contempnunt
Iratus dicitur dominus non ira conturbante sed ira
per zelum quam inflammante ad puniendum
iuste quod male factum est. Et hoc est dicere
Nunciavit hec domino suo. Tunc iratus est pater
familias. Sic dicit Gregorius in omelia: passio non
cadit in deum. Ergo non ira. Sed tamen quia peccatores
punit et eorum detestatur facinora ad modum
irascentis se habet non ira conturbante verum
sed ira zelante iustitiam. De quo dicitur est per
prophetam Iratus est dominus in populum suum et abhomi-
natus est hereditatem suam. Describitur secundus actus indu-
ctivus cum additur Dixit servo suo. Exi cito
in plateas civitatis et vicos et pauperes
ac debiles cecos et claudos introduc huc
ut impleatur domus mea. Introduci autem
ad desiderium intrandi cenam eternam qui sunt
in plateis hoc est in latitudine vie illius
spatiose que ducit ad mortem. Et qui in vicis
hoc est quos inopia temporalium tenet angusta-
tos. Primi quidem qui sunt in lata via ut
ingrediantur arctam viam que ducit ad vitam
Secundi autem qui sunt in vicis hoc est in temporali angu-
stia et inopia ut propter consilium pauperes
vitam ducant habentes alimenta et quibus
tegantur hiis contenti sunt. Sed ne credatur quod
aliquis defectus bonorum fortune ut sunt
defectus divitiarum vel defectus boni nature
ut est esse claudum debilem vel cecum exclu-
dat a regno celorum quod ad literam subditur pau-
peres et debiles cecos et claudos introduc
huc. Ultimus. Sic dicit Beda. Tam isti qui nunc
introducuntur de plateis et vicis quam illi qui
primo fuerunt vocati intelligi possunt peccatores
sed tamen in hoc differunt quia illi fuerunt peccatores
superbi et propter superbiam vel ignaviam vel
contempserunt vocationem divinam. Isti autem significa-
tur peccatores humiles qui vocati a deo ex
humilitate conveniunt ad ipsum et per hoc intro-
ducuntur ad regnum. De istis vero dictum est alibi.
Non veni vocare iustos sed peccatores. Hoc est
eos qui ex superbia et propria reputatione iusti
sunt et in hoc perdurant sed illos qui se ex humi-
litate peccatores recognoscunt. Est etiam hic
advertendum quod illi qui introducuntur ad ce-
nam oppositas habent proprietates ad illos qui
venire contempserunt. Primi enim emptor vil-
le ducens intelligitur et superbus divinitie autem sunt
corporalis paupertati opposite et superbia pau-
pertati spirituali. Item negociator boum per
sollicitudinem ire volebat et per diligentem
considerationem volebat probare. Contra cui contraria clau-
ditas que visu eundi non habet. Similiter
cecitas quod ceca male potest probare ea que
in visu avaritie cadunt. Debiles vero nomi-
ni valet ad voluptates maritales, quapropter
non videtur eis subesse aptitudo ducendi uxorem
Sic igitur emptores ville negociatores boum
et ductores uxoris mundi illecebra et temporali
affluentia occasionaliter excluduntur a regno
Sed pauperes et debiles cecos et claudos
defectus oppositi occasionaliter introducuntur
ad cenam. Unde dicit Ambrosius super Lucam: Eorum deli-
ctum enim deest illecebra peccandi. Hunc se-
tentie concordat Gregorius in omelia dicens: Hos itaque sa-
pauperes et debiles cecos et claudos eligit
deus quos despicit mundus etiam plerumque propria
destructio hominem revocat ad semetipsum et
tanto celerius vocem dei alias audiunt quanto
in hoc mundo non habent ubi delectentur. De-
scribitur tertius actus compulsivus cum additur Et ait
dominus servo est ut imperasti et adhuc locus est
Per introductos non est adhuc completus numerus
electorum et superna civitas in tam vero nulla
civium suorum numerositate fraudabitur. Sic dicit
Augustinus in enchiridion. Ideo ait dominus servo Exi in
vias et sepes et compelle intrare ut impleatur
domus mea. Qui in viis enim constituti sunt qui iam
in bono volunt et tamen per devium ponti a temporalibus
cupiditatibus quam animo recedunt et vitam man-
datorum utrumque custodiunt. Sed isti compelluntur

ad regnum eternum qui probum predicatores ad
perfectionem culmine ascendunt. Dicitur enim Viam
mandatorum tuorum cucurri cum dilata-
sti cor meum. In sepibus autem illi reperiuntur
qui per claustrales observancias sunt inclusi
per quas a ceteris laicis viventibus discernuntur
Et hii compelluntur regimine mundi quodammodo per
asperitates professionis observancie deo
servire coguntur. Isti non per sepes regularum
statutorum a mundo retrahuntur et coguntur deo
servire. Vt sic attenti precepti regularibus
et sollicita cura presidencium coguntur intrare
ad cenam eternam. De talibus enim dicitur
in canticis. Custodes eum qui lociuste vi-
nearum que consedant in sepibus dicit Grego-
rius. Allegorice autem secundum Ambrosium de vicis
et plateis ciuitatis introducti iudeos
conversos significant qui cultum diuinum sub
quadam urbanitate legis tenuerunt Et isti
dicuntur introducti quia et prius conuenienciam
legis et cerimoniarum propter expressiones prophe-
tarum qui loquebantur de Christo facilius fidem rece-
perunt. Vocati autem de viis et sepibus gen-
tiles conversos significant qui in via publica
errorum et in sepibus agrestium morum prius
existentes virtute miraculorum compulsi sunt.
Tercia pars principalis Dico autem vobis quod nemo
vobis ponitur excipitur iusticie qui ingratos
iustum est enim ut qui graciam oblatam respuunt
vel contempnunt ipse a fructu gracie exclu-
datur. Iuxta illud psalmi Noluit benediccionem
et elongabitur ab eo. Quia ergo vocati ad ce-
nam venire contempserunt iuste ab ipsa
excluduntur dicente domino Dico autem vobis
quod nemo virorum illorum qui vocati sunt gustabit
cenam meam. Isti sunt de quibus in sancta sa-
piencia dicitur prouerbiorum j Vocaui et renuistis extendi
manum meam et non fuit qui aspiceret
despexistis omne consilium meum etc. Beda
Ecce per se vocat vocat per angelos per
prophetas per patres vocat per apostolos vocat per
pastores vocat plerumque per miracula vocat
plerumque per flagella vocat aliquos per adu-
ersa nemo vocatus venire contempnat ne dum se
vocatus excusat cum voluerit intrare non
valeat. Cum vocemur contendamus deo
qui regnat etc. Dominica tercia

Erant appropinquantes ad ihesum
publicani et peccatores ut audi-
rent illum. Luce xv. Sicut opus
sapientis est non mentiri de quibus ipse nouit
et mencientem posse corrigere. Sic opus
est illius qui peccatores vult conuertere ad bonum
conuersos benigne recipere et aversos ad con-
uersionem dulciter vocare. Quia ergo saluator
noster ad hoc venit in mundum ut depravatos
per viam traheret ad iusticiam mediante
penitencia. Hinc est quod et peccatores ad se conuersos
recipiebat clementer. Et perversos insidias
non querentes dulciter inuitabat ad graciam.
Et hec duo precipue in presenti euangelio demon-
strantur. Quia in ipso demonstratur quomodo iste
peccatores familiariter recipiebat ad se
conuersos. Et murmurantes de tali conuersione
ac recepcione exterius inducebat ad bonum
cor dicitur. Erant autem appropinquantes ad ihesum etc.
Nota ergo hic benignam susceptionem conuersorum
et sollicitam amonicionem peccatorum de quibus
ambobus subiungitur vbi loquitur. Cum humana
fragilitas firmum nequit in tanto seculi lubri-
co tenere vestigium. Cum adversus errorem
remedia noster bonus medicus demonstrauit
sic clementer recipiens publicanos et pec-
catores spe venie index misericordie non
negauit sed per similitudines congruas ad
penitenciam inducens murmuratores. Igitur secundum
ordinem predictum euangelium prius diuiditur in
tres partes. Primo describitur peccatorum humi-
lium deuocio acceptanda ibi Erat appropin-
quantes. Secundo superborum hominum murmuracio detestanda
Et murmurabant scribe. Tercio clementis diuine
pietatis admiranda ibi Erant ad illos.
Aliter potest prius euangelium introduci sic Sicut
in rebus naturalibus videmus vnamquamque rem agere
secundum proprietates sue forme ut sicut producere
fructum proprium et vua similiter. Sic dominus de-
monstrat ait Numquid colligunt de
spinis vuas etc. Et sicut videmus in habitu-
bus artificialibus vnumquemque artificem opa-
ri propria sue arti. Sic dicit Iheronimus ad pau-
linum Quedam enim est medicorum tractant fabrilia
fabri. Ita est in rebus moralibus quia vnusquisque
agit secundum regulam virtutis vel vicii quam
gerit in mente. Penitentes ergo gerunt in

mete habitu pnie ex q° libent appn
quat ad illu audiendu a q° pnt innaz
osceq invidi z detractes gert hitu salse
iusticie p qua d'dignat° d'recepcoe illoz
q aqu pub° deligunt Balnia° aute
tpm sons pietat habitu gerit clemtie
incredibilis ex q° sic oposos ad se recepit
Et h° e qd dr pno erom Erat appinqt
Hec introductio hz ortu ex vbs Greg°
z h dicentis Vera iusticia copa° hz falsa
dedignacoz Sed at pdicta h° erom m
dividi pt in tres ptes Pmo descri habitu
pnie quiens innaz Pro affectu malicie
inscis culpaz i Et murmurabat Pro sons
pietat inducens ad pniaz i Et ait ad il
Primo g° describi° petorz humiliu devo
cio acceptanda Vl' scd' vltias divisionez
coz habitu pnie quiens innaz cu dr
Erat appinqnt° ad ihm publicani et
petos ut audiret vbu di Vbi qsidanda
e status actus z affectus Status quid' qua
publicani isti s Glo st i eu statu q ve
ctigalia exigut vl' pedagia qduit di
cunt° eos publicanos q publica lucr seculi
sectant ut raptores z theolonary Unde
matheus sedes ad theolo dicit fuit pub
Et petores sca qui i qmbz z manifestis
erant irretiti petis Unde magdalena
dr fuisse petrix luc° .7. Ecce status Se°
actus Erant appinqnt° ad ihm Sec
cm aor z odiu st due affectoes sic
pariut duos motus su actus i aia Ex
aore oit° psecut° rei amate ex odio vo
orit° resilitio z fuga a re qua odit Cra
g° isti opposi ad xm q diligebat ut eu
a q° poterant d'statu petoz sanari Ideo
g° ipm habebat actu psecutivu qual'
e appinquare ad ipm Sciebat n vers
ce illud Jac° .4. appinqte deo z appinqbt
vob Vn theoph Exequeba° hz causa
carne susceperat admittes petos sicut
medicus egrotos Vn qm actus iste salz
appinqre pt bona z mala intencoe fieri
Ideo addi affectus Vt audiret illu Audi
tus e sensus disciplabil' Ideo q bono affcu
ad xm accedit ut audiat psecto egret
recipe discinaz Vt dicitur i co° i° deu° 33

Cum appinquat pedibz eius accipiunt
d'doctrina eius Unde doctrina accepta effici
correptoes discipline Prov° 1° Pro disciplina
tua correxit me i fine z disciplina
tua ipsa me docebit Colla° bine
Erat appinqnt° ad ihm p. In qbz vbs
describi° modus qversionis petorz ad deu
Pro vbi ostendit i pmo ppetrata malicia
qz pub z Pro inchoata iusticia qz Erat a
Pro accepta reverencia Vt audiret illu
Quantu ad pmu Sciendu e q qda publicani
z petores ppt maliciam ppetratam et
valde sunt dapnati ut pmanserunt Sodom
i zodomites De qbz dr Gn 13 hoies zodo
mite pessimi erant z petores coraz dno n
Quida st tpalit flagellati ut qvterent
ad pniaz De qbz in ps visitabo i vrga
iniquitates eoz z i vbs pc e Quidaz aut
misericordit recipiunt ut alliciant ad bon
Sicut isti De qbz dictu e ayt° q ayndet
publicani z petores venientes discumbe
bat cu ihu z discipul' eius Quantu ad 2m vbi
notat inchoata iusticia cu dr Erat appi
quantes ad ihm Sciendu q appinquare deo
signu e pbabile pro pdestinate electois
Num 16 Notu faciet dns q ad se ptinent
et sctos applicabit sibi z eos elegit appin
quabunt ei Pro future sanctificacois Levit 10
Sanctificabo i hns q appinqbunt m Pro
desiderate qiustificacois Job hymnu oibz sctis
eius filys isrl' pplo appinquanti sibi Quantum
ad tciu vbi isinua° accepta reverencia
qu dr Vt audiret illu Sciendu q revenit
audire vbu di disponit pro ad gre suscep
com Eccii Audi tacens z p reverencia
accedz t gra bona Pro ad divinaz accepta
com Prov Audi fili z vid Et i Et gaudet sicut
vex decorem tuu Pro ad inti stabilicionez
Prov i Qui aut audierit me abs terrore
quiescet Et ayt .7. Qui audit vba mea h et
facit ea similis e r Sec° 2a ps pncialis
Et murmurabat scribe z phari Vbi describit
malicie describitur no sons clemencia
Sz scd' q pias divisioz supbor hom m
murmuraco detestanda q insinua° hs vbs
Et murmurabat scribe z pharisei dicentes
Quia hic peccatores recipit z manducat cu eis

Ubi ponuntur persone dicte et verba earum.
Persone quidem sunt scribe et pharisei. Scribe quorum
officium exponere legem habentes scientiam et intentionem
legis debebant cognoscere quem predicebat venturum
qui ad penitentiam induceret
et inductos reciperet peccatores. Pharisei
autem habitu et statu religiosi sentientes
debebant inclinari ad misericordiam super pec-
cantes et gaudere de conversione eorum. Ex hoc
ergo eorum notatur malitia que directe
facta erat contraria statui intra quem
erant constituti. Propter quod salvator
ipsorum commendans statum et officium
opera autem condempnans dixit Matthei 23: Super
kathedram Moysi sedebant scribe et pharisei.
Omnia quecumque dixerint vobis facite. Ecce in
commendat statum et officium. Sed ipsorum
actiones condempnat subdens: Secundum opera
eorum nolite facere. Actus autem eorum hic
denotatur cum addit: Murmurabant.
Murmur in hoc differt a detractione quia mur-
mur est contra factum vel opus. Detractio
est contra bonam famam. Aliquis autem quis mur-
murat contra malum opus vel factum ex
zelo iustitie et hoc oritur ex amore boni
etsi discrete fit est commendabile. Sicut
quando fit ubi potest prodesse et coram illis qui
prodesse possunt et ea intentione ut prosit.
Hoc enim modo conqueruntur dicta quod siudeis
murmurat contra malum. Aliquis vero aliquis
murmurat contra bonum opus eo quod ex
superbia ipsum facere non potest et hoc modo semper
malum est. Aliquis autem quis murmurat de
bono opere et cum hoc simul infamat personam
facientem in quantum opus de quo murmurat tamen
male factum retorquet et detrahit de persona.
Et hoc modo erat in proposito quia scribe et pharisei
murmurabant de opere nunc Christi quod potis-
simum apperebat in susceptione conversorum
et de opere similiter conversationis eius cum pub-
licanis et peccatoribus in manducando et bibendo
quod pertinet ad summam mitatem. Et ideo ostenditur
murmur eorum maxime viciosum potissime
quia etiam perfecta retorquet in personam Christi
dicentes: Quia hic peccatores recipit et
manducat cum illis. Sed est hic advertendum
quod murmur eorum non fuit laudabile nec

virtuti conformiaque non murmurabat ex
zelo iustitie tamen malefacta detestantes
quod tamen requiritur ad hoc quod murmuratio sit
tollerabilis. Unde dicit Gregorius in omelia: Vera iustitia
compassionem habet, falsa autem dedignationem. Quamvis
iusti et iniusti soleant recte peccatoribus indig-
nari. Sed aliud est quod agitur zelo iustitie
sed discretionis, aliud quod sub typo superbie.
Quia iusti etsi foris increpationes per disciplinam
exaggerent intus tamen dulcedinem per caritatem
servant. Ac econtrario hi qui de falsa iustitia superbire
solent ceteros quosque despiciunt, nulla infir-
mantibus misericordia condescendunt. Hec ille. Non ergo
fuit bona ista murmuratio. Tum quia motus
eius ex parte scribarum et phariseorum fuit invi-
dia et superbia que ipsos movebat ad opera
Christi detestanda. Tum etiam quia pretendebant sibi
displicere malum in quantum malum sed ipsi
conversationem et benignitatem ad convertentes quod
tamen non displicebat eis nisi ratione persone Christi
quem odiebant. Et ita dupliciter peccabant in sua
iniusta murmuratione. Ex quo processit quod omnia
verba et facta eius quantum potuerunt depra-
vaverunt et diffamaverunt personam eius dicentes:
Quia hic peccatores recipit etc. Sequitur: Etiam pec-
catoribus eorum. Et ait ad eos parabolam istam.
In qua manifestatur clementie divine pietas
admiranda vel secundum dispositionem sedatam: personam
pietatis inducens ad penitentiam. Unde mur-
muratori concordat Gregorius in omelia et Beda super
Lucam dicentes: Sic etenim egri erat ita ut
egrotos se esse nesciret quatenus quod erat a-
gnosceret. Celestis eos medicus blandis
fomentis curat, benignum paradigma obicit
et in eorum cordibus vulneris tumore premit.
Ostendit autem sua clementia Christus ad recipiendum
peccatores et conversionem ipsorum duplici similitudine
etiam quarum prima sumitur ex pietate boni pastoris,
secunda ex sapientia sollicite mulieris. Prima in autem
quo interim in prima autem parabola que sumitur ex
similitudine boni pastoris primo describitur error
hominis delinquentis in primo, secundo actio pasto-
ris requirentis ibi: Nonne dimittit. Tertio exultatio
eius congaudentis ibi: Et veniens domum. Circa
adaptationem sumitur authentis ibi: Dico vobis.
Describitur ergo primo error hominis delinquentis
sub hiis verbis: Ait ad illos parabolam istam dicens

Quis ex vobis homo qui habet centum oves et si
perdiderit unam ex illis. Homo iste profecto est deus
quo xpristus dicitur homo natus est in ea. Qui centum
oves habuit qui omnes creaturas racionales
in sua innocencia creavit. Que pocius recte
dicuntur oves quia hec animal innocencie signum
optime angelicam et humanam creaturam
in prima creacione designat que innocenciam pos-
sedit. Et iste dicitur fuisse centum quia perfectum
numerum datur intelligi creaturas racionales per-
fectas in naturalibus suis fuisse creatas. Ita
quod nonaginta novem qui per novies decem
et item novem angelicas creaturas designat
in ix ordinibus sunt distincte quarum nulla
periisse dicitur vel fuisse perdita. quia et si aliqui
angeli peccaverunt contra ordines et chori
permanserunt. Centesima ovis humanam
designat naturam que quia tota in primo parente perfuit
tota ipso peccante peccavit. Perdidit autem ovem
quia centesimam ovem pastor celestis quia adam
peccante tota humana natura perdidit innocenciam
ad bonum adventus Xpristus dixit in primo toca
humane nature. Erravi sicut ovis que periit.
Describitur 2o amor pastoris misericordis dicens
Nonne dimittit nonaginta novem in deserto et
vadit ad illam que periit donec inveniat. Et cum
invenerit ponit in humeros suos gaudens
Et bene hic insinuatur amor boni pastoris et
quia dimittit vadit et ponit. Dimittit quidem
99 in deserto hic est ordines angelorum relinquit in
celo et propter nimiam caritatem qua dilexit
hominem lapsum venit in terra. Et dicitur quod illos
in deserto dimisit insinuans per desertum ipsum
celum quod tunc homo et apostate angeli de-
seruerunt qui peccaverunt. Unde Gregorius in omelia Dimittit
99 quia summos angelorum choros dereliquit in celo quod
desertum dicitur quia tunc homo celum deseruit qui
peccavit. Et ut perfecte summa omnium id est
creaturarum racionalium integretur in celo homo
perditus querebatur in terra. Et 2o subiungitur ad
illam vadit scilicet que perierat querens scilicet eam donec
inveniat. De hac quippe sollicitum ne vene-
cendi et querendi id quod perierat ipse est sicut
sicut Lucas 19 Venit enim filius hominis querere et sa-
lvum facere quod perierat. Et hanc inventam ponit
in humeros suos gaudens. Hominem quippe
perditum deus filius in mundum veniens assumit

exemplis laboribus predicacionibus et doctrinis
tandem seipsum per nos in redempcione offerens
reduxit et hoc redemptum dicitur esse inventum. Sed bene
dixit Petrus 1 petri 2 Eratis enim aliquando sicut oves
errantes sed conversi estis nunc ad pastorem et episcopum
animarum vestrarum. Et valde notandum est quod dicitur Im-
ponit in humeros suos. Humeri enim Xpristi sunt brachia
crucis in quibus salus mundi pependit. Vel humeri dicuntur bra-
chiis suis naturalibus. De quo dicitur est Ysaias Lux
factus est principatus eius super humerum eius. In illo
quippe mysterio sicut gestavit humana membra ideo quod eius
peccata dicitur in corpore suo super lignum portasse.
Ysaias liii. Et 1 petri 2. Et hoc modo exponunt
Gregorius et Beda super Lucam dicentes Ovem in humeros
suos imposuit quia humana natura suscipiens
peccata nostra ipse portavit. Et hic fecisse dicitur
gaudens. Et sicut dicitur hebreos 12 Cristus proposito
sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta.
Describitur tercio exultacio amici gaudentis
hic modo. Et veniens domum convocat amicos et
vicinos suos dicens Congratulamini mihi quia inveni
ovem meam que perierat. Venit quidem dominus
salvator qui completo mysterio redempcionis
humane ascendit in celum. Ubi enim ipsa domus
eius est quia ipse ipse est caput et principalis
ecclesie triumphantis. Hec est illa domus de qua dicitur
est Baruch 3 O Israel quam magna est domus
dei et ingens locus possessionis eius. Et Johannes 14 e
In domo patris mei mansiones multe sunt.
Ad hanc domum insinuabatur Xpristus in proximo iturus
cum diceret Johannes 16 Exivi a patre et veni in
Et additur convocat amicos et vicinos suos
Beda. Gregorius in omelia Amicos et vicinos hic intelligitur angelorum
choros qui per omnia voluntatem eius perficiunt. Cum
et vicinum Xpristus sunt quia vicinius et propinquius
eius gloriam contemplantur. Propter quod dixit petrus
1 petri 1. In quem desiderant angeli prospicere
huic exposicioni. Beda super Lucam concordat dicens
Amicos et vicinos convocat illos videlicet
angelorum choros qui amici eius sunt quia voluntatem
eius continue in sua stabilitate custodiunt
vicini eius sunt quia claritate visionis eius sua
assidue perfruuntur. Et quod dicat eis
Congratulamini mihi non dicit omnes mecum sed mihi
causa sed Gregorius in omelia eius gaudium est vita nostra
et cum ad celum reducimus solempnitatem leticie
eius implemus. Est enim tanta comunicacio ecclesie

capitis et membrorum unius quod tribuunt ea que
sunt membrorum Eodem modo quo in fine dictum est
Quamdiu uni ex minimis fratribus meis fecistis
mihi fecistis Sic ergo fuit ipsum quod fit in nobis
ita fuit dicere esse gaudium quod nasci potest de nobis
Describitur causa adaptationis primo attrahens
vel inducens ad pñiam cum dicit dico vobis
ita gaudium erit angelis super uno peccatore pñiam
agente quam super 99 iustis qui non indigent
pñia Ubi primo occurrit nobis inniciari quod haec
verba optime attrahunt peccatores et ad pñiam
inducunt Si enim quilibet desiderat auxilium
virtutum angelicarum sic valde est conveniens facere
opera que placent eis quorum presidio indi-
get et quorum auxilium optat Sic valde debet esse
peccatori facere opus ex quo angelis fit gaudium
quale est opus pñie ut hic dicit Salomon apte
placens temporibus natura optat aliquis complacere in
statu vite quibus expectat sociari in patria ergo
sic in peccato existens naturaliter debet appetere facere pñiam
de qua tunc gaudent angeli quorum socius fu-
turus est Sic ergo hic primo attrahit ad pñiam
Describit secundo videre causam angelici gaudium
angelis dei super uno peccatore pñiam agen-
te Ad cuius evidenciam Sciendum est quod iustitia est
omnes virtus que inveniatur in hoc mundo et perficitur in
futuro Ita ergo angeli bonum omne diligunt quod
in futura vita confirmari debet Hinc est quod eis
gaudium de multiplicatione iustorum accrescit
Aliter est potest dici quod de peccatoribus conversis ad
pñiam debet angelica restaurari ruina
Cum ergo unus ad pñiam convertitur augetur numerus
eorum per quos angelica ruina debet integrari
Ideo de hoc gaudent Et hoc est quod angeli orant
in psalmo Benigne fac in bona voluntate tua
Syon ut edificentur muri Ierusalem super supple-
tionem hominum quorum fuisse sunt per casum demonum
Sed contra hanc litteram possunt aliqui opponere et
dicere Cum non videatur verum quod angeli plus
gaudeant super uno peccatore pñiam agente
quam super 99 iustis qui non indigent pñia Dan-
iel enim est quod angeli gaudent de iustitia hominum
De maiori ergo iustitia magis gaudent sed
maior est iustitia in 99 iustis quam in uno peni-
tente Ad hoc dicendum est secundum Beda in glosa quod hoc
non intelligitur de quolibet penitente in comparatione
ad quemlibet iustum sed tantum de aliquo peccatore

respectu aliquorum iustorum Sunt enim sunt aliqui
iusti qui illicita non commiserunt et propter hoc
non assumunt laboriosas operationes quia non
videtur eis quod indigeant quia non peccaverunt et tamen
hic est interim committunt venialia levia et quotidie Sunt
aliqui peccatores qui conversi ad pñiam dura et
inducunt et nimia asperitate vitam ducunt et eos
frequentes faciat operationibus virtute insistant
De huiusmodi conversione perfecta maius gaudium est in
celo quam de illorum vita remissa De talibus enim
dicitur in visitatione Plerumque magis placet deo vi-
ta post culpas quam de securitate torpens inno-
centia Et ponit exemplum ducis in prelio qui plus
congaudet militi qui post fugam reversus est et
fortiter pugnat contra hostes quam illis qui nun-
quam fugerunt et tamen non fortiter pugnaverunt
Exemplum est addidit de agricola qui plus
terram illam diligit que post tribulos et spinas
bonas et copiosas segetes producit quam eam
que numquam spinas habuit et tamen hic varios
fructus producit Aliter est potest dici quod hic
loquitur contra usitato modo consuetudinis
Anime enim assueta propter visitationem eius non
sunt gaudium non generant sed de novis gaudes
Sic ergo pater plures habens filios unum
plus gaudet de uno recenter nato vel a
mortuis resuscitato propter novitatem quam
super omnibus aliis prius viventibus propter consuetu-
dinem quia erant et noti sunt conviventi Ita propter
novitatem peccatoris conversi maius est gaudium
coram angelis dei quam de mille qui continue in-
sti extiterint Vel aliter est sciendus sit eodem
potencie creare creaturas et iustificare
peccatores tamen magis patet misericordia dei in uno
peccatore pñiam agente quam super mille qui
pñia non egerunt Et quia angeli plus gau-
dent super eo opere dei in quo plus relucet potentia
divine virtutis Ideo dicuntur plus gaudere super
uno peccatore pñiam agente quam super 99
iustis Et hic solutio ponitur in glosa Potest
etiam dici secundum Augustinum ut per peccatorem penitentiam
agentem intelligatur conversus per 99 iustos illi
qui cum sint pessimi tamen ex superbia reputant
se iustos Sic numerus iste imperfectus est quia
deficit a centenario numero in uno Et certum est
quod plus placent angelis unus humilis quam 99
superbi Et hic ratio est consona parabole in qua

Saluator intendit superbias indecoru
reprimere. Sec(un)d(u)m aut(em) q(uod) mist(ice) r(ati)o(n)is pos-
sibilitu(m) inducit ad p(ri)mas p(ar)tes s(e)c(un)d(u)m
ex sap(ient)ia sollicitate mulier(is). Aliter t(ame)n p(er)
mobilitate(m) cordis a(n)i(m)e p(ot)e(st) i(n) s(e)c(un)d(u)m
ad signific(an)du(m) q(uo)d(am) imp(er)fectu(m). Intendu(n)t v(er)o
p(er) sap(ienti)am (et) sollicitudine(m) circa domu(m)
gub(er)na(n)du(m) pot(est) i(n) bonu(m) (et) ad significa(n)d(um)
bonu(m). Sic h(oc) pot(est) ad significa(n)d(um) sapie(n)cia(m)
diui(n)am. Ubi p(ri)mo describit p(ri)o p(er)fect(i)o(n)e(m) n(atu)r(a)e
r(ati)o(n)alis creat(ur)e i(bi) Que mulier. 2(o) lapsu(m)
ymagi(ni)s defo(r)m(a)te. Et si p(er)didit. 3(o) mod(um)
sap(ient)i(a)e incarnate i(bi) Nonne accendit lucerna(m).
4(o) applausu(m) n(atur)e rep(ar)ate i(bi) Et cu(m) inve-
nerit. 5(o) fructu(m) parabol(a)e i(bi) Ita dico vob(is).
Describens g(ener)o p(ri)o p(er)fect(i)o(n)e(m) n(atu)r(a)e r(ati)o(n)alis
creat(ur)e d(icit) Que mulier h(abe)ns dragmas dece(m).
Hec mulier sic dau(id) e(st) sap(ient)ia(m) diui(n)a(m) insi-
nuat. S(ecundu)m illud Luce 13 h(abe)t(ur) Cui assimilabo
regnu(m) dei? Sile e(st) fermento q(uo)d accepta(m)
mulier id e(st) dei sap(ient)ia abscondit i(n) farine
satis tribus. Et h(ec) sap(ient)ia habuit 10 dragm(as)
h(oc) e(st) dece(m) r(ati)o(n)ales creaturas s(cilicet) n(on)as no-
ue ordines angelo(rum) (et) unu(m) ordine(m)
homi(num). Q(ui) r(ati)o(n)e dicu(n)t(ur) dragme q(ui)a o(mn)es s(u)e
ymagine regis eterni insignite. Dicit(ur)
aut(em) dragma drag(m)a (et) dragma drage
e(t)ia(m) dragm(a) aut(em) e(st) p(ro)p(ter) ponder(e) q(uo)d est
q(ua)rta p(ar)s stateri(s). Et iste vocabulo v(ti)t(ur)
medicina i(n) recept(is). Est e(tiam) q(u)eda(m) genus
cantici musice. Vn(de) i(n) cantico dicit(ur) cant(ic)a
dragm(a)e. Au(tem) thoro h(ui)us regis frequentate ub(i) d(e)l(ec)ta
cantica dragm(is). Et dragma(m) (con)me(n)dat e(st) genus
mo(n)ete huius ymagine regis eterni i(n) ro-
nali creatura. Describens 2(o) lapsu(m)
ymagi(ni)s deformate ait Et si p(er)didit una(m)
ex illis. Una eni(m) dragma p(er)dita e(st) cu(m)
ymago i(n) ho(m)i(n)e p(er) pc(ca)tu(m) deformata e(st). Q(u)a(m)u(is)
e(ni)m eni(m) ymago dei i(n) ho(m)i(n)e destrui no(n)
possit, ta(men) q(ua)n(do) deformat(ur) p(er) vicia (con)si-
p(er)dita rep(er)itur q(ui)a a suo creator(e) (con)for-
mit(er) recedit (et) i(n) eo app(ro)batio(n)e (sue) i(n) eius
noticia no(n) existit. Sic ei(s) se dicitur insi-
nuat i(n) fine fatuis v(ir)ginib(us) (et) eo a(nte) no(n)
reprobis. Amen dico vob(is) nescio vos. Hoc e(st)
vestra facta no(n) app(ro)bo. Sic g(ener)o p(er)didit
sap(ient)ia dei dragma(m) huma(n)i g(e)n(er)is p(er) pc(ca)tu(m)

q(ui)a ip(s)a deformata p(er) vicia i(n) app(ro)batio(n)e
diui(n)a no(n) fuit. Vn(de) Greg(orius) (con)t(ra) etia(m) i(n) dragma
ymago exp(ri)mit(ur) mulier dragma(m) p(er)didit
q(ua)n(do) ho(mo) q(ui) (con)ditus ad ymagine(m) dei fuerat p(ec)ca(n)do
a similitudi(n)e sui (con)ditoris recessit. Describens
3(o) modu(m) sapie(n)tie incarnate adiungit
Nonne accendit lucerna(m) (et) eu(er)tit domu(m) (et) q(ue)rit
dilige(n)t(er) donec inveniat. Ubi exp(ri)mit(ur) mo(dus)
incarnat(io)nis, effect(us) op(er)ationis (et) sollicitudo
requisitio(n)is. Mod(us) (con)ip(s)e incarna(tio)nis i(n) acce(n)-
sione lucerne. Accendit enim lucerna(m). In
lucerna accensa e(st) (con)sidera(re) testa(m) lignu(m)
(et) lumine mediante q(uo) lumine (et) liquor(i)
(con)iungit(ur) (et) teste. Sic i(n) misterio incarna(tio)nis
o(porte)t (con)sidera(re) corp(us) huma(nu)m q(uo)d e(st) de
n(atur)a t(er)rea ad mod(um) teste. Ac(tus) (et) a(n)i(m)ales (et)
vitales ad modu(m) liquoris. A(n)i(m)a(m) r(ati)o(n)alem
ad modu(m) lignu(m). Et una mediante s(e)c(undu)m Aug(ustinum)
ep(isto)la (et) ad volusiam(um). Et Damasc(enus) 3 s(e)c(un)d(u)m
diui(n)itatis lu(men) corp(or)i unitu(m) e(st). Vn(de) Greg(orius) in
o(mn)el. Accendit mulier lucerna(m) q(ui)a dei sapie(n)cia
apparuit i(n) huma(ni)tate. Effect(us) op(er)ationis ostend(itur)
cu(m) d(icitu)r Et eu(er)tit domu(m). Domus e(ni)m h(ic) p(ro)
ho(min)is (con)scie(n)tia po(n)it(ur) q(uam) eu(er)tit q(ua)n(do) p(ro)dili-
gentes exaudito(rum) (et) (con)t(ri)to(rum) p(e)c(cat)o(rum) (con)u(er)-
tit(ur) ut sic (con)u(er)sa munde(tur). Dicit(ur) (enim) sap(ient)ia
dicens P(ro)u(er)biorum agit (et) app(ro)bat. Et ite(rum)
Securis ad radice(m) arbo(ri)s posita e(st). Et
ite(rum) Ut q(ui)d cogitatis mala i(n) cordib(us) v(est)ris
(et) multa alia eiusmodi a(d) h(oc) fec(it) q(ue) q(ua)n(do) inta(n)t
(con)scie(n)tias eu(er)tit. Ad h(oc) aut(em) eu(er)tit id e(st) (con)u(er)-
ssit (et) (con)mouit ut h(ec) f(aci)endo mundaret
(et) mundat(i)o ymagine(m) reformaret. Q(uia) i(n) refor-
ta dragma p(er)dita e(ss)et reinue(n)ta. Vn(de) a(liqu)a
t(ra)nsla(tio) d(icit) Emundat domu(m) vel p(ur)gat. Vn(de)
Beda s(ic) Illa(m) Accensa aut(em) lucerna eu(er)tit
domu(m) q(ui)a mox ut eius diui(n)itas p(er) carne(m)
claruit o(mn)is se n(ost)ra (con)scie(n)tia (con)cussit. Do-
mus e(ni)m (con)u(er)ti(tu)r cu(m) (con)sideratione reatu(s) sui huma(n)a
(con)scie(n)tia p(er)turbat(ur). Eu(er)sa v(er)o domo invenitur
dragma q(ua)n(do) du(m) p(er)turbat(ur) (con)scie(n)tia homi(ni)s
rep(ar)at(ur) i(n) ho(m)i(n)e similitudo (con)ditoris. Solli-
citudo aut(em) requisitio(n)is ost(endit)ur q(ui)a q(ue)rit dilig(enter)
donec inveniat. Cu(m) t(ame)n dilige(n)tia dei filius ho(m)i(n)e(m)
p(er)ditu(m) requisiuit p(ate)t ex s(er)mo(n)ib(us) dict(is) p(ate)t
(et) ex h(is) q(ue) gessit i(n) vita p(atiente)r (et) i(n) morte.
Describit 4(o) applausu(m) n(atur)e rep(ar)ate d(icens)

Et cu venit gvot [?] ciuitas et vincas dud
Congtulamini in qz inveni dragmaz mea
qua pdidaz. h^c mo p ciuitas et vincas
intellir vtut^s celestes q^s fat ptinpes
gaudy d' cv'sioe hois pditi sic superius
expositu e Qz d^r eis Congtulamini in
t^ra f sig di sapia vtut^s celest^s facit
ptinpes gaudy d' cv'sioe hois pditi
q^s fecit ministros dispesatores minister
salutis eoz Omes n sit administratorii
sp^s i ministeriu missi ppt eos q hereditez
capiunt salutis ad heb j Vltio ocludit
fructu pable itate d. Ita dico vb gau
diu e coraz an^l di sup vn^o petore pniaz
agete Hic e ei vltiq fruct^s tam istis
pable q^s pcedet ex gau^o anglez/gau
dentiu d' petoz cv'sioe inducet petores
ad pniaz Ita sic bonos tret p gratia
tam ne recedat a bono Ita mal' pmitt
veniaz ut recedat a malo Vn Greg^s pe
seuq si possum dispositos supue piet
statib) si recidevit ministy e pena lap
s vo ut resurge appetat pmittit veniaz
Illos trct ne pstant i bonis istos rso
uet ne desperet i mal' Justy eb ita p
timescte ne corruat petoz eb spa d'ima
ut resurgat q^z gau^m e coraz an^l di et

Estote dominica quarta

Estote ergo misericordes sic et pr vr
celest' misericors e Lu^c 6 Sic
inferiora recipiut a superiorib) roz et cursu
essendi sic ab eisde recipiut ordiez et
modu agendi Et io nichil pt ee exm
efficaci^q ad regulandu vita et ad digend
operacoes huas q^z ssidaco opm divinoz
Sic g^o i reglanda vita q^o ad sery suf
ficiet instr^m ex ssidacoe i^a q videm
i x^o Sic in reglando hoiz ad xx^m suffit
exm qd videm ssidam^o q^lr deq se hz i
gubnan^o et osuan^o cratuaz Nemo in
supportatu^o pacr hu^anos defectus Vt
igr mia dei sit nob regla q^lr deus
pxiis misceri d' mia dr i pnti evo^o
Estote g^o Vbi p^o suade^r vtq hoiez ad
p^rm ordinatas i Estote g^o 2° pmitti^r
virtes hoiez misericorde pmias i adesaz
3° adducr^r silitudo q dei sit explanas

dicebat ill' Cluiti ad p'az pte In q
suadz p^t vtute ordinate ad p^rmu
Sciendu e q^s damasc li 2 c d' esti^a Mi
sericordia e esti^a i adusite bonoz Nam
ex ipa fit cor hoi opaties miserys a^oz
h at vtq ita ssistit i quad affecte dul
ci inclinate mete ad p^rm q i fit^t hoi
alti i necitate ssituto sbvenit si pot
Si no pt facit ei spati facit ei idulge
si offendit^r Vera n misericors corde ope et
lingwa odescendit Et io pdca vtq h^i p^o
giia^r impat^r i Estote mi 2° pticla^r
expliciat^r i Nolite iudicare Pr^i^r ergo
in g^nali ei dr Estote g^o misericordes Et q
i hac g^nali^te no c^o^prehenditur mia perfecta sed
tm i^a q e pfecta Io addi^r Sic et pr vr
celest' misericors e Et bn eq pfectio in hoc
m^t at^r Aliqui n misericordes st ex q^rda na
li benignitate et dulcedine cordis Cu^m quide
bonu e s no pfectu n^c vtuosu qa pot
bonis et malis fidelib) et ifidelib) ee q^ue
Alij vo misericordes st s no oib) exhibent
affectu mie s tm illis q^s carnali affe
ccoe diligut et h^c eq pt oib) indifferet
opet'e Aliqui at misericordit^r necitatibz
et miseriis alioz qa oms ex aore et cari^te
ordinata diligut Ita ex aore circa na
scit^r dolor d' adusite alti Et io ex ordi
nato aore ori^r opassio ordiata et dolor
ordinatq d' adisitatib) pxioz Et h e
mia pfca cq pfectio no potuit melius
indicari q^s i exo piis eti^m q ideirco
misericordit miseriis miseriis et necitatib) con
descendit q^z sincera cari^te nos diligit
Sic g^o pfectio h^umde mie divina^r q^u
addi^r Sic et pr vr mi e Deinde p^rq
mie opa explicat^r pt^r q^u addi Nolite
iudicare Vbi Sciendu e Sic dicu e q pfca
mia ex ordiato aore nasci^r Aor aut
ad p^rm dz vige i corde i ope et i lingua
Et io ho dz se hre ad p^rm misericordit^r
i h^ms q ptinet sil' ad mete et lingwa sic
e iudicare et odemnare s leges et regulas
caritatis sp h^e hnic exp^o i q^o agit^r d'
mia pmitti^r epla d' dilecoe sinquiadi
q sunt exm et ortu a dilecoe q p^rm deus
dilexit nos Ex th q^ippe cari^te nasceti

pfcu op9 mie q mia exp'mi' cu dr
Nolite iudicare ꝯ° i hijs q ptinet tm
ad mete d' qua mia adingit' dimitte
ꝛ dimittemi ꝯ° in hijs q ptinet ad op9
d' qua mia addit' Date ꝛ dabit' vob' De
ce ho mitos ee i hijs q ptinent ad
mente ꝛ ligwa ut pxim opante ea
q bono ꝛ malo aio fieri psut n° corde
n° ligwa iudicemus male Debem' cete mitis
ee in eo q pxim mala apte opantez
nlt qd' gessu e no ɔdepnat s' tamqʒ
a do penitus deiectu ꝛ abiectu Sic em
dr Beda s' lluc Iudicu e qual' futurus e
q nuc malus l' bonus appet Est g° op9
ispietatis ɔdepnare eu in damnatu quē
deus exspectat misericordit' ut ɔvertat' Op9
at mie e spare ipm adhuc reversuz ad
deu Et ꝯ assilans nos piis iumaz dr
Nolite ɔdepnare h° e Nolite temere i aliqʒ
fere ɔdepnatos sinaz Iux' id apli i Cor
e Nolite ante tps iudicare quousqʒ veni'
Et ut efficacius nos a temerario iudicio
retrahat adingit Et no iudicabimini Qui n
iudicium sn mia fiet ei q i iudicando non
ht mias. Et e iudicium misericordie fiet
ei q iudicando ht mias Sz queret aliqs
Vtrz sit licitu d' alicuius facto iudicare Dr
q sic ppt vbu apli i Cor 6 Nescitis qm
agelos iudicabim' qnto mags secularia.
Coim' in hac lia Dr' q iudicare potest
aliquis vl' qa h° sibi ɔpetit ex officio circa
ꝛ regimine alior' Et si iudicat aliqm ex
officio dz iudicare iuste. ꝑmis tn exqsita
veritate ꝛ iuo debito ꝟvata Si aut sibi
ex officio no ɔpetat tuc distiguo Qa
ea q vult iudicare a't st sic iudicia et
indifferent' facta q no pt dice q° aio
sint facta vtz bono l' malo Et de talib'
no e ei licitu iudicare ꝗ potius temera-
riu Vn Beda s' lluc h° loco n° aliud
pcipi credo n' ut ea facta q dubita-
cone hnt q° aio fiat i meliore ptez
interptem' Aut ea sut q vult iudicare
s' apte mala ut nllo° possint bn fieri
sic tantu e sup Et d' talib' licitu e fa-
ciente iudicare ꝑ tn no e licitu rom
dom' e in via ɔdenare cu oio icougrue

Vn ide Beda subiugit Qz em scptu e
ex fructib' eoz ɔgnoscetis eos d' mani-
festis dan e q no psut bono aio fieri De
qb' nos iudicare pmitti' Ad dan aptu
Nescitis qm agelos iudica' D' q loqt' d'
iudicio extmo i q° apli erut iudices Qm
i° Sedebitis vos s' sedes 12 Sz qrit'
Vtrz liceat aliqm alium ɔdepnare Qz no
vr' ex h° qd' h' dr Coim' in hac ꝛ ex h°
q alias malu remanet ipunitu qd'
e q iustice rectitudine Dr' e q ɔdenare
aliquē dou' vnut ɔdenatoe eterni sup-
plicii tamen dānatu no e licitu aliqm n'
h° agnosceret revelatoe dīna Sz ɔde-
nare aliqs ɔdenatoe pene tpal' licitu
e illi q e minist' iustic' s' exigencia tal'
quittatis culpe D' q'a h' loqt' xpc De seda
pcedit' argutu i ɔtm Sed' Dimitte et
dimittemi Vbi specificat' op9 mie
ptinet ad mete Est n' op9 mie fieri
i corde dimitte iniurias ex toto corde Sz
q h° factu amore di magnu e meri
Ne subdit' Et dimitte' vob' Vn glo Dimitte
iniurias ꝛ dimittet' vob' petm Et ɔcordat
cu h° qd' dan e a't 6 Si n' dimiseritis
hoib' pcta eoz dimittet' ꝛ vob' p' m' p' vr
Deinde adingit Date ꝛ dabit' vob' Vbi
specificat' op9 mie ptinet ad manu
sue ad exhibicoz munerꝭ ꝛ obsequi Vn
glo Date bnficia ꝛ dabit' vob' eterna vita
Sed' 2a pt pn' circa Mesuram bonaz
In q describit' merces op9 mitoriu premi-
anis Et p° manifestat' premiu mis opib'
mie i speciali 2° declarat' eqtas iustice
retribuent' i gnali d. Eade qppe mesura
De p° dr Mensuraz bonaz retribuetoz
iusta Et ɔfertaz id e plena Et coagi-
tataz id e ɔquassataz ita ut n'l vacuu
remaneat qn tota capacitas repleat' Sic
vas ɔquassatu ꝛ coagitatu recipit
grana vdiqz sn vlla vacuitate Et supef-
fluete id e suphabudate s' redun-
dante q premij magnitudo excedit meri
quantitate Dabut i sinu vrm Sinus h'
ide e q capacitas appetitus vt sit
sensus vbor' Opa mie i no temere
iudicando i no ɔdepnando i pcco° iniurias

Q
z dando bn̄ficia Dabit. h' ē erit ei
nl' occasio dandi uob' ete p̄mium. q̄le
vr desidat z pt cape appetitꝰ. Cria ei
q' mete manu z lingwa fuit ex una
sc̄ causa p̄mij qd' deꝰ bn̄ opantibꝰ
ībuit. Vn̄ Beda s' Luc pt at q' mete
ma' z lingwa egis accipi sc̄ mēsura
bona ꝛc q̄a tu redd' p̄miꝰ mꝰ opa
sua. Pot aūt z alit' expom h' qd' dicit'
Dabit i sinu vrm ut sit sensꝰ. Illi q'
quos facietꝰ p̄dicta opera mie non
iudicaᵒ s̄ poci' ꝯpacienᵒ. nō ꝯdenāᵒ
s̄ excusanᵒ. nō vindicanᵒ s̄ poci' r̄mit
tenᵒ iniurias z offensas. Dādo bn̄ficia
siue tpalis subvencōꝰ s' spūalis amo
ricōis. Dabt i sinu vrm. h' ē i desi
derm vri aīmi qd' habetꝰ ad etnam
btitu neꝯ p̄mēndaꝫ bonaꝫ mensuraꝫ
retribucōꝰ eo ꝙ una exhibita eiꝰ
milli' exhibita fuisse ēsto ea aore h'
fecistꝰ quadmod' ipe ēst fate' i extmo
iudicio sic dicturꝰ. Cꝫdm fecistꝰ vni ex
mīnimis fribꝫ meis m' fecistꝰ. Mt' 2z.
Deinde subd'. Cad' q̄ppe me ꝛc. Vbi
declat' ꝗualit' eqmitas iusti' retri
bucōe. Cīa qnta v'tu' aīmi hō opatꝰ ē
bonū tāta ꝯsolacōe glie ei msurabi'
gauꝰ s' p̄mium. Et q̄nta delectacōe
siue affectōe p̄na malo opabit' ma
lū tāta ꝗnte pcāꝫ ei msurabitur
dolor. Iux' id Apōc 18. Cūntu glificaᵗ
se i delicijs tantu date ei tormītū et
luctū. H' g' ꝗualit' sīma retribucōis
tā bonoꝝ ꝙ maloꝝ ad h' statū poita
ē pꝰ p̄ceptū mie ut ex desidio p̄mij
qd' r̄dde' opa mie faciētibꝫ i'ducamur
ad ea facie' z ex tiore supplicij qd' dabi'
eis q' ꝯtra faciūt r̄ethamr ab a'ijs q'
mie adv'sant'. Alit' ēst intelli' s' Aug' i
epla ad dō grat' h' qd' dom ē. Eadē me
sura mesi ꝛc. Volūtas ei msura ē om
bonoꝝ actuū q̄ntu ad roꝫ virtꝰ l' v'tutꝰ.
Cīa volūtas boā ē radix bonoꝝ opm
z mala maloꝝ. In q̄ g' volūte q'ms
opatꝰ fuit opa mie. In eadē volūte
retibue' ei btitudo sc̄dm intensioꝫ vo
lūtꝰ. Simit' ē d' opibꝫ p̄mis ex mala

volūte factis q'bꝫ r̄dde' eꝰ supplicium s'm
ꝯporcōꝫ male affectōꝰ. Vn̄ Aug' ꝯ Iul'
In ipo aīo vbi appetitꝰ volūtꝰ h'uāoꝝ
om̄ ē msura factoꝝ ꝯtiᵒ pcā sequi'
culpa. pleꝰꝙ maior ut s'ceat' cāte
ꝯmōꝫ. Ipo ei dixisse In iudiᵒ iudicauitꝰ
i ead' iudicabimi. Sc' ad mesurāꝫ In
q' mesura mesi fuitꝰ r̄metie' z vob'.
In volūte q̄ppe r̄metie' boꝝ ho bō fca
z i ea r̄metie' ei btitūᵒ. Sit ꝙ i volūte
ꝯpā r̄metie' malꝰ hō mala opa z i
ea r̄metie' ei miseria. Cum vbi q'nqꝫ
bonꝰ ē ei bn̄ volt i eꝰ malꝰ ē ei ma
le vult. Ac p h' eꝰ ill' io sit btūs l' miser
h' ē i ipo sue volūtꝰ affectu que om
factoꝝ interioꝝꝙ mesura ē. H' C. Be
tīa pꝰ pn̄' dicebat at ill' z similiter ne
In q' poīt' simitᵒ q' dcā s' explanat. Et
p' explanat' qd' dcm ē dimitte z dimitte'
vb' Tᵒ i' opꝰ mie qᵒ dcm ē Noli' iudi
i' Cūnd at videꝰ. Ad declād' opꝰ mie
qᵒ p̄p' dimitti iniuria duplicē addit'
simitudiē. Cīmaꝫ p'a tal' ē. Remig' pro
certꝰ certi duoē. Ac si dicat. Bn̄ debetꝰ ex
mia dimitte iniurias z nō irasci ꝯ in
iuriantē. Cīa si vob' iracūdia z appetitꝰ
vindicte exccauit tantu eitꝰ p uiam
iracundie p'uati lūie vitatꝰ q̄ntu ille
q' vob' offenderīt erūt ead' luce p'uati
p vicm iniurie vob' illate. Ac p h' z
tu q' con̄ iniuriantē irasc̄is cecꝰ eris
ꝯp' ira. Et iste q' te offend' cecꝰ eit
ꝯp' offensaꝫ. Ex q'bꝫ deveiet ꝙ nᵉ tu
nᵉ ille possetꝰ vob' mutuo viaꝫ pbē de
remedi ad vitā s' ābo caditꝰ i fouea
dapnacōꝰ. Ille q'ui' ꝙ offend' tu vero
ꝙ nō offenderi dimisisti. Si em non
dimiseritꝰ hoibꝫ pcā coꝝ nᵉ pr' mꝰ
celestꝰ dimitꝫ vob' pcā vrā. Mt' 6. Si at
dimiseitꝰ z nō sis cecꝰ p iracūdiaꝫ z
ille ꝯp' tāqllitꝫ tui aīmi ꝯūtet' ut
peniteat ipm ꝙ te offend' z tu d' pa
cia ꝯmaberꝰ. Hunc expocōi ꝯcordat
Bed' s' Luc' d' Remig' pt cecꝰ cecū d' ꝛc.
Sensꝰ huꝰ sententie pendꝫ ex s'p'iori
bꝫ vbi d' dāda eleosina z de dimittēda
iniuria dr'. Si te iā ꝯ violentū z cont

petente philargion id e iten^o iniurie
excecauit iniqs tua mete viciata vi-
cium eius curare potis a' i^e solus q iniuria
fecit z no tu et q fic nesciebas veius
deputaberis At si te irruitentes tuq illu
cp pectoris eius pbitas vicerit z illu ad
primas iniuria monebit z tu pacie pre-
mio donaberis h^c e d' pacia donaberis
T^a similitudo ad ide tal' e Non e discipls
sup magistrum pfectus e aut ois si sit sic
magr eius Ac si dicat Vu debetis iniurias
ex corde dilite q̄a e^o q deus su z magr
su ois instruc no irascor p^ecantibus
qui eis dictas vos no plus debetis querere
nisi ut offenderetis vos potaui^s alias plus
qreretis q magr vr et sic no esset bonus
discip^li volens plus i vindicta^o iniurias
vias q magr vr velit i vindicta^o suas
Pfectio go via e ut vos q pimi hos
estis sitis tales qual' e^o su vest' dus et
magr Ita q sic e^o no vindicando sed
tollau^o iniurias inimicos meos rddidi
penite Ita z vos ditten^o hos q vos
offendut rddatis eos ex vra pacia meli-
ores hinc exponi cocordat Beda v^o
Si magr q vtiq deus e no potuit suas
iniurias vlcisci sz vos maluit iseatos
rdde meliores eaud' nec e ut disc^li
q pimi st hoies regla pfect' sequat^r
Sequit^r Quid at vides festucam u obi ex-
plicat qd' dicti e Nolite iudi^re 7c Et
ip^o p exm retrahit nos a sim^te te-
meraij iudicij q^o mediate alica sci
iudicas alut q debeas p^o a temitate
iudicij q^o cdepnas z vitupanis i alio
leuis pctm cu tu grauius sit i nob 7 m-
velut cum iudicatu^s temerarie l' cdep-
nauit^s indebite Vn z^a sunt quo potis
z i ypocrita 7c d^t go q Quid vides sp
teme iudica^o festuca id e leue pctm
In oclo fris tui ut pote q aliqu ip cius
i aliq^o negocio cturbatu indicas ip
cecidisse a statu virtutis z odis eu ac de-
testaris n^c misereris tui Trabe q i oclo
tuo e id e gue pctm odio l' ctep^tu pri
tui qd' e in te No cosidas id e non ex-
aminas no adu'tis no diiudicas Quum
cum trabs excedit quatitate festuce tua
pctm odij l' iracudie excedit i qutitate p^c
catum alterius cturbacois l' ire Pe ultimo nos
a temitate cdepnandi d At quo po. dic
h^c quo potis vitupare i fre tuo leue
pctm z cdepnare obiurgare eum q si
cstitutu i statu cuppcio z tu tu rose
no vides id e no obiurgas n^c detestaris
trabe id e gue pctm qd' te i peiori
statu cstituit Hinc e i oclo tuo q re-
sp^cu tuipius te excecat ut no poss
tua cgnosce z detestari pcta hinc ex
posicoi cocordat Bed' v^o d. Astra cum
supbia a' odio ul' alio quodam crime pre-
ti lema a' illa iudicates a crime cor-
ripiunt eos quos subito viderit ita tur-
batos indicates Dico oculu mentis a
solito purtatis statu qui festucam in mete
irruitasse atq iuncores dvina precepti
q^o ait Nolite cdepnare Magis amat
vitupare z danare q emedare atq
corrige Nondu e q a sacill^te iudicij
z a temitate cdepnacois retrahit vmu
quemq ialeriu csideracio sui ipius Nam si
semetipm vniqsq csidet cgnosset q
vl' i eod' su i maiori pcto e q frat^r de
quo sic iudicat l' cdenat vl' i tali aliqu
fuisse a' i futum eade posse Et siqdes i
eode l' simili e no debz alteru iudicare Quia
i q^o altiu iudicare set ip cdepnaret du
ead' facit q iudicat Vn sz ii tm dica
id apli ad Ro z In q^o aliu iudicas te ip
cdenas ead' n ag q iudicas Si at n
e i eod' pcto sz aliqu fuit i veq ad meo-
rias quez infirmitatez hois q pna est
ad pccandu Et ex h^c plus monebit^r ad
cpatiendu infirm^ti q ad cdepnand ypt
qutitatem pcti Si vo no e n fuit aliqu
i sili vl' gviori pcto cogita q eade poss
nisi deus miscordit subveniret q cogita
coe iuuutus plus inclinabi^r ad mias p-
qua cdoleat infirmis alior q ad cdep-
nand fratri di q e frat^r sus Vltimo i-
velut^r q csulib temie iudicate vl' ipie
cdenante d ypocrita esse pmu d' oclo
tuo trabe z tunc pspicies ut educas fe-
stuca d' oclo fris tui ypocrita e q ali^d

ptendit et aliud intendit Iudicamus autem
temere ptendit in se actorem iusticie Et ex
hoc quod hic temere facit vel superbia est vel odio
movetur quo fratrem vel aliquo voluntarie delicto
quod punit iusticia Et sic ptendit se iusti
cie iusticia sit punitus Talis ergo ypocrita est
Caveat ergo predicatorem trabem superbie vel odii vel
iracundie de oculo suo eicere et tunc videbit po
tius alterius iudicare peccata Aliter etiam repre
hendit illos qui fatiles sunt ad iudicandum et
ad condempnandum Cum dicunt ei fatiles ad hoc
vicium ptendit se velle consulere fratri
et dicit obiurgant cum eo contra alios et in
hoc sunt ypocrite quod condonat se consulatores et
sunt vituperatores eorum quod correctores Cuius
autem de iure talium dicit ypocrita quod se ptendis
te velle consulere et reconvenire et sub hac spe
cie fratrem tuum sine misericordia condempnas vituperas et
confundis Eice primum trabem hoc est grave peccatum
superbie offensionis de oculo tuo hoc est de inten
tione cordis tui Et tunc ex simplicitate tue
innocencie conspicies modo debito ut educas
festucam hoc est leve peccatum et corrigibile
de oculo fratris tui in defectu intencionis vel igno
rancie fratris tui potius corrigere cum mansi
petudine quam condempnare diligenter dominica quinta

Cum turbe multe irruerent ad ihesum ut audirent
verbum dei et ipse stabat secus sta
gnum genezareth Luce v Cum iusticie est ut ac
tiones operantium suas actiones manifestet Cum
congruum fuit ut dei filius manifestatus per actiones
suas sic deus et creator manifestaretur
creatorum Et ideo propheticis mirabilia operatus est in
terra tam opere quam doctrina ex quibus deus tune
cognoscebatur transiit ad mare ut in eodem
docendo et operando deus maris appareat Ideo
bum f. Luce dicitur cum dicit Cum turbe irrue
rent Colo magna fecit in terra transiit ad
mare ut et ibi magna faceret et deus tunc
maris appareat Secundum hanc introductionem
ewangelium habet partes duas Primo namque qualiter christus
in mari novo modo docuit ibi Cum turbe irru
erent Secundo quo in mirabiliter operatus fuit ibi Ut autem
cessavit loqui Vel aliter Unusquisque agens sive per
virtutem naturalem sive per intellectum debet agere divi
siode si hoc requirat diversa dispositio pacientum
diversorum Sicut patet in prefulcatas quia alia per
cipit filius et alia servus Cum ergo aliter
sunt dispositi ad verbum audiendum illi qui iam
verbum sciunt audiunt auditate audiendi verbum dei
et aliter illi qui sunt in mundanis actibus occupa
ti Ideo christus aliter operabatur ipse in istorum et
aliter ipse in illorum Ita ipse in turbarum
audiencium audire verbum eius operabatur ut doctor
respectu vero piscatorum ut pater sequentur
illicitis mundi sollicitudinibus operatus est ut
deus Et hoc dicit patens ewangelium Cyrillus gedat
quod dicit precepi ipsum sufficienter docuit regendi
iter ad magnificencias pietatis et per piscatoria
magisteria piscator discipulos Secundum hanc intro
ductionem dividitur ewangelium in duas partes Ostendit namque primo
quod dominus ihesus novum et utile modum docendi ibi
Cum turbe Secundo latentem et efficacem modum
operandi ibi Ut autem cessavit loqui Primo singulare et
acceptabile modum audiendi et autem Circa
ad primam partem describitur ewangelium primo devotorum
sive dispositorum populi Secundo convenientem
locum quod ipse stabat Tercio humiliter vero Et aster
des ibi Tercio utiliter verbi cum pulcritudine
modi ibi Et sedens Devocio populi notatur in
hoc quod irruerent in christum tempore audiendi audire
verbum dei De quibus sic dicit Cum turbe irruerent
ad ihesum ut audirent verbum dei Irruere hic
non sumitur in malum prout est aliquando ex odio
vel ira ipsum ad ledendum obiurgandum vel
inviandum Sicut postea tempore capti sunt ipsum
turbe irruerent in orto Sed sumitur hic ir
ruere in bonum scilicet desiderio doctrine audiende
vel virtutes percipiendi amore Sicut dilectus
filius currit ad brachia matris quam revenerit in
eius sinum vel sic devoti peregrini irruunt
in loca ubi sunt reliquie sanctorum Et sicut
scolares audiendi doctrine currere ad locum
cathedre desiderio doctrine Sic ergo turbe ir
ruerunt ad ihesum ut audirent verbum dei Ubi
Crisostomus Erat enim ei generosi diligentie cum
et tenere caperet Ubi te moveat quod hic quod
dicit capere tenere eum Et ewangelium dicit Irruit
quia amor fervens ex devotione excusat quos
actus qui videntur sonare irreverenciam et
curiositatem qui videlicet non ex malicia sed ex
fervore devocionis procedunt Movebantur autem
turbe ad tantum fervorem irruendi ad christum

ex miracul' ⁊ ex ḡciositate faciei eius et
ex sublimitate doctrine eius vn̄ Cris(ostomus) Alios
ei discessisse dū h' miracula faciebat q̄s
noluisse sola p̄sentia facie ⁊ os eius lo-
quit' Neqꝫ n̄ i agendo miracula tm̄ mira-
bil' erat s; ⁊ visus eius habundabat plurima
ḡcia vn̄ ⁊ loquente eu audiunt i silencio
serie locucōis nō interrūpentes h' Cris(ostomus)
Sc'o agitur loci Et ipe stabat secꝫ sta-
gnum genazareth q' i duobꝫ attenditur
P^o qꝛ erat ipe locus i q^o poterat separi
aliquantulū a t'ba ut sic quiuis eu audi-
ret Et io dr̄ qꝛ ipe erat secꝫ stagnū
genezareth q' ꝯiunctꝰ spaciositati aquar
vt posset aquar' separi a t'bis n'mieb'
Sꝫ qꝛ nō se volunt opari sine naz ideo
nō volunt sine ministio nauis ascendē s'
aq̄s s; poci vti simul ꝯtinue Io addi'
r^o optimꝰ loc' qꝛ i erat naues piscato-
r' q' descendāt ⁊ lauabat r'cia sua Sꝫ
Bed' s' illud Stagnum genezareth ide ē
q^d mare galilee q^d sic dr̄ a regione galilee
ꝯsistente Mare tiberiad' a ꝓxia ciuitate
q' olim cenereth vocata s; ab herode the-
trarcha instaurata i honore tiberii cesaris
tiberias ē appellata Porro stagnū ge-
nezareth a loci ipius ꝓprietate q' c' spaciis
aquis d'sexo s' excitat vndas phibe'
greco vocabulo dr̄ ē q̄i generans auras
Misterice c'sꝫ secꝫ stagnū stetit qui me-
ndi hius fluctuantes actōes inobil'
ꝑmansit Sic n̄ i t'l visꝫ ē ⁊ in hoibꝰ
ꝯsortꝰ qꝛ tn̄ i suis opibꝰ nulla fuit
instabilitas vicior' s; oīs inobilitas
actōl ꝑfecte Sꝫ i h' mundo duas na-
ues repit qꝛ duos ꝑplos iudeor' ⁊ ge-
tiles diuisi ritibꝰ venientes ⁊ moribꝰ inuenit
Piscatores aut istar' nauium p̄dicatores
futuros ... ꝑplo significat ei' descendere
h' ē ꝯdescendere ... ꝑplo i ope p̄dic'
⁊ familiari ꝯsortio debet r'cia sua lauare
ut q^d v'bis t'p r'cibꝰ dict opibꝰ facient'
docerent De hac sua loq' Bed' s' illud
d' Due naues secꝫ litꝰ ponite circūcisioz
⁊ ꝑputium i iudeos ⁊ gentiles figurauit q̄s
bn̄ i h' vidisse phibe' qꝛ i vtroqꝫ ꝑplo
nouit dn̄s q' sit eius Eor' qꝛ cor a fluctibꝰ

scli hius ad solidi^tez littoris vide^o ls ē
ꝯcordit visitan^o ꝓcedit Piscatores
aut s' ecclie doctores q' nos r'the fidi ꝯp-
lexos ⁊ d'ꝓfundo ad lucē eleuatos q̄i
pisces ad litꝰ t'he Cui cm ꝯdix recia
piscium s' ꝯplere p̄dicatoni dictos que
cos q̄s cepit i fide n̄ amittit ⁊ inde
r'cia q̄i r'cia s' vocata Sꝫ h' recia
mo laxat' i ceptura mo ad loca pli-
cant' q̄a nō omne tp̄us ē habile doc'e
⁊ ideo nō extendenda s' ligna doctoris
n' s'mi... cura gerenda Deinde in tx̄t
Ascendens i nauem q' erat symonis rogat
eu a t'ra reducere pusillu Or' huiditas
c'sti qꝛ cu sit oim dn̄s nō p̄cipit sed
rogat Vn̄ Theoph Vide q̄o ꝯ mansue-
tudine quo rogat petru ci posset sp̄s
dn̄s ipare Misterice h' nauis pet' s'd'
Bed' s' illud ecclia ē ꝯmissa Sꝫ q' pau-
lꝰ dt Qui opatꝰ ē petro i aplatu
opatꝰ ē e^t m' int' gentes Vne b' v^a d'
cia multitudinꝰ credenciu cor erat vnū et
aia vna Sup hac dn̄s ascendit qui ꝑ
incarnacōis misteriū semine abrahe ap-
p̄hendit Sic dr̄ hebr' j Vl' ascendit in
nam pet' eo qꝛ ministeriū sue p̄dicatōis
p̄ncipa' in ꝑplo iudeor' exēcuit Sꝫ
aut rogat ducere pusillu hanc nauē
a t'ra s'dm Bedaz significat qꝛ tempate
⁊ nō nimis ꝓfunde ē vtendū v'bo
ad turbas Sꝫdm aut Aug' s'at qꝛ i
ꝓmo i regionibꝰ ꝓxiis ipi iudee v'bū
s't erat ... p̄dicaturi ꝑq̄a toti mūdo
Et ia ꝑꝫ h' pusillu ductu ē i altu
Deinde sc' Et sedens docebat d' nauicula
turbas Vbi describit' dilitas v'bi cum
pulcritudine modi Naz sede^o doce s'd'
Aug' i s' d' i mo ꝑtīet ad dignitatem
magisterij Pulc' g'o modꝰ c'sti docend'
ē ut tanq̄ s'mus magr' sedens doceat
Pro tanto at erat eius sedē valde quia
ordinabat' ad s'ualez actū vn̄ addi'
Et docebat turbas Sic aut n' indiget
medico q' sani s' s; tm̄ male habentes
Sic p̄dicato^o nō ē valens s'perbis t' sa-
pientes videntibꝰ s; solis humilibꝰ ac
simplicibꝰ qui significant' ꝑ turbas

Sed quia salutaris doctrina non de humana
sagacitate sed potius de sacre scripture auc-
toritate procedit. Ideo additum est de naui-
cula id est de auctoritate sacre doctrine. Unde
Beda super Lucam: De nauicula docebat turbas
quia de auctoritate ecclesie usque hodie gentes
docet. Secunda sola pro pluribus etc. Ut autem
cessavit loqui dixit ad Simonem. In quo ponit
evangelista latentem et efficacem modum
operandi. Et hic primo consistit in precepti qualitate
que ostenditur in primo. Secundo in obediencia animi
fidelitate cum addit Et Simon etc. Tertio in con-
sequente operis utilitate que manifestatur
cum adiungitur Et hoc cum fecissent. Ponit ergo
evangelista primo precepti qualitatem hoc modo:
Ut autem cessavit loqui, scilicet ad turbas, dixit ad
Simonem: Duc in altum et laxate retia vestra
in capturam. Attendamus quam bene hoc preceptum
qualificatum est quod mandat secundum congruam
dispositionem. Precedens enim Christi locucio
ad turbas a Petro audita disposicio
quedam fuit aptans animam Petri ad hoc ut
facilius inclinaretur ad obediendum precep-
to. Et ideo bene premissum est Ut autem cessavit loqui.
Mandatur etiam homini qui ex natura aptitu-
dinem habebat tamquam indolis bone et ex
nomine suo obedienciam pretendit. Symon enim
quod interpretatur obediens. Mandantur etiam res
que asueta fuit in Petro fieri que et in
futurum aliquid figurarent ab ipso Petro
spiritualiter adimplendum. Et dicit Duc
in altum et laxate retia vestra in capturam.
Duc autem hic significat res spirituales adim-
plendas. Petrus enim typum gerit summorum
futurorum pastorum ecclesie et predicatorum atque
doctorum. Ambrosius: ergo aliis dicitur laxate
retia vestra in capturam. Soli tamen Petro dicitur
Duc in altum, id est in altitudinem profundorum misteriorum
et sacramentorum ecclesie divine scripture debent
disputare nisi solus Petrus et illi qui [illegible]
per ipsum. Et bene nunc precipitur Petro Duc
in altum cum prius ipsum Christus rogaverit
a terra reducere pusillum. Circa quod Beda super Lucam:
Quod prius ad proximas gentes evangelium
predicaverit postea ad remotas predicare
debebat vel quod prius verbis simplicibus
et ad simplices postea profundius misteria

et mundi sapientibus debebat aperire. Ut
per retia predicacionum mundi principes et sa-
pientes [illegible] cum eis militantes possit conver-
tere populos. Mistice autem retia nunc lectionis
sunt verba predicatorum quo de humanitate que me-
diante nunc homines aperiunt experiencia
sic est loqui de eius veritate conversatione in mundo
morte et similibus. Sed in alto retia laxantur
quando ea que ad eius excellenciam pertinent predi-
cantur vel quando illa divinitatis in populis que ad
eius gloriam qua non videmus pertinent. De-
scribitur secundo evangelista obediencie cum fideli-
tate cum autem Et respondens Simon dixit illi. Totum ei
humilis et obediens. Sed iam non sonat
virtute verborum et allectus obtemperat. Quamvis
dicens Preceptor per totam noctem laborantes
nichil cepimus. Non addit ideo perturbatus et fa-
tigatus nolo me frustra exponere diffi-
cultatibus laborum et periculis maris. Sed
magis subdit In verbo autem tuo laxabo rethe.
Attendamus autem ita fidelem tempus et ars in
ipso fuerant sine fructu tempus quidem quod tota
nox per totam magis noctes. Ars vero quia
piscatorum labor nichil parte illa potue-
rant cepisse piscium, ideo dicit laborantes
nichil cepimus. Plus autem confisus de virtute Christi
quam de temporis aptitudine vel de industria artis
fide plenus adiungit In verbo autem tuo laxabo
rethe. Allegorice per totam noctem veteris
legis laboratum est. Et quia defecit gratia
que per Ihesum Christum facta est et ideo nichil
ex opere operato capi potuit sola circumci-
sione excepta. In verbo autem Christi sancta
sunt sacramenta legis gracie que realiter efficiunt
quod significant ut hec facti accedat. Mistice
vero secundum Bedam super Lucam: Per totas noctes
laborat predicator qui auditorum cor
nisi superioris munere illustratur et tunc
nil capit quia nichil proficit ad conversionem
audientium. Unde Beda: Nisi deus cor illustr-
averit auditorum doctor in nocte laborat. Nisi
in verbo superne gracie laxate fuerint instru-
menta disputacionum frustra voces sue predi-
cator iaculum mittit quia fides populorum
non sapiencia verbi [illegible] divine vocacionis
munere provenit. Describit tercio consequentis
operis utilitatem dicens Et cum hoc fecissent etc.

hac utilitas manifestatur in tribus Primo
in exteriori piscatione Et cum hoc fecisset secundo
in interiori dispositione Quod cum vidisset tertio in
vehementi admiratione Timor enim eum Est ergo
primus modus sicut utilitas in exteriori piscationis
commoditate copia sed quod dicit Et cum hoc fecisset
scilicet laxasset rethia in capturam concluserunt
piscium multitudinem copiosam in tantum quod in
pebatur rethe eorum pre multitudine piscium
Et annuerunt sociis qui erant in alia navi
ut venirent et adiuvarent eos Dicit autem
annuerunt et non vocaverunt secundum Theophilum
quia tantum stuporem ex captura insperata
incurrerant ut vix loqui possent Et ideo
per nutus non per verba auxilium postulant
Et illi per nutum et signa vocati venerunt
et impleverunt ambas naviculas ita ut
pene mergerentur scilicet nimio piscium pondere
gravate Advertendum est quod obedientiam et
credulitatem petri debuit tale premium
consequi quod ipsam deus specialiter remuneraret
Et quod futurum erat in ipso presignaret scilicet
quod ipsum ad apostolatum vocaret Unde Theophilus
Quia de navicula turba instruxerat non
sine mercede dominus navicule dereliquit Duplex
beneficium ipsum quod primo dedit ei multitudinem
piscium et deinde discipulum ipsum fecit Nota
ergo quod fructus boni operis sic perficitur quod
operantes confisi de maiore virtute vel arte
ingenio in vacuum laborant Confisi autem
de multitudine misericordie divine magnum ca
piunt fructum Quod significatum est bene in hoc
loco quia per totam noctem laborantes nichil
ceperunt In verbo autem christi confisi ceperunt
multitudinem piscium Unde Glossa O vacua
presumptio quod nichil aliud cepit scilicet de sua
presumentes industria vel arte O confisibilitas
fructuosa quia in verbo christi magnam multitudinem
concludit Nota tertio secundum Augustinum de questionibus evangeliorum
quod rethe rumpitur cum tanta multitudo carnalium
hominum intrat ecclesiam ut ipsas ecclesias
per hereses et scismata scindant sed tamen pisces
non elabuntur quia suos dominus novit preservare
scandala fiunt Nota est quod cum rethe rum
pitur quod alia navis repleatur Dictum est enim
supra quod navis petri significat ecclesiam congregatam de
iudeis alia est navis sed Beda significat ecclesiam
congregatam ex gentibus Sed ista non implentur
piscibus hoc est fidelibus nisi prius rethe illius
rumpatur quia prius fuit suscitatum scisma in
ecclesia iudeorum et verbum dei repulsum ab ipsis
quam apostoli transirent ad gentes Unde dicitur in historia
Actuum 13 dicentibus paulo et barnaba Vobis
oportebat primum loqui verbum dei sed quoniam repulistis
illud et indignos vos iudicastis vite eterne
ecce convertimur ad gentes Ruptum ergo fuit
rethe ecclesie de iudeis congregate quando iudas
simon magus anna et caypha de ecclesia
exierunt quando multitudo paganorum congregatur
in gentibus Nota ulterius quod sic replentur naves
ut pene mergerentur quia tot intrant ecclesiam
sive de iudeis sive de gentibus congregatam ad
humanitatem seculi recipiuntur ut ecclesia ipsa videatur
subiugari sed tamen per fideles perseverantes semper
valet stabiliter quod non subiugetur Nota ultimo
secundum Ambrosium super Lucam quod qui in altum rethe du
cit capiunt multitudinem copiosam quia in principio
nascentis ecclesie prima multitudo fidelium
congregata est sed in processu temporis tanta mul
titudo intravit ut totum mundum repleverit
Deinde ponitur secundus fructus qui consistit in
interiori dispositione quia consistit sic dicit Quod cum vidisset
symon petrus procidit ad genua ihesu dicens Exi a me
quia homo peccator sum domine Iste enim fructus est commu
niter devotorum ut in magnis operibus vel
visionibus vel revelationibus seu beneficiis divinis
ad seipsos retorqueant oculum considerationis
et semetipsos despicere atque nichil esse
cognoscunt in tantorum magnitudine
operum divinorum Quod bene Abraham
significavit Genesis 18 Cum post colloquium
divinum post angelorum familiare con
vivium post promissiones magnificas
sibi factas diceret Loquar ad dominum
meum cum sim cinis et pulvis Ex eadem
dispositione mentis petrus considerans
magnitudinem operis quod ex precepto
cristi consecutus fuerat se ipsum ad illa
non reputavit dignum nec presumpsit
suis meritis eam attribuere sed po
tius se iudicavit indignum presentia
salvatoris dicens Exi a me quia homo
peccator sum domine Unde Ambrosius
Admiratur petrus dona divina et quo

merueat h' animus p̄stuebat et tal'
humilitas mictur pias domini ɔsolaȝ
Unnus aut petrus ex humilitate sic
dixit tñ simplicit' loquebat'. qa si
pctatorē se senciebat ad dominū sicut
ad medicū pocius debebat accedē q̄
dominū a se pso repellere Vnde Greg'
petre primo si te pctorem consideras
opꝫt ut a te dominū nō r̄pellas Deīde
ponit' tercius fructus qui consistit in
vehementi admiracōe cū adiungit' Stu
por eni circumdedat eū ꝛ omēs q̄ cū
illo erāt in captura piscium q̄s ceperant
Stupor sc̄dm damascenū li. 3 c. d' tio
re ē passio timoris pveniēs ex incon
sueta ymaginacōe Nā ergo tale quid
petrus ꝛ socii eius nunq̄ fuerāt expti
io mirerit m̄ens stupore Et quorū
talis tīor inductus fuit ad cognoscend'
quātus eēt c̄stus i cuius v̄bo v̄tute tot pisces
ceperant ideo possū ipum eē fructū utile
ꝛ ad bonū disponētes Ver̄ quā ubi est
ead' causa opis ibi dꝫ ꝛ reperiri id' effect
Et q͞ h' opus fiebat a c̄sto ut eēt signū
et motiū q͞ piscatores ipm sequ'o hoīs
pdicando piscarent' q̄ causa ita tangebat
Jacobū ꝛ Johem sic ꝛ petru Jo et ipsi
stupōm mierant. d' quibus sc̄ꝑt' Et et
iacobū ꝛ iohem fr̄em eius filios zebedī
qui erāt socii symonis s. stupor circūdedit
de captura insueta ꝛ copiata piscium
Sequit' vltra p̄s p̄ilus Et ait ad Symone
In qua ponit circūn ta cognum modū
attrahendi Iras ut trahat ad se primo
ɔfortat 2º pmittit 3º attrahit Cofortat
ergo p̄mo dicēs Noli timē Nemo enim
ex suor pctorum sc̄ndm debꝫ timē
ad c̄stū accedere ꝛ via aggredi s̄ticis
sed pocius cū timore reuerencie dꝫ ad
c̄stū curr'ē et vias salutis intrare
Vnde petro sua recognoscēti pctā et
dicēti quia pctor sū c̄stus d' Noli tiere
significans q͞ nullus pctor timē debꝫ
ad c̄stū accedere ꝛ sua pctā ɔfitei
Vnde Ambr' dic ꝛ tu exi a me domine
qa pctor sū ut audeat tibi deus Noli
timē indulgente deo p̄ctum fateri

2º ut attrahat pmittit dicēs Ex h' iaȝ
eris hoīes capiēs Vn Amb' Vides quā
bonus dūs q̄ tribuit hoībꝫ ut vinificandi
habeat ptatem Et q̄mus ad solū petrū
dicit' Ex h' iaȝ eris hoīes capiens ut
exponat' eide quid captura piscium sig'
ficet Quia sic tūc p recia pisces ita
postea p v̄ba hoīes ɔuert̄et Sed ad tota
eccliaȝ h' ptīet q̄ p v̄ra pdicatores ca
pit hoīes quos de pfundo huius mūdi
pelago trahit ad celū Vltimo attrahit
cā subdit' ad t̄raȝ nauibꝫ secuti s̄t
eū Secuti q̄de s̄t eū sūtum ei disc̄li p
vite mūtu ꝛ mūdi ɔteptu Collacio

Preceptor p totā noctē laborātes
nil cepimꝫ In v̄bo at tuo laxabo i the
In q° v̄bo ex pte c̄sti p°. describit' excelle
cia dignitatis. qa preceptor s. ex imperio di
uinitatis 2º ex pte n̄ra deficiencia cari
tā p totā nocte 3º ex pte opis ɔfinē
vtilitatis. qa nichil cepimꝫ 4º ex pte
dvote mētis obsequiū humilitas In v̄bo at
tuo lax Dicitur ad p°m Quantū ad c̄stū
dr preceptor p° ad instruendū ysa. 33
Non faciet avolare a te vltra doctorē
tuū ꝛ erūt oculi tui videtes preceptorē
tuū 2º ad ptegendū ysa. lv Ecce testē
pplis dedi eū ducē ac preceptorē gentibꝫ
Et luc. 8 Preceptor salua nos perimꝰ
3º ad ɔpaciendū luc. 17 Jhu preceptor
miserē mei Dicitur ad 2m Quantū ad nos
quidā laborāt i nocte ignorācie Job
3 Cognouit opā eorū ꝛ ideo inducet
noctem ꝛ ɔterent' Et Jo xi Qui abulat
i nocte offendit' qa lux non est in eo
Quidā i nocte malicie Joh xiii Cu
accepit buccellam continuo exiuit
erat eni nox Quidam in nocte ne
gligencie ysaie 21 Ad me clamant
ex seyr custos q͞d de nocte Quantū
ad tertiū Sciendum q͞ laborātes in
nocte ignorancie nichil capiūt v̄
tutis sed fructus Ezech 13 Ve pphis
insipientibus qui sequunt' spiritū suū
et nichil viderūt laborātes nocte
malicie nichil capiūt sacietatis Judic
vi Madian ꝛ amalech nichil aliud ad

vita pueticis relinquebat in s(e)l' labora(n)s
nocte negligente in(te)r nepotum valles
post dormientis sopitum sum et n(on) iacente
tur ob etc. Quantum ad ulti(mum) septimum est Ex
quintum ad verba christi illa expavanda sunt viam
predicationis ut hic 7o contemplacionis ad 2
mittite in dextrum navigii rethe 8o
vera operationis ait e(nim) vidit duos fratres
mittentes retia in mare etc. Dominica sexta

Amen dico vobis nisi habun-
daverit iusticia vestra plus quam scribarum
et phariseorum non intrabitis
in regnum celorum ait A. Consonum est
tam racioni quam nature ut unicuique vi-
ventium opera convenientia statum suo insit
cia ei virtus operibus correspondens
Unde statum rei variato necesse est etiam
virtutem et opera variari hoc enim patet
in homine cum inest alia virtus in statu
pueritie et alia in statu adolescentie et
alia in senectute sic de se per quilibet statum
dicit Apostolus 1 Cor 13 Cum essem parvulus
loquebar ut parvulus cogitabam ut parvulus
sapiebam ut parvulus cum autem factus sum vir
evacuavi ea que sunt parvuli Videtur itaque
hoc generaliter esse verum quod magnus status com-
petit magna virtus et magnum opus Et
quia status evangelice sive apostolice perfectionis
est magnus inter omnes status quos genus huma-
num habuit propter perfectionem ideo convenit sibi
magnum opus et per consequens magna virtus
Et hoc est quod salvator dicit in presenti evangelio
Amen dico vobis nisi habundaverit Et quia
ubi status est altior ibi casus est periculo-
sior ubi autem periculum magis imminet
ibi est providentius succurrendum hinc est quod
in presenti evangelio salvator huiusmodi ordinem
describit Primo manifestat statum perfectionis
sive evangelice perfectionis ibi Nisi hab-
2o subiungit periculum super offensionis ibi
Audistis quia dictum est 3o declarat modum
debite regulacionis ibi Si ergo offers munus
Manifestans ergo statum evangelice perfectionis
dicit Nisi habundaverit iusticia vestra plus quam
scribarum et phariseorum non intrabitis in regnum celorum
Ubi advertendum quod iusticia dupliciter accipitur
secundum doctores Uno modo specialiter prout est quedam virtus

regulans hominem in hiis que sunt ad alterum
Sic vendentes et ementes conveniunt secundum
hanc iusticiam Et similiter convenit in rebus distri-
buendis sic est dare tantum premium pro tanto
merito et tantum supplicium pro tanto demerito
Et hoc modo iusticia est una virtus cardinalis
divisa contra temperantia prudentiam et fortitudinem
De tali iusticia non est hic mencio Alio modo accipitur
iusticia generaliter pro rectitudine omnium virtutum
Sic philosophus dicit in ethicis quod iusticia est omnis
virtus Et hoc modo sumitur in presenti evangelio
Nisi iusticia vestra etc. Unde Crisostomus iusticiam
autem hic dicit universam virtutem Sed in hoc quod dicit
vestra intendit christianis additamentum
gracie quia discipulos suos ad iudeos et
novos in fide esse meliores magistris legis
antique debere Ideo subdidit plus quam scribarum
et phariseorum non intrabitis in regnum celorum
Ubi intelligendum respectu quorum debeat vestra
iusticia habundare quia respectu iusticie quam
ex observancia legis habere poterant scribe
et pharisei Ubi sciendum quod aliquando iusticia scribarum
et phariseorum describitur ut reprehensibilis Sic
Luce 16 vero dicitur Ve vobis scribe et pharisei y-
pocrite qui iustificatis vos coram hominibus
Interdum describitur ut contemptibilis Luce 18
Dixit ihesus ad quosdam qui confidebant in se tamquam
iusti etc. Ubi iusticia dicti pharisei concluditur quod
eius iusticia fuit contemptibilis quia dicit Amen
dico vobis quia descendit hic etc. Nonnumquam autem eorum iusticia
describitur ut commendabilis sed imperfecta
quam poterant consequi ex observancia legali Et hoc
modo dicitur in presenti Nisi habundaverit iusticia
vestra plus quam scribarum et phariseorum Plus enim
et minus secundum Crisostomum comparativa sunt et debent
ponere respectu rerum que sunt eiusdem generis
Iusticia ergo scribarum et phariseorum attenditur
in simplicatione mandatorum legis moy-
si que iusticia bona quidem fuit Et quia
imperfecta ille qui non venit legem
solvere sed adimplere dicit quod ad introitum
regni celestis christianus debet habere am-
pliorem iusticiam Et si quereret aliquis
Unde iusticia novi testamenti debet
superhabundare respectu iusticie veteris legis
Ad hoc dicendum est quod quadrupliciter est racio
huius superhabundancie Prima est accepta a

vadice oīs opatōnis Ita oīs opacō
nra orit' vel ex amore ul' ex timoē
Sta q bonꝯ amor bn̄ inflāmās ra
dix ē ra° ē boni opis ꝛ mullus amor
male inflāmans radix ē mali opis
Sitr̄ bonꝯ timor bn̄ hmlīās radix
ē boni opis· ꝛ malꝯ male hmīlians
radix est malū opis Quamꝯ at tm̄
bonꝯ timor dī qꝫ bonꝯ aōr sit radix
boni opis faciendi· ta'n timor ē ꝓfon
pn̄cipiū opandi· amor aute ꝑfcm̄
Justicia ḡo cuiꝯ pn̄cipiū ē amor deb
suꝑhabundaē iusticie cuiꝯ pn̄cipiū ē
timor Et q̄a racō opandi in no° te
stamto amor ē eo q ē lex amoris
Racō at opandi ī veti testamto tiōr
ē eo q ē lex timoris Hinc ē q iusti^a
discipulorū legis noue debꝫ hūdāē
sup̄ iusticias discipulorū legis antiq
Hīc ē q dt Augꝯ Breuis inqt dr̄ncia
legis et ewangelij amor et timor
Secunda racō sumit' ex adiutorio ꝛ
continua opandi sꝫ ex gr̄a Sꝫ ḡo
opera iusticie sumūt racōm boni
ex gracia necesse ē ibi iusticiaꝫ ha
bundare vbi et gracia habundat
Sꝫ maior ē gracia in lege ewāglica
qm̄ ī lege mosayca· ḡo ꝛ in ead' dꝫ
superhabundare iusticia Quod bn̄
videns ysaias dicebit Justicia vrā
sicut nubes matutina ꝛ q̄i ros mane
ꝑtransiens Ra° aut quaē maior ē
gracia ī nouo testamto q̄ꝫ in veteri
testamto ē duplex Vna ē q sacr̄ata
noue legis ɔferunt graciaꝫ ex ope
opēato et in magna copia Sacrāta
vēo antique legis non ɔfēbant grāa
circūcisione excepta 2^a racio est
ꝑsencia xp̄i et efficacia illiꝯ pa°
De quo dicit' Joh j Vidimus enim
plenū gracia ꝛ veitate Et itiꝫ lex
per moysen data est grā et vitas
p ihesum xp̄m facta est Tcia ra°
sumit' ex euidencia exempli Per
euidenciam enī exempli manuduā'
homo et animatur ad opera iusticie
Ergo p euidencius exēplū iusticie

Debent opera iusticie habūdare
In lege ante moysi exēpla iusti^e
repint' in viris sanctis sed ī lege
noua exemplū iusticie ē scūs scōr
Quanto ergo distat ꝑfectio cuiꝯlꝫ
creature a ꝑfectione que sunt in
cristo· tantū distant oīa exēpla
bene agendi que sunt in veti test°
ab exemplo iusticie qd' nob ōbuit
dei filius incarnatus Et idō tantū
debet habundare iusticia vrā sup̄
iusticiam iudeorū Vnde Aug ī de
sermone dn̄i in monte Si querit'
qd significet mons bene intelligi'
significare maiora pcepta iusticie
quia minora erant que iudeis data
sunt et infra De hac aūt iusti^a q
maior ē dicit ꝓpheta Justicia tua
sicut montes dei Quarta rō sumit'
ex pte p̄mij Ad maius q̄ppe p̄miū
non venit' racōnabi' nisi p maiꝯ
meritū Maius aūt meritū reqūit
maiore iusticiam Cū ḡo ī veti test°
premiū promittebat' tremū In
nouo aūte celeste Quāto celeste
p̄miū excellit terrenū· tāto iusti^a
noui testamenti debꝫ sup̄ veteris testi
iusticia habundare Et hoc est qd'
saluator insinuās dicat Nisi habū
dauit iusticia vrā plꝰq̄ā scribaꝝ ꝛ
phariseoꝝ non intrabit' ī regnū ceꝝ
Ad insinuandū aūt hanc differēcia
int' p̄miū veteris et noui testati
regnū celorū in veti testamto nuq̄
aut raro nominat' In nouo aūte
frequēcius replicat' ꝛ id' forte ideo eo
factū ē q̄a tā excellēs p̄miū ꝛ inextīa
bile bonū nō nisi p os dei fuerat
pmittendū Vnde Augꝯ con faustū
Hc at nomē regnū celoꝝ qd' tā crebro
noīat dn̄s nescio vtꝝ ī libꝭ veteis test'
q̄ꝫ inueniat' Pc̄ n· ptīet ad reuela^{oꝫ}
noui testati qd' ori ei9 ceꝭ noīandū
suabatur Hūc r̄ge ad ꝑcedū suos
suos vetꝭ testatū ꝑsignabat Hīc ḡo
sunt q° pcepta ī sēnda erat occlusa
sunt ī veti testato· oīms sed' cū ceta

tunc timerent sancti qui futura ex
revelacione videbant Secundo principaliter
Audistis quia dictum est etc In qua
describitur periculum fraterne offensionis Et quia
ubi periculum maius iminet ibi est diligen-
cius precavendum In offensione autem fraterna
maximum iminet periculum Ideo et prohibi-
tum est etiam ab antiquo Cuius prohibicionis precep-
tum salvator incorans dicit Audistis
quia dictum est antiquis Non occides In qua
parte ostendit primo quod fraterno offendiculo
fuit a principio obviatum ibi Audistis 2o quod
sepe gracie preceptum obvians fuit aug-
mentatum ibi Ego autem dico vobis Fuit ergo
ab antiquo fraterno offendiculo obviatum
Sicut recitat salvator dicens Audistis
quia dictum est antiquis Non occides Qui autem
occiderit reus erit iudicio Criminis enim
capitale iudicatorum dicitur ut homo alteri homini
non debeat nocere nec in rebus nec in persona
Tamen sic viciata est humana natura trans-
gressione peccati ut prona sit ad nocendum
alteri et sine causa [illegible] in caym
malicia patet qui ex sola invidia fratrem
innocentem occidit Ut ergo timore pene
retraheretur quilibet ab offensione fraterna
dictum est ab antiquo Qui occidit reus erit
iudicio Istud ergo preceptum iusticie consistit
in prohibicione male actionis ita quod tantum
malum opus prohibetur et hoc sufficiebat pro
tempore illo quo populus erat rudis in cognitione
divina Nam sicut tunc fuit imperfecta cognicio
veri boni sic imperfecta fuit dileccio eius et
proximi que ex ipsa dei dileccione dependet Ne
ergo tam imperfecta dileccio proximi homicidium
perpetraret prohibendi fuerunt sub pene aliqua
comminacione Verum quoniam iusticia novi testamenti
in declinando offensionem proximi debuit consistere
tempore legis gracie Ideo ostendit 2o quod hoc pre-
ceptum fuit augmentatum cum additur Ego autem
dico vobis Quia omnis qui irascitur etc Ubi attendenda est
imperantis auctoritas Et preceptorum integritas
Auctoritas quidem imperantis cum premittit Ego autem
dico vobis Ac si diceret Antiquis per priores mi-
nistros datum est Hoc dicit dominus Non occides Ita
quod ex auctoritate propria non precipiebat eo quod non
erat dominus sed servus Et ideo non erant legislatores

proprie sed tantum ministeriales promulgatores
Ego autem qui deus sum qui legislator
principalis existo per meipsum ex mea
auctoritate precipiens dico vobis etc
Crisostomus Considera legislatoris potestatem
nullus antiquorum ita locutus est Sed sic
hec dicit dominus Etiam illi ut servi ea que dicta
sunt a domino annunciabant Hic autem ut
filius ea que patris et que sua sunt illis
suis predicabat et imperabat Secundo
attendenda est preceptorum integritas
De qua subditur Omnis qui irascitur
fratri suo etc Perfectius evellitur
mala arbor quando non tantum rami
vel fructus verum etiam ipsa radix fun-
ditus extirpatur Constat autem quod radix
omnis male actionis a corde tamquam a
radice procedit Et ideo qui prohibet
primum affectum cordis perfecte extirpat
offensionem fraternam Ut ergo evangelice
iusticie perfectio et superhabundancia demonstretur
non solum pravum motum in corde sed etiam
pravum indicium vocis precipit amputari
dicens Omnis qui irascitur etc Ubi
quatuor per ordinem sunt consideranda Primum
est differencia preceptorum 2m corresponden-
cia suppliciorum 3m est racio criminis 4m
est gravitas sceleris Quantum ad differenciam
preceptorum prohibetur primo omnis motus
cordis illicitus ibi Omnis qui irascitur 2o
quilibet sonus indebitus vocis ibi Qui autem dixerit
fratri suo racha 3o quilibet excessus verbi
expressus ibi Qui autem dixerit fatue etc
Prohibetur ergo primo omnis motus cordium
illicitus cum dicitur Omnis qui
irascitur fratri suo reus erit etc Ira secundum Damascenum
est motus cordis causatus ex fervore sanguinis
existens circa cor inflammati ex
evaporacione fellis vel ex aliqua alia occasione
seu causa Ita tamen quod aliquando potest iste motus
esse debitus et virtuosus ut qui procedit ex
discreto zelo iusticie Crisostomus hec [illegible]
salva [illegible] Cum spiritus eos cum ira
[illegible] est super [illegible] cordis con-
Aliquando autem hic motus est malus et causa viciose
peccati qui ex quadam mali surrepcione procedit
que surrepcio precedit racionem et tamen racio eidem

non assentit sed magis refrenat eum.
Unde non dictum est per prophetam Irascimini et
nolite peccare. Irascitur et non peccat qui
ex perurgente quadam indignatione quamvis aliquantum
subito sed tamen iudicium rationis regulat
et refrenat iram conceptam. Aliquando
autem hic motus est indebitus quia scilicet ex
libidine vindicte vel odii rancore procedit.
De tali enim dictum est Ecci. 28. Homo homini
servat iram et a deo querit medelam.
Hanc ergo iram tamquam indebitum
motum cordis contra fratrem prohibens
salvator dicit Omnis qui irascitur fratri suo.
Secundo prohibetur quilibet sonus vocis
indebitus cum dicit. Qui autem dixerit
fratri suo racha. Hec vox racha secundum Augustinum
de sermone domini in monte interiectio est signi-
ficans motum animi indignantis. Sicut
heu interiectio est dolentis. Sed Crisostomus
in omelia dicit verbum contemptus et vilipen-
sionis ut sicut nos volentes aliquem
in suo facto vilipendere dicimus Tu es
valde sapiens vel consimile verbum. Ieronimus super
hunc dicit racha. Secundum vero Ieronimum
Racha verbum est hebreum et improprie tamen
levis aut vacuus quod nos vulgari iam
possimus dispiciendo cerebrum nominare.
Qualitercumque exponatur dicitur modus predictus
semper importat sonum vocis indebitum non
tamen determinate expressum. Nam tamen talis
sonus iudicium est indignationis in talis qui
ponitur ita quod per ipsum fiat alteri nota indi-
gnatio cordis contra ipsum. quod quidem preteri-
sum est et offensam amoris fraterni. Ideo
non oportuit distincte prohiberi cum dedo
non esse illatum. si quis fratri sic dixit
Prohibetur tercio quilibet excessus verborum
in quo sit vicio imperium expressum. Cum
subiungitur Qui autem dixerit fatue
Ille enim fatuus est qui nullius discre-
tionis sale conditus est. Crisostomus ait
de quocumque fideli quod careat sale dis-
cretionis fidei. et cognitione veri et boni
atque hec sibi imperare expressa
verborum iniuria est gravi preceptum
tum est quod salvator non prohibens dicit
Qui autem dixerit fatue fratri suo

Est ergo differentia preceptorum. Secundo
videnda est correspondentia suppliciorum.
Opus iustitie est ut graviori peccato
gravior pena respondeat. ergo secundum
ordinem gravitatis in culpa debet esse
ordo gravitatis in pena. Gravius enim
est dicere fratri suo racha quam irasci
tantum quia in sola ira offensio tenetur
in corde. In racha vero ipsa iniciatis in-
dignatio sonitu manifestatur in signo.
Et ideo qui fratri irascitur reus erit
iudicio id est accusatione qua posset
trahi ad iudicem tamen locum datur ei ad
defensionem. Qui autem gravius offendit
dicendo Racha gravius punietur quia
reus erit concilio id est reus erit consen-
su iudicum de sententia danda in ipsum
Ita quod de ipso certum est quod puniri debeat nec
habet locum defensionis tamen per discussionem
iudicum et consilium communiter debet puniri.
Qui autem gravius adhuc offenderit
dicendo ei fatue gravissime punietur
quia reus erit gehenne ignis id est pena
inferni. Gehennam quippe salvator
hic secundum Rabanum nominat cruciatum
inferni quod nomen est tractum dicitur esse
a valle ydolis consecrata que dicitur ennon
hoc est vallis filiorum ennon. Et est iuxta
ierusalem que olim repleta fuit a
caldeis cadaveribus mortuorum quam
contaminavit Iosias ut legitur in 4 Regum.
Ad evidentiam istius correspondencie quod
pena gravior infertur pro maiori
offensa Sciendum est. Sicut dicit Augustinus
in sermone domini de monte. Quod in predictis preceptis
est gradus culpe. Malum quidem est
irasci contra fratrem suum. Sed tamen hunc
animo retinere intra se minus malum
est quam ipsum quadam voce increpando
non expresse sed quasi indeterminate ex-
primere quod significat racha. Istud
autem adhuc minus malum est quam ipsum
in expressum verbum inpetum vel iniurie
quod importat nomen fatue. Isti ergo
gradibus culparum correspondent gradus
penarum. Qui enim irascitur fratri suo
culpam tamen committit in corde et in occulto

Et ideo reus erit iudicio et ob hoc
obnoxius pene sed secrete mete
et indeterminate a qua pot evadere eo
quod ipsa culpa non accuset eum eo quod
non est manifesta tu possis accusari
quod si fiet adhuc habet locum defensio
Qui autem dixerit fratri suo racha
ubi est expressio vocalis indeterminate
indignationem iam autem ostenditur
ibi peccatum est manifestum Et ideo tal'
puniendus est hoc modo quia reus erit
concilio Ultima enim gradu reus et dignus
est sic iudicatus et in pte quod etiam non
restat discussio fienda Iudicatus quod
est quia etiam habetur quod puniri debet eo quod
evidentia pecti ipsum iudicat puniend
Adhuc tamen restat discussio· quia sic non fuit
in pecto specificata ratio et determinata offe
sa· sic non est ei determinata quantitas pene
sed per consilium est taxanda Qui vero dix
erit fatue ita exprimit in verbo indig
nationis motus quod causam manifestam et
determinatam dicit iniuriam Et ideo hic
ostenditur dignus iehenne ignis· ut ille
offense publice et determinate publica
et determinata respondeat pena Sic
ergo secundum gradus culparum est etiam
gradus penarum Adtendendum 2º quod iustitia
non solum attenditur in operando bonum
sed etiam in declinando malum Sic igitur iustitia
evangelica in operatione boni plus ha
bundare debet quam iustitia antiquorum
Consequens erit quod in declinatione mali
strictior perfectior esse debet Et ideo sicut in
lege moysi qui occiderit fratrem reus
erit iudicio Ita eadem forma in evangelio
reus erit qui irascitur fratri suo Et tanto
maioris puritatis quam nunc occiditur frater suus
in eo est· id est qui dixerit ei quod ex contemptu fatue
reus erit gehenne supplicio pena reus
erit id est homicida· 3º in infinitum maiori
3º videnda est ratio omnibus scilicet qua ratione
irasci fratri est peccatum et dicere eidem racha
vel fatue Ubi sciendum quod irasci pot quis
contra aliquem propter peccatum Ita quod dedignatione
habeat ad vicium compassionem ad naturam et
hoc modo nullam habet rationem peti

Unde dicit Augustinus in li. retract. Non irascitur
fratri suo qui fratris vicio irascitur Item pot
quis irasci contra fratrem per zelum ut corrigat
sicut unus sancte motus reprehendit Hugo et
motus de amore et sancta cum te vero mecum
vicia non sunt Sed irasci et indignari contra
eum quem ex vera caritate diligere tene
tur est fratre contra preceptum dilectionis fratre
et in hoc consistit vero omnibus in hoc peccato
Dicere autem fratri racha hoc est vacuum gra
que tamen sunt scilicet replent gratia fidei vel
gratia caritatis est procedere contra bonitatem suos s
Dicere autem fatue est illum vocare infatua
tum quem Christus sale sapientie condivit et sal
cum deo deragare Patet ergo in quibus consistat
ratio predictorum peccatorum Unde hic quod adducit
sine causa et frustra dicetur Qui omnis qui
irascitur fratri suo sine causa reus erit
iudicio Sed hoc est superfluum quia nunc causa
pot subesse ex qua quis possit iuste
irasci fratri in quantum frater quia non est ratio
aliqua predictarum penarum quod irascitur alicui
propter maliciam ut corrigatur vel ut re
cognoscat puritatem sui scelis vel dicit
propter racha vel fatue Alias ei paulus
reus fuisset aliquarum predictarum penarum puta
gehenna· qui galathas insensatos ap
pellavit dicens O insensate galathe
quis vos fascinavit veritati non obedire Et
videnda est quantitas scelis in hiis peccatis quod
preceptis tamen grauiores pene inferri debeant
tamen levis videantur culpe Ad hoc sciendum est
quod ex lege divina omnis proximus equaliter
nobis est diligendus sub pena pecti mortalis
Quia autem ira est indebitus motus cordis c
odio fratris preveniens· et sic dilectionem
proximi directe repugnat Unde habet rationem culpe
mortalis Et quia ex eadem radice proced
ut aliquis verbo vituperacionis et contemptus
contra proximum proferat Unde contempnit illa
propter quod Christus mortuus est quod iterum maiorem
pene meritorium est Qui vero ex indignatione
et ira appellat fratrem suum fatuum peccat
et contra caritatem dei et contra dilectionem proximi
primo quia deo contumeliam facit 2º fratri suo
communionem Christus denegat Quod sic patet
Christus enim est dei patris sapientia

Et ideo oēs qui credūt ī xpm̄ ꝫ p fide
hab; eis ꝑfctm̄ noticiaꝫ pleꝫ ē sapīa
fatuꝫ aūt ēstī sapīas ꝑpriē non
pot dicē aūt illū fatuū que ꝯstat
habē fide qr talis ē veꝫ sr ewangl;
fidelis ē dicē q ipe nichil habeat
que cū cīsto Vn̄ Crisē Sic nemo est
vanus q hab; ꝑtm̄ scm̄ · ita nemo ē
fatuꝫ q cognoscat cīstū Nec pm̄ ex
istīes frem vocaē stultū aufferēs ei
prudenciaꝫ ꝫ intellem quo hoīes sinuꝫ
ꝫ ab irroabilibꝫ distīgūt Sic ergo patet
ꝗntitas ꝑditaꝫ culpaꝫ Sc² ꝫ pr
pū lis Si ergo offers munꝫ tuū ad
altare Vbi declaratur modus debite
reqalicacōnis Cūma n̄ huana fra
gitas ad malū ꝑclīua sīalꝫ ꝑxīm
offendit āquo mō ꝑditaꝫ offēsiōm
Ideo salubrit ꝑrsa ē mediā ut
siqs frem offendit ꝫ qalie² ei sicut
placē ꝯspēctu dn̄o Et io bn̄ dm̄ ē q
h̄ describi² remeꝫ debite ꝫ qalicaō
Vn̄ Remigꝫ sr ayt huic ꝯtumacōm
ꝯcordās dt Ille mediꝫ celestꝫ descē
dēs d celꝫ ad tras ꝫpit gēꝫ huām e
grotū Ideo tribuit ei salutiē anthi
dotū q̄o sanē² i· preptū nō irascēdi n̄
racha dicēdi n̄ fatue Sꝫ ꝯgnt genꝫ
huam ad pclium ꝫ infirm ut h̄ p
ceptū nō sp suaē poss Ideo si quis
trāsgredit² h̄ preptū dedit ei ꝯsiliū
q̄o subleuē² eger Egit ei dn̄s more
boni medici dicēs infirmo Caue te ab
h̄ ul ab i° cibo · q̄d si sūpsit ꝫ ei no
cuit statī remeꝫ adhibꝫ sanatiū Sic
fēt dn̄s ut dicēs Si offs munꝫ t ad.
Ad cuꝫ euidēciā Sciendū ꝫ offrōrm et
munꝫ hoīs si debꝫ eē ꝑfctm ꝫ dō grū
tres ꝯdicōēs requīt Pᵒ q sit instū
2ᵒ q sit rōnale 3ᵒ ex h̄ reddi² acce
ptū Quas ꝯdicōēs cīstꝫ ostēt ī vbꝫ pre
missꝫ In qbꝫ ondt muner offendi insti
ciā cū dt Si ergo offs munꝫ t· Debꝫ aūt
ista iusticia attēdi ī tbꝫ sꝫ ī re oblata
ī loco ꝫ in offēnte In re q̄dē ut d ꝑpō
q̄d iuste possidē² fiat oblacō cīsa qui
fiat oblacōꝫ aūt eleosīna de rapina

paupꝫ est q̄ qui victiat filiū ī ꝯspectu
pris Et hāc instīaꝫ satꝫ ꝫsinuat hoc
ꝑnomē tuū cū dr Si offs munꝫ t· h̄ est
si offrīc ꝑpōnis d ꝑpō tū a dō ꝯcesso et
licite acqisito fiat oblacōꝫ Pro 4 3 hora
dn̄m d tua sūba ꝫ d ꝑmīcꝫ frugū
tuaꝫ ꝫ iplebūr horrea tua saturitate
ꝫ torcularia tua vino rdūdabt Debꝫ
eciā h̄ iusticia attēdi ex pte loci Quia s
Aug̃ ī li sinā · ꝑspei Sic videndū est
q̄d offeras ꝫ cui offras Ita videdꝫ ē vbi
offeras Quia ex catholicā eccīꝫ veri sac
fīcij nō ē locꝫ Vn̄ ꝫ moȳses Deut̄ 13
precepit filijs isrl dicēs Caueas ne
offeras holocausta tua ī oī loco Hec ergo
instīa q attēdi² rōe loci ꝫsinua² cū dr
Ad altaē · qr a sꝫ ibi deputatꝫ ē ꝑpē locꝫ
offerēdi Deꝫ tercio h̄ instīa ī pm ex pte
offerētꝫ q nō ē munꝫ acceptū n̄ pꝫus
offerēs sit acceptꝫ h̄ bn̄ ꝫsinuatū ē
Gn̄ ꝫ vbi ondsū ē q dn̄s ideo rspexit
ad munia abel q pꝫus rspexit ad ipm
Respexit inqt dn̄s ad abel ꝫ ad mune
ra eꝫ Ad cayn aūt ꝫ ad munera eꝫ nō
aspexit Deꝫ ergo instꝫ eē ipe offerēs ut
ex h̄ oblaᵒ eꝫ accepte² Et h̄ instīa me
moāt cū add² Et ī recordatꝫ fuis q n̄
Tuc n̄· sr tuꝫ bꝫ aliqd aduisū te qui te
lesisti ul offendisti Ita si te offendt n̄
hēt aliqd aduisū te sꝫ tu aduisꝫ eū ꝫ tuc
n̄ tu debes ei ꝫ qaliari s ipe tibi Exāia
ergo pꝫus vtꝫ frem leseris ꝫ tuc poteris
dō munꝫ offrē cū fri satꝫfecis d offēsa
Et attēde q bonū sit pax frīa ꝫ ꝯptū dō
sit accep qr sꝫ ipa n̄ sacfiū ē dō grm
n̄ dō munꝫ b oblatū acceptat n̄ frīa
pax ꝑcedat Vn̄ Crisē sr ayt Vide maꝫ di
quo vtilitaᵒ hom̄ aplꝫ asserit q suos
hoīes · plꝫ dilīgt deꝫ ꝯcordia fidelm q
munia Tꝫdm n̄· fideles hoīes aliq disse
siōꝫ habuerit munꝫ coꝫ n̄ suscipi² oro
nō exaudit² fidelm · q dm̄ int se non
fuerit aūt Cōcordia ergo pꝫus ē funda
ta prō ut oblaᵒ possit eē accepta dō
Et h̄ bn̄ ꝫsinua² ī vbꝫ ꝑposꝫ Et ī recor
datꝫ fuis q sr tuꝫ hꝫ aliqd aduisū te va
de pꝫus ꝫ qaliari fri tuo 3ᵒ munus

offerendum debet esse racionabile S. i. q. Ro. xii
Racionabile obsequium vestrum H. autem racionabilitas
declaratur in hoc verbo Relinque ibi munus tuum Ubi
duplex racionabilitas denotatur Una ex parte
bone voluntatis concomitancie cum dicitur Relinque ibi
munus tuum Racionabile enim est ut qui vult
deo sacrificium laudabiliter offerre contineat bonum
propositum voluntatis quod propositum ex devocione
concepit Et hoc satis insinuatur cum dicitur Relinque
ibi munus t. s. ante divinum conspectum Non enim
dixit reporta inde sed potius ibi linque ibi ut
ostendat se non sponte proposito divinum opus
sed potius quod velit ut ipsum sit continuum tamen
ut ipsum acceptum sit requirit caritatem et reconciliacionem
fraternam De qua subditur Et vade prius re-
conciliari fratri tuo Glossa Non dicit refer quia
quod recte offertur mutari non licet
Sed aut relinque donum placabiliter offerendus
Non enim munus repellit sed caritatem
proximi querit sine qua nec ad cari-
tatem dei provenit Unde prius caritate
proximo solvat quam munus suum deo placere
optat Et hec est secunda racionabilitas
que requiritur ad hoc quod obsequium nostre
oblacionis sit racionabile scilicet reconciliacio fraterna
Triplici enim racione cognoscere potest quod
fraterna reconciliacio est racionabilis
Prima talis est Racionale est ut uniusquisque
operans perfectionem sui operis intendat et
quantum potest assequatur Sed opus oblacionis
non est perfectum in conspectu divino nisi
offerens reconciliatus sit fratri suo ergo
hec reconciliacio racionabilis est Unde
Crisostomus in omelia Si aliquis propter amorem proximi
ei reconciliari non curat ad hoc eum
inducat ut saltem opus eius non ma-
neat imperfectum Secunda racio talis est
Racionabile est ut offerens aliquid deo
quantum in se est auferat omne illud per quod
oblacio sua potest esse non accepta Sed odium
et offensa fratris facit quod oblacio non sit
deo accepta ergo racionabile est hec auferre
mediante fraterna reconciliacione Unde Crisostomus
ait A discordantibus non vult deus
accipere sacrificium Hinc ergo perpende
quantum sit malum discordia propter quam
et illud abicitur per quod culpa laxatur

Tercia racio ad hoc est talis Racionabile
est ut qui vult alicui domino gratus esse
nulli seniorum eius existat inimicus
Unde non acceptat iustus dominus a quoquam
qui odio habet servum eius et proprium
fratrem Constat autem proximum tuum
esse tecum sub uno domino et fratrem tuum
Si ergo illi domino vis placere oportet
ut servum eius et fratrem tuum nec oderis
quinimmo potius si ipsum lesisti reconciliare
eidem ut domino tuo ac suo placeat
munus tuum Unde Hylarius Nescio
qua racione hostia pacis acceptabilis esse
possit pacis amatori quamdiu fuerunt im-
placabiles Fraterna autem reconciliacione quanto
tam racionabilis est statim sit munus acceptum
De quo subditur Et tunc veniens scilicet fratri
reconciliatus et deo acceptus offeres munus
tuum Sed ad clariorem intelligenciam huius
reconciliacionis attendendus est ordo quem
ponit Crisostomus super Mattheum qui talis est Si
fratrem offendisti mente ut si contra eum iratus
fratri suo sufficit ut ei mente reconcilietur
ei dimittendo ei ex corde et restituendo
ei bonam voluntatem Si autem offensa
fuit in verbis ut est illud quod dicitur ei racha
vel fatue verbo debet esse reconciliacio
Si vero processit offensa in opere debet
et per opus fieri reconciliacio Sed queret
aliquis Utrum ista reconciliacio sit facienda
semper antequam offeratur oblacio si frater
sit procul absens Ad hoc inducit beatus Augustinus
de sermone domini in monte Quod si presens est
frater offensus vel eius presencia posse convenient
haberi sic debet fieri reconciliacio
ut evangelium dicit ad literam ut prius
reconcilietur quam fratri aliquid sacrificium
deo offerat Si autem absens sit et
eius presencia haberi non possit debet
coram deo proponere reconciliacionem et semper
recognoscere propter fraternam offensam ita quod
quocienscumque se obtulerit oportunitas vel presencia
fratris offensi reconciliabitur eidem
Et hoc propositum cum contricione et confessione
fraterne offense sufficit ad hoc quod quis
digne offerat munus suum deo

Dominica septima post trinitatis

Cum turba multa esset cu
ihu nec haberent q manduca
ret convocatis discipulis ait Mar. 8
Sicut in opibus nature videmus
racionem operandi potentiam operantem et
evidenciam rei facte sic est videre
h' tn generaliter i opibus q fiunt p arte
ut in opibus domificandi q'rit quo
partem facienda sit domus potencia exs
quens opus et pulcritudo domus arti
ficiatur facte evident emendas
artificem Xpus ergo dei filius e ars
summa plena omnium racionum viventium
Ideo in suis opibus q' operatus est in
carne assumpta e attende racionem
quare hoc fecit q2 nil fecit n conveni
te debita racione potentiam divinitatis
qua mediante hoc fecit et evidenciam
effectus q virtute opificis manifestat
Hec aut tria satis ait i ewangelio hodierno
manifestas d' Cum turba multa ubi
describit ad operandum quandam singulare
racionem inter xm inducentem In pu
2o virtute efficacem operantem i' Et
induxit 3o evidenciam opis potentiam
ondete i' Et sustulit Ro inter hec mo
describitur po benignitas compaciens In
pu 2o devocio perseverans ecce ia
3o subsidium deficiens Nec hunt qd 2o
periculum imminens Et si dimisero 4o vi
ctus indigens Quidam n ex Alio o
pt hoc ewangelium introduci et divid ut
fiat eo introducto pcs capt compa
cieus ex mea benignitate et defectus
membrorum indigencium Videmus n q qu
aliqui sunt constituti in aliqua miseria
et indigencia et benignitas alicuius eis
deliberat subvenire q aliqua posse
conveniunt ex parte indigencium aliqua
ex parte compacientis aliqua ex parte opis
quo miserias et compaciens subvenit
indigenti Ex parte quidem indigencium
pnt duo reperiri q inclinant homines
ad compaciendum Primum e necessitas imminens
periculi ut si q's i magno periculo et
in extrema necessitate constitutus esset secundum
si haberet talis ho subsidium et auxilium

pati ad eius necessitatem removendam ro
tum quibus movetur ad compaciendum sed et ad
subveniendum eis Ideo 2m motivum
compassionem e subsidium deficiens Necessi
tas ergo imminens periculi et deficiencia
subvenientis auxilii sunt duo ex parte in
digencium ut q's moveatur ad compaciendum
eis Ex parte vero compacientis pnt conveni
re Primum e benignitas proveniens 2m e
liberalitas sive largitas subveniens
3m e exhibicio satisfaciens Ex parte at
opis conveniunt medium evidencia manife
stans Volens ergo ewangelista describere opus
quoddam salvatoris in quo maxime illucet
pietas et misericordia illius ad subveniendum
necessitatibus hominum q recurrunt ad ipsum dicit
Cum multa turba esset ubi sunt sex premis
sa sex p ordine describuntur Primum e
necessitas imminens periculi Cum turba
2m incommoditas deficiens auxilii
i' Et iam 3m benignitas proveniens xpi i'
Et interrogabat eos 4m liberalis subve
niens dni i' Et accipiens 5m exhibicio
l' copiositas subveniens dni i' Et ma
ducaverunt 6m e evidencia manifestans
signi i' Et sustulerunt Describitur ergo primo
necessitas imminens periculi cum d' Cum tur
ba plena Circa quod ostenditur ewangelista primo
alimenti defectum Cum turba 2o salutis
compassionem Convocatis discipulis 3o periculi duorum
Ecce iam triduo 4o moriendi occasionem
Et si dimisero Est ergo necessitas imminens
periculi causata ex alimenti defectione
quam premittens ewangelista d' Cum turba mul
ta esset cum ihu nec haberent qd mandu
carent Consuetudo e humani affec
tus ut si fuerint intendat et afficiatur
ad aliquid q multa necessaria est ad gub
nacionem vite obliviscatur vel eorum aliqu
quibus communiter indiget fit oblivisci affectus
ad aliud multum intentus Hoc n videmus
i mercatoribus multum intentis ad lucrum
q magis sunt providi circa ea q pertinent
ad corporis victum Sic in ludentibus et
Sic aut e in sollicitudinibus corporalibus
magis ac potentius i sollicitudinibus
spiritualibus q'a affectus fuerint intentus

cta di gteplacoz minactoz qsidacoz
et donoz di acceptoim facit oblimis
cat cor q ad corpus ptinet inutiu
Sic expresse patuit i magna q hoia
refectois ppaude sedebat sectus pedes
dni et audiebat vba eius Cu dulcedi
vboz intenta oblimiscebat cor q ad
cura cor intendi ptinebat Et eo
affectu bois spualibus itenti sollicite
cansat mloie ut pax a mi cogit
de hys q ad vitaz ptinet corpalez
Ecce inqt petrus ad ihm ayt 19 Nos
relinqmus oia et secuti sum te Turba
go mlta pti opacoe minactoz pti
sustepcoe bnficioz i aiatoe lagre
cum pti vitate pdicatois pti duocoe
vtutu affecta ad sequedu xpm obli
uiscebat cibarioz ad vita sustetanda
ntioz et erat de tm pauacoe mnq
sollicita qd insinuas ewa dt Cu
turba mlta eet cu ih n hrent qd
manducaret Ac si patent diceret hec
affecta erat ppt eius pdictus ut eu
sequent no obstante eo q no ha
bent aliquid ad manducadu Vn et ayt
xv dr q sic ascendes i mote sede
bat ibi et accessit ad eu tbe multe
habes secu mltos claudos debiles
cecos et alios mltos et piecit au
pedes eius et curat eos Et loqutur ibi
mathes d puti facto vn tbe nomi
tati minactoz et doctrie sic intente
de victualibus nl curabat Deinde cu
addit Et conuocat ds l c describt cu
salua i qpassioz Vbi pmo occurrit qsidare
q saluator qpassioz ostensus sup
indigencia et ntite turbaz discipulos
qvocat ut eos q ipse et turbis mdi
psi debebat ad qpaciedu coz futuris
ntitatibus asuefaciat tps si p qpacoz
qua discipul reuelat et se hre diuinat
eis loquo dt dicat hec optebt et vos
misei i turbe et ipsius quoz cura vre
diligencie qmitte sicut ut ego mise
reor sr turba Jux d ayt r Estote
go misericordes sic pr vr Secudo occurrit
qsidare cum hec q xc discipulos qvocans

ad secretu sue metis affectu eis mai
festaurdo Per qd insinuat pstdetibus et
maioribus atque doctoribus ut secreta
maioie q pnt pdee plurib debeat
subditis minoribus et discipulis intdu aprie
Et hoc e qd dt Crisost sr h vbo hoc aut
facit ut magi eis exim ebuat minoribus
atque discipulis quicaudi qsilia Tercio cu
hec occurit qsidare q ait Miseror sup
turba Cu ei mia sit qda species tristicie
qpaciens alicuius mal ut dt Damas
in 2 li. sma Saluator hac tristicia
p qpassio ostedes vitate i se nac
huane diuinat In quo erroz eutyches
destruit q vna tm nam et vnam
opacoz in xpo fuisse mentitus e pn
Beda sr ayt Clamus ut vidat hoc
q sup turba misset dus ne l tedia
vl vie longioris laboe dsciat affem
ee et qpassio huane Verum qm hoc
qpassioz in vita q e qda passio sic
et tristicia cu ipa e va species saluator
no qtraxit ex ntitate oigis sz dispe
satiue assupsit ex electoe voluntas
Ideo dixit Misereor sr turba Ac si di
cat No cu turbis implicor aliqua
ntitate qua inuitus sustinea Sed
sup turbaz miseror ex benignitate
qpacio qua spotanea voluntate ex
hibeo In hoc sensu eiam mit dixisse ma
theus v c de xo vidt tba mlta ihs
et misertus e sup eos q erat sic oues
sine pastore Deinde cu dt Quia
ecce iam triduo sustinet me nec hnt
qd manducet describt ipsi deuocoz
Vbi aduitendu e Sustine aliqu aict
p pseuerare ut ayt 26 Sustinete hic
et vigilate Aliqui p tollare Eccl 2o
Deprime cor tuu et sustine Hic aut
cu dr Quia ia triduo sustinet me aict
p pseuerare vn ayt Jr dr Quia ecce ia
triduo pseuerat mecu Nec aut in
loco deserto turba ab cibaris p tridum
pseuauerit cu dno nec desiciebat
alimentis ab ipso separata fuit sz quasi
oblita omi pr q puenie 19 dm atque
suauitate doctrine et qsidacois opineius

hec fuit magne devocionis mito accep-
tande et remunerande iudiciu Adu-
tendu est etiam quod dominus ihesus quedam opera
fienda sic ad tempus distulit ut congrue
eo tempore faceret quibus et ipsa opera carius
susciperent et in se mirabilius facta
cognoscerent Quamvis ergo prima et 2a
die dominus potuit turba hac in deserto
pascere et pro dilecte tamen distulit usque in
terciam ut deficientibus hiis que secum porta-
uerat turba domini sequens plus arceret
devocio ipsius ut predictum est Et opus
sanum qui valde erat et magis mirum
ut evidencius redderetur et amplius a ipso
fieret vii Cris Et si quos venerint
cibos habuerint tamen consumpti iam erant
et ipsi hec non in prima et 2a die hoc fecit
sed in tercia quando iam omnia erant consumpta
ut prius ipsi in necessitate constituti cum
apliori desiderio susciperent quod fiebat
Deinde cum dicit Et si dimisero eos ie-
iunos deficient in via deserebant mou-
endi occasionem Auctor non generis humani
mortem non creatur in homine sed ea tempore
peccati pena inobedientibus minata est
et delinquentibus inflixit ut Gen 3o
Opus ergo in quo nulla ratio inobediencie et de-
licti reperitur non debet esse hominibus causa
mortis Cum ergo perseverare cum christo docen-
te sanante et virtutum opera faciente non
racionem inobediencie nec rationem peccati includat
non debet permittere ipse auctor humani generis
ut pro tali opere aliquis deficiat vel mori-
atur in via Et ideo bene dicit ait xv Et
dimittere eos ieiunos nolo ne deficiant
in via Ubi ostendit christus quod voluntatis sue
non est mortem inferre sive permittere
sed prohibere eam et expellere ab hiis qui
cum fide obediencia ac bonis operibus secuntur
Ne autem dici posset quod non immineret
eis periculum deficiendi quia propinquum ha-
buerunt subsidium provisionis humane
ad quod potuissent habere refugium addit
Quidam autem ex eis de longe venerunt
ad iterum facit ad augmentum devocionis
turbe et hominum qui venerunt ad eum
non obstante difficultate et pluralitate

viarum et fatigacione debilitatis et ideo recte
habuerunt rediti et usque in via defica-
ssent et ideo misericordiam ex dei beneficio
debuerunt invenire Sequitur 2a pars
principalis Et responderunt ei discipuli eius In qua
manifestatur incommoditas deficientis
auxilii Discipuli enim adhuc rudes et di-
vinam potenciam non attendentes sed humanam
solummodo infima cogitacione pensabant
multitudinem reficiendam que multum indige-
bat alimento Pensabant 2o qualem
potestatem deficientem quia non poterat ex
nihilo panes creare vel de quantum ma-
fabricare sed tamen de ipsa que ibi non erat
nec etiam poterat panes in tanta copia
multiplicare ut tante sufficerent multi-
tudini Pensabat 3o sterilitatem loci ut
latens admirantem ad relevandum de-
fectum Et que tamen non videbat modos
possibiles subveniendi tibi super quam se
inserei salvator dicebat Quia ergo
pensabant multitudinem que refici debebat
dicunt Unde istos poterit quis saturare pa-
nibus in solitudine ad expressionem potestatis
ait sic ut saciemus turbam tantam
Ac si dicerent Tanta est multitudo istorum
ut nulla nobis via pateat sufficiendi
ipsam Quia 2o pensabat naturalem potenciam
creatam ad hoc non sufficientem sed sufficienter
deficientem addunt Quis Ac si dicerent
Quis vere est in aliquo provinciarum existens
nobiscum cuius beneficio posset istis famelis-
centibus subvenire esse in illo est talis vere
nec in nobis Unde ait sic dicunt credidisse
Unde ergo nobis in deserto tantos panes 3o
quia pensabat sterilitatem loci remoti a ca-
stris habitabilibus in quibus consuetum subsi-
dium pro indigentibus invenire dicunt hic
in solitudine Habemus non ob difficultates
omnesque defectus christus voluit convertere ad
hoc opus ut quod per quod fiendum erat evidencius
cognosceretur precipue principium ad dei potestatem
quam ad humanam necessitatem per ipsum. Ut id quod nec veritas
certa nec loci condicio nec auxilium multitudinis
operari poterant sed pocius impedimentum
factum cognosceretur per divina virtute exi-
stente in christo qui super predicta operatur

Seq[r] ena pe pn[l] frm vltaq mt-
duacoz rpiq qua psec[r] mtedo Et in-
trogat eos qt paes het In q oni
benignitas puemet r Vbi pr be-
nigue pvet p[o] disipulos ut illumen[r]
ad agitoz vei 2[o] opa ut apte[r] ad
i fectoz ipli 3[o] turbas ut ipare[r]
ad i cepcoz beneficy Pvenit go p[o]
discipulos ut illuminet[r] ad ognicoz
vei qia Interogabat eos qt panes
habetis Ad h[c] n eos interogat ut
p interogacoz recordare[r] alteq mi-
racli qd p[us] fecerat saciando quinq
milia hoim d quinq panib[us] 2 duob[us]
piscib[us] 2 recordacio illmaret[r] ad
ognoscendu in x[o] existe[n]s diuin[i]
ey v[er]tutis no e difficile d paucis pa-
nib[us] multos hoies refitae Est go
xpi interogacio puenio disipu[lorum] vt
illmarent[r] vn Crisos s[ed] ayt Ipse
aut x[s] ut disti[n]ct erigat mentes
eos interogat ut ex mo interogac[io]
eos qmcoret eor q facta s[un]t scz
qu[od] 7 milia d 7 panib[us] saciat 2[o]
pvet opa ut aptent[r] ad refectoz
ipli eu addi[r] Cum dixit septe Co-
gruent iste n[umer]us qvet panib[us] de
q[ui]b[us] tac[etur] de q[ui]busda seminib[us] multipli-
cari debebat alimeta mlta nob[is] que
seq[ue]ba[n]t[ur] xm Cr[ist]a s[un]t ex 7 donis sp[iritu]s
s[an]c[t]i descendit oi[bu]s osolac[io] 2 i fectio spi-
ritualis i electis. ita 7 paes q receci
assumpti s[un]t ad opus refectois tur barii
3[o] pvet x[o] turbas ut ipare[r] ad i-
cepcoz busficy Cra precep[it] t[ur]be discu-
be s[upe]r t[er]raz vbi dux pvenc[io] ipatia
eis indicat Vna q[ue] precept eis dis-
cube Alia q[ue] s[upe]r t[er]raz discube discu-
be n h[ic] accipi[tur] p sede q[ui] ad mesaz
mo a[c]quo ordinato Ordiata v[er]o
sessio ordine mett sedate 2 t[ra]nqlle
cu quada masuetudie sig[ni]ficando
deuat Nullus at melius ipat[r] 2
disponit[r] ad i fectoz gr[aci]e i capieda
a d[e]o q[ua]m i[ll]e q[ui] mitis masuetus 2 t[ra]nqil-
lit[er] residgit hix qd dau[id] e p[sal]mo 4 3
Desiupces ipe deludz 2 mansuetk

dab[it] graz h[ec] e go p[ri]ma puencio
ipatina t[ur]ba[r]u 2[a] e q[ue] fe[ce]t eos discu-
be s[upe]r t[er]raz vt oia t[er]rea inspiciedo ca-
lcie 2 c[on]so mlhere digni efficiant[r]
i fectoe celesti It sup t[er]raz ut inco-
rando q[ue] t[er]ra s[un]t 2 in t[er]ra residentes
toto nietus affectu adheant cantor
It s[upe]r t[er]raz ut ad modu t[er]re aide ex-
p[ec]tet 2 desideut ymbre gr[aci]e q[u]o
reficiant[r] 2 fecundent[r] dice[n]s cu p[s]
Aia mea s[icu]t t[er]ra sine aq[ua] t[ibi] He c[on]sta
ps pu[er]illo Et accipies septe paes
In q[uo] describi[tur] libalitas sbveient[is]
anni vbi notad[um] e q[uod] lz hu[m]ana na-
tu[ra] heat sustetu p cibu paro-
tay infimitatis ei[us] qdescendes diuina
clemeia liba[r]r ei oc[c]essit cibu alteriq
rei delectabil hut inttima v[ir]tutes
sic s[un]t carnes 2 pisces. Pr qd c[on]sequ di
v[ir]ty 2 di sapia sua libalit[er] sbveies
indigetib[us] eaz maifestat p[o] in
panis mltiplicacoe 2[o] in piscm as-
sociacoe i Et hebat pis. Cluti at
ad mltiplicacoz pais aduterd c q[uo] acty
libalit[er] tuc g[ra]ciosus e 2 acceptus qu[ando]
fit hilarit[er] om[n]e 2 vtilit[er] hilarit[er] qd
q[ui]a hilarem datoz diligit d[eu]s Coit[er]
vo ut t[ri]buat vnicuiq nu[me]rite pacti
Vtilit[er] v[er]o ut p[ro]sit hys q[ui]b[us] t[ri]bui[tur] Out
go circa libalitate xpi p[o] i sbvec-
menc[io] hilarit[er] 2[o] in diuidec[io] omit
3[o] in appone[n]tio vtilit[er] p[ri]a i Et accip-
2[a] i fregit 3[a] i Et dabat describes
go p[o] libalitate ei i xpo s[un]t q[ue] sub-
venit hilarit[er] dices Et accipiens
septe paes gras ages Isti n grarq
acco ex q[ua]da hilarit[er] p[ro]cessit. qua
gaude[n]s se insinuat de salu[te] hu[m]ani
gen[er]is q[ui] sup lazaru flendo o[stendi]t q[ua]ntu
gaudz d salute in a Cu[m] aut
mltiplicatur paes gras egit fut
plures r[ati]o[n]es p[ri]a e ut ondat se d[e]o no
ee q[ua]t[u]m n[on] i v[ir]tute adu[er]sar[ium] di eius
opai. Sic i q[ui]bu[s]da a[li]js opib[us] pharisei
calumnaba[n]t[ur] eu opai d[e]mo[n]es in beelzeb[ub]
p[ri]ncipe demo[n]ior cice[re] demo[n]es 2[a] r[ati]o ut in-
struat i p[ri]n[cipi]o t[empor]is sponal cp[ti]s corpalis

refectio illi gratias agendo ei a quo
recipimus ea que sumptuum sunt Et hec
ratio Crisostomus super Matheum dicens Erudit nos non
prius tangere mensam donec gratias egerimus
ei qui cibum dat nobis Tercia ratio est ut illa
gratiarum actio sit nobis indicium quod salvator
non letatur in predicatione hominum sed potius
de eorum salute letatur Et quia fames non
erat opus ad perimendam mortem corporum
ipsum sequentium et ad salutem eorum conser-
vandum hinc est quod de hoc gratias agit pro
gaudio et hilaritate salutis Deinde
cum dicit fregit describit eandem vero libera-
litatem in divisione omnium Et nisi panes
illi integri remansissent non potuissent
omnibus convenienter neque omnino omnibus distribui
Fregit ergo ut quod insufficiens erat communi
integrum quod efficeretur fractum Unde Crisostomus
frangente ac duo seminarium sit ci-
borum si non fuissent integri et non in
frustra discerpti non divisi in multiplices
segetes tantam multitudinem alere non
poterat Tunc non Christus in se implevit quod
per Ieremiam dixit ysaias 58 Frange
esurienti panem tuum Deinde cum dicit
Et dabat discipulis ut apponerent et
apposuerunt turbe describit eandem liberalitatem
in apponendo utiliter Utile non fuit ista
liberalis appositio discipulis qui acceperunt
a manibus Christi et apponentibus turbis oculis
propriis poterant videre quomodo panis in dicti
manibus augebatur et per quos potuit
recognoscere virtutem divinitatis que
etiam operabatur Unde Lyra Dabat di-
scipulis in quo non solum eos honorabat
sed voluit ut hoc miraculo facto non mente
dubii fiant nec obliviscantur eius cui pre-
cepit manibus propriis utile erat et turbis
qui et dispendium mortis per eorum (?)
et appositionem cavebat et tantum bene-
factorem sequendum esse tamquam verum salvatorem
omnium cognoscebat Unde potuit dicere id
Joh 6 hic est vere salvator qui venturus est in
mundum Deinde cum subdit Et habebat pi-
sciculos paucos etc ostendit liberalitatem in piscium
associatione Ubi advertendum est quod virtutes
sic connexe sunt ut qui una illarum est ro

faciendi aliquod opus optime et excellenter
tunc sic operatur ut non comparat opus
alterius aliter enim operari non esset agere secundum
virtutem Et ideo siquis in conviviis faciendis
liberaliter ministraret et propter sumptuositatem
vel superfluitatem ciborum temperantie modum
excederet non ageret secundum virtutem liberalitatis
Similiter si ibidem qui liberaliter ministrat in convi-
viis propter vilitatem vel aliam occasionem
sordidos cibos viles apponeret non ageret
secundum eandem virtutem Item ergo liberaliter ministrat
et cibos preparat secundum decentiam et secundum
sufficientiam prout convenit hic liberaliter operatur
Christus ergo ut perfectam omnium virtutum forma-
ret in refectione turbis exhibita liberalitatis
modum temperantie non omisit quia non tam
sumptuosa fercula fecit apponi quia temperan-
tiam commendaret in convivio nec sic solum
panem largitus est sed honestati convivii
et refectionis turbarum piscium condimento Et
hoc est quod subditur in textu Et habebant pi-
sciculos paucos et illos benedixit et fregit
et iussit apponi ut sic per appositionem
piscium illa refectio redderetur ornatior
Sequitur quarta pars principalis Et manducaverunt
et saturati sunt In qua redditur copiositas
satisfacientis domini panes enim et pisces
illi non solum in manibus domini sed etiam discipulorum
manibus excrescebant sic dicit Crisostomus in originali
Et ideo sufficere potuit turbis Et ut
ostendatur non esse fantasticum ille augmentum
sed verum non solum apparuit sed veraciter ex eis
manducaverunt et saturati sunt Contingit
non se manducare non veraciter manducat
Unde qui est excitatus non est saturatus sed
esurit Veraciter ergo manducaverunt qui
manducantes saturati sunt Ultimo ponitur
sexta pars principalis cum dicitur Et sustulerunt que
superaverat de fragmentis In qua describitur
evidentia manifestantis signum Circa
quod attenditur in duobus Primo in habundantia
reliquiarum Et sustulerunt Secundo in multitudine et
numero corbarum in textu at Est ergo primum
signum habundantie reliquiarum de quo dicitur Et
sustulerunt quod superaverant de fragmentis se-
ptem sportis Et post saturitatem tante
turbe septem sporte superfuerunt non

potuit ee n paucos illi diuina vtute
tantu i crepisset incremetu ad qd
eos no potuit deducere aqua vio
circata Sz hec attendendu e q mihi
miracto supfuerit tot sporte quot
fuut pauces de qbus ia refecto facta
e vt insinuet p hec q illi q esuri
ut z sicut insti ... satiati septe do
spus sa sic hiidat in opibus bonis ut
in eis colligat z inueniant septe
spacos ututu sz fidei spei caritatis
prudencie fortitudis temperancie z iusticie
Et septe opa mie Deinde cu dicit
Erant at q manducauerant qsi quor
milia z dimisit eos Mathe aute
addit pt paruulos z mulieres vbi in
videt insinuare quada efficacia illius
incremeti qsi dicat crevit Et refecit
eos tle grauiu ut facili possit ditti
i viaz sua no obstante q aq de loge
venissent z q a ... ceut debiles ut
paruuli z mulieres Potuit n ro q abo
helie contulit tanta vtute ut i eius
fortitudine ambularet xl diebus z xl
noctibus panibus z piscibus qbus multiplicat
confere maioz efficaciam nutriendi sicut
eis contulit multiplicacionis augmentu
Sic g expositu pz hoc euum lrar de
mellea mistico ne videas Spualit
aut expone hoc euum pfacied e
Na sicut dt Beda sr. act hoc miraculo
mistice desigt q via put facti alit
incolues tusire necesmo n gra i dep
tor ... nos alimeto vbi sin reficiat
Et i fecto ista fecit caz i fectom
qua fidelibus suis xc spuat admi
strat Sz qa no oibus spualis gre
i fecto ebimt q no omes digni st
Io pmisit euu ta suscepicam congru
itate d. Cu turba multa eet cu i
Soli n illi digni st dono i fecto is
celestis q mt mtas sollicitudines
timas z desidia adherut duo ihu
z ip volutate imitant Tu n turba
multa cu i eet dr qui i mltis aduersi
tatibus z turbinibus hui seti fideles z
duoti fuut pseuerat cu xo Ita q
qlibz eoz dicit cu aplo ad Ro. 8
Certus su q neqz tribulao nz angustia
nz mors rc nos sepa... potit a cari te
dei q e in xo ihu Sz ut pfte quis
disponat ad ydoneitate eius bnfi
cioz oz ut i nllo de se nl de sua vtute
confidat Et hec e turbas no hnt qd
manducet Talem n xc libent mise
at se miseri manifestat ill qbus
sua secreta quent Ac si vocat dis
cipul dicit Miseor sup turba Quia
eaut pu lis ra pstet fidelium consistit
in fina pseuera a cu xo nllis adu
sitatibus nl pictis mudi obstantibus
Io subdit ra miserai Qa ecce iam
tduo sustinet me Ac si dicit xc ta
lem sponte z libent miseor q nllis
aduersitatibus nullus despedys nllisq
iuttacculis mudi nl nsic me sequi
desistut Sustinent tbe fidelium xcm
tduo qui in fide sce trin lucidi duo
p sinus suoz q petis aiaz q lagrio
ribus pseruanti instacia supplicatur
Item tduo dmn sustinet q a psuo
catibus in qbus duo cuy st i ope cogi
tacoe z locucoe qutud z i cisto do
defuniut vn Beda Turba tduo dmn
sustinet qn multi do fidelium peta que
petiut p pmas declinas ad deu
st i ope locucoe z cogitacoe qutit
Pot et s Rab p hec tduu intelligi status
triplex legis s nalis scpte z gre ita
q qlibz illaz legu facit die vmu
Ille n tduo dmn sustinet q scdm
dictam legis nae scdm intetem legis
scpte z scdm forma z reglas legis
gre xcm sequit Uo ut intell i vt tdo
pseuare cu duo s hilar sit tduu
morte eo cu quada conpao duo
tone recole ... duo p duoz
quingi vl eo morte i sur rectoz
asceslozq sit eo z crede ipi duo
conformari Sz qui fideles taliter
adherentes duo ciay deficeut n
vbi dum pablo nutriri Ideo ad
ingit Et si dimisero eos ieiunos
i dom sua deficient i via scta:

Vn Bede sr ayt Dimitte eos ie^os in
dom s no vt dus ne def i via qz
vi9 q̄uisi petos in pul vite via de
ficiut si in sua gsta sn doctne pa
blo dimittut Ne go lassent̃ in
lyn pegnaciis ieiue pascēdi sunt
sac amonicōe Illi aut sp s̃ ad p̃
cata p̃nos p9 q̄usiom qui multis
petoribs fuerut involuti z io fora
oi pablo dim vbi indiget Io addi
ciud n ex eis d' lōge venerit De
xpe n veiut ad xpm q̄ in vera fide z
bonis morib9 enutrit9 pua q̄misit
a qb9 q̄usus ē ad xpm De logiq̄o
vo vet q̄ i mult facinorib9 asuet9
ad xpm imitandu eius sinceudum
querat et qm difficile ē assueta
relinq̄re z facile ad ipa redire ideo
tales petos ad xpm q̄usi i via pnīe
z sinceritat pposito deficiūt si non
intrent almito sacre doctne Beda
d' hr vb dr Tam ni frandr z mchil
taxlus gempie expti ad oipotent
di fimum n e festiauit iste d' lōgiq̄o
no vet qz p̃ m̃ctēmpor z mote
xpois fuit Aliq naq nllis flagicys
ulla impudicicia inquinat sol' autez
gingys expti ad misterium spuale
q̄usus ē. neq iste vet d' longinq̄o
qz vsq ē q̄ucione gcessa p illicita
no erraunt Aly p9 facta furta p9
illatas inurias z violēcias Aly p9
petrata venefica z homidia ad
pniaz redeunt atz ad opotēt di fimu
an q̄utu Isy vis ad dnm d' lōgiq̄o
veniut Tuatq n qs ploy i pno ope
erraunt tato ab oipotēti deo longi9
recesslt Deñt i almita eis z qui
d' longiq̄o venit qz q̄usi petoriby
doctne sete alibi ppaude st ut inde
vices reparet qs i flagicys amisiut
Pot ee ista logiq̄tas intl' i fimisse
i gentib9 ad xpm q̄usi qz indi q̄ i xpm
credidut d' ppinq̄o venit qui hūes d'
eo noticiaz p leges z pphas Gētiles
at q̄ n lege n pphia erat istcti
d' xpo diuit̃ venisse ad xpm d' lōgiq̄o

Qm id ipsa lp̃s filiy tm d' lōge veient
z sic tue d' latē surget Et isti potis
sime nimq fuit tibi sacre erudicois
ne i via ḡp cepaut dficiūt Iut diu
aut rectos ecce z pdicatos sacre
doctne q̄gscen^s i iul^nci cdenou de
fitui natis corpatois pmitatez ad
viua iplicatos ad indi negocia no
reperiut in se vtute possidi eos
spuar in sca q̄usacōe intire nec
videt paiz vtutez creata h' posse
qplei Et io dicut Vn istos qs potit
saturare paib9 i solitudie Tamq̄ si
dicerut Cm9 eet tate sctit' tante
sce z tate pfcōl ut istos tn diu̇sos
i morib9 tm districtos i opib9 tanq
iplicatos i negocys posslt istrue
intire ne ad viua plabaut̃ Bed
salucator q̄ no dimisit fideles sny
reme^o salutari s sctī dona in ecc̃a
diffusa renocat ad mete psidcam
dicens Qt paes hēt vt ill' videtib9
septe septiformis gra s sci i nono
testa^to diffusa renote̗ ad mentez
psideam z q̄gnoscat̃ ee sufficiet ad
oem inta^nez credētez i xpo intēnda
Et bn i pane spus s gra dsigt̃ quia
sic panis vitā corpale intit ut q̄firmat
z q̄firmat ita z gra spuale Et ideo
illaz postulas dauid dicebt Cōfirma
hr deq qd opatq es i nb Et itm Spu
pn li q̄firma me Bn go septe paes
septiforme s s gra pfigurat Vn
Beda vb Pn aut paes i misterio no'
test^ti ponit̃ in q^o septiformis gra
spus sa plenius fidelib9 cuct z credenda
revela^r z creduta dat̃ Tal' at gra
xp^r sui excellēcia no dat̃ cuct de
qui lege s tm hys q̄ aequo^o digni
st Ipsi st illi q̄ desidia cuctis mudi
illecebras timis diucrõe intl' q̄aul
cat Et io pcept turbe discubē sup
trāz Illi n s̃r tra discubut qui sic
carnis delectaciona fugiut vt eaz
trca oia z ip mudu q̄temnat ut xpm
libē sequat̃ Bs go dispoit xr sue
gre dona diuides qui i ipp glatur

⁊ p eoꝝ domꝰ gr̃ias agit tn̄ si acci-
piens septē panes gr̃ias fregit nō
ut cōsumat sed ut fidelibꝰ distribuat
Deꝰ q. grām septiformē sp̄s. i sacris
noue legis habūdant īfundit fidelibꝰ
Et h sacramēta ministro aploꝝ ac succe-
ssoꝝ eoꝝ cōmisit Jdō ī lr̃a cōmissionis
insinuatōs dictū ē Dabat dis^l suis
ut apponerent turbe Ad ipoꝝ ac fideliū
recreatōz ⁊ spūalē cōsolacōz cū īfu-
siōe grāe incorato exō scōꝝ testa^ti
noui ipsosqȝ libros eiꝰ testati cū
pisciculos paucos apponi iubebat
saluator p ministeria platoꝝ atqȝ doctoꝝ
ut tā cōsideratōe exoꝝ qȝ cōsolatōe
doctrine pdicatoꝝ libros attēte ⁊ dūote
audiētes cū manducauerit saciēt^r ⁊
spūa^r refitiāt^r Vn̄ Beda sr̃ at
vbi manducāt de panibꝰ dn̄i ac piscibꝰ
⁊ saturātur q̄ vba di ⁊ exā intuētes
ad pfectū vite correctiōis plꝰ as-
surgē atqȝ exercitū festināt Cuilibꝰ
apte cōuenit id ps Edēt paupēs ⁊ satu-
rabūtur ⁊ laudabūt dn̄m q. reqrūt eū ⁊ viuet cor-
da eoꝝ ī sclm scli Tūc n. edēt paupes
⁊ saturant^r qn humiles audiūt vbū
dei ⁊ faciūt. cū vbi virtute nō s sup-
in largitōis laudē ī auct^s q opaū^r
cōsuīt ut mercedē eterne vite recipi-
entes possint eoꝝ corda viuē in
sclm scli Quoqȝ de quibusdā pluis
auditoribꝰ vbi dn̄m pdicit Manduca-
stis ⁊ nō estis saturati. manducāt et
nō saturant^r vel saciant^r qui panē
vbi dn̄m audiēt vel exā scōꝝ tm̄
pisces appositos cognoscūt qui acc̄p
spūale cōcedūt qd eis tū ad satu-
ritatē eterne refectiōis nō pficiat Et
quī in sacris noue legis virtute grāe
septiformis tā pfunda mysteria cōtinē^r
ut cōuenīt nō possint capi ab oībꝰ
hic ē qd ad vsū adeo ad intellēm ex-
cultandū prudētiū ī spūalia re^l reliquis
septē sporte Et aptiē dixit sporta-
rum sit at Beda sr̃ at Sporta sit ⁊
cōtexitur de iunco ⁊ palma Juncꝰ ac
radice sua figē cōsuet ī humido ne

arescat palma vō daba^r antiqtꝰ
ī manu victoris Sublicet go vi. i scā
ecc̄ia q pfunda mysteria penetrare
nouerūt radice mētis sue figūt in
humido fontis etiā ne priuati humore
grāe arescāt. ac pterea qui agūt et
opant^r eterne retributōs palmā ex-
pectāt Cūius at turba nō attigit
ad tāta excellēciā ut posset pfū-
da scitū mysteria tñ ppr fide evan-
gelicā ī simplicitate intencōis aliqs gdꝰ
pfectōs attigisse describit^r ex numero ī quo
turba incorat^r Erat aūt q̄ mandu-
cauerūt qr̄ ⁊ milia h n. nūs sȝ quatuor
significo^m sp. ī laudis poꝝ ⁊ sit soliditate
quadranguli n. lapis nō fluctuat nō
ē instabil' Et ob hoc ecclr̃ euāglia ī hoc
nūo cōscripta st̃ Vn̄ go erat et ay q̄
ī fide eoꝝ euāgelioꝝ erat stabilitati et
firmati vel dicunt^r fuisse q̄oꝝ ppr figurā
q figurabat eos q d' q̄tuor ptibꝰ mūdi
erāt cōgregandi ad xpm vel dicūt^r fuisse
qtuor milia ppr q̄tuor virtutes cardinales
q ille xpm sequi pūt ⁊ cū eo ī solitu-
dine scē cōuersatōis psistē qui pollet
q̄tuor virtutibꝰ sȝ prudēcia tpancia for-
titudine ⁊ iusticia Cauā p^a sȝ pdēcia
ē cognitio rerū appetēdaꝝ ⁊ fugiēdaꝝ
2a sȝ tpancia ē refrenatio cupiditatū
ī hijs q tpaliter delectāt 3a sȝ forti-
tudo ē cōfortatia cōtra molestias scli
4a sȝ iusticia q diffūdit^r ad oēs sȝ tā
ad deū qȝ ad pxim ut vnicuiqȝ reddat
qd sibi cōgruit Tales at sic virtutibꝰ
pollēs libē pūt a xpo dici Et dimi-
sit inquit eos Nō qd derelinquēdo ut ab
eo separent^r sed dimissiōe exactionis
ut cūctis ad opa iustorum reportet
fructū de gr̃is sibi datis sine vō fru-
ctu pcipiat vitā eternā Amen Dn̄ica

Attendite octaua p9 trin
a falsis pphis q veniūt ad
vos in vestimentis ouium intrinsecus
aūt r. Perfecta doctrina eiꝰ q volt
aliū dirigē vel docē. innitic hꝰ requirit
ut pietatem ⁊ obliqtates qbꝰ deviat
pe a rectitudine ī sua doc^a manifestȝ

Et si aliqua falsa se occultat sub
specie virtutis apparentis. et si aliqua no-
cma se palliant sub colore veritatis
et aliqua pinsa se celent sub velamine
sanctitatis illa cum magna diligentia sunt
ponderanda Ammonendi ergo sunt ut illa
diligencius caveantur. quia quanto illud quod
prima facie apparet in eis iudices fa-
cilius decipiunt ex ipsis In manifesto
ergo malicia et peccatum proditorum opera-
ta adiuti primo conditores operancium 2°
principia operum et 3° iacos mitorum
Conditores quidem operancium multiplices
possunt esse Quarum quedam pretendunt extrin-
secitatem alia quedam aut manifestant intrin-
secitatem principia aut operum sunt dua
unum bonum scilicet voluntas bona Aliud
malum voluntas pinsa Iacos autem mitorum
non sunt ponte in exteriori apparencia sed in
volunt et divine adimpletia obediencia
Cristus ergo cum esset perfecta doctrina conside-
rans peccatum quod in ypocritis et hereticis
propter deceptorias ostentaciones multum
viget cautos et sollicitos nos reddere
voluit contra ipsos Et ideo dicit in princi-
cipio Attendite a falsis prophetis
ubi insinuat considerandas diligenter conditores
operancium et diversa principia operandi et mo-
taciones quia accipiunt vitam eciam Et sim
h'ta dividitur pars ewangelii in tres partes
primo nos indicit ut diligentes examinacionem imi-
tandi hominis cum permittitur Attendite a
2° subnectit conveniens experimentum
considerandi operis Cum addit Numquid colli.
3° pfigit sufficientes raciones consequendi mu-
neris Cum concludit Non omnis qui dicit michi etc
Primo ergo inducens nos examinacionem imi-
tandi hominis dicit Attendite a falsis prophetis
qui veniunt ad vos in vestimentis ovium
In quibus verbis nos reddit attentos et
cautos ut eorum quos volumus sequi consideremus
diligenter conditores Nam hec verba attendite
important quandam diligentem cautelam
circa latentis Nam ubi res est in patulo
non dicitur attendite sed videte Et certe
bene debet attendere homo quod faciat in eis
que pertinet ad salutem quia multa
fugienda sunt que salutem impediunt Unde
super Crisostomum sic ait Non est debilis sed sine
cautela salutis sancte que fugere decet
In hac vero consideracione imitandi hominis
quatuor conditores debemus adtendere scilicet doctrine
veritatem habitus qualitatem mentis sinceri-
tatem et operis probitatem Doctrine veritas
corrumpitur per falsitatem habitus qualitas
simulatur per honestatem mentis sinceritas
perditur per pravitatem operum probitas certifi-
cat dubietatem Et hec quatuor nobis diligenter
proponens dominus attendere in ipsius doctoribus
primo doctrine falsitatem cum dicit Atten-
dite a falsis prophetis prophete quidem dicuntur
non solum qui futura de nobis predicunt sed
eciam qui mistica scripturarum prophetico spiritu
manifestata exponunt Et si tales in
exponendo spiritum sanctum sequuntur instrumentum
veri sunt prophete Si autem ad sensum suum
et ad attrahendos ac decipiendos sim-
plices verba scripturarum exponunt falsi sunt
prophete Sed quoniam falsitas et malicia mani-
festa paucos et quasi nullos decipere potest
ideo se palliat sub aliquo sanctitatis
colore Ideo 2° nos ammonet attendere
habitus qualitatem cum adiungit Qui veniunt
ad vos in vestimentis ovium Vestitum quidem
ovina humilia et honesta speciem preferunt
exterius et quandam religiosis sub quibus si lateat
malicia doctrine vel vita polluta et ficta
nomine tamen religiosi portatur et per omnes
facilius propter simulacionem corda fidelium
simplicium seducuntur Nam sicut dicit Crisostomus
Nulla res sic extimatur bonum sicut
simulacio Malum enim sub specie boni cela-
tum dum non cognoscitur non cavetur. propter
quod dominus hac peste decepte abho-
minans Apocalipsis 3 dicit Utinam frigidus esses aut
calidus sed quia tepidus es incipiam te evo-
mere ex ore meo frigidus quippe est id est qui
aperte propter exitus defectum ordinati amoris
patitur non pretendens in amore calorem et
in mitatu minus potest decipere propter suam
puritatem aperte ostendit Calidus id est qui non
apparenter sed vere existenter calore or-
dinati amoris succenditur et iste non decipere
sed attendere proposse alios ad diviniu

dorez conat^r Oz tepidg. i^c e qui
ptendit se calidu dino aore osten
tacoe vite silate. cu tn intig careat
ve dilcco^s ardore Et qr tal' vlq pe
corupe alios du mag time^r abcis
z io ex ore dino evomit^r qr ab eq
catho^ca ecca sepat^r Z^m qd' ci istq
doq adulte e ment^s similiq quia
ista co rupit^r p affcoq ipudate io
adiugit Intrinsecq ac si lupi rapac
Ou n^r pz Io x Officiu lupi e rape
no nutrire. dispge z no cgregare
Et lupq mat^s rapit z dispgit oves
Ou ve vpocite z hetici st intrinsecq
lupi rapaces. qr instar lupi rapiut
z dispgut quos put ut pq se trahat
tamq pdaz acceptaz d' gge de qbq
dr Ezech 22 Pricipes i medio eq
qi lupi rapie^s pdaz Itm istar lupoq
dispgut qr vnitatez fidei z ecce
dilacerare conau^r. z maxie time
qui nidq eit qi in fine Pr qd' dan e
Jerme 5 Lupq ad vespaz vastabit
eos Mudo n^r ad vespam h^c e ad fiez
tendete sue gsimaco^s hetica gfiia
vastabut z dispget fidelu vnitate
vn Cris^s vbloquens d' doctoribq heticq
dt Ex ppoito spem Zanoq suscepiut
ut Zanos mag^o seductos morsu di
lanet Z^o instar lupoq devorat
qr imaculsso sui erroris gutture ad
morte spuales trahit. z pgtremo
traciut ad etnaz qua devoracom
pvidebat Aptus qui dicebat Act 20
Ego qi pt^q discessioz mea intrabut
i vos lupi graves no pcentes gge
Dicto docq x^c attende opm pbitate
cu anectit A fructibq eoq cgnoscetis
eos Fructq n^r h' popibq accipiut^r :
Opa em ab habitu intis pcede siqm
pte ac delcabi^r fiat sic fructq ab
arbore z eq radice Naz ql' vnqsq
e s pxim pxitu ment^s intig etia loq^r
z etia opat^r extiq Et io male hituati
pxitq vitiosos no st pm ad opca
pbitatis s qbu hituati st z io ex
eis cgsu^r qles st Sciedq tn qr qda

sut opca d' gnc bonoq q bonis et
malis put ee gmia ut iem^m orat
z eleo z pdica no discernit^r infallibr
mali a bonis Sut aut alia opa q
solis bonis cpetut ut opa caritatis
z illa sut q bonos ostendut differre
a malis Et h^c s Augq in^r s^o li de do^r
i mo. st 1^a q Aptus enumeat vocat
ea fructq spitq d. Fructq aut spus est
caritas gaud^m pax pacia i^c Et qualis
ee^t boni a malis ex fructibq discernit^r
insinuat Augq Et eci Gg. 31 li mor
9. Cu aqs silate pfert spez scitatis
z p h^c appz vestitq vestimtis omni
Si subtraha^r ab eo id ppr qd' silata opa
faciebat ut honor l' laus huana vl'
qd' no reputte^r tal' qlem se reputari
cupiebat stati desinit etia ostentacoe
Et io a fructibq opm bonoq in qbus
no pseverat cgnoscet^r qual' e Et h^c
e qd' dt Augq vbis Ego opibq quia pt
vtu cpotiore cultu abitione aqs faciat
Cu n^r cepcut aliqubq teptacoibq
eaupa ill' subtrahi ul' negari q isto
velaie l' scuti sut l' gseq potuerut
tuc note e ut appeat vtz lupq in
omia pelle sit an agnq in sua ~
Seq^r 2^a ps pn^t l' cwn^t Nuq colli
gut d' spinis uvas i^c In q subnectit^r
gvenies exificat^o gsidacoi opis Et sic
admodu in nalibq diuersoq effectuu
st diusa pn^a. ita ex nalm gducto
in debeq in huanis actibq intueri ut
boa opa i bonu vducaq pn^m sq in
bona volutez mala aut i malam
volute tq in sua pn^m referaq Et
huq gnexioes opm ad pncipia x^c
exa in plantis z arboribq ponens
Pº i speciali d' qbusda arboribq diusi
tatez fructuu ppt diusitez vtutis
intrinsece maifestat 2º i gnali de
oibq arboribq h^c veu ee declat. cu
addit Sic ois arbor bo 3º ex hys exa
ad ppositu adaptat d. Ergo ex fruc.
Dicat gº sic pº Nuq colligut d' spinis
uvas a d' tribul' ficq Neq n^r pt de
planta aliqua colligi qd' no nascit^r

ex ea Radix aut̃ ⁊ stipes ⁊ humor sive
nõ hũt v̓tute pducẽdi vuas ⁊ eod̓
mõ nc tribulis pducẽdi ficus Et ideo
sic ex fructibꝫ vuaꝛ arbor ꝯgnoscit̃
ẽe vitis nõ spina ⁊ ex ficubꝫ arbor
ꝯgnoscit̃ ẽe ficus nõ tribulꝰ Ita ex
caritatis opibꝫ ꝯgnoscit̃ hõ ẽe ouis
innocẽs nõ lupꝰ rapax Et quia hc
ꝯuenientissime e veꝛ taꝫ ĩ moribꝫ qꝫ ĩ
naturalibꝫ ꝓ adiungit Sꝫº ꝯuale ꝯõm ei
subdit Sic oĩs arbor boa fructus
bonos facit Ead̓ explicat introducat
vnoº ꝯtutu ad duplice fructificãdi
v̓tutez Alioº ꝯtutu ad impoc̃z fruc
tificãdi trãsmutacoꝫ ĩ Nõ pt arbõ
bona 3º ꝯtutu ad male fructifẽ ar
boris pᵉssiom ĩ oĩs arbor ꝯuatu
ad pᵐm dt sic Sic oĩs arbor boa fru
ctꝰ bonos facit Ecce vna v̓tꝰ s̃ faci
endi fructu bonu Mala aũt arbor
fructꝰ malos fat̃ Ecce alia v̓tꝰ aᵒᵈ
fructꝰ pducẽs Introducit 2º hoc
exm ꝯtutu ad impossibilitez trãsmuta
coĩs v̓tutis fructificãdi d Nõ pt arbor
bona fructꝰ malos facẽ nꝫ mala
arbor fructꝰ bos facẽ Quã impoᵉ e
ex bona radice malos fructꝰ fieri
donᶜ ẽ boa Et ipoᶜ ẽ malaꝫ radicez
ad hc devenĩẽ ut mala existẽs faci
at fructꝰ bonos Et qꝛꝫ arbor fruc
tifẽa ad hc plantat̃ ut bonos afferat
fructꝰ ⁊ si nõ fructificꝫ fructidi pt et
dꝫ tãq̃ inutil' plantatõi ꝓ adiungit Sꝫº
inutilis arbois ꝯbustioꝫ d Oĩs arbor
q̃ nõ fat̃ fructꝰ bõs excidẽt̃ ⁊ in igne
mitte̓t̃ 3º ad ꝓpositu exãm adducit ex
hiis inferẽs Igĩt̃ ex fructibꝫ coꝝ ꝯgnoscetis
eos Sic diuersitate arboꝝ ex diuersite
fructuu bonoꝝ ⁊ maloꝝ ꝯgnoscere
ꝯtingit sic ex rectitudie opm recti
tudinẽ volũtatis ⁊ ex obliqitate sen
pᵛitate opm p̃uitate ⁊ obliqitate
volũtatis infallibit̃ ꝯgnoscetis Igĩt̃ ex
fruc coꝝ ꝯg eos ¶ Spinaʳ aũt
pt h h lr̃a expom s̃ Cris sup mt
q̃ dᵗ ex vua hẽt in se misterium ꝓ
q̃ã sic botrꝰ mediãte vnitaᵉ ligni

multa ĩ se grana ꝯtinet ꝯiuncta sic
xp̄s multos fideles p lignũ crucis tꝫ
ꝯiunctos Ficus aũt s̃t caritaꝫ quia
sicut ficus multa grana ĩ vno tegi
mĩe hc ẽ sub vna cortice tꝫ inclusa
sic caritã multos fideles tꝫ s̃t vᵉ fide
dulci quoda caritatis aplexu ꝯiun
ctos In ficu g° duo pñt signific̃ari
scꝫ caritatis opa ĩ dulcedie ⁊ vnitas
in ꝯiunctione Tribulis g° id ẽ d̓
dyaboli servis hẽticis ypocritis ⁊ scelibꝫ
hũtibꝫ aculeos p̃uitatis ꝓpt̃ falsam
doctrinaꝫ ul' maclataꝫ intencoꝫ nõ
pñt colligi opa caritatis ⁊ vnitatis
sic nc colligunt̃ ficꝰ d̓ malibꝫ ẽbul'
In vua aũt intellige alia bõ opa
⁊ s̃t q̃or ĩ ipa In eo eñ qꝫ vua in
torculari pressa ⁊ ꝯculcata nõ r̃silit
nc resistit significat pfcm opꝰ pa
ciẽcie In eo aũt qꝫ sic pressa sincez
vinu absq̃ admixtioe aq̃ ex ipa pcet
significat opa castitatis ⁊ virtutis omi dupli
citate carẽcia Ꝫ in eo qꝫ vinu ex
ipa impssu dulcedinez suauitatis
ꝯtinet s̃t suauitez gustꝰ ꝯ dulcedis
qua boni vi haurĩut d̓ ẽtnis Unõ
idᵉ ps Qꝫ magna mltᵈᵒ dulcedis
tue dne q̃ abscõ ti te Itez Gustate
⁊ videte qm suauis ẽ dns P hoc
aũt qꝫ vinu ẽ sic suaue et dulce
cor letificãẽ hẽt significat gaudiu
⁊ leticiaꝫ scoꝝ qua sci vi ĩ spe vite
ẽtne gerũt ⁊ hc in spu sc̃o Opa
g° paciẽe sinceritatis spualis dulceis
⁊ gaudii d̓ ẽtnis q̃ significãt̃ ĩ vua
necessario d̓ spinis i de hiis dyaᵒ col
ligi pñt q̃ ul' publice l' occulte fi
deles lacerat ut s̃t hẽtici ⁊ ypocrite
Alioº pt h ps magis moᵃʳ expoi
ut hẽt̃ in glõ Cure ⁊ sollicitudies
huiꝰ scli s̃ saluatoris sniaꝫ in pabla
seiantis mt̃ Iꝫ spine s̃t a q̃bꝫ hoies
spuãʳ laceraut̃ Spine g° ⁊ ẽbuli
cure s̃t scli ⁊ puctos viaoꝝ ptinet
ad vitaꝫ carnalez hois veteris Cui dictu
ẽ Cũ opatꝰ fuẽis t̃ra spinas et
ẽbulos ꝯminabit t̃ Gn 3 Puẽ võ ⁊

fic9 dulcedinē significat nouē gu-
stacōis qua īsti9 inchoat. Vn̄ et in
principio sue p̄dicatōis esuriȝt qui vidē-
ficu significatus se esurire ⁊ desidare
nouē gustacōis dulcedinē ex homīn mo-
rib9 ⁊ vita. Nō g° colligunt fructu
nouē gustacōis d' spinis ⁊ tribulis
tīr l'o veris ɔsuetudis. Mens eni
tribus occupata l' pressa pot quidē
sitare s; tn̄ sic non vȝ fructus
nouē gustacōis. Sequitur at h' gnal'
sinā de opibȝ ⁊ con̄ p̄ncipps. Sic oīs
arbor bona fructus ⁊c vt° De ar-
boē quid p ipaȝ in p̄nti intelligitur
mlti mlta dixerūt. Beti tn̄ oīs con-
cordit' p ipaȝ intelligit voluntatē.
Ad q eiusdē. Sciēn e' q' p̄nc af-
fectōes voluntatis sūt amor ⁊ tior
Ex ist' nascitur appetitus rei aꝑte l'
fuga istis cuius time' pnicia. Et isto
appetitu mediāte ho p̄rupit in
v̄ba' vel' opa. Sic g° arbor boa vo-
luntas bona ē tn̄ radices sūt due
amor bn̄ inflāmas ⁊ tior bene
humilias. Stipes g° q oit' ex hac
duplicata radice ē appetitus ordīatus
i appeteno appetēda ⁊ no appetēdo
no appetenda et ē rectus et nō
obliqu9. Hic at ramificat i mltos
ramos s; dūsitē appetitum ēsp°tu
mltorū recte appetēdorū. Et q' optȝ
mlta dicē ⁊ loq ut appetibile possit
acq'ri ⁊ io impaute volūtate loquitur
ēto tpe folia id ē v̄ba a radice pre-
dicta stipite mediāte et ramis sed
ad volūtm in flōs ⁊ fructus boa volu°
p̄rupit qui odorifera v̄ba dīna et
opa suauit' p̄duc. Cuius autē
mala volunt9 arbor ē mala volū-
tatis radices st' amor male infla-
mans ⁊ tior male humilias. Stipes
⁊ rami mali appetitus folia mala
v̄ba ⁊ fructus opa p̄ūsa. Oīs g° boa
volū9 g' bonas affectōes ⁊ bonos
appetitus fat bonos fructus ⁊ ɔuso
mala malos. Et q'a poss; aliqs dicē
volun9 boa pt bn̄ p̄ncipa' facē

bonos fructus ⁊ cu h' cet aliq malos
Et silit' mala volū9 pt mala opeā
facē ⁊ cu h' q'da bona. Et io h' stati
excludēs dt. Nō pt arbor bō fructus
malos facē ⁊c. Hic dixit Nō pt arbo'
boā mala fiei neq; arbor mala fi'
boā. Nā q' ho donec ē in via habȝ
voluntatē deambulatoriā ⁊ v̄tibilē
pt bona voluntatē mutarē i mala
vt arbor boa fiet mala sic ptȝ in
saule q in p̄n° regni fuit bon9. In
fine tn̄ ē mal9 fact9 ut fuit rep-
batus. Silit' pot ho malā voluntatē
mutarē i bona ⁊ sic facē fructus bōs
utȝ in paulo q erat mala arbor qu
fuit p̄secutor ecclīe. Fact9 at' ē boa
qu ɔūsus ⁊ positus in fide fact9 ē fidei
ɔstantissi9 ⁊ maxim9 p̄dicator. Verū
qm ad h' ē homīn data volūtas cu
adiutorio grē ut p v̄tute libi' arbi-
trij faciat bonos fructus. ideo per-
dūc iusti° cētitatē oīs volū9 ex q
no p̄deut boni fructus excidē' ⁊ in
ignē mittē'. Cu mōe sinaȝ io ait' ȝ
Exibunt angli ⁊ sepabūt malos d'
medio iustorū ⁊ mittet eos i camin9
ignis. Bn̄ g° excidunt' qui a iustis
sepant'. Sequitur ȝ ps pn° lis. Nō oīs
q dt m dne dne. In q ondet' suffi°
ca° minnei. Regnū n di ex intl'° cu
gra acq'ritur'. Fa° aut p̄fcti intu no ē
ɔstituta in oscenatoe vite nec in
loq̄nte sermōs s; i p̄fca imitatoē xi i
q volu9 patris impletur. Et io ondē°
rom sufficiētē i ɔmunicātōs dt. Nō oīs
q dt m dne s p ostencatōis sermōs. Et
itez dne p loquacitē sermōs intebit
i rc ce. Et q fat vo ⁊c q volu9 dei
ɔsistit in p̄fca imitacōe vite ⁊ exa-
ctatōs x in q° ē deus pr optie ɔpla-
cuisse testatus ē. sup que ⁊ celi apti
st' i p̄mo testio° ut ait ȝ Ad designādū
q' celū eis imitatoribȝ sic volunte di
p̄ris iustar x facientibȝ apie'. Vn̄
Bn̄ dau ē. Et q sfat votū p mei q i
cel' ē ipe intr' i rc ce. Et bn̄ seq' ie
textus ps p̄cedētē d' discrecōe fructuū

z opm Cyra^o e q supi ostendat
ex fructib ee discernendos malos
a bonis h' at aut q fructi st gnes
bonis z malis z q fructi st ppi bor
vn bñt dicē due due ē hic boni
appnaa in vbs qd' e gnē bonis et
malis Et io ph^c n^c e diced^9 aliqs
arbor bona n^c intrat i reg^m ce^4
facē aut volūtatez pris q in celis
e est fructi ppus bonor z io ptet
tm ad arborez bona qua non pt
hic falsus pha vn Aug^9 i s' do-
i mo No putes ad illos fructus d' qbs
srp dicat A fructib eo^4 cogn^oscetis eos
ptinē Si q^s dns iro dicat due due
z ex eo nob arbor bona videa^r sed
illi sūt fructi facē volūtez dei q̄ e
q̄ dt Si q^s fat vob p. n' Ez dicē
aqs crno pt ee vm q no ois q dt
due due intbt i reg. ce^4 Cu tamē
Aplo dicat q neo pt dicē dns ihus
nisi in spu sco cu aut hic spm sca
habiterq e z i r̄gm ce^4 Ad qd' dm
e q aplus loqt^r i d' g̃rys g̃tisdat
scdm q spus s' dat^r ad gfessioz fidei
a alicu aliq vel no aut ad meritu
vite Et h^c mō ver e q sn spu sco
neo pt dicē dns ihus i. sine gracia
g̃tisdata p̄veniente hoi ad eciaz co-
fessioz fidei sz q h^c pt fri absz merito
vite Ideo h' saluator bn dt Non ois
q dt m due d^e mt^r i r^e ce sz q facit
vot p. mei q i cel' e ipe intbit in
r̄gm celo^4 Cui introitu ipe nob
cocedat ihs xc q cu p̄re z spo e bndi
ctus i scta scto^4 am Dominica nona

Homo qda erat dives q
habebat villicu z h' d'famatus
e apt illu q̄ dissipass
bona illi^9 Luc 16 Int' cuncta hoib^9
neā ad salutez e p̄vidēa i picul'
cū iacta mīg ferunt q p̄vident^r
z nos tollabili^9 mūdi mala sustie^9
si cōn h p p̄vidēcie clipeu p̄mumi
m^r Periculm at maxim immnet
trāsgressori qui h^c dnm potentez z
iustic actore atz subtile inq̄sitore
Quapp^t opt^z nos q trāsgressi est
s' p̄videē caute in futuru ut cet possis
cepta s̄uaz p̄nitēcia actos repiat
quo^4 bñficio sustente^r Volens g^o
saluator nos r̄ddē sollicitos d' p̄vi-
dēcia habenda in futuru maxie q
s̄uaz iustas qua p m'ris offensiōib^9
exsp^ectare debes cogruēti silitu^i ne
nos informat d' ho qd' cat dn. Vbi
p^o describi^r iusti^a op^9 examinans Hi p̄u^o
2° p̄videē^a i fugiu ppans i dit at vil
3° doctina silitudie nos ifoimas i Et
e^o dico vob facite Ad euidēciaz p̄mi
vbi describit^r iusti^a op^9 examinans e
Sciendu ez ad actu iustic q fit inter
dnm z s̄uu ppt' suu delictu quique co=
sueuerit gcurre p^o pon^a cohicendi
2° rla^o accusandi sz qui ifert^r duo
mala s̄ui 3^m e crimal^s r̄phndē
e^m diligēcia examandi Et vlt^m dūi-
cia iustic cōminati Et io ad describēd
op^9 iustic examiatnc crō ea ista qz
buit e cplexq p^o n. describit pon^as
cohiēntez 2° fama viden^a accusatē
3° masuetudine c^riali rephndēte
4° diligē^am rōm requirentez 5° dūi-
ciaz pena q actu cōminate Ponēs
cohiēntez describit cu p̄mittit Ho
quid' cat dives q habebat villicu
Ille ēte potēs e alui cohicē cui inest
vigor aīmi habūdācia thesauri et
auctori^s dominij Si n. aliquis hēat
aīm effeiatu ppt' defectu vigoris
ment timet s' negligit ce s' sbditos
cohicē hūc defectu excludēs crō ea
ab illo q p iustica h^t examiare vocat
cū hoiez quēdaz dicēs Ho qda cat
Eo q ho tāz re q̄s serit Vigor aīmi
ppi^9 dat^r intelligi q gs̄ma^r p singla
res desig^nom essendi q esse quidaz
cuda cat Ulteri^9 Si q^s habz defectu
thezauri ppt' paupertate pt a iusticia
obliq̄ri Ca istud e vm d' hys que
gsueuīt p̄tē ratitudinez iustic sz
auaricia accipiendi aliem ppt defectu
ppry Ad h^c g^o excludēs subiungit
dives. q si sit no egens muneribus ut

ipt ipsa a iusticia obligatur Consuet
et iusticiam pure ipt defectu possiden-
tis et auctoritatis quod non est aliquis ad quem
pertineat dominium et per quem discutere
vel enquirere an examinare causam incita
Ad quod excludendum subdit auctor domini
qui habebat quendam villicum Unus enim
villicus proprie custos sit alicuius ville alicuius
domini Sicut yconomus est dispensator
domus ut dicit Beda super Luc. quod villicus
a villa nomen accipit Yconomus autem
dicitur ab ycon quod est ymago vel signum
et nomia quod est lex vel regula quasi adequans
ymaginem vel signum tota domus regitur
et regulatur Tamen hic accipitur villicus
generaliter pro omni dispensatore cui com-
missa est cura dispensandi quaslibet
res domini sui Secundo describit famam
videlicet accusantem cum addit Et hic
diffamatus est apud illum quasi dissipasset
bona ipsius Peccatum vero aliquod sic est occultum
ut vel uni vel paucis sit notum aliquando
aut sic manifestum est ut fama communis
laboret contra eum Et huius peccati huius
convenientiam et differentiam quia si est
occultum debet in occulto accusari Si
autem est manifestum in tantum quod fama
contra ipsum laboret debet in publico ac-
cusari In hoc ergo differunt Conveniunt
autem in duobus Primo quod ambo debent accu-
sari apud illum ad quem pertinet ipsa cor-
rigere Secundo quod pro iusta causa et cum circum-
spectione debet fieri talis accusatio :
Ex quibus possumus colligere quod ad peccatum
publicum accusandum tres debent conditiones
concurrere Prima est accusatio publica Et hoc
notatur cum dicitur Et hic diffamatus est apud
illum Dicitur autem defamatio et diffamatio
quia defamatio importat iniustam infamiam
alicui impositam sine causa sicut fuit falsa
criminis impositio super Susanne et beato
Bernardo de stupro Diffamatio autem provenit
ex meritis vel demeritis cause Et sonat aliquando
in bonum sicut de Christo dicitur quod diffamavit ipsum
per totam Syriam et hoc propter excellentiam vite
doctrine et operum eius Aliquando accipitur in
malum demeritis alicuius exigentibus

sic Magna erat diffamatio Petri eo
in tantum propter peculiaritatem vite Sic in proposito
accipitur diffamatio pro accusatione aliquorum
emulorum contra quem probabiliter fama laborat
et qui excitare omnium accusationes Et hoc modo
dicitur hic villicus diffamatus propter dilapi-
dationem manifestam bonorum domini sui
Secunda conditio quod ad hoc dicitur concurrere est persona
debita apud quam est fienda accusatio
Et hoc notatur cum additur Apud illum scilicet cuius
dominio subiacebat qui eum poterat
veritate discutere et punire a perpetuis ac
emendare defectus eius predictos est ne
accusatio defectus minus alicuius apud illum ad quem
non spectat eius correctio potius sit ipsum
infamare quam accusare quod non ex amore
correctionis sed ex desiderio confusionis procedere
videtur omnino Tertia conditio ad hoc concurrens
est iusta et vera causa accusandi Que
notatur in hoc quod subiungitur Quasi dissipasset bo-
na ipsius Iuste vero accusatur qui res domini sibi
commissas male tractat duplici ratione
Primo quia per superbiam ne amplius spargat di-
ssipet Secundo quia non est iustum male agenti
concedere libertatem et licentiam perseverandi in
malo et ideo talis accusatio est iusta Tertio
describit mansuetudinem domini reprehen-
dentem eum accusatum Et vocavit eum et
ait illi Quid hoc audio de te Optimus
quippe modus corrigendi est incipere a verbis
dilectionis quibus benignus dominus revocet ad
memoriam eius transgressionis vitium non de-
buisse commisisse ostendat quod hic sonat
in eo quod hic dicitur Quid hoc audio de te ac
si diceret eius Quomodo potuit esse ut commissis
talia tu cui tanta bona feci Adverte ergo
quam graviter deliqueris qui tam benignum dominum non
timuisti offendere Quarto potest diligentiam
eorum inquirente Redde rationem villica-
tionis tue Hic ratio est exponere domino quomodo
fideliter se habuit in rebus sibi commissis et ad
utilitatem procurationis sollicite custodierit et non
indebite distraxerit quod si aliter egisset per
examinationem vel comprehendetur eius malitia et
infidelitas dispensandi Quinto potest severi-
tatem actione pena comminatur Cum concludit
Iam non poteris villicare hoc est non habebis

ancus officiu custodiendi et dispensandi
res meas Prima ergo pena qua pleccti
debz id est quod res sibi commissas infideliter tractat
et ista quia debz amoveri ab officio sibi com-
misso et privari auctoritate quibus quia prius ha-
buit in rebus illis Quod bene insinuatur
hic cum in verbis villico dicitur Iam amplius
non poteris villicare Hec ad literam de prima
parte dicta sunt Moraliter autem ista pre-
tendunt spiritualem sensum Homo enim
iste dives intelligitur deus est cui scientia et animi
vigor inseparabilis et thesaurus in habun-
dancia et potencia cohaerendi inseparabilis Iste
homo habet villicum quemlibet hominem aliquem cui
bona sive naturalia sive temporalia sive spiri-
tualia sunt ordinanda regenda et dispen-
sanda commisit Unde Crisostomus Nos enim non
a deo in vita presenti collocati sumus ut
domini in propria domo sed tamquam hospites et ad-
vene quo nolumus ducimur et quo tempore non
putamus quod modo locuples est in brevi fit
mendicus Ergo quicumque sis noveris te
esse dispensatorem aliorum et tunc tantum usus
tibi intra concessa Abiecto ergo ab animo
domini fastu suam humilitatem et mo-
destiam villici Et iste apte dicitur infa-
matur qui non utitur bene donis et rebus
sibi concessis et datis Verbi gratia qui non exer-
cet de divitiis opera pietatis de potenciis
opera iusticie de sciencia opera caritatis de
ecclesiasticis officiis opera sanctitatis et de aliis
beneficiis dei sibi datis non bene utitur Hoc
enim est bona domini dissipare uti donis
et bonis ad alium finem quam ipsa bona dei se
ordinentur sicut si male congregat di-
vicias vel male expendat Unde theophilus
Cum non exerceat dispensationem operum ad
libitum domini sed ad proprias illecebras com-
missis abutimur criminosi villici sumus Hunc
ad deus vocat quia timor mentem et
nec dampnacionis dicens ei Quid hoc audio
de te causam ad mentem eius reuocat malum
usum beneficii recepti debz enim quilibet
male utens donis sibi datis cogitare quod
eius pravitas in auribus dei clamat atque
auditur Et quia timor dampnacionis oritur
ex eo quod homo est sibi conscius malorum suorum

de quibus in die mortis sue tenetur racionem
reddere ideo adiungit Redde racionem villicacionis
tue hoc est dicere die mortis excogita in
quo te oportebit racionem reddere pro omnibus tibi
commissis Et certe de ipso tempore iuxta dictum
Bernhardi omne tempus tibi inpensum a te requiretur
qualiter sit expensum Et quia illa dies
ultima in qua exigetur racio de commissis ponit
hominem extra statum merendi vel demerendi
Omne enim meritum vel demeritum est constitutum
hominum donec vivunt ideo subiungit Iam enim
non poteris villicare Sed dum ergo duplicem
racionem timoris deus revocavit transgressorem
Primo quia exigit ab eo racionem omnium sibi com-
missorum Secundo quia statum merendi hic terminari
ostendit Sicut enim meritum angeli finit in
casu sic omne meritum hominis est cum mor-
te Hanc exposicionem moralem concordat
Crisostomus qui sic dicit Redde racionem villicacionis et cetera
Cottidie per effectus nobis exclamat deus
ostendens nobis fructe sospitatem in
iudicio quibusquam vespasiant examinem
et alium inter prandia exspiratum et
dum adhuc sede ab hac villicacione discedimus
Sequitur secunda pars principalis evangelii Ait autem villi-
cus intra se In qua describitur prudencia
refugium querens ubi advertendum est quod pro-
videncia prius est necessaria in periculis quando
scilicet est periculum perdendi et habitum vel non
acquirendi desideratum Ad hoc enim homo
providet in futurum ut non perdat quod iam
habet vel ut acquirat quod non habet Quod tamen
indiget Si enim non habet tantam virtutem
vel potenciam que in omni periculo sit sufficiens
qui velit periculum illi periculo tunc providencia
est sibi necessaria Et ideo evangelista subtiliter tamen
in hac parte describit primo noticiam peri-
culi imminentis Ait autem Secundo impotenciam
hominis defectum revelat Fodere non valeo
Tercio industriam villici sibi in futurum provide-
tis in Scio quid faciam Describit ergo primo
noticiam periculi imminentis dicens Ait autem
villicus intra se Tractor enim hic agit in hoc
ut intra se reversus exaudiret periculum et
ideo villicus tractare pene peritus ad semetipsum
reversus est propter quod cepit cogitare
intra se periculum imminens exaudiendo Unde dicit

Quid faciã s· ut dispēdiũ vnicedi ī
futuꝝ evitem Quã dn̄s meꝯ· eꝯ bifi
cys ꝛ officio dispēsandi ab eo michi
ꝯmisso vnicebaꝫ Aufft a me villicãcōꝫ
Et qm̄ iudicior q̄ fecit examinacē et
ꝯgnoscē· fecit eꝯ pensacē vicꝯ ꝯpiãs
homis eni pictuꝫ immiet vt ꝑ se ip̄
posset picto subvenie Ideo subd ipotē̃
hoīs qua in se ip̄o ꝯgnoscat no posse
releuacē defectu vnde subiungit fodē
nō valeo mēdicacē erubesco Duplex
eni via ē qua hō paup pt victum
acquirē sꝫ laboricum ꝑpin ꝛ beneficiũ
alienũ Laboiciũ requit arte ꝛ laboꝫ
sꝫ vigorem Ita tāꝫ q̄ ars paru l' ñl
valꝫ deficiente vigorē Et io ic cui vi
gor corpis dficit no pt n̄ ꝑ beneficiũ
sustētari Hac impotē̃ villicꝯ ī se
ꝯsideraꝯ dt fodē no valeo Beficiũ vō
aliē̃m in hoīe no assueto qm̄ dꝫ ꝯpond
gratis petē magnã vēcũdiaꝫ pait ī
tantũ q̄ ipos retrahit a petē° Et hc
ē q̄ dt Mendicacē erubesco Verũ q̄a
pret laboricum manuũ ꝛ questũ me
dicantiũ ēcia via ī stat homi ad proui
dendũ s' in futurũ dōue ī statu ꝑspi
ē sꝫ acquirē bonos amicos Ideo ponitur
industria villici s' ī futurũ providet Scio
inqt qd̄ faciã ꝛc Vbi tāꝫ tpis optunit
ñno opis ꝛ modi sagacitas describitur
Pmo tpis oportunitas Scio inqt qd̄ faci
aꝫ ī tpe quo adhuc hco auctē dispēsa
ꝛ tractandi boa dn̄i q̄a infra istd tps
possim in acquirē amicos ut cũ amotꝯ
fuero a villicacōe ipi ꝑpt bificiũ quod
ꝑstito eis recipiat me ī domos suas
et n̄c opōteb̄t me laboare n̄c men
dicacē ꝛ tñ habebo vn̄ vita sustentē
Pº describit̄ ꝯgruitas modi q̄ in hc
ꝯsistit q̄ singul' debitoiby dn̄i sui aliqd
de debito relaxauit Alcī qdē medietatē
quē pº desigt̄ eũ ita dicēs Conuocatis
itaqꝫ singul' debitoiby dn̄i sui dixit pº
quantũ debes dn̄o meo At ic dixit Centũ
chados olei Dixit illi Accipe cautōm
tuã id ē registꝫ tuũ ī qº tātũ ē ꝑsc̄p
tũ quantũ sis dn̄o meo obligatꝯ et

diminuta medietate Scribe quīquaginta
hc fuo ēito aũ q̄ sꝫ sim amotꝯ a villi
cacōe vn̄ dt Sede cito Alcī aut relaxat
quītã ptem nm̄ ceternāꝫ s· l· qbꝫ ablatꝫ
a centũ remanet 80 Et hc ē qd̄ dt
Deinde ꝛ alio dt Tu vō quantũ debes Ille
aut Centũ choros tritici Dixit illi Scri
be 80 Est aũt chados in greco idē q̄
amphoa in lato ꝛ ē genꝯ mēsurē ꝯti
nens vrnas tres seu metretas Vn̄
dr Io 2 s' ydrys lapideis Chorꝯ aũt
ē genꝯ mēsurē capiēs modiꝯ 30 Tº
opis sagacitas qua declarant vba
dn̄i villicu d' prudencia ꝯmedāt̄ Vn̄ dt
cōtīa Et laudat̄ dn̄s villicu iniquitatis
Nō quid d' iniqtate ꝯmissa sꝫ d' pruidēcia
qua s' pvidāt in futuꝝ vnde signat
subdit Quã prudent' egisset In q̄bꝫ tal'
prudencia magꝯ vigeat salvator a
nectit Quã prudēciōs filȳ hꝯ seculi
filys lucē sūt in ꝯnacōe sua Filȳ huiꝯ
secli sūt illi quoꝝ totũ studiũ ē ad
ꝑspitates huꝯ mūdi acqredas quoꝝ
prudencia dr prudēca carnis Filȳ aũt
lucē dicunt̄ q̄ ex suo statu uel officio
spualibꝫ deputant̄ negocys q̄ꝝ opa
coꝝ talia eē debēt ut luceat coraꝫ
deo angel' ꝛ mūdo Sꝫ qm̄ filȳ huiꝯ
secli magꝯ studiosi sūt ꝛ solliciti querē
media ꝛ inuenīe q̄bꝫ acqrat tpalia
q̄ꝫ isti sint in acquirēdo spuales vti
litates Ideo filȳ huiꝯ sēli dicūt̄ prudēciōs
filys lucis in ꝯnacōe sua ¶ Moralit'
aũt cũ pdicta moalitē ꝯmīado sic
ꝑsequor Ex qº homi ꝯstituto adhuc
ī statu vite cũ sūt diūa doa ꝯmenta
ꝛ accomodata ꝑdia̅ꝛ ꝯcedā tps futuꝝ
ī qº aplꝯ merei no potit timore
ꝑiculꝯ dꝫ iuit' se tacitꝯ cogitacē ꝛ ex
aminacē Pº īminēs piculũ q̄ꝛ ea q̄
accipit tpalit' dispēsanda l' spualit'
opanda sūt s' accomodāta sūt ut coꝝ
vsꝯ cessꝫ ad acqrendꝯ vitã vita ista
finita Et tūc auffert̄ villicacº id est
ipouit̄ termiꝯ opi meritorio ex qº pol
hc initũ acquirē Debꝫ eꝯ ꝯsiderarē
ꝑpin defectũ· ī pcicet n· se ad statũ aliꝫ

tendē in q° fodē nō valebit medi
ciē aūt erit ꝯfusibile ⁊ īutile Sz
dē ei ē ꝯsiliū iniaz legē ꝯtriciōis
extolē ut extirpat ab ea radicibus
pcōrū tūc spūaliter possit valeō
fructus affīc Itꝫ hāc āt vitā nulla
ꝯtrīo ēit vtil' ad delendā pcā Qm̄d
n· dāpnati dicant̄ int̄ pnīaz agē
p angustia spūs gemeb^s ut̄ Sap
v· tn̄ īfructuosā ē eoꝝ pnīa qꝛ nō
ē p^r pcīn in quū ē offensiuū dei
et infectiuū aīe sed solū iq̄ꝛ ē le
siuū vīe Et iō subdit̄ ibidē causa
s· p angustia spūs gemēb^s q̄ āgust
causat̄ ex acerbitate pcāꝝ Medicīe
āt tūc erit ꝯfusibile ⁊ īutile Sic
fuit ill' quīqꝫ fatuis v̄ginib^s Mt̄ 25
q̄ dicebat sapiētib^s date nob' de
oleo vr̄o ɾc Sic ḡo cogitās hō īmi
nes piclū ⁊ ꝓpīn defectū sollicitꝫ
ēit q̄rere remediū hoc āt nō pt
meliꝫ acq̄ri q̄z p opa mīe Et ideo
d' bonis s' ꝯmissis a deo siue tpalib^s
siue spūalib^s p elemosinas ⁊ exercicia
spūalia debꝫ aīcos spūales acq̄rē
aliq̄ū medietatē ipoꝝ bonoꝝ ex
habūdācia cord' misericordr̄ largiē°
Aliq̄ū q̄ntā ptē q̄ ē decīa duplicata
sc̄dm q̄ ē ꝯueniēs ill' q̄bꝫ opꝫ mīe
tribuit̄ Ad hᶜ aūt dꝫ hō īdūa ex^o
homīꝫ hūꝫ secli quoꝝ prudēᵃ solli
cita ē exq̄rendo ⁊ acq̄rēn° questꝯ
tpales ad quos tpe neītatꝯ r̄c̄rat
⁊ hᶜ faciūt ex p mod' illicitū ⁊ iniustū
Ad hᶜ ei totā pablā istā saluator
posuit ut p ea q̄ videꝫ in tpalibꝫ
fieri spūalit̄ impleaꝫ Et iō bñ se
q̄tā ps p̄uᵢᵤᵢ Et e° dico vob' facite
vob' aīc ɾc In q̄ poīt̄ doctrina sīlitudīe
nos informās Dupl'r ad ī hac sīli
tudīe informam̄ p° n· instr̄ mīm̄
d' mal' bonū elicē Lū dr̄ Et e° dico
vob' Ego mīq̄ ꝯ ꝓpiū ē elicē bōa
d' malis ⁊ p tpalia hoīez dīgē ad
etīa Sz q̄d dico vob' facite vob' aī
os d' mamōa miq̄tatꝯ Mamona ẜ
ꝓra lingwā sōat diuicias miq̄tatꝯ

vel miq̄ possessas l' iniuste acq̄sitas
de q̄bꝫ bonū elicit̄ cū bene prudēt
ac mō debito dispensant̄ hys eīn
bene dispositꝯ ⁊ distractꝯ acq̄rū̄ aīa
spūales tāq̄ d' mala t̄ra p bonū
exerciciū colligūt̄ boni fructꝯ Dr̄ s°
im̄ 2° cōn defectū ꝓpriū remediū
ꝓvidē Ad quid n· facē nob' debemꝯ
aīcos ut cū defeceritꝯ miq̄t recipiat
vos in etna thabnacta Nullꝯ ē taz
iustꝯ de lege qui eū nō possit īpu
tari pcīn ⁊ ideo in districto examīe
iusti iudic' mltū s' inveniēt defecē
Sz vbi mltū ꝓpriū deficiat suīr ē
pūt intercessores scōꝝ quos nob' fica
amꝯ aīcos ut eoꝝ pcibꝫ recipiam̄
ī celū Si dū vmīꝫ eis ī tpalibꝫ l'
ī spūalibꝫ ministramꝯ dū vīuīt no
biscū vl' eoꝝ amoē et reverēcia
facimꝯ indigentibꝫ miaz qua valeꝫ
eꝝ n· d' talibꝫ acq̄rendꝯ aūt salua°ʳ
intelligit apte declarat qū etīa
thabnacta exprīit Recipiat miq̄t
vos ī etna thabnacta Possꝯ eē s'
ex hac lrā arguī a maiori sic
Si d' mamone miq̄tꝯ bñ dispēsato
⁊ ī opa pietatꝯ expenso ꝯferet̄ homī
ad mitū quāto magꝯ diuīae bene
acq̄site ⁊ iuste possesse ꝯfīc poterit
Dīt̄ ⁊ grācie spūales si p diuino
amoē dispēsent̄ ⁊ expendant̄ Alto
n· solū ex hys ⁊ efficacius acq̄rit̄
venia pcāminū ⁊ etnoꝝ thabnacloꝝ
ꝓmīū Ad' nob' scōꝝ suoꝝ intercesso
nibꝫ ꝯferat· qui sīꝯ sine vit ⁊ regt
ihs ɾc q̄ ē bñdictꝯ ī scla sclōꝝ Amē

Dominica decima

Cum appropinquaret ihs ierlm
videns ciuitatē fleuit sup
illā Luc 19 Bonꝯ legislator
bonus eē pdicator qui volūt q̄
lex ⁊ doctīa sua diligēt' obsuet̄ dūs
ergo docē q̄d' ꝑcipiūt ⁊ pdicāt v̄bo
Si n· aliud dicūt ⁊ aliud faciūt d̄struīt
factꝯ q̄d' ꝑcipiūt v̄bꝯ Uū ḡo saluator
nr̄ fuit pfectꝯ ī instituendo etiā taz
lege ī pdicando salutarē doctrinam

cra ut habet alt i sermo cepit facere
q doce hinc e q os btitudies qs
pdixat z docuat suo volut ofirmare
exemplo Sic pz discurreti p singulas
cra n dixat Bti paupes spu vita
suaz i paupertate spus inchoat coti
nuauit z finiuit Cra dixat Beati
mites suaz mititate posuit i exo
ait Discite a me q mit su Et
qm dixit Bti q lugent Et bti q esu
riunt z sitiunt iustitiaz has duas bti
tudines i puti eva suo exemplo
ofirmat Etem qa voluit ex opassioe
miserabil ciuitat lugere iuima illa
spem btitudinis ofirmauit qua dr
Bti q lugent Cra vo ex zelo iustitie
voluit eice d teplo ementes z ven
dentes ac i ipo teplo cottidie doce
vias iustitie ofirmat reliqs btitudies
q dr bti q esuriunt z sitiunt iustitiam Hu
introductoi osonat vba Augustini dicetis
Omnes btitudies qs locutus e ihs i ewangelio
suo ofirmat exo Sic qd dixat Bti mi
tes pbat dns disce a me q mitis Et
q dixat Bti flentes ofirmat q flet
sup ciuitatem Cum ordine pdictu
ewangelium hab duas ptes pia otinet sal
uatoris pietate miseris opacientes
In pia 2a iustitie seueritatem malefca
couigentes i Et ingressus i te Circa
ad pmam pte Scdum e Cra non omnis
fletus ptinet ad illa btitudinem d q dem e
Beati q lugent Sut n qda qui flet
dana i tpalium et isti pr hc bti no
st Flere go ptines ad btitudinem eius
primu e osolacio etna e duplex Vnus
qui qs pdcsidio etne vite a qua dif
fert ppt incolatu vite ptis suspi
rat z plorat dices cu pfheta in q
incolatus meus plogatus e Alius cum qs
ex osideratione maloz spualiu ut sut
pcta z pene petoz sine ea i se siue
i alys osidet quada piete z amore
caritatis motus plorat Et hc vltio
mo xps flevit sr ciuitatem Cosidaus
n ipaz letari i vanitatibus affligenda
suppliciys z ingrata de beneficys

quada dulcedine opassia motus plo
rat dicens Cra si cognouisses et tu
Vbi pmo describit ewangelium flent opaciom
2o fletus occasionem i Et quod i hac die tua
Describit go pmo flent sup eam te opacoz
dicens Cu appropinquaret i n ihm videns ci
uitate s electaz specialiter ad cultu diuinum
Sic habet 2 paralip 6 Elegi n ihm ut
sit nomen meum i ea Videns ciuitatem
s deinde futuram transgressionis destru
endam iuima ac pietate motus flevit
sup illaz d cra si cognouisses z tu s
mala d proxio ti ventura sic ego p certi
dine mee diuinitatis cognosco Et tu
sbandi fleres Custos etenim q volt omnes
homines saluos fieri opaciebatur miseris
petoz Cum vero erat opassio in xpm
verus erat ho pfhes demonstrata est q
veras lacrimas i signum opassionis effudit
Et ecce ipe redemptore flente ruinam
miserabilem ciuitatis ipa tamen d sua ruina
no fleuerit Causa fuit q ipam no
preuidit nam si ea preuidisset sic xps p
opassione lacrimatus e sic z ipa p esti
sue future miserie ploramisset vnde sequitur
Si cognouisses tu vbi Origenes i ot Flevit
etenim pius redeptor ruina pfide ciuitatis
qua ipa ciuitas no cognoscebat esse
ventura Cum flente dno rec dr Si
cognouisses z tu sbandi fleres q modo
nescies qd ti iminet exultas
Sciendum q ter legitur xps lacrimabiliter fleuisse
pmo in morte lazari Io 11 2o hic qui vi
dens ciuitate flet sr ea 3o i cruce ut
dicit Apls heb 5 Cu clamore valido z
lacrimis psua reuerentia exauditus e
Sup lazarum qde flevit ppt humana
miserias Cuius signum dixit vbi posu
istis eum Sr ciuitate flet ppt humana
ignorantia Cuius signum dixit Si cognouisses
In cruce at flevit ppt humanaz malitiaz
summa n malitia fuit occidere innocentem
z maxie creatorem suum xpm Et hc tria scz mi
seria ignorantia z malitia st iflicti hoi
ppt petum Et io in hys tribus xps flevit
qui voluit satisfacere p peto Ipe n peta
nra portauit ysa 53 Sede cu gt

Et quidem in hac die tua. describit
fletus duplici occasione quia 3a est secundum
triplicem rationem qua diliges dolorem diliges
Nam si diligis aliquem amore sincero
cognoscat ipsum amicum tuo debito
causa quod sit bene contraria Cognoscat ipsum
passurum dura supplicia Et 3o cognoscat
ipsum ingratum ad ipsa beneficia. occasione
triplicem habet est 3a compassionis Et has
tres compassiones occasiones describit circa
ipsos quas salvator flet super civitatem
ex compassione primo quia cognoscebat eos
letari in transitoriis gaudiis 2o quia
providebat eos puniendos diris supplici-
cis 3o quia advertebat eos ingratos de
suis beneficiis Cognoscebat igitur eos
primo letari in transitoriis gaudiis Et ideo
dicit Et quidem in hac die tua quae ad pacem
tibi Dies hominis est et non dei totum tempus quod
homo in carnis voluptatibus et in mundi
vanitatibus expendit Nec in ipso consi-
derat quod deum offendit nec eius supplicia
futura providit sed quia in pace vitam vi-
ciosam ducit De hoc in dicta prima Et quod
in hac die tua Hunc diem insurgebat et
quod dicebat Jeremias Diem hominis non deside-
ravi tu scis Dies autem dei et non hominis
est illud tempus quod homo deputat divinis
obsequiis et divinis beneficiis recognoscendis
De quo dicit psalmus Constituite diem solempnem
Civitas igitur Iherosolimitana tempus suum
in vanitatibus pacifice deducebat Ideo
istam eius condolens dicebat Et quod in hac
die tua quae ad pacem tibi Unde Gregorius in omelia
Sua enim sunt carnis voluptatibus daret
ventura mala prospiceret in die sua quae
ad pacem esse poterat habebat Ecce
in die ad pacem in prosperitatibus habuit
dicit subdens Nunc autem abscondita sunt
ab oculis tuis Nec non sequitur in presentibus
prosperitatibus gaudens quae de proximo sibi providens
mala ventura Hinc Gregorius ibidem subdit
... a cordis oculis mala quae imminebant
absconditam non erunt leta in presentibus
prosperis non fuisset 2o providebat eos
puniendos diris suppliciis quae eminent
... mo Ecce venient dies in te et circundabunt

Ad cuius evidenciam considerandum est quod supplicia
quae per sinam divine iusticie contra peccatores
proferuntur debent eorum peccatis correspondere
Et ideo hic attendere debemus ordinem sup-
pliciorum correspondentem generibus peccatorum Nam
habitatores illius in tempore pacis abute-
bantur. vana securitate letabantur
in militine ipsi gloriabantur. et de civitatis
magnificencia vane confidabant Ecce er-
go tempore pacis bene concessi abutebantur
debebant per tempus vicios puniri De
quo tempore dicit salvator Venient dies
in te Ac si diceret Nunc quidem in hac
die tua quae ad pacem temporalem tibi est concessa
sa abutens ipsa pace et ideo tibi ad
supplicia venient in te dies vicios
Iudicum i. de Osee convenient dies visitationis
venerunt dies vicionis Ecce vana securi-
tate confidabant. ideo per tenuosam obsidi-
onem puniuntur De quo subditur Et circundabunt te
inimici tui vallo Et isti iudeorum inimici
fuerunt romani qui sub vespesiano et tyto
romanis principibus circundederunt Iherusalem
exercitu xl et 2 anno post dominicam passionem
Eo quod ipsi iudei rebelles recessissent
a dominio romanorum interfectis hiis quae
nomine romani imperii eis presidebant Et
ideo bene dicitur quod ipsam circundabunt eam inimici
hic est romani quae occasione rebellionis
facti erant inimici iudeorum Unde Gregorius in omelia
Romanorum principes designantur cum dicit
venient dies in te et cetera Et ut durius
obsidionis et vehemencia conturbacionis
civitas subiugetur Et coangustabunt te
undique Legitur in historia romanorum quod ob
causam rebellionis iudeorum Imperator romanorum
nero misit magnum exercitum per tytum
et vespasianum filios eius in iudeam qui
iudeos convenientes ad diem festum in ea
incluserunt et undique fossatis et vallis
ac exercitibus circumvallaverunt in tantum ut
coangustarentur intra urbem ut nec egredi
possent ut sic vesperacione urbs salvaretur
Et circundabunt te undique et coangustabunt
te Hec est iam iudeorum de quo prenunciat salvator
Luc 21 Cum autem videritis abexercitu circun-
dari Iherusalem tunc scitote quia appropinquabit

desolacio eius Cuius desolacionem iam salvator
nunc pridem deploravit dicens Ad terram prosternet
te Romani vicerunt post longam obsidionem
et diversa bella ut Josephus narrat
Jerusalem captam destruxerunt ita quod templum
funditus evertit muros destruxit et eam
prostravit ad terram Causa vero in ista est
gratis lapsus ideo adiungit causam pena Et
filios tuos qui in te sunt Sensus verborum est quod
non solum civitatem captam destruetur in
erunt hostes tui sed et populum desolatum in
et dissipatum Sicut enim Josephus refert
undecies centena milia gladio et fame
perierunt et nonaginta milia fuerunt
dispersi Ex quibus vero propter naves ho-
nustae fuerunt et absque remigibus marinis
fluctibus expositi Alii vero venditi ita quod
uno argenteo 30 dabantur eo quod Christum
30 argenteis emerant et morti tradiderant
Hoc tamen adhuc pretium vilius prae ceteris erat
qui eos emere vellet Unde quod praedixit eis
Moyses Vendemini inimicis tuis in servos
et ancillas et non erit qui emat Ultio quae
de civitate sine magnificentia vanae iocunditatis
dabatur pena condigna subiungitur Et non relin-
quent in te lapidem super lapidem Cuius
hoc prius salvator dixerat futurum de templo
nunc enim hoc dicit de tota civitate Sic habetur
Matthaei 23 dicente quodam ex discipulis Magister
aspice quales lapides et quales structurae
templi Cui Jhesus ait illi Vides has omnes
magnas edificationes Non relinquetur lapis
super lapidem qui non destruatur Christus ergo
nunc predixit de templo nunc de tota Jerusalem
affirmat Christus secundum Gregorium et Bedam licet non
verum esse probatur Civitas illa prius fuit
posita in excelso situ quod locus calvariae ubi crucifixus
fixus est dominus et ortus ubi est sepultus extra
civitatem erat Nunc autem civitas posita
est in tali situ quod loca predicta sunt quasi in
medio civitatis Ergo prior civitas totaliter
est destructa Quamvis autem hoc factum fuerit
dicitur in historiis antiquis Ex romanis reversis ad propria
Judaei quidam qui evaserant et latitaverant in
speluncis et antris ceperunt reedificare civitatem
Quo audito romani miserunt illuc Helium
Adrianum in manu forti qui expulsis Judaeis

Judaeis non reliquit in lapide super lapidem civitatis
totaliter transmutavit et in loco in quo nunc est
aliam edificavit Helya nomine suo vocatam Super
precedente tempore non solum sed Jerusalem ratione
peccati Tertio quia adiutebat eos inimicos diversis
beneficiis dicit Eo quod non cognovisti tempus visi-
tationis tuae Hoc enim peccatum causa fuit omnium
peccatorum precedentium Certe si salvatorem cognovisset
sed et adventum eius grata fuisset omnem poenam
temporalem penam evaderent Unde Theophilus Si
me cognosceres et in me crederes omnes pa-
cata a romanis et ab omnibus erepta pericul[is]
Moraliter Civitas Jerusalem animam significat quae
dum cecidisse videtur de statu gratiae qua
deum videbat et pacis futurae eternitatem
contemplabatur Et potius in statu vanitatis
et pacis viciosae conditionis in suis clamat
plorantibus De tali anima plorat
dicens peccatoribus Certe si tu misirabilis peccator
cognosceres quod tibi eventurum est et tu pro dolore
compunctione ac timore fleres Ecce contra
sanctis plangentibus statum peccatorum ipsi
peccatores non plangunt Tertio dicit et est va-
na temporalia et praesentia tantum considerant de quibus dicitur
Et quidem in hac die tua quae ad pacem tibi Co-
stituit enim aut oculos mentis suae praesentem le-
ticiam et ducunt in bonis dies suos extol-
luntur honoribus transitoriis tamquam si esset per-
petuo duratura et id tempus sibi habent ad
pacem sed Et hoc est quod dicit Beda super Lucam
Quamvis in die habet anima peccatrix quae transitoriis
gaudet in tempore cum ea quae assit ad pacem sunt
certe dum ex rebus temporalibus letatur dum honoribus
extollitur dum in carnis voluptate dissolvitur
dum ullam venturae penae formidinem cernetur
pacem habet in die sua quae tunc dampnationis sue
scandalum in die habebit alicam Alia ratio
est quia futura mala quae pro peccatis sunt pas-
suri sunt non considerant De quibus additur Nunc
autem abscondita sunt ab oculis tuis Eo enim quod
ipsi providere simpliciter futura non curant secun-
dum peccata committuntur et magis de commissis dolent
Et hoc est quod Beda subiungit Ipsa anima in reb[us]
praesentibus dedita in terrenis voluptatibus resolu-
luta abscondit sed mala sequentia quae
providere futura infugit quae praesentem leticiam
perturbet Dum quippe in presentis vite oblectacione

se desit qd aliud qz clausis oculis ad
ignez vadit Sz qm iusto dei iudicio
agit ut pusilla aia q tpe gressu s ad
initiu expendit ad vane leti grauim
accipiat tps ulcio Jo addit Et veni
ent dies in te z cetera Deo quippe
pcedente aias desidie z iusticia decentis
priusquam actib p similias mortis requirere
que dicta cum idcirco ca circundat vallo
videns nunc pusillas cogitaciones nec timore
nec desperacoz nunc spe pmedi nec incorz
scelez eius incorie impunicedo ut dulci
fantasmatibus circumsepta z obsessa cogitans
no possit nec genita ad dum z excat d
peccato Plerosque cum sicut dicitur in sermone
de innocentibus pueri amadusioe hac
sua pecator ut moriens obliuiscatur
sui q dum vixit oblitus e dei Sz quia
quanto plus malignus spiritus aias pusillas
apropinquare morti conspicit tanto plus
eide efficitur molesti Jo addit Circum
dabit te z coangustabit te vndique Circun
dant ea inim qui pmis cogitacoibus p
vioresque adiungit qbus sic includitur eius virtus
excellencia ut arctata z quasi detecta i
illa n l ad salutes sua penitus pmittat
cogitare Et ut ois via hoc cogitacois
tollatur ab ea ad terras psternit dum dolor
de amissioe terrenorum z timor mortis qua
mediante ea i terras reuertitur eius menti
imprimit Tunc n eius filii hec est bone
cogitacoes q ex naturali lumine l ex habitu
fidei desse potuit l debebat psternit
ad terras qz totaliter dissipatur Sz id pos m
die pibet ois cogitaciones eorum Sz ut ois
ordo spualis edificii i illa aia sua ec
structedus adiungitur Et no in te lapidem sr
lapidem lapis n sr lapis i illa aia n relinquitur
i ipsa ois bonus affectus cogitacionis affectus
ipsius interioris dissipatur Vez qm tot
mala i demento scelis detestandi aia
no pati pmitti Ideo adiungit Eo q
no cognouerit tempus visitacois tue Hec n petiu
ingratitudis quo qz diuinis beneficiis e
tirsp adeo grauis e ut demento ipius aia
digna e deseri a protecoe diuina Sz e
aduertendum qz i e nulli tenetur ingratus q

tps sue visitacois no cognoscat Visitat
at deus aias precepto q tunc ingrata e
qn precepto salubri no acquiescat Visitat
aliquando beneficio q tunc ingrata e qn benefi
cium a deo datu vel s no agnoscat vel no
refert pro eo gracias donatori Visitat itera
ipsas inspiracoe melioris vite z correp
cois q tunc ingrata e qn inspiracoi credit
Visitat nonnunqz flagello q tunc ingrata
e qn n flagellis corripitur sz nunc ipsa
penas sentit In oibus at hiis d no cognouit
ipsa tps visitacois sue Propter qd merito
traditur potestati malignorum spirituum
Sequitur 2a ps pnti ewangelii Et ingressus i templum
In qua potest colligi iusticie severitatem
malefca corrigentes Vbi aduertendum e
eum ad iusticias ptinet mala corrigere et
mali corrigendi l correcti eorum ostendere z
sm com iusticie debitam opari Vt ergo
ewangelista ostendat xpm pfectum i opi
bus iusticie corrigendo introducit ipm
po ut malefacta corrigentem
2o ut transgressores redarguentez
3o ut scdm eorum iusticie operantem
Primo qz introducit eum ut malefacta
redarguentem dicens Et ingressus i templum ce
pit eicere vendentes z ementes d io Et eum
i templo aliqua ementes z vendentes ex
antiqua veterum sacerdotum q hec vel fieri
ordinauerunt l pmittebant ad hoc ut
volentes offerre munera i templo parata ea
inuenirent z nolentes offerre se excusare no
possent dicentes se no invenire qd offerret
Hec g petiu qz ex antiqua sacerdotum ori
gine habebat ideo salvator xps corripiens
gravitatem eius ex sacerdotum culpa nos sciebat
prevenire eo qz ipsi principales fuerunt in
ipsorum peccato Vn Gr in om Cum nouat
vnde mala ventura erant ptrus templum
ingressus e ut d io vendentes z ementes
eiceret ois qz ruina ppli maiore ex
sacerdotum culpa fuit Alia et 2a e qre
hec factum corripuit xps tpis malum vtn n
re bona ad aliu vsu qz ex diuina institu
coe sit ordinata maxie si eius principal
vsus sit immediate ordinatus ad dei cultum
e grauis petiu z ab eo q zelat dei honoz

corrigendi S(ed) templu(m) i(d)e(st) eccl(es)ia(m) ordinatu(m)
tota(liter) ad cultu(m) divinu(m) ergo vende(r)e i(n) eo (tem)
(por)ales erat abusio ip(s)o (et) ad aliu(m) usu(m) (quam)
principal(ite)r institu(tu)m e(ss)et requ(ire)ret ordinare
Un(de) Amb(rosius) Deus auc(tor) templi sui no(n) merca
cio(n)is volt e(ss)e diuersoriu(m) s(ed) domiciliu(m) sa(n)ct(ita)t(is)
Et x(ist)o ergo q(ui) zelat(ur) patris honore(m) iste ex
cessus t(ame)n malis sunt corrigendi Et i(de)o
al(ius) sic h(abe)t Jo(hannes) (et) similit(er) ceteri ewa(n)g(e)liste hunc
excessu(m) addit(ur) e(ss)e ab eiu(s)m(odi) t(em)p(or)a Recordati v(er)o su(n)t
s(e)c(un)d(u)m(?) q(uia) scriptu(m) e(st) zel(us) do(mus) tue come
dit me T(ercio) introducit eius t(em)p(or)a r(ati)o(ne)m ut
tra(n)sgressio(n)es i(n)dargueret cu(m) addit dice(n)s
ill(is) s(cri)pt(um) (est) domus mea domus o(ratio)nis e(st) vos aut(em)
fecistis illa(m) speluncam latronu(m) Cristus enim
q(uia) v(er)us legis conditor e(st) s(ecundu)m n(atur)al(e)s (et) scripte
(et) i(de)o ad ip(su)m v(er)e(?) lex l(egi)s tra(n)sgressores
p(er)tinet redarguere Un(de) t(ra)nsgressores legis n(atur)alis
redarguit Math(ei) 15 q(ua)n(do) ill(os) phariseos q(ui) sua
dendo vota filios suos a p(ro)pria hono
racione retrahe(re) intendebant legis n(atur)alis tras
gressores inp(ro)p(er)auit Sic i(n) p(ro)p(osi)to legis
mosaice tra(n)sgressores arguit cu(m) dixit
Scriptu(m) e(st) (etc.) ysa(ie) 56 Quia domus mea domus
o(ratio)nis e(st) h(oc) e(st) Ad h(oc) domus dei edificata
e(st) ut i(n) ea deus exoretur q(uo)d vos tra(n)sgres
sores legis no(n) obs(er)uatis in ea S(ed) pocius
fecistis illa(m) speluncam latronu(m) q(uia) ibi insi
diabantur simplicibus ut emeret (con)t(ra) cupie(n)t
q(ua)s i(n) mensis sedentes aliena rapiebat
indebite q(uia) ibi lesiones paup(er)um exquire
bat (et) sp(irit)ualit(er) malo exe(m)plo simplices
q(ua)si suffocabat p(er)uertens eos a via domu(m)
vera(m) domu(m) dei fecerunt speluncam latronu(m)
Un(de) B(eda) i(n) o(mel)i(a) Ecia(m) ad accipienda munera
i(n) templo i(n)sidebat p(ro)fecto q(uia) q(uo)sq(ue) ob(?) no(n)
dantibus lesiones exq(ui)rebat dubium no(n) erat
q(uia) spelunca latronu(m) factu(m) fuerat Ecia(m) ad h(oc)
i(n) templo assiste(re) nouerat ut a no(n) dantib(us)
munera studeret corp(or)a(liter) p(er)sequi aut ut m(un)era
dantes sp(irit)u(alite)r necaret S(ed) q(uo)d hodie (con)
mult(is) v(ero) (et) c(on)sistit dice(n)s i(mm)itari ad
illos q(uo)s n(un)c x(istu)s rep(re)hendit q(ui) a ad h(oc) in
suis eccl(es)iis i(n)sidet no(n) ut orationib(us) vacet
ad ip(s)i(us) edificac(i)o(n)e(m) (et) sustentac(i)o(n)e(m) s(ed) pocius
ut ip(s)i (et) cor(um) p(ro)pinqui ditent(ur) (et) bo(na) paup(er)um
indebite i(n)ticeant ac malis exemplis

p(er)imu(m) iugulet (et) necat Tali(bus) n(on) pot(est)
dici Scriptu(m) e(st) q(uia) domus mea domus orac(io)nis
vocabit(ur) vos aut(em) fecistis illam speluncam
latronu(m) Un(de) Aug(ustinus) d(icit) q(ui)b(us)da(m) cum s(cilicet) sig(ni)ficant
n(on) fuimos in eccl(es)ia q(ui) sua negocia po
cius agentes vel recepta ibi habent ad
occultanda i(n) eccl(es)ia sua scelera q(uia) ut ciui
tate x(ist)o sequentes (et) peccatores (con)fessione
vera accepta corrigentur Et ad idem
facit q(uo)d d(icit) Gr(egorius) i(n) o(mel)i(a) Domu(m) dei spelunca(m)
latronu(m) faciunt q(ui) du(m) p(er)uersi homines locu(m)
religionis tenent ibi malicie gladio occi
dunt ubi viuificare p(ro)ximos orationis sue
intercessione debuerunt In domo dei non
n(isi) sa(n)ctit(as) op(er)a debent exerceri Ju(xta) i(llu)d ps(alm)o
Domui tua deus sa(n)ctitudo d(omi)ne i(n) longit(udine) dier(um)
T(ercio) introducit eius(?) a salvator(is) n(ost)ri sim
ilem iusticie op(er)ante(m) s(cilicet) (con)cludens cu(m) au(rum)
erit Et erat cottidie docens i(n) templo Racio
aute(m) iusticie h(uius) ducitur v(er)o ut qui q(ua)s a(liqu)os
rep(re)hendit (et) corripit q(ui) loco sacro no(n) bo
nu(m) exercet i(n) eo loco op(er)ari d(ebe)t ip(s)a pro
q(ui)b(us) factus e(st) locus Cu(m) ergo x(istu)s i(n)dargueret
ementes (et) vendentes quia templo dei
abutebantur h(oc) i(n) eo faciebat op(er)a q(ue) in
templo p(ro)p(ri)e i(n) eo no(n) aliud (quam) op(er)is diuini
exercut docens p(o)p(u)l(u)m ea q(ue) sunt dei Rec
te moueat q(uia) no(n) d(icitu)r orasse s(ed) potius
docuisse q(uia) doc(er)e aliud sit (quam) orac(io)ne(m) Ra(cio)
tu d(icitu)r domus dei e(ss)e domus orac(ionis) accip(ien)s
oro(nem) p(r)o om(n)i op(er)e sp(irit)uali eleuante mentem
huma(n)a(m) i(n) deu(m) Doce(re) a(utem) vias dei maxi(m)e
eleuat mentes i(n) deu(m) (et) i(de)o cu(m) doce(re)t in
templo ip(su)m faciebat domum orationis
Moraliter at(ten)dendo p(ar)te ista moral(ite)r
p(ossun)t p(re)cedencia Primu(m) e(st) q(uia) sicut templu(m) fuit
q(uo)d p(ro)p(ter) ementes (et) vendentes i(n) q(u)o d(eu)s colebat(ur)
s(ed) t(ame)n a p(er)u(er)sis p(ro)p(ter) auaricia(m) dei cult(us) in eo
p(er)uertebatur Sic m(ente) n(ost)ra malorum hom(inum)
repetit(ur) aliq(ui) dei cultores q(ui) a malignis
sp(irit)ib(us) l(ice)t a mundanis a(ffe)c(ti)bus i(n)uaduntur
a(n)i(m)a(rum) p(er)u(er)tunt(ur) q(uia) a(n)i(m)o n(on) (con)stat in
eis a(m)or dei p(ro) amore Accedentes mentes
deus i(n)gred(i)e(n)tes p(ro) ad(i)u(n)ctio no(n)e g(ra)c(ia)e
c(on)t(ra)ria(?) i(n) ip(s)am templu(m) iu(eni)et i(n) vendentes
(et) ementes qui in(uenien)t cogitac(i)o(n)es a(ffecti)o(n)es
t(em)p(or)alia p(ro) sollicitudo studiu(m) mundialiu(m)

facultatu quos eice incipit qui eis
ostendit q paru etia diuitias tps pci
adose acquiram² tps tediose possideam²
z hys silia ppomit hom cita bona
transitoria cuiibz dilr qsidat incipit
ho mundu despice z sollicitudicez mu
dae vanitat a se pio eice Et tunc
audit dnm dicetez ut Auffte ista
hinc hc e expellite vanas cogita
cões de aia vra Eo mo qo p ysaiaz
clamat ysa · j Lauaī z mudi estote
auffte malu cogitacōm vraz ab
ocul' meis Et nūo hc fitie debetis
Scptu e em Cia dos mea sz scta
aia xaua dino ciltui mancipata
domq orōt e p scas meditacōs Vos
ad p malicias viam z auariciam
fecisti illā speluncā latronu i · deo
m Cum qsiut caz fura mactare
z pdē ffecisti ecl caz speluncā latronu
du in ea latitāc pmittat cogitacōs
iuste acqrendi alieni · inuidendi
bonis pxio inridiu nocendi eisde
z si no publice potest salti occulte
hui' cogitacōibz expulsis ab aīa
cristq i ca p gciaz resides docet caz
cottidie d' regno di Ad qd' nos pd' ic

Domq mea dos orōt Collacio

Vbu' vos at fca ic ōsup In qbz vbl
bo descrbi loca cogitacōis ad opandu i dos
ho huana pūsis ad offendēdu Enim
fidl' vos at fc · Cutu ad totu thea
Scim e Ez sine domq di intelliga²
aia fidelis sine indutus su' ecl mal'
cūa debet qtuor rep i i spa tpz
opoita pleruqz repurit² i spa z io
domq orōis fit sepe spelunca latronu
Pm e dcar pritat pro domui tua
decz sctitudo haue fat speluncaz la
tronu Immudicia carnalitat Ie · ij · cid
e q dilectq mq i domo mea fct sce
lera multa 7m e aor vanitat pro
pm hic fat vuanies i dos haue
fat speluncaz odiu fr'ntat Iux illd
Re · 3 facta e qtēto magna int
dom dd z domu saul 3m e spledor
prtat ayt 7 Recp auade lucina z

ponit caz sub modio s sup candela
bru ut luceat oibz q i domo sunt
haue fat speluncaz latronu tenebra
sitat Ie · i Nuqd spelunca latronu
facta e domq ista i q vocatu e no
men dt dns Em e qpasso pietat
ysa · 78 Frange esurienti panē tuu
z egētes vagosqz idue i dom tuā
haue effitit speluncaz latronu auaricia
cupiditat prb Implebimq domus
nras spolys ic Dnica undecima

Dixit ihc ad quosda q qfidebāt
in se tamqz iusti z aspnabāt
ceteros pablaz istaz Luc xviij
Officiu prudētis agricole e sic instare
platas fructificas ut d' agro suo ar
bos stiles eradicet Etem sile officiu
e pdicator' atz doctor' sic plantare
vtutes in cordibz auditoru ut d' eisd'
evellat semina viciorz Cuc bu' dcq
manifestat · cu ad Ieremiaz dt Iere · j
Ecce dedi vba mea i oe tuo ut evellas
z distruas z dissipes z pdes Et hc qnt
ad vicia Et edifices z plātes · et hoc
qntu ad vtutes Cu g' cristq exinq in
mundo officiu exercent pdicator' z
agricole in agro huq secti · sic plan
tauit i auditor' cordibz vtutes q ab
eis vicia extirparit Ad' bu huius
ewn lcō manifestat · in quo declarat
quo supbia tamqz viciu infectiuu bo
norz opm si eis admisceat² ex istius
humilitate ostendit Humilitatez vero
tps vtute deo accepta seminandaz z
sublimandaz qcludit Sedm hac inte
dcacōz ewan in pnti habz tc pted
Pro descrbi² elata supbia qpmeca In pno
Pro srbi z huml' dra qsidatu² i duo hoies
Pro vtriqz diusa sua apbacō i dico vob
Vel sic huana iudicia i hc differe
a diuinis · qz huana fundat² sr' qsidacōne
extiorū z corz q appat no sup qsid
cōne occultor Ita q iudicat iustu
illu q in exterioribz iustq appet Sz
dina iudicia q scdm² qsidacōm taz oc
cultor qz manifestor iudicat illum
iustu q no appet s existit e iustus

Saluator ergo volens quendam superbia
eorum qui de suo apparenti plus quam existenti
iusticias confidebant ostendit deum
non iudicare secundum ea que videntur exterius in
operibus sed secundum ea que interius latet in affe-
ctibus viciorum vel virtutum Et secundum hec in-
ductio evangelii habet tres partes Primo enim
describitur apparens boni clari commen-
dacione primo 2o realis boni et mali di-
screcio intelligitur ibi Duo homines 3o recti
iudicii sentencia commendanda ibi Dico vobis Et
utraque divisio redit in eundem sensum
Primo dico quod describitur apparens boni claro
commenda ubi nondum est quod elati sibi
vel reputat se ipsos et quasi se sibi sufficere
existimat 2o sua opera eis bene facta
videntur deinde ceteros vilipendunt quia
se ipsos reputat et se sibi sufficere arbi-
trantur Ideo in se ipsos confidunt 3a vo
sua opera eis recta et bene facta vi-
dentur ideo credunt se esse iustos 4o quia
alios vilipendunt ideo ceteros aspernantur
et despiciunt quasi non sint comparatiuum eorum
Volens ergo evangelista describere superbiam elacionis
quorundam ostendit eas integram ex tribus
Primo ex ipsa reputacione eum dicit dominus ihesus
ad quosdam etc. Nullus ei confidit in re quia
non reputat esse sufficientes ad id ad quod
infert sua confidencia Ut nec confidit de
adiutorio eius que non reputat sufficientes
ad auxilium sed confendunt Qui ergo de aliqua re
confidit vel de adiutorio eius reputat eam
sufficientes Ista itaque ideo confidebat in
se quia se ipsos sufficientes sibi ipsis reputa-
bant Ex qua reputacione 2us ondatur
radix superbie prima est quia se sibi sufficere
reputat de divino adiutorio non curat
et quasi deum despiciet quod non potest nisi ex ra-
dice magne elacionis oriri 3a racio
superbie est quia qui aliquis se reputat cum pe-
nitus nichil sit credit de se quandam excellenciam
quia non habet sed fingit in ipsa existimacione
habet autem non potest nasci nisi ex internali elacione
superbia Et ideo sicut dicit apostolus Si quis se se-
ducit 4o oritur evangelista ad eandem superbiam
convertere propriorum operum existimacionem quia quicumque
agunt videntur eis factum secundum regulas iusticie

Et ideo adiungit Confidebat in se tanquam
iusti hec est tamen habentes opera iusticie
Tanquam sicut dicit Glosa parva Vere quia sic
superbia que durat in mente facit hominem
reputare se ipsum et de suis operibus iudicare
quod sint iusta. Ita facit alios despicere Ideo
subiungit Et aspernabantur ceteros Sed
quia deus omnes arrogancias humiliat Et
sicut dicitur ysa. 2 Ecce dies domini super omnem
superbum excelsum et super arrogantem et
humiliabitur Ideo Saluator hec infalli-
biliter evenire ostendit ponens parabolam
istam qua superbum humiliatum et humilem iu-
stificatum concludit Et concordat sine
sapientis proverbiis Superbum sequitur humilitas
et humilem suscipiet gloria Sic ergo premis-
sa est aliquorum superbia commenda Se-
cundo 2a pars principalis Duo homines ascenderunt in templum
In quo describitur superbi et humilis diversa
veraciter iusti et iniusti discrecio consideranda
Ubi primo consideratur operibus eorum conveniencia
quantum ad tempus Nam conveniunt in natura sexu primitus
Duo homines ut ex natura equalitate equalis
racio mansuetudinis atque humilitatis detur
intelligi Ac per hoc unius superbia ostendatur
non aliunde quam ex propria sue voluntatis
causari Nam cumque natura omnes homines equa-
les fecit non plus habet ex racione naturalis moti-
vum causam superbiendi quam alius Licet forte
hoc habeat ex qualitate complexionis sed
ista non est causa compellens hominem superbire
sed forte aliqualis inclinacio sit ex com-
plexione in aliquo ad elacionem Tota ergo
racio principalis est a propria voluntate non
ex condicione nature Conveniunt etiam in actione
Una ambo ascendunt in templum ut ex
convenientia fidei sive religionis equalis ra-
cio insinuaretur affectus Omnis enim qui templum
ascendit vel ingreditur dicit se ipsum reverenter
deo subicere quod si se non subiceat sed potius
iactanter superbus deprehenditur Conveniunt
etiam in proposito quia uterque ascendit in templum
ut oraret Ut oraret inquit hic autem
ideo adiungit ut insinuet quod licet tam
superbus quam humilis possit habere actum quo
mens utriusque elevetur in deum Tamen propter
superbia tali quantum actum elatus deiciatur

Et ꝑpt humilitate q̄uictaꝫ eiꝰ petor
orans iustꝰ efficit̄ᵗ Habēꝰ gͦ coꝝ
q̄uenientias ꝛᵒ q̄sidāri opꝫ coꝝ differēᵃ
q̄ attenditᵗ ꝛ i statu et i affectu In sta
tu qd' q̄ā vnꝰ coꝝ erat phiseꝰ quasi
singlareꝫ ꝛ religiosaꝫ specie vite gerēs
phisei n. dicūtᵗ q̄i ab alijs diuisi q̄
ꝑpt habitu singlare que ferebāt et
ꝑpt quasdā speales ꝛ supsticiosas ob
suancias q̄s p oīa ipsi suabant
Et alt̄ publicanꝰ id ē publica negocia
ꝛ officia gerēs sic ē exīge vectigalia
pedagia ꝛ alia ex p̄sonaꝫ que officia
q̄mit̄ sine pctō exīri nō valet Dif
ferunt gͦ in statu Differēt etᵃ i affectu
vbi occurit 2ᵒ q̄sideāre affectu phisei
ꝛᵒ affectu publicani Ad euidēciā affect̄
supbi phisei Notādꝰ ē q̄ oīs supbus
ē elatꝰ p ꝓpriaꝫ reputacoꝫ. est ad se
q̄iusꝰ p ꝓpriu affectoꝫ habꝫ eīn ad se
amore recuruū ceterꝰ despiciat sui q̄-
parac̄e. ꝛ q̄to sua opa magna exis
timat ꝛ sca sim rom̄ Et s' pdcā q̄ᵒ
phisei affectꝰ describitᵗ pleꝰ supbia
Primo quia elatꝰ cū dr̄ phiseꝰ stans
Stabat ei p elacoꝫ metis sue Sicut
eīn dicat Greg̃ i 1 mor̄ difficile est
ut elacio q̄ regit i corde nō erūpat i
gestu corpis Stabat gͦ elacoꝫ cord̄
ptendēs in corpe Sic ꝛ dns volens
insinuare metale supbiaꝫ filiaꝫ syo
p elacoꝫ corpis dr̄ ysa 3 Eleuate
st̄ filie syon ꝛ ambulauerūt collo extento
2ᵒ ostendꝰᵗ eiꝰ affectꝰ ad se ip̄ nō ad
deū q̄uisus. cū subdit Hec apt se oābt̄
Ille eīn orat apt deū eꝰ affectꝰ per
amore extenditᵗ ad deū usq ad sui
q̄teptu Et tal' ptīet ad dī filios q̄ā
aor dī usq ad q̄teptu sui facit hoīes
ad ciuitate dī ptīere Sic Augꝰ dt' d'
ciui dī lx in fie Ille vō orat apud se
tm̄ q̄ ht̄ ad se ip̄ affectu recuruū usqꝫ
ad dei q̄teptu. ꝛ ic ptīet ad ciui te illꝰ
q̄ noluit deo subeē Tar n. sui usq ad
q̄teptu dī facit ciuitate dya' Sicut
Augꝰ ibid dt Bꝫ dicāt Nū q̄d bene
orat q̄ apt se orat sim i d pōs Apt me

orōᵒ mea dici deo ꝛc Dicēs ē ad hᵉ
Rꝫ orac̄ apud se ē duobꝫ mōꝰ Vnoᵒ
cogitac̄ īt se ꝛ ex itimis cordis sui
q̄i i quād' metis secto petā ꝛ b'nficia
dei ꝛ h' oīa refēre ad deū Peta quād'
ut deꝰ indulgeat Bnficia vō gracias
refēndo ut deꝰ ipa augeat ꝛ q̄suet
Et hᵉ mō ꝑpheta apt se oābat Alioᵒ
apt se orac̄ ē sibiupi iactāt' i oroe
sua q̄placē. ꝛ hᵉ ptīet ad supbiam
Isto mō iste phiseꝰ p ꝓpriaꝫ q̄placēaꝫ
ad seipm recuruatꝰ orabat apud se
De quo tūo subditᵗ eiꝰ affectꝰ elatꝰ
p despectu ceterꝝ ex hᵉ qd' additᵗ Deꝰ
gras ago tī q̄ nō sū sic ceti hoīm
raptōs iniusti adulti velut etᵃ h' pub
licanꝰ Vbi attēdas despctu maxima
supbiaꝫ indicanteꝫ Est n. vniu̇salis ē
vitupabil'. ē temerariꝰ Na vniu̇sar
oīs despicat Nō sū inqt sicut ceteri
hoīm Sic dt Augꝰ i ol Si dicāt Nō
sū sicut multi hoīm Bꝫ nō sū inquit
sicut ceti hoīm Qd' ē inqt sic ceti hoīes
n' pt me oīs Ego inqt iustꝰ ceteri
pctōs Deinde vitupabir adiungit
Raptōs s' p auariciā sui p q̄rupiscēciaꝫ
oculoꝝ Iniusti p supbia vite q̄ aˡios
oppmūt ꝛ eos indebite tractat Adulti
p q̄cupiaꝫ carnis Ecce vitupar oīs
hoīes mortalibꝫ vicijs notat Deinde
temerariꝰ fuit eꝰ despectꝰ ex hoc q̄
additᵗ velut etᵃ h' publicaꝰ Temerariu
rursꝰ illū int' pctōs ff'e quippe ē et
magꝰ tuor' iudiciu nō eē q̄tentu
despicē oīs hoīes i q̄dā generalitate
n' in speali etᵃ socui d'spiciat Teme
rariu rursꝰ illū int' pctōs spealit'
q̄mēorac̄ q̄ ad hᵉ in teplu ascendit
vt veniaꝫ q̄rēt d' pctīs ꝛ ia statu as
supserat penitetē. Cᵒ onᵗ eꝰ sibia
p enumacoīm viicoꝝ De q̄bꝫ dt Sermo
lūc i sabbto Hᵉ ē in septiana q̄ triatᵗ
die sabbti Decias do oīm q̄ possidō
Et bū hꝰ vbi elacio metᵃ eꝰ exprimitᵗ
ciā s' Beda sr Luca q̄tuor st' elacois
sīue tuor' specꝰ Vna ai q̄s qd' ht' a
se putat hr̄e Alia cū id qd' habꝫ a

deo s' datu p sius nich' existimat
3a cu putat se hre qd' no ht Ecta
cu cetis despectis appetit singlarit'
videi hre qd' ht hc mo loq' Augus
d' supbo i li^o d' gra no' testa' dices
Supbia odit osorciu et i cetu i quo
e solus cupit emine' ois supbus Et
hac ultia spe supbie laborabat iste
phiseus Sz dubitac' aliqs Cur ac iste
rephendit' qui d' bneficiis s' dat' gra
cias refebat Ad hc dm q gracias
age pot ee dupr' Vno^o cu quada
vehemti z reventia humilitate totu qd'
ho habz in deu refendo q' det' et d'
accepit n^o mo se p extolle^o Vl' alit'
psuendo et hc quid' e deo accepen' z
gtu Alio^o cu quada supbia elacone
se pm alijs psuendo ppt ea que a do
accepit Et hc vicium tatu detestabile
e apt deu ut oia bona faciat non
pdesse Vn Cris' sr' Joh Supbia i nob
existete ois vita nra imunda sit et
si pbertates z si vginitate z si ieiu'
z si oros et si elosina z si qdcuq
aliud pficias Accidit ei homi hnti
bona opa cu supbia qd' accid' clau
deti omis ianuas ciuit' cotra hostes
vna tn relicta apta p qua ingressi
hostes depdaut' z destruut ciuitate
Sic sola supbia i hoie vgnate ho
stes hnani gnis cor eius ingdiens om
vtutu fructu dissipat z iutile redt
Vn ys' d' su^o bo^o Supbia sicut est
origo om crimi ita e ruina om
vtutu Ipa e in pcto pma i osfictu
postrea Cxmus go phiseus do gras
aget q raptor iniustus adulter no
eet A q' bis i septiana ieiunaret z
decias om q possidebat daret tn de
hijs oibz supbiebat Vn demito sup
bie a fructu toci boni opis cadebat
Advtendu at q cu phiseus iste ceteros
hoies iudicasset d' pcto i pxim dices ee
ipos raptores de pcto i deu dices ipos
ee iniustos d' pcto i seipos dices ipos
ee adulteros Cu a q' fornicat' i corpus
suu pcat Se ill' pculdubio q nc i pxim

nc i deu nc in seipm videba' s' pc
casse In pxm qde no q a ex q^o red
debat decias d' ipo no e verisile q
i rapet aliena In deu silit' no videba'
s' pi pcare q a psluebat decias a do
pceptas z sic suado leg' pcepta
videba' s' hre legis iusticias In se
aut no videba' s' pcare qr ieiuna
bat bis in sabb' ut ex modestia abi
z potus gtinencia iudica casti' et
no sit int' adulteros gputandus Im
munis go s' videba' ab oi pcto Sz tn
si vis vbox eius pesetis' pcat i deu cu
no humilit' s' supbe gras i fcebat et
ita no om decias qr d' corde non
humiles z subiectoz deo psoluebat
In eius ptestaoz extios decie sit i sti
tute Deu pcabat i pxim p dspcm
singloz z spca' penitet publicani
Et i se q mis magna d' se psucbat
z se inocete temerarie assebat Con
io | lo | Et dixmus q petm u heres re
heses go it supbie phisei z iusti c
Deinde cu dr Publicanus aute alonge
stans occurrit nob gsidare affectu
humil' pctoris que collige possum ex
situ ex gestu actu z affatu Ex situ
qde qr publicanus alonge stans ex hu
militate ppe vilitat' qua se indignu re
putabat accede ad loca sancta no
lebat ppinquis accede s alonge stabat
tamqz si cu centurione diceret Dnie
no su dignus arbitratus accede ad te Cu
tn sic dr Sz i ots longinquus stabat
s' dnus cu d' ppinqu^o accedebz Excelsus
n dnus humilia rspicit Et sic id expot
sr' Po humilia d' longinqu^o rspicit ut
attollat alta id e supba d' ppinqu^o atte
dit ut depmat Ex^o attedit humilis eius
ex gestu Qa nolebat nc oculos ad
celu leuare Ex verecudia qppe q e ex
humili gtrone ppe gsciec nascebat' q
tm erubescebat deu celi cui oculos of
fendat trasgrediedo eius pcepta q nec
oculos leuare volebat Ac si diceret cu
manasse z palp' i si No su dignus
vide altitucz celi qr iniquitam nra tua

⁊ malu corā te feci Nō qꝫ hᵉ qđ dr
Stās aᵗ publicꝰ nō imputatᵣ ei ad sr
bias sicut phariseo Raᵒ ē qa nō stabat
ꝓpinquꝰ reputās se ꝑ delōge despiciēs
se ⁊ᵒ qa nō stabat ciuite erectꝰ sed
potiꝰ facie demissa nolēs oculos in
celū leuaꝛe ut ex ipo gestu corporis
ostēderetᵣ humilitas mētis Stabat igitᵣ ꝑ
spem veie nolebat oculos leuaꝛe ꝓpt
osciaꝫ culpe Vnde Augꝰ i ol Audi
adᵉ humilitez publicani parꝫ ē quia
d' longinquꝰ stabat ꝑ nᵉ oculos ad celū
leuabat vt eum respiceretᵣ nō respi
ciebat ꝓmebat oscīa subleuabat
spes Attende ⁊ᵒ eandē humilitatē
ex actu qꝫ nˡ aliud faciebat nisi qꝫ
pectꝰ suū percutiebat Ex pectore enī
tamqꝫ ex loco i qᵒ sedes ē cordis pce
dūt ea q̄ coinquinant hoīes Vn̄ id ait
Ir Ex corde n' exeūt cogitaciōes male
adultia hoīcᵃ hoᵉ coinquinat hoīes
Publicanꝰ itaqꝫ ꝓprium pectꝰ percutiēs
ꝓpriaꝫ culpā agnoscebat ac si ex ipo actu
diceret Hoc ē aᵈ cā mei pcti n' solū cor
misiale qđ i hᵉ pᵉtore iacꝫ Etᵉ ex ipo
actu percuciendi ꝓpriū pcꝰ ōtꝫ humilitᵉ eꝫ
manifestabaᵗ cūā ꝑ Augꝰ i ol penas
exigebat a se ut deꝰ eidē ignoscē dignaretᵣ
Verꝫ ciuil' ē quoq̄ꝫ i mēte cia logetᵣ
⁊ opatᵉ ꝑ plim i cēt li x c j Ro huī
litatē quā iste hēbat i corde ondiᵗ in
affatu dicēs Deus ꝓpiciꝰ esto m̄ pctōi
Vbi ex pte di exorat benignitatē · ex
pte sui allegat ꝑuitatē Ex pte qđ
dei allegat benignitatē Deꝰ mīt ꝓpiciꝰ
esto Non implorat sapiaꝫ q̄ pctm ordi
nat i penā nō iustiaꝫ q̄ ꝯ peccatores
ꝓfᵗ sniaꝫ non potēciā q̄ execucioꝫ ma
dat ad penaꝫ ꝑ sola clemētiā q̄ ꝓpiciꝰ
penitētibꝫ miseretᵣ Verꝫ q̄ꝫ ipe humilꝰ
di clemēcie attribuit qcqꝫ īuenit in se
boni vl' qđqꝫ mali nō fuit ꝑ illatū sibi
attribuit ea i qbꝫ vidꝫ se deū offēdisse
Et io adiungit Michi pctōi nō aliud
ex se agnoscēs n' pctm Vn̄ Augꝰ ꝯ ci
di Eum vēa pietᵗᵉ ⁊ plꝰ humilitᵗᵉ in
deū qꝫ diligit credit ⁊ spat plꝫ itendᵗ

i ea q̄ ei displicet qꝫ i ea si qua in illo
sint q̄ nō teīꝫ ipi qꝫ vitati placet ne
qꝫ id si qđ i eo ē vn̄ placeat tribuit
nisi mīe eiꝰ metuit displicē de hꝫ
sanati grās agēs s' deo de ill' s' dis
plicabilibꝫ sanandꝰ pces fundēs Et
adūtis quo integrum pma ꝗbꝫ ad os
ptes suas nascatᵣ ex vā humilitate
Integratᵣ n' ex otiōe qꝫ signū est
vēcundia q̄ ad hᵉ ostendiᵗ fuisse i pblᵒ
qa alōge stās oculos ad celu leuare
nolebat Dictū ē n' sup qꝫ ihᵉ ondiᵗ
spes veie eleuās ⁊ tior osce depmēs
Contrīo at nˡ aᵈ ē qꝫ dolor aīe q̄ teitᵣ
⁊ affligiᵗ int spez veie ⁊ timōꝫ pene
Confeᵒ aūt oūᵗ i affatu qᵒ se noiat
pctōres dicēs Michi pctōri Satisfcīo
vō i pᶜtor passiōe ⁊ orōe qꝫ percutiēs
pᶜtus ꝑ Deꝰ ꝓpiciꝰ esto m̄ pctōri iᵗ
Sc' tīa ps pn̄ l' crōn Md dico vb desc
vbi describitᵣ recti iudicii sniā approbāda
Vn̄ Augꝰ i ol Audisti sup̄bū accusatōꝫ
audisti reū humilē audi n̄c iudicem
Md dico vb Est hᵉ osiderāda iusta snīā
ᵉ ⁊ᵒ gn̄alis regla Iusta qđ snīā eā dt
Md dico vb Aug̃ de vbꝫ dni vitas dt
deꝰ dt iudex dt Amē dico vb descēdᵗ
hꝫ sz huīl' publicꝰ iustificatꝰ i domū
suaꝫ ab illo hᵉ ē plꝫ qꝫ iᵉ phariseꝰ supꝰ
bꝰ vl' ꝯpacōe ipiꝰ nᶜ miꝫ qꝫ publicanꝰ
sollicitꝰ erat ostī pctā phariseꝰ aūt
quasi secūꝰ enūabat mīta Vn̄ Augꝰ
de rimedyꝰ pnīe Magis qꝫ iustificatꝰ
descendit publicanꝰ sollicitꝰ ostī pcta
qꝫ phariseꝰ miltorꝫ mitorꝫ enūacione
securꝰ Alia est raᵒ gn̄alis ad istā snīē
similitate Sic ergo istꝰ ꝓposuit vtrqꝫ
istorꝫ ascendᵗ i templū ut oraret phariseꝰ
noluit deū orāe ꝑ sup̄be gracias
agē semp laudāe ⁊ ceteros iudicāe ⁊
io a dō meruit repbāi Publicanꝰ aᵗ
nō semp laudat ꝑ huīlē vbꝫ ⁊ actibꝫ
iudicatᵗ ⁊ deū supplicat exoratᵗ ⁊ ideo
clēꝫ sniaꝫ vtrqꝫ reportat Vn̄ Aug̃ de
vbꝫ d' loquꝰ d' pharseo dt Cūā i vbꝫ eiꝰ
inᵉˡ inveies qꝫ deū rogamꝰ nolutᵗ dm̄
rogāe ꝑ se laudāe ⁊ rogati insultāe

publicam at cord' ꝯſcia remordebat
ſꝫ pectus applicabat h(ec) ei(us) g° in iſt(is)
eſſecta ſimi(liter) Attendas ꝛ infallibilem
r(e)gl(am) x(risti) l(uc)a om(n)is q(ui) ſe exaltat humiliab(itur)
ꝛ q(ui) ſe humiliat exaltab(itur) Sic eni(m) i(n) ſpe
culatiuis ſc(ienti)is queda(m) ſ(un)t r(e)g(u)le i(n)fallibiles
ꝯſ(c)ẽdi ſic Si ab eq(ua)lib(us) eq(ua)lia dema(n)
ͬ ✝
remanencia ſ(un)t equalia Et ſic i(n) agibi
lib(us) quedã ſ(un)t regule recte agendi vt
q(uo)d ti(bi) n(on) vis fieri alt(er)i vide ne feceris
Sic i(n) p(ro)posito ꝛ ſimpliciter i(n)fallibil(is) r(egul)a
e(st) iſta qua(m) ſaluator i(n) p(er)ti exp(ri)mit
dicens x(risti) l(uc)a q(ui) ſe exal(tat) hu(miliabitur) ꝛ q(ui) ſe hu(miliat) (ex)
Habz at h(ec) r(e)gula ꝯg(r)uẽcie ro(ra)m ſue
infallibil(is) v(er)itat(is) ſi ꝯſideram(us) tam v(er)um
ꝛ v(ir)tut(um) habz ꝯg(r)uẽcie ſili(tudi)ne in natu(r)a
habet ꝛ fi(r)ma auctte(m) i(n) ſcriptu(r)a P(rim)o g° hẽ
fi(r)mitate ex rõe v(ir)tut(um) ꝛ vicio(rum) Ipa eni(m)
ſ(upe)rbia viciu(m) e(st) q(uo)d m(en)te(m) eleuat i(n)debite
ꝛ erigit (con)tra deu(m) ꝑt(er) (con)t(ra)rietate(m) ꝯtinue
op(er)a iuſti(cie) quib(us) adi(un)gi(tur) ad nichilu(m)
deducit(ur) Humil(itas) v(er)o v(ir)tute acceptac(i)o(n)is
v(er)e e(st) tam q(uo)d deo plac(et) ut eci(am) pecto(rum)
pondus ſi eis adiungat(ur) dep(ri)mat et
faciat indulgẽ(n)c(iam) Et h(oc) e(st) q(uo)d d(icit) Cr(i)ſ(ostomus)
Sic humilitas p(ro)p(ter) ſui eminencia(m) pecti
pondus ſup(er)at ꝛ ſaliens attingit deu(m)
ſic ſ(upe)rbia ob ſui mole(m) ꝯſc(ie)n(ti)al(em) iuſti(ci)as
dep(ri)mit Si g° tu(m) pe humil(itas) i(n) pecto(r)e
q(ua)ntu(m) e(st) victoria apud deu(m) i(n) iuſto (con)t(ra)
eo mag(is) ſ(upe)rbia e(st) deteſtanda cu(m) eſt
ꝯiuncta pecto 2° h(ec) r(e)g(u)la h(abe)t ꝯgruẽte(m)
ſimilitudi(n)e(m) i(n) natu(r)a q(ui)a ſic arbores p(ro)fu(n)
dius radicate eminenci(us) i(n) ſuis ra
mib(us) exaltat(ur) Sic humiles i(n) v(ir)tute
ma(n)ſuetudi(n)is ꝛ p(ro)fundi(us) radicati altius
exaltan(tur) Et econu(er)ſo Sic arbores quar(um)
radices pl(us) eriguntur ad ſup(er)ficiem t(er)re
min(us) creſcu(n)t ꝛ ci(ti)us areſcu(n)t Sic ele
uati p(er) ſ(upe)rbia(m) dep(ri)mu(n)t(ur) Hac ſili(tudi)ne
ſat(is) nob(is) inſinuat illa humil(is) x(risti) ancilla
ꝛ mat(er) dicens Luc j Depoſuit pot(entes) de
ſe(de) ꝛ exal(tavit) hu(miles) Habz ꝛ t(er)cio auctorite(m)
i(n) ſcriptu(r)a qua d(icitu)r j pe v Humiliamini ſub
potenti ma(nu) dei ut vos exaltet i(n) t(em)p(or)e
viſitac(i)o(n)is Deus n(on) ſ(upe)rb(is) r(e)ſiſtit humilib(us)
at dat gr(ati)am Si at r(e)ſiſtencia dei (con)tra

creatura(m) e(st) dep(re)ſſio ip(s)i(us) c(re)ature q(ua)m deus
ca(usa) ſ(upe)rbi(e) v(e)l rebelle(m) a ſe expellit Ver(um)
e(st) q(uo)d om(n)is q(ui) ſe exaltat p(er) ſ(upe)rbia(m) humilia
bi(tur) a deo p(er) dep(re)ſſio(n)e(m) Sic humiliati et
depulſi ſ(un)t illi q(ui) p(er) viciu(m) ſ(upe)rbie no
luer(unt) deo ſubeſſe ſ(ed) an(gel)i mali Vnde
Hie(ronimu)s q(ui) i(n) ep(iſtola) Sup(er)bia natos celeſtes
appetit i(n)tros ꝛ ad ip(s)os volans ortus
app(ro)pi(n)q(ua)t gl(ori)a(m) ꝛ p(ro)mitate(m) honor(um) irrup(er)e
q(uo)d d(e) gl(ori)a ꝛ p(ro)mitate auge(r)(et) cu(m) p(re)ter ut
quos i(n)uenit p(ro)p(ri)e p(ro)pes n(atur)e faciat
ꝯſortes ruine Si ḡ gr(ati)a dei e(st) p(re)miu(m)
ꝛ tu(m) tota q(uo)d r(aci)onal(is) creatu(r)a i(n) ꝯſpectu
dei exaltet(ur) cu(m) ip(s)e gr(ati)am det humilibus
Ver(um) e(st) infallibilit(er) q(uo)d om(n)is q(ui) ſe humiliat
exaltabit(ur) Et q(uo)d ip(s)e ait Mt xi d(icit) Diſcite
a me q(ui)a mit(is) ſu(m) ꝛ humil(is) corde ꝛ i(n)ueni
etis requiem a(n)i(m)ab(us) v(est)ris Cui a(n)i(m)ab(us) ꝯcedat

Docta duodecima

Exiens ih(esu)s d(e) finib(us) thiri
venit p(er) ſydone(m) ad mare
gallilee ꝛc M(a)r(ci) vii Sicut i(n)
op(er)ib(us) artis create rep(er)iunt(ur) t(ri)a q(ue) ad
ip(s)a(m) artem p(er)tinẽ vident(ur) Ita ꝯtingit
rep(er)iri t(ri)a ill(ic) ꝯformia i(n) ſapi(enci)a om(n)i
creatiue In arte ei creata h(ec) rep(er)im(us)
q(uo)d ad ea(n)de(m) p(er)tinet ip(s)a op(er)a p(ri)mitus
fab(ri)cac(i)o(n)e 2° rep(er)im(us) q(uo)d artifex p(er)
arte(m) p(er) volu(n)tate(m) ꝛ appetitu(m) p(re)ueni
t(ur) op(er)is fiendi (et) op(er)is reparandi 3°
invenim(us) euidencia(m) in facte que tam
arte(m) (et) artifice(m) manifeſtat Ad ſ(imi)litu
dine(m) g° hor(um) t(ri)a e(st) rep(er)ire i(n) ſapi(enci)a
creatiue P(rim)o q(uo)d ad ip(s)a(m) p(er)ti(n)et t(ri)a op(er)is
p(ro)duccio(n)is (et) op(er)is reparac(i)o(n)is 2° q(uo)d vtr(um)q(ue)
op(us) p(re)dictu(m) p(ro)ceſſit benignitate ip(s)i(us)
volu(n)t(atis) 3° q(uo)d euidencia ſuor(um) op(er)um eius
excellẽcia(m) ma(n)ifeſtat Sap(ienci)e xiii Sap(iencie) 13
A magnitudi(n)e ei ſpeciei ꝛ c(re)ature ꝯg(nosc)i
bi(li)t(er) pot(er)it cor(um) creator vider(i) Cu(m)
g° x(risti)u(s) ih(esu)s dei fili(us) ſit op(er)at(us) e(st) ſalute(m)
huma(n)i g(e)n(er)is q(uo)d i(n) ſuis op(er)ib(us) ſu(m)mat(ur) ea q(ue)
p(er)tinet ad nobilitate(m) ſapi(enci)e m(er)ite
Ideo i(n) eis relucet benignitas p(re)ven
tio(n)is ſ(upe)remi(n)itas op(er)ac(i)o(n)is ꝛ euidencia
op(er)is Que tria op(er)te r(e)lucet i(n) ope h(u)i(us)
eua(n)g(e)l(ii) In q(uo) p(rim)o deſcrib(itur) benignitas

preciosus i hoies ihs d'fi Rº adiu-
git' ordo curacois i' Et apphensu im
Rº subiecti' euidencia opis i' Et scati
cauti ad pm Bam e ex benignitas
preciosus x in h' ondit' q ipe sponte
transit de loco ad locu ut fiat indigen
tibus pns ac ph' possit s' putui ille
q curacoe egebat intrveiu putanon
z xpi infirmitate curando Et h ps pa
tres ht ptes Rº ei introduat' opo
tunitas preciosus Zº putaco idigetis
3º simplicit' gpaciet Oportunitas
puciens ondit' ex h' q x' no pp' pprias
vtilitate s; ppt sua benignitate trise
undo de loco ad locu exiuit d' finibus
thiri z ve' p sydonem ad mare galile
int medios fines decapuleos Ut ibi
optimi sua exhibet pucia vbi genus
humanu salutis pati cognouat idigere
Thirus aut z sydon vt dt Remigius
ciuitates fuere gentiliu Nazthirus fuit
metropol' chananeoz Sydon aute
tirus eorude respiciens ad aqlonem
De talibus go finibus eps exiuit ne
daret ocasioz iudeis ne trasgressore
legis eu arbitrantes eo q pdicos gtepnent
Nichilomin tn aliqz moraz i eis gtraxit
spatii pagrando ut isinuaret q ie gtes
aliqu recepture erat vbu salutis ipo' qd
no erat perius gtepnede Et io ibide
vt hr' ant xv filiaz mlier chanane
a demonio libauit Insinuas plr' gtes
illas aliq a cultura demonu libandas
Qz at dr adrexisse ad mare gallilee
intelligitur e ipm ad filios isrl' redisse
hc n mare dr gallilee a regioe gallile
dr n mare tybiadis a tybeia ciuitate
si eo collocata dr at z stagnu gena
zareth ab euentu vetor q gnant' in
eo qsi gnans aura Qz at addit' int
medios fines decapuleos intelligitur e
s Beda Et decapolis e regio dece vr
biu trans iordane a deca qd' e dece z
polis qd' e ciuitas z e sita z galileam
Qz at dns dr venisse int medios fines
decapuleos no ipos fines intrasse i
telligas s; potius usq ad mare venisse

atq ad illu locu ptegisse q medios
fines decapuleos q se potius respici
ebat Deinde cu dt Et adducunt ei
surdu z mutu Introducit' putacio
indigentis Int omes sensus qbus media
bus pueniut ad cognicioz noticioz audi
tus e qi pncipalis Est n sensus valde
disciplinabilis Caret go vsu tal' sensus
magna indigencia e magnaq ipsius
qdicoes humane Ulterius vsus loqle datus
e homi ad expressioz laudis dine z ad
manifestacoz ppri gceptus z ad aquire
du illud qd ab altero exigit gisacio
hois q naliter e aial sociale Caret go
vsu loqle maxia diminuco e pfectois
debite homi a na Ui go fideles ggs
centes xpm reparatoz nature adducunt ei
hoiez in quo multa indigebat repaco
nia ut eide z auditu restitueret z loq
laz Sed qm acceptu e deo ut ho
homi subueniat indigenti z p caritatis
virtutez inveniat p necessitatibus inde
gentis Et io subdit' depcacio gpaci
eni cu addit' Et depcaba' eu ut impo
nat illi manu Ubi ero illos deuo
tos idicat z fideles Deuotos qdem
qa x' manuz depcabant' Fideles at qa
credunt ex impositoe manus x' posse re
stitui auditu homi z loquelam i'c
Seq' 2ª ps pn' Et apphensu eu
in qua describit' ordo curacois Ubi est
e gsiderare tria s; modu remediu et
effectu Modus quide gsistit i puata
segregacioe q salvator apphensu eu
d' turba duxit ipm seorsu Insinuans
ph' no ad homi laude s; ad vtilem
eoru salute gferebat remedia sanitatis
Instruit et ph' electos ut i arduis
opibus virtutu vana gloriaz studeant declina
re Nos n' lom attentos q m' e qd'
reddat hoiez deo caru ut possit mira
bilia opari si no fuit eo vita i humilitate
fundata Et io bn dt Crisostomus Oblatu sur
du z mutu seorsu a turba apphendit ut
dina miracula no facet manifeste i
struens nos z vana gloriaz eice z tuore
Nichil ei e ex quo aliquis sic miracula

opetur sicut si humilitatem colat et mo
destias sequatur. Deinde adiungitur re
medium quod consistit in quattuor actibus. Misit
eum digitos suos in auriculas eius et expu
ens tetigit linguam eius et suspiciens in
celum ingemuit. Et ait Effeta quod est ad
aperire. Digitos quidem misit in auriculas
ut ostendat se illum esse de quo psalmus ait
Manus tue domine fecerunt me et plasmaverunt
me. Et ut ostendat se illum esse qui in
digito dei id est in virtute spiritus sancti deos eicit
sanatque languidos. Et ut ostendat se illum
esse cuius corpus erat divina virtute dotatum
et divinitatis unitum per operationes eius. Notandum
est quod humana natura per peccatum a sua
nobilitate cadens multiplicem virtutem perdidit
quam habuisset in membris suis et in eis multipli
ces passiones meruit. Ut ergo Christus manifesta
ret quod natura humana in ipso vere de altitudine
originalis innocentie per digitos omnium
passionum curationes passiones curat que sunt
ex peccato causata. Et hoc est quod dicit Crisostomus
Quia enim propter transgressionem ade natura
humana multa meruerat passionum et membrorum
et sensuum lesionem veniens Christus in semet ipso
perfectionem demonstravit humane nature et propter
hoc digitis aures aperuit. Secundo expuens
tetigit linguam eius ut dominus insinuaret virtutem
quod omnia que in ipsa natura humana Christi erant
essent superflua propter unionem divinitatis salvata
erant et virtute plenissima. Sputum namque
quedam superfluitas est in corpore hominis
Et hoc est quod dicit Theophilus Expuens te
tigit linguam eius ut scilicet ostenderetur quod omnia
membra sacri corporis eius divina existunt
sancta sic et sputum quod vincula lingue sol
vit et eius omne sputum superfluitas est.
Aliud eciam insinuat per hoc quod expuens ta
git linguam innuit scilicet quod per Christum qui est
sapientia dei que per salivam datur intelligi aperitur
omnis lingua eciam prius muta ad recte lo
quendum tam de divinis laudibus quam de aliis
que pertinent ad salutem. Iuxta quod dicitur est
Sap. x. Quoniam sapientia aperuit os
mutorum et linguas infancium fecit disertas.
Tercio suspexit in celum. Et suspiciens inquit
in celum. Quod propterea fecit salvator pro

quanto manifestare voluit quod de celo de
scendit omnis gracia et omnis salus et quod de
celo querenda est omnis perfectio. Unde Beda
super hoc ait. Suspexit in celum ut inde mutis
loquelam inde auditum surdis inde cunctis
infirmitatibus medelas doceret esse queren
das. Quarto ingemuit et ait Effeta. Et quoniam
vocabulum scilicet effeta in communi usu non
erat vel lingua hebraica non habebat
ideo evangelista ipsum exposuit cum dixit quod
est adaperire quod ipse ad aures perficit
ut intelligamus per hoc illum servum in passione
sive surditatis. Verumtamen quod ingemuit salvator
ista faciens. Advertendum est quod alia est in
nobis alia in Christo causa gemendi. Nam in
nobis principalis racio gemitus debet esse triplex
una quia exclusi sumus a regno. alia quia
gravati sumus peccato. tercio quia afflicti sumus pre
pena peccati. Deinde salvator ad ultimam pre
dictorum habuit racionem gemendi. Ingemuit
ergo propter exemplum. propter compassionis affectum.
et propter veritatis argumentum. Propter exemplum quidem
ut instruat nos quod si ipse qui non indiget
alicuius beneficio immo cuncta petentibus donat
tamen dativus alii sanitatis ingemuit. Et
nos qui alicuius indigemus auxilio cum fletu
et gemitu debemus a deo nostra postulare
sive pro nobis sive pro aliorum peticiones suffra
gius beneficia conditor sit ut possimus
dicere cum apostolo ad Ro. 8. ipse spiritus postu
lat pro nobis id est postulare nos facit gemi
tibus inenarrabilibus. Hinc sive concordat
Beda super hoc ait dicens. Ingemuit autem non quod
ipsi opus esset cum gemitu aliquid petere a patre
qui petentibus cuncta donat cum patre sed ut
nobis exemplum daret gemendi cum vel pro nobis
vel nostrorum erratibus proximorum superne pie
tatis presidia postulamus. Secundo ingemuit
propter compassionis affectum. Cum enim deus creavit
homines immortales sanos et integros viribus
corporis et anime in tantam miseriam merito
peccati devenit ut aliqui in aliquibus privent
auditu et loquela. Tantam miseriam Christus
providens in homine per putacionem ingemuit
Sic et in morte lazari plorat. Nam secundum
Augustinum quamvis ideo de morte lazari
plorat quia quem deus creavit immortalem

demum peti fecit eos mortales Ita et
hic ingemuit sc. hec surdo et muto
vn. Cris. Ingemuit nam miseriam huma
ne videns miseriam in qua genus huma
incederat 2° ingemuit ipse veritat
argumentum est n. i celum suspiciens inge
miscit veritatem humanitatis ondit et
aut imperando sanat substanciam et
potenciam indicat deitatis vn. Beda
sc. aut utraque na vnius et eiusdem tibi
manifeste distincta est Suspiciens n. i
celum qui hoc deum precatum est ingemuit
sed mox vno sermone qui poterat diuina
maiestate curauit Deinde cum ad
dit Et statim aperte sunt aures eius et Des
scribit effectum curacionis que consistit in
apercione sensus in quo viget virtus audi
tiua de quo premittitur Et statim aperte
sunt aures eius Et solucio instrumenti
in quo stat vis pronunciatiua de quo subditur
Et solutum est vinculum lingwe eius Et i
perfectione ipsius pronunciatiue virtutis de quo
subiungitur Et loquebatur recte Recte tria po
puli eius Et precepit eis ne cui dicerent
In quo manifestatur euidencia operacionis eius
qua declaratur 1° preposicio exemplorum pre
pti i Et precepit illis 2° reqgimo benefic
recepti i curato ab eis 3° reg remedio
vbis facti i Et eo amplius Ponitur ergo p°
preposicio exemplaris precepti cum dicit Et pre
cepit illis ne cui dicerent Est aut hoc pre
ceptum exare militis mos Nam p° per hoc
docemur in magnis que agimus non propriam
gloriam sed dei laudem et proximorum vtilitatem
nos debere querere et quantum in nobis est ia
ctanciam declinare 2° docemur quod non est
nobis gloriandum in excellencijs et hijs que ex
tius patet sed in passionibus et in humilitatibus
que intus latent vn. Iheronimus per hoc non in
virtutibus gloriandum esse docuit sed in cruce et
humiliacione 3° docemur per hoc quod in operibus
que agimus tempus et opportunitatem debemus attendere
et non et modum agendi vt B. n. sal
uator non precepisset propter aclaie ex hoc videtur
attendere inuidiam iudeorum vt ipsum ante
tempus persequerentur et non reputaret appe
titorem laudis Vt ergo omnem occasionem eius

auferat tamen persecucionis quod falsi iudicij
quantum est in se declinat laudis humane
Et hoc est quod in parte dicit Cris. precepit im
rectum accuseare ne ante tempus attenderet
iudeos ad homicidium per inuidia perpetrandum
Deinde cum dicit Quanto aut eis precipie
ponitur regimen beneficij percepti Nam
isti quibus precipiebatur erat sanatus de
genti de beneficio et facto et humiliter saluatoris
precipientes quod non diuulgarent factum
mirabile et venerabile et nullo magis ne
beneficij attenderet clamabant ad predicandum
opus factum quod humilitas faciebat redd
debat excelsius Quia humilitate crescente
et operis predicacio augebatur Et ideo quanto
eis precipiebat sc. quod non dicerent tanto
magis plus predicabant et eo amplius et
vt sic vbi fateretur veritas est in predicto curaui
tum se humiliabat ex Et ideo sapiens Gloriam
precedit humilitas Sed aduertendum hic debemus
vnum vtile documentum ut dante et reci
piente Saluator enim dans beneficium
sanitatis laudem recusat Recipientes autem
predicant recusante Ex quo instruimur sed
Cris. quod cum aliquando beneficia largimur in
me applausus et laudes debemus appetere
Cum vero accipimus beneficia debemus benefactores
laudare et predicare quamuis hoc nos recusent
Dubitaret hic aliquis de duobus p° quare
cum quorum curacionem erat curandum precipiebat
istis quod non dicerent aliquando cum quod sciebat eos
predicaturos 2° vtrum isti non seruando
preceptum peccauerint Ad p°m dubium re
spondet Augustinus de consensu euangelistarum Et ideo
cristus precepit eis ne cui dicerent cum
sciret eos dicturos Quia pigris laudatoribus
voluit ostendere quanto gaudiosius
quanto feruencius eum predicare debeat quibus
iubetur ut predicent cum illi qui prohibentur
tacere non valent Ad 2m dicendum est quedam sunt
precepta in quibus oportet seruare et intencionem
precipientis et verba precepti sicut sunt mandata
decalogi et in talibus quicumque transgreditur
preceptum peccat Alia vero sunt precepta
in quibus pro re oportet obseruare intencionem
precipientis non oportet in eis obseruare verba
precepti Sicut patet in isto precepto Si quis

percussit te i una maxilla prebe ei
et alteram Intencio n. precipientis e ut p
paciens sit si oporteret percussus in una
maxilla ut habeat animum paratum ad pa
ciam eciam si percuciatur i altera ut dicit aug
i s. d' pucio certum Et habetur 23 q. 2
paciens Et hanc intencionem debet observare
verus christianus Non aut obligatur ad serva
dum verba precepti scilicet ut offerat alteram
percucienti una Nam christus hoc preceptum con
tra percucienti se i una maxilla non
prebuit alteram sed dixit Si male locutus
sum testimonium perhibe de malo etc Joh 19
Ad propositum aut quod xpc precepit istis
ne cui dicerent Intencio precipientis erat
dare exemplum de vitanda laude humana et
eius appetitu i ardius operationibus et hoc
e observandum ab omnibus verba aut precepti
obligatoria non fuerunt et ideo isti non obs
uando ea non peccaverunt Deinde cum dicit
Et eo amplius admirabantur describitur comme
dacio universalis facti Intendum ex mag
nitudine atque excellencia operis eius causa
nescitur neque comprehenditur nascitur admira
cio in hiis qui talia opera intuentur ex
quo fit ut auctor eorum operis i omnibus que vult
potens esse credatur ac per hoc commendetur
d' omnipotencia et operando Et hoc bene
manifestat crisostomus cum dicit Eo amplius
admirabantur dicentes Bene omnia fecit surdos
fecit audire et mutos loqui ubi dicit Glo
q ex predicacione eorum qui erat sanati a
cristo crescebat admiracio turbarum
et confessio beneficiorum Moraliter aut mutus
iste et surdus significat peccatorem cuius lingwa
a divinis laudibus tacet ita quod si aliqui
lingwa peccator deum laudat semper cum lingwa
cordis eius muta remanet Unde ysa
29 Populus hic labiis me honorat cor
aut eorum longe e a me Propter quod dicebat
ps Muta fiant labia dolosa Sic quod
mutus e peccator a di laudibus ita et sur
dus a divinis monitis audiendis et preceptis
Unde ps Sicut aspidis surde obturantis
aures suas etc Et quod actus eius mentis
exit d' finibus tyri i quod cito relinquit
animam angustiatam oneribus peccatorum

Tirus n. interpretatur angustia Et per sydo
vel ad mare quod peruenitur et procedendo
suis inspiracionibus appropinquat ad animam in
amaritudine contritionis constitutam Sicut pt
dicit id Tren 2 Magna e velut mare
contricio tua Et bene transitus per sydon fecit
requisicionem quia inspiracio dei dicitur facta
i confusione peccatorum Nam sydon interpretatur
venacio animae at prope amaritudine et
commocione bene fit amaritudinem peni
tentis animae que virtute gemitus et doloris in
quadam commocione constitutus e Propterea
at ad detestacionem peccati preventus e tunc
inspirantur medii fines decapuleos qua
tunc i aspectu mentis iam xpo subiecte po
nitur observancia decem mandatorum dei
Et quoniam homo i tali disposicione constantes
cognoscat se divino beneficio indigere ut
auditum spiritualem recipiat et loquelam
Pro omnibus viribus animae eius ipsi xpo presentant
et ei supplicant ut manum suae virtutis
apponat Tunc salvator immisit spes
sue dominus quibusdam digitis in aures
interiores audiens et immissa sapiencia tangens
gustum mentis reparans mente facit ad ce
lum i spirare ut clarius ait ps Ad te levavi
oculos meos qui habitas i celis Et iterum levavi
oculos meos i montes unde veniet auxilium mihi
Et quoniam i tali consideracione cognoscit homo quod
longe a deo prius fuit quod indignus gracia
extitit i quantis facinoribus iacuerit
quociens quod dei beneficiis ingratus fuit In
gemiscit et precatur ut deus sinum mise
ricordie aperiendo recipiat et dicat Effeta
id e in te aperiantur omnes vires ad v
sum virtutum Ad eum propositum statim aperiuntur
aures cordis ad audiendum atque obediendum et
taciturna prius labia solvuntur ut loquatur
recte tum d' di laudibus quod d' humanis moribus
et semper d' omnibus que pertinent ad salutem
Et i homine sic sanato semper reintegrato
intendum nascitur propositum non manifestandi
sed ex humilitate occultandi dona sibi a deo
collata quod si dicatur eius nemini dicatis
Et quanto plus hoc propositum crescat tanto plus
deum talis homo i suis virtutibus predicat Eo
enim quod humilitas crescat in virtutis ope

crescit et fama virtutum Et ex hoc admi-
rabiles reddit cunctis videntibus in tantum
ut de imitacione sancta contra ipsum pro gracias
dicatur quod bene omnia fecit Audire fecit sur-
dos precepta celestia et mutos ad dei lau-
dibus fecit loqui laudes eternas ut de vero
quod sit quiso veritatem intelligatur illud
ps Sacrificium laudis honorificabit me
et illic iter quo ostendam illi salutare dei

Dominica tredecima

Beati oculi qui vident que vos
videtis Luc x Studium cordis
humani semper versatur circa aliquam rem
quam amat et in intentu hoc attendendum quale
sit res quam amat Si enim actus boni
transitorium toto corde studium homo
laborat in vanum pro salomon hoc attendens
propterea dixit Eccl i vanitas vanitatum
et omnia vanitas Contra intellectus circa que se
studiose occupauerat dicit Vide cuncta que
fiunt sub sole et ecce vniuersa vanitas et
afflictio spiritus Si autem amet ab homine
primarium bonum divinum quod est eternum studium
eius fructuosum redditur et acceptum Ad
hoc autem quod ametur aliquod intentum valet commenda-
cio et ostensio rei quia commendacio
rei inducit ad amorem et ad desiderium
rei Preterea autem res commendata di-
ligitur et desideratur restat ut inveniatur
modus et via quibus possit peruenire ad eius
acquisicionem et possessionem Vt ergo eternum
bonum ametur et cautum queratur Salvator
in presenti evangelio promittit eius commendacionem insi-
nuat desiderium circa ipsum et affecciones
subiungit modum et viam adipiscendi acquisicionem
Et secundum hec tria evangelium istud partitur dividitur in
tres partes Primo inducitur commendacio boni
premiarum consideracio In primo secundo ostenditur
affectio priorum amplius desiderata ibi Multi
enim dixit Tercio subiungitur preceptio mandati va-
let conseruari ibi Ait et dixit ad eum In lege
quid scriptum est Circa primum Sciendum est quod bonum
premiale congruum potest dupliciter commendari Uno
modo per utilitatem presenciae eius Alio modo per desi-
derium exspectancium qui erant absentes ma-
xime si exspectantes fuerint viri commen-
dabiles et valentes Et hoc modo commendat

hic salvator bonum sue presencie Primo enim com-
mendat ipsum ex beneficio videncium dicens
Beati oculi Secundo ex desiderio exspectancium ibi
Dico vobis Commendat ergo primo ipsum ex
beneficio videncium cum dicit Beati oculi qui vi-
dent que vos videtis Ubi advertendum est
quod duplex est beatitudo Una que iam habetur in
re et hec attenditur penes claram visionem
divinitatis in se Et hanc habent soli compre-
hensores de hac propheta loquebatur cum dixit
Beati qui manducant panem in regno dei Et
hec premittitur illis qui in domino moriuntur Apoc
xiiii Beati mortui qui in domino Alia est beatitudo
spei quam scilicet quis habet per spem firmam de prove-
niendo ad premia beatitudinis Et hec convenit
omnibus illis de quibus dicitur Mat v Beati pauperes
spiritu quoniam ipsorum est regnum celorum Beati mites etc Et
convenit generaliter omnibus illis qui mandata dei
observant sicut illud ps Beati immaculati in via qui
ambulant in lege domini De hac utique bea-
titudine dicitur hic Beati oculi qui vident que vos videtis
hanc beatitudinem optabat Thobias cum
dixit Beatus ero si fuerint reliquie seminis mei
ad videndam claritatem Jerusalem Et autem dicit
Beati oculi qui vident que vos videtis triplicem potest habere
intelligenciam Una quidem de visione
interiori qua per fidem illuminati apostolorum
oculi videbant impletum quod sancti patres ex-
spectabant implendum Et dicuntur oculi
apostolorum beati non pharisaeorum sive illorum qui Christum
viderunt et non intellexerunt Alia intel-
ligencia potest esse satis conformis predicte
quod oculi sint ex hiis que immediate precedunt
Salvator enim premiserat Abscondisti hec
a sapientibus et prudentibus et revelasti ea
parvulis Hec autem dicens confirmavit quod occulta
dei sacramenta Christo altissima notitia tam
personarum parvulis revelata reddit beatos
in spe illos quibus revelantur Et quod
discipulos suos parvulos dicit revelacione
commendat et notitia dicit Beati oculi qui vident quod non
Christus enim cognoscere sacramenta que reve-
lantur parvulis quibus me et patrem revelavi
Tercia intelligencia potest esse que includatur hic aliqualiter
visio corporalis ut sit sensus Beati
oculi tam mentales quam corporales qui vident
que vos videtis hoc est qui intelligunt in me

mysteriu incarnacois. ꝛ corporales
q videt extiguuati te ipaz psentez
ꝛ cu hc videt opacoes pntes a me fi
q videtur diuinitate latentez hc n mo
pt d' x visioe intelligi exultasse illu
sene symeone cu dixit Viderunt ocli
mei salutare tuu hc est mo viderut
illi d' qbus dr Io. j. Et vidim gl'az ei
q' vnigeniti a pre Deinde cu subdit
Dico n vobis q mlti reges ꝛ ph c ma
nifestat desid'm expectacois ut ex
hc ꝯmedet bonu sue pnac Cu ei
aliqd desidat ab insipietib' l' leuib'
psonis vl' est ab hys q st sub n passio
nib' pctoz desidia istoz ut tles st
no arguit nobilitate n bonitez in
re desidata eo q tles plg appetunt
bonu appns q existes Cu qu aliqd
vehemt desidat ab ill' q illumat sut
notica vitati. q ornati st hitu scitat
q est statu excellete tenet i regno
mudi talu desidia ꝯmedat bonu
desidatu. q tles i desidando ſm q
tles st no deviat a bono vero Et hoc
mo ꝯmedat x c bonu pnac sue qa e
desidatu a vir illuiat ꝯtu ad noti
ciaz vitatis Io pmittit Dico n vb q
mlti pphe Itm qa e desidatu a viris
ppinis ꝯtu ad excellecia digtatis
Io adiugit Et reges Itm qa desidatu a
vir ornat hitu scitat Io Mathe
loco regu posuit iustos dices Mlti pphe
ꝛ iusti Et mito vtu istoz p altio po
nit qa illi vei reges st qui p iusticia
se ꝛ alios regut ꝛ est Illi vere vere iusti
st q s' ꝛ alys possendo vita i oibus
recta tenet Et hc bn insinuat Bed
d Mathe apcis pphas ꝛ iustos appl
lat Ipi n st reges magni q teptaco
im suaz motib' no ꝯsenciedo nec
suctube s' regendo pee nouert At
tendend e q istiz dt pphas ꝛ iustos
voluisse vide q videbat apli nec tam
viderut Et silr audie qd' apli ꝛ tn no
audierut Ord' hc mo vecu fuit Ipi n
a lõge q̄ pspectu ꝛ i enigte pncia
x i carne aspicietes ꝛ ea itelligent

nciaz hnane saluti suo desidio cu
piebat vide cu putez Vn clabz Dd'
Ounde nb dne mias tua ꝛ salure t.
da nb Et ysaias vt dirupes celos
ꝛ descendes Doctria est eis nouerut
salubre ꝛ io desidabat ea suo studio
Cu qui ipoz i tpe adhuc no venerat
plenitudo tpis q deg ho fri disposuat
io n viderut n audierut lz mistiu
x futur p spm s edocti psciuis ꝯde
ꝯgnouissent ut dt Cris Ite scda
ps pn' Et ecce qda legispitus 1c
In q describi affectao pnus apparet
desidati Vbi ꝯsidanda e pmo psone
ꝯdicio 2o dubij interrogao Consideracio
quid' psoe ꝯphndit liale notiaz legis
suphaz claroz incet ꝛ silitatez itencoz
cordis Cophndit go pmo ꝯdico psone
litterale notiaz legis de q dr Et ecce qd'
legispitus vba quid' legis tenes sed vim
legis ignoras Sic n dt Ambo sr luca
Iste n d'mo cozerat q ignorab in
stiaz dei ꝛ sua voles ꝯstitue iusticie di n
st subiecti Et itm d'ill' Ro. i. dicetes se
sapietes p notiaz liale legis stulti facti
sut ppr ignoraz spual' intellcs eiusde
Cophndit 2o psonal' ꝯdico supba cla
rom incet ppt qd' addit Surrexit ut
clar qua hebat intelig manifestet per
eleuacoe actu extior Cophndit tcio
silitatez intencois cordis q dr Teptans
eu Cis tepter ab aliquo aypnti bono
iapit Et io iste teptator sub desidio
vite etne habede palliat intencoez
suaz q blandic ꝛ lauda xpm dicat
Mgr qd facie vita etna possideb
Potuit at h q to moui ab isto legispito
ppt vba q̄dez q pmiseat istiz dices
Gaudete at q noia vra scripta st in
cel' vl' ex hs q disci speca' dixit Bti ocli
q vi c Vez qm pusa cat itemo huq
teptatoris io ad malu fine ordinabat
sua interrogatoez Ad huc st ut cusdam
audiens quo possidet vita etna noua
viaz ad hc instituet sic noua videba
pdicatie doctrina Ac p hc legispitg ca
lupniai posset xpm i hys que pncipa

ptinet ad salute doce ꝯtra moysi
vl' forte io interogat qd faciens vitam
vitam etnam ut sileando se legis igna-
rum interogatus a xpo de lege rnderet
recte legis pcepta et ph' laudaret ut
prudens et legisperitus Nec d'alio iudicat
facere ꝯtos qz d' vita etna pt duo pmo
qa sciebat xpm loqui frequenter d'vita et-
na ill' q sequebant xpm 2o ut quida
silet sanitatez qa quit d' ptinentibus
ad salutez Sec 3a ps pn'cip At ie-
dixit ad eu In lege qd scriptu e In q
describit pfecto mandati vtilit' ꝯsua-
ti Cm qua pte tal' ordo ꝯtinet pot
n po ꝯtinere legalis interogatio
2o sufficiencie eius explicatio i ille aut
3o explicaciois ꝯappbatio i dixit q i Recte
2o qs pmo sit hoim declaratio i ille
at volens vel sic po pitus de ꝯtinencia
legis interogat In pn'o 2o legis suffia-
cientia explicat i ille aut 3o illius
explicatio appbat i dixit qz illi Recte
2o oms sit in pmo declarat i ille at
po go legisperitus d' legis ꝯtinencia intro-
gat pt qd' i e scz ihs dixit ad eu In
lege qd scriptu e quo legis intrrogat
aut ut ex sua rnsione colligat quar
vitam etnaz possidat vl' ab ea excluda
Et io dt Glo q ꝯsto interogat qd scpt
e ut ex suis responsis vl' iustificet
vl' dapnet Veru no simplr interogat
q scriptu e s adiungit In lege ut ex
hac fallacias temptatoris excludat In-
tendebat n iste temptator aliqd audire
a xo qd no ꝯtinet in pceptis moysi Et
io xps i'mittit ad lege ostendes q lex
ꝯtinet qd' obsuatu pducebat ad vita
d' qua iste qsierat Deinde cu dt Ille
rndens dixit Diliges dnm deu tuu
ex toto corde tuo ic explicat suffias
legis vbi optet vide hus scriptue ꝯtinen-
cias sufficiencias potencias et differencia
Continencias quid' qa Ex toto corde ex
tota aia ex tota mete et ex oibz vibz
iubet deu diligi Eo qo n totu hoiem
et oms vires eius dilcco di s' vendicat
nullus locus r'linqt i hoie ad diligend

aliqd qd' spectat di dilcoz Scimus n-
mirum diligi deus qn aliqd no relatu
ad eius dilecoz amat Vnde qd' bene dt
Augus i li' ꝯfs Minus te amat qui aliqd
tecu amat Si go cor hois diuisu sit
p amores ut scz deu diligat et cu hoc
amat aliqd qd' ad deu no refert n' or-
dinat Iste no implet ꝯtinencias hui'
pcepti Et io bn dt Basilius Cu dicat
tota aia incepta no recipit sectio-
nez ꝯtinuaz dilectois i infinitis expe-
deris plano hoc ti netio a toto deficiet
Sicut vase aliquo liquore pleno i quod
emanat foris itantu mire e plenitu-
dini d'rogat Sic et aia i qntu emana-
uit ab ipsius dilecoe ad illicita i tantu
mtrum e amorez diuinu Vlterius qd dt ex
oibz vibz t sit quidaz vehemete cona-
tu ad deu diligendu ꝯtinuacoe istius
mandati Vnd Theophi hoc go intelle
a q opts nos oem vtute aie diuino
amori subice et oe velut i me r'misse
Vn addit Ex oibz vibz tuis Sed quid
significat i dilecoe di ista distinctio ex to-
to corde ex to aia et Noto q sic ho
pt gradu nobile que tenz i rebz hec
i se vtutes vegitatiuas q ipse viget i
corde Vtute sensitiua q viget i aia
Vn aiatu ab iaiato ipse dimoset sesu
3o hec vtute roales et itellectiuas q viget
in mete Et qm quatuor viuim sentim
et intelligim ad di amorez rferre debem io
dt Diliges dnm deu tuu ex toto corde
tuo et ex tota aia tua et ex to mete tua
Vez qm oes iste vtutes sil' collecte debet
velut ad deu ordinari io adiungit Et
ex oibz vibz tuis Et h expoicio pot
hri ex dictis Greg Nisseni Alio pot
intelligi ut p totu cor pencos qd r'st
dz appetitus et desideria intelligat sic deu
amari ab hoie ut i eo no rmaneat a-
mor aualicie ad res tpales p totaz
aiaz apt quia resedz ꝯprehensibl' vtus
ad delectabilia gustus et tactus intelligat
di amor sic occupare aiaz ut nulli pne
delectacoi relinquat locus p tota mete
apt quia rsidz queda eleuao hoius

sup se intelligit dī aor sic desidari
ab hoīe ut ī ipo solo totalit' glorietur
Ut sic p totū cor excludat' auaricia. p
totā aīā carnis concupiscēcia. p totā
mente supbia ⁊ vana gl'a Et hec
expositio insinuatur ī dict' sc̄i maximi
epi sub h' v'bis Cū hac g° intencōe
trina ad deū dilc̄oē lex pcīctat ut
auellat nos a tīna mūdi habitudīe q̄
respicit' ad possessiōes ad gl'az et ad
volupta'es in qb' tēptatus ē et cristus
Alio° pt intelligi Ex toto corde n sic
exponit glo. ayt 22 Ex toto corde tuo
id ē ex toto intellcū sine errore. ex tō
aīa i. tota volūte sine contradictōe. ex
tota mēte i. memoria sine obliuiōe Ex
oib' at' v'bis t. addit' ad exprimendū
vtem conatū quo intg ⁊ extg demus
se i ad amorē dīui Hic g° hec pcep
ti huius ɔtinencia T° optet vidē huius
pcepti sufficienciā vbi aduertendū q' ea
sola st dilgēda ex caritate q̄ pnt pticipa
pāe felicitatē ēternā vl' ipaz hīe per
essenciā Cuius ra° ad pns pt viddi ex h'
qd' dr ab apl'o 1 Cor 13 Carit' nunq̄
excidit Cū g° habitus ⁊ ipetus ⁊ for
malis ra° eorū ɔsistat qui eorū ē habitus
dz ee ppetua Cū g° cuius ipetu tēs
h't et dilgibilia ex ipa debet h'e hīe
q' sunt ordinabilia ad eīnitatē in qua
pnt pcipē illud bonū qd' eīnis respicit
p° sic vidm̄ q̄ueniāt dilgibiles Talia
at n° st' nisi tā s'c deus q̄ h't bonū
illud p eēnciaz ipe ho q̄ diligit et
h' ɔtingit ad aīaz pn° ⁊ deinde ɔtingt
ad corpus q' ɔtingit eīt sctm irrōmple.
T° ie q̄ pt pticipaē cū eo id bonū sc̄z
pxius Scriptura g° dilectorz dī sui et
pxi sub pcepto ɔphēdēs dt Diliges
dnm deū tuū ⁊ pxm tuū sic tecipm
sufficient' regulat' hoīez ɔtingt ad ea
q̄ diligēda st' ex caritate T° oz vidē
huius pcepti potenciā Nāz vr' impossle
q' ī h' mūdo hō ferat' in deū toto corde
to aīa ⁊ tota mēte Cū ei aīa nātā ad
multa distrahat' q̄ impediūt illā ta
intensā dilcōz dei Dicendū ergo ē

q' pceptū de diligēdo deū mō pdicto
ad h' datū ē ut hō conetur ⁊ ichoa
tiue incipiat ipm pficē. ⁊ ea q̄ impe
diūt eius ipleōz studeat a se abdicaē
Ad h' aūt faciendū h't mltz adiutorium
P'm ē quedā vis seminalis q̄ plātata
ē in nobis a nā diligēdi bonū Oia
eī bonū amat ⁊ appetiut. ⁊ io ma
xime bonū ē maxie diligendum
S'm ad h' adminculū ē multorum bnficiorum
recepcio Tciā n. ra° q' nā dictauit
nos debē diligē bnfactores Cū g° deū
habeam' tantū bnfactorē ut ab ipo
acceperim' q̄cq' sumus mito dēs ip dilige
eo mō quo pceptū ē Vn bn dr' com
ctm' ex hoib' ad deos ē aīcīnā ut
ad bonū supexcellēs bene n fecerit
Aliu' at dici posset q' aliq̄ pcipit' ut
omni tpe fiuet'. sic sunt ea q̄ pcipiunt
ī pceptis negatiuis Aliq̄ aūt pcipit'
ut p loco ⁊ tpe obsuetur. sic st ea q̄
pcipiunt' ī pceptis affirmatiuis Cū g°
h' pceptū ē affirmatiuū Et io eius obs
uancia dz sic intelligi ut scz homo eo
qd' pt cor cogitarē vl' aīa desiderare
vel mēs recordari vl' vires opari dei
dilcōm nō deserat Vel aliu' dicendū
q' aliqū aliq̄ pcipit' ut obsuetur. ali
qn aūt ut desiderēt hō eē ī statu illo
ī q° possit illud iplē si sibi occurat fa
cultatē eius p aliquo statu Cū nāq̄
g° ī hac corruptibili vita hō nō po
ssit pceptū pdictū sp iplē tm vtilit'
datū ē ut videt hō q' ī hoc statu
succubit ⁊ a potēcia iplēdi ipm de
ficit. desiderēt eē in statu 1° felici in
quo ipm ɔtinuo potit' iplē Potens
eē exsequēdi mandatū d' ppī dilcōne
videt' hō hīe ex natiuā Vn Cirillus
Cōtr' at a dō potentiā ad h' exsequēdū
mandata Nōs aūt nō nouit qm̄ ma
suetū ⁊ ɔmitatiū aīal ē hō. nō at
solitariū ⁊ siluestre Nichil n. tā ppriū
ē nāe q' admoīcez ɔmictē ⁊ mu
tuo idigē ⁊ ɔgruatū diligē Quorum g°
semices nob' dūs tradidit seīnā
hō̄ ɔtem' at fructus requirit

Co optet vidê hou pceptor dicas q e
q in pcepto dino no limitat modus
sed dicit ex toto corde tota aia to mte
i oibz vibz pcepto sui a pxi ẽ pferz
modus sz sicut terpm Ca dicti vo pc
acipi ex hys q stati dicta st Si em
caritas respicat bonu beatificu dic
pma zom diligibil' ic dz diligi sine
fine mo q illa bonitate habz sine
fine hc ẽ dns deus Et ic finito mo q
pt eas peicipac finite. a iste ẽ qlz
homo a eet eius pxius Deinde in co
cludit Dixitq illi Recte rndisti pont
apbacio rnsionis In qua qd' apbare
et quẽrit a qen rnt salvator Quen
ti quid' qa teptator eat et io ipi se
rndet ut fallat ipius astucia gpinat
qa ad hc ut vita eternaz heat suffic
dr ee observancia madatoru Sz qen
d' vita etna acipienda sat fit qn
pfectu it' regni celesti ouidi dilecto
dei a pxi Et io ait Hc fac et vives
vn Glo pfectu it' regni celesti ont
dn legisperito d' dilcoe di et pxiui
supta pponeti rnt Hc fac a vives it
Deinde cu dr Ille at volens iustifi re
sepm Glo sit pxius hoi declat ubi
tal' ordo ab eccl tn fuat Pro em de
scribit qtoz sindicentis In pue 2o pa
bolaz satisfacit i Cuspices at ic
3o adaptacoz gcludentis i Glo hom
trm sup' go dr sic Ille aut volens iu
stificare sepo dixit ad ihm Et qs ẽ mes
pxius Ille legisperitus putabz se adeo
iustu sapientez a pfcm q no estima
bat se pare habẽ Et io interogat qs
ei pxius q potit ei cõpari i iusticia et
sapia a pfecoe. cu pxius dicat qua
daz eqlitatez cõparacoe Et hc forte
estimavit d' se ex vbis dni dicetis Recte
rndisti vn dr Cirillus laudatus
legisperitus a salvatore q recte rndisset
i supbiaz prurupit nllum ẽ pxium pu
tans ee qi ns eet ei i iusticia gparandus
Attendendu ẽ h' q supbia a ypocrisis
vicia st ẽ valde iuice affina a ideo
vnu facile nascitur ex altero Unde

legisperitus iste q pius eat ypocrita p
silatuz estoz ex q ad teptandu dnm
accessit p ypcas reputacoz i supbiaz
elatus ẽ vn Cirillus Cõvenit i eu
qrtamo alienati vicia a fallacia qua
teptando qsierat ad arrogaciam
lapsus Attendendus 2o q tn supbia qz
arrogancia oculum hic obnubilac mta
lẽ Et io legisperitus q ex hys q legãt
xpm cognoscẽ debebat. p supbiaz a
ypocrisim ita obcecatus fuit ut ipm no
deu s hoiez tm existiaret et in
tantu roe pvatus ut que homiez
qfitebatur pxim no putaret vn Glo
cum putabat se no aii deu sed aui
hoiez sciẽ nc ipm quẽ mgrm vo
pxim recognosceret Et vẽ ignorat se
habẽ pxim a eqlez i iusticia. qa no
credebat in xpm sic dr Amb Qui aut
xpm nesciat legẽ ignorat illã virtutẽ
qua lex pnunciabat ventura Deinde
cu dr Suspicies at ihs Adiungit
pabolaz satisfacientem In q sb silitudine
hois descendentis ab ierlm i yericho et
incidentis i latrones q despoliatum pla
gis ipositis semivivum i linqntes abiert
fiat pm hoiez spoliatu gtys i nalibz
a decorys vulnatu Sz cu tn sacdote
q levita nuaz no prautẽ q tn pxi
debebat ee vulnato. tn ipr geri q
israhelite erat sic ic vulnatus. qm
ipt officiu qa eis cõmissa cãt cura
ipli gubnandi Samaritanus autez
prauẽ nuaz vulnato i q eat tnc
silitudo natiẽ a gpa mne Concludat
ex hys q pxm efficiat no ppinquitas
gnis nc dignitas ptatis s pocius gmi
tas nac a uitas indigencie Ac p
hc sic nus ẽ mẽ pdictus a q vulna
tus exaudit ita nus ẽ qui pxius iure
debeat reputari Dicit go Homo qda
sz adaz a i ipo totu genus hmanu ab
eo p vnm nac ppagandus Descendit ab
ierlm i iericho i. a visioe pacis etne
q sit p ierlm q interptat visio pacis
Descendit appetendo inferiora boa in
defectus multiplices peccoz q dscens p

iericho transiit q̄ interptat̄ luna a luce
deficiens quia solē nō aspiciat. Ita adā
ī defectū peccatorū ꝛ gr̄e carēcie descē
dit quia solē diuini luminis p inobiaꝫ nō
aspexit. Et incidit ī latrones i. āgelos
noctis ꝛ tenebris q̄ merito dicunt̄ latrones
qui latentes ꝛ qđ alioꝝ ē rapiūt. Et
eū despoliauit eū donis ꝛ gr̄ys qui
vestibꝫ gr̄uitus q̄a gr̄is a deo collatis
Et plagis ipositis i. ī uulnibꝫ homīe
vulnerato Abierunt s̄. nō a temptacione
cessando Semiviuo relicto. Vel sicut
Augꝰ expoīt ꝰ q̄onibꝫ euūg̃ Spolia
uerunt eū īmortalitate. ꝛ plagis ipoī
tis peccata suadendo sive relinquendo ꝓni
tates ad malū. relinquunt semiuiuū
q̄a ex pte q̄ pt intelligē ꝛ ꝯgnoscere
deū viuus ē hō. Ex pte q̄ peccatis ꝯtabe
scit ꝛ p̄mit̄ mortuus ē. Vel semiuiuus
relinquit̄ q̄ꝛ liberū arbitriū hꝫ homo
vulneratū in tm̄ q̄ ad etnaꝫ vitaꝫ p se
redire nō pt. tm̄ sua dāpna pt ꝯgnoscere
sentire sic q̄ q̄ relinquit̄ semiviuus
Sꝫ hūano gn̄e sic vulnerato spoliato
ꝛ semiuiuo iacente. Accidit ut sacerdos q̄
daꝫ descenderet eadē via ꝛ viso eo ptē
riuit. Cr̄a sacerdociū legis qđ incepit ab
aaron nō potuit hūano gn̄i lapso
subuenire. Vidit q̄dē eū qui defectum eius
ꝛ peccatū ꝯgnouit. sꝫ q̄ꝛ vidē potuit sa
nare nō valuit. Similit̄ ꝛ leuita cū eēt
secꝰ viaꝫ ꝛ videret eū ptransyt. Cr̄a lex
moysi īsinuata p leuitaꝫ ꝛ eē yͤthara
visio p eūdē fecit vidē quid peccatū hu
manū gn̄us potuerit. Cr̄a p legē ꝯgnīo
pcci vt dr̄ ro. 8 Cr̄a erat secꝰ viā id
ē iux̄ vitate ī lege descriptaꝫ sꝫ curaꝫ
vpm̄ sanare nō valentes gemendo
ptransierit. Samaritanus aūt q̄dā id ē
x̄ps q̄ fr̄tur p samaritanū q̄ inftat̄
custos. De q̄o dicitur in ps. nisi dominus
custodierit ciuitatē. Iter faciens s̄. ī carne
assumpta. Cr̄a ut dr̄ in Actibꝫ Qui ptran
siuit benefaciendo ꝛ sanādo oēs oppssos
a dyabolo. Venit secꝰ viaꝫ. Cr̄a factus ē
homīi mortalitatis susceptione vicinꝰ
Et fuit secꝰ viaꝫ hūane nature per
carnis susceptionē. Sꝫ tm̄ fuit ex̄ via
p cīrcūdaꝫ culpe carenciaꝫ. Sꝫ ut q̄ de
ipā dictū ē ī ps. Beatus vir q̄ n̄ abyt
ī ꝯsilio impioꝝ ꝛ ī via peccatoꝝ n̄ stetit
Sicut ergo x̄s factus ē homini carnis
susceptione vicinus ita ꝛ nūc collacōe
doni sic videns eū mīa motus ē. Cr̄a
ꝯs hūanū genus tn̄ vulneratum
delictis et spoliatū gracys mīsrodit̄
ei ꝯpassus. Appropinquit eidē. ꝛ sacramentis
ewāglice gracie. Alligat̄ vulnā eius s.
gn̄is hūani. Infundens oleū id ē tribue
do spem venie qui infudē oleū nūc
Et vinū hꝰ ē seueros delctos ad boni
opandū. Vel infudit oleū pmittendo
remissioꝫ peccatorū ꝛ regnū celoꝝ cū dix
pnīaꝫ agite appropinquabit n. regnū celoꝝ
Vinū aūt infudit īminando timoꝫ ex for
midine cominacois iudicy ꝛ pene cū
dix̄ oīs arbor q̄ nō facit fructū bo
nū excidē ꝛ ī ignē mitte. Et hec ē
exposicio Amb. dicentis. Sic oleo fouet
ī remissione pcti sic vino ꝯpungit dinū
ciatione iudicy. Vel infudit oleū p con
sciōm mansuetudinis sive hūanitatis
Vinū aūt p excellenciaꝫ opm̄ deitatis
Et inponens illud ī iumentū suū. hoc ē
corpus suū. Cr̄a peccata nr̄a ipse ptulit
ī corpe suo vt dr̄ ī pe. z. Vel iposuit
eū ī iumentū suū qui hoīꝫ fecit credē
sue incarnacois mistīm ī ipe n. dr̄ ī ps.
Vt iumentū factꝰ sū apt̄ te ꝛ ego semp
tecū. Vn̄ Augꝰ de q̄onibꝫ euū. Iumentū
ē eius caro ī qua ad nos venire dignatꝰ
ē. Imponi iumento ē ipaꝫ incarnacoem
xpi credē. Et duxit assumptū hoīeꝫ p fidē
vel remissioꝫ peccatorū factam ī baptismo
Duxit illū ī stabulū id ē ī ecclesiam
q̄ lassatos ac vulneratos ꝛ a latronibꝫ
spoliatos recipiens reficit donec ī pr̄iaꝫ
reuertant̄. Et bn̄ dr̄ ecclia militans sta
bulū ꝛ nō domus. q̄ꝛ sic recipit viatores
ut sectores nō careant delictoꝝ. nec ipaꝫ
q̄s existiet pr̄iaꝫ sꝫ potius adhuc viaꝫ
Vn̄ Glo. Nō domū sꝫ stabulū vocat q̄
noīe inficias ꝛ sectores hꝰ vite sigt̄
nec hō ī hoc exilio tm̄ ī pr̄ia gaudet

Sed quia ductus ad ecclesiam p fidem et
fidei sacramenta recepit tamen immediate sa-
nitatem q̄ mitincta venit ideo bene
subiunctum est Et curam eius egit Ergo
curam hominis voluntas a diabolo
curam cum eum promovit nec precepta con-
tempnet quod accepit Et altera die id est
die ascensionis sue vel altera dies est qui
homines sanatum per gratiam dimittit operari
p libero arbitrio et vivere sub regimine cor
quam in ecclesia sunt prelati Et hoc est quod subdit
protulit duos denarios et dedit stabulario
duo denarii sunt duo testamenta vel duo
caritatis precepta vel fides divinitatis et
humanitatis quam danda stabulario quando
cuilibet presidenti vel doctori ex officio in ec-
clesia committuntur cum per officium est
commissa cura subditi vel populi gubernandi
Et ideo ei precipitur Curam illius habe Et ne
remissius hoc faciat sed potius concitetur
ad plures operandi quibus ex officio videtur
incumbere adiungitur Et si quid supererogaue-
ris ego cum rediero reddam tibi Supererogauit
paulus qui ad corinthios scribens
ait I ad cor De virginibus preceptum
domini non habeo consilium autem do tamquam misericordiam a
deo consecutus Item supererogauit quando
predicans evangelium propriis manibus acquire-
bat victum cum tamen liceret ei ab hiis
quibus predicabat necessaria vite accipere
Supererogant doctores ecclesie qui novum
et vetus testamentum ad utilitatem fidelium
continuo exponunt et ideo hii cum rebus
bones accipient in futuro Expositio
predicta scripta est de dictis Augustini in libro
questionum evangeliorum Deinde cum dicit Quis
horum trium tibi videtur etc describit adapta-
tionem conclusionis In qua adaptatione ponitur
primo percunctatio cum subiungitur Quis horum
trium videtur tibi proximus fuisse illi qui incidit
in latrones Secundo adiungitur vallatorum
responsio At ille dixit Qui fecit misericordiam
in illum Tertio subiungitur instructiva conclusio
cum addit Et ait illi Iesus Vade et tu fac si-
militer quia quamvis conclusio determinat omnes
homines proximos indicando tamen exhibendum
est nunc officium si indiget Et quia

nullus est homo cui sit nunc beneficium tem-
poralitatis denegandum et ideo nullus homo
a proximi ratione excluditur Dicit ergo
mandatum de proximo diligendo omnes obligat
ut non possit ab eo absolvi propter igno-
rantiam dicendo Quis est meus proximus cum
omnis homo secundum conclusionem hic positam proximus
sit censendus ac eidem nunc beneficium pro
loco et tempore sit exhibendum Ad quod nobis
adimplendum gratiam donare dignetur ille qui
se misericorditer exhibuit homini sauciato
Ihesus Christus qui est in secula benedictus Amen

Dominica decimaquarta

Factum est autem dum iret Ihesus
in iherusalem transiebat per samariam
et galileam et dum ingrederetur
quoddam castellum occurrerunt ei decem viri
leprosi Lucas XVII Anima dum est corpori copu-
lata consonum est quod per similitudinem rerum
visibilium ad cognitionem invisibilium perdu-
catur quod bene ostendit apostolus Ad Ro primo
cum dicit Invisibilia dei per ea que facta sunt
intellecta conspiciuntur Cum ergo deus invisi-
biliter sanat interiores infirmitates ut
ad huius sanationis notitiam perveniat intellectus
hominis considerando et intelligendo modum quo
confertur medicinalis sanitas corporalis Et
hic est quod in presenti evangelio ponitur et devo-
tio supplicantium et ipsius christi obedientia
sanandorum beneficium sanitatis recognitio
illius qui gratus extitit sanatorum redar-
gutio ingratorum et perfecta devotio Ad
hoc autem ista ponuntur per ordinem in descrip-
tione corporee sanitatis ut mens huma-
na intelligat quod spiritualis sanitas
accipitur per devotam supplicationem per
condescensionem et per humilem subiectionem
qua collata dicitur sanatus esse gratus de
beneficio Nam ingrati merentur redargui
et grati merentur in beneficiis ampliari
Sic itaque predictum evangelium habet quatuor partes
Primo describit modum sanitatis collate In prima
primo affectum venit rogantium ibi venit ad eo
Secundo excessum voluntatis largitoris ibi Et ecce reddere
Tertio perfectum iter divote ibi Ait ille Surge
Describit itaque primo modum sanitatis collate Circa quod
primo introducitur descriptio loci

1º desiderium beneficii
2º confessio defectus proprii
3º postulatio beneficii

Descriptio igitur loci ponitur sub hiis verbis. Factum est dum iret Jhesus in Jerusalem transiebat per mediam Samariam et Galileam. Hoc autem factum est non casualiter sed potius ad propositum ut dum per illa loca transiret opportunitatem sue presencie exhiberet illis qui suo beneficio indigebant scilicet leprosis. Et significanter transit inter Samariam et Galileam. Sicut enim dicit Glossa discordia erat inter Samaritanos et Iudeos. Ut ergo innueret quod vellet eos ad pacem reducere per fidei unitatem inter utrosque transit ut utrosque coniungat in unum. Deinde cum dicit Et cum ingrederetur quoddam castellum occurrerunt ei decem viri leprosi qui steterunt a longe describitur desiderium beneficii. Christo enim ingrediente castellum propter hoc solum decem viri leprosi occurrunt eidem quia desiderabant eius beneficio consequi sanitatem. Isti enim propter [illegible] morbi extra civitatem habitacionem hominum morabantur. Quia sicut morari faciebat contagio atque informitas passionis. Et sic dicit Glossa postulabant transitum Jhesu sollicite donec advenientem Christum viderent desiderantes scilicet ab eo consequi sanitatem. Deinde cum dicit Qui steterunt a longe describitur confessio defectus proprii. Nam ideo de longe steterunt quia reputabant se immundos propter quod erubescentes accedere et tanto domino appropinquare. Unde Theophilus Steterunt a longe qui verebantur de immundicia quam eis imputabatur. Putabant enim quod Christus eos fastidiret ad modum aliorum. Et bene congruenter proprii defectus sequitur ad desiderium beneficii quia quanto melius suum cognoscat defectum avidius debet desiderare remedium beneficii. Deinde cum dicit Et levaverunt vocem suam dicentes Jhesu preceptor miserere nostri. Describitur beneficium postulatum scilicet sanitatem. Et hoc postulatur cum vehementi desiderio quia levaverunt vocem suam. Magnus enim clamor intendi signum est magni desiderii. Ut quod dicitur in psalmo Domine deus salutis mee in die clamavi et nocte coram te. Ubi vehemencia sui desiderii ad salutem consequendam expressit. Postulatur ergo ista sanitas cum fideli oracione cum dicunt Jhesu preceptor. Ergo hic autem

quod non assenciunt eum ut mortalem sed ut salvatorem quia Jhesum. Et ut dominatorem quia preceptorem cum sint fideles ostendunt. Unde Theophilus Non simpliciter observant neque rogant eum ut mortalem vocant enim eum preceptorem id est dominum quorum pene videntur hic oppinari dominum. Postulatur ergo hic sanitas cum sermone pio cum dicunt Miserere nobis. Et iste sermo eis convenit tum propter eos quos [illegible] tum rogant propter eos quod quia erant in miseria constituti. Nichil autem convenientius postulatur a misero quam misericordia. Nam et miseris maiore misericordia [illegible] est. Ergo propter aliud quem rogant conveniens est talis sermo. Nam ipse est qui ex misericordia quam compassio est miseris misericors factus est nobis Christus dicente angelo ad Joseph ait in vocabis nomen eius Jhesum. Ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum. Clamant ergo postulant misericordiam invocantes Jhesum id est dicentes nomen Jhesu [illegible] salutem curavit. Et sciendum est quod corpore longe fuerunt corpore tamen propinqui fuerunt affectione ac devotione. Clamant ipse est dominus [illegible] cum. Deinde cum dicit Quos ut vidit dixit Ite ostendite vos sacerdotibus describit obedienciam [illegible]. Et hec obediencia duo insinuat et tamen prefigurat. Insinuat primo quod Christus non veniat solvere legem sed adimplere dum mittit illos ad sacerdotes quos lex de sanitate recepta vel non recepta reliquiebat iudicio sacerdotum. Unde et illum qui a lepra sanaverat ait 8 legitur ad sacerdotem misisse dicens Vade ostende te sacerdoti et offer munus quod precepit Moyses in testimonium illis. 2º ista missio insinuat quod obedientes Christo iubenti sanari debebant eo quod ad sacerdotes misit eos. Secundum eis insinuat quod prudo (?) Christo iubenti sic sanarentur quod a sacerdotibus mundati iudicarentur. Quod verbum insinuat evangelista cum addit Et factum est dum irent mundati sunt. Theophilus Qui iubet eis quod irent ad sacerdotes non aliud innuebat nisi quod debebant curari. 3º autem quod ista missio prefigurat est quod lepra sunt hereticas doctrinas per istos leprosos publice heretici designantur quorum vicium si ad veritatem fidei convertantur deus sic curat quod tamen misericordie

relinquit officium eos reconciliandi et fide
libus ceteris annunciandi Et ideo dicit Augustinus
de questionibus evangeliorum sacerdotium iudeorum
figura fuit sacerdotii quod est in ecclesia
Ceteros autem vicia per seipsum intrinsecus in
conscientia dominus sanat et corrigit Doctrina
vero vel imbuendi per sacramenta vel katheci
zandi per sermones ecclesie tributa est Et ideo
expressio ad comparitionem faciens dicit Ambrosius
heretica pravitate vel gentili superstitione
vel iudaica perfidia vel fraterno scismate
a dei gratia mundatus caruerit necesse est
ut ad ecclesiam veniat colorem fidei verum
aliorum similem ostendat Unde paulus ad
ananiam Cornelius ad petrum mittitur
Ceterorum vicia dominus in conscientia per se ipsum sanat
Secundo 2a pars principalis Unus autem ex illis ut vidit quod mundatus est
ubi affectus devote recognitionis Et circa hoc quartum
primum est cognitio beneficii — Unus autem
secundum expressio laudis — Regressus
tercium reverentia mentis — ibi — Et cecidit
quartum graciarum actio vocis — Gratias agens
quintum despectio gentis — Et hic erat
Dicit ergo primo de respectu beneficii cum dicitur
Unus autem ex eis ut vidit quod mundatus
In domo dei hoc exigitur a creatura
ut recepto quod gratis datur gratissime hoc
beneficium recognoscat Nec decet recipientem
negligentem esse in cognoscendo vel obliui
osum de conceptu quoniam debet intendere in
receptum ut donatum sic statim gratus talis
autem nimio suo gratitudinis virtus est laz
zari et non per ingratitudinem ab eo divisus
est quia virorum mundi dicitur esse virtus Decem
hic intra unitatem fidelium positus cum
uncto suo creatori unitus est et ideo multo
est unus Unus autem ex illis ut vidit quia
mundatus est Vidit quidem qui per gratitudinem
beneficium recognovit Videt enim quia mun
datus est ab ipso eius voce tanti beneficii tota
tribuit caritate diligere Deinde cum dicit
Regressus est ponitur expressio laudis Con
gruum est ut omnes res que ab aliquo principio
procedunt ad suum redeant principium quantum
possunt Unde quod bonum datum est Ecclesiastes i Ad locum
unde exeunt flumina revertuntur ut iterum
fluant Et si hoc competit rebus carentibus
ratione Multo magis competit creature ratione
utentibus ut accepto beneficio creatorem ad
ipsum cum tot laudibus revertantur quoniam
gratus se reputat a deo congressus et eodem
modo eciam magnis laudibus ad ipsum redeat
sicut ab ipso magnum beneficium percepit
Quod bene iste vir deo gratus ostendit quia per
cepto beneficio sanitatis regressus est cum magna
voce magnificans deum Magna cum voce
magnum affectum devocionis eius insinuat que
glosa videtur quia ipsa deus magnificatur Et ideo
dicit Theophilus eius samaritanus in vicem vocis
emittebat benignitatis Deinde cum dicit
Et cecidit in faciem suam ante pedes eius describitur
reverencia mentis Certum quia decens est eius qui
reveretur sit prudenter atque humiliter tunc
est deo accepta In hoc ergo quod iste cecidit
ad pedes ihesu humilem reverenciam exhibuit
In hoc autem quod in faciem suam cecidit prudenciam
eius insinuat Nam qui retro se cadit non dis
cernit ipse ubi cadat Qui autem cadit in faciem
suam ubi se prosternat considerat et prudenciam
in suo casu consignat Propter quod sic dicitur hic in glosa
Qui in faciem cadit videt quo cadit qui retro
cadit non videt Boni ergo in faciem cadunt
quia humiliant se in hiis visibilibus ut ad in
visibilia erigantur Mali vero retro cadunt quia
cadunt in invisibilibus ubi non videt quis eos
sequatur Sic ergo iste in sua reverencia
prudenciam signat quia cadit in faciem propriam
humilitatem vero signat quia ad pedes domini se
prosternens nichil boni sibi attribuit sed bona que
accepit a Christo intima recognoscat Cum autem
reverenciam mentis tam prudenter quam humiliter
exhibuisset sequitur secundo expressio congrua
vocis addit Gracias agens Ubi sic dicebatur
describitur graciarum actio vocis Congruum quippe
est ut sicut iste voce ipsa mediante quam clamando
poterat Ihesu preceptor miserere nostri ista
sanitatem ab ipso ihesu eidem per vocem propriam gracias
ageret qui sanaverat Deinde cum dicit Et hic
erat samaritanus Ponitur despectio gentis ubi
gentes ipsa et inceptio nominis ab antiquo insinuat
Genus quidem samaritanorum satis vile erat illis
temporibus tamen a diversis partibus congregata et
samariam cum inhabitacionis translata Ad
insinuandum igitur quod genus indignitatis fideli

duoto et grato homini nisi ad dei gratiam percipiendam prout obedientie exposcit ecclesia Et hic erat samaritanus Et hoc est quod dicit Theophilus propter quod committitur quia nil expedit quemque placere deo et si de gratie perpetuo processit diuino bono generat proporcionem Tertio quod nobis insinuat genus de qua iste fuisse dictus est Inscripcio ex nomine istius aliqui nobis significat Nam samaritanus interpretatur custos Ille autem nonne prudenter et humiliter deo gratias agere quam custos ex omnibus sui non tamen semper se tollere sed coram illo a quo recepit qui tamen habet se deuotum mente prostrauit Sequitur tercia pars principalis Fudens autem ihesus dixit Nonne x mundati sunt et nonne ubi sunt In qua describitur expressa voluntas ingrate Ubi euangelista introducit Primo rememoracionem beneficiorum misericorditer collati Secundo redargucionem nimium euidenter ingrati ibi Et nonne ubi sunt Tertio discretionem specialiter velut manifestati ibi Non est inuentus Primo ergo rememorat beneficium misericorditer collatum dicens Fudens autem ihesus dixit Nonne x mundati sunt Sunt decem collatis beneficiorum indicat hos qui denario numero continentur circa per obseruacionem decalogi quia indicatur nec hic defectus autem ab ipsa decalogi obseruancia perfectus censetur Et ideo bene adiungitur Secundo redargucio ingratorum sub numero qui deficit a denario quia dicit Et nonne ubi sunt Nam secundum augustinum ingrati deo mundatori suo gratiam agendam pia humilitate non exprimunt silentes sicut illi de quibus dicit apostolus Cum cum cognouissent deum non sicut deum glorificauerunt aut gratias egerunt Sed tales in nouenario numero tamen imperfecti remanebunt Non enim indiget numero ut quadam forma veritatis coangustentur ibi Interrogat autem christus ubi sunt non quia nesciret utique ubi essent qui omnia cognoscit Insinuat per hoc ingratos de receptis a deo beneficiis non esse in sua approbacione et reputandos esse quasi non sint Tertio discernit euangelista inter statum gratiarum et ingratorum dicens Non est inuentus qui rediret et daret gloriam deo nisi hic alienigena Et bene inuencionem sociat cum reditu quia cum omnibus homo reuertitur a deo Eo quod omnes

declinauerunt Nullus potest dicere inuentus nisi qui ad deum reuersus est ad bonum ipse salus insinuat Luce xv Cum reuersionem prodigi filii ad patrem inuentionem perditi suisse concludit dicens pater et inuentus est Inuentus non erat quia ad patrem reuersus fuerat Aduertendum est etiam sicut superius dicebatur Et sicut non obest prophanum genus bonis et iustis Ita non prodest sanctitas parentum prauis et ingratis Unde illi qui ex gente erant israel sunt ix mundati qui non dederunt deo gloriam hic reprehensibiles ostenduntur Et alienigena commendatur Secundo ergo hic inuentus est Sequitur quarta pars principalis Et ait illi Surge In qua describitur profectum interior deuotionis Circa quam introducit primo confortacionem vigorosam Et ait illi Surge Secundo adhortacionem virtuosam ibi Et vade Tertio commendacionem gratiosam ibi Quia fides tua Primo ergo introducit confortacionem vigorosam qui ei dicitur Surge Actus enim surgendi quia erectionem importat vigorem quendam facit in surgente propter quod apostolus inducens ad vigorem gratie peccatorem clamat Ad Ephesios v Surge qui dormis et exurge a mortuis Et psalmista Surgite postquam sederitis qui manducatis panem doloris Deinde cum addit Et vade Introducit adhortacionem virtuosam Nam in via dei non proficere est deficere Non ergo sufficit surrexisse a peccato ad gratiam nisi et quis surrexit proficiat in virtute Ad hoc ergo profectum vigorat adhortacio qua dicitur vade id est proficere in virtute Deinde cum concludit Quia fides tua te saluum fecit Induxit commendacionem gratiosam vere gratiosam in qua uirtus fidei ipse saluus dicitur introducta Et sic de fide commendatur ille qui gratus reuertitur ita et de infidelitate arguuntur ingrati Hec de litterali exposicione sufficiant Moraliter autem sciendum est quod in homine est superior pars racionis que debet se regulare per eternarum legum consideracionem et hec pars dicitur intellectus qui dicitur ipso patre Est alia pars racionis inferior que debet subiecta superiori dictamini et custodire leges eius Et hec significatur per samariam que interpretatur custodia

Et e tno i hoie appetitus sensitiuus q
fert ad diu'sa delectabilia · et iste fert
p gallileam q interptat transmigratio ul
rota Et ista virtus visitata atq per
illustratoez ptis superioris ipius vaca
ons qui vadens istum medium transit p
ea q sut intima pti inferiori et appe
titu sensitiuo ons homi qui i quoda
transitu qd opetat ei sm pon ad et
vtutes qbus regulari debz vita mor
talis quam transiens p media sama
riam i gallileam Et tunc ingreditur
qddam castellum i · itinere qstare huiac
In eius ingressu occurrit ei cogitatus
ds p transgressore et mandator lep
i · macula peti inficeat tamen et vi leprosi
Ex hic aut qr qsciuus e ho suoz pcca
tor se indignum reputat ydo appro
pinquare et io se et suos affectus qui
longe qstitues diuidicat se longiquus
ee ab eo Lu c · n · mo publicanus se
qsiderans longe stabz luce 18 Et
qm tunc ho se vidz i magna miseria
qstitutum qpelli clamare et mitaz po
stulare ad Ihu preceptor miserere mi
Et tunc primitus ihs qd e nom salutis
qa prius ho in pdicc salutez querere
dz Bene ergo adiungit preceptor ut ho
se qgnoscat transgressoz precep ipius
Et qa a tali transgressioe no meruit
ppriis s di mia e sanandus hic e qr
tunc additur miserere mi Videns aut salua toz
i hoie cam naz q prius fuat ab eo aufsa
et io infectam · ad se pfcte qu'sam et sa
lute ac miaz postulare approbat et
remedium penitetie inspirando indicat
In quo remedio insinuat p'o voluntatis
peti detestatom dns Ite 2o vidua
qfessioz addens ostedite 3o ypam offe
sionem subdens vos sipls no alios ut
ho in qfessioe ppa et no aliena peta
manifestz Ex debita ministroz requisi
tom qcludens sacerdotibus Ad e cont
multos petos q ul lenite ul vana
iactancia l' familiaritate aia inde sua
peta s' familiaribus reuelat q tn nolut
sacerdotibus qfiti Et qd fit i hoie q

obediens inspiratoi diuine ppoint qre
remedium pnie ctu e qd sam le d iste
Et fm e dum iret mudati sut Bonu ei
ut ppoit pctor se p qfessioz vitz onde
ei an dz mudatur a maculis pccatoz Ihu
id ps dixi h c ppoin qfitebor adu'su
me iniustitiam mea dno et tu remisisti i
pietatem peti mei Vnu aut sanatus a v
ra ve fidi vnitate qui vnus exiis recog
scat qr di buficio e sanatus qui videns
qr mudatus e Et tal p vtute gttudis
redit ad xm attribues ei bonum qr
sanatus e ac magnus laudum vocibus
deum glorificat p buficio sani Lam vo
ab vni te fidei recedut vl a pfatoe
decalogi recouer qui nouem expunctis
reput ingti · qr ul bnficium ado re
gnoscunt acceptum ne ei gras referunt
ut tenet Ipt qd no st digni notitia
sz ut sunt i approbatoe diuina s qui ab
ea exuti reputant tamen q no st ut
dicit eis Et nouem ubi st Js aut q grus
exnis deo gras reddr dignus e maio
ribus gtys cumulari Et io ei dr Sur
ge ad exsecutionem boni opis Vade per
pfectum vtutum qa fides tua te saluu
fecit despondo te et coadunando ad
tua salutem Qua nos qcedat di fius q
e bnds i secla seculorum dns Dominica decimaquinta

Nemo pt duobus dnis suire n
ayt s Bendum cylibz boni
legislatoris e disponere et
ordinare subditos ad qsecutoz illius
finis q e pnat intentus i lege hic
em patz i regnis et ciuitatibus In qbus
legislatores conat ordinare et dispone
eos q st i regno et ciuitatibus ad quod
bonum reipubce Et qm ad hic dispo
nunt regul admoicoibus qminatio
nibus et pmissoibus hinc e qr in
legibus eoz reput regule directiue
admonitoes iritatiue · qminatoes
deterrentes et pmissioes allicientes
Saluator go nr legis euagce doctor
et qditor voles ad fine etne btitudis
nos ordinare · ad qua tamen ad vlam
fine tota ipa lex euag referet

Quandoque perficit nobis regulas infallibilis
veritatis. quandoque monita caritatis congrui
tatis. et quandoque promissa allicientis utilitatis
Et hec tria in presenti ewangelio ostenduntur Quia
primo perficit veritatem humanam servitutis. Nemo
2° addit instructionis admonitionem ibi ideo dico
3° adiungit utilem et allicientem conclusionem ibi
Querite ergo primum. Circa primum ergo ad primum salvator
perficit primo regulam pertinentem ad humanam
occupationem 2° eiusdem regule reddit rationem
Aut enim unum etc. 3° adiungit duorum duorum
expositionem ibi Non potestis servire. Dicit ergo primo sic
Nemo potest duobus dominis servire. Glossa inter se dis
sidentibus servire. Ubi primo videnda est ratio
dicti 2° unde hoc dictum trahat originem
3° quo ex hoc distinguitur vita virtutibus
vacans a vita que vitiis occupatur. Primo ergo
videnda est ratio dicti. Servire non importat
consentire quia voluntatem suam totaliter con
formans voluntati domini cui servit. et quia nemo
potest conformare voluntatem suam duobus
dominis inter se contrariis ideo nemo potest duobus
dominis servire. 2° videndum unde hoc dictum
trahat originem. Circa quod potest duobus modis
declarari. Aliquo enim scriptura loquitur secundum
diversitatem hominis tam interioris quam exterioris
Et quia ad hanc non potest pertingere quia sic serviat
rebus transeuntibus et servit eisdem sicut tamen solo
deo fruendo hinc est quod dicit Nemo potest duobus
dominis servire. Item ex alio trahi potest. In scriptura
ubi cristus multum reprehendit avaritie fomi
tem. Avaricia autem est idolorum servitus volens
ostendere quod talis servitus excludit homines a
servicio dei ideo dicit Nemo potest deo servire et mamone. Et ista
videtur esse principalis intencio dicti. Item
ex alio potest trahi origo dicti sermonis istius
secundum Glossam. Dictum fuit enim quod propter mala intentione
tam bona ex quibus depravantur ut oratio
elemosina et ieiunium que faciunt ut hominibus pla
ceant. Sed ergo salvator tractate quomodo quamvis
dicat possumus facere bona ut placeamus deo et
ut placeamus hominibus. Aut Nemo potest duobus dominis servire.
3° videndum est quo hic distinguitur vita virtu
osa a viciosa. Nam qui serviunt virtuti subiciuntur
deo mediante virtute. Cum autem serviunt vi
ciis dyabolo subiciuntur mediante vicio. Sic
ergo nemo potest duobus dominis servire. Ita quod nemo
potest virtutibus et viciis similiter intendere et
eisdem servire. Deinde cum dicit Aut enim
unum odio habebit et alterum diliget. aut
unum sustinebit et alterum contempnet. Reddit
rationem predicte regule generalis. Ubi advertendum
est secundum Augustinum de civitate dei libro 14. Quod amor est
radix omnium affectionum animi. et ideo ex
amore nascitur timor. propter quod sicut duplex
est amor ita duplex est timor. Est enim amor
bene inflammatus ex quo nascitur timor
bene humilians. et est amor male inflammatus
ex quo nascitur timor male humilians. Cum
autem omnes qui alicui serviunt aut faciunt hoc ex amore
aut ex timore. ideo optime quod duobus dominis con
trariis nemo servire posset. Nam si ex amore
uni illorum serviat cadit dominum et odio
habebit eum qui contraria duo sunt. et unum illorum
duorum odio habebit et alterum diliget. Dilig
quidem unum cui servit ex amore et odio
habebit alium qui contrarius est duo que cadit
Si vero aliquis serviat alicui duo ex timore
tamen hic non timor est male humilians. Sed quia
est sine amore optime quod illum sustineat cui
servit et contrarium eius contempnat. Nolle enim
subici alicui duo propter timorem nec tamen eidem
subiectum esse ex amore est ipsius dominacionem con
tempnere. Et hoc est quod additur Aut unum sustine
bit et alterum contempnet. Sed non similiter stat in
eodem respectu eodem amore et eidem subiecto
contempnere. Ita nemo potest similiter duobus contrariis do
minis servire. Aliter etiam potest exponi quod dicit
est Aut non unum odio habet et servire potest quod
aliquem ex aliqua duarum causarum scilicet vel ex
caritate vel ex necessitate. Cum serviunt duo domini
ex caritate eidem coniungitur per veram caritatem et
ideo ita diliget eum cui subicitur quod odit omne quod
facit ei contrarium. Ergo unum diliget et alium odit
duorum contrariorum. Cum autem serviunt alicui ex
necessitate domina patitur servitutem quia opor
tet eum sustinere et invitum. Ergo dominum illum susti
nebit cui necessitate subicitur et alterum cui
contrarium contempnere cogetur invitus. Deinde
cum dicit Non potestis deo servire et mamone.
Subiungit expositionem duorum dominorum contrariorum
quibus non potest homo similiter servire. Ubi advertendum
Sed dicit Glossa Sicut deus trahit ad superiora
sic servientem Ita amor veri precepti quod hu

noie mamone designat trahit ad
inferiora illum qui cor apponit ad ipsas
creaturas ergo deus et res create contraria non
sunt tamen in corde diuiditur contraria sunt Nam sicut
amor dei in homine ducitur trahit ipsum ad
superna desideranda bona Sic autem amor
terrenorum ducitur in homine trahit ipsum ad
infima appetenda ergo bene expositum est quod
sunt duo domini quibus simul homo seruire non potest
Aliter eciam potest intelligi quod dominus est mamona
cum secundum Jheronimum sermone syriaco diuicie
nuncupantur seruire ergo mamone est seruire
esse diuiciarum quod est esse auarum et auaricie
seruire Et quia nemo potest simul seruire deo et
diuicijs quia deo seruit seruiendo virtutibus
sicut bene dicit Non potestis deo seruire et mamone
Gloria tamen est quod sicut dicit Jheronimus dicit Aliud
est seruire diuicijs et aliud habere diuicias
Cum enim seruit diuicijs diuicias custodit
ut seruus et iste magis possidetur a diuicijs
quam possideat ipsas Cum autem habet diuicias eas
possidet ut dominus quod bene facit potest ut eis
vtitur ad expensam conueniencium atque ipsas bene
dispensat vt dicit Jheronimus Cum diuiciarum seruus est
diuicias custodit qui autem seruitutis ex-
cussit iugum distribuit eas ut dominus
Aliter eciam potest exponi verbum predictum sicut
habetur in Glosa Mamona est nomen demonis
qui presest diuicijs non quia in eius dicione sunt
sed quia hijs vtitur ad decipiendum homines
irretiendo eos laqueis diuiciarum Vt secundo per
mamona intelligatur demon Sic ergo non
potest quis deo et demoni seruire ita non potest deo
et mamone esse subiectus Et hanc confirmatur
expositio confirmatur per Augustinum de sermone domini
dicentem Cum enim seruit mamone id est diabolo
ille utique seruit quem nullus sine peruersus et propo-
situs huius seculi a domino dicitur Sequitur 2a pars
principalis euangelij Ideo dico vobis ne solliciti sitis etc
in qua ponitur instructoria admonicio
Circa quam introducitur prima admonicio et secunda
admonicionis racio ibi Nonne anima etc Introducitur
ergo prima admonicio sub hijs verbis Ideo
dico vobis Ne solliciti sitis anime vestre quid man-
ducetis neque corpori vestro quid induamini Vbi
est videndum est racio huius dicti Vbi enim
duo per necessaria homini ad vitam corporis
conseruandam scilicet victus et vestitus Propter quod dicit
Apostolus in Thimotheo 6 Habentes alimenta et
quibus tegamur hijs contenti simus Et quia hec
duo sunt homini necessaria possunt aliquis credere
quod cum non possit homo seruire deo et diuicijs
tamen possit habere cor intentum ad eas propter
victum et vestitum sine quibus vita conseruari non
potest Quod excludendum ergo opinionem hanc dicit
Ideo dico vobis ne solliciti sitis etc Et hoc est quod dicit
Augustinus in sermone domini Ne forte quamuis superflua
non querantur propter ipsa necessaria cor duplicetur
et ad ea deflectatur intencio torqueatur Iterum
addit Nolite solliciti esse anime vestre etc
Quod potest duobus modis accipi vno modo pro
parte hominis que dat vitam et tunc est sensus
Nolite solliciti esse anime vestre de rebus corporalibus man-
ducetis id est propter animam vestram que aliter non potest
corpus viuificare quam si manducetis
Nolite habere sollicitudinem superfluam circa
victum acquirendum Quamuis enim anima de se
cibo corporali non egeat tamen non potest
aliter in hac vita mortali corpus susten-
tare nisi manducet homo Alio modo potest intelligi
pro vita ipsa corporali eo modo quo saluator
dixit Johannis xij Qui odit animam suam in
hoc mundo animam id est vitam corporalem Et ideo
hic anima ponitur pro vita quia ab ipsa procedit
causatur vita Tercio sciendum est quod ex hoc verbo
male intellecto dixerunt quidam quod christianum
non debet laborare nec aliquo modo procurare
cibum corporis et maxime monachus uel religiosus
consequens Quod quod falsum est sicut probat Augustinus
in libro de opere monachorum Sic enim dicit ibidem
Cum veniunt ad professionem seruitutis dei ex
vita rusticana et opificum exercicio
et plebeio labore sequentur operentur
excusacione non possunt Nullo enim modo decet
vbi senatores fiunt laboriosi ibi fiant
opifices ociosi et quo veniunt relictis
delicijs prediorum domini ibi sunt rustica
delicati Cum autem ait dominus Nolite solli-
citi esse etc Non hoc dicit vt ista non procu-
rentur quantum necessitas est vnde honeste po-
terunt sed non ut ista procurantur intueatur et
propter ista faciat quicquid in euangelij predicacione
iubetur Sic ergo non prohibetur prouidencia
circa ea honeste procuranda Sed et

sollicitudo prius quem dicta Ideo bene
dicit Salomon Nolite solliciti esse in anima temporali
non retraham ab eternis Vnde Ieronimus dicit
Cum labor exercendus est sollicitudo tollenda
Quid autem sit sollicitudo sciri potest si
intelligatur id quod dicitur Cum divitie si affluant
nolite cor apponere Ille enim dicitur sollicitus
est qui cor eis apponit Ille autem cor apponit
eis quod nimis studiosius optat Ergo sollici-
tudo est studiositas cordis proponens ceteris
rebus id ad quod inclinatur affectus per ipsam
sollicitudinem De tali enim sollicitudine
que est contra iusticiam bona dicitur Salomon
Ecclesiastico 2 peccatori autem dedit deus afflictionem
et curam superfluam ut addat et congreget et
tradat ei qui placuit deo sed et hec vanitas
et cassa sollicitudo est intelligens tamen quod in
hac auctoritate dedit deus etc intelligi permissive
dedit deus id est permisit Et id quod ponitur in fine
quod hec vanitas est et cassa sollicitudo non debet
referri ad id verbum et tradit ei sed ad ea que
supra posuit scilicet addat et congreget per curam
superfluam Deinde cum dicit Nonne anima plus
est quam esca ponitur hic admonitio in qua ubi
primo ponitur ratio excitans sollicitudinis quo
ad procurationem alimenti 2o quo ad procurationem
indumenti 3o quo ad sollicitudinem abiciendam
utriusque 2a ibi Et de vestimento quid 3a ibi Nolite ergo
solliciti esse Prima in tres secundum tres rationes quas
adducit 2o ibi Respicite vola 3a ibi Quis
autem vestrum Dicit ergo primo Primam rationem abici-
ende sollicitudinis circa alimentum que sic formari
potest Cui liberaliter dat quod maius est absque sollici-
tudine vestra tribuet quod minus est sed deus tribuit
animam nobis que plus est quam esca et corpus quod
plus est quam vestimentum ergo tribuet vobis absque
vestra sollicitudine escam et vestitum Et hoc
faciet si in eum qui corpus et animam largitus
est spem ponatis vite gubernatorem tam quo
ad escam quam quo ad indumentum Vel sic ratio
potest formari Deus non formasset animam in
corpore indigentem cibo et vestimento nisi sua
providentia de utroque providisset ei sufficientem
gubernaculum contra sapiens artifex non
fabricat nobiliores effectus quam eius provide-
at de minus nobilibus sustentamentis que sunt necessaria
ad conservationem ipsorum Et hoc est quod dicit littera

Nonne anima plus est quam esca id est nonne no-
bilior est anima in entibus naturae quam esca per quam
conservatur vita corporea Et corpus nonne
plus est id est nobilius quam vestimentum quo ornatur
Quasi dicat si summus artifex animam et corpus
nobiliora quam ea creavit escam et vestitum etiam
eis necessaria providebit Deinde cum dicit Re-
spicite volatilia celi ponitur ratio 2a an-
quam secundum Crisostomum in hoc differt a precedenti quia
illa est processus descendens a maiori ad minus
In ista vero est processus ascendens a minori
ad maius Habebat ergo precedens ratio ex
fundamento Qui liberaliter dat quod maius
est liberaliter etiam dat quod minus est Hec autem ra-
tio est fundata in illa maxima propositione que
dicit conveniet Cui de quo minus videtur inesse
et de quo magis Cum minus videtur quod deus pascat
volatilia celi quam homines Volatilia autem
pascit absque sollicitudine ergo multo magis
homines pascit qui sunt plus boni existimatione
et in gradu entis et in ordine universi Et hoc
est quod dicit littera Respicite volatilia celi
quoniam non serunt neque metunt neque congregant
in horrea et tamen pater vester celestis pascit ea Di-
cit autem pater vester et non dicit pater eorum volati-
lium ut maiorem daret hominibus rationem sperandi
Certum si is qui hominibus speratur pater est pascit e-
a ad que non comparatur ut pater quanto magis pascit
illos quorum dicitur esse pater Et ideo subdit Non-
ne magis pluris estis illis Dicit autem magis plu-
ris homines quam volatilia quia homo sublimius con-
dicitur in triplici natura nobilius dotatur intrinse-
ce ratione perfectionis minus congruatur conformatione glo-
rie Vnde omnia alia animalia deus fecit ad homi-
nem et propter homines homines autem fecit ad se et propter
se Deinde cum dicit Quis autem vestrum cogitans
potest tertia ratio que sic formari potest humana
sollicitudo non potest perducere corpus hominis
ad quantitatem debitam sed ad eam provide-
ntia dei sola perducit ergo si hec non potest facere ma-
ius esse multo plus potest absque eadem providen-
tia sua conservare virtute Maioris istud
ratio ponitur dicens Quis vestrum cogitans scilicet per
propriam sollicitudinem potest adicere ad staturam
suam cubitum unum quasi diceret nullus potest hoc facere
sed providentia hec perficit ergo multo magis
nec sollicitudo vestra potest sufficere ad quantitatem

tabhabita ꝯsuadꝫ Hec vo formatur ex
dict Crist supat dicē deꝯ n e q̄ p
singlos dieꝯ incremēta corpꝯ eu fac
te nō intellute Si g° i tempe cotid
di puide opatr quo i incrtꝯ tm
cessabit Si at vos cogitaō modicꝫ
pte corpi vro addē nō potestꝫ quo
cogitaō saluādi est i toto Deinde cu
dt Et d' vesti° qd solli est poit roz
ad excludendū sollicitudiē circa vesti
Cca quā p° inducit nos ad ꝯsidrāda
circa res viles i pauꝫ durabiles di puidē
cia; r° ot q ipa supat oēs hūana
industrias 3° ex h° ꝯcludit sollicitēcꝫ
supfluas r° i dico at vob 3° i Si at
fenū Inducit g° nos p° ad ꝯsidrāda
di puidenciā a h° circa res viles i pauꝫ
durabiles ut pꝫ hbe i ꝯgulta dicēs
Considerate lilia agri quō crescūt non
laborant ut mares neqꝫ nent ut fe
mie i tn di puidēcia sic cuāt d'con
ornatu ut ipa lilia agri statuo tepe
formentr i frondibꝫ vestiātr i candoribꝫ
repleantr odoibꝫ i qd' tra radīa nō de
dāt di puidēcia pducit ex tra Deinde
cu addit Dico at vob u ostendit q hec
puidēcia oēs supat hūanas industriaꝫ
vbi pt formāi tal'vo Si salon q erat
i qbꝫ fuit pclarior ac d'ornatu i gla
regali sollicitior i tamē a liliꝯ su
patꝫ e ut n° i oi gla sua fuit ve
stitꝫ tāꝫ decent e vna die sic lilia
i tpe floreō cor g° di puidēcia q h°
facit oēs supat industria hūaꝫ Et h°
e qd dt Dico n vob qm nc salon in
oi gla sua coopteꝫ e sic vnū ex istis
Ercedes at raō ꝯformāi pt ex h°
qd dt hicō sr h° vbo dt n Tcnā qd'
scien q i ꝯ ipura ꝯ purpā textū
ut floribꝫ ꝯpai qd ita rubꝫ ut rosa
qd ita candꝫ ut liliū q d nl Deinde
cu dt Si g° fenū u Excludit ex pdcās
rōna sine solliciē̄ supflua d Si at
fenū qd' hoc e i c'as i clibanū mitt
deꝯ sic vestit q̄to magꝯ vos modice
fidei Ac si dicat Si res tā bruis dura
cois i tāꝫ celis ꝯsuacois q̄ hoc tm

durat i nō plꝫ nc nō i tā vil'ordia
cois qr coꝫ finis e q mitta i cliba
nu absꝫ ipaꝫ sollicitue dēo sic ornat
i vestit Quto magꝯ vos q est multe
duracōis glose ꝯsuacōis i ꝑpetue
ordiacōis puidebit d' ncāo vestio i°
Nā g° dubitetis ut vob diuina pui
dēcia i vestio subveniat ex modicāc
fidi vre pvenit nō ex defcu bonitꝯ
diuine So bu dt vos modice fidi vbi
Glō Modica fides q ut d' nimis co
tentꝫ e Sciu e q h° qd' dt Cras i
clibanū mitti duobꝫ mōꝯ pt itꝯ g°
p° ut sufficere noie clibani furnus
ad que calefaciēd ut panis posset coq
i eo aqm vtu feno i bgulꝯ desicatꝯ
r° ut cod' noe fīt acuiꝯ fīs ex fēo
q i multꝯ regioibꝫ fit b forma forni
scꝫ rotunda i qi figuē piramidalis
In vtraqꝫ at expoicōe h° ꝯsimia q
lilia et herbe ordinā ad vile finēꝫ
i ipsꝯ ut finiꝯ ad que ordiātr homo
Deide cu dt Nolite g° solli ēē exludt
sollicitudinē vtriꝯ scꝫ circa alimentum
i vestimentū vn Crisꝫ pꝯq̄ sigillatī
d'victu i vestitu solli ne exclusisset
argu° ab insioibꝫ supto h g° q̄t
vtrūqꝫ exludit dicēs Nolite g° solli
ēē dicēs Qd manducabiꝯ a' qd bibeꝫ
a' quo opiemr Et ronis hꝯ psuasiōꝫ
adiungit duce Una qr sollicitudo
ex defcū fidi vet Nā h oia gentes
inqrunt h° e gentꝯ q oia credunt
quodā fortuitu casu venie i nō dei
puidēcia inistrai ut democitꝯ i Epicꝯ
sollicitēcꝫ totā pount i acqsicō pdcā
nc spant i puidēcia di nc credēs nꝫ
spantes se hre dnm gubnatōꝫ totā
intencōꝫ mētꝯ i studiu vite appont
i sollicine pdictoꝫ g° q fide i spe
coꝫ ipsscōꝫ trascendūt nō ēē solli
citi d' pdictꝯ r° aꝫ rōꝫ adiungit cu ait
Scit n pr vr qr oibꝫ h idigetꝯ Ex
h° n q scit nō pt ꝑpr ignorāā ꝯpīꝯ
omitti nr'a gubnaō Ex h° n q e
pr nr nō pt ꝑpt ꝯpīꝯ voluntariaꝫ
neglīaꝫ p̄mitti nr'a subvencīo

Vn Crisostomus dicit sciat deus si scit pater
vt ut eos i maiora deducat Et enim
pater e no potest despicere filios cum ne
homines pietas h' sustineant Maxime cum
nos subiciet ipse maiora nutritus qua
cognoscat Ideo addit etiam h' oibus idigetis

Dicit 3a pars principalis Querite ergo primum
regnum dei In qua adiungit utile et allicie-
tes conclusiones Circa quam primo iungit ut
diligentiam finalis premij 2o sufficientiam
convenientis medij ibi Et iusticiam eius 3o pro-
mittit indeficientiam temporalis subsidij ibi Et
hec omnia adicientur vobis Primo iungit nobis
dilectionem finalis premij dicens Querite ergo
primum regnum dei Et quamvis homo ex naturali
dictamine desiderat beatitudinem et per consequens
regnum dei tamen a studio et diligentia inquire-
ndi bonum distrahitur ipse occupatus circa
temporalia Et ideo salvator removens humanam solli-
citudinem ad bonum dicit primum querite regnum dei
Est autem regnum dei retribucio bonorum operum
ut dicit Crisostomus Et Augustinus vero dicit quod regnum
dei est bonum nostrum in quo finis consistendus
est Ideo bene dicit salvator Luce i Beatus qui
manducabit panem in regno dei Hoc enim regnum
est id in quo premiabuntur iusti ad quod introdu-
centur electi a quo excludentur immundi Premia-
buntur quidem iusti ut ait Mt 13 Tunc iusti ful-
gebunt sicut sol in regno patris eorum Introdu-
centur electi ait 25 Venite benedicti patris
mei possidete paratum vobis regnum a constitu-
cione mundi Et ab ipso excludentur immundi
i Cor 15 Caro et sanguis regnum dei non
possidebunt Et ad Gal 5 Qui talia
agunt regnum dei non consequentur Deinde cum dicit
Et iusticiam eius ostendit sufficientiam convenientis me-
dij Sicut enim deus unicuique nature providit
media debita per que possit attingere finem suum
Ita et racionali creature providit medium quibus
procedendi ad regnum dei quod est finis ipsius
Hoc autem medium est iusticia non quidem que non
iusticia legis antique sed iusticia fidei Propter quod
dictum est ait Nisi habundaverit iusticia
vestra plus quam scribarum et phariseorum non intrabitis
in regnum celorum Hec iusticia ergo legis gratie tamquam
dicitur sufficiens medium perveniendi ad regnum dei
loquitur Christus dicens Et iusticiam eius Hanc autem

iusticiam Crisostomus super Mt ait dicit esse viam pro-
cedendi per quam itur ad regnum Et ergo a-
gites qualis erit gloria sanctorum et quod sicut peccata ma-
lorum nostrorum est ut a ipse timore pene a
malo recedas ante ipse desiderium glorie
festines ad bonum Et si cogitaveris que
sit dei iusticia ipsa ostendit tibi vias suas
quibus ambules secundum sequitur Deinde cum dicit
Et hec omnia adicientur vobis Ostendit suffi-
cientiam temporalis auxilij Divina enim providencia sic
administrat necessaria querentibus regnum dei
et iusticiam eius ut non permittat sine hijs
si deficere ab hijs que necessaria sunt ad vitam
corporis gubernandam Et quia quamvis iter
totius eternorum propter sit et sufficit ab hominum
sollicitudine acquirendi temporalia bona ab
inducere ipsum ad studium boni eterni Ideo
non dixit Querite ergo primum regnum dei et Et
postea querite ista temporalia Nec si hoc di-
xisset eorum homines finis duplicatum et ita
tamquam duobus dominis servirent Ut igitur uni
soli deo serviant addidit Et hec omnia ad-
icientur vobis Nec dicit dabuntur quod hec bona
temporalia in comparacione eternorum adeo parva sunt
ut non debeat dici quod dantur tamquam optima
sed apponuntur ad ipsa tamquam necessaria propter
vitam mortalem Advertendum quod quamvis hic ordo
divina providencia circa nostram gubernacionem possit
in aliquo ex hijs vel inserviri ordo mere
paradisi Nam postquam homo transgrediens mandata
dei dereliquit iusticiam privatum est genus huma-
num hijs rebus quibus debebat vita corporalis sua
gubernari dicente domino Genesis 3 Maledi-
cta terra in opere tuo Et ergo homo ad quidem iusti-
ciam reverteretur non providebitur rebus quibus eius vita
indiget corporalis sicut potius per fecunditatem
terre colende vel per alios modos iustos
et licitos eius adicientur omnia que sunt necessaria
ad vitam donec de corruptibili perveniat
ad eternam Dominica xvi

I
Bat ihesus in civitatem que voca-
tur Naym et Luce 7 Videns hoc
in materia quod in moribus observari que
excellentes effectus et transcendentes conditionem
humanam introducuntur per opus aliquibus
que per ambulans ut facilius eius intellectus
assentiat assuefactus ex hoc quod previ-

cognouit ipo͡z facit g° h^c natura q
sz nobilissimi effectus introducu͡t in
ea quibusdaz minus pfectis antecedentibus
qz de ipfecto tendit ad pfectu͡ Et io
sol' ortu͡ antecedit lux auro͡e que est
minus pfecta · ꝛ fructu͡ antecedit flos
q minus pticipat d' pfectoe nc̄ Et qm
ars imitat͡ natam ꝛ ido ars eciaz ordi
ne suat hoc̄ ex hom q si boni fi͡
sint sue ornamentu͡ nāc quibusda minus
pfectis actibus ad pfectu͡ deducuntur
Cnoiaz itaqz intellectus p̄dem ordīez
seq͡ i actibus cognoscendi ꝓ̄o optet ipm
manuduci ad difficilia p ea q͡ virtute
eius facilius attingunt͡ Et io p sensibilia
ad itelligi͡a · p terminos ad pncipia · p
pmissas ad cclusiōes ptingere csueuit
Et qa i credendo ab ipo p fidez cognu
sunt hunc ordine͡ obsuai · ut asuescens
p a͡prima pvia assentiret hys q sunt
difficilia ad credendu͡ Hinc e q̄ salu͡or
miracul' sensibiliter ostensis manduxit
genus humanu͡ ad fidez In fide at vnus
articulus e d' resurreccōe mortuo͡z Vt
g° ad h^c credendu͡ hoīes incitarent͡
facilit͡ solo v͡bo voluit filiu͡ vidue
suscitare Vn̄ Eg͡ i ssp͡u i pn͡° hys ev͡ꝫ
d^t sic Resurreccōis at exemplu͡ non
ita v͡bis sicut opibus a saluatore didiciꝰ
q ab inferioribus ichoans opus miracli
fide͡ m'az asuefat͡ ad maiora ꝓ̄° q͡de
i cōtitudīe desꝑata fuit c͡tiīos resur-
recco͡is recepit ꝓtatez Et pꝰ h^c alioꝛi
ꝓtate ducit hoīes ad fide͡ resurreccō
dūz suscitat͡ filiu͡ vidue qm̄ fereba͡ ad
monim͡tu In hac at resurreccōe optꝫ
attende͡ caritate͡ humana͡ pietate͡
ostēdēz et potestate͡ diuinaz Et si h͡ ta
ev͡m h͡t tres ptes describit n · ev͡ta ·
Ex pte defuncti statu͡ calamit͡ · Ibat i͡ ci
Ex pte x͡ affectu͡ piet͡ · Ibi Caꝫ cu͡ vid
Ex pte eiusd͡ ipm dn͡m tts · Et ait Adol ·
Ciuitn aut ad p͡m describit civitat͡a ꝓ̄°
x͡ accessu͡ 2° defuncti casu͡ i' Cu͡ aut
appi 3° maternaz calamitatez i' Filius
vnicus m͡r sue 4° t͡be societatez ibi
Et turba Primo g° descrīb͡t x͡ accessu͡ d ·

Ibat ihs i ciuit^te q vo͡t͡ naym hec
enim ciuitas e͡ i gallilea iux͡ monte
thabor ad duo miliaria Vt at opus
fiendu͡ mediantibus hys q vidant poss͡
puenire ad notic͡ia posto͡z Ibat ad eo
dicit͡ eo visuri sz q mortuu͡ suscitaret
solo v͡bo ꝛ pamodu͡ h^c manifestaret
Et qm taz ad vtilitate͡ eo͡z q erat
psentes qz ad informaco͡z sequentiu͡ etia
opabat͡ miracula Io ibat t͡ba cu͡ ipo
copiosa Hinc turba ꝛ vide͡s crede͡t
ꝛ absentes instrue͡t diuulgado miracl͡z
ppt eadē n · causas lazaꝝ suscitauit
psentibus discipl'ꝛ multitudīe iudeo͡z Joh 11
vbi id d^t Ez ppt ppl'm q circu͡stat dixi
ut credat q tu me misisti Deinde cu͡
d^t Cu͡ at appropinq͡ret porte ciuit͡ de-
scribit defuncti casu͡ q tal' e͡ Cu͡ ihus
appropinq͡ret q͡da defunctus efferēba͡ hoc
e͡ portabat͡ ex ciuitate sepeliēdus i͡s
Nec sine͡ e͡ a fortuna l' casu q ihs oc͡r-
re͡t iux͡ portaz defuncto q ad sepelie͡ds
portabat͡ · sed poti͡ a pposito ut im-
ple͡t͡ nu͡s t͡naꝛ eo͡z quos cristus
revocat͡ ad vitaz quantu͡ ad ea q mag-
m misterium nobis indicat ut infra
appebit Filia n · arch͡sinagogi suscitat
i domo · hunc adolescentem in via ext͡
porta · et lazaru͡ in sepulcro Deinde
cu͡ d^t Filius vnicus m͡r sue ꝛ h͡ vidua
erat describit matrnaz calamitate Nale
e͡ ei psentes dilige͡ filios Manifestat͡
g° calamitas hꝰ vidue ex duobus ꝓ̄°
q plus destituta solacio eo q h͡ destitu͡
filius erat vnicus m͡r sue Nale e͡ ia͡
psentibus dilige͡ filios qz i ipis csuat͡
cpamo ee psentiu͡ Sic g° qolz diligit
sim esse ita diligit vitaz filio͡z Cuido
itaqz m͡r vnicu͡ h͡t filiu͡ qz to͡ spes
eius dependz ab ipo Et io magna ca-
lamitas e͡ vnicu͡ filiu͡ h͡re ꝛ eo p̄uari
p mortez Hic n · bn͡ cōudebat anna
mat͡ thobie iunior' d · tho · Heu heu
me fili mi ut qd te misimꝰ pegrinari
lumē ocl'o͡z m'o͡z baculu͡ senectutis nre
solaciu͡ vite nre ꝛ spes posteritat' n ·
Calamitate͡ g° hꝰ fee͡ cōud͡t mors

vnica filij Sz quis adhuc possz cala
mitatis eius aliquo mo releuari si haberet
vir tamen istum vi qz iam plus aliquis gene
rande So subditur 2a io calamitatis qz
hec vidua erat Et nō habebat i quem
aspectum suum defigeret loco defuncti
Hic n solus aderat cum alacritatis in
domo hec solus erat quasi viri i pcio
su 3 dulce esse solebat. Priuata ergo
ipso p mortem i magna erat cala
tate relicta Deinde cum dr Et turba
ciuitatis multa cum illa. manifestat so
cietatem ibe aficial n status ad compas
sionem trahebat ut 3 multitudo compateretur
fere desolate 7 cum hec a multis omnibus
inuenimus resuscitandi consensus potentia
resuscitauit Sequitur 2a ps principalis
Quam cum vidisset dns quod descrbitur ex pte xi
affectus piet Circa quod introducit circa tria

1o affectum compassionis | Quam cum vid.
2o verbum consolacionis | ibi | dixit illi Noli
3o indicium resurrectionis | Et accessit 3

Introducit ergo p.o affectum compassionis ex
pte xi. quod videns matrem viduam flentem
qua p morte filij sui vnici ei erat
consolacionis remedio orbata humano
priuata auxilio Et io solus poterat dei
beneficio consolari Et io conueniens filius
dei ad misericordiam motus e ut consolari poterat
3 miseriam releuare ipse ad misericordiam moue
Nam ipse e de quo dictum e Luce i Et
mia eius a progenie i progenies Et iterum
p viscera mie dei nri i quibus visitauit
nos oriens ex alto Deinde cum dr illi
Noli flere inducit verbum consolacionis qui
d. xi. Mulier noli flere mortuum quem mox
resurgendo videbis Vnde Ambrosius prohibetur flere
eum cui resurrectio debebat Ex hoc al
monet omnes homines non nimis flere et
contristari debere de eorum morte mortuorum quia
spes resurrectionis future Vnde id 1a ad
Tess 4 Nolumus vos fratres ignorare de
dormientibus ut non contristemini sicut 3 ceteri
qui spem n habent Si n credimus quod ihesus mortuus
e 3 resurrexit Ita 3 deus eos qui dormierunt
p ihesum adducet cum eo sicut i ii o e Et hic
e quod dr Criso Iubes autem cessare a

lacrimis qui consolatur mestos parentibus
defunctis consolator, et capit resurrectionem
sperantes Deinde cum dr Et accessit 3
tetigit loculum Introducit indicium
resurrectionis future Accessit n xi qui
vita e 3 tetigit loculum qui vita obui
ans morti ut p tactum eius qui vita e
mors eius qui iacebat i loculo indica
retur redire ad vitam Et io hij qui
portabant mortuum ad sepulcrum. Steterunt
quasi iam mors sapienter effugii xo tangente
iste mortuum id i quo mortuus iacebat Ste
tit ergo qui portabat qz non debebat
amplius ad locum mortuorum portari cum ta
ctus vite appropinquare iam cepat Sic n
ferrum igni vnitum calefacit ea quibus appropiat
sic manus xi vnita deitati cum vnitum e
ia disponebat defunctum ad vitam Vnde
3 tactu manus eius multos sanasse confessus
Nam a xt 8 leprosum tetigit dicens
Volo mundare Et confestim mundata e lepra eius
Et Luce 22 Cum tetigit auriculam quam
petrus abscidit sanauit eam Sequitur 3a ps
Et ait adolescens tibi dico surge quod descrbitur ipsius
n deitatis Circa quod introducit circa tria

1o vnificatiuam iussionem | Adolescens t
2o vitalem operationem | ibi | Et resedit qui
3o vniuersalem admiracionem | Accepit at

Introducit ergo p.o potentiam sui vnifi
catiuam iussionem d. Et ait Adolescens
tibi dico surge Cum ei ait Tibi dico. operat
ut surgat Imperium hoc eius e qui dixit
3 facta sunt i dixit et fiat lux 3 facta
e lux Gen i Et vide quam dissimilis e xi
i imperatoribus aliis vn ipsis 3 sctis
helias deflet sui filium sareptene 3
Reg 17 dicens Dne deus meus oro reuertatur
aia pueri huius i viscera eius helizeus ut
suscitaret filium sunamitis corpus suum
applicuit corpori defuncti vt hec 4 Reg 4
Petrus vero orat p thabita ut reuo
caretur ad vitam sic dr Act 9 Saluator
at ut mortuos ad vitam reuocet imperans
dt puella tibi dico Surge Mt 4 Et
Jo 11 Lazare veni foras Et i puto Ado
lescens t d. s. Ipse ei e qui sic non creauit
p verbum suum dixit ad eo ita p solum

v̄bū mortuos r̄duxit ad vitā Deinde
cū dr̄ Et r̄sedit ꝛc. Introducit vitales
opacōn Ubi aduertend᷒ q̄ nā creata
obediēs creatori ultās mōās fac̄ ad
exsequend᷒ madatū ꝑt qd̄ xp̄o ꝑcipienti
defuncto ꝙ surgeret ꝯtīo obedit nā q̄
dūo dicente Tibi dico surge statī r̄dyt
ad vitā Unū at vite r̄stitute ꝓ ꝓpin
ꝗu indiciū crīn̄ describit Quorū
p̄m̄ eiꝰ r̄sedit q̄ erat mīcūq̄ n̄c ei
potuisset se erigē ad sedendū n̄ r̄vo
catꝰ fuisset ad vitā 2m indiciū ē
q̄ā cepit loq̄ Nō n̄ pt loqui corpꝰ
exanīe cū n̄ locucō sit actꝰ vitalis
nō pt fieri n̄ a re hn̄te vitā 3m in
diciū ē q̄ā dedit illū mr̄i sue Nō em̄
fuiss̄ mā gaudiꝫ s̄ doloris matri si ei
datū fuiss̄ corpꝰ exanime n̄c r̄portass̄
ad domū corpꝰ mortuū In h̄c g° ꝙ
mat̄ reddit filiū ꝙ plorabat intelliḡ
ꝙ r̄pm vite r̄stituerāt ut mat̄ viuus
q̄ fuerāt mortuꝰ redderet̄ Nōn ē ꝙ sed
q̄ dr̄ Beda sr̄ Luc̄ Cū pulcre euānḡ
dum p̄ns nā motū ēē sr̄ mr̄e ꝑꝰ
modū filiū r̄suscitasse r̄catat ut in
vno sꝰ nā nobis exm̄ īnitudē pie
tatis ostenderet In alto sꝰ ī r̄suscitacōe
fidē mirādē ꝑtatis astrueret Deinde
cū dr̄ Accepit at oīs tior ꝛc. Itroduc̄
vtem admiracōn Ubi aduertend᷒ ē ꝙ sic
dr̄ Damasc̄ 2 li. suaꝝ c. d̄ tiore q̄
tior ht̄ sex spēs int̄ quas admira°
ē vna ꝛ stupor alia Ita ꝙ admira°
ē tior ex magna ymaginacōe ꝓue
niēs Stupor v° causat̄ ex īassueta
ymaginacōe Ex q̄bꝫ pꝫ vtrū causatꝰ fuit
tior s̄ q° hic dic̄ Accept at oīs timor
Nā īassuetū erat ꝙ ad v̄bū hōis ꝑcipien
tis debet subito aliquis mortuꝰ r̄dire
ad vitā Ex h̄c aūt ꝙ r̄sedit q̄ fuerāt m̄
tuꝰ ēsto dicente Surge certꝰ fuit tior
q̄ntū ad illā spē q̄ dr̄ admira° ꝓpter
excellēcā ꝛ magnitudinē v̄tutis Quaꝫ
excellēciā cū grāꝫ actōe ꝯfessi sc̄ qn̄
magnificauīt deū dicēs Quia ꝓpheta
magnꝰ surrexit ī nobis Sed qm̄ isti
erāt d̄ gēte ī q̄ exspectabat ꝓ aliꝗ

a deo missū visitari Jō h̄c qd̄ exspecta
bat ꝯsiteri ꝛ in xp̄o ꝯpletū dicentes Et
q̄a deꝰ visitāt plebē suā Et bn̄ dicunt
visitat̄ Sicā s̄ ꝙ dr̄ in Glo Tūc visitat̄
cū v̄bū suū incarnari fec̄ Cottidie at
visitat dn̄s spm̄ sanctū ī corda hoīm ut
suscitent̄ infundit De p̄a visitacōe dom̄
ē Luc̄ 1 Visitāt nos oriens ex alto ꝛ ita
fecit r̄dēpcōn plebis sue De 2a v° dr̄
Job 7 Visitās spem tuā nō pctab̄ Et Job
x visita° tua custodit spm̄ meū Et tꝫ
Moral̄ at sꝫ spūal̄ Secūm ē qūā
q̄ int̄ p̄ncte fluctꝰ sine comocōe fuit
genꝰ hūanū ī fluctu teptacōnum
positū ꝛ comocōne aīorū collocatum
Ad qd̄ cū appꝛinquaret ihc̄ ꝑ misteriū
incarnacōis ꝛ visitacōis r̄ꝑit hoīez
ꝑ criīalia pcc̄a ꝑuatū vita grāe et
mortuū Nc̄ pcc̄a eiꝰ erat occulta sed
publicacōe opis ꝛ sermōis maīfesta
ꝛ iō ex portis efferebat̄ q̄a ꝑ sensus
corporis eiꝰ statꝰ mortis aīe maīfes
tabat̄ Portabat̄ aūt a q̄tuor ī lecto
ꝛ ī ligno Et a q̄bꝫ portabāt s̄m q̄r
pcc̄i gn̄a q̄ colliguntur ꝑ similitudinē a q̄r
elementis Hō n̄ a tira portat̄ ad mortē
qm̄ sola terrea cogitat ꝛ ī ipis tantū
publice occupat̄ Ab aq̄ v° portatur
ad mortē qm̄ lasciuia ꝛ carnalia co
gitans totꝰ ē in fluxu carnalis Et
qm̄ in p̄a gn̄acōne mūdi genꝰ hūanū
ꝑ lasciuā vitā corrupit viā suā ut
pꝫ Gn̄ 6 Jō ī aq̄s diluuȳ ē punitum
Ab aēre at portat̄ qm̄ oīa fac̄ ꝑ laude
hoīm Et ab igne portat̄ qm̄ auaricia
d̄uicias et denariꝰ inh̄c sc̄to ꝑ phas ꝛ
nephas publice thezaurisat Habeꝫ
g° q̄tuor a q̄bꝫ pctor portat̄ ad locū
mortuorꝫ Vel isti portātes defunctū
ad tumulū signant ꝑua desidia siue
pessōs ꝑsuasores q̄ aliquibus malis
ꝑsuasionibꝫ aliquos inducunt ad malū Ro
portabāt ī lcō lectꝰ at medū ī sc̄ptā
s̄m ꝯsciā Ut ī ps̄ Lauabo ꝑ singulas
noctes lcm̄ meū ꝛc. Et Cant̄ 3 In lectulo
meo ꝑ noctē q̄sivi ꝙ diligit aīa mea
In lecto g° portat̄ pctor qui ī ꝯscia

male c̄ ɔ̄scīa q̄ paussans iacz Tertio
portabat' in ligno quod q̄d' designat
p̄ma rōz peti et p̄mam spez veine
Primam q̄de rōz peti q̄ petm p̄m ītro-
ductū ē p lignū v̄taz ee̅ spez venie
sit q̄ portat' ī ligno q̄a salutē hoīs
ī ligno salvator ē opatus Sic n̄ dt
Amb' sup luc h' mortuus spe rsurge'
habebz eo' lignū ꝯp̄s nob au pdidat
eū pq̄a qui ihūs h' tetigit p̄fice cepit
ad vitam Hunc aūt defunctū deplorat
mr vidua sigficans q̄ peccatore q̄ est de
nūo fidelium deflet mr ecc̄ia Et qui
sius nūt nō pt redire ad grām sicut
neqꝫ iste mortuus suis vib; poterat
redire ad vitam nisi sc̄e mris ecclesie
revocet' ad grām Sz attēdas quo
ordine dns ad lacrimas mris motꝰ
accessit et tetigit loculū At illi q̄ por-
tabant steterūt et ipsius mortuo dixit
Adolescens tibi dico surge et resedit q̄
fuerat mortuus Lectulus sūi loculus ī quo
portaba' defunctus sgt peccatoris male
affecta ɔ̄scīam portatores aūt sigficant
malos viros malos affectus mala
ɔ̄silia · u' nō p̄nos psuasores sive
adulatores Accedit ergo sc̄e ecclesie misticꝰ
xp̄s peccatoris accedit ad loculū qn̄ eius
visitat ɔ̄sciam qua tangens sive inspiratōis
bn̄ficio vl' metū indicij l' spez p̄mij
tenetit homi Et tunc stati p̄ue affectōes
male mores iniq̄ psuasores ḡdū sigunt
et nec deo vocanti resistit ad se salva-
toris vocati obedit cui obedicō in fidē
ī scrp̄a exaians surgit vite defitur
ac pcontritionis et satisfactiōis studiū redd-
ditur ecc̄ie tam matri Hoc aūt opus
revocationis ad grām ī publico peccatore
admiracōz et timorez ceteris cat in
oīnib q̄ videt hoiez sic ɔ̄versū Nō em
sn̄ admiracōe pt vidi q̄ p̄ius erat
lascivus q̄ subito videa' castꝰ q̄ p̄ius
erat supbꝰ subito efficia' humil' qui
p̄ius erat avarꝰ subito efficiat' lar-
gus Ita de aliys viciys ad oppoitas v̄-
tutes hoīs subito tūmutē' Sed cū
attribue' tal' mutaō ecce bonitati dīne

q̄ scz deus visitat' mēte hoīs q̄ creat'
Nōn fuerat q̄ tres mortuos resuscitat'
xc vnū ī domū aliū ī porta et tciū
ī sepulc' Ista tres mortui sgficant tres
mortes aīe p filia archisinagoge q̄
nondū erat foris elata sz adhuc ī domo
latebat sigt petm q̄d' ī cogitacōe ē
et nōdū pactū Ut ergo ondēt dns q̄
occulta peta et levia occulte possunt
delei cū paucis assūptis vig pet' iohē
et iacobo et andrea u'nō et p̄re et mr̄e
sil' suscitat' puellam P filiū vidue q̄
a mlt̄s videntibꝰ erat elatus sigficat'
petm q̄d' nō solū ī cogitacōe u'nō et
ope pactū ē Ut ergo dns ondēt q̄a
publica peta publice p̄nia debent
delei videntib; mlt̄s suscitat filiū vi-
due P lazarū quadam q̄ iacebat ī
monim̄to sgficat' petm q̄d' nō solū in
cogitacōe et ope ē pactū s; ecc̄ ī mala
ɔ̄suetudine tenet' Ut ergo dns ostēdēt
istos eleos si ɔ̄versi fuerit ad eū vult sa-
nāre suscitat' dicens Lazare veni foras
Sorores q̄ intpellāt dnm p fr̄e pie
cogitacōes sūt lazarus adhuc ligatus
erat p. di. d. Solute et sinite abire
hoc cottidie fit ī sca ecc̄ia Cottē debz
peccator expelli ab ecc̄ia ut ecc̄iam qua
ɔ̄tristat' suo p̄uo ope letificet eam dign̄
p̄nia ut pꝰ pactum p̄niam p ministerium
sacerdotis sortie' sue ecclie dey dominica [illegible]

Cum intraret ihūs
ī domū cuiusdam p̄ncipis phariseorum
sabbato manducare panem et ipsi
obsuabant eum Luc xiiij Studiū boni
legislatoris ē ut cuius factis ꝯp̄s doctrinis
extinguet vicia et v̄tutes inserat ac
mores subditorū ɔ̄ponat Et tanto eius stu-
diū ē pfectius q̄nto melius pdem ea
psequit' Cum ergo xp̄s legislator per-
fectissimus eēt extirpandi vicia inserendi
v̄tutes et ɔ̄ponendi mores ī suis opibus
ī suisq̄ doctrinis ēstnisse ɔ̄sfat' Hic
ē q̄ ī p̄nti evāgelio malicie phariseorum obviat
p bn̄ficium curacōis eorū avariciam re-
darguit p evidenciam opacōis eorū sup-
biam humiliat p doctrinam parabolice

isti nunc Et f[actu]m p[re]dicta circa h[un]c h[ic] 3 p[o]
Beneficium curacionis q[uod] phariseor[um]
insidiosam malicia i[bi] Cum intraret
ostendit argumentum r[e]d[ar]guacionis q[uod] cor[um]
cupida auaricia i[bi] Ecce autem
docuimentum humiliacionis contra
fastuosam s[upe]rbiam i[bi] dicebat at[em]
Circa ad p[ri]m[u]m Sciendum q[uod] c[hristu]s sic p[ro]ce
dit beneficium curacionis ydropico q[uod] tamen
non pt eius operacio pate calumpnie in
sidiacionis ad cuius euidenciam euuangelista talem
ordinem describit Premittit enim primo
quandam circumstanciam conuiuii Secundo adiun
git insidiancium studium i[bi] Et ipsi obseruabant
3o mam operacionis i[bi] Et ecce homo yd[ropicus] er[at]
4o interrogacionis congruenciam i[bi] Et respondens
ihesus 5o euidenciam curacionis i[bi] Ipse autem ap[pre]
Premittit ergo primo quandam circumstanciam
conuiuii dum quasi p[ri]a e[st] sumpta a loco
de quo dicitur Cum intraret ihesus in domum cuiusdam
principis phariseorum Cum n[on] salvator congnosceret
phariseorum malicia tamen cum eis manducauit quo
sabbato et cibum sumebat ut p[er] conuersacionem
doctrinam et miracula eos traheret ad
noticiam veritatis Et ut quod etiam hic exemplum Illud
1 inuenitur phariseorum ineffusse conuiuiis
dicitur n[on] ibi sic Rogabat ihesum quidam phariseus
ut manducaret cum eo et ingressus domum pharisei discubuit
hic autem intrasse dicitur domum principis phariseorum
2a circumstancia sumitur a tempore de quo subditur
Sabbato Nam sabbatis potissime docebat
tam ex ipsis exemplum ubi Sabbatis eciam miracula
faciebat ut fieret spirituale sabbatum Et ut
pluribus eius opera et doctrina prodesset Unde
dicitur in Glosa Sabbatis precipue docet et operatur
ihesus non solum propter spirituale sabbatum sed
propter celebriores populi conuentus queres salutem
omnium 3a circumstancia e[st] quietis de quo
dicitur manducare panem Nale e[st] homini alicui
vitale ad conuiuium ut ad aliorum eius que
ventat adducatur ex familiaritate quietis
Et ideo christus ventatus ad phariseorum conuiuia
condescendebat eius ut eos ad suum amo
rem attraheret et ut attracti libencius
susciperent eius doctrinam Conswetum enim qualibus
libencius audire doctrinam eius quem diligit
Deinde cum dicit Et ipsi obseruabant eum

describitur insidiancium studium Inter ceteras
cautelas insidiatorum hec e[st] vna scilicet ex quadam
familiaritate deprehendere aliquid reprehensibile
in eo quem inuident vel quem non diligunt Et ideo
pharisei christo inuidentes obseruabant ipsum
in familiari conuiuio quo manducabat cum
eo obseruabant eum si curaret in sabbato
ut ipsum de sabbati violacione accusare valerent
Sic n[on] calumpniati sunt ei Ioh. 9 Non est hic
homo a deo qui sabbatum non custodit Deinde
cum dicit Et ecce homo quidam ydropicus erat ante
illum Describit materiam operacionis Deus enim et
rebus quas creat et defectibus per peccatum
introductis in eis ita vtitur ut in eis tamen
in ira sua potenciam suam ut sapienciam
sua ut sua clemenciam in medium producta omnia
manifestet Unde et ipse ydropicus qui
erat ante eum factus e[st] materia tam potencie quam
sapiencie et clemencie ostendende Est autem
ydropisis morbus aquosus subcutaneus
de vicio vesice natus cum inflacione tur
gente et anhelitu fetido Cuius proprium est
siti tanto amplius prouocare quanto is qui pa
titur eam plus bibit Ita dicit Beda super illud
Istud autem vicium quod hic homo paciebatur in
corpore illi paciebantur in mente et ideo an
te eos stetit curandus ab hoc vicio ut cor
porali exemplo discerent quomodo in mente curari
deberent Unde Glosa super Lucam Ecce ydropicus
ante phariseos curatur quod per alterius egritudinem
corporis in alterius exprimitur egritudo mentis
Deinde cum dicit Et respondens ihesus dixit describit congruen
ciam interrogacionis que patet ex duobus primo ex
hoc quod dicit Et respondens ihesus Nam eius manifesta
interrogacio fuit occultarum cogitacionum et
insidiarum responsio Unde Beda quod dicitur respondisse
ihesus ad hoc respicit quod premissum e[st] Et ipsi
obseruabant eum dominus n[on] nouit cogitaciones
hominum Secundo congruencia huius interrogacionis
patet ex hoc quod legisperitos ac phariseos in
terrogat Dixit enim ad legisperitos et phariseos
legisperiti propter legis noticiam debebant bene
iudicare de hiis que continentur in lege Pharisei
propter sanctitatem religionis qua se habere putabant
debebant bene sentire de beneficio impendendo
infirmo A legisperitis ergo legis iudicium querit
A phariseis autem opus pietatis exposcit

Et io tia ogruecia e i x intogace
d' eo qd' intogat Si lz sabb° curare
Si n opa cuitat no st phibita i sabo
eo q eti no st opa similia q pla sut
phibita i sab° Ueniens 23 oe op9 simi
le no facietis i eo Curare at infirmu
ex opa oe op9 e cuitatis io debuerut
intellige legisptis q licebz curare infirmu
i sab° at ph° no obsuare curate Et
ido i hac intogacoe x° ondit ipos ee
legis ignaros q calupniaz ipetrabat
qsi tusgressori legis ei q eti opabat in
sabb° Et ex eade intogacoe phisei
q ptendebat spez religiositis d' irreli
giosite redarguit Ura religio e cultus
pietatis ß d Jacobi Religio mda et im
maculata apt deu z prem h' e visita
Qui go parat calunias illi q ex piete
infirmu curabat a cultu pietatis alieni
ee pbant Et qm ad hac intogacoz
taz ogrua sz Si lz sab cu rude abss
sua qfusioe no put Jo subiugit ewgta
At illi tacueit Sed' n q dt Beda qito
tacet q q se dictu qtrp dixut vident
Si dixeut lz curare q se eet q obsuat
si curaret Si dixeut No lz Arguent
d' h° q sab° petora curat Deide ew
dt Ipe at apphensu ic descrbt eude cura
curacois p efficacias Nas estine non
curas d' inodor insidys sibi notis pb
lice curat ydropicu Et h° e qd' dit
Ipse at apphensu sanat eu ac dimi
sit Et bn dt ac dimisit qa corpalit
z spunar sanatu dimisit abie ut psi
cet p ipas opacoz ad aie salutez Et
ut ipa volu te eet bnfactori grati
bnficiu ostendo ab ipo Non oz iste
ydropicus desidabat sanitez qsq a x°
q io stabz an eu ita q eq desidim q co
puncta erat qi qda pces i ambz x° eu
voce no audebz rogare ut ip curaret in
sab° z h° ppr phi* ciores Et io x° no
attendes ad silenciu oris ß ad desideriu
mctis qtulit ei bnficiu sanitatis Sic n
dt Greg° i mor Apetq cu reuerencia affq
magnus e i qsp° eu sonusspti spiritus
clacor i voce Non 2° q saluator no
curauit h' d' scandalo phi* eo q acra
mete calupniabant opa x° sz sinc°
sant q opabat i sabb° Insinuas
ex h° q no debet omitti opa pietatis
z cuitatis ppt scandalu iuidor i d'tr
toru Seq° 2a ps pu Et rns ihs ad
illos ic In q inducit argumetu i dar
guecois cotra phi* z curiositez h° n mo
Beda sr luca pte ista qtinuat dices
Ante phisecos ydropicu sanat z mox
q auaricias disputat ut ipos auaricie
arguat p qua sabbm violat z male
lege interptant Qmdr at h ps i duas
P° n introducit argumetu rdarguco
2° ipossibltes rnsois i Et no poterat ac
Introduct go p° argu tu rdarguecois
sub h° vbis Et rns ad illos sz isidiosos
obsuatores dixit Cq vrm asinq a bos i
puteu cadz z no qtinue extrahit illu die
sabbti Ac si diceret Vnsqsq vrm opatur
i sabb° salute ippi aialis ppt cu
piditate tpalis comodi no opaus
salute aial' ppt aial ß ppr comodi
tpale cud' si reprhensibile no iudicat
th i vob op9 fcm p cupidite quo
go reprhensibile iudicatis ee op9 fcm
a me p ope cuitatis Et h° e qd' dt
Beda sr lua Copetet ex° soluit
qtoni ut ostendat eos violare sabbm
i ope cupiditatis qui eu violare arguut
i ope cuitatis Qm itaq eude a ex°
z violeciu argu ti eos qmcebat Ido
seq° ipossibilitas rnsiois d' q dr Et
no poterat ad h° rnde illi Seqt
at 3a ps e° n Dicebat ac ad inuita
tos pablaz In q adingit documetu
hulitacois qt eoz fastosaz scribiaz
Et h° mo qtinuat Amb pte isti sr
luca dices Prius curatq e ydropicus
i q° influxus carnis exubans aie
gubnat officiu spus extigwebz ar
dore Deide docet hulitas cu in
qomio inpaciali appetencia loca supiora
arcet Luca h° at oaret vide p°
docet motum i dicebz ac 2° suprbiet
pictur i Cu invitatq 3° hulit pfecti
i Gz cu votq e° qclu° iudicium i Caos

p° g° occurit nobis vide doctis motiu
qd' e ex h° qr aqui invitati a pncipe
phariseor cu x° sathagebat optine
loca pma et supma i convi°. tamqz ex
h° mags horabiles videnť. Et h° e
qd' subdit. Dicebat at ad invitatos pa
bolas istas s. q sequit ut eor superbiam
ad humilitate reducet. Intendens quo
pmos accubitus i pma loca convivij
eligerent dicens ad illos s. ea q sequit
parabolam. Non q invitati ad convi° istud
erat vl' legisperiti l' pharisei legis aut
periti ut sapientes existiarent i lege
eligebat loca honorabliora i convio
Et etiam qlibz legisperitus ut perior alio
habe' eligebat locu hon lior et pmi
appetebat putans ex h° sapientior ex
istimari Pharisei eciam ut sanctiores hrent
in vita honorari i convijs appetebat
Et io loca magis hon'lia appetebant
et mete se et suos pcii aliorum. ex q° motus
e salvator docu' tu humilitate pponere
Deinde cu dt Cu invitatus fueris et describit
superbientis periculum Circa quod
p° phibz actu ambicos | Ubi | Cu invitatus f
2° ppot periculu dicens | | Ne forte hon
3° exppot confusion clas | | Et tu ...
Primo g° phibz actu ambicois sive elacois
d. Cu invitatus fueris ad nupcias no dis
cubas i p° i sublicou et honorabiliori
loco Sicut n. dt Cu aliq pfluere pmite
ad honores q nobis no convenit indicat
nos temerarios ee et ira facta virtu
pio replet 2° ut actu pdictu phibeat
pponit periculu deiectois dicens Ne forte
honorabilior te sit invitatus ab i°. et veni
ens is q te et illu vocat dicat t Amice
da huic locu 3° adiungit statu confusi
onis d. Et tunc incipies cu rubore no
vissimu locu tenere Et bn dt Cu rubore
id e cu verecundia et confusione Et h° propter
duo p° q'a no obtinuit 2° qr a loco hora
biliori e deiectus Et io bn dt Cum erubescencia
qr pmu neqqm obtinuit ambiciosus
s3 passus e repulsaz et sathagens qualit
hinc honoribz no honorat. Deinde cu
dt Sz cu vocatus fueris ad nupcias etc.

Suadet humilitatis pfectum Ubi nobis occurit
vide p° quo ostendit suadet humilie elacioz
2° insti pfectu disposiconem 3° excludit
honoris assecucioz 4° i' ut cu venit
3° i' Et erit t gla Suadet g° p° hum
lez elacioz d. Sz cu vocatus fueris ad
nupcias vade et recumbe i novissio loco
humili i reputacoi hois qutu ad se et
modeste opacoi i conversacoe ad alios
qui in' equipollet Et io h° istimatis x°
acceptu do qr hoibz suadet eos sponta
neas elacioz 2° submisit eisdez ad p
fectu disposicoem dicens Et cu venit
q te invitavit dicat tibi Amice ascende
superius Et ei no ambiciose studet alios
pferi s3 humiliter alios se pponit merito
humilitatis sit dignus honoribz Cuma qnto
humilitas e mags grata videntibz hum
le tanto apt eos maior reputacois
facit ee humile qr superbu Recumbe igit
i novissio loco ut ex humilitate aliquis
te cognoscat q ex pscripcoe pprecabit
Et io concludit ostendit honoris assecucioz qr
q's meretur atqz modestie d. Et erit tibi
gla cora sil' discumbentibz Advertend h°
qr ois ho natr appetit honorari Salvator
g° volens hoies inducere ad humilitatez
adeam ex spe consecucois i qd' omis ap
petunt s3 ex spe consequendi honorz inducit
ppr qd dt Et erit ti gla etc. Deinde cu dt
Qa ois q se exal. humil. etc. Introducit
indiciu generalis conclucois d. Qa ois q se
exaltat humiliabit et q se humiliat ex
altabit Hec at ra duos intellcu pt
verificari infallibiliter Qa ois q se exaltat
scilicet et superbe d' mentis extollens cora
hoibz vel i ppa reputacoe i e a deo
humiliabit qr superbe deicie Qa aute
humiliat pude se reputans beneficys
indignu iste exaltabit a do Alio° pot
ee va regla pdicta qntu ad reputa
com hoim no tn sic s3 aequi Iudeu n
illi q se extollat p superbias reputacoz
ab hoibz honorant et q se humiliat contep
nunt Iudeis at ee cora hoibz qui se
humiliat honorant et q se exaltant
et honoribz seipos ingerunt a quibus

9tepnunt ita q aqui ipos 9tenut
ipi saustu 7 9tenendos indicant
De pdicta vo igta aqua dni su
pius dnica x i fine 19 ero 7 dr ihs
ad qsita h ei ya finis e 19 erdm 7
sic 7 istiq Sparat ad intrate ihu
domu hois i serpo dnisi p cupidete
7 auaricia sine p ad vicm 9tigit aqu
ut ho ad serpm reipsi qi sabb 7 i
regem sui custodies ipariat aista
9tinnt Ez malignu spitq huic
sanado inuidetes obsuat qr hoz
ad papicu i roret quos ho ipoi
to aquo bono iuno ipoita aie sue
sauitte poiada dz caz totl viribz
adiplere ut sunt 9gnoscat se app
hensu a vtute dna sine in qua ap
phensione ydropis aie tota effugat
sine ii pydropisim intelligr lasciuia
carnis Ez q dt Beda q lasciuia no
saciat s auget i du s satisfit Hinc
intelligi auaria s q vt augq q no
saciat diuiys i copia s potq auget
Intelligeds e p ullm alm sancu po
sse hoiez n p xpm ab alto pditoru
Sanato at hoie obmigadi st insi
diatos deones et p silitudme tpa
lem sollicitudinm dicete hoie ad se
ip Si bone a asinu cadete i pute
n sathags exthe puidens tpalibz
comods quto mags des tepm de
puteo psunde inqtatl abstrahe ne
dapnuer ete inltomags Dicat aut
bone a asinu p bone isinuat hoz
q legi adm subiectq e p trngssiom
ipus legs in puteu lapsq e vicioz
Pasinu isinuat eu q legi septe no
subditq exons lege tq nae trnggre
dies cadt i puteu inqtatl Ab isto
puteo pbaba se tuei ps d Ne absor
beat me psundu neqz vigeat sup
me puteq os sui Pot ecl p bonez
intelligi is q nali discretoe viget bos
n i minnias 7 ogula dnides sicut
hoz discretois prudecia ipollentem
Iste at cadt in puteu qi ex certa
malicia se iingit peto Azmq at
at stolidu hoz hebetes 7 pue disc
tois designat q cadit qu vl euod
ul alio mo rrriti petis Si i pdcti
aialia peiat qs exhe d puteo ma
li qu cadut i ipm no obstate die
sab a cis celebrate 7 hc facit ad
tpale vtilites qto mags debz vngqs
serpm extrahe d peto ne in etnaz
dapnacois inguet Exies at ho d
petis 7 cuatq ab ydropisi auaricie
sine luxuie ad impias o 7 celic
vocatq cu fidelibz eyd o nuto et
nuo 9macus e No go se extollat
nc qi sattor cetis d suis inutl glte
Neqz cel i putet se dignu i etna hre
locu digniores Naz ad alta se igereo
mlto ms depmut ad isima 7 itez
9gnoscat alm serpo meliorz exoiste
ac p hc cu rubore nouissm locu te
ne mapit q inveit i se casu unde
appetiuit glaz 7 honoz Vocatq go
p gciaz ad impias o 7 cetie debet
hudie senac d se i nouissio loco
recubie id e nouissm 7 mim omn
se reputie Attedes vbu sapietl q
dt Quato magnq es humilia te i oibz
7 cora do iueies graz Naz dus ve
niet que hule iueiet aia noune
incorpabit 7 exaltas ipm p maiora
dona faciet ascende 7 i 9spcu fide
lm ipm faciet aplq mirabile i vita
mirabile 7 i fama donc mirabilior
fiet i glia Qa ois q se exaltat p
supbiaz humiliabi i pea Et qua se
humiliat p reputaciez ppiaz exaltabi
i etna gla Ad qua nos pducat rex
humilu cosq q vit 7 regt p oia ssa 7

Dnica decimaoctaua

Accesserunt ad ihm phisei 7
interrogat eu vnq ex eis
legisdoctor n myt 22 Intell
gas lector q intcio ewate iacet
sic Phisei at audietes q silenciu
iposuiss saduceis 9ueneat i vnu
Et intiogat eu vnq ex eis Potest
at hc ewm introduci mltl modis
po Malicia hois scl 7 bis cofusa

ultoaes agredit' ad aliq' 9t' eu q' con
fudit' 7 don' i eli pponito psenat no
co'ugit' quitiuz qfundat' Cum ergo
malicia phiseor' teptans xpm sepe
9fusa p prudente xo iustor' non est
conucata. hic e q' uiu conat' ipsu
teptare Et hoc e qd' dr Crisi Oibs ma
licia qfundit' aliqu co'ugit' a' iniqs
Confusi g'o a xo interogant' vtr licet
censu dari cesari. iter' teptat d' mag
no legis madato Et hoc e qd' dr cu'a
Accessit ad ihm Nlo' pt medua
hoc eni Ine certa q sanciat hoiez
q inocetez e liuor invidie 7 malivo
lencie hec n' vicin sz invidia 7 male
volencia orta ex ipa. nuq' cessat insi
diari inocenti 7 vno mo insidiandi
cessante aliu ad isidiadu invenire
conat' sic mai'te videmus i studijs
scolaru Cum g'o phisei ex invidia
malignu aium habebat ad xpm Ideo
cessante vno' teptandi m' aliu mod'
adinvenit pr' qd' accessit ad eu
7 interogavit eu vnus ex eis 7c Veru
qm inocet' xpm e sine aliqu ipond
insidijs teptator' 7 hoc fi' pt inpo
sita aliqua difficili qo'e hic e q' e'stis
inponere qtez in filius ipe eet sine
fecit teptatoib' invidor' Tcio pot
inteduti hoc mo Duo st opa sapiet'
sz no metiri d' qb' novit 7 inetictez
posse maifestare pr' pm sz q' non
metit' d' quib' novit ad interogata
fat' rude vi tez pt 2m sz q' inetic
tez pt maifestare i sua sapia pt
ignorates de cor' ignorancia exvinco
expellere Cristus iteq' sapietissis primu
opus sapientis i pnti ewo' exeut it'
rogavit phiseos d' qda difficultate Et
hoc e qd' dr ewo tu Accessit ad ihm 7c
Secu'o qualis pdictaz interrogatoru
ewo'm i to petes divid' Describit' ei
po queda qsto d' xo exprimitu sue'd
2o xo iusto docimiu pseus i aut c' i'
3o ipius itrogat' audacia excludes ibi
Congregatis at Cu'ti ad pm describit
ewo'tu po phiseor' quadaz astuciaz

delibacioz 2o subiugit teptatioiaz
qtoni i' Et interogat eu vnus desc'
bit g'o po astucia phi 7 delibacone
ecia sim vitate licte Audie' phisei
q' ihs silenciu iposuisset saduceis 9
venit i vnu Convenere quidez ad
delibandu q'r xpm d' ignorancia posst
arguere vl' aliquo alio defu' i sua re
sione Convenit eos i vnu ut multi ne
vincerent que roe no potuit supare
vn sic dr Crisi vitate se iudeos esse
pfessi st' q' multitudie se arma veritatem
pot eos intelligi cor' deliba'o astuta
sequdo litam qua pot ecia sz Acces
serunt ad ihm i eo n' q' ad ipm accesse
runt interogare d' madat' legalibus
ptendit se simplici corde velle ab eo
audire aliq' ptinet ad salute aiaru
suar' Eo quo hoc no intedit 9sequi
ho' potius capere aliqd indebitu ex ore
eius 7 io tal' accessus cu delibacone
habitu ostendit' quada astucia 7 ma
liciaz i deliba'u Deinde cu dr Et
interogat eu vnus ex eis legisdoctor
teptans eu Mgr qd e madatu mag
nu i lege Cca qua interogacioz po
adurtedu e sz Crisi 3 vnus pro oib' loq'
ut sicide xpm vinat oms videa' vin
sse si ait vnu fidet soli videat' qfusi
sz tu interogantes p vnu vinci erat
levi ab vno 2o adurtendu e 3 iste
q interogat dr ee legisdoctor Et cu
dr teptans xpm hoc duobus mod' pot
intelligi vno' q' iste legispitus malo
aio xpm interogat' no ut addisceret s;
ut rudetez d' ignorancia argueret Et si
obiciat' 3 xo dixit ei No longe es
a regno dei vnz ait' xpm erd' quidez
no dixisset ei si hisset malignante
aium q' xpm sed ergo d' ecordancia
ewo'rum 3 pt ee q' teptans accessit
eu Deinde tu respoe correctus aium
mutavit ad benignitate ex q' qfir
mat' dan e dices Bn mgr i vitate
dixisti q' vnus e deus 7 n e alius pter
eu 7 ut diligat' ex toto corde 7c Alio
pt intelligi 3 hoc qd dr Teptans eu

accipiat non p temptatoe improbe et
maligne voluit s; p temptacoe quada
amorose experiencie q sine mag^o vicio
fieri pt. Aut est p quada temptacione
probacois finioris ut sc; sciret gosceret
notitia qua xs hebat i legis difficulta
tibus Et s(ecundu)m hc no fuit magne culpe
interroga^o huj legis doctoris pr qd d(icitu)r
ei potuit ei ut marcus recitat Non
longe es a regno dei Z^o aduertend(um) e
q(uo)d iste premittit mag(iste)r Si n(on) loquitur
temptans ex interno aio ut xps vult eu
mag(ist)rum vocat illu q(u)m n(on) vult ee d(iscipu)lus
eius s(ed) consolatoie accedes adulatoie vocat
ip(su)m mag(ist)rum Si at temptans accedit no
at aio maliuolo ut pt fieri i aliq(u)o
temptatie interrogate ut experiatur
sapiam ei(us) Tunc id v(er)bu mag(iste)r non
adulatoie platu e s(ed) pocius quoda
verbao no loquendi Cu^o aduertend(um) e
q(uo)d interrogat d(e) magno mada^o legis
d(icens) q(ui)d e madatu magnu i lege q(uo)d
interroga^o s(ed) xps eu reprehensibilem
notat Q(uonia)m ic dz d(e) magno interrogare
madato q(uo)d prius mora adpletur S(ecundu)m
vo hic d(e) magno interrogat mada^o
q(ui)a cu multa i lege videntur ee equalia
querit ex curiositate (contra) hoc calumniari
q(ue)rit p(ro)p(ter) hoc r(es)pondet Et dicat vnu esse
maximu int(er) oia Si q(ui)s ergo sciret ut
auctoritate ductus q(uo)d sit magnu precep(tum)
regulade vite z ea obs(er)uare no(n) cur
curat plus e phiseo interroga^t de
magno madato legis z tn mi(ni)mu
no s(er)uat Sc^a 2^a ps p(ri)ncipal(is) Ait
illi i(esu)s Diliges dnm deu tuu Jn q
introducit^r x^i r(es)p(on)sio dom^ni p(ro)ferens
Cui quia x^s manifestat p^o magni
madati p(ri)mitatez 2° sequit(ur) precep
conformitate 3° ambor(um) integritatem
2^m i Sed^a at sile e huic 3^a i Jn his
Manifestat ergo p^o magni madati
p(ri)mitate d(icens) Diliges dnm deu tuu
ex toto corde tuo z i to aia tua z
i tota mete tua h^c e p(ri)m(u)m z maxi(mu)m
madatu Cui qd videlz e q(uo)d hoc ma
datu dei maxi(mu)m e vbi Sciend(um) e

q(uo)d aor hois e p^a affecto aium hois
ob(iectu)m istius affectois e bonu Jta q(uo)d
bonu i q(uo) e plus d(e) roe boni maie
dz amari Q(uonia)m ergo deus e su(m)mu bonu c(on)s(e)q(uens)
su(m)me amand(u)s e Preceptu ergo regulans
aium hois ad diligend(um) su(m)mu bonu ma
xi(mu)m e Ex q(uo) ps q(uo)d p(ri)m(u)m madatu e p(ri)m(u)m
maximu at i quol(ib)et gne e p(ri)m(u)m illius
generis Q(uonia)m ergo bonu qd deus e maxi
mu e in gne boni cu sit bonu per
feccionis necio e p(ri)m bonu ergo mada
tu de dil(ectio)ne sui e p(ri)mu 3° videnz
e qd e diligere ipm toto corde s(ed) Crisost(omus)
Deu diligere ex toto corde e q(uo)d cor
no e inclinatu ad alicuj rei dileccione
magis q(uam) dei Ex tota aia diligere deu
e c(er)tissi(mu)m aium hre i vitate z firmu
ee i fide Ex tota vo mete diligere dnm
e ut omes sensus d(e)o vacent Cuius
enim intellect(us) d(e)o ministrat cu(m) prima ita
deu e Cu cogitio ea q(ue) dei st tractat cu
memoria q(ue) bona st recordat(ur) tota mte
diligit deu S(ecundu)m Augus(tinus) 1 li. de doc
x^a. sic intellr deu ex toto corde diligere
p(ro)pterea ut oes cogitacoes tuas Ex
tota aia ut oez vita tua Ex tota
mete ut oez intellcm tuu in ipsu
conferas a quo habes ea q(ue) confers Nul
laz ergo vite mee pte relinq(ui)t q(ue) vacare
a dei delatoe debeat z qi locu dare
ut alia velit re f(rui) q(ue) dixit Diligend(um)
dnm d(eum) t(uum) ex to. cor. t. Ideo ergo ali(u)d
diligend(um) venit i aium illic rapiatur
q(uo) tot(us) dilecco(n)is impet(us) currit Tunc n
e optimus ho cu tota vi pgit i inco
mutabile bonu Jn hac exposicone
Aug(ustini) Bern(ardus) e q(uo)d concienti ipe p toto
corde accipit omes cogitacoes. quia
cor e p(ri)ncipiu(m) cogitacoium vt hetur
m^t 1 x De corde n. exeunt cogitoes re
P tota aia accip(itur) oez vita q(ui)a aia
e ra^o io z p(ri)ncipiu(m) vite i hoie P tota
mte accip(itur) oez itellcu q(uia) vtq(ue) itellcia
hois p(ri)m^o viget i mte Glo(sa) expon
pt s(ed) Glo Ex toto corde id e toto itc
llcu sn errore ut itellcu i confessione
dnm et reliquos locu errori Ex tota

aia hec e ex to volu e sicut condicitoe
Vnd glo Ex to volute ut nihil ei in
contrarium velis Ex tota mte hec e ex to
meoria sine oblivioe Vn glo Ex tota
mete id e meoria nil remiscens quo
minus de eo senciatis De istis aut preceptis
expoicioe recepte sup dictu i z post
penith Deinde cu dt Hoc aut sile e
huic manifestat alterum preceptum conformiter
q in hoc consistat qr precepto de deo dilige
qd e primum et maximum appellat preceptu
2m sc ut diligatur proximus sicut quilibet diligit
seipsum Vr aut hoc madatum sile ee prec
duo qr sicut primum e de delibali dilcoe
boni ita et hoc 2m e de eade dilcoe Cu
tn primum e de dilcoe maioris boni istud
de dilcoe minoris Pro no dicit hodiurn
aut par e huic. sed sile e huic Intm
go sile mptu ad dilcoz libale ordi
nat cor hominis Alio e sile 2m pmo
madato qr primum e de dilige do co
mo q diligi dz sc ex toto corde et
aia et meoria sive mte 2m aut e de
dilige hoie ho ei factus e ad ymagines
et similitudine dei Bene go sile e man
datu scdm pmo qd ad dilcoz silis or
dinat Vl sile e 2m pmo qr sub pmo
contineter dilcoo ordiata di sub 2o dilcoo
ordinata proximi Constat aut qr ipe x
nobis proximus factus e p assumpcoz cains
Vt pz Luc x i parabla samaritani Et in
ps Cu proximum et quasi frez nrm sic co
placebas Cu go christus deus e et homo hic
proximus nr factus e mltu sunt mandata
ista silia quoz vnum ordiat nos ad
diligendu xpm deu et aliud ad dili
gendu xpm proximum nrm Modus aut istius dilcois
continetur i 3o precepto e iste Sic tercio
Hoc aut dz quilibz aare ad duo sc
ad iusticiaz et ad vita etnia ut se or
diate dilige ad iusticias p ea ducat
ad glaz Et eo mo dz aare proximum sc
ut iustus sit vl qr iam iustus e et ad vita
etnas eide desidando et procurandam
Deinde cu dt In hiis duobus manifesta
pdictoz preceptoz pfectoz sui integrita
te q i hoc consistit Cu qlibz contineatur vl
moralr vl figuraliter i lege. qlibz como
mitoue comiatoie pdictie et exprobra
tie i prophetis repit totu ordinatur ad
dilcoz di et proximi Et io dt In hiis duobus
madatis tota lex pedz et prophete Bam
aut qr hoc vbu pendz i hac oclusione
poitu e in mo pt intelligi Vno sic
tabam dicete qr ad duo precepta pdicta
ptz totus decalogus precepta eide prime
table ptinet ad dilcoz di. precepta
2e tabule ad dilcoz proximi Simpliciter
go ad dictu sum qr tota lex et prophete
ad precepta pdicta ordinatur vn ceri
monalia et figuralia legis mosaice et dicta
prophetica sunt i adiutoriu suadi precepta
Alio mo intelligitur sic oripis cui effectus ut
sit sensus In hiis duobus madatis visa l
pe et proph id e hec duo precepta tate sunt
pfectois ut q ea servavit sit dignus recei
pe a do gras qua mediate lege tota
intelligat et prophetas Luc aut expoicio
consonat qdda que dictu sc qr operacio
boni via e ad cognicionem maioz 3o mo
intelligi pt sic Augustinus et in hiis duobus
madatis pedz to lex et prophe. qr i ipsis
hnt fine et complementu suum Ad cuius
evidenciaz e sciendum qr ea q ordinatur
ad fine ab ipso fine dependet Tu qr
finis ipoit eis necitate essendi talia
Tu etiam qr q no sunt n prr fine ab ipso
fine dependet Tu qr complentur ex intro
ductoe finis Et io optie dr qr ea q sunt
ad fine dependet ex fine Vbi lege
civiles sunt qda ordinatois ad hunc fine
sc ad pace cuium hnt conservada i civitate
Et io ex isto fine ipoitur eis necitas
qr sunt tales quales requirit finis pdictus
acquireds l conservadus p ipsas leges Itm
ipe sunt ppr hunc fine et complementu acci
piunt qui ipsis mediatibus introductus e
iste finis Cu go finis legis et prophetarum e
ordinatus aor di et proximi sic bn dr quod
i istis madatis pendet &c. Sequitur Cia ps pil
Congregatis aut phariseis Interrogavit
andacia concludes Circa qua itedunt
pmo qda difficult qto 2o adiungitur supple
da ampo i text ei dd 3o sbdr plexa

intrrogat' i' dixit ill' Quo go dd' vot
q° temeritatis repssio i' Et neo potat
pmo go introducit' quedam difficul
qto sub ipis vbis Congregatis at phariseis
intrrogat' eos ihc dicens Quid vobis videtur de xpo
cuius filius est At qto p tato difficil' est
qr ipe fm duplicem nam diuinam scilicet et
humanam duplicem ht natiuitatem Vna
ex deo p qua e di filius aliam ex virgine
qua pcessit ex pgenie dd p quam est
dauid filius Non go pt sufficere iudei
ad qonem pdictam p hoc q xpc dicitur filius
dauid Et io bn dicitur e qd' 2° adiungit
qda' scripta rursio Quia dicunt ei dd
Nam tsi vm dicunt no tn oem filiacionem
q in xpo e exprimunt sed vna tm hanc
aut tm pferunt q' a ipsm credunt esse
purum hoiem ex stirpe dauid genitum l' generan-
dum Ex q rursione ondunt se carere cognicione
et fide et pfecte qua debebat habere
de xpo · q' a no intelligunt nec credunt xpm
ee deum et hoiem Vnde Glo Non reprehendunt
q dd filium xpm dicunt s q filium dei
no credunt Deinde cum subdit Ait ill'
Quo go dd' vot et Adiungit pplexam
intrrogacionem d. Quo go dd vot eum
i spu dnm d. dixit dns dno meo sede
a dextris meis donec ponam inimicos tuos
scabellum pedum t Si go dd' vot eum
dnm quo filius eius est In q intrrogacione
p° ostendit nob' qd' saluator dicit Quo dd
i spu ut ostendat sinceritatem et virtutem eorum
de qbus intrrogauit scilicet q no ex ppo
corde sui volunte qui fingens nec ex
errore qui nesciens dauid vot xpm dnm
suum s potius inspiracione diuina cui n
pt subesse falsitas Illo° dixit dns id e
pater dno meo id e filio sede a dextris
meis id e in pociorib bonis glorie Vl' s
Remigius A dextris di sedere e i honore et
eqlitate pr'nae dignitatis quiescere Vocat aut
xpm dauid i spu dnm suum ppter ppetem
et affinitatem incarnacionis Vl' ppter beneficium
redempcionis Vl' ppter fastigium glorificacionis
Addit aut ut terrore phariseis incutiat id
qd' subdit d'pos donec ponam inimicos tuos
scab pe t Et e sensus hui' vbi s Remigius

Sede s. a dextris et inimica tua i sem-
piternum subicientur pedibus tuis Et ita hic
donec no e determinacio finis tpis s
indicium infinitatis Post go premissa subiungit
pplexa intrrogacione d. Si go dauid
vocat eum dnm et cum hoc ipse xpus est
purus ho quo filius eius e Non n consuetudo
e patrum filios suos ppos dnos vocare
Deinde cum dt Et neo potat iudeis
introducit' temeritatis repssio Circa q
p° describitur ignorancia qsitionis qn dicitur
Et neo potat rude ei vbum 2° rpimit
temeritas aut i Neq ausus fuit describitur
go p° ignorancia qsiti qn dt Et nemo
potat rude ei vbum h n ipotencia
rudendi ad qsitum ex ignorancia veiebat
Si n intellexisset xpm fil' ee deum et
hoiem potuisset rude dauid vocat xpm
dnm suum i spu quantum ad eius diuinitatem
qua cognouit inspiratus a deo filius aut
dauid e xpc quantum ad humanitatem Ex ig-
norancia go diuinitatis qua n intelligebat
nec credebat i xpo Neo potat ei rude
vbum ad qonem premissam Sic ig' reprimitur
2° temeritas aut eorum ex hoc q ex ppria
ignorancia qsitionis no sunt ausi ex illa die
quicquam intrrogare eum aplius Ex quo
satis pz s ieronimus q no i bono aio phari-
sei intrrogabant xpm Nam si bono
aio et cum discendi accessissent ad int-
rogandum xpm interrogare possent eum eos
qonem ex q confusi destitisse ab itrrogacione
cum ipe venisset ad istam ueram veritatem
ob q vellet eam addiscere Quamuis
aut hic eorum moralis dicit se prima facie
i porta lebem et io no e opus alia
moralitate q sit illa q iposita e i ex-
posicione literali ipius Ex ipo tn omni
possumus elicere moralem doctrinam Si quis
n malo aio et temptandi vl' confundendi
occasione ad hoiem virtuosum accedit Ipse
virtuosus dz talem rursionem pferre q et intelle-
ctui ppue pateat s potius intrrogatem
ex sua racionabilitate ad bonum possit
attrahere sicut xpc fecit Rursus ad pm man-
datum d Diliges dnm d. t. Et non
tn ad qsitum debz omni pbus rudere

Qz aqua i sua infusione adurgere que ad
suas caliditates iducunt eu q̄ xp̄m sum
volt ofundere · z eu hc ex virtute i° q4 ea q̄
male intrrogat malicia reprehensibilis
cogscitur Ita n fecit salua or No n ad
qtoz d' magno madato qtem fuit dnic
iussu vm est addidit quidatoz mandati
magni d' pxio diligēo · eum qd faciebat
q̄ maliciose xp̄o intrrogabat Ex go etr
intrrogantem vidit maligne intrrogante
ex sua iocabili infusione no cougit nez a
malicia cocepta cessare imponat aqz
difficilez qtoz p eus ignorancias maloz
audacia ofusi reformat z no sit ausa
aplius intrrogare eu istud in mocetez

Dñica decima nona p9 tinit

Et ascend' ihs i nauiculaz z
transfretat z vet i ciui aut q
Vna z cade virt p t i diuisis
diuisiode opai · sic caliditas i glacie
liqfacie° calefacit · z caldi° in lacte
ipm coagulat Quamuis go aor sit
vna radix opandi alit' tn opat p
amore dnp ad suos · alit' mgr ad dis-
ciplos · alit' medicu ad egros · z alit' pr
ad filios Qia go saluator nr ergo
huanu genu ex radice z rone dilcois
miltiplr opai dignatus e Qia mr ut
mgr erga discipulos · mr ut medicus
erga egros · nonnug vo ut pr erga
filios Ideo eius opa° est ex dilcoe ccita
diu simode describit i duisis Quia aut
modu dilcois tenuit i opando qz pr
erga filios tenet Videt xp̄m benigne
acceptantez hoies oblatos · l'accedētes
ad xp̄m Sic ipe testat i pabla prodigi
filii redeuntis ad prez Itm videt ipsu
libar ofeuere dona · sic pz ibid' i qui
solemt' ypato ipr sim ideutez Itm vi
det xp̄m sic ciuat' reprehendetez aliquoz
defectus ut reduce z no ofude itelliga
filios no donabit z bu indignatos
Sic ibid' pz i regulacoe filii senior
Vlto ex h vider xp̄m cuacte aliqne
fructu ex ope qd' pacet ex dilcoe prima
Sitit' quqz opat ex aore ut bonus
medicus ad curad infirmos videt eu

optime offerente se egrotis benigne susci-
pientez oblatos libent' oferente sanitatez
optimaz z vtile vtere effectu sanitatis
collate Hinc go ordine suas circa ista
i sua puti eww dt Et ascendes ihs i
nauiculam zc Ubi describit euangelista
p° salua ris mi benignus optime In pmo
sc 2° duos acceptat simlitate i Et ecce off
3° effectum sanit collate i vides at i° fides
9° fructu vtilit illacte i vides at tbe
Describit go pi° benignam optimitatez sal-
uatoris · qua maifestat ex tbz p° ex vsu
2° ex actu 3° ex situ Ex vsu qdez · quia
Ascendit i nauiculaz Ex hc n q i° qui p
potenciaz diuinitatis potuit sr mare siccis
pedibz abulare voluit i ministerio naui-
cule sicut vers ho benigne se pute hoi-
bus pbuit ut scire posset ad xp̄o hoies
accedere que cuerent sic familiaz ut iter
hoies ouersari 2° maifestat eaz ex actu
Quia transfretat ut sic optime se exhibu-
erat illis qd a decombis liberauit trans-
undo i genezaret Ita optimitatez sue
puciae transfretao mltis alys exhiberet
apt quos ecia opai dignatus e ut no
solu ex virtute dei scitetur proprapate q
quosfcat virtutibus efficere ac sanitatibus ofice
vim est pbare q sit verus deus eql' pri
ex ipa diuitatis virtute petra huis reitte
vn Crist i ot ajonstrat fopus x° suas
virtute p doctrina qui docuit eos ut pta
te huis p leprosu qui dixit volo mundare
P centurione q dixit dic vbo z sanab'
puer meus P mare qd' vbo refrenat
per deones q eu ofitebat · Hic at mrss
aliquo maioi mo inimicos suos cogit
ofiteri eqlitate honois ad prez Vn ad
hc ostendendu subdt q ascendes i naui-
culaz transfretat 3° eande optimitatem
maifestat ex situ qui addt Et venit in
ciuitate suaz Hnam qz pe gens pter
petm comissu i deu mer it tioce m
Sic pz Gn z vbi yor tioz di ablauis
i padiso adaz absconditt se Tior at iste
cpaino disfpsit xp̄m a familia te diuia
z fiducia approximadi ad deu Ut ergo
esset p aorez id' gens ad se trahet qd'

ab eo despserat metu factus e habitator
ciuitat terene cu hoie ut tn gauis
factus hoib fiducia ad se accedendi i op
tunitatib largiat Consueuit n geneos
qui ex ciuitate se ireuenit adiuice hre
recursu Ca go ex padisu tn ex ciute
ppas e poitus ho ppr pctm et sus habi
tator hic infabil incolatus cstus sl
nobcu habitac dignatus e ut nos fiducias
rdinat sectue accedendi ad rpm Ppr quod
Aplts ad ebr e cu ostendiss cformitate
xpo ad hos subiungit Accedam cu fiducia
ad tronu grie ut mias csequm et gras
iueniamus i auxio optuo h oia gaudat
dict Jco apt qi exponens hc vbu sala
venit i ciuitez sua dt Creator at i ro
orb tre dus pptr nos se nra an
gustiat i carne cepit hre huiaz puaz
cepit ciuit indarie ee ciuis ut attra
het ciuitas quos desperat metus Sed
dubiret aqs q fuit h ciuitas d q dia
veit i ciuitatez sua Et vr q fuit naza
reth Ca sic dt hco Ciuitez sua non
alias itelligere debes qm nazareth vu et
nazarenus appellatus e Contrm pz p h
qd mateus dt ayr et q hc scrm e in Ca
pharnau sz qr curat i paliticu sibi
putatu Ad hc dd e q xpus natus fuit
i betlez annutiatus et educatus i naza
reth s tpe pdicacois milteu opatus e
et demoratus i capharnau Et io diu
rsp tib dia pt q qlibz pdcaz ciui
fuit ciuis eius Ca go eius h noiat
ciuitate suaz qm ipr desebe opa vtu
osa et mirarosa Jo ciuitas sua pt h
itelligi capharnau sic mateus expot
Vl alit dici pt s aug d csss ewa e
Cu xpus cusatus et educatus fuit ut plu
rim i galli vn et galileus dictus e Ju
q go ciute galilee poitus eet potat
dici ee i ciute sua Et qui caphar n
i qua s vitate sanat paliticu huic
erat pncipal ciuitas galilee Jo pot
intelligi q sit capharnau d q dr veit
i ciuitatez sua Vl alit dici pt s eude
Aug ibid Cu h textus ayt dz sic itelli
Ascedens i nauiclaz trasfretauit

et i suo tissitu veit i ciute sua id e i
nazareth Cz omisso qd i fecit et qr
inde recessit stati subiungit sanacoz
paliti no i facta s postea qui d naza
reth vet capharnau Pz q expoico
Jco e bona Narrat i athos duo no
sil sca tn si ceut sil facta sz adueta
i nazareth et sanitate collata pali co
Cu tn sed hac vltiaz solucoz puis ve
uit i ciutez sua s i nazaret et pamo
no ibi s i capharnau sanat palitice
putatiu s q a qtor portabat ut dr ayr
et Vl pt dici q ista fuit ciuitas caphar
nau ut dcu e qua eius vot ciuitate
xpo q habitat i i pnco pdicacois sue ut
dr ayr e Vet et habitat capharnaum
Hic go facta e capharnau ciuitas xpo
aliquata eius ihabitacoe Sc 2a pos
pnl Et ecce offerebat ei pa Ju q descbt
eiusn ta denocoz accepta sinceitatez
Vbi csidare possum duo p ex parte
offerentu s portancu obsequiu grosu
i Ecce offerebat 2o ex pte oblati sime
portati statu calamitosu i palico
Obsequiu at portanciu fuit graosu
et io acceptadu qr factu ex caritate fidelit
et pietate Ex caritate qe sua fcm e hc ob
seqn eo q iste i neccite poitus erat m
q no n p obsequiu altius potat rele
uari Et io pbentes ei bnficiu ele q
p ipos sufficienti medico putiu ipleb
officiu carit sciue Si q n vidit frez
suu necce hre et clausit viscera sua ab
eo quo caritas di maet i eo ait Joha
I Jo 2 Isti go videtes frez suu neccitez
hre et apperietes ei viscera sue com
passiois p caritez iddidut obsequiu suu
graosu factu eet fuit ex fidelitate Ca
sicut dr ayr 2 cu no posset eu ifre
cu ihm ppr mltas ters tebe iudaueit
tectu et patefacietes ipm putauerut
eu cu ihm Luce at oia ex magna
fide fcta st et io ipa iddidt obsequiu
graosu factu e eet istud obsequm ex
pietate eo q pie cpacietes calamitati
palici q tata erat q iacebat i lecto
supleuerut i eo defcm ppe ibecillitat

putat[us] au[tem] ih[esu]m Et io p[ro]p[ter] ewa[n]g[e]lista p[re]misit obseq[ui]u[m] du[c]e[n]t[i]s offerebat ei paly[ticum] ut mo[st]ra[t] h[oc] ip[su]m ex p[ar]te ei[us] ee s[er]vi[ens]. Adiu[n]git e[ius] statu[m] calamitosu[m] du[ce]b[at] q[ui] iacebat i[n] lecto q[ui]a ip[s]e ing[re]di no[n] valebat. Hec 3[us] p[ro] p[ri]n[cipa]li[us] Videns a[utem] i[hesu]s fide[m] i[llo]r[um] Ubi describ[itur] effect[us] sanit[atis] collate. Et ci[r]ca q[uo]d p[ri]mo p[re]se[ntatur] s[ecundum] q[uo]d

p[ri]mo solvit[ur] occasio i[n]firm[ita]t[is]	Videns a[utem] i[hesu]s
2[o] repl[ica]n[t]e cogita[ti]o[n]e p[er]v[er]s[a]	Et ecce q[ui]da[m]
3[o] manifesta[tur] p[o]t[es]tas op[er]a[n]tis	ut a[utem] sciat[is]
4[o] adiu[n]gi[tur] sanit[atis] collata	Et ait paly[tico]

Describens ig[itur] quo solvit[ur] infirm[ita]tis occasio q[ui]a s[cilicet] remittit[ur] p[e]c[ca]tu[m] huic paly[ti]co occasio[n]e cui[us] sepe [con]tingit co[r]p[or]al[is] infirmitas. Ostendit q[uod] h[ec] q[ue] et [con]tinu[e] et b[e]n[e]ficiu[m] accipitu[m] quid[em] eo q[uod] videns ih[esu]s fide[m] eo[rum] inclinat[us] e[st] ex i[n]tu[i]to tale fidei meritu[m] et ex ho[c] re[st]ituere sanit[atem]. Unde io[hannes] cr[isostomus] ta[n]tu[m] val[et] ap[ud] deu[m] fides p[ro]p[ri]a apud que[m] sic valuit aliena ut ex ea ho[mo] sanaret. Videns g[e]o fide[m] illo[rum] q[ui] offerebant. Ita sic d[icit] Cris[ostomus] erat magna fides h[uius] infirmi n[on] eni[m] p[er]misisset se dimitti per tectu[m] ut aliq[ui] ewa[n]g[e]lista refert si no[n] credidisset. Merito g[e]o p[re]cedens fuit fides ta[m] offere[n]ti[um] q[ua]m oblati. Illa maior dicit[ur] fuisse offere[n]tiu[m] sicut et maior fuit et io sola[m] ea[n]d[em] ewa[n]g[e]lista[m] q[ue] videt. Co[n]cu[rr]it et b[e]n[e]ficiu[m] q[uo]d oste[n]dit[ur]. Ih[esu]s a[utem] ait paly[ti]co [con]fide fili remittu[n]t[ur] t[ibi] p[e]c[ca]ta tua. Ubi adv[er]tendu[m] e[st] p[ri]mo q[uod] p[e]c[ca]tu[m] fac[it] ho[m]i[n]e[m] filiu[m] ire et i[n]imicu[m] dei et [con]t[ra]rio gr[ati]a q[ue] p[e]c[ca]ta dimitti[t] facit ho[m]i[n]e[m] d[e]i filiu[m] et amicu[m] accepto. G[e]o c[ri]st[u]s filiu[m] vocat eu[m] d[icens] Dimittu[n]t[ur] t[ibi] p[e]c[ca]ta tua. Iudicat [con]fide[n]ciam q[uasi] d[icat] a[m]o potes d[e] mea benig[ni]tate [con]fide[re] q[ui]a p[er] b[e]n[e]ficiu[m] g[ra]tie te i[n] filiu[m] p[e]c[ca]ta t[ibi] dimittes adopto. Unde hic io[hannes] filiu[m] vocat q[ui]a dimittu[n]t[ur] ei p[e]c[ca]ta sua. Ubi da[tur] intelligi q[uod] p[ro]p[ter] p[e]c[ca]tu[m] plures eveniu[n]t corp[or]is debilitates. Et ideo forsitan p[ri]us dimitt[un]t[ur] t[ibi] p[e]c[ca]ta ut cau[s]e debilitat[is] ablat[e] sanitas i[n]stituat[ur]. Iux[ta] h[oc] not[an]d[um] Sic d[icit] Beda s[ecundu]m aug[ustinum] q[uod] q[ua]t[uor] d[e] cau[s]is affligu[n]t[ur] ho[m]i[n]es molestijs carnis. P[ri]mo p[ro]p[ter] merita auge[n]da ut iob thobias et martires. 2[o] p[ro]p[ter] humilitate[m] [con]s[er]vanda[m] ut paul[us] 2 Cor 12. 3[o] p[ro]pter p[e]c[ca]ta corrige[n]da ut iste paly[ti]c[us]. Et 4[o] q[ui] iacebat ad natatoria[m] siloe Io 5 cui d[ic]tu[m] e[st] vade et a[m]pli[us] noli p[e]cc[a]re ne deteri[us] t[ibi] [con]tingat. Sic et huic d[icit]ur Co[n]fide fili remittu[n]t[ur] t[ibi] p[e]c[ca]ta tua. 5[o] p[ro]p[ter] gl[ori]a[m] dei manifesta[n]da[m] ut cecu[s] nat[us] d[e] q[uo] d[ic]tu[m] e[st] Ioh 9 Neq[ue] h[ic] p[e]cc[av]it neq[ue] pare[n]t[e]s ei[us] ut cec[us] nasce[re]t[ur] s[ed] ut manifeste[n]t[ur] op[er]a dei i[n] i[llo]. Et mors lazari d[e] q[uo] d[ic]tu[m] est Io 11 I[n]firmitas h[ec] no[n] e[st] ad morte[m] s[ed] p[ro] gl[ori]a dei ut gl[ori]fice[tur] filius dei p[er] ea[m]. 7[o] ad i[n]itiu[m] da[m]pnac[i]o[n]is et[er]ne ut a[n]thiochus et herodes Act[uum] 12. Adverte[n]d[u]s sile[n]t q[uod] h[ic] [con]firmat[ur] ewa[n]g[e]lista magna benig[ni]tate[m] x[risti] q[ui] paly[ti]cu[m] tot[is] me[m]br[is] destitutu[m] que[m] sui duce[n]tes [con]tinge[re] nolebat filiu[m] appellat. Ieronimus O mira humilitas despectu[m] et debile[m] tot[is] me[m]br[is] destitutu[m] que[m] sacerdotes no[n] dignaba[n]t[ur] attinge[re] filiu[m] vocat. Sz Beati[us] e[st] q[uod] q[uod] a[n]thiochus d[icit] vocatu[m] ee filiu[m] a x[rist]o. Illu[m] enim d[icit] vocatu[m] fuisse ho[m]i[n]e[m]. Illu[m] q[uasi] d[icat] ta[n]to[rum] fide ut vid[eri]t dixit ho[mo] remittu[n]t[ur] t[ibi] p[e]c[ca]ta tua. Vocat[ur] a[utem] ho[mo] ut [con]firme[tur] p[e]c[ca]tor ut [con]fiteat[ur] se ex eo g[e]n[e]re ee e[ius] vox e[st] in ps[alm]o Ecce n[am] i[n] iniq[ui]tatib[us] [con]ceptus su[m] et i[n] p[e]cc[at]is [con]cepit me m[ate]r mea. Ac p[er] h[oc] p[ri]m[u]s desideret remissio[n]e[m] p[e]c[ca]ti q[ua]m corp[or]is sanitate[m]. P[ri]mo g[e]o vocat[ur] ho[mo] q[uasi] q[ui] indiget re[m]issio[n]e p[e]c[ca]ti s[ed] i[a]m p[e]cc[at]is ei dimissis filius vocat[ur] q[uasi] p[er] gra[tia]m adoptatus. Deinde cu[m] d[icit] Et ecce q[ui]da[m] d[e] scrib[is] Reprehendit[ur] cogitac[i]o[n]es p[er]v[er]sas ubi p[ri]mo p[re]mitti[tur] p[er]v[er]sa i[n]imic[orum] cogita[ti]o i[bi] Et ecce. 2[o] adiu[n]git[ur] eiusq[ue] extra[n]ea p[re]lata i[bi] Et cu[m] vi[disset]. 3[o] s[u]b[iu]n[git]ur p[o]t[es]tas eiusde[m] declarata i[bi] Q[ui]d n[am] fac[ilius].

P[ri]mittit[ur] g[e]o p[er]v[er]sitas inimic[orum] cogitat[i]o cu[m] d[icit] Et ecce q[ui]da[m] d[e] scrib[is] dixeru[n]t i[n]tra se h[ic] blasphemat. Arguebat ei[m] pharisei ex v[er]bis p[ro]phetar[um] de[us] sol[us] e[st] q[ui] d[icit] Ego su[m] q[ui] deleo i[n]iq[ui]tates tuas p[ro]p[ter] me. Ergo sic p[ri]m[u]s ho[mo] iste q[ui] d[icit] Remittu[n]t[ur] t[ibi] p[e]c[ca]ta et ip[s]e b[ea]t[u]s aug[ustinus] exp[oni]t q[uo]d d[ei] e[st] q[uo]d ip[s]e e[st] blasphemare. Iudeu[m] n[on] q[ui]s blasphemat malu[m] alt[er]i i[m]p[ro]p[er]a[n]do aliqu[id] alt[er]i detrahendo et q[ui]a i[lle] q[ui] divinu[m] honore[m] attribuit creature q[uan]tu[m] e[st] i[n] se detrahit divino honori et io tal[is] d[icitu]r blasphemare

eo q credet ip ee puz hoz videbat
aqu b aq dim attribue Sz fallebat
q cu i fora di esset no rapinaz arbitrat
e esse se eqle deo Ad pbd z Sz crist
coz malicia ordinat i bom sine alr
ostendt cu possit cognosce q no tm
ho e sz et veri deg cu adiungit injte
extin ipalatis Cu noisset vidisset ihus
cogitacoes coz dixt Ut q cogitatis
mala i cordibz vris Ex h se mnaut
ee deu q solus pt cordis occlta ggsce
Ac si diceret eis Eade potecia q cogita
coes vras intueor possu z homi pcta
relaxare Et attede sapiaz x Coz n
malia vti ad maifestacoz glie sue
deitatis qu reuelado malicias cogi
tacionu maligncium se vm deu dclat
vis ut p sensibile signu ofirmet z
declaret i se potenaz diuinitatis adiu
git Quid e facili dice dimittu tibi
pcta tua au dice Surge z ambula
Quamuis n ex pte opis sit maius di
mitte pcta q face palitum abulare
sit maius e bifficiu sauatis aie q corpis
Ty vtq q sz petu vbo dicte z iusse
face palitum qtr abulare eusdez e
iudicium ptatis sz dine Et attendendu
Q ill cogitatibz mala i cordibz sing
no dixt esto Quasi cogitatis i cordibz
vris qd opg dium facio meu vel q
attribuo in opg dei Nc dixt neutz i
potit ex vbs meis cogitari Sz potig
ofirmat p opg q b attribuebat opa di
q vere faciebat eo q vere erat deg Et ido
bn seqt i a pe In q maifestat ptatis
opacio Ut at sciatis q fis hois hz pta
te i tra dimittedi pcta Ac si diceret eis
mo nu face z dice nichil sit distancia
tm ut cognoscatis p effcm corpale q
dice facio effcm spnalem sz quia
voledo z indulge pcta dicto deo
sanitate corpale solo iussu pficio
Et sigant dt i tra ptatz hz dimittedi
pcta Qa d qui lege deg statut pcta
homi dimitte don viuut i tra p q
at d hac vita migrauit no e locus
venie q clausa e ianua indulgencie

petoz Sed aduertendu e Q no dt dns se
Ut at sciatis q filius di hz po dit pc
sz fis hois eid volut z proinde diat
naz integritas fidi exigit ut ipe esse
verg deg z verg ho ee cdat Ph h
at q dt Ut at sciatis q fis hois vm
i se assit huiatatez z eis huanitatis
noticiaz z cfessioz declat Ph at q
addt hz ptate i tra dimittedi pcta
vitatez diuitatis ostendt z noticiaz eade
diuitatis licz no appuit pbat Ex hoc
n solo q dixat supig dimittu ti pcta
tua z no dixat dimitto ti pcta no
potuit vitat arguii q affirmaret se
deu ee Sz cu adiungit Ut at sciatis q
fis hois i t po hz dit pc Veritate diuitatis
de se opiatis ofirmat Du Crisostomus Sup
qde palitico no dixt Dimitto ti pcta sed
dimittu ti pcta Qa go scribe i sistebat
alioz sua mostrat ptate d q filius
hois hz ptatez i t di pc Et ut se
ostendat pri eqle no dixt q fis hois
indiget aliquo ad dimittedu pcta sed qm
habet Sed ut ofirmet p opg ipius se
ptatis adiungit collacoz sanitatis Qa tuc
ait palitico Surge tolle lectu tuu z
vade i domu tua Ubi possumus attede
actu signu z gressu qui tuc ad sani
tatez collataz Actus quide impatur
cu dr Surge hinc n actu exire no
potuit i firmis sanatus eo q i a tm gnd
erat infirmitas ut mebroz ad surgedu
negaret officiu Signu at adiungit
qu dr Tolle lectu tuu ut sz lectus in
quo iacebat infirmus q iacere fuat testi
moniu infirmitatis eet nc eid portatu
cu testiom sanitatis Sz ut n appeat
fantasticu q sanatus addit ofessio Vade
inqt i domu tua Vn ad vitate opis
ocpbandaz subdt ewangelista Et surrexit
z abiit i domu sua Ita inete sicut z
corpe no relinquis pluriscoz psidiaz
Ter vltia pe pn ul Videtes at turbe
Qn q describt ewangelista fructu vtilitatis
eluate Et iste fructus ita dupx e q
tu hz aliis pfctoz anexaz Dux ede
q mirat i ihus q viderant hoc

signum q fcit saluator aq ad noticia
virtutis inducens scz timor Videntes igitur turbe
timuerunt Imitum ei sapientie timor est Eo q
timens vel simpliciat vel se humiliat vel
diligit ut periculum evadere possit considerat que
tria scz simplificatio humiliatio et consideratio incho
ant in homine statum alicuius perfectionis illius finis
cuius ex hoc signo elicitur q scz glorificavit
illum qui viderat Glorificavit deum aut circa
Hinc gloria est frequens cum laude letitia sine
gratiarum actio gaudiosa Glorificare deum est
cum letitia ipsi gratias agere et ipsum pro beneficio
liberationis laudare Et defectus in hac vir
tutate inclusus est iste etiam qui ex remissione
peccati et ex collatione sanitatis debuerunt in
xo considerare naturam et potentiam deitatis ipsum esse
purum hominem licet sanctum et deo acceptum cre
diderunt Hinc quod subditur et viventes Et glorificaverunt
deum qui dedit potestatem talem hominibus Et ideo bu
dicit Crisostomus Et tales donum trahunt quasi si
bene cogitassent apud se cognovissent q dei
filius erat Quamvis autem hoc fuit imperfec
tum non fuit modicum dispositivum ad ma
gis bonum et ad maiorem noticiam accipien
dam de xo in posterum Et ideo non caret uti
litate q glorificant deum qui dedit potestatem
talem hominibus qualem nulli alii vere hominis
describitur autem per hoc ipsum quando omnibus
anteponit Unde subiungit Crisostomus Licet autem
non erat parum existimare ipsum hominibus
maiorem et a deo venire Spiritualiter autem sine
per moralitatem intelligatur lignum cetera quod cecus
ascendens innotescit ad nos vel Sine
intelligatur ecclesia in qua cecus extra tristitiam
facit ad hoc Sed intelligatur anima in qua
cecus per inspirationem domini ingrediens per
effectum gratie sic eidem facit esse purum a
qua per defectum corpus scilicet fuerat absens
pot hoc cecorum de liberatione anime a fla
vorum mundanarum voluptatum spiritualibus viribus
destitute Cuius duplicis de quibus cecorum
vi expone Ascendens ergo est in navicula
transfretat qui per ministrum vel ecclesie
sacramenta vel per inspirationem gratie suam
paritas offert anime viribus destitute q
si sanari deus optat ipsam cecus officium Iudi
get autem aliorum auxilio si paralisim pati

id est si dissoluta est viribus et bonis opera
cionibus regentibus ac sustentantibus eius
gressus Et cetera vi in et ipsi aspiciens peccatum
sepe a turba cogitationum carnalium impedire
Hinc quod est per mediationibus quorum viribus vel
mediate doctrina quorum erronearum tectum
domus in qua cecus residet id est secretum
scripture detegi quo detecto et xo in spiritualibus
repto ad ipsum inda consciencia deus expo
nabis per pulsum ut sanet ea benignitas
que drus visitavit astucia Ipse autem
cecus secundum orationem inclinatus inducitur
ad memorias peccatoris quod est hoc ut sit
conscientiens se hominem peccatorem humiliter de se
sentiat et cognoscat se omni gratia indig
num ac per hoc meretur audire remittuntur tibi
peccata tua Et quoniam remissio peccatis fit homo
dei filius per gratiam qui prius erat filius ire per
naturam Ideo bene dicit ei Tibi peccatum remis
sum est confide fili Si autem vacat in homine
alicuius diffidentie torpor vel discordiate
cogitationis motus compescat deus per profectum
boni studii ut surgens homo sanatus tol
lat lectum conscientie sue et vadat in domum
suam hoc est incipiat per profectum operationis
bone tendere ad paradisum a quo recessit
per peccatum ut in operibus virtuosis sit ei testimonium
sanitatis interius cum dimissio boni operis
erat testimonium infirmitatis conscientie virtutibus
destitute Videntes autem turbe cum huius
desideriorum vel homines quibus nota erat prius
pravitas hominis ex actibus eius bonis et
q constanter ambulet in eisdem quadam timore
admirationis perculsi glorificant deum qui
tales virtutes hominibus largitus est Collacio
Confide fili remittuntur tibi peccata tua In
quibus verbis cecus homines secundo invitat ad vi
gorem animi in confidere Ioh 16 Confidite
ego certo vici mundum 2o alliciat cum per dulce
dinem verbi in fili ps 8 Nunc ergo fili audi
me condescendit ei per remissionem peccati Ibi
remittuntur tibi peccata tua ps 84 Remisisti quorum
remissione est Quantum ad primum Sciendum est Q
divina confidentia secundo incipientem illuminat
ad dei cognitionem Sap 3 Qui confidunt in
eo intelligent veritatem 2o proficientem adiu
vat ad boni perfectionem ps 11 Benedictus

ho q̃ ꝯsidit ĩ duo ꝛc 3o puenicte cor
roborat ad finẽ ꝯsecucõis p̃s Qui
ꝯsidit ĩ duo sciat mõs syon Cũtũ
ad 2m scdm q̃ non filiacõis diue ac
cepit hõs tpñr p̃o ỹpr notici̇̃s spealit
reuelacõis p̃s Ego dixi dii estis ꝛ filii ex
celsi oẽs Et iõ filios dicit ad q̃s sermo
dĩ factus ẽ dicit Ioh x 2o ỹpr fidẽ a xo
accomodatãs p̄ j Ioh̃ q̃t āt receperũt
eũ dedit eis ptatẽ filios dĩ fiẽ 3o ỹpter
hẽditatẽ sup̃glr reseruatã Luc 17 fi
li tu sp̃ mecũ es ꝛ oĩa mea tua sunt
Cũtũ ad 3m scdm ẽ q̃ pctã dimittit'
a dõ ỹpt hoc tẽs mõl p̃o vacat pcĩtẽ
p̃s dixi ꝯfitebor adũ me iniust. mea
dño ꝛ tu · 2o integrlit indulge° a̧yt vi
Oĩ dimisẽit hoib' pcta eo; 3o cordia
lit diligẽti Luc 1 ỹpr q̃d dimitt' ei pcta
mlta q̃m dilexit mltũ Doĩca vice
Simile factũ sĩa p̃t trĩtis
ẽ regnũ celo; hoĩ rẽgi q̃ fec
imp̃ciaς filio suo Mt 22 Inter
cũcta vicia q̃ recta rãõ ꝛ dĩna
scptura detestat' ẽ viciũ ingratitudĩs
qd̃ sepe ĩcludit vl' ꝯtẽptũ diꝯsẽtis
b̃nficia vl' q̃si repulsioẽ grẽ a deo
collate hc̃ at viciũ nõ p̄t ẽẽ ĩ ãq̃o
n̄ p̃supponat' ĩ ip̃o ãq̃d b̃nficiũ sine
dõni Non ẽ tale viciũ ĩ ãq̃o q̃ dĩna
scitas ip̃ puiat Et 3o ip̃m viciũ
ãq̃o mõ disting̃t' iĩt' electõs ꝛ ꝛp̃bos
q̃r p̃ sm p̃uiaz fac̃t hoĩ ꝛp̃bũ si in
ip̃o finalit' p̃seuet ꝛ p̃ sm ꝯtrariũ sa
p̃ g̃titudinẽ hõ ꝯputat' iĩt' electos Est
g° ĩ ip̃o dõ attẽdẽ largitatẽ b̃nficia
ꝯfẽrẽtẽ · p̃uidẽciaz mal' bonos sbsti
tuẽtẽ; ꝛ eq̃tatẽ gratos ab ingratis
finalit' discẽnẽtẽ Et h' tã ĩ p̃nti eũo
possũ; ꝯsidẽrare · ut g̃titas vr̃a ingti
tudĩs ꝛ eĩ; p̃uicio clarũ; inotescat
Et hc̃ mõ introducit' Crist' hc̃ eũm Nã
cũ cõĩt ĩgratos loquẽs ĩmediate dix
erat Auferet' a võ regnũ dĩ ꝛ dab' gẽti
facienti fructũ eĩ; h' aũt a q̃b; auferẽ'
q̃r ab ingratis · ꝛ cui gẽti dabit' q̃r gratis
ꝛ q̃ g̃tuito mõ recipiũt ip̃m Dr ergo
Simile factũ ẽ regnũ ce; ꝛc Ubi ꝯsidẽrat'

p̃o dĩna benignitas g̃tis b̃nficia ꝯferẽs Sup'
2o dĩna p̃uidẽcia mal' alios substituẽs
ĩ ãnt aut finẽ 3o dĩna iustitia for
midabiles finaz p̃sẽns ĩ ãsta sẽ vo
Vl' sic introducat' p̃sẽti duc; ip̃m ẽ
ut sic p̃ clemẽciaz suis militib; b̃nfi
cia ꝯferat ꝛ offerat q̃r p̃ p̃uidẽciaz co
sueuit exitũ ꝛ miliciaz ꝛ policiam
ita ut aliis deficientib; alios sbstituat
ꝛ 3o p̃ sapiẽciaz inimicos ꝯcitus discernat
Dĩna g° vita hoĩs ĩ hc̃ mũdo ẽ mi
licia sr̃ tr̃az · eĩ; dux ꝛ rex ẽ dẽs · sic
gubernat eciaz militatẽ q̃r ei p̃ clemẽ
ciaz g̃tis b̃nficia ꝯferat p̃ p̃uidẽciaz
alios aliis substituit · ꝛ p̃ sapiẽciaz ele
ctos ꝛ ꝛp̃bos discernit Et hc̃ ẽ quod
dr̃ p̃ius eũm Simile factũ ẽ r̃gnũ ce;
ubi describit' tã uẽo Ad euidẽciaz p̃c
p̃tis ẽ scdm q̃ sc̃s Augustin' ĩ mono
logio Deus sic ẽ iustissimus ĩ omnib;
opib; suis sic ĩ eisdẽ ẽ misericordissi
mus ex ip̃o ẽ misericordissimus q̃r iustissi
ꝛ ecõ Et eod' mõ Sic ẽ benignissimus
ĩ ꝯferẽdo ꝛ ꝯmutãdo creature sua do
sic ẽ seuissimus ĩ puniendo ꝯtẽptores
donorũ suorũ p̃ viciũ ingratitudĩs q̃d
ĩcludit dõni ꝯtẽptũ ut p̃dictũ est
Et iõ p̃a p̃s huĩ; eũm dĩm' in tres
p̃a n̄ describit eũo tã dĩna benignitas
2o huaz d p̃uisitatẽ ĩ illi at neglexe
3o insti° seuitatẽ ĩ rex at ut audiss
pom' g° p̃o dĩna benignitas q̃d ond'
ĩ eo q̃r imp̃ciaς p̃parauit ꝛ vocat' ĩuita
tos ĩ q̃° sollicitat' ad eĩ; b̃nficia p̃ci
pieda p̃parauit g° p̃t q̃d p̃mittit
Simile factũ ẽ regnũ ce; id ẽ p̃sẽs
eccĩa q̃ adhuc ẽ p̃egrina ĩ tr̃a homi
regi id ẽ deo p̃ri Cũm ex benignitate
intelligi p̃ hoĩez · ꝛ ex largitate magnificẽ
intelligi p̃ rẽge fecit imp̃ciaς filio suo
q̃n p̃ incarnacõis mistẽriũ huĩana nãz
dĩne nãe ĩ p̃sõa filii copulauit Hãc
tñ imp̃ciar' thalaũ s' Hẽ sunt vteri
v̄ginalis ĩ q° dĩ filius nãz huĩanã nãe
dĩne ĩ sẽp' ĩdimissibilr' copulat' maioie
q̃tũ ad cercialẽs eĩ; p̃tes Et ꝯm
mediate nã tota celestis sibi vniuit

Jo noie istaz nupcian vtiqȝ gnatio
intelligi pt vez qm ex eli gnacione
volentibȝ attēdē ad eā ḡsortiū l'ḡviui
oīa neccīa ad vitā ḡpata st. io bene
dam ē qȝ benignitas eā ostēdit qua
ḡpavit sua bn̄ficia Nō solū ḡpavit
sed ⁊ vocat qȝ misit suos suos voce
ivitatos ad nupcias Bn n. dt Crisost
p istos suos intelligu ḡphe q pdicte
missi ī īcarnaco futurū ⁊ eā bn̄ficia
atȝ vēnte ad xp̄m quāmo reventer
suscipiēs vocabat Bn at dt vocāe
no ivitac. qa ia supponit ivitatos
ad idē missi ī aū ḡphas nos satpe
pnachaȝ ḡmissū fuit et ad ip hos
ivitati Bȝ tn qȝ ⁊ den ḡmittēte ⁊
pdicēte xp̄m futuȝ. ⁊ ḡphas vocat
ḡmittas hūana ḡtēpsit Jo bn̄ subdit
Et nolebat venire. qȝ ī xp̄m īcarnad
neglexerunt credē Deīde sc̄ Jtez mi
sit alios suos dicēs Vbi on̄ qȝ ivi
tatos renitentes venire sollicitaūt
Jsti sūi 2o missi intellut apti quos
mittes xp̄s ī muꝺ dixit Jn via ge
ciū ne abieit s; ite tn ad oues q
pierūt domꝰ isrl' Et itm Qūicūqȝ
susceperit ab eos manete ⁊ curate if
mos ⁊ dicite qȝ appropiqt ī vos regnū
dei Bȝ ut magis provocet ivitatos
addit Ecce prandiū meū paraui thaui
mei ⁊ altilia mea occisa st ⁊ oīa parata
venite ad nupcias Crid ēbȝ mos itller
V sc̄d expositorem Lris sic Prandiū
meū paraui id ē ex lege ⁊ ḡphis me
saȝ scripturaȝ ornaui Thauri mei d
id ē vi q ī veti testo sil' fuert ḡphete
⁊ sacerdotes ut Jeremias ⁊ ezechiel. qui
p tāto thauri dcti st qȝ ipi doctores
fuūt atȝ rectores Altilia at ḡphas tn
⁊ viros ḡtēplatiuos q sacerdo no fut
significat Et isti oēs ad nupcias dicūt
occisi qȝ coȝ vita mores ⁊ mors da
manent xp̄m ī carne venturū. et
oīa parata qȝ ī pdcoȝ viroȝ gestis et
moribȝ n° no ī scripturas sacraȝ mensa
reperit oīa q st neccīa ad salutem
Nā sic ibid' dt Crisost Oīa parata in

sacris scripturis ē quisqȝ quit ad salutē
Ecm ignorās ē iveiet qd' discat. q
gmax ī iveiet qd' arceat. q laborat
ī inveīt ḡmissiōs gloriosas qbȝ excitet
ad opꝰ. q infirmꝰ ⁊ pusillaūs ī inveiet
mediocres cibos. q paupꝰ a diaᵒ inve
mediatas Et qȝ sic ibi oīa st parata Jd
circo bn̄ dt venite ad nupcias. h' est
nō pedibȝ s; fide ⁊ moribȝ ex paternū
exis ⁊ dict' n° no ex sac' scripture mensa
xp̄m īcarnatū suscipite Alio' ex
ponit' scd' hylariū ut sit sensus Ecce
prandiū meū paraui h' ē introitꝰ
regni ī fide ⁊ sim rectos nec aptꝰ e
Thauri mei id ē martires q ppt ḡfe
ssiōȝ nois mei tāqȝ hostia electa fuit
ymolati Et altilia id ē vi ḡtēplati
pinguedie spūs sc̄i sagiati ⁊ ala ḡtem
placōis ī altū sublevati st occisi. quia
coȝ vita ī exem nre vite ē ḡposita ut
coȝ imitacōe xp̄m sequamur. et omnia
parata qȝ n° pertines ad exemplū pfcōis
omissū ē qu ī sctis viris xp̄m imita
tibȝ sit scriptū. ⁊ io venite ad nupcias
intrādo gviuiū fidei q ē in xp̄o spōso ⁊
sponsa ecclīa Tao° expo' sequendo
intencōȝ Aug sic ī ot Ecce prandiū
meū paraui id ē misteriū īcarnacōis
mee ipletū ē Thauri mei id ē pres
testamēti veteris q ex ḡmissiōe legis ini
micos suos vel corpore occiūt feriebāt
Altilia id ē pres no' test' q p grē
pinguedinē ⁊ habūdanciā a terreis desideriis
ad ḡtēplacōis sublimia elevant Et isti
dicūt occisi ad nupcias qȝ coȝ passiōs
⁊ mortes ī remediū nre vite st posite
ut p coȝ imitacōes vite nre rectitu
dinē cogitemꝰ Et h' ē qd' dt Jdē Greg
Thauri mei ⁊ altilia st occisa ac si
dicat Patrū pcedēciū mortes aspi
cite ⁊ remedia vite vre cogitate ⁊
oīa parata qȝ ad sc̄e vite exemplū nil
desiat qui ī patruȝ veteris testamenti
gestis īpleri possit Et n. aug ad sc̄az
vitā pagendā vel fide salvādā nobis
ipsa ḡe videat si dilr pres sbocēs as
piciā no videbit ipsa ḡe cū ī aug° illoȝ

inveniunt ꝓfuisse Et hec est quod dicit Gregorius
Thauri et altilia mactata meorantur
quia opus decus cum verba eius audire noluimus
adiungit etiam ut omne quod ipsius est cedit tanto
nobis ad sperandum fiat fraliis quanto ꝑ hec
tulisse et ad alios videns Tertio vero humana
ꝑversitas cum dicit Illi autem neglexerunt Ubi
advertendum quod ꝑversitas humani cordis in non
recipiendo divina beneficia aliquando venit ex occupa
tione temporalis utilitatis quod creatura amatur
modo indebito Aliquando ex avaricia temporalis lucri
quod homo non recipit superflua Aliquando ex ꝑpria
malicia vel ex certa quando quis dicit se im
pugnat gratiam Volens ergo salvator ꝑfecte
designare cordis humani ꝑversitatem exclu
dentem ipsum a dei gratia Vel quod exclusit iu
deos a susceptione filii dei venientis in carne
ostendit quod in aliquibus hec malicia ortum ha
buit ex amore et occupatione terrenorum operum
dicens Illi autem sed quibus annunciatum fuit incar
nationis misterium xpm ꝑ ꝓphetas deinde ꝑ
apostolos Neglexerunt credere Neglexerunt cel
sue salutis ꝓmissum et hec sunt in aliquibus
etiam quedam ex eis abierunt ad villas suas co
lendas ꝓpter amorem temporalis utilitatis Unde Crisostomus
hec exponens de manuali labore dicit super actus
Cum labore manuum nostrarum accepimus fructus putata
excercentes agrum vel vineam aut opus vel ligni
vel fieri villas colere videntur In aliquibus autem
malicia ortum habuit ex avaricia quod designatur
cum additur Alius ad negociationem suam Negociari
non sed solum est terre cum intimatione Ambo autem
ꝑdicta scilicet terrenum laborem occupatione et sollicita
ta negociatione quia immoderatius hominem detinet
cause sunt excludendi hominem a ꝑpendo regni
celi Unde Crisostomus vero Cum misterium nundum
et quod misterium quam xpm fecerunt Quod non mun
dialia opera exclusissent a vita Sed in
aliis ꝑdicta malicia habuit ortum ex invi
dia causata ex certa scientia de quibus subiungitur
Reliqui vero tenuerunt servos eius et contumelia af
fectos occiderunt Hec non ad literam vera sunt
quod maiores et principes populi israel tam antiquos
ꝓphetas quam novos apostolos et martires qui ꝑdica
bant incarnationis misterium occiderunt et multos
contumeliis affecerunt Unde salvator eos increpans
Matthei dicit capitulo 23 Ecce ego mitto ad vos

ꝓphetas et sapientes et scribas et ex illis occi
detis et crucifigetis et flagellabitis in synagogis vestris
Quod beatus Jeronimus exponens in glosa dicit visitatum esse
de xpi apostolis et discipulis quod ex eis paulus occisus
est petrus crucifixus lapidatus stephanus fla
gellati in actibus apostolorum discipuli Nona au
tem sunt ꝑdictos modos quibus iudei non receperunt
xpm venientem in mundum possunt in eis distin
gui tres gentes ꝓphetes non quos iudeanorum
ret occupatio separat a xpo intelligitur per illum
qui dicitur iuisse ad villam Sacerdotes autem qui sola
avaricia ducti ipsum recipere noluerunt intelliguntur
per illum qui ad negociationem accessit Et tamen isti
quod illi dicuntur neglexisse quod ꝓpter quandam
occupationem mundi quam malignitatem vel odio ali
ad xpm non pervenerunt Sed illi qui odio vel
invidia in morte xpi et discipulorum maligni sunt
per istos intelliguntur de quibus dicitur Reliqui vero tenu
erunt servos eius Et hec est quod dicit Crisostomus super
actus Per occupationem ville ꝓphetes intelligunt
significat quos mundi delectatio separavit a xpo
Per occupationem autem negociationis sacerdotes
ceteros quod ministros templi significat quos lucri
obtentu venientes ad ministerium legis et templi
avaricia separat a fide De quibus non dicit quod malig
ni sunt sed neglexerunt Cum non odio aut invidia
crucifixerunt xpm illi maligni sunt Tertio describi
mus divine severitas cum subditur Rex autem cum
audisset etc Ubi attendas ad severitatem
divini iudicii quomodo est potestas insuperabilis
zelus inobliquabilis et severitas informi
dabilis Potestas quidem et auctoritas
insuperabilis ostenditur cum premittitur
Rex autem Imperator non volens confirmare
potestatem sed et clementiam facit imperator
vocatur cum regere homines Nunc autem volens
ostendere potestatem et auctoritatem iudicis tamquam reges
nominat dicit Rex autem Unde Jeronimus Cum invi
tabat ad nuptias et agebat opera cle
mentie hominis nomine appositum est Ut autem ad
ultionem venit homo silet et rex dicitur Et hec est ea
rex de quo dicitur Genesis 1 Unus est altissimus cre
ator omnium opus rex potens et metuendus
nimis sedens super thronum ipsius et dominans deus
Zelus autem inobliquabilis ostenditur cum adiungit
Cum audisset iratus est Ira non in deo non
facit passionem sed zelum iusticie Tunc

cm si Crisi deus irasci dr quu rlasci
Et qr a sua insta obliquari no pot
qr iustis e p ceuca i scrip negatie n
pt ideo zelo iustic eius e ioblugbiles
Sz ut ostendat qr i nobis no dz ee
zelo pmicois papitaut u poc eti
indiualit serueciu vitate peti p
co pmist zelo auditu d Cu audi
sset rex irati e Audiuit at q tepi
suos nuncios q csta pdicabat adve
tu p cmdecias facti i p effusiones
sanguis pphar i aplor ac alior
suor di Eo mo q ad caym dau e
Gn e vox sanguis fris tui abel
clamat ad me d tra Ema veo
formidabl oui qu gcludi Et missis
exercitib suis pdid homidas illos
i ciuitate cor succedit igni Isti ex
citus sm litales sensu fuit exercitus
romor q p peti iudeor gmissu i
morte x Et si Crisi cel pt peti g
missu i morte iacobi i stephani ha
bitatores urbem occidert i dispsit et
ciuitate cor destruxerunt Merito aut
isti romi dicunt exercitus dei no quod p
gras ut p hec qr ysti ceut ipse peccu
liar di si poena p modu instri miti
qr deus eis usus e ad vindictas peccatorum
sit instrn to Et hec insinuat Jaco dicens
p hos exercitus romos itelligi sb duce
vespesiano i tito q omis iudec ipse
pnitatitez iccenderit cum tez Et Crisi
magis expsse fr ait Evang exercitus
dr exercitus dei qr dni e tra i pleitu
eius Nec cel veisset romam uitum insi
cos dus exercitus Alio isti exercitus sed
Gg i ot anglor agmina intelligunt
quos deus dr missse qr oc iudicium p
pos exercebit i ministerio pmicol ext
me Et qr no tm aie psore iux dap
nabunt vinces i corpa ignibus cma
bunt Io bn dixit Ciuitatez illor suc
cedit Noie ciuitatis corpa significanus
psor Vn Gg Angelor agmina sunt
exercitus regs nri missi go exercitibus extir
psse homidas dr qr i hoib oc iudicium
p anglos exercet homidas go pdidit

qa psequites interemit Civitatem illor
igni succedit qr iou no solu aie sed
cia q i qua habitauerat cetne gehe
ne flama cruciat Ad mores aut
exponendo pte pcedentes Gam e x
ce gens impiar q ptinet ad csti
sposu i aiar eis sposam vc sit ie qbus
p gras xps gungit aie d qbz i figa
dr hest i Et rex assuerus iussit ipai
gouiun pmagsficu p gnutoe i nup
tiis hest Zc sit ie qbz p insti in icar
tois ide csta gunetus e huane nae
i ecclie Et de hys e dictu i expoicoe
huius ewagi p totu d qbz cel dr a i
Non pmit filii imperator iemmae cor
dm ei eis e sposus Zc sit ie qbz tota
celestl curia p gras spiale iunge
p ctuo cide D qbz dem e Apoc 19
Bti q ad cena nup4 agni vocati sut
Sz go deus pr facit filio suo nup ius
cotti p gra unitatis x i fidelis aie
si qui istos facit ivitat mltos qr os
affectoes i itellectioes cogitacoes iten
coes occupacoes i opacoes quasi se
sim ivitat ad gsederacoes tal gnuctois
ut oia pdicta gcordet gnic Illi des
cordz ius affectus ius sesus ulla itecio
Sz ut melius oia pdicta gcrunt ad
gras mittit dicta i exa pphar clam
ca ad opa tera ad ivitatos ut gformet
xo i gnic exiut i aia Sz qr multa
p aliquor dea l facta no monetur
Itez mittit ill p ispiracoez l p pdicacoez
vba i opa aplor ac nonor sacror dns
eu vementibus toto corde ad x grazoia
st pata thau occisa qr i eis mortifi
cam actos Altilia occisa qr i eis pa
rari excessis i dulcedies gteplacoim
i oia pata qr sacmenta oia vserata
Sz qda occupati i extioribus actibus
Aly effusi i auar abicoibus venire
negligunt eo qr nouelli pos recepta
gras l oblataz ppr extiora lucra ul
comoda cogitacoes affectus affatus inte
coes i sensuales opacoes sic iudaeos
occupat qr negligunt gras sibi datas
ul rcusant oblatas Sz qd adhuc

peyus e aqua ado st pusi q isspiratos
diuias vl pdicatos dim vbi auditas
qui inceiunt q eis vllm pbet assesu
s potius ex certa malicia condiunt et sic
di inuitos occidunt l' gtuchis afficiunt
du eis afflatus indigunt repellunt Sz
quia no e iustu ut electos ipue pmic
aut io rex in psuale sinaz quas
excebit inistio auger electos gtemptores
pdz deputando tormentis mortifis De
sidabunt n moi potius qz viue z copa
cor i qbz tps i cunctitibz cor puse aie
habitauit sucedz igni inextingui bili
ysa vlt vmis cor no moier z ignis
cor no extingwe Et hc uinto gteptus
fily di z vbor ac uidacor eis Vo hebr
e Jrrita qs faces lege moysi sij
vlla inisacoe duoby l' tbz testibus
moie Quato mag putat detioa me
rei suppl a q di filiu gculcauit ut
z sangue testa ti pollutu duxit et
spm gre gtumelias fecit Ceto multo
maioa q illi i corpe tm isti i corpe
z aia pmeut Sc z a ps pria l'
Tuc aut sunt suis et Vbi descbi di
pvidencia omis alios substitues de
scribit at cou ta po substitucois rom
zo substitucois acoz zo sbstitutoz
disusionis Pcio zat substitucois alle
gat duplice cuaz pa e ipati gomy
diligea Ad q dr Nupcie quid pate st
za e iuitatoz negligecia so mali
cia Ad q subiugit Sz q iuitati st no
fuerut digni Bic n nata nil opata
e ociose sic u actoz nae aep opatus
e qs no ad fine ppt que i d opatus
e pducat Cu go impiacas spuales
x spost z aie spose vl' toius ecclie l'
huane nae ad hc instituit ut ioal'
creatura ex ill' z i ill' posset sua vltias
pfecoz accipe inchoado h ea p gras
z gsumado ea isttuo p glaz noluit
easde impiacas ppo sine casie z io alys
tps indignus ab ipis exclusis alios ad
easde papit introduci Vn Eg mol
Jos q inuitante se gteptm gspirat fily
sui impiacas vacuas no habebit Ppr
qd' aut sunt suis sz aptus z aptead
vni vel forte angel' Nupcie quid
pate st hc e s Remig de sacmt
incarcois pactu ut po inuitas pa
rsurrecoe Sz mdi q iuitati st pmi
tus z ex voti p xpm z aplos no fuer
digni eius dignes s aps 9 ro ad Ro x
Cia ignoraites dei iusticiam z sua vo
letes gstitue iusticie dei sbti no sut
Cia go sic dr aug i enchi Jlla sup
na ciuitas n ltu ulla ciuiu suoru
nuosita fraudabit ppt qd alys per
petui exclusis ab ea tps indignus aly
substituu Jdeo se Jte go ad exit
viaz z gsauq iueitis vote ad nup
cias at ad exitu viaz Cid mlt
mod pt intelligi Vno s hieon z
Remig ut p exitus viaz intelligat
diuse scte gtlu q no erat i via
diuor madator s exo ipas Jd istu
n getes iniere apli iudeis nolentib
recipe fide po Bic expsse hetr Act
13 dicetibz paulo z barnaba iudeis
Vob qde opetebat pm loqi vbu sed
qm repulistis id z idignos vos iudicas
st vite etne ecce gutimur ad gentes
Alio s Beda p exitus viaz intelligi
officia z modi quos viuedi ut mul
incatores z hy qbz duisi diu sunt
viuunt Est go sens Jte ad exitus viaz
id e eqbz gusacoe hos ad fidez vocate
Cia s aps 9 ad Gal z Jn xo i n non e
iudeus nez grecus no e sumis nez lib no e
masculus nez femi s sp c oes eiusz
gdicois ad eius fidez vocati st Zoo s d
Eg p exitus viaz itelligi st desfus
actionu Dic go ad exitus viaz sunt
vocati ad impiacas po cor quorz opa
fuit defuosa z pcosa q plezq eni
ad fide venut illi qs i eccis actoib
ulla pspa contingit C oo s aug ut
p p os vocatos q recusauit veire illi
itelligat q ex nali disposicoe habet
nobile igenu z ad rectitudine volut
melius itelligat qbz nolentibz crede illi
voti st q qui desspatos z nuq i dispo
sicoe nali dotati videbantur Cui

expositio concordat apto | Cap. [I]Videte
fres vocatoz vram qr no mlti sapiets
scdm carne no mlti potes no mlti nobles
s q stulta mudi sut elet ds z q debilia z
q ignobilia Illos go vocati st dexitibs
viaz Bene go papr eis z qbouz ivc
nit vote ad nuptias qr no tucit i
qd fuat so pditu no alienu Qui aut
vl p malicia opm vl p ignoranciaz
ad xpm z eius sposa ecliaz no pueniut
pditi st z alieni Et mdiut papr vocati
eis mqt invenitos qa vbu fidei z pdi
cacos eesi i aqmb sit vacuu eeu supr
aqmbs requiescat z i ill fiat fructu
Deinde cu dt Et egssi sui eius pont
substituedi actos In q qphudit eiusta
obediaz indifferenciaz z suffiac9 vbiaz
qdc qr scd dnm preptu egssi st sui
eius i vias apli n sic dns madauat
cu vlt Eunt docete os ges de iudea
egssi dicitur i vias hc e ad os sectes
gentiliu vl ad oms hoies cuiuz qdome
a status a modi vivedi Vl ad illos quoz
actos mlti erat iplicate desidbs vt sic
i oez vias z i fines ods viaz exiret sonus
pdicacois eoz Cophudit etia idifferencia
qr qgregaverunt os qs ivenerit bonos z
malos Et pt h indiffera bonoz et
maloz itelligi sic ut ad pt̄ita refera
vt boni itelligantr illi q ante p aplos
vocarent fueri boni z ideo accepti
vt le d Cornelio Act x Mali at sut
illi q an vocacoe exites mali moibs
vl fide mediate ipa vocacoe fi st boni
Vl p bos itelligu q an vocacoez viue
bat s raitudine iudicy nal De qbs
aplo loqr Ro 2 Cu n getes q legem
no hnt nar ea q legis st faciut ipsi
s st lex P malos at illi itelligutr qui
an vocacoez vivebat g dictamie eiusd
iudicy Et hec due exposicoes put hn
ex dictis cong Cogregaverit go apli os
qs ivenerut voletes recipe fide x sinc
xpi pmo vixerit s racoz iglaz vel sin no
Alio pt intelligi h dra bonoz z malo
ru s Ideo ut illi dicatr boni int gentils
q ex quada aptitudie nali vel ex

qsuetudie acqsita pniores erat ad bonos
mores z ad doctrine hoesti sic Dyonisius
ariopagita Mali at dicatr illi qui ex
opposita causa pniores erat ad vicia Alio
pt intelligi s Aug ad lrm sic sonat quia
sic eccia media e int celu z infernu
sic s sut i ea admixti mali cu bonis
Boni eni i ea no sunt q malos tolla
re no recusat Et h exposicio magis
concordat vr cu intencoe ewangelii qr si
ad nuptias nullus malus admissus e quo
aliquis ex eis sine imperiali veste inventus
i exteriores tenebras piectus e Cophudit
eciam ista vocatio sufficiaz qr ipa mediante
implete st nuptie discubencium Ita ad
pdicacoez ewangelii tanta multitudo venit ad
fide ut eccliaz credentibs sit repleta
Sed cu dt Intrat at rex ut videret
ponit ewangelia substitucois examinacoez sive
discussioz Sic n dt Aug Bonos qde
z malos optimt ad fide vocari ut eccia
repleretr sed mali n st vocati ut pma
neat mali s ut mutata veste efficer
retr boni ad nuptias etiam regis apti
z induerent veste imperiale ima: be
nignitatez caritate iusticiaz z castitatez
Ne igitr aliquis inveniretr sine veste Ideo
h Intrat rex ut vid e Ubi attendis
certitudine cognicois dulcedinez obiurga
cois z eqtate punicois Similitz eni
bonus iudex i accione sua h tria debz
habe scq certitudiarie cognosce cmalu re
prehendere z cu eqtate condempnare Atten
das go primo certitudine cognicois qr rex
ad que ptinet cognosce sic z iudicare
intravit ut pnialr videret discubentes
no qui vbiqz st pns s ubi vult per
iudicium aspicere ibi esse incipit sua pnta
exhibe Sic Gen 18 dixt Descendam
z videbo utrum clamorez q ad me pvenit
ope qpleverit an no e ita ut sciam
Admonemur ex hc iudices ut no sint
nis pni ad iudicandum idiscussa s po
cius pnia dilitr discuciat postmo pni
ant scd iusta Vl s Bloss Intrat ut
videret hc e ut videri faceret merita
iudicandoz Na intra vocatos aliqui sud

moribus imposita q̄ infirmat̄ i 1º de q̄
subdit̄ Et vidit ibi hoīe; non vestitū veste
nupciali. Lr̄ ē q̄ cū pluribus moribus intrat
ad fidez ⁊ non mutat̄ priores mores. Et
iste dr̄ vnus eē qr̄ vnius gñis sūt omēs
mali eo qr̄ i eis repit̄ corrupcō boni
q̄d debet i ipsis eē et sic pot̄ accipi ve
stis nupcial' cultura bonorū morū itelli
Vel s̄ Greg̃ Nupcial' vestis ē caritas qr̄
hanc vē dn̄s hūit cū ad copulandū
s' eccliā3 venit. Ille g° sy nupciali ve
ste ad nupcias intrauit qr̄ veniens
ad fidez non hūit caritate. Vl' s̄ Augꝰ
9̄ faustū Nupcial' vestis ē intēcō ⁊ ca
q̄ illi q̄ 9tinent̄ in eccliā non q̄rūt ppriā
glaz sed glaz xp̄i. sine nupciali ergo
veste i nupcijs iuenit̄ q̄ i eccliā non
dī laude s̄ ppriā; intendit. Vl' s̄ hier̄o
vestis nupcialis ē queda nouitas ai
9surgens ex 9c̄ssu obs̄uacō eor q̄ i
vtroq; testo 9tinent̄ sic sūt 9silia et
pcepta. Vl' s̄ al' quez expositorez vestis
nupcial' intellr̄ innocētia De eti veste
itellr̄ id Eccles q. Omni tpe sint vestes
tue candida Habes g° eciaz 9gruos
qr̄ intrat̄ dn̄s Attēdas g° 2º criminali
tatez obiurgacōis qr̄ ait illi Amice quo
huc intrasti non hn̄s veste nupcialez
Criminalitas q̄dē ostēdit̄ cū dr̄ Amice Amī
cū vocat qr̄ inuitatus fuit ad nupcias
Sic j 26 iudas vocat̄ ami̾ qr̄ dicit̄
ad q̄d venisti qr̄ vocatus ad aplatū Et a
libi Amice non facio ti iniuria dom est
illi q̄ ad opus vinee fuat̄ p° mane vo
catus Mt 20 Ob3 obiurgacō subīgit̄ cum
addit̄ Quo huc intrasti non hn̄s veste
nupciale. ac si dicat̄ Quo psumpsisti
tāz sordidus ⁊ immūdus nupcias ingredi
cū ppr viciā tua ⁊ immūdicias tuas ab
eor sanctitate discordes. Vl' s̄ hier̄o Amicū
vocat qr̄ inuitatus ē ad nupcias quasi
sit amicus p fidē Arguit̄ at īpudēcie qr̄
veste sordida immūdicias pollu̾it nupci
ales Et qm̄ examinātis iudicis veri
tas adeo manifesta est ut oībus pateat
ppriā 9sciā testis sit iudicie ⁊ nulla tergi
uersacō posset crimē celari ideo ille
eēt desensionis loco n̄ excusacōis
velamē Vn̄ bn̄ 9firmat̄ cū addit̄
At ille obmutuit. Vn̄ hier̄o In illo tpe
non eēt locus īpudēcie non negandi
facultas cū omēs angli ⁊ mūdus ipse
testis sit peccatorū. Ibi n̄ sinceribus poten
desiciet 9tumelia silebit eloq̄ncia ⁊
obmutescet audacia atq; īpudēcia
Attēdas 3º eq̄tate punicōis cū dr̄
Tunc dixit rex ministris. Ubi eq̄tate
manifestat ministeriū officiū ⁊ tormē
tū ministeriū quidē qr̄ sicut aliq̄ medi
antibus deus vocat hoīes ad fidē sic
ē eq̄um ut p alios tpe p ministros pu
at transgressores. Et io rex ait ministris
suis ut puniret illū quē p seruos
suos ad nupcias vocauit sic vestib
inuenat nupcial' Officiū eciā in
dicat eq̄tatez qr̄ precipit ligari
man⁹ ⁊ pedes iustū ē ut man⁹ q̄
ad illicita indebite extensa fuit ⁊
pedes q̄bus mediātibus peccator iuit ad
opandū indebitū p pcc̄ā ligari de
beat ut i iudicio eius mēbra affli
gant̄ p pena q̄ hic soluta fuerit
ad culpaz. Vn̄ Greg̃ ligant̄ tunc
pedes ⁊ man⁹ p districcōnez sētē q̄
nūc a prauis opibus ligari voluerit p
melioracōez vite ut tunc liget pena
quos nūc ligat culpa Tales sūt
manus ⁊ pedes quos deus odio hz
Sic dom ē pꝰb 6 Sex sūt q̄ odit
deus manus effundētes innocēū sanguē
⁊ pedes veloces ad currēdū i malū
Aliud eciā mō officiū hoc ligacōis indi
cat eq̄tate qr̄ iustū ē ut q̄ acceptū
vsū mēbrorū ad bonū ⁊ n̄ bn̄ vti
priuat̄ g° r̄ pcctū 9fessionis ligat̄ eciā
i iudicio p pcc̄ā q̄ hic noluerit solui
ad meritoria opa ⁊ pedes i ligabunt̄
q̄ ad bonū currēdū pigri fuit Et h̄ ē
exposicō Orig̃ q̄ 9cordat cū sapiēcia
pꝰb 10 Egestate opata ē manus
remissa manus at fortiū diuicias parat
Tormētū at eq̄tatē indicat De q°
subdit̄ Mittite eū i teb. x Scdm
Aug̃ Intiores tebre sūt cecitas interior

cordis Vel secundum Aug 11 de civ contempla-
cio distorta voluntati Exteriores
ut tenebre sunt eterna dampnacio Ille enim
pro tormentum digne mittitur in exteriores
tenebras dampnacionis qui dum vivebat man-
sit in interioribus tenebris cordis Sed ut
magnitudinem eius pene magnitudo pene in-
dicat additur ibi fletus et stridor dencium per
metaphoram membrorum corporalium magnitudo
ostenditur tormentorum et horum tormentorum
magnitudo que sub eisdem verbis expressa est
Mt 25 discedite a me omnes operarii
iniquitatis ibi erit fletus et stridor dencium Ex
istorum autem tormentorum vite que non nisi in
membris corporalibus sunt habent veritatem
in fine resurreccionis ut sit secundum Lincol-
niensem manuum et pedum oculorum fletus et
stridor dencium resurreccionis complebuntur
Et est dilatio nominis cum pedibus manibus
oculis et dentibus corporalibus perdiderit pecca-
tum ut illic singula membra torqueantur
que hic precipua fuere peccati Unde Greg in
eodem Singulis membris pena infligitur ut
illic dentes strideant qui edacitate gau-
debant Illic oculi deficiant qui hic pro illicitis
concupiscenciis versabantur gestis singula membra
supplicio subiaceant que hic singulis vicibus
viciis subiecta serviebant Verum ut hec
solitudo quo fine proposita sit pateat
non enim invenitur secundum fines debet attendi de
quo subditur in parte sequenti Sed Multi enim
sunt vocati pauci vero electi Hunc est tria per
primum enim In qua manifestatur divina iusticia
formidabilem finem presens doctrina iusticia
iudex non sicut ea que apparent secundum faciem
ea que existunt iudicat et ideo multi apparent
in mundo iusti quos deus iudicat iniustos
Iste videtur fuisse vocati per gratiam qui tamen non
sunt electi ad gloriam De quibus ipse Christus dicit
Mt 7 Multi dicent mihi in illa die nonne in
nomine tuo prophetavimus nonne in nomine tuo
demonia eiecimus nonne in nomine tuo virtutes
multas fecimus Ecce quomodo multi sunt vocati
ad gratias gratis datas Sed attende quod propter
hoc non sunt electi Sed ut Et tunc confite-
bor illis quia numquam novi vos discedite a
me qui operamini iniquitatem Ultio hec consistit

Cum dicitur est iudicium divinum Unum secundum
presentem iusticiam et sic multi boni sunt Aliud
est iudicium secundum finalem perseveranciam iusticie
et hoc iudicium sequitur electio quia non est electus
nisi qui habitum consequitur est finale perseverancia
in bono Multi ergo multi boni sunt secundum presentem
iusticiam ideo multi sunt vocati quia vero pauci
aliorum comparatione perseverant finaliter in bono
ideo pauci sunt electi Sed ut dicit Greg
Quidam ut bonum percipiunt ut in eis consis-
tunt et electi et sunt vocati et electi Nonnulli
vero bona que accipiunt secundum in eis minime
perseverant et isti vocati sunt secundum non electi Alii
vero bona accipiunt in quibus finaliter persistunt
et hii sunt electi Tanto ergo unusquisque sollici-
te metuat quanto ignorat quod restat

Dominica vicesima prima post trinitatis

Erat quidam regulus cuius filius infir-
mabatur capharnaum Io 4 Con-
siderans benignus deus sic
subiectorum relevare defectus ut consideret
diligenter statum miserabilem subditorum Unde
id quod deus considerabat in filiis Israel in
statu servitutis quam ab egiptiis opprimebantur
ebrei Exo 3 vidi afflictionem eorum qui ab
egiptiis opprimuntur 2o ut repulsat ne-
gligenciam in eis quam permittit contra
sanitatem 3o ut eis liberaliter concedat au-
xilium oportunum 4o eundem appareat
beneficium ab ipso collatum Ultimo ut ex
hoc beneficio consurgant utilitas in hiis qui
recipiunt ad honorem et gloriam largitoris
Et secundum hec predicta prius evangelium dividitur in
quinque partes secundum quod vel describitur Describitur enim
primo status humane calamitatis Erat quidam regulus
2o defectus fidelitatis ibi Rogabat eum ut des-
sc 3o donum collate salutis ibi Dicit ei Ihesus
4o experimentum reddite sanitatis ibi Iam autem eo de-
5o profectus augmentate credulitatis ibi Et credidit ipse
Quantum ad primum Sciendum cum status humane
calamitatis integratur quatuor conditionibus que hic
assignantur Prima est utilitas abnegata et hec
insinuatur in regulo 2a est potestas prelata
vel debilitata quod ostenditur in infirmo filio 3a est
localitas inhabitata quod signatur in loco
scilicet capharnaum 4a est salubritas indicata
quod manifestatur in postulato amore vel timore

in hunc cum et. Quantum ad 2m scilicet quod de-
fectum fidelis declarat ecclesia primum est quod re-
gulus in xpo cavebat unitatem 2m est
quod ipse limitat intelligere claritatem ideo
tamen filium ipsius mori qui non resistet eius
statum infirmitatis 3m est quod abremat
potestatem dicens Domine descende prius quam mo-
riatur si enim non esset potens a mortuis re-
suscitare. Quantum ad 3m est scilicet quod donum
sanitatis collata mirabiliter primo beneficium
sanitatis cum dicit ei vade filius tuus vivit 2o
satisfactum fidelitatis Credidit homo
sermoni quem dixit. Quantum ad 4 scilicet ex
sanitatis experimentum reddit primo quod
sit gaudiosa in iam eo descendente 2o affectu officio
suis interrogabat horam ab eis horam 3o in
su exspectatam Et dixerunt ei heri hora de-
cima enim relinquit eum. Cognovit. Quantum ad 4
scilicet quod perfecta fidei crevit quantum ad
premissa quod ipse credidit 2o quantum
ad domesticos eius Credidit domus eius tota sequitur
Vel potest aliter introduci sic Cuius boni
presidentis officium est scilicet habet annexa
curam suorum primum est suas presentia exhibere hiis
qui eius auxilio indigere videntur 2m est
commissorum suorum cure respondere tardi tempore
qua hunc ad bonum 3m est sibi auxilium
beneficium secundum eorum indigencias subditis
exhibere Et sic hec est presidenti competit
respectu subditorum sic competit medico
bono respectu infirmorum Nam ipse medicus
debet infirmus opportunitates exhibere sue pre-
sencie ipsos reprehendere de negligencia qua
hunc causa id mediante quo posset facilius
consequi sanitatem et donum sue artis au-
xilium postulantibus impertiri. Cum ergo
Christus deus et homo ad nos venit ut preceptor
ad subditos ut medicus ad egrotos. Ideo
cum ecclesia Iohannes in presenti evangelio ostendit
tamen de ipso potest dici quod scilicet est quod Ubi ostendit
primo quo Christus infirmus curandus optime
se obtulit In presentia eius in domo igitur
2o tarditatem humani cordis qui condignum
3o quod humana infirmitatem medicus sublevat
in dicit ei ihesus. Quantum ad primum scilicet quod
non fuisse ei nota medetis opportunitas
in aliqua fuisse infirmitas Ecclesia non eget

quasi sanum sed medico sed tamen male habentes
Et ideo exorta ut describetur benignitate
in exhibendo corporalem presencia primum fuit
infirmitate filii cuiusdam reguli. Et ideo presens
quando primum potest ita litera quam allegorice
primo ostendit ubi videre infirmitatis qualitatem
2o medentis opportunitatem 3o periculi diffi-
cultatem infirmitatis quantum attenditur in
tribus. In progenie nativitatis In quantitudine
passibilitatis et in origine localitatis
Quantum infirmum quantum ad progeniem nativitatis
est nobilitas abbreviata Unde quidem dicitur Erat
quidam regulus cuius filius Ex quo dicitur quod regu-
lus erat origine vel regni iura tenebat
nobilitatis autem infirmitatis indicatur in eo quod
dicitur quidam regulus Et in eo quod diminutive
non regulus habet quod non rex sed regulus
dicitur eius potestas abbreviata innuatur Ac si
diceretur Rex quidem erat pro dignitate vel possi-
dentis sed tamen et ideo regulus pro abbreviata
potestate. Qualibus eodem quantum ad quantitu-
dinem passionis qua infirmabatur Non qualibet
infirmitate sed febre quod in expressius cum dicitur
Reliquit eum febris Et eiusdem qualibus infirmatis
ostenditur quantum ad originem localitatis quia
erat capharnaum Hec tres qualitates
infirmitatis humani generis ex transgressione
peccati demonstrat cum genus humanum iam
infirmum propagatur est ex regulo morbo
est febris vel inflammatio sed continuatio ut
monstratur ex loco primo dico quod propagatur
humanum genus iam infirmum est ex regulo Cum
enim primus homo qui constitutus erat parens totius
generis humani accepisset potestatem sive et no-
bilitatem potestatis quidem sicut se et sibi omnia
subiecta creata Nobilitatem vero quia ad
ymaginem dei factus per peccatum tamen factus est
ex rege regulus Et hic regulus quia sic
retinuit nobilitatem regiminis licet conforta
quod tamen perdidit potestatem regiminis Et sic ex
rege amplissime potestatis factus est regulus
diminute dignitatis Istius reguli filius est
totum humanum genus quod non fuit incept
multiplicari quousque Adam perdidisset regia potesta-
tem sed post Genesis 3 Sed hic ergo per reguli
filium iam infirmum notatur propagatio hu-
mani generis peccato obnoxia que per

lapsu ypi puo tpe regli peccat bus
sic icepit ee filia sz infirma Ro eius
morbi e febrilis infirmitas. cu eni
febris sit ex caloe qntnatz accenso sive
corrupto optie sit qualitate infirmitatis
humane q ex aere iordinato ad seipsas
inflamata sive ex corrupcoe ordinis
cuiusdam e Sic n dt Aug' d' doct.
x. Amor e pius cupit amare iequalia
bona vl plus amare mis bonu Cu g
ho cu possitate sua ex hoc cecidit i
transgressioz pcti q plus dilexit minus
bonu sz creatu Sic dou e q infirmitas
eius ortu hnt ex aere corrupto R'o
dico q contraiu' pcti hois infirmatur p.
locu sz capharnaum Interptatur eni ag
pinguedis vl' ville consolaconis filius aut
eiusda habitatoes i mudo ipo pinguediez
ac consolacoz agri l' ville hns scilicet transgre
ditur debitu ordine racois z debitas
mensuras diui pcepti ut sit no alibi q
i loco pinguedis z villa consolacois melli
ganti infirmi hoc g qualiter Dominus
nobis e videre medetis optunitate q
ihs z sua puraz exhibuit veiendo
d' iudea i galilea z accessu ad se c
cessit illi cuius filius infirmabatur Et hoc e qd
dt ewa ta hic cu audisset q ihc veniret
a iuda i galileam Ihs q galilea e civitas
capharnau et exhibedo corporales
puriaz exhibuit optunitate sm q
posset hic regulus ire ad ipm sed Abyt
ad eu rogabat z hoc ex fiducia qua
assumpserat d' xpi benignitate Rogabat eu
ut descenderet s. i capharnau ut per
ipositoz manus vl' palm modu sive
purie sanaret filium eius Vci sic e q
iste regulus audivit ihm gruisse
aqua i vinu ad nupcias q'bus iesuit
z ex hoc credisse i ipm ymmo ho pfite
eius cognit diuitatez hoc n vi' sensisse
Theoph d' Regulus credidit ipm munit
i chana ppetrati q'mus eius pfite no
agnouit diuinitatez Ista salvatoris
optunitas cognue nobis significat optun
itate qua exhibuit humano genu iam
ifirmo qui p merita eius insticiam a celis

vet ad t'ras ut p iudea cuius significacio e
confessio celu intellectu eius habitatoes duo
ostedit Pro hu q habitat i do et P gal
lilea q sonat transmigracioz t'ra accepi
as ad qua nascendo q transmigrat salor
Cu g xps a cel' auditu e venisse ad
t'ra totu humanu genus natalis et reatus
affectu eide obvias rogat i pnbus
ut descenderet p misterium incarnacois et
opacois benivolencias sanaret eius pgenie
eius infirmitatz hoc n vi' petisse Jere'as
cu dixit | Sana me dne z sanabor
salvu me fac z salvus ero Et atten
das pceti gravitatez sive difficultate
Incipiebat n mori Ad sidrr Iam ia
invaluit morbus q ia desiciebz v'tus
nale et ia incipiebat vita naturalis
defice Et revera tpe q'o xpus venit in
mudu tantu invaluit morbus pcti q
ia ois inclinacio ad bonu erat viribus
destituta z totu genus humanu plabebatur
i morte nequie z pcti Vt merito icl
ligat' clamare adaz p posteris ad deu
Dne descende priusq moriatur filius meus
Sc' 2a pt prius dixit g e ad eu n
signa et vbi om'z q xpus oveniet redar
guit tarditate cordis humani quia hz
respctu hoc fidi Po manifestatur tardis
redarguta Ro eius diuites no correpta
i dicebz ad eu regulis Redarguens aut
ouditur hns ob dixit ad eu s. regulu po
stulantez q descenderet o Nisi signa
z pdigia videritis no creditis Cu n cor
humanu ad assenciendu hns q dt vitus
pa requirat aliud testimonium non pot
venire n ex infidelitate l' ex quadam
tarditate Vnde hoc mud vicu' e magis
reprehensible qui ex q'dam osuetudine antiqua
causatur Ac q ab antiq'o h' fuit osuetudo
iudeoz ut signa peterent ad confirmacioz
eoz q dicebantur eis tanq nova z insolita
Vo hu dt Aplo | Cor | Iudei signa petut
z greci sapiaz querunt Infirmitas g salor
hoc no ee comendabile pro tpe nec
respctu eius Et cu hoc infirmitas hec
ee iudeu dt ei s. ipo comendo aliud
Nisi signa z pdigia Alii pt hoc q dan

e intelligi sfide adhuc exnte sb vela
minibus et figuris no sunt mo signa
qre sed ipa existete patent reuela
ta sic potuit ho captare illam sum
ut intellectum qrat aliud signum ii veri
tatem ipius Et hoc e qd dt Augus d'qsi
crisuu Adeo duo sup oia miracta vt
mentes credentium attolle ut nc ipsa
miracula q ipius diuinitas d'mutabilitate
corporum sunt a fidelibus qri vt velit
Cu go ia tpus adveniret quo vitas
fidei pdicabatur apte replindit hoc
et siles d'tardite credendi qr mentes
no attollebat ad ipas ii manuducti
miracul's Io bn dt Nisi sig et pdi vid. ii
Cz qret ad qs Quo hunc dici potest
Nisi sig et pdigia videtis ii credit's Cu
ipse ipr hic ihm rogabat p salute filij
qr credebat ea posse qfic Sic n dt
Greg i ol Neq n ab eo qret salutem
que no credet saluatorem go cu credit
qs signum sat vidit a xo fieri Ad hac
at qtam sic ide dt Greg pz iusto si
eius vba et eius postula attedatur Dixit
ad eu Dne descede Si n d'x diuinitate
pfecta et integra fide hmiss credidisset
ipm p diuinitati potentias nusqm deesse
et p qnus posse qfic filio i absetia sic
et i psetia In eo go qr dixit descede pz
qr i fide dubitauit credes ipm salute
no posse qfic n pns eet et corpe Po
tuit n esse ut regulus iste credet xm
ee puz hoiem s tm pphiam et di aicu
Et io existimauit qr sic helizeus no po
tuit resuscitare sim sunamitis i ab
sencia que tm resuscitat i psencia sic
estimat no posse absens filio qfic salutes
qua tm pns posse largi Deinde eu
addit dicebat ei regulus Dne descede pusqm
moriatur filius meus ont ifidelitat diuinas
no cocepta Na nc p ca q de cristo
audiuerat nc p ea q p ip ad nuptias
fca fuerat nec p diuina reprhesiom
fidei huius regulus d'xo diuinitate quipoteus
i eadem ifidelitate sine reptione credulitatis
pdurabat dt Dne descede pusqm erit d.
Exhibe tua corporale psencia si q sanaie
no potes Et sic credidit ipm sanare
no posse absente sic nc suscitare iam
mortuum Io subdit pusqm moriatur filius meus
Vn Crisostomus Audi eu qualiter adhuc tenet et no
plene i ipm credidit l'trahit qsi ii posse
ip pq morte suscitare Commado at
allegoricum sensu qr pribus postulatibus
et postulantibus adventum x et descensu
filij i terras et ipo desenu venire atqz
redarguete ifidelitatem humana magis
sunt accensa corda prium ad pdicadu et
ut eas impetraret descensum. ueritatem
et pictum huan gnus allegasse Ac si
dicerent Descende pusqm ob parietem
i morte Ex eli n affen classe vider
psalmus 6 e vt dirupes celos et descendes
Dc tria pb pul dt ei ihs vade fili
tuus vivit vbi oni qr ista humana mi
seriam miserdit i'levat Et cu hoc descri
bit p'crisostomus collacionem beneficij 2o qp
bacionem miracli i ia eo descend 3o mla
plicacionem fidei i Credit ipse et dom eius Io
Describes go collacionem beneficij qsi at
nob 2x beneficium vnum tpale qd regulus
postulabat scz sanitate et vitam filij
d q dr dt ei ihs Filius tuus vivit Aliud spu
ale qd no petebat scz fidei pfectu Sic
dt Greg Dns q rogat vt vadat qd no
desit vbi mortem indicat qr solo iussu
salute reddit q voluto oia creat Ex
hoc go qr no descendens s iubens sanitate
filij pdiat remouetur a regulo illa ipfectione
fidei q no credebat xm absentem
posse filio qfic salutes Et io hoc audito
extra filius tuus vivit i tantum pfect
i fide qr credit xm posse et absente
qfic salute Et io subdit crisostomus Credit
ho sermoni qm dixit ihs et ibat Sed
quereret aliquis Quare salvator centurionis
p invitacionem ire ad suum servum se iure
promisit dicens Ego veniam et curabo eum
Invitatus tm a regulo ad ipum eius filium
ire recusat Ad hoc ridt Greg i ol Cum ista
attendes i regulo tpale pomitas et di
cias ne vide etia honorare ad cuius
filium ire recusat Attendes vo i centu
rione suo inqz ne ipa dsoncia videtur

xpi ꝯdecētē simile ad ipm se ielut spo
spondit Informās ex h' hoīes ne xpr
dimitās honoret ꝑsoāz nec xpi simi
te despiciat maz In q° mīra supbia ⁊
ꝑuidencia ꝯfundit' q̄a mītocīens xpr
tpalia honaūg īdignos ⁊ xpi īopia
vilipendīt inotectes Alio° magis
lrā' solūt hāc q̄onē Cris Centurio
n· fide hūit simore d' x° Eū ex ẋ
testīonio patuit dīc̄ d' eo Am dico
vob' nō inueni tantā fidē ī isrl' Et īō eī
fides ⁊ duoro fuit inuenda l' inanife
standa Uūtā at ih' fuit q̄ dominꝰ
benigne uidit se ituꝝ ad eū fiui Ea
manifestā fuit ī h' q̄ tecīuo dixit
d' tm̄ v̄bo ⁊ sanabit' puer meꝰ Regis
at fidē hūit īpfaz ⁊ nesciebat mai
feste q̄ ī' absens curāē potāt vt g°
eī v̄tute ex effcu ꝯgnosceēt nō pro
misit n' pdyxit ei q̄ yāz puniam
exhibēt ꝑ absens corp'ali pñia dix
filiꝰ tuꝰ vit Deinde cū dt Iā at eo
descendente ic describi ꝯpba° miracli
vbi p° demonstra' euētꝰ h' mō Iam
descendēte eo s' rglo sūu occurrūt ei
⁊ annunciaūt dicēt ei Qā filiꝰ eiꝰ viuēt
Ob h' at ꝑ vigil occurrūt ei q̄ exsistia
neāt amodo s' filiā x' puniaz ex q°
filꝰ recuparāt sanitatez Uel pt dīa
q̄ occurrert ei p gaudio ut nūciaret
ei sanit' optate euētu S° intioga'
tpe h' mō fuit occurrētibꝰ Interrogabꝫ
at hoāz ab eis ī q̄ meliꝰ habuīt Ia
cio at suos interrogat nō q̄ de cōfi
v̄bo diffidat ꝑ q̄a desidāt q̄ v̄tꝰ c'isti
ꝯfessiōe suoꝝ plibꝫ īnotescat Eꝫ īō
hora q̄rit ī q̄ meliꝰ hūit ut ex col
laçōe hoē miraculo ⁊ hoē q̄ dcm̄ ē ei
a c̄sto filꝰ tuꝰ viuit ꝯgsōat q̄ nō ꝯti
geūt nēz v̄tute nāē necꝫ ce' artꝰ
sollīcā ꝑ tm̄ v̄bo x° filiꝰ eiꝰ ē sanatꝰ
Naz hoā septiā dixāt ei x° filiꝰ tuꝰ
vit ⁊ sui interrogatī dixūt ei q̄ heri
hoā septiā reliq̄t eū febris Et īō sc'
tm̄ vbi notescit effcūs q̄a adiungit
Cognouit g° pr q̄ ī' hō eāt ī q̄ dixāt
ei i' filꝰ tuꝰ vit Eꝫ c̄ret āīē Cūo iste

d' tnc credidisse suiori qne dix' ei i'
⁊ tm̄ cū h' interrogasse q̄ hō meliꝰ ha
buiāt Et ei credit' suiori dicēt q̄ hoā
septiā filꝰ tuꝰ viuit d' ī' ūme dubi
tat' Et at nō dubitat' q̄re interogat
ī q̄ hoā meliꝰ hūit Ad h' rñt Beda
q̄ ī fide st' gradꝰ ꝑ īciū incremētū ⁊
ꝯplemētū Iste itaq̄ regulꝰ fides hūit
q̄n īciatꝰ ⁊ ipfaz qn abīt ad ihm
rogās eū ut descendēt ⁊ sanaēt fim
eiꝰ Incremētū v'o hūit qn audit filꝰ
tuꝰ viuit ⁊ tnc q̄ nō hebat ꝯpleti
ssimū gradū fidi potuit pti credē q̄a
filiꝰ sanatꝰ eēt ꝑ eī fides ꝯfirmari
potuit p h' q̄ a suis audit q̄a heri
hoā septiā reliq̄t eū febris Deinde cū
ꝯcludit Et credidit ipe ⁊ domꝰ eiꝰ tota
ostendit fidi intēplicōz q̄ ī ipo regulo
fides accepit ꝯplemētū q̄ fuit īciata
⁊ ꝑmodū augmētata ī h' q̄ credidit
v̄bo dicēt filꝰ tuꝰ vit ⁊ nc intellī ēē
ꝯpleta ī h' q̄d add' Et ēdid' ipe Et nō
tm̄ ī ipo ē ꝯpleta ꝑ eē' ī eī doestīcos
intēplicāt Qā ēdidit domꝰ eiꝰ tota
Cōtinuado at ꝑore ssm̄ allegoriaū
aduitēs ē q̄ s̄ctis pribꝫ ꝯtinuātibꝫ
intercessōꝫ ut deꝰ descendēt ad sanand
geꝰ hūaū ipe misericordit eoꝝ pribꝫ
ꝯdescendēs sanitate ꝯtulit postulata
Ita tn̄ q̄ ex testīonio eoꝝ q̄ expti sūt
sanitatez pdicta ꝯgsci potuit q̄ hoā
septiā h' ē septiā etate reliq̄t eū
s' genꝰ hūaū febris cigral' peti Cūd'
quide fcm̄ ē c̄sto dicēte Cosūatū ē
Uel p hora septiaz itelligat' fides
tūtatis p q̄oz mūdi ptēs ⁊ ī ē cīuītatē
doctina portata ⁊ ī eā hoā s' q̄ fides
tūt' ī q̄oz mūdi ptibꝫ diffusa hūanꝰ
genꝰ dimissū ē a febre petōꝝ ex q°
tota domꝰ ecclie ta ī pribꝫ q̄ ī doc
torībꝫ q̄ ī ꝑplis credit' q̄ c̄stꝰ ē q̄ potuit
⁊ voluit ꝯfe'e sanitatez Moā' at p
regulū ꝯplibꝫ hoīez possꝰ itelligē q̄
⁊ hē ꝯsid rez quo semꝑ regē pe ⁊ hē
ptātez s' sensuales motꝰ suos qua
pe mō debito cohiēē Eꝫ iste effeīt'
regulꝰ qn̄ rl' p r'ē obfuscacōz amittit

debita ogites eorum q sit necia ad salute
vel p relaxacois sensualium motuum vi
sumpris abician peccata sua serp Et tunc
qui in tali ostitutus e status eius filius i aia
ipa infirma qz ab ordie nali que hz
ad bonum puertit et ad ea q sue nec no
gpetunt inclinat Sic n febris e gusio
nalis caloris in calore q e g naz. sic
pctm e aie e inclinacio eius ab hiis q
s gpetunt ex na i ea q sunt g naz Et
pii tal infirmitas e i capharnaum
qd interptat agr pinguedis qa ex dile
ctacoe et dulcedie infior bonorum aia
sepe gutent ad bonum gmutale, et bonum
igmutabile delinquit ut i agro pin
guedis influet. Hic go eius aia p acoe
ifior boni infirma audiens qd i filius
ex uirgine descendit ad terram accedit ad eum
et rogat ut sic ex ipa mia p sanacoem
descendit sic ex eade mia ondescendes
eius pctis indulgeno sanet et sanando
indulgeat Cui mox filius unigenitus deuote
rogati dicit Nisi signa et pdigia videritis
no creditis Ro n vult deus ut ipi qdam
bona exteriora tm vel inceras ad ipm vel
credas sed ipter eius bonitates et veritates
Sz fidelis qd cor de sua ipfectione reprehensus
no dz ab orone et petibus desistere quipocius
dz itrahat eius innaz iplorare dicens
Due mia descende pusqz aia
mea gfundat pctis Sz ad igeminatoz
et pseuacoes pcim istis gcedes sanitates
postulatas dicit vade hic e de virtute in
virtute pfice qz aia tua p mea graz
vivit pctis s dimissis Quo audito dz
ho crede qz in vbo dei sit pilus collata
et sic hic e in fide et virtute pfice In quo
pfectu oms potencie sensitive q qi frin
iorius et volu'cionem ut qsi obtpantes
et obedientes roni et ex suis actibus i qbus
de nouo incipit ordinate age dicitiat
qz aia p graz di vivit Et si interoget
hora in qua aia i suis pctis dimissa
sit uidebit qz i hora q septiformis gra
eia spo sci diffusa fuit eidem febris pcti
dimisit ea et h e hora septima Sz qz no
aliunde gnoscit dari h gra q a deo sobu

di qz gnouit pr qz i ea hora erat i q
dixit ei ihs filius tuus vivit Tuc ea intiores
qz exteriores potencie aie qsi tota domus
xo fidelissime subdunt Colla
Due descende pusqz moriat filius meus
vba sunt cuius petentis p se vel p suis natis
desperantis q xo ostendit duaz magnitudinem
dicens due pe due dus in qz admiracione
o implorat benigna clemenciaz addens
descende Due descensu pcedens de dicit
descendit sicut pluuia i vellus To allegat
ipius indigenciam addens pusqz moriat
filius meus h e mors ista de q pe dicitur
vos aut sicut hoies moriemini Quantum ad pm
Sciendum qz iste dus e insupabilis potencie
hester 13 Due deus rex ops in dicione tua cu
cta sunt posita et n e q tue possit resiste
volu To inobligabilis eqitatis ysaye 33
Dus iudex noster dus legifer noster Et iere 11
Tu aut due sabaoth q iudicas iuste 3o
e dus inextimabilis pietatis pe auxiliatio
et misericors dus Et i tren dye dun mia
qz n sumus gsupti Quantum ad 2m Sciendum
Qz dus ipe potenciam insupabile descendit
sic adiutor ad liberandum Exo 3 videns vi
di afflictoz ppli mei Et i sciens doloz
eius descendi ut liberem eum 2o ipter eqitate
inobligabile descendit sicut iudex ad iudi
candum Gen 18 descendam et videbo vtrum
clamorem q venit ad me ope gpleuerunt
3o ipter inextimabile clemenciam descendit
ut medicus ad sanandum Mat 8 Cum descen
disset ihs de monte etc Quantum ad 3m Sciendum e
qz quidam moriunt morte pene Gen
2 morietur docens silet et docens A q morte
culpe Gen et Qrinacunq die comederitis
ex eo morte morimini Aliq morte iehenne
Luc 16 mortuus e diues et sepultus e
i inferno Dominica uicesima secunda
Simile e regnum celorum hoi regi
qui voluit roem ponere cum suis
suis Mat 18 Sic habet in ewangelio
hec e dria int dnm et tyrannum qz
rex intendit hoc q sit vtilia subditis
et ideo dz se esse sufficientes i oibus et nullus
egens suis at pncipatus eius e pax
subditorum Thirannus at intendit hoc q

conferunt sibi et sic potius quaerit suas
utilitates quam subditorum concordiam. Circa
ergo dominus noster ihesus christus habuit officium regni
in gubernatione mundi et specialiter in regendo
militantem ecclesiam huius mundi. Iste operibus
et doctrina verbo et parabolis homines inducebat
ad pacem et ad concordiam mutuam. Ad hoc
ponit parabolam suam Matthei xviii. In qua ex
similitudine regis indulgentis servo in multis
obligato ostendit servum conservo indulgere
debuisse. Non indulgentem vero traditum
esse tortoribus puniendum. Dicit ergo Simile est regnum
celorum homini regi etc. In quo quidem textu describuntur
v. Primo quantitas indulgentie postulande. In prin-
cipio quantitas malitie perpetrate. Et ostenditur ibi Et cum.
iii. quantitas iustitie revocate. Videtur ibi Con-
versum ad priores petitiones ut ostendat quantitates
indulgentie postulate. Circa textum primo innuitur
iii. exactionem vite. ii. ostenditur quantitatem
debiti. iii. aspicit exactorem penam. iiii. supplicationem
servi. v. condescensionem domini.
Primo innuitur ergo quod fit examinatio vite dicens.
Simile est regnum celorum i. secundum Remigium
sancta ecclesia in qua dominus operatur. Et in ista pa-
rabola loquitur homini regi i. christo qui homo factus est
per misterium incarnationis et rex per proprium
dominationis Apocalypsis xix habebit in vestimento
et in femore suo scriptum Rex regum et dominus
dominantium. Et iste homo rex voluit rationem
ponere cum servis suis qui singulorum vult
discutere vitam. Vel secundum Remigium per servos huius
hominis regis designantur omnes homines quos
ad laudandum se creavit quibus etiam naturae legem
dedit cum quibus rationem ponit qui vitam mores
et actus singulorum discutit. Deinde cum dicit
Et cum cepisset rationem ponere etc. annectitur quan-
titatem debiti hoc modo Cum rex iste cepisset
rationem ponere singulorum examinando
opera nostra et verba Matthei xxv. et Lucae xix. de
illis servis quibus dedit alii quinque alii duo alii
vero unum talentum etc. Et nota dicens subiungitur
propterea Vltimo vero tempore venit dominus servorum illorum
et posuit rationem cum eis. Tunc oblatus est ei
unus qui debebat decem milia talenta. Istum
unum debitorem tante quantitatis multi per-
sonificant qualis homo magnus in ecclesia qui potius
alios exemplo sua mala vita multos

induxit ad malum. Quare propter hoc multa ta-
lenta debuit reddere quia multa scandala commi-
sit et tot talentorum extitit debitor quot
animas induxit ad malum. Sed vero Augustinus
Lex moysi in x preceptis constituta per
denarium intelligitur. Designatur ergo christus quantita-
tem peccatorum iudaica plebi tacite servum qui contra
decem precepta legis multa commisit dicit
eum debitorem decem milium talentorum. Cum
qua expositione concordat Glossa interlinear.
dicens plus iudaicum quam decalogo constitutum
multarum transgressionum causa reus. Vel se-
cundum Augustinum de verbis domini per hunc servum potest
intelligi quilibet qui contra omnia precepta offendit
ubi advertendum est et sic idem dicit in libro de
questionibus veteris et novi testamenti. Precepta decem sunt ista
hominum ex rectitudine naturali que quidam sciant
bene operandi tam respectu dei quam respectu proximi
Et quia fuerit ex prava consuetudine et prima te-
ad malum quasi deleta a memoria naturali
reducta sunt ad mentem in lege moysi et in
evangelio repetita. Quia igitur sic sunt homini inne-
ta tam ex rectitudine naturali quam ex precepto.
ultimum habet homo motum transgrediendi respectu
ad proprias voluntates vel proprias malitias. Peccator
ergo contra omnia x et multorum contra quodam debitor
est domini qui commisit eam etiam suadet. Et ideo pre-
dicans volens insinuare quam proclive sit genus
humanum ad transgrediendum quodlibet preceptorum
divinorum introducit servum qui dicitur fuisse debitor
x milium talentorum quia quasi mille vicibus tras-
gressus sit quodlibet x preceptorum quasi cum
decem vel decies mille fuerint penas. Habes
ergo quantitatem debiti. Deinde cum dicit Cum
autem non haberet unde redderet aspicit exac-
torem penam quia cum servus esset impotens ad tot
milia talenta solvenda et non haberet unde
redderet iussit eum dominus venundari et uxorem
et filios et omnia que habebat et reddi. Peccator
quasi non habet unde reddat debitum quo se obli-
gat peccando quia licet homo per se cadere possit
tamen propriis viribus non potest resurgere vel de
aliquo peccato satisfacere. Ait ergo dominus iudex
et iustus volens rogari ut peccat et christus
dictat illi qui satisfacere non potest Iubet eum
venundari quia ad terrorem eos ut cito rogent
gratia iusto cum iudico malignorum

spiritum sceleris sui et qui vendunt operibus
eorum dominio subiacent. Et uxorem eius
scilicet cupiditatem qua sibi sociata peperit. Et
filios id est opera que ex ipsa cupiditate operatus est
Iussit dominus venundari et reddi quia per predictas
causas ei [illegible] est tormenta. Sic enim dicit
Augustinus [illegible] pro eo venditi et simpli-
citer damnati. Deinde cum dicit Procidens autem
servus ille subiungit supplicationem servi. Ad hoc
enim sic quod dicit Crisostomus dominus ei terrorem co-
minatus est ut territus per has minas sup-
plicaret quod et fecit. Hoc modo Procidens autem
servus ille rogabat eum dicens Patientiam habe in
me et omnia reddam tibi. Attendas quod hec sup-
plicatio optime competit peccatori et ex ipsa
dignus est exaudiri. Habet enim pro fundamento
humiliationem que insinuatur in hoc quod dicitur Procidens
autem servus. Ad hoc enim nos invitat propheta dicens
Venite adoremus et procidamus ante dominum etc. Habet preterea
contritam confessionem quia exprimit cum dicit
Patientiam habe in me dicit in me [illegible] se con-
fitetur obligatum. Qua obligatione volebat per
dilationem supportari ut concesso sibi temporis
spatio posset emendare delictum. Sic enim Hec etc.
[illegible] De eo quod peccator [illegible] fuit ma-
lum et per patientiam sustentatur hoc bonum est ei
[illegible] deum qui vere facie eius. Unde Re-
migius In hoc quod dicit patientiam habe in me
vox exprimitur peccatoris postulantis tempus vivendi
et spatium corrigendi. Et [illegible] supplicatio
habet promissionem emenda [illegible] correctionis de qua dicitur
Et omnia reddam tibi. Reddit enim peccator omnia
debita quando pro se [illegible] ad [illegible] tot de
se [illegible] sunt vindictas quot in [illegible] com-
misit offensas. Ut sic dicit Gregorius loquens de
[illegible] Maria Magdalene [illegible] habuit ob-
lectamenta tot de se invenit holocausta.
Hoc est ergo promittere omnia reddam tibi de preteritis
omnibus promittere satisfacere. Deinde cum dicit
Misertus autem dominus servi illius ostendit condescensionem
domini ubi attendas misericordie divine
excessum circa illos qui [illegible] humiliter [illegible]
Ecce enim qui pro sola dilatione temporis rogabat
concessit libertatem rogatam eo quod misertus di-
misit illum scilicet liberum et in nullo obligatum
concessit immunitatem volens [illegible] ipso debito
non teneri. Ecce enim visum debitum dimisit illi.

Unde Crisostomus Vide autem domini clementiam servus habuit
patientiam petit servus solum temporis dilationem et
merito condescensionem totam [illegible] Sed dominus
[illegible] Quare [illegible] voluit dominus ponere [illegible]
[illegible] debitum [illegible] ponere
[illegible] voluntarium ad [illegible]. Ad hoc dicit
est quod [illegible] factum est [illegible] est quod in hac
remissione [illegible] iustificatio peccatoris. Deus
autem licet fecit homines absque hominis consensu
tamen ipse si est adultus non iustificat sine eius
consensu. Ecce sic dicit Augustinus Qui creavit
te sine te non iustificabit te sine te. Ut
ergo insinuaret [illegible] ut ad iustificationem peccatoris
requiritur bona opera liberi arbitrii voluit
[illegible] ponere ut peccator sive debitor dep-
recetur et deprecando cooperetur sue iustifica-
tioni. Et hoc est quod dicit Crisostomus Volebat autem et a
principio dare sed nolebat solum esse suum donum
sed et supplicationis eius. Tertia ratio est quod ad hoc
[illegible] posita sunt ut confiteret peccator
in quantum obligatus erat et quanta misericordia sibi
fecit id est quod omnia donat et per hoc sit ei gratior
et ad misericordiam [illegible] obligatio [illegible]
Unde Crisostomus [illegible] ponere debitum
non dimisit quod docere voluit a quantis debitis
eum liberavit ut saltem ad conservos ita man-
suetior fieret. Potest etiam ratio addi quia
hoc [illegible] est ut servus [illegible] se debitorem
[illegible] timet [illegible]
[illegible] plus obligaret. Sequitur tertia pars principalis
Egressus autem servus ille etc. In qua describitur
[illegible] malitie [illegible] Que [illegible]
ex [illegible] demonstrat ipse enim servus
[illegible] conservum a domino [illegible] debitum cum
austeritate exigit ibi Egressus autem etc.
Secundo humilem deprecationem renuit ibi Et procidens.
Tertio deprecantem conservum affligit ibi Sed ille noluit et abiit
et misit eum in carcerem. Primo ergo [illegible]
perpetrate malitie quod debitum exigit cum
austeritate et malignitate. Que malignitas
fuit accelerata [illegible] exaggerata et pol-
luta. Accelerata quidem quod non post longam
moram sed statim cum receperat indulgentiam
remissionis [illegible] talem. Egressus servus ille
[illegible] se habuit ergo servus domini [illegible]
Unde Crisostomus [illegible] hoc quod dicit egressus [illegible] quod non
post multum tempus sed confestim adhuc [illegible] in auribus

habēs bn̄ficiū ī malicia ab ysud est
libacōe a d'no t' data. Ph' at bn̄ insi
nuat' sc'ptura q' tal' s'uꝰ nequā patre
suū d'nā'm imitatꝰ ē q' statī egressus
cepit ꝑcutē ⁊ affligē cōseruos Vn̄ dicit
Job ⁊ Egressꝰ sathan a facie d'ni
ꝑcussit iob vlcē pessio. Ex h' at loco
illo oīb' videt' ēē descripti q' stati post
pnias ruiusioz l' aliaz gr̄iaz a d'o rcep
taz fr̄em suū affligē q'r'ūt vl' erga ip
ꝑe agūt Sūt eꝯ h' gr̄uitas isidāta
q'a nō attendūt cōdicōnaꝯ qualitatē nec
debiti paruitatē Cōndicōnaꝯ q'd' q'litatē
nō attendūt q'n invet' vnū de cōsuus
suis Nō d'r inuēt' inimicū nl' extraneū
sed suū ei' d'ni cū ipe sit' s'uꝰ ex uno
eꝯ ad eā reu'ēcia l' salte cōncordia r̄
missiōis accepta debuit cū illo suo
suo tn̄ cōsuo misericordit' opari Nō cōsidāt
g' cōdicōis equalitatē Neq' eē cōsidāūt
debiti paruitatē q' i' cōsuꝰ ꝯuētꝰ
debebat ei cētū d'narios Ita offensa
qua p'ccat' i deū ⁊ q' peccat' i p'ximū
oriū hīt ex trāsgressiōe decalogi Eā
tn̄ q'ntū pax excedit cētū talēta ymo
⁊ plus pctm̄ i deū cōmissū excedit
pctm̄ cōmissū i p'xim Cūa pctm̄ at
tendat' in gr̄uitate respectu psōe cōtra
quā cōmitti' p'ccans n' i rge gr̄uꝰ
trāsgredi' ceteis p'ib' q' peccauꝰ in
milites Et deꝰ i infinitū excedit' q'lz
creatura ita pctm̄ i deū excedit' pec
catu cōmissū i p'xim Vn̄ Cris. Tāta
ē distancia pctōz q' cōmittūt' i hoīs ⁊ q'
cōmittūt' i deū q'ntū ē d'ra x ta
lētoz ⁊ C. d'nariōz. magis at ⁊ multo
plus q'd' p3 ex d'ncia psōnaz Ad hac
d'ncia vr' facē q' p'ccans ꝯ illud cui
magis tenet' ⁊ a q' plura bōa recepit
gr̄uꝰ offendit' ⁊ ex maiori ingratitudīe
q' p'ccans i illū a q' minora bōa rcept
Et a d'o tot bōa recepit q'h ut nullo
mō possit ei recompēsare g' gr̄uissime
p'ccat q' i deū p'ccat Et h' ē q'd' dicit
Cris. Ex amorē apparet pctm̄ i d'm ex
bn̄ficiō q' suꝰ potiti ab ipo ꝯficat ei
nos ēē ⁊ oīa ꝑt' nos opatꝰ ē. aūt

vocale ut inspiciant filiū suū misit
celū nob' appuit ⁊ nos filios suos
fecit Nunq' g' si vnaq'q' die mo
rerem' p i' retribuēm' ei a'q' dign'
Necq' Et h' zursu ad vtilitatē magis
ꝑtinēt nos at ei' i legib' eꝯ offen
dim' Ille g' s'uꝰ iniqtꝰ sic nō at
tendit' qualitatē cōdicōnis sic n' paruitatē
obligacōis Et io ei' p'uitas fuit ex
aggerata q' tenebat eū q' sic ei debe
bat ēē cōmēdatꝰ ⁊ q' i tā paruo
debito erat obligatꝰ Suffocabat eū
id ē acter isistebat ut extorqeret
ab eo q'd' exigebat Sz quo potuit
tn̄ impie agē i s'uū suū d'ni cui tāz
benigne d'nm̄ fuāt expertꝰ. Sūt vig'
q' h' faciebat q' egressꝰ fuāt a d'no
nō n' suffocaret cōsuū suū n' exisset
a rge Ac si dicat q' a d'no tāz ipe in
cōsuū agebat q' a mēte exiāt bn̄
ficiū receptū a rge ⁊ eꝯ d' regis tīor
⁊ acor Sūt eꝯ eꝯ p'uitꝰ palliata
cū dicebat Redde q'd' debes ac si palli
ac maliciā suā sub colōe iustie dicēt
Crudeliter isisto q' tenes ipe suffoco
h' nō faco ex odio l' rācōe s' tn̄ q'd'
meū ē a te exigo Hꝰ mali s'ui
similitudine retinēt q'dā p'ūsi q' cū ac
ceperit ptātē s' aliquos nō attendūt
int' se ⁊ eos cōdicō ⁊ eq'litatē nāe nō
paruitatē debiti quo eis obligant'
s' ꝑbe ⁊ iniuriose affligētes eos p
tendūt se h' facē zelo iustie l' aliquo
alio iusto iure i q' eis obligati sunt
Ac si dicāt eis Redde q'd' debes Sic g'
cū austitate exigit Rō aūt' hꝰ mali
cia q' cōsuū suū humile deprecātē ren
nuit Et h' cū d'r Et pcidēs cōsuꝰ ei' Vbi
attēdas deprecatōis oblata ⁊ eandem
reusatā Oblatā q'de tā gestu corp'
q' pcidēs cōsuꝰ ei' s' an cōsuū sic
i' pcidāt an d'nm̄ Et placide suōe
q' pcidit d'paciā habe i me ⁊ oīa
reddā tibi Eande n' humilitē qua iste
necq' s'uꝰ cōdāt cōra rege tā habitu
corpis q' placide suōis ⁊ iste s'uꝰ
cōdit' cōra suo Sz tn̄ reiecitꝰ illaz

illa forma mediate qua ipse conservus
fuerat iniuaz & i(n)missioz xa(x). taletoru
conservo voluit dimitte(re) cetu(m) denarios. hec
g(o) humile deprecatio(n)e oblatam Attendas
ca(m) ro(n)e reverse(n)tia ex q(ua) postula(tio)ne dilatio(n)e
t(em)p(or)is dissio(n)e meruit concede(re) deprecanti
conservo dilatio(n)e remisit Et i(de)o b(e)n(e) dixit
cri(sostomus) ta(men) Ille at(em) noluit h(oc) e(st) durus te
nuit q(uod) eu(m) huc a(n)n(os) ut illi supplicanti
vellet fecit n(on) c(on)t(ra) insuale q(uo)d d(icit) Sic
ab alio ti(m)o(r) vis sibi iniuriaz facto 3(o) c(ontra)
eius malicia q(ui)a c(on)s(er)vu(m) suu(m) humilit(er) dep(re)
cante(m) affligit Abiit n(on) h(oc) c(ontra) magis
q(uod) eu(m) in iniuriaz exarsit ut ab eo debi
tu(m) exigeret Et misit eu(m) i(n) carce(re)z do(nec)
redderet universu(m) debitu(m) Attendas p(er)ver
sitatez ex q(ua) no(n) solu(m) noluit dilatio(n)e
dare deprecanti conservo s(ed) e(ti)a(m) noluit ip(su)m
audire deprecantez Et abiit q(uia) aliq(ua)n(do) est
facie sua(m) a p(ro)bis ei(us) q(ui) t(amen) voluit
facie(m) d(omi)n(u)m ad se benigne e(ss)e conversa(m)
Ult(er)i(us) No(n) solu(m) no(n) c(on)cessit t(em)p(or)is op(or)tu(n)ite
s(ed) e(ti)a(m) eide(m) abstulit libertatez Cu(m) misit
eu(m) i(n) carce(re)z Consid(er)a n(on) p(er)cor(um) (et) c(on)tra(ri)a
s(un)t s(er)mo(n)a p(er)sunt & i(de)o ip(s)i(us) s(er)vi mali(ti)a
i(n) t(an)tu(m) i(n) c(on)s(er)vu(m) suu(m) exarsit ut no(n)
timuerit aliq(ua)m s(er)vu(m) captivare ut(riusque)
d(omi)n(u)m suu(m) & i(us) ho(no)rez abiecisse videat(ur)
Postremo exaggerat eius malicia(m) ut i(n)
posteru(m) fiat ei iudiciu(m) s(in)e m(isericord)ia qui
m(isericordi)az noluit c(on)servo suo facere iniuaz i(n)
tanto t(em)p(or)e tenuit ip(su)m i(n) carce(re) donec
redderet u(niver)su(m) debitu(m) Ad mores aute(m)
attendas ex p(re)dict(is) d(omi)ni(ca)z erga nos
caritate(m). ho(mi)is ad ho(mi)nez p(er)versitate(m) Ca(ri)
tate(m) q(ui)de(m) d(omi)n(i)az g(rati)a nos o(mn)i(bu)s p(atr)i(bus)a p(ro)p(ter)
cri(sostomus) q(ui)a e(ti)a(m) mult(is) ip(su)m offendim(us) Cu(m)
sic d(icit) Jaco(bus) In mult(is) offendim(us) o(mn)es Cu(m)
ip(su)m d(omi)n(u)m rogates p(ro) t(an)ta multi(tudi)ne
q(uasi) x(a)a(x). taletoru(m) ut c(on)cedat nob(is) dila
tio(n)em t(em)p(or)is no(n) t(amen) h(oc) c(on)cedit sed totu(m)
debitu(m) p(e)c(ca)tor(um) absolvit cu(m) ip(s)e i(n) nullo
sit nob(is) obligatus Et p(er)versitate(m) erga
ho(mi)nez ostendit 2a p(ro)p(ter) cri(sostomus) Cu(m) e(ni)m of
fensa ho(mi)is ad ho(mi)nez i(n) c(om)paratio(n)e ei(us) q(uae) e(st)
ho(mi)is ad deu(m) sit ad modu(m) cetu(m) denarior(um)
i(n) c(om)paratio(n)e decem milium taletor(um). Et ta(men)

unus rogatus ab alio no(n) t(amen) d(e)b(itu)s a s(er)vo
sed t(amen) s(er)vus a c(on)s(er)vo No(n) solu(m) no(n) vult totu(m)
remitte(re) s(ed) t(amen) n(on) t(em)p(or)is dilatio(n)e(m) c(on)cede(re). q(ui)n
pocius q(uod) deprecante(m) sepe ira(tu)s exigit ab
eo cu(m) ira & anxietate debitu(m) l(ice)t vindicta(m)
huic s(i)n(e) c(on)cordat v(er)ba Cri(sostomi) dicent(is) Vi
de d(omi)ni caritate(m) & s(er)vi crudelitatez. h(ic) e(nim)
p(ro) xa(x). talent(is) h(ic) at(em) p(ro) cetu(m) d(e)n(a)rios h(ic)
c(on)s(er)vu(m) h(ic) at(em) d(omi)n(u)m rogat Et h(ic) q(ui)dez
totalez absolutio(n)ez accepit hic at(em) sola(m)
dilatio(n)em petebat n(ec) dedit Abiit n(on) & mi
sit eu(m) i(n) carcerem Sec(und)a 3a p(ar)s p(ri)ncipal(is)
Videntes aut(em) c(on)s(er)vi ei(us) In q(ua) manifestat(ur)
c(ari)tas iust(is)e revo(cand)e Ubi describit c(on)tra
3o pie(tat)is affectu(m) s(er)vi c(om)pacie(n)te(m) i(bi) Vide(ntes) at(em) c(on)s(er)vi
sc(ilicet) 2o c(on)s(er)vi(cio) famulu(m) p(er)versit(at)e accusante(m) i(bi) Et venit
3o iust(iti)e zelu(m) ip(s)i(us) p(er)ver(sita)te punie(n)te(m) i(bi) Tu(n)c vocat
Describens g(o) cri(sostomus) ta(men) pie(tat)is affectu(m) s(er)vi
c(om)pacie(n)te(m) d(icit) Videntes at(em) c(on)s(er)vi ei(us) que
fiebat c(on)tristati s(un)t valde Sic e(nim) n(atur)ale e(st)
membris eiusde(m) corp(or)is ut s(ibi) n(atur)ale c(om)mu(n)i
co(n)i(un)ctio(n)e ip(s)or(um) adinvice(m) si dolz unu(m) membr(um)
c(om)paciat(ur) ei suo m(od)o alia membra Sic
n(atur)alis pietat(is) affect(us) efficit i(n) ho(min)ib(us)
ut s(ibi) c(on)iunctos qua(m) habet i(n) c(on)formi
tate n(atur)e l(icet) c(on)venie(n)tia fidei s(e)c(un)d(u)m i(n) s(e)c(un)d(u)m q(uo)d
ei(us)de(m) d(omi)ni aliq(ua) videntes afflictos alios
c(on)doleat misere ip(s)i(us) Si g(o) videant
unu(m) iniuste age(re) al(iu)m i(n)debite ab ip(s)o
affligi dux ratio(n)e iust(iti)e causa(m) i(n) ei(us) p(ri)m(o)
q(ui)a fr(atr)em suu(m) que diligunt ut bonus sit
& p(ro)p(ter)ea videt ip(s)u(m) age(re) Alia q(ui)a al(iu)m que(m)
diligit ut b(e)n(e) ei sit videt afflictu(m) Cu(m)
g(o) h(ic) unus ip(s)e age(re)t aliu(s) affligere(tur) i(n)de
bite magna(m) t(ur)babat t(r)istitia(m) i(n) cordibus
bonor(um) c(on)s(er)vor(um) h(oc) q(uo)d fiebat Cuius t(r)ist(iti)e
magnitudine(m) b(e)n(e) i(n)sinuat cri(sostomus) cu(m) dicebz
Contristati s(un)t valde Et at c(on)t(r)istare(tur) d(e) ma
licia s(er)vi affligent(is) v(e)l p(ro) ca(usa) q(uia) d(icit) Remig(ius)
exponens q(uo)d s(un)t isti s(er)vi c(on)t(r)istati d(icit) e(ti)a(m)
c(on)s(er)vi forte debent angeli intelligi vel
p(re)dicatores s(an)c(t)e eccl(es)ie s(e)u quaq(ue) fideles
q(ui) videntes a(u)t(em) f(rat)rem remissio(n)e p(e)cc(at)or(um) adep
tu(m) no(n) velle misereri c(on)s(er)vi sui c(on)t(r)istat(ur)
d(e) ei(us) p(er)dic(ti)o(n)e Videte cu(m) d(icit) Et venit te
describit c(on)s(er)vi(cio) famulu(m) p(er)versitate accusan
tez Sic n(on) i(n)honeste c(on)t(ra) ip(su)m e(st) n(on) offende(re)

z doffenso pie ↄfitai Ita aia e ꝑpiu in
pui velle no trasio impue Et io sicut
mouz mete ad ↄdolend afflicto Ita
mouet ↄfiaz ad accusand apt supior
malefacta ut possit ea corrige Et hoc e
qd dr videtes at ↄsui s pietate dic
ↄfitati st pia ↄpa de ita venut z nar
raueit dno suo oia q fca fuerat ex
ↄsie stiulo Ubi attedas pui te ↄsie
i manifesta o malefca No em volebat
malefactoz ifamai s corrigi et io no
mi sert palos s veneit pserpos no
clamauert s intrauerit Ultis nolebat
malefitoz penas euade nz puni pro
hys q no ↄmisat i io dixut integre
vitate Cra narrauerut oia q facta
fuerat z nichil addidert Ulcis adutas
pios accusatos ep cu dno suo q salz
taz offenderet ep afflicti ep narran
cu erat dus et sic ille q debebat co
rige q potat peniie futu piul ad
que spectabz iudicie doffensi neuon
i lesu potut suae indepnez Quos
mlti ↄgnoscentes ↄsiu suu delictu
depnati i ↄsia poas intendut ipm
diffamae ep corrige io clamat eius
pctu vl mittut p alios ut sic ad no
ticiaz pueiat pluimoz Addut eca
mltoens ad ea q sciut z subtrahut d
ill q pctu allemat Hec st ↄtra ide
tae ille q hz corrige s z alis pleceg
q facta st in absconditu manifestae
Si qs g o ↄsia ductus altius velit ac
cusae pctu hc i accusando boni mo
du suet no diuolget ioculit delictu
nc infamet pctantez s poris ipse
met veiens narret q vidit l scuit
Si aut hz bonu modu ita z dz hre
veu vbu ut dicat q fca st z no ea
q no fca st dicat ees oia nc allem
ans ul aggnas subtrahe o Et oun
pdicts hcat rectu affectu z intetu
ut intendat ↄtitu malu puniri i
futu piclm pctaui z inocete dfedi
Et io soli dno suo ad q ↄgito z cor
rectio ptiet pdictoz dz innotiae q
sciuit Deinde cu dt Tuc vot eu z

Describit zelu iustie ipie te punien
tem Ubi tal est ordo iusticie salz
pmo ↄstus impeat collata graz
2o exprobrat irrogatam iniuriam
3o pmittat debitam sentenciaz
4o adaptat predictaz parabola
Imperat g o collata graz pqz au
diuit q innata fuerat a ↄsuis te
vocat eu dus sug ut sic pserpsu
inmrdit ↄtulat ei graz remissios
sic p serp impet ei graz collatam
qua male recognouat ut ingts z
dicet ei Serue neqs hc e no capos
s poris inceps z iniqs oe debitu ti
dimisi qa rogasti me Et videas
Cz qu cepit dns roni pone i roct
xaz talctoz debitoz no vocat suu
neqs pqz at ei dimissa fuerat z
solu hc pctm ↄmisit q noluit mi
serei ↄsui su vocat suus neqs Hc
at p tanto accidit q plis dtesta dos
pctm 19 q remissoe accepta p ig
titudine gre i ipie tez dicte repu
gnante recepte gre readuat ep
illud q inicqs ingts l ipius exstitit
gae ↄpius i magius e ↄstitut pc
cat Sic n ↄmit dr a sctis z a ma
gistris readmat i morle pctm pctz
prius pcat gius z i penoi statu
poit ep prius erat Huic sine con
cordat dom Cris i hc loco dicets Et
qu quid decemilia taleta debebat
no vocat eu neqs nc e ei ↄvicatz
qu at q ↄsiu ingts e effactus tuc
dr suue neqs Huic ecl vi u ↄsoat
opius nae Videq n infirmos readi
uates i infirm te ↄtra sacte recepte
z medicie curatie gius z pictosius
ifirmai ep prius Ita readmia pq pei
tetias z graz accepta i morte aqd
cu s ip st ↄtrii ta pme qz gre i
penoi statu e ep prius Et hc satis
ↄfirmat ex hys q dici 2 pet 2 Si
n refugietes coinquinacos mudi in
ↄgnicoi di in i z saluatoris ihu csti
hys rursus iplicati supant facta st
eis posteriora peroa priorib Melis

cum cat ill' no cognosce via iustie
qz pe agniroz vetrorsu quti ab eo
qd' traditu e eis sto madato Deide
exprbrat l' vitupaus negata imiaz
dr Nonne ergo optuit te misereri q
serui tui sic + e° tui misertus sum Si enim
is q alti i nullo obligat' miacors est
depcanti · mlto magis ie q tn roe
nae qz roe qdatois qz ecc roe pcepti
mltiu obligatus e alti dz ei ee misi
cors si roget' Cu go deus q nc bonoz
nroz indiget nc i aliquo nob obligat'
tm benignus e + miacors depcanti
mlto magis nos adinuce debem misi
cordes existe q eiusde sum nae et
eiusd qdicois simul debem ee · + eod
pcepto dilectois mutue obligamur
Quia go miaz quam deus hz ad nos
i exem ponere nec qz debem i vicez
nobis isolubili roe qsimat Et io serus
d' omissioe tal' mie redargutus ultim
vicem' dedisse misio qz sunt isolubili
roe qsimis Vide roe vti' ejus iformus
discipls d' mutua cari te + humilitate Ioh
13 d. Si e° lam pedes vros magr +
dus vr · Deinde pnicias debita
+ iusta suas dr Et iratus dus eu tra
didit eu tortoribus quousqz redderet vniusu
debitu Ubi attendas debitu ordine
dni sz vie cels supiors aliqs indi
cautis sz mia + iusta Cognitu aut
e nostri misius ut mia pcedat aliq
no iusticias Si ad reu sine pctor
p miaz b' impensas no fiat melior
sz peior dignu e ut zelus iuste q
eu insurgat Quia go ls seruus acce
pto mie bnficio no e fcus melior
sz ingratus e crudelior cognitum sunt
ut p iusticias puniret' Cuius iustitie acer
bitas ondit' cu punitur' Iratus dus
eius id e ad modu irati se habens Sic
n iratus i puniendo modu no qsuat
sz qsi sz mia punit Sic + dus q n l
fuit sz debito mo · dr tn ad modu
irati qter punire illu q noluit mi
sereri qsuo Cu indiam sz mia ei
q no fecit miaz Sic go dr dominus

aduss pctores iratus qn eternas et
durias pcas irrogat p pctis vez
qmi qgruu e ut illi sunt tortores p
catorz i pctis q sunt suggestores in
ctpis ideo sc' Et tradit eu tortoribus
hc e decombis sic + tradz eu puni
endos aliqs pusos Vn Remigius Tor
tores aut dicu' demones qz sp ad hc
pati st ut pditas aias suscipiat
+ i pca etne dapnacois torqueant
Si qm culpa ordiat' i pcaz optet
ut tm dui duret + pca qzdm duat
+ culpa Et io d' penis + tormentis
no exibit pctor donc reddat debi
tu vniusu Et qm nuqz i dapnato
cessabit ee pctm io i ipo nuqz
cessabit tormentu Cu maior ls poit
indiffinitu tpus sz quousqz p isinito
Cu sic pctor dapnatus solvet pro
pctis pcas qz nuqz psolvet qz sic
nuqz carebit culpa ita nuqz exibit
d' penis Vn Cris p hc qd dr quadusqz re
ostendit qz qtie hc e eterna' punietur
Si qret aliqs Quo ds exigit ab illo
q noluit qsuo facere miaz debitu
qd' ia remisat cu ipe no puniat dapn
misi p pcto i q° e inuetus i morte
pctm at dimissu nuqz redit' Ad hc
dd' e qz sic tactu e s readuiaus in
morle qstitut' i peiori statu qz prius
fuit + io qsius no puniat' p pctis
prius s' dimissis tn adeo punit' p illo
l' ill' i qd' nl' i quie readuiat qz pene
ie sufficiet ecit ad puniez pctorz
delectoz si i ill' au readuiaqz fuissi
mortuus · et sic vide' portare penas
p pctis ptitis + ad hc dz isi' i suma ls
poita Vn Cris Cuamus ad irrvo
cabilia st cursinata + di dea tu tm
valuit malicia sp qmissa pq remis
sioz accepta ut + hac lege solvere
id e frange videat' Ultio adaptat
ad nos pablaz pmissaz d Sic + pr
meus celestis faciet vob si n remisitis
vniusqsqz fri suo d' cordibus vris Ex qbus
vbis sic dr Aug wt doce facile
nos ee ad indulgendu eis q nocuerit

nob. maxie si no hnt vnde satisfaci
ent 7 deprecent vcnia dni Cuius insta
sic sit ista comunacio pz ex eisdem voce
Sicut n. no congruit ut inocentes affli
gat ñ ad augmentu uniti vl' ad pba
ton vtutis sic no congruit q ipius mias
recipiat eo q mia no stat cu ipietate
Si go aliquis no remittat ex corde
fri suo postulanti indulgencias ipius e
fo no e dignus mia f penis u.a diuina
Qd' bn saluator expssit cu ps id qd'
pmisat Et iratus dns eius tdt eu tor
toribus sicut Sic 7 pr meus u. Vñ 7 ait
b cel eand' sntaz psequens dixit Si no
dimiseritis homibz peta eoz nec pr meus
celestis dittz vb pc. v. Adungit aut h'
d' cordibz vris Infirmans f ideo no sicut
f vani pacez cu fre hudaz Sic u dt
Augus i h. d' vb. d' melius e ut clames
oe 7 dittas in corde q ut sis blads
i oe 7 crudel' in corde Et io dns sbdt
d' cordibz vris Naz ftenie i corde adm
q fr'em iniq pt bn fici. ee at asprum
in vbl pt aliqn bn fici Sic n. aliqs ex
caritate fres in se pt aute corripiendo
dure increpz 7 tn ex corde dittat no
pt'at Et io subiungit Aug' Si p caute
rpoine disciplis d' corde lenitas no
recedat Et addt exe ex medico ei taz
pui medicus ferens fr'amentu secut
i voluns ut ho sane q si voluns palpa
hc e blade tracte solumo ho pdit
Sic go sp remissio ipius offense ex corde
est si aliqn ad correcoz asperitas sit i voce

Collacio

Pacieciaz habe i me 7 oia redda ti
vba sunt petoris indulgencias a dno postu
lant' d' petis In qbz tria notant scz
po postulat dilacoz sue paciaz ha
2o confite transgressioz culpe In me
3o pmittit satisfacoz instic oia redda
po go postulat dilacoz sue dicens
paciaz habe hc e paciet mea suppo
ta peta spaciu concedendo quo possu pe
nita corrigere Iux qd' vr dicere ps Tu
es pacia mea dne spes mea a iu
uent mea Vbi non ex pacia di

tu i nob opa s. po nos supportat h
i. ad Ro. 2 An diuicias bonitatis eius et
pacie 7 longanimitatis contempnis 2o nos
confortat f i. ad Colo. 1 Ambulet digne
p oia placentes Et i Confortati scdm
potenciaz claritatis eius i oi pacia 7 longani
mitate 3o nos informat 2 Tessalo. 3
Dns aut dirigat corda 7 corpa vra i
cari di 7 pacia xpi 2o confitet trans
gressioz culpe dicens In me q.d. ad
ps Iniquitates mee supgresse sunt caput meu
7 sic oius graue grauate sunt sr me Vbi
nond' eu petor dz xpo sum petm sibi
imputare Sic fect dd' i palip 21 Ego su
q pecaui eo q male feci iste grex qd
comeruit dne deus reu'tat obsecro ma
nus tua i me 2o dz se dignu pena iudi
care Sic fecit yonas d. Jone 1 Tollite
me 7 mittite me i mare 7 cessabit
mare a vb. Scio n. q pp me tepestas
grandis sr vos venit 3o dz p se exo
rare dicens cu dd' Respice i me 7 mise.
Tercio pmittit satisfacoz d. Et oia
reddaz ti Ad hac n. tenet petor tamq
si pmisisset Ix. i. Eccl. 7 Si qd vouer
deo reddere ne moreris Vbi nota eu te
petor reddere d' oibz petis xpo integra
racoz ait Mt 12 Dico at vob q d' oi vbo
ocioso qd' loquti fuerint hoies reddet d' eo
racoz i die iudicii 2o debita satisfacoz
Luc 19 Dne ecce dimidiu bonoz meoz
do paupibz Et si qd aliq defr. reddo qdr.
3o p petis dimissis multiplices gracias
actioz ps In me sunt deus vota tua que
redda laudacioes ti Sic go dt Paciecias
habe i me 7 oia redda ti

Dñica xxiii post trinit

Abeuntes pharisei
consiliu inierunt ut caperent
ihm i smoe Mt 22 Sicut
astucia latronum diuicis inocentum intendit ubi
alienas furari sic pncipalis malignoz
conatur ledere inocentes Et ideo sicut
habentes thesauros oz ee solliatos 7
vigiles ctra latronum insidias ne spolient
si negligant vigilare Sic inocentes opz
contra malignos sp ee prudentes ne ab ipis
eoz inocencia possit ledi Et ideo dns

optie qnuptt astucia spetat simplici
tati columbine cu dicit ayt Estote
ergo prudentes sic serpentes et simplices sicut
columbe Uerum quia melius nos informat
facta quam dicta exempla quam verba Ideo xpus
in sua passione ewangelii sua operacione declarat
quatuor innocentis piscorum astutias interroga
cones et malignas scrutaciones decaut de
clarare Quaproter ewangelista innocenciam xpi
prudenciam contra phariseorum fallaces versu
cias enarrans dicit Tunc abeuntes pharisei
Ubi primo pro hoc ewangelium introducitur hoc no
tandum est duplex est differencia inter illum qui malus est ex quadam
pravitate viciosa innata vel ex quadam ignorancia
et illum qui ex certa malicia pravus est Certa racione qui
ex pravitate vel ignorancia malus est faciliter
corrigitur nec pertinaciter odit bonum Ideo rep
rehensus de malicia sua vel conuictus vel conse
rvus non insurgit maliciose contra bonum
Malus autem ex proposito nec ex reprehensione
nec ex racione corrigitur quinimmo si non potest
bonum confundere per potenciam vel per aptitudinem sa
piencie vtitur ad insidias vt vel sic innocen
tem qui eum de malo redarguit vituperet
vel confundat Certa ergo in precedentibus pa
bolis xpus multum manifestavit phariseorum
maliciam cum nec in aperto ab ipsis fuisset
reprehensibilis de prehensi nec solum conuicti
non sunt sed ad insidias et versucias conversi vt
saltem ipsum reprehensibilem caperent in
sermone quem non poterant nec in vita nec
in doctrina reperire culpabilem Et hoc est
quod dicit ewangelista Tunc abeuntes etc Huic intro
ductioni concordat Crisostomus super ayt dicit Sicut si
aquis claudere voluit aquarum tecta mea
tum per aquas violenciam alunde sibi scitatur quem
Sic indecorum malignitas ex vna parte confusa
aliunde sibi additum adinvenit et ideo abeuntes
consilium quaerunt Et quia non est sapiencia non est
prudencia non est consilium contra dominum ideo a xpo
innocente de sua malicia sunt confusi Sicut
apte ewangelista declarat Sicut ergo primo sine
secundo ewangelium introducitur dividitur in duas
partes secundum quod duo continet Primo describitur
astuta malicia innocenti insidians ibi Tunc
abeuntes Secundo provida sapiencia insidias de
clinans ibi Cognita autem ihesus nequicia eorum

Ad eundem astute malicie insidiantis
innocenti adiutetur est Certa sic dicitur in 3 ethicorum
Consilium non est de fine sed de hiis que sunt
ad finem Finis enim presupponitur tamquam volitus
et propterea habet consilium quomodo facilius posset
finis acquiri Certa tamen quod si per vnum modum
tantum posset attingi de illo medio tantum consilia
Si autem per plura media quorum vnum
habet alio mediate et illud quodam alio
mediate acquirit consilium habet de omnibus
illis Sed quod finis malus sit optimus et mea
maligno consilio queritur Certa igitur
pharisei de xpo malum finem appetebant
scilicet tradere eum in manus illorum qui eum perderent
opprimerent eos per malum consilium mala
media cogitarent vnde luce 20 omnes Certa
presupponebant in toto consilio malum finem
dicit nam sic ibidem obseruantes miserunt insi
diatores qui se iustos simularent vt caperent
eum in sermone et traderent illum principatui
et potestati presidis Sunt hoc itaque mali finem
malum habuerunt consilium Certo bene post primo
patet ewangelium manifestat in quo versucia
malignitas mostrat habuisse scilicet
Primo malignum consilium — Abeuntes unque
2o pravum consorcium — pharisei consilium
3o simulatam perfectionem — inierunt Consilium
4o insidiosam questionem — id est erant a virtute
separati et malignitate privati Abeuntes
quia eorum consilium erat a virtute separatum et ab
innocencia in a xpo innocente qui virtutem
docuerat et docebat abeuntes recedebat Con
silium inierunt Quod ergo Ezech 11 dominus est hii
viri qui cogitant iniquitatem et tractant consilium
pessimum Certa sic dicitur prov 12 Consilia
impiorum fraudulenta Hoc erat tamen a virtute
hoc consilium separatum ne accedat et virtutem
intelligunt sed vt innocentem confundat Ideo sequitur
Ut ipsum caperent in sermone id est in responsione
quia non potuerunt eum ostendere reprehensibilem
in vita nec in doctrina Ostendit 2o habuisse
pravum consorcium quia sequitur Et mittunt ei discipulos
suos cum herodianis Quales mittentes
tales sunt et missi quia qualis est princeps tales
sunt et ministri eius pharisei ergo ipsi et ypocrite
impios et ypocritas veros mittunt discipulos
suos esse scrutatores et ypocritas

docuerat. Sic exponit Lu 20 v. di
obseruantes miserunt insidiatores qui se
iustos simularent. Mittunt ad eum eis et he-
rodianos ut sic dicit Glo. per illos sic per cus-
todes facilius deciperent et per eos tamquam per
potentes quem non si male respondisset caperent
quem timentes ipsum per seipsos hoc non aude-
bant facere. Hij autem herodiani erant quedam
de familia herodis qui diebus illis quibus hec facta
sunt erant in tempore. Iudea erat facta illis
temporibus tributaria romanis sub cesare augu-
sto et ita tunc de tributo soluendo inter inde-
os dissensio erat. Quidam namque eorum dice-
bant quod tributum debebat solum romanis
quod ipsi pro republica tuenda et conseruanda
militabant et ideo in soluendis militibus
et aliis expensis et tributa dari debere.
Pharisei autem dicebant quod populus dei qui decimas
et primicias atque oblaciones deo reddere tene-
batur non erat subiectus legibus tributorum
soluendorum regi terreno. Cesar itaque augu-
stus precepit iudeis herode filio
antipatris in rege quod tributum prestarent et romanis
obediendo cogerent iudeos ad tributa soluen-
da. Mittunt ergo pharisei discipulos suos cum
herodianis ad Iesum ut si diceret esse
licitum dare tributum cesari discipuli eorum
eum accusarent esse contra legem et libertatem
populi dei. Si vero diceret non esse licitum dare
tributum herodiani eum caperent sic infra
dicetur. Monstrauit Iesus hic ipse simulatam
persuasionem vel preambulum quod premittunt
Magister scimus quia verax es et viam dei in veritate
doces et non est tibi cura de aliquo non enim respi-
cis personas hominum. Attendas simulacionis
ordinem. Primo enim laudant magistri dignitatem
dicentes Magister scimus quia verax es ut lauda-
tus ab eis et eis acceptans eos fieri dis-
cipulos suos simpliciter eis intellectum suum
cordis aperiat. Sic enim dicit Crisostomus. Sic autem
hic est ypocritarum prima simulacio quod laudant
quos perdere vel decipere volunt. Et ideo in
laude premisse dicentes Magister scimus quia
verax es ut quasi honoratus et laudatus eis
misterium sui cordis aperiat tamquam volens
eos habere discipulos. Et iste Iesum magistrum
veritatis vocabant eius vere doctrine non

cupiebant esse auditores sed per eam simplices
in sermonis calumpniatores et accusatores.
Commendat eum in eo dicentes eum conuenire sim-
ilitate quia addit Et viam dei in veritate doces
ut laudatus de dei timore intrepide iudicat
contra cesarem vel herodem. Unde Beda super lucam
blanda et fraudulenta interrogacio illum
prouocat ut dicere ut magis deum quam cesarem
timeat et dicat non debere tributa solui ut
audientes romani sedicionis contra romanos
auctorem teneant. Et ut apertius prouocet
ad veritatem dicendam intrepide tercio commendat
in ipso constancie firmitatem dicentes Non est tibi
cura de aliquo. Hoc est indiscrete dicis verita-
tem magnis et paruis ita quod nullum diligis
timentem ita quod proprius dilectus interrogatus
taceas et nullus est timeas ita quod pre eius ti-
more dicere non audeas veritatem. Non est tibi
cura de aliquo. Non enim times prelatum personam
non enim respicis personas hominum ut propter eorum
potenciam veritatem omittas. In hac simula-
ta laude fuerunt similes apibus que portant
mel in ore et aculeum in dorso. Unde Ieronimus
Mellitis sermonibus circumdant sicut apes mel
in ore portantes aculeum autem in dorso.
Potest autem et aliter hec laus simulata declarari
sicut quod insinuat quedam Glo. Triplex contingit
causa que deterret interrogatus non dicere veritatem. Primo ex
parte sui si veritatem rei vel non sciat vel non
amat. Ad hanc causam excludendam de Christo dicunt
Magister scimus quia verax es id est quod veritatem
nosti et diligis. Secundo ex parte dei eius timore et
amore proposito aliqui veritatem quam de ipso
cognoscunt dicere recusant. Ad hoc exclu-
dendum adiungunt Et viam dei in veritate doces.
Hoc est nulla racione dimittis qui veritatem perueniens
ad dei viam sincere et patenter ostendas. Tercio
ex parte proximi cuius amore male inflamma-
te vel timore male humiliate veritas
occultatur. Ad quod excludendum adiungunt Non
est tibi cura de aliquo. Non enim respicis personam ut
vel timore prelate persone ut est herodes vel cesar
vel amore tibi coniuncte ut est gens iudaica quam
diligis veritatem pretermittas. Sic ergo premittunt
laudem simulatam. Deinde eum subiungunt Dic
ergo nobis quid tibi videtur. Licet censum dare cesari an
non. Describit sic ostendit eos insidiosos hic ipse

qtom Ve esto om dolosite plca Bu
dus dicat q no lz su q lz cesu dau
cesai meditan et calupniaz Bi dicat
no lz accusaret eu tq pti subvsore
z fascinatore ac ipm psidi repitent
Tale eni ipm fuisse abs eo q aliq
dixit ul fecit q cesarez l psidem falso
accusauerit pga pilato dicens Hunc
eni invenim qn auertente gete nraz et
phibentez tbuta dai cesai z dicetez se
xpm regez ee Hic itaqz isidiat ei ne
ut si dicat no lz audietes herodiani
sedicois reu coni roam ipm phi et
discipul testificatibz teneat z morti
tradat Sacebat n ipi pharisei ut dt
Crisos sr ayt Et quidaz hanc sinaz cogi
tantes int iudeos et romanos occasi
se volebat go z cesai psuos sinones
i teles suspitoz mitte Et at dicat lz
tbutu dai innarent a pto diffama
tibz ipm pharisei q sinuti subicit
gentez suaz z ptim dei facit trasgredi
legez in qua deus dt se solu ee dnm
filioz isrl Vn Joh 8 dixerut filij abra
he sum z nemi suim vniqz Seq
2a ps pncipalis Loquta at e neqcia eoz
In q maifestat pvida cristi sapia
insidias declinans Ubi notandu est
po aspe increpat eoz pvauitatez
2o prudent intrrogat facti qualitate
3o irreprhensibilit declarat qsti veritatez
Primo go aspe increpat ei pravitate
ad qua pur rsponces agunt ipaz do
losaz vn Luc 20 dr Considrans aut
dolu illoz Matheus at dt Cognita ihs
neqcia Ve neqcia q no eqs s neqcia
z iiqz intrroz hebant no addisce sed
pde capientes inocente inocent et
simplr vidente Et io sic dt Crisos
sr ayt Non sedm eoz sinos pacificos
bland videt s sed qscietz eoz audele
aspea dt q deus volutatibz videt no
verbis Sed qd dt Quid me teptatis
ypocrite Attende q bn pravitate aioz
describt et aspea increpacoe pcellit
Ostendit eos trasgressores legis dicens
Quid me teptatis ac si dicat Teptando

me q verus deus su estis trasgressores legis
vre q dt Deut 6 Non teptabis dnm
deu tuu Et no solu i hc pvincestis sed
etis q veraz malicia pallio sanctitatis co
lorando z vbis dulcibz adornando estis
ypocrite q aliud intenditis z aliud pte
ditis pretenditis sanctitate z itenditis iniqtate
Ut ergo ne intelligat d vob dcm i Ysa
29 Appropinquat pplus iste ore suo z labiis
suis glificat me cor at eius longe e a
me pp ergo vtiqz videtis esti sunt sicut
dt Jeco intrrogancium incetes agnosce
z no discipulos s teptatores vocens dicens
Quid me teptatis Et attendas q ma
ligni vi blandiunt z blande locuti ut
pdat inocente Cristus at eos qfundit
ut salvet Vn sic dr pv z Machoa se
rlucia diligentis q fraudulenta oscula
odientis Deinde cu dt Ostendite michi
numisma census sapient intrrogat facti
qualitate Vn sic dt Jeco Cristus sp egit
sapient ne qn potissime simonibz teptatores
qfunderent Petit go e ostendi numisma
cesus Erat at hc genus numi qd p x
numis qputaba hns ymagiez cesaris
qd p censu solvebat Deinde itrogat
Cuius e h ymago z superscripcio ymago
quidem qtum ad figuraz i sculpta supr
scripcio at ad caracteres i pressos Intrrogat
aut no qn ignoraret Poterat n z sculp
tura ymagis z lras ipsas lege Et
io sic dt Jeco h intrrogacio no ex ig
norancia venit s ex dispensacoe ut sal
ex responsoe eoz qcluda eis q cesari
reddendu e id qd suu e Vn excidit
vel pl qgnosca q rego cesaris et reddi
debeat s no ee q deu cesu debe dau
pncipibz terrenis qd suu ee vi eundem
z rectus ordo reipublice maifestat Et
io responsoe ipoz accepta qcludit irre
prehensibilez qsti veritez dicens Reddite
go q sr cesaris cesari scz vectigalia tpa
lia tbuta z censu Hic ei z ipe dominus
p se z petro solvit didragma Ut hr
Mt 17 Ne q ad hc obligaret ut ibid
dimvaint s qr hc fi potuit no tpe
malu s tpis aliq vale demostrans

Et q st di deo h e decias p̄micias
oblacões z victias &c Aduteñ e ez
pus d salvator Reddite que st cesar
cesari et q st di deo Ei q n tiene affe
cc̄os e in te no quid petri vl' aliqd
ptinẽs ad petrum s; eis tiene eo modo
qo dixit aplus aīa impla cogitat q
st mudi j Cor vij ptinet ad cesarez
Ei qd at celeste despdi e i te ptinet ad
deū Et q nos pt libā mēte z cele
stibꝫ desidijs intende q̄ reddē do q
sut dei n pus expeditis a mudo q
reddidit p̄us cesari q st cesari Ideo pmi
sit Reddite g° q st cesar &c Et d pate
ea oñt salvator Nu se Vusi qs rum
ciauit oibꝫ q possidz n pt meꝰ esse
discipꝰ Et abrahe p̄us e dñe Vem i
tra qua mrauco ti q̄ vdde do q st
dei dictu e Exi d tra tua z d cog° t̄ &c
Ac si pus dicē Redde q st cesar cesari
Non 2° q h gual' sima Reddi' cesari
q st cesari pt refiri ad duo boā scdm
q vnu bom e i hoie id qd ipe e s3
corpꝰ aīa intellc̄s volu z memoria
Et ete bom qd pts ad regnum di est
dz reddi deo ut tota vita mra to aīa
tota volu intellꝰ z memoria offerāt
do z occupent eꝰ suicio Aliud bom pts
ad hoiez qd' tañ e ex ipm ut bom
tpal' honor l' dicias z sitm Et ete
bom q̄ regnum mudi pt ho reddere
p̄ncipi tpali d ipo suiendo ei p̄us
deꝰ Et h e qd d hilar' Deo n q st
dei reddē nos opz i corpꝰ aīaz z volu
tatez Numisma n cesari i auro e in
q° est eiꝰ ymago depicta di at nu
misma ho e di ymagie figurata Deo
dicias vias date cesari deo at ɔsac
vic inocē ɔsuate Aduteda e ce
auctas Crisi q ita rdditoz cesari ib
pot d Tu at cu audieris rddite q st
cesar cesari illa scito cu dicē sola q i
n° pietati noceẽ q si aliqd ete fueit
no ad cesar e s; dyaboli tributu
Allegoice aut p h' locu sic deltigi
Jnūdu nobis reph'ndētibꝫ vicia q̄u
daꝫ vl' loquētibꝫ vitate fidi ac moꝝ

Aliq nos invidia vl' hēsi a' idignāe
ɔtinē rephundē mraz doctinaz l' vita
Ced' si no pus icnē ɔsilu q' nos ca
piat i smoe si no sumꝰ i rndēdo
prudētes s; ne coꝝ malicia dephn
dat' aliqu a nob aliqu vtu' aloꝝ missio
ad nos intiogandos ita q mittunt
aliquos b' fallacēs q se instos silent
quibꝫ associat alios ut offendaꝰ mra
rnsioe q si offensi fueit p̄us nos
detinē nel capē ul' accusāe Pmittunt
at qdaꝫ vba i qbꝫ nos ɔmēdāt d no
tuia vitꝰ cogīte d zelo vitꝰ docende
z d ɔstācia cqd' vitꝰ no tacēde adio
tore ul' aore aliqꝰ tīp si dicat Scim
qa vāces es z viaz di i vitē doceẽ
z no e ti cura d aliquo q n rspiait
psoaꝫ hoim Quibꝫ p̄missis isidiosam
alias submfert qtoz ubis Vtꝫ liceat
hoibꝫ vti ibꝫ indaīs ul' no quorū
nos malic̄ agnoscent' dña debere
cos incrépacoe ferie p̄us coꝝ silēciū
requit z intiogacoe alia d re idiffe
renti p̄missa icrepacoe siu coꝝ ypo
csim intiogāe deꝰ cos Quos istitut
intioia ɔsiab ei e q deꝰ Illus ergo
dicētibꝫ deꝰ subiugimꝰ no e iustu
fore qd' deꝰ istituit n e intimꝰ facē
qd no iussit Quoat at nro intꝰ mra
q volūta adhēntibꝫ viciis piam deo
nēs ɔplim icnt coñ nos z imittunt
affectos malos q̄ desciplos suos et
ei affectos indianas q̄ herodianos
Jnterptant' n hodiani pellibꝫ glantes
qbꝫ mdi affectos desigrē st q nos
alliciant glaz eaꝰ reꝝ q nos faciant
magis extiꝰ q intꝰ gloriosos et ecia
serpas palliat sb vestibꝫ vel pellibꝫ
nitentes ut facilis nos ad mudana
deducat Cogitacoibꝫ g° tlibꝫ media
tibꝫ intiogat mētē mraz ut ad aliqs
ɔsensu alliciat idebitu Pripas ecia
affectos siu cogitacoes aliqd ɔmēdat
nobmetipos nobipsi q̄ sumꝰ zelatos
vitat z i eiusdē assere ɔstantes ut
p reputacoꝫ ipē sciat l' iusticie ul'
vitat ɔfidaꝰ d nob ipsi z hoc vicio

mediate ruag Ita q nos credent(es)
vnie sed' spm vitat' teptat demões
xponeb i(d) apl(us) Ubi sp(iritu)s dni i libtas
g nlli inferiori dec aliqd et nlli tenem(ur)
obedie Ita spualis oia iudicat g
le nb oia ⁊ d' oibz iudicare Et hac tep
tacoe psciante dec ivtiles cogitacoes
increpan(s) repmerc dice(n)s Quid me temp
tat' ypocite Et rec q(ua)lites nob' xponere
qi facia nob' cudi immisima cesus
atz intirogant(es) Vo discnentes qd vnicu(ique)
qveniat q(uod) aliq(ui)d qvenit reddi modo aliq(ui)d
ordini sive statu i q(u)o q(ui)s vocatus e aliq(ui)d
plato hom ad creatorē do dicam red
dendu cē cesari q cesaris ⁊ deo qd est di
Cum ei credet q(uod) n(ihi)l dz ho modo corpi
sive pxio sbiecq ecē Cum ac asseret
q(uod) maxia pollicitudo e d' pdicet lauda
marie d' iniudins ⁊ c(ri)minlibz rbz Cont
i(d) qd' d(icit) Aps Carnis curas ne feceritis
i desideriis hādiag ecē Nos go esē
imitantes teneas debitu modu ac
modu vt si aliq(ui)d ptinet ad mudi qpe
tit mo statu i(d) debito mo pseq stude
amg Et eod' mo d' hys q ad nr̄m cor
pg licite ptinet ⁊ d' hys q pxio dec
ut sic ñg cesari reddat cesari et ta(m)
pnr intenden(tes) ⁊ psequtes ea q sue
di ymago dei deo restituat Sicut em
hylariq dt Si n(ihi)l qd' e cesaris penes
nos resdet qdoe reddedi ei q sua st
no tenebimur porro at si rebz illiq
incubim si iure sue ptatis vtimur
ext qrela iniurie e cesari redde qd'
ei debet

Collacio

Cuius e ymago ⁊ suscriptio dicit ei ce
saris Commune e enīz rei iusali ut si dz
qgsca pfecte sciat'ʳ d' ea eius subam vlius
⁊ opacio Qua lz vtus qseq(ui)t' subam et
opacio vtutez tam p opacioz dvenimus
ad vtute sr ad qgtoē vtutis et ambo
ista i qgtoem sube Vm quia ho cātaz
omis sua nobilitate corpea trafcēdt ⁊ io
ad plena noticiaz habēdaz d' ipa quoda
spcali mo qgtoē opz dvenire ad ive
stigatoē ymagi ita ut opz sciri d' ypo
qlitatez aiam efficaciaz opis ⁊ affecoz

volut' qa i pmisso vio d' hoc icllo qm
Pmo interioris hois qualis ei dr Cuius ymgo
Sc(un)do exterioris opis pbitas i Et suscriptio
Tercio affecte volutat' qformitas i Dicit ei
Qualitas g interioris hois qurit' in
ymagie cui(us) sit Vo h qualis ment
humane p habitu vicy ul' vtutis semp
ymagine ītret alicui(us) vificet' de co
i(d) pos vnitaz i ymagie ptrasit ho
Sc(un)do quit' qualitas opis exterioris cui add
Et suscripcio Naz sic suscriptio manife
stat ⁊ qi loqt' rez d' qua sit opus eo
manifestat ment' hitu qualis e Ypt qd'
bn dixit Aps Ro 2 c° illi q bn opant'
ostendunt opg legis scptu i cordibz suis
Tercio subdit' qformitas affecte voluntat'
qu adiugit' Dicunt ei cesaris Aliqs em
ygine cesaris hz Sc(un)do a ymago qui p ao
rem qformat' eide Ypt qd' iudei vole
tes ostende q(uod) pilatus no ptinet ad
cesarez ni qformaret' eid' dixerūt Ioh 19
Si hunc dimittis no es amicus cesaris Quantu
ad pmum Scim ē q i hoie est repiri ʒ''
ymago Pma qsistit i qualitate mentis for
te p natz Gn 1 faciam hoiez ad ymgiez
⁊ silitudinē nr̄az Sc(un)da i sctitate ment'
reforate p graz Ro 8 Naz q̄s psciuit
⁊ pdestinavit qformes fieri ymgis filii sui ec
Tercia e in pnitate ment' deforte p culpa
Pps In cīte tua ymgine ipoz ad n(ihi)l(u)m
rediges Aps suadz hac dpone ⁊ pōz
assūe 1 Cor 17 Sic portauim(us) ymgiez
trem porteng ⁊ ymaginez celestis
Quantu ad 2m scim est pbitas opm ma
infestas qlitate; ment' Pmo qsistit i opez
euidencia ut sic luceat lux opis cora
hoibz ut videat' opg bona ⁊ glificet'
prm q i cel' e Et d' hoc hēt' Iudic 18
Accipe ab eis vgas singlas p qgtoes
suas a cūct' pncipibz vgas 12 ⁊ vniq
cuisq nome suscbas vge sue Suscri
scptio vge e euidencia opis sup ratu
dine intencois Sc(un)do qsistit i operum
qcordancia Luc 20 Cuius ymgiez ⁊ suscriptiōz
Tercio qsistit i opm habudancia Luce 23
Erat at ⁊ suscriptio iscripta sr eu lris
grecis latis ⁊ hebraicis Ihs nazarenus

Ventu ad xm Bonu e Eulibz duo
supioi sic cesai gformat' p° aqu p
dm repsicoz Jo 19 No hem rgem nisi
cesare 2° aqu p anz dp iuocatone
Act 27 Cesarez appello 3° aqu per
tbuti solucoz Lu 20 Reddite q sut cesa
r cesai hc id dr i puti ewo Docta

Loquente ihu Vite gfecta
ad turbas ecce pincepS vny
accessit z ado' ayt g Sicut
videm i nalibz suba n gsat' p eius
opacom Et sic p3 i artificialbuu
Sapia artifici manifestat' p op Si
ergo in cisto no fuiss n suba et na
huana no potuiss opai acto vlt
hoiez Et itez si no fuiss verus ho no
fuiss opatus humano mo Ex hc go q
aqua gessit humanit' aq vlt vtute
huana 2° vlt vtute angli creature
Ex opibz potut inotesce nob q ho
erat z deus q z mo humano z mo dino
aqu opatus e hc at sic scat q i aqbz
acoibz opaba' simp' ut ho In aliq
bz simp' sic deus In aqubz fect ut do
z ho Ecd bu ewo ta ayt i serie putis
ewon ostendt qn narrat ipm ad
peces hois surge z seq rogante 2°
ex solo tactu sanac tangete 3° ex
tactu z iussu suscitac defunctu Naz
sic pce' i ewo puti on q ic roga
tus benigne gdescendt ut ho attrecta
tus sanat ut deus s rpans z tenens
suscitat ut ho z deus Dt go Loqute vr
Vbi introducit p° xpm ut pui hoiez
humanit' gdescendente In pu° ewon
2° ut vm s latente deu invisibilit'
opantez i' Ecce vir 3° ut deu et
hoiez mirab' r suscitante i' Et cu ve
Venu ad pm gmedat ewo ta opus
pietati a xo inrate 3r modificatu
p° quo ad tpis optunitate 2° quo ad
petenti ydoneitate 3° quo ad cristi
benignitatez Oportunitate tpis descebt
cu dt hc i° loqute vl' loqute ihu ad
turbas Benigtas gpe doctori ac
pdicatori tuc pfecta ee gviat' qn
dulcedini atq mansuetudini doctine

dulcedine adiungit opacomi Era
go ic tuc loqba' vba clemcie sz q
gruit d nouo debet benig' tractari
Era vnim novum pondu e i nonos
veres ut doctina qua pdicabat suis
opibz gfirmacct Jo ipo loquete accessit
ad eu q' mraz postulabat Vn Crisi dt
post smos ops adiunxit ut scgfirma
ret ope qd docebat vbo ydoneitate
peteti ondt cu addt Ecce pincepS vny
Eius ydoneitas ondt emine' reven
cia indigencia g gfidencia Eminencia
quid' q pincepS vny Pricipatus at
eius s ayt z lucc cat q ai synagogu
erat eius nom cat yayrus Est go ydo
neus ad mraz recipiend ex emmencia
pricipatus Cu q adiungit humilitate
mansuete accedet ad xpm sic subiug'
Accessit humilr n i psidete depute
tato magi rddt ipm ydoneu ut re
cipiat qd postulat quto dtecius et
magi mtore repit' i ipo Jp' qd
bu dixit sapiens Ecci 3 Quato ma
gnus es humilia te i oibz z coraz deo
iveies graz Est et ad hc ide ydo
neus q ai synagogu Cu n pc veniit
mordit ad salvadas oves q pierat
domus isrl p° z postea totu mudu
ydoneu fuit ut sic pu' ipaz mraz
offebat synagoge rogati ita z ipe
ai synagogu ad recipiedu dei dona
p xpm gmedada ydoneus postulator
extitit Est etio adhc ydoneus postu
lator ex emine' nois q yayrus
id e illuians l' illuiatus q p fidem
mediatori aqua' illustratus z alios
d ipa illustras Postulat i fide m'
hesitas Sic dr Jaco j Reddidt silit'
ipm ydoneu revenencia d qua sbd'
Accessit z adoravit eu Sic n accede
ad xpm rddt hoz ydoneu ut illustre'
ab ipo Jux id ps Accedite ad deu z
illuiaim Jta cu rddt ydoneu ut
exaudiat' Ecd bu ide ps notaui
sbdes Et facies vre n gfunde' Illus
facies i depcacoe gfundi' q i sui de
pcacoe repelli' quocu9 facies

no ɔfundit q i deprecatione q postulat
exaudit Accessit g° ut exaudiret sed
no duplici corde uel maligno affectu s
potius reuerencia ⁊ deuotione plenus Unde
adorabat eum Et sic dicit ayr ⁊ adorabat ista
fuit q procidit ad pedes eius Procidit quide
ex humilitate eciam orando humiliauit se imbre
penetrat Et maior reuerencie signi
fuit q ad pedes ihesu cadit no solum ꝓ
diuinitate s ⁊ ipius humanitate existimans
reuerencia dignam Iuxta id ps Adorate
scabellum pedum eius qm sanctum e Sic eni
p caput x diuinitas intelligitur q caput christi
deus sic dicit apostolus j Cor xj Ita p pedes ipius
humanitas significatur Procide g° ad eius pedes
e insistim interrois eius adorare Sic
Beda insinuat sr ayr Reddit 3° rpsum
ydoneum indigencia qua allegat dicens
Quia filia mea modo defuncta e ydoneum
quippe e in mode diuini intra postula
tibus d magnis indigentis ⁊ magnis
miseriis condescendere Iste at i magna
erat angustia positus q vnigenita filia
eius i qua tota spes posita eius ɔsiste
bat deficere videbatur Unde bene insinuauit
lu 8 cum dicit Quia filia vnica erat illi
annorum fere 12 q iam ydonea ad filios
procreandos Et h moriebatur Magna g°
indigencia ⁊ magna angustia dspraut
ad ɔgruitate exaudiendi generaliter Sz
dubitet aliqs d h q contrarie descordare
videntur d h q pr dicit Mathis nam
asserit eum dixisse filia mea modo defuncta e
Marcus vero ⁊ lu 8 dicunt q fuit morti
proxima sine i extremis ɔstituta qn pater
venit ad xpm ⁊ eunde patrem dixisse Quo
filia mea i extremis e ayr ⁊ Ad h dom
ex marco ⁊ lucas hec narrat sic vi
fuit ad literam q tunc qn pr venit ad ihm
puella viuebat Unde ex h q q xo
descendente i domum eius inuitatum est
puer q filia eius mortua e ⁊ q no amplius
vexaret magistrum Mathis at narrat
magis affectum q factum ⁊ magis qd vo
luit iste princeps petere q qd petiuit
Volebat eni q xpus sanaret filiam de eius
vita desperabat ac si iam esset defuncta

Et hec e qd dicit Augus d ɔcor ewang li 2
li 8 e breuitas eum mathm potius volu
isse dicere rogatum esse dnm ut faceret qd
eum fecisse manifestum e ut sz mortuam
suscitaret Attendit n no vba patris d
filia sua s qd e potissimum voluntatem sua
Ita n desperauit ut potius vellet eam
reuiuiscere no credens viuam posse inueire
qua morientem reliquerat Duo itaque
posuerunt qd dixit yairus Mathes at qd
voluit atque cogitauit Aliter vero soluit
Cris sz q pr dixit filia mea modo defuncta
e sic narrat Mat eius filia no esset defuncta
s i extremis posita Et p tanto dixit eam
defunctam p quanto ɔsueuerendo e rogantium p
suis necessitatibus ⁊ angustiis augere sermone
ppria mala ⁊ ad demandandam angustiam
animi sui maiora ea facere q sunt Prima
tn solucio melior in videtur q 2a quia
ista 2a no soluit ɔtrarietate q videtur esse
inter vba mathei ⁊ marci Deinde cum
dicit Sz veni ⁊ impone manum tuam sr
eam ⁊ viuet ostendit ydoneitatem ex ɔfide
ncia q ɔfidebat ⁊ sperabat manum xpi tante
virtutis existere q solo tactu posset sanare
⁊ a mortuis suscitare Iuxta id Deut° 32
Ego occidam ⁊ ego viuere faciam ⁊ no e q
d manu mea possit eruere Et Job 12 Quis
ignorat q h oia manus dni fecit in
eius manu e aia ois viuentis ⁊ spus vni
uerse carnis hois Sz intelligas i hijs
vbis quandam grossiciem fidei istius prin
cipis eciam sicut dicit Cris i ol Quo expo
scit a xpo ⁊ accedere ad domum ⁊ manum
imponere Sic naaman syrus expectabat
s fieri ab heliseo ppha Sic g° fidem
habuit d x virtute q posset filiam a mor
tuis reuocare s tn grossam ⁊ n pfectam
Nam maiorem habuit centurio q dixit Tantum
dic vbo ⁊ sanabitur puer meus D quo xpus
dixit No inveni tantam fidem i israel h
at princeps sinagoge fuit q ar synagogus
Describit tercio x benignitate dicens Et
surgens sequebatur eum ⁊ d eius Ex miranda
quide ⁊ imitanda benignitate q ɔdescen
debat petenti ɔpaciebatur dolenti ac
subueniebat morienti sine dilacione

secutus est deprecantem. Hoc exemplo relinquens prelatis ut sint prompti ad succurrendum necessitatibus subditorum. Exemplum etiam dans subditis ut sint parati prelatis et principibus rogantibus exhibere fiduciam requisitam. Unde et Remigius: Miranda est autem atque imitanda pietatis domini humilitas et mansuetudinis magis modo ut rogatus est rogantem cepit sequi. Hinc subditos et prelatos pariter instruens quod subditis exemplum obediendi reliquit, prelatis vero instantiam et sollicitudinem demonstravit ut quotiens quemcumque audierit animam mortuam in anima statim adesse studeat. Sequitur post secunda eorum. Et ecce mulier [illegible]. Hic quarta introducitur exemplum verum latentem deum mirabiliter operantem. Sed ut melius cognoscatur eius virtus mirabilis, primo introducitur infirmitatis sanande gravitas in Ecce mulier; secundo fidei acceptande sinceritas in Accessit retro; tertio salutis optate velocitas vel integritas ibi: At Iesus. Introducitur ergo primo infirmitatis que sananda erat per xii annos gravitas manifestans eam ex mortali qualitate. Ecce mulier que fluxum sanguinis patiebatur. Quia enim vita hominis in sanguine collocatur ut patet Levitici 17. Et ideo pati fluxum eius in quo principaliter vita consistit est quasi genus mortis et debilitatum in vita. Et ideo qualis morbi in lege reputabatur immunda. Ut habetur Levitici 15 capitulo: que patitur multis diebus fluxum sanguinis eodem huic subiacet passioni immunda erit. Manifestat eam etiam ex temporis diuturnitate quia 12 annis hac infirmitate fuerat oppressa. Est enim multum vero anno hac debilitatum et pergravari passione corporis humani. Marcus etiam et Lucas addunt eciam sue incurabilitatem per viam nature et artis. Quia a multis medicis fuerat multa perpessa nec ab ullo potuit curari sed magis deterius habebat. Habes ergo morbi gravitatem. Deinde cum dicitur Accessit retro introducitur fidei sinceritas qua declarat reverentia et confidentia. Reverentia quidem quia reputans se immundam non presumpsit accedere ante faciem Christi sed accessit retro. Nec sacrum corporis domini palpare ausa est sed tantum tetigit fimbriam vestimenti eius. Habuit enim dominus in vestibus suis fimbrias more iudeorum sed non latas propter exteriorem apparentiam sicut pharisei de quibus dicitur Matthei 23: Dilatant philacteria sua et magnificant fimbrias suas. Premiserat autem ibidem: Omnia opera sua faciunt ut videantur ab hominibus. Sed hinc fimbrias gerens conformans se infirmitatibus aliorum. Nec habebat fimbrie domini spinas insertas sicut fimbrie phariseorum quia non venit dominus adherentes sibi vulnerare sed potius salvare. Ex reverentia ergo accessit retro. Quia sicut Crisostomus: non ausa est cum libertate appellare veniens ad Christum quia verecundabatur propter passionem immundam se existimans. Quia sicut dicitur est apud legem multum immunda reputabatur hec passio. Ulterius signum fuit humilis reverentie quod cum hec non accessit ad faciem sed tantum retro. Noluit tangere aliquid quod esset pars divini corporis nec totum palpare vestimentum sed solum partem extremam scilicet fimbriam eius tangere. Unde Remigius: Laudanda est eius humilitas que non ad faciem accessit sed retro et indignam se iudicavit pedes domini tangere et non plenitudinem vestimenti tetigit sed tantum fimbriam. Habes ergo reverentiam, videamus confidentiam. Dicebat enim intra se: Si tetigero vestimentum eius salva ero. Unde confidentia miranda quod solo tactu divini vestimenti sanari credidit, quam nec medicorum nec humane artis industria nec medicamentorum suffragia potuerant liberare. Unde Remigius: In hoc fides est admiranda quod desperans de salute medicorum in quos omnia sua erogaverat ut Marcus dicit intellexit celestem adesse medicum et in eo totam suam intentionem collocavit ideoque sanari promeruit. Vel aliter potest hoc poni ad commendationem fidei mulieris istius. Fides enim perfecta est qua per ipsam corde creditur ad iustitiam, ore confessio fit ad salutem et opere perficitur. Quod fides dictat ergo eadem corde concepit ore et exterius opere perficiunt fidei nutum. Ista autem corde credidit ideo accessit, opere complevit quando tetigit fimbriam, ore confessa est quando dicebat intra se. Et hec

e qd̄ bnt̄ insinuat qd̄a Glo. Credidit
dixit tetigit qz hec tribz fide v̄bo z ope
oīs salq acqrit' vl' alit' h' mlr insinuat
reverens fidel' z r'ligiosa p° fidel' quia
accessit fides n ipaz adducit ad xp̄m
Veniens ad qz retro ret z exma pte
vesti' tetigit Sz r'ligiosa qz tm̄ de
xp̄o v̄tute gcepit ut diceret mlr̄ s'. Si
tetigero tm̄ fimbaz vesti' eius Deinde ceu
dt At ille qnversus manifestat opta° sa
lutis integritate ad qua gcure vi' clem
cia gfidencia z euidencia Clem̄aꝫ mai
festat gūsio Et qua dr̄ Conversus Glo
A medico ad mlrē z videns eam per
multaz sanata Cmo mo petebat se
vidē ps d. vide humilitatē meā z labōz
meū z dimitte oīa pctā mea Confi
denciaz maīfestat excitatio qz dixit Co
fide filia Erat n pusillanis qz furti
ue bnficiu accepissz Et io gfortator
cioz dixit Confide Sz ad gfideciam
provocat benignitas io addidit filia Vē
filia quia fides fecerat adoptiuā Et
ideo io filia qz fcta ē xp̄o fidelis Sed
euideciaꝫ maīfestat declaracio siue
publicacio d'q subiungit fides tua te
salua fecit qz ex quo tetigit fimbriaꝫ
vestimti credens ex io tactu sanari co
festa gsecuta ē sanitatē sic subiungit
Et salua fcā ē mlr ex illa hora Non
quidē ex illa hora q̄ dcm̄ ē fides tua
te salua fecit Sz ex illa hora q̄ tetigit
fimbraꝫ vesti' Eo' bō ou' xyr x 8.
Et tetigit vestimtu ē z gfesti sicata
ē fons sanguīs eius z sensit corpore qz
sanata ē plaga In q̄ clarissime sicut dt
Hilar' magne v̄tutis dnice admiracio
ē cui ptās sub dnīa mea corporis manens
i̇ rebz inducit sz vestis xp̄o efficaciaꝫ ad
dedit sanitatis z usqz i vestm fimbrias opa
cio dnīa perderet Sz gueret āq̄ replicare
ei dcm̄ sit Confide q̄ tanta fide hūit
ut crederet ex tactu xp̄i fimbe vesti'
sanari Ad hoc dd' ē xp̄o qz hoc dcm̄ ē ei
ad vigorandaꝫ eius pusillanimitatē sic
tactu ē supius i expone 2° dixit
Confide filia ad aucandū ipaz eius robur

ac psenancieꝫ fidei ut i fide pseuaret
z cresceret Vn Rabanus Robur z psevanciaꝫ
fidei expostulat ab ea ut ad c̄taz z v̄az
pueniat salute 3° hoc dixit ad gmdacioꝫ
z maīfestacioꝫ fidei eius Et io sic dt Jeōn
no dixit qz fides tua te salua faciat
ē sz saluaꝫ fecit qz dicat Eo qz credidisti
iā salua facta es 4° dixit hoc ad
comendaꝫ impfcoꝫ fidei eius Si enim
pfectaꝫ fide habuisset d' xp̄o diuitate no
dubitauet xp̄m latē potuisse qz sana
ta eet p tactu Nā go pfiscēda erat
fides incohata ostendit ēsto qz eu non
latuit qd' fcm fuat Et sl' eu hoc insi
nuauit se cognoscē cogitacōs cordiu
Et iste due s' rōs Crisi Tunc dicitur
ē ei Confide Be' tua pt crisa
Et cu venisset ihs i dom In q̄ introducit
ewangelista xp̄m tāq̄ deu z hoieꝫ mirabiliter
i̇ suscitantē Vbi occurrit eā describē n.
1° antecedēcia i̇ suscitacōis actui pmisso
2° concomitancia ibi Et cu eiecta
3° gsequencia ipm i Et exijt fama
Antecedēcia ī s' q̄tuor 1m est
loci z tpis q̄litas 2m ē excludende
gsuetudis vanitas 3m ē opis desidati
facilitas 4m ē humane incredulitatis
fatuitas Qualitas loci z tpis ondit
i hoc v̄bo Cu venisset i domu pncipis
vbi tps nobis insinuat qz aliquaꝫ moraꝫ
gtraxit i veniendo qz prius sanat' eā
i via q̄ fluxu sanguinis paciebat In
qua mora filia pncipis eius notabat
defuncta Sic luce 8 manifestat hys
v̄bis Adhuc illo loquēte sz xp̄o ad mlierē
sanataꝫ Venit quidaꝫ ad pncipē sina
goge dicens ei Qz filia mortua ē filia tua
noli vexare mgr̄m Et hoc ē qd' dicit
Crisi Considerandu ē at qz xp̄s hoc
tm̄ dm̄ vadit z plura loquit mlieri curate
vt pmittat mori puellā ut sic pfcā
fiat i̇ surrectiōis demūracio Et sl'r i
lazaro usqz ad t'ciu die mansit xp̄s cād
cam Consuetudinis vanitas excludit
cu adiungit Et cu audisset tubicenas
z t'ba tumultuaciꝫ dicebat Recedite
Sic n dt Aug Tubicenas ad excitādo

luctos i mortuos ꝯsiruerant hic q
ꝯsiue do magis sapiebat vanitate ꝙ
vtilitatem Et io ipam post excludens dicens
Recedite Ac si diceret eis id Job 21 Rece
dite quia ꝯsolatores onerosi omnes vos estis
numquid habebunt finem verba ventosa
2 facilitas operis desiderati quod adiungitur
Non est mortua puella sed dormit q
d. secundum Fab. vobis quidem mortua est mihi
autem dormit Et ideo sicut facile est dor
mientem suscitare ita facile est mihi car
nem in corpore et animam revocare ad vitam
Quemadmodum dicit Jo 5 Sicut pater suscitat
mortuos et vivificat ita et filius quos vult
vivificat Et hoc sicut verum est de resurrectione
corporali ita et de spirituali. Unde id ad eph 5
Surge qui dormis et exurge a mortuis et
illuminabit te xpus Sed ergo puella naturaliter
mortua xpo dormiebat quia tam facile
potuit eam revocare ad vitam sicut excitare
dormientem Et sequitur stultus huius mundi
quod cum additur Et deridebat eum Sapientia ho
mundi reputatur stultitia eam quia non videt
ꝯformari cursui nature sicut deum intueri
mori et silva Et econverso reputat stultitiam
quod mortuus possit tam facile ad vitam revocari
quam facile potest dormiens excitari a sompno
Unde super si quis diceret de eo quod sicut verum est
mortuum non est mortuus sed dormit derideret
eum tamquam nescientem quid diceret Et hic est quod
homines animales qui ꝯvenerant ad filiam
archisinagogi attendentes eam vere mortuam
sed carne Nec tamen cognoscentes quod qui dice
bat non est mortua puella sed dormit po
tuit facere ad vitam revocare defunctam
Deridebat eam Unde quod dicitur est Job 12 Et
Deridetur iusti simplicitas Et attendendum
est sicut dicit Cri. quod non increpat derisores
ut ipsa derisio et tibie et alia visa de
miraculo fiant mortis Certum enim miraculum
postquam facta sunt miracula non credunt
homines Sic nunc ꝯvincit eos propriis dictis
et visoribus ut postea negare non possent
factum esse quod ea non potuit sicut in lazaro
cum dixit ubi posuistis eum ut qui dixerunt
ei veni et vide et qui fetet et qui quatriduanus
est non aplius possent negare quin
mortuum suscitavit Ita et hic non possent
dicere quin suscitavit mortuum quia omnes
sciebant quod vere mortua erat deridebant
eum dicentem quod dormiret Ideo bene lucas
notavit qui dicit Deridebant eum scientes quod
mortua est. Hoc ergo attendentes Deride
eum dicit. Et cum eiecta esset turba ponitur
ꝯcomitancia quae sequitur veritatem tria sunt
Primum quia indignos excludit 2m quia ydo
neos admittit 3m quia mortuam vite
reddit De primo dicit Et cum eiecta esset
turba Non enim erat digna ut videret
misterium resuscitationis Cum sicut aut
hereticos resuscitavit indignus etiamtelos
deridebat Sic non margaritae pro
se non sunt porcis exponende quia res prec
iosa ꝯtempnere et ꝯculcare et nihil utilitatis
proveniret ex ipsis Ita secreta misteria
fidei non sunt irrisoribus ꝑpalanda Secundum
ꝯcomitans est quia ydoneos admittit
quod innuitur sed dormit sicut lucas et mar
cus admiguit introduxit secum petrum
iacobum et iohannem patrem et matrem puelle
In quo re adtendendum est primo quod paucos
assumpsit testes quibus impleat miraculum
resuscitationis Cum dicit fecit hoc tamen propter
documentum datum ut nos instruat quod in
mirabilibus operibus debeamus vanam gloriam declinare
nec aliquid ad ostentationem facere Secundo ut nos
doceat quod cum volumus magna et exce
llentia dona a deo impetrare quieta
et occultam a mundi turbinibus vitam
queramus ut dicit Theophilus Tertio hoc fecit propter
eorum ut eis exempla dimittat quod quecumque
aliquam nobis videt non ꝑvales coram
eis mirabilia operaciones nec virtutes ne
ipsi maioris videantur meritis turbinas
Et ideo dicit Theophilus Non enim volebat ipso
miraculum pluribus ante tempus revelari
forte propter invidiam iudeorum Sic et eadem
quos nobis mundi non decet nisi a Deo mirabilia
ei revelare ne ei maioris videatur oc
casio turbari Secundo adiuvatur est quos
assumpsit quia petrum iohannem et Jacobum patrem
et matrem puelle Sed illos tres discipulos
et non alios ideo assumpsit hic et in
transfiguratione ut aliis discipulis hoc detur

occasio p[re]dicandi et ad ea[m] fac[ie]nda[m] satag[e]ndi. Petrus n[on] alios introduc[it] i[n] fer-
no[m]e fidei. Jacobu[m] i[n] q[u]a[n]da[m] ad ore singulari
x[p]i. Joh[ann]es v[er]o i[n] puritate et innoce[nt]ia ment[is]
et corporis. Vn[de] Crisost[omus]: Ceteros at discipulos
no[n] assu[m]psit p[ro]vocans eos ad appetitu[m]
maioru[m] ob id ei[us] q[uod] no[n] erat plene dis-
positi et ut alii istos imitent[ur]. Paretes at
puelle assu[m]psit i[n] testio[nium] sicud[e] re-
suscitacio[n]is et m[u]l[ie]r co[m]mitas e[st] q[uod] i[n]ditum
vite r[e]stituit. Vn[de] q[uod] add[it]: Et tenu[it] manu[m]
ei[us]. Et surrexit puella. Et Marc[us] dicit:
Thabitacumi. Lucas sig[nifi]c[at]: hic ex-
p[ri]mens ait ip[su]m dixisse: Puella surge.
Ex quo v[id]et[ur] tactu q[uo]d tetigit ma[nu]m eius
v[id]et[ur] ex i[m]perio q[uo]d dixit: Puella surge.
Ut p[er] tactu[m] exprimens v[er]itate[m] carnis
huiac cui v[ir]tus sanandi collata erat
a d[e]o. Et p[er] imp[er]ios[it]a[te]m voce exp[ri]mens
v[ir]tute[m] p[ro]tat[is] divine. Ac p[er] h[oc] manifest[e]
v[ir]tute[m] co[n]gruente utriusq[ue] n[atur]e. Ac p[er]
h[oc] argume[n]tu[m] fidei p[re]beat credituris
q[uod] neq[ue] potencia[m] divinitat[is] i[n]tellig[enti]a[m] huma-
nitat[is] neq[ue] v[er]itate[m] carnis excludat
divinitas. Deinde cu[m] d[icit]: Et exiit fa-
ma h[ec] in univ[er]sa[m] t[er]ra[m] illa[m]. Describit
id q[uo]d sunt co[n]sequens ad miraculum scilicet
fame claritas q[uia] d[e] x[p]o diffusa e[st] p[ro]p[ter] sus-
citacio[n]em puelle. Cuius fama causat
h[uius] op[er]is novitas facilitas et singularitas.
Novitas quid[em] q[uia] s[ecundu]m ordine[m] evangelistaru[m]
ista sunt p[ri]ma q[ue] p[er] x[p]m d[e] morte est
suscitata ad vita[m] et sic novitate[m]
i[n]cludit. Facilitas at q[uia] sic p[er] ex[tr]em[um]
redd[ita] d[e] morte ad vita[m] sic a[li]q[ui]s d[e] so[m]no
ad vigilia[m] revocet[ur]. Et singularitas q[uia]
h[ec] sunt p[ro]p[ri]a et singulare x[p]o s[e]c[un]d[u]m resuscitare
i[m]perando. Etenim si alii ut Helias et
Heliseus aliquos r[e]stituer[un]t vite h[oc] fe-
cerunt orando. H[ic] at e[ss]e eius effect[us] p[ro]prie.
Allegorice at exponi p[otes]t p[ro]ut evangelista[m]
eo mo[do] q[uo] ip[su]m exponens Beda sup[er] Luc[am]
c. 8 d[icit]: Cr[edo] p[er] p[ri]ncipe[m] istu[m] nullu[m] aliu[m]
intelligi p[otes]t melius q[uam] Moysen, q[ui] lin[gua]
h[e]br[e]a [inter]p[re]tatur id e[st] illuminans v[e]l illuminatus.
Nam Moyses illuminatus a d[e]o eos alios
illuminavit accepit n[am] v[er]ba d[omi]ni e[t] d[e]dit

huius filia rec[e]ss[it] sicut sinagoga p[ro] q[ua] rogatur
moyses recidit ad pedes Ih[es]u. Et q[ui]a
multu[m] mirum cu[m] eius intelligeret veniat[ur]
sp[er]ando p[er] ip[su]m sinagoga[m] posse ab op[er]ibus
mortuis ad vita[m] gr[ati]e revocari. Et hoc
q[uod] h[uius] filia d[icitu]r duodecim fuisse id e[st] eo t[em]p[or]e
q[uo] sinagoga debuit sobole[m] d[e]o gr[ati]ae
v[ir]tutu[m]. Et sic adiungit Rabanus: Ad hanc
p[ro]p[ter] filia[m] d[omi]n[u]s p[ro]perat d[e]i filius ut filios
Isr[ae]l salvos faceret. Ecclesia ex gentibus
congregata patat aliis p[er]ripuit sal-
tate[m]. Mentis at gentilitas sig[nifi]ca[tur]
p[er] mul[ier]e[m] q[ue] fluxu[m] sanguis patiebatur
q[uia] totius v[ir]tut[is] et prudencie ...le stu-
diu[m] effundebat ad vita h[uius] fluxibilis
vanitat[is] et ydolatrie cultus. Et h[ec] accessit
retro q[uia] no[n] videbat d[omi]n[u]m i[n] carne s[ed]
p[er]act[is] sacrament[is] incarnacionis et resurreccio[n]is
q[ui] retro venies p[ro]ximus p[er]venit. Cuius
et fimbria[m] vestis tetigit q[uia] p[er] fide[m] incar-
nacionis q[uam] palpando eu[m] eos no[n] videat
firmi x[p]o adhesit. Quo facto sanata
e[st] q[uia] p[ost]q[uam] accepta fide no[n] ia[m] ad ydola-
tria[m] deflue[re] studuit s[ed] i[n] uni[us] d[e]i cultu[m]
p[er]stetit. Plurimo at ia[m] sinagoga per
i[n]fidelitate[m] error[is] infecta veturus est
d[omi]n[u]s ad domu[m] Isr[ae]l et i[n] vanitate colleca
lege cu[m] eius at[que] Moyse cu[m] ap[osto]lis do-
ctrina q[ui] assu[m]psit a quibus ap[osto]lis cu[m] pre-
et m[at]re puelle i[n] sinagoge p[re]m[i]a[m] re-
stituet ad vita[m] q[uo]d i[n] fine mundi credim[us]
evenire. Moraliter at p[ri]nceps i[d] e[st] filia id
q[uo]d i[n] a[n]i[m]a p[ri]ncipale est d[icitu]r p[ri]ncipali sc[ilicet]
sup[er]ior p[ar]te r[ati]o[n]is eius filia mortua e[st] q[ua]n[do]
i[n]ferior eo[rum] r[ati]o[n]is p[ar]s p[e]cc[a]to infecta e[st]
p[er] co[n]sensu[m] deliberatu[m] i[n] co[n]scia ment[is].
Et tunc mul[ier] q[ue] sanguis fluxu[m] patitur
fit sensualitas q[ue] ad fluxu[m] i[n]tp[er]ancie
p[ri]ma e[st] r[ati]o[n]e existente infecta. Ratione
at ad d[e]i i[m]agine[m] recurrente et deo eide[m]
incipiente co[n]descende[re] stati[m] i[n] sensualitate
incipit fluxus vanitat[is] sanari ita q[uo]d nichil
at h[oc] quada[m] tp[er]ancia ab illicit[is] p[er] q[ue]
prius effluebat ...t. Et ia[m] incor-
p[orat]us d[omi]n[u]s v[er]b[o] Cum v[ult] venire p[ost] me ab-
neget semetip[su]m et tollat cruce[m] sua[m] et sequatur
me. Voluntaria[m] sob[r]ietate[m] ut crucis

sequat assumit spando q si ei posset
appinqre ul' modicu p'tiz recipiet
sanitate ac si credes i'tro tagat fim
briaz vestimti ei 7 dicit int' se Si te
tigero tm vesti'tu y ei salua ero Ad quaz
quid salvator p miaz qi nobis benig'te
exhibes eid' d' illi que p graz adoptat
ipm Confide qr fides tua te salua fecit
Cumo sto ingredi' hic intl' osciaz quasi
domu pucip s 7 eiecta inde tba vanaz
affectoium ac cogitatoim induci' i ea
ostacia fidelitas petri · caritate iacobi
7 puritate iohis. ats claritate intllcus
7 rectitudine affecti tuz osac eius put'
7 tenes manu eiq p tactu ispiracos
ad vita gre i'vocat aiaz q iacebat
mortua p pcti osensu Cuius sto ogsa'
efficacia v'tuts altissimi ad oserdaz
salute h' p graz 7 i futo p glaz Ad qz

Dominica ultima

Cum videritis abhoiacom de
solacois q dca e a daniele
ppha n' at 2 e Sut ecti q
sut utilia hoibq e puisio pictoz co
q puisa pmu mcliq evitari Ptm int'
oia que st eis utilia pmmiri ptra
errores utim e 7° eisde hoibq val
de utile e d3 q sce signa final' osumacois
mudi pp' que ta diffa'li audies piculis
7 cladibq venturis sr cum te u'lim q
cstiq eis pdicit tplice moneri ut tpi
due qtoz ait' 2 e dices Dic nobis qn
h erut. Et qd signum advetq tui · et
osumacois secli Ad qua tplicez qstom
salvator ruis exsolutoe pme pmunit
eos g pcta · exsolutoe 2e pmunit
eos cotra erroes · exsolutoe 3e dat eis
cta signa futue osumacois Et h' est
qd d' pus ewangm Cu videritis Circa
qd ppt eiq plixitatez p° lralem eiq
psequr intellcm postea tn allegoricu
et moales mixti ordiar e intedo Cum
tn itaqz ad lrale itellcm ewgm h' 3 p'°
p° pdit futura tbulacoz i Cu videritis ab
2° pmunit q errores seductoz i Tc si qs vob
3° pdit mudi osumacoz i Statim p° tblacoz
Predicet aut futura tbulacom p'mo

meorat i' tpis signum P° adhibat
q tbulacoz remediu 3° ostadit eiusd'
tbulacois excessu 2a i' Tnc q i iudea
3a i' Erit n tc tbl° mag' Dt go p° co
meorans signum future tblacois Cum
videritis abhoiacoz desolacois q dca e
a daniele ppha state i loco sco q legit
pphiaz illa intelligat s sequia Ubi
p° vidend' e q sensus istius verbi tal' e
Cu videritis abhoiacoz desola°is id e statua
l' ydolu abhoiale stante i loco sco dixit
daniel ppha qd' erit signum desolacois
u'lim q legit ppheciaz intelligat que
secutur 2° vided e q fuit h' abho
minatio stans i loco sco Ad qd' dicunt
qda sicut recitat mgr i hyst' q h' d3
intelligi d' ymagie tiberij cesaris quaz
pilatq posuit i teplo Cuius opioz ipe
mgr reprobat dices Cz h' ia fcm e at
cu cstq ista dicebat Ideo dicut alij hoc
intelligi debe d' ymagie adam cesaris
q posita fuit i scta sctoz h' mo Cusa
e n'lim p tiim adanq ygine sua posuit
ubi archa stetat sz i scta sctoz Cuia vo
vestigia qd' cuiu'lj remaserat iudei q
latuerat ogregati aqu venit ad locu
ipm et' multiplicati deiecut statuaz
Ob qd tum adrian apposuit extremam
manu 7 funditus civitate eue'tit getequ
pcitq dispsit p orbe h go statua sig
nu fuit extreme desolacois · pp' qd' dice
r3 posita e signum no ipa statua s
excitq q antecessit Dr n ibid' sic Cu
aut videritis ab exercitu cicudari u'lm
tuc scitote qr appinqbit desolaco eiq
Ideo · at d' q ta d' statua tyberij cesaris
posita i teplo p pilatu q3 de statua
adami posita i scta sctoz pt h abhoia
cio intelligi 3° videnid e quo dca e
a daniele ppha Legi' n · sic Dan i x
Et civitate 7 scuariu dissipabit pplus
cu duce venturo 7 finis eq vastitas 7
p9 fine belli statuta desola° Cofirma
bit aut s · p' pactu mults ebdomada
una 7 i medio ebdomade deficiet hostia
7 sacrificiu · 7 i teplo erit abhoiacio deso
lacois 7 usqz ad fine 7 osumacoz psciabt

desolacio Sic ergo litteralis expositio de abhominacione desolacionis tamen in prophetia ex quo in evangelio dicitur intelligi de aquila statua posita in templo tempore excidionis iherusalem Deinde cum dicitur Tunc qui in iudea sunt etc adhibet consilium futuris tribulacionibus in medium ubi primo generaliter describit remedium 2o specialiter manifestat periculum 3o indicat salubre consilium prima ibi Tunc qui in iudea 2a ibi ve pregnantibus 3a ibi orate autem Describit ergo generaliter remedium dicens Tunc qui in iudea sunt fugiant ad montes hoc non solum est quo ad fideles Sic enim canonica narrat historia omnis ecclesia que erat in iudea appropinquante destructione iherusalem amonita divino oraculo longius recessit et transeuntes iordanem venerunt ad pelan civitatem ubi sub dominio agrippe qui parebat romanis salvati sunt Sequitur Et qui in tecto est non descendat tollere aliquid de domo sua Insinuat enim ex hoc salvator subitum preventionem obsidionis Nec ergo propter occupacionem in temporalium que consuluntur in eius tecto dicitur Et qui in tecto etc ostendens sic dicitur Eius elegibilius esse nudo corpore salvari quam intrando domum ut tollantur vestimenta comprehendi Sequitur Et qui in agro non revertatur tollere tunicam suam quod eodem ad celeritatem fuge ammonentur pertinet Sed enim qui sunt in civitate exire iubentur et fugere multo magis qui extra sunt non debent reverti ad ipsam 2o manifestat quoddam speciale periculum dicens ve autem pregnantibus et nutrientibus in illis diebus eo quod per tanto deterius est quia predicte mulieres inhabiles sunt ad fugam pregnantes enim propter gravitatem oneris Nutrientes autem propter curam nutriendi filios quos difficile est secum portare fugiendo et naturaliter est eos difficulter relinquere et ideo graviter poterant evadere pericula tunc ventura 3o indicat salubre consilium subdens orate autem ut non fiat fuga vestra hyeme vel sabbato In hyeme quippe duricia prohibet ad solitudines pergere et in montibus desertisque latitare In sabbato autem observancia legis prohibet plusquam miliare ambulare Itaque fugere yeme contingit est propter asperitatem sabbato illicitum propter preceptum legis Remanere periculosum propter plurium obsidionis orandum ergo est ut dicitur salvatoris ut enim tempore fuga immineat quo fugere sit possibile et lex non prohibeat Rabanus ex hoc verbo orate manifeste datur intelligi quod evasio periculorum tamen ad tempus quam quo ad modum est donum dei et frequenter oracionibus impetratur Deinde cum dicitur Erit enim tunc tribulacio describit eiusdem tribulacionis excessum Circa quod primo introducitur excessum 2o remedium 3o unum Excessum quidem introducit dicens Erit enim tunc tribulacio magna qualis non fuit ab inicio mundi usque modo neque fiet Dubium potest cum non verum sit quod tempore destructionis iherusalem fuit talis tribulacio qualis non fiet Cum enim dicitur quod tempore antichristi maiores tribulaciones erunt in ecclesia Ad hoc dicendum est et bene quod non est hoc dictum intelligendum respectu omnium gencium sed respectu solius gentis iudaice Ille enim genti talis fuit tribulacio pro eo tempore qualis nunquam eidem genti est futura Et iste intellectus exprimitur luc. 21 Erit enim pressura magna super terram et ira populo huic et cadent in ore gladii et captivi ducentur in omnes gentes Nam ut Joseph perditorum omnium consciusque quod prius fuit quam iudaycarum scripsit historiarum cum mala dicit illi populo tunc accidisse ut vix credibila videantur Et quod dicitur quod tempore antichristi maiores erunt tribulaciones probat Augustinus ad esiciam dicens quod si in populo per antichristum plurimis et perpetue recepturus est pocius tamen tunc factus est tribulacionibus aliis quam passus Adiungit remedium dicens Et nisi abbreviati fuissent dies illi non fieret salva omnis caro ubi primo videndum est Quare illi dies dicantur abbreviati Ad quod intelligi potest duo ut per dies accipiantur mala que illis diebus accidere debebant ut sit sensus Illi dies abbreviati sunt id est mala illorum dierum sunt diminuta Et istum intellectum Augustinus ubi supra satis approbat dicens Cuius autem in que ceciderit videtur intellexisse mala ipsa significata nomine dierum Sic dicti sunt dies mali in aliis scripture divine locis Neque enim ipsi dies mali sunt sed ea que fiunt in eis Alio modo potest intelligi dies illi abbreviati non quo ad diminucionem eorum dierum

i se ut q aq̄s ipor factus sit buior
s q° ad nūm q̄a sz facti st̄ pauciores ut
tiq mala ia fuire Et° videbis etiā
ut dicit id q̄d s. No fiet salua oīs caro
Ad q̄d dici eū oīs caro h' st oez hoīez vīne
tez i carne i vltim tpe belli moti con
tra a romis ita ut sit s̄s Ei inten
aplus dimassi plui romor adūsi i vltim
ois caro no fiet salua id ē ins vincis i
carne i vltim fuissi ab ia cede saluatus
Et q̄p ibi erat aliqui crediti i xpm q
adhuc no credebat et sic p' electos bre
uiabunt' dies illi q̄ eos p dimaz pdesta
tom erat eta Ido addi̇ mitu salua os
multoz ai d. Et p' electos buiabunt
dies illi Ubi attendas q̄nta vtilitas
sit malis q mt̄ eos sint aliqui boni
Nā mala q iuste mal' debet' sepe
abuiant' mito bonoz q̄ m eis sint
Aliq̄ eos tota' pot' malis ad tps q
boni m eis sit Sic pz Gen 18 ubi dns
indit abrahe q si i zodomis iueīt
aliquos bonos pcēt oibz ill' ciuitatibz
p' eos Attendas 2° q̄ saluator noi
xamentes a calumpnia fuoz defendit
Possz n aliquis iudeoz dice q p' nome
x q̄d pdicatu ē i iudea romam tata
mala fecerut i vltim Con̄ q̄d salor ot
q p' electos mala coz abuiata st̄ Et
ido d. Aug. ad esichiū No deus abigere
qui cursa e vltim ab i° p' electos dei
qui ex ouisioe crediderat ul' fuerat
crediturū electi an mūdi ostitutioz p'
eos buiare dies illi ut tollabilioā ma
la fieret Sē 2a pe pu' Tūc si quis
vb diceit &c In q pimunit discipulos suos
q erroie introductoz sz ne inducant
i erroz d' eius aduetu 2° Uu Crisi sic ot
mnat pte ista ad pcedetes Cu oplesset
dns ea q d' icosolia st̄ ad fim decretō
pueit aduetu Et d. signa no illius
vrba solu sed z hys oibz q p̄m nos
erit Cin pte istaz aut sic pcedit
P° pcedit quada admonitoz i Tūc si qs
2° admonito occasioe sui roz Surget n
3° adiungit sui aduetus maifestacoz i
Sic n fulg. Introduit g° p° quadaz

admoicoz d' Tūc si qs vb dixit Ecce
h' ē xr a ill' nolite crede Sz at pot
i h' ad'bm dicens Tūc si qs dixit
vob' Ecce h' u ibi nol' pt it' g° Vno
ut ifera' ad tps d' q° dom ē modicu
sup Erit n tūc tbula° mag &c In illa
qppe tbula°e q̄na passi st iudei non
defuerit q̄ dicebat se xrm eē debente
liberare eos d' mal' imminentibz Contra
tlez g° erroz saluator istruens discipulos
d. Tūc si qs &c Glo Tūc id est in illa
pssura Alio° pt intellig' q ad'bm te
ifera' ad tps d' q° qsimerit discipli
i pria° capli ex q° erraūt h' sup'tu
ē dicens Et q̄d tps aduetus tui Ad hanc
eni qstioz x° rndes d. Tūc si q̄s erit
tps mei 2' aduetus Siqs vb dixit Ecce
h' sz ē ista Et h' mo tez Crisi q̄ hic°
otinuat crō m Crisi quid' sic d. Dans
eis signa sui 2' aduetus d' loco eos certifi
cat z d' seductoribz No ei sic m pori
aduetu i bethleez appuit z i puulo
agulo orbis tiaz z nullo sciete a pria°
Ita z tūc erit sz maifeste veiet ita q
no indigeat q aliqs eis aduētū auncīet
3°° pt intellig' q ex pdict' duobz sen
sibz fiat vnus sz sic Tūc viis predict'
tbulacoibz imminētibz n credatis q sit
ppinquus meus 2 aduetus Sepius n hos
videm' insolitas tblacoes facis ictima'
ad credendu q fims mūdi ppinqs sit Re
g° fideles p' magnitudiez tbulacoim
z eos nouitat' decipian' ab aliquibz dicētibz
finis mūdi ē in pxio z ista ia ē i celi ul'
i certo loco Ido d. Tūc si qs vob' dixit &c
Deide cu d. Surget n gtes adiungit amo
nicoe occasioz Cui quia p° introducit
pdicta occasioz sine roni 2° ostit' pocez
admonitoem i Ecce pdixi vb Adiung' g°
admoncōi pdcē occasioz sui roz dicens
Surget n pseudo xpi z pseudo p'phe et
dabūt sig' mag' z pdigia ita ut i erroz
iducāt' si fi pt eos eta Ac si dicat Au
meni g° scdm aduētu h' fiet max' tpe
anthrix Ubi tn pordiez osiddanda st̄ P°
quo intellig' dz h' q̄d d. Surget eni
pseudo xpi z pseudo p'phe 2° h' q̄d dicat

Dabunt sig̃ ic̃ T° d' 1° q̃d addit ut i er-
roꝝ inducat̃ etc si fi ꝑt ic̃ Cir̃ca ad
p̃m ẽ sciẽdũ ꝙ grece pseudo idẽ ẽ ꝙ
mendax vel falsũ etiã ꝑ oĩa t̃pe pt̃
ũcã p̃mitie eccl'ie appuert fl'i xp̃i
ꝛ fl'i ꝓphe vñ bt̃ daui ẽ Surget eni
pseudo x̃ ic̃ Vex qm̃ t̃pe ant̃i potissim̃
mlti tal's appebũt io tuc p̃u' v̄bu
pdeu vifeabi' Vñ Cris h' d' au'sto
logt' ꝛ d' q̃busdã mistr' quos pseudo
x̃p̃os ꝛ pseudo ꝓphas apellat q̃les ꝛ
t̃pe apl'oꝝ mlti fuert Et añ scđm
adventu x̃ erũt mlti t̃poib' aũt iõs
Circa ad 2m sꝫ Dabũt sig̃ magna ꝛ
pdigia Sciẽ ẽ p° ꝙ signa magna
dicu' ꝓp' excellẽciã ꝛ magtu'nẽ corꝑ
q̃ fient ab eis pdigia at dicu' ꝓpt
h' ꝙ implẽta erũt vñ pdigia q̃i pod
a digito id ẽ vara ꝛ q̃ alias digito n
potuert demr̃ari T° sciẽ ẽ cĩa h'
ꝙ signa q̃ fient a mistr' ant̃x erũt
vno ꝑ v'tutẽ qua deꝰ eis ꝯcedit s
poci' quadã ꝑtate malignoꝝ sp̃i
tuu quia deꝰ ꝑmittet eis i creatũa
isidori opãi T° sciẽ ẽ ꝙ ꝓpt' sig̃a ia
u9 dꝫ ab eis abduci t̃m existiãt eos
dĩ fuos Sic ic̃ dt Augꝰ h' nos ꝙ
itelligĩ qđã miracla et sacleãtos
hoĩes face qualia s̃ci face nõ pñt
R' tñ io potior' mlti apt' deũ arbi
trandi sũt Nõ n̄ acceptiões erãt
dõ q̃ fili isil' magi egipcioꝝ ꝙ nõ
poterat ic̃ ꝑls face ꝙ illi faciebat
q̃mĩs moyses i v'tu' di maiora po
tuit Circa ad 3m sꝫ ut i erroꝝ idu
cãt' ic̃ Sciẽ ẽ ꝙ ex h' v̄bo vult x̃p̃s
ostendẽ q̃nti ꝑicli erit t̃ps id in q°
pseudo ꝓphe ꝛ mini' ant̃i erit i mũdo
Naꝫ ẽtiã signa factũ s̃t ut nõ tm̃
ꝑui d'cipiat' ab eis vezeq' electi da
ꝑent' ab eis ñ diuĩa grã i q̃ ela s̃t
eos ab errore defendẽt Sciẽ ẽ 2° ꝙ
electi i9 t̃pis erũt ꝯstitui int' duo sꝫ
int' stupoꝝ signoꝝ ꝛ ꝯstãciaꝫ ac ac
v'itate fidei ꝓp' stupoꝝ que mouet
ex signis eoꝝ aliq̃ ꝯmeue' ꝓp' v'itez
fidei a fide ñ recedet vñ gg' li 33 mor

Electoꝝ cor ꝛ trepida cogitaciõe ꝯcu
ti' ꝛ tñ eoꝝ ꝯstãcia nõ mouet' Quia n
sentẽcia vtriusq ꝯplexi9 ẽ q̃i n errare
ẽ in cogitacõe turbãe sꝫ si fi' poc
subiugi' ꝙ fi' nõ pt ut i errore ca
ꝑiat' electi Deide cũ addit Ecce p
dixi vob' ꝯcludit' p̃ore amoicõe quico
ꝛ ꝙ caz eis pdixit Minq n iacta
ferunt q̃ ꝑuidet' ꝑuidet' at studio
sũ si pdicen' ꝛ pdicta ꝯcluda' ꝓpt
q̃d sic ait Ecce pdixi vob' Si g° dixit
vob' ecce i deserto ẽ nolite exire ecce i
penetralib' nolite credẽ Sciẽ cum
v'itat' firmicie dꝫ cor auditoris ut nõ
sit leuis ad opinãs l' ad opioꝝ Ex h'
g° ꝙ x̃p̃s pdicit v'itate t̃pis ant̃pi
nõ dꝫ hõ ẽẽ leuis ad seq̃nđ vñ addit
Nolite credẽ qui n cito credit leuis
ẽ corde Deide cũ dt Sic n fulg' exu
Adiungit suu adventu manifestacõꝝ ni'e
q̃ntũ ad modũ eꝰ potẽcissĩm ꝛ sbita
neu' vel p° introduc' manifesta appicõꝝ
x̃p̃i 2° electoꝝ putacõꝝ i v'itatꝫ fuit co
Describit g° p° manifesta x̃ appicõm
dicẽs Sic fulg' exit ab oriẽte et
apparet usq̃ i occidẽte ita erit adventꝰ
filii hoĩs Vbi vult reddi rãm quare nõ
ẽ credẽndũ dicẽtib' ecce x̃p̃s ẽ i deserto
vel i penetralib' Naꝫ fulgur ob suaꝫ
radiositate semꝑ publicẽ manifestat vñ
Ezech i dom̃ ẽ d' aialib' ill' q̃ eꝰ cõmũe
doctrie claritate signat Aialia ibat
ꝛ reũtebãt' i silĩtudinez fulguris choru
scantis Itm si ad modũ appicõe eqđ
fulgur erit x̃ adventꝰ itaꝫ nõ dꝫ q̃ri
i deserto vel i aliquo singlari loco q̃a
erit oĩb' manifestꝰ vñ hic d'mostrat
ꝙ 2us adventꝰ nõ i humilitẽ ut p̃mꝰ
s̃ i glã demr̃ãdꝰ ẽ Simile enĩ ẽ
cu i p̃uo loco l' i abscõdito q̃rẽ q̃
totiꝰ mũdi lux ẽ Sciẽ ẽ ꝙ ꝯueniẽr
x̃p̃s suu adventu 2m simlat fulguri
ꝙ sic fulgur p̃uiꝰ appꝫ n q̃d est
nubiu ꝛ obscuritatũ tenebrosis Ita
x̃p̃s tuc appebit q̃n erit ĩblacõnũ ꝛ
ꝑsecũnũ tẽpestas T° introduc' electoꝝ
putacõꝝ d' vbicũꝫ fuit corpus ibi

congregabuntur et aquile. Circa quod primo Nota quod eorum convenientia est ex manifesta presentia electorum fienda tempore secundi adventus ad Christum. Quemadmodum enim aquile desiderio cibi attracte celeriter ad cadavera volant, Ita electi desiderio eterne sacietatis affectu subito congregabuntur in fine mundi ad Christum, sicut dicebat propheta: Saciabor cum apparuerit gloria tua. Nota secundo quod non dicit ubicumque fuerit deus sed corpus, significans quod illud corpus in secundo adventu visibiliter apparebit quod ipse dei filius de natura humana suscepit. Illuc ergo cum propriis corporibus localiter congregabuntur electi ubi erit Christus corporali presentia constitutus. Nota tertio quod secundum hebreos hoc verbum corpus translatum est ab hoc verbo iohathon quod significat [illegible] exponitur pro cadavere quam pro corpore. Et hoc dictum est ad insinuandum quod in eodem corpore apparebit Christus in secundo adventu quod in cruce mortuus potuit dici cadaver, ostensurus visibiliter signa illa in suo corpore quibus mediantibus suscepit mortem. Nota quarto quod quidam ex hoc verbo notant locum ubi debet Christus in secundo suo adventu apparere, scilicet locum ubi suscepit mortem, ut digne illuc claritatis adventus exspectetur ubi nobis gloriam claritatis passionis humilitate operatus est. Nota quinto quod convenienter nominat electos per aquilas, quia ad modum aquilarum liberalitate caritatis vixerunt in vita regularitatem et sublimitatem in affectu, tamquam in volatu. Renovantur enim ad modum aquilarum renovati sicut baptismatis et penitentie sacramento. Sequitur tertia pars principalis ubi ostendit finalem consumationem dicens: Statim autem post tribulationem dierum illorum. Circa quod occurrit videndum primo signorum proprietatem in Statim autem, secundo similitudinis congruitatem in Ab arbore autem fici, tertio certitudinis firmitatem in Amen dico vobis. Describit ergo primo signorum proprietatem dicens: Statim autem post tribulationem dierum illorum, hoc est post tribulationem antichristi et pseudoprophetarum que futura est in consumatione seculi, que tribulatio maxima erit multis exortantibus deceptionibus et persecutionibus, statim incipient fieri que sequuntur: Sol obscurabitur etc. Ubi novitatem signorum ostendit esse venturam in sex sive circa sex. Primo circa signa celorum, quia sol obscurabitur et luna non dabit lumen suum et stelle cadent de celo. Secundo circa affectum angelorum, quia virtutes celorum commovebuntur. Tertio circa mente

redemptoris instrumentum crucem, Et tunc apparebit signum filii hominis. Quarto circa statum humani generis: Et tunc plangent omnes tribus terre. Quinto circa presentiam redemptoris, scilicet Et videbunt filium hominis. Sexto circa opus [illegible], quia Et mittet angelos suos etc. Quantum ad primum pertinet signorum, scilicet sol obscurabitur etc., quantum ad litteram intelligenda sit ista mutatio solis et lune et stellarum exposui in prima dominica de adventu. Et significat in sole. Et ideo in requiera doctorum expositionem. Quantum ad secundum, scilicet virtutes celorum commovebuntur. Nota quod eorum per virtutes celorum intelliguntur ordines angelorum, qui videntes fieri tantas transmutationes et commutationes suos permanendos in orbe terrarum terribili assistere iudicio, pre admiratione stupebunt et mirum commovebuntur, iuxta id quod in Job dicitur: Columpne celi contremiscunt et pavent ad nutum eius. Quantum ad tertium: Et tunc apparebit signum filii hominis in celo, ubi ostendit novitatem circa instrumentum nostre redemptionis. Nota quod istud signum convenienter intelligitur ipsa crux que tunc apparebit in statu iudicii, Ut inter Zacharie et Iohelis prophetia visibiliter quod tunc in die iudicii gentiles videbunt in quem transfixerunt. Hoc enim signum est de quo dicitur Ysa. 18: Omnes habitatores orbis qui moramini in terra, cum elevatum fuerit signum in montibus videbitis et clangorem tube audietis. Et hoc signum apparebit super solem lunam et stellas lucidius, ut ait Crisostomus, quod crux multo lucidior erit radiis solaribus. Potest etiam intelligi quod tunc apparebit signum filii hominis in celo, quia in frontibus electorum signum conforme vere fidei apparebit. Unde glosa circa Ezech.: est thau impressum frontibus fidelium, Ut sic visibiliter ... Videbunt gloriam meam et penam in eis signum. Quantum ad quartum, scilicet Tunc plangent se omnes tribus terre, ubi ostendit novitatem circa statum humani generis. Nota quod viso signo crucis in iudicio confitentes Christo quem ... super crucem debuerunt adorare ut salvarentur, quem contempserunt iustum est ut dampnarentur. Et bene dicit tribus terre, quia tunc illi plangent qui municipatum habebunt in terra, non sunt scripti in libro vite, iuxta id Apoc. 1: Ecce venit in nubibus et videbit eum omnis oculus

& q cu pupugerunt & plaget se sup
eu omes tribus terre Plangent ect tremi
atriqsaute cos qsua coru qr n opati
st unde meruerit glaz & multa opati
st digna pena Cuttu ad xm Et vi
debut filium hois venientem Ubi ostendit
nouitatem cui puraz red eptor Bom
Et in spe humana cristus venturus e ad
iudicium qua spem videbunt boni et
mali jo dt videbunt filium hominis Veniet
aut bandis in nubibus ethadmo dem
e act j hic ihs q assumptus e a vobis
i celu sic veniet et jo addt Cu nubibus
celi Et qm p9 adventus eius fuit cum
humilitate qa venit iudicari ne mitti
gat ipse 2us adventus illi ce filius ad
iungit Cu virtute multa & maiestate Cu
virtute quid id e potestate iudicandi Et
maiestate id e iudiciaria auctate ut q
p° cu infirmitate apparuit 2° cu ptate
adveniat Et q primo cu humilitate veni
ens iudicatus e 2° cu maiestate ap
parens iudex oium agnoscatur Cutu
ad sextu cu dr Et mittet anglos su et
ostendit nouitate cui ops resurrectos
Bom Et lege resurrectonis plis fit p̄ncipr
virtute xpi tanq instia fiet obsequio
anglorum Et io cum ea vtriq aplectes
instrum anglorum exprimit dicens Et mittet
anglos suos virtute at xpi istat adim
ples Cu tuba & voce magna Dhac
em tuba dt ap9 j thess e Qm ipse
dns i iussu & i voce archangli & in tuba
di descendet d celo Et infra j Cor xv
In momento i ictu oculi i nouissima tuba Ca
Canet n tuba & mortui resurgent in
corrupti Et qm virtute vocis xpi & mi
sterio anglorum electi agregabuntur ab oriente
occidente septetrione & mendie jo subdt
Et agregabunt electos eius a iiii or vent
Vetorum qui quia electorum tpe finalis iudicij
ia erit bn & quia corum forte i corpe
glificatur quia vo i pcieu i terris jo subdt
A summis celorum resp en ia btor usq ad
terminos eorum i spetu eorum q postea sut
glificandi Deide cu dt Ab arbore aut
fici etc inducit situdinem agrmitatem

Cu expositonem recipe sup i p̄a dnica d
adventu dni i fine 2a ptis 19 cum in h
q incipit 2° qsinat et Cla tm ibi n pla
sien lotas i exom posuit h et os arbores
h aut solas arbores fici dns Ab arbore
at fici etc Ido h adiungere possum vnam
expositonem q e Augm d qto eiu Et p
arbore fici mistice possum genus humanu
vnys ppr paruitu carnis multo sicut
sunt fica primitu exoritat i carne cui
adiungitur Cu aut ramus eius tener fuit
id e cu filij homin p fide xpi ad spiales
fructus pfecti et & i eis hor adoptois
filiorum p graz emiuit oim vetustate
vite carnalis tm facta tuc ppe erit
dies qsuatois & glificatois extreme
Deinde cu dt Celu & tra trasi et suf
ducit certitudinis firmitate Cuius h lrale
expositonem talis e melius h Rabanum
Celu & tra quatu ad immutacoz non
quatu ad abolicoz trasibut qr mutabut
& ordine pcetatis & cursu q desinit gna
tum & corruptioi reru Verba at mea
no trasibut qr n quatu ad vitutez nec
quatu ad modu su ordine aliq de verbis
xpi omittet qn p oia ipleatur Ex Raba m
& Cris noie celi no celu stellatu sed
supiorz pte celorum intellige debes vt sit
sensus Celu & tra trasibut id e elementa
ab usitato modo & ordie ptcribunt verba
at mea sic iplebuntur ut sonat ut per
ordia impletur i nu sui pte ptcreant
qn impleant Exm vo Rbg tal e sensus
In corpor nia nl e durabilius celo nl
velocius e qz firmo q no pficitur nisi qu
transit Celu go & tra trasibunt qr omne qd
apt nos durabile & sine mutacoe videt
ad etnitate qpatu qs durabile no e
Verba at mea no ptribunt q firmo meus
q ptire vidertur pmanebit & etnitas sunas
importat Ex ylaio ect Rbg comdans
dt et celu & tra ex qdaoe sue qdiconis
creaturas nil heat nasli ise qn posse
no ee verba at xpi ex etnitate plata id
i se qtinet ut pmaneant Et dicit
Celu & tra i relicta trasiret qa esse
desinent verba at mea vite dimitas

ex q plata sunt etiã virtutes finales primi
et uero no tusent qui impleant. Vigs
vo p celu hos illos dicit posse intelligi
quorum cõversatio in celis est. p terram aut intelligi-
tur eciã go ille quorum cõversatio in celis est
de institucionibus ad eterna premiet terrenas
ad penas deducit. Vnde dicit celum et terra tran-
sibunt verba aut ista q futurum iudicium predicant
tunc exponunt no trãsibunt qz sempiterna
qd importat pmacbit importat enim
pena reproborum et gloriam electorum quorum
utrumque perpetuum esse veritas eterna pre-
dicat et affirmat. Spirituale autem sensum
prosequentes mixtim allegoricum mixtim mo-
ralem sequimur. Aliqua forte verba omisso
aliquo litterale qd minus ad spirituales sensus
poterit adaptari. Abhominacio primo est omnis
supersticio prius id est proverbia. et abhominacio domini
vita impiorum. Alio prima cogitacio ibidem
Abhominacio domini cogitaciones male. Tercio
omnis superbia prius ibidem Abhominacio domini omnis
arrogans. Aliquid ergo impie est in loco
iudicii prius id est Ecclesiastes et vidi sub sole in
loco iudicii impietatem et in loco iusticie
iniquitatem. Vel   q recte creata est
cogitacio prius unde prius id est Ecclesiastes. Solum
hoc inveni qz fecit deus hominem rectum et ipse
se infinitis immiscuit questionibus. Vel inter eos
qui adinvicem benigne cõversari debent arro-
gancia. Tunc abhominacio desolacionis est in
loco sancto. Et qui nunc in predictis statibus
cognoscendo legit intelligat qualiter debeat
se in predictis eventibus providere. Nam tunc
qui in iudea sunt id est in confessione vere fidei
per dilectionem operantes fugiant ad montes
id est ad divinum auxilium habeant recursum
de quibus dicitur ps. Levavi oculos meos ad mon-
tes unde veniet auxilium mihi. Et qui in tecto id
est qui mente et contemplacione carnem et carna-
lia excedit non descendat tollere aliquid de
domo sua id est non redeat ad aliquos actus
pristine cõversacionis ut de carne vel de mundo
aliquid sapiendo eorum actibus involuatur. Et qui in
agro id est qui in cultura vite active operibus
invigilat non revertatur tollere tunicam suam
id est cõversacionem secularem quam abiecit ut
iam induatur ea secundum dictum in sponsa Cantica:
Expoliavi me tunica mea quomodo iterum
induar ea. Nam vel impie tunc existente in loco
iudicii vel prima cogitacione perdurante in men-
te vel superbia elacione presidente inter eos qui
debet pacifice cõversari. Ve pregnantibus id
est divicias possidentibus avariciosis et nutrientibus
id est fomentibus appetitus honorum. Ve pregnan-
tibus id est divicias desiderantibus et nutrientibus
id est divicias quas adepti sunt custodientibus.
Ve etiam pregnantibus id est odium contra proximum
concipientibus et nutrientibus id est in odio iam
manifestato perseverantibus. Orate autem
ne fiat fuga vestra hyeme vel sabbato
id est non tunc incipiatis declinare a ma-
lis perdictis cum morte preveniente com-
prehensi in frigore iniquitatis qui in hyeme vel
in ocio a bona operacione vacante velut in
sabbato divinum iudicium non potestis effugere.
Erit enim tunc id est sic comprehensis pro divino
auxilio iudicium tribulacio magna qualis
non fuit eis ab utero nativitatis usque
ad diem mortis. Dies autem in quibus est
finis vite mortalis si longo tempore perdu-
raret a diaboli malicia permittentur
homines molestari multi ex longa pressura
temptacionum a statu virtutis caderent
ita ut non fieret salva omnis caro id est
homo. In electis ergo abbreviantur sepe dies
in quibus diaboli malicia ipsos decipere vel
molestare conatur. Tunc tempore si quis vobis
dixerit in temptacione constitutis Ecce hic
est cristus id est apud donatistas vel illic
est apud arrianos seu consimiles hereticos
nolite credere neque ad ipsos pro necessario
auxilio habere recursum quantumcumque videantur
autem exterius signa facere similia. Item
Si quis vobis dixerit Ecce in deserto est
cristus id est in sterilitate gentilium nolite
exire id est recedere de veritate fidei christiane.
Ecce in penetralibus id est in archanis
phylosophorum nolite credere eorum verbositati sed
pocius adhereatis fidei simplicitati que vos
subito et imperceptibiliter illuminando faciet
cognoscere cristum. Nam sicut fulgur ex-
it ab oriente et paret usque in occidens
Ita erit adventus filii hominis in cordibus
electorum ipsos illuminans et vigorans

Cum sit elevata ad ipsum congregabuntur
eius per mortem quam tulit in corpore
suo quia eos redemit venient ad mo-
dum quo aquile congregantur ad corpus
in quo saccietatem invenient spiritualem
Et ideo dicit Ubicumque fuit corpus
congregabuntur et aquile Postquam ab-
iniquitatis nebula invaluit mundo Sol
obscurabitur et luna non dabit lumen
suum Luna ecclesia de qua dicitur pulcra ut
luna electa ut sol in sua claritate in-
perpetuum multiplicata non apparebit Et tunc
stelle cadent de celo qui multi qui
gracia fulgere videbantur temptacionibus
cedent Et virtutes celorum movebuntur
quia quidem fortissimi et virtute strenuis-
simi concucientur licet non cadant
Caderent autem nisi auxilium ipsis datum est
in diversis temptacionibus constitutis
scilicet vexillum crucis De quo dicitur
Et tunc apparebit signum filii hominis
id est crux in celo Hec enim in mente
et consideratione fidelium a quo signo
quia terreni fuerunt alieni plagas
se in suis penitatibus conspexerunt maxime
in extremo iudicio cum videbunt
filium hominis venientem ad iudicandum
in nubibus celi id est in sanctis omnibus
cum virtute magna et maiestate quem
contempserunt venientem in infirmitate
et humilitate Et bene cum maiestate
videbitur cuius argumentum est quod tonitrus
dividit celi et terre mittet angelos suos
et congregabunt electos eius a quatuor
ventis etc Potest autem homo ex ani-
malibus exemplum sumere de sua finali
consummatione Accedat enim ad arborem
sicut cum afflatur per pervium fomentis
incitantur ad malum Nam cum ramus eius
tener fuit et folia nata sunt quia prope
est estas Ita et primus homo cum cognoscit
in se vicia iam pullulare et in opus ma-
le actos producere cognoscat quod prope est
sua dampnacio Bonus est homo cum cepit in
se sciencia virtutum vigorem assurgere et virtu-
osos actus producere cognoscat quod proxima
quedam per graciam Nam celum et terra in aliqua

sua disposicione transibunt Verba
cristi quibus supplicium eternum minatur
reprobis et premium glorie permittit
electis nullatenus preteribunt sed perfecte
implebuntur Iuncta quod auctor 27 de
iudicio finali concludit Ibunt hii in
supplicium eternum iusti autem in vitam
eternam Ad quam nos perducat qui est be-
nedictus in secula seculorum Amen

Cum ieiunatis nolite fieri
sicut ypocrite tristes ... Mat. 6
Sed in dyonisius Ad rectam
operacionem sic requiritur ut multe
circumstancie ut bonum sit tamen vno
qua totum constat ex integra causa. malum autem ipso
conformans potest esse multipliciter quia ex singulis
defectibus Unum bonum opus efficitur malum per
obliquitatem intencionis. per impuritatem cogi
tacionis. per nimiam sollicitudinem et cogitacionem
terrene affectionis Cristus ergo qui in malum
declinandum doctrinam suam posuit ut lu
cinam. Et in bonis operandi regulas tribuit
ne per obliquum atque debitum ipsa bona opera
depravarentur Cum ei per obliquam intencionem vel
terrenam affectionem in bonis operibus atque sordidatur
adversum huic seculo conformatur et premium eterne
retribucionis amittit Volens ergo salvator
bona opera primo non carere intencionem nostram
in ipsis ad intima et eterna gaudia dirigit ut
conformes simus ymagini filii eius Unde
Augustinus de sermone domini in monte Cum ieiunatis et cetera Mani
festum est hiis preceptis omnem nostram intencionem
in interiora gaudia dirigi ne foris querentes
mercedem huic seculo conformamur et amittamus
promissionem solidiorem et interiorem beatitudinis
qui nos elegit deus conformes fieri ymagini filii eius
hec ille Ad quod predictam facilius observanda ipse Christus
in presenti ewangelio nos informat tripliciter
Primo excludendo obliquitatem intencionis ibi Cum ieiunatis
2o perstringendo modum debitum operacionis ibi Tu autem cum
3o alliciendo ad spem eterne retribucionis cum addit
Nolite thezaurizare Excludens ergo obliqui
tatem intencionis dicit Cum ieiunatis nolite fieri
sicut ypocrite tristes. exclusit ostentacionis vicium
2o declarat ostentacionis modum cum adiungit
Exterminant 3o evacuat operacionis fructum di
cens Amen dico vobis quia receperunt mercedem. Non est enim sermo
christianis potest esse tribus modis Uno modo ypocrisis ieiunio
dampnum temporale et ista si nimia sit dampnabilis est
de quo 2 Cor. 1 Apostolus dicit Seculi tristicia mortem
operatur Alia ypocrisis dampnum spirituale quo sole
homo tristatur ypocrisis peccatum commissum de quo penitenciam
agit Apostolus de quo dicit vbi supra Que enim secundum deum est tristicia
penitenciam in salutem stabilem operatur 3a est
ostentacionis extrinsecus actu pure venalis. qua
hic salvator excludens dicit Cum ieiunatis nolite
fieri sicut ypocrite tristes id est Nolite ypocrite vultus
tristicia ostentare ieiunium sicut ypocrite qui
aliud pretendunt exterius aliud gerunt interius
quibus sunt similes hii qui non virtutibus studere sed
favoribus hominum singulariter Tamen ieiunia
sunt 1a de quibus dicit Bernhardus in sermone de epiphania Non sit
autem castum ieiunium quod non devocione commendatur
venit sed de arte fallacie Non est eciam
non dicit salvator nolite ieiunare cum dicat
nolite esse tristes quia difficile est corpus
atterere ieiuniis et tristicias non sentire in vul
tu sed adiungit Nolite fieri tristes sicut ypocrite
Cum sanctis simul ieiunium per tristiciam simulatam ondere
Unde Crisostomus super Matheum ait Non potest fieri ut non sentiat
qui ieiunat sed melius est ut ieiunium te ondat quam
tu ieiunium tuum Non potest autem fieri ut sit hilaris
qui ieiunat Ideo non dixit Nolite esse tristes sed
nolite fieri tristes sicut ypocrite qui per aliquas
machinaciones tristiciam simulant et non sunt tristes
sed finge tristes Cum enim quis propter assiduum ieiunium
tristis est qui fit tristis Et ideo subdit modum
ostentacionis dicens Exterminant enim facies
suas id est extra terminos humane condicionis ponunt
ut appareant hominibus ieiunantes id est ut
dissimiles aliis videantur et ex vana austeri
tate velit homines predicent Et quia finis
talium in laude hominum positus est et hanc lau
dem acceperunt qui intendunt Ideo adiungit Amen
dico vobis quia mercedem suam receperunt vbi dice
batur quia evacuat bone operacionis fructum Bona
enim opera si non sunt admixta vicio fructum
habent secundum dominum gracie adopcionem Cum autem vicio
sine intencionis admixta sunt iam mercedem
suam receperunt quia ob hoc operantur ut ab homi
nibus laudentur Unde Glossa receperunt mercedem. scilicet laudem
qua voluerunt non adopcionem filiorum ad quam sola
bona opera ordinat Secundo 2a pars principalis cum
Tu autem cum ieiunas et cetera Ubi perstringitur debitus modus
operandi qui exigit ut opus procedat ex munde
corde ut declinet exteriorem apparenciam ut
ordinetur ad mercedem non hominum sed dei retribu
entis Et ideo salvator perstringendo modum operandi
debitum tria facit Primo admonet interiorem
puritatem ibi Tu autem 2o removet exteriorem
vanitatem ibi Ne videaris 3o promittit mercedis
securitatem cum concludit Et pater Admonens ergo
interiorem puritatem dicit Tu autem cum ieiunas

vnge caput tuum et faciem tuam laua Capitulum
ei in quo mens vero e q tunc vngitur qn
spiritualis leticia in bonis operibus hilarescit Ie
iunium non cum sit deus afflictum pro crista
intellectum reputat Sic ergo ex conformi
tate in virtutibus aie ad xpm dz racio mea
hilarescere ita ex conformitate ad ipm in
doloribus et passionibus dz ho gaudere Et tamen
sicut socii passionum sumus ita et consolacionis erimus
Vo bii dicit Tu aut cum ie vng. Vt in passio
nibus et afflictionibus carnis mens glorietur si
christo conformetur Vnde Aug de s. d. Caput vom
accipimus qr in aia principatum hois e certa hunc
vegere ergo caput ad leticiam pertinet si intus vo
gaudeat de ieiunio suo in eo q ieiunando se
auertit a voluptate seculi ut sit subditus christo
Faciem ergo at tue aie consciencia e et hoc lauanda
e a sordibus peccatorum ut sit munda coram deo
Non n. sufficit opus abstinencie sine munda
consciencie. ut sufficiet conformari xpo in afflictionibus
nisi conformemur ei secundum quod proprie e in conscie
ncie interioribus per quos aia deo redditur graciosa
Vnde Crisostomus Epistola ad faciem aie conscia
intellige Sic enim in conspectu hominum graciosa e
facies pulcra sic in oculis dei speciosa e con
sciencia munda Et ideo bii dicitur deo per ysa
lauamini et mundi estote auferte malum co
gitacionum ab oculis meis Consequenter remo
uet exteriorem vanitatem dicens Ne videaris
hominibus ieiunans hominibus ei ieiunat q fauorem
eorum captat Tamen longe eum dz fieri ieiunium ab
intencione laudis humane ut per effectum
quem effectum q ex ieiunio consequitur apparere
totaliter declinetur laus humana et sola con
sciencia teste appareat opus tuum coram deo
Videns n. opa illa hominibus non placere in quibus
apparet quod non propter ipsos ea facis sed propter
alios Cum vnusquisque nunquam reputat amorem
quo ab alio amatur si non propter ipm sed racione
alterius eum diligat Sic et deus nunquam reputat
opus virtutis quod non propter deum efficitur sed propter
hoc Vt ergo bonum opus apud deum placeat
propter deum tantummodo faciendum e Et ideo adiungitur Sed
patri tuo q e in abscondito Vnde Crisostomus in ora
Non primus fructus huius glorie contempne. per
hoc n. aliqs a gloria humana fieri te liberatur et ipsius
virtutis operator efficitur ita virtute carens non

propter aliud sed propter semetipsam Sic nos con
tinencia existimus cum non propter nos sed prop
alios diligimus Item ut iste opus propter alud
sed ut deo propter homines obedie Dicit autem et
pater tuus q e in abscondito i. q insensibil
e ab hiis q viuunt vita mortali vel in
abscondito e qr intus habitat in cordibus
in eis per fidem Deinde adiungit mercedem
securitatem cum dicit Et pater meus q videt in
abscondito reddet tibi Sic n. pater meus
insensibil e maiestate et intus habitat in
cordibus per fidem perfectus inspector e in
terius Ita fidelis retributor e operum Sic
ergo sufficiat hominum talem habere retributorem qui
non mentitur ita eius sufficiat talem habere in
spectorem q non decipitur ut eius placeat so
li quos in pectore portat Queret aliquis
Vtrum ieiunium sit opus virtutis Vr quod non quia
virtus e bona qualitas mentis qua nemo male
vtitur ergo ope virtutis non contingit male
vti sed ieiunio contingit male vti ut patet ex
dictis in Con demonia non expellunt nisi
per virtuosa opera sed aliquod genus demoniorum non
pt expelli nisi ieiunio et oracione Sic dicit
Mat. 18 hoc genus demoniorum non expellitur
nisi in oracione et ieiunio et Ad hoc dicendum e quod ieiunium
e opus virtutis probatur quod cum iusticia sit virtus
ieiunium aut e opus iusticie et ideo e opus
virtutis Quod aut ieiunium sit opus iusticie ma
nifestum e per ieiunium n. ho punit vicia car
nis quibus suum offendit creatorem Racio hoc idem
patet ex tali racione Illud e opus virtutis per quod
curatur vicium virtuti oppositum Sed vicium
oppositum virtuti e sequi sensualitatis instinctus
et contra dictamen racionis Cum ergo per ieiunium
caro edometur ut racioni consenciat et eidem
penitus non repugnet sed ex hoc viuat
totaliter secundum iudicium racionis optime quod ieiunium
dicitur esse opus virtutis Et confirmatur hec racio
per apostolum I Cor 9 vbi dicit Castigo corpus
meum et in seruitutem redigo ne forte cum aliis
predicauerim ipse reprobus efficiar Est ergo ieiunium
actus virtutis cum ad iordinatam delectacionem q
contrahitur per delectaciones carnis per afflictionem
eiusdem carnis Ad argumentum qui dicit quod actu
virtutis nemo pt male vti Dicendum quod actu
virtutis loquendo procedit ex habitu virtutis

nos male vtit · q̄a h̄ mo no ē insi
tuasiti debitu potēcie sup ob'm me
diante actib; tal' p intencoz depͥ pe
ordinati actu bonu d' se ad fine malu
ita q' i eo erit bonitas ex gn̄e s; ma
licia ex intencoe z fine Secū 3 pe
ru lis erorem Nolite thezaur̄ In q̄
allicit nos saluator ad spe etne ret
bucōis ad celestia sump' elemo Et p'
oudit q labor tpalis acq̄sicois de facili
dep̄dit' 2° q opus spualis intencois
imp̄p corrupit' 3° q huma'm cor eq̄
int p̄dicta mediu ad dūsa deflecti'
Dic g° p° q labor tpalis acq̄sicois
d facili p̄di' d' Nolite thezaurisare vb
thezauros in t'ra v' erugo z tynea de
molit' z v' fures effodiūt z furant'
In Crisostomo i o' postq̄ vane gl'e expulit
egritudine optime iam s'mone de ɔtemptu
diciarum induc' Et hu d' Nolite thezaur'
hic ē cm ordo int creatas ut lex vna
q̄q sit pul'c z mūda i sua na̅ tam si su
pior inferiori ɔmisceat' sup̄ior nouellam
maculam ɔtrahit ex eo amixtioe Sic
videm' su in auro qn admisce' argēto
Sic g° aīa r̄oalis corpales cūtās nō
sue bonitate p̄cellat si inferioribus per
cura z sollicitudinem admisceā' necessario
aliqd ɔtrah' ex eis vnd sua p̄fco ma
culet' Et io p'hibe' sollicita ee d' the
zaurisacōe t'rena Addit ac vbi erugo
z tynea d'molit' z fures effodiūt atq
furat' Tā n sc' in q̄bus ois possessio
t'rene facultatis ɔsistit sc metalla ve
stes z imobi'a Et io s'm Raba'm eis ta
poit tā s' eo dūsitas diciarum Metalla
n erugine z vestes a tynea d'moliu'
Sz sc' alia q n' erugine n' tynea tıent
sicut lapides p̄ciosi Jo pot gn'ale det
mi sc fures q' os diuicias rape' possut
Sub noie at fur'm intellig' violenti
p̄dacōes q dolo l' vi ul' p calumnias alie
na diripiut Sam ē q' s Raban h' alle
gorice expoi pt d' h q' in opib' v'tutu
aliq̄ ete intendit q thesaur̄ i'utili sunt
vnde ul' erugo sup̄bie q' decore v'tutu
obfuscat' vl' tinea inuidie que meteb

corrodit z habitu aie latenter dissipat
vl' fures s' heretica l' demones s' q'n ad
furandu spualia intenti s' rapiat di
uitias q's celi'ia aia thesaurisat 2° ondit' q
opus celest' intencois imp̄p corrupit'
cu d' Thesaurisate vb thezaurus i celo
vbi Glo p'uele In celo id ē i spualib' z
etnis q' futue dicte icorrupt' s' sp
q's n' erugo dissipat n' tinea ad ni
chilu redigit · neq fures effodiūt l'
furant' q' i adūsus d' electos nulla
fraus dya' p'ualeb' Cui allud' In
laiq dūs Illaus celest' etnia ē n' fur
to sū repti subtrahē ē n' tinea
a' rubigine expiēda s' corr' incuda
Sz attende inuadā huā gn's cecitate
q ibi velit ho thezaur' gde vbi est
pau p'masuru Et ta par ut ignoret
no solu q't dieb' vmet q't momētis
p'maneat vbi tam sollicite thezaurisat
vbi at poss' ictim p'manē l' in' uel
minim ē sollicitus thezaurizare Vnde
Cris sr' ait Quid g° meli' ē s' t'ram
reponē vbi ictus ē ɔfirmacois euent'
vl' i celo vbi ē c'ta custodia Qd aut
stultus ē ill' relinquere vnd exiturus es
z ill' no p'mittē q° ituē es Jllic ergo
subas tua colloca v' p'riam habes
3° ondit' q humanu cor int celestia et
t'rena mediu ad dūsa deflecti' cu d'
vbi ei ē thezaur' tu' i' ē z cor tuu
Sic n' ho ex corpali z spuali sb'a
ɔpoitus ē sic cor suu pe ciut v'triq̄
deflecti vt si sollicitus sit ho d' hys
q' sut corpis cor suu i corpalibus
erit intentu Et si sollicitus d' hys ē
q' sp's sut cor suu i spualib' erit
fixu Et sic dup' malu ē thezau
sac i t'ra q'a z p sollicitudinez occu
pat' aia in t'renis et i eis figitur
Jta dup' bonu ē thesaurisac i cel' q
aia h' sollicitudine celi desidiu z cor
eius ibidē ɔq̄esat Vnde Cris sup ait
Qui collocit thezauros in t'ra no h'
qd' sp'et in celo ut qd g° aspiat in
celu vbi nil repositu h'et Vnde dup'
peccat p° q'a male ɔgregat 2° q

or hr in terra Et ex quibus causis dicitur bu-
fiat quod thesaurisat in celo ecce dico vobis quod

Cum intrasset dominus **Feria quinta**
capharnaum accessit etc. Ait 8
Considerent peccatores homines multum miseri et
libenter eius que multum facit confide de eius
clementia si humiliter petit et exorat eius
benivolenciam et diligenter allegat propriam indi-
genciam Quia quanto humilius petit tanto
plus meretur quod postulat accipere et de sua
fide ac humilitate laudari Dicto Matheus
centurionis fide et humilitatem nobis
imitandam proponens ostendit quare postula-
uit sanitatem famuli sui quod dominus respondit
ei et quo sua humilitate attendens ac eo
manifeste a domino meruit quod audivit dicens
Cum intrasset etc. epistola Luce at evangelium
expositorum vestre superius dicta et post
epiphaniam in 2a parte pulchre evangelium Cum
descendisset etc. Ait 8 ibi quere expositum
est hoc evangelium et hoc modo introducitur Sed
2a post evangelium quod ostenditur esse medicus
morbi etc. **Feria sexta an invocavit**

Audistis quia dictum est antiquis diliges
proximum tuum etc. Ait 7 prouide dominus
est in ibi bellicis aiare milites
ad actus strenuos et dignis actus imper-
fectos et premiare eos ab his quia bonos
actus possunt reddere incapabiles et disponunt
Cristo ergo omnes electos pugnatores et duri
puniti evangelio 2a modo predicto suos fideles
informat Ad cuius evidenciam Sciendum est quod aliqui
actus excedunt facultates naturalis inclina-
cionis et isti sunt virtuosi quia difficiles
circa ei est circa bonum et difficile Aliqui actus
conservat inclinacioni nature et a gratia desti-
tute et isti sunt imperfecti in ordine ad virtu-
tem et premium Aliqui actus sunt quorum bonitas
ex genere mandatur ex intencione Et ideo Christus
electos suos velut in bello positos ad
actus ordinatos animat Primo eleuando eos
ad actus spirituales operandos in Audistis quia
2o ostendit imperfectum actum quem sequuntur isti contra
naturalis dileccionis Sed enim primo removens ab ope-
ribus hoc fructum elacionis in Attendite ne iusticiam
Eleuans ergo salvator electos suos ad actus
spirituales operandos ut ex operibus sit potius

communem melius elucescat Primo ostendit legis
antique imperfectum in Audistis 2o sue doctrine
supererogacionem in Ego autem 3o ponit ad hoc
exacionem promissionis in ut sitis filii altissimi
Dicit ergo ostendens legis antique imperfectum Audi-
stis quia dictum est antiquis illis scilicet quibus antiqua
lex per moysen data est Diliges proximum tuum
et odio habebis inimicum tuum Cogitamus sicut
ut animus humanus ad odium proximi inclinatus
vel vicio tendit vel morti sibi paulatim
a dileccione proximi retraheretur ut quod subito non
posset in dileccionem contrariam odio respectu
omnium hominum consumentur per dileccionem aliquorum
ad aliquos potius quam ad odiendum assuefieri
possent Et ideo talibus antiquis preceptum est
ascendere ad unum gradum dileccionis scilicet proximum
diligendi et permissum est eis remanere infra
gradum imperfectorum inimicum odiendo Unde
Augustinus in sermone domini in monte de Audistis quia dictum est etc. hoc
intelligitur quod multi eos a quibus diligebantur
oderunt Ascendit ergo aliquis gradum quod proximum
diligit quamvis adhuc oderit inimicum Unde ad
hunc gradum subditur designandum Et odio habebis
inimicum tuum Que vox non accipienda est
ut iubentis iusto sed ut permittentis infirmo
hoc ergo sic intelligitur secundum circularem exposicionem
propter legem extrinsecam et non intrinsecam exponendo
Sed autem intrinsece vero videtur distincta intrinsece
hoc sua non dissonare ab actu perfectorum Ratione
non proximi diligendi omnis homo intelligitur ut patet in
parabola hominis semivivi relicti Unde quod dominus ostendit
illum proximum fuisse semivivo qui erga illum
extitit misericors Ut enim intelligamus proximum
cui exhibendum est misericordie officium si indigeat
quod nulli homini est negandum Nomine autem
inimici non natura sed vicium designatur Sic autem
diligere sunt homines ut eorum errores non dili-
gantur et vicia sed potius odio habeantur Ut
ergo hec lex intelligatur ostendit perfectorum circa
imperfectum legis adimpleres Cum non venit
legem solvere sed adimplere addit 2m doctrine
sue supererogacionis Ego autem dico vobis
Diligite inimicos vestros Unde Augustinus contra Faust-
hanc exposicionem asserenes dicit hec itaque
vetita est quia et oderimus inimicum propter illud
quod in eo malum est id est iniquitatem et
diligimus inimicum propter id quod in eo bonum est

sez voale creatura Audito go et non
intellco qd' aiq's dau erat Audieris
inimicu tuu sebat hoies ad odiend
hoies tn no debent odire n vitia Hos
go coiungit dns cu subiungit Ego aut
dico vb Diligite inimicos vros per
piendo ut intelligas inimicos regni
nos mel re quo possum vtrum eundem
hoiez 7 odisse ppr culpa 7 dilige ppr
natura h Aug Et attendendu e quan
sit pfectio hec cruitate laus q° con omes
ptes malicie ptes bonitatis pappu
Inimicis n pt ibi mod triu aquis ma
licia ext pmo odie° in corde con qd
pom bonitas caritatis diligi° iugit ini
micos vros 2° cauacando 7 offendendo
in rbu con qd' poit Benefacite hiis qui
oderit vos 3° oblogu° in ore con qd
ponit orate p psequentib 7 caluma
tib vos Et h tria bnfa caritatis pfecte
con tres ptes malicie excuendo apts
i vno vbo gplexus e dns Noli vinci
a malo s vince i bono malu Seq
vt sitis fily pris vri qui in celis est q pot exa
rem pmissor sez filiale adopcom q
consuma i di filiacoe vt sitis mgit fily
pris vri Magnu gde sunt pcepta
7 io pclara pmitti pmiu Vn hiero
Ecce qui pcepta custodiat fi° dei effica
no na s arbitro suo Et attende q no
dr sumate h vos q estis fily di sed dr
diligite ut sitis fily di qr ex obsuacoe
pceptor datur ptas dune filiacois Iux
illo Jo dedit eis ptate filios dei fieri
Vn Aug d' sumoe d' i mo Unus e na
di fi° nos at ptate accepta efficim
fily di q' ia q a do pappu iplemus
Adiungit at q i cel' e ide e istis 7 e
lans sunt d' quib dr pn Celi enarat
gloria di Adiungit at exaez opacoz ipis
pris cuius pmisit filiacoz cu dr Qui sole
suu fac' oriri sr bos 7 malos 7 pluit
sr iustos 7 iniustos Sole cm sue he
visibile sive illu invisi q e xc faciat
deus oriri sr bonos tm dignos ut cor
par 7 spua sublenet Sup malos
at ut gvertant ex accepto bnficio

// et

redeat ad creatoz Siliti pluit sr iustos
7 iniustos s'u pluias ad fructu tre multi
plicand s'u doctrina salutifera ad aiaz
irrigand Auctor aqs que ds tpalia
bnficia gcedit iustis q aqui no gcedit
iustis Ad hec dr q io ut se ondat deo
no ppr ista tpalia ee fruenda gcedo
go ea malis ont btitudiez no ee in
ipis gstituta Subtrahit vo a bonis
ismat fruma iustitia i ipo suma°e
no ee collata Vn Aug i lib d' ci di
Ideo ista tpalia bona vtrisq volut esse
coia ut nec bona cupidius appetent
q malis hre cernim ne mala turpit'
evitent Sz° qr vtz sit maius mi
tu dilige inimicu q amicu Ad hec dicen
dum sic et pz duplici roe Pmo qa actus
io e maioris mitu q magis seqtur istec
tu gre q nae q ie q de se plus seqtur
inpfectu nae q gre qa radix mitu
e gra no na Sz dilco inimici seqtur
iclinacom factam ex gra potius q ex
na dilco ad amicu pt seq isticu nae
ect sine gra Vn Aug i enchir Ma
gnu e erga eu q tibi mil mali fecit ee
bnvolu Illud vo multo gradius 7 mag
ficentius boni e ut tuu q diligas
inimicu 2a rao ad hec e q actus ille
maioris mitu e i q opacoe e maior
ra° vtutis maior at ro vtutis e i eo
actu i q° e maior difficultas et hoc
dico actib pribus ei e circa bonu et
difficile s tal' e actus dilcois inimi 4
Qd 2a pt pu lcioz Si n diligatis
eos q vos di qui in q ont ipsor actus q
sequit nale inclinacoz Ad pmo ont q
tres actus pcedit ex nali gformitate
1° q caret sinali vtilitate 2° q n pcedit
ex gre sorlitate 3° rduat nos ad pr
ma caritate extum ad pru dr Si em
diligitis eos q vos ei qd ex sola icliia
coe nalis affectus gseqtur caret roe mitu
qr no pcedit a fonte gre omes go esse
iclinacoz nae dr Si diligitis eos q vos
diligunt Adiungit caretas sinal' vtilitatis
d coiiua mcedis hebitis q d ullaz quia
recepistis ea i ipo redonacoe Tamen

eum recepisti quem dat & io vos ret-
butu e p ipo ope Et n̄ aq̄ recipera
aplius debet ex opib radice q̄ rlia no
pcedut ex fonte grãe & cari q̄ sola ē
radix pmada Et io subdit Nonne et
publicani hᵉ faciut. ac si dicet Tal' dilco
tn̄ ē imꝑfecta ut eē int' pctos carētes
bnficio grãe & ꝑ lōs sequib̄ scti aiās re
pietᵉ Publicani n̄ erat hōs exercentes
publica negocia scti vl' erat hoīes
colligētes vectigalia rei publ^ce sic dicti
a quodā nōie publio q̄ p̄mus eos istituit
Et at addⁱ Et si salutaueritis fr̄es vros n̄
eod' mō sicut pcedes ꝑ rōni q̄ illd qđ
dcm ē refert ad dilcoz d' q̄ p̄missum
fuit Diligite inimicos vros hᵉ at r̄ fer-
ad id qđ addⁱ orate p ꝑsequētibz & calūp
niātibz vos Salutacio n̄ ē qdā̄ speci
ciōl qua salz homi imꝑcat' Post eē li
Nonne & ethnici hᵉ faciūt Ethnici n̄ st
gentiles q̄ idē ē ethnos i grō qđ gēs
i lno Gentiles at sᵉtabāt dicit' q̄si
genti eleēs f. eī pctō oīgīali Tales go
dilco q̄ ē imꝑfcta & n̄l hⁿs ētuᵒs
rmⁱnuādē Ideo magr ꝑfcōi attollēs
discipl'os ad dimaz silitudinē rēduit eos
ad primā caritatē qua sup' pposuāt
i exō dicēs Estote go ꝑfcī sic & pr vr
cel' ꝑfectus ē Sic n̄ filiz cārles pntibus
assilātᵉ i aqͦ signo ita filiz spūalᵉ dei
ipi assilāri dnt i carⁱte In hᵉ at q̄ dt
Estote ꝑfcī sic pr r Sicut nō iportat
imitatē silitudis adeq̄cōis s̄ tn̄ imita-
cōis Vnd Remig' dt q̄ hᵉ adv̄bū sicut
aliqn̄ acci' p eq̄litate ut i Sic fui cum
moyse ita erō tecū Aliqn̄ p aliqua silᵉne
& imitacōe ut hᵉ Sec' & ꝑs pn̄ l'eiꝰ
Attendite ne iusticiā vrā fac' n̄ Pn̄ q̄
ostē ab ope iustic' remouēdā eē viciū
elacōis Et sit hᵉ pͦ circa actū iustic' in
gnāli In pn̄o 2ᵒ circa actū iustic' i spēa
li cū d̄r Cū go fac' el' r Vn Augꝰ i s̄ d'
i mō Gūa' sup dictis iusticiā noīat' cū dt
Attendite ne iust' co. hoī Nunc ptēd exeq̄'
Cū go fac' Itūd ad iusticiā i gnāli sb
descbit actū iustic' viciosū cū dt Attēdᵉ
ne iusti' vrā fac' corā hoibz Vbi descb-

q̄ aliqn̄ opꝰ cui ānexū ē viciū vn-
de bonū ꝑpt hᵉ q̄ ex eo aliq̄ bonꝰ se'
& aliqua maiora mala dvitat s̄ tam
ex hᵉ nō ē n̄ viciū Sic dt Augꝰ r
d' ci di c. 12 p aorē laudꝭ & pcunie
cupiditē r talia vicia qpssa st s̄ tn̄
sanꝰ vidᵉ q̄ & aores laudꝭ viciū ee
ofiteat Et ideo i bonꝰ q̄ agiꝰ ne
opꝰ iustic' fit viciosū amonꝫ salᵒʳ
ne opans in ꝑpā laude tpꝑ i fine sui
opis requiescat Ppᵗ qđ dt Augꝰ loqns
de aplis vᵇ c. 1 e Naz ne ꝑpt hūaz
glaz bonū ceut docuit eos magr eoꝫ
dns Cauete facē iusticiā vrā coraꝫ
hoibz ut videamī ab eis id ē hac
intēcōe ut eos ad vos ꝯūti veltis
q̄ nō ꝑpt vos aliq̄ estis Ergͦ subiūgit
tal' opis finē isfructuosū cū dt Ali
oqn̄ mercedē nō hebit apt prēꝫ vrm
Illud n̄ ē finis & merces opis cā ao
re fit Cū go opꝰ factū ꝑpt homi
laudē p dī amore nō fiat apt deū
nō me' mercedē Opꝰ aūt ꝑpt dm̄ fit
cū opans i corde suo nō videt n̄ dm̄
& tūc apt deū merēt' mercedē ut dt Crisᵒ
sr apt Et Augꝰ d' vbl' d' dt Et quid
q̄ sic faciūt iusticiā corā hoibz nō ut
ipi videantᵉ & glifice' s̄ prē q̄ ē i cel'
Nō n̄ sua iusticiā dputāt s̄ eiꝰ cuꝰ
fide viuūt Deinde exclut' elacōis
viciū circa opꝰ iustic' i speali dicēs Cū
go fac' eleoꝫ noli an te tuba canere
Vbi nota Et aliqn̄ fit aliq̄ opꝰ qđ dupᵉ
gvolutū ē malīᵃ ut mēciri & furari
& istud d̄r malū ex gnē Tn̄ cū opans
aliq̄ fine malū intēdat aliū a pprio
fine ipiꝰ opis hēt duplicē maliciā vnā
ex gnē aliā ex fine licꝫ noiet' ab
iᵃ q̄ accipit' ex fine vt q̄ furat' ut
dicet' lꝫ sit fur & auarꝰ tn̄ magꝭ dr
auarꝰ q̄ fur Aliqn̄ hō opat' bonū ex
gnē & tn̄ malū fine intēdt ēte tal'
nō denoiabit' virtuosꝫ ex ope s̄ potiꝰ
viciosꝫ ex fine sive intēcōe Cū ergo
eleoᵃ q̄ ē bonū nō habebit' bonū ex
fine i intēcōe Et q̄ tale opꝰ pot
fieri bū & male fructuose & infructuose

Hoc e[st] ita ip[su]m exclu[dit] inte[n]c[i]o[n]is obliq[ui]tate[m];
cu[m] d[icit] Tu [er]go cu[m] fac[is] eleo[sinam] etc. S[ecundo] o[stendit] obliqui
fac[ien]ti[s] iv[u]til[itat]e[m] d[icens] Alioq[ui] m[er]ced[em] n[on] hebit[is]
T[er]cio i[n]sinuat rec[tum] faciendi modu[m] [et] vtilitate[m]
i[bi] Te a[u]t fa[ciente] eleo[sinam]. Excludens [er]go [pr]i[m]o a bonis
op[er]ib[us] obliq[ui]tate[m] i[n]tencio[n]is d[icit] Cu[m] ergo fac[is]
eleo[sinam] noli an[te] te tuba cane[re] sic ypocrite
faciu[n]t Eleo[sina] n[on] e[st] p[ro] iustic[ia] q[uia] n[on] petim[us]
[con]suet[u]d[inem] lede[re] p[ro]xi[mu]m [et] inhonorare deu[m] de
lectac[i]o[n]e p[er]cipere [et] h[ec] i[n]ordinata delectac[i]o
Et io tres p[ar]tes s[un]t p[e]nite[nti]e p[er]tine[n]t[es] s[cilicet] ie[iu]niu[m]
p[er]tine[n]s p[ro] afflic[t]io[n]e q[uo]d [com]missu[m] e[st] p[er] delica-
cias, Oracio reddens honore[m] deo p[er] humiliac[i]o[n]em [et]
g[ra]tia[rum] acc[i]o[n]em que pecator abstulat p[er] ela-
c[i]o[nem]. Eleosina satisfaciens p[ro]ximo de eo
q[uo]d p[er] pecc[a]tu[m] erat ablatu[m] ei. Et v[lt]i[m]o q[uia]
eleo[sin]a e[st] op[us] pietat[is] q[uod] ad o[mn]ia v[alet] I[de]o
p[ro] p[e]n[itenti]e q[uam] p[e]cc[a]ta dilat. Et i[n] ali[is] op[er]e p[e]n[itent]e
c[on]ueniu[n]t e[st] viciu[m] va[n]e iactancie. Io d[icit] No-
li an[te] te tuba cane[re]. Au[tem] s[ic] tuba canit q[ui]
an[te] alios v[u]lt laudari ut appareat maior
illis. Nam a[n]tiq[ui] gl[ori]e cupidi q[ua]n[do] op[er]a m[isericord]ie
p[ro]xi[m]is exhibe[re] volebat o[mn]ib[us] hoi[bus] [con]uocandi
multos tuba canebat ut ill[is] facientibus
bo[n]a m[u]ltitudo [con]uocata laudes eis offe[rret]
[et] g[lori]a[m] cu[m] plausib[us] applaud[eret] [et] q[ui] p[ro]pt[er] laudes hom[inum]
a[li]q[u]od op[us] exercet. Addit a[u]t sic ypocrite fa-
ciunt. Et q[uia] h[ec] no[men] detestabile m[u]ltu[m] e[st]
[et] vsitatu[m] ho[min]i[bu]s. Vn[de] sic Aug[ustinus] a[i]t i[n] s[ermone] d[omini] i[n]
mon[te]. Ypocrita nome[n] e[st] acceptu[m] h[oc] mo[do]
a[n]tiquis reputatus in ludis vel theatr[is] p[er]so-
nas alti[us] ypocrita dicebat[ur] eo q[uod] ex[tr]i[n]s[ecus]
simulabat se illu[m] q[ui] no[n] erat. Vt [er]go [con]cl[udit]
aliud extra p[re]tendit [et] a[liud] i[n]tus intendit e[st]
ypocrita. Vnde [i]d[e]o q[ui] fac[it] op[us] iustic[ie] i[de]o fine
[et] ea intenc[i]o[n]e ut ab ho[m]i[ni]b[us] videat[ur]. q[uia]
int[us] intendit appare[re] tu[m] exteri[us] [pr]etendit
velle p[ro]desse [et] io m[er]ito ypocrita no[m]i[n]a[tur].
Et q[uia] q[ui]sq[ue] p[er] i[n]tendit h[u]mana laud[e]
amat plurib[us] appare[re] ut a plurib[us] possit
laudari. Io subiungit In sinagog[is] [et] i[n] vic[is]
ut honorificet[ur] ab ho[m]i[ni]b[us]. Deinde add[it] obliq[ui]
facti i[n]vtilit[at]e d[icens] Amen dico vob[is] receperu[n]t m[er]-
cede[m] suam. Et b[e]n[e] d[icit] sua[m]: e[ten]i[m] s[ecundu]m q[uod] dicit
Ieronimus. Non dei m[er]cede[m] s[ed] sua[m] receperunt. q[uia]
laudati s[un]t ab ho[m]i[ni]b[us] quor[um] ca[usa] exercuere
v[ir]tut[es]. Vlt[im]o adiungit rec[tum] op[er]andi modu[m]

eu[m] p[er]mittat. Te a[u]t faciente eleo[sina]m ne-
sciat dext[er]a tua q[ui]d faciat sinistra tua.
Recta[m] q[ui]ppe mo[dum] op[er]andi e[st] ut no[n] distor-
q[ue]at[ur] op[us] bonu[m] ad a[li]q[u]o[d] q[uo]d ex se e[st] ordi[n]abile.
Op[er]at[ur] n[on] dextra q[uando] p[er] op[us] bonu[m] di[ui]n[u]m
p[re]cep[tu]m adimplet[ur] [et] h[oc] nesciat sinistra
q[uando] no[n] ad i[m]pleco[n]e p[re]cepti v[e]l de op[er]e
op[er]ato intendi[tur] laus h[u]mana [et] sic nescit
sinistra q[ui]d facit dextra q[uando] ab op[er]e
caritat[is] sep[ar]at[ur] intencio cupidi[tatis]. Vn[de] Aug[ustinus]
d[e] s[ermone] d[omini] i[n] mo[nte]. Sinistra e[st] appeticio lau-
dis dextra intencio i[m]plendi p[re]ceptum.
Cu[m] [er]go [con]sc[ienti]e facie[n]s eleo[sina]m p[ro] p[re]cepto d[e]i
adimplendo admisc[et] se laud[is] appeticio
ia[m] sinistra e[st] [con]scia op[er]is dext[re]. Non se [er]go
[con]misceat [con]sc[ienti]e tue laud[is] h[u]m[an]e appeti[cio].
Deinde ponens vtilit[at]e[m] h[uius] re[c]t[e] op[er]is d[icit]
vt sit eleo[sin]a tua i[n] abscondito i[d est] i[n] bona
[con]sc[ienti]a n[on] cu[m] ip[s]a [con]scia[m] q[ua]er[it] i[n] co[m]mod[is]
t[em]p[or]alib[us]. Et p[ate]r tu[us] q[ui] vid[et] i[n] abscondito
q[ui] s[cilicet] scrutator e[st] cordiu[m] reddet t[ibi]. A[u]ctor o[peris]
i[m]p[er]fe[cti] s[ecundu]m Crisost[omum] s[ic] a[i]t In h[oc] s[e]c[u]lo manifesta
no[n] e[st] eci[a]m h[oc] no[n] solu[m] boni s[ed] eci[a]m mali sunt
diuites s[ed] tu[n]c deus q[ui] e[st] ponderator spi-
ritu[um] [et] intencio[n]um cord[is] reddet vnicuiq[ue]
s[ecundu]m sua op[er]a remunerando no[n] solu[m] q[ue] i[n]
publico fecit s[ed] ut deus glorificet[ur] s[ed] eci[am] q[ue] in
occulto fiu[n]t ut laus hom[inum] declinet[ur] e[rgo] d[icit].

Ser[m]o feria s[ecun]da p[os]t d[omi]nica[m] invocavit

Cum venerit filius ho[min]is i[n] maie-
state sua [et] o[mn]es a[n]g[e]li eius cu[m] eo
Ma[tthei] 25. [C]redent [con]siliari[us] vo-
lent[es] inducere ad op[us] v[ir]tut[is] e[st] ostendere
magnitudine[m] p[re]mij bene op[er]antiu[m] [et] q[ua]ntita-
te[m] supplicij bene operari i[n]sanien[ti]u[m]. Et h[oc]
videm[us] in reb[us] bellic[is] vbi duces exorta[n]-
tes ho[m]i[n]es ad viri[liter] bellandu[m] p[ro]bi-
tate[m] victorie ostendu[n]t e[ss]e digna[m] [et] [contra]
fugie[n]tes e[ss]e digna[m] vitup[er]io. Cristus ergo
[con]siliari[us] [et] dux n[oste]r no[n] i[n] p[ar]abolis [et] in
enigmatib[us] s[ed] ap[er]ta voce p[re]miu[m] bonor[um]
[et] suppliciu[m] malor[um] i[n] p[er]tin[en]ti c[re]d[im]us fut[ur]u[m]
e[ss]e demo[n]strau[i]t ad op[er]a m[isericord]ie nos i[n]vitat
p[ro] q[uo]d [et] boni p[re]mia receperu[n]t [et] omittentes
m[isericord]ie op[er]a dampnabu[n]t[ur]. D[icit] [er]go Cu[m] venerit
fi[lius] ho[minis] i[n] ma[iestate]. Vbi adve[n]tus Cristi i[n] om[n]i
iudicio t[o]ta [con]curru[n]t s[ecundu]m tempus ad iudicium

examinacio iniustorum et finalis distinctio iusto
rum a malis Et ipse hec tria per ordinem in hoc
evangelio describuntur Primo ponitur iudicialis preparacio
vel iniustorum examinacio cum dicitur Tunc dicet
Secundo bonorum et malorum finalis distinctio ibi Et statuet
oves etc Preparacio ergo ista iudicialis preparacione
quatuor condiciones ostendit concurrere ad antecedendum scilicet
iudicis magnificencia assistencium obediencia iudi
candi convenientia iudicatorum differencia
Est ergo prima condicio magnificencia iudicis quae
manifestatur hic ubi dicitur Cum venerit filius hominis in
maiestate sua Magnificencia ei qui iudicaturus
talis erit quia in eadem forma qua suscepit
veniet sed tamen cum potestate divinitatis et in ful
gencia humanitatis qualis fuit in transfiguracione
ostensa super monte cum transfiguratus est que
transfiguracio in quo vocatur maiestas Erant
inquit moyses et helias visi cum eo in ma
iestate In maiestate ergo claritatis et potestatis
veniet ut qui prius iudicandus venit cum humi
litate tunc iudicaturus veniet cum maiestate
Augustinus super Ioh In forma enim humana videbitur
cum ipso et ad terram portum In iudicio enim
apparebit in forma qua ex nobis assumpsit et
erit filius hominis sed post futurum est ut a bonis
videatur in forma dei erit maiestas In
hac autem claritate maiestatis humane blan
dus iustis sed terribilis iniustis apparebit Unde
Bernardus in ezech Redemptor autem humani generis
cum iudex apparuit et speciosus iustis et terri
bilis apparebit iniustis Tunc non mansuetudo
aspiciet electi hunc eundem pavendum atque
terribile conspiciet reprobi Secunda condicio est
obediencia assistencium que notatur cum subiungitur
Et omnes angeli eius cum eo Quorum obediencia
confirmatur et tribus sicut qui resuscitare corpora
et eorum putrescencia ipsorum iussio fienda est Sicut
dicitur ait 24 Et mittet angelos et congrega
bunt electos eius a quatuor ventis Secundo exhibere
obediencia ministraverunt electis ut hereditatem
capiant salutis Sicut dicitur heb 1 Tercio quia
parati erunt testificari quod sua iudicis iusta
est et operibus hominum convenientia quod opera ipsi angeli
cognoverunt Unde Augustinus 20 libro de civitate dei describens
cum angelis quos advocabit de summis locis
ad iudicium faciendum Et Crisostomus magis expresse
Omnes angeli cum ipso aderunt testantes ipsi

quecumque administraverunt missi ad hominum sa
lutem Tercia condicio est convenientia iudicandi
quod notatur in Tunc sedebit super sedem maiestatis
sue etc Congruum est enim quod iudica
turus iudicem cum auctoritate veniat quo ad
ponam scilicet finem et cohercendi quod no
tatur hic Tunc sedebit super sedem maiestatis sue
Sedes ista potest intelligi electi ad quos
pertinebit iudicare sicut apostoli et apostolici viri
Unde dicitur ait 19 In regeneracione cum sederit
filius hominis in sede maiestatis sue sedebitis
et vos super sedes Ista non sunt in sedes de quibus
dicitur in psalmo Quia illic sederunt sedes in iudicio
sedes super domum david Vel potest intelligi sedes
ista omnes sanctos angelorum Quia sic nunc
unus ordo dicitur thronorum quia per ipsos deus
sua iudicia in mundo exercet Ita tunc omnes
angeli erunt sedes vel thronum dei qua per
ipsos iudicium ministrabit Vel sedes ma
iestatis sue potest intelligi auctoritas regia quia
sedes regnantis est ut dicitur Bernardus in sol potestatis
ac cohercendi et exequendi scilicet ita confirmatur
in hoc quod omnes gentes ante ipsum congregabuntur
Nos simpliciter sed sic sunt ante dominum creature
ante creatorem cuius imperium contraire non potuit
Quarta condicio est iudicatorum differencia quod sequitur
Et separabit eos ab invicem sicut pastor
segregat oves ab hedis Et statuet oves
quidem a dextris hedos autem a sinistris
Ubi duplicem differenciam iudicatorum assignat
unam quantum ad eorum vitam quia boni oves
mali autem hedi vocantur Sunt enim oves
fructuose scilicet quantum ad omnia que ex eis homo
accipiunt ut lana lac fetus et pelles
Ita boni in operibus omnibus tam interioribus quam
exterioribus fructuosi fuit in mundo Et sic
hedi nullum fructum afferre possint in vita
ita et malorum vita infructuosa est et
sterilis licet deus ex ipsa eliciat multa
bona Unde Crisostomus hos vocat hedos illos
autem oves ut horum infructuositatem ostendat
illis enim fit ab hedis fructus horum autem
utilitatem multam non est ab omnibus fructus
et a lana et a fetibus eius percipitur Tercio
boni ideo per oves describuntur et mali per
hedos Omnis non per innocenciam et mansuetudine
recte illos designat quibus mansuetudine

dudicerit q dt descite a me qz mutis
ayt ii hedy at anal muctem scdu z
lasemi sara z motes libent petens
illos signat vita mceta sctibus
petorz sordes lasaniis at dna cuce
mt mala psistes motes ex supbie
appetes papieis se expoit Aliam
dram assigt i situatoe qz boi ad dex
tam mali at ad sinistra collocatur
Sic ei i bois z mal opibz dextra et
sinistra hc mo accipiu vt p dextraz
bois opis p sinistra at mala dsign
ur id ayt 6 Nesciat sinist tua qd fac
at dextra tua Ita i pmys p dextraz
salua p sinistra dapna intelligi
ur csig Beati em q dextra opa opati
st accipiet mcede suoz dextroz dex
tera regna i q regies z gla e mali p
opa sua pessia z mala sinistra cadt
i sinistra id e mesteria tormtoz Cra
pdicta du vtz csty sit iudicaturus in
fora huana gv id qd ecova at Cu
venit fi9 hois i ma s. Ad hc dd qz sic
cred pz ipliu roe pa ad illu ptz iudi
cne obsuatos l' tnsgressos legis ad
que ptict lege gde s csty i carne z
pos carnis lege erva gdit ergo
ad ipm iqntu ho ptz iudicare Ta ro
tal e Ad eud spectat iudicae cy e do
minu z ea roe e iudex qua dus sed
csty e dus buopaiau z male no
solu roe creacois sz roe redepcois
qua fcit i carne huana go 3a ro ad
h e ut boni admittant ad regnu qz
iudicium vte ad hc e ut indigni exclu
dant ut pz i sequnti pte eroy Sed
admitti ad rgnu e p mitu x sicut z
apto ianue minor at e csty ipu
ho assupty a vbo go z i fora hois debz
iudicare Funda tm ro z comu heturo
do. r p hc ptate dct ei iudicium facere
qz fi9 hois e Ro possi qa vtz os iudi
candi videbut ey diuitate dd qz sols boi
videbut ey diui tez mali at huai tez
tu i fora glosa ly pz cra visio di
vl e ps butudis vl ad paz sez budo
s sol bos appebt ut btificat mal at

uc in toto uc i pte ut btificat sed
ut expbrat go no videbt u huai tez
Peractu btificau ptines ad glaz dabi
dapnads s p malia ud potuit ptigere
ad di visiom go Se 2a ps pcius
crono Tuc dicz rex hys q a dextris
ey erut Ubi ou finalis exalacio sui
q pro poi et primu z mntbi bonoru
To supplium z deiuitu repboz i Tunc
dicz rex hs q a sinistris ey erut Et bu
qgruit tal ordo iusti uste iudicatis
inigtos ut po i coz oclis boi pmiant
ut videtes torquiu z doleat se pdidisse
ex pys sacliby glaz ad qua iustos gsi
derat pvcesse Ponet go ctra bonoz
primu pot eoz q meruerut po u ad
glaz vocan 2o d nutl gaudiau 3o p
magnitudie prmy admira 4o d admi
racoe ctificau po go vocan ad glaz
cu dr eis q a dextris erut Venite bu
dicti pris mei possidete rgnu patu
vb a gstitucoe mudi Voca ad budcti
ypt duo po qz sic p gtiaz budiccom
gseaut ita ut p glaz budiccoz vltiaz
acceptu st 2o qz illi vre buda sut
vonudi qby p bonis mut debet ecua
btitudo Et addt pris mei qz budcoe
pris celestl pmou st ad optiend glaz
i qua sine copacoe regnabt Sed
adiugit possidete sz tp hditatem
debita vn dt Cris No dt accipite s
possidete sz hditate sic fiducia bo
sit prima sic vn vt ungt debita i
Adiugit ei patu vb rgnu a gstitu
coe mudi hc e mu pscia di qui vos
elegit au gstitucoz mudi Ro gaudat
d fine mut q gstituerit i opiby mie
Esuriui ung z dedistis m madncare
ed ad lraz intellic d subvecoe corpali
Et allegorice pt intelligi d subvencoe
spualu Et miu ad svecoz ctile sex
opa mie quncora com sex defectz
qs pati pt vita huana Pr9 e ab aqo
corrupente sicut z calid ex qs causat
esuries 9 que defeci e i sicco cali Re9
defcus e ex aqo corrupete humidu et
frigidu ex qo caus sit. Cra sicus est

appetitus frigidi et humidi q̄ quez est
ifectio facta p potu 3us defectus causatur
ex carentia tecti defendentis a pluvijs et cau
matibus que e hospitalitas q̄ homez
colligit sub alico tecto unde dicit hospes
eram et collegistis me. 4us defectus causatur ex
carentia vestium cooperientium nuditatem q̄
curat vestitus pauperum Nudus nam eram et
5us defectus causatur ex distemperancia humorum
et inequalitate ex quo causatur infirmitas q̄ aliquo
modo relevatur per consolatoriam visitacionem
quia per ipsam levius fertur molestia infirmitatis
unde dicit infirmus fui et visitastis me. 6us defectus
causatur ex violencia superioris potestatis oppri
mentis q̄ conantur in carcere et sic trudere
subiectos Et hic defectus relevatur per
ostensionem compassionis propter quod adiungitur
In carcere eram et venistis ad me scilicet consolandum
et confortandum Tercio admiratur per magne
premij quod non cui dicunt Tunc respondebunt ei
iusti dicentes Domine quando te vidimus esurientem et
quasi ponitur Et bene admiratur hec dicta
etiam scilicet tabam Et hoc ut Glossa hic non di
cunt quasi diffidentes de verbis domini sed stupent
de tanta sublimatione et de maiestatis sue
magnitudine Stupent enim quod vix eis primum
totum suum bonum per quod tantam gloriam me
ruerint Innuit ideo ero 8 Non sunt condigne passiones huius
Ultimo quantum ad hoc ponitur eorum in quo de
admiratione certificantur cum dicitur Et respondens
rex dicet illis Amen dico vobis quamdiu fecistis
uni de hijs fratribus meis minimis mihi fecistis
Nota autem secundum Crisostomum hic intelligit omnes
quoscumque fideles qui sunt esurientes ac alijs de
predictis defectibus passi Et sic eos appel
lat hic fratres eos qui faciunt voluntatem patris
sui qui in celis est quos et pauperes appellat spiritu
quia 7 beati pauperes et Secundo sedm hoc punit
pravos 2o Tunc dicit et hijs qui a sinistris eius
erunt Discedite a me Ubi primo ponitur exprobracio
2o exprobracionis ratio 3o precludit excusacio
Ultimo tollitur excusacionis occasio Primo ergo ponitur
malorum exprobracio cum dicit Discedite a me
maledicti in Maledicti quod sunt per finalem
sententiam qui sunt in maledictione perstiterunt per
culpa Et quia iudicium fit sine misericordia ei qui
non facit misericordiam ideo adiungit In ignem eternum

Et ideo qui conscenserit per effectus operum so
cial debet per pena ut cum quibus quis
peccat cum hijs et torqueat Ideo addit socia
etatis Eum inimicus pater est demonio et angelis
eius De ista exprobracione loquitur Sap. Nud
stabunt cum tribunal Christi ut audiat vocem
iudicis qui ad vocem consilij obturaverunt aures
suas Eadem non loquitur deus de vocacione agi
te inquit multi tamen dissimulant multi conti
nent aures suas et dicunt Domine quis est hic sermo
Dominus inquit verbum et assumit Ite maledicti in
Secundo ponitur huius exprobracionis ratio cum addit
Esurivi et non dedistis mihi manducare et
De omissione ergo operum misericordie arguuntur
de quorum operacione superius commendatur Et
quia malicia ab illo qui pecat penitus est in dan
gnata confunditur et facta agit excusacione scriptu
ra ponitur tercium scilicet malorum excusacio cum dicit
Tunc respondebunt et ipsi dicentes Domine quando te vidimus
Ubi dicitur quidem confidentes est secundum quod dicitur origenes ex
iusti in sua visione inmorantur in vocationem
verbo inmisti at non ita per singula sed con
fuse dicunt Domine quando te vidimus esurientem et sic et
cetera quamvis enim iustorum benefacta sua relata
sunt in facie dicitur et per singula refutanda ca
humilitatis Consuetudo autem malorum hominum est culpas
suas occasione excusacionis adnullare
velle ostendere quod leves et paucas dicere et
pro grandi compendio reputare Secundo enim ut
tollatur huius excusacionis occasio Tunc inde
et illis dicens Amen dico vobis quamdiu non fecistis
bus minimis vobis conversantibus non exhibu
istis mihi misericordie opera non exhibuistis Et ista
iustissime de omissione misericordie dampnabuntur
Primo quia in omnibus minimis deservierit 2o quia ca
quod omisit levia fuit 3o quia motiva
misericordie multa de se clamabant ad praeandum
eam primum Crisostomus intuere autem quod non in uno tamen
vel in duobus sed in omnibus misericordiis deservierunt Non
enim non solum esurientem non cibaverunt sed
neque quod levius erat infirmum non visitaverunt
certe primum Unde dicit Et vide quomodo levia iniungit
Non enim dicit In carcere eram et non eripuistis me
sed non visitastis id est non venistis ad me In
esuriendo enim non preciosam mensam requirit sed
necessarium cibum certe 2m adiungit autem
Crisostomus Omnia sufficiencia sunt ad penam

po qd' faciunt petiol pauo n cat ro
iusticia eis q petebz paup n cat 3o gpu
lsio nae ho eni erat 2o desid'm gmi
ssiois rgm n erat qd' gmisit 7o digo
eis q acciperet deus ei cat q p paupes
acciperet 6o habundacia honor qua
dignus e ab hoibz accipe 11o insticia ac
cepol qz ex suis a nob accipit Vz gt
h oia hoies p auaricia excerent Ge
3 ps p'ilus ero In q po discrepacia
iudicandor eu dt Et ibi hy i simpli
citr iusti ac i vita etna Non ez in
petis e dux dia cuiusd' negocia que
gstituit peta omissios sa i neglige
facie qd ho dz facie Alia affirmatia q
gstituit peta comissios q gsistit i au
dendo facie q ho no dz pficere De p
redarguit insti i puti eno 2 p pro
simaz simplicr meruit Gi i ut dt Gg
11 mor tata pea imulcta q i no de
disse gmicat qua pea ferendi e q
gmiserit abstulisse aliena Queret aliq
Vtr peto mozli debeat pea etna Vide
q no qz pea dz rude clpe sz clpa sunt
tpalis 2 transitoria go 2 pea dz ce tpal
2 tnsitoria Contrarium pz ex textu dd' q
peto mozli debe pea etna Pz ulua
roe po iudex iustus q gsidit qo corde
2 q volute delictu gmitt no tm gsi
derat i puniendo opus i qo e petatum
qtu ad mete 2 volu tes peccatis Vbi
go rpit i volute petum sp dz punire
si sp inueniat desorme volu tes sit effectu
opis tnseuntis sit pmanens Et qz ita e
i quolz q morit i mozli peto io sp
debe supplicium etnum Et h rio e Greg
23 mor dicens Ad distriti iudic iusticia
ptz ut nunqz careant supplio qui nunqz
i hac vita nunqz volut carere peto 2o pz
qz qto maius bonum a deo id qd' ipi pfert
sine ppr qd' ipe deserit tanto ei maior
iniuria irrogatur Omne aut qd' e vl' ee
pt creatum i infinitum minus e ipo deo
Ei go ppr ete bonum ipe deus deserit infi
nita b' sit iniuria a deserente Talis aut
iniuria etna punir dz Et h rao e aux
tor d' fide 2 legibz 3o pz sic Morbus e

qdam causa p casu aut tnsitt cpis sequitur
aliqu morbus ppetua In eodem go statu in
quo ho iuenit i suo morte ppetuo dz
durare Ei go inuenit cu peto mozli
i morte i ppetuum durat petum eius sz no
dz ce dedecus peti sine decore iustice go i
ppetuum debet puniri Sta i oz i sumat
Ecce In quocuqz loco cecidit lignum siu
ad aqlonem siue ad austrum i' erit Id e i quacuqz
statu ho moziens fuit siu ad aqlone
peti vbi e frigiditas gracie siu ad austru
iustice v' e feruor caritatis Vn erit etia ibi
hy i simplr eternum iusti i vita etna Amen

Feria tercia post iudica

Cum intraret ihc in iherusalem gmo
ta e vniusa ciuitas dicens quis e
hic ait 2 Videns sic ee qz subito
aliquis d' quo n cat sonus inctio cum
comitiua aliqua igreditur ciuitatem Vo
eius fama diuulgatur i pplo cu quadam
admiracoe 2o si aliq noui accidat p
eius ingressum qd' vi' ptendere aliqd' doni
fama pdicta gfirmat 3o si aliqui sit q d'
h' doleat eoz inuidia suscitatur Et h ot
mathei i puti eno gcurrisse ad igre
ssu ipsius q in ihrlm intrauit quia sedens sup
asina dixit Cu intrasset In q eno ont
Vo q iste magnifice diuulgatur In pmo
2o q diuulgata gfirmat i Cunttit ihc i tep
3o q ex hoc phariseorum inuidia suscitatur cum
subiungitur Viderunt aut pncipes Vo go n isti
magnifice diuulgatur In q diuulgacoe ta
garie e ont scz gmocoez interrogaciez 2
plebis gfessioz Commocoez qde cu dt Cu
intrasset ihc in iherusalem sp cu gcomitiua ma
gna 2 frequenta pplor Commota e vniu
sa ciuitas s mirans frequenta 2 nesciens
iusti m ac vite ignorans Nec mir si
gmouetur sed' q dt Cris sr ait qz vide
bat rex mirabile s hoies ei deum laudari
Ita q u' ipi q laudabat sciebat qd
laudaret sz spus scs subito ingressus in
eos vitam vba fundebat Sed intro
gacio q ex admiracoe gsurgit cu dicunt
Quis e hic Consuet n aliqs admirans subito
magnificencias aliqz interrogare qd sit ut p
hoc gcedat vn sit i eo tanta virtus qua

tanta magnificentias intrat Unde in ipso
in prima specie angelorum sive bonorum
sive malorum hanc interrogationem conformiter ait
dicens Quis est iste rex glorie Deinde additur plebis
confessio cum dicitur populus autem dicebat hic est ihesus
a nazareth propheta Divina sapientia sic voluit
hominibus se manifestare ut in ea cognita non
possit ascribi sapientie humane Et ideo elegit
infima mundi et ignobilia ut quasi factum
est in confitendo ipsum filium esse deum. Et
ideo suam magnificentiam non voluit divulgare
nisi per voces plebis et pueri minoris Ne si per
maiores hoc fieret videretur humana sapientia divine
sapientie magnificentiam accepisse contulisse Unde hieronymus
sic hoc verbo dicens vel abiectioribus interrogantibus
vilis plebicula confitetur hic est ihesus propheta a
nazareth A minoribus incepit confessio ut per
veniat ad maiores Et dicunt eum prophetam
quem sicut moyses premisit qui dixit prophetam
similem mei suscitabit vobis deus Addit autem a
nazareth galilee quia in ea receptus est et educatus
eius verbum congruit sibi ut flos campi et in loco
florum carperet Non est sine causa dicit hic rabanus
introitus iste quando hic ponitur in ierusalem fuit ante
quinque dies pasce iudeorum Ex quo accipitur
concordia non solum in verbis sed etiam in rebus novi
et veteris testamenti et in temporibus Decima enim die
mensis primi agnus qui in pasca immolaretur
domum introducitur missus est christus et duo decima
die eiusdem mensis civitatem intravit et per quinque
dies immolatus est sicut ibidem xv die agnus
immolabatur ad vesperam Secundum 2a pars principalis
Et intravit ihesus in templum In qua divulgata
eius magnificentia confirmatur Et hoc tribus modis
primo quia avaritiam sacerdotum detestatur
secundo quia zelo domus divine inflamatur
tertio quia mirabilia operatur Et accessit ad
De primo dicit Et intravit ihesus in templum dei Nam
excellentia magnificentie et sententiam divulgata
per aliquo confirmatur qui apparet in eius operibus
quia prava opera detestatur zelo iustitie inflammatur et mirabilia operatur Primo ergo confirmatur eius
magnificentia quia avaritias detestatur unde dicit
Et intravit ihesus in templum dei eiciebat omnes
vendentes et ementes et cetera Ad huius perfectionem evidentiam sciendum est quod preceptum legis moysi
erat ut offerrentur animalia diversa secundum

diversitatem offerentium et causarum Aliqui vero de
longinquo venientes ad templum domini secum
non poterant portare animalia Aliqui etiam venientes tunc non habebant unde emerent Unde
sacerdotes commoti avaritia excogitaverunt
ut animalia venderentur in templo vel in porticu
templi et recepta animalia ab offerentibus
vendebant sacerdotes ipsis qui ea vendiderant
habebant ut iterum offerri posset ab ea
ementibus Istos ergo inveniens christus in templo
avaritiam detestans sacerdotum eiciebat de
templo vendentes et ementes Plerique quia aliqui
de venientibus non habebant tunc unde emerent
posuerunt sacerdotes nummularios qui prestarent
non habentibus Ita tamen quia usuras a fratribus
suis non poterant accipere reperiunt pro ea
cum pecunia sua ipsi nummulariis emolimentum in rebus acquirant ut uvas frugum pomorum
Item eo magis columbas Et hanc etiam
avaritiam christus detestans mensas nummulariorum et cathedras vendentium columbas
evertit Nunc est etiam hic aliquid morale et aliquid
allegoricum ac considerandum Morale quod est quod
christus ingrediens ierusalem primo venit ad templum
Dans nobis exemplum secundum bedam ut quotiens
ierusalem domum dei primo ingrediamur demum
deportemur Cum constituit christus sicut ait deus
hic erat ipsum bonum filius ut ad domum patris
curreret et illi honorem redderet et tu imitator christi factus cum aliquam ingrederis civitatem
primum ad ecclesiam recurre Beda morale est ut
caveamus quod in templo dei agamus quia si christus
expulit illos qui ea que aliquo modo licita erant
et ad templum pertinebant faciebant propter aliquem
defectum quia sic erat aliqua terrena negotiatione multo magis eos expellendos iudicatur est
de ecclesia qui prava et nociva operantur et consiliantur
in ea Unde Augustinus Eiciebat eos qui ad immolationes venerant et qui vendebant que opus
habebant homines in sacrificiis illius temporis Quid si
ibi ebriosos inveniret si negotiationes domus non domum
sanctam domum dei non potatorum domum fieri Allegoricum autem est quia sicut tunc dominus ipsum consurgebat ex avaritia sacerdotum ita et nunc ex
platorum malitia ipsa deprimatur Unde dicit
Crisostomus super matheum Sicut videns ipsum desolatum
sive destructum cognoscas quia sacerdotium non est sanctum

Tm qd' ee e allegoricu e q sic tunc
indicat' ob vende et emt' i templo
eiciedo d'rponta ut omes symoniacos
ab ecca sta honoribus et buficys indicat
ee puados To 9fima' magnificu'
qr zelo domus dine iflamat' ei subdi'
Et dixit eis Scptu e domus mea domus
oro vocabit' ut pu et so et di Recordati st
vo disci' qr scptu e zelo do t comedit me
zelus u iustic' sp detesta' opa q inqui'
agit' et qr iqremes e ut i loco oro'
negocia sctaria exceant' i quo e timul
tus inquetatus oracuis so animatus xpc
zelo iustic' dt Domus sua no negocys
sz oroibus dputata pu Aug i ca Neo
i oatorio aliquagat u ad qd' fcm e vnd
et nomc accepit Et qui i ligio ecca
stica no ordiat' ad lucz tpale sz ad
spuale so q de religoe luc' tpalia
secta' fur e et latro Et si hc i eccle'
fiat domus oro' fit spelunca latronu
xpc qd dt vos u fecistis illaz speluncaz
latronu To 9fima' magnificentia cusa
qr mirabilia opat' cu dt Et accesserut
ad eu ceci et claudi et sanat' eos Non
cu solu' verbis sz et factis mirabilibus eius
magnificencia approbanda erat Et'd' ei sed'
pig turbe vbis clabat xc factis oui'
Notat' at duo aduiteda sc pm quia
ceci et claudi sanat' i teplo ex quo sz
Remigius sit' q no u in ecca homes
sanari pnt cui data e ptas ligadi
et solvedi Tm moale e q ceci no sa
nant' i teplo u pus expulsis vendi
toribus et eptoribus ac nummulariis ex
quo sit' q hy grac et vicis nec recepe
mcet' u expulsis pus negocys et affe
ctibus grarz ipedientibus qr naali ordie
pus e expulsio cpe q ifusio grac
hnic moali ti 9sot dio d Caluma
toribus vtuts pou eas xc oui' ut i hys
facta corlui' melius fiat i ill' spua'
s p gras Sez et vo pnal Vides at
pncipes sacdotu et scbe mirabilia q
u oui' q ex no opibus ividoz psidia
sitat' vbi po oui' ividedi mat' So
ividoz audacia 3o no ividedi ra'

9gtua Nouet 9o crucia ividedi mat'
dt Vides at pncipes sacdotu et scbe
mirabilia q fet et pueros clamtes et i
teplo dutes Osana fio dd Indigti
st Sic u videmus aliinas si modicu
fuerit obliqte accepto sup se gravior
pondie aplius obliqu Sic et pnoru
cor p ividia obliqu si alicuius boni vi
opa et fama iultiplicari 9spexit ad
indignatoem 9ut' rancor et vu cogi
debut unde acept mat' p renovade
Vsi u mirabilibus et audit pueros clam
tibus nos indignu debut sz admirari
Et qui ividia q no pt tolle bo yr
q nasci' et audacia prupit 9 eu om
ividiz So sc' ividoz audacia ei dt Et
dixit Audis qd isti dicut Et bu hc au
dacia e pm s reprehdie qr paciut'
pueros voces audire Ecca u no po
tuit opa redarguere So no dicut Cid
e hc qd' facis sanado cecos et claudos
Ez tm dicut sic d So et cid' sigm ondis
nobis q h facis s expellendo idigte de
teplo et audis qd isti dicut vt h poit'
Tcnde poit' no ividedi ro 9gtua
vo aduitenda e Et aqui legis ro ividia
mitigat' p rom 9gtua sz melius p
subtractoz 9 boni yr qd ividia
nasci' vel p absentacoz psoe cui ivi
det' Et hc dup' remedio vtit' xpc
ut sanet ividia psidoz po p tpata
rusioz 2o p yuz absentacoz cu addit
Et ill' relict abyt foras Nouet ergo
tpata vo rusioz dt Ihc at dixit eis
Nonne scptu e i ps 8 Ex oe ifancu
et lactacu pfecisti laude Et attede
d s q phico dt qr xc rusioz tpat No
dixit bn faciut pui q mi testiom p
hibet hc u nnci ab eo audire cupie
bat ut dicut eu appetitoz laudis Nc
dt male faciut pui pcte igrace et
etati Ez vba etia pst q ex testiomo
scpiurar laude pucioz firmaret Ac si
dicet si Ecce sic ayt Nuq mea culpa
e q ai tot istos anos laus mi debi
pdita e Et poito q videat disstare
sr clamacde pnoz Nc mir si pucos

tectes hic voluit miraclo[rum] suo[rum] puceos
dicos no[n] soliditate s[ed] i[n]uocatia[m] [et] s[u]p[er]flu[a]te
Cu[m] d[e] etiu[m] dixit Eunte eos venire ad me
qui ipo[rum] e[st] r[egnu]m ce[lorum] Ultio a[ute]m[?] occasi
one i[n]uidie p[ro] ip[s]a[m] absentauit se vn[de] s[e]q[ui]t[u]r
Et relictis ill[is] abijt foras ex ciuitate i[n] be
thaniam ibiq[ue] ma[n]sit [et] docebat eos de r[egno]
dei Et h[oc] e[st] q[uo]d d[icit] Cris[ostomus] s[ic] a[i]t Malum
ho[mi]n[e]m melius locu[m] dado q[uam] a[li]q[ui]s vincere q[uam]
videt Et[iam] mali[ti]a no[n] i[n]st[ru]itur s[er]monib[us]
s[ed] exacerbatur Et io d[omin]us recedens opesce[re] stu
duit e[os] videndo no[n] opesc[er]ent Et io ill[is]
relictis abijt foras s[cilicet] de ci[uitate] ex q[ua] exiuit
Ubi no[tandum] h[oc] q[uo]d in xc[ist]ate pau[per]t[ati]s fuit
[et] ita nulli e[st] adulatus ut i[n] maxi[m]a vrbe
nullum hospite[m] q[ui] eu[m] colligeret i[n]ueniret
s[ed] in vico paruulo q[ui] vocabatur bethania apt
lazarum [et] eius sorores habitabat Et io addit[ur]
ex ciuitate i[n] bethania ma[n]sit In q[uo] i[n]mit[atur]
eo[rum] s[er]uo[rum] vitam no[n] e[st] gaudere vbi epule
h[abun]dant s[ed] vbi sanctitas floret Et q[uonia]m c[on]
v[er]satio ad i[n]t[er]iora[m] p[ro]ficiebat salute[m] Ideo
a doctri[n]a no[n] cessabat p[ro]pt[er] q[uo]d addit[ur] Et do
cebat eos de r[egn]o dei vt intelligere[n]t no[n]
p[ro]pt[er] ne[cessi]tate[m] corporis ip[su]m exisse de
ciuitate s[ed] p[ro]pt[er] vtilitate[m] sp[irit]us ut q[uam] doctri[n]a
no[n] recipiebat[ur] i[n] ciuitate a scribis [et] sac[er]
dotib[us] in paruo vico caperet[ur] a simplicib[us]
Cu[m] doctri[n]a sua ip[s]e g[er]eret &c. **s[e]c[un]d[u]m qu[od]**

HAccesserunt ad ih[esu]m **e[t] i[n]uot[?]**
scribe [et] pharisei dicentes mag[iste]r vo
lum[us] a signum vide[re] Math[ei] 12
Uidem[us] i[n] effectib[us] n[atur]ae eleos p[ro]cedere fru
ctus q[ua]lis e[st] dispositio i[n] radice vt si ra
dix disposita sit ad fructus dulces affe
rendu[m] arbor eodem fructificat Et sit[er]
si amara sit dispositio i[n] ea amaros fructus
efficiet Et sic e[st] in naturalib[us] sic e[st] i[n] moralib[us]
Et sic io s[ecundu]m d[i]u[er]sitate[m] i[n] corde q[uo]d e[st] radix
humanar[um] op[er]acionu[m] s[ecundu]m d[i]u[er]sis op[er]acionu[m]
Est adu[er]tendu[m] q[uod] si i[n]firmitas radicis est
medicabilis [et] te corrigi[tur] p[er] i[n]missio[n]em aq[ua]r[um]
liq[uo]r[um] p[er] fouea[m] arbor i[n] s[ur]gere si ar[bor] e[st]
durabil[is] [et] ultio i[m]mutabil[is] tu[n]c succiditur
Cu[m] o[mn]ides tot salo[n] i[n] p[ri]ma c[ir]ca[?] ad
scribar[um] [et] pharise[orum] mali[ti]as co[n]gruda cu[m]
d[icitu]r Accesserunt &c. Sup[er]bia eni[m] e[st] tamq[uam]

mala radix no[n] c[on]side[r]ans suam i[n]digte[?]
[et] io s[em]p[er] alta petit Cuncti vo[luntas] humil[ita]t[is] tamq[uam]
bona radix s[em]p[er] p[ro]ponet humilia D[omi]na vo[?]
iusticia tamq[uam] eq[ui]ta stat[er]a s[em]p[er] retribuet iustitiam
Et io i[n] p[ri]ma c[ir]ca 3m ist effectus ex t[ri]plici
radice p[ro]cedes describ[itur] Post i[n] c[ir]cu[?]
p[ri]mo effectu[m] sup[er]bie alta petet In 2o
effectu humilitatis extra vtilia p[ro]ponet i[bi] Cu[m]
ras at Dna[?] 3o effectu iustitie equalit[er]
p[ro] meritis retribuet i[bi] Cu[m] at i[n]mu[n]dus sp[irit]us ex[ierit]
Ponet ergo c[ir]ca p[ri]m[u]m effectu[m] sup[er]bie alta
petentis dicit Accesserunt ad ih[esu]m scribe et
pharisei No[n] studio addiscendi s[ed] a[n]i[m]o tempta[n]di
Et q[uia] sup[er]bia a[li]quos i[n]mos fallacie
annexos h[abe]t ut q[uo]d possit opti[n]e[re] q[uo]d
cupit Ideo dicu[n]t mag[iste]r No[n] q[ui] velit ce[?]
discipuli s[ed] q[uia] putant adulac[i]o[n]e posse
illaq[ue]are[?] Volum[us] a te signum videre no[n]
q[uo]d[cumque] s[ed] de celo sic ait 8[?] po[?] Ac si
dicant ea q[ue] a te vidim[us] hactenus no[n] s[un]t
celestia s[ed] rogam[us] ut facias aliq[uo]d
signum de celo Ut i[n] more helie ig
ne[m] de celo descendere facias Vel i[n] si[mi]li[tudi]ne
Samuel[is] estiuo t[em]p[or]e audi[ri] tonitru[m] et
fulgura chorusca[re] Sed h[oc] io fecerunt
ut d[e] ill[o] calu[m]niari posset [et] eleos coct
auari seruete passio[n]es [et] cae aer[is] att[ri]
buere [et] n[on] d[omi]no Non i[n]sup[er] e[st] q[uod] s[em]p[er]
s[ecundu]m n[atur]ae fuit iudeis signu[m] petere P[ro]pt[er] q[uo]d
[et] ap[osto]l[u]s eo[rum] c[on]suetudi[n]e[m] quicqu[a]m d[icit]
Iudei signa petu[n]t In h[oc] g[ener]e q[uod] h[i] signu[m]
petu[n]t no[n] male faciu[n]t si bono a[n]i[m]o
petere[n]t Sed dicit male petu[n]t p[ro]p[ter] q[uo]d
eo[rum] peti[ti]o s[ed] q[uod] d[icit] Cris[ostomus] adulac[i]one et
irrisione ac mali[ti]a i[n]sidiate plena
e[st] 2o q[uod] no[n] p[ro]cedit ex humilitatis fonte
s[ed] ex radice sup[er]bie p[ro]pt[er] q[uo]d alta pet[unt]
[et] io no[n] sufficiu[n]t ei signa q[ue] c[ri]st[us] op[er]at[us]
i[n] t[er]ra sanando [et] sanando i[n]f[ir]mos s[ed] n[ihi]l[?]
s[ed] petu[n]t signu[m] de celo Secu[n]da pars
p[ri]ncipalis c[ir]ca Cu[m] aute[m] ait ill[is] Generatio
mala &c. Ubi po[nitur] effectus humilitatis extra
vtilia p[ro]pon[it] Et q[uonia]m 3 d[i]u[er]sa[?] c[ir]ca
i[n] eis de q[uo] loq[ue]batur s[ecundu]m s[er]uatio[n]es i[n] ei[us] c[on]grua[?]
sup[er]bie i[n] petendo [et] i[n]gratitudi[n]is i[n] no[n]
c[on]fessio[n]e b[e]n[e]fi[cio]rum Ideo h[oc] t[ri]a fac[it] P[ri]mo
i[n]dignatu[r] eo[rum] s[er]uatori d[icen]s Generatio ma-

Rº dat exm hulit eoꝝ petitoi . Et sigm
no dab . Rº gmnat simplem eoꝝ tnsgre
ssioi cu addt vi nini te . Indignatio ergo
cristi scribaꝝ et phariseoꝝ sitatoi dt . Gnaº
mala et adultera signum querit . Mala in
legis ō date tnsgressioe . Adultā i ōmi
vi deserede . Sic n mlr ēlinquēs viru
sum et adherens alti ē adultera . Ita ptiq
iudeoꝝ vel di cultu ēlinquēs et p ydola
triā defluēs ad fleoꝝ dōꝝ cultum a adul
terā gnaº fuit . Nō ḡ c̄st ep qm iudei
xº gnttabant eis maifeste iudebat
Cu at adulatoie eid loqbāt idigbāt
et gnttabat cristo demum ex hoc ep no
erat subiectus aīam istaꝝ passiom scz
ut n timoys ut adulacoib . Non em
sbiectus erat adulaci ut ex ipa mol
lēcie atrahet ad gsenciēdu adulatib
In gnoys et timoys cē no ēbalat ē
minaq iudebat oñs se no hoc passiōib
tnbai . Rº dat exm hulit eoꝝ simplie
petitoi d . Et signm no dabit ei n signm
yone ꝓphe vn Beda . Signum eis ēbnt
no d ēeº qd idigni erat vidē sed de
ꝓfundo infin signm scz morti cel non
diutº passioes no gtfiol . Et ḡ ep Sabaoy
dt dnsat at spm suu signm d ēeº dedt
qbꝫ pns i mote ēne bīmis gloriaꝫ
figāt ondāt . pqª vēert i celu solena
tn ondt . Est at hoc signm sicut fuit
yonas i vētre ceti tbꝫ diebꝫ et tribꝫ
noctibꝫ . Ita eit fis hoi i corde tre tbꝫ
diebꝫ et tbꝫ noctibꝫ . Jonas n deuoatꝫ
a pisce fuit i eius ventre tbꝫ diebꝫ et
tbꝫ noctibꝫ . Sc et cristus i sepulcro accipie
p synodochen totu p pte ut die veneris
cu sua nocte pcedeti . die sabbti totu
cu sua nocte pcedti . diei vō dnice pte
cu sua nocte pcedeti . Rº gmnat simpli
cm eoꝝ tnsgressioi cu dt vi niniuite
surget i iudiº . Ad cuius emdē ēaꝫ . Sciend
eꝫ dmpx ē remedm ḡ pctm . Vnu ē
beficiu pnie ḡ ca gmissu . Rm ē bnfi
cm doctinalis sapie ḡ ca gmittendu
ut p pniaꝫ pctm deleat . p sapiam
vō pctm euitet . Cristꝫ at doctina sua
sic diffundebat iudeis ut pniaꝫ pdicaret
sic p̄z i pncº eiuꝰ ꝫ agit et agr . et sapiaꝫ
doceret . Sz d istoꝝ bnficioꝝ vtrq iugti
pniaꝫ agē gtepsert . et sapie no acco
modauerut auditu . Et ideo sic ingti
dnr redargmit et ꝫ simpliciu tnsgssi
om eoꝝ gmitt . Pm e p̄r ingtitudē
pnie pdicate cu dt vi nini te surget
i iudiº . Niniuite n pq exitu ione de
vetre pisces hnt gsecuti st vtilitate
q pdicate ipo ad pniaꝫ guisi st a
via sua mala . Judi at no pq x i surrexit
reoꝫ . Vi go nini te surget i iudi . oc
vinoꝝ et minoꝝ cu gnacoe ista et
gdepnabt ea . No qd pptate iudicat
s gpatoe melioꝝ facti q se ipi pdi
cante iona guisi st . Et hoc e qd dt qa
pniaꝫ egut ad pdicaoe ione . Judi aute
nolebat pniaꝫ agē xo pdicate q tn
maior ēe iona et cel ipe via pnie
plq patebat . Vn sē . Et ecce plꝰ q io
na hic . Et s seo et Bedā hnt i pnti e adō
bu loci ut itelligat hic i . i pnciau e
aliquis maior q yonas . Et hu dan e
q vi niniuite gdepnabt iudeos gpaoe
melioꝝ facti . q ipe tm tbꝫ diebꝫ
pdicat et isti crediderut . Judi at i ipm
credē noluert q tbꝫ ānis pdicat . et
doctina suaꝫ signis et pdigys gfirmat qd
yonas no fet . Non cel q iudiciu ad pns
e tbꝫ mos . Pm e ex secuco sublacois
sue et istud datu e xº hoi . D qº dem e
no i pat omē iudiciu dedt filio . Vl illd
Dedt ei pptate iudiciu facē q filius hois e .
Rm e iudiciu appbacois et hoc datu est
aplis et apliis vn . s . D qº dem e Sedebt
sr sedes xii iudica xii tbꝫ isrl agit 19
Rm e iudiciu gpatois sic qu aliqs gpa
toe alteriꝰ iudicat tal ul tal . et hic iudiciu
gpetit om melius agēti . D qº hic dicit
Vi nini te . Rm iudiciu e p̄r ingtitudinē
sapie dnolgate cu dt . Regina austri s
pa regina ipa d oriente veniens reliqt
regnum aspecis tnsiuit viaꝫ multaꝫ fet
expēsas multas sc pncul exposuit ut po
sset puenire et audire sapiaꝫ salois . Et qa
tā studiosa fuit ut vm hoiez audiret
cu qº d herbis et plantis sapier confitē

poss. surget i iudicio cu generacōe ista q̄ sapiā; no hois tm̄ s; di hois .non sapiūt ēterna s; celeste; no loge distat doctor s; intē eos gnsantes 2 castella ac vicu̇los pābulātes audire no volūt Et hc ē qd dt Regina aust̄ surget i iudicio cu generacōe ista 2 gdenabit eā q veit de finib tre audire sapiā; salomo Et ecce plusq̄ salomon hic Scd̄a pte pui Cum inmūdus spūs rc̄ q voīt effcs iustic eqūa y nūl retribuent huic ofiūm acci gsonat Glo sr hunc locu dicens vos no estis silēs iuinicis regie austri q me pdicante pniā no petuistis 2 me docēte sapiā no didicistis Ge est silēs hoi a q dyaq exclusus itm i eu igrdr ppt demen ingrtitudis In hac pte ont dupex; effcm iustic eq̄r i ebnet hō pmicte ingrtu dr benfcys a demōib molestari ... dt Cu inmūdus spūs exierit 2o iudeis hoib credētib xm de tpalib sollicitari i addr eo loq Cuīu ad pim pot pō sollicitudie; spūum malignoz i inquieui ... dt Cu inmūdus spūs 2o subtilitate; i decipie ... addt Tūc ait reūtar 3o ipoz pūsitate i possideo ... Et ingssi hāl Pones go sollicitu nes i inqreno dt Cu inmūdus spūs exierit ab hoie abulat p loca arida qrit requiem 2 no iuet Inmūdus spūs dr q mentes mudas inqnat 2 inquinatas gnius continuat Iste exit ab hoie qn p veram pniā macule petoz expellit s; tunc abulat scz cūeundo 2 qrendo q̄ denocet Et ablare ev p loca arida 2r pt expom ... s; Remig ut p loca arida intelligat corda gentilu ab oi humore salutiferi aque hc ē scte scripture 2 spualiu bonoz ... a spu alienā q no potuit dyaq i cordib gentilu ppetua reqe iuenire qa xo aparente p fide expulsus ē Alio expo s; Raba ut p loca arida intelligat mentes xpiane q a mollicie fluxus mdi aliene st Et has mtes dyaq explorās cīrcuit ut suos i gressus figat p aliquas suggestioes s; reqe; non iuet q ipi dyaq aditu p gssus n pbent

Allegorice at sr Remig sr illud expon hunc passu ut h p loca arida itelligant ous gentes pt iudeos 2o po subtilitas i decipie ... addr Tunc dt Reūtar i domu mea vn exiui Et h passus pt expom lrar dicēs eē d iudeis sic 2 esset adūsit hor mqt cit 2 gna ... h passio Naz ab ipis iudeis p legis susceptoz inmūdus spūs exiuit. s; ppt eiusdem legis trāsgressioe dyaq ad ipos ē reūsus tāq ad domu q pius habitauat Et veniens iuēit ea vacuāte ab opib bois scoz ceimonoz mudata 2 silatas opacōib p ypocisim ornata Alio expo qua moralit d vnoq; hoie q agit pniā 2 post relabit i petm q; dyaq tamq domu sua pore repet dt Reūtar i do m v ex Mea qdē fuit 2 hitaui i ea pcto dnate Exiui at ab ea petā expulsus Ad qua veniens si iuet ea vacuante a bois opib p negligenciam scopis mudata p pniā eī pctes scz q quedā scope expulsie viciorū ornata silat vtutib Tunc vadit p sollicitus instigatoz 2 assumit alios spūs neqores se i septe vicia opposita septe vtutib 2 adit sr sta hmai sp ... septe silacōes ptendētes spē; scitat ad coopiendu ingt Et intrātes i possidēo 2 ingssi hitat i sr i mete hoi dyao ... i petm gsenciet Et fiunt nouissima hois illius peyora pōrib. q difficilior est pca petoz poster sic 2 culpa gnior roe ingratitudis dueretr Nunc ad eundē ... hic q dt Et assumit a alios spūs neqores se ... a dea s sra a st spūs neq q agit fuit neqores p alios malos ad instar Spūs u bonus hīc domu ... sr sapiēs cui oppoit malus spūs isipiencie. q peyor fit si adiungat ... silacio sapie Spūs bonus ē spūs itellectus cui oppo malus spūs stultie. q peyor fit si adiungat silacio disciplīe Spūs bonus spūs ē gsilu cui oppo malus spūs iprudencie. q peyor fit si adiungat silacio pdencie Spūs bonus spūs ē fortitudis

Cu oppo spe recalle et z magistrie q peyor sit si adda fim silacio V bonus spitus e spe sac cu oppo malus spe ignorat. z h peyor effia si sibi adiugat silacio agitoris vitiis. G bonus spe e pietatis cu opp spe ipietatis. qui peyor effia si b adiugat silacio clenoe A bonus spe e tiior dni cu oppo spiritus temeritatis. q peyor effia si adiugit dolus ficte religiois. Vptie go dt Et fiut nouissima hois illius peiora prioribus. qa si labat in priora peta sp p silacioz suas iniqtates mit palliare. z timedo sibi aquas spes hoc vite cu hunc cu cursu fuet aqs. Vel ho q relabit i petm sit i peyoi statu cu eet priusque sq aunqz agat pniaz Et vi cp no qa potuit ee pno i mltis petis mortalibus cu ta spi tualibus cu carnalibus. z p pacta pniaz pt cade i vnum petm qd sit leue d se go no erit ita i malo statu sic quando hebat oia i a peta sil Conuni dr in textu Et fiut nouissima hois illius peiora prioribus Ad hc e add ey qu ho recadunat sp reuetit i statu piore Ad pri ex parte iustie i se z ex pte iudicis iuste iudicatis Ex pte qde iustitie i se qa iustitia requit hc ut q offendit con plura i qbus obligatus e no offende plus pcat cu q gt paucioes obligacoes offendit Ex illo tu dissa st peta obligatus e do vna qm obligacoe ad no offendedu vlt cu obligatus e tot obligacoibus spealibus ad no offendedu qt st ei peta dissa. als no eet debitor do p qlibet peto b diss. go pcando iterato plus offendit qto plus e do obligatus Et recadunas faciendo noua offensaz addit petis p terit noua culpaz. z sic cu hc offendit q tot obligacoes qt st ei peta dissa. Ex pte ecl iudicis iuste iudicatis hoc pz. qz iustus iudex plus iputat trasgressoru plus obligato no trasgredi qm trasgressori min obligato Sz i c e pla dissa st peta plus e obligatus no trasgredi go plus b iputat si trasgredit Cu go vnus z ide ho cu lapsu i petm min effi

obligatus no trasgredi cu pcc b sue peta dissa si p dissioz coz pcat sic aplus q id ad qd fuat obligatus z per que gnus pcat Ad 2oz gnuaz pz ex dictis 2o q lez qutu ad gen z ad nu petoz possit reputari leuius eo petm tc aut ingtitudie aggrauat maius iputat Rnde ad 2m rndz hic q credunt xpm p tpalibus sollicitum Vbi po pot solluine puti cu lu xpm grenou cu dt Adhuc eo loquete id e occupato pdicacois misterio Ecce mr eius z fres foris stabant qrentes loqui ei No qde eode affectu mr z fres h respiebat qz mr audite z teritudie maternali fres at cacaua tpali cp cu audierit xpm tot mirabilia opari voluint d eius opibus glari z ex hc ptendebat se oude velle ggtos xo z ei sic cognati loqui Sz qm no dest q sit male opantes foris o adiugit Dix at ei quida no studio auctandi sed aio deiude Vn Glo dicit isidiose ad explo randu vtr spuali ope terrene pferret apt qd se nosse dissilat xo putes dicens Ecce mr t. Sz q venat face voluntate pris celestis no despiat mrez n eterpt putes sz spualia tpalibus pfeus extendit manus i eos q spe sit seqba insticiu d Ecce e mr mea z q st fres mei Cu interogatui rndz dus clamat fecat vol pris mei q i cel e ipe mus fr z mr est

Feria sexta Inuocauit

Erat dies festus iudeor z ascedit ihs n. tuas Jo v Cu videmus in regimine domus cp dus familie si sapiens e inuenz diuitie ea sine rea ordinacioe prouide defectibus pt exigit eor ilemia Hc deus q elos oo i hc mido sic possidz qm dus subditos i domo sp proidz aliqua remedia q corpales hom defectus. Naz hc pz d subvencioibus factis ficlis ysl i deserto qbus deficiete nali subsidio fruah prouidencia succurebrut p mana z aqua d petra educta z mlta alia e manifestu Et sic d fabu corlibus sp proidit aliquid remedium sic eclis defectibus mecus Ita cp aliqui p sacficia aliqui p fide primi aliqui p cicuasioz z alios modos

ta pcto originali quam actuali remedium
adveniret clemencia divina hic ē expressa-
tibꝫ remedys que divinitus promissa erant ⁊
exhibita corporalibꝫ ⁊ spiritualibꝫ defectibꝫ
deus i uno salvare uno utroque remedium
excellentissime tribuens i eius operibꝫ sanitates
animarum ⁊ corporum declarat Et qm remedio
uno cessante aliud apposuit Jo ewangelista
Johes omnibus ꝯsolatur remedium sanitatis qd per
xpm factum ē ꝯtinuo successit remedio quod
erat ante eius adventum contra ꝯsumi peti hoc
insinuat ondendo quo balneum quod ...
sanat ... status successit balneo p
qd ante eius adventum sanitas ꝯferebatur animarum
Et hc i pnti ewangelio In quo primo tal ordo
qꝫ ondit quo divina providencia hoi lapso
subvenit corporaliter ⁊ spiritualiter Primo creaturarum
operacione cum dicit Erat dies 2o creatoris sui
circumstancie ꝯdescencio infirmis cum addit Erat
autem quidam homo 3o invidorum detraccione ⁊ mal
bonum utentis cum adiungitur Erat autem sabbatum
Nazareus utitur quoque aliquibus creaturis ad aliorum
salutem aliqn hc fit p se ipsam aliqn vero
occasionaliter hc fit p malos eliciendo bonum
de malis Jo bonum deum ē aliquis eius providencia
hominum salutem operatur creaturarum operacione sua ...
ione ⁊ malorum detraccione Et attende sicut
usu quo deus utitur ope creature ad hois utilitatem
scꝫ salvacionem locacione ꝯdicionem infirmarum
disposicione ⁊ tempus creature operacione Primo ergo p
mitti salvatoris locacio cum dicitur Erat autem dies
festus iudeorum scꝫ penthecostes ⁊ ascendit ihc in ierusalem
Et hc fuit tria primo ut cum iudeis dies festos
i lege preceptos celebraret ꝯformiter lege
ut bonam non ei videatur ꝯtra 2o ut diebus
illis quibus multitudo maior ꝯveniebat ⁊ maxime
simplicium qui faciles erant ad credendum ipsos
p miracula ⁊ doctrinam attraheret 3o ut humano
mo quasi sanis cum eis p benignitatem ꝯversaretur
sic eo facilius inclinaret ad bonum Consuet
n faciliter ... multum prodest ut aliquis
ad aliquid inclinetur ... Jo dicitur cum aliis
in ierusalem ꝯscendit Scdo describitur locus i quo fit
sanitas insistio creature cum dicitur Est autem
in ierosolimis probatica piscina que cognominatur hebraice
Bethsaida Scdm quosdam ...
ē quedam collectio aquarum que dicebatur piscina

q ad hc deserviebat ut corpora pecudum offerenda
i sacrificio abluerentur Jo vocatur probatica i pecualis
qꝫ id ē probaton i greco quod pecus sive ovis
i latino habebat autem circa se v porticus porticum
Scdo 3o infirmorum ꝯdicio cum addit In his
iacebat multitudo magna languencium cecorum
claudorum aridorum expectancium aque motum Et
in hc duplex disposicio ipsorum ondit Vna cor
poralis que ꝯsistit i defectu luminis visualis
⁊ h cecorum vel i defectu virtutis motive ⁊ h
ē claudorum vel i defectu humidi vitalis ⁊ h
aridorum Alia scdo mentalis que ꝯsistit i ...
desiderio recipiende sanitatis Jo dicit Expectancium
aque motum Nullus n ē ita paciens qui non de
sideret recuperare sanitatem Et io mentalis ꝯdicio
eius paciens ē desiderium sanitatis Scdo ...
scꝫ creaturarum salutaris operacio cum dicit Angelus
dni scdm tempus descendebat i piscinam ⁊ move
batur aqua ⁊ qui prior descendebat i piscinam post
mocionem aque sanus fiebat a quacumque detinebatur
infirmitate Ubi sanitas ex aqua p operacione
unius creature huius deus effectum sanitatis
humane operatur corporaliter ut patet p illum qui
ad locum aque i natatoria siloe visum
recepit Aliquando autem p ꝯcursum plurium
operacionum creaturarum ⁊ hc mo ē ꝓposito
qꝫ ꝯcurrit hic opus angeli descendentis primo
... aque ⁊ descensus infirmi Et hc ꝯveniens
fuit ē ut qꝫ ho ex corporali ⁊ spirituali natura
ꝯpositus ē eius sanitas p opus creature
spiritualis scꝫ angeli ⁊ corporalis scꝫ aque causaretur
Scdo qꝫ ... hois ē libere agere qui ...
agit ut ho io ꝯcurrit agentem eius operacio
cum predictis ut scꝫ ipse descendit i piscinam
Scdo ꝯtra ... Un habebat aqua ita ut
mota ab angelo sanaret infirmitates corporales
Dicit qꝫ habuit hc signatur i figuram quod ...
sanitatem spiritualem p aquam baptismalem ...
Sic n non devenitur ad opera difficilia
faciliter peragenda nisi ex aliquibus assuefactione p
quia operacio redditur ꝓmptior ... Consue
tudo n ē altera natura ad credendum autem ea que st
supra humanam racionem ho non facile inclinatur nisi
ex aliquibus visibilibus assuefactus Et autem ho credat
passionem baptismi omnia peccata dimitti ꝯdescendit
dictum ... io fuit quibus homines
assuefierent ad credendum posse fieri ꝯsiderant quod

aq recipiebat virtutem corporis sanctificandi per descensum angeli. ex quo figurabatur sacramentum baptismi. Circa sic hic prima aqua relicta non sanat sed descendente angelo in eam. Ita non sola aqua sufficit ad baptismum sed assistentia spiritus sancti. Et sicut hic recepit ipsa descensus infirmi in aquam per se ipsum vel per immissionem alterius. Ita in baptismo requiritur consensus fidei proprie in adulto vel parentum patrinorum in parvulo baptizando. Hec ex intentione Crisostomi. Moraliter Accedendo ad hanc materiam id est per inspirationem visitationem animam invenit piscina probatica in medicinalis prima in qua lavanda est anima que se ipsam vel officio. Et lavabatur in bestiarum corpora in sacrificio offerenda. Et hic hec quinque porticus per quos intelliguntur quinque sensus. In quibus iacet multitudo languentium per defectum operacionum que a quinque sensibus egrediuntur. Et ista multitudo vel potest in tribus operacionibus per hoc quod vitatur a passionibus ut ab ira avaricia et concupiscentia et hii dicuntur languidi. Vel potest per ignorantiam virtutis in operando et isti dicuntur ceci. Vel potest per defectum rectitudinis in intentione et hii dicuntur claudi. Circa sic claudus per defectum virtutis motive deformiter graditur ex parte dextra et sinistra. Ita qui prima intentione opera quamvis sensuum obliquat claudus est in affectu. Vel potest in tribus operacionibus per defectum gratie qua in spiritu et isti dicuntur aridi sicut corpus caret humore gratie. Et qui nullus est qui a naturalitate non velit male agere et si male egit naturaliter inclinatur ad male actionis corporis. Sed naturalis inclinacio est ad primam declinacionem peccati. Et hoc fit in hoc quod dicit Expectantium aque motum. Ulterius quod sicut angelus anima est primam inspirationem peccatoribus quando concepta anima sit in quadam commocione per quam commotionem si anima se iungatur in primam ut perfecte conteratur confiteatur et satisfaciat sanus fit a quocumque detineatur peccato. Sed secundum Crisostomum in figura huius Angelus ad dominum vel in Christum quoniam etc.

Vel sic multitudo languentium in quinque porticibus significat multitudinem peccatorum quinque sensibus et ista dicuntur languidi ceci claudi et aridi. Languentes enim videntur qui passionibus subiacent passionibus dico ut est concupiscentia et hiis aliis non passiones sunt quedam infirmitates quibus anima languet. Ceci autem videntur quod spiritualis notitia privati sunt. Et bene talis cecitas sed languores passionum quod qualis anima subdita passionibus in virtutibus cognitione cecatur. Propter quod bene dicit Boecius de consolacione. Tu quoque si vis vera cernere lumine claro. Carpe calle gravia pelle spem fugato. Nec dolor assit nubila mens vincta regnat. Hec est ista cecitas de qua dicit propheta Supercecidit ignis et concupiscentia et avaricia et non viderunt solem iustitie clarite virtutis. Claudi sunt illi qui in suis affectibus deprivantur vel timore male humiliante vel amore male inflammante recto gressu privat. Et bene claudi secuntur languidos et cecos quod quicumque passionibus subiacet et virtutis cognitione privatur sequitur quod in affectibus obliquus sit. Sed quicumque talis est humore gratie caret. Quod adiungitur quod erat quidam aridi qui sunt gratie carebant humore quos omnes Christus per penitentiam sanat. Sed contra arguitur penitentia per confessionem primalem cum veteri contritione omnia peccata tam mortalia quam venialia delentur. Videtur quod non quia offensa est infinita ergo non debetur aliquid infinitum si debeat expellere. Circa finitum non habet potentiam sicut infinitum. Sed prima sacramentalis est finita ergo non potest expellere culpam que est infinita. Contra propheta dixi confitebor adversum me iniustitiam meam domino et tu remisisti. Preterea Magister quod in prima sacramenti ad quam concurrit confessio contritio et absolucio omnia peccata tam mortalia quam venialia dimittuntur si homo accedat et recipiat eam eo modo quo debet. Et dicit propheta quod in tali prima cum sit sacramentum nove legis infunditur gratia gratum faciens sed ista sufficit ad expulsionem omnis peccati ergo et prima similiter. Secundo peccatum commissum fuit eo quod voluntas se avertit a deo conversa est modo indebito ad creaturam. Sed in prima si sit perfecta est motus contrarius conformans voluntatem hominis divine voluntati ergo si istud convertio ad creaturam potuit ponere hominem in statu in quo a deo detestaretur multo magis ista conversio et conformatio potest hominem ponere in statu in quo deo gratus sit et acceptus. Tertio omnium plene confitetur intingit se intra unum partem ... in quo fundatur omnis satisfactio. Sed ista pars est sufficiens pro peccatis totius mundi ergo illa prima eodem modo

Et p3 ad argutu lic3 offensa sit infinita
tn qr pma funda sr mito infinito z io
pt ei cõrude z ee satisfactoria p culpa
infinita Sequitur z pp pul Erat at i qda ho
38 a i infirmitate quo diua pvidea sub
veit defectib3 mis ĉatos l mearnacoe
Et circa hc 2or ponit Pmo e infinitatis
diutinitas cu dt Erat at i 2m sal l uu
benigtas cu addit hunc cu vidi 3m e defectus
nalis auxilij ibi Ecce at lag 4m e effectus
supnalis bnficij cu dt dt ei ihs surge Et
bn coueudet s h 4or Vbi ei e gutas
infirmit l i egroto benigtas i medico z
vbi deficit nale auxim supplet spuale
bnficium Ponet go evangelista quitate z diut
initate infirmit dt Erat at i ho 38 an
nos hns i infirmitate sua Et u tantu
tps i infirmitate sua hebat sat ad agguia
cos morbi sicut ad i hc sit qr in
duob3 anis a xl q e pfectus nus deficiebat
Deide po benigtas ex pte salua l
cu dt hunc go cu vidisset ihs s ca octo pict
qz octo corps z quomisset qr ia multu tpus
hret s i infirmitate no solu i etate Ex
qo duo insinuat pmu e nale dsiderium
recuperande sanitatis qr cu ipotens esset
ingi i aqua qr tn auidq salutis expectabz
si quo mo sanari potuisset 2m e paciad
eo qr cu tpe statuto au lis descedet 38
anis expectauat hc descensu Et ut hac
paciaz eius oudet dixt vis sanus fi No
em s Crs h qrut ut discat qr supfluum
hc eet s ut oudet eis paciaz qr 38 anos
hns p ouiq cepi abegritudie exp
tans assidebat z no descedebat Peuit
ceil h diu interogatio no d ignacia s de
benigtate ut oudat se pmptioz ad bn
ficia qsceuda uoletib3 qz sunt recipiet
audi d hudo 3o po defectus nal auxi
lij cu adiuxit Ecce ei lagwidus s non
turbatus d interogacoe s excitatus p
duoce z io masuete rndz dices Due
Et ut petat latent auxim adiugt de
fcm d hoiez no heo ut cu turbata fuerit
aq mittat me i piscinaz Du u veio eo
alius an me descendit Ex h ps qr quint
xm tq hoz tm z io sum dfcm tq hoi
vtile & ad mittedu se i piscinaz grualat
d due hoz u heo 4o addit effectus spual
bnficij cu dt dt ei ihs Surge tolle lectu
tuu z abula i domu tua Vn Crs Crisos
oudit vbi ptate qz io p hoz mini i aq
mittente fiei opiabat Adutendu e qr
surge cum tn dt Surge tolle lectu tu
z abula Emor pm no e ipm sanandu
s opacio sant Alia duo ad duo pcepta
ptinet tolle lectu ad pm diuorum dm
bla ad dilectoz dei ad que solu sit ad
fine vltim dez ablare Iste itaqz ho
p 38 anos infirmit l deficiebat a xl in
duob3 ex qo sunt eu languor s p addicioz
duoz pcep 4 pvet ad xl i qo sanat
sz p pcto4 dispoz z obicaz pceptos apr
qd subdt evangelista Et stati sanus fcs e hc
z tulit gbatu suu z ablabz Non e s
Crs qr eius sanato pcept tolle lectu
z ablare ut oudet fcte opacio sant l
qr sic gmit pns infirmus no possi lectu
portare u psto surrexset mebra gsolida
vn sit dt Crs Iunic diue sapie supr
habudancia no solu sanat s ec lectu
portare iubz ut credibile facet mira
cl'm z ne existimaret fantasticu ce qd
fcm e No u u cussic z vehent gpacta
ceut mebra lectu fer u posset Non
qr i hc qr dt Et stati sanus fcs e homo
Primi qr hc fuit supnale bnficium ut
dcu e i dispoe Crs s Bed multu inte
sanacoz dm z q a medicis infert distat
Cum sana dm voce iubet stati iple
Illa vo q a medicis fit p multa itvalla
tpm iplet Moaliter at gmmado cu mo
ralite pcedet pres h ho q 2 ung xl
anos hz i infirmitate s t illu q p defcm
duoz pceptoz cauitat sz isp tu dei z
pxi languidus i pit a xo ex qo defcu
reddi ipotens d se z p se descede i pei
tetaz z fit indigius Crs mitt boz homi
ad pniaz adduca si tn interogatus d
salute sua suos defectus gfitetur z acce
pto pcepto d dilige proxio z do obedie
couett stati sanaz Vn Crs vult Sur
ge a vicijs z no solu letare d tua ere
acoe Sz tolle ec lectu tuu id e caro

sollicitus esto de priore salute et ambula
de virtute in virtutem vel ambula sollicitus ad
deum ad quem iter agis Et bene dicit tolle grabatum
ac si diceret surge Cum ecce languidus
portabat te portes eum nunc ad quos sanus es
sensus porta proximum tuum Beda Aliud est dicere
surge et ambula non a torpore et ignavia
in qua prius iacebas erige et in bonis operibus
proficere stude Tolle grabatum tuum id est proximum
quo portatus es ipsum patienter tollas Sequitur
et post eum Erat autem sabbatum in die illo In
qua omnium bonum quod deus elicit de malorum
et invidorum detractione Ad cuius evidentiam notandum
est quod sicut malicia opponitur virtuti ita effectus
malicie effectui virtutis Invidia ergo
quia malum quod est de bono alterius murmurat
innocentia quia virtus est benoperante gaudet et
contra murmura excusat Deinde invidia
ut infamare possit benoperante maliciose
interrogat innocentia vero hoc videns ut signa
gratia illustret Et ideo in hac parte post
invidia murmurante cum dicit Erat autem Secundo
innocentiam excusante cum addit Fuit eius
tertio malicia interrogante cum adiungit Interrogaverunt
ergo eum Quarto gratiam innocentiam illu-
strante cum concludit Ibi autem Dicit ergo evangelista
perfidos per invidiam murmurantes et premittit
occasionem dicens Erat autem sabbatum in die illo
In quo scilicet a servili opere per totum cessandum erat
ostendens ergo iudei zelatores se esse ob-
servatores huius precepti dicunt ei qui sanus fu-
erat effectus Sabbatum est non licet tibi tollere
grabatum tuum Ac si esset murmurantes dicentes
et si sanitas concedenda sit in sabbato tamen opus
non est imputandum quod hoc non licet Sed non dixisset
non licet sabbato curare audire timebat quod alias
audierit Si quis vestrum iumentum cadat in
puteum nonne extrahit illud in die sabbati Ideo non
sunt ausi murmurare contra salute collatam sed contra
opus imperatum murmurat Deinde post innocentia
excusatus qui auctorem salutis obiciebat
calumpniatoribus dicens Qui me sanum fecit ille michi
dixit Tolle grabatum tuum et ambula quasi dicat secundum Augustinum
quare non acciperem iussionem eius a quo accepi
sanitatem Advertendum est quod divina gratia debito
modo accepta hoc efficiat in anima ut accepta
dona non calumpniemur sed ad dei gloriam
manifestemus et ex hoc ei obtemperandum per quem
salutem adeptus est Unde Crisostomus Sed si
calumpniari vellet poterat dicere si crimen
est quod facio accusate eum qui iussit et deponam
lectum et curationem utique occultassem Et iterum sac
bus eos esse qui sabbatum solverent sed et insimul et
curationem contradicebat sed neque hoc occultabat
nec veniam petiit sed clara voce huiusmodi est
confessus Sequitur tertio maliciosa interrogatio
Interrogaverunt ergo eum quis est ille homo qui dixit tibi
Tolle grabatum tuum et ambula Et attende in hoc ma-
lignitatem quia non querunt quis sit qui eum sana-
vit quod tamen confessus est sed solum secundum Crisostomum in
medium producunt id quod transgressionem existi-
mabant scilicet Quis est ille homo qui dixit tibi surge et
Ecce per hoc patet quod hec malignitas ex invidia
ut bona alterius occultando obiciat ea que
putant inculpari Ultimo ponitur gratia innocenciam
illustrans cum addit Is autem qui salvus fuerat et cetera
Ubi quatuor modis innocentia illustratur Primo
ut simpliciter testimonium ferat de salvatore suo
ignorans quis sit Et hoc est quod dicit evangelista Is
autem qui sanus factus fuerat nesciebat quis esset
sed detinuit quis sanasset eum ut ergo esset eo
absente qui sanaverat testimonium daret Ihesus
declinavit a turba constituta in loco Secundo
illustratur ut deo gratias agat Ideo addit quod fuit
in templo inventus Cum non prius in porticu
iacebat ob infirmitatem in templo invenitur
ob gratias referendas Ideo postea invenit eum ihesus in templo
Tertio illustratur ut caveat a peccatis futuris
cum dicit Ecce sanus factus es iam noli peccare ne
deterius aliquid tibi contingat In quo innuit infirmitatem
illam ob suorum demeritum peccatorum accidisse Unde
Crisostomus innuit quod etiam peccatum languebat sed
ipse Ihesus illum ita intus sicut extra sanavit
Unde premonitus ne iterum peccaret omnino cum voluerit
Quarto illustratur ut Christum predicet et ipsius opera divul-
get cum dicitur Abiit ille homo et nunciavit iudeis quod
ille esset qui fecit eum sanum Unde Augustinus Nunc autem ille
post quam vidit Ihesum et cognovit eum auctorem salutis
sue non fuit piger in evangelizando eum quem vidit Unde
abiit ille homo et nunciavit iudeis quia ille erat qui fecit
eum sanum Et per advertendum quod hoc dicit non cum
calumpniandi quia non dixit iudeis Ihesus est qui michi
dixit tolle lectum tuum sed solum sanum me fecit
Unde Crisostomus Si non detrahere vellet sanitatem

tactes transgressionum dixisset hoc non faceat
Non nec dixit Cum ei est quod dixit ei Tolle
grabatum tuum quod videbatur iudeis crimen esse Sed
dixit Qui me sanum fecit Moraliter advertendum
est neque ad mociones factas per angelum in pis
cina non est ad salvatoris verbum sanatur
plerisque primus quia nunquam [illegible]
vel est deo [illegible] sanatur a languoribus
spiritualibus qui non promittit inter veritates
Ve ergo illi qui [illegible] pacis in lecta discordias
et iurgia vel seminat vel seminare Unde Augustinus
super hoc verbo [illegible] pro veritates fuit sal
vari non potest Ve ergo illi qui oderit veritatem
et pacem sed faciunt in hominibus Tercio non est iste
sanatus xristum invenit in templo ex quo sunt
qui in tumultibus et turbis negociorum auctor
et largitor bonorum difficile invenitur In
templo autem ubi oracionis est locus invenitur per vi
Glosa et accipitur ab Augustino In turba positus non
agnovit ihesum sed postea in templo In quo docemur
ut quisquis vult ad visionem dei venire fugiat
turbas et suorum affectuum et negociorum humanorum et
adeat templum mentis orationis

Sab° pq mort

Assumpsit ihesus petrum
iacobum et iohannem fratrem eius Matthei xvii
Videns sic esse in consuetudinibus eorum
ipsum voluit aliquos inducere ad vehemens de
siderium aliquid delectabile ut eis modicum lar
giatur ad pregustandum de ipso ut prelibata
eius dulcedine et invento eam esse suavissimam
ac per omnes modos esse consonam appetitum ve
hementius desiderent sollicitius querant et habi
turi possideant Unde ergo salvator predixerat
discipulis Sunt quidam de hic stantibus qui non gustabunt
mortem donec videant filium hominis venientem in
regno suo In quibus verbis promisit eis pregustationem
quandam visionis beate Volens ergo complere quod verbis
promiserat gloriam [illegible] ac visionem non in rebus
infirmis sed in corpore constitutam esse ostendit Et ideo
assumpsit aliquos ex eis ante quorum oculos tran
sfiguratur Et hoc modo introducit Glosa super
Matthei hoc evangelium Claritatem sue visionis quam
promiserat dominus discipulis in hac transfiguracione
ostendit ut discant gloriam non in [illegible]
sed in regno superne beatitudinis esse querendam
Aliter potest introduci [illegible]
[illegible] Matthei [illegible] Videns ita esse in [illegible]

quod suadet ad aliquam arduam [illegible] dicenda
aliquos quia proponit eis magnitudinem et dulce
dinem premiorum quia premia verbis exponit et
aliquam exhibet aliquantulum degustanda ac si
dicat hoc tam magnificum tamque suave tamen
erit si feceris quod suadeo Unde ergo salvator de
persecutionibus tollerandis de iudeis ac tempora
libus potestatibus [illegible] de suis et minori
bus observandis [illegible] ut postea in [illegible]
[illegible] tamen [illegible] Volens ergo animare fer
venter ad eam observanda promisit aliquibus
eorum sue glorie claritatem ante quam morte talia
degustaverant et quod promiserat verbis operibus implet
in transfiguratione coram eis Et hoc modo introducit
Glosa super Matthei et Luce et Marci ab Ambrosio super Luce dicitur
Quia arduum erat precio corporis et mortis
officiis sustentare infirmitates humane mentis
[illegible] ne fragilitas desperacione
vel tedio [illegible] gloria [illegible]
ad hunc montem fortiores eos [illegible] ad
versa Et dividitur hoc evangelium in tres partes In prima ostenditur
excellencia glorie revelande In secunda
desistentie nature humane confortacio cum additur
Et audientes In tercia obediencia visionis [illegible]
in Et descendentibus Excellencia autem glorie revelande
ostenditur [illegible] primo sui transfiguracione Secundo sanctorum
apparitione Tercio celesti confirmacione Ponendo
ergo evangelista transfigurationis modum ponit tempus
personas locum et actum Tempus ponit cum dicit
Et post dies sex scilicet a promissione qua promiserat
Sunt quidam de hic stantibus etc Et debet intelligi ex
clusive quia excluditur dies in quo promisit et
dies quo assumpsit Nam si non excludantur illi
dies erant octo Unde dicit Luce [illegible] post [illegible]
dies assumpsit et non stat nec aliquis [illegible]
aliquid [illegible] revelatione et ut
[illegible] ad hoc vehementi desiderio
ad hoc accenderentur ex moralitate Secundo [illegible]
quia post sextam etatem futura est resurrectio
Tercio [illegible] quia sex diebus factus est mundus quem ergo
transcendit omnis mundi res per contemplacionem verbum
dei [illegible] autem ponit cum dicit Assumpsit petrum
iacobum et iohannem fratrem eius Tres autem [illegible]
assumpsit omnes quia [illegible] fide [illegible]
[illegible] fuerat [illegible] eius visione
[illegible] isti sunt petrus iacobus et iohannes
Petrum quod secundum Ambrosium qui claves celi accepit

Jacobū q̄ p̄mus solum sacdotale ↄsecudit Joh̄ȝ eni ↄmutte ca̅t mr Vl' s̄ damas volēs testio̅m qd' ↄfess͡s fuāt ei ondē p̄ p̄ris testiom ↄsūaī ⁊ q̄ p̄sidem futū tocius ecc̅ie Eȝ iacobū assūpsit tp̄s p̄mo moritm' int' aplōs p̄ x̄o Johēz vō tanq̄ theo̅e purissim̅ organum vt visa glīa filij q̄ no̅ subiaceat tp̄i īsonet ī d̄m pn̄o erat v̄bū Noēn at pot' eū adingit Et duxit illos ī mo̅te excelsū seorsū Sicut ei vnaq̄q̄ res h̄t p̄p̄ctri͡s sue nāe ↄformes ita ↄṽeit eidē p̄p̄ius locꝯ Et q̄ꝫ dñe gl̄e no̅ ↄp̄etit īfimꝯ locꝯ s̄ excels͡s Jō eꝯ t̄ns̄fīacio ī mo̅te tn̄o debūt celebrū Signīcat' at ex h' s̄ Remig' ⁊ Bed' q̄ necē ē oīb' deū ↄteplai volētib' q̄ no̅ ī īfimis iaceat s̄ aore s̄p ad celestia erigat' ⁊ ↄtīnes p̄cib' orando insistat Vn' qd' Luc d' Ascen dit ī mo̅te orāe Reducit' at seorsū insi nuās q̄ vi s̄ca toto aīo ⁊ tō̄ mēte ad n̄tna r̄ducti ab extiorib' s̄t ādem Deide poit actū t̄ns̄figuaō͡l q̄ ↄsistit ī splēdoē facie ⁊ r̄fulgēcia vestimētoꝝ dicēs Et tr̄ns̄figuatꝯ ē an eos ⁊ r̄splēdūt fa͡cs eꝯ sic sol vest͡ta at eꝯ fca s̄t alba sic nix Transfiguatꝯ quid' ē no̅ subam carnis amittēs s̄ glaꝫ futuē r̄sur͡ōe ondens Vn' d' Remig' In hac at t̄ns̄fiāce s̄ylco tal' appuit q̄lis futuꝰ ē ī iudīo Vn̄o at t̄ns̄figuatꝯ sit ond't Euāgl'ta cū dicit Resplēdūt faces eꝯ sic sol n' q̄ glaꝫ illā q̄ hēbat p̄ naꝫ ond't eis ⁊ n̄ mutat' faciꝫ Eȝ q̄c̄t āq̄s Quo h' t̄ns̄fiācō fc̄a fuit eū ip̄m moys̄ facīaꝫ h'uisse splēdidā faciē ex ↄsorcio s̄mōl dei ⁊ x̄m vt h' d' splē didaꝫ faciē h'uisse Ad' eꝫ ip̄a dīuitas x̄o ↄnalis no̅ extrīs̄eca luce s̄ ex s̄e ip̄a eꝯ faciē illustrabat tāta luce vt sic sol q̄ ē luc̄s fons vidi no̅ p̄t oculꝯ no̅ tolerās Jta n' tūc faciē x̄ oculi aplōꝝ ↄtēplari potuīt Et q̄ h' fc̄m ē ī x̄o tp̄s ex p̄p̄a nā Jō d' q̄ t̄ns̄fiātꝯ ē no̅ quid' ab aō luce q̄s a p̄p̄o Moys̄ at splendoꝫ faciei accepit ab alio Et iō bn̄ d' q̄ cornuta cāt facies eꝯ ex ↄsorcio s̄mōl dei Vn' dama Moys̄ t̄ns̄fiāt' extrīs̄ecꝯ adveniente gl̄a dūs at exhnato gl̄e dñe fulgoe Cū em̄

s̄m p̄ postat͡s vmoꝫ vna sit gl̄a v̄bi et carnis t̄ns̄fiāt' no̅ q̄ accipiēs qd' n̄ cāt s̄ qd' cāt manifestāe disci' Jō bn̄ d' Trans figuātꝯ ē an eos Add' at Et vestīta eius fca s̄t alba sic nix Ex r̄dūdācia n' clar' ip̄ius dīuitat͡s vestīta eꝯ mutata s̄t ī tam excellētissi͡m candore Vt sic d' an' ↄ q̄lia follo s̄r t̄ra faceē no̅ p̄t h' ē q̄leꝫ candore n' ars n' nā p̄t inducē Non ē eꝫ pos̄tendt' ēs̄ duplicē glaꝫ t̄n s̄ua q̄ꝫ beāoꝝ vna ex p̄te aīe ī faciei splendore s̄ctn gl̄ie ⁊ p̄mꝯ subal͡is Alia ex p̄te corp͡s ī vestimētoꝝ candoē s̄ gl̄e accidētal' vel dotm corporis q̄ gl̄a erit ex r̄dūda͡a gl̄ie aīe ī corpꝯ Vn' h' fuit cādor vestimētoꝝ ex r̄dūdācia dīuit' faciē illustrantis p̄o oñ' x̄ excellēa sc̄oꝝ apparicō ī Et ecce apparuert illi moys̄ ⁊ he͡as loq̄nt' cū eo Vbi p̄o ↄsūat' p̄ p̄ncia sc̄oꝝ excellēcia t̄ns̄fiācōis p̄ īde eū d' apparuisse eis moys̄ s̄ legislator ⁊ helias eximiꝯ p̄p̄hāꝝ ut ondeꝛ eū sic t̄ns̄fiātū ēē quē lex ⁊ p̄p̄he p̄dixāt Et q̄ꝫ no̅ solū p̄dixāt adventū s̄ etiā p̄ paōꝫ ip̄s r̄dēptin Erat hij duo loquētes cū eo d' ministro pa͡o' Vn' Luc̄ ↄadditū ē Et dicebat excessū eꝯ q̄ expletꝯ cāt ī n' lm Vide s̄ Cirill' ministīm dispēsaō͡l ī carne n' no̅ salutifāꝫ paōꝫ ↄpledaꝫ ī vēn' cauce Deinde eūd oñ' desidīm visiōl ↄtinande adingt' Cū at petrꝯ dixit ad ih̄m Dñe bonū ē nos h' ēē Si vis faciāꝯ tr̄ia tabn̄acla tibi vnū moysi vnū ⁊ he͡e vnū Vides n' s̄ q̄ d' Cris' ī multa q̄ete ⁊ solitudīeꝫ cogitat' ↄveniente ī ee statꝯ ex loci dispoicoē visa g͡o dūi maiesta͡e sc̄oꝝ p̄ncia ⁊ loci ↄgruencia adeo delectatꝯ ē petrꝯ ut cuncta t̄palia oblivioī tradēt ⁊ ip̄petuū volūt r̄manē Eȝ q̄ꝫ nolebat sepaī a magro petit' s̄ tabn̄aclm x̄o moysi ⁊ he͡e s̄ at no̅ nos p̄ aīs sepaī a magro Si g͡o sicut d' Remig' tm̄ delectatꝯ ē petrꝯ ī ista t̄pal' t̄ns̄fiāco͡l visiōe q̄nta erit suauit' ⁊ dlecō regē vidē ī decōe suo Et q̄ꝫ audite idi scēta h' petebat Faciāꝯ h' Et bonū ē nos n' Eo q̄ s̄r t̄raꝫ n' ē s̄ās locꝯ ip̄etuis͡o sic d' an' ↄ Nesciebat qd' dicet Vn' Luc̄ ↄ

Erras petre et sic alii ewa testa heste
qd dic Et tenuis Erat qr volut ut re
gnu electo constitue in tra qd dns pmi
serat dare i celis Non eni moys et helias
apparuerit ppr multas cas Una fuit sm
damas ut apli vide glas i c q pus
fortit p aore di laboauerat ciaare ad
velut agend Etiam n labor nouit emolu
meta labos sialis tollab h ic Alia
ca e s Cris ut qr volgus opiabat dnisa
d esto dicebat ip ee helias ul Jeremias a ini
de pphis ut igr discinct dus a suis
apparuit moyse et helia xo tm sunt duo
Alia ca fuit s crisos ut apli q constitu
endi erat i vices pphor addiscerent imi
tai istor sancti virtutes mites sic sic moys
et zelantes sic helias Alia ca fuit po ab
cod ut ei ondat q xo dns e iudex viu
ac mortuor appart duo quor unus mt
mortuos alius int vivos erat moyses qd
mortu helias at vivus T o excellenta
x verida cetu gsumacoe di adungit Et ad
co loquite Etc nube Ubi non eni sicut
xo bapto testiom reddit vox patia et
sps sts i columba sea h f s lucida nube
pr at i ead voce qua pus testatus est
filiu hunc ee dt go p o q adc pet lo
quite et volete qr pmitte fri tabna
clin i tra accept tabnaculu de celo
Et io nube lucida obubrint eos Vn
dco qa cu le qrebat tabna nubl
lucide operuit obracto Et qr s sco
accepi debeat dt Amb sr llu dini
n spiritu cobubria ista q no caligat
affis hom s rvelat occulta Deide po
testiom pus i voce qu add Et ecce d
nube vox h e fis ms dilcs ubi on xe
gsubstalis pri qr filus dilcus qr mager
grug qr i q m bn gplacui Vn glo Et
aly p ipm m placuerat Vn Aug Bnie
fide mediator imps aqs placuit deo
Qus volu te hoibs maifestus io au
dicdo so aut ipm audite qr sz e precep
ydoneus dnolga Ac si dicet s tenuis
recedat nubes legales et typi figales
et audite hc aptos i ewo vites docetez
Be i pa vnl Ju q po hna debilitas

gfortanda Et audie g u v not po
hua debili z o x gfortatia ptas i Et acc
p o go po hna debili d Et audie cec
dut i facie sua et timuerut valde Illas
at audita hac voce ng le timuisse n
cecidisse i facie ne cadit i tra audie
Ecco qr sic videg vna et ead res q pus
stupor et tiore no imittit nos admeta
a qbus excessiuns tiore cat et adiuna
ut stella cu cauda q pus sn cauda no
cabat i nos aqs nom tes sic e ipso to
ca ei voce audiut et fulg appuit tus
significat candor vestiu et lucidi nubis
Vo tiore vehente cauut i eis i tm qr
cadent p tiore Ceciderunt mgr audiet
Vn dco hna fragili aspectu maior
glie sic no sufficit ac toto corpe et
aio gtemisces ad tras cad Cris aut
magis ad ppetu dr Insignacoe stu
poe plena cat et lux pur et nubes exte
sa ex qbus ois stup i eis gcitaba Add
at i facie suas qd s tenuis fuit indi
scitatis qr sa in facie cade dux ipsi
vo retrorsu Be x gfortatia ptis d
Et accessit ic et tetigt eos dixitqz eis
Surgite noli timere Ad tactu n effuga
tior et solida vigor s qm expulso tio
re et gfortato vigore sic ho potes pcepts
obtepare So adungit dixitqz ill Nolit tiere
Conveniens e eni ut pq expulsioz ipe
diuini aia pus dispoat et pq monit
salutaribus istrua p o go tior expelli
q expulso s Glo Intl dat doctina q
manite tiore no audie Et qm vox
audita testiom dabat d uno tm ne
putare sup moyse l helia sonare plus
e iventus ihs So sr levan ad oculos
suos nemie vidut n solu ihm Vn dco
hc rnabit factu e ne si moys et he
lias pseuerasset cu duo pus vox vi
de meta cu potissimu dacet testiom
Misitice at ablata nube solus ic ivei
moys at et helias evacscut qr abla
velamto q sb sigris et enigmatibus cetus
significaba ng alius i ewo i pi i q e
timus legs et pphar n solus ihs Ablato
ce velamto q ne aia impedi ne

possit revelata facie gloriam domini contem
plari ultimum invenit in quo eius gloria constituta
sit in deum. Ecce 3. per eius. Et descen
dentibus illis de monte etc. nobis post obitum visionem
non revelandam. Sicut in rudibus cui potest veni
ent ad doctrina non debet statim proponi
difficilia sed faciliora secundum elementa et rudimenta
Ita hec rudibus in fide et novitiis proponi debuit
proponi excellentia glorie revelate. Et non
solum est hic modus conformis secundum eas natura. Sicut
in terra stile et munera non statim proponi de
semine optimum ut intrari vel lumen secundum paulatim
de excellentia contracta et secundum dispositionem tali
ad aptitudinem meliorem. Secundo secundum rationem reve
latio maxime de re tam excellenti ut erat
gloria transfiguracionis rudibus cordibus exponi
non debuit non enim dispositi aliqualiter in novitiis
saluat vel ne incredibile esset propter sui mag
nitudinem et scandalum fieret apud populum illum
cum audivissent gloriam tam immensam. Et hoc est
quod dicit Jeronimus Noluit in populos predicari ne incre
dibile esset pro sui magnitudine et post tantam
gloriam apud iudeos eius sequens crux faceret
scandalum. Et ideo precepit eis dicens Nemini dixeritis
Sed quia hic quod pro valitate hominum gestum erat
congruo tempore debuit revelari ideo addit Donec
a mortuis resurgat filius hominis. Et ita hanc
visionem post resurrectionem divulgaverunt patet
ex textu canonicae. Et eciam ex canonica
petri quam etiam visionem insinuat dicens quod lo. 2. pet. 1.
Non enim indoctas fabulas secuti notam
fecimus vobis domini nostri virtutem et presentiam sed spe
culatores facti eius magnitudinis accipiens enim
a deo patre gloriam et honorem voce delapsa
ad eum huiuscemodi a magnifica gloria hic est filius
meus dilectus in quo mihi complacui ipsum audite.
Et hanc vocem audivimus nos de celo allatam
cum essemus cum ipso in monte sancto. Sed adverte quod causa
huius visionem non revelandam ante Christi resurrectionem secundum
doctores prima secundum Remigium quia si maiestas eius
divulgaretur impediretur dispensatio sacramenti
sue redemptionis et per consequens salus hominum retar
dari potuisset. Alia causa secundum Hilarium quia tan
tum et non ante debuit sancti hoc misterium quando
apostoli fuerint effecti per adventum spiritus sancti possent
intrepide testificari ea que viderant et que
audierant de Christo. Alia causa est secundum Damascenum

Ne alii discipuli hec audientes et tam predictis
tribus facientes esse revelatum vel omnino tamquam
ad excellentes vel subveniret et abiret re
trorsum vel ad invidiam afficerentur. Et ne
predictorum iudas indignus hoc esse celatum co
gnoscere ad invidie rabiem. Moraliter autem post dies
sex vel claritatis facies et hii sex dies sunt 6
gradus contemplacionis. Primus est desiderium anime ad
summum bonum apprehendendum. Secundus est experimentalis
cognitio propria de ipso. Tertius est studium sollicitum
quod habetur circa ipsum per orationes meditationes et exer
spiritualia. Quartus est virtus acquisita per ipsum usum vel
infusionem ex quo fiat et delectabiliter homo eligit
contemplationis actus. Quintus est introitus suauitatis
quam habet mens in contemplacione. Sextus est quedam requies
et tranquillitas suauissima de qua pro diebus. Canticum dabit
mihi pennas sicut columbe et volabo et requiescam
Post istos sex gradus tempus post dies 6 assumitur
anima devota ad contuitum faciei et claritatis
divine. Et hii sex gradus figurati sunt per 6 gradus
eburneos quos fecit salomon ut per ipsos as
cenderetur ad tronum quem ipse fecit ut patet
3. Regum 10. Persone assumpte ad hanc visionem
sunt tres scilicet petrus iacobus et iohannes. Per petrum qui
interpretatur agnoscens sic professionem patet per augustinum 16
de Trinitate cum esset Christus filius dei vivi datur intelligi fides.
Per iacobum quem luctator interpretatur datur intelligi
spes que fortiter stat contra adversa. Per iohannem qui
interpretatur in quo est gracia datur intelligi caritas. Ex
quibus innuitur quod mediantibus predictis virtutibus
pervenitur ad gloriam. Et quia hii soli sunt digni
gloriam domini contemplari in quibus tres predicte virtutes
reperiuntur. Vel per petrum intelliguntur presidentes
per iacobum activi per iohannem contemplantes. Sed
quia intentum pervenit ad gloriam horum potest
in statum in quo invenit proponit celestia. Et qui
terrena contempnunt et celestibus appropinquant. Ideo
ducuntur in montem excelsum seorsum. Alia gratia
per gradus contemplacionis subvecta virtutibus ador
nata et a temporalibus separata ac in montem
eminentis vite seposita revelata facie
gloriam domini contemplatur. Et ideo dicitur transfiguratus
est ante eos. Verum quia in ea gloria revelata
et deitatis maiestas et humanitatis claritas ad inte
grum tante glorie lectione continue ut sicut magna
ad contuitum divinitatis sui cogitatio ad aspectum
humanitatis passiva invitat. Ideo facies eius

resplendu[i]t sic sol dicit[ur] s[e]c[un]d[u]m divinitatis maie
statem. Vestimenta aut[em] ei[us] f[ac]ta s[un]t alba sic
nix claritatem s[e]c[un]d[u]m humanitatem. Et q[uia] xp[istu]s
i[n] op[er]ib[us] v[ir]tutu[m] assimilatur eu[m] xp[istu]s glorificabit.
Et[iam] sic sor[ori]s passionum est. Ita et i[n] s[an]c[t]os eius.
Id[e]o apparuit cu[m] xp[ist]o sic splendente moyses
et helias cu[m] eo loq[ue]ntes. Ambo n[am] xl diebus
et xl noctibus ieiunaverunt. Ambo etiam divini
honoris fuerunt p[ro]prii zelatores. Ambo v[er]itatis
p[re]dicatores. Et q[ui]a ad gl[ori]am p[er]ueniri n[on]
[pote]st nisi p[er] eius redemptionem fide p[er] xp[istu]m l[oque]batur
d[e] excessu dilectionis q[uam] dignatus e[st] f[ier]i ho[mo] mor-
talis. D[e] excessu mortis q[uam] disposuerat pro
h[omin]ib[us] sustinere. Sed b[ene] dixit alius c[ontr]a loq[ue]
bantur excessu[m] q[uem] c[om]pleturus erat in ier[usa]l[e]m
q[ua]r[e] aute[m] i[n] s[an]c[t]is gau[dentes] d[e] contemplatione
clari[tat]is d[omi]ne. Dixit p[e]t[ru]s aut[em] adherere
d[e]o bonu[m] e[st]. Ipso petrus in transfiguratione allectus
dulcedine d[omi]ni dixit. D[omi]ne bonu[m] e[st] nos h[ic] es-
se. Q[uod] desiderat gaudiu[m] i[d e]st p[er]petue gl[ori]e
adimplet. Et si vis faciam[us] h[ic] tria tabernacula.

Feria secunda post i[n]vocavit

Dicit ih[esu]s turbis iudeoru[m]. Ego vado
et q[ue]retis me. Io[hannis] 8. Ceruanz affi-
ciat[ur] vo[bi]s aliu[m] amore et no[n] odio
q[uan]tu[m] p[otes]t conat[ur] modis o[mn]ib[us] ut co[n]ti[n]gere
no[n] possit aeterna p[e]n[a] p[ro]ducit[ur] i[n] p[er]dic[ti]o[n]em et
morte. Et io aliq[ua]n[do] p[ro]missionib[us] aliq[ua]n[do]
p[re]cept[is] eiq[ue] n[on]n[um]q[ua]m c[om]minat[i]o[n]ib[us] aliq[ua]n[do] minis det[er]-
rentib[us] v[er]it[atis] ut eu[m] retraheret a via p[er]dicionis
et mortis h[oc] videm[us] in p[ro]bis familias qui
filios monet ad p[ro]bitate[m] acquirend[am]. P[ro]-
missionib[us] dignitatu[m] p[ro]ba[n]t et p[ri]mis p[re]cept[is]
u[er]o et c[om]minacionib[us] deterrentib[us]. Ecc[e] ih[esu]s
e[rgo] doctrina sufficiens e[st] ad docendu[m] via[m] salutis
aliq[ua]n[do] p[ro]missionib[us] gl[ori]osis aliq[ua]n[do] p[re]cept[is] r[ati]ona-
bilib[us] aliq[ua]n[do] c[om]minacionib[us] terribilib[us] gen[us]
huma[n]u[m] abstraxit a malo et p[ro]duxit ad
bonu[m]. Et q[ui]a malicia obstinata Iudeoru[m]
c[om]minacionib[us] q[uam] p[ro]missionib[us] emendat[ur].
Id[e]o i[n] p[rese]nti ev[angeli]o Iudeis obstinat[is] p[ro]-
bonis loquens eoru[m] malicias redarguit et
obiurgat d[icens]. Ego vado et c[etera]. P[ri]mo reprehendit
malicias c[on]tra sua[m] p[er]sona[m]. Ego inq[ui]t vado.
2o reprehendit avaricias c[on]tra iudi[ce]s dilectio[n]e[m]
i[bi] Et dicebat ill[is]. 3o reprehendit ignorancias
q[uas] habuerunt c[on]tra dei cognicione[m] i[bi] Et dicebat ei[s].

Ad eundem q[uod] p[ri]mo s[cilicet] Ego. C[irc]a p[ri]mo x[ps] fuit i[n]
sua p[otes]tate c[ir]ca adq[ui]escere[n]dum l[ice]t recusa[n]d[um]
e[tia]m p[otes]tate h[ab]uit ponendi a[n]i[m]am sua[m] et
no[n] ponendi. Io[hannis] 2o fuit inaccepta in
effectu p[ro]p[ter] iudeor[um] malignitatem. q[ui]a no[n] ex
intencione salutis ho[min]u[m] s[ed] ex invidia ip[su]m
occidi p[ro]curaverunt. 3o ex h[oc] q[uod] i[n] obstinacione
mal[icia] p[er]manserunt secuta e[st] eor[um] dampnacio.
Et h[ec] tria ostenduntur i[n] p[ri]ma p[ar]te h[ui]us ev[angelii].
P[ri]mo q[uod] induc[it] x[ps] d[e] sua p[er]sona loq[ue]nte
et ostendente q[uod] fuit i[n] eius p[otes]tate. Ego
inq[ui]t vado. 2o q[uod] p[ro]cessit ex iudeor[um] invi-
dia et malignitate i[bi] q[ue]retis me. 3o q[uod]
obstinacio dei[n]de meruerit dampnabiliter
cu[m] addit. Et i[n] p[e]cc[at]o v[est]ro moriemini. Dicit
e[rgo] q[uod] p[ri]mo fuit i[n] sua p[otes]tate d[icit]. Ego
vado s[cilicet] ad illu[m] q[ui] misit me p[er] morte[m]
no[n] quid[em] invite s[ed] volu[n]te. Unde aug[ustinus].
a[nim]o d[e] sua p[ro]ce[ssi]o[n]e q[uam] positura erat no[n] i[n] eius
invite s[ed] p[otes]tate locutus e[st] iudeis d[icens]. Ego
vado x[ps] p[ro]fecto d[omi]no mortis fuit i[n] die
ill[a] unu[m] venerat et unu[m] no[n] discesserat. Nota
e[rgo] s[ecundu]m v[er]itate[m] institucionu[m] n[ost]r[a]e unu[m]q[ue]dq[ue]
inclinat[ur] ad sua p[ro]p[ri]a p[er] q[uod] subsistit. Cu[m]
e[rgo] i[n] mu[n]do c[on]v[er]sari fuit x[ps] q[ua]da[m] elo[n]gati[o]
ab eo a q[u]o p[ro]cessit. No[n] q[ui]d[em] relinq[ue]ndo
divinitate[m] sed efficacio[r] aliq[ua]n[do] existencia a di-
vinitate et c[on]v[er]sacio i[n] mu[n]do. Cu[m] e[rgo] vade-
re fuit q[ue]rere[n]t. Sic ut q[uod] q[ue] reg[re]diebat[ur]
ad sua p[ro]p[ri]a. p[ro]pter q[uo]d dixit ipse. Exivi
a patre et veni i[n] mu[n]d[um]. 2o p[ro]ces[si]o meritu[m]
inacceptu[m] ad effect[u]m p[ro]p[ter] iudeor[um] ma-
lignitate[m]. Q[ue]retis me. Ill[e] n[am] malicia
ho[min]u[m] d[e] se et d[e] intencione operanciu[m] or-
dinat[ur] ad malu[m] t[amen] de[us] ex h[oc] eliciat
multa bona. Cu[m] e[rgo] iudei x[ps]m q[ue]rebant
malicia fuit ex p[ar]te q[ue]renciu[m] p[ro]vide[nci]a
aut[em] fuit ex p[ar]te dei eliciend[o] in[de] a[n]i[m]a[rum] redempcio[nem].
Q[uo]d q[uod] fuit p[re]t[er] intencio[nem] q[ue]renciu[m] i[de]o ex
h[oc] no[n] c[om]mendant[ur] q[ui]a q[ue]rebant ip[su]m p[ro]p[ter]
s[ed] odio malignitatis. Unde aug[ustinus]. Q[ue]retis q[ui]de[m]
me no[n] desid[er]io s[ed] odio. Na[m] illu[m] p[os]tq[uam]
abscessit ab oculis ho[min]u[m] q[ue]siere et q[ui]
oderunt et q[ui] amabant. illu[m] p[er]sequi[n]t[ur] isti hi[n]c
cupie[n]d[o]. No[n] h[ic] q[uod] q[ue]rere x[ps]m t[em]p[or]e x[ps] e[st]
diva[m] q[ue]rend[um] v[e]l q[ui]c[qui]d ex amorositate. p[ro]pl[et]e[s]
illud q[uod] d[ixi]t dav[i]d e[st] p[sa]l[mu]s 27. Ecce q[uam] mel

mltu cocedit no e s vtile sic q psan
tator e maiestatis oppme a gla ipse
d i ps 21 Et quit qute gutum et
vite q d. Et quit ex amosite qute
ex fidelite ipi qd gutum z vite Et d
qut ex odio z malignite d qb i qqp
dus ps 78 me cecei d die i die qut
z fac volut vias mas d hs ps Et
forte qsierut aut eccd ipse d hc
Quint me cruda et quere ex fide
z pietate d qb d ps 44 Quite dum
du invecu pt hmic disiu qcordat
Aug d. Duc sut cot q qut thm u
omps em p cor salute z vtili qut
cu ppr hc hy soli q rec qut cu recei
nut patr. Vnde ot cp obstinacois
demito merueri dapbilite cu addt
In peto vro moiemi Vbi pp pdicat
cor dapna 2o a gla exclusio 3o int
obcecat. d pmo dt In peto n vro mo
riemi No n ois p'cato moit i suo
peto s ille q in peto p obstinacoz pma
net z quti no vlt moit i peto suo
vn Aug Ad illos dicebat qs sciebat
nocisse creditos Cm qsot Glo mlti
In peto vro s pmane'tis qui mori
ens i peto xm no e secuty i vita. n
xpm seq pt p vita So adungit Quo
eo vado no potestis vos venire Adutend
e q z aplis z iudeis dixit Quo ego
vado vos n p Oz dixit cp dicens aptis
addidit mo vn eis n abstulit spe de
veniendi s ot delacoz ils q addit mo
Iudeis at simp dt No potestis venire
cp simplr a regno di exclusi st Et
con e mit int petos z iustos cp isti
iustoz defeat pmii no tn auffert
Impiorz at spes oio pibit cp n i pn
ti n i futuo poterit seq xpm So dt eis
Sigut Quo eo vado n ex ex obs Aug
sr Joh. Et qm obstiata malicia cecitu
dioz no capit spuale intellcm verbor
qb cor dapna pdit So subdt Dicebat
ge iudei Nuqd inficiet semetip d eo
eo vado vos no potestis venire Vbi po
mit obcecat No ei itellt sensata ob
stiacio palud mod xpm exire d hc mudo

n p morte sbpi illata Nc intelligit
cp xpc dt d loco qo iturus erat pp inte
Nas p h vba ot cp i singe debz ver
gla a q ipi exclude erat cp moitini
i petis suis Vn Glo Stulta vba q
d morte dicet no pnt eu sequi ad
morte dicebat ge no d morte s d
gla ad qua ibat p morte Sc 2a
ps cr Et dicebat eis vos deor
In q reph eos d mudi delacoe Vbi
non ex dilecto mudi reddt hoz comu
vite po 3x pmo elogam a celestib et
implicam terreis 2o facie eos viue in
petis qbus ho z nasa i mudo z viuit
i eo q i maligno posity e usq ad inte
3o precludedo eis via i intedi ad xpm q
cp mala dilecoz mudi seq xpc ot ponet
Pmo celeste elogacoz i Et dicebat eis
2o medianz cusacoz i vos d mudo estis
3o fidi excluscoz i Si n non credid
Pont go cor elogacoz a celestib et
implicacoz i terreis cu dt Vos deorsu estis
Vt ad hc ce exponit 19 da Cx eo
vado vos no potestis venire Ch ra e
cp estis deorsu de sidurat ug pt venire
qo eo vado n qutu ad ee spuale sit
d supius dix ut Joh 1 Cum non ex
volutate carnis nz ex volute viri s ex
do nati st Vos at no estis d supius
qtm ad ee spuale s estis deorsu Et io
quo eo vado vos no potestis venire
Dicit ad eos q terra sapiebat qi ad ter
reos loqt vos deorsu estis id e terram
sapitis cp sensu cor no habetis eo at
cu qformai no vult d supius sum
Cia sic a pre quo n supius e pcessu
ita supna sp cogito supna doceo et
supna pmitto Aduteud e sic dicit
Aug i s d i mo Vnaqq're reddt
vilior serpa qu admisce inferiori ne
Et pciosior alquo qn admisce supi
ori nae Aia go coaite terreis implicta
vilior efficit z serpa inferior So bn dau
e trenis habz vos estis deorsu Cu at
aia medita celestia z i eis qsat
sblimat vehement Ad xpc d serpo ont
cu ait Ego d supius su Pont 2o

mundana gulsacoz cu ait Vos de mudo estis
Estis qde de mudo cu i petis nati in
petis viuitis Aug hc io dt qa petores
erat qucut ea q mdi erat Aug
Si eras aqs thesauris i tra deorsu effici
s qs athezaurisat i celo sit desup no
i tris descendes s et trscedes omes
celos i fine besso imperit Et itm er
ca hui mdu e aor sat cu esse de hc
mdo q no diligit mdu nez ea q in
mdo sut no e de hc mudo Et hc e qd
adiugit Ego aut no su de hc mdo id
e m l mundanu et trem affectus Cla
go ee de hc mudo e quisai et psencare
i petis et sollicitudib mudi p qd homo
deduc ad morte Jo adiugit Dixi go
vb qp moiemi i petis vrs Vn Glo
intl exponit qd sit ee de mudo id e ee
petores ifideles circa sapie Aliter
at poss expoi h pe 2a Vos estis deors
In q reprhdit eos de mdi dilectoe cuius
qp rpa e ca et ra o co ppdixi eis sz qp
i peto suo moreret et qp no poterut
ire q o ipe ibat Bc n dicat eis In pec
cato vro moiemi et q o e o vado vos no
potestis venire pbat go 2m sz qp non
poterut ire q o ipe ibat dt Vos deorsu
estis e o de supius su Locu at ad quez
vado e locus i supius astitut ad qp neo
pt venie n proportioet et assilet ei sed
vos no estis eid proportioati qr deorsu estis
e o at proporiatus su ei qr de supius su go
no potestis venire q o e o vado Ex at no
sr hos mdu proportiati loco gle pz qr
no hut ogtom illmata ad meditad
et ogsceudu deu Jo I ayndq cu u ogout
Nc hut affectu inflamatu ad amadu
ip qr q tep i mdo e ocupia carmis e
Jo et Nec p motaz expedita ad sepds
xpm Deinde ocludes xpm dt Dixi go vb
qr moiemi i petis vris Ac si dicat qr
ta quisacoe qp affcoe estis vbs isfoibs
dediti et mdo ipliati Jo dixi vb qr i pec
to oiut qp aor mdi opat morte pr fidi
exclusioz cu addit Si ei no credidis qr e o
su moiemi i peto vro Cu vna sola
medicia e sufficies ad sanads aliqd

volus n i a sola apposita fuit no sana
bit morbus prpetiu Cla go no e datu
aliud nome sb celo i q o possimus salvai
et a petis pgai n nom ihu xpi e ds
et ho ut creda i eu ppli e suffic i
peta vni baptismo sine fide n l opat
Ergo spreta fide aqs moit i petis
suis ut sic ad q p viaa deorsu sut sic
est deorsu p simplicia Vn Crisps Si n pp
hc veit ut petu tollat et alit no
qveit id exue n plauaet no ogegit
q no credit baptisai Nate e em cu
q no credt ab hac vita exie no hente
peta no solu qr no credit s et oia
posteora peta hns hinc i credt Et ideo si
no credideris qr e o su moiemi i petis
vris Ex hc at qp no credentes dt moi
i petis ex quo sensu obiciat s Aug q
q credt qr ipse e deus no moit i petis
suis Rz Dur d isto dicto vr n qr mlti
credut xpo q tn moiut i petis suis
qr hntes fide hnt mlta peta Dd qr
h accipit crede no p simplice assensu
fidi s p fide fima opante p dilectoz ea
q dictat regle fidi Vo n credt xm q
accedt ad fua cor q osidaut in xpo
Cum at accedt ad fua vl ocepucio q
ipe opatus e vl accede o ad ea q ipe spret
dr no crede et iste e q moit i petis suis
Et h solucio ofima p ois expoieres
hc passu Manifestu e em qp q moit i
petis suis qrms dt se xpm crede tn in
vitate no credt Cum n credt iustic no
facit iustic et credes i sapia mchil
fulteri dt Et si sa utatis fuis actos tollas
p iveies quo q no credt xo moit in
petis suis accedes ad fua cor q osi
daut i xo Be 3 pe eccom Dicebat
go ei Tu qs In q om ofcacia qp hucat
de di ogtoe qr no ognouit xpm qpetu
ad diuit et incarnatoz iustic m n c quitu
ad ptatz ocdepnatm iudicum n c quitu
ad pao sacmetu et bsticau Et s hoc
pot tplice ignoracia ptri eni hnait
et dicatis iustic m 2m qptu ad potestatiu
iudiciu cu addt Mlta heo 3m quitu ad
pao bsticau cu adiugt dt go eis i Cu

Prima ergo ignorancia que est de misterio diuinitatis et
humanitatis habet ortum ex hoc quod dixerat Nisi
credideritis quia ego sum et non dixit quis sit ipse
Dubitant et dicunt Tu quis es Ac si dicant
secundum Augustinum Dixisti nobis si non credideritis
quia ego sum moriemini in peccatis vestris Volebant ergo nosse ipsum
dicens credere ne moriamur in peccato nostro quis
quis es Et quia sciebat in aliquibus eorum credituros
ne remanerent in ignorancia misterij sue in-
carnationis addit dicens Principium et qui loquor vobis
quasi diceret Principium me credite ne moriamini
in peccatis vestris Et ut ostendat se deum
et hominem ideo addit Quia et loquor vobis ut in-
telligatis in ipso naturam humanam In hijs ergo dicitur
deum se ostendit in nomine principii vbi secundum diuinitatis excellenciam
qui non variatur nomine In nomine autem loquentis humana
intelligatur infirmitas quam pro nobis sus-
cepit Vnde Augustinus Quia loquor vobis et humil-
iatus propter vos ad ista verba descendi ergo
credite me esse principium quia ut credatis non
solum sum principium sed et loquor vobis Secunda ignorancia
erat quantum ad potestatem iudicandi quam ostendit
subdens Multa habeo de vobis iudicare Ac si
diceret Non cognouistis me esse principium per diuinitatem
qui loquor vobis per assumptam humanitatem et cum hoc
ignoratis me esse iudicaturum de vobis in quibus
video multa iudicanda quia lex ne non iudicare
quecumque tibi venturum est quia iudicabis firmiter
multa de vobis ut credatis et confiteamini meum
iudicium esse verum Sed qui misit me verax
est et per quem ego ab eo missus iudico secundum veritatem
Glossa sic Glossa dicit michi Totum habeo a patre qui
me misit et quia ab ipso sum natus ideo ab
ipso loquor ea que annuncio predicando Ideo addit
Et ego que audiui ab eo scilicet nascendo loquor in
mundo scilicet veritate predicando Et quia malicia ex-
cecauerat oculos eorum malignantium ut quem filium
non cognoscerent nec patrem cognoscere potuissent
ideo adiungit euangelista eorum ignoranciam dicens Et
non cognouerunt quia patrem eius dicebat deum
Non enim oculos aptos habebant quibus patris et
filii equalitatem cognoscerent Non enim hijs verbis
quia christus magnificenciam suam exponens interrogatus
tamen quis esset insinuat in patre gloriam quam erat
Propter quod cum dixisset principium qui et loquor vobis addidit
se hoc habere a patre quod erat deus Ego que audiui
ab eo hec loquor Insinuans ex hoc quia nobis

suum et creature diuinitatis quamquam habeat in dei gloriam
inferens Augustinus Dat gloriam patri equalis filius
ipse dans gloriam ei cuius est filius quo tu superbus
es aduersus eum cuius es seruus Tercia ignorancia
fuit quantum ad passionis beneficium cum dicitur Dixit ergo
eis ihesus Cum exaltaueritis scilicet per ministerium passionis
in cruce filium hominis id est me habentem veram naturam
humanam tunc cognoscetis scilicet si non omnes tamen multi
ex vobis quia ego sum scilicet deus qui ex diuinitate habeo esse
inmutabile quod dicit secundum Augustinum Differo cognitionem
vestram ut impleam passionem meam hoc est donec
meam passionem vestro opere impleatis tunc cognoscetis
quia ego sum Vel sic secundum Crisostomum Putatis quod tunc
maxime sitis elongati a mea cognitione quando
me per crucem occideritis exaltauerimus Ego
non erit sic ymmo tunc cognoscetis quia ego sum
quando videritis per passionem meam signa resurrectionis et
ascensionis ut non et iniuriam vestre redemptionis
destructionem Attende quod hic dicitur ut in hoc misericordia
dei maxime omnium peccatoribus ne desperent
Cum si tanta est ut eos homicidas post recepit
ad fidem qui credere voluerunt nunquam desperare
debent de ea quantumcumque sint in graui peccato Et quia
dixerat eis tunc cognoscetis quia ego sum subdit sic
docuit me pater sic loquor Non enim facit aliquid
a semetipso quia non est a semetipso Et quia
ab eo habet scire a quo habet esse ideo dicit Sicut
docuit me pater non quasi instruendo sed
generando Vnde Glossa Nec ipsum qui loquitur in-
telligens esse patrem subdit A meipso
non facio quicquam quia a meipso non sum sed
a patre Deinde ostendit quod sit missio qui est ipsa
incarnacio non patris auctoritatem sit cum dicit
Qui me misit mecum est scilicet per vnitatem Mecum est
scilicet per inseparabilem vnionem et non reliquit me
solum per suam a me diuisionem Ac si diceret
Et si pater misit me non tamen est mecum
mecum quia est in eo auctoritate mecum sum
et per hoc nunquam separatur a me sicut nec ego ab
ipso Vnde Augustinus Sic ille misit ipsum pater sed
non recessit a filio Non enim quo misit filium inde
non erat pater qui dicit Celum et terram ego impleo
Et que placita sunt ei facio semper Quod dicit secundum Crisostomum
Dicitis me non esse a deo quia sabbatum non cus-
todio et ego dico quia ea que facio in salutem
humani generis sunt soluere sabbatum sunt quicquid
aliud faciam beneplacitum patris mei adimpleo

Iut ectā q̄ esty sepiꝰ qndat audien-
tibꝫ hᶜ vim̄ ē ut oūᵗ ſꝫ pa ūˡ gm̄
opatu ſo ſꝑ ītulit ī ptēꝫ q̄ ſcat ul'
grās age° vl' ip depcau°. vl' attribue°
ei q̄ opatᵘ Ecom exhᶜ ub dās ut oīa
m'a referās ī deū ⁊ volūtē maꝫ pt
buplacito ꝯfomes pui̇aūᵉ nos q̄ ꝫ

Feria q̇rta post remiscere

Ascendēs ī ulīaꝫ aſſupſit ſꝫ
diſci°ᵒˢ ſētū arᵗ 20 Prudēt
duc ē ſuos ꝯmilitones ac
ſ'ſubᶜtos ſic iſtruē vt ⁊ a pīculis
futuris pcaueāt ⁊ ptītes coꝝ idiſcrecōs
corrigat ⁊ mōs eoꝝ ac mōs ꝯfūdē
pfigat pīcla ac futā ex ſubito eue
tu improuiſa ꝯīuꝫ ſeruitᵘ Cum ming
ſeriūt iacla q̄ preuideutᵘ Gre dᵗ ꝑꝑ
ī ol' Et ſꝫ Criſ ſr̄ aꝫ Tubla° cū ſup-
venit exſpᵉtātibꝫ n̄ bīꝫ lemoꝛ ive-
nitᵘ ꝙ ſi repetīna venīſſ So pdicē
futūa ē qbꝫ tiōr l'dolor citū pt eſt
preuidē futuꝫ pīcul' Judiſcrē° ac puis
q̄ ſocios ꝯtbāē pt ē qu āqm volue
ſpom alys ex auditate honor ſul'
digitatē qua indiſcretoꝫ eludē ⁊ rep-
hndē ē ſocioꝝ aios mitigāē Mores
ac ⁊ modi vales ꝯfacti ſocial' ma-
xie ꝯſiſtūe ī mutuo obſeqo ⁊ humilē
exītu° ut vnuſqꝫ alt̄ ſimat humilē
tꝑ ſiuꝫ duo ⁊ miſtrāᵒ diſcībenti

Saluatoꝛ g° nr̄ eꝫ ſapia ⁊ prudēꝫ
futūa ⁊ diſpoēbat pntia ⁊ occurrēti
ꝯſuetīncᵉˢ ordiabat ī pnti ei° tꝑ
bonꝫ dux diſcī°ᵒˢ iſtruit d' futis pt-
bacībꝫ. corrigit d' pntibꝫ idiſcretōibꝫ
mouet d' inuicē ꝯfūſacōibꝫ Et ſꝫ hᶜ
dūrᵘ ei° mⁱ ī ꝫ ptes p° pdicitᵘ futura
ptrbāᵒ eū narratᵘ paᵒ ī Aſcēdēs ihs
2° corrigitᵘ idiſcretā poſtulaᵒ ī Tū ac-
3° mouetᵘ ſpecial' ꝯfūſa° ī Et audiēs x
Ad duodecim ſꝫ Cum Et pdictio pa-
ſſioꝰ nō debuit ſic ee maifeſta ut oī-
bꝫ inoteſceret eo ꝙ ſacmētū altiſſim
⁊ ignotū n̄ hꝫs ſilē ī opibꝫ creatorꝫ
Nec eē debuit hys q̄ ſecretoꝝ erat ⁊
teſtes ēuſdē paᵒ ſutū ee penitus
ignotā io pdīa eis dbuit ſꝫ ſeorſū

Et qm nō mirabile ⁊ ꝯtēptū ꝯplēda
modꝫ eē debuit eis pdīa nec ſubito
exhibitꝫ tal' ſꝫ ī opiatꝫ modus q̄
deſpatōꝫ induceret. ⁊ ut dolor ⁊ ꝯtur-
bāᵒ d' eād' p futūꝫ ī ſpirō° mitigari
poſſꝫ dies ī ſuī ꝯ° debuit reuelari
Jdeo hꝫ ps p°ᵃ ſubdiuiᵘ ī ꝫ ptes p°
poᵗ reuelacō ſecreti ī Aſcēdēs ī
2° paᵒˢ iuſtīⁿ ī Ecce aſcē ido ⁊ ſi-
3° ī ſuī° ꝯtemptū ī Et tcia die r-
ponces g° ī reuelacō ſecreti dᵗ Ecce
aſcē ido hīc eīdē ſimoꝫ ſepe eīs
dixāt ſꝫ ut ſocios ipm̄ coꝝ meōrie
imprimeret tꝑ coꝝ ſidī mīmū īplicat
Cuꝫ rei ꝯnde locu pdicit ut ēiꝫ
credatᵘ ac ſiuꝫ qu ī vbi pdcū ē ex-
hibeᵘ So pmittit locū d' Aſcēdēs
ī ulīaꝫ aſſupſit ſꝫ aplōs ſ.int q̄s
erat iudas q̄ tūc forte adᶜ bonus
erat ⁊ io ſꝫm pntē iuſticiaꝫ dignus au-
die hᶜ qd' erat ī reuelauit lꝫ ſꝫm mitꝰ
pſeuerat iuſticie dignus nō eēt Et
forte aſſūptꝰ cū alyꝫ ut p hᶜ pōa
retraheretᵘ a malo pꝑoſito recolēs ꝙ
dus hᶜ pſcruiſſ atꝫ pdixiſſ Duodeca
g° aſſumitᵘ ut tꝑ ſecretāꝫ ſ' ī reuelā-
celaret Sic n. pcioſi liquores debent
ꝯſuadi pcioſi vaſ ī ponendi ſt. Sic
tm̄ ſecreti reuelacio aplicet pᶜ ſolꝫ
tꝑ receptabil' digoribꝫ ſiunt Vadeca
Addtᵘ ac ſeorſū ſ.itaꝫ a tbꝫ tꝑ a ſa-
lutacībꝫ q̄ dūꝫ ſeqbātᵘ Cia ſi pnī-
alꝫ ī fide uiuꝫ fortes audiſſet hᶜ vbū
tbai potuiſſet ſic āq alias turbati
abiere retrorſū dicitᵘ dūꝫ ē hᶜ ſꝫ°
Bī eē mlīes q̄ dūꝫ ex deuocōe ſeq-
bāntᵘ audiuiſſet ex molli corde ad
lacmas excitate fuiſſet tale audito
ſmoe ſꝫ dᵗ Criſ ſr̄ aꝫ Vnde pdit
paſſioꝰ iuſtīⁿ eī addit Et ait illis
Ecce aſcēdimꝰ ī iliaꝫ Et aī dᵗ Ecce
ſꝫ Criſ ꝯſtituēdꝰ ſic ſimo ut meoᵗꝫ
hīꝫ pſae ⁊ pdictoꝝ ī corde regdaꝝ
Et aī addit Aſcendiꝫ. volūtie ⁊ nō
mītie ſꝫ paſſurꝰ demrat. tꝑ ſi di-
cat videte ꝙ volūtie vado ad moꝝ
Cū g° videtᵘ me ī tre pdicentē nō

existimet me hoiem ee tm na et si pos
se moi hois velle tn moi hois no e
Et at pot filius hois aut qd si natus
assupta posset i eu tadem passibilitas et
pca qz diuinitas ledi no pt ut dt Iul'
ar x Tradetur principibus sacerdotum et s
non eu o morte pena at dyas 9 si hunc
modu Iudas tradidit eu ex ppa malignitate
principes sacerdotes et scribe condempnauerunt lig
wl dicentes reus e mortis Iterum Nos legem n
etc qd iudicam tradiderunt eu pilato et
pilatus ex timore hmano militibus ad illu
dendum et flagellandum et condempnauit crucifigendum
Et hoc e qd dt e(uange)lista Tradetur s a iuda
p malicia principibus sacerdotum et scribis q
condempnabunt eu morte ex inuidia sz volentes
eu excusare d' malicia tradent eu gentibus
sz p militibus romanis mediante pilato
Attende quantitate malis ad illudendum et
flagellandum et crucifigendum In quibus omnibus
aduertenda e medicina q ca quibus pctm
committitur Consistit n pctm committi ex
appetitu appetitu honoris q dr supbia
vite q qd dns illuditur 2o i delectationibus
carnis q vocatur concupia carnis q quod
dns flagellatur 3o consistit committi ex
auaricia i a mundialium q dr concupiscencia
oculorum q qua voluit dns mudis crucifigi
vbi nichil e sunt que eu mudo sunt et
g mihi ubs dum ut salutem q p pctm
in peccaverit Vnde Rabanus Ideo aut dns
voluit p(ro)pri sz gnia pati ut ostenderet
nobis q p delectationes oculis eu q(u)a auari
tudine reddere debeamus Et qm sic dt Greg
i ol Et Beda sr ayt x pendebat salvator
discipulos ex sua pa oc pta baudos
longe aut z pa o pena pdicit z resurrectionis
gloriam ut eu moriente videntes resurrectionem
no dubitarent Ideo addit 3m vbi predicatur
resurrectionis tropheum Et tercia die resurget Non
n statim sz distulit resurrectionem ne vitas mortis
denegetur Nec ultra tres dies distulit e
ne scandalum qd ex morte natum erat p
velociter z cito resurrectio sedatur Vnde Glosa
Tercia die resurget ut ta cita resurrectione
euacuet scandalum crucis Ecce resurrectionem
ut p9 pa ob qs p xo patimur expectemus

futuram glam revelandam i nobis Vnde Augus
l8 d ci di dt Ex essem sua pao ot qd
sustinere p vite z resurrectione qd sperare in
etiam te deas Sed z pt cros Tunc acce
ssit ad eu filiorum zebedei mater Iesum q tangitur
indiscreta postulatio Non ex petitio idi
screta procedit sz aliqua velamenta ut
possit excusari si vere sunt Ideo i hac pte
ponitur primo petitio palliatio In pmo 3o pe
titionis indiscrete i eum dicit qi vz 3o indis
creta correctio i Rursus i Nesciatis Nouum go
euangelista pallium petitionis dt Tunc accessit
ad eu mater filiorum zebedei Sed n qr Crisost dt
sr ayt filij isti submiserunt matrem vt vi
deretur petitio no a se sz a materna affectione
oriri Et si petitio eet reprehensibilis haberet
ciuis indulgentia qz mulier erat q petebat Et
ut facilius impetret qd affectat exhibet
reuerencia Adorans inquit z petens aliquid ab
eo facilius n mediator aut largitoris ad
dand qui i petente reuerenciam inuenit Non
Et motus hz petitionis ortum habuit ab illo
qd immediate premisit s Tercia die resurget
Ideo Putauit n hz mulier illico xm regnaturum
ut audita e secia pncia cept incor
futurorum Non Et hoc desiderium ptum sunt
laudabile pti indiscretum Nam le sunt s
studiis qz sunt d' re spuali sz d' gtia z gla
filiorum Et qz no sunt sed ordine instruc
tione respectu i eo q exaltari dz io sunt
indiscretum Nouum go sunt desiderium sz ing
sideratam petitionem Ideo no voluntas n propositum
culpatur sz ignorancia Ideo dom e eis Ne
scitis qd petatis Et io si impetre no meretur
simplicitas no tn meretur confundi Pon z
petitionis indiscrete cum pmitt z interrogat
dns dicens Quid vis Et hz interrogatio no ret d
ignorancia sic dt Crisost sz ut illa palam
pfeat z sit psens eu addiscendi qz no
ronabiliter petit Vl' io interrogat sz eloz
ut inspirationes cognit confessionem eius ac petitionem
q se dicit illi dic ut sedeant hij duo filij
mei vnus ad dexteram z alius ad sinistram i
regno t Sessio n ad dignitatem ptinet reg
nantis ad dexteram aut z ad sinistram ptinet
ad equalitatem Hz petitio go z dignitatem custo
regnantis postulat z equalitatem Deinde ponitur

correcco petitois indiscrete cu dr Nescitis
at i dnt Nescit qd petit Ad o eiude
cia Scdm q petio otu ex desidio rei
hude desiderium at e quid aut Cu go
ait e fm rom indicium ro tur peticio
tata ex eu aore roabil e et petes sciat
qd petat ab eo qd postulat qd debz cui
debz et p qo ch postu re Cu vo aoz ri
d q h sit petio no e fm rom indit rois
irroabil e et petio ex ipo pcedes vel
d ignorancia petes rem qu no dz et p q
no dz Corriges go salua or indiscreta
petico ot qd h petio vel p o d igra a
puniorz Nescit inqt qd z o de iexpie a
nitorz et passionu Potestis inqt bibe x
z o d indifferena indicador i Sede at ad
Vel p o go d ignorancia puniorz Io dicit
nescit qd petat Ve nescit qd petit si
Fab g sede glie quit que nos nitio
acquirunt Nescit qd petat que delectat
culme honor que petit si eu no ex
cuit via labor Et adutend qd no mr
postulas s filiis redarguu d igra a qz
volu te mr petebat ut ouidat hat pe
ticioz ex filiorz despdio et gslio no ex mr
industria processisse Vn et mr x expsse
di Accedit ad eu iacobs et ioh fr zebedi
qd cor gslio mr accessit Et i scpta acce
de sepe dicit illi quorz aucte ul gslio
l pce alij accedit Vn et Centurio dr acce
ssisse ad xrm ut dr ayt & cu tn ipse no
accessit s misit seniores iudeoz Adutend
ez sic dr Cris sr ayt qd dus frequeter
pati disci os suos acp uorce a dice a
age a cogitac ut corz ctpa occasioz
accipiat exponedi i az pic tl et non
solu i puti s ecl i futuo doctna eius
edifiez z o ou petio irroa l qd postulz
aliqd hre debeat cu dr Potestis bibere
calice qd ego bibiturus su Sciebat quippe
sal or sic dr Cris sr ayt ipos posse bibe
calice passio p sui imitacoz Sz io int
rogat ut nos intelligam uciez reguac
posse ai x ii pus eo pacos suit imitaturi
p pccaz Io irroa r petit d t at potestis
bibe calice qd bibiturus su Ac si dicat vos
d honoe et comis loqmi Ego aute de

agonibz et passiobz vos intrrogo quia
nond e tpus puniorz s pocius tc laboz
et afflictionu Calice at vocat paciaz suaz
Vn i sps noie calicis pa o designt cu dr
Calice salut accipia Et appinquante
pac e ea noie calicis designat cu dixt
Pr si vis transfer calice hc a me Sz qm
solet inexpti iniq ponde picla au
dact iudict se posse dicut go ei possum
Ecd l lez vn ect futuu ipi tn no ex p
visioe s ex qda inexpta gfidecia h
dicebat Cu e saluator sua futura tep
pura gsiderabat Io ex sua psci a ip
futuu e pdicit subdes Calice qd meu
bibetis Bibt quid s Bed sr ayt calicem
passio Iacob qui ab herode capite trun
catz e Ioh vo qui in fuentis olei doliu
missus ad coronaz martir tn ad x calice
pcessit z si morte ope p x gfessioe no
suscept z o fuit irroabil peticio qa
postulabz aqd ill qbz no debebat Io add
Sede at ad dextaz mea l ad sinistraz
no e meu dare vob Simpl at n gvet
glificao regni s humilibz Cu vo e qa
regnu celorz hereditas e corz q id accipiunt
hcre at no e q filiis pltinez no pst s o
at di nali ut appla r filiis et io no ei
debe regnu ce z hereditas No e go quo
ut simpl dete sede ad dextera x Io dr No
e meu dare vob s sibi gleis ad c est sed
alijs s humilibz qbz patu e a pre meo
Aliter expont s Ieris qd p dextera accipiu
electi p sinistra repbi Ill go da sede ad
dextera quorz opa gputa r int electos
Illis at ad sinistra q suis demeritibz
vicos int repbos ivenerit Inx dictu
saluat r ayt z x Statuet oues qde a
dextris hedos at a sinistris suis Sz go h
semp vob q in etna pcsticacoe int
electos gputati est no e meu dare vob
ut sedeat ad sinistra qz p finale p
inu i dextra collocadi est Vl aliter
sede ad dextera et ad sinistra mea n e
meu dare vob tn sol et singlar bsficade
s oibz tn que pmu q g patu est a
pre meo s ill qbz dicet Venite bndicti pa
Vltio petio ou irroabl qa pmu peti

p quo no d[icit] Jo add[it] Sz q[ui]b[us] paratu[m] e a
patre meo Si ei mitum psoa[rum] a[ccipi]b[us]
regnu[m] celo[rum] donare va° dadi no eet
m[eu]m sz p[ro]pria Cum g[o] credit se posse
accip[er]e regnu[m] celo[rum] no ex m[er]itis z hoc
credes° petit id n[on] dabit[ur] petit Cum
g[o] p[er]sona[rum] acceptio no sit apt deu[m] sz
reg[nu]m celo[rum] pat p m[er]itis no p p[er]sona Jo
dictu[m] e q[uod] dat[ur] quib[us] paratu[m] e a patre
vn[de] hieo No e p[er]sona[rum] accep[tio] apt deu[m]
sz q[ui]cu[m]q[ue] dignus fuit accipiet q[uod] non
p[er]sone sz vite paratu[m] e Cu[m] et a[li]q[ui]b[us] v[idetu]r
p[re]destina[ti]o z p[re]scientia sit tn a d[e]o su[m]
m[er]ito sine demerito Ad hoc d[icendum] q[uod] i p[re]de
stinatione co[n]currit voluntas dei ab eterno
sicut ca[usa] principal[is] z meritu[m] at[que] usu[m] in
adultis sic id sine quo no fiet P[re]scie[n]cia
at e[ius] q[uo]m[od]o se habz q[uod] demitu[m] p[re]vi
su[m] ab eterno e p[re]uari[cati]o[n]is va° p[re]scedi isti[us]
ut q[ui]a i demito fuia[r] p[er]seuabit cadit
sub p[ro]uisione dei volet ut n[on] iordinatu[m]
i[n] lu[m]q[ue] Cu[m] a g[o] volu[n]t[a]s eg i[n]fessa no
pt novelle iustitia le[gi]s pu[r] no velit
hinc e[st] q[uo]d e[st] creat[ur] p[ro]p[ter] ... da p[ro]uisi[o] volt
tn sedario q[ui]a vult p[ro]uiar iusticia z o[mn]e
q[uo]d iustu[m] e Et q[uod] ab eterno co[n]tinuit q[uod]
c[on]sq[ui] d[eu]s finie in gra z q[uo]d i p[e]cc[at]o Jdeo
ab eterno p[re]parauit reg[nu]m celo[rum] boi[s] qui
p[er]seuerat i gr[ati]a Et iusticia ill[is] q[ui] p[er]seue
rat i culpa Et pt h[oc] co[n]firmari eti[am] r[ati]o[n]e
Cu[m] a[li]qua si eq disposita ad fine cox
dinare hinc i fine z no illu[m] sz aliq[ui]o
seto i h[oc] z no i illo e accip[er]e p[er]sonaz
Sz de[us] no dat p[er]sone reg[nu]m p[er] p[ro]pria tn
g[o] a[li]q[ui]p[er] co[n]v[er]it ex pte i[us] q[ui] e p[re]destinat[us] z
a[li]q[ui]p[er] ex pte p[re]sciti Sec[un]do z pt p[ri]n[cipa]l[iter] cu[m]
Et audic[n]t x indig[nati] Jn q[uo] mon[stra]z ad r[e]
sacro[rum] secale No[n] p[ro]p[ter] ao[rem] z i[n]flexo ad
se p[ro]cedit pacifica ho[mi]n[u]m co[n]versa[ti]o[n]e ex
eo q[uod] a[li]q[ui]s sr alios velit effici z p[er]seui
re[n]t meiez Ex ead[em] eni p[ro]cedit velle sup
socios eleuari et petentib[us] i[n]dign[ari] Vbi
g[o] e humil[ita]s q[ui] no dignat[ur] a[m]ore p[ri]uato
sz mag[is] ho[n]o[re] z obs[equi]o mutuo tolli[tur]
ab illo dignandi z occasio indignandi Et io
nigr humil[ita]s no co[m]p[re]hendes cupidi[ta]te[m]
dnoru[m] n[on] indig[na]to[rum] dece dis[cipu]lo[rum] solam

humilitate doc[e]t ee sufficie[n]te[m] ad r[e]p[ri]me[n]
das i[n]moderatas cupidi[ta]te[s] p[ri]m[as] z indis
creta indig[na]tio[n]e[m] lru[m] Jo[hannes] et cri[sostomus] ta[lem]
[inten]d[un]t indicat indig[na]tio[n]e d[icen]s Et audie[n]tes dece
sr petentes duo[rum] fr[atr]u[m] Jndig[na]ti s[un]t non de
m[ir]e sz d[e] filijs Jo add[it] d[e] duob[us] fr[atr]ib[us]
q[ui] ignorab[a]nt i[n]iuria q[uo]d alijs debebat in
dig[na]re se cep[er]u[n]t l[ice]t i[n]ordinate alijs i[n]discreta
cupidi[ta]te petebat p[ri]n[cipatu]m Sz sic d[icit] Jdeo
z accipit Cris[ostomus] ut ille carnalit[er] petierit ce
sr o[mn]es ita isti carnal[ite]r gestati s[un]t ce a[li]q[u]
[qu]i tc Sz sic d[icit] Beda sr illud potius vi
de[n]tur no q[uo]d carnales ad[huc] dis[cipu]li gesserunt
sz q[uo]d gessit sp[iritu]alis mag[iste]r Et io s[ecun]do
pot[est] c[on]tra exa humiliac[i]o[n]is a[u]t Jh[esu]s
aut vocat eos ad se ic Vbi p[ri]mo q[uo]d vo
le[n]tes pacifice co[n]uiu[er]e d[ebe]nt x° co[n]formari
Jn p[ri]n[cipi]o 2° q[uo]d i p[re]sid[enti]b[us] no d[ebe]nt moribus
gentiliu[m] assimilari ibi Scit[is] q[uo]d p[ri]n[cipes] 3° q[uo]d
d[ebe]nt vita x[risti] p[ro] exe[mplo] spectari ibi Sic filius

Pont[ur] g[o] p[ri]mo q[uo]d volentes pacifice co[n]uiu[er]e
debet x° co[n]formari Jo vocat eos ad se
ut ex app[ro]ximat[i]o[n]e co[n]formet[ur] eid[e]m q[uo]d q[ui]
app[ro]pinquat pedib[us] ei[us] accipiet d[e] doctrina
ei[us] Ex eo e[ni]m q[uo]d co[n]quisit eos vocat ad se co[n]q[ue]r[e]
ei[us] doctrinaz c[on]tinuit humil[ita]t[is] Et co[n]q[ue]r[e] exa
p[ro]pt[er] i[n]sinuat eo eis q[uo]d no p[er] ambicio[n]e[m]
fastu[m] sz p[er] humiliac[i]o[n]is descensu[m] p[er]venit[ur]
ad gl[ori]am vn[de] Glo[sa] f[rus]tra ergo a[li]i ad
maiora suspirat a[li]i hijs sr co[rum] desidio
dolet cu[m] ad sumitate[m] v[ir]tutu[m] no p[ro]p[ter]
sz humil[ita]t[e]s ducat 2° q[uo]d q[ui] pacifice vole[n]t
co[n]versari no d[ebe]nt moribus gentiliu[m] assimilari
vn[de] tn add[it] Scit[is] q[uo]d p[ri]ncip[e]s gentiu[m]
dnantur eo[rum] z q[ui] maiores s[un]t p[otes]tatem
exercet i eos vn[de] Cris[ostomus] Gentiliu[m] meminit
ut ex h[oc] rem vitupanda ostendat gentiliu[m]
n[on] e ab[er]rare p[ri]uatu[m] sz a[li]q[ui]s h[oc] io d[icit]
q[uo]d p[ri]ncip[e]s gentiu[m] no tn co[n]tenti s[un]t rege[re]
subditos sz violet ei[us] dnari mi[nis]t[er]io Jo
add[it] No ita erit int[er] vos Et sidicat sz
Glo[sa] vos mo[do] gentiliu[m] sc[ri]ptura[m] p[er]venie[n]
volit ad reg[nu]m possesso[rum] Et q[uo]d non in
ambire sz i humil[ita]t[e] e culme[n] v[ir]tut[is] Jo
adiu[n]git No ita erit int[er] vos Sz quicu[m]q[ue]
volu[er]it int[er] vos maior ee sit v[este]r mi[nist]er
no ambiendo p[ri]uatu[m] sz humil[ita]te dividendo

ac alys fruendo Et q voluit int vos
primus ee sit ad culme re dignitat erit ve
ster q^ antas h^c exigit q pondere sit
hoc primus z dignus i^gnus celor Nondu^ q
supiores a^ip declarare debet ut p zelu
iusticie sic primatu suu disponat subdi
tos sz debito mo cohiceat ut tam per
humilitatis studiu eis ullatus mo gerelu
principu ducat Vn Beda In hac forma
a dno maiores no minima discretione opor
het ne sz ad instar regu gentiu dnari
subditos semp ab eis gaudeat laudibus
attolli z tam q delinqncu vicia p
zelu iusticie sunt erecti 3° ondit q vo
lentes pacifice cohabitare dnt p vita
p rpo spectatu cu addit Sic filius hois
no venit ministrari i^ parar dnari s^ mi
strare no tm pdicando z miraculi s^ mini
strando s^ z p pa^{ssione} redimendo so subdit
Et dare aiam sua i redepcionem p multis
Sic videmus i humanis consuetudinibus q ad mi
tandum a^ip virtuosu plus movet opa q^
verba so voles salvator efficacius inducere
discipulos ad humilitatis studiu qd verbis z exe
docuit opa sui^pius imitanda promit
cu dt Sic filius hois ut Lucio sr a^yr Domi
promit exm ut si q dea pimpendent
ad opa erubescat Non est q enim exm
e magis efficax ad inducendu ad opand
dn qui ie q e nuns obligatus ad tale opus
ipm ii^ bene opat Christus go q nullo o
cat obligatus a^ris ferme q u^o auxilio
creature indigebat ministrans ex humili
Efficax exm aliis fuit humilitatis Et h^c
e qd dt Christus venit ministrare filius hois qui
dicat Ego q nullus egeo q^ visa eget
celestia z terrestria ad ministrale gl^a esse dicit
E i q^ras quo vel venit ministrari dico q
p^o doctrina salutifera pdicando a^yr 1° co^o
z sanguine suu exhibendo 3° discipulos pedes
abluendo Beda n loqur de ministro qn s^ ipsorum
eoru pedes lavit dns z magr Christus i no
ministrandi possunt oia que i carne gessit i
elegit s^ sui sanguine se pro nob effunde
ministrando significat. Feria
Dixit ihs cetur sudacis sexta
parabolam hac homo quida u a^yr 21

Videmus ita^r sic ee int duos z subd
q dn res suas committit fructus z iste ba
operaciby i eis z dno fructus debitu red
dat z fructus sua ponat i^ fine Ita tm
q inter dominu ii paret malicia p
tuissie i servos Et si ipsi i re commissa
prie se heant s^ ceste dnitu pnniri
debet z commissa eis auffi Aliq go
predcatores requirunt ex pte dni re commit
tentis a^que ex pte insti fructus obsequiu
desiderant Et h^c mo pt pns parabola
int dnm z nos q recepimus eius bona
introduci vt p^o ponat predcatores dine be
nignitatis gram infundentis 2° predcatores huiu
pravitatis gra abicientis 3° predcatores
dine equitatis iuste p meritis retribuentis p^a
ps incipit i pn^o 2^a i Et agricole apprehe
3 i Cu go venit Secundo at dni sua
bona tribuentis sit tres p^a providencia in
edificando In pn^o 2^a benignitatis in gratis
conferendo i Et locavit ca ag 3 diligencia
i exigendo i Cu at tps sed evidenciam at
huius parabole sic procedere q pertractabitur to
ul maior eius ps allegorice de vinea i^a
2 q dt ysa Vinea dni sabaoth dons isl
e eta iste vi ee eo meltas pul sic pts
ex verbis q ponit i fine eius 2° moraliter
pertransiri potest cu bn te sic vi sabaug
eas exponere moralr Ponens go ena p as
predcatores dni gram conferentis q e providencia
i edificando dt homo quid erat pater familias
Hic u dni e sepe supius ex verbis Eccl i dt
Nullus pr familias sibi utiz recias tenus q
predicator int q fideles suos i h^c mundo sic
possidet qui dns subiectos i domo sua Et
dr homo no quid ita sit dt Christus s^ nomine
no vitae s^ similitudine vt sic ho cu filio
parvulo loqur infantilia ad eius instruccione
sic deus nobiscum loquitur congruencia nobis ad
nram salute Et iste sua providencia plan
tavit vinea sua q s^ Ieronimu e domus
e isl Et sepe circumdedit ei Illi enim populo
multis sepes circumdata fuit s^ sco Anglorum
custodia s^ Christus custodia sacrorum prim et
inspectos q tm mu feti sit populo isl Vl
p sepe accipi pt legalium disciplina
mandatorum Et torcular fodit i ca sed

hiẽs id ẽ altaẽ l' exẽpla in̄atiz q̄ p
lege suada passi sūt. Sed hilar̄ dicit
altar sicut p'phe iusto s̄ sa plei qͥ
sic i torculari iustū fundat ꝛ sicut
ita i ipsis s̄ sa gr̄a fundat et sicut
vult. Sed Et edificauit tu͞ri i me͡o eius q̄
ti l̄ s̄ leō sūt teplū. s̄ hilar̄ ti ista
fuit emiencia legis q̄ i celū p̄ratu
dnīe opim capit erigit ꝛ ex q̄ a lōge
spectari possit x̄ advent͞ꝰ Deīde poitur
3ª ꝯdicio dnī q̄ ē benignitas i ꝯfeīdo
gr̄ias gr̄tis datas cū addit Et locavit eā
agricol' suis) ista sūt agricole s̄ Cris͞o sūt
sacerdot͞ ꝛ scribe qͥbus ꝯmissi sūt cura
p'plm gubernādi ꝛ instruēdi Et hij tāc
vocant agricole qꝛ sic n̄l alud ab eis q̄
bonꝰ cultus ꝛ diliges custodia vinee
exigit̄ Ita n̄l ad dnūs a sacerdotibꝫ ꝛ leuit͞
exigebat i opibꝫ n̄ istrucōis ꝛ regīm
plebis Vel qm̄ sic vinea locata nō
tm̄ ex serpa s̄ etiā ex ope agricole fructi
ficat) Ita gr̄a collata hoi l' ꝯmissa ei
sc̄m i regimine req̄rit bonū vsū libri
arbitrij ita ip'is q̄ vsū desigāt i hec qꝛ ad
iungit Et pegre p'fectus ē N̄c ei deus
alicubi abēe pt q̄ ꝯplet oīa s̄ abire
videt a vinea ut vinitoribꝫ liberū
operādi arbitriū relinqt Sed̄m Cris͞o
peg' p'fectꝰ e p longanimitate qua hiis
supportā p'sidēcia deferēs ꝛ nō statī
eis p'petis peccās inducēs Sed vō Cril'
Pegre p'fectꝰ e qꝛ deꝰ pacꝰ dedit legē
sup' moīte synai ubi visꝰ ē i spē ignis
non aplius visibilr p'buit eis sua p'n
aciā n̄ tn̄ intellc'o ꝯtigit qua non
mittēt deꝰ p'phās ꝛ iustos amonētes
So'sc̄ tria dnī ꝯdic͞o q̄ ē diligēcia dnī in
exigendo eū dr̄ Cu at app'ꝯīq̄ssʒ tpus
fructiū misit suos suos ad agricolas
ut accipēnt fructꝰ eius Sic n̄ ad p'fect͞ꝰ
dnī ptꝫ ut p'videat i' bꝫ suis ut beni
gne ꝯmittat eas subiect͞ Ita p'tet ad
ip qꝛ dil'r req̄rat p'ciū sui ex eis
ꝛ hec fat tpe debito d' q̄ d' Cū at tpus
fructiū app'pinq̄ss͡ʒ Et bn̄ dr̄ tpꝰ fructiū
ꝛ nō tpꝰ fructꝰ eius s̄ Beda sr̄ lucā
nq̄ hiꝰ vince p'ciū inoceritꝰ est

Et sic h' requit de tpe rac͞ꝯgr̄o ordīe
s̄ p alios suos eius sic valites vinus
creatē opat' palātꝰ Ita a͞qn fructū
gr̄e date vult requit p alios ministerū
d' q̄ h' dr̄ misit suos suos ad agricolas
ut ac. fr. eius p' n. sūt ad hos missi sūt
moys͞ ꝛ aaron de q̄ dr̄ misit sūt
sūt aaro que elegit ip ꝛ ip'i p anos
xl p' lege data qꝛ tūc tpꝰ fructiū
app'pinq̄uāt ꝯficeret fructū ex lege
Sed̄ i p̄ eis) Et agricole app. s̄ eius r̄
Dn̄ q̄ ondīt ꝯdicōes hūāe p'uit gr̄a
abutent Maria n̄ p'mit ē nō solū
nodāe q̄d' dꝫ s̄ fructū ex gr̄a Vm̄ ec
ūm rai iniuste q̄ ut fructū acciperet
missi sūt Vn̄ Cris͞o i ol hij at nō solū st
potiꝰ malicia i nodānꝰ fructū s̄ etiā
idignādo ad eos q̄ venit ꝛ eoꝫ sanguine
manꝰ replēdo ꝛ at malicia ex hoc ondr̄
maior qꝛ p singlos gr̄ꝰ dūne boitꝰ s̄p
extecsat So dnī' h̄ pꝰ i ꝫ pꝰ p̄ poitur
malicia habita q̄ p̄os nuciꝰ dim pm̄
p' pꝰ malicia hita q̄ 2os nūcios cū addit
Itn̄ misit alios p̄ malicia hita q̄ vni
genitū filiū suū i p'missē vō l' huic dim
sioi ꝯcordat Cris͞o dicēs P singlos at
gr̄ꝰ iudayce plebi di mta addebat et
p singlos gr̄os dūne iuie malicia iudeo
crescebat ꝛ q̄ di clemēciaꝫ maligꝰ hūāt
ctabat Poitur ḡo p̄o malicia hita q̄ d
clemēciaꝫ i' s̄p̄ctū sūnorꝫ suorꝫ cū dr̄ Et
agricole app'hensis suis eis alium cediderūt
ut ieremiā aliū occiderūt ut ysaiā aliū
lapidauerūt ut naboth ꝛ zachariā qꝫ
occiderūt int' teplū ꝛ altarē h' ē exponitur
leō Vel qūo moys ꝛ aaro q̄ sūt p'mi
missi cedit s̄ aq̄ua p'secucōe de tribꝫ
p'dict dr̄ Beda sr̄ luc. Cesus qͥppe moys
ē q̄ p anos xl fructū a͞cp leg͞ qꝫ dedat
a cultoribꝫ requirebat s̄ cadit ip qꝛ ve
xatꝰ ē moys p'pr eos qꝛ exacerbauerūt
spm̄ eius Et itm̄ irritauēt moysen in
castris ꝛ aaro sctm̄ dnī Dein poitur malicia
habita q̄ dnī benignitatꝫ in mittēte suos
sacdos cū dr̄ Itm̄ misit alios suos plures
p'oribꝫ ꝛ fecerūt ill' sil'r Isti alij sūt
plures p'oribꝫ ē p'phaꝫ ameus quod

pseaus st inu dau b stepli Act .i. h
eis ypcitas Quos pphan no st pseaus
pres vn lpuis expoiton ac psedent
qcridat tab d. fnni q missi st ex legis
moys 7 aaro intelligi cos ecpos fla
gello lingwe vacuos dimiserit a os at
suos pphan chos intelligit Dem pon
mali hita q di benignitatem intentem
vingenit cui d Remisse 7c In q missoe
qcut diua benignitas roalis qgrnit
7 ving pusitas diua qd benigt que
totes qceptit 7 i fuis fuis despcta no
pst ctiis q malos suas pt expectat pa
tie tu pst cs pa os coua cuge ma
licia pocia cs pnire Id misit novisse
fm suu In quo s hilar sigificatur e ad
vetu dm nu ihu xi cristi Cuss pater
misit no sic obnoxiu pene pt sic asse
rete veia pnie 7c misit eu iudeos
qute no pnire Vocal' cogitas ou cu
di fforsitan reverebu fm meu hc ei
no d ignorancia pt d cognicia vet qa
cognu e suos fm vingeniti dm siu
reveri tps futu dmn siu Vu Cuss ve
bu fm meu hc dt amentas qd' fieri
debebat qm optebat eos veudai vel
hc n wt oude coru petm magnu 7 oi
excusacoe pnari Vl' pt exponi hec
reverencia q ad aliquos vt sit sensus Ad
ming aliqu d eis vebu fm meu cd e
ipletu d ill' q intelliget xm cdidit in
eu Vl' pt id dau i fi ad libm arbitrium
hot vu Glo no d ignicia d vebunt
fm meu pt cu abige d deq ut libera
volu refuet Jung pupl o cu adingt
Agricole at vide 7c vbi po ou malu
qcalia cp vides agricole id e q qmissa
fuit synago filiu i carne pnite dixit
int se h e hes Ex q pz sic dt lincoln
cu pricipes sacerdotu no pignicia pt p
iuidia xpm tradire intelligeb eu esse
illu cui p pphas dt Postula a me 7 da
bo t getes hedites tua hedes q ipe sio
data e no qua moiens pr illi ilige
pt qua ipe sua morte iuabi acquisiat
et qcalia malignitati Venite occidam eum
7 helmg hedites Ad q eunde Rom e

Et insta q erat ex lege moysi fuit
qda hedines eorum q i lege pnapaba
Insta at q erat ex fide eius siccicut
supaddes eius videba aliquo auctorita
insta legis 7 p quo auffire hedites ·on
q pnapaba i lege sr q hore diceb
indi videb iuxta xo De 11 eid faciq
q h ho multa sig fat Si dimiq eu sic
omes cred Ne forte ve 7c Veniet go im
putauit e vale ut insta legis mane
met m 7 no p supveniete insta eius
destruere 7 p qsequs hedib ·on qui i
lege pnapaba sua eet Vu Evang
hedites xo contra prope volebat indi
et fide q pen e exiguere 7 sua q e ex
lege pfre ac getibs imbuede inseree
conabatur Et hc e dice Nra erit hedib
Alio pt intelligi hc mo ut obla hostiar
q ad sacerdoes ptebat eorum intelligit hedi
auffere go qsuetudie oblaco hostiar que
fuit auffre sacerdotib sua hedites si con
esiacoe Cu go xs pplm inducedo ad
sublimior statu 7 obsequiu cs eet statu
qsuetudis indor videba eis hedites
auffere Io arbitri st q eo contra qsuetud
hostiar offeindar pret finare Et hc
e dice Occidam eu 7 nra erit hedites
Vu Cuss dicebat mt se ne e ut p
istu pplus dittat qsuetue hostiaru
q ad usum ptz luci 7 acqesiat offerre
sacrificium insti qd ptz ad glam dei 7 sic
ia no eet pplus iste possio d nra pt
di Et ab occiderunt eu dnd no e qui
insti fructu a pplo qirat sp diabl qsue
offeudar hostiar 7 sic pplo iste erit
possio nra Sc jecto flagicu Et
apphensu eiecert ex vinea 7 occidert
Et d apphensu intelligi d i a qphensione
q i orto fca e Et at add Eiecerunt ex
vineam intelligo s hilar Et hc iglo a
dnt passio e ex porta Vn d heb
Ihs ut sanctificaret p suu sanguem pplm
passus e ex porta Aliq pt eius Eiecto
ista fuit q indi xpm indicanit alienu
7 exteneu a servis Sc 3 ps pri eius
Cu go venit dns vinee qd 7c In qua
pon qdetros dnic eqtrile insite pro

uīte retribuet In q̄ sic pce̅ Vo exigit
ofessio ualis indicatiom i Cu venit 2o
allegat scriptura ppha' vaticiniu i dt ill'
3o torqt sr cos sua pdemnati indic
i so dico vob Exigit go p̄o ofesso ualis
indicatiom cu d' Cu g° venit domino
vince q̄d faciet agricol' ill' Ideo interrogat
quid dns no q̄ ignoret q̄d i sposit sint
sed ut ipa inste dapnet Et qm na
le indicatorm dictat ut mgt d' busi
busiem ip auffrat 7 d' culpa q̄ sus
g dum qmittit pniat so duplicem
sniam iustic pfert dictate indicatoio
nali Vna pnente d' malefico trasgre
ssoes cu dicunt malos male pdz Aliaz
auffrente mgt busiem pus datu cu
sbd Et vinea sua locabit a' 1o agricol'
q̄ r'ddt ei fructu sum tpibz suis hanc
inste; no quid delectabr pndut sed
cogere ipa vite vl' stimulate nali dire
ctoe ro; vl' vecndia quia trebit i re
si alit indissset q̄ alci iusto abfsua
suiss Vn Crisost duas aut d' pdict tingit
dicens Oz at vim iudicit no e illoz q̄
iuste indicatuue s ipuy cu e esse dictame
nalis indic 7 addt e pus violeaz fct
esse p a cu Aduetedu tn Oz llic 20 por
alui iusto cra cu salu ot iudeo sibiipi
dnss pdz colonos illos 7 dabt vinea
sua alys Tradut Absit hac at qosias
Aug' d' qssn cro 4 sic ocordat Oz quida
d' astantibz iudicit dno 1o qd' ayt aut
Euida at dixit absit sic llic qmcorz
Ita q yste ill' iudicit dicetibz malos ma
le pdz r vl' dno qsimati Crisost sr ayt
alit dt ayt pot iusios 1oz q vbo dno
dedut llic at iustos cordis q visibr
i facie qdixit dices Absit Cu homo
ai qplnyst fiut i malo vbi qd' excausat
inty at eis qscia regsat Vl' alit scdm
Theoph 7 e veisllis po iudicit qd' dit
Mathey postea vo intellige ° clarus
qd' pabola pteudebat dixit Absit 2o
ad qsinacom late sue allegat scriptura
pphal' vaticiniu cu dt dt ill' c frug' le
gis in scriptum lapide q reprobauerut
edificat h' fcus e i capt anguli A dno

fcm e istd 7 e mirale i oculis nris q° d
qsinando sniaz pdcam Et pa laz inca
no intelligut scripturas tn ppheticas qcos
cat q d' lapide r Nāz s q dt Beda
sr llic Cuio iplebr h ppheta n quia
cristus a nob reprobatus 7 occisus cditus e
gentibz pdicandus Vt q° lapis angularis
s Crisost e v° edificatos legis doctos q
xpm reprobaut dict No e h' ho a do
Oz h' factus e i capt anguli q ex vtrq
pplo iudeos 7 gentili multos i vna fide
qiunxit Et q nl hoz do qun e sed
auctore do h oia fra st so addt A dno
factu e istud id e iste lapis sic qstitutus
i capite e domi donatu a do Et est
mirabile i oculis nris q octlm pvidcas
dei no qgnoscis 3o por quo i torqt
sr cos sua pdemnati ac qsinati indic
cy cu d' Ideo dico vob Auff i v glo i el'
Ideo dico vob qcludo ex tua qcessioe
7 ppheta auctte Retorqs ad sr cos
po sniaz d' busiey qcessi ablaoe cu dt
Auffertur 2o sniaz d' trasgressoris puni
coue cu sbdt Et q ceadit Ego q° bno
pvocat ad pscucot cu dt Et cu audi
pouet go sniaz d' busiey ablaoe dt
Auffert a vb regnu di 7 dabr genti
facieti fructu eis id e iusticia sacraz
scripturaz q ducut ad regnu di accipiet
vob inguos iudeis 7 dabr genti fa
fructus eg Nulli n pscuant dat gra
n facieti fructu ex ea so ab 1o tollet
q ex ipa fructificare non satagit
Deide pot sniaz d' trasgressor puniae
cu addt Et q ceadit sr lapide illu
qfrigetr sup que at cadt qtet eum
Duas at qmcorat s Crisost pdictos sa
qfrigi 7 qteri ppma ppr offensiom et
trasgressioes 2a ppr supvenientias eis
captiuitates Vl' alit s eund d' eo qd' con
fingitr aliqi remaet ad at qminuitr
qsi i pulnez quitr Cum at cad sup
lapide no frangitr ppt lapid virtute s
ppt sum pondus qd' e gne vl' ppr sum
casu q e altus Et sic reans p'cis n tm
pdit xpm pt pde vo s qutu ipse se
pdit ppr opa sua a' ppr magitu ue peti

a xpo alit nc dignat Infideles at tn
pcut opti pe pda esto ? h e gmuni
vl' s aug d' qto no tes Qui cdt sup
xm id e q pcat ut dom cedt i xpm
ofigit ut no ambulz rectu Sz q aut
ipe credit p finale finaz pentz co
minuc ut aplus ad salute u fingat
Deinde po q ex h procat mali
coz ad psecucoz eu add Et cu audisst
pncip sacdotu ? phisei pablas eius
cognouerut q d' ipis diceret ? qreret eu
tene timuert tbas Ca sic pphaz eu
habebat Ubi o coz malicia Ca sic
dt Crisf h e diffencia bonoz hom ?
maloz q boni cphensi i pcto gemut
q pcat mali at fremut no q pcaut
s q cphesi e in pcto ? no solu no
agit pnia s mag adusu coz ripiete
irasc Vn ? isti dephsi mag ad ma
licia st excitati s no faciut qd' qrut
In q dat intelligi coz pusit q tiore
hom di tiori ptulert Non ad lraz
eu fuit quida lap i teplo edificacoe q
nullo loco aptu potuit s tn inutilis
ab edificantib fuit rpbat Nouissime
vo i cplecoe ulti anguli tepli nulla
alius lap ydoneus e inuetus n iste ? sic
dedt fine edificacoi tepli Eo q xc
signabat sic pz i pa la pdca Moraliter
at vinea ista plantata aia e cu plan
tao irrigat eu p baptism aqs saluta
ribz regnat Sepe cinda ac statuts
pceptoz a trisgressionib cohiae Sic
eni vinca habes quo facies pz igre
ssib vastacoem caz n ab eisde ptib p
macie ? sepes inimicorum custodia Sic
aia ura qtuor he asp tn pm usus
deu facic qd' iubet 2m usus eu no
qmitte qd' phib 3m usu pxm obse
quio eid sic nobis ut leuis obseq 4m
usu eunde pxim no offende sicut ab
eo no velles offendi Dicte go pcep uaz
sepe aie me faciut p q a trisgressioe
s qo i spati muniut ? custodit Sz
collocat torcular i volutas i q affecco ao
? ? ody tn vinu dulce ? acte facere
Turris at vr e d q tn d' qd' specta

ca q agenda st cteplan Hac vinca
sic ornata deus locat agricol ai cuius
opa puntat exaci quiz sesib Clara l
cutta pcg psto e q opacoes hois
ptute libei arbitri i luqt Ita tn q
fins aug ? 29 hq vinec e etas puil
i q solus vigor naturalis opat racoe n
habete vigore sic vinca duob pmis
anis germat s no fructificat 3 9 au
ang i q fructificat i e etas in q
ho usu racoes potes opa discrecoi
exerc Et ic e aug d' q d' Cu at t
fructum appropinqsst Ca ex tuc deus re
quirit fructu bom ab aia quia creat
Et h p eplicatos inuncios p st nal'
racitudies racos qs spdictat bnd age
2' st occulte inspiracoes 3' st scorum
exempla dicta ? scripta Sz piusa aia
quosd istoz ubcrat qui istiot nal'
cocultat quosda occidt qud occultas
ispiracoes remouit ? eisd pettus cordit
Quosda lapidib opprimit qui scoz pu
exemplis dictis uc no ? scriptus coz ac
monitis phetis detrahit ? ipa vana
ee ctendt Sz dma benignitas caritate
sue cura gerens ad ultim pprim filium
emittit q gusacoe ? doctrina venanda
no ctepni s audi debuit Vntz vre
tata pusitas ? ad mala obstinata ex
auto pomi ? eius doctrina p ctemptu eius
prioes opm i se e occidit cu itando p
catu fim di ctepnit Cu go venit dus
qd faciet agricolis istis etc coz delico
p teruita occidit ? dspdit ? gras h
vincc alios cfendo qi agricol collocabit
Qui at credit sr hc hede q lapis agu
laris cstitutus e i qaut credes i xpm
pcauit cfinge q n a cu uti recti ?
integri ht ordine opandi Sz q at
i iudicio veniet credit pettus qminue
qa p pena ultie dapnacois erit tamqs
puluis q pitat ventus a facie terre
Dixerunt ff 2a odi
phisei ad ihm Cauta audi
ing scca i scriptis Illud e
Tandeus aqu ex pte alius agetis q qnt
opa effectus suos ex pte sua no tn

omnes recipiunt illos quia sunt apti nati et
apte eo quod habent dispositionem que requiritur
ad effectus suscipiendos. Sicut enim gratia virtus
alicuius stelle vel planete est ad inducendum ef-
fectum alicuius metalli sicut solis vel planete et tamen
non inducitur iste effectus in omni materia vel in
omni loco quia ibi non est dispositio que requiritur
in eo in quo talis effectus recipitur. Et sic est in
hiis in corporalibus ita suo modo est in
effectibus spiritualibus. Circa primum Christi doctrina
sanationes et virtutes quas fecit quibus erant
et communiter ex parte sui operabatur in illis reci-
piebantur et habebant effectum quia habebant dis-
positionem requisitam ad eorum receptionem et hec
erat fides et reverentia divinitatis in Christo
Propter quod ubi plures inventi sunt qui eius doctrinam
in fide receperunt plures per eum facte sunt
virtutes. Ubi autem pauciores inventi sunt
pauce sunt facte virtutes. Propter quod dicitur est
Marci 6 capitulo Non poterat ibi virtutem ullam facere
nisi paucos infirmos impositis manibus curavit et mira-
batur propter incredulitatem illorum. Volens ergo os-
tendere quod impedimentum gratie et virtutis non est
ex parte dantis sed ex parte recipientis qui se
ad hoc non reddit ydoneum sed indignum. Im-
pedit Christus tres ordines ponit. Primo enim
beneficium quod alibi factum est ab indignis
persuasio. In principio. 2° ostenditur huius persuasionis occasio
cum additur Quanta audivimus 3° ex cause
redditione ostenditur persuasionis indignatio cum additur
Et repleti sunt omnes in synagoga ira. Et iste ordo
consonus est hiis que videmus in moribus homi-
num nam persuasio hominis de curatione gratie vel bonitatis
reprehenditur. Dicit ergo primo ostendatur ea esse per-
suasionis 2° causa persuasionis sicut ipsi retorquentur
Sed tamen indignatio contra illum qui ipsi superius
probati sunt demum manifestat. Ponens
ergo Christus tamen persuasionem beneficiorum ab indignis
quod dignus eius accessu est introducit phari-
seos secundum modum de quo hic Christum irritabant
eius petentes in nazareth fieri tot virtutes a
Christo quot fecerat in capharnaum. Ita quod allegant
merita beneficiorum factorum alienis a patria
in qua Christus conceptus fuit et nutritus cum dicunt
Quanta audivimus facta in capharnaum 2° osten-
ditur se illorum beneficiorum fuisse privatos pe-
tentes Fac et hic in patria tua. Ac si dicerent

sic Glossa ergo in capharnaum plures curasse
te audivimus cura etiam te ipsum id est fac similiter in
patria tua in qua conceptus es et nutritus. Con-
suetudo quidem omnium est qui vel infideles sunt vel
filatorie petunt vel aptum eum quem petunt
sentiunt se indignos aliquid aliud a virtute
vel bonitate operantis allegare pro causa et
motivo unde videtur irrationabiliter debere inclinari
ad aliquod beneficium prestandum quia allegatio
meritorum est aliqua responsio eius qui rogat
quod non sit quod dicitur vel cui dicitur vel ubi vel
quando. Et hunc modum tenent pharisei in hac
parte. Sentientes enim indignos se a Christo
recipere beneficia propter merita sua vel fidem alle-
gant eius unitatem secundum patriam propter quam compare-
tur ad capharnaum aliquo modo ipsum reprehendit
quia quod non curaret de eo de quo magis curare
debuit. Alio modo pro lege hoc potest ut sit verbum
volentes ostendere eius quare in patria sua
virtutes paucas operatus est et dicentes unquam
dicetis hanc similitudinem medice cura teipsum
quanta audivimus etc. Et tunc non est insi-
nuatio persuasionis cum quod postea rationem red-
didit causam eius. Secundo sequitur 2a pars cum dicit
ait Amen dico vobis quia nemo etc. Ubi ponitur huius
persuasionis ratio et occasio. Et dividitur in 2 partes
Circa primo ostenditur quod incredulitas et invidia eius sunt
persuadentes hos divinis beneficiis. 2° quod dignum est
aliquos confirmatur exemplis cum additur In veritate
dico vobis. Dicit primo sic Amen dico vobis quia nemo propheta accep-
tus est in patria sua. Et bene dico quod invidia
et incredulitas eum sunt persuadentes eos divinis
beneficiis. Consueverunt enim gentes illos
cum quibus nati sunt et educati non eadem habere
aliquid magnum super se ipsos. Circa ergo illi qui
erant in nazareth cum eius tales secum essent
non credebant ipsum habere virtutem tantam
vel tempus quod posset hec facere quod audiverat
admirantes. Sic [illegible] Lucas [illegible]
autem [illegible] huius eorum dicebant Nonne hic
est filius ioseph. Et hoc confirmatur per dictum [illegible]
Et habetur in glossa Non videbant in patria divino
habitantes sed in humilitate eorum non me-
bantur et patria sua [illegible] probabat. Confirma-
tur per Bedam qui dicit in glossa super lucam Non consi-
derant [illegible] pietate vel opera non virtute
sed fragilem recordantur infantiam quia non et

xpi p cosa gdꝫ ad inatuaz ctute pre
uete Duo ꝫ iuidia cu ee puacos bn
ficiꝫ dti n male uiau e amby cuct iui
de ꝫ xpt hc iudeicꝫ psonaly bonou
se indignos faciut cox bnfca recipe
bn ambu s lnc Vide go qd mali iuidia
affeat idigna xpt iuidia pua indicat
i qua cuib opet q dig fuit s au mui
diaꝫ i q filiꝫ nasceret Vocat at cstꝫ se
xphaꝫ qꝫ futura pdixe xphe officiu tc
ꝫ ipleuit qd i sptm anteꝫ opat sic
dt Beda ctia d hc monst cpt e q pdices
ꝫ adveniu dnt xphaꝫ suscatabt vt dd
d sibꝫ Dt at se no hre honoꝫ in pria
ctia sic dt Cirillꝫ Cuncta cuet gnus ac
adit pao q ctepnu opha qdꝫ quod
si no ctingunt rao adu s ei adaccmat
ad ueiu qz ctingit hoibꝫ ut fauliaos ꝫ
gtiuos qz sp ul sepe pus debita re
uencia puat a uos yor qd uit suos
pua honoe 2o qd dou e ctfinatiu
exis ci dr In vi tc dico et Et hac coti
nuacoꝫ pot Amb s lu dno Bn apte
cpacoe exo arrogacia ciuiu retudit
inuidos dni ciuep factu septis docet
rebꝫ Et sic dup ca exo duad factu
ctfinat Ita h po duas hr pts s duo
exa q cstꝫ adducit pimꝫ po in pua
2m i aula lepsi Confinat go qd dau
e exo po dt In vi tc dico vb multe vide
erat i isl i diebꝫ helie Vbi po point
ueritate immote qz i diebꝫ helie ces
sante plua amo tbꝫ ꝫ uisibꝫ sex sta
e faces i oi tra 2o pout dispositom
ctuenacoꝫ susapicꝫ Et ad nllaꝫ earu
missꝫ e helias ii i sacpta sydonie ad
mlieꝫ vidua Cꝫ Cuiꝫ ex diua dispen
sacoe sctm e ut helias plongu iter
pgret nisi i sydoꝫ vbi mlti opulen erat
s ug cox eleꝫ disposicoꝫ habuit nec
paup nc dives qle vidua So ug fuit
digni helie subsidiu recipe nisi vidua
ia qz reuerenciaꝫ mlier iꝫ ad xphetaꝫ
no pdioꝫ s volu ꝫ duoꝫ habudaa
faciebꝫ Di at i diebꝫ helie Cꝫ qa in
ill helias mirabia opatꝫ e Eo qz he
lias s Cuiꝫ terest agls celest homo

qz nc fructu nc mesa nc auctu hebat
claue celoꝫ gerut i lingua So adung
bn clausu fuisse celu sp ad eꝫ xpm tr
anno ꝫ msibꝫ sex Vl dicit dies helie
qz sic dies clara e ita helias pdicat
sua dies faciebat i ill spual ctgtoe
qz eꝫ doctina ꝫ opibꝫ ctvtebant ad
dnm Vn Amb Dicit at i diebꝫ helie
qz die faciebat ill q i eꝫ opibꝫ luce
videbat grae spualis Cꝫ ctiet aliq
Cuaie helias orauit dnm vt no plue
anno tbꝫ ꝫ msibꝫ sex Ad q s m diusos
sctos iuemu diuse vtutes d qbꝫ sctis
dni siode quidat So aq d mansuetudie
ut moys aqui d ctstacia ut yosue ad
d religiosite ut samel aq d zelo msto
ut helias Videc n helias ex satiute
ꝫ habudaia i tpalu incomodiu
gnau obpbriu bois moibꝫ ꝫ pplm ad
cultu ydoloꝫ maxie pdiciu zelo dei
accesꝫ ciatꝫ e p fame ꝫ siti ctfre
remedia hoibꝫ qbꝫ a cetaꝫ decorem et
a supfluitate vite renouaret Vn
Basilꝫ Ut ei aspexit ex satiute non
modicu gnau obpbriu p fame illud
iem m attulit qo ctra illoꝫ q i imesu
crescebat cohibuit hnc vitati teste
scptia Ezech 16 d h fuit iniqs zodoe
soror tue satiurias panis habua vi n
ctfina sctm dni cu exo naaman
siri D qo subdt Et mlti lepsi erat in
isl sub heliseo xpha ꝫ nco cox mdatꝫ
e ii naaman sirꝫ Sed id n tedt hc exu
ad qd tendit ꝫ pcedes sꝫ ut ouda qz
idispoicos ex pte suscipiecu eu e quae
no fuit vtutes i aqmbꝫ q i disposit
sp fuit Et hc mo cti at aug d Sed et
aliud ad id ptinens loqr cu subdt Et mul
ti lepsi re In abolꝫ at exit hc manifesta
qz gra q tendi ꝫ detractoꝫ ꝫ idisposi
cione ee st mlti ꝫ potetes ꝫ dites dis
spoiti fuit digni sine sit paupes sine
atq si nobiles si ignobiles qz ea rece
pit vidua paup pegrina eꝫ tn potetes
mlti diuites ꝫ nobiles puati st Eciaꝫ
recept naaman duces potes ꝫ honoratꝫ
pincepes cu tn mlti paupes despti et

abiecti ipa pūatā fuerit q̄ erat i ug̃
eode sub helizeo ppha Et hinc sine
ɔsonat Glo lu e d No ē qum ex eis
pphaꝝ qꝛ nob' uicis eius h' dīua bn̄fia
subtraho Ciā sic tpe famis neo i uidā
dignū repta ē hospito helie sed extere
gentꝭ vidua ē ɔsita q̄ a tāto ppha visi
taret Et sic mlt' lepsi ex uābꝭ naama
siro qꝛ deuote ɔsurit ē curatꝰ Sic et
vos mō q̄ me ex īuidia sprevistꝭ mia
mea est pūati nō ē mee impotencie
s; vre inuidie Sc^a 3 ps eiꝰ Et re
pleti st oēs iā In q̄ ostd' pūaꝝ īdigno
ex iracōi reddidie No ei p rom quaꝝ
reddē poteēs placēe males s; porꝰ
eoꝝ furendi mali^a 3 indignacio q̄ ēsat
i mali^a opis Sc go h' ps i 3 dnr q̄
poni^r i ipā s; licam p^m ē malicia
ɔcitata cū dt Repleti st 2^m audacia
effrenata cū addt Et surrexerūt 3^m e
xpi potē^a nō coartata i ipe at trāsi
poneꝰ go mali^a ɔcitata dt Et reple
ti st oēs in synagogā iā h' audiēs Cū
eni bonꝰ hō aliqui corrigat pīum vl' d'
suo ope vl' d' pua intencōe si tn̄ i
sua pīm te psenēt nō cōngi^r ad alt'
vba monitoia s; pocꝰ irrita^r Et io
isti tcōm pīni ad e vba iā ipleti sunt
nc cōrectoibꝭ eiudati Et h' ē qd' dicit
Crisꝰ Cīā pīmaꝝ corp' intentoꝝ redarguāt
io indignāt^r ppr qd' dt Et repleti st r
Sq cirret aliq's vbi sit malū iāsa qd
audi^r alicp qd' audietū no placꝫ Dd' qꝛ
audiēs aliqp displicabile ee indignai
3 iāsa ppr tā vl' ppt dicēte qā alteiu
calūnia^r ita qꝛ eod' mō iāsce^r si dicet
d'alio sic dt d' scrpo Et h' mō pt esse
imitorum s; si diceꝰ in robis loqt^r vl'
i re l' i mō l' i tpe ul' i loco quo n dꝫ
Et pt ee dimitorum s; si iāsat^r contu
dicētꝫ q̄ reph'dt qd' rephsible ē et
ubi 3 qui rephndi dꝫ 2° pt iāsa ppt
dom rephendētꝭ qꝛ tangit ip' d' vico qd'
hꝫ 3 h' zelo insti^e 3 aore cōrecoꝭ et
iāsa q̄ tlēs sp ē inuigi^b dtestabl' quo
eum^a i h' loco phiseos dt fuisse indig
tos audiēs vba salua^r 3° pt aliqi

iāsa q̄ rephndētes qā displicꝫ s' vbu
rephnsiōs sic sit n nobile sic n nobile
Et h' mō ira ē qdā spēs īpacie q
pcedt ex h' qꝛ aliqs nollꝫ audie facēa
ab 3 cunlia 3 pquod nō pcedt a vtu^e
s; poc' a vico vtū^s 3 a cōnosite q̄ al
hinc malū radice difficile ē habē
bonos effectꝰ Sc^a 2^m In q^o po^r coꝝ
audacia effrenata cū d' Et surre
cerūt ut eicerēt cū ex ciui^te 3 dux
erūt illū usq ad sup'cilium motꝭ sic que
ciuit^s illoꝝ edificata erat ut pcipita
ret eū Ira n 3 indignacio q̄ ex īuidia
oriu^r i tantā audaciā 3 demenciā
adducūt hoīes ut nō ɔsideraūt sine despe
dm qd' mrūt effrenate ferantur in
morte vl' pdicōꝫ eius cū tendꝫ Et ideo
isti sine salutꝭ inceptes effecti ppter
mali^a salvatorꝫ d' finibꝫ suis eice n
timuerūt 3 io mirū nō ē si salute pdi
derit q̄ eicerēt d' finibꝫ suis salva^re
Et ondā^r i ipsꝰ iuidia 3 malicia nō
mediocre^r creuisse s; ɔsuata fuisse addt
qꝛ duxerūt illū ad supa n Sp ei ɔsua
ta malicia p īuidias i^d qd' pvenit ex
aore suprio s: cōrepcoꝝ inflectit et
retorqꝫ ad aduo so cū duō bnfi^a doct
eis infundēt ille iniurias irrogāe co
nat^r Et attende qm̄ eoꝝ audacia crut
i malū capit maloꝝ dnas xpm nō
ostnipsit pcipitare d' teplo hīo tēptas
dixit Si filiꝰ dī es mitte te deorsū Sic aūt
peyores effecti qꝛ capit' sui ip pcipitare
volt d' monte Ultio po^r e potē^a nō
coartata cū dicit Ipse at trāsiens
p mediū illoꝝ ibat Sic n respectu
carnis nō fuit dīne uāc inuita^o s;
sume aui^t ostēsio Ita pnd eiecto nō
fuit volūt 3 ptate coarta^o ut sia no
lēs l' nō potēs fuit eiectꝰ ex urbe s;
pōu^t qꝛ qui vo^t cuiet qd vo^t elabitur
Sic qui vo^t morit^r qui vo^t resurgit 3 h'
ē qꝛ trāsiēs ibat p m In q^o dnm te maꝫ
s; qd dt Crisꝰ se hre mīa^t dīuā sꝫ in
h' nō applaudi^r stans int' eos Et hucaꝫ
i h' qꝛ ibat 3 discedebat Dt at Beda
Cūꝫ in h' trāsiens lapꝭ qd' vl' hoc lapides

mos ad se molle x° et eius vestibus exhibuit ut ad modum cere probet x° locum per tota effigie corporis eius ut patet ex vestigio eius in relicto. Advertendum est quod christus corpus mortale assumpsit diversis temporibus dotes quas corporis quas habent corpora beatorum. Claritatem in transfiguratione. Agilitatem in hoc loco quo transiens per mare. Subtilitatem quia exivit de utero virginis non aperto clausis ianuis intravit ubi unitio duo corpora fuerunt simul sed ita ante et beate virginis. Impassibilitatem quoque non ostendit in cena quia corpus impassibile dedit discipulis tamen passibile id est subtili non sed quia ut sic exinde pati non poterat. **Feria quarta**

Accesserunt ad ihesum ab iherosolimis scribe et pharisei dicentes quare discipuli. [Mt. 15]. Videmus sic esse in regimine civitatum quod ubi est primus iudex sed prudens et iustus duo tamen sequuntur. Primum est quod primum iudices quando quandoque calumpniam et reprehendunt iuxta legem divinam et bonas ordinationes eius inventas confundi. Secundum est quod simplices volunt quia legem iusti domini libenter observant et audiunt iustum divinum. Tertium est quod pii et mansueti fortes et secretarii ipsius domini in prelatos et dubiis dignantur. Et hunc ordinem potest invenire Matheus in presenti evangelio. In quo primo manifestat quod pravitas astuta confunditur. In principio. Secundo quod simplicitas devota commendatur. Et convocatis ad se turbis. Tertio quod societas mansueta dignatur. Tunc accedentes. Pravitas astuta que est in scribis et phariseis presignat pravitatem falsorum iudicum. Simplicitas devota presignat mores devotorum simplicium. Pietas mansueta presignat confidentias et familiaritatem discipulorum humilium. Quantum ad primum ubi potest primus astuta advertendum est quod convertentibus astutia est mixta cum pravitate deducit hominem ad tantam dementiam ut faciat interrogationes de hiis que ei non placent. Ecce quod fatua et stulta interrogatio confunditur. Unde debet inquit respondens eius malicia. Tertio eius confusio autem testimonio vel evidentia ex dictis confirmatur. Et ideo primo patet quod fatua sapientia divina et pietas secundo patet stulta interrogatio. Tunc accesserunt ab iherosolimis scribe et pharisei dei filium arguunt quare tradiciones hominum et precepta non servat. Secundo confusio per interrogationem ... ibi et ipse ait. Ubi Cur et vos. Et istis at non excusat se tamen sed incusat demonstrans quod tu eum quem magis peccat per precepta aliorum sollicitum esse non est. Ideo dicit Quare vos transgredimini mandatum dei per traditionem vestram. Confirmatio in opposite bene prophetavit. Ubi Cur. Miratur dicens quod pharisei non erat digne accusare transgredientes mandatum seniorum cum dei legem destruerent. Enim hic ipse inat a propheta cum dicit in opposite et primo quod pravitatis stulta interrogatio astute pravitatis contra discipulos fuit ad ihesum pharisei et scribe ab iherosolimis dicentes Quare discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum. Non enim lavant manus suas cum panem manducant. Exaggeratur autem eorum pravitas dupliciter. Primo quod a loco venerunt in quo non debuit esse pravitas et quod erat ubi opportunitas quedam quod eorum locum recipiebat ideo pravitas erant tanto magis pravitatis aliquorum maior est quanto eorum status maiorem sanctitatem requirit. Et ideo dicit maior honor et plaga maior beneficiorum qui sunt mali superbiores sunt quam si essent in infirmo statu. Et hoc est quod dicit Cur. Accesserunt ab iherosolimis versus dicentes scribe et pharisei. Secundum est quod pravitas omnis tamen erat differentia sed qui in metropoli habitabant peiores aliis erant velut apostoli fuerunt honore et maiorem superbiam possidentes. Secundo exaggeratur eorum culpa quod primum reprehendere presumunt sua interrogatione. Dicunt autem interrogatione Cur discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum. Ubi duo primum facere debuerunt. Primum quod interrogando de eo quod ipsi reprehensibile videbatur in discipulis in omni redarguere retorquentes quod transgressio discipulorum sequentium magistri in doctorem redundat. Secundum est quod non redarguunt de iniusto sed de superfluo non de aliquo precepto sed de preceptis involutis superadditis. Non enim quare discipuli tui transgrediuntur precepta moysi sed tamen traditiones seniorum. Vide autem quantum a sua interrogatione capiuntur inscientes. Manifestum est ex hiis quod multa nova inducebant sacerdotes quamvis moyses dixit Non addetis ad verbum quod ego precipio vobis hodie et non auferetis ab eo. Nunc autem sit ista transgressio manifestat

cum addit: Non enim lavant manus suas cum panem manducant. Nam secundum Bedam ipsi seniores carnaliter intelligebant id quod ipse [Ysaias] Lavamini et mundi estote, de corpore lavando accipiebat. Ideo quod statuerent multa baptismata calicum urceorum vestium et aliorum etiam ut dicitur Marci vii. Unde quod erat ut non manducaret nisi crebro lavaret manus. Et tamen sic dicitur Ysaie per prophetam id est de malis operacionibus et cogitacionibus lavari quod debeat est manifestum. Unde addit: Auferte malum cogitationum vestrarum. Advertendum est quod secundum Crisostomum discipuli pro indifferenti habebant ea que non erant necessaria ad salutem et tamen poterant fieri quia non erant mala et quia de talibus est frequens locio manuum ideo omnia relinquere sapiebat superflua de talibus tamen de superstitiosis per seniores ut se plus legis interpretatores ostentarent introductis non curabat sed plus ad salutem necessariis studebat. Econtra scribe et pharisei illius precepti necessarios solis tradicionibus humanis insistebant (?). Unde quaerit [illegible] subdit: Confirmans responsionem quam fit per interrogacionem quam dicit. Et vos sic interrogando ait: Quare et vos transgredimini mandatum dei propter tradicionem vestram. Hunc enim modum frequenter observat Christus ut ex eorum responsione eorum dementias manifestaret. Aliquando ut ipsis tacentibus et se nescire dicentibus ipsis non aperiret eis facta quibus indignum erat ut in dicendo vobis in qua potestate hec facio. Ubi iudeis dicit: Interrogabo et ego vos unum sermonem quem si volentibus mihi responderitis et dicam si ipse est iudeus consentit. Aliquando autem hec fecit ut ex evidencia eius de quo interrogat ostenderet eos non propter sanctitatem vel zelum legis sua de facere questiones sed postquam adhuc ut doctores et valeat dampnare. Et hoc modo est proposito. Ideo dicit: Quare et vos transgredimini. Ubi breviter glosa dicit: Cum vos propter tradicionem hominum dei precepta negligatis quare discipulos meos arguendos creditis quia seniorum iussa pretermittunt ut dei mandata custodiant. Et ne posset se excusare de transgressione divinorum preceptorum propter hominum tradiciones adiungit statim: Nam deus dixit: Honora patrem tuum et matrem tuam. Et qui maledixerit patri aut matri morte moriatur. Et hoc divinum preceptum propter tradicionem

vestram transgredi faciatis. Vos autem dicitis quicumque dixerit patri vel matri munus quodcumque est ex me tibi proderit et non honorificabit patrem suum aut matrem suam et irritum fecistis mandatum dei propter tradicionem vestram. Sensus huius tradicionis talis erat. Si voveris deo id quod in sustentacionem necessitatis parentis debes expendere. Sic debes dicere patri vel matri necessitatem patienti: Munus quod deo vovi reddere volo et me reddente ipso deo erit tibi pro [illegible] valde quia placebit deo tecum pro te quia pro me. Et ille pre cetus in usum tenebat sacerdotis quia filius offerret eis ea que erant necessaria sustentacioni parentum. Propter quod aliqui afficiebantur parentes inedia et sic filius non honorabat parentem. Sed honor non tantum attenditur in salutacione et inclinacione sed in subvencione et ministracione. Advertendum autem secundum Crisostomum quod deus volens ostendere parentes valde esse honorandos adiunxit precepto premium et penam. Premium cum dixit ut sis longevus super terram. Penam autem cum dixit: Qui maledixerit patri aut matri morte moriatur. Et tamen deus premium in hoc loco pretermittens solam penam que detur posuit ut ipsos stupefaceret de suis tradicionibus et ostenderet morte dignos. Cum filius qui verbo dehonorat parentes morte est dignus sit multo magis illi qui opere dehonorant et alios dehonorare parentes per suas tradiciones suis docent. Non enim hec tradicio veniebat de avaricia sacerdotum dicencium: Cum deus verus est pater et vovens deo id quod parenti necessaria tibi debebatur debebat honorare deum qui est principalis pater et plus reddere vota sua deo esse accepta provisione parentum. Et hec predicacio cedebat in lucrum sacerdotum. Ideo prudentissima dei lege volentes scribe pharisei subvertere ut sub nomine pietatis inducerent pessimos mores filios docuerunt ut si quis ea que parentibus offerenda sunt deo vovere voluerit qui verus pater est oblacio divina preponenda parentum muneribus et dicerent filii quicumque quodcumque est ex me tibi proderit id est quod ego offero deo in te tibi proderit ideo non debes res meas assumere in usus tuos sed pati ut deo offeram. Fundamentum autem avaricie et tradicionis eius erat

qr sacebat ex lege qr ea q̄ dno donata
erat i splu vsu ministrorum templi cedebat
Vn bñco dt Certe ipi puit q̄ do ꝯsecrata
cuebat ne sacrilegii cine incurrerent de
diuaties egestate ꝯfiacebat atqȝ ita
fiebat ut oblao libor sb ocasioe templi
ꝫ di i lucrum cedet sacerdotu 3o po ꝯfirmac
hꝫ insiop p dictu ꝯphet cu addt ypoc
bu pphauit d' vob ysaias dns ꝑlo h' ꝛ
videts n ysaias qr i dolo sub specie
sctatis phrisei erat repugniret dut eos
ypocritas qr a'd gestabat i corde aliud
sctabat ope ꝛ smoe Na sub sctacione
honor dni circa lucri accumulac stude
bat Et coꝝ sctas apte d'clat cu addt
popls h' me labiis honorat cor at coꝝ
longe e a me Labiis at honorat qn
dixit s Rab' agir scimus qr verax es
cor coꝝ longe abest qn h' dicet tempta
bat eu ꝑpe i smoe dn's dic nob lꝫ
censu dad cesari an no honorabat eu
ꝓ deu labiis qn tradicões suas pten
debat ee ad honore di s cor coꝝ longe
erat a do dn's 3o qa no di honore querebat
s sue auaricie ꝯsulebat 2o qr i corde
coꝝ poterat satis appe vidi qr do ꝯtem
nebat eo q madatu di dicebat ꝯtempni
do addt Sine cā at colut me id e no
hntes mcede ai verꝫ colentibus qr st do
centes doctinas ꝛ madata hom id e
ab hoibꝫ inuentas madates dei ꝯtemptis
Non qr cultus aliquor pt ee sis fructu
ꝓpt duo ꝑo si bn opans extra ꝑuam
heat intencōe i corde 2o si ꝛ male
opetr extra ꝓtensa quadā scitudine
sctatis ꝛ male intendit intra h'c mō
phrisei sine cā vnd dn's colebat quia
male opaban extra ꝯtempni facie
di preceptu sub sctis ne facacs et ꝑuam
habebat intencōes i corde Sc' 2a ps
pu' Et ꝯuocat ad se tu q' splicat
dnota instr'm Glo inel' ag' 1 Confutat
suplis humiles aduocat qr q' appinquat
pedibꝫ eis suscipiunt d' doctina 1o 2o i
illorū coꝝ excitat dicēs Audite ꝛ itelli
gite id e erigite mete vras ad ea q
dictus sū 3o doctina salutifera administ

dicēs No qd' intrat i os coinquinat hoiem
s qd' pcedit ex ore h'c coinquinat hoiem No
eq eundē os Sciēm e qr vicium qd' est
pmu coꝝ ex q pt ho coinquinari pctis
ꝛ ipsud e i locis i hoc ptate sez ipse
pmus motꝫ cordis q' dr volutas Sic
go n'a creatura pt hoiem pmu tefinire
ita n'c pt hoiem coinquinare Nuc aut
intrat p os hoiem no coinquinat qr cor
no imitat Sc' go fit ho malus ex
pa motu cordis d' q' h' dr Sz quod
pcedit d' ore id e mali'a ibor q' oritur
ht a corde ista a pmo coinquinat hoiem
Queret aliqs vtꝛ ex aliqo qd' intrat p
os possit ho fi malus vr' q' qr gula
e pctm mortale ꝛ h'c pctm ꝯmittitr p
ea q' intrat i os ut p abu ꝛ suꝑfluu
potu ꝓ dt aps 1 Cor 11 Qui manducat
ꝛ bibit corpus ꝛ sangues dni idigne
iudiciu s' manducat ꝛ bibit Contra
dt Salo No qd' intrat i os ꝛ Dd' q
p nullas res q' sumitr p os fit ho malus
qntu e ex pte rei sumpte h' n quod
sumitr vel e corpus dni vl' e aliq res
creata Ꝑ sumpcōem corporis dni no pt
ho fi malus qr p nullu melius ꝛ optīm
fit ho dectior ipse ut dt Aug i pdicaco
8 ꝛ q'to Sz corpus xi ipse e optīm go
p sumpcōes ipius no fit ho detior Ꝑ
sumpcōe at aliq rei create no fit ho
malus qr ois creatura di boa e ꝛ n'l
reiaciendu e d' hmoi q' a do ordiata
st ad vsu hoim mō debito Cu go aliq
sumitr no eo mō q' dr vl' no eo tpe
q' sm dr dny e i effectꝫ ꝯsidandꝫ
ꝓpꝫ e dordinao volut i appetendo
ꝛ iste e p'9 effcus pcedes a corde Aliq
effectus e sumpcōe rei appetibil' que
tm hꝫ d' deformi' te ꝛ n plus quanta
e deformitas i deordinacōe appetꝫ
Et p ꝯns iste effectꝫ 2o d' se sp e
bonꝫ p'q lꝫ ei imiai ppri Tota
go deformitas ꝯsistit i p'o Et h'c e
qd' dr qr ea q pcedit ex corde coin
quinat hoiem Ad p'm at argum qd'
dr d' gula dm q' sucre abu et
potu no sat pctm gule s sumere

inodãte immodãto at vet ex ispan
cia Intpãuata at ex iordiato appe
titu ꝛ isto pcedt a corde ꝛ pauꝰ cor
ē pui i peto gule Ad ꝛ dd d' sup
coe corpꝰ x' qꝛ q ip madueat idige
indicau ꝰ maducat qꝛ idigne accedt
Indignu at accessu e ex volu͠te q̄ sen
ciēs se indisposita ꝛ idigna ad tanti
sacmētu nilom accedit ad ip̄ et sic
pui tocien dordinacio e pu͠nt voluntat Sc ꝛ pc ciũ Tuc accessit
disci In q̄ pietas masueta digitur
Ad cu eund͠e ꝰ Sem ꝛ simplicit et
pietas disci 4 duo effecbꝫ i ipsi sez
displice͠t d' scandalo qd' phi ex vbo
dni assuebat Et igrãcia d' fructibꝫ
qd' x' apte dicebat io dn' astruunt
p͠o ut no timet d' scandalo phiseoꝝ
2o ut no credat pabltr ee dcm sesi
vboꝝ pdetmatoꝝ i tro qd' itrat i os
Et h pꝫ sapt i text at petrꝰ Pont
go instrucco qua disci docet no
timere d' scandalo phi 4 Na ipi disci
attende͠b a phiseis plura sz i aboꝝ
obsuacoe q vbu x' videba abiie et
gor hc phiseos scadalizaie ex qda pie
moti st accede͠ sic familiaes ad x͠m ꝛ dicē
Scis qꝛ phi audito hc scadalisati st
Est at scandalu pleo offendiculu ul'
ruina ul' ipacio pedu Scadalisari go
ē ad aliq dictu l' factu assuere omissi
one sbacoꝰ ul' displicēcie l' ruine scd
hac intiogacoi x' m͠b docet eoꝝ scan
dalu no ee cuead qꝛ no vet ex recta
osidãcoe s ex ivtilibꝫ ꝛ ex recta ivecõe
cu dt Ois plantã qua no plantat
pr ms celest eradicabit Ac si dicat
Sz scandalisacnt d' hc qꝛ ea q̄ pcetuo
obsuada dca istituit aliq dissipaet ea
licud cet pbe eis ocasio scadalisꝰ s
tu scadalisari d' cusione ei qd' no ds
plantauit s eoꝝ malic adivet d' talia
eradicacoe cuead no ē pta ut d' eoꝝ
scandalo qd' ex talia dstruccoe assumut
Vn Glo Ois carlis cupiditas s qua
scienciēs offendut ꝛ precepta vite
asspnat qbꝫ mites a cupidi͠te pgnat

qa no platat ea pr ms ce eradica
bit d' tra vivēciu Et sic doctina non
plantã a pre eradicabit ita ꝛ eoꝝ au
ctoꝝ eradicabut io no ē d' eoꝝ scadlo
cuead qꝛ qd' etcz eradicacio inia ut
Vn Remigꝰ Ois ei fcla doctina ꝛ sup
sticiosa obsuaco cu suis auctoibꝫ puma
ne no pt ꝛ qꝛ a dō pre no e ā eisd
eradicabit Verit est hc scandalu ex
recta osidãcoe gpr qua i sno scandalo
ducendi st io addit Sinite illos ceci
st duces cecoꝝ Sinite qd' illos i pui
tate sue vol qꝛ ex obstinacoe irrevo
cables st a puitate sua Ceci ei st qꝛ
luce madatoꝝ di puati st duces at
cecoꝝ qꝛ alios osenciēs eoꝝ doctine i
pcipiciu trahe mitte͠o i erroꝝ Cecã si
ceco ceco ducatu pste uoire abo i fouea
cadt pm qde i fouea erroꝝ 2o i fouea
pdicoꝰ 2o instruunt ut n cedit pabo e
dictu ee qd' apta sua dictu e ei dicat
Text at petrꝰ dn Edisse In q̄ poit po
simpr intiogaco 2o apta inepat i dis
ciplis Adt ꝛ vos 3o rei dce declaco cuin
adiugit No intelligit Ponce go sipli
ce intiogacoi pet noie om disci dt
Text at pꝰ dix ei Edisse ut pa Cũ
ei dns osueuat loq pabo e marie
pntibꝫ phiseis io petrꝰ cu audiuisset qd'
itrat i os n coinquinat hoiem putat ee
pabo cius locucoez io itrogat eo exponē
Deinde addt apta cspaz itepaoz dns
adhc ꝛ vos sit int n estis Cũ n petrꝰ
ex psna om intiogat ꝛ pet s palas
q̄ no ē pabolꝰ s apta sua apuit io
sil' cu cetis increpat Sz dici ee sine
itellctu qꝛ pabo e dcm putat qd' pspi
cue dictu erat io sz itellcu ꝛdicendi a
dno erat vet grossi auditos smata ap
te plana obscura estiant Vn hco
Amaduttes e vicosu ee auditoz q a
obsura mãnite dicta a mãnite dca obscura
ee velit intel'e Vlco pr dictu declaco
cu addt No intelligit qꝛ oe qd' i os itrat
i vetre vadt i secssu ꝛ i secessu mittit
qm ad scvulcra eo pte Cũa s Aug
d' va rlio Aliq pc alunt ut puma tūsit

i sabetz corp⁹ z alia ad ꝯfuatoz speci
)mpia at sic disp⁹ ut qda ps ad ist
cia ab ptes descendat ꝯ q h d Alia at
p oes ptes corp⁹ spgr z p sudoꝛs ac a͛ys
mod p totu corpꝰ exalat Sic ēt ac
ꝑcedit d oē d corde exeut z ea coīqnat
hoī Vbi dup͛ ob not Sic Aug d 17 d cte
Dim corp⁹ z ali corde qd tn ē p͛m ob
ꝑcessꝰ hᶜ mō qz sꝰ exeut d cōde cogitoes
male z abhs pꝰ ad mala opa q legē
dni ꝓhibet ut hoīadia adulta fur
h a corde ꝑcedūt mediatib mal cogi
tacoib coīquat hoī qz ipm z imd
coīaz dō reddt z i ꝯptu sordida cogitacōe
corpioz ac imundioz redde ꝑua opacōe
z sordida locucōe Sz ea q extiq st hoī
no coīquat sic vana doctīa z scsti
cosa ꝓhiseoz doc sꝰ ꝯcludt Sꝰ lotis
ac manib manducac n coīquat hoīem
Dicit aq̄s vtz vitas doctine dittēda
sit ꝓpt scandalu qd inde ori possit Dr
q qz hō ꝺ dicte ea ex q̄bz sꝰ aliqd
ꝓpt qd ꝯmina ei ve etne dapnacois
Sꝰ ꝓpt scandlm ꝯminacoīe dr Mt 18
Ve hom ille ꝑque scandalu vet Ergo
oē ex q° scadalu nascit ē dittendu
Dr q eius scandalu ꝑt ad actu in
sic q ē i ordie ad altm z h requirt
rectitudie Sciendo at ad altm ꝑuai
pt dup͛ vnō qz alt q ē agēs l opa
cōs faciat i qd no ꝺ ex qo sꝰ q ille
q vidz ul audit ul turbat l pat ul
occasiōs male actōs l edificacōs rōabit
assit z ex hᶜ d scandalizai crēd scan
dalu dr ꝑuulos Mt 18 Et ete scadlm
alz eiꝰ occasio snope ē cauēda z ma
xie ill q in exeplm alioz posit st z ad
quoz cura alis facit inclinacoēs taz in
bonu qz i malu Et cu hᶜ ꝯcordz Glo
Mt 18 d Omnis spes scitatis habens
vbo ul exeplo cleros ul altiꝰ viuy
cū ruine infirmo fuit cu nos mac
aptz ꝯsulē expedt ei ut suspēdatur
mola asinaria i collo eiꝰ Alio° ꝑuai
pt rectitudo opis ad altm n simpliat
sꝰ h eꝰ exstiacoēz z modu ꝑuenedi Et
hᶜ pt ee dup͛ vl i sꝑcm i z q no st

d necitate salut opaut Vl r° i z
q st d neci te salut Si sit i sꝑcm i z
q no st d neci te salut sic ꝓpt scadlm
euitandm st facienda l omittenda Facien
cienda qde si ipsis no faciets scadlm oia
ut paulꝰ fecit circucido thimotheu Omit
tenda si ipsis facit scadlm oiret sicut
multotiens iveniu ē scos viros fuisse opatos
Et ad hᶜ mod ꝑtz declaracō scadali qz
xᶜ cudt ei fecit pisce solui dydragma
iventa state i pisce Ita qz ꝑ scandalo
vitando opatꝰ ē id ad qd no tenebat
Si at sit i sꝑcm i z q st de necitate
salut ut ē vitas doctine z vite nos
ꝓpt scandalu dittenda st etia d cte non
scandaliza aqs ii ul ꝑuiꝰ ho l igno
rās Ita qz no ipa vitas sꝰ sua ꝑuitas
ul ignorācia ē ca scandali Et huic
dicto ꝯcordat Glo Mt 18 In q̄m sine
pcto potest scandlm ꝓxi vitare debs x
Et hᶜ mō vltio accipit h salua or scan
dalu ꝓhi xi Na ēstꝰ vitate docebat ipi
ac ffarꝰ tradicoēs instituerat q̄s ē
cōt doctīa ondebat ee puersas Et
qz ex hᶜ scadalizabat no cēat ex ma
licia doctine ē sꝰ suoz tedioz Sꝰ ꝓpt
coz scandalu no cēat dittēda doctīa
vitatis Et ut hic ꝓpt coz doctīa vt videt
bona z no ꝓhi posibil erat di doctīa
tacēda Sz rñō ad argum ex hᶜ

fia sexta

Venit ihᶜ i civitatē samarie q dr sychar Joh 4
Cu aquib opꝰ ꝑ ꝓspea veid
q z dm fuit ꝓstolatꝰ z lōge an ꝑ
missꝰ ēca ꝑ ꝑꝯq̄z vet q̄or attēdutur
1° si hᶜ sig bonitꝰ z clēcie q ꝑuit te
batur 2° si ꝑudet sat manducē sim
plices ad ea ad q ꝑ sim virginē sūt
manducēdi 3° si fac opa q no solu
lōginqui z simplices vincet familiares
reputat excellēcia z laudāda 4° si
ex eiꝰ cura p̄ciat vtilis ꝑmissa et
dm ex sꝑata Ex hys q̄or ꝯcretib
incto ihᶜ ē optiꝰ doctor pastor dnō
z ꝓuisor Voles ergo ēcta Joh ondere
xpm fuisse optimū gubnatoz z ꝓui
sore nrē salutis narrat i ꝑnti euo°

qddā fretō i qº pdēa qºꝛ ꝯtinē pfte
ꝛ ostendū ꝯfuisse eligant i ipo ꝯfuit
ꝯpe i eo clemēcia i hꝰ qꝫ volūtie as
sumpsit nr̄as passiōes ut defessō fati
gaċōes ꝛ sitā sic p3 i p̄a pte eciā
2º fuit i eo prudēcia ad manuducendū
nr̄aꝫ ignorācia ꝛ ibecillitꝫ sicut p3 i
instructiōe mulieꝛ qꝫ paulatī trax
ad fidē 3º fuit i eo vitꝫ ꝯductēs aplōs
i admiraċōe ꝛ itellcm spuale pō mira
bant qꝫ cū mulie aliengena loq̄re ꝛ
qꝫ dicebat aliū cibū hēo manducare
4º fuit i eo cura reducendi samaritanos
ydolatras ad dm̄ ta mediate mulie
qꝫ pſerp Cꝫm ꝯo e pdcā pl didi hꝰ
ciūm i e ptes ꝯ oñ dr clemēcia i sus
cepcōe nr̄e fragilit 2º ꝯ pdēcia in
instructiōe nr̄e credulit 3º ꝯ excellēcia
qꝫ i admiracōe ducit mētes glo 4º ꝯ
diligēcia qꝫ sollicite opat fidē sa
maritanoꝝ p̄a pte oñ i pn° vet ihe
2a i venit mlr sa 3a i Et ꝯtīn venit d
4a i Ex ciuite at ia Post ꝯo pº ista
clemēcia qa infinita nr̄as suscepit
Cuiꝫ hꝫ pount tres scꝫ discursꝫ fati
ga° ꝛ humilia° Discursꝫ qꝫ de iudea
tiſit ad galilea ꝛ hꝰ p medios fines
samarie qd nō potuit fi sine discursu
ꝛ vie lōgitudie nc tꝫ aliq vehiculo ul'
iumēto vti volut discurrens In hꝰ aut
tāsitu venit i samar ciuitatē samarie q
dr sychar hꝰ e sichen cꝫ hitatōs ꝯt
simul dine symeō ꝛ leui pemerūt
Gen 38 Et veniens i° ad hac ciuitatē
nō statī intrauit sꝫ pº stetit iux pdiū
qd dedit iacob ioseph filio suo Jacob em
emit d'ma amorrei pdiū qdda iuxo
sichima ꝛ ip dedit ioseph pmogenito suo
hꝰ e quē ꝯstituit hēre ius pmogenitue
Vnā sic p3 j palip 1 Ruben q̄ si virtute
debuit ee pmogenitꝫ ꝓpt hꝰ qꝫ ascēdit
cubile pris sue priuatꝫ fuit hac dig
tate qua iacob dedit ioseph In cꝫ signū
dedit ei hꝰ pdiū an fres suos qd pdiū
emerat ab emor In hꝰ at pdio ul iuxō
erat fons aq quē fodat ꝛ iuenerat
iacob dr qº dr Erat at i fons iacob

puteꝫ qd erat Lꝫ fons dr ꝓp sitīnda
aq̄ꝝ q i scatuiebat Deinde addit fatigat
cū dr Jhs at fatigatꝫ ex itinē Cꝫ eni
fatigatꝫ e patent assūptā realitatē
nr̄e carnis ostendit Vñ sꝫ aug In enim
ihm forte ꝛ infirmū forte qꝫ i pn° erat
vbu Infirmū qꝫ vbū caro factū e Hic ꝯo
infirmꝫ ex carnis assūpcōe i itinē ꝛ ab
itinē fatigatꝫ e Insinuat at nob ex hoc
ut delicosā vitā abiciēs laboriosā sus
cipē nō formides Vñ Crisꝫ sup° i sama
ritā attendēs facile ꝛ delicosā vitā abiia
cꝫ laboriosā vō sequꝫ nō sꝫ mgalibꝫ
vti sꝫ ita difficult incedit ut ex itinē
fatigetur Ostendēs nob itā a superfluis
alienos eē ut multa nobis abscindamꝰ
a nob Deinde po humilia° cū addit sede
bat sic sup fontē Sic n fatigatꝫ e
dr hys q p nob assūpsit ita humiliacōe
eꝫ ut sedebat nō i trono sꝫ sic sꝫ q̄lꝫ
cuꝫ ꝯtingit i terra ꝛ sic scꝫ lapsū ad eadē
pturbet q inēe sꝫ infirmitatꝫ Vñ aug 83
q 62 Cꝫ at fatigatꝫ venit ifirmitatē
carnis sigt qꝫ sedit humilitē Et qꝫ ibecil
litate carnis p nob suscepit ꝛ hō hoibꝫ
tꝫ humilitē apperē dignꝫ e Et ut ondat
qꝫ oim istaꝝ pcaꝝ assūpcio ex ꝯpa oc
qꝫ ad nob hinc fca e addit erāt hora
at erat qi sex Cꝫ nōs n hō statū po
lapsū indiguit repatōe tꝫ ēnt sex
xc i carne venit qꝫ tūc magis morbus
inualuit ꝛ dyaᵒ ipo poteās detinebat ꝛ
etas ista i sex hōa q̄ ēst ad puteū
venit figurat Moāt at ēst tūc venit in
ciuitatē qui ad hꝰ descendit i mūdū ut
dnī statē ꝯrem i vnitatē fidi adunaret
Cꝫ ista ciuitas erat i regiōe samarie qꝫ
cū samaria interpetat custos ifirmat qꝫ ad hꝰ
venit xc fideles i vnitate fidi ꝯgrē ut eꝫ
custodiat mādata qbꝫ custodiens ipsū
ꝯgnoscat custodē ꝛ ꝯseruatorē oim q in
vnitate fidi adunat Et nōn ciuitatis
erat sichar q interpretatur cōclusio l'ramꝰ
qꝫ ad xm reducit illi q pꝰs sub pcco
ꝯclusi erat Ramꝰ oleastri hꝰ est oliue
silvestris iserenda i bona oliua Hꝰ aut
ciuitas sita erat iux pdiū qd dedit iacob

Joseph filio suo qua(m) gentib(us) i(n) ... [illegible]
debebat u(er)o dari a d(omi)no p(ro) ... filio et he-
redi vniu(er)sor(um) Vt videtur i(n) ps(almo) Postula
a me et dabo t(ibi) gentes h(ereditatem) t(uam). Sic e(st) d(ic)i(tur) fons
Jacob i(d est) vigor naturalis intelligencie. Jhesus
fatigatus ex itinere sic sedebat quia assumpta
natura q(ue) mediate fuit e(st) viator et itine-
rator fatigationes et defectus humanos non
culpabiles s(ed) penales suscepit et ex hoc
humiliter co(n)versatus cu(m) ho(min)ib(us) qui sic sedes sup(er)
fontem naturalis intelligencie q(uia) ex s(ens)ibus tado (?) q(uod)
ibi co(n)sistit sedebat. Hora aut(em) erat q(uasi) sexta
q(uia) tunc predictu(m) mysterium completum e(st) qui in
sexta etate generis humani co(n)ficies et simu-
les in natura sua indutus (?) x(ristus) visitatio(n)e sp(iritu)s
sanctus ... digitus e(st). Vel s(ecundu)m ... hora erat q(uasi)
sexta q(ua)n(do) v(er)o appropinquat ad fonte(m) q(ua)n(do) ille x(ristus)
p(er) gratiam sue visitationis approximat q(ui)b(us) sol
... spiritualis oracionis tempus et ad oracio-
nem tendit. Sic sexta hora tempus sol iste ma-
lis ad oracionem tendere. Sec(un)do ... pu(n)ct(o) ...
Venit mulier de Samaria. In q(uo) x(ristus) p(ro)ponit ... i(n)
instructore et manuductore mulieris ...
Et h(ec) manuductio p(er) 6 gradus fa(c)ta e(st) sic
s(cilicet) sex locutiones x(risti) ad mulierem et 6 responsiones
mulieris ad x(ristu)m in q(ui)bus sex vocat x(ristu)s
su(mmu)m messias. Et i(de)o h(ic) p(ro)b(at) he(c) sex partes.
In q(ua)r(um) p(ri)ma x(ristu)s p(ro)vocat mulierem ad fidem
cu(m) d(icit) Da m(ihi) bibere. In 2(a) p(ro)dicat ei gratiam
cu(m) addit Si scires. In 3(a) o(stendi)t gr(ati)e sufficienciam
cu(m) d(icit) Et q(ui) ... q(ui) bi(bit) ... In 4(a) revocat eam
... ad ... i(d est) dix(it) ei Vade vo-
(ca). In 5(a) confirmat confessionem d(e) ... s(ua) i(n)
d(icit) ei Bene dixisti. In 6(a) sa(n)cta ... mulier d(icit) ...
hic intelligamus cu(m) d(icit) Scio q(uia) messias ...
In p(ri)ma g(ra)d(u) collocutionis p(ro)vocat mulier(em) (ad)
fidem d(e) q(uo) sic d(icitur) Sedebat ... sup(er) fontem.
Venit mulier de Samaria haurire aq(ua)m. H(ec) enim
mulier ... defectum habebat ... co(r)poralis
l(e)b(is) et ... fidei spiritualis ... ve(n)ie(n)s ad
fontem s(cilicet) q(uo) sedebat Jh(esu)s ... ... fo(n)te(m)
vivum gracie ... x(ristu)m q(ui) defectum ... ...
... male q(ui) defectum ... ... Sic
g(ra)d(u) defectuose mulieri d(icit) Jh(esu)s Da m(ihi) bibere
... n(on) ... laborem
itineris sitiret corporaliter. ... sitiebat
mulieris fidem etiam sic d(icit) Aug(ustinus) Sitiebat

Jh(esu)s eius mulieris fidem q(uia) eor(um) fidem sitit p(ro)
q(ui)b(us) sanguinem fudit et q(uia) eam p(ro)vocare volebat
ad fidem i(de)o co(n)venienter eam locutus ad mulierem
temp(us) a siti. Et ut ... ... q(uod) Jh(esu)s
no(n) fuit sollicitus p(ro) corporali victu ut ei de
ipso ... ... portabat p(er) vias
s(ed) ... ... addit Discipuli aut(em) eius abierant in
civitatem ut cibos emerent. Sic q(uia) ... ...
... no(n) subito co(n)surgit ad ea(m) q(ue) s(un)t fidei
i(de)o mulier illa samaritana d(icit) estimans ip(su)m esse
p(ro)p(ter) h(oc). Quo(modo) tu cu(m) sis iudeus bibere a
me poscis q(ue) su(m) mulier samaritana. Judeu(m) q(ui)d(em)
x(ristu)m esse cognovit ex figura habitus et ydio-
mate locucionis q(uo) Jh(esu)s utebatur ut iudeus.
Cuius aut(em) (con)fusionis ... mulier reddit subdit
evangelista. No(n) e(ni)m co(n)tuntur iudei samaritanis.
Judei q(ui)d(em) ... ipsos samaritanos q(ui) leges
moysi observarent et nollent se submittere i(n)
iudaica ... ... legalem observanciam
abhominaban(tur) eos at ex eor(um) vasculis ... ...
... utebantur. I(de)o d(icit) No(n) co(n)tuntur iudei ...
Deinde p(ro)vocat 2(o) p(ro)b(at) i(n) q(uo) Jh(esu)s p(ro)vocat mulierem
ad gratiam cu(m) d(icit) Ev(angelista) ... dix(it) ei Si scires
donum dei et q(ui)s e(st) q(ui) d(icit) ti(bi) da m(ihi) bibere. Q(uasi) d(icere)t
ei valorem doni et clemenciam donatoris ... ...
no(n) petendi eo q(uod) ignoras valorem doni no(n)
afficitur ut petat. Ignoras aut(em) clemenciam
donatoris no(n) co(n)fidit ut recipiat. P(ro)vocans
g(ra)do Jh(esu)s mulierem ad gratiam postulandam valorem
doni informat. Si scires ... donum dei ...
sit ... clemencia donatoris cu(m) addit
Et q(ui)s e(st) q(ui) d(icit) ti(bi) da m(ihi) bibere. Sic q(uia) sicut
d(icit) Aug(ustinus) ... ... lex divina e(st) ...
... donum doni q(ui) no(n) ... ... q(ui) li-
b(er)u(m) arbitrium ... ... ad gratiam recipiendam
... postula(n)do ... adiunctu(m) e(st) Tu for-
sitan petisses ab eo et dedisset ti(bi) aq(ua)m vivam
id e(st) gratiam s(cilicet) ... q(ue) instar aque vivi ... ...
... e(st) ab estu viciorum ... mocia e(st) ad bonum
purgativa e(st) a maculis viciorum. Theoph(ilus)
Gratiam s(pirit)u s(anc)ti dixit aquam vivam id e(st) vivi-
ficativam ... et motivam. Nam gratia
sp(iritu)s s(ancti) ... movet illum q(ui) bonum opera(n)d(um) ascen-
siones i(n) corde suo disponens. Sic mulier ad
... sapiens ... aquam ... ...
ita cu(m) reverencia d(icit) D(omi)ne neq(ue) in quo
haurias habes et puteus altus e(st). Vn(de) ergo

habes aquam vivam q. d. Tu michi vis a-
q[ua]m vivam dare qui non habes vnde haurias
de ista de alia ergo promittis te michi daturum
Et numquid tu maior es patre nostro iacob
qui dedit nobis puteum istum et ipse non habuit
meliorem aquam et vinaciorem ista Et ipse ex
ea bibit quod non fecisset si vinaciorem ista
habuisset Licet enim habuit isto puteo habundan-
ciorem Et filii eius et pecora ex isto biberunt
habundanter Ex quibus verbis potest colligi hic sensus
Tu non es potencior me in hauriendo de
isto quia non habes in quo haurias et ad hoc
non potencior iacob in dando aliam Vnde ergo
habes aquam vivam Notandum quod consuetum est hominum
ingerere se in nobilitate aliquorum faciosi quamvis non
pertineat ad illos in nobilitate ... faciunt
si se ingerens dicit Numquid tu maior es patre
nostro iacob Cum patrem vocet ipsa dicendo vnum
est quod isti qui tunc habitabant samariam erant
translati de caldea in samariam ut patet iiii Reg. xi
habetur hystoria. Tamen quia iacob nepos fuit ab-
rahe qui originem duxit ex gente caldeorum ideo
hunc suum vocat patrem Aliud est quod sama-
ritani tenebant sub lege moysi recipientes
v libros eius et possidebant predium quod ia-
cob dedit ioseph filio suo Tamen sine ... dicebant
se hereditate pertinere ad iacob ideo patrem eum
vocabant Deinde ponit ... qua christus
manifestat gracie sufficienciam que ut magis
pateat premittit temporalis sacietatis deficienciam
dicens Respondit et dixit Omnis qui bibit ex hac
aqua siciet iterum Nam secundum Aug. hic vnum est et de
aqua sensibili et de ea que per ipsam signatur scilicet de
seculi voluptate et delectacione ... habundancia
quia quamvis ex ea bibit iterum siciet quia bibens
vtrumque sitit hoc quod qui sensibilis bibit postea
... et siciet iterum sitit Cum autem seculi concupi-
scencia bibit paruam sp[aci]um accedit ut iterum
bibat quia numquam sanatur sed ... Sed
adiungit gracie sufficienciam addens Qui autem
bibit ex aqua quam ego dabo ei non siciet
in eternum Sic deficiencia ... aque quam
aqua voluptatis in hoc ondebatur quia neutrum
sanat appetitum ... et immobiliter Ita
sufficiencia aque vive quam christus dat in hoc
ostenditur quia terminat appetitum eo quod fit in eo
qui recipit fons gracie in corde quo mediante

producitur ad id in quo terminatur omnis appetitus
immobiliter stabiliter vnum Et sic excellencia huius
aque ut scilicet qui bibit ex ea non siciat in eternum
per eam que consequenter ostenditur Aqua vnde quam ego dabo
fiet in eo fons aque salientis in vitam eternam
Ac sicut qui fontem habet intra se positum
numquam afficietur siti Ita qui hanc aquam habet quam
ego dabo ei Et bene dicit Salientis in vitam eternam
id est crescentis quousque perducat homines in vi-
tam eternam Nam quia sic recipiens semen non
dimittit in fructu sed quod recipit id unde
debeat fructum multiplicari Ita recipiens
graciam recipit id unde est origo boni et per
quod dei in fructum bonorum excrescere Et hoc
est quod dicit Theophilus Nam aqua quam ego tribuo
semper multiplicatur. Semina enim et pecunia bonis
sancti sunt per graciam. ipsi vero negociantur et
operantur ad eius augmentum Vnde et ex hiis
verbis patet aqua spiritualis scilicet gracie eternalem effectum
eciam qui bibit ex ea non siciet in eternum Postea
Semper aqua inferior se educitur vnde et superi-
ualem ortum eo quod oritur a fonte vite Ideo dicit
eternam ego dabo ei Apoc. xxi Ego sicienti
dabo de fonte aque vite gratis Tercio ostenditur singularis
eius motus Aque enim naturales propter gravitatem
sui labuntur inferius hec autem spiritualis salit sur-
sum ideo addit fiet in eo fons aque salientis in vitam
eternam ut intelligatur de ipsa, id est christus, a contempla-
cione ... aque et elevavit archam in sublimi a
terra Et ... super ... sicut de qua dicit fiet
in eo fons aque Aque enim naturales que hominis sunt
in suam originem ex vi recipiunt Gracia autem
in mente existens fecit in ea fontem hoc opere
Ita ut vispere ... de ea ... Qui credit in
me sicut dicit scriptura flumina de ventre eius
fluent aque vive Ex hiis autem verbis christi pru-
denter mirabatur mulierem ut intelligat ma-
iorem iacob ipsum esse Ac si diceret ei Si mi-
rabilis fuit iacob quem patrem tuum vocas
qui aliam dedit si dabo tibi multo hac potiorem
quod dicens Et quia naturalis appetitus semper requiritur
vbi inveniat sufficienciam et expellat defectum
Vnde mulier ex auditu tante sufficiencie alle-
cta dicit Domine da michi hanc aquam ut non siciam
neque veniam huc haurire Vnde ... delicata
mulier rogat ut ei hanc aquam vivam
daret ad laborem non indigencia cogebat

z labo[rum] infim[us] i[n]cusabat Sz volens dns
ut i[n]telligeret mlr de q[ua] aq[ua] ei fec[er]at me[n]c[i]o[n]e[m]
io revocat ea ad me[n]co[m] viri de sui[s] ei
d[icit] ei Vade voca viru[m] tuu[m] q[ui] fuit Cu[m] p[ro]
h[u]i[us] p[er] d[icit] at vide v. v. e. q[uo]d dicat Cu
sensualis q[uia] sensu seq[ui]t[ur] z no[n] ro[ne] vnde
ex carnales affect[us] z voca viru[m] tuu[m] id e[st]
ro[n]ale i[n]tellectu[m] q[uo] t[ame]n vio disarcio i[n]gnu[i]s
z p[er] p[ro] intelligas q[uo]d no[n] carnalit[er] s[ed] sp[irit]ualit[er]
h[ec] v[er]ba accipie[n]da sunt Et veni huc s[cilicet] ad
me p[er] fide[m] intelli[gen]do h[ec] sp[irit]ualit[er] accipie[n]da
Sz i[n]telligens mlr carnalit[er] h[ec] v[er]ba sic et
p[re]cede[n]cia excusans se d[icit] Dne n[on] h[ab]eo viru[m]
Ad h[oc] r[espo]n[de]t ei h[ic] mlr sic d[icit] Aug[ustinus] no[n] h[ab]eb[a]t
viru[m] s[ed] falsi p[er] lege[m] in[...] iuncta erat
Spu[...] ex viru[m] no[n] h[ab]ebat q[uia] dicitur i[n]ter
no[n] i[n]geba[n]t s[ed] ini[...] seq[ue]ba[n]t[ur] error[e]s Deinde
po[st] quita p[er] i[n] q[ua] affirmat sui erroris
similiter ei d[icit] Bn dixisti q[uia] no[n] h[ab]eo viru[m]
Qui[n]q[ue] n[am] viros h[ab]uisti z nu[n]c que[m] h[ab]es no[n]
e[st] tuus vir h[oc] vere dixisti Sz vi[...] h[ic] mlr
habuit[ur] v viros in[...] v[ir] s[ed] i[n]cantatio
mic at quos no[n] lic[u]it v[er]ba[...] vio z h[oc]
quod secretum z i[n]g[no]tu[m] debebat e[ss]e ap[er]ti
x[pist]u[m] q[uo]d ad i[n]putacio[n]em mlieri[s] Revelado
g[ra]o ei ia secreta paulatim manducebat
ea ad fide[m] q[uo]d crederet ip[su]m e[ss]e p[ro]ph[et]am h[oc]
Sz q[uia] p[ro]fecte adh[uc] no[n] intelle[xit] potuit mi
stia divi[ni]t[u]s secreta credit x[pistu]m e[ss]e h[omin]e[m]
magne v[ir]tut[is] Ideo d[icit] Dne video q[uia] p[ro]ph[et]a
es tu s[cilicet] q[uia] i[n] h[oc] q[uo]d m[ih]i occulta dixisti cognosco
te e[ss]e p[ro]ph[et]am Ideo a te q[ue]ro sp[irit]uale q[uesti]o[n]e[m] ia[m]
p[ro] q[uo]d nos samaritanos freque[n]t[er]
monet Patres n[ost]ri i[n] mo[n]te h[oc] adorauerunt
z vos dicitis q[uia] Ier[oso]l[im]is e[st] loc[us] v[bi] adorare o[portet]
Contencio n[am] fuit sic d[icit] Aug[ustinus] int[er] iudeos
z samaritanos d[e] loco i[n] q[uo] de[us] adorari de
beret Q[uia] samarita[ni] ip[su]m adorabant sup[er]
mo[n]te[m] garizim z affirmabant ip[su]m ibi ab
obs[er]vatorib[us] leg[is] adorari Euenit ex
h[oc] argum[en]tum q[uia] patres s[cilicet] abraham i[m]molare
volens fi[lium] z ysaac z iacob q[ui] iuxta illu[m]
mo[n]te[m] habitauerat ibi[dem] dnm adora[ss]
sent Ideo d[icit] mlr Patres n[ost]ri i[n] mo[n]te Iudei
at asserebant q[uod] p[ost] templi fabricaco[n]em solu[m] e[st]
loc[us] i[n] q[uo] templu[m] dedicatu[m] erat deo e[ss]et
ydone[us] ut i[bi] z no[n] alibi de[us] adorare[tur] z

colere[tur] Ideo addit Vos at dicitis rc Et q[uia] ia[m]
cepat i[n]telligere z d[e] sp[irit]ualib[us] i[n]terrogare
Ideo no[n] statim soluit q[uest]io[n]e[m] s[ed] ad altiore[m] i[n]te
llige[n]cia[m] manducens d[icit] Mlr crede m[ih]i
q[uia] venit hora q[ua]n[do] nec i[n] Ier[oso]l[im]is nec i[n] mo[n]te h[oc]
adorabitis patrem Et h[ab]u[it] aliq[ua]m p[re]parat[ionem] ei
d[iv]ina d[icit] Crede m[ih]i q[uia] s[ecundu]m Cris[ostomum] vbiq[ue] n[obis]
op[us] e[st] fide[s] q[ue] m[a]t[er] salutis e[st] mediante
s[ed] qua n[ichi]l magnu[m] e[st] possidere Cu[m] aut[em]
addit Venit hora s[ed] ia[m] tp[u]s eru[n]t et s[...]
c[on]stabat o[mn]i[bus] Et q[uia] samarita[ni] i[n] ado
rando vo[...] d[...] ecerunt aliquo[s] iudeis pares
z a[li]q[u]o[s] i[m]mo d[i]spares q[uia] i[n] loco t[ame]n alia e[ra]t
disputacio d[e] q[uo] subd[it] Vos adoratis quod
nescitis nos adoram[us] q[uo]d scim[us] q[uia] salus ex
iudeis e[st] Samarita[nus] n[am] sic d[icit] Cris[ostomus] a
dorabat q[uo]d nesciebat q[uia] localez et
corpale dnm extimabat Iudei at[em] maiore[m]
ille q[uia] erat iusti q[uo]s c[on]x[us] c[on]iunat d[icit] Nos rc
Adorabat q[uo]d sciebat s[cilicet] verum dnm q[uem] p[ro]phet[e]
vocab[ant] saluatore[m] eius p[ro]missu[m] nasciturum
ex iudeis Et h[oc] e[st] q[uo]d dicit Q[uia] salus ex iudeis
e[st] Ideo d[icit] Ap[osto]l[u]s Ro I Cum f[ac]tus e[st] ei ex semine
da[vi]d s[ecundu]m carnem Vn Glo Salus ex iudeis e[st]
no[n] solu[m] o[ri]gine carnis s[ed] q[uia] ex eis orta
e[st] fides z p[ri]ncipia e[cclesi]a Vn q[uo]n[iam] q[uo]d e[st]
p[er]fectu[m] tollens erat adueniente p[er]fecto Ideo
addit Sz venit hora s[cilicet] q[ua]n[do] s[cilicet] s[ed] p[er] me[n]tez
i[n]struc[t]o[r]ez dab[it]ur q[ui]a ita d[e] p[ro]p[h]e[t]o e[st] q[uia] p[er] dici
q[uo]d n[unc] e[st] Q[uia] veri adoratores adorabu[n]t patrez
i[n] sp[irit]u z v[er]i[tat]e q[uo]d d[icit] s[ecundu]m Glo p[ri]nc[ip]ib[us] venire m[...]
carne nec potu[e]r[u]nt adorare patre[m] i[n] sp[irit]u z
v[er]i[tat]e p[ro]pter p[at]riarchas z p[ro]ph[et]as q[ui]b[us] mea
i[n]carnacio reuelata fuit s[ed] p[er] mea p[er]dicat[ionem]
i[n] carne fiet ut veri adoratores patrez i[n] sp[irit]u
z v[er]i[tat]e adorabu[n]t q[ui] p[er]manente simplicia
i[n]tencione cu[m] ad q[uo]d tendit adorabit d[e] q[ui]b[us]
subd[it] Na[m] z p[ate]r tales q[ue]rit q[ui] eu[m] adorent
inte s[cilicet] i[n]terius i[n] i[n]timo templo cordis Et in
v[er]i[tat]e q[uo]d q[ue]ritur Ca[usa]m ro[n]is adiungit d[icit] Sp[iritu]s e[st] d[eu]s
z eos q[ui] adorant eu[m] i[n] sp[irit]u z v[er]i[tat]e o[portet] adorare
Ea n[am] q[uo]d c[on]sistit i[n] a[li]q[uo] c[on]formit[er] debet h[ab]e
quocien[...] adorare Cultura at z i[n]ven[...]
h[ab]e ad dnm i[n] q[uo]d c[on]formit[er] c[on]sistit q[uo]d ha[...]
volu[n]t Dnic vo[...] subia[...] p[er]ue[n]ta[...] Ideo q[uo]d
venie[n]d[i] dz e[ss]e int[er] dnm q[ui] adorat z hoc q[uo]d
adorat h[oc] e[st] q[uo]d d[icit] Cu[m] sic de sp[irit]u e[st] ita i[n]

spu ab orantibus adorari et inveniet. Hoc Glo. dicit
Cum deus spus et non corpus sit non querit corporeum
locum scilicet montem in quo adoretur vel templum. Sed spus
purus est eius templum in quo oretur non de visibilibus
que transeunt sed de eternis que vitam sunt hoc est in spu
et veritate adorare. Et hunc sine gradus. Cum
iudei crederent quod deus corporeus esset et ideo corpo-
ream culturam eius esse hoc est per animas illorum
eius puritate nos ei offerre et hoc est in spu eum
adorare. In veritate autem eum adorare quia prius
figura erat scilicet sacrificia holocausta et thy-
miamata ut totum esset veritas. Non est ergo illud
passu. Cum et videbis hominis et quae ut et
Augustinus dicit exponit. Vnde de quinque legibus
per successiones temporum datis. Quarum prima fuit
data in paradiso ante peccatum de edendo cibo con-
cesso et non gustando cibo vetito. Secunda fuit data
post peccatum et expulsionem de paradiso ac
crescendi et multiplicandi. Tertia fuit data noe
de fabrica arche ut malis pereuntibus genus
humanum salvaretur in bonis. Quarta fuit data post
diluvium de divisionibus gentium. Quinta ad abraam
de circumcisione. Hiis quinque legibus quibus vir
eius humana ab initio mundi usque ad moysen
subiecta fuit. Post hoc data est lex littere que
illam salutem contulit. De hac dicit. Omne non
habes non est vir tuus. Ac si diceret dimitte legem
et vade ad spm ut invenias illum a quo regnaris.
Aliter exponit idem Augustinus hunc locum in libro de lxxxiii q.
q. 64 dicens. Eos per quinque viros intelligitur quinque cor-
poris sensus quibus prima hominis etas imbuitur. Naturalis
ratio mortalis qui et vir despondetur mulieri
legittimus. Cum autem venit quis ad etatem in qua
est capax rationis sed veritatem statim apprehendere
potuerit non illis sensibus regitur vel
sed hic eorum spm rationale cum sensibus illos
in famulatum redigat. Sed ad errorem anima te-
neatur. Ea non per spm regitur sed amplexu er-
roris damnatur in adulterino coniugio copulatur. Et
ideo dominus hanc mulieri videns errorem dominari
titulum legem dicit. Vade voca virum tuum id est spiritualem
intellectum per fides istos quos tu vero regaris.
Deinde ponitur 6. pars. In qua ostenditur quod hec mulier
incipit de xpo habere intelligentiam. Cum dicit. Dicit ei
mulier. Scio quia messias venit qui dicitur xpus. Et quia
notitiam de re confusa in eius doctrina procedit con-
tinuo determinata. Hic huic mulier per verba christi

docetur quidam generale scriptura habere notitiam
de xpo in scripturis determinata prophetarum in quibus xpus
venturus et doctrina erectus fuerat. Et hoc
dicit. Scio quia messias venit qui dicitur xpus id est ecce
veniet. Cum ergo venerit ille nobis annunciabit
omnia. Quia quid ut spreto monte et templo
in spu et veritate adorent abiectis videlicet veteribus
illustrem. Et quia ex generali confessione
et loquela et manducare iam disposita erat
audiendum verbum vite. Ideo post eius manduc-
tionem scripture eidem manifestat. Ideo ait. Dicit ei
ihesus. Ego sum qui loquor tecum. Vnde Glo. intellige
quia iam sciebat quis eam posset docere si eum
et tum eam iam docente non agnosceret. Digna
erat cui ipsa se manifestaret dominus. Ego
sum. Quia manifestatione accepta non
vult hic quod querat quod dicit Glo. Ego sum qui
venturus sum quem venturum expectas sciens
venisse et adducto tecum viro qui te regat
quia sit fidei materia discere. Sed 3. pars eius.
Et continuo venerunt discipuli. In qua ponitur xpi
excellentia ducens in admirationem. Nondum
Et mens humana deducitur in admirationem
qui videt vel audit insolita vel secreta vel
maxime utilia. Ideo discipuli ducuntur in admirationem
quia videt quod non conveniunt mulier quam audit
secreta apostoli autem quia eius manifestata veritas
hoc tam per dicta. Et post dicunt 3 partes. In
quarum prima ponitur admiratio xpi nominis.
In prima. In 2a xpi secreti revelati per spi-
ritualitatem in relinquit ergo. In 3 xpi singularis
utilitas in interea rogabat. Prima ergo ponitur
admiratio de xpi consuetudine et maiestate
quia loquitur ibi cum muliere continuo venerunt
discipuli eius et mirabantur quia cum muliere loquebatur
scilicet alienigena. Sed quod dicit Glo. vel secundum theophylactum
Admirabantur supra habundantem mansue-
tudinem et humilitatem quia tam magnus existens
sustinuit loqui cum tam humili muliere que erat
paupere et samaritana. Sed tamen admirationes
venerationem retinebant. Ideo non interrogant eum
hic locutus. Nemo autem mulieri dicere quid quereret
nec autem isto dicere quid loqueretur cum ea. Vnde
Glo. Non ausi sunt interrogare tenentes ne
ab eo reprehenderentur. Deinde ponitur
admiratio consurgens ex spiritualitate
revelati secreti cum dicit. Relinquit ergo mulier

vrbis sua s. p mulier admiracione festinans
ad conciues suos ut reuelaret eis et
magnificaret et induceret eos ad inueniendum
eum ipsi sibi. Et abiit in ciuitatem et dixit illis
hominibus Venite et videte hominem qui dixit michi omnia
quecumque feci. Notandum est hic facta eius ad ea
que sunt de hiis magis que ad reuelacionem secretorum
ut ex hoc reuelauit eis peccata commissa
aliter de futuris et ex eorum putant ut homines
illum qui reuelat hic uirtus(?) Ideo hec mulier
ex hoc quod xpm de reuelasse cordis secreta
inuitat audientes aiat ut curat ad
xpm. Non erubescat ad confiti quod ea que
gessit de manifestauit de eorum dixit sibi
omnia quecumque fecit. Crisostomus Sicut anima cui fuit
ignita amore diuino ad nil eorum que sunt in
terra de reliquo inspicit nec ad gloriam nec
ad verecundiam sed ad vnam solam flammam
que detinet eam. Et quia nolebat hec mulier
non ex ipsa auctoritate eos inducere sed
auditu ipso eos participes facere docere
Christum ideo addit Venite et videte hominem. Et quia
paulatim manducebat eos ad noticiam
eius quia iam fide comparat ideo latent que
hominem dicat interrogatiue xpm vocat dicens
Numquid ipse est xpus. Et quamuis isti audi de
esse aditum ex auditum mulieris potuit
papue signum probabile quod hic esset xpus
Ideo exierunt de ciuitate et venerunt ad eum
Tercio ponitur admiracio consurgens ex significatione
vtilitate de que sic dicit eorum discipuli propter mulieris
recessum rogabant eum dicentes Rabbi mandu-
ca quia longa mora fuit inter recessum mu-
lieris et exitum samaritanorum ad xpm Secundo
cum admiracio Ille autem dixit eis Ego
cibum habeo manducare quem vos nescitis. Iste
autem cibus erat samaritanorum conuersio. Et
quia figuraliter erat et non materialis ideo discipuli
in admiracionem inducebantur propter quod sequitur Dice-
bant ergo discipuli ad inuicem scilicet admirantes quod
non intelligebant Numquid ei aliquis attulit
manducare. Videns ergo presbus magister discipulorum
dubitacionem paratam eos sinam erudiat
de eo quod dixit Ego cibum habeo manducare
quem vos nescitis dicens Meus cibus est ut faciam
voluntatem eius qui misit me ut perficiam opus
eius. Voluntas nunc patris fuit ut crederent in xpm

Sic patet ex dictis attestacio principis vocis
dicentis hic est filius meus dilectus in quo michi bene com-
placui ipsum audite. Opus autem eius de patris
est nostra salus quia conseruatus est super opus in medio
terre confecit ergo voluntatem patris sui xpus docendo
credentes in se sed perficit opus eius perficiendo opus
nostre redempcionis et salutis. Vel sic voluntatem
patris voluntatem sua conformando voluntati
patris perficit autem opus eius nostram operando
salutem. Opus quia perfectio hominis dicitur hic
intencionem ad hoc ut conformetur diuine vo-
luntati ut sit vtilis proximorum saluti. Et ut
conuiuerti eos ondeceret xpus salutem homi-
num paratam et non aplius desiderans addidit
Nonne vos dicitis quia adhuc quatuor menses sunt
et messis venit. Ecce dico vobis leuate oculos
vestros et videte regiones quia albe sunt iam ad
messem. quidam dicit Eligite intellectum metis
et considerate quia tunc factam venire infidelium
appropinquat calor fidei et corda hominum sunt
preparata ad fidem accipiendam. Et quia ministri
tanti operis non sine mercede laborare debent
Et ideo qui electos conuertentes metit in agro predi-
cacionis mercedem accipit et metentes congregat
fructum tantum quorumcumque qui sunt in vitam eternam
vt qui seminat patres inducendo et admonendo et
predicando simul pretes paces que sit maxima
cura seminare verbum salutis in cordibus
audiencium ut simul gaudeat et qui metit quia
eandem mercedem acceptum sunt prophete qui eos
seminauerunt et apostoli qui eorum fide messuerunt
vnde Augustinus diuersis temporibus labores habuerunt
apostoli et prophete sed pariter gaudio perfruentur mer-
cede scilicet qua acceptum sunt vitam eternam. Et
quia verbum xpus in nostra hic posuit ex quo non dicitur
reputari extimeri addidit In hoc est verbum
verum i. ex hoc probatur verbum verum verum quem in
naturali consuetudine videmus euenire quod alius est qui
seminat alius qui metit vel in hoc quod sequitur est
verum illud verbum quod probabiliter dicitur alius est qui
seminat alius qui metit. Vnde subditur ut ipse probaret
Ego misi vos metere quod non seminastis
Alii scilicet prophete laborauerunt primitiuo tempore
fidei et aduentum xpi et vos in labores eorum
introistis. Ascenditur(?) fuit labor prophetarum et
patriarcharum in quibus premonuit xpm. Ita
qui sic a longinquo ut qui seminatores in fructu

ifidelitat scia sua iactaret Cz hec
scia pduxerit fructu q tpe xo i matu
tatez puenat Bes vltia ps pu erop
Ex cuu te at 1a vlti ad c In q oudr
x dilige a i qusioe samaitaoz Et
hac qosioz oud t cro ta recepisse a
mlie cu dt Ex cuu te at 1a vlti edide
mt i cu samaitaoz ypt vbu mli
testio m phibent qz dix t m qcuq
feci Deinde qz ypo libat arbito ad
fide recipieda; coopati st cu add t Cu
venisset go ad eu samaita rogauert
eu ut i maneret z mansit i duob dieb
Notu t at nota h ez qtuz exeunt d
cuu te mdac qusaros z venirt ad xm
p fide z affectu deuocois rogue ex ip
p istacia; oro s qz esseq ad ipos ingre
dit p gra; instificaos z maet cum
eis 2 dieb fouedo i eoz cordib di
uinoz z dilectoz p xi q posse r glare
z rge puta puel pegnatos z sic libo
arbito bn vti Cz ex eod arbito libe
volu t dispoiti erut ad recipiendu
augmetu fidi So sibd z mlto plures
crediderut i eu ypt simoz eq simple qz
p simoz mlier Qu z mlieri dicebat
Qa ia no tm ypt tua loqla credi
s magis ypt euide az doctine eq qua
mediate audiuim z sim ve qz h est
saluaoz mdi In q qfesoe oud z d xo
singlar excelle a 2a q dr Baruch 3
hic e de q nr z no extimabr alius ad
eu 2o vax efficacia qz ve ad dtam
illoz q i figura pcesserit ad salutem
hom 3o qz vsalit e sufficiens qa
salar mdi Ilic z Qa naty e ut hos sa
luator Cob; qui aliquos defetus assump
sit p assume o na; huana Ad e qz
quida st defetus q secut na; istituta
ex nali qplexioe huioz sic calefici
z sigifi lassai ad nimiu laborez sitie
z esurie Et istos defetus assupsit sic
pz i pu o hui cro y Aly st defetus q
secut na; roe culpe Et isti st i dua
dia Quida st pcales tm ut mors
Aly st ita pcales ut st etl cpa les
vl salte via ad cpa qmittedaz ut

ignora a qcupia z mali a p o os cstq
assupsit ut morte 2 os at no assu
psit qz ei no qgruebat ypt inocea;
z pfecto; qgloz n c ub expedicbz qos
venie redicie So optuit ut sarcet
z sic caret ignora a z posse z ypt hc
caret mali a z qcupia ne si eet de
bitor ypt se alios saluae no posse
Aly st defetus psales sic febris et
silia q qtingut ex inequalite huoz
z hos no assupsit qa assupsit na;
i optia z eqlissia qplexioe Feria
2a p9 letare

Prope erat
pascha dies festy iudeoz z
ascedit i c ierusalem Johannis secdo
Sic ex vna medicia pt seq explsio
aliq morbi z ocao aliq dsidmacois
i aliq o a o mebro debili z male dispoi
to. 2m ista ex vigoracao alti9 mebri
dispoiti ad qformitate i9 otut qua
affert medicia Ita ex actu iuste
vltois qtigit qz expellit iniqtas
iniste opatos. ex q i videt tm mebri
male dispoitu sumut occasioz detra
ccois D plures at tm mbri qformi iu
stic sumut na; edificacoes Et h ta p
ordine oudit i pnti euo o v descrb
3 v effects pdicty P9 e effetus iustie
indignos d teplo expellet 29 e effets
invidie v opib detrahet 39 e simple
citat z inocetie x o ypt euideciam
opm adherent P9 i pn o ou 29 effets
o at add t Ludut go mdi 39 cu adingt
Cu at eet ierlm sld euide az at pnc
pt Dicit cz districta iustia ad sui
opatoz exsptat tps qgruu Cu ire
mat op9 idebitu ypat ista ta qbq
pmat qd no eluatu z vltio verbis
exprimit iustie zelu Et hc mo pa pt 7
ht q ptes Jn pa ou tps i q o esty
i teplu venit Qa ype erat pasca 2o
qd i teplo invenit i Et invenit i teplo
vendetes z emet v ou cupidq aiq
In 3 q opatq fuit i Et cu fecisset flag
obi ou t debita correctos fori feto In
x qd seteauit i Et hys q vedebat
obi o t ead fori vbo In 7 qz edificauit

i Na veritate sic dicit. Ubi secundo edificatio ei-
citat boves quo circa tempus in quo operatur
opera iustitie in templum venit dicitur prope erat
pascha dies festus iudeorum et ascendit in iherusalem.
Conveniens est ut ille qui christus adventu opera salutis
operatus iustitie ut eas faciat tempore et loco
ex quibus posset magis sequi salus et edificatio
proximorum. Circa quo ergo christus [illegible] hominum adve-
niat oportuit ut opera iustitie in tempore et loco
in quibus maior conveniebat multitudo hominum operaretur.
Hic autem tempus erat pascha iudeorum in quo conveniebat
ad celebrandum diem festum. Et quia non ubicumque
conveniebat celebrare pascha post edificationem
templi sed tantum in iherusalem ideo hic locus conveniens
erat ad operandum iustitiam christus aliquid edifi-
cationis. Ideo circa veterum plus complexus est tempus
et locum. Tempus quia prope erat pascha. Locum quia
ascendit in iherusalem. Adtendendum est secundum quod dicit
Alchwinus doctor [illegible] hic in glosa.
Christus bis ascendit in iherusalem et eiecit vendentes et
ementes de templo. Semel in primo anno predicationis
sue id est in quo convertit aquam in vinum deinde adve-
niente iohanne baptista [illegible] et nondum esset in carcere et
de isto ascensu agit iohannes in hoc evangelio. Alio tempore
ascendit in ultimo anno in quo erat passurus sicut
patet matthei 21 marci 11 et luce 19. Insinuatur hic
ex parte christi primo erat [illegible] modo. Secundo ex parte mi-
nistrorum templi cupiditas cum quia erant in templo
vendentes. Primo ergo describitur erat [illegible] quia
prope pascha iudeorum ascendit in iherusalem. Nam iste
ascensus christi die festo instruit nos exemplum
observandi precepta divina. Etiam si dei filius
qui nullis subiacebat legibus illius observatione
opere indigebat voluit tamen precepta observan-
da sollempnitatibus servis conformare. Quanta dili-
gentia admonemur eius observare precepta quibus
obligamur et in quorum observatione salvamur.
Secundo ostenditur quod christus operatus [illegible] invenit eos
dicit. Et invenit in templo vendentes et eicit oves et
boves et columbas et nummularios sedentes
ubi describitur sacerdotum cupiditas [illegible]. Ex ava-
ritia quippe sacerdotum processit ut hec omnia
erant in templo. Quia populus de longinquis veniens
sacrificare non poterat ea que erant necessaria ad
diem festum [illegible] oblationes [illegible]
que in usum necessaria erant. Volentes sacerdotes
eorum oblationibus ordinabant ut etiam in templo
venderentur. Et quia multi tempore paschali non
poterant habere pecunias vel emere ea que
offerre volebant constituerunt sacerdotes nummula-
rios qui prestarent eis pecunias usque ad
collectionem frugum et tunc accipiebant ab eis
fruges vel sortem vel pro pretio maiori quam
alias vendidissent. Inveniendo ergo christus tria
[illegible] mala que erant in sacerdotibus
[illegible] loci quem deputabant negotiationibus
invenit [illegible] zelus iustitie accendit
in ipso. Spiritualiter autem christus adveniens ad unius
cuiusque conscientiam considerat si invenerit vendentes
oves et boves et columbas et nummularios
sedentes. Vendit namque oves qui opera innocentie et
pietatis ad [illegible] humanam laudem [illegible].
Vendit boves terram arat. Illi qui opera
predicationis quibus celeste regnum predicent non
amore dei sed pro questu temporali operantur. Vendunt
columbas qui spiritus sancti gratiam [illegible] sive
in sacrificiis sive in orationibus pro mercede rerum
temporalium largiuntur. Et autem nummularii in
templo sedentes qui publice in ecclesia dei secularia
negotia operantur ut etiam causidicia sacer-
dotes intromittentes religiosi [illegible] et
similia operantur. Et hos omnes expellit christus de
templo quia hos [illegible] deo [illegible]
secularibus negotiis expelli [illegible] dei indi-
gnatio fit [illegible]. Tertio ostenditur quod zelo iustitie
christus operatus fuit cum addit Et cum fecisset
quasi flagellum de funiculis omnes vendentes eiecit
de templo oves quoque et boves et nummulariorum
effudit es et mensas subvertit. Quid enim
[illegible] peccata tamen in [illegible]
[illegible] tunc actus iustitie est ordinatus.
Circa ergo peccator addens peccatum peccato quasi
funem addit ad funem quo trahitur ad mortem.
Non est mirum ut qui peccatorum funibus constringitur
flagello de funiculis verberatur. Ideo christus ad [illegible]
[illegible] per flagella [illegible] illos
funibus flagellat quia peccatorum funibus a dyabolo
tenebantur. Et flagellatos eiecit de templo
oves ut etiam secundum Bedam de parte [illegible]
eiciuntur qui in [illegible] positi vel [illegible] faciunt
bona vel aperte faciunt opera mala. Oves
quoque et boves eicit quia talium vitam patefacit et
doctrinam ostendit esse reprobam. Nummulariorum
quoque effudit es et mensas subvertit quia [illegible]

i fine reprobi est in ipaz i vita qs dilexit
tollis signis Et hec e maxie afflictiva
avaroz ut qui no solu una luce eos
auffert si est id ex qo luca o osequi pote
rat dissipat et dispgit Jo salvator p9
ablata uniu luce est eo effudit z me
sas subvtit i qbz erat ois spes luc
ipoz Ultio po qd' sententia dixit
cu addit Et hys q columbas vendebat
dixit Auffte ista hic z nolite facere
domu pris mei domu negociacois No
e reputanda bonu si9 q pcuias sustinet
iniua pat Et si sit hic ult hec ptate
iudicaria he sr aliquos z punitur o
sub eos pmpe i iniuria pris tam
opibz qz smoibz no bonu si9 i puta
Voles go xc pcuias iniurias n suffire
out se ee filiu pris p eu zelu cu
eet iudex hom osituus volebz dis
silare iniuriate opum q i suu patris
domo fiebat Jo dixit Nolite face do
Attendite h' dupte nam sua xc ondit
In hec ei qz tam ho cu hoibz qusa te
plu ingedit flagellu humanis opon
manibz z loqt sic ho humaz nam out
In hec at qz addit Nol face do p mei
do neg dive nae vitate maifesta
Et qm vno e bono actep saluor spreto
tore huao p honoe pris defende z
vite tueda maifeste fiat annatz
hec e qd' pdictu fiat a pro i x psona
oplendu Jo addit Et recordati st disci
cuz qz scptu erat zelus domus tue comedit
me vbi oni edifica clarita Ille em s
Aug zelo domus di comedit q oia q in
domo di vidz pusa cupit emedare z si
emedare no potit tollat z gemit Et
go i domo tua ne qd pusu fiat satha
gis zelo domus te comeder Nas si animus
e q mala opat mondus e leuit Et
vxor scuncissie fiene si aalla e cata
ibeibz opescas fac qtp potes p psoa
qua portas Est n zelus fervor ai quo
mes abiecto tiore humano p defensioe
vitat accendit sic dt glo Et ideo
aliqs vtz ira habita p zelu iusticie sep
sit meritoria aut et ad bonu faciendu
ocurit multe circustacie ut pz p tom li
ctu Et io ira pt ee mala p zelu ha
bita si deficiat circustantia debita Requi
ei ad zeli rectitudine qz sit amor iustic
tm z nil heat admixtu de appetitu
vindicte Requi et qz sit cu sua vitat
d'eo q qui e zelus qz opet qd' non
debz Et hec mo deficiebz zelus iudeoz
adusus xanos q zelatores observaciones
legis moysi xanos psequebant Int quos
z paulus alqn fuit sic d' seipso testatur
habundatius emulator usqz exns pcuiaz
mearuz tradicionu Et p9a correpto di
cebat zelu di hnt s no scdm sciencia
Requi et qz zelus iste sit iuncu correp
co scie Et sic qz pt aliqua circustancia
desire io ira p zelu aliqn pt ee viciosa
Nond' est ex qz i ista correpcoe no fuit
q xpo resistet Cuius roz assignat aug d
ex quadam fulgor d' facie vl' de oculis
ipius pcedebat eu vtute ocuiaebant
corda ieucu z tanto tiore innuebat
qz xo resiste no audebat Et iste fulgor
mirandu fuit delectabil' mird' admirabilis
mird' terribil sim qz exigebat odicio
ieucu z vbor ac opacionu xi Se
2a ps ev Ait go iudei z vbi ondit
effectus iudie q xi opibz ad detrahend
inflama z ne ogsent roz d' redditur
excecat z d' ead de qo iudia excecat
innocencia illustrat Et s hec h pe he
z pces Jo ont invidia iflamata ibi
Rndit go 2o ead excecata i Rnt ihs
3o innocencia illustrata i Cu go ponces
go evis iudia q x opa iflamatz
dt Rndit go iudi z dixit ei qd' signu
ostend nob qz h fac Ca iudi vide
bat xm cu ptate multa d' teplo eice
vendetes z emetes qz est ca q vedeba
z cu hec audierat dicetz Nol face
domu pris mei do neg Indignaban
z inflamaban q cu Et qz aliqs vlera
hoies existiabat ee i ipo no st ausi
eid' resiste l' violet inferre s tamen
signu petut Et hec e qd' dt Rnt Iu
Dixit ei qd' signum ondis nob' no au
dentes resiste ieuu qa videbat dum

qđdā ī cīgstace radiac͡ē h̄ ē eī gsuedo
tradeīn bōīs opib; alt̄ig qꝛ si nō pūt
ea īpedic͡e ūl calūpniac͡e p aq̄ua ūba
sāguis īdūc͡e opauitez ad h̄ q̄ cessēt
ab opib; Et hc̄ nō isti volēt x̄ ab
opib; cessac͡e q̄ erat īpedimētū sui lucⁱ
petūt sigᵐ ab eo Sꝫ signū ēis non
datᵣ qꝛ dolosa mēte postulatᵣ Et hc̄
ē q̄d dt̄ Cris Ꝯ suo turpi lucⁱ īpediti
dolētes sil̄ aūt ⁊ p hc̄ phibē volētes
sigᵉ petūt op̄inaⁱ ei a cū pvocare
ad mīacla a cessac͡e ab h̄ q̄ fiebāt
Sꝫ nō datᵣ eis signū sic petētib; ūmō
sigᵐ rūt dicēs Gn̄atio mala ⁊ adul
terā sigᵐ q̄rit ⁊ nō dabiᵣ sig̃ n̄ iōe ppl̄e
Eꝫ hic q̄dē manifestū ut ab obsauīs
rūt id̄ ꝯo ab utiq; peteb aūssēt ī
mēte eoꝝ ꝯgruissᵉ dolosaꝫ 2ᵒ cū ī mē
dia execrata ī h̄ qꝛ se sīmaᵣ dicta
ꝯrōdi intelligē cīlt dicta Sꝫ dt̄ Cīcā
lc̄ ⁊ dixᵗ eis Solūite tēplū hc̄ ⁊ ī t̄b;
dieb; excitabo iᵈ Cū dicti obscur̄ bēs
nō itellīgᵉ ad m̄ale tēplū referebāt
Vn̄ subdᵣ dixit ḡ iudei Quadraginta
sex ānis edificatū ē tēplū hc̄ ⁊ tu ī
t̄b; dieb; excitabis iᵈ Sꝫ ut credaᵣ eos
nō rēc itellexisse q̄d dcīn eēt addᵣ
Ille aūt dicebat d̄ tēplo corpis sui Cīuet
aq̄s Cīuac͡e cst̄ corp9 sūm vocatᵣ tēplū
marie cū nō fuit fabicatū sic corpa
alioꝝ ī 46 dieb; q̄ꝛ ī instāti ꝯceptiōis
ūgīs fuit organisatū pfc͡e ⁊ aīatū
aīa rōali Sꝫ Corp9 ū rēe vocatᵣ tē
plū pᵗ tē rōes Vna ē Aug̃ ī li 83 q.
eīa sic tēplū id fuit edificatū pspa
cū 46 anoꝝ ꝯo q̄dē q̄d fuit edificā
tū p̄ᵒ a salāc qꝛ hc̄ fuit tm̄ p 7 ānos
edificatū sꝫ id q̄d fuit edificatū a zo
robabel ⁊ esdra ⁊ neemīa ita corp9
hūaᵐ p 46 dies pvenit ad pfcām
organisatōez ita qꝛ ī p̄mis vi dieb;
fetus h̄t q̄i dispositōez lact̄ ⁊ ī 9 seq̄tib;
fitᵣ in sanguie In 12 aūt seq̄tib;
solidaᵣ q̄i ī carne In 18 fortur et
dispōitᵣ ad organisatōez vltō seq̄ti
ꝯplēᵗ organisatio ⁊ īfūdiᵣ aīa Vn̄ 6
9 12 18 ⁊ simᵘ faciūt 46 Et tot

dieb; corp9 x̄ ī vtō ūgīs vēit ad pfcām
q̄ntitatē q̄ ꝯvenit q̄ntᵗ q̄ntitati corpis
hūai qꝛ tūc īfūdiᵣ aīa q̄ fuit aīa x̄
corpi ī eod̄ īstāti qꝛ fuit ꝯcept9 fuisset
Vn̄ Aug̃ īd̄ ꝯo ḡ absurde dr̄ 46 ānis
tēplū ēē edificatū q̄d corp9 ei9 ēēt ut
q̄t āni fuerit ī fabicac͡e tēpli tot di
es fuerit ī corpis x̄ pfcāce Adūtēdū ē
tñ 46 dūcti p sex q̄ fuit p9 ūnō
mt̄ istos pvenit ad cclxxvi q̄ faciūt
mēses 9 ⁊ dies sex Tot aūt dies fuit
x̄ ī vtō ūgīs qꝛ ab 8 kl̄ apl̄ usq;
ad 8 kl̄ ianuaꝛ Aliuꝫ p̄ᵒ fuit ꝯce
pt9 In 2ᵒ nat9 sꝫ dies cclxxvi 2ᵃ
rō h̄ ē Aug̃ ut sꝫ iō corp9 x̄ dei
tēplū dicitᵣ qꝛ sic ī iᵒ tēplo ꝯtinebaᵗ
q̄ꝛ āno gl̃a dei gᵘ dīnās apparēs
ita corp9 x̄ ꝯtīet dīnitatē ūbi q̄d ē
ymago ⁊ figūa subē p̄rie heb 1ᵒ
3ᵃ rāᵒ ē Aug̃ sꝫ Joh tal̄ Corp9 x̄pi
sꝫ ꝯpuletā subaꝫ fuit sūptū de
adaꝫ In adaꝫ aūt sꝫ q̄or lr̄e q̄ in greco
ydiote hūc sig̃ficac͡ez nūalez ut p̄ᵃ
fīcit unū 2ᵃ ē 3ᵃ 1 eᵃ xl q̄ simᵘ sil̄
iūcti faciūt vnū nū 46 Et iste q̄or
lr̄e sꝫ capitales lr̄e q̄or climatiū
mūdi Na anathale id̄ ē q̄d oriens et
ei9 p̄ᵐ ē alpha Dysis id̄ ē q̄d occidēs
ei9 p̄ᵃ lr̄a ē d̄ltha Arcthos id̄ ē q̄d
septētriō ei9 p̄ᵃ lr̄a ē alpha Mesim
brion id̄ ē qꝛ meridies ei9 p̄ᵃ lr̄a ē men
ul̄ mi fac̄t xl Et oēs isti nūi faciūt
46 q̄s sig̃ficāt9 corp9 x̄ ī tot dieb;
pfectū ēē iō ī q̄o gentes ī climata
q̄or pauī mūdi p adā dispse p x̄pm re
dūci debebāt Aliuet 2ᵒ Cīuo hc̄ signū
q̄d x̄s eis dedit s. Solūite tēp ⁊c fuit
signū ūtut ⁊ ptāt ī q̄ua eiiciebat d̄
tēplo iᵃ Sꝫ eꝫ rsurrō x̄ q̄ ētiā dic
ta ē pōn̄ᵃ ⁊ ūtute dīnītᵗᵒ sig fuit
Eꝫ ḡ q̄ꝛ ī q̄ ptāte resurrexit Eꝫ
ūtute dīnītᵗ ī eo ēcc͡e ut ḡ eadē
rōi fiēnc͡e expulsiō illoꝝ de tēplo
sꝫ hc̄ q̄d faciebat potēᵃ ⁊ ūtᵉ dīnᵗ
dixᵗ Solūite ⁊c ac si diceret In eadē
ptāte ⁊ ūtute expello istos d̄ tēplo q̄
mediāte corp9 meū q̄d a vob; solueᵗ

z occide' i suscitabo Et hc e qd dt
Beda Sic istud sanctu teplu a iudeis
quiveris z scelibus mea expro ptate
dta z q corpis mei teplu eo qd gestat
signatis viris peccatoribus dissolutu tria
die resuscitabo 3o ouz imortea illus
trata q erit i ividia cu dr Cu ergo
surrexisset a mortuis recordati st disci
eius qz hc diebz de teplo corpis sui z c
diderut scripture z sermoi eius que dixit
Nam pa resurrectionem apli illustrati fuerunt et
intellexerunt scripturas Na an resurrectionem
erat aplis clausa ista mystica et
aequalis ignota et dimitas Et de vero
fuerunt postea illuminati pa resurrectionem quando
aperuit eis aperuit ill' sensu ut ite
lligerent scripturas z tunc recordati sunt
q verbu predicu dixerat de teplo corpis
sui i de corpe suo morte soluendo z a
se suscitato z tunc crediderunt scripture Inter
ptationi q dixerunt xpm tercia die resurrecturum
et eis sermoni que dixit sic Solute tep
Secundo z p ceteris Cu eet at in ierlm i n
pn q ou effectu venit x simplices pp
evidentias opum attraheret Ibi pot sim
plicium adherentias dicens Cu eet in ierlm
i pascha i die festo s qu multi conveniunt
ppter die festu multi crediderunt i noie eius
videntes signa q faciebat Sciendum enim duos
quibus modis homines fiunt trahi ad credendum
aliqui per solam doctrina ut prudentiores
aliqui miracula ut grossiores q liber
prodigia z signa sciunt is tn melios sunt
q p doctrina q q per signa deducuntur ad fide
Un Crisostomus prudentiores at fuerunt discipuli
q ad xm accesserunt no pp signa s pp eius
doctrina zc Et q hij q tn pp signa
credunt grossiores sit z iudei ac p hoc
magis apti capere occulta mystica Ideo sedo
ppot eis tm x prudentes q no manifesta
secreta sua mystica i dispot Ideo dt Ipe
at ihs no credebat semetipm eis hc e non
tradebat se eis ut sua occulta manifesta
ret sic q erat dei fili z q hebat pota
te ponendi aiam suam z iterum sumendi eam
ut Aug Credit hoc i xpm z xc non
credit semetipm hoibus presertim qa fili dei e

z qa utrq volens passus e z si nollet
nunq pateret Aliter expot Aug dicens
q ihs se no credidit credentibus i noie eius
z no i illu q i illu credunt q agnitus
via st q ducat ad vita qua xc serius
e Cum at credunt signis ipse credit
z tal' no i signu s tu i nomen eius credit
pp qd xc no credit hc e no manifestat
se eis 3o expot hc Crisostomus vt hc qd
dt Non credebat tamen sit ac si dicat Non
confidebat de eis de simplicibus z rudibus
sic de aplis quibus comittebat eis oia dogmata
ut iam firmis z fidelibus discipulis z hc q no
tm itendebat exterioribus verbis s z ad mentem
eorum Ideo addit Eo q ipe nosset oes z p quos
sciebat q erat dignus z aptus r cape sua
dogmata z sua secreta hc erat nomina eis
bus revelari pp aliqua utilitate ex parte eorum
qa no erat ei opus ut qs testimonium de
hoc perhiberet Sic n dt Crisostomus Scit ea q
no st vl' q st i cordibus hominum e di z ideo
q finxit corda plasmata ut indigebat testi
bus ut ppositum plasmatu mentes addisceret
Io subdit eis Ipe enim sciebat qd eet i
hoie Nomen eius aliquis revelatur secreta aliquo
vl' q adhuc aptus e z dignus vl' pp uti
litate aliquam qua revelans consequitur pt ex con
testimonio Excludens ergo eius veras fidei
eorum a rudibus q pp signa tm credebant
i noie xpi dt Et hc no revelabat se eis
ut hc opus ut qs testimonium daret de hijs
q st i cordibus hominum adducens eis sic
artifex plus novit i artificio q artifi
ciatu de semetipso ita deus plus novit de cre
atura q creatura q creatura de seipsa Unde
ettiam melius novit petri dicente dne paratus
sum tecum i carcerem z i morte ire q petrus
semetipm ut dt Aug Nam petrus n noverat qd
eet i semetipso qui dixit Tecum eo usque i mor
tem deus noverat qd eet i hoc d. ...m gal
li cantus zc Et qui hoc sic i ... e de semetipso
Io monemur ut nisi de ira ... confidamus
s Beda s so sollicitate ... qd novi
latz etiam arbitrium late u pt ... Feria
Preterea quarta lectio
Prehendens ihs vidit hoiem cecum a ...
Sic i operibus nature virtus

cause cognoscat per effectum. Ita id quod occultum est in spiritu inire cognitionem in causa ad manifestam notitiam devenit per effectum. Ut virtus cause producte plantas ad nostram notitiam provenit per effectus inventos in plantis. Ita suo modo se habet in cognitione divine virtutis ut intellectus noster ad plenam cognitionem deveniat per ea que inspicit in operibus que a divina virtute procedunt. Invenimus autem tria in cognitione habita per effectus de causa. Primum est virtutis productiva cause. Secundum est examinatio effectus producti utrum sit verus effectus vel non. Tertium est cognitio virtutis in causa ad quam devenimus si effectus probatur esse verus in se et ab illa causa vere procedere. Et hec tria per ordinem ostenduntur in presenti evangelio. Unde quia manifestatio virtutis per operationem mirabile tamquam causam per effectum. Unde Chrysostomus exponens principium huius evangelii Preteriens, id est, dicitur egrediens de templo studiose venit ad opus [illegible] sui manifestationem. Secundum hoc ergo evangelium dividitur in tres. Primo ponitur virtutis divine per effectum manifestatio. In principio secundo effectus manifestati examinatio, ibi Dicebant ergo vicini. Tertio cause a qua effectus processit revelatio, ibi Audivit Jesus quia eiecerunt. Ponens ergo manifestationem divine virtutis per effectum primo premittit divinam dispositionem, secundo [illegible] et miserationem in operatione, tertio eius manifestam operationem, ibi Et cum hec dixisset. Primo ergo divinam dispositionem cum dicitur Preteriens, id est, vidit hominem cecum a nativitate. A divina dispositione processit ut Jesus preteriens hominem cecum sanaret. Circa primum dicit Chrysostomus: Judei non susceperunt altitudinem sermonum eius. Exiens ergo de templo cecum curat ut sua absentia eorum mitigaret furorem et per operationem signorum eorum molliret duritiam et de hiis que dicta erant ab eo facerent fidem. A divina etiam miseratione processit ut preteriens videret cecum, id est, inspiceret in cecum. Circa primum eundem Chrysostomus: ipse vidit cecum, non cecus ad eum accessit, inspiciens in eum studiose ut discipuli viderent eum studiose aspicientem interrogarent quod sequitur: Rabbi quis peccavit, hic aut parentes eius ut cecus nasceretur. Ponitur ad hanc interrogationem ex alia causa procedere. Unde cum cecum curasset paralyticum Jo. 5 dixit: Ecce

tu sanus factus es, noli peccare ne deterius tibi [illegible]. Discipuli ergo cogitantes quod propter peccatum fuisset paralyticus, querunt de isto si propter peccata sua aut parentum fuisset a nativitate cecus. [illegible] non absolute quod propter peccata parentum non deveniat effectus in filios sed quod iste defectus ut scilicet iste cecus nasceretur non propter peccata sed propter dei gloriam manifestandam evenit. Et ideo subiungit evangelista: Respondit ei Jesus: Neque hic peccavit neque parentes eius sed ut manifestentur opera dei in illo. Unde Augustinus super Johannem: Neque sine peccato originali natus vel in vita addidit. Habebat ergo peccatum et ipse et parentes eius sed non ipso peccato factum est ut cecus nasceretur. [illegible] ut cecus sit natus sed propter hoc sequitur: Sed ut manifestentur opera dei in illo. Circa [illegible] possumus [illegible] propter hoc quod gloria dei ex revelatione sui defectus manifestatur. Et notandum quod non [illegible] dicitur esse peccata in ratione culpe eo quod peccata non est iusta ut fierent per culpa. Sed manifestatio divine glorie non est culpa in eo in quo manifestatur. Ergo propter manifestandam non debuit [illegible] esse peccata. Contrarium dicitur in textu [illegible] est ad hoc dicendum [illegible] ut hoc quod dicitur ut manifestentur opera dei non teneatur causaliter sed consequenter, ut sit sensus iste quod cecus natus est ad eius sanitatem sequitur manifestatio divine glorie sicut dicitur [illegible] lex subintravit ut habundaret delictum, id est, ex subintratione legis consecuta est habundantia delicti non propter causam sed propter occasionem [illegible] legis plus conati sunt contra venire. Sed ergo dicitur quod [illegible] hoc dicta ut hic non est significatio causalis significans eventum consecutum [illegible] ut [illegible] infinite [illegible] sua divina virtute [illegible] per salvari [illegible] ut sic relaxatione [illegible] ne peccata [illegible] se sanat [illegible] cognoscat et ardentius amet. [illegible] ergo dicitur [illegible] quod non dicitur esse peccata ubi non sunt [illegible] culpa [illegible] quod sint iniuria creature et sint iniustitia modi operandi dei propter ut creatura sua ad gloriam sua manifestandam [illegible] quod hoc facit non

operando atque in creatura vii ipa daprie
si parag vii salue 2o pot x eglatam
iecnoe z qo ad opa z q ad fide z q ad
tps. Quo ad opa dra magt aie oz opari opa
eius q misit me i me oz merp manifestre
p opa pus Cu n fi sc opari opa prius
assent sua z prius opa cad ee manife
stat q si infirma saluac debilia roborare
hos illuiare Est at eglatam iecno x qo
ad fine p hc q addt eius misit me Ora
fidelis vniusitas gtas dat illi d qo e q l
hc filiu q d i o sit sr pat ipe at no hz de
qo sit et e eglatam qo ad tps io adiugit
donec dies e Dies n sunt dies qui lucent
habet crede i xi dies at e tps qo homo
viuit i donec est viator Tro qui exercere
statu istu no est tps opi qd tps vocat
nox i so in ioh q i hac vita bn agere
desierat ¶ Io subd vent nox qn nemo pt
opari Et h e expo Cris dnt donec
vita h osistit me opz opari Nox aut
dcta e si i pnte cu i tebras extra
Ibi g est nox qn nemo poss opari si ra
pe qd opatus e cui g vivus fac qd ee
facturus Alio dicit pt dia i qo oprtit xm
opari ee id tps qo xc pdicant i mido usq
ad die passionis i qo ipe tps i die crusius
manifestat qd sit credendu p opa mirabilia
doctrina vite deus z humitate ipius
Nos qd agendu q ea q sunt nona z valia ad
salutem z hc p doctrina i q osilia z precep
manifestat 3o qd sperand sit qa etiua
gaudia vl ero qd timend q suppli a etiua
h go e dies i q oprtit xm opari Nox at
e id tempus i qo capto xpo z sepulto erat
Id tps d nox qr fide q fe defecit
Et hc e qd dr Glo Nox fuit qn xpo a
iudeis tentus z occisus fuit z fides pene
defecat vbi dt eius h e hora vra i ptas
tenebrarum Si qm tps z dies i qo ostess
opatus e p x punciat illustrabat Ideo
adiuxit Quamdiu su i mudo lux sum
mudi Ad maior euidentia predictor non e
Quant x aduentu mundi fuit sub qda tebrositate
z erat nox adveniente at xo tm luce
z q diu e lo i Erit lux vra et sunt e
dies d qo ut dr hic oz opari opa patris

mei donec dies e Ipe e dies p mea pn
tiam mundi illustrat qr qdiu su i mudo
lux su mudi Et qm i mudo erat usq ad
osummacionem secli ut permisit sum at vo
bis cu oib dieb usq ad osum secli ideo i suis
fidelibus opari venit n nox i i q dicet
ite maledicti Et tunc nemo pt opari ad
vita h c n vt i intellexisse sapiens Eum se
Idcirco pt maxima instant opie esse
dies qr ut opa nt xa icreat ap isti
qo tu opeatis esse nox Tro pot x mai
festationem opacionis cu subdt h cu dixisset
expuit i tra. Vii Cris dra ve similiter qr
dixerat p opa edi fecit ¶ Io subiungit h cu
h at opa manifesta in hc hc ordinem
qo i aliquo opa sapie informat To opa
obedie obtemperant Opa quid sapie i fo
mant e ta i x actione qr i libri arbitrij
cooperatione ¶ Io vtrq ponens ea dt h cu
dixisset expuit i tra z fet lutu ex sputo
z liniuit sr oclos eius Ecce o actio primo
ad opa sapie i formis Dra sic di sapia
ex luto p'm hoim foravat qo ad corpa
ita z x sapia q p saliua qu adiuxta
luto hos reformat qo ad visu Dn Cris
Dra volut se dore creatorem q i pnto vsus
e luto ad hoim formatione vn h's luto ad
hoim illuiacionem ffecit ex luto ex sputo
a sermo emisso ad osumadam vt spuam
quia ex sermo potuit catiz i pac eo
qo dom e aldi vbm di io exiebat z sana
bat opera ffecit tuo lutu ex sputo ut qui
dact nob magnu mistu co sue infirm
De saliua n sua lutu fct qu vbu mo
fem e Saliua n tu e quiguit qu illa
sapia q ex ore altissimi pdiit eam in
humane i vbo virgis coplant Sed ergo
actor vo. Liniuit at oclos ut osumaret
qr ipe creator solus q sic e oclos mudi iter
e creator hoim ex luto q ho e nobilior
creatura int corporeas et et inbrii nobilis
e oclos q ostes i hc ceco illuiat infirmitas
i hc q sic oclos illuiat ergo z digt to
tu corpus Ita oclos int a do illuiatus p
infirmitatem vbi i auti digit aie spuales
gressus Cooperatione at libri arbitrij ad hoc
genuit adiugit cu dt Et dixit ei Vade

z laua i natatoria syloe qd interptatur missus
Hic at qd dicit quod interptatur missus e expositio
nois syloe Est at natatoria syloe licalit
piscina quedam que consurgit ex collatione aquarum
que egrediuntur a quodam fonte qui dicitur syloa qui
adiacet monti syon z non qualibet effundit aquas
sed i certis horis ebullit cum tn aq cui zc eu
syleas vt dicit vsa. Aq syloe que vadunt cu
silencio Tercio adiungit opus obediencie obtemperauit cui
addit Abiit ergo z lauit z venit videns In hoc
ergo qz non contradixit nec cogitauit apud se lutum
solummodo magis excecare quam illuminare intrauit tamen
lauit i syloe z i non fuit admiratus nec cogitauit
quod virtute huius potest homo mitti sed simpliciter iuit ad
eum ipsum z lauit. eius obediencia declaratur
Spiritualiter at hic cecus genus humanum sit qui in
primo parente per peccatum excecatus a natiuitate
priuatur lumine gracie Spuit dominus in terra z de sua
saliua medicamentum fecit qui verbum eius filium est
per quod in oculos cecorum sanatur Et cui hec
misit ad aquas syloe hoc est silencio vade quia non
potest ab ignorancia illustrari nisi per doctrinam aquam
z que sine strepitu z clamore verborum leniter
fluit Augustinus ex super Exod de homine mortali Saliua
est ad illuminationem cecitatis gentis que ad os a capi
te defluit sapor intime contemplationis carni
ueis qua claritatis adhuc in hac vi
ta nos positos gustu reuelationis tangit
¶ Se^a z post eius Iterum vicini z qui viderant
In quo ponitur effectus dei gloriam manifestauit
exaltatio Et qz opus id erat insolitum ideo
examinari debuit diligenter z per quod ita a vicinis
simplicibus quam a sapientibus ita a parentibus
quam ab expertis ita ab ipso in quo factum fuerat
Ideo hic post hoc est prelatus sicut qui quod conuenit
examinatores primo a vicinis z simplicibus ibi
Iterum vicini 2^a a sapientibus z ignotis i
Et adducunt eum 3° a parentibus i Non crediderunt
4° ab ipso qui illuminatus fuerat i Vocauerunt ergo
Examinacio at facta a vicinis z nobis consurgit
i admirationem puta Crisostomus Inopinabilis miraculi
incredulitatis inducebatur per quam admirationem
vicini z qui videbant eum prius quia mendicus erat
dicebant Nonne hic est qui sedebat z mendicabat
Simplices ei ignorantes clemenciam z potentiam
xpi ex nouitate miraculi eum ex paupertate
sanatum mirabantur sicut tam modico tanta gratia

descendisset Cum non diuina prudencia qui propter
omnium salutem mirabilia operabatur ad pau
peres z mendicos prius extendebatur in xpo
Vnde Crisostomus Admirabilis dei clemencia qui descendebat
ad eos qui mendicabant quos cum multa dilectione
curabat Et ob hoc tendorum obstinencias quia
non prelatos non insignes nec principes sed
ignobiles sua dignos ducebat prudenciam
rem i salutem omnium venerat In hac autem
examinatione cum quia generabatur admiratio quidam
fuit dubius in forma vnde dicitur Alii dicebant
quia hic est Aliqui enim eum quandam magis diligenter
attendebant z quia apertis oculis vultum mutauit
Ideo dicebant Neque sed similis eius est Sed ille
dubio respiciens gratus se illum esse confessus est dicens
quod sibi Ille at dicebat quia ego sum Vbi glosa
Augustinus vox grata ne damnaretur ingratus Et quia
certificati de homine qui curatus erat modum
ignorabant Ideo dicebant ei Quomodo aperti sunt
tibi oculi Et quia hunc modum penitus homo
nesciuit nec ipse qui curatus est nouit Ideo
quod factum fuerat dicere potuit. modum autem
comprehendere non valuit Ideo simpliciter factum retulit
dicens Ille homo qui dicitur ihesus lutum fecit z liniuit oculos
meos z dixit michi vade ad natatoria syloe
z laua Et abii z laui z vidi Vbi 3^a^ sunt
Crisostomus quidam primo quia non est verecundatus de
priori cecitate 2° quia non formidauit furorem
plebis ut confiteretur xpm 3° quia non renuit se
ipsum ostendere i testimonium sanitatis acceptae
a xpo ut predicaret benefactorem Sed quia sic Augustinus
Annunciator factus erat gracie z ewangeli
zabat ac predicabat iudeis xpm. cor eorum
prius constringebatur quia non habebant i corde
lucem quod iste receperat i facie Ideo adiungit
Et dixerunt ei vbi est ille Dicebat at hoc sicut
Crisostomus meditantes occasionem contra xpm Ideo ipse
prudenter abhuius quos curabat se absenta
bat ut omnes suspicionem tollerent a videntibus quia
non gracie iane placere signa faciebat Et
qz absentauerat se ideo ille qui curatus fuerat
dixit Nescio Se^a 2^a examinatio facta coram
sapientibus z ignotis cum dicitur Adducunt eum ad
phariseos qui cecus fuerat Vbi glosa ut officio
eorum eius illuminatio approbetur vel reprobetur In
hac at examinacione potest cognita proditur
eorum intentio phariseorum interrogantium. consid

dissensio fidelis sanati visio 3o
pena eorum interiorum post cum dicit Erat autem
sabbatum quando lutum fecit ihesus et aperuit oculos
eius Vnde Crisostomus ut scilicet mala eorum mentem
demonstret et causam propter quam scilicet eum querebant ut
occasionem quod eum lederent ut detrahere imma
do per existimatam legis prauaricationem dicit Erat
2o post phariseorum interrogationes cum dicit Iterum
ergo interrogabant eum pharisei quo vidisset
Et qui constans effectus erat in confitendo
beneficium acceptum Ipse autem dixit eis Lutum
posuit mihi super oculos et laui et video Vnde
Crisostomus admirabile est non quod in apostolis predo
constitutus non negat non contra dicit prioribus
sed quod prius 3o post eorum dissensionem quod Quidam
ex phariseis dicebant Non est hic homo a deo qui
sabbatum non custodit Alii dicebant Quomodo
potest homo peccator hec signa facere Et scisma erat
inter eos Vnde vnum fallaciter augus. iungebant ut
deo attribuerent quod factum erat et ipsi dicebant
Quomodo potest homo peccator hec signa facere Alii autem
non iungebant nec illuminabant eorum demen
te malicia ut opus factum eorum deo attribuerent
et ipsi dicebant Non est hic homo a deo qui sabbatum
non custodit Et adiute malicias eorum etiam
sic dicit Crisostomus maliciose quod factum fuerat silentes
scilicet sanatum oculum illuminatum in medium proferebant
quod de eodem suo fingebant scilicet xpm non custo
dire sabbatum Et quod mixtio illorum priorum cum
aliquibus humilibus non habet gratiam in eadem
secundo quo ambo facti fuerant precedentibus indicant ut
bonum ex precedentibus malum ex precedentibus Ipso subdit
Et scisma erat inter eos 4o post fidelis confes
sionem sanati cum dicit Dicunt ergo ceco iterum Tu quid
dicis de eo Ille autem dixit quia propheta est Et bu
dicto hic fidelis confessionis designum etiam secundum
Augustinum querebant quemadmodum hominem calumniare ut
eum de sinagoga eicerent sed est constans quod sensit
expressit cum dixit propheta est 6e et examinacio
qui fit a parentibus cum dicit Non crediderunt ergo iudei
de illo quod cecus fuisset et vidisset donec vocauerunt
parentes eius Vnde Crisostomus Etiam iudei hominem attom
tum facere non valuit sed viderunt eum cum omni
iapalacione beneficiorum suum predicantem per
parentes putabant anichillare et mactum
In hac autem examinacione primo post tria inter
rogationes 2o duplex assercio 3a vero dubitatia
visio 3o tali visio occasio sed ergo tria
interrogationes quia interrogauerunt pharisei pa
rentes si hic sit eorum filius si cecus natus sit et
quo vnde nunc videat Et hoc est quod post eorum
vocauerunt parentes eius qui viderat et interrogauerunt
eos dicentes hic est filius vester quem vos dicitis
quia cecus natus est quomodo ergo nunc videt Et
attende quo in sua interrogatione voluit
eos reducere ad timorem ut negent ipsum
prius fuisse cecum Non ut dicunt Cui natus
fuit cecus sed quem vos dicitis quod cecus est
natus Ac si dicerent sed Theophilus Aut hoc
falsum est quod nunc videat aut quod natus fuerit
cecus Sed constat hoc esse verum quod videt Constat
ergo est quod cecus sit natus quod falsum vos
fingitis et dicitis Et quoniam hic veritas
sic dicit Theophilus ut pecca per quod rot. aqua ei
insidiatur ponere fiat fortior et clarior
Et quod medacium semper obviat et per ca
per quod lede veritate vero clarior esse ostendit Io
secundum 2m in quo post duplex visio Responderunt ergo
eis parentes et dixerunt Scimus quia hic est filius no
ster visio sed quoniam Et quod cecus natus
est erat visio 2e quoniam Postea est 3a visio
dubitatia Quomodo autem nunc videat nescimus
Et hic tali visio sed Crisostomus per adiutorio facta
est veritatis ut nos alios vero ab quod sanatus est
inter istos dignus inueniretur quam xpm hoc fecisse
se confiteretur Ipso additum est ipsum interrogate
etatem habet ipse de se loquatur quod dicat sed
Augustinus Iuste cogeremur loqui pro infante non
ad etatem habet et loqui potest hic filius nunc ipse de
suo sanatore reddat testimonium 3o post
occasio tali visio cum tamen ad istud vltimum quod
fuit ex tiore humano de quo subdit hic ac
dixerunt parentes eius quod timebant iudeos Et
ut ostendat eorum quod non per ignorantiam
sed propter timore talia dixerit adiungit etiam
huius timoris Iam enim conspirauerat iudei ut
si quis eum xpm confiteretur fieret ex sinagoga
Propterea parentes eius dixerunt quod etatem habet ipsum
interrogate vbi sed Theophilus ostenditur filio
suo in bellicos quod ipse erat testis irrepidus
sanatoris sui habens oculos illuminatos a
deo super aplimbam parentes Secundum examina
cio quod fit ab ipso qui illuminatus fuerat cum
dicit Vocauerunt ergo rursum hominem qui cecus fuerat

Ad hec autem exaudit eorum qui tamen quibus ma
la volentes bonis operibus detrahere sepe incitat
Primum est simulacio secundum est indignacio sicut simulacione
querunt tertium est exprobracio sicut indignacione
confundant Primo ergo per simulacionem eum vocaverunt
ergo iterum hominem qui fuerat cecus et dixerunt ei Da
gloriam deo Crisostomus Non dicunt manifeste ne
ga quem te curavit sed sub specie religionis
ad hoc eum inducere volunt Dicunt autem da gloriam
deo Ac si dicerent dic veritatem de hoc quod deo prius
dicens quia Nos scimus quia hic homo peccator est Et ideo
confitere quod nichil in te operatus est nec ea sic plasmavit
sicut autem dixisti secundum nos peccatorem sic nos scimus
et dicimus Et quia innocencia prudentis simulacionem non
vincatur ideo sic iste illuminatus eum dixit quod
Quid vel et non patet calumnie nec veritatem
celaret Respondit quod scilicet dixit ille Si peccator est
nescio unum scio quia cum cecus essem nunc video
Ac si dicat secundum Crisostomum Nichil modo de hoc dico
utrum sit peccator sed tamen hoc affirmo quod mani
feste novi quia cum essem cecus nunc video
Et quia nequiverunt per simulacionem verborum pervertere
ad interrogacionem per ordinem sermones reducunt sicut
canibus qui hinc atque illinc odorant ut possit
capere venacionem Et ideo addit dicentes ei Quid
fecit tibi quomodo aperuit oculos tuos hoc est
numquid aliquo prestigio vel maleficio usus est ut aperi
ret oculos tuos dantes occasionem detrahendi
operibus eius Et quia iam ex frequenti inspectione confide
ciam superaverat iudeos ideo audacter loquitur dicens
Dixi vobis et audistis quid iterum vultis audire Numquid
et vos vultis discipuli eius fieri et cetera Ego iam sum
numquid et vos vultis esse Iam video sed non invideo
intemperancias adversus divina indignor et ex
ceco video iam non sciebat cecos Augustinus
est quia veritas sic fortis est quia sic in debili fuit
fortis efficacia ipse debilis falsitas autem tam
debilis est ut si esset cum forti fuit ipso debilem
redderet Iste ergo cecus debilis quando iam ex veri
tas fortis est quia ut phariseos qui preclari et fortes
reputabantur lucentes falsitate in ope et ser
mone per suam inspectionem convinceret Unde Crisostomus
Ita forte est quod veritas ita incredibile men
dacium fiat veritas quod in se despectos assump
serit claros eos efficit et ostendit mendacium
autem in se cum fortibus fuit incredibiles eos
demonstrat Et quia de simulacione eorum malicia est

confusa Ideo scilicet sequitur indignacio eorum dicentes
eum Maledixerunt ergo ei et dixerunt Tu discipulus
eius sis nos autem moysi discipuli sumus Ut cum sua
indignacione qua movebantur ad maledicendum
confirmaret esse iustos se per hos verbum discipulos
moysi Et ne dicatur eis hic est maior
moyse addit Scimus quia moysi locutus est
deus hunc autem nescimus unde sit Hic autem
prudentes innocencia simulacionibus et sedicio
sa indignacionibus prudenter obviat Sed hic
cecus illuminatus ad eos qui iterum utens con
trariis in argumentis perimat responsum Dicit autem
et dicit Sed hic non est mirabile quia nescitis unde
sit et aperuit oculos meos et cetera de hoc non
quod aperuit oculos meos signum dicit esse quo
scandit unde iste sit qui tale signum fecit Et
ut confirmet ex communi opinione quod dicat
subiungit Scimus quia peccatores deus non exaudit
quod est hic est mea et vera opinio quod deus non
exaudit peccatores Sed si quis dei cultor est sed
per veram confessionem et voluntatem eius facit sed per
rectam intencionem sed operacionem hunc exaudit
Et autem iste qui me sanavit exauditus fuit
patet per opus singulare et excellens Etiam
a seculo non est auditum quia quis aperuit oc
culos ceci nati Ac si dicat Secundum meam
confitemini quod deus peccatores non exaudit hic
autem fecit opus quod a seculo non solum factum non
est nec esse est auditu et manifestum est
virtute quod hic fecit esse a deo et hoc atque vel
luminat veritatem Sed subiungit Nisi esset hic
homo a deo non poterat facere quicquam Ubi
etiam predicta parte de duobus primo quomodo deus
sit hunc autem nescimus unde sit Secundo de hoc quod
dixerunt Scimus quia deus peccatores non exaudit
cum tamen exaudivit publicanum Ad primum ergo
dicendum quod aliqui rectus dicitur scire quantum ad aliquid sim
et tamen nescire unde sit quantum ad aliquid prius est
ergo loquentes de Christo quantum ad notitiam ual
educacionis et conversacionis dicebant se scire
unde esset quia in nazareth nutritus educatus
et conversatus Quantum autem ad virtutem qui erat
in eo ipsi ignorabant Et ideo quod ipsi despicientes
dicebant Scimus quia moysi locutus est deus
hic est Nos scimus quia vero quia hunc moysi
fuit a deo quia ei deus locutus est hunc autem
nescimus unde sit quia nescimus unde ei hec virtus

Et h' cfirmat p Blozas ul'a dt Nesciebat n eis dimittatte Alia dt h' dicunt
se nescire sic nescim re nos dicas quod
abicas Rd z dd' qr deus petos i qntu
petos no exaudit s i qntu humiliant
sebi p simplicitatem eos exaudit Et h'
cfirmat Innoc' q dt petos manentes in
peto vl' pt dicta s Theo. Et h' dcm dt
deu no exaudire petos h' st q deus
petonibus facere miracla no cocedt Cu
vo vera imploracie d quuss bus latu st
d gen du p'mansit i statu petcorum 3o
expbra poit' qz d indignacoe fuerit
qnicti eu d Erudiit z dixit ei In
petis natus es totus z tu doces nos
vn Criss dicit totus ac si dicat A p'a
ciuite natus es i petis In q' pbat eos
ceti ostendere q p'r peta factus eet
cecus Et qz supbi dedignt' disce a
minoribus z eet ab humilibus no paciet'
redde d opibus voin Io stdt eru'a Et
eiecit eu foras id est si abhorruerunt
cfessione z fide Gc z pt pu' l' eru
Audiit ic qz eie v In q on' i vela
cia a q effectus pdictis ccessaret In q
pte e tal' pcessio qz x ic d fide ipm
interogat 2o pencitati qo eet serp
manifestat 3o ipe sanatus cfitet et
adorat Ponit go eru'a cmo d fide
interogtt dt Audiit ic qz eiecit eu
foras z cu invenisset eu dixit ei Tu cred
i fim di Interogat at s q dt Criss no
ignoravas s volebs serp noti facere et
ons q multu appreciabat' eius fide qm
dicat Plebs cviaata e in s nulla
m e cura illoz vnius m cura e ut
tu credas Cla melior e vnus timens
deu qm mille filii ympi Ru dc dt Tu
cred m fim di qz ih' cpsit pfero z
cfuacio fidi me innacol q est q e
verus ho eet verus fis di ee cdat' vn
hilar 6 d tin Et at sola x' qlouqz
cfe eet fidi cfuacio dau fuiss Tu
cred m x'm Cla hemet peue orbis h'
nome i oe eet futu ut x'm cfiten'
z fim di negaret Id go qd x'o ppriu
e ad fide poscat' ut cdat' i di filiu

Credidisse at i di fim qd' pfiat si e
datt i creatu eu a nos fide i x'o non
creatu di s filii di poscul' Et quia
cecus no nomat x'm q cecus erat antequa
ne venisset ad x'm z intime illo spacio
sue illuacol z hius interogatacoibus fuit
a iudeis occupatus io pauitat' dicens
Quis es due ut credas i eu Cm sic pau
cicanti serp manifestat qd' fuit 2'm hs
pt' manifestat at se hius vbs Et vi
disti eu Seducus ex h' vbo ad mecem
eius sic dt Theoph buficiu sim' cpab
ipe omitez vider' accepat Et q logt'
tecu ipe e Vbi illuat oclos cord' q
pus illuabat facie corpl' i vuelam
semetip ei 3o iste sic illuatus cfitet'
z adorat Io ait Credo due .s. p u lux
te ee fim hois s fim di Et ut quale
z qntu ip credat ot eu pades adorant
eu P h' n s Criss eius divinas virtute omit
vbo opus adiungens opus s qd' soli dco
debet' qd' e adoracio latrie Non e q
iste q illuatus e qui ex malivolos e
postus merit x'm cognoscere q q sepat
se a pus i di cgtom mict' Preciuc
Non eet q iste cecus accep gra bene
vus e ea cfitet s ee bonu scim et
pphaz illu a qo recepat sanitate Et
io meruit pvenire ad maioz graz ut
que pphaiu putabat di fim cmfitet'
credet z adoraret Ex qo da' itellige
q q gra accepta bn vti' aplior sit
gra dignus Et d h' dt habenti dabit' et
habundabit Cum at accep gra male
vti' eet ipam gram pde mict' Et iste
e d qo dcm e Ei q no ht eet qd' ht
vider' auferet' ab eo Feria sexta letaie

Erat qda languens lazarus a
bethania d' cast' et Iohis 11
videns h' pvenie ad magnificetiam
cius sapiens z potentis q qui vult facere
opus i qo tam eius sapia q eius potecia
declaret' si rogat' ut faciat opus qd'
possit si magnificeus q rogantes pete
pmit cfuenire quiqz cdare p'o depcaco
postulacoid 2o dilacoi ri postulate ut
pus a magnificeus fiat 3o quedam

insinuacio circa secretarios dei ope
magnificencia fiendo Quo si petendo
humiliter insistere sciret quod promisso dei ad
impleuit quod desiderat Tercio sciret mirabilis
et excellens operacio Et hec quinque describit
ewangelista per ordinem in resuscitacione lazari
Primo ponit infirmitatis sanande deprecacionem in
primo Secundo sanitatis conferende dilacionem ibi
ut ad audit Tercio resuscitacionis fiende
insinuacionem ibi hec ait et post hec dicit aliud
Quarto resuscitacionis desiderate promissionem ibi
venit ihesus Quinto resuscitacionis promisse opera-
cionem ibi ihesus ergo ut vidit eam Attendit
huius exposicionis lector primum duo primum est
quod si propter prolixitatem non vult totum
videre vel predicare videat partem ultimam
quod in ipsa sicut in aqua magis penetracia ad
substanciam sancti et magis est mota et non
et magis moralia Secundum est quod si ad predica-
dum proposito non vult prosequi aliquam partem videat
moralem exposicionem que in fine omnium pro-
dictarum ponitur Sed expedio quamvis
puto exigit prolixitas historie et complex-
dicit mei temeritatis intencio Nec abhor-
reat prolixitatem omnium predictorum quod non
sic huius ewangelium profunditas est sufficiencie
apta Ponit ergo primo ewangelista deprecacionem
infirmitatis sanande Ponit primo deprecantium
ydoneitatem Secundo deprecacionis congruitatem Tercio
in dicit quod sit deprecacio utilitate probat probabiliter
Ponit ergo primo deprecancium ydoneitatem
que tunc est ydoneitas ex parte deprecan-
cium que tamen ex parte eius pro quo rogatur quam
ex parte ipsorum qui rogant invenitur dignitas
exaudicionis quod si merentur exaudiri Quia
ydoneitate esse in hac deprecacione ostendit
ewangelista quod infirmus erat lazarus de-
precantes erant sorores Unde dicit ewangelista
Erat quidam languidus lazarus a bethania
de castello marie et marthe sororum eius
Quod autem ydoneitas sit a parte languentis patet
per nomen interpretacionem Quia lazarus interpreta-
tur adiutus Primum autem quod dicit Beda inter omnes
mortuos quos dominus suscitavit hic magis a
deo adiutus est Secundum ydoneitas sororum
postulancium confirmat quod sciret Quia maria autem
erat que unxit dominum unguento et extersit

pedes eius capillis suis cuius frater lazarus
infirmabatur Hac ydoneitate cum quadam
necessitate ex parte predictarum personarum describit
Augustinus de verbis domini Invaserat ergo lazarum
pernicies inimica languoris infirmandi hu-
corpus totum edax febris incendium ab-
sumebat Aderant due sorores languentis
et casu dolentes universis cogitationibus ingemi-
nebant Deinde ponit deprecacionis congruitatem
quod non dicunt veni et sana non iube et fiat
Secundum attendens quod satis congrua est deprecacio
insinuacio amantis necessitatem amati cum addit
Miserunt ergo sorores eius ad eum dicentes domine
ecce quem amas infirmatur De si dicat sic
Augustinus sermo Sufficit quod noveris quod quem
amas infirmatur quia non amas et deseris
Convenit apud Christum sic insinuare necessitate
et non deprecatur ut sanet ad hec dictum
Cum huius racio primo quid est valens Videmus
quod quis amicus amicus potentis vilenuaic dicit
eius patitur amici dispendium quod sufficit
sibi allegare diviciis eius et necessitatem
amici absque alia deprecacione quod si vere
amicus est quod posse subvenire necessitatibus amici
Et ideo iste prudentes mulieres non aliud
faciunt nisi quod amica et infirmitate amici
allegant putantes hec esse magis deprecacio
Unde Theophilus Multa devocionem exprimunt
et fidei magnitudinem dicentes ecce quem amas
infirmatur Quia tanta potencia idoneo credebant
esse quod mirum videretur quod virum nimium sibi
dilectum infirmitas poterat occupare Dicendo
si Crisostomus pro video racio quod per hec verba inducere
inducere dominum ad infirmandum eum et fratem
Quia propter multam familiaritatem qua habebant cum
eo nimium confidebant de ipso Et ideo sufficiens
visum est eis ut insinuare ei fratris sui dolorem
maxime quod ipse eum amabat Deinde ponit
in dicit quod sit deprecacio utilitate quam dominus est
Una quod hec infirmitas erat ad dei gloriam ma-
nifestandam Unde quod dicit Audiens autem ihesus dixit infir-
mitas hec non est ad mortem sed pro gloria dei
Quia sic dicit Augustinus inter omnia miracula que fecit
dominus lazari resuscitacio predicatur Et si atten-
damus quis fecit pocius delectari debemus quod ad
minus hic suscitatur hominem qui fecit hominem Et
quo sit pro gloria dei subditur ut glorificetur

filia di p eu Glo s Theoph hc mia lo
facto tedidit hoies i xpm ut viterent
vaz morte Alia hg vtilit e qr dilige
bat ihs martha z maria soroz eg eug
fr lazaro infirmabat Et n tm dilectg e
z fr sororz tm dilectaz a xo infirmatus
e z languit Laudam ph hc no gtstai
multi si aqs in carg q di aicg sit inf
mea Un Cris p hc cc erudit nos eru
no gtstai si quia infirmi fra fuit etia
bonos viros z di aicos Est z a a vtile
ex hc vbo qr si tstl es solu deo habe
refugiu ad eu q e tstiu gsolator Et
languidg sitit ad eu vnir recurras qui
sanat oms infirmos Glo s qr dt Aug
Ille lazarus languens ie tristes fu sorores
oms tn dilecti qr diligebat ie mariaz z
martha zc habebat go spe qr dilige
bau ab eo q e dolentu gsolator lang
wentu sanator Un ps et sanat os inf
De scda ps pnal eruitur Ut at audit
qa infirmaba tuc qd mansit i eod loco
duobg diebg In q post eu ta sanitat
gfeunde delacoz vt ex hc fiat gtiosior
ut hc mo gti at ie doctor Aliqui dicens
Dns inuitata infirmite lazari quisq
qdam gplet sanae distulit ut mira
bilig suscitaret Dm at h ps i z fm
qr z gcurrit ad ista dilacoz p n od
qr dilacoz icipat Y quo tpz plonga
bat z quo disa ob d via formidates
gfortauat p pcebt i passi Judicat
go hac dilacoz expstas qr defuctg qui
inciatg fuat infirmg septeie tradet
No dt eu ta vt at audit qr ifirmabat
tuc qda mansit i eod loco duobg diebg
vt sci p Crus exspiaret z sepiliet Et diceret
qm fetz ut n g poss dice qui nadu
defuctu eu suscitat fi stupor fuit z
na morb Vl eunde i p gq dilacone
ista plongat ppt hc i pg mora duoz
diez dt disal fuit Lamg i indeas iterum
ut s duoz diez alioz spaciu iplea
z fiat qoz hc at pdixit eis pt moez
solitu qa si mrp legit eis pdixisse locu
ad que ire volebat n h s qr dt Crus
Et ad hc dixit ne disa ai formidaret

d'eo qd paulo an i gstiguit Ibi n sic
dt Augg pene fuat lapidatg Jo inde
discessit ne lapidaret Et qr discessit
inde ut ho infirmitat huac indicu
fuit Et at nuc qr oblitg reutt dme
ptatl mai tat ipem Consequit disa
aios formidates d via gfortat Jta
formidabat ta p eo qr p sceptro eo q
adt no erat gfirmati Jo se dicit ei
disa li eg Rabi nc qrebat te inde la
pidare z itiu vadl illuc Vn Glo dicit
ei disa li tuti volentes dae consiliu
mgro Sic z alibi petrg Absit a te
dne no fiet istud Et eoz gfortans
formidine Eu t ie Nonne duodecim ho e
st dies In qz qlibz Cum ablat i die no
offendt Ac si diceret s Crus Cum in ce
b'gsag e neqre ml pati vsurie
Cum no mala agit pacie Itaq no
opz nos formidae q nl dignu morti
gessig Vltig gfortat eos ex sitie
eu dt No offendit qr luce hg mdi
vidz Et at abulat i nocte offendit
qr lux no e in eo Ac si diceret scendi
Crus Ego ie q vidz luce hg mdi sequis
e i abulao multomag q mecu e n
amouit se a me Alio o expot Theoph
die z nocte vt p die accipiat tpus
qo xc pdicat ante pa oz noctez vco
ipaz pa oz z pticenta ad tpz dii go
dies e hc e dn no iminet tps mee
pa no ez vos formidae nc p me
nc p vob Cu aut nox mee passis
venit tuc offendet qr lux ad tpus
auffet a vob s ego qui su lux mdi
Jo n Qdm su i mdo lux su mdi
Alio o expont huc passu Augg Et
he m Glo qr hc qd dt Nonne xii hoe
st dici ie e vbu correctiu Un dt sic
Augg Cu at vellet dae gsiliu hoi
do disa li mgro corripuit eos d Nonne
xii hoe st dici vt n die sese ondat
xii disa ob elegit In hc at vbo non
ipm Juda s eig successore pvidebat
Juda n cadete successit mathias et
duodenarig nus mansit hoz go illu
strat corda a die ut p hoiaz pdicatoz

credat nudq in diez Me go sequi
si no vult offende & i me die am
bulate & no offendet Et qui at am
bulat i nocte ignorancie ul' petoz
cadit qz co q su lux mdi no su
cu eo Sequi' etia ps pu' l' ewn
Et pals dit eis In qua pot rsurc
siende insinuacoz Et hac isinuacoz
pot ewn ta dupr po vbl occultis
2o vbl manifestis Unu ad pm dt h
ait Et pq hc dt ill' Lazaq amq m
domit s vado ut a sopno excitez
eu q d s Crisi Non eo inisu dis
putatus cu iudeis s aioi rsuscitati
nem q domit hc at vbu domit e
poitu p mte Et hc vbu excitez p
rsuscitacoe vt sic occulte vnu sz mtez
isinuauat ita occulte aliud sz rsusci
tacoz isinuaret Eoz qret aqs Quaz
xc mote vocat dormicoz sopni Adm
Oz mors isp'tu di dormico dr Qa
sic facile e pue oatue excitac dor
miente d' sopno Ita facile e dne
pone hoiz d' mte rsuscitac Et h
e racio Augi' vez dixt domit q
duo dormiebz hoibz mtuq cat q'
eu suscitac no potant Na dns tata
facilte excitabz d' sepulcro quata tu
excitas domiete d' leto go s pone
sua dixt dormiete Sic & apls dit
Nolo vos igrac d' dormienbz dormie
appellat qz rsurrcoes pnuntiat
Qlt pt dici q io xc h vocat morte
aia dormicoz qz bonq qui moit m
pace quiescit sic & ho dormiens a laboe
requescit Discipli at hc vbu occultu
no intellexit d' mte s d' sopno Un
Crisi Existimabat hc congrua ce sic
& multa alia & io quo itellexit ita et
mdut dixit go disci' eq Dne si dort
saluus erit Ipr qd addit ewa dixat al
dus d' mte Illi no putaut q d' dormi
coe sopi' diceret Dixt at Ei domit sanus
erit Nolebt dnm retrahe q no iret in
iudeaz Ac si dicerent s Crisi Bolz esse
sopnq egrotantu indicu salutis Ei
go dormit no e mte q tu vadas ad

excitand eu qa ex sopno sanabi'r 2o
hc id' dt eis manifeste qi addit Tuc
go dixit eis ic mai'te Lazaq mortuq
e Et gau' ipr vos ut c'edatis qz no
era i' vbi Augi' Qa obscure dixat do
mit manifestat q dixt d mortuq e
Sz addit Gaudo ipr vos ut c'edatis qz n
eraz i' Qa s Aug Ego' fuat nunciatus
& iste mtuu dt Qa no potat eq mort
latere cu q peruenat ad eq mag aia
moretis pueniat Vt go disci' iapent
admirari qz dns potat dice mtuu
q's nc vidat nc audicat dixt Gaudo
ipr vos ut credatis qz miraculo dealoris
edificaba'r fides no ut ee incipet s
q cepat cresceret Vl' alit s Theop Gau
deo ipr vos i p vob qz ai illic non
existeru qfet ad maio'ie fidei vre
q si astitisse & egrotante curasse q
eet modicu signu ad mee vtutis indi
cu Quiz vo me absente surrexeri mors
pq i fide mea corroborami qi vide
bitis me eet posse defunctu putrescetez
rsuscitac Addit at Sz eaq ad eu
No aut addit vt rvocet eu Qa scdm
Crisi No volebat vbis pdice q p opa
debebat ostendie vt vana glaz nos
fuge doceret & q no oz semp' pmitte
Qa vo dixat Eaq Thomas qui erat
saluatoris aator cu eo viue l' quioi
optabz sic e qsuet do aaueu dt go
ad qdisci'os Eauq & nos & moiam'r
eu Io vbi Iuus' Erit verq aaueu
affectq vl' cu eo viue vl' cu eo mori
Vbi magna thoe qstancia dimrat Qa
sic dt Beda Castigatis disci' supioribq
ipsi dnu no sunt ausi vltius qdice s thos
p aibz discipl'os horta'r ut uet & moren
cu eo i qo mag ai vid'r ee qstancia
Crisi at dt hc vbu thoe no ex qstancia
s ex timore pcessisse q sup alios vere
ticebat iudeos Sequi'r tercia ps ewn
Venit itaz ihs vbi ponit ewn ta isinuacoes
desidante pmissioz Et po ponit tria hc
defuncti qdicoz 2o testiu aggregacoz
3o supplicatis affectacoz 4o isingelis
pmissioz 5o sorois vocacoz Venit go

po defuncti quatuor dicit Venit itaque ihesus
et invenit eum quatuor dies in monumento iam ha-
bente Hic autem scias quod quidam volunt
dominum ideo promisit advenire ut gloriosius
resuscitaret Et isti quatuor dies secundum Cirillum ita
sunt fluxerunt quia mansit dominus duobus
diebus in loco in quo fuit nunciatum quod
lazarus infirmabatur Alii quatuor dies nuncius
per aliam diem advenit qui nunciavit de
lazari infirmitate quia iam erat defunctus Ipse
autem alia die post illos duos dies transiuit trans-
sit trans iordanem veniens bethaniam Quarta
die accessit et sic fuit quatuor dies defuncti
unus in quo nunciavit nuncius infirmitatem
lazari qui tamen prima die mortuus erat quia nunciat
et duo quibus mansit in loco in quo nunciatum
fuit ei Quarta autem die recessit de loco et
venit in bethaniam Tercio adiungit testium
aggregationem cum dicit Erat autem bethania
iuxta ierusalem stadiis xv quod quia faciunt duo
miliaria Et quia ita prope erat ideo multi
ex iudeis venerunt ad martham et mariam
ut consolarentur eas de fratre suo Sed queritur
quomodo iudei consolabantur sic huiusmodi mulieres
de morte eius qui diligebatur a christo Cum tamen in
precedenti capitulo Iohannis 9 dictum est quod iam iudei
conspiraverant quod si quis confiteretur ipsum christum fieret
extra synagogam Dicendum Quod multi racione
potuit esse huius visitacionis et consolacionis quare
multi venerant ad consolandum has duas
sorores Una est nobilitas istarum duarum que
digna erat visitacione in tanta calamitate
que erat de morte fratris non obstante iudeorum
statuto Alia racio potest reddi quia non omnes
iudei erant maliuoli contra christum et eius dile-
ctores sed multi erant devoti Nonnulli eciam
qui indifferentes et parum curabant de invidia
phariseorum contra christum et ideo ex istis racionibus illos
potuit magna multitudo convenire ad conso-
landum has mulieres super morte fratris
Quarta adiungit supplicancium affectum cum dicit
Martha autem cum audiret quia ihesus venit occurrit illi maria autem domi sedebat. Ubi primo ponitur
supplicantis occursus Secundo eius affectus Occursus
quidem cum dicitur Martha autem cum audiret quia ihesus
venit occurrit illi Maria vero domi sedebat
Nondum enim dominus castellum intraverat Et ideo
extra castellum ad portam occurrit ex devocione

martha Non autem assumit sororem suam
vadens christo obviam quia voluit singulariter christo
occurrere ut dicit Cirillus et quod forte est veniale
ideo post occursum se devenit affectus
Dixit autem martha ad ihesum domine si fuisses
hic frater meus non fuisset mortuus Et iste affectus
non erat plenus in fide secundum sermplex (?) Glosa
secundum Cirillum Martha credebat in christum sed non
ut oportebat Nondum enim cognoverat quia deus
ubique presens existeret ideo dicit Si fuisses hic
quasi diffidens secundum Theophilum frater meus non
fuisset mortuus Non enim cognovit quod possit ipsa
virtute eciam absens a morte preservare Sed ipsum
tamquam quendam hominem maxime virtutis estimabat
ideo addit Sed et nunc scio quia quecumque popo-
sceris a deo dabit tibi deus Vel secundum Augustinum Et
patet in Glosa nichil hic dixit non ex dubitacione
sed ex reverencia ac si diceret Sic scio quia potes
suscitare si vis quia tuo relinquo arbitrio
non autem presumo ut rogo ut suscites quia
nescio an sit utilis talis resurreccio Et
regulatus fuit talis eius affectus Primo per
fuit regulatus devocione Secundo discrecione
Devocione quidem quia credidit et putavit tante
virtutis existere ut ipso presente non potuisset
mors attigisse ideo dicit Domine si fuisses hic
frater meus non fuisset mortuus Discrecione quidem
quia non putavit debere dicendum nec quod eius
casus faciendus ideo addidit Sed et nunc scio quod
quecumque poposceris Habebat eciam iste affectus
aliquid imperfectionis annexum in eo quod esse opi-
nata christum plus posse aliquid presentem corporaliter
quam absentem dicens Si fuisses hic non In
hic eciam quod credit ipsum non posse facere aliquid
nisi rogaverit deum et non per se ipsum aliquid posse
habuit eius fides Quinto subdit responsionem
promissionem cum addit Dixit ei Resurget
frater tuus Ubi primo introducitur responsio promissio
Secundo generalis responsionis confessio Tercio oris re-
sponsionis talis expressio Quarto huius veritatis
requisita confessio Describitur ergo primo
responsionis promissio quia marthe supplicacioni
concurrit ad intencionem cum dicit ihesus Resurget
frater tuus Hec non promissio quia non fuit deter-
minata quantum ad tempus eo quod non addidit
cito vel hodie vel tali tempore fuit excitata
tria cordis huius mulieris ut exprimeret

qd' fide credēt d' r̄sur̄oe ītnoꝝ
Jo se' zm̄ i qͦ describi' gñal' r̄sur̄o
ꝯfeͦ Ait dt ei martha Scio q' r̄sur
gt i r̄sur̄oe i no͞o die hac at notās
d' gñali r̄sur̄oe ītnoꝝ potuit hr̄e
martha d' scit ex hiis q' ꝯtinent' in
lege in q' r̄sur̄o pdicat' Et ex hiis
q a xͦ pdicate ac docēte audiueāt
q̃ familiaris eid' Dem ei addit' Dc ei
ihc Ego su r̄sur̄o ꝛ vita Pont' ois
r̄sur̄o talis expsio ita q' ubi sit
iste Ego su r̄sur̄o p ca; ꝛ vita per
ceua; Eo ei q' su vita ceu' ꝯauꝑ
ui i corpabi' uiuet So addt Q' credt
i me etsi mortuus fuit f corpalit'
spuat' uiuet Si mortuus fuit i tepe
uiuet i etnite Et sic q' p me dabi'
ei vita p9 mte So se' bn q' eͦ su r̄
sur̄o ꝛ vita Sz q' h vita q' i r̄sur̄oe
dabi' p xm̄ cdēti reqrit tp̄s ima q'
ē i hac vita So sbiūgit Et ois qui
uiuit ꝛ cdit i me no moiet' ietnm
id ē ois q' vit vita corpali ꝛ credt' i
me viuēdo p fide vita spuali Quia
iustq ex fide uiuit No moiet' ietin
ē supposito q' corpa' moia' i tpe sic
mtuq ē ne fr tuq Sic g° ītitu fidi
q' mediate ꝯiūgi' cib' xͦ q' ē fons
vite fiat eu ꝯtinuai cū vita Ex q'
se' q' zsi sepe' a vita mortali ad tp̄s
no tn sepa' aia a vita q' ē deq ꝛ p
qns ab ipa vita q' deq ē r̄suscitabi'
ad vita etna Deide cu subd' Cred
h' describi' hiq vitat r̄qsita ꝯfessio
Ubi p° ꝯfeͦ ista describ' qui xͦ dt mar
the Cred h' No n sufft q̃ nesciens eq
fide Sz sciens fide reqrit eq ꝯfessioꝝ
Qa zsi corde cdit' ad iusticiā oē tame
ꝯfeͦ fit ad salute Dͦ ꝯfessio reqsita
expmi' hc mo Ait illi Utiq dne eͦ
cdidi q' tu es xc filiq di vivi q' in
hc mūd veisti h at ꝯfessio expssio
ꝯtinus i superficie no videa' unde hiis
q' xͦ d' se dixit ꝛ d' qbꝫ martha ītr
rogauat dice Credis h' tn eligāt
corndz intiogacōi b' facte a xpo
Ca ei pmissat xc d' se p°m ē h' qd
dixāt Ego su r° ꝛm eͦ su vita ꝛm
Qm cdit i xc d' qbꝫ oibꝫ reqrebat'
ꝯfeͦ marthe qn b' dt Credis h' Ad q'
oia p ordine ridens dt Utiq dne p°m
ei scq eͦ su r̄sur̄o ꝯfite' se cdē qn dt
Ego cdidi q' tu es xc Dic n dt aplq
loquens d' ada ꝛ xͦ | Cor xv p hoiez
mors ꝛ p hoīe r̄sur̄o mortuoꝝ Et sic in
ada omnes moriu' ita ꝛ i xͦ oēs viuifi
cabu' Crede g° xm̄ ē cdē r̄sur̄ rect;
Ido martha dīs Ego cdidi q' tu es
xc ꝯfite' se credē q' ipe ē r̄° ītnoꝝ
Sedm sq ꝛ vita ꝯfite' se credē d' ipo
qd sbdit fili9 di viui So ei essz p naz
filiq di vivi si no eet p ceua; vita
Un bn dixit d' sepo so x Ego sum
via vit° ꝛ vita ꝛm sq Et' cdit i me
etsi mtuus fuit viuet ꝯfite' se cdē
qn adiungit Qui i hc mud venisti
Adhc n vēt i mud di filiq ut hoies
q' p diam d' vita i mte cormerat
p ip d' mte reuocarēn' ad vita Co
fiti g° veisse i hc mud di fil̄m p miste
riu icarnaōis cāt ꝯfiti se cdē q' ois
q' cdit i eu etsi mtuq fuit viuz Et
ois q' fide forita credē' i eu n moi
et' ietnm i p mitu xpi Ultimo
ꝯptu ad hac pte po' sorori vocaō
cu subd' Et h cu dixisset abiit ꝛ vō c
Ubi aduertenda ē pͦ r̄summaͦ modestia
2ͦ accelcāͦ prompta 3ͦ sorōe honesta
eͦ simplicitāͦ deuotaiussimaͦ qd' mo
desti qui pq̃ss martha sua fidem
expssit Abiit ꝛ vocat' sorōz sua silēͦ
d' mgr adē ꝛ vocat te sn hc ei oñ'
modestia ꝯ9 vocaōis q' silēcio id est
voce supssa vocat sorōz hc at fet
do insinuāte Naz si voce alcori dixiss
mgr adē multi q' venāt ad ꝯsolan
eas no fuisset secuti maiaz ppr odiu
ul' despectu q' hēbat ad ip Ul' eqz ppr
metu iudeoꝝ et sic miraclm r̄suscitaōis
no fuiss a tot testibꝫ visu Ut ergo
vellet nollet aqui sicut testes r̄su
scitaōis dispensatu ē dimitus ut mar
tha vocaret sorōz silēͦ d' mgr adē
ꝛ voc te Qua vocatoꝝ lq ciuͣ no

expssit ypt bute tz sra edi Vide poit accela pmpta Illa at ut a sfector aoi hoesti qui ivcit eu qz aat oia pimittit ut obseqt dilcco z io qz om oblimsces accelcat ad xpo qui b ncia adee Cia go maia fue ti dilcoe feba ad xpm stati ut au dimt ip adee z vocie cadm attedit lugubre tps ob fris obitu no tbaz coz q ad qsolaud venant no aliqo aliud qsidcaunt ex qo sim tardaret acessu sz qtio accessit ad xpm Ex qo p3 sit dt aug qp no ca martha p veiss si xo psamiss adveu sicut illa Bu go surrexit cito z veit ad eu Cmo at venit expssit ew d Nod n va udt it i castellu sz eat adc i loco illo vbi occurrcat ei martha Morose aut ibat ihc ad suscitaud defuctu ut qnto pluz tps trsscat tato cuidecy miactm fiat Vlteis tardabat accede ut rogac ne poss dia qp vltro ingebat se ad hc miactm faciend tz gtie appetitor Cuc go volut prem pabz z no pve nie ptam ut rogats opando qmact se z apbaie simplicau fide z vtili te qre ercatie Cz z qp milt pdess rsu sata sicuda p eu z a milt qgta plu res testes hrect hic e qd sfingitur socie hoesta illoz sz q venant ad q solaud soroz defucti d qbz d Iudei go q erat eu ca i domo z qsolabau ca eu vidisse maiaz q cito surrexit secuti st ca qi dices qz vadt ad mo tu ut ploct i Cic go qcomita caz ad mo tu ut qsolare plorate tusu i ty a mitus rsingetz pur Augz dit qp ptinnit ad ewgtu narrac h ut vi deaq q occasio fuit ut plues adesset qui lazaq rsuscitaty e ta grade miacl qdam ntu rsurgets testes plures iveuct Vide se simplicitas dnota Maia go eu veiss vbi cat ihe vides eu cecadt ad pedes eiz z dixt ei Due si fuisses hi fr meg no fuiss mtug vbi po vide e va dicti zo deuocio dicet Cao qd dicti ista e si fuisses hi

tu q vita es no potuiss mors apiu nos accede i fre apt quas vita fuiss zo vide e duoco dicet qua qgnosce possuz ex ibz pm e qz no timeb suspi coz z odm iudeoz ad xpm cito surrexit ut ad eu accedet zpones honoz xo om libz reuentie illoz q visitauant caz apt fris morte zo qz no fuit qteta xo occre n z pedibz hmili mdiata xp tiz deu z dnm adoraret 3m e qz pau ca vba xo qposuit z silmt Solet eo dnoti z revetes panes vbs sim stati signifiare z desidim illus qd toto aio venerau

Sequr qnta pos pulo Primo at ut vi dit caz plo icipit q describit ewta i qs pmisse opacoz Cca qua introducit po vitatez hmai qpaciez zo ptatez dimtatis rsuscitatis Ihc at eleuatis sursu oculis Ciutu ad pm describitur po mdicia qpa ois i ihs at zo accede a rsuscitacois ihs at mesu fremes zo qsimatia pmisss dt ei martha de scibt go po mdicia qpa q st Eor qz fremuit qz tbat seip qz qrit d laco qz lacimat Cic it dt ewta ihs go ut vidt caz plorante z iudeos q venant plora Infremuit z tbat semetip Et dixit vbi posuistis eu Cudectib aqunbz sz sororibz defucti ut pa facie videret z dicetibz Due vei z vide addit ewa em mdicm qpa ois Et lacimaty e ihs hc at qd inpoit a iudeibz sz dome vei z vide magis e qda simplicit insi nacois qp mdicm rei d q qreba Vide Augz vidt dns qui misert huc d po vide hmilit mea z laboz meu z dimitte oia pecta mea Cc Crisos at e mdicm ri qsite qa illos qs intiogat nondu vidant aqd signu voluntatis xo ad re suscitaud no intelligend xp qre locu vbi sit posity ad hc ut ipm rsuscitet sz ad hc ut ploct Et io dices d vei z vide Ciutu ad pdca mdicia qpa ois po sciu e qz i isto miacto qd factus eat xo rsuscitatu qddam volut quedz dice z face q manifestaret eu veraz hmaitate Ca opz qd sciuz eat

suffi^r manifestabi^t eis diuinita^s vt sic
hoies audientes et videntes in xpo vera
signa humanitatis et diuinitatis puenirent
ad fidem integram vtriusque nature in xpo
Infremuit ergo turbauit se interrogauit et
locu^t et lacrima^t que oia sunt hois ppria et
non dei Resuscitauit aut quadriduanum quod
dei^tatis est ppriu Et hoc est ratio secundum Crisostomum
Vnde ioh. qui sublimiora narrat de xpo
ceteris de eius natiuitate humiliora vt sic manife
stet vtrasque nas scilicet diuina et humana Ab origi
ne sui euangelii inchoat Cum enim ceteri ppheti
dixerunt In principio erat verbum et subiungit
Et verbum caro factum est Tercio aduertendum est
Ouid hemus de x^o signum pietatis quia vi
des plorantes ex pietate et compassione
condoluit dolentibus Quarto signum modera
minis et temperancie quia compassio eius fuit regulata
Vnde dicitur infremuit spiritu i. spiritu regulante
eius dolorem Nam non compatiebatur parentibus et
amicis ferinus magis quam humanus hominibus
ingredi in dolorem non est humanum sed feri
num Compatiebatur ergo x^o quia infremuit
eo quod pium et humanum gerebat animum sed
regulat fremitum spiritu eo quod moderabatur
spiritu compassionem quam gerebat ad parentes
Quinto habemus hic signum potestatis intellectus quia
tebat semetipsum fuit non in eius potestate nisi || tebat
non turbari Vnde sic quando et quantum voluit
esuriit et sic contristatus est plorauit et infremuit
quando et quantum voluit quia non aliis tebat
eum sed ipse tebat semetipsum Non enim sic con
turbatio in eo fuit passio vera precedens sed
propassio id est passio prima in roe exurgens
ex clamore et in sensualitate eius secundum di
ctamen sue rationis Tercio aduertendum hic quod
dat x^o formam hominibus qui volunt detestari
peccatum cum peccati figuram teneret mors lazari
Debet enim peccator vt resurgat fremere
ex peccati detestacione conturbare se per peccati
contritionem que debet esse spontanea propter offe
sam transgressionis Ad hoc vltimo facit x^o
interrogatio vbi posuistis eum magis vt
insinuet quantum detineatur mirabatur homo
per peccatum ac si dicat Videte vbi posuistis
eum qui factus est vt poneretur cum angelis
quia peccati dimitto posuistis eum cum iumentis

Et misericordie interrogauit adam in Gen. 3. Adam
vbi es ac si diceret Vide vbi es per peccatum de
missus qui factus es vt habitares terras dum
in paradiso Interrogat etiam in signum quod pecca
tor hominem non esse in noticia approbationis diuine
Hic enim non ostendit se ignorare vbi quibus
dam quando est Math. dico vobis Nescio vos Beat
enim homines per naturam sed nesciuit se et ipsa culpa
que culpa eorum erat quod eum antequam posuimus
fuerat in spelunca qui factus erat vt col
locaretur in celi gloria Tunc debet meditari
facere penitentem semetipsum ex quo conturbare
per contritionem peccati Certo non quod x^o lacrima
tus est non tamen ad insinuandas vite humanitatis
sed etiam propter alias causas Greg. in Aug. Ex
pulsa sed flet super lazarum quod quos deus
fecerat inmortales culpa constituit mor
tales Beda Theo. non flet pro lazarum
mortuum sed resuscitandum quia reuocabatur
ad miserias huius vite Greg. quando lacrime
super mortem amici effuse conuenerunt
indicare dilectionem plorans Vnde dixerunt
iudei Ecce quomodo amabat eum Nec quod in
omnibus fere x^o consideabat bono animo sed
aliqui mouebantur quod in laude tradiderunt qui
volentes eum vilipendere dicebant Non e
potuit hic qui aperuit oculos ceci nati
facere vt et hic non moreretur Potuit quidem
hoc facere sed noluit prouenire ut per
modum miraculi mirabilius suscitaret ad
vitam Non enim tam efficax opus est ad in
ducendum ad fidem facere quod viuens non moriatur
aut cum hoc possit facere ars vel natura sic
quadriduanum mortuum reuocare ad vitam
quod nec potest ars nec natura Vnde dicitur
Ihesus ergo iterum fremens et pot antecedentia
resuscitacionis quod sunt tria primum est iterata et
condescensio Secundum est gemens locu despecto
quod est obstaculi amouendi iussio Primo
autem iteratur et condescensio dicitur Ihesus iterum
fremens in semetipso venit ad monumentum
iste aut fremitus iteratus est propter duo vnum
primo quod post fremuerat super humana calamita
te iterum fremens propter astantium incredulitatem
Secundo fremens iterum vt insinuet quod peccator
multum iniuste peccatis quod facit per quadrima
dicitur iterum atque iterum fremere et gemere vt

possit dicere cum propheta Exigebam a gemitu cordis mei 2o ponitur loci circumstancia de sepulcro cum dicitur Erat autem spelunca et lapis superpositus erat ei Est autem spelunca sicut dicit Beda locus sub terra cauata et ista habebat aperturam qui hostium super quam erat lapis superpositus ad claudendum Et per hanc vocauit curatam mortuum eo quod in mente moueat vel moueat ad meliorum multos rem vero do 3o ponitur remoti obstaculi iussio cum ait Jhesus Tollite lapidem istum lapis quem tolli iubetur etc Est peccatum quod instar lapis habet grauitatem Et id vos filij hominum usquequo graui corde 2o duricie De quo propheta peccata tua dura fecisti 3o habet ponderositatem hebreus Deponentes omne pondus et circumstancias vos peccatum 8o ad planetam istius lapidis opprimit homines peccatum ppt opti sue vigitate et spiete sua Job xxj Operuit faciem eius crassitudo vel quia facie crassitudo operuit cum desiderata in te habundancia oculos meos premit Tercio diuidit hora vita sic iste lapis diuidebatur mortuum a viuentibus sic et quando diuidetis vos disponit inter vos et deum verum Deinde cum adiungitur dicit ei martha describitur confirmacio promissionis vbi primo ponitur dubitacionis suspicio 2o adiungitur admonicionis confirmacio 3o subiungitur responsionis adimplecio Primum quod dubitacionis suspicio cum dicitur dicit ei martha soror eius que mortuus fuerat domine iam fetet quatriduanus enim est Et aut tam discrecione ponitur ciuitatis soror eius que te voluit confirmare eius ipse certorum in fide per ea non audiuerat quod aliis diebus multos suscitasse et tunc ipsa eadem quod hoc audiuerat non credebat mortuum fratrem suum ab eo posse resuscitari propter diuturnitatem temporis quam allegat cum ait Quatriduanus non est Signifcat autem iste quatriduanus peccatorum ponit in 4o gradu peccati quod est quando peccatum inducit necessitatem propter consuetudinem per quam habituatus est in malicia De hoc gradu sic loquitur Augustinus 8 confessionum Ex volunptate peruersa facta est libido dum seruitur libidini facta est consuetudo et dum non resistitur consuetudini facta est necessitas Mortuus ergo vnus dierum est id est qui habet peccatum in peruersa voluntate Mortuus

duorum dierum est qui a voluntate peruersa procedit ad delectacionem sine libidinem per opera Mortuus trium dierum est qui in hijs assuescat Sed quatriduanus qui ex hijs habituatus est in malicia ut quasi necessitatem habeat male agendi Et de isto mortuo dicitur quod fetet Jux illud Joel j Computruerunt ut iumenta in stercore suo 2o adiungitur admonicionis confirmacio quia dicit ei Jhesus Nonne dixi tibi si credideris videbis gloriam dei Nichil enim tam efficax ad vnificandum peccatores est in profundo malorum sepultos sicut fides et ideo fidei attribuitur opus sanctitatis tam corporalem quam eciam spiritualem Actuum xv fide purificans corda eorum 3o subditur responsionis adimplecio Tulerunt ergo lapidem lapis non tollitur qui audito verbo salutis duricies cordis amouetur Sermone consilium psalmus hodie si vocem eius audieritis nolite obdurare corda vestra Deinde cum dicit Jhesus autem eleuatis oculis ut innuitur circa peracionem diuinitatis resuscitatis vbi introducit primo actum exoracionis 2o clamorem virtualem 3o fidem salutacionis Introducit ergo primo actum exoracionis 3r primo quod Jhesus sursum eleuat oculos ad insinuandum oculorum mentalium eleuacionem qua deus semper habere in oracionibus inuitari sit ad insinuandum quod omne datum optimum et omne donum perfectum desursum est 2us actus exoracionis est in hoc quod dicit Pater gracias ago tibi quia exaudisti me In quo dat exemplum gratitudinis hijs qui dei beneficia recipiunt Dat eciam exemplum quod homo in omni bono intelligat se recipere a deo Et in hoc ostendit se non esse deo contrarium 3us actus exoracionis est in hoc quod ad vtilitatem audiencium ordinabat hoc quod faciebat Jo addit Ego autem sciebam quoniam semper me audis sed propter populum qui circumstat dixi ut credant quia tu me misisti Ex hoc dans exemplum ut quicquid homo dicit uel facit ad dei honorem referat et si possit ad vtilitatem et edificacionem proximi ordinet Sermone i ad galathas 6 Sic luceat lux vestra Et hec cum dixisset voce magna clamauit Jo describitur clamor virtualis Circa quem introducitur circa clamoris actum 2o effectum 3o ministerium Actum quod valide clamauit hoc cum dixisset voce magna clamat Lazare veni foras

Hec aut vox mag̃ x̃ clamit̃ e signũ
et indiciũ Sigm quod ꝙ ad spũa
le vivificacoẽ hoĩs i pctõ male co-
suetudis ia fetent̃ magno clãore
dĩne admõicõis et vocũ opꝫ e
Vn Aug̃ x̃ voce mag̃ clã ondes
ꝙ difficile surgit ꝗ moles male
osuetis pmit Judicium at s Aug̃
in tube ex̃um iudicij q̃ x̃ clamas
Surgite mortui et venite ad iudiciũ
oms resurge opellet Vn dt Aplus
i Tessi iiii et i Cor xv Vl gͦ clamor
iste indiciũ e i9 gñal' clãor Ꝓ x̃
noiatũ vot lazaꝝ d Lazare veni
foras Ne si indistincte clam asset
Omnes venite foras mortui cogeñ
exire obiꝉt u dt Aug̃ Et hec i glo
Est et indiciũ mag̃ benignitatis
dĩne i h̃ ꝙ dt vel foras clã di pre
clare no cessat ut hoies exeñt d'
tenebris vicioꝝ veniãt ad luce gre
iustifi Ꝛͦ inducit istis clam ef
fcm d Et stati pdijt q̃ fuat mortuꝰ
ligat manib' et pedib' instit et faci
es eius sudario erat ligata Iste effcus
ãp manifestat i x̃ et ãp suggerit
nobis Manifestat quod virtute diuina
i x̃ ex q̃ fcm e ut mortuꝰ ipo cla
mante reuocar̃ ad vitã Et ex ead̃
fcm e ut ligatꝰ pdiret no vtens
offco pedũ nec manuũ i exeũdo In
nobis at signat s Aug̃ ꝙ q̃mis de
morte peti resuscitem̃ ad vitã gre
p x̃m tam dõc vivimꝰ i h̃ corpe cor
rupt̃ no absolvim̃ a qda ligatãa
male inclinacois quas et mag̃ nre
i operacoes ligam̃ ne libm' hẽant
pfectum i bonũ et ped' nre mẽs ide
affcus ligat̃ qda' iclinacoe ne ferãt
totar i deũ ffacies eꝰ nre mẽs ide
noticia e coopta sudario ꝙ videmꝰ nc
p spectm i enigte ꝙ i qda obscuri
tate Introdut at eciã qdda miste
riũ cũ subdit dt eis Solvite illũ et
sinite abire Est at h̃ misti'm ptas
clauiũ collata aplis et aplicis viris
sꝫ ligãdi et solvendi sacramentaliꝉ

Hic ñ x̃ p se ip̃ lazaꝝ reuocat̃ ad
vitã offim at solvendi ipi aplis cõmi
sit Ita i resuscitacoe spũali ipse
deꝰ d' morte peti reducit hoĩ ad vitã
gre offiũ at absoluendi et sacramentali
concedit ministris ecce q̃ꝝ pũmi et pri
cipales fuit apli qb' dixit Quecuꝝ
solueritis sr̃ t̃ x Ve vltim Multi gͦ
ex iudeis et describ̃ fides salutaris
vbi ondit pͦ fidi acquisico Ꝛͦ facti
manifestacͦ fidei quod acquisico clã
multi gͦ ex iudeis q̃ venerãt ad mar
tha et mariã et viderãt q̃ fect ihs
crediderũt i eũ Ille e credit t eũ ee vꝝ
deũ et hoĩ q̃ opatꝰ fuerat i coꝝ actis
q̃ et humanit' opem̃t et q̃ solius diuinit'
potencie reseruat No gͦ i vacuũ cecĩ
dit v'bũ x̃ dicẽt Sꝫ ppr ppliꝰ qui
astat dixi ut credat qm tu me mi
sisti ꝙ multi ex circũstãtib' crediderũt
Ꝛͦ ondit facti manifestacͦ ꝙ qda' ex
ipis abierũt ad phariseos et dixerũt eis
q̃ fect ihs Isti at q̃ dicũt imisse ad
phariseos pñt intelligi fuisse de illis
q̃ dicũt credidisse i ipm Et mtꝰ
ꝙ bono aio iuerũt ac fider dixerũt
eis quo resuscitauerat lazaꝝ qd dicũt
ut ipos reduce'nt ad fide auctoꝝ et
reuerẽcia x̃ Alij mẽt9 pt ea ꝙ qda
ex ipis no q̃ crediderũt sꝫ q̃ venerãt
ad martha et mariã remanẽtes m
sua malicia iuerũt ad phariseos et nar
rauerũt pñia i ccoe q̃ fect ihs ut
eos ad indignacõm et irã prouocaret
Quãuiꝫ ex intencoe h̃ fcm fuit
h̃ tñ ꝯsecutũ e ꝙ fcm tm mirãle
manifestatũ e et publice diuulgatũ

Moralr̃ at lazarꝰ signat pctõꝝ d'
pfundo male ꝯsuetudinis suscitãdũ p
gratiã x̃ Cuiꝰ e pͦ ꝯsiderare peti iicũ
cuiꝰ pgressũ et ipiꝰ pfundũ Ꝛͦ
iustificacois pmiũ sine eiꝰ initiũ
Ꝛͦ iustificacõis modũ Pͦ gͦ initiũ
peti e p quasda' iordiatas affcõs
et cogitacões qb' pbet assensꝰ iste
sermo p languorẽ Vn qͦ dt Erat qda'
languidꝰ Sꝫ qm talib' affcoib'

ponit stant ad hoc cogitacões quas
sorores ei sic lacrimetur sed addit quod hec
lacrimetur erat de castello marie et mar
the sororum eius non glo Sorores pctoris
sunt bone cogitaciones que pro peccatis solum
deo orant Et hec oracio consumatur qui bone
cogitaciones supplicant deo dicentes
deo statum in quo incipit pctor consistunt
pro petitum q. d. Domine ecce quem amas est
ad mortem infirmatur pro quo pacis hec ei mo
orant david d. Ego dixi domine miserere
mei sana animam meam quia peccaui tibi
Vel quem deus intendit permittit hominem esse
que dicitur in petitum eadem ut ipso iustifi
cacio primo gloriosa fiat opus iustifi
cacionis sed de eadem dicitur sic insinuatur hec
non est ad mortem sed pro gloria dei hec ac
potissime apparet in hominibus de quibus dicitur Apostolus
ubi superhabundauit delictum superhabundat
et gratia hoc est appet de petro et paulo
qui de semetipso dicit Eram ait ignotus facie
ecclesiis iudee que erant in christo tantum auditum
habebant quia qui persequebatur vos aliquando nunc
ewangelizat fidem quam aliquando expugna
bat et in me clarificabant deum Et christus
dei filius et petros diligit et bonas eorum
cogitaciones aliquando acceptat et ideo
addit Diligebat autem ihesus martham et
sororem eius mariam et lazarum Habes ergo
peccati nomen attendas peccati progressum
Ut autem audiuit quia infirmaretur tunc quidem mansit
in eodem loco duobus diebus Nunquam nunc christus
ad tempus subtrahit suam presenciam a peccatore
qui manens in eo tamen ab eo ita quod non illu
minat intellectum nec inuitat affectum ac
si duobus diebus peccator careat presencia et
tunc procedit ad mortem peccati et de peccato
cadit in peccatum tamen perfigitur non oius regulam
resurgere hic modo Duodecim hore sunt diei
id est duodecies quod inspirationes dei inspi
rat peccatori ut veniat ad lucem gracie
et dicitur Si quis ambulat in luce gracie non
offenditur quia lucem huius mundi videt id est christum
habet ductorem Jo. i Erat lux vera et Si
autem ambulauerit in nocte peccati et ignorancie
offenditur quia lux gracie non est in eo Si
ergo habes inspiraciones et habes regulas

contempnit peccator relinquitur tamen sed peccati
profundum in quod deuenit Cum autem venerit in
fapiet peccator cum in profundum venerit
contempnit Sed inuenit eum iam quattuor dies quod in
monumento Et isti sunt Glosa sic intelligitur
In peccatore per peccatum mortuo nascitur ho
minis homini peccato esse quattuor dies mortis
Primus venit ad desiderium amoris transgredi
male legem quod dicitur in corde eadem non vis
sed alii ne feceris esse ii dies mortis
Data est et a deo lex scripta Ero 20 pro
hibens mala quod tamen ipsa contempnitur esse iii
dies mortis Addit enim in predicatur et vita
eterna et eius iehenna et hec contempnitur esse
quartus dies mortis in quo putret per fetet ut
dici possit de eo quod inferius dicitur martha
de lazaro Domine iam fetet quatriduanus enim est
Habes ergo statum hominis peccatoris Secundo ostenditur
nobis adiutorium sui primum intuitu ad eius
iustificacionem Ubi primo fides nobis occurrit
remanens in corde hominis post peccatum que
instigat eum ad confessionem et ad obediencia
diuinorum preceptorum Et ista fides ad obiectum
instigans significatur per bethaniam que interpretatur
domus obediencie Et quia olim peruenit ad
dei noticiam et est ad dei graciam Sed hoc dicitur quod
Bethania erat iuxta ierusalem quasi stadiis quin
decim Hec propinqua gracia prima adminiculat ad
iustificacionem ipsum significatur per bethaniam ipsa
quasi iuxta 2m autem sed memini est quidam
opus quod ex predicto sunt sed opus unde
Cum enim quis concepit quid ad domini stati
mo ad opera unde pergenda ut deus sim
misericordia Attendas nam consilium danielis quod
dedit regi peccatori Dan. 4 Peccata
tua elemosinis redime et iniquitates tuas
misericordiis pauperum Sed tibi ergo operibus
occurrit peccator habet quamdam sororem sci
licet ipsam martham christo occurrente deperditam
vitam gracie peccatori Et hoc significatur per mar
tham duo occurrentes cum dat spes de
iesu resurreccione fienda cum dicit Resurget frater tuus
Nam peccator nunc vacans operibus iustis vertitur
spes dei gratie dicite duo dicitur Vbi
misericordes quoniam ipsi misericordiam consequentur Opus
opera vero predicta sunt tamen premium ad
iustificacionem sed vacacio mortis ad occurred

isto vocati q fit in vocatione marie qui
dicit ei magister adest et vocat te Anima mea
vocata a xpo si prompte et absque tarditate
xpo vocanti occurrit et peccatum indicavit
sanada a xpo iam habebit hoc sequente
dispositionem sit ad vitam gracie habendam
primum motum 3o oportet videre resuscitationis
modum et dicitur primo esse cum fremitu detestationis
peccati ut est offensivum dei et lesivum nature
2o cum turbacione contritionis spiritualis ut sponte
pro contritionem peccator doleat et gemat 3o
cum consideratione sui status in quo positus est per
peccatum quasi dicat peccatis suis ubi posui
istum cum me hic nunc modo induat animam
penitentem ad se considerandum Jeremias cap. 4
Leva in directum oculos tuos et vide ubi
ubi non sis prostituta 4o ex dolore debet
lacrimas contritionis effundere ut possit
dicere cum Job lacrimis meis stratum meum
rigabo Predicta quatuor debent esse peccatori
q vult de profundo peccatorum insurgere insinu-
avit xpc in quatuor actibus quos post eum Nam
fremuit spiritu turbatus seipsum dixit ubi po-
suistis eum et lacrimatus est Per fremitum
insinuatur peccati detestacio per turbacionem
peccati contritionem per lacrimas peccati satisfactio
Quibus quatuor actibus in homine peccatore significa-
tur quod ordinate deligit seipsum ut mirato
dicitur 6o Ecce quo amat seipsum Secundo iterum
in seipso fremens qui ponens in ope per-
petuam quod accepit per bonum propositum acce-
dat ad conscientiam in qua iacet sepultus et
magno cordis clamore exitat semper
ut exeat de peccato audiendo clamorem
eius vocis dicentis Convertimini ad me in toto
corde vestro Et illa apostolica tuba Surge
qui dormis et exurge a mortuis et illu-
minabit te Xpus
Redeat ergo foras et seipsum ligatum mani-
festet per confessionem solvendum per eam ministros
ut dictum abire in profectu de virtute in
virtutem Ex spirituali resuscitatione ut sit a
in exemplum redeundi ad dominum qui visum quod fit de
in peccatoribus contemptumque in peccatum revertere
ad ipsum exemplum quibus sic prebeat quod deus fiat in
tantum gaudium delinquentibus ad dei gloriam nostre
Per hanc resuscitationem peccatorum et clemen-
tiam quis et cetera

Feria secunda post Judica

Miserunt principes et pharisei
ministros ut comprehenderent Jhesum
Johannes vii Sufficiencia alicuius
habentis alios regere et instruere attenditur
in sapiencia providencia et munificencia Nam
sapiencia est noticia ut sciat obviare ma-
liciis Providencia autem ut sciat obviare
futuris periculis quia providencia est pars
disponens de futuris periculis Munificencia
autem est ei noticia ut per sui dispensationem
subveniat necessitatibus Carens ergo istis tribus
vel aliquo eorum insufficiens est ad regendum
dirigendum et gubernandum Habens autem hec omnia
sufficiens potest dirigere et regere subiectos
Cum ergo xpc sufficiens fuit ad gregem humanum
gubernandum et dirigendum in summo optimis tria
predicta plerasque monstravit per sapientiam ob-
viando maliciis per providentiam providendo
futuris periculis et per munificenciam subveniendo
necessitatibus Et hec tria in hoc evangelio contra de-
testis demonstrantur Primo namque describit evangelium xpi
humilitatem cum sapiencia contra invidiam sementem
2o xpi providenciam et benignitatem futura pre-
dicens cum dicit Queretis me 3o xpi liberalitatem
magnificam promittentem cum subdit Si quis
sitit veniat ad me et bibat Circa primum nota Et ut audiat evangelium xpi sapientiam et
humilitatem contra malicia et invidia iudeorum
Describit primo iudeorum maliciam cum dicit Miserunt
principes 2o xpi sapientiam et humilitatem cum addit
dixit ergo eis Adhuc modicum Primo ergo ipso
malicia que ortum habet ex invidia clare
dicit Judeis principes insani audito mi-
raculo quod xpc a turba glorificabatur quia turba
eum credidit Sed quia timebant turbam noluit
ipso non fuit ausi ad eum capiendum ac-
cedere sed mittunt ministros tamen assuetos
maleficiis et expositos periculis Ideo dicit evangelium
Miserunt principes et pharisei ministros ut ca-
perent Jhesum Unde Crisostomus hunc introductoris
sententias dicit alteram quod locutus fuit sed
nullum tale fecerit quod manifestos mor-
debat hoc causa scilicet quod turba xpm glorificabat
Sabbati ei solvens crimina fuit eis ipsi
pretendebant et ipsi quidem non audebant
primam capere periculum timentes Ministros autem
mittunt tamquam periculis expositos Vide
post xpi sapientia et humilitate contra malicias

declinadu Et bn dico sapia & hu-
li9 Sapia n magr e a quibz mali-
cijs sic obuiae ut d malo dicatur
bonu Cu g isti misissent ut ihesu
capent qm hic i timore ut audi-
ret eu eu dixit Adhuc modicu tpus
vobiscu su & vado ad eu q misit me
Vn Aug sr Joh Qa g no poterat
apphnde volete missi st ut audirent
docente ihus n q dixit vado ad
eu q misit me sufficies ea cat t-
rendi eos tm sit qquestus apud
prez d ipsis q missi erat ut ob phibus
ip afficent & detinent Vn dt Theo-
dico ec hi q om humilit eu qz eu
solo intu possi suos pscutores in
smilla mansuete ty vba sue pa-
posit eu d Adhuc modicu t vobiscu
su vn Cris vba loq humilis plea
ac si diceret Qa festinatis me appln
de & int fice no eu mo s exptate
modicu tps Qa sic dt Aug Quod
volus facre factu esset s no mo sed
pq modicu tps qz mo nolo iple
ei debeo dispesatoz mea & vei
re ad pa mea Non q vbu p-
dictu sc Adhuc modicu tps vobiscu
su potuit ee dictu ppt duo qa ei
i plebe erat aliq boni q credebant
i eu ex hoc provocat eos ut fecundi e
erent ad audiend doctriua eius tm q
pno tpe hrent eius pncia cu tn
desiderabat audire doctriua Erant
et i aliqui pusi q s erant plus vbu
ac si diceret Modicu tps e q exige
a nobis ostep malicie eorum q me
Moa at insinuat nob saluator in
hac pte eu qiuta sapia & hule te
debeant maligtes q nob decliae
qz vbis dulcibz & mansuet Eo q rusco
mollis frangit ira Et aliqn sequi e
vtile & nimu vbis detinentibz hoc
e faciendum ut q p vba mansueta a
malicia no desistut p vba detire
zelhum Sc 2a ps pncipal eu
Queritis me & no invenietis Jn qua
om x providecia & beni9 peruices

futuros pdictis Et p pdt eos de
x pncia futura vnu s i Queritis me
2o dictoz vboz obscuritate ei addit
dixit g mdi Ponens g futura
veritate d x pncia dt Queritis me &
no invenietis qd duobz mod verificatu
e Pmo sic dt Cris qui sic hec i illud
mulieres plangebant sup eu & qrebat
ip & pbabile e q alij multi eod mo
qsierunt max illi q bus a ab eo re-
cepant Et magis verisile eos multos
qsiuisse & no invenisse tpe obsidionis
& captiuitatis eoz q facta e pq mortz
x tnc n visibile e multos recorda-
ty fuisse opm x & miracloz eq uet
habuisse qd sunt qre & no invenire
Scdo sic expot Aug Et hec i glo
ac si diceret ostep No vultis audire pnte
& miracla facientem queretis me pq re-
surrectionez mea & ascesionez eu tanta
miracla p aplos i noie meo fieri
& cu tata multitudo tradidit ut salo
angeat nnis credentium i utm valde
tnc n compuncti ad vbu pet dixit
aplis Quid faciens vi fres Et ad
iungit Aug viderunt ei xpm suo sce-
le morte & crediderunt i xpm sue
scelibz ignoscentem & quousque biberet
sangwez que fuderunt d sua salute de-
spant Hunc expoicioni accordat
Cris qutum ad tps obsidionis qz illa
multi vi ee qsoua vbis eorum Jsodr
Et no invenietis Et ne putaret per
modu mortis q e coie oibz ipm esse
moiendu & aplq no resurrectum pdt
Et vbi e su vos no potestis venire
Nec si morie manet i morte ad
eu venire posset moiens No dicit
at vbi eo s vbi su ppt duo vnio ppt
diuinitate scdm qua erat vbiq non
mobilit & bta lia sm carne erat in
tra Et h ra s Aug sr Joh diceretis
No at dixit vbi eo s vbi su Sep
em i erat x q fuat rediturus Sic et
redijt ut nos no delinqueret Erat
n ostep sm visibilez carne i tra scdm
invisibile maiestate i celo & in tra

Alia ro lris dicit pt ee ex pte aie
xo q fuit i statu re qphsio ee
qui erat viator Ubi go eius aia tnc
erat in qptu qteplabar vbu i cat
qphsor Illi iudi q tnc erat ic
dubi no potnut venire ut dr No
potit s no potest venie Cia s aug
fr ioh eleg erat qbz logbr q posset
eu tnc seqtas ut statuit b hc non
ee dictu ad desparatoz s ad miti pnt
prognuto dixit vero sile Et Quo
eo vado tu no potes mo seq. seqris
at postea Ita i isti si quisi fuerint
potert seq xm Zo poit eiu dcoz
vboz obscuitati ut dr Dixit ergo
iudi ad semet pos Quo hi itus e qa
no ivciemus eu Et ca ia ex vbis eis
pmoti ura dimiserat doctoz xpm
faciebat ex pdicatoibz eius Io addit
Nunqi in dispsioz gecum itus e et
docturus gen Vout at dispsiom
gecum ul obprobriose loquit vl gent
putaus dispsos q ullo dno ceteu
erat advnate Et qr hc vbu erat
eis obscuz addit Quis e iste smo qr
loqt Queritis me i no ivcietis i vbi
su eo no potestis vos venire In qbz vbis
ignorates pphauerit qm xc per
aplos ad gent vades doct eos via
salutis Et ihc replicat vbu dicetes
Qs e iste smo qr loqt rc ostendut
se ignorasse qd pphauerit sic dr glo
Nond qr mlti qrunt xm i tn no in
veniut qr no qrut sic dnt i y ca
re q qre debet Qm n ob timoz tm
i ob penas corpoas fugiedas vl ppt
comod tpale tm qrut xpm no ivcit
Cia go mlti iudoz xm ob aliaz cam
qs ppe fides qsiucit no invenerit
Se tria ps pn lio eiu In nomssio
at die mage u In q describit ei ta
x libalites pmittere magsicia Ubi
nond e qr libalis i putandus e qui
dona voles largi qbz dz expectat tps
i qo plures qveniut qbz dona largiat
Invitat indigetes eius alta voce qr
os pnt audie i eis tbut habundant

sua dona Et io eius ta volus describe
libalitate xo posuit tps qgium actu
validu i domu magsicia ro pot tps
qgium dus In nomo at die mag
festiuit Ad eius eude az Bom e cor
filiis isrl i incoriaz sue habitatois in
deserto celebrabat qdda festu habi
tan i thabnacul i tentoris Et istd
festu vocabat scenophegia i. thabna
cloz qstructo Et pt descendet a scenos
qd e vbra qr qstruebat vmbracla
Hui at festum p 9 dies cat sci. sep
tiu at q cat nomissa cat celebrius
ali festis Et hc vocat eius ta diem
magnu. dies at intmedij potius
expendebat ad solana i ad volup
corpis qr ad devotoz mets Volens go
saluatoz doa dare i pmitte no dixit hc
pa die nc za nc aliqua a s nomissia
Ne si dixisset tnc eis oblivisceret vbi
diu ppr supvenien lenitat i volup
Ut i aliqs impmet coz intibz vba
salutis i ppi melius retinerent dixit io
die qo magis sponsalibz itendebat s
i fine toius solepnitatis Et hc e qd dr
eius ta In nomssio at die mag festi
uit s. q aptior cat ad percipiendum
doctinaz i pp sim celebritate et ppe
maioz sanitate q ee aptior cat ad me
lius retinend vbu auditu ppt sialitez
festi h ex sma Cesis Ero pot actu
validu cu dt Stabat ihc i clamabat
Stabat ut se pateri ad admirad dsignz
Clamat at s Cris ppr tbe multitu ne
ut melius audiat vel clat s Theoph
ppt alias duas cas quaz vna e ut
audietibz tbuat qfidenciaz accede ad
xpm Zo ut ondat se n timere eos qui
eu ex invidia psequebant Et bii vtrique
ca qvenit saluatori Conveniebat eni
invitati ad aliqd donu recipiend accipe
fiduciam accedendi ad pmittete si clao
re valido eos invitet ad recipiend Et io
ihc qr clamat tbuit magnam fiduciam
hiis qs vocat ut fiducialius accedat
Quod at aliqs tn e ausus dandi ut eu
claore i pubca voce invitz ad accipie

signum est quod non tenet suos emulos et
detractores qui bonum hominem obseruat saluator
Ulterius ponitur circumstantia doni promissum quod
est magnificum cum dicitur Si quis sitit veniat
ad me Unde dicit scriptura Et flumina de
ventre eius fluent aque viue Ubi primo
notandum est circumstantia ad gratiam inuitati primo desi-
derantes ideo dicitur Si quis sitit Iuxta illud
Apocalypsis 21 Ego sicienti dabo de fonte
vite gratis Secundo indigentes et distantes veni-
at ad me Matthei 11 venite ad me omnes
qui laboratis et onerati estis Tertio purgatos
et bibat Johannis 4 Qui autem biberit ex aqua quam
ego dabo ei non siciet in eternum Secundo notandum
est quod christus in hoc loco ostendit sui doni
sufficienciam et redundanciam ad quod eunde-
mus Bonum est quod tunc donum est magni-
ficum quod et saciat appetitum recipientis
et redundat in alios ex virtute copie
redundantis Duplex autem appetitus est
in homine scilicet corporalis refectionis et spiritualis
recreationis Et propter hoc duplex est sitis
una ponitur corporalis alia ponitur spiritua-
lis pertinet nunc igitur circa donum sui magni-
ficentia ostenditur eius sufficiencia primo
quia saciat appetitum sitis spiritualis quia dicitur
Si quis sitit veniat ad me de si dicat
secundum Crisostomum Neque necessitate aut violencia
attraho sed si quis habet desiderium multum hunc
voco Unde igitur est homo interior ita est sitis
interior Si igitur sitimus veniamus ad illum
qui vocat non pedibus corporis sed affectibus
mentis non cursu corporis sed credendo
intelligit Tertio quia ostendit redundanciam
affluencie spiritualis et ideo ait de ventre
eius fluent flumina aque viue dicit autem
flumina et non riuuli secundum Crisostomum designans
copiositatem et vbertatem Et addit aque
viue propter gratiam spiritus sancti que habet virtutem
vnificatiuam ad seipsum nam aqua viue habet
virtutem semper motiuam ad bonum Unde Crisostomus
dicit quod spiritus sancti gratia cum in mente intra-
uerit et infirma fuerit facit eam fundantem
et emanantem ac continue bene
mobilem Et hoc sed ipsum potuit aliquis
videre in sanctis ad sapientiam Stephanum
ad Petrum lingwam et Pauli flux[illegible]

Nichil ei eos detinebat sed sicut flumina
impetu multo delati omnia secum trahentes
abibat Si quis ergo sitit aquam gratie in fra-
ctus veniat ad me affectu animi et
passibus mentis incedendo ab adire mundi
Et bibat verba dei audiendo Ita exponit
glosa interlinealis Subditur autem testimonium de scrip-
tura dicens Unde dicit scriptura Et vbi hoc
dicat habetur in prologo secundum Gen quis sit
magnus desiderium meum dicit hoc est in pro-
logo Et glosa dicit hoc est in nostris Aliud
autem ipsa scriptura dicat subiungit dicens
Et flumina de ventre eius fluent aque viue
Beatus Augustinus super Johannem aliter exponit quod dicitur
donum est dicens Venter autem hominis interior
est conscientia cordis eius Bibito igitur isto liquo-
re vivescit purgata conscientia et vinces
fontem habebit et ex ipsa fons erit Quis
est fons et quod est flumen quod manat de
ventre interioris hominis beniuolencia qua
volt consulere proximo Bibunt igitur qui credunt
in deum Si autem putet quod quod bibit sibi
ipsi dumtaxat sufficere non fluent aque viue de
ventre eius Si autem proximo festinat con-
sulere ideo non siccatur quod manat Et ideo
bonum donum est propter vos Deriuantur fontes
tui foras et in plateis aquas tuas diui-
de Et optime donum est de ventre eius
fluet aque viue Tam secundum Gregorium super Gen
Cum a mente fidelium predicatores sancte verba
defluunt quasi de ventre credencium aque
viue flumina currunt Venter autem visce-
rum quod sunt in intima id est vera intencio sancti
desiderium humilis ad deum pia ad proximum
voluntas Unde Gregorius Venter enim ad spirituales
potum inuitasset non clare patebit ex verbis
quibus dicat Johannes euangelista hoc exponens admirans
hoc autem dixit de spiritu quem accepturi
erant credentes in eum Iterum aduertendum est
quod cum dicitur Si quis sitit etc ostenditur se pa-
tri donare gratiam gratis vnificantem
scilicet requisitione meritorum sine discretione
aliquorum scilicet diminucione donorum et sine
computacione peccatorum Non enim requirit multa
prima sed solum desideria unde Jo dicit
Si quis sitit Item aliud ysaie 55 Omnes
sicientes venite ad aquas et qui non habetis

argentu pparate emite et comedite et
no disimit psonas So dt indifferenter
Cuius dux i Apoc 3 Ego sto ad hostiu
et pulso si quis apperuit m 20 no sub
trahit n dimit gras sz dat omnibz
affluent Jac 1 Si quis vrm indiget
sapia postulet a deo q dat sibi afflucte
et no imperat et dabitur ei So vc admonet
Et bibat Jns id Can 5 Bibite aia et
iebriamini kmi Ro no ostendit accedete
ppr pcta pnta impacudo So dt venuat
ad me Joh 7 omne qd dat m pr ve
ad me et eu ad m

Feria quarta

Facta sunt encenia n termis
et hyemps erat Jo 10 Videns
sic esse i opibz creati qz qsp
e in effectu pduccte a ca nobilior est
agente nat qz bn et melius e in ipsa
causa Cu g sapia diuina sit ca rez
vi de Sap 8 qz attingit a sie usqz
ad fine fortit et disponit oia suauit
Si aquibus effectus industre repit in
creatura q attestet aliqd nobilitatis
eaz h excellenciori mo dz i creatrice sa
pia reperiri Videns aut sic est i creaturis
aqnibz qz hnt aqnale industria in
praueniendis insidiis 2o i oppiendo se a
tempestatibz et a tonitrbz 3o hnt nale
industria defendendi se a nocentibz ipul
sibz vbus Aues hnt nale industriaz
q insidias tam aliarum auium qz bestiaz
q querunt pullos earum ppr qs collocant
i alto vl i abscondito nidi sui Ite hnt
etiam nale industriaz ostruendi pullos a
pluuiis et tempestatibz cu faciunt nidu
spissu et aquosu coopertu 3o hnt nale
industriaz defendendi se a nocentibz ipulsi
bz So alis rostro et vnguibz conantur se
defendere et pullos suos expellere no
cuiua Et ista tanta industria plantat
sapia diuina i creaturis q roe vti no
pnt Ideo qstitu e ea no carere saga
a industria q vsutias insidiarum co
gnia roe q fraudes malignorum suffi
cienti excusacoe q psenancias calump
niancium Et io in pnti euo tria p
ordinez describuntur q ad diuina prudetiaz

ptinet po poit diuina puidetia contra
vsutias insidias i festa sunt eu 2o po
nit agit na eadem diuine puidencie contra
suueniem malicias i ensitudit gola
3o ponit suffi eadem diuine sapie q
psenerationem i malo calumnias i Fudat
et indi Cuit adpm euo duo fa
po ei describit qdeccos insidiancium et tep
tatorum Ex dn pii 2o poit puidas xpi
zusioz eu addit En ihs Conditos et
insidiancium et malignum temptatorum
x sunt qui po sorgescunt p inuidias 2o
pigrescunt p desidias 3o iuadunt ino
cenciaz 4o ptendunt i vbis iusticia Ex
exigunt vba i qbz absconduntur fraudu
lencias po g surgescunt p inuidias ad
bu notat eu ta eu dicit Facta sunt
encenia ndes et hyems erat Vn Ezg 4
mor Ideo hyemis euat tps expimit
ut iesse indoz cordibz mali e frigus
indicaret Cu qo concordat Aug sr Joh
dicens hyemps erat et frigidi erant i sco
eundeceatis pz lbale hm pel Bocm qz
encenia erat festu dedicacois qz festu
Innouacois sine nouitas a ceno qd e
nouu Templu aut fuit dedicatu tribz
vicibz po a salae q p 7 annos fecit
edificari et eo qsumato fecit dedicari et eo
tpe autupnali 2o templu qd fuerat a
caldeis destructu redificatum fuit p
spaciu xlvi annorum a zorobabel uice
lma atz esdra q tpe ihus fuit sacerdos
magnus et hc templu fuit dedicatu
tpe veris 3o facta e purificacio templi
a iuda machabeo qz antiochus rex
ip iphanauerat ut 1o 3 2 Machab
Et h purificacio fuit qda tpis iuouacio
eius memoria ordinata fuit celebrari
i mense casleu i decebr et vocatur encenia
et h fuit i yeme Et de hac dicit euo
Facta sunt encenia i festu dedicacois sine
purificacois templi n tis et hyes erat qz
i a dedicacio q sub machabeo fca erat
celebrabatur ut dicit Alchuinus Beda
et Theophil lig Crisostomus intelligit de dedi
cacoe fca sub zorobabel Erat aut
hyeps ut designet qz iudei frigescerunt

q̄ dum p(er) invidia(m) 2° ou(itur) q(uod) pigresce
bat p(er) accidia(m) cu(m) add(it) Et ambulabat
ih(esu)s i(n) porticu salo(monis) Q(uasi) n(on) aq(ua)m hau(r)i(ebat)
fonte(m) p(re)se(n)te(m) (et) cu(m) h(ic) sicut ac possunt
haurire si velit s(ed) (con)tingit ip(s)os siti
pati h(oc) e(st) p(er) desidia(m) qua pigresce(n)t
Sicut si aq(ua)m frigescat (et) h(abe)t igne(m)
mi(nus) p(ro)pinq(uu)m si no(n) v(u)lt ad ip(su)m app(ro)pinq(ua)
re (et) calefieri i(d est) p(ro)p(ter) indicando(s) e(st) Cum
g(ra)° fons g(rati)e (et) ignis c(ari)t(a)tis p(re)se
erat in(ter) eos ut i(n) cor(um) medio a(m)bula(n)s
q(ui) t(amen) s(un)t sitie(n)t(es) fonte(m) g(rati)e (con)te(m)pnende
bat nimio d(e) pigricia (et) desidia argu(u)n(tur)
q(uia) ad fonte(m) g(rati)e nolu(n)t accede(re) ut r(e)
fecti(on)is s(ed) potius ut te(m)ptare(n)t Vn(de)
Aug(ustinus) Cum a g° indi(ci)i (con)fluxerat a dili
gendi ca(ri)t(a)te (et) nocendi cupidi(ta)te arde
bat no(n) accedebat h(ic) uno ut eis p(ro)
dess(et) Q(ui)d ad l(itte)rale intelligen(tia)m
porticu(s) salo(monis) d(ict)a e(st) i(st)a porticus q(ue) e(ra)t
i(n) ambitu te(m)pli nova(n)ta a salo(mon)e q(uo)q(ue) i(n)
p(ri)ma te(m)pli (con)structio(n)e salo(m)on ibid(em) o(rdina)b(a)t
Et q(uia) a(n)t(i)q(u)i ta(n)ta te(m)pli q(uam) porticu(m) c(ir)ca
p(re)ti(um) (con)sue(ve)r(un)t vo(cari) te(m)plu(m) s(e)c(un)d(u)m d(icit) cri(sostomus) (ta)ta
Et ambulab(at) ih(esu)s i(n) te(m)plo i(n) p(or)ticu salo(monis)
3° o(stendit) cri(sostomus) q(uo)d inoce(nti)a(m) invad(un)t (et) ag
grediu(n)t(ur) cu(m) d(icit) Circ(um)dedu(n)t g(ra)° eum
iudei Et sic mos e(st) i(m)pio(rum) i(n) a(m)bitu a(m)
bulare Ita mos e(st) corde q(ui) volunt
inocentes noce(re) ip(s)os circ(um)da(n)t q(uasi) ne
vi(ncere) p(ossi)t pugnat s(ed) mult(itudi)ne (et) ostenta(ti)o(n)e
qua ostenta(tio)ne p(re)tend(un)t p(er) mult(itudi)ne(m) (con)
cludat inocentes s(ecun)d(u)m d(icit) e(st) p(er) p(salmista)s Circ(um)
dedu(n)t me canes mult(i) (con)ciliu(m) mali
gnantiu(m) obsedit me Circ(um)dedu(n)t ergo
eu(m) mult(itudi)ne ac si dicit pote(n)t(ia) sum(m)a
(con)t(ra) te ut te opprimas C° o(stendit) cri(sostomus) (quod)
p(re)tend(un)t i(n) v(er)b(is) astucia(m) cu(m) dicit Quo
us(que) a(nim)a(m) n(ost)ra(m) toll(is) Ecce astuta ma
li(ci)a i(n)sidias inoce(n)ti aliq(ui)s colo(r)e p(re)tend(i)t
iustic(ie) s(ub) q(u)o v(er)ba sue n(e)q(ui)t(i)e abscondit
Ut g(ra)° ip(s)i extorq(ue)re posse(n)t a x° v(er)bu(m)
d(e) q(u)o eu(m) accusare(n)t pr(e)mitt(u)nt q(ue)da(m) colo(r)i(s)
piet(atis) s(c)i(licet) sue salut(is) (et) zel(u)m dice(n)tes Quo(us)q(ue)
a(nimam) n(ostram) tol(lis) Vn(de) Cri(sostomus) Adulato(r)ia v(er)ba p(re)te
ndu(n)t ut eu(m) p(ro)vo(ca)ntes a(n)q(uo)s capto(r)es i(n)ve
niat Et adu(er)te quo p(ri)a sive meu(m)

dice(n)tes q(ua)sti suas a(n)i(m)as tolle(r)e q(ui) venat
om(n)ium a(n)i(m)as salvare 2° o(stendit) cri(sostomus) (quod) ex
iguit v(er)ba i(n) q(ui)b(us) abscondit fraudule(nti)a(m)
cu(m) dicit Si tu es x(pistu)s dic nob(is) palam
Nam s(ecundu)m Salo(monem) no(n) desidant v(eri)t(a)t(em) s(ed) pa
rat calu(m)niam ut si diceret se x(pistu)m (con)t(ra)
augusti facere p(re)cepti p(re)sid(ibus) tradat Vn(de)
Dixit ut palatolyme (con)venit(?) subvertere(m)
gente(m) n(ost)ra(m) (et) p(ro)hibente(m) tributa dare
cesari (et) dice(n)te(m) se x(pistu)m rege(m) esse Illu(d) 2(?)
Vn(de) Aug(ustinus) s(uper) Ioh(annem) Cunctabat(ur) ad audire
a d(omi)no e(ss)e s(e) x(pistu)m (et) fortassi(s) s(ecundu)m ho(m)i(n)es
d(e) x° sapiebat d(e) sc(ri)ptu(ra) dau(id) calu(m)nia(m) eu(m)
q(uo)d s(ibi) arrogaret regia(m) p(otest)ate(m) Vn(de)
po(st) cri(sostomus) (ta)ta p(ro)uida(m) v(er) e(m)issio(n)e(m) cu(m) dicat
re(spon)d(i)t eis i(e)s(us) Loq(uo)r v(obis) et c(etera) Et h(oc) d(icit)
(et) i(n)sido(rum) p(ro)uida(m) q(uia) nu(n)c a(g)is prudent(er)
(et) unde(?) i(n)sidiatorib(us) qui sic te(m)pat(ur) (et) infu(n)
ut i(n)sidias malignor(um) declinet (et) fi
delib(us) m(ateri)a(m) sp(irit)ualis intellig(enti)e tribuat
Et ita c(ri)s(ostomus) dic(i)t s(ed) q(uo)d d(icit) Salo(mon) te(m)pat
(et) infu(n)d(i)t ut n(on) ill(is) sit locu(s) calu(m)nie et
fidelib(us) q(ui)p(pe) q(uod) h(ic) referu(n)t manifeste
appareat q(uo)d ip(s)e sit x(pistu)s n(on) ho(mo) t(ame)n ut
illi putabat s(ed) filius d(e)i In hac aute(m)
(re)sp(onsi)o(n)e x(pistu)s arguit p(ri)mo eo(rum) i(n)fidelitate(m)
2° i(n)ducat eos ad credul(itate)m cu(m) d(icit) Que(m)
mee vo(cis) Arguit g(ra)° p(ri)mo eos d(e) i(n)fidel(ita)te
dice(n)s Loq(uo)r v(obis) (et) no(n) c(re)d(i)t(is) Op(er)a q(ue) e(go)
facio i(n) no(m)i(n)e p(at)ris mei h(ec) testi(moniu)m p(er)
hibe(n)t d(e) me Q(ua)n(tu)m n(on) a(n)i(m)us e(st) t(ame)n
obstinat(us) i(n) i(n)fidel(ita)te ut cel(ica) visio
maxim(is) op(er)ib(us) no(n) credat op(er)anti et
t(ame)n p(ro)ptat v(er)b(is) ei(us) s(uperaddere) suadere (et) revelatio(n)e
ei(us) po(n)d(er)a (et) v(ir)tute nimio arguendu(s)
e(st) d(e) incredul(ita)te (et) d(e) i(n)sidiosa ma
licia Q(uia) q(ui) op(er)ib(us) no(n) credit nu(n)q(uam) c(re)d(i)t
v(er)b(is) Et i(de)o x(pistu)s reprehende(n)s eo(rum) i(n)fidel(ita)t(em)
(et) cel(ica) v(ir)tut(is) meritor(um) qua h(ab)eba(n)t in
interrogan(d)o reducat eos ad op(er)u(m) suo(rum)
(con)sideratio(n)e(m) (et) dice(n)s eis Op(er)a q(ue) e(go) fa
(cio) i(n) no(m)i(n)e p(at)ris mei suffic(ien)t(er) p(er)hibent
testi(moniu)m d(e) me q(uo)s sim (et) s(ed) si i(n) op(er)ibus
no(n) credit(is) v(er)b(is) c(r)edo v(er)bis credetis Q(ua)re
ad no(n) credat op(er)ib(us) n(on) v(er)bis credituri
ce(n)t adiungit dice(n)s S(ed) vos no(n) c(re)d(i)t(is)
q(uia) no(n) est(is) ex ovib(us) meis 2° i(n)ducat

eos ad credulitatem cui addit Oves mee
vocem meam audiunt Unde theophilus super hoc
dixit Non est ex omnibus in consequenter
demat eos ut oves eius efficiantur cum
dicit oves mee Ubi non eorum per promissiones
gloriosas sed aliorum mens humana ut id
operetur ex quo promissiones consequi meatur
Volens ergo salvator eos inducere ad fidei
rationem ostendit eis emolumenta que ex ipsa
fide sequuntur Quorum unum est divina appro-
batio secundum eterna glorificatio tertium est securitas
de re possessa promissio Et ergo primum
emolumentum credentium divina approbatio
quia sic fideles vocem audiunt gratitudinis eius
obedientie mandatis Ita ab ipso cognoscuntur
quia ab ipso approbantur et per approbationem ipsum
sequuntur quia ipsi adherent Et hoc est quod dicit
Oves mee id est fideles anime que ad similitu-
dinem omnium sunt innocentes me pastorem
sequuntur Et vocem meam audiunt quia ex animo
meis preceptis obediunt et eorum cognitio est
notitia approbationis quia eorum fide et opera sic
cognosco quia approbo et sequuntur me per mansue-
tudinis et innocentie viam incedendo Secundum
emolumentum est eterna glorificatio quod ponitur
cum dicit Ego vitam eternam do eis et non peri-
bunt in eternum quasi dicit Oves mee non peribunt
sicut etiam vivunt quia sicut nunc sunt incorporati
per fidem ac gratiam ita me cum regnabunt
per gloriam Non est eorum in hoc verbo Oves mee id est
fideles tempore regnandi a Christo ipso commen-
dantur de humili obedientia cum dicit Oves
mee vocem meam audiunt Luce 11 Beati qui
audiunt verbum dei et custodiunt illud Secundo de
fideli adherentia cum addit Et sequuntur me
Io. 14 Christum sequitur me non ambulat in tenebris Tertio de finali
perseverantia cum adiungit Et ego vitam et-
ernam do eis Io. 17 Hec est vita eterna ut co-
gnoscant te solum verum deum et quem misisti
Ihesum Christum Et quia securitas de primo
habito prestat quietem est vel sequela beatitudinis
Ideo addit tertium emolumentum quod est securitas
de re possessa promissio cum dicit Et non rapiet
eos quisquam de manu mea id est de potestate
mea quia stabilitas et securitas est nostrus cau-
sa Unde Augustinus De illis omnibus de quibus dicit Non
dubium quin sint eius nec lupus rapit nec fur

tollit nec latro interficit Securus est de numero
eorum qui pro eis novit quod dedit Set ut
hanc potestatem quam vocat manum de qua
neque potest rapere oves suas prius glorie
ascribat subdit Pater quod dedit mihi maius
omnibus est Ac si diceret Unde dico quod neque potest
rapere de potestate mea oves meas Et causa
sic a patre accepi nascendo substantiam ita et
potestatem que idem est cum substantia Set illa substantia
quam dedit mihi pater gignendo est maior omnibus
entibus vel possibilibus esse ergo et potestas
mea est maior omnibus aliis potentiis et
virtutibus Unde ergo minor vero non potest tol-
lere aliquid de manu virtutis maioris ita neque
potest rapere oves meas de manu mea Unde
hylarius 7 de trinitate Confitetur potestatis hec vox
est at vero in naturale eterni ex deo sit ergo
intelligendo nativitatis fuerit pater quod dedit
mihi maius omnibus est Non occultat a patre se
esse natum Quod enim a patre accepit accepit
nascendo non post quam natus est Confirmat
autem hanc securitatem ex eorum ratione
de manu et potestate patris neque potest aliquis
rapere quia est super omnes potestates Set ego
habeo eandem potestatem quam habet pater quia habeo
eandem naturam et ubi una natura ibi una potentia
ergo nec de manu mea potest quisquam rapere oves
meas Quod autem eandem habeam naturam cum patre
certum est ex hoc quia ego et pater sumus unum Et
hoc est quod dicit Et neque potest rapere de manu
patris mei Ego et pater unum sumus Et hoc
modo exponit Augustinus super Johannem dicens neque potest
rapere oves de manu mea quia nec de manu
patris mei Si manum intelligimus potestatem
una est patris et filii potestas quia una divini-
tas In hoc autem quod dicit Ego et pater unum sumus
duos excludit errores Errorem Arrii qui sic
in trinitate posuit tres personas ita posuit
eas naturas Unde excludit cum dicit unum scilicet substantia
et natura Errorem autem Sabellii qui sic posuit
unam substantiam ita posuit unam personam ex-
cludit cum dicit sumus Unde Augustinus Quod dicit
unum liberat te ab Arrio quod dixit sumus
liberat se a Sabellio Si unum non ergo diversum
si sumus ergo pluces personae sunt pater et filius
Ad modos autem infirmandos potest hic modo
littera trahi sic Theophilus autem non dixit unum

Don[c] ei tempus e vite pnt[s] que
turbinibus tenptacionum & frigiditate
amor[is] plena e celebrac[i]o dei spual[is]
inouacio templi nri sc[ilicet] mtis & corp[is]
Et h[ec] inouac[i]o fit p purgac[i]o[n]e a vi
ciis p ornamenta v[ir]tutu[m] & p irrigac[i]o[n]e
q e in psalmo lacrimar[um] E[t] c[ir]ca istud
ho ascensiones i corde suo disposuit
i valle lacrimar[um] Nob[is] at[em] sic celebran
tibus encenia i[d est] inouac[i]o[n]em mentis q[ue]
sunt dei templu[m] apparebit nob[is] ih[es]c ambu
lans i porticu salo[mon]is q[uod] intp[re]tat[ur] pa
cificus q[uia] tunc ih[es]us pacificans & tranqlla
statu[m] nob[is] ostendet i pace & tranquilli
tate m[en]t[is] nre Et si tunc ip[s]i hoies vel
maligni sp[iritu]s circumdederint nos tenptacioi
b[us] & molestiis ac p[er]missa q[uo]d[am] pacie[n]te
velut exp[er]imentu[m] fuerint eis q[uo]d i nob
habitat xp[istu]s opa & no[n] v[er]ba eor[um] op
ponam[us] v[ir]tutem ut q[ui] p v[er]ba volunt nos
decipere visis bonis opibus confundant[ur] et
tunc apparebit q[uod] sumus i d[iv]ina approbacione
i d[iv]ina elecc[i]o[n]e atq[ue] i d[iv]ina protecc[i]one
i cari[ta]te radicati & fundati Ex quo
possum[us] concludere credere q[uod] i trin[i]t[a]te
e eterna unitas & equalitas ac p[er]so[n]a
litas i q[ui]b[us] e etiam maiestas et si
ma securitas ¶ Seq[ui]t[ur] 2a p[ar]s p[ri]ncipalis
eu[an]g[e]lii cu[m] d[icitu]r Sustulerunt g[ra]o lapides iudei
ubi ost[enditu]r p[ro]videncia x[rist]i ut vetus consona voc[e]
q[uod] furencium maliciam Vn[de] Theoph[ilus] dic[it]
aut ostendens q[uod] illorum instan[tia] h[ab]ebant
occasione[m] furendi adu[er]sus eu[m] quociens
signa q[ue] fecit Vnde at[em] h[o]c eu[an]g[e]li[o] ma
licia furoris coniuncta cu[m] d[icitu]r Sustulerunt
g[ra]o lapides iudei ut iacerent i eu[m] h[ec] e
p[ro]ptas insidiarum ex malignitate q[uia] si n[on]
p[ot]uit innocentem capere i s[er]mone ex g[ra]o
accusent eu[m] audit[is] v[er]bis racionabilibus
q[ue] tu[n]c i furore & ut audit sua neq[ui]
cia ac d[iv]i[n]a[rum] ad arma crudelia ut
ad lapides duros currunt Vn[de] Aug[ustinus]
Audierunt iudei c[etera] & p[ro]pt[er] v[er]bu[m] suu[m] no[n]
posuerunt s[ed] more suo duro ad lapides
cucurrerunt Q[uar]to pot e[st] eu[an]g[e]li[o] p[ro]videncia
x[rist]i humili[ta]te sociata cu[m] consona voce
loquente q[uia] eu[m] possent eos solo nutu

obruere mansuete tu[m] ad opum suor[um]
consideracio[n]em eos revocans q[ue]rit ip[s]e q[uo]d q[ue]
eu[m] lapidare velint dicens Multa bona
opa ostendi vob[is] ex p[at]re meo p[ro]pt[er] q[uo]d v[os]
removeat ad memo[riam] eor[um] magnitudine[m] &
multitudinem opum Cr[isostomus] q[uia] multa
bona opa ostendit eis i sanacionibus
infirmor[um] i exhibic[i]o[n]e doctrine & mira
cul[orum] p[er]petracione magnitudine at[que] q[uia]
ex p[at]re meo q[uia] gl[ori]a sua q[uo]d c[ir]ca magni
ficis opibus eas demonstravit & declaravit
Redarguit et eor[um] ingratitudinem & ma
licia[m] Ingratitudinem q[ui]de[m] q[uia] tot opibus
bonis accepti sunt ingrati Malicia[m] q[uia]
non solum no[n] crediderunt ip[s]i ee dei filiu[m]
sed insup[er] p[er]secuti s[un]t usq[ue] ad morte[m]
Ideo addit p[ro]pt[er] q[uo]d eor[um] vult me occide[re]
Mor[aliter] at[em] gemina[ti]o hac p[ar]te cu[m] p[re]ce[den]ti
p lapidac[i]o[n]e accipim[us] p[er]secuciones et
detracciones ac maledicta & blas
phemie malor[um] hoim p[ro]pt[er] q[ua]s no[n] debe[mus]
recedere a bonor[um] opum p[ro]posito s[ed] c[um] sta
re cu[m] Gregorio q[ui]a si i nob[is] nulla sit
iniustitia nulla e[st] nob[is] diabol[us] adu[er]sit[a]s
Et ut furore[m] malignancium i nos mitigem[us]
& a sua p[er]na racione eos revocem[us] ad
memoriam eis reduce[n]d[a] dei b[ene]ficia que
ip[s]i a nob[is] susceperunt & bona opa ura
p[ro]pt[er] q[uo]d nos poci[us] diligere & amplecti de
bent q[uam] odire ¶ Terc[i]o c[ir]ca p[ar]s p[ri]ncipal[is] eu[an]g[e]lii
Rnderunt ei iudei i q[ua] ost[enditu]r d[iv]ina p[ro]vi
dencia vetus excusacione sufficiente con
trarias malignancium calumnias Et p[ri]mo
pot eu[an]g[e]lio calumnias ictatas dicend[o]
Rnderunt ei iudei de bono ope no[n] la
pidamus te s[ed] de blasphemia q[ui]a tu cu[m]
ho sis facis teip[su]m deum Intellexerunt enim
iudei sic Aug[ustinus] d[icit] illo[rum] hic posse vi
tate Ego & pater unum sumus n[on] dicat sc[ilicet]
id ee subat[ur] cu[m] p[at]re & p[ro]pt[er] q[uo]d deum
Et q[uia] purus hoies eu[m] existimabat dic[ere]
eum blasphemare i h[oc] q[uo]d dicebat Ego et
pater unum sumus Vn[de] Alchuinus Existima
verunt considerant[es] multa b[ene]ficia h[ab]ita ip[s]a
a x[rist]o tu[m] q[uo]d d[e] sua p[ro]p[ri]etate equalitate di
xerat p blasphemia deputabat Q[uar]to
pot eu[an]g[e]lio p[ro]videncia x[rist]i i iniurias

illatas ꝑ sufficiētē excusatoꝝ cū dt
Xu^t ei^s i^c Nōne sc̄ptū ē ꝛc Et habꝫ
h̄ ꝓb duas r̄tēs sꝫ ꝙ dup^r iudꝫ ꝓ
auc̄te sc̄ptue quia ⁊ indi approbabāt
Sc̄ eīdētia opm̄ q̄ x̄pm̄ deū ēē mā
festabat i^e Si nō facio ꝓ^o gō iudet
auctori^e sc̄ptue cū dt Rn̄t ei i^e ⁊ dx̄
Nōne sc̄ptū ē i lege vr̄a i vob data
qua recepit^s ⁊ approbat^s Ego dix̄ dy
estꝭ Optīo modo satisfacit^e maliuo
lis ⁊ calūniatib^ꝫ d̄ aq̄uo deo l' facto
ē ostendē ill^e ꝑ coꝝ testiōm̄ acceptū
vl' a lege quā secūt^e vel a vita q̄ꝫ sinat
vl' ab h̄ꝭ q̄ approbat h^c qd' calūniant^r
ēē bn̄ factū vl' dictū ⁊ licitū atq̄ꝫ ꝯ
sonū legi coꝝ Et iō x^e dix^t Nōne in
lege vr̄a sc̄ptū ē vocat ac lege lar
go mō ꝑ toto vetitestamēto Ac si
dicat h^c qd' dixi blasphēia nō ē cū
dico Ego ⁊ p̄r vnū sum ex quo vos
arguit^s ꝙ facio me deū q̄ꝛ ēē sꝫdm
lege vr̄aꝫ ⁊ i i^a p̄te q̄ a vob recipi^r
sc̄ i vob sc̄ptū ē d' mltꝭ Ego dixi dy
estꝭ Si gō illos dix^t sc̄ptura vr̄a dos
ad q̄s di s̄mo f̄cus ē Quē p̄r sc̄ificat^t
⁊ misit i mūdū Quō dicit^s vos ꝙ blas
phēo q̄ꝛ filius di sū Nō ꝙ lex sꝫdm
Aug^s aq̄uo accipi^r st̄ctē put diuidi^r
ꝯ ꝓphās ⁊ ꝓs eo mō quo dix^t x̄ps
opꝫ ipleri oīa q̄ sc̄pta st̄ i lege ⁊
ꝓphetꝭ ⁊ ꝓs^is d' me Aliō^o acci^r large
put diui^r tm̄ ꝯt ꝓphās eo mō quo
dix^t In his duob^ꝫ mādatꝭ vniusa
lex pendꝫ ⁊ ꝓphe Aliq̄n acci^r largis
sime ꝑ toto vetitestamēto ut hi Nōne
sc̄ptū ē in lege vr̄a Nō^n r̄^e ꝙ aliq
vocāt^r dy diuīitatꝭ ꝑticipatōe sic filii
dei adoptiui q̄ ꝑ grāꝫ adoptant^r vt
dr̄ Io. i Dedit eis p̄tātē fi. di fi^i. Alij
vocāt^r dy falsa vsurpatōe ut dn̄a^r
vsurpatores ꝯ dñm nōr ⁊ parātes
se deos vocāe Et istos appellat sc̄ptā
deos alienos Exo. 20 q̄ꝛ a nā vē diui
tatꝭ alieni st̄ Aliq̄s at vocāt^r deus nā
et h^ꝫ tm̄ vnus ē Et tāto magꝭ iste vō^r
deus q̄ꝫ p̄mi. q̄ sꝫ ꝑticipatōe at dom
diui dy vocāt^r q̄tomagꝭ vē in se

h^e dicit^s nām Cā q̄ii aq̄ua dicit^r
calida sꝫ ꝑticipatōe at ꝙ sit cale p se
istud ē magꝭ cale q̄ꝫ illa Et si aliqua
dici^r calida ꝑticipatōe ignis q̄ calidꝫ
ē p se dici^r magꝭ calidꝫ Si gō at deti
sūt dy ꝑticipatōe dicitꝭ i^e p̄ri^r diui
dꝫ deus vl' di filius q̄ ex sua nā ⁊ p se
h^ꝫ h^e Et h^c ē qd' dt Augꝰ Si p s̄mo
di hoīes ꝑticipauo^o sūt dy. di v̄bū
vn ꝑticipat nōne deus ē Nondꝫ tm̄
ꝙ h^e Quē p̄r sc̄ificat^t ⁊ misit in m̄r
pt expoi vno^o s^m Augꝰ p̄r sc̄ificauit
filiū id ē ut scūs ēēt gignē^o dedit ei
q̄ꝛ sc̄m genuit quē misit i mūdū
Aliō^o pt expoi s^m Theop^h sc̄ificat^t h^e ē
sanxit ⁊ statuit sc̄ificari ꝑ mūdo ꝓ q^o
ondit^e se ēē deū nō sic c̄eti adoptōe
vl' falsa vsurpatōe Cā saluū facē
mūdū soli^s di op^s ē nō at hoīs dō^r
ꝑ grāꝫ Aliō^o pt itelligi sc̄ificat^t id ē
factū sc̄ificat^t q̄ii vēt vox d' c̄lo^o dicēs
Clarificaui ⁊ iterū clarificabo Et q̄ii hic
deū ē h^ꝫ ē filius ms dilec^s ꝛc Vltīo
iudꝫ ꝑ eīdēci^a opm̄ q̄ manifestāt ip̄
ēē deū cū dt Si nō facio opa patris
mei nolite credē m̄ Si at facio ⁊ m̄
nō credit^s opib^ꝫ c̄dite vt c̄dat^s q̄a e^e
i p̄re ⁊ pat̄ i me ē Quecūq̄ n̄ st̄ opa
q̄ siūt sꝫ vsitatū cursū ordīeꝫ q̄ꝫ nāe
Quecūq̄ q̄ ꝯ nāle ordine nāe bn̄ isti
tute Quecūq̄ q̄ st̄ ꝯ possibilitꝫ nāe et
tm̄ i p̄tāte dei ē ea facē i nā Opari
p^a opa licitū ē ⁊ ꝯcessū vnīc c̄tuāe
⁊ iō nō arguit opant̄e aliq̄ h̄re vlt^r
nām creatā Opari 2^a opa ē pmissū
p̄tāti d̄n̄ artib^ꝫ ⁊ arguit maliciaꝫ in
opant̄e Opari at t̄cio mō ꝯ nāturā
arguit i opant̄e eandꝫ nāꝫ q̄ fuit i
eo q̄ creauit Cā ab eod' a q^o res fca
ē de nichilo facta ab eod' solo r̄parati
pt q̄ꝛ eius opatio ē ip̄i^us virtuti nāe
Cristus gō volēs ondē se ēē eiusdē nāe
ac v̄tutꝭ cū p̄re opa q̄ sōli deo ꝯpetūt
a se facta ēē ꝯmecorat Et p roc sūe
dicitꝭ ꝙ sit idē i ea cū p̄re addu^r eu
dt Si nō facio opa p̄ris mei Glō. q̄
ueō pt fiiē ū x̄ps filius nolite c̄dē m̄

q. d. Si solu(m) ib(us) s(er)mo(n)ib(us) vel v(er)bis meis de me ee(m) dei filiu(m)
no(n) credat(is) Si aut(em) facio opa q(ue) soli
deo (com)petu(n)t etsi m(ihi) no(n) credit(is) i. no(n) vult(is)
crede(re) mee vite mee i(n)nocencie mee do
ct(ri)ne salte(m) opib(us) credite i. opib(us) fidem
adhibete ut m(u)lto fidi (con)and(e) p(er)veniatis
ad (co)g(nit)io(n)em ei(us) q(uod) s(u)n(t) ide(m) p(at)ri v(n)de subdit
ut (co)g(no)scat(is) et c(re)dat(is) q(uia) eo i(n) p(at)re et p(ate)r i(n)
me e(st) Sic n. hylari(us) d(icit) i(n) li(bro) de t(ri)nitate
Q(uia) d(e)i fi(lius) no(n) a(g)noscebat(ur) eo q(uod) sb sac(ra)
me(n)to assu(m)pti ho(min)is latebat di(vi)nitas ex
gest(is) et opib(us) no(n) adhibe(re)t fides Na(m) si
eq(ua)lib(us) i(n) effectib(us) argu(n)t eq(ua)lite(m) v(ir)tut(is) i(n)
cau(s)is i(n)depitas effectu(u)m argu(i)t i(n)dep
itate(m) i(n) ca(usa) vbi g(o) e(st) v(n)a opa(ti)o i(bi) e(st) v(n)a
v(ir)tus vbi e(st) v(n)a v(ir)t(us) ibi v(n)a sub(stanti)a q(uod) h(oc)
e(st) ee p(at)re(m) i(n) filio et filiu(m) i(n) p(at)re Non e(rg)o
salua(t)or vole(n)s n(ost)ro(rum) i(n)teg(ri)tate(m) fu(n)d(ar)e
fi(dei) i(n)cepit a sc(ri)ptura qua(m) reputabat
aute(n)tica(m) ut ei(us) attestatio(n)e ondet se
no(n) fuisse n(on) v(er)abi(liter) locutu(m) q(ua)n(d)o se dei
fi(lium) et v(n)u(m) ee cu(m) p(at)re Sic et allectos
testio(n)io sc(ri)ptura(rum) duxit ad alio(rum) (con)sida
(ra)t(i)o(n)em ut p(er) e(os)de(m) o(m)ni(um) (co)g(no)scat v(er)u(m) ee
ill(u)d q(uo)d sc(ri)ptura teste no(n) pot(er)it ee falsu(m)
q(ui) d(icit) ip(s)i i(n)t(er)im susce(p)i s(er)mo(n)e hu(m)ilis
locut(us) e(st) postea at ad m(aio)ra r(e)d(u)xit d(icen)s
Si no(n) facio opa p(er) h(oc) ostende(n)s q(uod) i(n) n(ull)o
mi(n)or e(st) p(at)re q(uia) i(n) sub(stanti)a ei(us) vp(osuit) c(er)t(ant)
ei(s) vide(re) ab o(mn)i(u)m p(ro)bit(at)e et i(n)dep(it)ate
de(m)o(n)strat(ur) ei(us) q(ue) s(u)p(er) v(ir)tute(m) (con)siliu(m) (et) c(on)d(ic)io
(con)tribuit Mora(liter) (con)tinua(n)do cu(m) p(re)dictis
mo(r)alitatib(us) Si p(er)severat mali(ci)a de(m)o(n)i(s)
vel q(ui) nos d(e) aliq(u)o re(ct)e dicto vel f(ac)to a no(bi)s
nos postulet testio(n)io sc(ri)pture excep(tio) (et)
satisfaciam(us) Et deinde opa vel dicta n(ost)ra
sc(dum) di(vi)nu(m) b(e)n(e)placitu(m) ee oste(n)dam(us) ut
p(er) h(oc) pateat q(uod) i(n) d(e)o su(m)us p(ro)bam(us) et
p(re)se(n)s i(n) no(bi)s h(ab)itat p(er) g(rati)am et tand(em) erit
no(bi)s (com)p(ar)no p(er) gl(ori)am Ad qua(m) (et)c. Sex

Collegerunt feria an(te) pal(mas) 4

pontifices et pharisei (con)ciliu(m) (con)tra
ioh(annem) xi. h(oc) e(st) dra(ma) i(n)t(er) bonos
malos i(n)t(er) p(er)u(er)sos et i(n)nocentes Q(uonia)m a(u)tem
prudencia malo(rum) h(abe)t p(ro)p(ri)a(m) vtilitate(m) p(ro)
p(r)i(n)cipali i(n)te(n)to (et) io (con)silia(n)t(ur) d(e) h(i)is q(ui)b(us)
media(n)tib(us) possit (con)seq(ui) p(ro)p(r)ia(m) vtilitate(m)

etsi puteat a(li)q(ui)s obsistere p(ro)p(ri)e vtilitati (con)silia(n)t(ur)
quo i(d) auffera(n)t(ur) d(e) mu(n)do vel d(e) loco in
quo tenet p(ro)p(ri)a(m) vtilitate(m) p(ro)p(ri)a(m) i(m)pediri
Sed prudencia bono(rum) et i(n)nocentiu(m) ad h(oc)
tendit ut caueat offensa(m) alteri(us) p(ro)p(te)r q(uo)d
aliq(ua)n(do) cedit i(m)probitatib(us) malo(rum) secede(n)do
ab eis et dando locu(m) ne (con)sultis aliis
meli(us) tenet p(er)sona p(er)u(er)so(rum) et maligno(rum)
q(ua)s illi q(ui) p(ro)pt(er) i(n)vidia(m) x(ps)i(st)u(m) p(er)seq(ue)bant(ur)
Et n(on)q(uam) meli(us) i(n)nocentes reputat q(uam)
ip(s)e x(ristu)s cui(us) i(n)nocencia tot(us) mu(n)d(us) saluat(us)
e(st) Volens g(o) eva(n)g(e)l(ist)a desc(ri)be(re) q(uo)d p(er)tineat
ad prude(nti)a(m) p(er)u(er)so(rum) et q(uo)d p(er)tineat ad pru
dencia(m) bono(rum) ondit (con)siliu(m) malignancium
iudeo(rum) (con)tra x(ps)m (et) ondit ex p(ro)dencia x(ps)i i(n)
declinatio(n)e (con)sortiu(m) eo(rum) Et io p(ri)mo d(icit) du(m)
eva(n)g(e)li(sta)m i(n) duo p(ri)mo osten(ditur) p(er)u(er)so(rum) malig(ni)tas
p(er)seq(ue)ntis i(n)nocentes i(bi) Collegerunt p(ontifices) et ph(arisei)
(secund)o i(n)nocent(is) sagacitas declinans mali
gna(n)t(es) i(bi) Ih(esu)s g(o) ia(m) no(n) C(ir)ca p(ri)mu(m) Scien(dum)
e(st) q(uod) prude(nti)a h(abe)t q(ua)n(d)a(m) p(ar)te(m) s(ecundu)m que
voca(tur) prudencia et h(oc) e(st) r(ati)o futuro(rum) Et ad
h(an)c p(er)tinet (con)siliari d(e) dubiis futuris pos
sibilib(us) di(ver)simode eue(n)i(r)e p(er) aux(iliu)m vel
op(er)a at i(n)dustria(m) h(uman)a(m) Et io d(e) n(ecessa)riis
vel i(m)possibilib(us) no(n) e(st) (con)siliu(m) q(uia) vel eue(n)iu(n)t
vel no(n) euenient p(er) nu(llu)m (con)siliu(m) Vn(de) null(us)
(con)siliat(ur) si sol orie(tu)r d(e) mane vel si aliq(ui)s deat
fi(eri) ho(mo) Consilium aut(em) d(e) h(is) q(ue) p(er) nos p(os)s(u)nt
euenire vel i(m)pedi(r)i Maligni g(o) volentes
(con)siliari d(e) p(ro)p(ri)o comodo q(uo)d existimant
i(m)pedi(r)i p(er) vita(m) vel fama(m) vel opa i(n)nocent(is)
p(ri)mo (con)gregant(ur) i(bi) v(er)u(m) (secund)o expo(n)unt i(n)nocent(is)
op(er)a et vita(m) t(ame)n s(u)e vtilitati (con)t(ra)ria(m)
(terti)o allegant dampnu(m) q(uo)d ip(s)i metuu(n)t ex ea
(quart)o delib(er)a(n)t d(e) m(od)o tollendi i(n)nocente(m)
d(e) me(di)o s(ecundu)m ne bonu(m) eo(rum) q(uo)d appetu(n)t
i(m)pediat(ur) Et vltio firmat se i(n) v(n)a s(ente)n(ti)a
q(ua)s i(n)venerunt (con)tra eu(m) Et h(un)c ordine(m) p(er)se
eva(n)g(e)li(st)a i(n) (con)silio iudeo(rum) (con)tra x(ps)m p(ri)mo n(on) pot
(con)siliu(m) collecta(m) i(bi) Collegerunt po(ntifices) (secund)o o(mn)i(u)m
i(n)nocent(is) (et) (con)fessio(n)e i(bi) Q(ui)d facim(us) q(uia) h(ic) ho(mo)
(terti)o s(ecundu)m dispe(n)diu(m) s(ib)i p(er)icli allegatio(n)e i(bi) Si
dimittim(us) eu(m) sic (quart)o mo(dum) exseq(ue)ndi delib(er)atio(n)e
vn(us) aut(em) ex ip(s)is (quint)o i(n)vete ac (con)firmate
malicie (con)firmacio(n)e i(bi) Ab i(ll)o g(o) die cogit(aver)u(n)t
Nouus g(o) eva(n)g(e)li(st)a maligno(rum) collatio(n)e(m) in

vna conspiracione per prophetam dicit Colle-
gerunt pontifices et pharisei consilium adversus
Ihesum Qui ei inocenti et simplici ac inno-
centi conspirat propter eorum ignoranciam impu-
tari sed qui prudentes et magistri legis adversus
innocentes consilium congregant eorum malicie
imputatur Quod bene fecerunt ewangelista hic esse
cum pontifices ad quos spectabat precipue
divinum cultum et phariseos qui religiosi ac scienciam
et zelum legis se habere dicebat dicit adversus
Ihesum consilium collegisse Isti sunt illi de
quorum consilio iacob patriarcha prophetavit
Gen. 49 dicens Symeon et leui fratres
vasa iniquitatis bellancia anima bellancia
in consilium eorum ne veniat anima mea et in cetu
eorum non sit gloria mea quia in furore suo occi-
derunt virum et in voluntate sua suffoderunt murum ma-
ledictus furor eorum quia pertinax et indignacio
eorum quia dura Constans est quod de leui
processerunt sacerdotes et pontifices et symeon
ac magna pars scribarum et phariseorum Dicit
symeon et leui fratres tamquam non tantum racione vin-
culi fraterne quia racione unius conspiracionis in ma-
lum concordantes Sed vocat eos fratres Et ut eorum
propositum ostendat propheta dicit eos esse vasa
iniquitatis bellancia scilicet contra innocentem Sed
quia prophetam prophetando patet malignum consilium
Ideo addit In consilium eorum ne veniat anima
mea et in cetu eorum ne sit gloria mea id est
fama et gloria quia de meis operibus recipere
debeo Et ut omnia hic que per prophetam ostendit operibus
operacionibus addit quia in furore suo occiderunt
virum et in voluntate sua suffoderunt murum id est
quia christi corpus quinque vulneribus perforaverunt
Sed ut exaggeretur eorum culpa facta ex certa
malicia ostendit ewangelista quod fuit consilium eorum
contra innocentem cum dicit Adversus Ihesum Debebant
enim sicut Theophilus dicit admirari de doctrina
ac miraculis Ihesu ac ipsum extollere qui eciam
peragebat miracula Ipsi vero pocius consilia
illum occidere Et cum hoc concordat Augustinus dicens
Non dicebat credamus plus eis perdita ho-
mines cogitabat quomodo nocerent ut per-
derent quam quomodo consulerent ne perirent et tamen
timebant ac consulebant Primo potest ewangelista optime
de confessionem que ipsi confitentur eum multa
signa facere dicens Quid facimus quia hic homo

multa signa facit Ubi manifestatur eorum inc-
redulitas insipiencia et cecitas Infidelitas
enim sicut dicit Crisostomus Adhuc eum hominem vo-
cant dicentes quia hic homo qui tanta signa fecit
eius divinitatis argumenta et demonstraciones
sed propria que operetur soli deo Insipiencia ac
eorum in hoc patet quia testificantur eum multa signa
facere et eum putant se adhuc per ipsorum consilium
posse contra eum Cecitas vero ex hoc est ma-
nifesta quia eum tot miracula facere et se
prius de eorum manibus fuisse plerumque elapsum
detineri posse sua virtute putabant Vnde
Augustinus Est ac per ea que dicuntur ab ipsis consi-
derare eorum insipienciam et cecitatem Insipiencia
quidem quia testificabatur illum et multa pe-
gisse miracula et tamen existimabat se posse
adversus eum emulari velut non posset
per se adversus eorum emulatores Cecitas autem
ipsorum erat ad faciendum non tot mira-
cula prebebat ut se ab eorum insidiis exi-
meret nisi forte credentes quod signa faceret
et non putabant ea fieri virtute divina
Primo potest ewangelista ipsorum preteriti dispendium
allegacionem cum dicit Si dimittimus eum sic
omnes credent in eum et venient romani et tol-
lent nostrum locum et gentem Ex quo quod bonum
est potest esse tamen proditores eorum quia dicunt omnes
credent in eum quod quidem maximum erat bonum
et nunciatum ad quod sequi optabantur romanos
venturos ac eos dispersuros Ad hoc dicit
quia si omnes credidissent non timuissent
quod timebant Sed hoc opinabantur propter duas
causas Primo quia credebant et putabant do-
ctrinam Ihesu esse contra templum et legem Secundo quia omnes
credidissent in eum non remansisset qui adversus
romanos civitatem eorum et templum defenderet
Et temporalia amittere timuerunt in malicia
conspiraverunt Ideo tamen vitam eternam quam temporalia
temporalia perdiderunt quia post eorum malicia con-
summata tamen quod romani venerunt romani et
tulerunt locum eorum et gentem Et hoc est expo-
sicio Augustini super Iohannem Tercia causa quare time-
bant romanos hec fictiones potuit esse ista
Si romani viderent omnes credere in christum ac ipsum
regem suscipere crederent iudeos velle insurgere
adversus eorum imperium et sic venirent et locum
destruerent et gentem dispergerent Sed hoc

no optut cos tunc cu xpc u duceret
aliquos l'tius nec eos crederet ipse
induxit ad ea q sunt belli l'mundi Et
hec e expositio Cris Cu pot ero tercia
deliberacio erat modu exsequendi cum
dicit Unus aut ex ipsis caiphas noie Cris
Cu aut hesitabant z i ordine consilii pro
nebant diversi Et sic facit unus iracundia
extendens clamat caiphas noie z
ubi pot hoc ero tercia negacio z spus sci
providencia q de malis bona eliciat ibi
hec aut a semetipso no dixit Post quod
hoc cu negacio i consilio dicens Unus
aut no quidem virtutis vitalis z pacis colle
ctus sed singularitate aliorum elatus Cay
phas noie i vomens ore mali cordis
Ait n intellexit caiphas qui vomens
de Cu eet pontifex anni ill' sed p symoniam
Nam sic dicit Josephus precio enim pontificatum
unius anni comparavit In quo dixit eis
nescitis exaggerat q malo modo platus
q existens pontifex dabat iniqum consi
lium q moreretur Dicit vos nescitis quicquam
nec cogitatis Nam expedit vobis ut unus
moriatur ho p populo z no tota gens pereat
Cu dicat sic Cris Vos sedetis z adhuc seg
nius res tenditis Et attendatis unius
hois salutem p qua rempublicam debetis con
tempni Ac si suu consiliu ipse ostendit procede
a zelo salutis reipublice Deinde cum
ero tercia spus sci providencia cu addit hec aut
a semetipso no dixit sed cu eet pontifex
anni illius prophetavit hoc qd dixit pt accipi
tamen p prophecia sic vos nescitis quicquam nec co
gitatis Ve enim sit nec cogitat q ihesum
nescit nec cogitat eé veritate sapiens
z iusticiam Et in hoc est prophetavit Etenim
expediebat humane saluti ut unus ho
moriatur p populo i ecclia magistri ho p ipsius
salute moreretur qz in quantu deus e permanet
immortalis In hoc aut q addit hec a se
metipso no dixit Insinuat nobis q aliqui
hoies aliqua bona dicunt no quidem bona
intencione sed virtute occulta moventur ut
dicat In quo docemur eé p malos hoies
aliqua eé prophetice dicta ut p Balaam
z caiphas ut dicit Augustinus Sed tamen spus sci

p os malorum sermo prophetiam exprimens
no tangit suo radio cor sed vita eorum
ore ut instrumento Unde dicit Cris Vide aut
quanta spiritus sancti virtus e a mente n mala vo
luit verba proferre prophetie Vide etiam
quanta e virtus pontificalis quod preterit Pon
tifex n effectus z si indignus existens pro
phavit nesciens quod dixit Ostendit n profluvium
virtutis e gratia sed gentiatur cor no tetigit
Sed quo a spiritu sancto dixit Ostendit ero tercia
cum dicit prophavit quod ihesus moriturus erat pro
gente scilicet iudeorum Et no tantum pro gente ista
Sed ut filios dei qui erant dispersi scilicet per
diversas ydolorum culturas congregaret in
unum i in fidei unitate Et hoc confirmat
Augustinus dicens Caiphas ergo de sola iudeorum
gente prophavit In qua erant oves de quibus
ipse ait dicens Non sum missus nisi ad oves
que perierunt domus israel Sed noverat ero tercia
esse alias oves que non erant de hoc ovili
quas oportebat adduci So addidit Et non
pro gente tantum sed ut filios dei qui erant disp
ersi congregaret i unum Hoc aut secundum predestina
cionem dicta sunt Nam per oves ea neces
sarium adhuc erat Ulterius pot ero tercia iracte
p consilium malicie confirmacionem cum dicit Ab
illo ergo die cogitaverunt ut interficerent illum Co
gitaverunt quidem non sic prius interficiendo
sic dicit Ang l' sed diffinite ut interficerent
eum Consilium ad id ex verbis caiphe
tractaverunt ut occiderent dominum Sec
unda ps principalis ero Ihesus ergo non palam i
In qua ostenditur xpc signatas declinans ut con
gressum erat malignantes Unde Augustinus Se
geminas procedendi hec dicit Cum consilium con
gregavit pontifices z pharisei ut occide
rent ihesum ipse tamen se observans non
ultra cum fiducia conversabatur cum iudeis
sed nequaquam ad alias civitates abiit
populatas sed ad quandam remotam Pot
autem ero tercia cum quod prudencia xpc gessit ut
declararet insidias malignancium ne pro
beret eis occasionem mali Primum e quedam
occultacio facta dum esset i iudea Ihesus
ergo non iam ire m e successio quod recessit
de iudea i Et abiit Tercium e discipulorum
assumpcio quos duxit cum eo i Et morabatur

Post^t g^o p^o occultacio prouida facta cu
adh^c eet i iudea ad d^r Ihus g^o iam no
i palam ambulabat ap^t iudeos Optima
mo e q^d malignor furor aq^ua^r ab
eis subtrahe gusacoz suam ut abscon
dedo se ab eis vel p oblimoz vl' p miti
gacom furoris eoz ut ipoz ctra ca
ueat. Vt g^o ihs h^c facit z faciedu
suos fideles docet iam no i palam ambu
labat ap^t iudeos p^acz detinauerunt
ipm occide. Et h^c e q^d d^t Aug. No ido
no ambulat pala qz potea eg dfecit
i qua si vellet pala iudeis g^usuc^z z
nichil ei facent. sz exom disciplis dimo
strabat In q^o appaet no ee pctm si fi
deles eig oculis psequentu se sbtrahent
z furoz se psequetu als s' sub tect la
tendo ponq cuitaret qz sic ostendedo
mag^s accenderet. Et qz aqu n suffit
ad declinand furoz malignor no ambu
lac pala cora eis si ogtingat i eadem
ciuitate l' regioe i qua hitat p[er]manere

Ido po[n]it^z q^o suu^z successio q^d
iudea recessit cu dic^t Sz abijt i regione
iux desertu i ciuitate q^e d^r effrem Et bn
iux desertu h ciuitas ad qua x^s acces
sit ee d^r iux desertu. qz recedes a iudeis
venit ad gen^s q^e plq deserte erat a deo
qz deu deseruerat ad ydolatria d'uiau^o
Et h ciuitas voca^t bn effrem i. fertili
tas ul' fructificat^o. qz plq fructificat^t di
vbu int gent^s q^s fructificauat inter
iudeos Ver^z qm no psecte cedit^r furori
si eis q^e que furor sustinent suos fam
ares reliquut i oculi' illoz q^e eg quit
aiaz ad morte Vo e ita ut psite cedet
eoz furori duxit secu discip^los secede^o
a iudea q^d q^ubz d^r Et moabat^r ibi cu
discipul' suis duxit eos discip^los suos
secu ut qui socii erat socij qsola
tioni p^o cent socij tribulacom ppr
q^d in fine dixit eis vos estis q^e per
mansistis mecu i teptacoibz meis
Et hoc e q^d dicit Aug. Non solus
aut diuis illuc iuit ymo ut illaz
daret exm p[er]sequentibz cu discipl[i]os
eos secu duxit Et Crisos^tpi aut qu

omes letaban^t z festu celebrabant
tuc occultabant^t z i p[er]icul' sut sed
tu p[er]manebat cu eo Sed i d[ict]o vod est q^r
Ds^z quereret aquis vbu sp cedendu
sit furori psequecium vide^t q^p sic exe
dm hic Et eos alibi precepit Cu vos
psequent^z i vna ciuit^e fugite i alia
Co[n]tra ui pz i actibz i qbz d^r q^p paulo
se exposuit occul' eoz q^e ip q[ue]rebat
ad morte Ad h^c dd' e cz aqu pse
cutores sic fuit ut occulta^o fidelu
no sit i declinacio furoris z eoz ex
ponit ad peccata no e augmtu fidi
n^c fuga detrimetu z tuc honestu
z licitu e fuge Et h^c mo aqu est
uetuum ut euitet^z flagiciu maligno^r
Aliqn at fuga z absconsio^o eet de
trimetu fidei iam cepte psuacio at
fidi stabilimtu Et h^c mo no lz fuge
maxie ill' q^e sut plati alioz z capita
eccl[es]iaz Et h^c e q^d d^t Aug. honestu
e iminete agoe qfitendi ihm no
euitare qfessioz n^c recusare subire
morte q^a vitat Sz mg honestu e
no trade occasioz tale dapnacom
no solu ipr incitudie[m] credeti yp[m] sz
ne nos occasione psteemq ut alij
mag^s ipm z nouj fiat Vaz sicqu^s
facta erga qfitetes ira crimis luet
penas quo pscutoz no declinauit
no eos de psequet^s delicto dab^t rufu
h^c i^c In Zach^a aute p[ri]ncipes ce
nebraz q^e sut eos p[ri]ncipi ic e a gra
dimisi sepe colligut qsiliu adusio
ihm habitante p fidez i cordibus
meis tamqz i iudea q^e int[er]pta^r
qfessio Vna corde credimq cristo
ad iusticia z ore qfitem^r eu ad sa
lutez Addiunt aute adh^c qsiliu z
mltitudine tm ex scrips quu ex
mundi blandicijs qz eos ex illecebri[s]
carnis z dicut Quid facim^s qz h' ho
id e x[rist]us habitas i hoie multa signa
facit id e opa bona mude carnem z
dya^o Et si dicta^z sic regnare i hoie
veniet mlta bona desideria et
regim ac gente dya' ex corde

hois tollet Tuc dyab9 pnceps omib
male suggestioib9 suadez auffire fide
timor z amor esti d' corde hois Sed
deq vbit teptacoes pdictas i homi
ut id quod dyab9 vtebat ad hoc subv
siom fiat hoi augmtu virtut z pfectus
ut ho qui pris aqua fuat diffusus
p securitate quada colliga i vnu
teptacoibz impulsat z ad solu xpm
cfugiat q est adiutor ei Sed qa
multociens vtile e hoi declinare dyab
mundi z carnis teptacoes p fugam
hoc eundu e in desertu immicte mole
stia teptacois sive i desertu austeritat
z pnie sive i desertu solitudis scrip
turarz meditandaz Et hoc est i a te
q dr effrem id e i locu fructifica
sive i actu actie sive ctemplatie in
quo spualis fructus multiplica et
ibi maneo durando scu discipls i
virtutes cu qbus cposita possim cred
nobis prestare dignet dus virtutu
cristus rex glorie Am

Dnicas scriptas expositoes dnica
rum z evangelioz Ego frat Jacobus
de allex na quatu deus tenuitate mei
ingenij largiri dignatus e cpilare
studui Totum quide ad ipius largitoris
gloiam ad virginis z matris eius honore
et ad scti ffrancisci reverenciam eius regle
imi pfessor Spans q hoc opus in
cedat ad meritu z studentibus circa
veritatez evangelicaz ad pfectu Inte
lligat at qui legit me nichil in ex
posicionibz pdictis affirmasse qd no vl
in originalibz sctoz vl i glos autentic
inveniat expressum

Et primo de potestate confessoris in audiendo confessiones et absolvendo i
Quid sit proprius sacerdos ii
De casibus reservatis diocesano quis sit iii
De pena confessoris qualiter se habere debeat iiii
De interrogacionibus faciendis a confessore v
De casibus in quibus oportet iterare confessionem vi
De confessione quam debet habere penitens vii
De condicionibus confessionis viii
De excommunicacionibus latis a iure cum potestate per ordinem sic invenitur in decretalibus ix
De excommunicacionibus extractis de quibusdam constitucionibus extravagantibus a Bonifacio octavo post compilacionem libri sexti x
De excommunicacionibus minoribus que separant a sacramentis xi
De modo interrogandi confessorem confitente xii
De interrogacione circa decem precepta Et primo de primo precepto scilicet Non habeas deos alienos xiii
Item de prosternacione Primo ad aures Secundo ad igne Tercio ad aquam Quarto ad aerem Habes in eodem capitulo precedenti
De secundo precepto scilicet Non assumes nomen dei tui in vanum De blasphemia De periurio De adiuracione xiiii
De tercio precepto scilicet Ut diem sabbati sanctifices xv
De quarto scilicet Honora in honore parentes De gubernacione parentum quoad filios et filias xvi
De quinto precepto scilicet Non occides xvii
De sexto precepto scilicet Non mechaberis xviii
De septimo scilicet Non furtum facies xix
De fraudulencia De rapina De sacrilegio De usura De cambio De falsificacione De hiis omnibus habetur in capitulo de septimo precepto
De octavo precepto scilicet Non loqueris contra proximum tuum falsum testimonium xx
Primo de perniocioso De mendacio iocoso De mendacio officioso De detractione De hiis vide in capitulo predicto scilicet de octavo precepto
De nono precepto scilicet Non desiderabis uxorem proximi tui xxi
De decimo precepto scilicet Non concupisces rem proximi tui xxii
Sequuntur capitula secunde partis tractantis de viciis capitalibus et speciebus et filiabus eius xxiii Et primo de superbia de presumpcione De ingratitudine De inobediencia De scismate De infidelitate De ambicione De visione De iudicio temerario De curiositate De adulacione De inani gloria De inmodestia virorum De inmodestia mulierum De ypocrisi De iactancia De contencione De discordia De pertinacia et de omnibus hiis in capitulo xxiii De singularitate sive presumpcione novitatum
De secundo peccato mortali scilicet invidia et speciebus et filiabus eius xxiiii
De invidia De odio De susurracione De exultacione in adversitate proximi De affliccione in prosperitate proximi De hiis habetur in eodem capitulo
De tercio peccato mortali scilicet ira et speciebus et filiabus eius xxv De ira De indignacione De tumore mentis De clamore De contumelia De blasphemia De rixa De sedicione De hiis habetur in capitulo eodem
De quarto peccato mortali scilicet accidia et speciebus et filiabus eius xxvi De accidia De desperacione De presumpcione De impugnacione veritatis agnite De obstinacione De invidia fraterne gracie De inpenitencia De rancore De pusillanimitate De ociositate De torpore seu pigricia De evagacione mentis De negligencia circa ea que tenetur facere De negligencia confessionis De negligencia devocionis De hiis omnibus habetur in capitulo predicto
De quinto peccato mortali scilicet avaricia et speciebus et filiabus eius xxvii De avaricia De symonia De periurio De acceptacione personarum De turpi lucro De ludo inhonesto Quibus personis debetur restitucio quod ab eis lucratur in ludo De inquietudine circa temporalia De secundo modo avaricie quod consistit in retinendo De tercio modo avaricie quod consistit in mordinate amando De prodigalitate De hiis omnibus vide supra in capitulo predicto
De sexto peccato mortali scilicet gula et speciebus et filiabus eius xxviii Et primo De gula De ieiunio De ebrietate

De inepta letitia De iocis De multiloquio De scurrilitate De immunditia
De pollutione De omnibus hiis habetur in predicto c.
De septimo peccato mortali scilicet luxuria et speciebus
et filiabus eius xxix Et primo De luxuria
De delectatione morosa De filiis luxurie
De cecitate mentis De precipitatione
De inconsideratione De inconstantia De
amore sui De odio dei De amore vite
presentis De horrore futuri seculi De hiis
in capitulo de vii° peccato mortali

Sequuntur capitula tertie partis huius opusculi
de interrogationibus circa ad certas personas
secundum status diversitates Et primo De
interrogationibus Quo ad coniugatos De
temporibus prohibitis ad celebrandum nuptias
seu matrimonium Et de actu coniugali xxx
De interrogationibus quo ad principes et viros 31
De interrogationibus circa iudices 32
De interrogationibus circa advocatos procuratores et notarios 33
De interrog. circa magistros et doctores 34
De interro. circa scolares 35
De int. circa medicos 36
De intro. circa aromatarios 37
De int. circa mercatores 38
De int. circa mechanicos in generali 39
De int. circa mechanicos in speciali 40
Circa lanifices Circa tabernario et hospite
Circa macellario Circa pistore Circa sartore Circa
aurifabro Circa cerdone Circa locatore equorum
Circa histrione Circa musico Circa fenatoribus vel
collaboratoribus vel quorumcumque artificio Circa
rusticos et agricolas 41 Circa pueros et puellas 42 Circa clericos in generali Circa
beneficiatos et canonicos 43 Circa
religiosos et religiosas 44 Quo ad
votum paupertatis Quo ad votum castitatis
Quo ad votum obedientie Quo ad divinum
officium De exercitio De conversatione cum
aliis De executione officii sibi commissi
De studio De oratione Quo ad consanguineos de hiis vide in c. precedenti
De excommunicationibus religiosorum 45
Circa prelatos in communi 46
Circa episcopos et alios superiores 47
Sequuntur capitula quarte et ultime partis
huius tractatus qui tractat de absolutione et penitentia
[...]tione 48 Circa infirmos quid
agendum sit 49
Prologus super tractatum de instructione
seu directione simplicium confessorum editus
a domino Anthonio archiepiscopo Florentino

Defecerunt scrutantes scrutinio ait Psalmista Scrutantes aliorum peccata sunt
confessores Scrutinium autem
est inquisitio facta in confessione
In quo quia multi confessores deficiunt non
bene et sufficienter se habentes in audientia
confessionum consequenter deficiunt etiam in
se a gratia dei multum offendentes Ne ergo
deficiant quod est ad se et aliorum perniciem
diligenter considerent et observent quod ait Augustinus
in decretis de pe. distinctione sexta c. i. viii
Caveat spiritualis iudex ut sicut non commisit crimen nequitie ita non careat munere scientie Iudicia ei preterea hec exponit
ut quod heat indiscrete discutiat Diligens
igitur inquisitor et subtilis investigator
sapienter et quasi astute interroget a penitente quod forte pro verecundia vellet occultare hec ille Ubi tria insinuat prefatus
doctor que requiruntur in ydoneo confessore
Primum est ut habeat auctoritatem sive potestatem absolvendi competentem Secundum
ut habeat scientiam ad hoc sufficientem
Tertium ut faciat interrogationem de peccatis diligentem

Capitulum primum

Quantum igitur ad primum ut habeat
auctoritatem audiendi confessiones
sicut in ordine medicinarum requiritur primo quod habeat licentiam a prelatis
suis non solum quo ad fratres sed quo ad seculares Secundo ut habeat licentiam a proprio sacerdote eius qui est audiendus vel specialem vel
generalem scilicet per prelationem factam coram
diocesano vel aliquid equivalens secundum formam clementine dudum de sepulturis Et ex
hac licentia non vales absolvere habentes
domicilia in aliis diocesibus Nec etiam homines
illius diocesis in qua prelatus est extra
ipsam diocesim secundum Franciscum et abbatem
Laurentium Nec vales absolvere ab aliqua

excommunicatione maiori non habendo aliam auctoritatem specialem super hoc quod si hoc facis absoluendo aliquem ab aliqua sentencia sciens vel ex ignorancia maioris sentencie excommunicationis incurris a qua quam sedem apostolicam non vales absolui Extra de sentencia excommunicationis. Item si absolueres a sentencia hominis quam contumax male faceres et ille non esset absolutus nec tamen sentenciam excommunicationis incurres saluo pe. extra de priuilegiis in clementinis. Item ex tali licencia sic habita non vales absoluere a peccatis quorum absolucio dyocesano reseruatur. Et quia qui sunt tales casus circa hoc sunt varie opiniones et aliqui plures et aliqui pauciores ponunt. Et in hoc multum statur consuetudini dyocesium vel dyocesanorum. Ideo non firmiter inheas ei quod dicitur de ista materia in summa presenti quantum ad illos casus expressos. Sed ut caucius et clarius procedas a dyocesano queras et quos casus velit sibi reseruare quibus expressis de ipsis te non intromittas sed ab omnibus aliis auctoritatem suam licencie petas. Si ergo habes pre manibus casum aliquem peccati solum a quo non potes absoluere si aliter penitens est bene dispositus absoluas eum ab aliis quibus valeas et de residuo mittas eum absoluendum ad illum qui habet super hoc auctoritatem vel tu vadas pro eo ad impetrandum auctoritatem. Sed si reperis eum inodatum aliqua sentencia excommunicationis maioris a qua non potes absoluere quia scilicet super hoc non habes auctoritatem specialem non absoluas eum a peccatis nisi prius obtinueris absolucionem excommunicationis ab eo qui potest. Quia secundum Thomam in 4 dist. 18 absolucio ab excommunicatione debet precedere absolucionem a peccatis quia excommunicatus non potest absolui a peccatis cum non sit particeps sacramentorum. Et ideo cautum est cum interrogacionem de peccatis interrogare de hiis propter que suspensi possunt contentum incidisse in aliquam summam ne vicium iudices peccatum et non valens ipsum absoluere propter impedimentum excommunicationis incurrat scandalisatus. Ab excommunicatione autem minori quam scilicet incurrit participando scienter cum excommunicatis in

casu non concesso nisi tamen in crimine propter quod est excommunicatus quia tunc et ipse presbiter esset ligatus. Extra e. si concubine. valet absoluere et debet eam absolucionem a peccatis. Personas autem habentes domicilia extra diocesim ubi habes auctoritatem a diocesano ut possis absoluere oportet ut vel tu vel ipse qui est audiendus super hoc habeat licenciam specialem vel generalem. Sacerdos non solum si habet beneficium vel curam quam habet curam animarum corporis quo ipsam recepit habet licenciam audiendi confessiones parochianorum aliquorum ecclesie solum sine alia licencia speciali. Non tamen ex ipsa licencia tali potest absoluere a casibus episcopo reseruatis. Nec etiam potest audire parochianos aliarum ecclesiarum nisi habeat licenciam ab episcopo super hoc vel alio qui dare possit. Aut ipse penitens habeat licenciam ut possit confiteri et hoc siue ab episcopo siue a suo parochiali sacerdote ut dicit Hostiensis in summa. In articulo tamen mortis potest quilibet absolui a quolibet sacerdote eciam non habente super hoc auctoritatem ubi qui posset non adesset et a quacumque excommunicationis sentencia eciam apostolice sedi reseruata quantum ad absolucionem et ab omni casu peccatorum et de quacumque diocesi existeret. Si tamen periculum euadit quantum ad summam excommunicationis oportet quod se coram presentet ei qui regulariter valet absoluere alias remanet in easdem sentencias. Et hoc debet ei declarare. Et contrarius a sentencia excommunicationis propter iniectionem manuum violentam cuius absolucio esset apostolice sedi reseruata possit quis absolui auctoritate episcopi sui in quibusdam casibus extra articulum mortis ut notat Innocentius de excommunicationibus. Cogitatione prima istud tamen non est extendendum in absolucione ab excommunicationibus aliis apostolice sedi reseruatis et sentenciis ab homine. Sed solum permittitur in articulo mortis absolui secundum Innocentium. Sed multi doctores in hoc dicunt contra Innocentium. Vide de ista materia habes diffuse in ista parte prima c. 22 quod incipit cos qui ibi omnino videas. Et quia qui ligatus est non valet alium absoluere. Ideo si esset aliquis sentencia irretitus excommunicationis

maiois vl' suspensionis huiusmod auc-
toritate gressa vti no vales Sed si gti-
gerit vl' p ignorancia vl' p inaduertencia
vl' etiam sciam te aliquez absolue a
quo no valebas siue a sentencia siue
a pctis vltra pctum gmissu. tenet
si vales comode manifestare illi erroz
gmissu eu apud eccliaz mulitate no
sit absolutus. hc tn vez e si excoicatus
eras notorie Nam scdm petrum d' pa-
lude absolucio ab occulte excoicato tenz
ut heb infra in scda pte d' absolucione
propt absolucom tame a pctis solu
i casu no gcesso z si gmit pctis simz
tn excoicacois vl' aliaz no incurrit.
V sicut ex Jnnoc hostiens z Guil-
helmus qd qui gfesso e ei q d' iure no
habet iurisdicom puta symoniaco l' susu-
so z huius qui hc satur tenet iterum
gfiti ei qui possit eum absolue. ext d'
pnia z remis. Et epus li sexto Bz
regulait' s hostiensem debz qs pprio
sacdoti confiti vl' alti d' eius licencia
ex d' pe z re. om z d' pnia distictoe
sexta placuit Cuius sit pprius sac-
Est aut pprius dos. ca. ij.
sacdos papa quo ad oms. Le-
gatus quo ad eos q hnt dom-
icilium in tra sue legacois Epus quo ad
eos qui i sua diocesi hnt domiciliu et
no sut exempti Sacdos prochialis
quo ad suos prochianos Et platus i
ecclesiis vl' monasteriis seu gnetibus
exeptis quo ad subditos suos Itm pla-
ti scz priarche archiepi episcopi z aly
exempti plati pnt s' elige gfessorez z
etia Cardinales absentes cu legacoms
ex d' pe z re. ne p dilacoe Cum tn gfes-
sores electi no pnt absolue ipm ab
excoicacoe maiori z i casibus gmoribus
ex d' pe z re Et epus li vj Cu igr
gfessores instituti i ordine pdicatorum
z minorum postqz fuerit puntati p supi-
ores suos diocesanis z ab eis acceptati
si sine causa iusta absoluendi licenciaz
dare recusaret diocesani Ex puilegio
cle. dudum d' sepul. pnt audire gfessores

no tn excoicatos absolue a casibus reseruatis
ipsis diocesanis nc tenet penitentes
qui volut eis gfiti d'ra dioc. pete lice-
ciam a prochiali vl' alio Cum ymo eis
resistit et gdicentibus Et glo. ber. q dice-
bat cotrarium sunt tn sla gdepnata p
Cle. e in quoda puileo ordis pdicatorum
z minorum Et hc ipm tenet io. an. ex
d' pe z re. Et epus li 6 Inter tenet
etia sic gfessus pprio sacdoti gfiti vt
extrauagantis io 22 q incipit vas ele-
ccois Pnt eciam diocesani sine pdicta
solenitate scz puntacoms dare licenciaz
pdictis religiosis audie gfessiones z co-
mitte iurisdictoz eis ut placz z licencia
data siue p puntacomi siue p alium
modum durat post morte platorum
quousqz fuerit eccis premissu z hc ex
puile cle. Itm scdm tho. i iiij di xvij
Si subditus scit pprium sacdotez esse
hereticum a' sollicitatore ad malum aut
fragile ad malu pctum qd quis ei g-
fitetur z pnu vel si pbabir estimatur
reuelator gfessionum vl' si pctm de
quo qs habet confiti sit gmissum q eum
In hys z similibus quibus timet penitens
pbabir ex gfessione s' vl' sacdote pci-
culum imine debz recurre ad supiorz
vel pete licenciaz alti gfitedi qua si
habe no pt vl' no possit Jde indicium
est sicut z d' eo q no habz copia gfes-
soris Jdem tenet pe. al. z Jnno z addit
gsequens qp si necitas immi(n)et z aliu
no possit habe gfiteatur petm i gne
sine eo d' quo possit preme malum
Itm scdm hosti. vagabundi z q gnut
domicilium quo se gferat possunt vbiqz
gfiti. hys tame q valet absolue z au-
dire gfessionez Et scdm eunde qui quis
itinerans e insto bellu vl' mare deest
proprius sacdos pt alti cofiti su licencia
Itm scdm Guilh peregrini romipete
negociatores z viatores si ceperit pera
z baculu a ppris sacdotibus vl' alis d'
licencia eorum iter arripuerit psumendum
e eis data fore licencia gfitendi Sed si
sine licencia iter assumeret non possunt

gfeti alii sz ut absoluant ul' i muitate
De Junio · 7 hostien Cum aut debeant
ordinarie gfeti Cardinales Generales r
ges 7 principes 7 plati no exempti 7
canonica 7 plebanu ul' eccia 7 q habet
domicilium in diuis diocesibz vide i sua
hostien de pe · 7 re Et i summa pisan
Confessor · 3 · v · 13 7 i sequentibz Cam · iij ·

I Sti sunt casus diocesani reseruati
Et primo i summa pisani c · Confesso
de q Sudictus sz declarauit quatuor
casus ee de iure 7 y d'gsuetudine pri
pmu est ita ipt qd incurrit irregularitate
2us d'incendiariys 3us d' pcto vbi est
iniugenda solempnis pnia 4us d'excoica
cione maiori 5tus d'homicidio voluntario
6tus d'violacone ecclastice libertatis 7 mus
de violacoe immunitatis 8ius de falsariys
9us de sortilegiys sz Summa in eronagis
Budicti vacat p eis · dudu d'sepul Jo
no puto indici p iure gmi sz pie puto
credi q sz vir sapiens ipe budictus hu
declarat Dicit tam postea q puto epi
schopi i suis epatibz prout eis videbitur
expedire resuae · 7 ultomagis gsiliu
sinodale 7 pruiciale Jo · an · eo d'pe
7 re · c · Si epus li · 6 · eclo 3 dicit esse
casus reseruatos blasphemias dei 7 scorum
7 matrimonium clandestine gtractu gt
interdictu ecclesie Dicit etiam q solz epus
reseruae casus omi publicorum crimium eno
mium Oppssores filiorum cu pposito vel ex
cessu Casus falsi testimonij · periurij Incen
sus corrupcio monialium coitus cu brutis
simplebz sortilegij homicidij 7 alijs similes
Hostien i summa q di copiosa ponit
omes pdictos casus 7 addit Item de
vicio gtra natura 7 maxime cu brutis
Item si ipe epischopus audiuit gfessi
ones d'aliquo pcto 7 gcludit q etiam
de alijs enormibz q gsuetudo gnal'
7 specialis epis reseruat Item iudicium
e in aliquibz i quibz etiam epi aliquociens
mittit pccatore ad sede aplicam ppt
enormitate crimium 7 aliquociens ad
tercorem Dwilhelmus Bpe i suo i pptorio

Vltra pdictos casus addit de vbrantibz
prem 7 matrem deflorantibz virgines
vi oppssas ul' seductas de baptisantibz
ppios filios sine necitate de tenentibz
ad baptismu siue ad gfirmacom ppios
filios sine necitate De coniungente in matrimonium
post votum castitatis de simoniace i gferrenz
gne · De fornicacione cu iudea l' sarra
cena de gcipiente filiu p adulterium que
vir credit filiu suu · De pcurante abor
su in se vel alia De coniungente in matrimonium
post sponsalia iure firmata d' coeun
te cu baptisata abeo vl' cuius gfessionem
audiuit · de vsurariys d'celebrante in
altari no gsecrato vl' sine ornamento
vl' sine indumentis D'celebrante no ieiu
no In fine aut sic dt pone tot casus
michi aliud e q sacerdotu ptate restringere
Vnde huic dico sacerdotes oia posse in
occultis quo ad foru pniale q specialr
no st i iure epis reseruata 7 q no st
ipis sacerdotibz directe ul' p aliquam
gsequenciam interdicta ar · ext · d' sen · ex
imp hc tn fateor q vbicumq graue
delictum fuerit ul' enorme superioris e
iudiciu requirendu vl' est ppt casus
nouitatem ul' ambiguitatem Idem
ecia fateor d' omibz casibz i quibz sic
fieri est i qualibz eccia gsuetu Jo · d'
lig i declaracoe qua fecit sup dec
Omis vtriusqz d'pe · 7 re dt q fres
sz pdicatores 7 minores postqm fue
rit diocesanis psentati prout ab omibz
pccatis absolue except tn epis reseruatis
i iure comuni Probat aut hc sic Bo
nifacius viij i gstitucoe sr cathedra
de sepul · i cle Dut ecia d'gfessoribz
quum ad fres pdicatores 7 minores sr
dt Statuimus 7 ordiamus auctoritate pdicta
vt magistri pdicatorum 7 ministri minorum ge
neralis vl' alij de hoc ibid p gstitu
com pdictam deputati ad puinciam pla
torum p se ul' p alios se gferant 7 hu
liter petant ut fres q electi fuerint ad
audiendas gfessiones subditorum suorum
audire valeant d'licencia gracia et
beneplacito eorum d' platorum Et sequitur ibid i

Si no plati hanc litteraz exibe' rem
sauerit, nos illa ex nunc reuocam fribz
sic electis de aptice ptatis plenitudie
Ex quo satis dat intelligi q conditor
canonis magis intendit q magistri et
ceti pdicti plati eam debita reneu'
i hc eiu exibeant qz ab eis dictaz li
centia obtineant qa ea ab ipis no obte
ta firmiq p istu canone obtine'. Co
cessa e huius littera et obtenta ostedit
papa quanta sit auctoritas q in foro
pniali conceditur eu dt p hs concessionem
no intendimus fribz ipis ptatez ob hc
impende ampliaz qz i eo curatis seu
sacdotibz prochialibz e a iure cocessa
Sed sedm Guilh i repertorio i rubrica
Sup quibz sit penitentes ad epm remit
tendi Sacerdotibz prochialibz e a iure
concessu q i occultis quantu ad forz pniale
possint impone pniaz de omni crimine
exceptis casibz epis reservatis i iure ar
ex d' iudi at si clericus d' seu ex imper
Et hanc auctoritatem concedit p constitucoz dcaz
fratribz pdictis De casibz aute per
consuetudine vl' pceptos reservatis quos
hostien et alii plures doctores ponunt
comunit id Guil dt Tot casus pone
nichil aliud e qz ptate sacdotu i sin
gl'e q tn e eis plenarie attributa Vn
dico bnu' sacdote oia posse i occultis
quantu ad foru pniale q no st specialit'
i iure reservata epis vl' q no st ipsis
sacdotibz dicte vl' p aliqz constitucionem
interdicta Habet n sacdos prochialis
ptate et iurisdictoz ordinaria sr pplm
s comissu ex d' pe. et re omnis vtriusqz
Et licz epi possint s reservare certos casus
xi di c In nouo testa to q tn competit
inferioribz d' iure ut d c tn hac ptate
no hnt gnalit' seu simplicit' epi sup
eos s Guilh dicta n i duobz casibz
pmo dicte ut cu aliq fuerit legittime
dephensi q inito sunt eli ptate pua
ti alio p aliqua conuenienciam ut cu
tal' casus comitit i quo ad vtilitatem
conuenit expediat q cleri casu s retine
at et alit no Probat hc xxvi q v c
de eccliasticis sacramentis vl' privilegiis v
dt Greg Sic ma defendim ita et sin
gulis qbz ecclesiasticis sua iura suaq ie
ctulibz gracia suadente ult q mereat
impaciens nc velli hc qd sui iuris e am
bitu stimulante derogabo xi q i pue
Et ex pdictis pz quid tenedu st d'
casibz qn insimul reservat p queda
constitucionem prouincialia et sinodalia pz prul
gacioz istius constitucionis q fere euacu
aut totam ptate ipoz fratru et prochi
alm cu st tn vtrisqz plenarie attribu
ta a iure nc expediunt vtilit sbdoz
pmo ponunt eis laqueum i via salutis
Sed quid si aliq vellet defende q
huius casus certi racionabilr reservati
quantu ad ipos sacdotes prochiales
cu d' foro platoru sint et coz ordina
conibz sint subiecti nuq fres pdicti
st obligati ad huius casus reservatos et di
cendu q no cu exempti st nc sint
ordinacionibz platoz subditi ut ex d'
exces pla nimis prava et ista consti
tucio remouet et cassat omnes consuetu
dines et statuta facta et ordinata q t
pmissa i constitucoe l' alicui pmissoz
Insup a e nos etenim Cu i concedat
h quantu ad forz pniale fribz ipis illa
auctoritas qua hnt sacdotes prochiales
a iure q e ab omni crimine excepto
tn casibz epis reservatis i iure ut d
c. manifestu e qd fres pdicti non
tenent ad huius casus p statuta prouin
cialia et sinodalia reservatos cu no
sint eorum ordinacionibz subditi ut d c
pmo negatiuo ne ipi fres absoluant
i casibz reservatis epis i iure d' oibz
aliis concessisse vide' qz vnum negatiuo
altru concede vide' xxv di glsa Rec
pint plati hanc concessioz i noticie nc
est defalsare no dicte negatiuo eam
dm ab eis petit qz negatiuo ipaz s'
iung p istud canonez obtine' utz i co Si
no sic phibentur indicere p aliqz siniaz
nel pceptu ne prochiam coz confite
ant eis ut ex d' pnile quanto Rec
p retencioni multoz casuum sic dcm e

qa hc fiet in fraudem istius legis qd
fieri no debz ut ex. d' const. pben. co
stitutis. Videat tn h' Jo. mo. q' dicit
q si epus pot artare ptatem ordina
riaz curatorum pt multo magis artare
extra ordinaria ipoz fratrum. sed p supi
orem gcedit p inferiorem artari sz i'uota
ri no pt ut. z. di. inferior. Et in de
coniam d' elec. Ad gstitucoz aut
de relig. d' pmle. ubi dr tz i religiosi
i casibus sedis aptice a' locoz ordiarys
reseruatis queq absolue no psumant
Respo dm e q intellr hc de reseruatis in
iure sic intendit ista gstitucio. no at
d' reseruatis p gsuetudines ul' statuta
alioz platoz quia ista reuocet papa
i gstitucoe pfata. Et p gsequens ut
videt quicq dicat p antiquos ul'
modernos doc. d' talibus casibus p episco
pos reseruatis totu reuocat p gstitucoz
istaz specialr quantu ad dcos fratres
Si u' gstitucio posterior licet no fa
at mencoz d' prori ipaz reuocare nos
cat d' gstitu. licet li. vi. multo magis
reuocare debz dicta doctoz. si i gtra
pualeret hc Jo. d' lig. Nota tn q p'
supposita ista declarao Jo. tn va no
tn possent p hc fres porti absolue
a casibus reseruatis p sinodales ubi esst a
nexa sntia excoicacois qa de iure
gm absolucio ab excoicacoe ptinet ad
episcopum. Istu remanet adhuc res
satis dubia q'uis sint casq q' i iure
reseruari epis directe ul' p aliquaz
gnueniencia a quibus alys ul' ipi fratres
no pnt absolue secundum Jo. Et qd unus
dr reseruatu alt' dr no reseruatu et io
tucior via e si fiat pt ut fuit qd d' e
i pn° cu. Istu ex tali lite dispensao
ul' gmutatio votoz ul' iuramentoz scdm
omes ptinet ad diocesanos. qda tn ex
h' pape reseruatur. Dispensacio autez
uictorum quo ul' quid ad epum ptineat
vide i in secunda pte i ca. d' gstitu. Nota
q dr Joan. ex. d' offi. vica. sup c. licz
i glo. q si epus dedit vicariu gnale
et i mandato expssit aliqd' de istis q

requirit speciale secunda gnalis clausu
la et oia alia q p nos possimus et etia
si mandatum exigunt speciale. Secdm
hostien sat videtur q specialia pos
sit ad instar procurator ut i de pcu
q ad agendum li. vi. Secus si aliqd de
specialibus no fuisset expssum hec ibi
Quod vr intelligendum qntu e d' vte
verboz et i foro gtencioso. Nam si gsta
ret d' intencoe gcedentis auctoritate
etia si aliqd speciale no exprimeret in
gnali gcessione videt specialia gcessi
sse 22 q. 4 humane. Et ide pt intelli
gi de licencia seu auctoritate data ab
epo ul' plato gfessoribus

Capitulum iiii

Quamuis ad secundum debz gfesso
habe sciam q sufficiat ad hc
opus debite exequendum ut
sciat discne int' lepra et lepra quod
intrpr pt intelligi. Et primo sciat dis
cnere int' pctm cui anexa e aliqua
sententia excoicacois ul' interdicti qo ad
oms ul' etia suspensiois l' irregularitatis
quo ad pnas ecclasticas. Et pctm e
no e annexum aliqd tale et i primo casu
si e excoicatio a iure sive coi sive ptic
ulari sinodali remittas eu ad suu
diocesanu n' eet casus se. ap. reseruatus
Si aut excoicato sit data ab hoie tu
no vals diocesanus eu absolue n' cas
tulisset s' remittas eu ad illu qui tulit
sniaz. De hys tn plenus vide infra
i tractatu d' excoicacoibus. Scdo sciat
discnere int' lepra pcti mortalis et
lepra pcti venialis saltem quo ad co
muna. Naz venialia qda no sut d' neci
tate gfessionis et io no e necem ita
insiste inquisicioni d' nuo et circustancys
eoru sic d' alys. Et dico d' illis venialibus
d' quibus claru e ipa ee venialia. naz
ubi dubiu eet an sz eet mortale aut
veniale sive ex ipo actu i se sive qa
gsciens nesciat ita declarare q possit
inde gclusio clara tunc diligencia e in
terrogandum. De lepra no pcti
mortalis sciat tcio discne int' lepra

⁊ lepram i int' vna spem ⁊ aliam Non
eni sufficit ofiti petm mortale i gñe
s; opz q ofiteat' i vltiã specie scdm
omes doctores Et qa circustancie peti
aliqñ variant spem io opz eciã te scire
⁊ int'rogare d' circustancijs petor' et
maxime q trahut petm i aliam specie
q' i° sut d' nccitate ofitendi Circu
stancie aut' ptinet' in h° v'su Quis
quid vbi per q's quib' cur quo quõ
Vo i suma ofessor' sic expo' istum
v'sm Quis vtm sit masculus l' femna
iuuenis a' senex nobil' a' ignobil' lib'
aut s'uus i dignitate ul' officio ostitutus
ul' nõ sane mentis ul' insanus sacs ul'
ignorans clericus ul' laicus l' claustral'
osanguineus ul' extraneus et similia
Quid vtm ouenit hanc spem ul' illa
s fornicacoẽ ul' adulteriu vt' ecia sit o
enorme mediocre l' paruu vt' mani
festu ul' occultu vtm fecerit ex osue
tudine ul' recens Vbi s; vtm i loco
sacro ul' nõ sacro i domo dñorum uel
alibi Per quos s mediatores l' inte
ceos q' omes tales sut pticipes crimis
⁊ ipe ẽ obligatus p pctis eor' Quib'
i cu quib' p quib' ⁊ cont' q's peccauit
Cur i quali intencoẽ h° fecit ⁊ q'li
teptacoẽ inductus ⁊ vtm preuenit
ipe teptacoem ul' fuerit puentus ab
ea vtm spote ul' coactus uel quali
coactioẽ vtm cã ludendi ul' nocendi
Quo d' mõ agendi l' paciendi dicat
ipe pctator Qñ diebus festiuis ieiu
nior' ul' alias vtm an pniam acceptã
ul' post frangendo eam q' maior magni
tudo ẽ Et ⁊ circustancias notabilit'
aggrauantes petm ecia si nõ mutet
spem tenet' ẽ dicere pcipue aut' int'
rogandu ẽ d' circustancia Cur id ẽ q
motu ul' fine fecit q' aliud aliqñ va
riat spem cu moralia trahat spem a
fine vnd' q mechat' cu mulie ut au
ferat ei sua magis latronius ẽ fur q
mechus q'mus ecia mechus ẽ sit Et
ecia qñ nõ mutat' spes mltu habz
aggrauare ul' alleuiare tal' circustancia
pctis sicut Racz s' Tho' x dist' 16
Quamuis circustancie q nõ mutat spez
peti nõ sunt d' nccitate ofitende tamen
tn ẽ cas osili ut d' ẽ vt vigra Et
sicut tn faciendo mltu ul' paruu absoluit
Et iuxando leuit' ul' acrit' l' atrocit'
puniseut ⁊ hmo' sic dt petrus i e di
si Non tn ncce ẽ ad qd' tz petm ecia
mortale d' omib' dictis circustancijs int'
rogare s; plus ⁊ min' s; pcta et spas
circumstancias allemantes ecl' circusta
cias aliqd ut dt pe i e bonu ẽ dicere
pcipue qñ posset oriri scandalu i me
te auditoris ⁊ taciturnitate eius Dt al
Tho' i quada epla Et circustancie que
trahut petm ad aliud genus d' nccita
te st ofitende ⁊ dicut' ille q hnt speca
lem repugnancia ad aliqd' peptor' diuine
leg' Et furtu simplr repugnat
huic pcepto Non furtu facies Et si
nõ fiat furtu i loco sacro ⁊ circusta
cia ius loci habz i repugnancia ad id pcep
tu quod ẽ d' veneratoe sacror' et' ad
dr' nona spes peti ẓ° d' alys Et in
fine dt q' i° qd' dr circustancias nõ
trahes petm i aliud genus peti nõ
esse d' nccitate ofitedas nõ ẽ referend'
ad numeru que aliqs ofiti tenet' si pt
qa nõ ẽ vnu s; multa Sciãs ecia
qtenor disticñe int' lepra ⁊ lepra id ẽ
int' vnu petm ⁊ aliud quo ad num ne
facias ad centu ul' mille petis vna
lepra vt; nõ int'rogando d' nũo seu
quot vicibus ouenit aliqd' mortale de q°
ofitet' Et si dicat ppt multitudinem ita
cis se nõ recordari nõ ẽ subito dimit
tendu s; insistendu qnto tpe stetit
i i° vicio ⁊ q frequent' iterabat infra id
tpus utpu quociens i mese l' i ebdoa
da ut possit hre num' ius peti ⁊ si nõ
punctualit' saltem scdm aliqua opacom
⁊ tn declarandu ẽ b'ne dicat plus q
heat i osciã sua sub occasioẽ ut in
de sit magis securus dicendo plus qm
minus ut mlti faciut ⁊ nõ bene
Sciãs vltio disticñe int' lepra ⁊
lepra i int' lepra peti ẽ ẽ cãucra

aliqua obligacio satisfaciendi vel restituendi
et lepras ubi non est aliquis extra. Item in
primo casu videtur peccatum de quo debet dolere
oportet insistere et interrogare si est pa-
ratus satisfacere. Item ubi non habet spacium
ad satisfaciendum si posset non esset
contentus et propter hoc non debet absolui. Sed ista
non materia scilicet satisfaciendi et restituendi
que valde difficilis est et intricata habetur
in fine sede prima vel alias dicere potest. || Et
si confessor circa huiusmodi et alia difficilia non
est ita peritus quod per se sciat nodos dissol-
uere saltem sciat dubitare de huiusmodi
et consilium querere a peritoribus. Illa facta
expressione prius eius confessionem habet
primo manibus vel quocumque signo vel verbo
ipsum prodat non penitens sine hoc expressa
sibi daret licenciam. Item quicumque directe vel
indirecte scienter vel imprudenter manife-
staret extra peccatum non habita licencia
grauiter delinqueret. non tamen pena que
taxatur extra de penitencia et re. omnis utriusque
in iudicio de hoc conuincetur scilicet arbitra-
ria esset huiusmodi penitencia iniungenda. || Et
nondum quod circa scienciam confessoris notatur sic
dicit doctor Thomas … in exposicione
littere hec sciencia et si non sit maior tamen
tanta debet esse ut sciat discernere inter
peccatum et non peccatum inter peccatum mortale
et veniale. Et si in aliquo esset dubitacio
possit recurrere ad discreciores. Albertus in summa
distinctione decimaseptima dicit quod sacerdos non
tenetur scire distincte … quid sit capi-
tale et que sunt mortalia omnia et que venia-
lia ex genere. Sed hoc necesse est sic idem dicit
puto prestat mortalibus in audiencia et cum
inscientes plus prestat quam ipse et cum peri-
tis … instruere si sua …
… Item dicit quod in complexis confessio-
nibus sacerdos prochialis ecclesie debet
ita discretus esse ut talia difficilia sciat
vel procedendum est in eis sine superioris
consilio vel auctoritate. || Utrum autem de omnes
… in quodam quolibeto querens utrum
confessor teneatur scire de omnibus que dicuntur sibi
in confessione sive mortalia sive venialia
Et dicit distinguendo peccata sunt in duplici genere

Quedam sunt peccata quia prohibita que si non
essent prohibita non essent peccata ut sunt
omnia que sunt in ecclesie ordinacione posita ut au-
dire missam in die dominico. Confiteri semel in
anno et communicare tempore et huiusmodi. Et ta-
lia tenetur quilibet confessor scire ut habeat
causam racionabilem que eum excusaret ut si
forte tempore prohibicionis erat in carcere vel
in terra longinqua. Alia sunt peccata non quia
prohibita sed quia sunt de natura sua mala
eciam si non prohiberentur. Et horum peccatorum
quedam sunt capitalia et tenetur ea quilibet
confessor scire ad minus in generali scilicet que
sunt septem peccata capitalia scilicet superbia
avaricia etc. Hec enim sunt quasi elementa et principia
que de necessitate scire oportet. Quedam autem
sunt species capitalium ut luxuria que recipit
horum paruitatem ut fornicacio ebrietas et
huiusmodi. Fornicacio enim quedam luxuria est. Ebrie-
tas non quedam gula. Et horum peccatorum
que sunt species quedam sunt que important malum
de substancia sui actus eo quod statim no-
minata habent annexum malum ut forni-
cacio et de talibus confessor scire tenetur utrum
sint mortalia vel non. Quedam autem de
substancia sui actus non habent deformitatem
sed ex libidine facientis sicut congnoscere uxo-
rem propriam quod non est in se peccatum. posset
tamen eam cognoscere maritus cum tanta libi-
dine quod esset mortale ut si eam cognosceret
eciam si non esset sua. Et de talibus non oportet
quod confessor sciat utrum sint mortalia vel
non quia nec confitentes frequenter sciunt. Alia
sunt peccata que sunt filie peccatorum capitalium
ut illa peccata quorum fines terminantur et
redundant ad fines capitalium sicut dolus
et acquisicio pecunie vel aliquid … iniuste.
Et de talibus peritis frequenter opiniones contrarie
sunt inter doctores. Et de talibus non tenetur
simplex curatus non ordinarius scire
utrum sint mortalia an non. Curatus autem
ordinarius sicut est episcopus vel archiepiscopus
et ceteri alii superiores prelati ordinarii te-
nentur scire quia ipsi sunt purgatores
et tenentur alios purgare perficere et illu-
minare et hoc tenetur nouum et vetus te-
stamentum scire hoc est || Utrum autem ordinis

muor frat' i sua suma ofessor li. i. p
te j. di. i. d. Si desit sacdoti scia quia
scz nescit discnere int' morle et veniale
vl' qa ofitens intricatas cas hz et co
fessor simplex st e iteranda ofessio n
forte ofitens nesit sit ptus et cofessor si
hoc instruat Idem d. qp quociens ofes
sor se ingerit ad ofessiones audiendas to
ciens se offert ad respondendu de quoibz
et maxie d' casibz occurrant et alias man
dat et d' qstoibz valde pplexis Et idez
infra debz ofessor discnere int' peta et
dicas petoru Vn scire debz vtru ea q
penitens s' exponit sit peta ul' no vt
d' bell' pncipu et d' tallys et exactoibz
comu et otractibz mercatoz vtru sit lici
ta ul' illicita Et ph' sciat vtz phibere
deat ofitentez ul' suspende a comunioe
aut licenciae vtz teneat' ad istitucoem
an no Itam cu preceptu sit scl' i anno
ofiti et coicare si ofessor phibeat illu
a coione q no hz morle qr forte in
dicat illicitu qd e licitu vel si licenciat
no licenciandu qr forte iudicat licitu
qd e illicitu tuz ofessor qz ofitens ambo
i foveaz cadut n forte pbabil' igno
rancia eu excuset puta si habz aqa
doctore i jure antetitu et famosu cui
opioi innitit' Vn si ofessor no e exp
tus i casibz ita ut pse n' sciat iudica
re n' dubitare nouit cu pcto auc sue
audit ofessiones Sz et illi q sciut impi
ciaz eius pinit n iterato ofiteat' homi
scieti d' pe. dis. Cum penitet cam quintu

P. Quantu ad tcm debet ofessor
interrogare diligent d' petis
Scribit Ray i suma sua an
Item interrogacoes sint fiende a ofessore
et videndu e qp diunno discrete fiant
de pe. di. vj. Qui vult cso d' pe et re Sim
ris Et ut diligencius possit ena hq' pce
de debz pmo osiderare ea q ponit tho i
e Scdm e ut interrogent' ipi pnite
tes no oms d' oibz petis hc n' ivale
cet et aliqu dampnosu Sz pncipue debet
interrogare d' ill' petis q consueverunt

repiri i homibz illius odicois status etatis
pnc et hmoi Sme ut melius valeat
facere io a pno interrogare debz d' odicoe
et d' pua et cpcio et hmoi an ena sit
ongratus uel no De alys at petis pl'
ul' min pt interrogari scm qlitate vite
qua audit ex ipo penitente Scdm e
ut interrogent' ipi penitent' a remotis
d' ipsi pcatis et no subito specificet'
modu peti ne si nesciebat addisceret et
induceret' in temptacoem Sz in gnre in
terroget' d' spe ut vda Si interrogatus
fate' se onmisisse vicium pctm luxurie
interroge' vltius cu qbz etc pcede' vlteri'
Teram e qp pncipue circa vicia carnalia
non descendat' nimis ad pticulare d'
circumstancias q no st d' necitate ofessois
qa hc e s' occasio temptacois dare et
ipm penitentez q' aliqu interrogat' ad
inveniend petoz doce ac ccl ena cu pqa
referant socys et i plateis et vicis ide
sequat' derisio sacrdotis et ofessois scan
dalu et mala suspicio vda Si fateat'
vir oguouisse vxorez sua ul' aliaz mu
lierez l' mulierez ognitu ee a viro cso vad
debitu eu coyt' heat' speis peti suffi
cient qr viciu sodomiticu e ccl i qcuqz
pte corpis exerceat' n' cso hc innitat'
tal' speis fo vi' suffice n' vltius ad p
ticularia e descendendu vi q interroga
in q pte corpis ul' quo Silit' si dicat
p sermi se onmisisse viciu luxurie q
tu ad actu exterz no vi' vltius ee inter
rogandu d' mo eu no veniet' speis ph
et hmoi D' alys no petis scz no carnali
bz no e ita pculosu l' scandalosu ad
pticulares circustancias descende cam. vj

S. Ecundo osidet ofessor
qp ofitens s' de hys q alias
rite ofess e et absolutus et sct
pniaz iniuctaz no tenet' itez ofiti Et
io si hc no e onpaudus vltra qua sua
sponte velit In geno aut cu ibz te
ne' q alias ofess e itare ofessione
scdm tho i e et oms alios Duo pmi
st ex pte ipius pnitetis Et e pmu

qui nō ē oīa pctā mortalia uł que
dubitat eē mortalia dubitacōe pba
bili ɔfessus uni sacerdoti s; aliqd dimi
sit vł ex verecūdia uł alia iusta cā
Secūdo si aliqd dimisisset ex obliuiōe q
tūc sufficit id tamen ɔfiteri qd dimisit
Etiā si alteri ɔfiteatur q; porum nō opz
ex hc ɔfessionē itare Secūdo qui pe
nitenciam iniunctam ɔtempsit facere ⁊ obli
tus ē eius uł si adhuc recordaretur ⁊ vel
let pficere nō tenetur itare ɔfessionem
nisi forte ɔfessor statuisset sub t̄pus deter
minatū infra qd debet penitentiam pficere
facere intendens ipm obligare ad t̄ps
determinatū quod tñ si nō ɔstat secūdo
ɔfessori credo q pie possit interpretari
secūdus ɔfessor qd intendit primus sub
dare licenciam pficiendi ieiunia l' oracōes
uł alia ī aliis diebus q̄ sī ī his nō
fecit ī quibus iniunxit qa sic ɔsueuerat
facere pmi ɔfessores || Alii duo casus
sunt ex pte ɔfessoris primus ē si non
habuit auctoritatem absoluendi nō in
hoc eciam te eē anxiosum s; sufficit q nō
ɔstet tibi ɔtrarium s. q prior ɔfessor non
habuit auctoritatem Secūdus ē quādo ipse
ɔfessor nō habuit scienciam sufficientem
Et iste satis difficilis ⁊ intricatus satis
ad cognoscendum ⁊ iudicandum de quāte
ignorancie q̄ reddat sacerdotem inhabilem
ad absoluendum Et si tibi nō ē nota p
sona ɔfessoris nolī ex uno defectu ɔ
fessoris que deprehendis ex priori ɔfes
sione pacta ɔdempnare l' irritam esse
ipam q; quis eciam peritissimi ɔfessores
ex obliuiōe uł alia cā aliqd dimittunt
et ipi penitentes aliqd nō plene eciam
recordantur de gestis eciam cōmissis ī pce
ssu ɔfessionis repto defectu interroga
cōnis ⁊ examinacōis eorum q̄ sunt magni
ponderis ⁊ de necessitate salutis potens
hc iudicare scilicet de ignorancia ɔfessoris
īpedientia eius absolucōis ⁊c ɔsulere
penitenti primo sub declaracōe necessariam
fore itacōem tal' ɔfessiōis vbi ignorancia
Sit tal' ɔfessor nō fecisset sub ɔsciencia
de simplici fornicacōe vł de ɔfessiōe ⁊

cōiōne annuali ⁊ aliis huiusmodi ad que
tenentur generaliter fideles Est eciam quintus
casus in quo opz reiterare ɔfessionem secundum
plures doctores ut Bonauentura in 4 di. 17
Et durandum ordinis minorum ī sua summa ⁊
Raymundum ⁊ hostien Robertū et oleth
⁊ vincenciū host Sz nō secundū Thō et
Richar de ordine minorum ī 4 di. decimaseptima
⁊ petrum ⁊ quoddam aliud scriptum sup 4o di
cād' ⁊ gñā de pe dis. 1a Jo. ⁊ Rich et
alios quosdam viros q quando qs ɔfitetur
integre sua peccata s; ab omnibus l' saltē
ab aliquo mortali dispone nō abstine
re eciam integrius ī manet ⁊ hc ipe pe
nitens declarat Cum igitur tal' ɔfessio
tūc nō valeat sub ad salutem eius ē
illam facere eciam reiterare tñ si nolit ea
reiterare nō eēt vł cogendus q cū sol
tenens doctores sint illius opiōis nisi forte
firmiter adherens opiōi ɔtrarie q̄ eciam
tucior ē || Videtur eciam eē sextus casus
quando scilicet quis ē absolutus a peccatis bn co
fessis alias ⁊ ɔtritus existens ligatus
excōicacōe maiori quam ignorabat
ipe ɔfessor vł nō pendit ⁊ p ɔns
nō ē absolutus ab ea Nam s; pe. de pa
ī 4 tal' tenetur itare Ponit tñ opiōem
quorundam nisi stetisse eē q valeat tal'
absolucio Et si sic ē nō tenetur qui ali
as facta ē ɔfessio tñ debuit cāuslas
prima tam opiō tucior ē ⁊ hoc ipam te
neas Sz ī aliis quatuor casibus supdictis
opz oīo q iteretur q̄ secundū omnes
|| Et nota q ī hc casu quando scilicet se
penitens uł nō posse l' nolle de oībus
mortalibus ɔmissis dolere ⁊ ī futurum ab
stinere nō ē tamen abiciendus s; recipienda ē
eius cōfessio ut dicit dere. de pe. 7 di. 1 c
qd quidam Cum quidam tamen nullo modo ē absol
uendus s; thom ī quolibeto s; ē ei iniun
gendum aliquod bonum opus ut ex huiusmodi
bonis opibus ⁊ aliis bonis illustretur
ad penitenciam declarando tñ sub plene q
nō ē absolutus coram deo nisi alias ia
prima ē sub ad nutum fructuosa Et fa
ciat illud qd sub dicitur ⁊ alia bona quan
tum plus pt ut dicitur de pe. di. v. Falsas

Tercio nota q cu cogita° cu delibacoe
venit i actu pcti mortlis scz desidau
di illu actu agere eciā absq ope sit pcā
tu mortle Et q° ad singlas spēs pctōr
pcti pctā opis itroga · et de pctis
cogitacois tm illius spēi et de pctis oīb
Et cu opus aliuq pcti et delibacio incēs
ad illud agendu absq ope sit eiusdē
spēi spealissime scz dicit s. maius et mi
vl's pfctu et ipfctu q scz maius
pctm i ope e q i sola cogitacoe De
hys ergo et circūstanciis huius cogita
cōis qre ut vbi gra Si dicat se as
sensisse delibate cogitacoib luxuiosis
q hc pt ee multiplr et i diuisis spēbus
io qrerat ab eo de qlitate cogitacois ip
sius i. si delibeasset ēē pctm cōmitte
cu soluta q tūc fornica° ē si ipē ē
solutus sit Si cu cōiugata q tūc adul
teriu ē · q cu cōsanguinea q tūc ince
stus ē et sic de aliis spēbus luxuie l'aliorū
viciorū Pro aliqli declaracoe pdictorū
nota q dt thō in 2 2 q c 12 q scz p°
catu diuidi° p hoc cu scz cordis oris et opis
nō sicut p diuisas spēs cōpletas sicut
diuit spē bos leo et capra Sed sic p
diuisos grad' pcti sic domus i funda
mentu paietes et tectu diuidit° sicut i
spēs cōpletas Consūma° n° pcti ē i
ope Vn pctm p opis hs cōpleta spe
ciez s; prior inchoacio eius ē qsi fundacio
i corde Scds gradus eius ē i ore s; q ho
prorupit de facili ad manifestandū cordis
cōceptu Tercius gradus ē cōsūma° opis
ptz tm q hec tria ptinet ad vnā pfe
ctaz spēm cu ab eod' motiuo procedant
Iracundus n. ex hoc q appetit vindictaz
p° turba° i corde 2° i vba cōtumeliosa
prorupit 3° pcedit ad facta iniuriosa
ut percussiōes et huius 4° de luxuiosis et
quibus alio h thō Et tm sic intelligend'
ē pctm cordis ee spēs īpletas q nō
sit mortlia p°mo q i eis ē delibeatus
cōsensus ad actu q de se st mortales · Et eciā
cogitacoes st mortlia cōmunit' non ita
grauia ut pcta opis sic dcm ē Et q
st pl' cogita° cu locucoe et ope ē vni
pctm ut de luxuia et aliis pctis Cu
nō quodā tpē delibate fornicari et alio
tpē diuiso et distanti fornica° ope tc
st duo mortlia De delecacoe nō mo
rosa dicet° inferius Quarto nota q
cu penitēs fatet° aliqd pctm a se ul'
ad tm itrogatoris qd manifeste vided
mortle h ei declara i singul' ppsius
spēbus hc n. vidr° satis necessariu
tu ut heat cāui magis dolēdi · tu
ut ipm cognoscēs heat materiā ab
i° in futuris cauēdi Et hc dico n ipē
penitēs visibilit' credet° etiā scire
sit cōmissa ēē mortlia ul' venialia q
tūc nō expediret Itm si fecit aliq
actu q de se veialis erat ul' nullū
pctm ipm tm credebat firmit° esse
mortlem ul' dubitat. de hc p°mo nō
magis declinēs ad vnā ptez q ad
alteraz q scz eēt mortle ul' non
esse l hc n. esse ppie dubitac tunc in
p°mo cās i 2° cau declaradu tm est
ei q p'catu mortlit' Sic vbi gracia
Si tpē ieiunior l' festum tn cōmunit
vxorē putas hc esse cōtra preceptu ecclie
vnde i huius ratificada ē cōsciā eius
nō sit erronea Sz si fate° aliqd
pctm qd clare nō videat ēē mortle
vl' de quo sunt opioēs int' doctores
vaie vtrū mortle ul' veiale sit · tm
nolit pcipitare sniaz et mortle exp
mē vl' ppt hc absolucoz denegare
si ab eo abstine nō vellet · s; bene ei
suadeat efficacit' ut tuciorē eligat
viā ab eo scz abstinēdo Quinto
cōsidera diligent' cōdiciōm statu eta
tem et peritiā ac grossitie psonarū
Et s qualitate eorū sit diuisimode te
heat ad ipas i modo loquēdi Nam
nobilib; ac peit' a ciuib; cōmunit'
vrbane loq opt; eis ēpo virum rep
hēsioe eget ne dimiss' increpati
indignet° ul' scandalisent° Rusticis
nō ul' psōis ydeotis et vilibus cōdictōis
aciū cōmunit' cōpedit loq ad ostēsiōz
malicie eorū ne p nichilo pctā eorū
reputet Itm nimis cōstatoid ex

lapsu vl' qui desperatos ex multa ne
vel magnitudine commissorum oportet
dilatet exortum ostendendo inmensitate
dive clemencie proponendo eis exempla
dive mie ut latronis pauli et huius
Presumptuosos non vel indurato et peccata
qui pro nichilo habent dicat terrendo declarando
eis severitate futuri iudicii acerbissimas
penas inferni et huius proponendo exempla
ad propositum sicut ut de divite epulone
putum et huius ‖ Sexto sciat quod si
persona non est in tantum peccata contrita red
das eam ut faciat diligentem confessionem
vitas de peccatis omnibus dolendo quantum pot
proponendo firmiter abstinere ab omni mortali
in futurum hoc enim est necessarium ad contritionem sine
qua non remittitur peccatum. Et quod nullum
commissum taceat sciens in confessione
vel ex verecundia vel alia causa nec etiam quod
reputet veniale quod est mortale quia quantum
homo in huius fallitur et est mortale quod
putavit veniale non ipsum excusat eum
ignorancia. Et presertim de hoc eadem
moneat interrogando de viciis capita
libus quia frequenter in talibus persona multa
retinet turpia notitia confiteri propter ve
recundiam et magis adhuc mulieres in
huius taciturnitate offendunt. Unde et
omnis cautelis cohibendum est vicium de
ore talium. Declarandum est eis tamen quod
si aliquod peccatum quod sciunt esse in se non
confitentur etiam non interrogati super hoc a
confessore quod non prodest eis confessio. Unde
si confessor prius interrogaverit in generali de
tali materia et tunc confitens noluit expri
mere cum tamen bene recordaretur vicii sui. Sed
cum postea interrogatur in particulari exprimit
quod nunc videtur erubescere quod si per se ex
pressisset ostendendum est ei quod ficte confitetur.
Et quod non videtur talis confessor. Similiter non
mutat propositum scilicet quod habet adhuc de illo
confiteri et per se exprimet in particulari quantum ad
illud quod est necessarium et doleat de prima fic
tione commissa

Et quia dictum est confitens vivi
quod debeat penitens animo suo
de contritione et de confessione aliquid est

dicendum. Nota quod differencia est inter attritionem
et contritionem ut dicit Thomas in quarto dist. xvii. Nam
attritio importat quandam displicentiam
de peccatis sed imperfectam. Unde attritum est aliquo
modo tritum sed contritio importat perfectam dis
plicentiam de peccatis. Unde contritum idem sonat
tritum et in pulverem redactum ‖ Est autem
contritio secundum petrum in quarto dist. xvi dolor volun
tarie assumptus pro peccatis cum proposito confitendi
et satisfaciendi. Et secundum eundem ibidem oportet quod contritio
habeatur de omni peccato mortali. Ratio est quia
in omni peccato mortali est actualis aversio
voluntatis a deo. Et quia contraria contrariis cu
rantur ideo oportet quod in omni remissione peccati
requiritur sit actualis aversio a peccatis et conversio
ad deum et hoc dicitur contritio. De peccatis autem
oblitis sufficit contritio generalis cum cona
tu ad recordandum et dolendum et dolere de
oblivione peccatorum que ex negligencia contingit
Si autem queratur si specialis contritio de quolibet
peccato requiratur vel sufficiat una genera
lis pro omnibus. Sic videtur Thomas in quarto dist. xvii
quod quantum ad principium contritionis scilicet quando
de peccatis suis cogitans dolet et si non do
lore contritionis saltem dolore attritionis oportet
quod sit specialis dolor de peccatis que quis habet
in memoria. Sed quantum ad terminum in quo est
dolor iam gratia informatus sufficit quod
sit una generalis contritio de omnibus tunc enim
ille motus agit in virtute omnium dispositionum
precedencium hec Thomas. Et quod nemo
scit utrum habeat graciam que requiritur ad con
tritionem ideo non potest esse certus de sua contritione
nec per consequens de sua remissione. Et dicit Ric
ardus in quarto dist. xvi quod si confitens in
peccato mortali est attritus de suo ut probabiliter
possit presumere se esse dispositum non ponat
obicem absolutionem recipiendo. Unde frequenter
virtute clavium per sacerdotis absolutionem
formatur sua attritio et contritio. Item
nota quod est duplex contritionis dolor secundum
Thomam et petrum in quarto dist. xvii scilicet intellectualis
qui est quedam perfecta detestatio peccati secundum
rationem et dolor sensibilis qui est dolor excitatus
in parte sensitiva ad alterationem et af
flictionem corporis. Primus dolor de necessitate
requiritur ad remissionem peccati et ille etiam

solus e sufficiens qa sic petm mortale
sufficient ʒmitti p solu actu volut
ʒ ꝯplacentiaʒ deliberatam rois ita
ʒ sufficiet dolor pt p detestacoʒ volut
ʒ displicen̄ rois ʒ hc ee e i ptate nr̄a
psupposita sp gr̄a Sed dolor sʒ sen
sibilis etiaʒ valet ad remissioʒ peccati
ʒ no e necessarius sʒ d pfecoe ꝯtricois nc
e in ptate nr̄a etiaʒ psupposita gr̄a
Item dolor intellectualis no pot ee nimis
sicut nc caritas vn̄ pcedit pt ee nimia
sed sensibilis pt ee nimius sic i ceys
ʒ alijs afflictiuis corporis io opʒ q sua
tur p mesura debita ꝯfuscio sub ti
Item no s Tho i e di ji reqr vera ꝯtricio
in habitu sp debʒ manere i ho debʒ hre
sp istu dispom q qn recordat d petis
ꝯmissis habeat displicentiaʒ salte sedm
rom Item s pe i e di ji Maior debʒ
ee dolor intellectualis d maiori peto hitu
lit no actualit si ꝯsiderat no solu i
qm iniquu sz offensa di sʒ ee i speciali
debʒ ee maior dolor d maiori peto
q maior racom doloris habʒ maius
petm Dolor ee sensibilis quemous
e ut sit maior d maiori ꝯtrit non
necessari Item s tho i eodem ʒ Imo sicut
ꝯtritus magis debʒ dilige deu q se ip
culpa al e ꝯt deu ʒ peʒ con se ipm
Io debʒ ꝯtritus potius elige oem pena
q deu velle offende Defende aut
ad hac pena ul illaʒ no tene̅ ymo
fatue faceret defende ad ista pticula
vl aliu sic hc sollicitudo Item peni
tente amoneas ut no excusa ꝯsue
tudine q si aliq faciunt ul ee ex tiore
i pincipa ypt vitandas penas etiam
vel ypt euasioʒ infamiaʒ si eet ifir
mus ul aliq aliis vl tribulacoe tpalis
faciat ꝯfessioʒ q sic modicu e pdess
Sʒ pur eaʒ faciat ad placandu deu
ʒ sibi reꝯciliandu ad satisfaciendu diuine
offense ʒ ecclie obediendu q hc rōne
dm ordinat ad ꝯsequenda remissioʒ It
i pcessu ꝯfessionis si aliqu diceret ad sui
excusacoʒ ul alleuiacoʒ peti ptinencia
ea ut pu q dias fet eu fiere tle malu

vl plancte ul recum l consagwinei
ul huius eu reprehendas ostendendo ei
falsitate sua q s nullus tenet ad pc
candu n ꝓpia malicia sua ul volute
ʒ io si no exarsisset s arcuisset ʒ q ij hic e
Item si narrat peta alioʒ sine necessitate
eu sʒ sine hc sufficiet posset exprime
sua eu reprehendas ʒ amoneas ut no
dicat d factis alioʒ vn̄ posset peccatum
alterius detegi n hc faceret ex aliq causa
no solu necessaria s ee alias valde ro
nabili Item si dt longas fabulas amo
neas eu ut dimittat superflua ʒ solu
qd e necessariu ad declaracoʒ peccati
dicat nc immisceat narracom suaʒ
tribulacoim ad pt ut faciunt mulieres
Item amoneas ut no vtat vbis palle
atis seu sophisticis ad dandu intellige
dum p alio nc ee vtat vbis nimis
turpibus vbi posset p vba honestiora
petm declarare De his tn i hc oltio
sʒ dicit plus ul minus penitentes amo
neas put videbis eos indigere i pscu
coe sue ꝯfessionis capitulum viij

Dicit aut Tho
p i e di ji q ꝯfessio debʒ hre
16 ꝯdicoes q ꝯtinent in
his vsibus Sit simplex humilis ꝯfessio
pura fidelis Vera frequens nuda di
screta libens verecunda integra secreta
lacrimabilis accelerata fortis ʒ accusans
ʒ sit pare parata Pmo sit simplex ut
no recitet i ꝯfessione n qd ptinet ad
declaracoʒ sui peti ʒ qntitateʒ eius ʒ non
alie historie misceant humilis ut
sʒ se mireʒ agnoscat ꝯfitens Pura
i recta intencoe no ut reputet bonus
ul ut laudet ab hoibus fidelis i vera
ʒ sine vlla falsitate ut sʒ no dicat
q no fecit vl ee ut heat fidem de
remissione petoʒ si vero peteret frequens
s ut sepe ꝯfiteat istud tn e ad bene
esse ꝯfessionis Nuda s ut no inuoluat
obscuritate vboʒ sʒ dicat vba ut
intelligat petm cu circumstanciis salteʒ
necessariis Discreta ut s maiora cu
maiori pondere dicat vl no plura sil

sed distincte loquēo ⁊ dicēo minuez
si pt sive vl' aes ut discreto l' suffia
cienti ɋfessor ɋfiteat. Libes i· volun
taria nō coacta timoē vbez ut pucī
vl' timoē penaz tpaliu l' etnaliud
pricipalit' Vecunda ut s· penitens
erubescat ⁊ se nō iactet ul' inete glo
riet ypt scld vanitate aliqua· ⁊ p̄
cipue ɋfundat i vone ifp̄ti dīne
maiestatis offense Integra ut scz pe
nites nichil reticeat de hys q̄ ɋmi
sit pcipue mortalibꝫ Secreta ut scz
nō publice s; occulte sacdoti dicat
pctā q̄ posset absolue Lacrimabil' ut
scz doleat de ɋmissis ⁊ ipa detestet.
salte vone Accelerata ut q̄ citiꝫ pt
ɋmisso pctō ɋfiteat. hc tn̄ ē debiū
ce ffort' ut scz n̄ dimittat p̄ vecun
dia Accusans s· se nō alios nec se
excuset ⁊ alios accuset sc̄ mculpet
Et sic parē pata i adimplē pniaz s
iniunctā ⁊ facē q̄ nō habz facē ut
restituē aliena si habz ⁊ hm̄i ‖ Vltīo
istud obsuet ut s· pꝯꝑ ex intiroga
coibꝫ fact' ꝑcendis eiū debē audīri
dicat ei ut pmo tpe ipē se dicat p̄
cata sua q̄ ipē ɋmisit pꝯ vltimā
ɋfessioz ut̄e scdm q̄ habz i mēoria
⁊c dimittas eū dicē q̄to volūt d'
pctis suis ⁊ quo ordine voluit reti
ne° bene i mete ea q̄ dicat vt vbi
sufficient' expssent pctm suid non
eū molestes nel graues d' illo intē
rogano vbi aūt nō sufficiet expsse
rit intiroga d' i· scdus vsꝫ ad suffiae
ciaz Et postea eē intiroga d' alys de
qbꝫ ipē nichil dixit vl' pt suspicari
i eo eē hoc sꝑ sinato vt d' eod' pctō
d' quo intirogasa iniꝫ nō intiroges
ne sic eū attedies n̄ exaliq̄ eū rona
bili hc facēs puta estiando q̄ dicat
scdā vice qd' pma nō dixit vl' ex
vecādia nel ex ignora a ul' hmōi
Et si mr̄ ē facias eā ex tūsuso stār
ne eaz i faciez videas ne facies eaz
veniꝫ vies ē ait septūa Si vir est
pt genuflexous ⁊ discapuciatꝫ stāc

et hc bū quid' si pot sinantē faciat
ut pt· nc tāy eū mltū frequēt nel
fixe i facie aspiciās pcipue iuuene
nobilez ul' pctm ne nimis eū eru
besce faciās etc eū graues d' eo qd'
nō expdit Observandū etc ɋfessoribꝫ
ut dt mgr̄ imber lī d' officio ordis
pdicat· q̄ sp libentiꝫ sup audiat
ɋfessioēs eorū q̄ magis indigē puta
ut rāo venie solet ul' sc̄ ɋsonci vl'
q̄ sūt i maiori statu vl' d' quoz ɋfe
ssioibꝫ maior vtilitas secutiua spat
Cum audiēo mlies caueat ne nisi i
publico eas audiat ⁊ n̄ ab aliqo ul'
aliqbꝫ videat· nc mltū ibi moret
n̄ inspctā neītitas ɋfessiois requirit
⁊ eis q̄ nimis frequēt volūt ɋfiteri
assignet ɋtū tpus ex qd' ipas non
audiat· nc i alys colloquys se eis ex
ponat ⁊ semp duri' ⁊ rigidius vbis
pociꝫ vtat· ēra illas q̄ mollibꝫ ‖ Vl
tiꝫ est scīat ab episcopo Si habz aliq̄s
ɋstitucoēs synodales ul' prouinciales
vbi sūt siue excōicatōis ⁊ hm̄i ⁊ d' ill'
nō te intimittas ul' impedias vltra
q̄ velit Et nō qd' si aliquē absolueris
sp absoluis inodatū aliq̄ sinā excōi
cacōis que eē ligitēd nō aduūt nel
nesc' ⁊ idō absoluis a pctis nō aūt a
sinā q̄ius peteres absoluēo eū que
nō debes· q̄a absolucio ab excōicaōe
debz pcedē absolucoz a pctis· tn̄ sen
tenciāꝫ excōicacōis nō incurrit s· hen
⁊ fran· d' sen ⁊ Guil· debes aūt pga
qd' ꝑcend' d' ɋfessioē illū cūsāē ut
pcurēt absolucoz ab excōicacōe Et
quia ut dt Ray· i su· sua intiroga
coēs d' pctis capitalibꝫ ficiēdē sūt s·
Suꝑbia q̄ ē mat' oim̄ s· Greg· in
moralibꝫ a qua pcedūt capitalia s
ptē i· inanis gla· Inuidia· Ira· Acidi
a· Auaricia· Gula ⁊ luxuria Et ista
hūt diūsas spēs d' qbꝫ eē netītie
sc̄ intiroguacoēs ficiēdē eū cicūstācys
netīys habz eē ɋlibz hoz intirris si
lias· d' qbꝫ dt Ray ⁊ hostien i su· sua
eē intirogandū scdm tn̄ ɋlitez pnaz

Ideo de hiis ponentur interrogaciones postremo de quibusdam viciis lingwe et extra ordinariis ut sortilegiis et infidelitatibus et huiusmodi. Et ut quia dictum est de absolucione ab excommunicacione et peccato absolucionem a pena, et ideo primo de excommunicacione est interrogandum.

In decretales vi. et cle.

Qui se ingerit pro papa non electus a duabus partibus cardinalium excommunicatus est cum omnibus suis consencientibus extra de elect. licet. Item qui mittit literas cardinalibus inclusis ad electionem pape vel nuncium ut loquatur alicui in secreto ex. de elect. ubi periculum § nulli eciam li. vi. Item quicumque officialis non fecerit observari decretum dictum § si papa de penis li. vi. Item qui dicit romanam ecclesiam non esse caput nec ei tamquam capiti esse obediendum 19 di. nulli fas. Item singuli qui regalia vel custodiam seu guardiam advocacionis seu defensionis titulum in ecclesiis monasteriis vel aliis piis locis de novo usurpare conantur et per hoc bona ipsarum ecclesiarum vacancium accipiunt ex. de electione generali li. vi. Item clerici ecclesiarum monachi monasteriorum et cetere persone locorum eorundem qui hoc fieri permittunt hoc ubi supra. Item potestates et principes eligentes expoliando eas bonis aut aliter persequentes eas vel ecclesias aut monasteria aut cetera loca gravando propter hoc quod non elegerunt illam personam quam rogaverunt eligi ex. de elec. sciant cuncti li. vi. Item excommunicati sunt et a papa tantum absolvendi omnes qui dant auxilium consilium vel favorem publice vel occulte directe vel indirecte alicui domino vel principi anhelanti ad habendum dominium romane urbis vel regimen ipsius ultra annale spacium vel qui eligeret vel electioni consentiret et absque speciali licencia eiusdem sedis ex. de elec. fundamenta li. vi. Item quicumque vocantur a monialibus in electione discordantibus si aliquid facerent vel dicerent unde possit in electione oriri discordia vel accepta mutua ex. de elect. indempnitatibus § postremo

li. vi. Hoc eciam videtur velle de illis qui veniunt in religiose de bonis ipsius ut sunt moniales in theutonia et hoc ubi supra. Item clericos et privat ut conservatores qui possint vel locis aliquibus vel manifestis iniuriis vel violenciis tueantur eosdem plerumque a sede apostolica conceduntur se intromittat de aliis quam de manifestis iniuriis aut violenciis ex. de officiis et pot. iu. dele. c. ultimo § i. li. vi. Item quando una civitas vel diocesis [illegible] [illegible] religiosarum [illegible] [illegible] et inocens tunc episcopus post illum [illegible] omnibus episcopatum [illegible] qui sit eis conformis et ei pociora subiectus si quis autem ad hoc se ingerit excommunicatus est de offi. ord. quoniam. Item qui absolucionem et revocacionem sine excommunicacionis aut suspensionis vel interdicti per vim vel metum extorquet quod tamen revocacio et absolucio irrite sunt ipso iure ex. de hiis que vi metu ve causa fiunt c. unico § ne autem li. vi. Item iudex qui casu [illegible] necessarium [illegible] ut et [illegible] personaliter vadat pro testimonio aliquo exigendo ab eis vel alias debent mittere tabellionem vel aliam personam ydoneam ad testimonium recipiendum ab eis ex. de iudi. iudices li. vi. Item excommunicatus est qui impedit sequestratores fructuum vel sequestraciones occupaverit alicuius beneficii de quo est questio ad quem spectet a quo non potest absolvi nisi impedimento penitus amoto et occupatis per eum fructibus restitutis illi cui de iure debentur ex. de seques. pos. et fruct. ad compescendas § si quis autem in elec. Item qui hactenus per vim vel metum personas ecclesiasticas coegerunt ad supponendum vel submittendum ecclesias vel bona ecclesiastica immobilia laicis nisi post motionem submissione remissa quam per vim vel metum exegerunt personas ecclesiasticas vel bona ecclesiastica eis submissa totaliter in sua libertate dimittant ex. de re. ec. non al. hoc consultissime li. vi. Item qui de cetero personas ecclesiasticas ad ea facienda compellunt et hoc ubi supra. Item qui ex contractibus huiusmodi iam dudum initis

vl' postq tieud' illicite ul' id quod
natiā ɔtractꝰ est pmitti usur pa
ueit si moniti ab hmōi usurpacōe
nō destiterit. hᶜ stit' vbis. Itē magri
Bononiensēs ⁊ scolares ɔducētes
hospiciā i preiudiciū inhitanciū an
tꝑus locacōis elapsū expellant sūt
nisi ipd infa tm sup hᶜ pbeat ɔssiū
ex de locacōe ⁊ con. ex rescripto. Itē
excoicati st q̄ sciēt i cimiteriis
corpa defunctoꝝ interdicti tpe i casibꝰ
nō ɔcessis a iure sepelire pmittūt exᵒ
de sepul. eos q̄ i cle. Itē q̄ excoi
catos publice a nomīatū interdictos
⁊ eos qui usurarios manifestos sepli
ūt a qua excoicacōne nō absolūūt
nisi pꝰ ad arbitriū diocesani episco
pi satisfaciat q̄bꝰ pmissa sūt iniu
riā irrogata ⁊ hᶜ usura. Quicūqꝫ
psūt diripe res mortui epi que
debēt successori ɔseruari ⁊ q̄ moriēcm
pbroꝝ ul' clicoꝝ bona rapueit st
excoicati. xij q. ij epoꝝ et c. illud. Re
ligiosi eciā nō habētes sub pretextu
dicātꝫ ul' religiōis vl' rōne i exē
ptōis decimas iniuste ipedientes excoica
tōis sinaꝫ incurrūt a q̄ nō absoluūt
an satisfactōz ɔdignā exᵒ decī. i religi
osi i cle. Monachi a regulares cano
nici amistratōz aliquā nō habētes
q̄ sc ad curias pcurarū absq spāli
platoꝝ suoꝝ licencia ɔsūe pmittūt
q̄ sine suis plat sine monastēys dap
nū aliqd' inferūt sūt excoicati exᵒ
de sta. mo. c. ne i agro. § ꝑ vō i cle.
Itē monachi q̄ intra septa monastery
sine licencia abbatū suoꝝ arma te
nēt. Itē excoicati st q̄ visitatores
monialiū ipediūt ne suū officiū ex
equātur i illis q̄ tangūt i illo ca
attēdentes exᵒ de sta. mo. i cle. §
Qui q̄ vō ii moniti i spirstat. Itē
religiosi religiōnū mēdicanciū abo
litaꝝ deinde aliquē ad suū ordinē
recipientes vl' locū sine domū acqre
tes de nouo ul' loca acqsita absq li
cencia pape alienātes exᵒ de reli. do.
c. religiōnū diuersitate li. vj. Ab Adu
lterꝰ q̄ begine vulgari nūcupa
tur nulli obediencā pmittūt nec ppꝰ
renunciāt nec pfitētur aliquā regulā
approbatā sb pena excoicacōis quā i
currūt facientes ipō facto incurrāt tamen
nec statū hmōi dudū ab ipis assu
ptū quoquo sectēt' vlterꝰ ul' ipsū
a nouo assumāt exᵒ de reli. do. c. cū
de q̄busdā i cle. Itē excoicati sūt
religiosi q̄ mulierꝰ hmōi beguinagū
statū dudū assūptū a ipm de nouo
assuentibꝰ pbēt aliquo mō ɔsiliū l'
fauorē c. ti. ⁊ c. pdic. Qui cūcti
punt pedagia ul' guidagia ab certa
sue pns vl' de rebꝰ eaudē quas nō
causa negociādi deferūt vl' psonas
quas ipi mittūt vl' p se ul' p rebꝰ
suis p se ul' p aliū suo noīe l' aliēs
si psone sint singlares excoicate st
Si ɔuentꝰ ul' collegiū ciuitatis ul'
castri ul' alterꝰ loci st interdicti ⁊ locꝰ
l' castrū vl' ciuitas hmōi absolui nō
possūt a pdicto ii exacta restituāt
⁊ satisfaciāt de iniuria exᵒ de ce. pen.
⁊ exac. quāq pedagioꝝ §. Qui vō
li. vj. Itē excoicati st ɔsules tam rec
tores ⁊ alij q̄ ptāte hīre videntur si
faciūt collectas exactōes indebitas
i clicos ⁊ eccās ⁊ amoniti si nolūt
desiste nec absolui debēt donec satis
faciūt ɔpetent' exᵒ de imū. ⁊ Ro
inimꝰ ⁊ c. aduḿs. Itē q̄ iurisdictoꝝ
platoꝝ ⁊ ptāte quā hnt i suis hoi
bꝰ ita euacuāt q̄ nichil potestatis
remāsisse videt' si amoniti desistere
noluerit. c. t. quos c. nō inimꝰ eciā
allelat successores eoꝝ q̄ fuerit exco
icati ipē iniuriā factā etiā nisi
infra mēsez errorē suū sꝰ exces
sū pdecessoꝝ emendauerit. c. t. q̄
sup c. aduḿs alle. Bertꝰ c. de succes
sorıbꝰ aliorꝝ excoicatoꝝ. Qui q̄ sub
ditis suis interdicūt ne clicis ⁊ psonis
ecclesiasticis q̄icq vendāt a emāt ab
eis vl' ne bladū molāt ul' panez
coquāt a alia obsequia faciant exᵒ

d' imm. et c. eos qui li. vi. Item quicumque
impediunt ios q ad ecclesiasticos iudices i-
currunt plures q ad eos ptinet vel d'
hr hnt litteras a sede aplica ne infestari
valeant obtinere vel qui dedit consilium
auxilium vel fauorem ad hoc exo et qo sup
c. quia nc intellexim li. vi. nc absolua-
tur satisfaciat iudici et parti. Item excom-
municatus e religiosus tacite vel expresse
se pfessus q i scolis vel albi habitum
sue religionis abiicit vel accedit ad aliqd
studium absq plati sui licencia obtenta
cum consilio sui conuentus vel saltem maioris
ptis eod' exo ne cle. vel mo. c. periculosa
li. vi. Item religiosi q exeunt claustra
ad audiendum phisicam a' leges nisi ad
claustra sua infra duos menses
redierint excommunicati sunt. Et cum talibus solus
papa dispensat ut ad honores promoueantur
e. t. quos b. c. non magnus ide e d' archi-
diaconis dyaconis plebanis et alys psonatus
hntibus ecclesiasticis et pbris c. c.
quos sup c. sup spe et c. sta li. vi. Item
sacerdos hui officium vicecomitis vel ppo-
siti secularis si amoniti non resipuerint
e excommunicati c. c. quos c. cliri s' bige
Item excommunicati sunt oes q i gradu consang-
uinitatis vel affinitatis constitutione ca-
nonica inhibitis vel q cum monialibus sa-
cre religionis contrahunt exo d' consang.
et affi. eos q i cle. Religiosi et moni-
ales et clerici i sacris ordinibus constituti
si contrahunt sunt excommunicati c. c. c. li. q b.
Item celebrantes matrimonia in gradibus sacienter
introductos sunt c. t. c. et li. q b. Item defe-
rentes arma ferrum ligna galeas
naues et huius sarracenis vel regiminis na-
uium vel galearum sarracenorum excommunicatos
vel aliquod illis subsidium impendentes i despe-
cium terre sancte vel xpianorum sunt excommunicati
nc absoluantur nisi totum lucrum et tantundem
d' suo dent i subsidium terre sancte exo de
iudeis Ita et c. ad liberandum. Item qui
ingredit i heresim iam dampnatam exo d'
hereticis ad abolendam et c. excommunicamus
Item credentes receptores defensores vel fautores
hereticorum c. ti. sicut apt et c. excommunicamus s'
credentes Similiter hereticos credentes
fautores vel receptores eorum ecclesiastice
tradiderint sepulture excommunicati sunt
nc possunt absolui nisi satisfecerint et publice
huius corpora dampnatorum c. ti. quos ca-
nonicum li. vi. Item dantes inquisitori heretice
corum inuestigatione captione ac custo-
dia non parentes et locorum rectores vel
officiales q non obedierint epo. seu
epis dederint impedimentum ne contra
hereticos procedat vel q iudicii a' cognitio
sc' pdictis inquisitoribus excepti d' here-
sum intimet impertium cum sit mere eccle-
siasticum ecclesiasticum negocium. vel q ab ipsis
epis sunt inquisitoribus incarceratos absol-
uunt absq eorum licencia vel q eorum sinas
impedierint Et q scienter i pdictis dede-
rint auxilium consilium vel fauorem isti oes
sunt excommunicati exo d' here. ut inquisitores li.
vi. Item q officium inquisitorum contra heretica
prauitate exercent si contra iusticiam et con-
scientiam suam obmiserint contra quempiam procede-
re ubi fuit procedendum a' ipsam heresim vel
impedimentum officii sui falso crimen impone-
do et ipsum sup hoc vexare psumpserit
Item si epus vel superior hoc fecerit suspe-
sus e p triennium alys non simaz excom-
municationis incurrunt absolvendi duntaxat a
papa c. ti. multorum & verum i cle. Item
excommunicati sunt commissary deputati ab
epis vel inquisitoribus sunt capitulo sede
vacante ad officium inquisitionis si ptex-
tu officii pdicti illicite ab aliquibus pecuniam
extorserint a' scienter acceptat bona
ecclesiarum ob clericorum delictum occasione p-
dicti officii fisco vel ecclesie applicare a q
non possunt absolui nisi satisfaciat iniuriam
passis c. ti. quos c. nolentes splendorem i cle.
Item q alienatores factus a platis he-
retis et scismaticis voluerint retinere exo
d' scisma c. i. Item q occidit cristianos
p assisinos vel ipsos assisinos recepta-
uerit vel occultauerint sunt defendent
exo d' homi. pro humani li. vi. Item q spoliat
naufragium patientes excommunicati sunt nisi
restituant competenti mora exo de
rapto. c. excommunicatos Item collegium

universitas vel singularis persona cuiuscumque sit dignitatis aut status si alienigenas et alios originarios de terris suis publice usuras volentes exercere ad hoc domos in terris suis conducere aut conductas habere aut alias inhabitare permiserint. extra de usuris, usurarum li. vi. Item illis ad firmum concedendi domos locantes vel alio sub quocumque titulo concedentes. Si persone fuerint ecclesiastice episcopi vel superiores suspensionis, minores persone singulares excommunicationis; si autem collegium vel universitas interdicti sententiam ipso facto incurrunt. Si vero laici fuerint per suos ordinarios ecclesiastice censure quibus contra presumpserint. extra de usuris, usurarum li. vi. Item excommunicati sunt potestates capitanei rectores consules iudices aut alii quicumque officiales communitatum ut qui statuta faciunt ut usure non solvantur vel restitutiones earum fiant, prohibentur de cetero facere scribere vel dictare vel ut usure solute non repetantur plene et libere non restituantur, scienter iudicare presumpserint. extra de usuris c. ex gravi ad nos in Cle. Item sunt excommunicati predicti nisi huiusmodi statuta hactenus edita de libris communitatum ipsarum si super hoc potestatem habuerint infra tres menses deleverint aut si ipsa statuta sive consuetudines aut effectum eorum quoquo modo observare presumpserint. extra de usuris c. ex gravi ad nos in Cle. Item falsarii litterarum domini pape cum fautoribus et defensoribus suis. extra de falsa c. domina. Item scienter litteris falsis utentes e. t. quos c. ad falsariorum. Item recipientes in romana curia litteras ab alio quam a papa vel vicecancellario. de crimine falsi e. t. quos c. dura. Excommunicati sunt religiosi qui clericis aut laicis sacramentum unctionis extreme vel eucharistie ministraverint vel qui matrimonia solemnizaverint sine licentia speciali presbiteri parochialis. extra de privilegiis et excessibus c. religiosi in Cle. Item cum absolvunt excommunicatos a canone preterquam a casibus in iure expressis vel per privilegia sedis apostolice concessis eisdem vel qui absolvunt a sententiis excommunicationis per statuta provincialia aut synodalia promulgatas

seu qui a pena et culpa absolvere presumpserint quos et hoc ubique et hii absolvendi sunt a papa tantum. Item qui concedunt represalias contra personas ecclesiasticas vel bona eorum vel generaliter concessa extendunt ad has personas nisi infra mensem concessiones premissas revocaverint. Si persone singulares sint excommunicationis, universitas vero interdicti sententiam incurrit quacumque consuetudine non obstante. extra de iniuriis et damnis et si pignorationes li. vi. Item cardinalem sancte romane ecclesie cardinales hostiliter fuerit insecutus vel percusserit aut ceperit aut socius fuerit hoc facientis aut fieri hoc preceperit vel mandaverit aut factum ratum habuerit vel dederit consilium auxilium vel favorem ad hoc vel qui huiusmodi facientem acceptavit sive defendit. Sicut isti omnes excommunicati sunt et a papa tantum absolvendi. extra de penis c. felicis quo presenti li. vi. Item rectores aut vel domini qui contra predictos sacrilegos constitutionem editam sinaliter non fecerint infra mensem et eorum officiales postquam ad eorum notitiam pervenerint excommunicationem incurrunt. e. t. et c. quos. Religiosi incidunt ipso facto et sunt excommunicati si sine speciali licentia sedis apostolice domos vel loca quecumque receperint vel hactenus recepta mutaverint vel ea venditionis permutationis donationis aut cuiusvis alienationis titulo quocumque modo in alios transferre presumpserint. extra de penis c. cupientes in Cle. Item religiosi qui in suis sermonibus vel alibi proferre presumpserint aliquid ut audientes a decimarum ecclesiis debitarum solutione retrahant excommunicati sunt ipso facto. e. ti. et c. quos. Item illi religiosi qui per se facientem obmissionem faciendi confessiones vel confitentibus de solvendis decimis suspensionem incurrunt donec confitentibus confessiones fecerint si prius. Sed si sic suspensi predicaverint excommunicati sunt et hoc ibidem. Item violatores constitutionis animarum periculis de sepul. li. vi qui prohibet religiosis et clericis secularibus ne aliquos ad vovendum vel iurandum vel fide interposita seu aliter promittendum inducant ut sepulturam apud eorum ecclesias eligant

vel iā electā vltiq nō mittet· excōi
catōz incurrit n̄c absolui pōt nisi a
papa eod' titulo ꝛ c· quos ꝫ Bane vi
de || Item qui quemꝫ pontificez
iniuriose vl' tenue ꝑcussit a' cepit seu
bannierit vl' hⁱ fieri mādauit· aut
facta ab aliquo rata habuit vl' socius
huius ꝑpetrantis fuit a' ↄsiliū anxi
liū vel fauorē in hijs dedit seu scient'
defensauit eadē sentencia excōicatiōis tenet'
de q̄bꝫ i pdictis capitl'is hostien͂ ꝛ ꝑtato
nes editos s' ꝑ ij q· c Siq̄s suadenta
ex̄ d' sen͂ ꝛ imp ꝛ c· q̄ciz li· vj de
pen͂ Si q̄s suadēte i cle ꝛ a ꝑlo papa
absoluēdꝰ ē huiꝰ Itē ꝑtates ba
liui scabini advocati rectores consules
ꝛ officiales ciuit' quocūꝫ nōie cen
seant' si i ꝑmissis sūt culpabiles eod
mō sūt excōicati ex̄ d' pen͂· c· Si q̄s
suadēte || Excōicati sūt etiā q̄ manꝰ
iniciūt violētas i clericū vl' i q̄ꝫcūꝫ
ꝑsonā religiosam ꝑfessā vl' nouiciā
vl' cōuersā eciā i religiōis ex̄ d' sen͂ ex
non dubiū ꝛ c· religioso li vj Itē cum
clericū eciā sine lesiōe detinet i custodia
publica vl' ꝑuata vl' detrudit i vin
cula c· ti· quos c· imp Itē q̄ i hōrē
ꝑuatꝰ manꝰ iniciūt temerarias et
iniuriosas s; nō violētas s' cū clericus
se volūtarie submittit a' quibꝫ pari
ffioibꝫ sustinēdꝰ ꝑ pace habēa cū illo
quē leserāt c· ti· q̄ꝫ ē ↄtingit Itē q̄
ratū habꝫ q̄ aliq̄s suo nōie i clericū
manꝰ iiecit violētas cōmūs sūt fu
erit ipo nesciēte n' est tn̄ violēte c·
ti· q̄ꝫ ē c· cū q̄s li· vj Itē q̄ pōt eos de
fendē ꝛ tenet' ex officio ꝛ nō defendat
c· ti· q̄ꝫ ē c· q̄nto Itē q̄ ꝑ alios uō ꝑ
se ipos violētas manꝰ iiciūt i clericos c·
ti· quos c· mlēs Itē cum spuit in
facie clici vl' s' eū fudit aquā vel
oleū i despectū ꝛ derisionē eiꝰ vl' q̄
scienter traxit equū cui insidet ꝑ habe
nas vl' cū minis ꝛ terroribꝫ facit eū
stare i vno loco vl' n' e scienter q̄ captiu
excōicatꝰ c· s' hostien͂ i summa ꝫ
Qualiter ꝑ sē d' sen͂ excōi Itē q̄ veste ꝫ
huiꝰ clerici viuētas scindit violent'
vl' aliā rem s' cohērentē s' h' ray· et
hostien͂ Qz aūt isti dētur a ꝑlo papa
absolui pꝫ ex̄ d' sen͂ excōi· c· ea nosc'
ꝛ c· ꝑuenit c· nō dubiū c· q̄d' d' hijs
c· mlēs i fine c· cōmūs ꝛ c· tua nos
ꝛ ꝑ q· c Siq̄s suadēte Sunt aūt ꝑ
cāꝰ i q̄bꝫ nō ↄpꝫ ut ꝑ absolutiōe ue
ctoris manꝰ violēt' i clericū recurrat'
ad papam Et alij ꝑ cāꝰ sūt i q̄bꝫ eciā
verās clericū nō incidit i canōz de
quibꝫ i ꝑcieꝫ infra i z ca· sequēti || Itē
excōicati sūt q̄ d' ceto fecerit obs'uari
statuta ꝛ ↄsuetudines inductas cōtra
libertatē eccle ex̄ d' sen͂· ex· nouerit
Itē q̄ statuta edita i duos menses de
libris suis nō deleuerit c· ti· ꝛ c· q̄ꝫ ē
Itē excōicati sūt sc̄ptores ꝛ statuarij et
scriptores statutoꝝ ꝑtatoꝝ ꝛ ꝑtates ꝛ
rectores locoꝝ vbi d' ceto h' statuta fue
rit edita vl' s'uata ꝛ sc̄pt' illiꝰ s' ea
ꝑ s' ꝑ s'ue iudicauē vl' i forma pub
licā scbē iudicata c· ti· ꝛ c· quo sup
Item q̄ statuit q̄ clici deant quemūi
corā iudice ciuili vl' deant custodire
castra ꝛ huiꝰ c· ti· quo ē c· grauem
Remotū ꝑ eo q̄ s'nīa excōicacionis
suspensiōis vl' interdicti sūt q̄ aliquez
ꝑmulgata licenciā dederit aliq̄ occide
di vl' capiēdi vl' alit' grauādi i ꝑsonis
seu bonis suis vl' suoꝝ eos q̄ tales
s'nīaz ꝑtulerūt sine quoꝝ occasiōe
sūt plate vl' easdē s'nīas obs'uaret'
seu alit' excōicatos excōicare volēt
excōicati sūt n' licenciā ipaꝫ reuocaue
rit ꝛ bona ablata ex dicta causa infra
octo dies sūt restituta a' satisfactio
facta c· t· quos c· q̄ciz ꝑ eo li· vj
Statuit oīs q̄ vendit' hōc lic̄a vel
aliq̄ ꝑmissorꝫ a' ecc aliorꝫ sūt ad
q̄ ↄmittenda licēcia dari ē ꝑhibitū
vl' ecc q̄ ꝑpetrat huiꝰ malefacta ꝑ
fata suo motu ꝑprio excōicatꝰ c Itē
si ꝑ marcit i ista s'nīa vlt' duos me
ses nō pōt n' ꝑ solū papā absolui ex̄
c· ti· li· ꝛ c· q̄bꝫ ē xxi Itē incendiarij
ecciarꝫ vl' religiosoꝝ locoꝝ l' cimiteꝛ

priuilegiatis in crimen contra excommunicati sunt
et post denunciationem de solo papa absolue
c. ti. quos e. c. tua nos sunt q. l. Item si quis suadente
diabolo et effractores ecclesiarum qui ecclesie post
denunciationem factam a solo papa sunt absol
uendi c. quos e. c. conquesti Item et illi qui faci
unt aliquid enorme sicut in ecclesia confringendo altare
vel altaris vel similia c. ti. et c. quos e. p. Item
participantes in crimine excommunicato non abso
luuntur nisi ab excommunicatore vel eius superiore
c. ti. quos c. significavit nup et c. nuper
sed si difficile sit ex aliqua iusta causa acce
dere ad excommunicatorem conceditur a iure quod ab
soluatur a suo episcopo vel proprio sacerdote presti
to iuramento quod excommunicatori se exhibe
bit c. ti. quos e. c. nup in fi. Clerici cod
caus excommunicati a papa nominatim recipi
endo eos ad diuina in crimine excommunicatorum
absoluendi a papa c. ti. quos c. significavit
Item si excommunicatus tempore imminentis mortis
vel alterius necessitatis articulo ab aliquo absol
uitur et post hoc cessante impedimento se
illi a quo debeat absolui quam cito pote
rit representare et absolutionem petere negle
xerit in eandem sententiam quam prius ligatus
fuerat relabitur c. ti. quos e. c. eos qui li
vi Item indicitur e. de illis qui a sede a
postolica vel eius legatis absoluuntur ab excommuni
catione et eis iniungitur ut suis ordinariis
vel aliis prelatis ab eis suscepturi se re
presentent et passis iniuria satisfaciant si
hoc cum primo commodo potuerint implere
non curauerint c. ti. et c. quos Item statuimus
Item excommunicati sunt fratres minores si fra
tres vel sorores de tuo ordine tempore inter
dicti in suis ecclesiis admiserint ad diuina
et absolui tamen a papa vel satisfactione
premissa ab episcopis locorum ex de sen. ex. Cum
ex eo in cle. Excommunicati sunt religiosi cuiuscumque
ordinis vel conditionis existant si non serua
uerint interdictum absque dolo et fraude non
perforando suarum ecclesiarum ianuas aut
fenestras in eis faciendo seu alios mo
dos exquisitos inueniendo in scandalum plu
riorum cum cathedralem ecclesiam vel matricem
ecclesiam loci viderint seruare obseruationem
ipsius interdicti non obstantibus quibuscumque

appellationibus etiam antea ad eandem
sedem vel alium interiectis et aliis obiectioni
bus quibuscumque ex de sen. ex. c. ex frequentibus
in cle. Excommunicati sunt a solo papa absoluendi
illi domini vel nobiles qui in locis interdictis
suppositis cogunt aliquos celebrare diuina
aliquo predicto et ad officia predicta audi
enda excommunicatos et interdictos euocant
sine cogunt qui publice excommunicatos
seu interdictos et mortuos extra diuina
celebrantes cogunt sepelire c. ti. quos e. c. gra
ue in cle. Eodem modo sunt excommunicati et a so
lo papa absoluendi illi qui sunt publice excom
municati et interdicti si moniti neglexerint exire
aut a celebrantibus in hiis ecclesiis remanere
presumpserint c. ti. et c. quos e. Item excommunica
ti sunt non ab alio quam a papa absoluendi quicumque
ex certa scientia depinxerit vel scripserit vel
predicauerit contra decretum de declaratione regule
fratrum minorum nullo priuilegio suffragante
ex de ex. de verborum significatione Exiit qui seminat in fi. li.
vi Item compellentes et peregrinos et ad
apostolorum limina et ad aliorum sanctorum oratoria
peregrinantes capere vel rebus quas ferunt spo
liare temptauerint excommunicationi subdantur ex de
rapto c. excommunicationi et 24 q. 3 Si quis
compellentes Item noua theolonea et
pedagia peregrinis et mercatoribus imponentes
et hoc desuper de duobus tamen prioribus casibus
suprapredictis dubitatur quia non videtur expo
ssitum ipso facto ·x·

Excommunicati sunt omnes qui venientes
ad sedem apostolicam vel recedentes
ab eadem capiunt spoliant vel
detinent aut presumunt aliquid impediunt
exhibent quo minus ad eandem sedem
libere cum personis et rebus aliis veniant et
recedant ab eadem et quod apud litteras
talium aut auferunt ut in extrauagante
bonifacii viii que incipit excommunicamus
Item sunt excommunicationis incurrunt illi
cuiuscumque fuerint preeminentie dignitatis
ordinis conditionis aut status qui clericis aut
aliorum corum sacramenta vel sacramentorum
aliquid presumpserint ministrare non in mortis

articulo constituit ff. ut tunc non de stando
mandatis ecclesie satisfactione vel sufficienti
cautione premissa et hoc verum est. Item excommunicati
sunt omnes illi qui in terris suis vel per se dictis civita-
tibus nova pedagia imponunt ex. de cens.
c. quamquam li. vi et c. bonifacii viii. Item
excommunicati sunt omnes pirate et latrunculi
marini qui gazarei et curpellini vocantur
et similiter omnes fautores receptatores et defen-
sores eorum ex. c. excommunicamus et c. bonifa-
cii viii. Item sunt qui deinceps faciunt ex-
humanis mortuum vel inebriati viscera
exenterantes et decoquentes ut tandem ossa
tegumento carnis excussa ad remotas
partes mittat vel deferat tumulanda ex-
communicatus est ille et a solo papa absolvendus
ex. c. detestande et c. bonifacii viii.
Item glo. i in c. cum non ab homine de sen.
exc. dicit quod excommunicato aliquem suo excommunicatum
statim debeo ipsum vitare quamvis non sit
adhuc denunciatus nec scio hoc scire quo
tamen tunc etiam punitur ipsum evitabo quousque
dum ab ecclesia tollatur vi q. ii si tamen et c.
placuit quamvis ei sit certioratum non de-
bent. Sequitur de excommunicatoribus minores
que separant a sacramentis. xi.

Participacio cum excommunicato non
tamen in crimine. Notorius fornicator
Simoniacus etsi occultus in ordine
Recipiens etiam de manu laici et sine
consensu episcopi. Balistarii et sagittarii. Pau-
perum oppressores. Manifesti raptores
publici usurarii. Meretrices publice con-
cedentes in torneamentis. Morientes in noto-
rio crimine. Item cum autem primo Sed quesitus
dicte xi q. iii. Nunc regule generales. Prima
est quod quicumque in clericum temere manus iniece-
rit violentas incidit in excommunicationem. Secunda
clericus propter violentiam manuum iniectorum
incident in excommunicationem mittendus est ad
papam pro absolutione. Prima regula fallit
in quinque casibus. Primus in apostata
percusso qui ignorabatur clericus esse a percus-
sore ex. c. Si non. Secundus in clerico qui non
ferunt habitum neque tonsuram nec aliquid de
clericatu ostendunt et sunt apostate si ter
admoniti se non retraxerunt extra c.

coniungit. Tertius in clerico qui contempto habitu
fert arma et trino admonitus se non re-
traxit ex. c. in audientiam. Et etsi non sit
monitus et se tirannidi immisceret ex. eo. cum
non ab homine. Quartus in clerico exercente nego-
tia secularia si admonitus non desistat ut
ex. de vi. et hone. cle. c. si. Quintus in
clerico conubinato coniugato si non fert
habitum et tonsuram ex. de cleri. co. li. vi.
Sextus in clericis buffonibus et etiam macel-
lariis si hoc per annum exercuit et etiam si
minori tempore nec admoniti desistunt ex. eo.
c. i. et c. quo prox. de. Septimus in illo qui
non ex ira sed iocose percutit c. i. qui de
c. i. Octavus in magistro cui hoc facit leviter
et causa discipline ex. eo. cum voluntate
§ si vero. Nonus in eo qui in continenti vim vi repel-
lit. ... tamen ex. c. Si non. Decimus cum
quis invenit clericum turpiter agentem cum
uxore matre sorore vel filia propria ut in
dicto c. Si non. Undecimus si fiat a prelato
vel de mandato eius causa correctionis
ut in pal. c. cum voluntate et c. ex tenore.
Et si non fiat ex causa correctionis tamen liberatus
quod propter [illegible] excommunicationis ex. c.
universitatis. Si tamen causa subest potest clericum
capere et incarcerare et etiam per laicum ex.
eo. Si clericus. Sed percussio non debet fieri
per laicum quia tunc uterque incurret excom-
municationem scilicet prelatus et laicus percutiens ut in
de. c. universitatis. si clericus esset adeo incor-
rigibilis quod aliter capi et corrigi non posset
ex. c. ut fame. Duodecimus in turbante
officia divina que presbiter vel alius ad quem
pertinet potest eicere de ecclesia ex. c. c. [illegible]
et c. cum voluntate § Sine. Sed non simil-
[illegible] officii quod in ecclesia obtinet percut-
clericum et etsi cum senior cum [illegible] fat
hoc [illegible] parentes seu propinquos quos fu-
[illegible] coniungit [illegible] in hoc dicto intelli-
ge cum sunt in minoribus ordinibus ut in c.
cum voluntate allegato § si. Tredecimus
Si clericus sit depositus vel degradatus ex.
de iudi. tamen cum non ab homine et de pe. degra-
dati in fine li. vi. Quartodecimus qui clericus
transfert se ad actum professionis clericatum contra-
rium [illegible] erat in minoribus et factus est

bigamus vel miles vel hui [illegible] xxxiiij
di. c. si (?) Et quid si est non obseruat sed ob
pris mulieris vxoris filii filie familie vel
eius ex incorporationem eius eum ledat Et secundum
[illegible] tal' non incidit in canone eciam. ff
quod metus causa l. isti quidem § si Item sic in-
iuria propulsanda est 23 q. 3 fortitudo
et c. Non inferenda Licet tamen dicat quod
hoc verum est de defensione illarum personarum
solum per quam intelligitur nobis iniuria fieri
ut iuste de iniuriis § patuit || Secunda
regula fallit in pluribus casibus Primus in articulo
mortis j. 1 q. c. Si quis suadente Est tamen
iniungendum ei quod si euaserit se presentet
sedi apostolice vel ei qui possit eum absoluere
mandatum sup hoc recepturus extra de
sen. ex. a nobis Et idem est in casibus sequen-
tibus recto sine impedimento pretermisso in pluribus
ut extra de sen. ex. de ceto in si. et c. nostra
in si. Et si cessante impedimento non se
representant in prescriptis reincidunt in eam-
dem sententiam extra de sen. ex. eos qui li. vi.
Secundus est quis quis habet inimicicias capi-
tales vel alias iustas excusaciones propter
quas non potest se sedi apostolice presentare extra
de sen. ex. de ceto De ista tamen excusacione
stabitur arbitrio boni viri ff. de v. obli.
l. continuus § Cum ita et extra de vo. quod super hiis
Tercius in hostiensi qui pro tempore officii di-
cit non committitur lesio extra de sen. ex. Si non
Quartus in officiali qui ex tedio turbarum
non ex proposito sed non sine aliquali culpa
clericum percusserit ut in dic. capitulo Si vero
Quintus si sit mulier qui distinguitur de utrum
sit fortis vel debilis Sextus si sit senex
et valitudinarius destitutus ita scilicet quod ad se-
dem apostolicam accedere non possit Iste tamen
in duobus predictis suspenditur habetur de sen.
ex. mulieres et c. ea noscitur et c. quamuis Sep-
timus de infirmo qui perpetuum habet infirmi-
tatis impedimentum vel eciam temporale si timetur
quod sequatur mors extra de sen. ex. quod de his
Nonus in paupere quem oportet mendicare ut
in dic. c. quod de hiis Decimus si regularis
verberat regularem extra de sen. ex. monachi
et c. cum illorum et eciam si percusserit secularem ut
extra de sen. ex. religiosi li. vi Undecimus

In hiis qui non sunt sui iuris sicut famuli
et similes extra de sen. ex. mulieres Duodecimus
in hiis qui nobiles et magne potencie sunt
etc delicati quod laborem eundi non sufferret
tamen super hoc eciam primus Romanus pontifex
consulendus ut notatur in d. c. mulieres Tredecimus
In impubere extra de sen. ex. c. fi. et hoc
eciam si post pubertatem postulat se absolui
et hoc verum est supra Decimusquartus de clericis qui
communiter viuunt et sub vno tecto dormiunt
in eadem domo vescuntur extra de vi. et ho-
die quod communiter exponitur qui simul
viuunt in aliquo collegio Decimusquintus
In monialibus extra de sen. ex. de monialibus
Decimussextus in hospitalariis sancti
iohannis iherosolomitani extra de sen. ex. ex
canonica Decimusseptimus in hiis qui clericis non
enormem sed mediocrem et leuem iniuriam
irrogauerint extra de sen. ex. pueri Sunt
quidam decretales non continet dispensacionem ut
dixerunt quidam sed pocius iuris communem quod
hoc satis inuenitur extra de sen. ex. religiosi
li. vi | Nunc quedam pro declaracione dictorum
casuum dicens Primo nota circa primum casum
s. de periculo mortis quod intelligitur id peri-
culum non solum propter infirmitatem sed eciam si
sit in quocumque periculo vicino morti puta
si timeat hostem vel predonem vel crudelitatem
potestatis vel si nauigaturus sit vel per loca
insidiosa transiturus ff. de do. cau. mor.
l. 3 et 4 Idem post hostiensis et addit quod idem
est ac si obsessus sit vel obsideat per iacturam
machine vel baliste Circa tamen et septi-
mum nota secundum de hostiensi et officiali quod si
talis non casu fortuito sed ex deliberacione
percussit clericum committitur absolucio est a papa
impetranda extra de sen. ex. Si non Sexta

interrogacio confessoris etc.

Postquam confitens dixerit ex se
ea que voluit de peccatis si non dixit
sufficienter quod quandoque ut frequenter
accidit interroget de hiis que plene non
dixit prout videbitur expedire Si autem
modicum vel nichil dixit potest interro-
gare secundum ordinem hic positum inferius scilicet
primo de preceptis postea de viciis capita-
libus non tamen omnibus de omnibus sed de hiis solum

q in talibus repiri solet Et no solu de istis petis interogandu e sz etiam de circumstanciis eorum q supra posui i hoc questi one quis quid etc Nota tamen etiam e notandum quod q lib; peto mortali omes circumstancias querere sz solu illas q trahunt petum i aliquam spem q sz hnt speciales deformitate oppositam alicui pceptorum De mino tamen petorum no dimittas interogare saltem quocies hoc vel id petum mortale ominisit

Interogacio prima erit de x preceptis Et primo circa primum preceptum

P rimo interoga · B ·

Si scism de fide opionem incipit aut ab aliquo recitatam secutus e Si malo sensit de septem sacramentis ecclie vel circa scripture veritate Item si credit q no sit infernus vel q no sit alia vita post istam vel aiam no esse induranda cum corpore Si no credit q deus creavit oia tam visibilia q invisibilia | Si no credit q i xpo fuerit due nature diuina scz et humana Si non credit q pro nobis passus e pati mortem et q resurrexit Si no credit resurrectionem mortuorum et vltimum iudicium Si no credit q ecclie pastores sint veri pastores | Si tenuit cum hereticis q tu esset excoicatus Si sciens ecclesiastica sepultura hereticos tradidit q tunc est excoicatus esset nec absolui posset nisi sub marturis iipsis publice dictum corpus vel corpora hereticorum extumulet et damnatis privat Nota est hic in pcessu cuiusdam scripta sept tima Si inuocauit demones vel inuocari fecit per maleficia ad faciendum mala vel fieri faciendo quod e petum magnum et dignum corporali morte Si adorat aliquam creaturam faciendo reuerentiam vel oracionem ad eam ut ad lunam novam vel sole vel stella vel ad primum campane quod petum mortale e Si ex constellacionibus vel planetis sub quibus natus e aliquis iudicatur determinate de vita et qualitate conversationis Vnde si credit ex physonomia vel ex fato vel constellacione vel complexione hoiem cogi ad bonum vel ad malum quod

catholicum est

S i estimat aliquis malum futurum propter garritum aium pullum quia cantat gallus de sero vel quia cantat gallina vel coruus vel noctua vel quecumque alia auis vel etiam cuculus et huiusmodi q oia fatua sunt et vana

S i habuit mala opinionem de igne sibilante credens esse signum q moriatur aliquis vel site quod fatuum et vanum e Si negat dare ignem ex domo in kalendis mensium timens et credens propter hoc malum euenturum i domo Si tenuit ignis factum i natiuitate domini fuerunt et posuit i tunica cum gradinibus vel cum illo signauit angulos et hostia domus et huiusmodi

S i fecit vel fieri fecit vel fieri pcurauit vel docuit aliquis incantacionem cum sacramentis vel sacramentalibus ecclie ut oleo sco vel aqua baptismali et huiusmodi ob sanitatem vel aliam causam quod grauissimum e petum Si incantatur cum aqua trium cerarum vel trium fontium Si pro re aliqua respexit ampullam plenam aqua vel vas vini quod dicitur sancti Iohannis Si ex effusione olei vel vini credit aliquem euentum euenire Si pnosticat ex inmersione aquarum euentum quod fatuum et vanum e Si incantauit cum specto vel pelvim plenam aqua Si aliquis fecit cum sanguine menstruato quod e mortale Si lavit filios cum aqua benedicta quod similiter mortale e Si incantauit gradine quod est mortale e

S i fecit vel fieri fecit aliquam diuinacionem ad inueniendum aliquam furta vel ad sciendum aliquid occultum vel futurum quod sibi vel alteri contingere debeat quod mortale e Si vsus e sortibus diuinatoriis ut psalmo vel libro cum filis et huiusmodi per se vel per alium seu etiam quocumque modo quod mortale e quod tamen si ex leuitate fit veniale e Si diposuit per noctem ad fenestras auribus obturatis ut pximodum per prima verba q audierit ab extra intelligeret id quod scire desiderat quod mortale e Si didicit artem

notoria vl' vsus e ea ad faciendu aliq
Vel si vsus e arte nigromantica qd
morle e z silium' art libros habz
induciendus e q illos qburat quod si
facere renuit no eet absoluendus Si
fecit s' manus inspicere a'alteri isper
pnosticado d' fortuna Si credidit q
aliqs habet malos actos sup pueros
vl' ad aliqd malu obuiamentu Si i or
tu liberoru respexit libros fatidicos
Si credidit aliqd s' euenire debe vl'
significari ex sibilatoe aurium vl' ppt
tremore oculi vl' ppt stimulatioez i ex
eundo domu Si cantat cu cyropho
ligneo vl' cantare fecit pueros z pu
ellas ut audiret qd pnunciaret Si
frondes olme bullientes vl' grana fru
menti acceptu d' psepio posuit sup
ignez ad pnosticandu d' vita vl' d'
morte alicui Si obseruauit sompnia
faciens aliquas oroes ad sctam annam
vl' ad sctam helenam vl' ad tres reges
vl' aliu quecumq sctu a' sctos volens
ppt hoc ex hys q sompniat d' futuris vl'
occultis diuinare qd morle e Alias al
sine tali oroe vl' obseruatoe adiuncta
nimis fide sompnys adhibere z si no mo
tale e petiu piculosu tn e hinqo
insistere q sic dyabolus multos decepit
Si estimauit mulieres quasdam i cattos vl'
simeas vl' alia aialia z d' nocte am
bulare ac sugere sanguinem puero Et
exire z intrare domu hostys clausis
z volare p longa terrarum spacia z hinq'
q impossibilia st ethyz z io fla Si ano
tauit vl' annotare fecit aliquam bestiam
pditam Si obseruauit vna die plus
q alias no incipiendo aliqd opus vl' non
lauando caput vl' si obseruauit dies
egipciacos vl' die i quo occurrit fes
tu decollacionis bti johanis bapte vel
die veneris i no mutando pannos quod
veniale videtur propter qd ex simpli
citate hoc credit qa no audiuit cont
Sz si ex obstinatio hoc defendere vellet
morle eet Si i calendis mensium no
luit aliqd dare a' concedere extra domu

putans q ex hoc fiet diminucio rerum
Si i calendis Januarii cecidit i lecto
sicut cu melle vl' fecit s' portare pi
sce vinu Si eod' die dedit pueris pe
cunia vl' si ipse ab aliquo recepit qd dr
vulgariter lamacia l' offerta vl' lastrina
Si eo die misit vl' portat in domo
tpalia aliqua qa eet prima dies anni
credens ut toto anno intret multa bona
et noluit intrare sn aliqua re tpali
Si eo die fuit sirsotmis d' primo que
vidit Si i calendis marcy signat
ostia domus vl' alias re posuit i fene
stra vl' ante domu Si signauit z po
suit omi nati i die natalis dni vel
i die veneris sancto vl' i die ascensionis
credens q credens illud no possit occidi
ille vl' sile Si i die scti johis bap
tiste collegit herbas q illo die esset
maioris virtutis collecte q alteo ut cu
ill' faceret fugacioni contra infirmitatez
Si i pfesto dicti festi tussiuit super
ignez factu d' herbis ad incensu q dr
ignis sancti johis Si nocte talis festi
fecit vinu qd dr vinu scti johanis
ad pnosticandu d' futuris vl' aliis secre
Si mulier dedit viro suo vl' econtra alter
a'vir mulieri aliqd ad comedendu ut eu
amaret vl' eu qd e morle Si fecit
vl' fieri fecit aliquam incantacoem ob sa
nitate qsequendam Et qd hoc sit facere
qa sat esse phibitu tunc e cont' mor
tale Sed no sit ex simplicitate putando
ee bonas oracoes videtur veniale Sz
si nollet i futuru abstinere ab hinq' ne
gantur e eis absolucio q ex obstinatoe
z malicia sit morle Et interrogandu
e d' verbis quibus vtuntur et d' cerimonys z
obseruantys qs addunt Si exercuit arte
geomancie qd e morle Si contra vinces
vl' febres scripsit i fructu amigdali
vl' i hostia vl' albis Si incantat vel
incantari fecit contra dolorem dencium capitis
pluorum aut suspiriorum vl' octorum cum
faba z pr nr z hinq' Si portat
pueros infirmos ad sambucum vt ad
rubum vl' aliud silez locum ca sanitatis

i capiende Si fecit vl' fieri fecit q'
vsus e litis vl' brevibus q sic quint
supsticiose ex vbis vl' caracteribus
vel carta i q fuerit vl' ex modo ipone
di q' portandi vl' tpe vl' loco sciebendi
Et inveta supsticione eorum iponendum
e ut qbuiau et si nollet no esset
absolvendus qa sic fiet mortale Si sup
se portavit cartam scriptam q dicit sctam
cipam vl' cartam no natam vl' virgi-
am vl' aliqd aliud sile ob spem sanitatis
vl' altius eiusdem supsticiose qd non
eet valit ex arte medicine l' alterius
approbatum Et gnalit' si quatuor
aliaz incantacionem quiacoz vl' ma
lesicu q' qdcuqz supsticiosum exercet
aut eis fidem adhibuit q oia sunt
vana et fatua ac phibita In quibus
omnibus no fiuat quilibet preceptum unde

2° precepto de blasphemia

Si videlicet blasphemavit in
deum vl' aliquem sanctum dicendo
b'malediccionem vl' alia opprobri-
osa vba qd sp e mortale Si blasphe
mavit i deum dicendo eum no ee iustum
et no oia iuste disponere sz acceptorem
psonarum vl' no curare d' actibus hominum
q' eos no videre vl' ee parcialem vl' sine
dimeritis punire et flagellare eum l'
aliquem vl' posse melius istud l' illud
fecisse vel simil' arguere deum d' aliquo
qd totum e mortale maxime cum advertit
et intelligit qd loquitur Si murmuravit
q deum intpu d' ftpe calore pluvia ve
to q' hiue Si murmuravit q deum d' in
firmitate paupertate q' filioz morte q'
qa no gnat filios Si murmuravit q
deum d' psperitate maloz q' d' adusitate
bonoz Si murat i aliqua aduersa ali
Ide puuio cuius indices iudica
tose qd mortale e quociens ee pnciat
et simil' p'tat q aliquem induxit ad h'
advertens vt advocatos pcuratoz et
sileß Si murat ex iudicium i qun
simone quacuqz ex causa l' utilite
vl' levitate vl' iocose l' qlocuqz

modo nos solum p facta dei evangelia
vl' p corpus xpi sz ee p fide p deum
q' dicendo sic me deus adiuvet vl' ee
p virgine mariam p cruce p aiam
meam q' huius qd sp e mortale qn
advertit se iurare et falsum dicere et h'
totiens quotiens Si iurat aliqd ceteri
affirmando d' quo tn dubitat an sit
verum mortalit' p'cavit et papue si
hoc fecit i iudicio Si iurat facere ali
qd malum pu aliquam vindictam aut
talionem redde no dimittere quibusdam
furare iusta statuta tene secreta
iuratoz iusta qd sp mortale e
Si manifestat q' pdidit aliqd secretum
i osilio aquo celatum qd iurat no
manifestare quomodo ee illi nocebat tn
mortale e et ipe q' cetera ille q aliqz
ad sile manifestandum opellit mor
tal' p'tat Si iurat obsuare statuta
alicuius civit' q' vniusitatis q tn iniusta et
irronabilia sit et aliqua ex eis sciens
transgreditur qd est mortale e Si tn
aliqd statutum ita eet obligatum per
contrariam osuetudinem q vix oitte' fuia
re' quam Si ex hoc statutum transgre
deretur no videtur pctum ee q hmoi
statutum no videtur aplius hre vim
statuti di e §. leges Si iurat
p aliquod membrum dei vl' scoz modo
ribaldoz qd mortale e etiam si res va
esset qua affirmare intendet Et ee
ppt blasphemiam q ex h' osideratur
ut 22 q i c. Si qs p capillos Si no
res iurata q' falsa q' illicita e du
plicit' mortalit' p'cavit scz p blasphe
miam et p piuriu Si iurat facere
aliquod licitum i honore dei q' sctorum eius
et id facere neglexit qd mortale e Si
ee iurat aliqd facturum sz tn no inte
debat illud adimplere simil' mortale e
Si no etiam intedebat fuiare sz ve
niente tempe quo iple pmiserat
sui iurare no fuiat pmissum eum
tn posset licite cum incomoditate sua
adc mortalit' p'cavit n tn pius ceptum
vl' ipa i laxaret et quitaret sibi

huius promissi. Si tamen promissio facta est homini per iuramentum ubi huius relaxacio non est. Si non potest adimplere excusatur a peccato si tamen quantum cito potuit adimplevit. Si quis promittit cum iuramento se aliquid factu-rum quod non est aliquid importans boni vel mali ut digitum si mat promittit immediate iuramento non bibere vel comedere id vel hoc vel huiusmodi quod videtur veniale non fiet in contemptu quia iuramentum et periuramentum est in hoc. Si iuramentum consuetum est per consuetudinem minimus dicitur tamen veritatem quod veniale est non fiet in contemptu. Et medicorum sunt clerici ut abstineant post periculum primum. Si videretur aliquem ad iurandum quem crederet omnino fore iuraturum quod mortale est non talis scilicet foret iudex propter hoc faciens ex officio secundum ordinem iuris. Si vir iuramentum suae uxori irritat quod non debet non sunt tale quod uxor non possit adimplere sine scandalo vel

De adiuratione

Adiuratio est inductio alicuius ad faciendum aliquid ob invocationem alicuius rei sacrae et fit per modum coactionis intendendo aliquem obligari per modum iuramenti ad aliquid faciendum. Unde si fit ad superiores et alios in quibus adiurans non habet potestatem peccatum mortale est. Si non fit ad inferiores et sibi subditos quibus adiurans praecipere habet coactionem licita est et alias non. Et tunc adiuratus tenetur facere vel dicere illud propter quod adiuratus est alias mortaliter peccaret quasi transgressor praecepti. Si adiurant praelatos vel superiores vel pares aut inferiores per modum deprecationis non coactionis intendentes inducere ad aliquid faciendum non est malum vel veniale. Si leviter et sine causa adiurat et adiuratus non facit non peccat hic tamen. Si adiurat daemones per modum potestatis ad aliquid faciendum ab eis vel ad aliquid auxilium obtinendum ab eis mortale est non quasi faceret hoc ex speciali consilio spiritus sancti vel ex quadam simplicitate expellens ab obsessis a dyabolo. Licet tamen illum adiurare per modum

coactionis ne noceat. Si adiurat causatis irrationales ne dialogus eis utatur in nostri nocumentum tunc licitum est. Si adiurat dyabolum in eis operatur tunc mortale est ut per incantatores superstitio. Si cantilenas seu fabulas inducant et in narrationibus tam pilis vel aleatoribus infamant deum aut sanctos quod mortale est si fecerit in contemptu alias non veniale

De votis

Si transgressus est seu obmisit adimplere votum illicitum deliberate factum et si advertit faciens semper est mortale et toties quoties frangit. Secus si ex oblivione vel quia non poterat ex aliquo accidente superveniente. Si vovit aliquid malum se facturum ut puta vindictam de aliquo vel aliquid perfectius impedimentum ut puta non ingredi religionem vel simile mortaliter peccat et post id votum frangere absque aliqua dispensatione. Si nimis tardavit implere votum licitum sic quod ex huiusmodi mora contraxit odio vel quia ipse voverit venit ad statum non valendi amplius implere quod prius potuisset quod videtur mortale. Idem quod dimisit per positum implendi cum tamen potuisset aliquo modo implendi votum quod tamen non posset tempus non videtur mortale vel forte esset valde nimia et non cum ex hoc imminet ei periculum non valendi implere ut de voto ingrediendi religionem cum tamen non habeat causam cogentem dilationis. Si fecit votum de re licita ut de ecclesia de iciuniis et huiusmodi sed ob malum finem ut puta quod posset facere vindictam adulterium vel simile mortale est non tenetur adimplere. Si fecit votum abstinentiae et huiusmodi et dubitabat utrum posset implere vel non et sine commutatione vel dispensatione superioris cum posset de facili habere recursum ad eum vel confessorem per consilio de super simul et frangit votum quod videtur mortale. Nota tamen quod vir potest irritare vota abstinentiae peregrinationis et huiusmodi uxoris si non habeat in dote absque aliqua alia dispensatione. Et si fiat talis irritatio voti est absque causa rationabili vir non

te vxori iple etia vota De mutatione votor respondeam et filior familias et religiosor vide in sua in sda p. ti. vl. Si votu fecit stultu et irroabile ut ieiunare in dnica no lauare l' ptinuare captiu in sabato et hui' si hoc fregit no peccat ymo prohibendu e ill' hui' vota iple Eta sic tho et aly dicut sic potus ieiunare qm obsuanda etiam si phonore sco fiet Si filius monetu pus promisit aliqd votu iple tenet ut ex de vo. leg. Si sint b' aliqd votum iniuctu a pre pu satisfactio penitentie nl' sile tenet iple ex de vsu tua et de sol. c. i. Si sint hes aliq vouet subuenire tre sancte tenet votu id iple Et si inuo. qpelli pt Si filius puerts ad annos pubtatis vouit aliqd votu qd ptiet ad sua psonam et hoc si sint licitu tenet s. tho 122 q 88 Conugatus aut no pt vouere votu pegrinacois a religiois absque dni qsensu qr i ptate sua e ut dt tho e. loco quo sup Si religiosus vouit aliqd votu abs plati sui licencia illd no debz exequi abs ei' licen a secus e tm de voto orois ucl sil' qd pot exequi abs sua licen a Si sacerdos vouit votu pegrinacois sine licencia sui plati non dz adiple abs licencia eius Si hius votu castit' l' religionis qtraxit qr qiugus mi. ioniu teneat tm qfessio morlit peccat et qsuare no pt mrioniu sine morli peto qa adc aud qsumacoz mrioniu i aud copula carnale q mediante mrioniu qsuma pt adhc et debz iple votu suu post seru Post qsumacom no tenet redde debitu etiam mrptattc peteti s exige no pot abs morli peto Vnd qsuledu tali eet qr petet dispesacoz a ppa sup voto suo Et tm quidam posset etiam epi dispesare in hoc casu Si mulr sine qsensu vi sui nl' ecou vouit et si ipe vir nl' mulr qsentit iple tenet Si alt qiugu sine qsensu alterius

vouit votu d no redde debitu iple no tenet No tm qr alt qiugu pot sine qsensu altius vouere de no petedo debitu s reddend Si vnanimi qcordes ambo voueru castitate qr tuc no pt alt reuocare votu sine peto morli Et si vir reuocat vxor debz instare psenerare et ecou Si vir vouit abs vxoris licen a votu pegrinacois no tenet adimple qr no pt Si vir vouit votu ierosolomitanum tenet iple id etia inuita vxore q tm ut qsenciat amonenda e et si no wlt remanere pt vir sequi Si vir vouit votu abstinencie qdicete vxore pt id iple et ea inuita Secus sup dicta abstinencia ipediret reddicio debiti Si vir aud carnale copula ad hermi tusmit reddere tenet ad vxore i intrasset aliqua religione apbatam Et no qr d tu scessoe votoru pt d iure qui et qsuetudie simplex qfessor absolue qa no e d rsuatis casib Sz d dispesacoe ex qmutacoe votor no pt se intromitte sz specali qmissoe diocesani vl' altis q posset dare epi aut i omib pnt dare qmissione et qmutare nl' dispesare ii i voto castit et religiois et tm voti pegrinacois sca. ierosolomitanu ad scm Jacobu et ad limina aplorum pet et pauli i qb ppa solus nl' sumus pnarius dispensat nl' qmutat De 3o precepto memento ut. sr.

Et primo intrrogandu Si cogitat in bnficia salu creacionis hominis et tocius mudi ppt homines redempcois huane et glorificacois ut p hoc mcorda tenuat a vetis et sanctifica dicz in exercitys spualibus Si diebus festiuis se qposuit et ornat preciosis vestibus et alys ornamentis ad pompa et vanitatem gliam sine ad placendu alior aspectibus ut desiderat Si diebus festiuis accessit vl' ad cetum vl' ad

alia spectacula compta et ornata ad
capiendas animas ut incaute se oculis
conspiciat sic frequenter mulieres faciunt
quod est mortale. Si non in ecclesiis vel aliis
locis sacris hujusmodi fiat duplex causa
sacrilegium scilicet loci et temporis sacri ultra princi-
pale peccatum. Si hiis diebus coreizaverunt
vane cantaverunt manus vel alia membra
cum alio libidinose tangendo et vana in-
honesta et ad malum incitancia verba
loquendo ut virgines provocent concupiscentia
in corde vel quicquid eius opus fecerit quod
totum est mortale. Si hiis diebus luxurie
vacaverunt quod si ex intencione sunt duplex
peccatum committunt. In talibus etiam diebus eciam
matrimonialiter juncti ab illo opere se ab-
stinere debent. Si stantes in mortali divino
die non contriti fuerint de illo aliud incurrit
mortale. Si sonator musicorum instru-
mentorum hiis diebus causa fuit vanitatis
sonando vel eciam coreas vanas personis ut
fierent vaniores quod mortaliter peccavit
et communiter quia causa fuit peccati mortalis
aliorum. Si mulier ornata in fenestra se
posuit ut a transeuntibus inspiceretur mor-
taliter peccavit et communiter hiis diebus quam
aliis. Si oculos suos vanis aspectibus
implevit et si hac de causa hinc inde cu-
currit quod mortale est. Si ebrietatibus
et comessacionibus vacavit vel in tabernis
et ludis blasphemiis se occupat vel
aliorum ut talia et similia faciunt tamen sunt
quod est mortale. Si tardavit usque ad sancto-
rum festum vel usque ad mane festi ad se
radendum faciendum ut magis polita appa-
reat aspectibus mulierum. Si hiis diebus
ociose vixit vagando vel per plateas
et vicos sine ludendo et murmuracionibus
vacando et ociosis verbis et hujusmodi. Si hiis
diebus laboravit aut exercuit aliquod opus
manuale ex omni necessitate quod mortaliter
peccavit maxime si aliquo notabili spa-
cio hujusmodi laboribus institit si non momen-
tanee vel per aliquod temporis puncta id fieret
non in tantum peccaret. Si autem fiat ex neces-
sitate quod scilicet aliter non possit habere victum
et necessaria pro sustentacione vite sue et

aliorum suorum. Vel si timentur hostes vel
veniunt inundaciones aquarum aut alia similia
pericula tunc licet removere suppellectilia
et cetera bona ne perdantur sine peccato. Et
non quod debet festa servari et festum in a
vespere usque ad vesperam diei et primicia
diei hoc eciam requiritur magna discrecio
in consulendo. Si in dictis diebus fecit aliquod
mercatum quod generaliter loquendo nullo
licet hiis diebus mercatum facere communis spe-
cialiter aliqua patrie excusentur propter aliquam
necessitatem magnam. Si vendidit vel
emit hiis diebus aliqua preter ea tamen que sunt
comestibilia que eciam si venderentur vel
emerentur ante diem festum illum propter corrup-
cionem quam incurrerent servari non posset
ut sunt carnes cocte dapes et olera lac
fructus aliqui et hujusmodi quod mortaliter pec-
cavit. In estate tamen quidam propter festa
plura contigua carnes crude et similia
ad esum necessaria vendi et emi possunt absque
peccato. Si hujusmodi aliquod mandavit filiis
suis discipulis suis vel laborantibus fa-
cere sine necessitate peccat mortaliter ipse
mandans similiter et exequentes. Si tamen man-
dans vel magister vel patronus non habet necessi-
tatem sed ipse servus discipulus vel laborans
habet necessitatem quia aliter vivere non possit
et non obedit mandatum [illegible] nec hujusmodi
opus faciat hiis diebus sed laborat pro
aliquo tempore in exercicio artis sue et aliud ex-
ercicium facere nesciat. vide excusacionem. Ita
si in obsequium pauperum personarum eciam
paupertatem aliquid laborare licet diebus
festivis secundum quod doctores dicunt quare non
magis talis racione sue sustentacionis in
necessitate aliquid laborare posset. Tamen
tamen esset aliam artem eligere qua se melius
questuare posset. Si in hiis diebus
per se vel per alium placitavit in foro in
causa inexcusabilium personarum. Si in dictis
diebus iuramentum prestitit vel exegit
nisi pro pace vel fide vel obediencia vel fama
quod alias non licet. Si talibus diebus
aliquem ad mortem vel ad penam iudi-
cavit quod non licet. Si macellarius
in die festo carnes crudas vendidit

qa nec vende nec eme licz n quid in
estate plura festa cotinua occurrut
tur ed licz si alias observari no possent
nisi. Licet eciam macellarios uel alios
carnices i die festo coquere et preparare ut
illas tunc vendat si prius no poterat
pare a pparatas servare. Si tabernarius
hijs diebus tabernas ad horam tenacem
aperuit vel si ibi tenuit hijs diebus
instrumenta ludere vel inde no expulsit
ebrios lusores blasphemos et iurgantes.
Si mercator hijs diebus suas mercimo
nias vendidit pre ecclesias ubi festum
occurrit vel forte quod peius est i ecclesia
prophanando locum sacrum. Si hijs diebus
attulit uel afferri fecit aut mandavit cum
bestijs uel aliis psalmas bladorum l alia
rerum qa tam papientes quam exequentes est i
culpa mortali n i magna necessitate hoc
fieret. Si hijs diebus compulsus ab offi
cialis uel dno laboraverunt qz tam papientes
quam exequentes mortaliter peccat n ex neci
tate guerre et huiusmodi hoc fiet qz tunc
ambo excusantur. Si no sine iusta neci
tate i papiente et no sine iusto me
tu i obediente tunc obediens excusat
sed no papiens. Si vectigal portavit
hijs diebus merces a pnas a alnuta
ad loca longa vel remota qa cessere debz i
festo n ex magna necessitate cogatur.
Si viator vel cursor talibus diebus itine
ravit qa no dz n ppter magnam neci
tate. Si aromatarius seu apotecarius
hijs diebus tenuit apotecam apertam uel
vendidit aliquid de apoteca n urgente
necessitate infirmorum quibus aliter subvenire
no pt sed ppter hoc no dz apertas apote
cas tenere. Si barbitonsor de nocte
festi uel de die artem suam exercuit et
causa pstitit lasciue atque q ut poli
cior appareat vadit uel i mane festi
quippe quod mortale videtur. Si ferratores
animalium talibus diebus laboraverunt qa no
licz n urgente magna necessitate coram
quibus fuerunt. Si sartor uel sutor ve
stimentorum qz promisit quod implere no pt
sine festi violacione ut promissa servaret

laboravit i nocte uel die festi vel alios
fecit laborare qz peccavit pmittendo
tali intencione et plus peccavit servando
tale promissa. Item si i mane festi totum
se occupavit i induendo novas vestes
dimittendo missam vel predicacionem ppter hoc.
Si molendinarius moluerit qz no dz.
Si lanifex lavit lanam ppter festum
ex cupiditate prudens ut i die festo illam
extendat ad solem qz no licz. Si pannos
extendit i die festo i curatorijs qz n
licz. Si tinctores lane et pannorum di
ebus festiuis maiore i tinctura continuati
laboraverunt qz no licz n timeret
periculum magnum damni i tali tinctura. Et
si tunc studuit i quantum potuit audire
missam et dei verbum ut dz. Et si tunc quan
tum potuit providit ut festum celebret
et sanctificaret bonis operibus ut dz. Si mer
cator uel alius artifex i die vel nocte
festi cum suis consortibus a laboratoribus
a agricolis fecit racionem qz no licz. Si
illis diebus mutavit animalia ab animalibus
et scripsit i quibuscumque mercancie. Si nota
rius illis diebus fecit instrumenta aliquod
contractuum qz no licz n ex magna ne
cessitate uel suadente pietate et pace
et huiusmodi. Si scriptor i festo scripsit pro
precio qz no licz n scolaribus ex parte suos
sermones a lectores annotare et similia pura
devocione tamen sine precio fiat. Non enim licet
hijs diebus nimis insistere ppter scripture.
Si scolaris i festo neglecta missa
et alijs divinis actibus disputaciones suas
ordinavit a exercuit i mane solempnis
diei qz no licz. Si consiliarius se aggre
gavit consilio i mane diei festi omissa
missa qz no licz n fiet ex magna
necessitate a pietate. Si i die festo con
duxit operarios faciendo pactum cum eis
qz no licz vel si distulit solvere salla
rium uel mercedem operarijs qz no dz ser
vari solucionem usque ad diem festum sz ante
uel post eum indiguerit pstare. Equi
lencia 19 scriptum est Non morabitur opus
mercenarij tui apud te usque mane. Si i
die festo suos debitores requisivit vel

debita exegit q̄a nō lic; Si sciēt̄ ꝯ
paūit occasioꝫ laborā̄ i die festo
q̄a nō lic; Si i die festo fecit sertā l'
choreas ꝯ siles vanitates q̄ nō lic;
Si vacauit piscacōi venacōi aucu-
pacōi vl' alijs silibꝫ Si i ecc̄ia lo
quēº vl' aliū strepitū facieº inīt n
pit siue īpediuit diuinū officiū siue
dei v̄bū Si mlr i ecc̄ia velatū capt
nō hr̄it q̄a tenet̄ Si nō orat mēte
attenta q̄ ad hoc tenet̄ dz ut i festis
a diuīs inc̄s a t̄renis sepata oracōi
tpe libe deū oret Si diuīo officio dū
potuit nō intfuit ꝛ si diuīū officiū
deuote ꝛ attēte nō audiuit cū reue-
rēcia ꝛ honōe Si stando ad officiū
magꝰ delectatꝰ ē voce cantanciū
vl' organoꝫ sono q̄ v̄bis ꝛ meditacō-
nibꝫ sacris | Si dieb; festiuis v̄bū
dei vl' diuīa officia cū tedio audiuit ꝛ
non libent̄ intfuit q̄ meditacō sibi
ꝯsuit Tenet̄ n̄ q̄libꝫ ꝯstiaꝫ missam
integrā audīe ꝛ attento corde ꝛ cū
euāgeliū legit̄ pedest̄ stare ꝛ adulue-
re et cū ihū nomē noīat̄ genu flectē
ꝯ inclināe Si vidua tp̄s desꝑata ex
morte vi siu p̄ānū vl' mensēs siue
missā i domo reclusa pmāsit quā
mortalit̄ pc̄auit Si i die festo reti-
nuit i domo filias nubiles ꝯ filios
l' ec̄ famulos ꝯ famulas ꝑpt quācūq̄
causā ne missaꝫ audiēnt q̄a a mor-
tali culpa excusarī nō valet Si mis-
saꝫ omisit ex ꝯtēptu l' cupidite lu-
crandi vl' itinerā̄ vl' causa eūdi ad
solacia vl' ꝯuiuia vl' ex negligēa vl'
ex ignorācia crassa q̄ mortalr̄ pc̄āt
tociēs quociēs omisit ex silē cā Si
presbit̄ sacit̄ omisit missaꝫ ꝑ̄uaꝫ ꝑ
pcuriam ex d' ec nis c y Si ncō
simplex ē ꝑūa ꝛ ex sipliu tc h' scꝫ
excusarī videt̄ Si i die festo audiuit
missā i alia parochia siue licencia
sui pastoris Dimittēt̄ aūt missā ꝑpt
infirmitate vl' ex aliq̄ occupacōe quā
euitare nō pūt necꝫ dimittēe ut sun-
t in infirmo excubāe i castris ꝛ silia q̄ ex

iusta cā pcedūt excusant̄ Puelle ēc̄
q̄ a parētibꝫ dimittūt̄ videt̄ excusārī
nō aūt euntes ad choreas vl' vidue q̄ ma-
nēt clause i domo d' q̄bꝫ h̄ ē i abby
ieiunāt dicto Circa 4to precepto sic ha-
Et primo beatus in hō. 16.
Si parētibꝫ nō obediuit i li-
citis ꝛ honestis q̄tēꝫ ec̄ pūt
q̄d mortale ē Secꝰ t̄n si ex negligēcia
ꝛ i rebꝫ nō mlt ponderis Si nō i re-
verit se hr̄ite aliq̄d et assurgendo sed
consedit ꝛ locutꝰ ē dure cū eis vl'
puocat̄ ad iraꝫ vl' nō sūpportat̄ eis
Si nō ipleuit legata scā ab eis ꝛ
p̄cipue ad pias causas s; mltū dis-
tulit ꝑpt incōmoditate cū tamē
posset q̄d mortale ē Si tpe senectu-
tis vl' infirmitatis eorū ꝯ alijs mag-
nis necitatibꝫ nō puidit eis cum
potuissz q̄d mortale ē Si i tractādis
eorū negocijs nō fuit fidel' Si di-
xit parētibꝫ v̄ba ꝯtumeliosa l' ꝯpbo-
sa q̄d ē mortale Si blasphemauit
eos viuos ꝯ defunctos q̄d ē mortale
Si v̄berauit eos ec̄ leuit̄ ꝯ derisit
q̄d ē simlr̄ mortale ꝛ graue | Si ꝑpt
auariciaꝫ ꝯ libertatēꝫ vl' infirmitatē
eorū ꝯ senectute vl' aliaꝫ quācūq̄
causaꝫ desiderauit eoꝫ morte Si
post morte eorū nō fuit memor aīa-
rū eorū Si parēti spuali s. pastori
vl' supiori suo ꝯ cū baptisati vl'
ad baptisandū tenēt vl' cuiꝰ ꝯfessioꝫ
audierit vl' aliq̄d silē fecerit nō exhi-
buit debitū honoꝫ vl' si ei nō obe-
diuit i rebꝫ spualibꝫ vl' si aliq̄ue
ex eis blasphemauit ꝯ derisit ꝯ d' po-
minerat̄ Si parēbꝫ tpalibꝫ ut sūt
dni ꝛ supiores seculares ꝛ eoꝫ officia-
libꝫ nō obediuit i tpalibꝫ reipublice
| De gubernacōe parētū q̄º ad filios
ꝛ familiaꝫ Si parētes nō puiderunt
magnis necitatibꝫ victꝰ ꝛ vestitꝰ
filioꝫ ꝛ vxoris seu suoꝫ cū possent
s; ex auaricia ꝛ cupidite obmittūt
q̄d mortale ē Si ꝑpt auariciaꝫ vl'
crudelitatēꝫ filios suos ec̄ illegitimos

mist ad hospitale vl' fnos q' bn
s' fiunt qd' est mortale e Si no ad
hibent diligenciaz ad hc ut fierent
boni z mandata di z ecclie obseruaret
vtpote confessione communione z audicione
misse z honestate vite z hmoi In
qbus pntes maxie laborare et
insiste debent cu filii adhuc sunt in
tenera etate z tenera in q flexibiles
docibiles z corrigibiles sunt, z hc tam
doctrina vboz qm exemplo opez z disci
pline correctione Et si i hc notabile co
mitt' negligenciaz no cura vel
negligeo tal' mortalr pccaut alios
nec veialr Si vxor vba contumeli
osa dixit s. vocando scortu ul' hmoi vel
vberau aspe sine ca roa qd' mor
le e Sz tam vir iniel bn sat dure
z aspe loqi si vidit expedire Si vx
or ostendit cu vio illicite noles obe
dire z ex hc puocat eu ad blasphe
mandu deu ul' sanctos vl' ad aliud ma
gnu inconveniens mortale e cp occasi
one dedit ad hmoi Si vir pmittit
vxore pluriues vanitat fare q pro
cant ad lasciuia vl' ornatus fatuos
a' reprobatos capis facere ul' silia qd'
mortale vide Si no no sit intencx
essus vide veiale Mat' q mittit
filias ad coreas z alias vanitat z no
mittit ul' ducit eas ad missaz audi
endaz vl' confessioz faciedaz a' commu
ioz rapiendu z hmoi no vide excusari
posse a mortali Si nimis dure l' nis
remisse se hnt i gubnacone familie i
quo oms q' deliquunt est psoti quit
venialr di 26 qualis De v. precepto

sz non occides . N.

Si occidit ex ordine mr' id
aliquem voluntarie l' pt inte
cionem a casu dado opaz rei illi
cite ut i ludo noxio s ad piccatone
saxoru ul' silez seu est rei licite sz no
adhibet debitam diligenciaz ut pici
endo tegulas d' tecto incircumspecte
qd' mortale e z cuq i reseruat eps cas
tum si ex necitte euitabili vl' etia
ineuitabili ad qua deuenit ex culpa
vt qa adult depphsus a vio adulte
ut euaderet morte occidit ipm vira ad
ulte Istum Semp interrogandu
e d' causa homicidii Si iudex occidit
vl' occidendu iudicat aliquem ino
centem sz ppt ordine iuris vl' scdm
processu ordinatu sz no hns legit
tima commisionem vl' hns ptatem sz no
ex iusticia sz ex vindicta l' auaricia
vel crudelitate qd' mortale e z casus
episcopalis excepto vltimo pucto
mortal' Si mulier grauida pcurauit
s' aborsum p medicinas vl' labores
vl' aliu modu est si no sequat effus
qd' mortale e in ea z i quocuq ad
hc consulente z cooperante no tamen e
casus epalis Si no sequa effectus
z puerpium erat formatu homicidiu
i ea e z est i cooperante z consulente
i hc z e epal' casus z alicubi p con
stituciones sinodales e excoicacio
Si mulier occidit filiu suu sponte ad
occultandu crimen suu grauissimu et
grauius si puer adhuc no sit baptisatus
Si pr filiu ul' frat' frem vl' vir
vxore ppt adulterium si vxor viru ppt
odiu ul' amorem alterius vl' si filius pa
tre a' matre ex ira ul' auaricia occi
deret qd' grauissimu e z dignu magna
pena z cuq epo tm reseruatus Et no
p omne epus solet mitte p tali homi
cidiis illos q' nec pnt ad pniarios cme
ad Romam alioz tn si volunt pnt absolu
ere p serpos a' suos pniarios Si ma
ter ul' nutrix suffocat filiu que tenet
iuxta se i lecto inaduertenter opprimes
eu qd' mortale e ppt negligenciam z cuq
epo reseruatus Si grauida mulier pt in
tencionem z ppositu aborsum facit si co
misisset i hc notabile negligenciam ut qa
nimis saltat vl' qa ine ordinate la
borat vl' ppt ordinatas lascivias no
caret absq mortali Idem i vio ul' alio p
cuciente eaz vnde hc sequatur secus si
no e in culpa Si qs mutilat me
bru alicui ul' amputat aut alicuius

irale reddat ex ordine m vl' volue
rat a' alias puenit aliquē ex imura
mortalr peccat Idē si iniuste incarcerat
vl' tenet p violenciā quousque nec libē
possit abire ut hoc faceret ad puentū
impediente malū eius pponitū qd' in eo
considerat Si nō aliter fecit et in cleri
cum solū prima tonsurā habentē
excōicatus ē / Si quis alicuius mortui cor
pus exhumauerit et in frustra gaudent
ad coquendū a ossa a carnibus euelle
dū ut ea ad ptes alias deferat sepe
lienda etiā si mortuus ibidē elegis
set sepulturā excōicatus ē et abso
lucio eius tm̄ pape reseruata vt in exua.
Bonifa. 8 || Si quis vbo s mandando
psuadendo ratificando incitat cooperat
ad aliqd' p dictorum in morte vl' aliquā
lesionē corpale mortalr peccat. etiā
si nō sequatur effectus. si nō sequitur effc̄t
grauius peccat / Et si percussus vl' incarceratus
et huius erat clericus vl' religiosus in quibus
p dictorum casuum peniceps vl' inducens
erat excōicatus ut erat platus q hoc fa
cit ad corrigendū Et vbi in p dictis fu
mādato vl' consilio cooperatore vl' facto
erat enormis iniuria clerico facta nō
posset impetrare absolui nisi a sede apli
ca vl' legatum eius a' sūmum pnīariū
Secus si nō erat enormis de hiis hēs
diffuse in quarta pte summe t. v. c. i. Si
quis interfici fecerit vl' mādat aliquē
xāni p assessinos etiā si nō sequitur effectus
ē excōicatus et depositus ab omni gradu
ordine et dignitate sitat et confisca
t similiter receptor vl' defensor huius
assessorum ex de homicidiis ne p hūani
li. vi. Dicuntur at assessini heretici quod
est vide in quarto pte sū. t. i. Si quis
desiderat morte alterius delibata roc
in malū eius sine ex odio vl' inuidia vl'
auaricia vl' ut hēat bona eius vl' ex
luxuria vt aliam accipiat vl' ex su
bia ut succedat in placos vl' ex acci
dia ne hēat laborem gubernādi eum vel
ut magis sit liber ne hēat corripien
tem In quolibet horum committitur mortale pctm̄

Secus aut si hoc desiderat ne ille amplius
deum offenderet vl' ne peior efficeretur
a' ne bonus viuis a' ecclie dei noceret sicut
tirāni. Si et si quis ex impacia et ira
scipiunt in nosse pntit peccat mortalr
Et si e clericus ē excōicatus Secus si ex
zelo diuino vl' ad impmēdas tem
ptaciones Nō tm̄ ex hoc licet abscindere
membrum aliquod quia hoc faciens peccaret mor
taliter et erat irregularis. et si clericus ē
excōicatus ē || Si occidisset vl' vulnerauis
set in loco sacro erat sacrilegium et ecclia
violata Si p violenciā etiā si erat of
ficialis malefactores vl' debitores eduxit
de loco sacro vl' fecit capere absque speciā
li mādato superiorum peccauit mortalr
Si fecit torneamentum vl' fieri fecit
vl' aliud spectaculum vbi sit periculū
vite peccat mortalr Si testificatus ē
iniuste vl' false contra aliquē qd' ē mortale
Si liberacionē alicuius condempnati impediuit
vl' de morte euadentē cepit et re
duxit Si neglexit a morte aliquē
liberare cum posset Si iactu lapidis
vl' baliste et huius consuluit vl' fecit
ex quo mors secuta ē Si suasit
alicui ciuitatē a' castra capere a' ag
gredi a' facere et inde mors secuta ē
|| Si venenum mulieri pgnanti vl' alteri
dedit vl' si vir vl' mulier ob amorem aliquid
ad manducandum dedit ex quo mors
secuta ē Si tpe famis precios suos
occidit eis victualia denegando et
occultando cum habet superflua vl' alio
tpe pciosos in iniuria extrema Si deti
nuit pciū pauperum priuatorum videndo
eas portare in extremo Si sedit aliquē
ad pctm̄ mortale faciendum per se vl' p
aliud per se vl' p alio Si malo exemplo
alias occidit. verbis signis gestibus et vanitatibus
et huius Iste vi preceptum non mecha-
Sextum preceptum legis .18
Luxuria q committitur ex mutuo
consensu est mortale pctm̄ in omnibus
spebus suis quas homines ponunt. et
ergo distincte oportet confiteri et intro
gari si ex se confiteretur nō dicitur ullo mo

ty de omnibus hys e interrogandu ne
qs dicat petm qd prius nesciuit sed
prius nunq cognouit ꝑ confitentem. Et cu
habet aliq spes specialr ty vltra no
e semp vlt descendendu ad omes
circumstancias particulares no necessarias
Et io caute et honesto mo interrogandu
e de huius peto. Primo v si cognouit
solutus solutam qd fornicacio dr et inter
rogandu e si fuit meretrix vel sua sua
vl vidua et si eam ad hoc induxit. Si
tenuit concubinam et quotpe quia vlt for
nicacionem e i scandalum prior quia pu
blica fuit fornicacio. Si virgine de
florauit ex iniuria qd dr stuprum et si
seduxit eam promittens eam velle du
cere i vxorem cogendus e in foro conscie
vl ducere eam vl dotare si pt. Dimini
atq e etiam parentibus illius in hoc si nesciue
rint. Si cognouit vxorem alterius vel ipse
vxoratus cognouit solutam qd adulte
rium dr. et e duplex adulteriu si vterq sit
i matrimonio legittimo constitutus. Si vio
lat violenter alienam qd dr raptus et
si contra voluntatem parentum suorum hoc fat
grauius peccat si fuerit talis rapta nup
ta vl deo vel monialis adhuc grauius
Si cognouit consanguineam suam vel
vxoris sue usq ad gradum quartum consangui
nitatis vel affinitatis inclusiue qd dr
incestus. Idem de muliere q sibi no per
mittit se cognosci a consanguineo viri
sui. Idem si pater cognouit filiam adop
tiuam a filia adoptiue filie a vxorem
vl filiam filii adoptiui. Aut econuerso si filius
adoptiuus cognouit filiam naturalem a
vxorem adoptantis q omnia faciunt ince
stum. Si cognouit filiastram suam faciunt
qua tunc vlt incestum quem commisit no
pt aplius a viro debitum petere. Si cognouit
monialem vl habentem professionem casti
tatis secularis operatus e et dr sacrilegium. Id
si mulier cu clerico i sacris ordinibus consti
tuto vl religioso prelato ordinato et huius.
Si cognouit commatrem vl quam tenuit ad
baptismum s filiam suam spualem et dr
incestus vl sacrilegium. Idem de muliere cu
compatre vl filio spuali et huius. Si
susceptus cognouit filiam suscipientis
vel vxorem eiusdem et incestum commisit
Similiter sit de confirmatione. Si ꝑ semet
ipsum vigilans voluntarie se polluit vel
manibus ipsius vl aliis modis qd dr mo
llicies. Si masculus operatus e turpi
tudinem cu masculo vl femina cu femina
vl vir cu muliere ex parte vas debitum qd
dr Sodomiticu et e grauissimum omni
Si cu brutis operatus e nephas et cu
quibus qd dr bestialitas. Si diebus festiuis
aliquod horum operatus e quam magis graue
Et sunt aliq huius circumstancias nota
est consilium qz minuit speciem peti quia si
i ecca vl loco sacro aliquod horum commisit
vlt hoc qd fecit operatus e etiam sacrilegium
et ob hoc grauius petm. De petis que
committuntur i cogitacione et actibus inhonestis
vl tactibus et osculis a obs et huius
dicetur i c. de luxuria. Inde i mo. precep

to. Non furtum facies. 19.

EST primo de vsurpacione rei
aliene q in hoc prohibetur pre
cepto. Vbi q i omnibus infra ascriptis
speciebus e petm mortale et tenetur ad re
stitucionem ei a quo e recepta res. vel si
ille no inuenitur vl ignoratur pauperibus
erogetur. Et no qz no solu q accipit
sed heredes etiam eius tenentur si ty ad eos
de bonis illius puentum sit. Si absu
lit rem alienam occulte inuito dno no
solu ab extraneo sed etiam filius a parentibus vxor
a viro suo famulus a dno discipulus a magistro so
cius a socio consanguineus a consanguineo
quia semp furtum e. Et si fuit notabile ali
qd dampnum mortale e et tenetur ad restitu
cionem. Secus si qd minimum ut fructus et
huius. Si furatus e oues agnos
oua a pullos a columbas a fructus
agrorum. Si arando vl alias cultiuando
furatus e alienam terram quia tenetur ad
restitucionem totius dampni. Si furari de
dit consilium a modum furandi a aliquod
auxilium qz tenetur insolidum si probabiliter
credit ex suo consilio huius dampnum fuisse
secutum. Si vidit fieri furtum et dolose

zelauit qa tenet ad restitucoem si ex
officio hebat impedire Si interroga
tus de furto ei noto tacuit qa tenet
manifestare Si sciet emit rem fura
tam qa tenet restituere Si comedit a
bibit a induit de rebus furatis quia
tenetur de omnibus qui sic consumpsit nisi
egerit tamen spoliatorum monendo et
inducendo fur est vel raptoris ad debitam
restitucoem Si uxor pro aliquid vixit
de rebus quas vir eius furatus est qa pocius
debet viuere de elemosinis Si furatus
est aliquid vsurario vel alteri ut inde fa
ciat elemosinam pro aia illius qa non sunt
facienda mala ut veniant bona Cede

Si de mutuata re vel fraudulencia
fraudulenter vel alit rem alterius
ad manus suas veniente non restituit
non tamen de suo habet tantumdem comitudinalis
quod non vellet restituere Si inuenit quod non
habet pro delicto non restituit set ad re
retinendum accepit Et in missione fa
si non reperitur debet pauperibus dare alio
pertinet mortaliter non ipsi indigenti hoc
dare etc De thesauro inuento inuenitur
stat consuetudini Si re pignoritia vsus
est ad vsum consumetem ad suam vtilitatem
contra voluntatem domini illius rei quia tenetur
de consumpto Item de si sua culpa alias quam
in suo pignus deterioratum est Si re
commodata vsus est ad alium vsum quam
fuit accomodata vel si re deposita
sine licencia deponentis vsus est non presumat
dominum non esse contentum qa tenetur de dete
rioracione eius rei Si religiosus de rebus
monasterij sine licencia superioris habita
vel presumpta aliquid accepit Idem si aliquid
recepit vel retinet occulte pro se quod mortale
le est et proprietarium Si prelatus expendit
in vsus suos bona ecclesie deputata
ipsius reparacioni vel pauperibus vel bona
monasterij Si recepit a religiosis aliquid sine
causa racionabili set pro turpitudine vel ludi
acquisicione vel in acione et puelle sine
aliqua indigencia qa tenetur ad restitucionem
De fraudulencia est nota quod fit in
substancia rei vendende vna re pro alia vt

si vinum limphatum pro puro vendidit
vel carnes pecudinas pro castratis aut
ceram et alia cerata non pura sed mi
xta aliis rebus et huiusmodi vel in qualitate
ut rem prauam pro bona ut pannum fer
ru corium aromata animalia fructus
et huiusmodi defectuosa et sic ea vendit pro bonis
vel in quantitate dando mensuras diminutas
et pondera ut vnde vinum vnciis pro libra
et huiusmodi In hiis si notabiliter dampnificat
proximum peccat mortaliter et tenetur ad restitu
cionem si parum non plus intendens vera
et pauperibus eroget Si vendit rem ali
quam multo maiori precio quam valeat se
cundum estimacionem in temporibus adueniens pec
cat mortaliter et tenetur ad restitucionem si p
roximus notabiliter leditur Secus si parum Idem
si emat minori precio quam valeat et hoc si
veniat ex ignorancia vel imperitia venditoris
Si fraudauit iniustas gabellas et pe
dagia qa tenetur communitati restituere
est si multum vel parum fraudat Si eciam
multum defraudauit mortaliter peccauit
Si emendo a vendente causa fraudis
mentitus est quia quociens hoc facit facit
tociens peccat mortaliter et tenetur ad restitucionem
Si conuenit cum mercatoribus ut ipse solus
venderet pro omnibus quia illicitum pactum est
Si a communitate impetrauit ut ipsi soli vendere
liceat quia sunt leges datae omni bono suo spo
liari et perpetuo exilio damnari Et hec est pe
na incumbit concedentibus huiusmodi licenciam
Domini qui grauant subditos in collectis vel
exaccionibus iniustis quia tenetur ad restitucionem
Item distribuunt prestancias faciunt aliquos
grauari contra debitum tenetur de dampnis Cede

Si rapuit rem alterius rapina
violenter qa mortale est et vltra hoc
tenetur ad restitucionem Si re rapta iniuste
celauit quia tenetur ad restitucionem insolidum
si ex hoc impedita fuit restitucio Si sunt
pirata in predas per mare conuersatus venit
quia vltra peccatum et restitucionem est excomunicatus
excomunicacione pape Secus tamen est de illis qui hoc
faciunt contra eos aliquos cum quibus habent be
llum Si depredat rompetas emunt et
vendunt ad vrbem vel pro illis necessaria ad vsum

Cuius ultra peccatum excommunicatus est excommunicatione
papali. Si in bello iusto depredatus est
aliquem ultra mortale peccatum et restitucionem non
debet absolui nisi finitum proponat et se disponat
aplicus non interesse huiusmodi vel alio bello iu-
sto. Si in bello abstulit aliquis ab aliquibus sicut
quidam faciunt stipendiarii vel ecclesiis si abstulit
aliquid ab catholicis inimicorum ergo tenetur ad re-
stitucionem. || Nota quod omnes dantes consilium
ad aggrediendum vel fouendum aliquod bellum
iniustum sine quorum consilio non fuisset factum
vel non poterat fieri tenentur insolidum
de omnibus dampnis inde secutis. Si parti-
cipauit in crimine rapine vel furti vel al-
terius iniuste dampnacionis in aliquo infra scrip-
torum modorum qui in hiis versibus continentur
Iussio consilium consensus palpo recursus
Participans mutus non obstans non ma-
nifestans. Tenetur insolidum de omni dampno
inde secuto quousque illi qui passus est sit sa-
tisfactum. Intellige cum iussione vel con-
silio vel consensu cooperacionis vel palpo i.
adulacione vel recursu i. receptacione la-
tronum vel rerum ablatarum taliter quod sine hoc
non fuisset facta rapina vel dampnum. Alias
non tenetur nisi quantum peruenisset ad eum de
re rapta vel de quanto dampnum fecisset cu-
sius vel quanto plus fuisset factum propter
aliquos peccatores ab eo factorum || Quantum
ad uerum versum non quod non obstans non ma-
nifestans et mutus tenentur qui est officiali
aliquis et potest impedire dampnum et non faciat
aliquis non tenetur. Quantum uero ad parti-
cipacionem istud potest fieri multis modis
primo cum aliis ad rapiendum et tunc
tenetur ad id quod recepit vel dampnificat si
tamen non fuit in causa principali vel qui
Secundo rapientibus prouidet domum de rapina
et de id tenetur. Tercio per consumpcionem rapine
in victu et vestitu et huiusmodi sicut familia
raptorum et vsurariorum qui omnia habent de rapi-
na et vsura et tenetur de id quod consumit.
Quid autem debeat talis facere vide in summa
Qui vero per dotacionem ut vir mulieris que fa-
ciebat socerum suum non habere nisi bona rapta
vel de vsura quod non potest recipere dotem ab
eo. Si recepit tenetur ad restitucionem
filia autem cum remanet vidua tenetur
restituere dotem quia de alieno est. Si non
nesciebat maritus socerum suum esse talem
tunc dicunt est opinio doctorum utrum possit
tenere maritus si filia vidua tenetur. Quanto
propter empcionem rerum raptarum vel furatarum et
si facit hoc fecit ob suam vtilitatem vltra
mortale peccatum tenetur restituere si inuenire
potest dominum et si non non inuenire po-
terit pauperibus erogabit vel precium eius
et si iam consumpsit. Si ignorauit sine
ignorancia iuris vel facti a peccato potest
excusari quod tamen sit tenetur restituere si
nondum distraxit etiam precio petito a
domino nisi. Et tamen petat a venditore si potest
Idem de aliis qui successiue emerent heredem
rem non potest distrahere ut illam quia si
bona fide existens distraxit vendendo
non tenetur nisi per se emens. De hiis plenius
vide in summa secunda parte et. || Interrogandum
est ergo de predictis nouem modis dictorum
versuum singulariter. Et primo si iussit fieri rapi-
nam quia si eius nomine facta est mortaliter peccat
et tenetur insolidum si aliter quod ex eius ma-
dato facta non fuisset alias tenetur pro
quanto uterque. Si raptori consilium dedit ad
rapiendum quod tenetur insolidum si ex suo
consilio factum sit. Si consensit rapine co-
operando tenetur similiter insolidum eodem modo.
Si adulatus est raptori qui strenuus et
benefaciens tenetur insolidum si ex hoc
dampnum secutum est. Si raptorem vel rem rap-
tam receptat vel inimicus celauit quod tenetur
insolidum si ex hoc dampnum secutum est vel
impedita fuit restitucio. Si vidit rapi-
nam fieri et non obstetit cum posset vel si
celauit et non manifestat quod si officialis
erat tenetur ad restitucionem alias non. Si
procurat cum aliis ad rapiendum quod tenetur
insolidum si ex eius sequela vel fauore rap-
tores hoc fecerunt si autem sine ipso fecissent
tenetur de quanto peruenit ad eum vel de eo quod ipse
dampnificat. Si recepit per victum domum de
rapina quod ad id tenetur quod recepit || Si
in victu et vestitu consumpsit de rebus rapi-
ne quod tenetur ad id quod consumpsit nisi talia
recepit in agendo causam spoliatorum

monet et inducit raptorem etc. Si do-
tem recepit a raptore vel usurario quam
tenetur ut supra declaratum est. Si scienter emit
de rebus raptis vel furatis quas restituere tenetur.
Si autem ignorans non tenetur nisi ad suam
notitiam pervenit quod res rapta sunt ut supra.
Si quis impedit aliquem iniuste a consecutione
alicuius beneficii vel officii ecclesiastici vel secularis
ubi iam erat acquisitum ius tenetur ad restitu-
tionem talis damni. Si autem nondum erat
sibi ius acquisitum sed erat in via ut acquireret
tenetur ad arbitrium boni viri computando potest illud
damnum in dubio estimari. Si vero quis dis-
suadeat ab obtentu vel procurat aliquos
etc. Secus autem tamen iniuste procedit. || Item
infert damnum quod in specie restitui non
potest ut mutilatio membri vel fistule ut
manum amputatur cum qua iste se viven-
do scribebat vel virginitatem puelle au-
ferendo per rapinam per violentiam vel seduc-
tionem vel etiam mortem alicui inferendo
qui suo labore se et familiam suam nutriebat
aut faciunt dando vel vendendo equum
claudicantem vel aliud nocivum aut ali-
quod animal ad vecturam vel aliud usum
et non emptori indicavit quod nocumentum
venit sibi postea aliquod sit damnum et huiusmodi
tenetur satisfacere de huiusmodi ad arbitrium
boni viri. Si mulier supposuit sibi partum
alienum vel concepit per adulterium nesciente
viro tenetur viro de omnibus expensis factis
filio putativo et consanguineis id est filiis
vel aliis heredibus prius qui pervenerit
ad eum non tamen tenetur ea mulier manifestare
factum cum periculo vite sue. Sed quid agen-
dum sit vide in summa 2a parte t. || Si
fuit officialis alicuius civitatis vel etiam
alicuius domini puta camerarius thesaurarius
aut notarius vel similis aut aliud officium ha-
bet pro quo est sufficienter salariatus non
contentus suo salario a petentibus in quibus suum
exequitur officium exigit vel extorquet
aliquid ultra suum salarium prefatum non puto
quod excuset si consuetudo eum. Sic non ra-
pina (?) propter hoc statutum salarium ne talis
ultra habet aliquid potest venire et procurat talis
et dare pauperibus erogare quod ideo dico quia

difficile est scire illud reddere illis a quibus
recepit maxime cum modicum fuit et per va-
rios (?) non potest venire ad recepta est vel nescitur.
Si cum pecunia quam habet civitatis in deposito
negociatur et siquid cum eis lucratur
per contractus usurarios tenetur restituere eis a
quo accepit. Si per contractum licitum
videtur teneri saltem pro parte civitati vel
pauperibus erogare partem. Si usurpat
sibi bona civitatis aut iura per machinationes
advocationes et huiusmodi quod ultra mortale
tenetur restituere. Si rapuit aut prescripsit spec-
tantia aliqua bona cuiusmodi spoliatorum
vel expulsorum quia tenetur ad restitutionem
|| Si quis ingressum in religionem bona et
approbatam eduxit (?) vel per violentiam vel
persuasiones ultra peccatum mortale commissum
et excommunicatus cum iniuste violentiam pone-
tenetur illum vel aliud reinducere ad religi-
onem in satisfactionem vel tenetur ipse ingredi
si non habet impedimentum de pe. et remissi-
one eo. Item autem cum qui intendit ingredi
aliquam religionem a suo bono proposito re-
vocat. etc. si nondum ingressus fuerat quod-
modo videtur peccare et punire debet. De furto
rerum sacrarum quod sacrilegium dicitur

Si imposuit vel dedit sibi hoc con-
silium ut imponeretur clericis vel personis
ecclesiasticis collecte vel exactiones non habita
licentia a romano pontifice. Si secutus est
effectus ultra mortale et obligationem ad
restitutionem nisi desistat post amonitionem
est excommunicatus. Si fecit vel fieri fecit
aut de super consuluit statuta contra ecclesiarum
libertatem ultra mortale tenetur de damno
et est excommunicatus ipse et scriptores et iudican-
tes. Et casus tales vide plenius supra in prima parte.
Si usurpat bona hospitalium vel aliorum
piorum locorum aut bona religiosorum aut pau-
perum aut rem ecclesie aut bona capituli aut
collegii. Si abstulit res sacratas ut
calicem paramenta et huiusmodi de loco sacro in-
de ecclesia aut rem sacram de loco non sacro
aut rem non sacram de loco sacro. Si emit
aliquid de pecunia ecclesie quod tale possessio
ecclesie est. || Si effregit locum sacrum vel
locum religiosorum ut portaret ecclesie vel ptas

9ucut9 a monastio qa ult pctatu
z obligacom ad satisfaciedu d' iniu
ria z d' dapno e excoicatus si tame
hc fecit iniuriose z violent aut dnc
iacom pt absolui a diocesano epo
uo a solo papa sc sm pmacio · Jde in
dicm e si incediu fecit studiose et
iniuriose i pdict locis Jncediarij aut
aliorum locorum d' iure coi no sc excoi
cati Jn aliqbus tn locis p sinodales 9
stitucoes sut excoicati ‖ Si legata
facta eccie z alijs pijs locis a paupi
bus no solu integre uo solui sz et
solucom differt qr pctat mortalit nisi
legittio ipedit vel tpe spediat · Jn aliqbs
uo locis e excoicatus p sinodalia statu
ta · Si no dedit laicos decias suas
qs tenet z solucom faciat ut 9sue
tu e z spcat ecclasticis pnis ultra
petiu tenet ad i'stitucom · Si mutuat
pecuniaz innumeratam · De usura ul'
aliqd' coru q usu 9sumunt ut sr fru
tu vinu oleu z hmoi' cu intencoe
aliqd recipiedi ult sum capitale mortale
e z id qd ult recepit tenet i'stitue
‖ Si mutuat sup pignus aliqd · rei
mobil' ul rei imobil' · vt sup vestes
ul equu z hmoi' · a' sup domu a' agru
ul' sile · z inter accipit usu pignori
illius donc recaperit pecuniaz suaz
qr usura e · Excapit tn casus scz cu
gener accipit possessioes i pignus
a socero suo qn' s · i · e doncit b' dotez
z si ipe gener sustinet onera matrimonij
s · mittit vxom · Si deposuit pecu
niaz pes mcatorem ul artificez cum
intencoe recipiedi aliqd vtilit · lic no
faciat pactu sr hc sz ponit i disc
tione eius · volens i oi cau capitale su
u saluu ee qa usura e · Scz si velt
pticipare tn d' dano qz ee d' lucro
sic licet eciā cu pacto · Et i hc quip
solet offendere mltit d' dotibus suis
Et dicunt deposita volgarit sz usura e
Si qs ipe pecuniaz mutuata alie
petit ul' spat pur ab eo aliqd obse
quiu ul' vtilitatez q pcio possit estiari
ut opa boum ul' pne ad colendu tra
uel a'd ul' mutuatorem sm muneri ul'
cyenz rei vl' aliqd' reciud ut molat
i molendinis suis vl' ut pcuret sibi
beneficiu ul' officiu commissum l' sitate
vl' ut det 9pr hc plus d' fructibus
tre eius qua colit · usura e · Et si ppr
hc no ab eo cui mutuat sz ab alio
ut dni l' ciuitatis recepit vtilitate ex
inde id dz paupibus dare ‖ Si veien
te timo nolunt plogacoez eis 9cede
ni daret b' aliqd · qr usura e · Si in
fraude usure pstitit decē bestia
ul' ulnas panni vnius ut recipet decē
ulnas panni alti9 · qr usura e · Si
recepit ab usurario aliqua dona · qa
tenet i'stitue no illi sz illi a qbus ipe
usurari9 recepat si sua substancia
tota fucat d' usura · Si credidit pe
cuniaz p sili pecuniā vl' re p sili re
estiando plus vale hmoi · tpe i'stitu
comis · usura e si fecit cu i a intēca
one ut recipet ista melioracoez
Si mutuat pecuniaz · recepturus in
certo timo alti9 gnris monetaz a' aliaz
rem · q plus valeat · a' i alio loco vi
plus valeat · qr tenet si hac inte
cione fecit · Si mutuat nauiganti l'
eunti ad nundinas · cu pacto recipiē
aliqd ult sorte · ex eo qr suscipit in se
piculu pecunias z mercem · ex de
usu nauigati · cōmu n i se suscipit
piculu · i'lo9 tn 9tract9 i e no est
licit9 ‖ Si dedit granum vet9 ut po
stea recipiat nouu · qr usura e · Si
tn 9sidant i hc meloracoem · qa
ipe hc fecit · ex e · quo b 9sulut z c
Jn cui te · Si notari9 rogatus scipsit
9tractu usurarium qr ult petiu mo
tale tenet insolidu z scit si fuit teste
tali 9tractu · Si fuit causa l' medi
ator z exhortator · ul' mutuante
ad usuraz z recipiētez · qr mortalit
pctat z ad i'stitucoez tenet · Si appo
suit pena 9tractui pna intecoe qr
usura e z i'stitue tenet ‖ Si tutor
ul' curator pupillor l' penator a'

factor curatuz pecunias pupillorum
vel patroni dedit ad usuram etiam in
utilitate illorum vel tamen postea mortale
commissum tenetur restituere illis in quantum q
lucrerunt utilitatem. nam ipsi pupilli tenentur
si non facientibus ipsis tenetur tutor vel
procurator etc. Si quis accipit sub mutuo
ad usuram non ad prodendum sive necessi
tati sed ut faciat usuram vel ludat
vel alias male utatur mortaliter peccat
Idem si inducat alium ad hoc faciendum qui
alias non fecisset. De cambio

Si fecit cambia et minuta de
uno floreno aureo simplici mone
tam accepit vel econtra pro cambio dedit a
liquid secundum consuetudinem curie non est illicitum
Si fecit cambia per litteras valida de loco
ad locum non ficta et inde cepit modera
tum lucrum quod non est illicitum Si fecit
cambia que vulgariter dicuntur cambia ficta
ut per venetias et ad libras de grossis
usura est quia in veritate est mutuum sub
specie lucri. hec habundant in florentia
Si mutuatur cum intentione vel recipiet
si postea debitor dedit ei aliquid tenetur
ad restitutionem si probatur credit quod propter
mutuum acceptum hoc ei dedit vel tamen
ultimum remedium. Secus esset si ex benivo
lentia ei dedit Si in emptione fructuum
vel terre vel aliarum rerum ex eo quod ante per
aliquos menses quam recipiat huiusmodi fructus
vel res alias precium solvit. emit minus
iusto precio propter dilationem recepcionis dato
fructuum vel aliarum rerum. Secus si hoc
faceret cum verisimiliter crederet fructus illos
vel alias res etiam posse minus valere tempore
recepcionis communiter quia ut plures usuras
faceret. si autem non vendidit plus iusto
et non vult ille qui vendit facere fructum
bonum sibi ei qui dat sibi pecuniam mutu
atam sic non est usura. Si vendidit ali
quam rem pro precio quod ad plures currebat
cum pacto quod si tempore solucionis valeret plus
esse vellet id plus et econtra si valeret minus
et non vellet id minus quod usura est Si
non contractus sit recipere precium id quod valeret
at plus sive minus. et si contingit plus valere

non est usura Si quis emit domum
vel agrum iusto minori precio quam vale
at cum pacto quod venditor redimat eam
vel cui ei placuit pro eodem precio et tempore
quo emptor interim fructus illarum
rerum percipiat quia usura palliata est
Ratio quod usurarius tenetur ad omnia dampna
que passi fuerunt debitores propter solucionem
usure. Si ex consilio aliqua civitas vel
civitas dedit suam pecuniam ad usuram
quia usurarius est Et eodem modo si communitas
vel civitas aliquid recepit pignus et eius
fructus non computatur in sortem. extra de
usuris. Conquestus. I q. I. sic viri 30 q.
3 Si habes ff. quod metus causa l. metum secundum
cum adiuvandum. Idem est de illis qui prohibere
possunt et non prohibent extra de sententia excommunicationis
et non tenentur restituere in eventum ad eos pervenerit
nerint Si concessit vendidit vel locat
aliquam domum usurariis vel aliis ad exer
cendum fenus quia non licet. Et si sit patriar
cha archiepiscopus vel episcopus ipso facto suspe
sionem incurrit Si sit alius prelatus vel cle
ricus ipso facto excommunicationem incurrit ut Si
est universitas interdictum incurrit Et si
clerici etiam sunt sustinuerit per mense
tres eorum etiam sunt interdicte quamdiu
usurariorum in mora. Si fecit statutum
in aliqua civitate quod usure solvantur vel
solute non possunt repeti et repetite non
possunt restitui excommunicati sunt qui faciunt
hec statuta et qui iudicant secundum ea. Et
illi qui faciunt capitula cum iudeis ut
domini et civitates concedentia quod possent fe
nerari et quod usure ab eis extorte non
possunt repeti in iudicio et huiusmodi videtur sa
dem in hac excommunicatione esse videlicet domini qui
faciunt huiusmodi capitula et cives qui hoc
consulunt extra de usuris in clementinis De emp
tione denariorum montis florentie vel possi
tis venetiarum vel loci ianue quod aliqui
ponunt esse usurarium contractum licet
alii contrarium teneant Et ideo nemini consulas
ut faciat. confactum autem si potes in
ducere ut post mortem suam et unus
alterius sumat contractum vel partem det pau
peribus bonum erit Si non vult adhereat

opiōi ꝯtue nō fraīle ꝯdepnet̄ In
hm̄ꝯ n̄ ꝯ doc· nō ē ꝑpita ꝯ fiat
Si q̄s quis falsi· De usurpatōe
ficat testamētū defūctoꝝ
ꝯ aliud instrumētū ꝯ l'ras l' petitōes
aliq̄s ꝯ aliquo talm̄ facit vti' videt'
mortale ꝫ tenet' ad om̄e dampnū q̄d īde
seq̄r· Si q̄s falsificauit l'ras ꝑlatꝫ
ul' talibꝫ falsis scient' vtit' ē excoīca
tꝯ· cuiꝯ absolucio ꝑpe reſuat'· Si q̄s qui
ex falsa causa suggesta· obtinuit ali
quā l'ram ī curia ꝗ causa si fuisset
expssa· nō obtinuisset petita vl' q̄d
ex ill' l'ris recepit· licꝫ nō sit excoī
catꝯ· tn̄ tenet' ad restitucōꝫ eiꝯ q̄d sic
recepit· Si q̄s ī bullis papalibꝫ
apponit ul' remouet vnā l'raꝫ ul'
punctū· ꝯ hosti' ē excoīcatꝯ ex ꝑiōe
papali ꝗ fit ī curia ut ī iure con
h' nō habet'· ꝫ h' si bulle hnt̄ vi
gore· ita si expirasset eaꝝ vigor ꝯ
valor ipꝯ ꝗ ꝯtinebat graciā ad
tpꝯ ꝯcessā ꝫ īde expirat' eo tpe q
si tūc totū vadet' nō ꝑpt'a incurret
ꝯs excoīcacōꝫ· sc̄dm Rich· Si q̄s fal
sificat l'ras ꝯ sigilla ꝑlatoꝝ aut
ꝯtitatꝯ ul' ducꝫ ulti' mortale tenet'
ad satisfactōꝫ oīm dampnoꝝ· idē secun
tum ꝫ de de falsificāte quecūꝫ libꝝ
ul' sc̄ptuꝯ ī dampnū alioꝝ· Si q̄s fecit
alchamiaꝫ ꝯ falsificat' monetam
q̄ ulti' mortale te' ad restitucōꝫ· Idē si
falsis scit' vtit'· ꝫ si in h' deceptꝯ fuit
Si q̄s falsificauit mensuras l' pon
dera emēd'· ul' scient' ill' falsis vtitur
ulti' mortale tenet' ad restitucōꝫ ꝫ satis
factōꝫ dampnoꝝ īde sequitur· De octauo
precepto· sꝫ nō loquaris ꝯ· ꝑximū
ꝫ p'mo de medacio ꝑniciōso
Si dixit mendaciū ꝑniciosū
id ē q̄d ē ꝯ honorē dei ut in
libꝯ q̄ sūt fidei· vl' ī dampnū
notabile ꝑxi sp̄uale l' tp̄ale· quia
mortale ē vbi graue· Si dixit forniacōꝫ
nō ēe p'cm ꝫ vsuras ꝯ huiꝯ· vel
si negauit se l' aliū ēe debitorꝫ ꝑpd
ꝯ tn̄ nouit se ēe debitorꝫ ꝯ aliū ꝫ huꝯ

Si dixit mendaciū ī iudicio interro
gatꝯ a iudice q̄ mortale ē· Si dixit
mendaciū in ꝯfessiōe d' uitio ꝯfi
tendꝯ ꝗ mortale ē· Si dixit mendaciū
ī ꝑdicacōe studiose ꝗ mortale ē
n̄ ex surrepcōe subitanee locucōꝫ
ꝫ ꝑmeditatꝯ· Si mendaciū dixit
ad laudandū aliquē l' adulandū ali
cui || De mendacio iocoso || Si dixit
mendaciū iocosū ī causa solacij
vl' ad vtilitatēꝫ aliquā unde ꝯsequi
dampn̄ sp̄uale ul' tp̄aleꝫ sine nocu
mēto alteriꝯ q̄d ē veniale· De men
dacio officioso Si ꝑsona ꝗ dixit me
daciū ēe officiosū ē ꝑua auctoritat'
ul' magne ī putacōis sc' ꝑfectōis
posset pacīꝫ tale mendaciū ēe mor
tale si vīꝯ ꝯsequat' īde magnū
scandalū ī mentibꝫ hoīm· Si dixit
falsū testimoniū ꝯ aliquē ī iudicio l'
accusat' iniuste ulti' mortale p'cm te'
de om̄i dampno leso· tenet' etiā ad resti
tucōne fame s· ut dicat se falsū
dixisse· postꝫ nō iꝯ ē punitꝯ nō te'
ꝑpt' ꝑiculū q̄d ei imminet· De detra
De detraccōe ꝑ quā an ccione
fertur fama alteriꝯ multiplicit'
est· interrogandū ē vīꝫ· Si q̄s imponat
alteri aliq̄d falsū q̄d sit p'cm mortale
q̄ p'cat mortalit' ꝫ tenet' ad restitucōꝫ
faciendaꝫ n̄ ex h' imminet ei mag
nū ꝑiculū· Si ad p'cm alteriꝯ q̄d
narrat addit' aliq̄d notabile ulti' p'cm
tūc te' ad restitucōꝫ si illud imputat
ī famiaꝫ· Si p'cm alteriꝯ mortale nō
eet occultū· manifestat' alijs ad infa
mandū· p'cat mortalit' ꝫ tenet' ad
restitucōꝫ inquantū pt· n̄ eo ꝯ crime ꝑ ꝯ
p aliꝯ viā eet publicatū· Si p'cm
alteriꝯ occultū manifestat'· nō intencōe
famādi ul' alicꝯ nocēdi sꝫ ex quadā
loquacitate nō vī' mortale· p'cm ꝯ tn̄
vīꝯ si ex h' sequeret' diffamacio illiꝯ
vt ꝗ audiēt' publicare possꝫ sicut
mortale || Si accusauit ī iudicio ul'
denunciat' ꝑlato c'mē alteriꝯ nō ze
lo iusticie sꝫ ex maliuolencia p'cauit

mortalr. s3 ad restitucoz fame no te-
neatur ordine iur. Si fecit libellu
famosu i cedulas siue scripturas i de-
tractom alti ponet i loco publico
ut legant. q' est emittacoes z hui9
ga mortalr p'cat z te ad restitucom
Si petm alti est manifestu narrat
ex odio vl' intencoe nocendi p'cat
mortalr s3 ad restitucoz fame no te
Si aut ex loquacitate venialr p'cat
Si d' facte alior q' sut venialia quit
narrauit ex loquacitate vl' aliq in-
dignacoe no e mortale n intenderet
sic diffamare. Si signficat petm al-
teri9 mortale z occultu plat' l' patrib9
vl' confessorib9 q' alios possut mat'
q' pot illu patrinte impedire ne apli9
sile faciat, vl' q' no fiat si adhuc no
fuerit factu. puta si timet homici-
diu ab io fieri. qd' signficat te qa no e
petm s3 caus z no tene ad restituco3
fame. maxie cu vez signficat. secus
si falsu signficat || Si falsu dixit
d' aliq debz accedere illu vl' illos cora3
quo vl' quib9 hoc dixit z dicere cora3 eis
falsu se dixisse. nec excusat q' hoc
sit ei verecudia magna Si at veru
dixit s3 no iuste vl' bene. no debz
dicere se falsu dixisse q' hoc tuc esset
mendacium s3 debet dicere iniuste se et
male dixisse Si q's narrat ei mendaciu
aliq9 p't audit. dicere se sic audiuisse
dici ab io lex sit occultu z hoc ex leuitate
vl' ex loquacitate no vr mortale nec q'
teneri ad restituco3 fame. s3 e dubiu
d' illo Si bona facta aliq9 dixit ma-
la intencoe facta s' ppter ypocrisim l'
supbia vl' huiu9. intendens eu infamare
p'cat mortalr. Idem si negauit bona
facta. Idem est si taceat bona aliq9 que
scit cu est necessariu ciuz ad liberacoz
pxi Si audit infamacoes z diffa-
macoes z alior z i hoc delectat p'cat
mortalr Si at no delectat' i infamia
huiu9 displicz q' infamare alios. s3 tam
delectat' d' loquacitate no vr mortalr
peccare In plat' tm q' pnt pphibere

talia cu aduertut z no faciut e mor-
le

De nono precepto. x. non des-
iderabis uxorem proximi tui. xi.

P'rimo no d' cogitacoib9 circa
luxuriam Pz cogitacoes co-
mittendi aliqd' petm luxurie
qui sut cu consensu racionis. semp faciut
petm mortale z specialr q' isto precept-
to sut diuisar specieru sic et opera
carnalia. lu3 no ita gne mortale
faciat simplr consensu. sic opus exterius
Cu ergo dicit penitens huisse se cogi-
tacoes q'b9 consensit racione Interroget
confessor eu quib9 psonis. seu erga que
psonas huit hui9 cogitacoes q' si
erga coniugatam dixit. q' adulteriu
e Si no erga solutam z ipse solutus
fuit qa fornicacio e Si erga consang-
wineam qa incestus e z sic d' alijs ut sup
dictu e i c. d' 6. precepto Insup int'-
rogandu e penitens quocies huiusmodi
huit cogitacoes. qa tocies p'cauit
mortalr Itē si p interualla tpm hoc
fecit. puta desiderat nunc cu consensu
racionis committere fornicacoz cu aliqua
postea se occupat i aliquo alio nego-
cio ut vtz cogitat d' gubernacone
domus sue vl' huiu9 z ex inde iteru
deliberat fornicari q' itez p'cat mor-
talr et sic deinceps Sz si continuo c'sat
i tali cogitacoe vtz p horam pl9 q'
min9. vnu petm e s3 tanto grauius qnto
diuci9 || Si mutat cogitacoz de
vna ad aliam puta3 vl' ad diuersas
specie cu eade psona vl' deliberat de
pse. sp d' nouo p'cat mortalr Vn si
centu mulieres videt vna p9 alia ad
quas hz specialr delectaret aim suu
centu mortalia committet secus si vna
cogitacoe omes appetet. q' ut sic
vnu eet petm. habet tm deformitatez
tot petor. Et si dieb9 festiuis hui9
huit cogitacoes dicendu e p certas
z puoca. mulieres z si filo captus ex
aliqua libidine secutus e eaz ex qnto
tpe Et qd' dic d' viro erga mulierez
idem s3 dicendu e de mulie erga viru

Item de delectatione morosa habes supra in c.
de luxuria. Si autem quis contra habere amatores
et cum perpendit vel considerat aliquem eam pom
pose amare contra licet ponit se ad fenestram
vel vadit ad aliquem locum ut videatur ab
eo vel ponit se in ecclesia vel alio pub
lico loco ubi discurrunt iuvenes ad
provocandum eos in sui amorem quia mortale
est etiam si non appetit peccare cum eis
cum occasionem ruine prestat. De x. pre
cepto. 22.

De cogitatione seu desiderio
habendi res alienas non per ul
terium opus in usurpatione dum
taxat, specierum de quibus dictum est in c. de vii
precepto. Interrogandum est etiam de considio
habito circa res alienas habendas seu
capiendas modo iniusto quia talis desiderium
sive cogitatio si cum consensu fuerit est et
actum tamen nobilis semper est mortale et eius
species eadem est operis in iniuste acquisitio
ne grata. Si desiderat aliquid habere ex v
sura species usure est. Si per rapinam est
rapina. Si per viam occultam est furtum
et de aliis. Et sic interrogandum est quo
desiderat habere rem alienam ut habeatur
species peccati quod venialia est considerari. In his
tamen peccatis cordis tamen non tenetur quis
ad restitutionem nisi opus fuerit secutum.
Non est tamen quod cum quis in quantumcumque minimo ope
dampnificat proximum per querentem etiam
modum. Si proposuit etiam in multo dampni
ficandi si posset peccat mortaliter. Unde
ementes et vendentes quantum pati sunt
decipere proximum in multo si possent commo
de mortaliter peccant licet actu in modi
co decipiunt. Sequitur tercia pars huius tractatus
que tractat de viciis et primo de
superbia

Superbia secundum Gregorium
est mater omnium capitalium
viciorum et est vicium multum
subtile et difficile ad cognos
cendum. Et consistit in appetitu inordi
nato proprie excellencie. Et habet quatuor
species sive modos de quibus poteris interro
gare prout videbitur expedire si ita

penitens intelligat. Prima species est si vi
delicet bona que habet naturalia vel spiritualia
aut temporalia sibi attribuit et non a deo ea
recepisse recognoscit. Secunda species si bona
ipsa a deo recepisse cognoscens propter
estimat tamen se ea meritis propriis recepisse
ut propter suam industriam vel ingenium aut
prudenciam vel propter sua ieiunia aut
oraciones et huiusmodi. Tercia ut si ea bona que
non habuit reputatur se habere sive cum
estimat se habere multam humilitatem caritatis
paciencie sapiencie et prudencie etc. Quarta
si reputaverit se meliorem ceteris aliis
contempnens eos sive despiciens. In
qualibet harum specierum potest esse mortale
vel veniale secundum quod ratione consentitur
vel non. De presumptione

Si fuit presumptuosus ponendo se
ad faciendum vel dicendum que sunt supra
vires suas vel non pertinet ad condicionem
suam vel in spiritualibus vel etiam in temporalibus
utpote si laicus iudicaverit clericum vel eos qui
non sunt sibi subditi vel de hiis in quibus non
habet potestatem quia peccant mortaliter. Si
posuit se ad faciendum ea exercicia ad
que non erat aptus et unde potest evenire pe
riculum spirituale vel temporale alteri ut si me
dicus ignarus posuit se ad medicandum
advocatus ignarus ad advocandum. Con
fessor ignarus ad audiendas confessiones
et huiusmodi quia peccat mortaliter. Si cum artem
si compescerent de illa arte erat peritus
non tamen excellens. Si presumens de sancti
tate sua vel de virtute exposuit se
periculo peccati ut vadens ad loca inhone
sta vel frequentans conversacionem cum mulie
ribus sperans levibus et alia huiusmodi ubi
de facili potest labi in mortale. Si nimis
presumens de se non prudenter de veritatibus
vel periculis occurrentibus spiritualibus vel
corporalibus exspectans effectum miraculosum
adeo ut quod sanum eum infirmum sine
medicina vel nutriret ei cibum sine
labore quia mortale est et dicitur temptare
deum. Si mittit se praedicator sive stu
dij prudencia vel doctor aut consul iudex
vel consulens exponere. De ingratitudine

Ingratitudo q reputatur i ol peccato
mortali e sic circumstancia aggrauans
ipm qa vbi hō sp debuit fuiꝰ e deo
eu offendit Est tn ees vnum speciale
pctm inptm scz recipiens bnficia a deo
uel ab hoie · nō ea recogitat regrazi
et recompensare vl' qd' peius e in mente
vilipendit bnficia recepta l' minuat
d'eis ul' iniuriatur bnfactori Comunit
tn reputatur mixtum cu aliquo alio genere
pcti · quandoqz e mortale et qnqz veniale
Interrogetur go singulariter si recogitat
si regraciatus e si recompensauit re
Item si ea vilipendit si minuerat d'ill'
vl' si illi bnfactori iniuriatus e De inobe-
dientia

De inobedientia circa interrogandum est primo si non obediuit
superioribus suis spiritualibus et temporalibus
legibus canonicis ul' ciuilibus racionabilibus
statutis · a statutis synodalibus a' prouincia-
libus a' eciam ordinacionibus superiorum hunc-
unum precepti ul' percipiendi, vt qui manu
datur vbo a' scripto hc ul' id fiant i virtute
obie · ul' sub pena excoicacionis ul' alys
penis grauibus et hy' consimilibus qa
mortalit peccauit In alys aut ordina-
coibus simplr factis transgrediens e veni-
ale nisi fiat ex contemptu qr tuc esset
mortale i quitulz leuibus · Si no o-
bediuit dnis preceptis d' qbus tractatum
e vl' pie rone Si no pbuit de tar
i uere ez maioribus suis ul' dnis spi-
ritualibus et tpalibus Si obediuit alicui
superiori i illicitis qr vtrqz peccat De scis-
mate

Scisma committitur tn
qs recedit ab obedia sce romane
ecclie · sumens et aliud capt. l' sequens
alium papam qz canonice electum n eent
duo electi · quorum quilibet hretur a suis se-
qualibus p pp et nesciretur dare qs eorum eet
canonice electus qr i hc cau videtur ex
cusari vtriqz si tn no st pertinaces · sed
parati sp obedire illi ul' adherere quem
scirent scire et verum papam qa aliad
mor' peccaret. Si qs imitit ordi-
nacionibus factis a scismaticis · qr e excoi-
catus ex d' scisma · c. 1. De infidelitate

De infidelitate iudeorum paganorum
rum uel hereticorum quorum quilibet e
grauissimum pctm · ducens ad dapnacionem
no oportet hic dicere. Sed hoc solum hereticus
st excoicatus et ad ill' pertinent iudeorum
no dictum hic i nimis discretus cum sacerdo-
et pertinet videte Pot tn interrogare
prout videtur si hunt aliqd dubium i hys
q sunt fidei ut d' sacramento altaris et
huius' · et si d' hc ht displicere az no cu
randum si aut voluntarie et sponte du-
bitat · eet mortale Hereticus quilibet est
excoicatus · et no pt absolui citra se-
dem aplicam ut i processu Item credens re-
ceptor ul' fautor hereticorum · similiter est
excoicatus ut ex d' heretic c. sicut i ?
e ti c · y li vj De ambicione

De ambicione q procedit ex superbia
et importat iordinatum appetitum
honoris q multum reputatur i platis et
dnis eciam interrogandum e ut si · Si de-
siderauit aliqua dignitate ul' beneficium
curatum racione delibcata pu' r propter
honorem ul' vtilitatem tpales peccat mor-
talit Si desiderauit dignitatem uel
officium ul' bnficium curatum ul' scdare
ad qd e indignus et ineptus vt qr ignarus
ul' criminosus et hmoi qr peccat mor-
maxie si desiderat huius' eciam sacro
contra precepta Si consuit honorem d' quo
opre ita inordiate qr ibi constituerit
finem mortale e In alys casibus tanto
veniale De derisione

De derisione q aliquando procedit ex su-
bia eciam interrogandum e si vi q
derisit sacramenta a' vba sacra l' alia
diuina vilipendens ea a' sacerdotes viros
a' platos a' pnas religiosas a' parentes
a' volens deo seruire ut retraheret eos
qa mortalit peccat. Si studiose de-
sit aliquem intendens ex hc iniuria eius
et vilificacionem ul' nobilem peccatum
eius vel derisit defectuosos sensu l'
corpe ut eos faceret peccatum · hai quia
mor' peccat Secus si ex leuitate et
causa ioca et si nullum ex hoc
peccatum hauit De iudicio temerario

Si vero facta aliorum que dubia sunt
quo animo fiant in malam partem inter-
pretatur est. Si deliberate iudicat alium
de peccato mortali sine signis sufficientibus
ad iudicandum maliciam illius quia mor-
taliter peccat. Si iudicat de veniali
deliberatione venialiter peccat. Idem est si
iudicat de mortali sed non deliberato animo.
Si fuit curiosus circa De curiositate
cogitationem intellectivam ut querendo scire que
sunt supra capacitatem suam ut de trinitate
de predestinatione et similia vel querendo scire
parum utilia et dimittendo multum utilia
et magis necessaria ut querendo sciam aut
aliquid scire solum ad sciendum non autem
ad hoc ut deum ex hoc cognoscat vel
ad aliam utilitatem quia peccatum est et quandoque
mortale et quandoque veniale. Vel querendo scire
aliquam scientiam ab illis a quibus non debet querere
ut a demonibus vel per artes que mortaliter
peccat. Si consuevit scire mala et vana
ut cavillationes incantationes et similia. Si
fuit curiosus circa usum sensuum scilicet vel aspi-
ciendo vel audiendo vel odorando vel gustando
vel tangendo aliquid sine necessitate vel u-
tilitate sed sola delectatione sentiendi
sine tamen aliqua deformitate quod peccatum est et
communiter veniale. Si non cum deformitate
potest esse mortale. Si ivit ad videndum
spectacula mundana et officiosa ut tor-
neamenta hastiludia seu ad videndum
currere pro bravio et huiusmodi. Racio si in hoc
est periculum mortis spiritualis vel corporalis
ut quando sunt spectacula reputatoria tempori-
bus vel cum in illis potest incurrere lesionem
aliquis nobiles corporis mortale est et
multo magis in exercitio huiusmodi specta-
culorum vel prebere occasionem ad ea alias
esset veniale. Nisi propter huiusmodi aliquis ita de-
lectatur quod mittit eius a deo avertere. Ita
vero quod esset paratus transgredi preceptum dei
et ecclesie ut ista aspiceret aut faceret. Et hoc
idem intellige de quorumlibet peccato quod ex se
est veniale quod per hunc modum potest effici
mortale. De adulatione
De adulatione que communiter est scandali-
sativa et consistit in hoc quod quis verbis
vel factis suis inordinate intendit placere
aliis ad benivolenciam captandam. Et si
in malo adulatur est criminale puta lau-
dans aliquem de viciosis factis vel de turpi-
tudine et huiusmodi quod mortale est. Si adu-
latur vel laudat aliquem intendens eum
decipere et precipue nobilitate in aliquo in
spiritualibus vel temporalibus est mortale. Secus
si aliquis instinctu intendit ab eo habere vel
quod parum decipere per modum domini. Si
nimis laudat aliquem ex quo ille superbiat
sit occasioni superbie vel inanis glorie
communiter est veniale. Potest tamen aliquando esse mo-
rtale. Si autem laudat aliquem ad magis
excitandum illum ad virtutes vel ad confor-
tandum cum in tribulatione et temptatione
sunt observatis tamen debitis circumstantiis non
est veniale. De inani gloria
De inani gloria que procedit ex superbia
et importat inordinatum appetitum
laudis humane seu inordinatam complacen-
tiam eius cum offertur et cum sit aliquod
opus. Puta propter laudem humanam amittitur
meritum eius et peccatum mortale. Et ergo
interrogandum est secundum statum hominum de
diversis materiis in quibus homines querunt
laudem ut a doctore de scientia et doctrina
a scolaribus de ingenio et disputatione
a virgine de virginitate a muliere de ornatu
et pulcritudine et huiusmodi. Si opera sua in
genere bona ut ieiunia elemosine et huiusmodi
omnia ad laudem humanam fecit mor-
tale videtur cum ibi constituit finem suum. Si
tamen prima intentione et recta fecit opera
bona et audiens se inde laudari superve-
nit complacencia de laude sua videtur
veniale. Si quesivit laudem et gloriam
de opere peccati mortalis mortaliter peccat
etc. si sit ratione deliberata huiusmodi cogitatus.
Secus si secundum motum sensualitatis vel
esset si de aliquo veniali gloriatur. Si ita in-
ordinate appetit laudem et gloriam de
aliquo opere quod propter eam consequendam paratus
est facere contra aliquod preceptum dei peccat mor-
taliter. Si gloriatus est de fortitudine aut
pulcritudine aut sanitate corporis aut de memo-
ria et aut intellectu prestanti aut de spiritualibus

aut gra spuali vl' de pulcra et
sangis nobilitate a' d' potecia vel
domio seu psperitate d' scia d' divi
cys d' eloquia d' artibg d' cantu z
cetis hmoi a' gloriatg e d' visita
coe omni vl' d' reuencia sibi facta
a' d' seqla familoru z cetis mltis
hmoi

De immodestia vior

De imodestia Et pmo vior
i ornatu q' pcedit ut freqnt'
ex iani gla. posset tn ex alys cau
sis pcede vn int'rogandu e si vm
qs vestitg sit habitu i'ligiosoru i
despectu eor vl' i ludis vanis z
ihonestis. qa si hc fecisset gniter
eet puniedg. ar. d' epi. audi. e l
mine. Si ex lascivia z vanitate
vsus e veste mulebri qz gnut' pcat
Si ad ostetatoz z iane glaz sipflu
u' hnt ornatu z supfluu appatu
i vestibg vn9 si vestitg e bisso l' pu
ra cu ad hc no sit auctorisatg. vl' ve
ste variata a' picturata faleribg
a' radys z hmoi vel si cca vestes co
portas apposuit nimia sollicitudi
ne z si d' hys supbit z glat e mo
tle e. si tn iordiatz delectatoz ha
bent ex hys ad laude z glaz ianez
qz no curaut tnsgredi mandata di
z eccie. Blitr si dato mo vsg e ves
tibg divisat' i. divis colozibg osut'
ul' trapatis. Si talibg vestibg z sup
fluis ornatibg vsus e ad iducendu
mulies ad sui ocupiaz ex tn intoy
qa morle e. z dico ex intoe qa
vxor pt se ornaie ut maito suo pla
ceat z econ maitg ut vxori absq
pcto hoesto tn mo fieri dz i e ornatu
Si cora mlibg stetit a' icessit ihoe
ste vestitg demostra'o femoralia et
alia ihoesta iatatia ad libidine Si
nova ivenit portatura i vestibg
ex lascivia z vanitate Si radi fecit
barbaz sepig causa lascivie z vanitis
Si ad ostetatoz z iane glaz l' si ha
buit supfluu ornatu z appatu in
eqius sellis frenis a' vtesilibg domus

ut aphs lectis z alys rebg z suppelle
ctilibg ornatis a' si alys ornametis
vsg e pt honesta osuetudine z de
centez e z sibi silibg vl' si ad hmoi
iane glaz domu ul' camera depi
gi fecit stellis ul' rosis a' alys varys
z mundanis hystorys ul' ihonestis
picturis et hmoi qd morle videtr

De immodestia vior

De ornatu
Superfluo z ihoesto est intro
gande sunt mulies s. d' ornatu suor
capillatuie gemar vestiu pciosar
z de fodcaturis z caudis caru z plane
llis nimis altis z pictis qbg ut supt
vtur mulies ytalice z coronis aut
balsis capitu z hmoi i qbg alqd est
morle z alqd veiale. Si vsa e fucis
z alys ornatibg ad ostetacoz z iane
glaz sui z d' hmoi supbiunt l' glata
e qa morle e si tn imodata delectatoz
hnt ad laude z glaz illaz qz non
curat tnsgredi madata di z eccle
Si vsa e fucis z alys ornatibg ad idu
cendu viros ad sui ocupiaz extra
iurioniu qa e morle indubitatr.
Si ob lascivia z ad placedu aspctibg
vior a' ad otepti depilat collu a'
supcilia a' barba ul' frotez qz morle
le e. si id facit ad vitanda nimia
deformitate ut no despiciat a suo
legittio vio Si adhibuit nimia
diligecia z studiu z tpus ad orna
du se. vl' si fecit excessu i portatu
ra vestiu vlt sui statu ul' odicoe
vl' no scdm more ptie vl' vsa est
vestibg nimis mollibg z d'licatis qa
pctu e Et si iordiate delectat i hys
ita qz est si scirt hoies ex hys sui
ornatu scadalisari i. trahi ad sui o
cupiaz no curaet d' ruina pxi qz
morle e Si ex lascivia z vanitate
mulier e vsa veste viri morle vi'
ee Si intr se collocaut ul' aliud
figmetu adhibuit ad appute pt
otudine. Si fit ppt lascivia ut ad
ohendu alios ad sui ocupiaz. qa
morle e Si tn aliqz turpitudiez a'

matricula aliquis et huiusmodi ex infirmitate aliqua vel alia causa superveniente delet vel occultat consuetudinem non esset peccatum. Si ad complacendum viro suo vel ad impediendum virum ne sit inepta vel ne despiciatur ab aliis vel aliqua levitate usa est fucis vel aliis ornamentis superfluis non est de se peccatum mortale sed potius veniale nisi sit notabilis excessus in huiusmodi, quod posset iudicari de occasione data ruine aliorum et non accepta quod tamen difficile est iudicare. Si choreas duxit aut choreizat et quam intencione et cum quibus et loco quo et tempore et si cantilenas cantat et parumper turpes et quam intencione et coram quibus. De

Si simulat sanctitatem. Ypocrisis

Hic pre ceteris mortiferum et huius communis malus esset vel si hoc egit ad consequendam laudem humanam constituens in fine, quia mortale est aliter veniale nisi aliud vicium adiungatur. Si simulat sanctitatem intendens per hoc aliquid facere quod est contra honorem dei vel utilitatem proximi ut vide(licet) ex hoc posset adipisci sed indignus aliquam dignitatem vel officium aut beneficium vel ut ex hoc decipere posset proximum spiritualiter vel temporaliter quod mortale est. Si simulat sanctitatem cum esset malus ut daretur ei elemosina sibi sic vivo vel peccatoribus ceteris ut curitanus et scitibus quia mortaliter peccat. Si simulat maiorem sanctitatem quam habet vel occultat aliquem defectum suum et hoc ad edificationem proximorum non est peccatum vel leve veniale. Si tamen hoc facit ob aliquam vanitatem vel vanam gloriam veniale est. Si laudat sermonem de aliquo opere peccati quia mortale est. De Jactancia

Si laudavit sermonem de aliquo peccato mortali mortaliter peccat. Si de veniali veniale completum est de se. Si iactavit se de aliquo opere bono sed de virtute sua industria vel divicijs aut potencijs et hoc ex superbia et vana gloria mortale est vel veniale secundum radicem ipsius superbie vel vane glorie unde procedit. Si laudavit se contemptive alios ut phariseus publicanum mortale videtur, si autem ex aliqua levitate vel utilitate consequenda veniale quod vel utilitate est. Si laudavit se mendaciter de malo vel bono quod non fecit vel de eo quod non habuit vel quod non fuit propter superbiam et vanam gloriam potest esse mortale vel veniale. Si vilificat se verbis vel factis plus quam sentiat in corpore in mente dicens aliqua mala de corpore quod in se non recognoscat quandoque veniale est et de ypocrisia. De

Si contendit adversus aliquem. Contencio

Scienter contra veritatem in rebus alicuius importancie mortale est. Secus si in rebus parvis et inadvertenter. Si contendit pro veritate et nimis cum rancore communiter est veniale posset tamen tanta esse iracundia quod scandalum consequitur esset mortale. De

Si habens tractare aliquid. Discordia

Cum aliquibus in hijs que sunt ad dei honorem et proximi utilitatem discordiam habuit et fecit eo quia male afficitur ad eos cum quibus tractatur vel ut eis ostendat se non minus scire sed tamen contemptum ipsorum quod mortale est. Secus autem si ideo discordat quia videtur ei magis secundum deum et racionem quod ipse intendit quam quod alius. Et tunc vel non est peccatum vel leve nisi tamen esset nimis pertinax.

Si fuit nimis pertinax in. De pertinacia

Sententijs suis discrepans a communi modo ceterorum communiter est veniale nisi esset periculosum et inductivum erroris. Si excusavit vel defendit peccatum commissum ut tempus bene factum et si scienter quod mortale est. De singularitate, novitatum

Si fecit singularitates in conversacione vite vel in vestibus vel in cerimonijs vel alijs adinvencionibus peccatum est. Et si ad inveniunt aliqua mala consuetudinem omnia mala exinde sequencia ei imputatur.

De 2º peccato mortali quod est invidia. Invidia

Quod est secundum peccatum mortale et est tristicia de alieno bono in quantum est diminutivum proprie excellencie et si fit cum consensu racionis est mortale nisi esset de aliqua re parva. Sic puer invidet alteri puero quia plures habet fructus et huiusmodi. Et si fit secundum motum

sensualitat' ȝ cu displicencia tamē
ē veniale vel ultim' est d're notabili-
Est g° intrrogand' penitens secūd'
statu suū d' h'm' mȝ mȝ. Si pla
ta alti' invidit d' maiori placēt et
dignitate Si officialis d' digniori ȝ me
liori officio Si doctor d' maiori sci'a
vel g'rsu Si scolaris d' acutiori ingenio
alti' Si cualis d' maiori acceptacōe
com'ūȝ dn̄o Si mercator d' maiori credito
Si nobilis d' maiori hōre ȝ ipūtacōe Si
sp'ual' d' maiori deuocōe reputacōe l'
fama Si vicin' d' maiori honōe vel
sb'a l' alijs Si mlr d' maiori ōrtu
l' pulcritudie a' d' marito l' filijs ȝ hōi
Si artifex d' artificijs vel d' maiori
lucro ȝ d'alijs q' totū ē invidia ȝ p°
tatū mōrle ‖ Si tū q's dolz d' bono
pxi nō ex eo q' ip'e ea heat ȝ d' d'fe'u
suo q' s' ip'e eis caret. ē tū otentu'
p'oxim' i°a hic nō ē invidia Similit' est
si dolet d' bono inimici ex h' solū quia
timet s' ex h' nocumētu venire non
p'p'ie ptinet ad invidiaȝ De odio

Odiū ē filia procedēs ex invidia
vnu intrrogandū ē Si habuit
odiū ad deū q'a flagellat eū infirmi
tate vel penuria a' aliquo simili vl' q'a
ip'edivit eū mala desideria vel p'pter
aliaȝ cām q' mōrle ē. Si habuit
odiū ad p'xim desiderād' malū eius
sive sp'uale sive tpale vl' gaudebat
d' malo ei' ȝ si ē malū notabile q'd
ip'e appetit cū delib'ata mōrle
ē sive malū sit i p'sōa vel i fama
l' i s'ba vel a' oo Secus autē si nō ōse
tit r'a° vl' si q'd nō intēd' dapnosimu
malū appetat. Si doluit ex eo q' i
inimic' ei' nō sustiet adv'sa s' p'spēa
eius s' vidit Si aut desidant malū
alteri p'u infirmitate i bonū ei' ut
bonus p'pt' h' efficiat' vl' ne a' vb no
ceat. nō ē odiū ‖ Itē intrrogadū
ē hic ȝ investigādū caute Raȝ lapa
oculi displicet' solet applicāe odiū
q'd tū nō ē n' m' vi a deo Et odiumi
q'd h'nt q' v'um i' putat tū v'm petm

Hoc nota q' sic i alijs sic ȝ i illo q'ui
eius renovat° iniuriaȝ mete d' novo
odiū h'nt ad illū cū ōsensu racōs to
ciēs p'cat mōrlit' Et io intrrogandū
ē d' tpe i q°. odiū i eo p'sev'erat et
quō frequēt' odiuit. Itē nō q' nō opt'
ymo nō debȝ ille pete veniā d' h'o'
odio mēti n' illū offendisset vbis a'
alijs mod' ab ext° q' tūc tel' veniaȝ
petere ‖ De susurracōe

De susurracōe q' ē ponē disse
sionē p'pt' mala intencōē int'
amicos vel ōsanguineos d' vno dicens
mala alteri ȝ econ' vel i sent' studio
se q' p'ut odiū causāe ex h'o' q'a mo
tte ē vt frequēt' solet facē int' q' ōt
sortiū ȝ ecōn Si tū dixt aliq' vnde
orta ē dissensio int' amicos vel ōsang
wineos nō h' intendēs s' q'a incau
te locutus ē. d' se nō ē mōrle s' pt'
ēe rōe scandali Si q's tantū intēdt
malaȝ amiciaȝ l' ōv'sacōē alteri' cū aliq'
n' alius d'piat' ōgt' ut mod' non ē
malum De dampno p'x'i

Si videns dapna ȝ mala s'ij h'ys
q'uibus invidȝ vel ad q's odiū habȝ
letat' delibato aio d' malo illorū ē
mōrle. Secus si nō delibato aio letat'
a' de malo inimici nō inq'tū malū
ē s' inq'tū nō potit ei nocē p't esse
sine peccato De tristicia

Tristicia i p'sp'it' p'xi i dr' ab invi
dia i hoc q' invidia ēstat' de
bono p'xi ȝ ip'e h' cogitat ȝ d'side
rat quō mala heat Sz ōtingit sepe
q' nō pati' i° dāna q' ei appetit sed
mag' p'sp'eā s' ōtingūt ȝ d' h' tūc
amplius ēstat' ȝ ē mōrle si tū sit
cū ōsensu racōis ‖ De detraccōe
est filia invidie h'eb' s' i c. de octavo
precepto De tercio pc'ō mortali
s' ira. ȝc.

Ira ē appetit' vindicte ȝ ve'nit
cap'ite q'd frequēt' mustrat' cū o
dio vnū intrrogandū ē d' ea ut s'
Si vi' p'pt' aliq'ue defēn' i se vel i
alti' ōmiss' desidant videntū s'

pncom aliq quotiq vl' a se l' a
deo. vl' ab alio solu intēdes satisfacē
alio suo irato mortale ē 7 hc qd inte
dit istas pncoes absq ordie racois. et
eciā si nobile malu intendat ad
q̄sensu racois q̄r alias veniale esset
vt ē ira pussulatis i gubnada fa
milia sua .n. tn i^a fiet mo psp̄ero.
Si iratq cum seipm ppt aliqūe q̄fu
turbat ronis se q̄ veniale ē Si iratq
q̄ deu ppt aliqd flagellu murmurat
corde vl' ore ipaciēt ferēs q̄ pot
ē mortale 7 veniale s̄m mod' ipaciē

Si indignatq ē
q̄ aliquē no valēs eu vidē vl'
audire i putās indignu qd' illi desp
plicuit tn potq diret q̄ fimie quod
veniale ē coit' Et si ppt hc retinet
ā loquelas 7 p alia signa ondit ā dis
pliceciās q̄ aufcenda st ad tollendu
scandalu p̄ peiore 7 opiom odij. Si
peten veniā 7 parato satisfacē d' iniu
ria no dimittit vl' rōgāliat' q̄ mo
rtale est

Si excogitauit diuersās vias et
modos 7 ad vindicandu se ā iniuria
7 hijs iplenit metē tn cogitacoibz
alternatiuis q̄a scdm processu pot esse
mortale 7 veniale

Si ex ira clamat q̄ aliquē iordi
nate 7 cōfuse 7 fumose loquēo
veniale ē coit' Si tn expssa ā dixit
iniuria ppt q̄ scandalizari poss mortale eet

Si dixit alii vba
iniuriosa ipetracia vicia l' oppbria
alio iniuriādi vt vocādo aliquē furē
a' pditorē vl' alias ihonesta ppōnd aut
dicēs hmōi mala vl' alia de pntibz
suis q̄a mortale ē Si dixit vba oppb
osa familie sue vl' discipul' l' subditis
suis causa correpcois si sit debito
7 honeste ē sine pcto alias coit' est
veniale. n tn infamatoria dicēt vnde
sequit' magnu scandalu q̄a tc esset mortale

Si blasphemauit
aliquē alio delibato vt puniret'
vel castigaret' i hc eni maledcoe ma

ledicto i malu eiq eet mortale n hoc
affectaret ad emendacoē Si aut hc
no desiderat s̄m rōnē s̄ s̄m subitu
motu ire qd tn si ptinget valde do
let se ē veniale 7 coit' fit a pntibz
ergā filios tn ex ira subita quādoq
maledicit ipos qd tn corde no vellet
Si maledixit anno vl' die a' hora
aut natiuitati sue vl' irronal' creac
tioi vl' hmōi alio delibato mortale
videt' Si tn ex solo pmo motu ire
hc fecit ē veniale Si maledixit cā
tu' irracionabilibz 7 hc fecit i detē
stacoem creatoris vl' i dapnu dni eorū
ē mortale alias eet veniale 7 ociosu
Si blasphemat alias defunctorē suorū
pntu vl' aliorū homi videt' mortale q̄
videt' intende notabile dampnu l' ma
lu. 7 hc idē tn sēmp maledicat ex
ipaciēcia Si blasphemauit diabolu
malu ē q̄a ociosu saltem ¶ De ma
ledictōe dī 7 scōrū dēm ē sup i l' pcē.

De Ira q̄ sit cu hoies
ex ira se iuicē percuit eet est
intergandū vta q̄ sit alio noccdi
vl' iniuriadi vt i adulti. ē mortale 7 i
incompletē de m psequete si sit animo
vindicandi. secq si sit alio defendendi se
tantu vl' ad excitandū vt pueri faciūt

Sedicio ē q̄n vna
ps ciuitatis insurgit q̄ aliā 7
ex pte eiq q̄ iniuste mouit ē mortale
et i oibz sequētibz eu 7 tenet' d' oibq
dapnis inde secutis alti pti Ex parte
aut eiq q̄ resistit iniuste seditoi mo
te qt se vl' causa bonū cōe ciuitatis
no ē s̄m se pctm n inficeant' odia
7 vindicacoes qd vt frequēt' accidit
i hmōi Cauendu eet ex resistencia se
quent' alti pti multa pcta 7 mala
cedendu eet p pte resistente sic.
q̄a alias no euadet multa pcta q̄
i q̄flictu pcm sequent'. Si q̄s est
eciā ita penalis 7 ita obstinatq alio
vl' aliter penalis q̄ appetat extermi
niu alteriq ptis exitiu vl' dapnu p
plus l' nephas pctq eet in malu

secl' pte' suaz ut fit i ytalia vegued
fis et gibellinis no e sine pcto mor
tali et i malo statu. Similit' si ex h' ul'
alias iniuste opam dedit ad expella
du aliquem ul' ipadivit ne posset i'uti
De homicidio et filia v. e. dom e s
i quinto precepto Vide pcto iiij^to mor
tali n. 16

Accidia e q'rtu pctm capita
le et importat tediu bn ope
randi cu intri ogaudio e de
ca. Si ita accidiosus et attediatus est
q' hnt i horrore bona diuina et i abho
minacione spualia opera bona ad q' ten'
ut pcepta dei et ecclie et h' cu consensu
racois qa mortale e. Si tn hz tales
motus sm sensualitate cu tn displi
centia racois e veniale. Si ita contristatus
e d' morte consanguinei vel alio cu
q' penitet eu bnfecisse vel ipenitet
amplius no bnfacere. vel dimittit aliq
necia ad salute ut audire missaz et
huius qa mortale e. Si ita contristatus
e q' vellz nuq' fuisse creatu ul' natu
se i mundo vel q' eet al' brutu. vel qd'
vellz mori quodaz et sine male sit
bene. dummo hnt exurit tal' tristicia
sedm consensum racois e mortale. Si esset
ita contristatus d' eund adiiso q' incurrerit
i grauem infirmitatez ppt nimiaz ab
stinenciaz pdcs sopim. a' dimittens abu
et huius vider' mortale qu' pt innuere
se i huius. Si contristat' ex consideracione
bonor' q' hnt aliqui et qb' ipe caret
vilipendens dona dei data a deo et ide
sumens tediu bn operandi qd' e mor
tale sm sub et sup et v'pt' i spualibus
psdit. Si ex lapsu i pctm ita contri
stat' q' incurrit tediu bn operandi et
qi diffidenciaz. Si contristat' ex h' q'
bona pposita q' facit sepe frangit ex
h' incurrens tediu bn operandi quasi
s' videat' no posse pficere accidia
e et v'pt' i spualibus deo seruire incipie
tibus. Si tedia' ex frequencia tempta
coni veniale e si tn ipse resistit qd'
ee incipientibus deo seruire volentibus

contingit. Si attedia' i opibus bonis
ut i oracoe legendo ul' audiendo lcom ul'
missaz ul' pdicacoz vel dicendo officium
et huius. no tn dimittit d' necessitate fie
da qd' com' e veniale et v'pt' h' i spu
alibus. Si i officiis suis omittens de
fectus sumpsit nimiaz tristiciaz i respectu
consideracioe humane. accidia e et veniale
et ex supbia pcedens. Si d' pctis suis
dolent magis i respectu humane vecun
die q' diuine offense. silit' accidia e
ex supbia pcedens et pt ee veniale
com'. De filiabus accidie quarum e
difficile cognoscere an sit mortale u'
cu miscet' cu aliquo pcto noto et qt
pcepta. vel s' pceptu aliqd depriuat

De desperacione

Si desperauit de
ui'a dei estimans deu no posse
ul' nolle s' indulge' l' pnie ce' venien
ti ad pniaz. vel no posse abstinere a p'
cato cu admiracoe dei mortale e si sit
cu deliberacoe consensu. secus si sim aliqt
pusillu tepacionis. Si desperauit se
no posse euadere aliquas insidias inim
danas ul' picta ppt q' decreuit se occi
dere a' aliqd aliud malu facere q' mor
le e. et si aliqd huius opatus e l' incept
peius e et multo grauius. Si contempsit diuina
boa et spualia ex tristicia aggrauate me
tez mixta cu accidia e mortale. Si att
contempnet et refugeret ea pq posset vitare
pctm. qa tunc ptinet ad blasphemiaz
i spum scm q' hz sex species q' sunt psumpo
desperacio. invidencia fraterne grae
impugnacio veritatis agnite. obstinacio et
final' impenitencia De hiis intrroga pt ex
pedire videt' qa com' no committunt
huius u' a multu scelerat'. Presump
cio dei cu qs nimis psumit d' dei mia
estimans q' petit s' ad placitu suu
vel q' saluet cu pseueratie i pcto
De desperacoe d. e. s. s Impug
nacio veritatis agnite di' cu qs contra
dicat veritati quia tn bn nouit et max
ime circa ea q' sunt fidei. Obstinacio dr
cu qs firmat se i pposito peccandi Jn
videncia fraterne caritatis grae est contra

caritate dei inceptu dolz d'eo q deus est
bonus et ex bonitate sua dat gram et
e contra caritate prod Impina finales
dicitur cui qbs proponit se nunquam confiteri velle
vel penite a' nunquam reversur ad pinaz

De rancore ecclesiastico audire
e interrogandu si vis habuit displi
centiam vel tedium correptoribus et ecclesiae corri
gentes eum veniale e n illos odiret
q tunc fieret odiu et mortale e

Si subtraxit se ab hys
bonis ad que erat aptus ex timore
deficiendi ut a ieiunio ab ingressu religi
onis a placere iniuncta ab officio predica
cionis ab audiencia confessionis et huius q e
communiter veniale n esset preceptu in eo q dei
mittitur

Si stetit ociosus nil boni spiritualis
vel temporalis operans vnd tempus amisit
irrecuperabile veniale e ut videtur n ex
ocio addatur aliquid vicium quod fecerit acci
dit vnd est interrogandus e quanto tempore
stetit ociosus

Si fuit piger et tardus ad bonum opan
dum quamuis tamen fecit ut vix tarde
venit ad ecclesiam tarde dedit eleosinaz
et similia quia communiter e veniale n tamen ex illa
tarditate obmitteret aliquid preceptorum ut
quia non subveniret pacienti extremam necessitatem
cui teneretur a' infirmo ex quo sequitur mors
et huius quia tunc e mortale

Si habuit distractores mentis
vel si voluntarie vagitur in audicio
diuina cogitacio intendendo vana et inutilia
quia communiter e veniale n addatur aliquid specia
le peccatum vel si pmittit eas diu a e p
totum officium ad quod obligatur ex precepto
Si loquitur inutilia ex tedio vel audit no
ua vel mittit foras hinc inde vel distrahit
sensus vel membra diu simul quia e
veniale communiter

De Negligencia que e remissio
voluntatis circa ea que debet facere que
est pt dicta tepeditas In hoc quottidie
omnes offendimus sed e veniale n omit
tatur aliquid necessarium Si fuit negligens
circa opa mere spiritualia que continentur in hys

visu Consule castiga dimitte solare
fer ora Et non q sit in consilio consplendus
doctrina i doce ignorante precipue
utilia ad salutem Si fuit negligens
ad addiscendum necessaria ad salutem
ut precepta dei et ecclesie generalia quia in hys
ignorancia non excusat Et vel ad eund
ad predicacionem vel ad missaz audiendam
vel similia precepto e mortale secundo veniale
vtile n e ydeo talis valde ire
ad predicacionem Si fuit negligens in
audicione diuini officii vel predicacionis
ut ibidem dormiendo vel loquendo a' alia
cogitando vel curiose querendo audire a'
de predicatore murmurando Si fuit
negligens ad percipiendum sacramenta b'
et familie sue ut si ex negligencia moriatur
e plebs sine baptismo vel huius quia
mortale e Si infirmus mortuus e
sine confessione et comunione vel extrema
vnctione et cum ex negligencia crassa hoc
processit mortale videtur et contra venia
le secundum q ipse plus vel minus indigebat
Si negligens fuit ad recipiendum
sacramentum confirmacionis ipse et familia sua
Si non confirmatus tenuit alium ad con
firmacionem Si iterato fecisset se confirmari
vel recepisset iterato ordinem sed recepit
et si sciuit hoc fiet mortale e et contrahit
irregularitatem in sacrapiente Si fuit ne
gligens ad correpcionem fratrum cum ad
eam teneretur vnde de certo peccato et mo
tu et sperabat emendacionem eius quia tunc
esset mortale penam obmittendo a venia
le eam retardando vel si obmisit de hys
que non sunt mortalia Si non seruat ordi
nem debitum in fraterna correpcione ut vi
deatur magis aspere vel in tempore vel loco inde
bito quia peccatum e De negligencia confessionis

Si omisit ad minus semel in anno
confiteri vel ex negligencia vel ex ignorancia
crassa si ex impotencia sed quia non habuit
copiam confessoris Si ecclesia non supplet
defectum cum potuit mortale esset et si sua
familiam ad hoc compulit potuit non tamen
Si recolens aliquid mortale commissum non
habuit contricionem et proposita confitendi tempore

suo sz fuit otentus se id omisisse l'
si peritiam eu no omisisse aliqd pec
catu mortale. qd b'videt' ia potuisse
omittere et si oscensit i hc mor' petat
Si faciens ofessor faciens dimisit ali
qd mortale peccat' mortalit' et tenet'
reiterare totam ofessionem Si dispo
se esse otritu d'omnibz peccatis et dis
positu ad abstinendu et satisfaciendu.
tn hz no intendet mortalit' peccauit
et tenet' reitare ofessionem Si prima
b' inuitaz p mortalibz ex negligentia
omisit mortalit' peccat et tenet' reitare
ofessionem si e penitus oblitus Si ad o
fessionem simplicez et grossum accessit
et insufficiente cu ofessores cu tamen
haberet mag' difficiles qp tenet' iteru
ofiteri alteri mag' perito et sufficienti
Vel si ofessus e i excoicatione maiori
existens cel si ipe nesciuit et suus ofes
sor. qa no fuit absolutus a peccatis
et debz itm ofiteri qa no fuit tunc ca
pax absolutionis. Si facit' ofessus e
ei quem nouit excoicatu l' suspensu
vl' no hnte auctoritatem. puta quia
simoniace recepit bnficiu vl' quia
intrusus e p laicalem ptatem peccauit
mortalit' et tenet' reitare ofessionem

S

Si omisit
ofiteri semel i anno s' i pasca et
hz pos annos discretionis peccat' mortalit'
ni sufficient' legittime ipeditus vt qa al
teratus stomacho l'excoicatus qrens tn
absolutionem. vl' de licentia ppri sacerdotis
vl' ofessoris p aliquos dies dist. In ho
tn casibz dz supple defectu qz cito
potest Si omittat' no ieiunia ita s
qp pos iniunctu nocet aliqs supsit abi
ul' potus qa mortalit' peccat nisi essz
ignorantia inuincibilis qp tunc lz. Si omnioz
supsit cu staret i pposito peccandi
aliqd mortale qa mor' peccat Si
no ofessus d' aliquo mortali omisso vl'
aduertent' ex verecundia l'inaduertent'
ex indiscretione l'confusione ofessionis l'
ex ignorantia crassa l'supina sumpsit
corpus. qp peccat mor' Et no qp

Si qs obmittit tpe statuto comuni
cari ofessor ut iudicat illu ad supple
du defectu ut sit oio indispositus et tn
cu recepit aliquem deditu diuersis tpibz
usqz ad fine qdragesime tunc vide' ut
no subito admittat eu ad colone
sz ploget p' tpus p aliquas ebdomadas
De aliis defectibz circa ofessionem vide i iii
a pte i c. d' cluibus Interrogandu e
ec huc Si participat cu aliquo i crimine
ppt qd crime ie erat excoicatus ppu
excoicatus e qa vbauit clericum
vl' cec cu aliquis clericus subiret se alm
lano vbeandu. ad placandu ipm
d'iniuria illata clericus ie efficit' exo
coicatus qa participat i crimine cu
vberante ppt qd ie e excoicatus
vt ex d' sen. ex. Si comubnet et e
mortale Si exus i excoicatione ma
iori facit participat i diuinis audien
dis i ecclesia a' i sacramentis percipiendis
qa peccat mor' Si cel exus excom
municatus maiori excoicatione facit
participat cu aliis fidelibz. cel ex
diuina paupe i hiis q otinet' i hz
vsu Os orare vale coio mensa ne
gata et si hc facit ex otemptu l'o
phibiconis superioris peccat mor'. alias
venialit' similit' et ie eu qo participat si
scivit eu excoicatum. qp ie sliter ec
efficit' excoicatus maiori excoica
tione a q pt tn absolui ab eo q cu pt
audire Excipiunt' ec quedam cas
i qbz lz participare cu excoicatis q
otinet' i hc vsu Vtile lex humile
res ignorata necesse Declaratio tam
istius vsus et alius paulo sup vide i
quarta pte summe

De v° pcto mortali s. auaricia. xi.

A
Varicia e sordidus appe
titus habendi Et ofistit in
tribus s' i iniuste acquirendo. te
nacit' retinendo. et sordide
amando De hiis tribz ergo et filia
bz et specibz eius e interrogandu ut
seqtur Et primo d' primo. vz de
iniusta acquisitione dau e s' i co de

sceptio pcepto r̄stauit tn̄ aq̄ua d' qbȝ
tunc videndū ē

De symoia q̄ ɔ̄sstat̄ circa sp̄ualia
et sp ē mo̅rle petm̄ ⁊ iō d' cau
eiꝯ pecūia r̄cepta p̄ ea r̄stitui dȝ nō
ei tn̄ q̄ eā dedit ſʒ paupib̄ dȝ erogā
et h̄c d' uitate vl' alr̄ eccīe i q̄ iniuria
est data. Si dedit pecūiā l' aliqd̄ quod
p̄cio ꝑt estiāri p habēdo aliquo sacrāmēto
vt ē baptismꝰ eukaristia bn̄dictio
nupciaȝ ⁊ huiꝰ ⁊ fecit h̄c ꝗ daret
p̄mū iꝰ eꝯ signū cē ꝑt si pactum
fecit cū dante huiꝰ sacrāmēta ꝗꝛ symo
nia ē ⁊ mo̅rle Unde ꝑ̄mittit̄ q̄ neg
gat̄ sacrāmētū si nō detur pecūia ut
exusat ɔ̄suetudo Secꝯ ē si dat aliq̄
scd̄m b̄placitū suū grat̄ vt elemosi
naȝ nō coactꝯ a' exactꝯ ſʒ spōte ad
ɔ̄firmādā ɔ̄suetudīeȝ quā tn̄ si s̄ua
re nollȝ nō eēt cogendꝯ neqʒ sac'
mēta ei denegāda Si emit l' ven
dit aliquā capellā l' aliū locū i ec
clesia. q̄a symoia ē Si emit ul'
vendidit sepulturaȝ eccīe l' sepulc̄
vbi ponat̄ cadau' eiꝯ q̄a symonia
ɔ̄misit Si emit l' vēdidit ius pro
uatꝯ alicꝯ eccīe ul' capelle. q̄a symo
niaȝ ɔ̄misit Si pronꝯ alicꝯ eccīe
ul' capelle a' altar' ul' alicꝯ b̄ficꝯ
p pecūiā eligit ⁊ p̄sentauit instituē
endū i eccīā sua. q̄a symoniaȝ ɔ̄mi
sit Si porrexit p̄ces carnales p
indigno aliquo ordināo l' p̄mouēdo
a' b̄ficio q̄a symoniaȝ ɔ̄misit et
h̄c si sciuit ipm̄ idignū Et si platꝯ
rōne huiꝰ p̄cū ul' p̄cio eū admis
sit' symoniaȝ ɔ̄misit Si fuit me
diator ad p̄curādū alti aliqd̄ sp̄ua
le b̄ficiū vl' ordine ⁊ huiꝰ p aliquo
tp̄ali. q̄a symoniaȝ ɔ̄misit Si co
duxit aliquē ad p̄dicādū cū pacto
pecūie vl' intencōe lucri symoniaȝ
ɔ̄misit Et sīlr̄ p̄dicator q̄ h̄c mō
acceptauit. Si filiū a' filia a' aliū
misit i mōastiū pacto facta pro
cta q̄ntitate danda p ingressu mōastꝯ
symoniaȝ commisit Et sīlr̄ religiosi

r̄cipientes hanc pecūiaȝ. D' qbusdā
alijs symonijs clericoꝝ vide i i tria
pte i c'a d' cl'icis Et d' ista materia
habes ple i summa i 2ª pte ti. i. p tot

Si p̄didit ciuitate

Sacius a castꝯ inimicis. q̄a ult' mō
tale tenet̄ d' oī dampno inde secuto
Unde si p̄didit res alicꝯ iniuste aufe
rentibꝯ a' eꝯ eēt p̄sonā. Si p̄didit se
creta alicꝯ iniuste ꝗꝛ ult' mo̅rle tenet̄
satisfacē d' dāpnis inde sequētibꝯ
Secꝯ si secreta iniqua ⁊ ɔ̄minatoes ⁊
tractatꝯ ɔ̄ amicꝯ l' ɔ̄ne bonū vl
si nocūita p̄sonaꝝ iniusta manifes
tat q̄a tūc b̄n facit ⁊ face tenet̄
Si r̄cepit aliqd̄ sb̄ sigillo ɔ̄fessiōis etiā
nō i ɔ̄fessiōe si r̄uelat id p̄cat mo̅
talr̄. n' id eēt qd̄ nq̄m eū posset
obmitte manifestāo. ⁊ si d' h̄c r̄pen
dit qd̄ p̄misit p̄ctāt mo̅rlr̄. ſʒ nō
debȝ tenē secretū q̄a tūc eēt p̄ctīc
Si legit alicꝯ lr̄as clausas videt̄
mo̅rle n' ponet spēȝ in r̄atihabicōe
mittēt vl' eꝯ cui mittit̄

Si acceptat p̄sona

Si i iudicio ut s' magr̄ audiat
vnā pte ꝗ̄ alteȝ vl' credat vni ma
gi' ꝗ̄ alti nō s̄uato ordie iur'. vel
declinet ad vnā pte ꝗ̄ ad aliaȝ i oc
casione q̄a forte sp̄at lucr' aliqd̄
ab ea r̄cipiēd̄ ⁊ huiꝰ mo̅rle pot
eē scd̄m circūstancias sub ⁊ sup Si in
distribuēd' b̄ficijs ul' officijs ecctīcis
vel sp̄ualib̄ admittit idignos et
malos p̄cat mo̅rlr̄ ⁊ tenet̄ d' dāpnis
inde secutis. Si i statuend' ecculis
q̄ vulgar' dicit̄ sci̅ntinca facient
admittit idignū vl' q̄ plvribȝ adiu'
ti s' excludit dignū p̄cat mo̅rlr̄
Si i distribuēdo honoribȝ l' r̄ponēd'
collect' cuius faciē grauat aliq̄s
vlt' debitū vel alleuiat p̄cat mor
talr̄ ⁊ si plū ex eꝯ detīatoe fieret
tal' distributio. tenet̄ ad satisfactoȝ d' da
no Secꝯ ac si plures alij r̄ponūt cū
eo Si cū habȝ distribuē elemosinas
alicꝯ s̄acrates l' testātī h̄ōi non

fidelit' distribuit Et si dedisset non indigen-
tibus ult' mortale tenetur ad restitucionem
Si iudex accepit
pecuniam ab aliquo ut iudicaret et
qui non iudicaret qui bene pro eo iudicaret
qui iniuste iudicaret peccat mortaliter
et tenetur ad restitucionem dati nisi ideo dedisset ut
male iudicaret quia tunc tenetur dare
pauperibus Idem de teste qui pro testimonio
ferendo pecuniam vel aliquid accepit quia
ult' mortale est tenetur restituere Si fecit
instrumentum in fraude usurarum ut no-
tarius quia peccat mortaliter et mercedem quam
accepit debet pauperibus erogare Si
fuit usurarius in arte usuraria quia
peccat mortaliter Et si omnia bona usurarii
essent obligata restitucioni non possit ob-
tinere salarium sed restituere creditoribus
usurarum alias ut patet Sed ideo debet paupe-
ribus dare de honestate non de necessitate nisi
esset pauper Si recepit pecuniam pro tur-
pitudine ut meretrix debet illa pauperibus
dare non tamen de necessitate sed secundum consilium
Si quis facit aliquam artem vel aliquid quod arti-
ficium cuius usus est ad mortale ut faciens taxil-
los et huiusmodi peccat mortaliter nec debet absolvi
nisi disponat se ideo dimittere De lucro de
recepto debet pauperibus dare non ex precepto
sed ex consilio Si diebus festivis emit
vel vendit negociando nisi forte in nun-
dinis vel facit contractus non necessarios
vel scripsit vel aliud manuale fecit pro
lucro quia ult' peccati debet ideo pauperibus
dare secundum aliquos quod tamen videtur de honestate
magis quam de necessitate Si tempore messis
vel vindemiarum emit bladum vel vinum
vel similia ut alio tempore vendat carius non
existens talis rei communiter negociator nec
propter aliquem honestum finem nisi solum propter
cupiditatem et avariciam quia turpe lu-
crum est nec tamen tenetur alicui ad restitucionem
Si accepit aliquid ad eligendum aliquem
ad dignitatem aliquam temporalem vel officium se-
culare vel si vendidit huiusmodi officia secularia
quia turpe lucrum est nec tamen tenetur ad restitucionem
Si lusit ad
taxillos vel cartas vel ad aliud ludum

fortune si vicit per fraudem puta cum falsis
taxillis vel mediatoribus ult' mortale tenetur
sic lucratum restituere amittenti nisi forte
quod parum Si vicit ab eo qui alienare
non potuit ut a filio vel religioso aut
uxore vel filio familias et huiusmodi tenetur ad re-
stitucionem hiis qui habent curam illorum et est
mortale si est quid notabile et si ludit ex
cupiditate acquirendi Si per multas im-
portunitates traxit alios ad ludum qui hoc
non intendebat vel retinuit volentem
recedere quia ult' mortale tenetur restituere
illi si tamen est quid notabile Si acquisit sic
lucratum est huiusmodi in locis ubi prohibetur
ludus et mandatur fieri restitucio sive le-
gibus imperialibus sive municipalibus et
servantur communiter ad utrumque debet fieri restitu-
cio illi qui amisit Secus si leges ille sunt
abrogate per contrariam consuetudinem Con-
sequenter nota quod si vicit per ludum in aliis
casibus exceptis predictis non tenetur resti-
tuere illi qui amisit communiter possit eleemosi-
naliter retinere si esset pauper sed debet
pauperibus erogare secundum aliquos ex consilio
Secundum alios non ex necessitate quod tamen tucius
est non tamen ita optimus et lex stringere ad talia
restitucionem sicut in furto usura et huiusmodi
Nota personas quibus restitui debet quod ab
eis lucratur in ludo Iste sunt persone quibus
indistincte restituendum est quicquid ab eis est
lucratum in ludo alee aut taxillorum vel aliquo
modo secundum Ray. scilicet furiosi prodigi minores
25 annis et maxime pupilli filii familias
et uxores qui non habent res parafernales admi-
nistrandas vel certarum vel pauperum et similes
sicut mente capti surdi muti ceci et qui
morbo laborat perpetuo secundum religiosi et
similes Et nota quod talis pecunia non est sim-
pliciter restituenda illi qui amisit nisi esset
emendatus et correptus ita ut credatur eam
ad pios usus expensurus Sed tutori curatori
domino monasterio patri marito etc. hec
in summa confessorum
Si adhibuit nimiam sollicitudinem
circa temporalia acquirenda et conservanda
quod propter hoc dimisit aliquid necessarium ad sa-
lutem ut missas et huiusmodi quia est mortale

Si no dimisit noticia ad salute
sr inusit e i est aqnatulu ppter
iniscetacom tpalu. qa veiale e
Si nimia sollicitudie hmo circa
spualia pmitte ex psideracia anxiet
di i sic no e mozle sed videt multu
ipedimtu dnotis z adoris boris. Bz
de sedo avaricie q psistit in retinedo
de q est intrognandu e Si vir ita
inhiauit fuit q no fecit eleo ad
corpales sinie idigetib cu poss
vl si no opatus e opa mie corpalia
q ptinet i hoc vsu Visito poto cibo
redimo tego colligo condo. Pm e
visitare infirmos. Zm potare sitiet
Zm abare esurient. 4m redime cap
tiuos. 5tu colligere z pgregare dispsos
6m e tegere nudos. 7m e code i sepi
lire mortuos. Si hns supflua
q ad natura z q ad decetia status
sui z famile sue no subueit neti
tatib alior maiore i extremis
Si huis supfluu q ad natura no
tn qo ad decetiam status no subuet
patietib extremam necitate qb tn
sciuit z nouit. qr mozle iudicat
coit. Sz h opz multa psidrare ad
bn intelligendu vnde vide de hoc
i summa 2a pte ti. i. Si huis vn
subuenire posset no subuet paupi
b. et no extremas necitat patie
tib vl tardauit ipsi dare vl eos
exasperat. veiale e Si parat
paupib mis supfluosa l delicata
a est nimia abacia l psuetudib sine
causa vrgete l male vtetib eleo
sinis qr petu vider potius qr multu
Si laborantib p eo quociez iniustio
nimis distulit dare merede vlt fa
ctam queconi cu tn posset solue qr
posset ee mozle maior si inciereret
grue dampni l scadalu Vide si aliquid
defraudauit

De auaricia
i amado iordiate Vo qr si qs
res est iniuste acqsitas ita iordiate
amat ut inhiat eis pcedimo fini. cu
sequi e q ipt eas no amittedas
paratus est facere q aquid precptor. qa
mozlit pecat. z hoc io qr plus diligit
creaturaz qr creatorem Si ad ulto
vellet facere q salute sua ppt huius
tpalia quis tn aliqualit iordinate
afficiat ad ea seu amet ea. e veiale
Et ex his psidrari pt qntu pecat qui
res iniuste acqsitas ita iordiate a
mat ut supra

De prodigalitate q cotraria e aua
ricie est intrognandu e Si vir
supflue expendit sua subaz vel i
edificys sumptuosis vl i cenatiu vl
i conuiuys ml delicosis a frequtib l
i palestris z ludis vl i ornamentis z
pape mulier. vl in xenys l histo
rionib z huius qa petu e Et qud est
nobil excessus sm proporcoez sui status
e mozle alias at i modico e veiale
Descende at ad pticlaria i deter
minacio qu sit mozle z qud veiale
no d facile pt dari iudiciu certu vnd
hoc dimitto De 6to peccato mor
tali scz gula. 28.

Gula e sextu petu capitale
z iportat iordiatu appetitu
seu delectacom circa cibu et
potu vnd d ipa nota quinqz modos
q ptinet in hoc vsu Pre prope lau
te nimis ardent studiose Primo
modo e pre l ppe i si comedit l bibit
an horaz debitaz l psuetam sine ca
racoabili vrgente Quo laute i
si vsus e cibis vl potib mis lautis z
delicatis ult pdecentia sm statum alit
n decet comede infimu qr saluu et
alit nobile qr rusticu z c vlog. vl
si vsus e cibis uel potib multu mult
tuis ul caelidis puocatiuis ad luxu
riaz z si ex hac ca fecit mozle vi
Zius e nimis i si comedit l bibit in
nimia qntitate sm indigeciaz sue q
plexiois. qd n paru e uni nimis e
alteri quis plus tn comede i die ieiuny
qr altera die p vna comestioe no est
d se malu Quo ardet i si comedit

vel bibit in nimia quantitate secundum indige
ciam sive complexionem vel nimis ardore gule
vel nimis avide vel velociter aut rapace
comedit propter gulam vel cum nimia co
placencia contentus magis satisfacere gu
le quam unitati providere. Item studiose in si
adhibuit vel adhiberi fecit nimiam di
ligenciam et studium circa cibaria delicata
preparanda ut variis saporibus et diversis
modis et huiusmodi. In hiis omnibus vel certe
aliis speciebus gule. tunc ibi est mortale
quando delectacio gule quaeritur ut finis cum
scilicet quis paratus est facere contra aliquod precep
tum ut satisfaciat delectacioni gule vel cum
comedit usque ad crapulam vel vomitum
adveniens. sicut fit a pluribus in convivis
primo. vel cum vetitur aliquo cibo ex quo
verisimiliter credit inevitabiliter magna lesio
provenire. In aliis autem casibus communiter est venia
le ut alibi

De ieiunio quod est contrarium gule est
interrogandum. Si unquam dimi
sit ieiunia ecclesie scilicet xle quatuor temporum
et festorum vigiliarum. postquam xxi annum peccat
mortaliter. nisi habeat causam cum licencie ex
infirmitate vel saltem esset senex vel
habeat causam excusandi. Puta quando esset satis
debilis vel sibi videretur esse propter quod non credit
posse ieiunare sine notabili corporis
detrimento licet secundum veritatem posset. vel
non videtur de facili condempnandus de mor
tali. ex quo erat paratus obedire precepto
si credidisset posse absque est mortale. et
totiens quotiens dimittit aliquem diem
ieiunare quia quilibet dies est sub uno precep
to. Sed ante xxi annum conceditur sed inne
nes ad ieiunandum. Et est interrogandum
de numero dierum per quos dimisit ieiuna
re et de causa. Si notabiliter anticipa
vit horam comedendi sine causa legitima
quia non est ieiunium. venialiter mortale. Hora au
tem congrua est circa horam nonam. tardare
autem post nonam non est vicium nisi fieret ex
superstitione. Si cum ieiunat ex statu
to ecclesie vel ex voto vel ex iniunctione con
fessoris scilicet de sero comedit frustum panis
vel de pluribus fructibus de uno genere in

notabili quantitate. ieiunium frangit. Sed si a
liquid de confectione sumit in parva quantita
te non frangit nisi fieret in fraude sed ad
intendendum se sumere aliquid fructuum pro
modum medicine scilicet nec vinum durnat
sorbitum non videtur malum. Potest autem
plures in die bibere et non frangit ieiu
nium quia potus est sequela cibi nisi fiat in
fraude sicut dictum est. De debilibus
et multum laborantibus pregnantibus in
tendentibus ambulantibus pauperibus et huiusmodi
quando vel quomodo excusantur. vide in summa
de ieiunio per totum. Si comedit carnes
in quadragesima vel aliis ieiuniis ecclesie vel in sex
tis feriis aut sabbato per totum annum nisi ur
gente causa necessitatis vel infirmitatis
quia peccat mortaliter. Si usus est lacticiniis
tempore quadragesimali sine causa infirmitatis de
consilio medici peccat mortaliter. In aliis
ieiuniis ecclesie secundum morem patrie
quantum ad usum lacticiniorum quasi si non ap
paricat tunc est abstinere. Si bibit usque
ad ebrietatem adveniens nimia potacione
vini ad ieiunandum. vel dubitans
probabiliter peccat mortaliter. secus si ignorat
potenciam vini sicut Noe. Si fuit cau
sa inebriacionis alterius adveniens inducendo
aliquem ad nimium potum vel ponendo sal
in vinum et huiusmodi quia peccat mortaliter. Si
induxit aliquem ad frangendum ieiunium
ecclesie sine causa legitima suis persuasionibus
quia peccat mortaliter. Si induxit pueros
et iuvenculas ad labacitates tabernas
et huiusmodi ut portat eos ad turpia. Si
frequentat tabernas sine causa racionabili vel
convivia dissoluta peccatum est. Si ab
stinuit nimis a cibo et potu et aliis
necessariis vite propter quod incurrit infirmi
tatem. communiter veniale est nisi fieret nobilis
excessus. ut vix si addatur obstinacio contra
ammoniciones in hoc defectu quia tunc vide
tur mortale racione pertinacie. Inde sequitur de filiabus
gule quae sunt vina et ebetudo

Sed ex sordidata comestione et
potu incurrit absurditatem sed
grossiciem intellectus et ex hoc hebetitu
dine ad considerandum spiritualia. ad

ꝯsulendu orandu legendu ꝛ hꝰ
qd' coit' e veiale De septa leti^a^
Si ex sordidacoe cibi l' potꝰ mꝰ sunt
leuis ꝛ dissoluti vsibꝰ ludꝰ ꝛ iocꝰ ꝛ
alijs leuitatibꝰ corpꝰ qd' coit' e vei
ale n addat' aliud viciu
De coreis q̄ sunt ut coit' ex sor
didata leti^a^ ꝛ frequēt' cu mortli
eē interrogandu e Naz quiq modis
sunt cu peto mortli. p^o^ cu sunt ex
libidine 2° cu sunt a clerꝰ ꝛ i religiosꝰ
cu mulieribꝰ ꝛ hᶜ roe scandali 3° cum
sunt i cimitꝰ l' alijs locꝰ sacꝰ q̄a sac
legiu e. 4to cu sunt ex iam dicta
vl' vana leti^a^ taz sordidata qꝫ i ꝯsti
tuit' finis 5to qn clericꝰ curam non
eriat d' scandalo proxi eē mortli
In alijs aut casibꝰ coit' e veiale. po
ssꝫ tn quiꝫ ee mortle ex aliq^o^ accidenti
ut d' singli pz ex dcīs d' hꝰ inducim D'
multiloqo Si cu sunt i plectꝰ multu
sunt loquax vl' dixit v̄ba ociosa
i sine utilitᵗᵉ vl' roabli vtilitᵗᵉ qd'
veiale e coit' Ɖ d' scurrilite Si
fecit actꝰ ꝛ gestus inhoīgeratus
q̄a si sꝫ ꝓuocatiuꝰ ad libidine ex ot
mio e mortle Si ad dissolutos
ꝛ leuitates ut vetositates ꝛ hoi
est veiale
Immundicia pt intelligi cu qs inde
comedit ꝛ e veiale ꝑ̄ ppue si ex hᶜ
ꝯturbat alios vl' q̄a vomitu faciat
Et si hᶜ faciat qꝫ mꝰ comedit vl' ut
amplius comedat l' bibat pctu est
Secꝰ si cu medicie vl' pt intelligi d'
immundi^a^ pollucois q̄ ad accidit i sop
niis no iputat' ad pctu Sꝫ pctu pt
ee causa eiꝰ s. si pcessit ex cpta id'
ħoi cogitacoe pcedete vl' ex negli
gencia vl' eē cu ptꝰ i vigilia r' delect
d' immundi^a^ ipaz sopno ħoi delectat'
ꝛ si e i ꝯsensꝰ tal d' hꝰ delectacone
tn pi e mortle alꝰ at veiale l' nllꝫ
s. si ex alleuiacoe nāe Ɖ De pollu
coe s^u^ immundi^a^ ꝑ̄uata Nō qꝫ si qs
aliq agit hac intencoe pncipalr ut
pollucoz heat sine vigilado sine
dormie^o^ mortlit' pᶜcat. eē si faciat
cu sanit'. Si aut eē ipa pollucio
ꝯtingat i vigilia ꝛ pt volutate ꝛ
sine procuracoe no e mortle
Luxuria e septimu viciu
capitale Et q̄a ħ i c. de vi
precepto satꝰ dcm e d' spēbꝰ
eiꝰ i ope ac eē cogitacoe ꝛ hᶜ i
c. d' nono precep^o^ supꝰ. ddo ill' obmissꝰ
ad q̄ ibid' recurendu e videndu e d'
q̄busda alijs ptinētibꝰ ad ipaz lux
uriaz ꝛ delcacom morosaz. Qu int
rogandu e d' hᶜ ut seqt' Si viꝰ
ꝯstatꝰ e aliquē l' aliqua ex libidi
ne ꝛ ex ꝯingui q̄a mortlit' pccāt
eē si no sequat' actꝰ tn. pꝫ. sed si
sequat' actꝰ cu hꝰ facit vm pᶜ
ccatu sꝫ tacto ꝯiuiꝰ cpto plura d' hꝰ
ꝯcurit sꝫ si sunt diuisꝰ tpibꝰ st' diu
sa pcta. Si scripsit l' amr' l' misit vl'
portat' vl' recept l'as ꝯtinēs cia
toria ꝛ ꝓuocatiua ad libidine. q̄ma
mortalr' pccāut hᶜ adultos Ɖ Si can
tauit vl' legit vl' cu delcacoe audi
uit v̄ba lasciua ꝛ tpia ad ꝓuocand
se vl' alios ad lasciuiaz. mortle e
Si se sociat alicui que nouit cūta
ad fraudu vl' tpit' agedu l' faac
du scromotas l' matimatas pccāt'
mortlit'. Si sunt mediator inter
aliqs ad hꝰ tpia vl' posuit aliqs
mediatos int' se ꝛ alios i hꝰ pccāt
mortr'. Si recept xeniu aliq l' don
ꝯdonꝫ vl' misit hꝰ ex aore libidio
so mortlit' pᶜcat Ɖ De delectacone
morosa q̄ repit' ut frequet' i tepidꝰ
ꝛ multu negligetibꝰ Naz sundi scito
cogitacoes expellut noxias ꝛ sun
d' cogitacoibꝰ desidereꝰ ꝛ opibus
accescut vnd interrogandu e Si ha
buit cogitacoes imundas ꝛ carnales
i q̄bꝰ ꝯtraxit moraz. pꝫqꝫ varia
pendit pt' delcacoz ipaz longiori
cogitaco^e^ mortlit' pccāuit Pro solu
c
u pccat ho qn cogitacoibꝰ luxu
ois roe ꝯsentit. delibaus malu facē

sz est cu no curat ipas libidinosas
cogitaciones expellere. postq eas ppe
dit sz i eis volutabe imorat z pc
cat mortalit.

De filiabus luxurie no oz inte
intiogare qa difficile e intelli
gere n ei mixtura alior vicior. De
cecitate mentis Si sint ita mete
occupati circa mundana q nesciunt
de deo cogitare uel rebus spualibus. De
precipitacione Si sint preceps z subiti
i operibus suis sine cosilio z examinaci
one mentis debita agentes. De incosi
deracione Si sint incauti i factis suis
z no bn iudicant circa ocurrencia. De
inconstancia Si i eo q delibant boni
boni agere mutabil z inconstans sunt
ex passione. De amore sui Si nimis
seipm dilexit querendo delectaciones corporis
comoditates z huj. De odio dei Si
hmoi displicet eis deus uel lege sua
qa prohibet concupias eis. De amore vi
te pntis Si nimis amant vita ista
pnte ppt voluptates carnis qbus est
deditus Nam ita amare vita pnte q
aliqs velet hic pectual fm pe. e
mortale. De horrore futuri secli Si hō
rrem hnt ad vitam futura. De aliis
q ptinet ad vicii luxurie circa coniu
gatos vide s. i. c. de coniugatis

Sexta pars huius opusculi
de diuersis interrogacionibus

Nunc formande st interroga
ciones sz ad quosdam sm statu
eorum Et pmo quo ad coniuga
tos Interrogandi st ergo co
niugati no tm omes. sz de qbus videtur ex
pedire Si vir z. i aliquo gradu plibi
to contraxerint qa mortale e n ignorancia
facti pbabil excusset. Unde sciend e
q qda st impedimenta q impediunt matrimo
niu contrahendum z dirimunt iam contractum
i nullu faciunt id. qd tn intelligendu
e qn dicta impedimenta pus fuerunt ita
eos q sit contractu matrimonium. Et con
tinetur i his vsibus Error condicio votum

cognacio crimen Cultus disparitas vis
ordo ligamen honestas Si sis affi
nis si forte coire nequibis. hec socia
da vetant conubia iuncta i tractant
p hoc quolibz breuissima declaracione na
de hijs satis invenies i summis. Nota de
singulis intellectum Error vero intelligitur de
persona no de fortuna cu s. q̄s contrahit cu
bertha credens contrahe cu kathrina. cu
q intendebat contrahere. Condicio intelli
de condicione seruili cu s. q̄s contrahit cu serua
credens eam esse liberam. nam si sciens
liber contrahet cu serua matrimonium tenet
Et sitr si seruus contrahit cu libera cre
dens eam suam. Unde videtur si seruus cu
sua libera credit eam liberam. Votum
intelligitur de solempni. cu s. q̄s fecisset
professionem tacitam uel expressam i aliqua
religione approbata z postea contraheret
matrimonium tal esset excomunicatus esset. Cognacio
e triplex s. naturalis spualis z legalis
Naturalis dicitur consanguinitas z habet tres
lineas s. ascendencium ut pr auus
pauus z huiusmodi. Descendencium ut filius
nepos pnepos et Collateralium ut
fres sorores z huiusmodi. Et habet quelibet
linea quatuor gradus inclusiue. papc
collateralis Nam inter ascendentes z desce
dentes videtur esse ppetua prohibicio Cum
ergo inter istos esset contrahit e excomunicatus
Cognacio spualis habet tres gradus
z contrahitur i baptismo z confirmacione primus e
inter tenentes ad baptismum l confirmacionem
z eum q tenetur. z dicitur paternitas z filiacio
2us e inter patrem z matrem carnales
eius q tenetur z illum tenentes z dicitur co
paternitas 3us e inter filios naturalis
eius q tenetur z illum q tenetur. z dicitur fre
ternitas. Cognacio legalis fit p adopci
onem z habet tres lineas l gradus primus
e inter ipm adoptantem z adoptatum
et filium uel filiam eius adoptati 2us
e inter uxorem adoptantis z ipm adoptatum
et est inter uxorem adoptati z adopta
tem 3us e inter naturales filios z legit
timos ipius adoptantis z ipm adoptat
hoc tm cu ipsi filij sint adhuc i ptate

patris. ut hos n oio e phibitu
mrionm. 7 ergo si otractu fuit
dirimat. Crimen h' s. qd' habz
ipedire 7 dirime mrionm otra
ctu intelligit tn d' duobz cimbz
Primu e cu mlr machiat cu esfa
i morte altis vxor s. ut habeat
maritu ius i vir. 2m e con. cu vir i
morte altis vi machiat ut heat
vxo cis. 2m cu qs dat fide adu
ltera d' duce cam i vxo pt
morte mariti sui 7 cu ex ia pmis
sioe seqt adulteriu. Cultus dispa
ritas ut s. si fidelis ohat cu iudea
cu pagana pmanete i infidelitate
Si at ohet cu heretica tenet ma
trimoniu sed cohabitare ei no debz
7 h' si esse periculu ei moriedi hes
si pseat cu illa ohabitare. Vis sa aute
qs p violecia cogit ad ohedu 7
intelligit d' violecia absoluta 7 sitr
d' violecia q fit p metu q pt ca
de i ostante viru q otinet i hoc
casu Tempu atqz status obser atqz
necesse. u tn postea de mito effici
at voluntarius. Ordo intelligit
d' ordie sacro s. cu ohes fuit in
subdiaconatu l' sup. 7 tal ec est
excoicatus. Preca tn i sacris ordi
nibz pnt vti mrionio ia otrac
to sz cotrahe no pnt. Ligame s.
si sit alti ligatus p oiugiu p vba
d' pnti ecc nodu osumatu. Naz
tal' i no tam pt alti mrior copla
ri. u i c cu q° otraxerat psitet
i aqua i religioe an osuatoz ma
trimonii. Si at i credet alt oiugi
ita q p multos annos nichil d' eo
audiret adhuc no licet alti ohe
u pnts visitis sciret d' morte ipsius.
Honestas 7 publice hoestatis iustia
i sua q orit i sposalibz cotracti
cu aliq cu q pga no seqt mrionm
u ppt morte l' ppt aliqua cam alia
naz cu illa osanguinea ius ohere
pt usqz ad qrtu gdu iclusiue. Af
finitas e pximitas q oluit int
cu q ducit vxorem 7 oes osanguineos
vxor s. usqz ad qrtu gdu. Sitr inter
vxorem 7 oes osanguineos ea ducet
usqz ad qrtu gdu iclusiue. Et no q
affinitas oluit ec p fornicatiu co
itu. ita q i e q fornicat' cu aliq no
pt cotrahe mrionm cu aliq osanguinea
ius usqz ad qrtu gdu. u i a mlr pot
ohere cu aliquo osanguineo secu for
nicatis usqz ad eunde gdu. Impote
cia exercendi actu oiugale pt pro
venire vl' ex nali frigiditate vl' ex
maleficio vl' ex indispositioe meb'
genital' vl l' mulier. De hys aut
oibz ipedimetis hes plene in
summis. Insup no q no opz ut
expedit interogare oes oiugatos
singulati d' pdictis ipedimetis sz d'
ill' saltem d' qbz possit psumi. Et pa
puc d' ipedimetis cimis l' ognacois
vl' publice hoestatis 7 an oia affi
nitatis. Si n qs ognosceret osangui
neam eius cu q iam otraxit p vba de
pnti 7 quius si ia osumat mrionm
tn mrionm no dirimit. q' dividet
sz amittit i e q h' fecit ptatez seu
ius petedi debitu. Ita q pete non
pt sine pcto mortali. tenet tn reddere
exactus. Idem i mlre q pmittit se cog
nosci a osanguineo mariti sui. Si
tn aliqs otraxit p vba d' pnti cu
aliqua cognata osanguineam eius ita quod
semel cognoscit illa claustrum pudoris.
no pt illa hre 7 si ia osumasset
mrionm cu ia. no tenet. u i hoc
pt dispesari p papam. Vn au dispe
satoez sp pseat morte exigedo 7 i reddet
debitu faceb dicti ipedimetu. Alter
aut oiugu nesciens excusat ex ig
norancia facti pbabili. Et d' hys 7 alys
qui cas oteret vide plenius i summis.
Aufi interogandu e si otraxit mrio
niu cladestine qa mortale e ppt phi
bicioz ecclie. Et si hns votu simplex
otinecie otraxit. mortalit pccauit
u pns fuit dispesatum a papa. 7 tenet
adimplere votu an osumatoz mrionii

Raz ipso consummato efficiatur impotens ad
votum implendum. quia in adeo tenetur exac-
tum debitum expresse vel interpretative. sed tamen
exigere non potest sine dispensatione. quia
peccaret mortaliter. Item si contraxit cum
aliqua vel mulier cum aliquo per verba de futuro
et postmodum cum alia contraxit vel alio
etiam per verba de futuro vel de presenti mortaliter
peccavit propter fidem fractam. nisi de communi
consensu mutuo se absolverit quod fieri
debet per iudicium ecclesie. Vel si aliquod predictorum
casuum seu aliorum septem quos habes in sum-
ma quibus sponsalia solum per se supve-
nerit. Item si post matrimonium contra-
ctum per verba de presenti contraxit cum alia
quia peccat mortaliter. nec tenet matrimonium
secundum etiam si esset consummatum et filios ibi
genuisset. Redire enim oportet ad primum matri-
monium. nisi ille vel illa cum quo vel qua prius con-
traxit intravisset religionem approbatam et illic
professus esset vel nisi papa dispensasset in
secundo. Tamen secundum Thomam in hoc dispensare non potest
papa. quia difficile est disputare de potestate
pape. si sine suppletione obtenta est for-
sitan tutius non potest. Item si contraxit ma-
trimonium ante etatem legitimam vel filios
aut filias iunxit matrimonio ante legiti-
mam etatem quod prohibitum est. Etas autem
legitima secundum iura est 12 annorum in femel-
la et 14 in masculo scilicet in contrahendo per verba de
presenti vel in consummando. Item si consummat
matrimonium ante benedictionem impetratam. quia
mortale est et contra prohibitionem ecclesie. Et
hoc advertendum est quia in multis locis sponsi
sponsi non consummant matrimonium cum sponsis
ante impetratas nuptias tamen turpitudines
et complexus faciunt cum ipsis eas visi-
tando etc. Unde interrogandum de hiis est
ubi etiam reperitur. Item si celebrat
nuptias in tempore prohibito ab ecclesia quia est
mortale. Tempora prohibita ab
ecclesia ad matrimonium celebrandum sunt ista
scilicet ab adventu domini usque ad epiphaniam non
tamen ante octavam eius. et a septuagesima usque ad octavas
pasche. et a tribus diebus letanie minoris
ante ascensionem domini usque ad octavas penthecostes.
Item de actu coniugali. Nota quod quandoque

sit ubi est manifestum mortale scilicet cum
sit extra vas debitum vel etiam cum sit intra
vas debitum. tamen eo modo ut non suscipiatur
semen ad evitandam prolem vel generationem
vel cum ex tactibus vel tractibus impudicis sequitur
pollutio in altero sponsorum vel cum exercens
actum coniugalem appetitum habet delibatum
ad alium vel aliam. Vel si inordinato ita
affectu fertur ad actum coniugalem quod etiam
si non esset uxor sua vel maritus adhuc
ageret opus carnale cum ea vel eo. diffi-
cile tamen est hoc discernere. Vel si unus alteri
exigenti denegat debitum sine causa
legitima propter quod exigens incontinentiam
incurrit vel aliud scandalum. Esset autem
causa legitima ad denegandum debitum
si timeret probabiliter notabile nocumentum
prolis vel coniugis vel prolis in utero. Vel quia
ex adulterio commisso amisit ius pe-
tendi vel etiam si in loco sacro peteret. vel
etiam in publico quia esset contra debitam hone-
statem. Non autem est legitima causa denegan-
di dies ieiuniorum solempnitatum vel huiusmodi
adiuvare (?). Item utrum etiam sit actus coniuga-
lis ubi dubium est an sit mortale vel venia-
le scilicet cum servatur vas debitum sed modus
indebitus puta si lateraliter. vel si a parte
posteriori accedat vir ad vas debitum
vel mulier supergrediatur viro. In quibus modis
et pape (?) in aliquo dicunt aliqui esse mortale
de se. Alii non ut Thomas et alii dicunt quod non
sit mortale de se. Sed potest esse signum mor-
talis concupiscentie. nec prohibetur generatio
et si non ita apte procedit. Unde in hoc non
precipitanda sententia. nec denegandum absolu-
tionem in huiusmodi perseverantia sed deterrendi
et prohibeas quantum potes. Quod autem fieret
p° vel 2° et hoc propter periculum abortivi
forte esset sine peccato. Item dubium est etiam
an sit mortale cum sit tempore menstruorum
et pape (?) in exigente. Sancte theologie doctores (?)
quod quidam posuit esse mortale pape (?)
quia est contra communem secundum consuetudinem ut
[illegible]. Alii tamen communiter dicunt ut Pe-
trus de Pal. Et hec opinio communior. Unde certum
propter hoc non denegabis absolutionem sed pro-
hibeas quantum potes de exactione. et

exactus amoneat ut non assentiat exigenti, nisi tamen ex hoc de iniuria ipsius timeret. Dubium est etiam de exigente debitum a coniuge permanente in adulterio sive occulto sive manifesto quod ipse novit. hoc tamen quidam dicunt esse mortale in ipso exigente. quia facit contra constitucionem ecclesie ut notatur hug. 32 q. 1 Si quis uxorem. Et hoc firmatur in summa pisana. Sed in summa confessorum et alibi dicitur in consilio mitigatur hunc rigorem excipientes casum illum videlicet cum exigens hoc facit ad providendum incontinencie sue. Sed pe. de pal. ulterius magis mitigat dictum rigorem videlicet cum non speratur ex hoc emendacio permanentis in adulterio sed pocius delectacionis non peccat exigens saltem mortaliter. Quandocumque etiam extra actum coniugalem ubi sit veniale cum videlicet extra servato debito vase et modo. tamen principaliter fit intencione delectacionis consequende ita tamen quod sistat intencio intra limites matrimonii. Vel cum extra actum huius coniugalis propter sanitatem corporalem solum quod ad hunc finem non ordinatum est, veniale tamen puto vel si in solemnitatibus et diebus ieiuniorum exigit debitum infirmitate sive concupiscencie ductus sine contemptu sacri temporis vel ecclesiastice exhortacionis. Veniale est secundum Tho. et Ray. Sed reddens debitum non peccat cum timeret de iniuria vel scandalo coniugis. peccaret autem si negaret omnino. Item tempore pregnacionis exigere veniale est et si non est periculum abortus. reddere non est peccatum. Et cum purificacionis post partum exigere servatis tamen aliis debitis circumstanciis non est mortale ut videtur. Sed secundum Guill. exigere vel reddere debitum ante ingressum ecclesie post partum non videtur peccatum. Et puerpera licet intrare ecclesiam ante xl. diem sine peccato. In quo tamen servanda est consuetudo patrie si fieri potest. Item actus impudicicie qui exercentur propter per... ad delectacionem operis seu ex... excepto tactu ... ut in tactibus osculis et aliis huiusmodi ordinatis ad coitum sunt venialia quamvis tanta possint esse sordidacio quod fieret mortale. Cum quis etiam exercet actum coniugalem sine peccato aliquo cum videlicet sit cum plus concupiscencie vel

ex causa reddendi debitum. servatis tamen aliis debitis circumstanciis. Tenetur autem exactus et debet reddere debitum et precipue vir uxori non solum expresse petenti sed etiam per signa vel circumlocuciones. nec debet vir uxorem ante petat propter periculum. Etiam sit huius actus sine peccato cum sit causa fornicacionis vitande in se vel in coniuge. Circa predicta autem sic formantur interrogaciones. Si unquam usus est matrimonio ex causa debita. Si aliquid fecit ad evitandum generacionem. Si usus est modo indebito loco vel vase proprio et quo. Si utens matrimonio habuit intencionem ad alium vel aliam. Si tempore menstruorum exegit vel reddidit. Si tempore pregnacionis et puerperii ipso partu vel ante purificacionem post partum exegit debitum. Si exegit vel reddidit a permanente in adulterio. Si principaliter causa delectacionis exegit vel alia et qua. Et circa huiusmodi iudicandum est de peccato mortali vel veniali secundum predicta de quibus tamen plenius habes in summis. Si petenti omnino denegavit debitum. Si post actum coniugii per tactus ... seu alia secuta est pollucio. Si contraxit matrimonium existens excommunicatus maiori excommunicacione quod peccat mortaliter et precipue si sciebat se fore excommunicatum et hoc quod participat in divinis scilicet sacramentis cum excommunicacione maiori. Unde videtur de minori si eam noverit quia separat a suscepcione sacramentorum et matrimonium est sacramentum ... Si existens in mortali contraxit matrimonium videtur mortale quia sacramentum suscepit in mortali secundum pap. at si fit secundum per verba de presenti quando ibi est essencia sacramenti. Si contraxit cum aliqua de futuro vel de presenti per verba non intendens illum vel illam habere in coniugem sed tamen cum hoc copulam extorquere mortaliter peccat. Et quamvis in glossa ... non sit in matrimonio cogendus tamen est in foro consciencie illam ducere. vel aliter illi satisfacere maxime si secuta est copula cum ... In quo tamen casu ecclesia iudicaret matrimonium si veniret ad forum contenciosum. nam ipsa iudicat de manifestis non de occultis et tenetur obedire ecclesie. Si vir non providit uxori et familie in necessariis non tamen

superfluus. Si nimis exasperavit uxorem.
Si zelotipus et nimis suspiciosus fuit circa
eam vel nimis remissus in custodia eius. Si
uxor eius inobediens et contentiosa ac sini-
stra erga virum fuit. Si nimis incauta
et negligens fuit circa gubernacionem domus.
Si irreverens et dissoluta fuit ad socer-
os et cognatos. Si dedit divitibus vitri-
cis vel pauperibus plus quam debuit. Si
dedit licenciam viro eundi ad aliam cum
(?)peregrinat' quod est mortale. Si non voluit sequi
virum transeuntem domicilium ad quod tenetur
vel noluit eam trahere ad periculum et dubita-
ret de morte sua, et si esset vagabun-
dus. Si uterque eorum filios educavit in
timore dei et obediencia mandatorum eius ad
quod uterque tenetur. Interrogaciones ad prin-

Circa principes et rectores. 21.
Principes et rectores seculares possunt
sic formari interrogaciones prout
videbitur expedire secundum condicionem persone.
Et primo. Si virus per usurpaciones in-
iustas et non iusto titulo obtinuit digni-
tatem regiminis vel dominium civitatis vel
castri quia mortaliter peccat et semper in isto per-
manendo in actu detinet. Hujus usurpacionis
vel quomodo titulum insufficientis. Vel ibi
cum iniustum titulum post excusacionem indicat super
peccato. Si ambiciosus fuit ad dignitates
et regimine nimis aspiravit et si intendit
negligens iniusticias ad quaerendum autos
ut puniat in dubio quia mortaliter peccat.
Si prelatis ecclesiasticis vel aliis maioribus
suis non fuit obediens et admoniciones
et correpciones ab eis factas non sustinuit
paciencie et si eos contempsit quia peccavit
mortaliter. Si sententias excommunicacionis vel inter-
dicti non curavit et sic ligatus divinis
se ingessit quod est mortale. Si propter cri-
men eius civitates sunt interdicte quod est sibi
ad magnum iudicium. ‖ Si prohibuit
laycis quod non venderent clericis neque co-
querent eis. Excommunicatus quod non habet exercere quod
vult. Si propter excommunicaciones in se latas in-
dices vel actores et ministros generat quod
ultra mortale excommunicatus est. Si de fructibus
ecclesiasticarum personarum ad eum non pertinentibus

se intromisit ut thesauros eos ad suum in-
dicium et hujus quia mortaliter peccavit et ex-
communicatus est. Et si cepit et capere fecit vel
incarceravit clericos et religiosos eos deli-
quentes est excommunicatus si non habent prius
licenciam a prelato suo. Si electorem aliquem
impedivit maliciose vel per violenciam
aliquem intrusit vel si gravavit aliquod mona-
sterium vel collegium eo quod nolebat eligere
illum pro quo rogabat quod ultra mortale est
excommunicatus. Si ius patronatus ecclesiarum
de novo sibi usurpavit vel bona vacancium
ecclesiarum et monasteriorum quod ultra mortale
excommunicatus est ‖ Si imposuit collectas
et tallias vel exacciones clericis et aliis
personis ecclesiasticis sine licencia pape quod
si post monicionem non desistit est excom-
municatus. Si fecit statuta vel leges contra
libertatem ecclesie vel iudicavit secundum ea vel dedit
consilium ad hujus vel non removit cum
potuit quod mortale excommunicatus est. Si
nova pedagia vel guidagia instituit
non habens potestatem a principe sibi hoc vel si
antiqua pedagia sine racione augmentavit
excommunicatus est. Et si hoc fecit cum licencia
principis et causa racionabili non est peccatum
Si non tenuit stratam vel viam pub-
licam securam a predonibus et latronibus ut
debuit quia peccavit mortaliter et tenetur ad
restitucionem dampnorum inde secutorum ‖ Si
a clericis et religiosis theoloneum et ga-
bellas accepit pro rebus quas deferunt non
tamen causa negociacionis quia peccat gra-
viter et excommunicatus est communis aliqui ut
p. al. hac non admittitur quia non est ac-
cepta et papa sciat et tolleat ymmo hoc
faciat in terris suis. Si publicos usura-
rios et alienigenas et non inde oriun-
dos sed in terris suis ad exercendum fenus
in civitatibus suis admittit vel admi-
ssos ista cum tempus non expellit quia
excommunicatus est et hoc si fuit persona eccle-
siastica habens dominium temporale. Si ecce
fuit princeps secularis excommunicandus est ex
de usuris li. vi. Ibidem cum episcopi et superiores in-
ferre non possunt alias. Si naufragus in districtu
suo depredatus est vel depredari fecit vel

hec factu noie suo ratu habuit · ecia
ut p[ri]vata excoicatus e excoicatoe pa-
pali · Si navigantes expoliat vel res
eoru ad portus tirras similiter a mari de-
latas s[ib]i usurpat q[uo]d e rapina et s[ecundu]m ali-
quos est excoicati · Si icendia fecit
vel fieri fecit vel effregit ecclias vel loca
religiosa qr excoicatus e p[ro]q[ue] fuerit
denunciatus spectat ad papam absolu[ci]o eius
Si immunitate eccliarum violat puta qa
fecit capere hoies p[ro]pt[er] debita vel ex ma-
leficia aut alias quacu[m]q[ue] causa in eccle-
sia vel loco privilegiato qa sacrilegiu
comisit q[uo]d e mortale et p[ot]est excoicari
Si exspoliat ecclias vel p[er]sonas ecclesiasti-
cas q[uo]d multi tyranni faciunt a[ut] privilegia
eorum violavit mortaliter peccat || Si fecit
represalias vel fieri fecit et ab aliquo
consuetas extendi contra p[er]sonas ecclesiasticas
e excoicatus nisi revocavit in mensem
et satisfecerit de iniuria et dapno Et si
pignoravit li · vi Utru[m] aut liceat fa-
cere represalias contra laycos vide in tercia
p[ar]te summe e c j · Si ad ecclias in quibus
patronus sunt ydoneos non representavit
s[ed] ineptos et vacatas vel gubernandos
vel alios malos putavit · vel subditos
suos ecclesiarum patronos clericos elige[re] a[ut]
p[rese]ntare suasit qa peccavit mortaliter
Si recepit pecuniam ut p[rese]ntaret aliquem
cui esset patronus vel ut supplicaret pape
vel epo q[uod] beneficium alicui conferat qa sy-
moniam comisit vel eciam absq[ue] pecunia si
p[rese]ntavit p[er]sonas p[ro] indignos qr mortale
e et symonia || Si sunt fautores et defen-
sores hereticorum a[ut] eciam scismaticorum qr mo[rta]l[ite]r
taliter peccat et e excoicatus · Si impedi-
vit volentes recurrere ad forum ecclesiasticum in
causis q[ue] ad clericorum forum pertinet · ne sc[ilice]t coram
ecclesiastico iudice clericos cause agitentur vel
ad hoc dabat consilium auxilium vel favorem · qa
excoicatus e · ut ex de imm · ec · c · qm
li · vi · Si bellum suscepit iniustum vel adiu-
tor fuit iniuste bellantis · qa oia mala
q[ue] inde sequuntur tenetur restituere · et hoc
verum n[on] ad invadendum et sinendum tenetur
ille q[ui] huius bellum instituit vt p[ro]p[ter]ea qa e

iniustes a[ut] vasallis eius · Tal' eciam admandato
eum e dubium si bellum sit iustum vel in-
iustum excusatur ut 23 q j q[uo]d culpatur
Ubi aut excusatur de p[e]c[ca]to si sciebat bel-
lum iniustum · Si consuluit existens in officio
civitatis q[uo]d assumatur iniustum bellum · ad
oia n · mala et dampna inde secuta tenetur
et forte p[ro]poneretur materia in consilio ista
modo tamen et forma ac si esset iusta · tunc
eum hic ignorans videtur excusari · De
materia belli et quo dicatur iustum vel in-
iustum vide in summa in tercia p[ar]te ti · y · Si
destructores et tirannos officiales fecit
sed p[re]posuit terris suis qa tenetur de dampnis
et malis eorum si sciebat eos tales esse · sed
eciam si nesciebat et tunc expeditio p[ro]p[ter]ea
eos tales esse removeat eos qa alias
peccaret ut p[re]scriptum e · Si iniustas ex-
actiones et collectas fecit q[uo]d rapinam
fecit Et q[ui] collecte dicantur iniuste et quo
debeat satisfacere vide in tercia p[ar]te summe
ti · y · c · j || Si posuit iudeos in iudi-
cibus publicis q[uo]d prohibetur ut sa q · e ca
constituit · Si causa q[ua]si est civitatis usurpavit
s[ed] ut silvas capos et huiusmodi q[uo]d mortale
e et tenetur restituere · Si liberos hoies
in servos subiecit · ut q[ui]dam non possunt
redegi in servitute racione belli · Vel eciam
capti non possunt licite emi in servos · vel
empti vendi · Sed infideles bene in ser-
vitute rediguntur ac emi et vendi possunt
capti tamen in bello iusto · Nisi postea
efficiantur xpiani non tamen ex hoc liberantur
a captivitate vel servitute · co[m]munis tamen
p[ro]fessio sit tunc eos liberos facere · Si a
decedentibus sine filiis accipit bona eorum
non p[er]mittentes de eis testari vel legari
ad placitum · n[isi] p[re]via iusta clericorum haberet co[n]-
suetudine a tempore cuius in contrarium non esset
memoria hominum · Si mis iudicatum
fuit · Si homicidia mutilaciones in-
carceraciones voluit et huiusmodi scienter sive iusta
vel eciam iniusta et ex odio · vel ob vindictam
fecit patravit vel fieri p[er]misit · qa in
hoc co[m]muniter mortalia sunt · Si torneamen-
ta a[ut] duella fecit fieri · vel ludos a[ut] spec-
tacula · p[ro]hibita aut vel corpi ut pictore

lapides adduce vl' si alias reputa
ces turpitudinem fieri fecit a' permisit
vel si hui9 nō prohibuit cu tn potu
it sine gravi scandalo · q̄a mortalit'
p'cat · 8 2 di · erirar · Si leges statu
it q̄s nō potuit vl' nō debuit · quia
iniq̄ erat · q̄a mortale ē · Si ne dum
fuit ad dispensandu vl' pcedu i q̄bus
potuit · vl' contrario si nimis facil' ad
pcedu delinquentib9 fuit i pndiciu
iusti'e 7 cois vtilitās · Si feuda vasa
llis suis abs iusti'a denegat vl' s'uiti
ciu indebitu ab eis exegit · a' fidem
nō s'uauit · Si ipē existens vasallus
alteri9 nō fuit fidelis dño suo ut de
buit s'm q' i iuramento fideli' exp'
mit' vl' obsequiu debitu nō p'stitit
vl' iniuria aliqua fec' dño scz alie
nando feudu a' dimmedo a' aliqd h9'
q̄a mortale ē 7 tenet' d' dapnis · Si
tutelaz alicui9 c'mmissaz nō fideliter
egit vl' d' bonis ei9 surripuit l' dissipauit
q̄a mortale ē 7 tenet' d' dapnis oibus
Si i t'ra sue iurisdictionis sustinet in
stas mensuras a' iniusta pondera
a' iniusta p'cia i rebus venalium faciendis
q̄a mortale ē 7 tenet' vide' d' dap'is
si tn comode obuiare potuisset h9oi
Similit' p'cat si inducat vl' sustinet ma
las c'suetudines a' corruptelas · Si
tollerat publicos vsurarios p'pt' h'
rapiens ab eis ctaz quantitatez l' summaz
pecunie annuatim · vl' ob aliaz causam
q̄a mortale ē 7 tenet' ad restitucoez ei9
sic accepti nō tn vsurarios s' creditoribus
ei9 a q̄bus s' vsure accepte 7 extor
te s'm Alb' · Si aliqd emit l' dominu
a' aliaz re' i pignus h'uit 7 fructus
ei9 nō c'putat i sortez q̄a vsura ē
Et ultra h' interrogandu ē d' aliis spe
ciebus vsure · si vna i aliq̄ offendit l'
p'ticeps fuit d' q̄bus sup' i p'ma pte
ē d' vsura · Si pecias vl' emendas in
pecuniaz p'pt' cupiditatē vl' odiu vl'
p'pt' corruptionē delinquentiu accepit
vl' ult' debitu extorsit vel penas
corporales vl' mort' i pecuniarias p'pt'

auaritiaz nō iusticia c'mutat · q'
mortale ē · Si permisit in t'ra sua lat'
nes inualescē vl' malefactores eisdez fa
uens fuit a' ex auaricia nolens expedire
ad tuenda patriaz q̄a mortale ē 7 tenet'
d' dapnis factis si comode obuiare po
tuit · Si iusticiaz vendidit vl' munera
iniq̄ accepit sic p administratoē iusti'e
vl' alias iniurias fecit vl' fieri fec'
i iudicio q̄a mortale ē · Si fide p'mis
sam violat etiā inimico n' p'us ipse
violasset q' mortale ē · Si treugas
nō s'uat 7 si obsides suos nō libat'
q̄a mortale ē · Si viduas pupillos
c' oppssores suos nō defendit · Si nimis
sumptuosus 7 curiosus fuit i vestitu et
apparatu ciboz 7 equoz familie cu tam
bus ambus edificiis 7 conuiuiis · ita q̄z
ut hui9 valeat facē c'stringit sub
ditos et pauperes usq ad sanguinez cor
facientes multa iniusta · Si fecit edi
ficare domos suas l' agros a' vineas
arare 7 i eis laborare · ligna apporta
re 7 alia p subditos suos 7 eis non
soluit plene d' labore suo · n' subditi
ad h' ex debito teneant' · pl' si i die
bus festiuis fecit p se laborare · quia
mortale ē qd' tn multi faciunt · n' sub
diti tenent' i h' obedire · Si nimis
se occupat i venatōib9 7 aucupiis
vl' qd' peius ē subditos suos i h9' g'
uauit eos ad h' inducens 7 qd' pessi
mu ē si h' fit i dieb9 festiuis max'e
nō p'us audita missa p'pt' qd' omnes
p'cat mortalit' 7 ipē ē reus oim · Si
p'pt' discursus 7 h9' destruxit segetes
alioz q̄a tenet' d' dampnis · vl' si pmi
sit accipi d' feno a' blado suoz subditoz
p'pt' equos suos nō petita 7 obtenta
licencia q' tenet' d' dampno sic d' consumptis
fructibus · Si hystrionibus si plus det
vl' minus turpia reputant' i curia
mittit vl' gaibias a' meretrices aut
ludentes ad aleas i curia tenuit · q'
oia s' dampnabilia · Si d' honestate
familie sue nō curat' s' i honeste se
habent tu fecit a' masculi i curia sua

retinuit vel recepit cum posset quam
peccavit mortaliter. Si non liquet pri-
ceps est convictus interrogatus utrum peni-
tentia de his que habuit ? i c. pr. predicta
put videtur expedire *et iudices vel*
quarumcumque huiusmodi auctoritate vel iure ordinarie or-
dinarie vel delegati aut aliam

Si vero iurisdictor aut peritorum
suam accepit simoniace aut
usurpative quia huiusmodi potestas non
dat auctoritatem iudicandi. Unde talis quotiens
cumque iudicat peccat mortaliter. Si
excessit fines mandati sine peccato
sive causa mortale est et hoc si sciret aut ex
ignorantia crassa. Si timore cupiditate
odio vel amore aut aliqua alia iniusta causa tu-
lit iniquam sententiam adiecit quia mortale
est et tenetur ad omne interesse parti lese et
hoc si ille pro quo lata est illa sententia iniusta non
potest vel non vult satisfacere quia tunc omnia
ille tenetur secundum Ray. Si per ignorantiam
crassam tulit iniquam sententiam in iudicio actione
quia tenetur renunciare et peccat mor-
taliter ut dicit Ray. Debuit enim se facere sufficien-
tem et non iudicare. Si per neglige-
ntiam quia sufficiens erat et si laborasset ad
legendum et inquirendum invenisset veritatem
sed quia hic neglexit agere tenetur ut prius
minus tamen agitur in eo quod per ignorantiam
quam in eo quod ex malicia et hoc locum in iu-
dice ordinario non in delegato || Si
delegatus iudex iudicat bona fide
et de consilio discretorum vel peritorum tulit
iniquam sententiam non videtur peccare aut
teneri ad restitutionem leso tamen quia intuitu
obediencie iudicat, tamen quia ex certa scientia
delegatus assumptus est cum esset ignarus quia
videbatur bonus vir || Istud tamen verum est
nisi in inquirendo consilium fuisset negligens
aut culpabilis quia tunc peccaret et tenetur
ad restitutionem secundum Guill. Si assessor in-
ducit iudicem ad ferendum iniquam sententiam
excusatur quidam iudex si simplex est
ut predicitur. cum tamen hic bona conscientia
dedit sententiam iniustam et tamen non fuit in culpa
eligendo assessorem iustum et bone fame ac
sufficientem. Et assessor ille mortaliter
peccat et ad restitutionem leso tenetur si
dolose sive ignoranter induxit iudicem
ad iudicandum iniuste secundum Ray. Si iudex
ignarus in iure scienti assessori ducat quem
taliter non reputatur sufficiens sed iniquum
si de consilio eius fert iniquam sententiam licet
eam credat iustam utrumque mortaliter peccat
et tenetur contra ad restitutionem in solidum || Si
recepit pecuniam in iudicio quod potest contingi
quinque modis et semper videtur mortale. Primo si
accepit ut male iudicaret et contra iusti-
tiam et tunc illa pecuniam tenetur dare
illi in cuius iniuriam lata est sententia i. q. i. in-
ter. 2° si accepit ut bene iudicaret
3° ut iudicaret et daret sententiam 4° ut
non iudicaret cum deberet iudicare 5° to
ut non male iudicaret In his quatuor
casibus dicunt quidam restitui illi qui leditur i. q. i.
non licet secundum Ray. Sed secundum Guill. in foro
conscientie potest pauperibus erogare sicut alia
turpia lucra et de consilio. Si ultro
iudex vult facere sententiam cum deberet. Et propter
hoc quis perdit ius suum mortale est et tenetur
illi restituere vel estimationem secundum Ray 23
q. 4 administratores. Si iudex accepit
aliquid a partibus quia ulla ab eis xenia
recipere debet || Ubi non comportatum iudex
nichil potest recipere neque eciam expensas
nisi moderata xenia oblata ut esculen-
tum vel poculentum non tamen sed ea plus vel
minus iudicare debet extra de rescriptis c. statutum
§ insuper li. vi. di. 18 de eulogiis. De-
legatus tamen bene potest recipere expensas
moderatas et hoc quando est pauper vel quando
oportet eum exire vel ex domicilio suo
evitare aut obstare per contumaciam tale
vel eciam per assessorem secundum glo. Si ab papa
tamen datum delegatus non videtur quod aliquid
possit petere nec eciam expensas si sibi sua
sufficiunt nisi oportet exire et facere ex-
pensas maiores secundum Ray et Guill.
Si iudex ecclesiasticus ordinarius vel dele-
gatus contra conscientiam et iustitiam in gravamine
alicuius partis in iudicio contra facit per gratiam
vel potestatem partium per pecuniam incurrit sus-
pensionem ab executione officii per annum
et compendiadis ad estimationem litis de quo videtur in

summa e pte Si iudex contra iusticiam sen
tenciat excoicatos suspensos vel interdictos
de facili fulminat . a sine monicione pre
missa vel sine scriptis ut aliqui contra ordine
iuris . quod grauiter peccat de hoc habes in quarta
summe Si iudex grauis dilaciones aliquas
fecit contra ius Si ordine iudiciarium
non seruat Si alteram partem contra iusticiam
in aliquo grauauit Si reo fecit questiones
seu iussiones ad quas respondere non te
nebatur Si appellaciones legitimas
non admisit Si dolose locum appellandi
dedit Si post appellacionem legitimam nichil
omnino in ea processit Si in dubiis magistros pe
ritos non consuluit Si allegaciones friuo
las admisit Si pauperibus viduis or
phanis et huius non subuenit et non prouidit
in aduocacione In quolibet horum videtur esse
mortale cum sciret deliquit Nota quod qui fu
git fraudulenter casum aliquem per quem
aliquis iudex vadat vel mittat ad ali
quos milites pro testimonio . est excommunicatus extra
de iudi . c . milites li . vi Si iudex de
liate relaxauit penam debitam recog
sit tamen si plenam potestatem non erat supremus
iudex in principe ut ei publica potestas
est plenarie commissa . secundum ut iudicet secundum
leges constitutas ciuitatis 2o si habet
plenariam potestatem . et tunc quod passus est in
iuriam non assentit et remittit secundum vero
principum 3o si habet potitam plenariam
et lesus volt remittere tamen non subest causa
vtilitatis reipublice secundum normam superius pa
ues metetum delinquendi secundum Tho . in
quolibet horum peccat mortaliter . Si pe
nam debitam auxit vel minuit cum non
posset vel non deret Cum autem posset vel
non vide in tercia parte summe ti . iii c . si
est mitari posset . Si iudicat in iu
dicio candelas ferri vel duelli et huius . quod
mortale est de hoc vide in 3 parte su ti ix
iii Si iudicat secundum allegata et
probata condempnans quem nouit innocen
tem Quomodo tamen vtrum peccet vel non et quomodo
vide in 3 . parte summe ti . i . c iii Si mi
nister iudicis exiens executus est iniustam
sententiam nam si pro certo sciat innocentem non

excusatur a peccato secundum Ray . Verum si dubi
tat quod tunc excusatur propter obedienciam
secundum Tho . De ceteris pertinentibus ad iudi
cium habes in 3 parte ti . 3 per totum ti . aduocatos

Circa procuratores et notarios . 33 .
Quia aduocatos procuratores et nota
rios eciam formare scire quos et
primo Si vere posuit se ad aduocandum
cum in iure prohibeatur et hoc faciens peccat vi
peccat prohibentur autem infideles et excommunicati
maiori excommunicacione et religiosi nisi pro suo
monasterio et clerici in sacris et plati clerici in
sacris vel eciam in minoribus constituti et
beneficiati quod tamen prohibentur aduocare in
iudicio seculari nisi in causa propria vel pro
ecclesia sua vel pro coniunctis et miserabilibus
personis . Sunt et alie persone prohibite de
quibus habetur 3 q . 1 et tamen vbi inter alios est
sodomita proprie notorius de iure
vel de facto Iudex vel assessor eciam non
potest esse aduocatus in causa in qua est iudex . nec
eciam pro extraneis contra ecclesiam suam secundum Ray
Si aduocatus vel procurator sciens
defendit iniustam causam . peccat mortaliter
et tenetur alteri parti de omni dampno inde secu
to secundum Tho . nisi satisfaciat clientulus qui
prius tenetur si sciuit iniusticiam quia sic ob
tinet victoriam cause Si ignorans
iniustam causam defendit in putans iustam
excusatur secundum modum quo ignorancia ex
cusari potest secundum Tho . vnde si ex ignorancia
crassa peccat mortaliter . Si in principio crede
bat iustam sed in processu cause videt eam
iniustam debet deserere et non vlterius prosequi
aliam nec prouocare et si obtinuit victoriam
cause tenetur ad satisfaccionem leso . non tamen
debet eam prodere aduersario . vel secreta cause
sue reuelare ei secundum iudicem clientulum
suum ad cedendum vel ad componendum cum
aduersario sine aduersario dampno hec
Tho . Vnde tamen causam in cambia usque ad fine
litis prosequi eam sine peccato secundum Gumth . Si
in aduocando vsus est indebito modo . vt
secundum Ray Si produxit falsos testes
vel producta fecit vel corruptos . Si indu
xit falsas leges . Si alias probaciones
falsas iuris vel facti . Si menciuntur vel

inctu facit dictulu sui i iudi°
Si dilacoes no necias qrit i gnav
pau Si appellat scit' ꝯ iusta sniaz
i quolibz supdictoꝝ casuu videt'
mozle || Si no fidelit' causaz fouz
ꝯptu iusti^a suadz. obmitte° d' exige
tibꝰ ex neglige^a l' ignora^a nobli i
q° poss ee mozle Si pctat se ha
buit ut dice^b ꝯtcia ul' nimiu voca
ferado Si pdidit adusaio suo sec
ta pt sue· ꝛ si p pdictos mos viat
iusta cam teue' leso d' od dapno
h' tey ꝛ host· Si aduotꝰ no adhibu
it i ca iusta paupu pcuiu et
miseabliu pnaz nāz si nouit cleꝫ
cam ꝛ sat cleꝫ psc no posse iuuare
qa no ht ad soluendu· ut alin videt
velle cleꝫ adiuuac ꝛ qꝫ ex h' videz
cam ꝯ iusta no posse pseq· te' ꝯtl
iuuac si pot alias n· pctaret mor'
sm Tho· ꝛ tey· Si modcatu salla
riu accept d' sua aduotone· na mo
deataz pt pete aduotꝰ ꝛ in· ꝯsultꝰ
ut dt Augꝰ xiiij q· v ꝛ no sane Ad
modeay sumi' ex ꝗor sꝫ ꝗtitate
cae laboe advocādi· scia ꝛ facudia
adūoti ꝛ ꝯsuetudie regiōs Et sedm
h' mag ul' min' pt accipi sm tey
vl' cu ab ītio fecat pactu vl' ex post
facto copleto i· causa ꝯpleta· Sz eco
q° ca e incepta nllu dꝫ pactu cu
litigatoe fieri que accept i ꝑpriam
fide qa poss ee occasio magni pci
culi 3 q· 2 § ꝓptea· Tm no lꝫ pa
ctu d' quota ad aduoto pti decima
ul' tercia· sꝫ d' ꝗtita lꝫ tñ modea
te sm iura· D' hac mata plene
habet' i bna pte ti· qrto || Si inq
peitꝰ exns i causa quā nouit iniu
staz ꝯsulut quo obtine' mortlit'
pccaret· ꝛ si vicit' ex ꝯsilio suo te'
leso d' dano· si ex igrācia crassa ma
le ꝯsulut· si tñ ꝯsulut no hntibz sol
ue Si inq ꝑcpit pcuratoꝝ de hoc
dicedu est sicut d' aduoto Si pcura
tor defendit scit' cam iustaz Si
no fidelit' ꝛ solliate iustaz fouz Si

paupibz no pstat pcuiu Si inq
d' sallario pcpit de hijs oibz adm' e sic
de aduoto put supiꝰ habe' || Si
notarius exns· aduertent falsat inst'
mentu qa pctat mozlit' ꝛ te' d' od
dano inde secuto· Si maliciose oc
cultat iura alioꝝ seu instructa· ꝛ
no assignat a' destruxit· l' alys dedit
a' alias no fecit cu ill' sic debut· qa
ulr mozle teue' d' omi dano· Si
ex igracia nobili ul' neglige^a ma
le notit a' dictauit instructa ul'
testamenta cu defectibꝰ vndoru' liti
gia ul' pdut' bona alioꝝ· qa pctat
mozlit' ꝛ teue' d' oi dano exo inde
secuto leso· Si fuit rogatꝰ i testam
tis coꝝ q no fuert sui scrupsi sicut
tcꝰ vsed i op liberz hntu· ꝛ scpst sb
notauit qa mozle e· ꝛ teue' lesis
d' omi dano Si instrumēta sunt no
e vsꝰ solepnitatibz legalibz· vnd
validan' ꝯtractꝰ· qa mozle e· et
teue' d' dampn inde secuti· Si fecit
instrumenta i fraude vsuraꝝ facit
qa mozle e ꝛ e puniꝰ Si notariꝰ
ex officio sallariatꝰ sufficiet a coi
tate· accept et ab alys p qbz scpsit
lras gras ꝛ hꝰ vl' si no sallariatꝰ
a coitate accept d' ꝯsue^ne ꝑ suo
laboe ult debitu ꝛ eqtate· qꝫ pctat
ꝛ teue' i restitue· Si diebz festiuis
absq necitate sꝫ ex cupidite fecit
instrumenta l' copiauit· a' extendit
scptura cu posset diffie· qa videt'
mor·le Si rogatꝰ vl' dictat l' in
scpts redegit statuta ꝯ ecclastica
libtate· qa mozle pctat ꝛ e excoicatꝰ
Si notarius exns epi p scribedis noi
bꝰ ordinadoꝝ l' lrīs ordiacoum ac
cept pecuniaz qa si sallariatꝰ ab epo
e· symonia comisit· si no sallariatꝰ
fuit accept ut d' lucro pticipet ordi
natoꝝ· symoia e d' q° videat' ple
nius i 2a pte sũe ti· i c· hoc de magistris
i somo ꝛ doctoribꝰ· 3l·

C
Si doctor publice i legibꝰ
vl' phisica admisit i locis sua

faciunt religiosos. Que professos scolares
vel alios clericos non sacerdotes sed in dig-
nitate constitutos quia excommunicatus est ipso facto
et predictorum admittit audientes. Siue cum
scolaribus suis ut extra ne cle. vel mo-
nachi secularibus se immisceant. c. super specula. Si scolaris
doceat in quacumque facultate et theolo-
gia. si admittit ad lectiones suas religiosum
exeuntem de monasterio cum habitu tamen ad
audiendum sine licencia prelati sui secun-
dum quia est excommunicatus eo quod participat
in crimine. Idem si cum licencia prelati sui sed
sine habitu clericorum recepit ad lectiones. Si
magister vel scolaris per exitus honore te-
tatur cum aliquo ciue Bononiensi de con-
ductione hospicij ubi inquisitus inquilinus
in tempore conducto nondum fuit elapsum. quia est
excommunicatus. extra de loca. et conduc. c. 1. et
hoc non habet locum nisi in Bononia propter spe-
ciale priuilegium ipsius ciuitatis. Si quod
ex pacto recepit et canonicum ut sco-
lares teneat symoniacus est vel et mor-
tale. Si caritate probet aliter reticet
hoc omnia sub docendi licite hostiensis et ber.
Si aliquid exigatur vel promittatur pro licen-
cia docendi. secundum summam hostiensis non sit symo-
nia. tamen est contra iura vel et mortale
quod potest ex pena propter hoc imposita. quia
exactum restituitur et dent exactores
officijs et beneficijs spoliati. extra de excus.
c. 1. secundum Ray. Si magister festum colendum
de iure vel de consuetudine non vult concedere
colendum nisi pro pecunia. vel econtra non
colendum pro pecunia. symoniam committit
secundum Ray. Si magister habet beneficium vel
salarium sufficiens pro docendo et si exigit
aliquid a scolaribus symoniam committit pre-
cipue a pauperibus. quia vendit doctrinam
et tenetur ad restitucionem secundum hostiensis et Ray.
Si vero non sufficit salarium suum secundum
exigenciam sui status potest exigere. si tamen
sit ydoneus in docendo. alias non. Et a pau-
peribus etiam non debet exigere. oblata tamen
potest sine recipere. et ultramagis si nullum
vel paucum habet salarium quia tunc etiam potest
exigere collectam pro labore. Si ma-
gisterium emit et recepit ineptus. et

valde ignorans videtur esse mortale propter
periculum quod sequitur. quia racione magisterij cre-
ditur fides et ab requiritur ne nocumen-
tum sequatur proximo ex malo consilio. et
hoc precipue in theologica facultate. Si
aduenientes clericos faciunt ad magisterium
videtur peccare mortaliter. Si appetit gradus
vel magisterium non ad vtilitatem animarum
et dei honorem. sed ad suam ostentacionem et va-
num honorem quod pertinet ad ambicionem
et ideo de hoc vide supra in c. de ambicione quando
mortale et quando veniale sit. Si tamen querit
exposicionem vel diuicias et libertate. hoc
totum videtur dampnabile et precipue in
religiosis. Si docuit publice in theo-
exitus in mortali notorio. peccat mortaliter
sed pe. Si scienciam prohibitam legit vel
didicit aut docuit ut nigromanciam vel
artem notoriam et huiusmodi mortale. Si nobi-
lis ignorans posuit se ad docendum et
erudit nobiles docet quia mortale est.
Si non adhibuit diligenciam ad profectum
scolarium in sciencia et moribus quantum debet
faciens nimias vacaciones. vel non vti-
lia sed curiosa docens. vel de moribus eorum
non curans. vel concessit in quibus potuit
in huiusmodi notabiles negligencia videtur mor-
tale. Si iuramentum vmmisit et non imple-
uit quia mortale est. Si se iactat de doc-
trina. vel alijs detraxit. pseudo se. vel
eis inuidit. aut sectas nutriuit inter
scolares. aut scolares alterius doctoris ad
se traxit iniuste vel preposite inductus est
quia mortale est. et de hoc vide latius supra
in c. de superbia vbi tractatur de ambicione

Si scolares non &c. Scolares. 37.
fuerunt obedientes doctoribus in
quibus tenentur. Si fecerint vel se
mias. Si minus aptum elegerit ex eo
iniusta ad legendum. Si dimiserunt leccio-
nia cottidie cum ipse potuisset. vel misse
audicionem diebus festiuis vel sacramenta. Si
contendit in disputacione contra veritatem sa-
cit ne videatur succumbere. Si superbiunt
ex sciencia. Si aliquem malum siue pro-
sunt ex sua sciencia vel licita iniusta cu-
riositates et huiusmodi. Si sunt negligentes

i studendo. ul' mis pdigus i expedendo bo
pnti & causa study data l'missa
vel est bona ypia Et alia h' notitia
q'mus pt videbit expedire d' petis
i i. pte n 2 iiij Si mis ardent' studu
it i libros gentilium ppt ornatum. mis
vacans studio utili & quo ad salute
ut sacre scripture pape q' ad i leges
sos vl' si studuit i poeta ppt mat
turpe nisi delectat 2 id e morle 31
di. c. legim cu sequenti ideo phibet ti

Si posuit se ad **meditos**

Si pticandum i medicina sine su
fficienti peritia. q'a si pax l' n'
studuit vi' morle q'a exposuit se
pito occide' hoies. Si pity 2 suffis
existens abusus alus d' negligentiis circa
infirmos q's h't in cura ex neglige'a
q'a si ex negligentia notabili vn secutu
e magnu icomodu infirmo obsequi
potuit. no bn se excusare pt a mo
rtali Si no pura neglige'a fuit seu ubi
no e pitus vt si no sollicite visitat
infirmos 2 huius' veniale videt'. Si
dedit ssiliu ul' medicinas p salute co
pis i pitum ane scz q' sit g precepta
ecclie si ssiluit q's q's sovinceret ut
euadat ul' euitet eius infirmitas
Vl' si medicina dat pgnanti ad occide
du fetu. ec p suasione in i is. vel si
dat potu inebriante 2 h' q'a morle
e 2 phibet h' ex d' pe. 2 re. ca. cu
infirmitas Si no suanit preptu
factu medicis s. q' inducat infirmos
q'u prio ad eos venit ad faciendu
ssessio'. q'a h doc. e morle ex d'
pe. 2 re. cu infirmitas Si paupes
infirmos q's ipe nouit no valetes
solue no visitauit gt q'a ad hoc
tenet 2 solue est medicas i q si pt
alias n' morle e. 83 di. in pru.
Si mis largus fuit ad iducendu de
biles ad frangendu ieiu'a ecce abs
tinabili ca q' frequent faciunt. n' e
sine pito Si est fruus dissuaderet
ieiu'a ecce dices ca ee nociua et
h' q' inducent ad frangendu i'a su

causa q'a morle e d' pe. di. i. noli.
Si dedit medicinas dubias mortifica
tiuis ul' sanatiuis q'a morle vi' ut d'
pe. 2 re. cu infirmitas Dimmittere
pong infirmi i ma' di debz. q'z ex
ponere pito medicine ii D' emula
tore 2 detractore q's faciunt adinuice
medici ut frequenter interrogatur vide
bit expedire. 2 fm q' hec & i mo
de iudicia **ti aromatarias. 31**

Si i sponendo medicas no po
sunt q' ordinant medici cu
forsan no hnt. vl' hnt 2 no
ita bona ut e uate du q' est offende
medici no facie' aut se sponat Nam
si ex h' sequit' sue pitum infirmo. ul'
si no opat' sanitate q'z fecisset
si bn illa sposuiss e morle 2 i me
dico est si h' dissilat. Si docent ul'
vedat ea q' pant ad abortu. l' ali'
ad interficiendu vl' vendunt h' venena
q's credit abusuros q'a mortale e
Si sophisticant aromata q'd frequent fa
ciunt ponendo i cera vim palio ut i
clauciis i sirop i speciebus i sfectionibus
2 aliis h' faciendo malas mixturas
faciendo no pura a p pura q'a ultra
pctm morle tenet' satisfacere lesis
s' erogare paupibus cu incerti sit d'
nimio pcio rex l' pmiis 2 medica
tiis 2 dimitt pondeibus q' faciunt
interroga pt h'cs & in c. d' auaricia
ubi tractat' d' fraudulentia 2 aliis
viciis ibidem **ti mercatores. 38**

Mercatores querendu e. Si
negociatio e no ppt aliq's
fine honestu pu' ad sustenta
tionem familie sue ul' subuentu pau
pum ul' pfuscere cor' p auitate. et
h' q' 2 h' cu lucro moderato. Si negoci
atio e ppt auaricias 2 ad thezaurizand'
e peccatum q'd e morle. max si in
h' lucro ssistit fine. 2 intendit ad
luc' p fas 2 nephas inducit'. Si
concordat cu aliis mercatoribus q' no
vendant aliq's re minori pcio q'z int'
eos e concordatu ut cogantur hoies

cumque in eodem foro, quia preceptum est hostibus et
prohibitum in legibus. Si misit non solum
arma et lignamina sed etiam quamcumque mercimonia
alia in Allexandriam vel partes Egip-
ti et alias Saracenorum soldano subiectas
quia excommunicatus est excommunicatione pape si
non habet licentiam a papa. Et non quod Venetia
generaliter habet talem licentiam. || Si vendit
merces pro maiori pretio quam valeat ex eo
quod non solum facit ei terminum, sed etiam mu-
tuat super aliam pecuniam quam usuram co-
mittit. Si vendens mercimonias suas puta
lanam vel pannos et recipit pro pretio a-
lia mercimonia ut ferrum vel aromata
vel alia et illa multo maiori pretio vendit
quam si pecuniam reciperet, quia peccatum iu-
stitie est et mortale, nisi cum plus vendat su-
as etiam longe maiori pretio tradat in-
ter ipsos quia sic possunt unus excessum re-
compensare alium si sunt equales. Si vendit
ad terminum plus iusto pretio vide de talibus
Et de diversis rebus cambiorum et variis modis
usurarum et fraudulentiis in quantitate et
qualitate et substantia rerum interroga hic, prout habetur
supra in prima parte in capitulo de avaritia et ibi de
usurpatione rei aliene et de usura. Si
fraudat vel fraudavit scienter iusta pe-
dagia seu gabellas, quod mortale est et
tenetur ad restitutionem. Secus de iniustis vel
cum non tenentur in locis tuta a latroni-
bus per ducatus locorum illorum || Si dedit fa-
lsas monetas vel diminutas, sicut pro
bonis vel eas diminuit, quia peccatum est et
tenetur ad restitutionem. Secus si accepit
monetas si valerent in loco pro eo quod
valet ibi et mittit illas ad locum ubi
plus valent. Si fecit societatem
ad alios mercatoribus non fidei se ha-
bent aliqua lucra occulta sibi retinens,
quia tenetur ad satisfaciendum, nisi etiam esset
pro se tantundem occulte subtraxisset. Si
fecit pro aliis securitates cum fraudibus
vel assecurationes sine fraude, merces per
mare vel per terram, et inde querit emolumen-
tum plus et minus secundum quantitatem periculi, non vi-
detur illicitum, cum constet alias de periculo
magno. Assecuratio non periculi per

modum satisfactionis ubi ullum est periculum
et damnum non est tutum contractum ad consciencia
Secus si vero esset periculum. Si accepit
pecuniam aliquam sub nomine depositi re-
spondens ad rationem l. lxxx per centenario
et cum pecuniis lucratur ipse mutuando
vel alias illicitis contractibus ad rationem x. per
centenario et huiusmodi duo mortalia committit
unum in accipiendo aliud in mutuando et
tenetur de usura. Si intromisit in ba-
rocholis retrigol, agraffinis que
vocabula non declaro ob brevitatem sed
de hoc vide in summa li. ii ti. i c. Quid ma-
lice sit de eis. Agraffini dicuntur qui
gerunt negotia stipendiariorum in suorum
ducorum laborantium pro eis et mutuant
eis pecunias cum expediunt recipientes
mercedem fallaciam contractum mercator laborem
pro industria cause vel pro non bellatoribus in-
se potest accipere vel mutuum non plus
aliquas usuras est || Si usus est media-
toribus in emendo et vendendo, qui solent esse
callidi alibi et potes. Et de hoc intelligendum
ut habetur supra in prima parte in locis suis in
c. de avaritia Et quomodo stant in tali
proposito vendendi vitia mediatorum periuriis
et dolis hinc quam occurrent saepe sunt in
mortalibus unde non sunt absolvendi nisi primus
disponat se abstinere velle ab illis.
Si emit res raptas vel furatas per
mare vel per terram de quo ut dicitur supra in prima
parte in c. de avaritia v. di. de rapina. Si
emit vel vendidit diebus festivis absque
necessitate sed ex cupiditate, vel fecit
nundina librorum vel hoc fieri fecit per
alios subditos suos de quo vide supra
in prima parte c. de 3° precepto. Si fuit me-
diator qui dicitur sensal in aliquibus locis pre-
cipue in Ytalia contractuum fraudu-
lentorum scienter quod mortale est et tenetur ad
restitutionem. Si mediator
fuit contractuum usurariorum intendens uti-
litatem usurariorum et ex sua magis
quam aliquis acciperet sub usura mortale
videtur. Et si ipse induceret ad mutuan-
dum sub usura qui alias non faceret, cogi-
tassis videtur teneri ad restitutionem. Si

mediator extitit in aliis contractibus
puta vendendi domos equos · aut alia ani-
malia et male consulit alteri parti in damp-
num et utilitate sui et alterius peccat mor-
taliter et tenetur ad restitutionem lesi · Si in
matrimonijs contrahendis mediator existens
vtitur mendacijs et huius in notabile dam-
pnum contrahentium peccat mortaliter Contra mechanicos

Querere mechanicos in generale · 39 ·
sunt interrogationes fiende sunt
Et primo in generali quantum ad omnes Si
scit facit artem cuius opus est cum peccato vel
ad peccatum mortale ut facere taxillos
sicut vsurarius in vsura · sicut mi-
les in bello iniusto vel in naui[gio] pira-
tarum in lenocinio et huius quia oportet quod ex
toto omittat illam artem · quia aliter
non esset absoluendus · Si artem facit
cuius artificium potest esse ad bonum vel ad
malum ut facere gladios balistas la-
ceas venena et huius Ray[mundus] si dubitat vel
estimat quod velit ad malum vsum · tunc
non potest facere vel vendere facta ut vi[deli]c[et]
predicta in bello manifeste iniusto vel
deservient · secus si dubitat · Si aliqua
facit que sunt ad malum vsum quam sunt ut
fucos facere et huius quod peccat et debet
ab illis desistere · Si vtitur mendacijs p[er]-
iurijs dolis malis mensuris vel ponde-
ribus aut alijs fraudibus in arte sua
quia mortale est Si diebus festiuis labora-
uit vide hoc dictum ut supra in secunda parte c[apitulo] de
tertio precepto Si non iciunauit cum po-
tuit moderato labore consistit ut s[upra]
Contra mechanicos in speciali et primo contra lanificeres

Si vendidit · xl ·
pannum laneum minus precium p[ro]
magis precioso et sub vno precio · vel
minus tinctum est pro alia vel habentem
aliquem defectum tamen non habere · nil p[er]-
cipit minimeque ipse dicit quia peccatum est · et
plus vel minus secundum sub et supra · Si in fes-
tis fecit lanam tondere sine necessitate · vel
si non soluit plene laboratoribus et huius
quia in hoc peccatum est plus vel minus secundum ma-
teriam · Si textoribus pannum pensum sui
laboris non dedit in pecunia · sed in rebus

durius puta tritico aut blado aut in alijs ibi
maior cum ipse non indigeat tunc re · sed
oportet illam vendere pro minori precio quam
luratus est si iuste solueretur · quod peccat
et tenetur ad restitutionem · non tamen plus a puncto
sit conuenerit quod daret de huius pro precio
tali · quia tunc non videtur deceptio Contra
tabernarios et hospites Si vendidit vnam
speciem vini pro alia · vel sophisticatum pro
puro · vel ad clarificandum vinum · aut
ad colorem sum inmedium et huius miscuit
aliquam nociua corporibus vel non dedit ple-
nas mensuras · vel in taberna tenuit
meretrices et ribaldos et lusores ad taxil-
los · vel adueniente dedit hoc vinum quos
vidit inebriari · peccat in quibusdam mortaliter
et in quibusdam venialiter et tenetur de dampnis
omnibus · nec debet absolui nisi proponat ab
huius desistere velle Contra marcellarios Si
vendidit carnes corruptas pro bonis et
recentibus quod est mortale vel vnam speciem
pro alia ut capinam pro mutonina et huius
aut diminuit pondus ut xi vncias pro
libra quia peccat mortaliter et tenetur de
dampnis Contra pistores Si fecit panem
minus porosum ut emptores deciperet · vel
fecit panem minoris ponderis quam deberet
vel si accepit bonam farinam alterius
ad pistandum panem et tenuit ponere
minus bonam loco eius · vel si miscuit in
minimo de furfure peccat mortaliter et tenetur
de dampnis Contra sartores Si id quod restaba-
bat vel superfuit de panno vel serico da-
to pro vestitu faciendo sibi retinuit furatus
est quia mortale est maxime si sit quod nota-
bile · nisi tamen sibi dimitteret dedisset sibi mercedem
de laboris et id caperet tamen ad supplemen-
tum · vel si in pacto esset concordatum Et si
in noctibus vel diebus solempnibus sine mag-
na necessitate laborat vel si facit nouas
inuentiones vanitatum Contra aurifabros Si
vendidit vel vtitur auro alchimico pro puro
vel vendidit aurum minus purum pro magis pu-
ro quia mortaliter peccat et tenetur de dampno
Si emit calices sacros non conflatos
per se · ab illis quos non nouit iustos · vel
iusto titulo eos possidere quia prohibetur

& go mortale. Si vītit si aliqua alia orna-
menta ex auro l' argento maxe ad ec-
clesiastica ptinentia a' hꝰ emit. Sa-
cerdoē. Si vēdidit vnā spē3 p̄ alia
p alia vini boā p specialibꝫ & alijs. In
lotēro ē equoꝝ. Si vēdidit frm̄ p tali
be vl' malū frm̄ p bono. Si facit
equm locat' vitiosū vl' defectuosū &
hꝰ qa vlt pctm̄ tenet̄ d' damꝰ leso
Ste discre' e p singlas artes. De histri-
onē. Si fecit repn̄tatiōes a' iocos i
vbꝫ vl' facti turpia ꝯtinētes. vel si
fecit hoc i ecciē vl' diuīs officijs. vl'
tpibꝫ indebitꝫ qa pctm̄ ē plus vl'
minꝰ scdm̄ sub & supra. De musico. Si
cithariȝauit a' fistulat ad ꝯuiuios
illicitas vl' i eccia i orgīs pulsat
ballatas vl' cātās vide' mortale in
pulsante & i hꝰ pcurante. De sarti-
toribꝫ l' collaboratoribꝫ i q̄ꝫ artificio
Si infidelit' cooperat' est i nō bono
imo ex icuria & negligēa vl' non
tantū q̄ptm̄ cōmode potuerit. qa pcā-
tū ē. De rusticis & agricultoribꝫ. Si

Si nō bn̄ credidit salte explicte
articlos fidi & alia mysteria q̄
coit' solēnisat eccia vt icarna-
cōm passioē & resurrectiōē & sacramēta
eccie & hꝰ. Si nescit orōm dnicā
scꝫ pr̄ nr̄ & simbolū aplōꝝ & p̄ p̄cep
qa scire tenet'. Si nō bn̄ s̄uauit
festa & ieiunia eccie cū tam potuit
& si nō audit missā admin diebꝫ
festiuis & si nō ꝯfessꝰ ē nec corpꝰ
recepit admin sel' i anno. qꝛ ad illa
tenet' & go pcat' mortalit'. Si tenuit
ꝓpōs filios ad baptismū vl' ꝯfirmacōē
qd' ē phibitū & go pctm̄. Si incāta-
cōe vsus ē piuris & blasphemijs
vl' ebrietatibꝫ qa i oibꝫ mortale ē. Si
ad incātrices accessit qd' aliqui ex ipsis
nō credunt ēe mortale vt tn̄ excusat
eos ignorātia. Si decimas nō soluit s'
ꝯsuetudinē loci ꝯ qa pctat' & tenet'
satisface' d' pterito si s' nō remittit' l'
detet' vl' ecc si oblacōes s' ꝯsuetudinē
loci nō dedit n̄ ecc ꝑsbr̄ l' curatꝰ suo

s' eas remittit' tet. Si excoicatus
nō curat absolui s' ingessit se diuīs
vl' ꝯtempsit vitare excoicatos. qa
mortale ē. Si nocumēta alijs fecit
p se vl' p familiā suā l' animalia sua
qa forsan pmisit discurre p sata
alioꝝ vl' intrare prata alioꝝ. l' arādo
addidit terā vicini agro suo. In hijs
pcat scdm̄ quātitatē dam̄ qd' fecit vel
intēdebat face' & tenet' ad restitucōē
illiꝰ. Si domū ꝯmisit i agricultura
vl' notabilē negligēciā i damnū
pxiōm vt nō simādo l' aliniādo
l' seminādo. a' fructꝰ terre collige'
tpe debito ꝓpt' qd' pierunt l' ager
destructꝰ a' desolatꝰ ē vl' nimis
fatigādo boues vl' equos. vnd' destru-
unt' & pape cū vsꝰ ē eis magis
ad lucrū suū qꝫ ad lucrū patrō
qa mortalit' pcaut & tet' d' damno
suo. Si tenens possessiōs ad affic-
tū male tractat. vl' precariꝰ non
respondit dnis d' ꝙtitate tota eis de-
bita fingēs se minꝰ recollegisse
vl' si aīalia tenens ad soccidā. nō
respondit ex integro d' lana caseo l'
fetibꝫ & hꝰ. In hijs pctm̄ ē mortale
vl' veniale scdm̄ ꝙtitatē dam̄ & tenet'
ad satisfacōē. Si diebꝫ festiuis
laborat pp̄ nc̄e tpe messiꝰ l' vinde-
mie sine magna necītē vl' portat
ligna vl' alia victualia dnis suis
vehēdo cū curribꝫ & plaustris & hmōi
qa mortale est. Si vacat vanitatibꝫ
& coreis ludis vl' tabernis & hꝰ & quo
& q̄tū. De gubernacōe familie s' p̄ce-
pta dei & eccie interroga vt' supstici-
onibꝫ & falsis opiōibꝫ q̄ solet habū-
dare i eis. sicut interroga diligēt'
s' qd' habes sr̄i i p̄a pte i c. d' p̄o p̄cep
d' vot' inpledis vl' nō & d' alijs q̄ua-
libꝫ put videbit' expedire. De puelis

Interrogādi sūt & puellis. s'
p̄ncī d' incātacōibꝫ d' piurijs
d' votis q̄ tn̄ nō obligat si a
paretibꝫ irritat' & cū sint an an-
nos pubertat' de missa nō audita

i sest d' ꝯfessioe ꝛ corone scl' i ano
fienda ¶ De irriuerentia ad parentes ¶ De
rixis qa si verberat clericu cu fuit doli
capax e excoicatus ¶ De furtis factis ¶ d'
rebus parentu vl' ingratoru suoru seu etia
alioru ¶ De detractionibus ꝛ turpibus verbis
libenter auditis ꝛ dictis ¶ De ꝯtumelijs ad
uices ¶ De iurgia ꝛ alijs prout expedire
videbitur plus vl' minus scdm etatem et
sensum ꝛ pape d' viris cu libris cum
masculis vl' femellis vl' pecoribus commi
ssis q hoc habundat in ptis per malas
societates ꝛ quippe ex malis exemplis
parentu seu alioru sub quoru regimine st'
Sz tn hec cu magna cautela et a
longe interrogetur ab ipsis ne discat q
ignorabat Et multomagis sunaudu
e hoc circa puellas ¶ De omnibus pdictis
si credatur habuisse tunc vsu rat. in
dicandu e d' mortali vl' veniali scdm
regulas pdictas de clericis in gnali

A quolibet clerico interrogatur prout
ei expedire videtur ut sequitur pri-
mo cu psona sit ignota ¶ Si
vis accepit aliquem ordinem per symo
niam qa per hoc peccauit mortaliter ꝛ est
suspensus ꝛ scdm inn. a ꝯtinue non potest
ministrare in suscepto vl' alcius pmo
ueri n pius per papam dispensetur qd' e ve
ru si fuit ꝯscius symonie qa si scit pot
est palam dispensatum seu alias eundem
sp peccauit et mortaliter n excusat ig
norantia inn. h. ray ¶ Si recepit ali
quem ordinem licz no per symoniam tn
a symoniaco in ordine vel dignitate sue
occulte siue manifeste e suspensus
ꝛ indiget dispensatione a papa ¶ Sed
qn ignorat factu i. ipm ee symo
niacu excusatur a peccato exequio offi-
cia sua. Sz cu certificatur no pot exequi sine
dispensatione ¶ Si suscepit aliquem ordi
ne a symoniaco in ordine ꝯferendo vl' in
i beneficio. similiter e suspensus ¶ Secus tamen
si symonia no e notoria. qn aute
nesciat ipse excusatur no peccato. quando
at certificatur tunc indiget dispensatione
pape cu no posset exequi illud ordine

Si recepit ordinem habens aliquam irre
gularitatem puta qa fuit homicida mu
tilator illegitimus ꝛ huius ꝛ hoc absque dis
pensatione qa peccat mortaliter. nec pot
exequi absque dispensatione ¶ Si recepit
ordinem excoicatus suspensus vl' inter
dictus qa peccat mortaliter ꝛ no habz
executionem ¶ De si ex ouis excoicatus
vl' interdictus ut supra ꝛ in huius ordinem
ministrat i primo nepti cantando euangelium
cu sit diaconus ꝛ huius ꝯsimilem fuit i aliq
pdictarum similiter. qa similiter peccat
mortaliter ꝛ e irregularis scdm ray n
tn ignorantia facti eu excusaret :·
¶ Si recepit aliquem ordinem in peccato
mortali sacrilegus qa peccat mortaliter ¶ De
exequitur offitium alicuius ordinis in mortali
ut acolitatus subdiaconatus vl' aliud
sacrum in solemnibus ministratio ut bapti
zando ꝯmunicando vl' ꝯfessionem audiendo
ꝛ huius hec Tho. ¶ Si extitit publicus
ꝯcubinarius vl' alias notorius for
nicator qa e suspensus ab executione
officiorum suorum precipue celebratione
misse. ꝛ si exequitur sic suspensus
efficitur irregularis. indiget dispensa
tione papali alias n no pot exequi
l hec hosti. ¶ Si no portat tonsuram
ꝛ habitum clericales ex leuitate vel
lasciuia vl' q d' causa qa videtur
mortale ¶ De si exercuit negotia se
cularia n ignorans se mercatoribus. faciendo
do ut ipsi vl' si tenuit tabernam vl'
lusit ad aleas vl' taxillos Vl' imi
scuit se turpitudinibus vl' enormitatibus
in festis ¶ Si at exequitur offitium ordinis
no vtitur debitis ornamentis ut subdia
conatu faciendo sine manipulo. dia
conatu sine stola ꝛ huius qa in quibus
horu e mortale si faciunt dimittit
n excusat eu ignorantia inn. s. ¶ Si
existens in sacris s. i subdiaconatu ꝛ tunc
dimisit horas canonicas. qa quotiens
obmisit aliquam horam. et tunc vigintis
ex negligentia cu dicere potuisset. peccat
mortaliter. ¶ Secus si ex obliuione sz
tunc completo recordatur debz obmissa

ı̄cupat sctm ecc si obmisit ex ipo
tentia infirmitatis Si ı̄ dicendo
horas aliquis extrinsecus se occupat ma
nualibus ut faciunt aliqui opus manu
ale quia non satisfacit precepto eccl(es)ie
Si mente ad alia voluntarie vagatur
ı̄ legendo horas hic non curans et qui
pro toto officium pronuncians videtur mortale
Secus si propositum intendendi sed distrahitur
et cum advertit displicet ei secundum petrum
Si recepit ordines sacros ante legitimam
etatem puta subdiaconatum ante 18 annum
dyaconatum ante 20 et sacerdotalem ante 25
annum sufficit tamen annum inchoatum fore
quia mortaliter peccat. nec debet exequi
officium eorum ordinis ante legitimam etatem non
tamen efficitur totaliter irregularis secundum
communem opinionem quamvis contrarium sit per glossam Si
ı̄ confessione vel collatione sacramentorum
obmisit debitam materiam vel formam vel
ritum quia ı̄ quibusdam horum est mortale sive
ex certa scientia faciat sive ignorantia cra
ssa vel notabili negligentia. maxime unde
sequitur magnum periculum et irreverentia
magna dei et sacramentorum Hic etiam
interrogatur sive de formis si sciunt pa
pue baptismi et eukaristie que sunt
maioris ponderis de quibus et de aliis forib
habes infra c. ultimo Si sacerdos existens
commisit aliquam symoniam puta audiendo
confessiones pro pecunia habenda alias non
auditurus. baptisando contrahendo. promittendo
ungendo et similia faciendo semper pro pecu
nia. similiter et vendendo sepulturas quia
semper symonia est et mortale Si notoriis
peccatoribus dedit sacramentum eukaristie
vel alia sacramenta non penitentibus. vel si
occultis peccatoribus quos ipse tamen no
vit denegat publice eukaristiam. vel
alia sacramenta quia ı̄ utroque videtur mortale
Si celebrat missam cum mortali peccato
non confessus licet tamen contritus. quia mortaliter
peccavit nisi aqua necessitate instante et si
sacerdotis copiam tunc non haberet. quia tunc
sufficeret contritio cum proposito confitendi. sed
sine contritione celebrans semper mortaliter
peccat secundum thomam Si celebravit non
dictis matutinis quia mortale est. Si dicto
missam non consecraverunt ex hoc putans
evadere periculum mortale. commisit nisi est pec
catum Si celebrat ad veneficia et
maleficia celebranda vel similia. quia
mortale est et grave Si non dixit integre
sed dimisit aliquas notabiles partes misse
ex ignorantia vel festinantia propter
ı̄ ratione vel si dicit verba et non intendit
consecrare vel si non sumpsit sacramentum
prout si non ieiunus celebrat Si plures
missas dixit ı̄ uno die ı̄ casu non con
cesso. Si non ı̄ azimo sed ı̄ fermentato
pane consecravit Si cum hostia que cor
rupta vel vino acetoso. aut putrido
celebrat Si semper ı̄ missa occupa
tus est variis cogitationibus et hoc volu
ntarie vel curans de attentione. Si non
posuit aquam cum vino ı̄ calice ex
ignorantia vel certa scientia. quia ı̄ quolibet
predictorum est mortale. Si non diligenter
servat eukaristiam sub sera. propter quod depre
datur. vel a muribus devoratur. vel si non
renovat ut debuit. et efficitur hostia
consecrata putrida vel a vermibus corrosa
et inde oritur gravamen Si non defert
eukaristiam ad communicandum ı̄ firmos apte
et cum lumine ac modo debito Si evom
uit eukaristiam vel ebrietate vel alia de
causa Si dedit infirmo pacienti vomi
tum et hoc sciret. Si stilla sanguinis ex
calice cadat ı̄ terram vel super altare ı̄
dubiis ordo frequenter est mortale non
tamen semper Si ı̄ tribus vel duobus celebrat precipue ı̄
magnis solempnitatibus videtur mortale secundum
thomam Si promisit alicui dicere missas
ı̄ recipiens elemosinam et non intendit facere vel
negligit quia videtur mortale Si ha
bens pollutionem nocturnam ex causa que
fuit mortale vel ubi dubitabat fuis
se mortale et die sequenti immediate ce
lebrat videtur mortale secundum thomam. vel
secundum petrum de pal. tamen sic contritus celebrans
veniabiliter peccat. si ex causa veniali
fuit facta pollutio. ubi tamen subesset aliqua
necessitas Si audivit confessionem alicuius
non habens auctoritatem ab aliquo quia mortale est

Si absoluit a quibus a casibus non potuit ex certa scientia sed ignorantia crassa
quia mortale est. Si intromisit se de dispe
satione votorum vel absolutione ab excomunica
tione maiori absque speciali commissione et
licentia quia mortale est. Si posuit se ad
audiendum confessiones ignaros et nescientes
discernere inter mortale et veniale vel inter
mortalia criminalia quia videtur mortale. Si abso
luit quem novit excommunicatum maiori
excommunicatione a peccatis quia non potuit et ergo
mortale. Si absoluit eum qui non volt
abstinere a peccato mortali vel non satisfacere
ut debet quia mortale est. Si revelat
peccatum auditum in confessione et maxime co
gnoscenti illum sine licentia eius quia mor
le est. Si inhonestas fecerint in audiendo non
sufficienter interrogando. Si in complexibus tactibus
peccatorem se non continuit. Si inordinatus
fuit in ingerendo penitentias vel si in ipsis
vel inter magnates dedit. Si interrogat
de hiis de quibus non debuit ut nomen per
sone cum qua peccavit sive circa materiam vel
circumstantie de turpibus. Si predicat in peccato
mortali existens quia totiens quotiens hoc
fecit mortaliter peccavit secundum Thomam. Si
predicat adulterium mendacia quia mor
tale est secundum Thomam. Si predicat scandala vel
commendat seditiones in populo. Si predica
uit indulgentias indiscrete. Si predi
cat propter pecuniam sub promissione vel datam
quia mortale est et simonia. Si predicavit
propter inanem gloriam in consuetudine sive quia
mortale est. Si predicat sine licentia superi
oris. Si dicit inter curiosa allegationes poetas
et philosophos frequenter. Si dicit fabulosa et pro
fana ad risum. Si ab hiis se non abstra
xit cum potuit sed magis se ingessit
peccavit mortaliter. Si inter seculares est
in conversatione cum militibus visitationes causas sine
causa a necessitate propter quod multa scandali
zantur et ipse nomen hoc quia posset esse
mortale. Si visitat monasteria monialium
sine licita causa vel ex quacumque causa hoc
fecit interroga et secundum hoc indica. Si quesi
uit causam licet illam quam in confessione au
diuit vel baptisavit vel confirmavit aut

confirmavit et sua vel similem quia committitur
sacrilegium et maximus in prelatis episcopis de aliis
in hoc statibus interroga prout videbitur
expedire. Si vestes sacras calices et
alia pertinentia ad cultum divinum non con
servat munda et decenter aptata. Item
si bursariorum mensas et gratiarum actiones non di
xit quia dicere tenetur etc. Item non licuit.
Si non fuit modestus in aspectu in spira
cando frequenter hinc inde multum vel vana
quibus multos scandalizat personas. Si libenter in
festum auditum et huiusmodi. Si non obedivit
mandatis iustis prelatorum suorum et sententias
eorum quia si contempsit ea mortale est. Vel de aliis
pertinentibus singulis interroga prout habes de

Contra beneficiatos et canonicos etc.

Si beneficium simplex aut curatum
optinet per symoniam cum ipse fuit
conscius quia non potest nisi per papam di
spensari quod id intricat. Si autem eo ignora
te possessionem per aliud dispensari non tamen
percepit quod est commissa sive cum sciat
sive ignoret symoniam commisisse opti
n in introitu illi beneficio si non secum dispe
satur quia aliter fructus tenetur prius
continue stat hic in mortali post sci
vit nec fructus eius beneficii licite possit
sed tenetur restituere deductis expensis in
utilitate beneficii. Et hoc maxime de symo
nia per manus a manu. Si autem symonia
est notoria suspensus est quo ad executionem
ordinum. Sed dispensari potest per episcopum si ab
eo non est commissa symonia. Si est occulta
est suspensus quo ad se quia sunt mortali non
excipitur. Dum tamen tenet ecclesie beneficium
aliud est suspensus quo ad ordines. Si
recepit beneficium simplex vel curatum
per preces carnales vel pro indigno porrectas
cum esset male vite et huiusmodi vel per obse
quium temporale factum collatori ipsius benefi
cii quia peccat mortaliter. Si beneficium
curatum per preces suas recepit et si alios
digniores fuit vel sit quia tales preces esti
mantur pro simplici licet preces porrige
pro se aliis est dignus tamen non tenetur
in introitu ad beneficium at commisit symo
niam vel mortale secundum Thomam. Forte indig

tm ambitioso et presumptuoso. qa ul' et
p[er] benefi[ci]o i[n] g[e]n[er]ali intendet ad sui sus
tentacio[n]e[m] no[n] ad cura[m] a[n]i[m]a[rum] n[on] magis cura[m] tu
petet q[uam] aliud. Si rec[e]pit l' h[abe]t b[e]n[e]ficiu[m]
no[n] intendens clericari s[ed] uxorari. et ite[m]
gaudere d[e] fructib[us] b[e]n[e]ficio[rum] vide[tur] usur
pa[re] i[n]t[er] eccl[es]iastica[m] et co[n]tra intenc[i]o[n]e[m]
dotanciu[m] eccl[es]ias et i[dem] [con]tra petum. Si no[n]
fuit electus a p[ro]mo[to] l' collegio et co[n]
firmatus p[er] superiore[m] ad que[m] sp[ec]tat sui
p[er] ep[iscopu]m institutus s[ed] d[e] mandato d[omi]n[i]
t[em]p[or]alis ul' p[er] pote[n]c[iam] accep[i]t. Et dicit[ur]
intrusus qa fur e[st] et latro. n[on] p[otes]t a[liqu]id
dispone[re] d[e] t[em]p[or]alib[us] ul' sp[irit]ualib[us] v[e]l
n[on] absolue[re] n[on] sacra[men]ta ministrare
p[otes]t p[ar]rochianis tal' eccl[es]ie. s[ed] i[n] quolib[et]
actu h[ui]us peccat mo[rta]liter. Si i[n]t[ro]m[is]it
aut a[liqu]o[d] b[e]n[e]fi[ci]o q[uo]d h[abe]t eo pacto q[uo]d
det[ur] [con]sanguineo ul' p[ro]pt[er] pecunia[m] sibi
data[m] q[ui]a simonia e[st] et mo[rta]le i[n] utroq[ue]
n[on] pot[est] i[dem] retine[re] tale b[e]n[e]ficiu[m] sic sibi
collatu[m]. Si fecit [com]mutacio[n]e[m] sui
b[e]n[e]ficii ul' eccl[es]ie cu[m] b[e]n[e]fi[ci]o alte[r]i[us] uel
eccl[es]ia [com]m[un]e mu[tu]o i[n]t[er] se abs[que] au[c]t[orita]te su
perio[rum] ad q[uo]s sp[ec]tat colla[ti]o b[e]n[e]ficioru[m]
q[ui]a symonia i[m]putat[ur]. De h[oc] et d[e] aliis
symonyis vide plenius i[n] su[mm]a iii p[ar]
te p[ri]mo. Si rec[e]pit b[e]n[e]ficiu[m] existens
illegittimus abs[que] dispe[n]sac[i]o[n]e q[ui]a cont[ra]
iura rec[e]pit. v[n]de h[oc] tene[re] no[n] p[otes]t. tu[m]
p[otes]t i[n] h[oc] dispe[n]sa[re] d[e] simplici b[e]n[e]ficio
ep[iscopu]s d[e] curato a[utem] ul' dignitate solus
papa. Si fuit el[ect]us p[er] symoniam. q[ui]a
no[n] val[et] elec[ti]o. ul' si ip[s]e eligit p[er] sy[m]o
niam a[liqu]e[m] ul' ad episcopatu[m] l' cano
nicatu[m] ul' alia[rum] eccl[es]ia[rum] ut etia[m] colle
giata[rum] eccl[es]iar[um] facit ul' si elig[it] ali
as indignu[m] ad platum a[ut] l' ig[n]ora[n]te[m]
ul' publice mal[e] ex[e]m[pl]a et h[uius]m[od]i
q[ui]a mo[rta]le e[st] et [con]tra ius c[anonicu]m et o[mn]ia mala
[que] seq[ui]nt[ur] ex h[oc] ei i[m]putant[ur]. Si ma
le tractat b[e]n[e]ficiu[m] ul' eccl[es]ia[m] sua[m]
ut edificia eo[rum] ruere ul' possessio[n]es i[n]cu
ltas et alias res eo[rum] p[er]ire p[er]mittens
q[ui]a mo[rta]liter peccat et te[net]ur ad satisfacie[n]
du[m]. si tu[m] [com]mittit notabile[m] negligencia[m]
et sit notabile dampnu[m]. Si fructus b[e]n[e]ficii

no[n] b[e]n[e] expendit v[e]l ult[ra] sustentacio[n]e[m]
sua[m] sub[ue]niendo cu[m] ip[s]is paup[er]ib[us]. Si
dilapidauit fructus b[e]n[e]ficii sui i[n] co
uiuiis t[em]p[or]ib[us] ul' dedit no[n] indige[n]tib[us]
[con]sanguineis suis q[ui]a mo[rta]le e[st]. sec[us]
si [con]sanguinei indigent q[ui]a ita bu[e]
facit elemo[syn]a[m] ip[s]is dando sic aliis pau
perib[us]. Si plura b[e]n[e]fi[ci]a h[uius]m[od]i cura[m]
tenet abs[que] dispe[n]sac[i]o[n]e. q[ui]a fur e[st] et
latro. Si[mi]l[ite]r habens unu[m] b[e]n[e]ficiu[m] cu[m]
cura si rec[e]pit s[ecun]d[u]m eo f[a]c[t]o vacat p[ri]
mu[m] ip[s]o iure ex[tra] d[e] p[re]b[endis] d[e] multa. et
h[oc] postq[uam] habuit possessio[n]e[m] pacifica[m]
s[ecun]di ul' h[abe]re potuit et fructus eo[rum] p[er]cep[i]t
alias n[on]. no[n] vacaret p[ri]m[u]m eo d[e] p[re]ben
sis li. vi. Si h[uius]m[od]i p[re]benda[m] h[ab]ite[n]s dig
nitate[m] et su[m] cura a[nimarum] s[ed] rec[e]pit s[ecun]dam
simile[m] vacat p[ri]ma ex[tra] d[e] p[re]b[endis] d[e] multa
et i[n] isto ca[s]u et i[n] p[ri]ori tene[tur] ad r[e]stitu
c[i]o[n]e[m] fructuu[m] si rec[e]pit. Si h[uius]m[od]i b[e]n[e]
ficiu[m] un[u]m violent[er] occupat s[ecun]d[u]m ul' p[er]
se fact' i[n]tendit[ur] simil[ite]r p[ri]mu[m] p[er]dit
et q[uo]d ius h[ab]eat et i[n] s[ecun]d[o] p[er]dit et vacat.
id [con]tra ut ex[tra] d[e] p[re]b[endis]. Item no[n] p[otes]t
q[ui]s h[abe]re dignitate[m] cu[m] p[re]b[end]a abs[que] dis
pe[n]sac[i]o[n]e ip[s]a. Et q[ui]cu[n]q[ue] rec[e]pit dig
nitate[m] ul' p[er]sonatu[m] a[liqu]od officiu[m] l' b[e]n[e]ficiu[m]
cu[m] cura a[nimarum] e[st] anexa. Si cu[m] op
tineat sit tu[m] p[otes]t p[ri]uatus p[ri]mo ut
dictu[m] e[st]. Si no[n] dimittit i[d] p[ri]m[u]m abs[que]
mora i[n] maio[ri]b[us] ordinib[us] i[n] eo ep[iscop]atu e[st]
ip[s]o iure e[st] p[ri]uatus eo s[ecun]do et e[st] i[n]abil'
ad sacros ordines et ad q[uo]d[cumque] aliud
b[e]n[e]ficiu[m] p[er] ex[tra] nat[ur]a[m] i[ur]is. Et abs[que]
dispe[n]sac[i]o[n]e no[n] p[otes]t q[ui]s tene[re] plures
eccl[es]ias ul' p[re]b[en]das q[ua]s tu[m] no[n] h[ab]e[n]t cu
ra[m] a[nimarum] n[isi] i[n] q[ui]b[us]dam casib[us]. Primus q[ui]n
si ita tenues eccl[es]ie q[uo]d n[on] eaz[dem]
sufficet ad sustentacio[n]e[m]. 2[us] si una
depend[et] ab altera. 3[us] p[ro]pt[er] raritate[m]
cleric[orum]. 4[us] si eccl[es]ia e[st] anexa p[re]ben
de ul' dignitati. 5[us] si una h[abe]t inti
tulata et alia[m] [com]mendata[m]. Sed tal' co
me[n]da d[e] p[ar]rochiali eccl[es]ia no[n] p[otes]t fieri
n[isi] illi q[ui] attigit 25 a[n]nu[m] et fuit sac[er]
dos et ei no[n] p[otes]t [com]mitti n[isi] una ex
cuidenti utilitate ul' necessitate. q[uod] tu[m]

9uicda° no durabit n̄ p sex mēses
ut ex. d' elec. ne no. li. vi. Si h̄r p̄tes
ecc̄as vl' p̄bēdas hñtes curā aīaȝ
abs dispēsacōe p̄p̄e. fur e ꝛ lat°. ꝛ co
tinue i mortali n̄c ep̄s p̄t dispēsac̄
i h9'. Simil' e si p dispēsacōȝ p̄p̄e s
surrepticie p̄ñ q̄a petēo vnū tacu't
d' alio q' h̄ebat. vl' q̄a se dt habere
ecc̄iā eā nō h̄r ꝛ h9'. Vnde eē iudica
n̄ e si p dispēsacōȝ ep̄i h̄r plura. sed
simplicia. s ad supflūitate. vl' ecc̄a
p dispēsacōȝ pape simpli'a l' curata
cū vnū s sufficeret. Si sunt male facti
li dispēsau° i renuitȝ ecc̄ie. Si e
leōsinas extorsit a subditis ad q̄s nō
tenebat'. Si ḡstores medicā p̄mi
sit dice i ecc̄a sua. ꝛ q' peius e si fa
cit pactū cū eis d' quota. Si scolas
impeciāt bndyot sacer'. Si p̄misit
ꝛ caūas mulieres su'ic i domib9 vide
oru'. Si sortilegos ꝛ diuinatores susti
nuit i p̄rochia sua. Si p̄misit
ludos vl' malas ḡsuetudines i vale
sc̄e i p̄rochia sua nō obuiādo ill' q̄
tū potuit. Item clici manifesti vsura
rios alienigenis q' al's nō ꝯcund' d'
eis p̄oȝ ad seueȝ ꝯcedēdū domos lo
cauerit vl' alio titulo ꝯcesserit. ip̄o
facto s' excoīcati n̄ sint ep̄i ꝛ sup̄ ex.
d' vsur. vsurarū li. vi. Item clici sc̄ꝫ
archidiaconi d'cani plebani p̄positi
cantores ꝛ alij clici p̄sonatū hñtes. ac
eē sacerdotes q' audiūt i scol' leges. et
physicā p' duos mēses si nō dimi't
tūt h9' lectiones s' excoīati. ex°. ne cle.
vl' mo. se neg. se imis. c. s'r specta
Dē h' vide plenius i p̄ma p̄te su'e ti.
p̄mo. Item clici q' soluūt alq̄ ad ve
nēdū vl' mādū. vl' fide interposita s'
alias p̄mittendū ut sepltu'ā ap°
eos eligāt ꝛ iā electā nō imme
ret s' excoīti. nec p̄nt absolui nisi
sede ap̄lica n̄ i articulo mortis ex°.
d' peñs cupientes i cle. de p̄e d' r'ligiosi
ut i. Si sponte p̄ticipauerit cū ex
coīcatis a p̄p̄a. Item clici q' faciūt
excoīcatos a p̄p̄a i officiis eoȝ recipiunt

s' excoīcati. ꝛ absolu° eoȝ solū ad
p̄p̄am spectat ex°. d' sen. ex°. significat.
De h' eē vide i p̄ma p̄te summe ti. i.
Item falsarii l'rāȝ p̄p̄e. vl' falsifac
tores eē remouentes plūd vnā l'raȝ
d' bull' p̄p̄e s' excoīcati. ꝛ absolucio
eoȝ pape reseruat'. Item clici sepe
lientes i cemiteriis vl' cimiteriis excoīcatos
a iure vl' vsurarios manifestos. vel
nominati interdictos tpe interdi'i i casib9
nō ꝯcessis s' excoīcati ex° d' sepl. c. in
de. De h' eē vide i p̄ma p̄te su'e ti. i.
Sepelientes eē eos q' s' occiderit volū
tarie. vl' q' i torneamētis mortui s'
i cimiteriis p'cat mortalit' s nō sūt
excoīcati. Circa religiosos ꝛ religiosas
Circa r'ligiosos si sūt. ll.
ordīati interrogare potes d' h'
d' q̄b9 s dcm̄ e d' clicis i eoȝ p̄t
videbitur expedire. Si nō s' bnfi
ati ꝛ i cemiteriis curā aīaȝ interrogā de h'
q̄ h̄ēt i eē p̄cedēti. Sȝ ult' p̄mi eē
d' infra septis q' s' eoȝ p̄p̄a interroges
ꝛ p°. Si sunt recepti ad monasteriū
p symoniā. q̄a mortale. Sz si sunt sy
moiaci mental' tñ. p̄mā ablocut'. Si
at p̄ciuāl' s. q̄a monasteriū exegit
tñ vl' mutuū p ingressu ꝯnoleus
ali' eū recipē. ꝛ ip̄i vl' p̄ntes a' p̄p̄iq̄
eius tñ dederit vl' eē mutuo s pactū
Nisi forte monasteriū eēt tenue
ꝛ h̄rēt p̄uas suffic̄ies s facultates
ꝛ redditus suos. vl' eē adeo tenue ess
q' ille nōe ess p̄uide. nā tūc i gre
ssu illius lic' petē p̄acsa d' tpalib9 d'
q̄b9 debeat viue vl' dice illi partes
fer' tēn̄ si in vite vini incerti. s hosti
ꝛ aliquis alios. Si at monasteriū e pig
we ꝛ sat' abūdās tūc ult' p̄ccatū
sic ut p'sūr ꝯmissio recipientes ꝛ re
ceptus. vl' recepta debet expelli d'
i° monasterio ut ex° d' symo. quā. Pot
tñ ep̄s i h' dispēsac̄e sc̄z ut nō expe
llantur d' monasterio s Ext. Quod uult
Vt p' cap° tal' symonia solū i p̄iuri in
moiali b9 modis vbiq' vitatur. Si
ingressus e r'ligio̅ȝ nō p̄ma interoc

scz seruiendi deo sz alia causa scz no
laborādi vl' si inualidus est no pote
rat iube vl' qz parētes posuerūt ipā
ea iuita. lig. ij. malefecit. pt et ad
ministrare interioz suaz. si ut i' velit
manē ad seruiendu deo et cit i bono
statu. qz no videt tutus p constan
siuz. qz magis dissipao ē qz dispē
satio. Si recept ectiā prochiale
a quo cura nō attigisset xx anū abs
dispēsatōe ppē supr etatis defectu. qz
nulla ē collatio et ultra iuris ibi habz
ex d' elec. lig. canō li. vi. Itē si i
anū coputandū a die assūpti vl'
assignati si regimine ectie. no fac
se ad sacdote pmoui. qz ipo iure
ē priuatus ex e. c. li. et c. quo ß Istud
tn no extendit ad ectias collegia
tas et no habet curā. n' assumptos
ad illaz regimē ut ex d' elec. statu
tu li. vi. Possūt tn etc epi dispēsare
cū hijs q hnt ectias prochiales ut
usq ad septenniū lrāz studio isistent
pmoueri no teneat. ul ad ordiez
subdiaconatus. qui tn ul i anū susci
piat sr ipo fco priuato tu bnficio
Et i dicto tpe ill' ectesijs puideat p
ut ex d' elec. cu ex eo li. vi. Si ha
bes quantitā bnficiū simplx et ptinuu
pimi no dicit hoīs canoicas oīm
die qz petit mor si obmisit ex
negligencia. et ipsa etc si no sit i sa
cris ordinibz constitutus. Secus si ex i
firmitate obmisit. Itē tenet i. fide
psonar respōdēa bnficij sui. nisi ex
causa notabili et roabili epe dispen
saret secu ad tpus. Si canonicus
ul alius cleric recept cottidianas
distributōes q dant interessentibus
hoīs. cu no interfuit. qz furtu co
mittit et tet ad restitutoz. Si cum
no posset p se curā ectie exercere. no
posuit i loco sui ydoneu q bn offi
ciaret sz malu aut ignorante. qui
exēplo suo scandalisabat subditos
ut qz sunt notorij fornicator ul'
lusor et hmōi vl' q nescit debite ministre

sacramenta et confessiones audire. qz peccat
mortalit. quinymo oīa mala q sequūt
ei iputant, ymo si no pt inuenire ydo
neu p se exerceat vl' si no pt aliter
puide renūciet bnficio. Et non
licz platus sub pcio ul' annuo censu
concede vices suas sr ministracōz. quia
spūale ē. ex. ne pla. vi. sui. c. i. ij. et
iij. puta ut si dicet Concedo ut exce
as vices meas ul' eciā ministratōz et
totu lucru sit tuū. Sz tu dabis michi
tantu. qz illicitu ē. Sz remittendo
vices suas pure. lic. constituē ei
sallariu xij. q. ij. caritatez. Sz dicēdo
dabo tibi tantu p sallario tuo. et totu
lucru sit meu. Ijs ymo. Itē si alie
nauit res ectiasticas ut mobilia. sic
sr calices ornamenta et hmōi. aut imobi
lia ut sr possessiones agri et hmōi. et hoc
sine necitate ul' maiori vtilitate. vel
no suata forma iur et hmōi. qz grauit
peccat. Itē d' exitio curie aiarz it
rogetur quo se hnt i audiencia co
fessionu. i collacōne aliorz sacmē
torz. et visitacōe infirmorz et hmōi
et pcipue si vnqz defecerit eis sacm
ta ut expediebat. Quo etc se habu
erit i amonitōe subditorz. i corre
ctione vicior pcipue quo ad notorios
pctōs ut concubinarios hntes inimicicias
vl' vsurarios et hmōi no confitentes annu
ati et no comicant si amonuit quantu
potuit significato epo ut p se eos ad
hec no potuit induce et hmōi. nā oues
ex negligencia pdite ab eo requirent
d' qbz ex sup dictis et alijs hmōi habeo
satis i iij pte sūme ti. i. Si alienos
prochianos audit i confessione no ha
bens auctoritatez specialē ipe l' confitentes
qz no pt eos absolue. Et si emit a
liqs res imobiles d' fructibz ectie
q debet remane ibi. si emit noie
alterius ut sic posset dare l' legare
cui vellz. fraus ē et furtu et tenet
ad restitutoz. Et si indulgerat p se
dedit cui no posset ul' plures qz
hre i ectia sua qz hret et hoc ob

qstu qa morle e. Si religas honos
exibuit pplo veneradas non ab
eciãs appbatas Si ins fuit facl'
ad dispensandu i morali Sz si intuit
monasti in dissolutu no viuendu regula
ut qrat s' mutare locu cu dispesa
cone si ea indigz Si aut no pt illud
face mãcat z no scđt tn ba i a
lios no obsuãs regulãz z fuet ipe
vl' ipa regula suaz sm ordiez sui
Si tn indiu pt q mutet locu e
melg p eo l' ea Si igrediens mo
nastm tacuit pcedenta q hnit z
hc sacut pu erat sug vl' habebit
occulta infirmitez a' fuit altg relig
onis pfess a' qugatg a' debitor i
mitis z hg' qa pata' mor'. pcipue
si sciebat tlez no posse recipi. vel
interogatg de hys medatiu dixit
z pot z debz d' monastio expelli si ali
t puidi no pt. Si hebat votum
arcior' religiõs qa qre debz pimo
dispesacoem si intre vt aliud mis
strictu qd tn sueit obsuãcia i illa
vl' pt ire ad alia eqlez vl' maiorez sn
dispesacoe ppae v de medicate tn
ordie suo ad aliu medicate vel d'
medicate ad monachale no pt sine
dispesacoe ppae n solu ad carthusi
am Si intrat aliq ad religionez
p symonia vl' p fraudes pu asserre
do i bu finali oia qd tn no fit vel
dicedo se ad il' l' modiu obligari i
retinedo austitate religiois. qua alt
no intedat suare z hg' q morlr
pecat Illos etc q volens ingredi ad
locu religiosoz bu viuendu auertut
z attrahut eu ad se ut aqua aliq ad
suu molendinu Infamates alios
z cimia ei ipones ac occupacones
illoz inutiles asserutes suas bonas
r i tm celu se extollentes vt si tlez
attrahat ad monastm eoz eu e no
euade dapnacoz etna n aĉt penitu
erit. qa h cuitatez q iusticiaz z con
sciam scriptuã facunt z

Aus ad votu paupertatis

Si religiose existens fiuat votu
paupertatis vl' ppm retines vel
retinere deliberas qa si hnit ppriu q
tuatz pnu e. peccauit morlr z to
ties quoties hre ppot Dio al ppm
qd celat supiori suo vt si heat et
teneat pecunia vl' veste nesciente
plato suo. vl' si sciat tn q voluntate
z licec ipig vl' si d' licentia z volute
eig. no tn patg e s' redde z tradere ad
petitoz eig s recusat. a' recusaret si
posse d' sto Et multo peig. si no solu
mobilia sz etia imobilia ut reddit z
possessiões retineat sic ppa. dat z ve
des ac donas ac dissipas z dispen
des ad placitu sui nc platg pt dare
licetia sic retinendi. nc ppa i ppo dispe
sace ex. d' sta. mo. cu ad monasteriu
Si dedit bois monastery sine queti
sine licentia supior' sui habita l' pre
supta qde si aliqd recept vl' tenz cod
mo qa morle e z ppictas Si re
piens se i loco vbi no viuitr i coi
ppt qd optz s' puide d' nccys. habz
aliqua vestimenta pecuniaz z hg'. cu
bona licentia z beneplacito plati. ad
utat diligent' p'o qd q p eu no
stet qn oia vellz pone i coi si aly
vellet z ad hc opet cpu poterit
2o si no pot sepsit patg oia supliat
pone z dimitte i manibz plati 3o
ut d' hg' qcess nl det sine licentia
supior' gnali vl' speali. etc i elcoa
n i exima utte 4o ut no the
zauisset nc supfluat teneat. nec
delicosa qrat nc nimiu mfice pol
litate nc heat sordidatu appetitu
s affctu i hc Etc potit timere si tn
r alys bu se heat. Ecce si sic agedo
no religiose sz lauctr viuet. Et z
cu pdicat etc si posse locu ireuire vbi
coi viuet tutig z melig eet se i
lic conferre

Aus ad votu castitatis

Si fuauit votu castit no solu
ab ore corpali ope z qtactu ve
nereo se abstinere sz etc ab ore locutoe
turpi z aatoria z ab oi cogitacoe

immunda delibeata et delectatione moro-
sa qua in quibus hor. e mortale ut sup
dcm e cita c. de sexto precepto et de nono
et eet sacrilegiu qd grauius eet Et ad
ista deueniunt p gasfeccoz et familiari-
tate et lo requirendu Si cu moral'
hunt dñe familiaritate cu aliq. vl' si fuit
mortali cu aliq. et si i pnt h. ee ex
causa necitatis phibendu e ipsi qr
aliqs no ceent absoluo. qz ipse
qui e eleiz no meade ruina ut 33
di. hospitosiu et 81 di. p totu. Scan-
dala eet multa et oblocutioes eo hor
sequuntur i pplo et hs' et io oio phibe-
dus e quam hs' accessus. Confagniteorum
tn rarus eet accessus **Quo ad votu obie**

Si fecit q votu obedie-
ne qd sp mortale e Et no eet
solu qui aliq agit qd e 9 regulam
suam vl' qui tnsgreditur regula vl' co-
stitucoes suas Sz etia facit 9 pce-
pta 9tenta i regla l' 9stitucoibus su-
pioz suoz vl' qui tnsgreditur aliq ex
9cepta 9tentaz eet pino. Qu ergo
platus vl' plata iungit aliq papie
sub eti no locis vrg papio l' man-
do ti i vtute obie l' sps sca ut facia-
at h vl' omittat id vl' sb pea ex-
cocoris et hs' Illud di preceptu cuius
tnsgressio sp e mortale. Ide e quant
platus aliqd subdito papet no tn
sub hys vbs declarat B' tn qp ite-
det illu obligari hs' precepto et sub
peto mortali tenet subditus ii papie
ret B' aliqd illicitu vl' qd eet 9 con
i regulas et 9stitucoes Similit' quum
i regula vl' 9stitucoe e aliq precepto
ue madatu vl' sb pea excoicacois
vl' sub pea carceris vl' sub pea dispe
9imor vl' siti locucode. qui censet
obligatu ad h sub mortali alias ut
facie 9 ceimonias ut frages tar-
de venire ad choz et hs' veniale e
n faceret i 9ceptu qr tunc mortale
eet Et io caue ne assuefiat aliqui
tnsgressori qz 9suetudo eius ipa
no sit 9teptus tn 9teptus inductia e

Si no dixit **Quo ad diuinum officium**
homo canonicus d' officium vtc
rigulis a defunctoz nã i religiosis etia
si no heat ordinem sacrum tenetur ex p-
cepto ad officium. papt tn si e pfessus
vn omittere aliqua horaz peccat mor-
Si to obmittit ex neglige a. No tn
tenetur ex precepto ad istud vl' id quis
no deat eet ad placitu suu mutare
officiu s3 dicere scdm 9suetudinem
ordis sui. Itm si tardauit ad diced'
vl' si no cu aliis i ecca fuit Si somno-
lent vl' qui dormiendo i et i rumpet illud
i q dormiuit vl' aliud dicat loco eius
Si al p maiori pte dormiuit totu ite-
ret. vl' si i ihpoctis fuit et oculis
vagus Si risit vl' vide fecit aliq
vl' aliaz leuitate opatus e vl' si lo-
cutus e sine necitate Si mete distra-
ctus papie qui aduertere debuit si male
legit vl' cantauit vl' no ictauit cu
debebat ex neglige a In qbus hor
et si e veniale qut tn peccatu e Si ele-
git platu p symonias vl' et si non
symoniace tn y facit indignu. si no
illu qp iudicat meliorz ad id officiu
s3 aliu roe amicie vl' alia intencoe
mundana eligit mortale e. Si accu-
sauit calumpniose platu l' fratem d'
aliquo crimali vl' testificatus e con
aliquem iniuste vl' alr infamat pla-
tu vl' subditu dicendo crimalia de eo
eet si eent vera cu dicet intencione
i famandi peccaret mortali Si secre-
ta sui ordis reuelat sine cã iusta
et roabili Et quo qs teneat ad i sti-
tucoez faune hee sup i i pte. Si i
visitacoe platoz no reuelat dicen-
da s. sit 9t hoestate religiosi d' plat
et d' socyb Et papue qui sic coiter
suat ep sit preceptu a visitatore ut
fret dicuit qt sit dicenda. et q indigent
correpcoe qr tuc obmittere aduertet
ea qui dicenda sit e mortale Debz tn ist
intelligi s'uato ordie fraterne correp-
cois vn oio occulta a qbus pt psu-
emedacio dica no debet vbi at no

spat' emendacio s; psunt' readmac
vl' aliud magnum scandalum. dici debz
no tn accusacio si pbari sufficienter
no pt qa tunc gmit' pctm. Si simp'
dimitta' plato ut pui. si tn spat' q
pindebit'. Si fecit l' cooperat' e ali
qua conspiracoem q platos l' impet' a'
sectat' e pcialitates i monasterio aut
conducta a' sectas 7 diuisioes qa mor
le e 7 cime mundanoz pusoz. immo
demonoz potius q religiosorum. Item
fm ray. interrogandi st d' 12 abusioi
bz claustri q fm hug. iste st. Platg
negligens. discipulg inobediens. iuue
nis ociosg. senex obstinatg. monachg
curialis. religiosg causidicg. habitus
preciosg. abg exquisitg. rumor i clau
stro. lis i capitulo. dissolucio i choro
irreuerencia circa altaria. In qbz quilz
e mortale 7 quiz veniale. fm qntitate
et qlitate defcus 7 intencioz. Mag
na abusio est e religiosum iura' i ser
mone. aut si vitupaz dicat qtumeliosus
maledicere 7 blasphemare est si ex le
uitate. Item interrogandum est pas
e de cerimonialibz pncipalibz ut de
esu carnium eo infirmitate. d' lineis
no vtend' ad carne. d' lect' no plume
is. d' ieiuniis r'gule 7 qstitucionibus
d' obsuacone silecy i ect loci 7 horis
ad q oia obligantur monachi 7 moche
pcipue ordis bndicti ex d'ta. mo
tu ad monasterium. 7 est plures religiosi
alioz ordinum ex qstitucionibz suis. Et
lz platg possit i hijs dispesare qd
pt s; Bnh. qn sit causa racoali. et
vigente necte. alias n pctm esset di
spesanti 7 dispesato plg q' mi' scdm
transgressioes. Si obedicio male hunt
se viz qa obedit i malo idict' men
dacium. vl' ex neglia dimisit qnc ma
datum ul' tardg fuit ad obediendum vl'
no affectuose s; qpulose 7 dissolute
no ad maturitate obedit. Si in ireiees
erga maiores fuit. egre sustinuo i p
hensioes 7 cu indignacoe coit e pctm
veniale n excessu magnum fuit. Dexticio

Si vacat' ocio qd' e sentina oim
viciorum 7 qntum. Si inutilit' tpus
expendit i facieo ea q st' nullius vti
litatis. Si fecit exsona' mundanoz ut
facieo bin. sa vestes ope polimito
moe scitaram ut rechamacoes. l' linea
reticulata 7 hg'. vl' qfectoes multas p
ciosas ul' alia gloriosa qa magnum
pctm e 7 abusio 7 occasio multoz
maloz. Et io plubedum e hc pcipue
moralibz modiis q ut frequent' ihc
offendunt. De qusacoe cu alys
Si mis fuit leuis ul' induces alios
ad leuitate 7 risu vbis ul' gestibz l'
sollacys q lz aliq sine pcto fieri
pnt ad recreacoem l' sublenandu se l'
alium ab accidia. raco tn hg' decet r'
ligiosos 7 coit e pctm veniale. Si
murmurat circa victum 7 vestitum. Si i
pacient' tulit moees qnucs alioz. Si
se gnuc alys reddidit. Si singlari
tate qsit i abo vestitu 7 domitu 7
alys vbi frequent' orit' i ipo supbia
7 i alys murmura' 7 indignao. Si frēs
delinquete fratue no admonit. l'
defcus alioz no significat plato ad re
mediandum. Finato sine correpcois
ordis In qlibz hoz pctm e gnit'
veniale De execucoe officy sibi
qmissi. Si murmurat q s' qmitte
te officiu aqd' tps idiscrecio Si i pa
ciet' se hunt dure loqui' cu qbus
se hunt intromitte. Si no diligent'
tractat' res monasty Si mis tenax
l' mis pdigg fuit i da'. ul' acceptor
psonarum sine tn roa' magis dans
vni q alii d' rebz coibz Si dedit
qbz no potuit qa no hunt licenciaz
Si pmisit res pu'e ex neglia ul'
mis sollicitg fuit ipe' hc pay vacao
s' ipe' multiplicacoem tpalm qd' vicium
multum hoc regnat. De studio

Si no fuit negligens ad discendum
ea ad q tenet' fm r'gula 7 co
stitucoes. q paciit 7 transgedies ex ig
norancia no excusat'. Si sacerdos e dz
qre 7 sac q debita st' ad celebradum

z misericudia. Si gfessor e q ptinet
ad illud officiu z c d' alys Et si i hys
e neglegens pp pc ai pt gmitt pctat
Debz ce si sequit lege doctor expo
nentes scriptura z alios libros duotos
z utiles vnd instruat z gforte ad
bonu Ro n legat curiosa z frivola ut
doctrinas gentiliu ul' fictos poetaz
z hy q ceteri a magis nayb qa p
catu e curiositas Jtm q vocat ad
digendas moniales i electoib z a ys
n abh p q possit int cas oru discor
dia se abstineat st excoicati || De
Oracone Si no orat ult diuinu offi
ciu pniatu p se z p alys gsagwine
is z bnfctoib z scipue b' gmidat
vnus z defuctis sollicite ut debuit
Si no frequtat gfessiones z gmunioz
sm more regule sue Jtm monachis
nigris preceptu e q hc faciat sel
i mese ex d' sta mo ne i agro de
Si no vacauit meditacioi q prin e
duoz inducit. Si fuit tepidus in
dilectoe dei z pxi no ardent affectus
honoz dei z salute aiaz ut decz Si
ingratus fuit ad i gg scedu z i cogi
tandu bnfia dei z recopesandu duo
te ei sruiendo Si no pparauit se ad diuina
ut debuit. h st i qbus cottidie offendit
z ex hc ipeditur pfectus || Quo ad g
sangwineos Si nis carnalit dilexit
gsangwineos nis affectus coz psp ite
vl' gaudens d' ea a' si nimiu gesta
d' coz aduisite vl' si nis cos visitat
ul' qrit z gaudz nimiu visitari ab
eis Si d' sctanb ai eis loqt q no
expediunt ul' ee ai alys d' gueri ir
et facti pricipiu sctarui frequet
hy mterogat vl' libet audit ad
hec. ul' si p gsagwineis fuit peru
rat bnfia ecctica ul' tpalia z f
apue ad hc no aptis q poss ee mo
tale p alys vidaboib ut ia in
dia supbia z hy vide s i i z i ij
pte || De hys q ptinet ad i glaz
sua ult sumissa ipe b pindeat
Si vis penas l' pnias b taxatas

ul' inuctas a regula z gstitucoibz
ul' platis no fecit ex neglige a quia
pfeauit Si at ultro eet pati fac
q platu papet ul' i regla a' gsti
tucoe b' mandata ecut mozlr p ca
ret Si at no intedit pfice in vita
spuali actu fruat sruida lez ivty
fiat male gtentus q e in religioe
ypocta e z i statu danacois Sequitur

exgnicatoe religiosy. L T.

Religiosi q inducut alqs
ad vouendu ul' fide int
posita servaliat pmitted
ut sepulturas apd suas ecctas eligant
vl' electas no mutet excoicati sut
excoicatoe ipali Religiosi q clicis
ul' layas sacrametu eucharistie uel
vnctois extreme mistrac l' mrioin
solenizac abs licea sacdotis pro
chialis speali. l' aqne excoicatu
a canone pti si i cuibz a iure expsi
sit ul' pilegiu gcessu vl' a sctetys
p statuta synodalia l' pincialia p
mulgatis vl' quetip a pea z culpa
absolue psupseut. st excoicati
excoicatoe ipali Religiosi psessi
q vadut ad studia liaz quecuqz
n hnent licetias a platis ad consilio
maioris ptis quetus. st excoicati. ex
ne cle. ul' mo. se. seneq. imis. ut
pictosa li. vi | Religiosi q vadut
i scol' ad audiendu leges ul' phica
p duos menses si no diuittut. st
excoicati Religiosi q apostotat st
excoicati Et dicitur apostotare quado
dimissa i legioe z hitu no i tedut
reuti Religiosi q temere hitu sue
religios dimittut qmuis no st apo
state. ex hc st excoicati c. ut picto
sa li. vi. Religiosi ec gruz ordinis
cu videat l' sauent cathedralem
s matre eccaz loci sui ac intdau
qd' aiz poitu aucte sedis aplice ul'
ordinarioz. dut z rpi obsuaie no
obstatibz qbuscuqz appellacoibz an
tea et ad eaud sede vl' alias a ce
alys intiectioibz aloqn st excoicati

ex d'sen ex. Ex frequētibꝰ i de Re
ligiosi q̄ a q̄ dicūt ut audiāt a decā
iu certꝰ debitaꝝ solucōe retrahant
i p̄uiciis suis ul' alibi sc̄ excoīcati ex
de penis cupientes i de Religiosi qui
sciēt proposuerit ofitētibꝰ ꝑ osuetꝫ
facere d' soluendis decis sūt suspēsi ab
officio ofessionis tā diu donec ofessi ei
de si comode poterūt faciāt osuetꝫ
ꝙ si i dicta suspēsiōe nō ꝑgata co
scīā ofitearit sūt excoīcati ex d' pe
cupientes i de Monachi ꝛ canonici
r'gulares nō hn̄t aliq̄p administratoꝝ
si ofecerit se ad curias principum sine li
cēcia platoꝝ suoꝝ ut inferat dāp
nū plati suis ul' mōasterijs sc̄ ex
coīcati ut i de ne i agro d' sta. mo
ꝛ c. re. Religiosi mēdicantes q̄ accipi
ūt noua loca ad habitandum ul' an
tiqua eorū loca alienat ul' pmutat
absꝫ licēcia ppe sc̄ excoīcati ut ex
d' pe cupientes i de Ꝟrum inter aut
mōastia monialium ordinis pdicatoꝝ
siue fr̄es ipi siue alij q̄cūꝫ intrāt. n
i cauibꝫ cocessis i ostitucoibꝫ eaꝝ sc̄
excoīcati. n puit absolui n a papa
vl' a magro ordis. ul' aliquo alio q̄ sup
hoc heat auctez specialē Et q̄ ul' que
hoc admittit et videt excoīcati ul'
excoīcate. qꝛ pticipat in crīne Si
militer q̄ ingrediūtur mōastia monial
ordinis minoꝝ i casū nō ocessis. sc̄
excoīcati extantiōe spāli pcōna
gaij Cum nō ingrediūtur alia mōa
steria monialiū nō sc̄ ipō fc̄o excoīti
d' iure ꝑ excoīcandi In mlt̄s tamē
locis ꝑ ostitucoꝛ synodales eo sunt
excoīcati De hijs i et qre Et d' hijs
eo excoīcatis plene hetur i scḋa pte.
sume ti. i. ꝯ platos in gn̄ali

Prelati interrogandi sūt i con
fessione si legitime assecutꝰ est
dignitatē sc̄ platoꝝ. an vicꝫ
aliq̄ irr'gularitate ul' simā fuit ir
retitꝰ cū fuit assūptꝰ ad platura
ꝗ nō fuit secū dispēsatū vl' ꝗ ꝗ
nō fuit absolutꝰ ut videlꝫ si fuit

bigamus. si corporatꝰ e i ea sauguis
si e illegitimꝰ si excoīcatꝰ si suspe
sꝰ a' notorius cocubinarius. na q̄ in
quolibꝫ horū se nosiat ꝛ platoꝝ in
ens ul' aliq̄d illoꝝ accipit. eaꝫ sūt tūc
tenet ꝛ e i oīo mōrli Item nō
ꝙ illegitimꝰ ad dignitatē l' bn̄ficiū
curatū ul' ꝑsonatū i r'ligiōe. qui p
electōꝫ creatur sine dispēsatōe ppe
pmoueri nō pt ex pmicōe tn̄ mgri
ordis i causa hac pt dispēsari ad
platuras i ordie pdicta ꝛ d' hoc hetꝰ
i scḋa pte sume ti. i. Si rite absꝫ
vicio symoniaco fuit electus ofirmatꝰ
ꝛ ordinatꝰ. Si intrposuit preces p
se ul' pcurat ꝙ alij p eo porrigerēt
qꝛ symonia fuit Et si i fuit symonia
pactōis indiget dispēsatōe ppe
ꝛ anteq̄ dispēset fuit tūc tenꝫ dig
tate d' hoc hetꝰ i 2a pte sume ti. i. c. i
Item d' oibꝫ hijs q̄ het i c. d' bn̄ficiatis
ꝑ i c. d' cl̄icis i cōi. poteris h' interrogare
put videbitur expedire si e platꝰ se
cularium clericoꝛ Si nō platꝰ i r'ligi
osoꝛ interroga d' hijs q̄ sc̄ i c. precedēti
ꝛ d' hijs q̄ sequūtur Si aliq̄d peccatū
manifestum simulat i subditis ꝛ nō co
rexit. a' si nō manifesta q̄ ad eꝰ no
ticiā aliq̄a puenerit vltꝰ nō inq̄
sinit. qꝛ si inerte ex negligētia dimit
tet puto mōrle q̄ ad crīnalia. secꝰ
si ex aliq̄a rōne hoc amittit ut puta
ad euitāda maioꝛa scandala. Si in
capitulo eoꝝ iudex nō fuit Si r'
mōasterij dilapidator fuit Si supi
oribꝫ nō obediuit. Si causas sibi
a suis supioribꝫ cōmissas nō ꝑ halim
putoꝛ detinuerit sed ꝑ acceptacōꝛ
psonaꝛ In oibꝫ oduct e peccatū mor
le ul' veniale ꝑ qualitate excessꝰ ꝛ mali
ciaꝫ ac negligēciaꝫ Si indignos et
nō ydoneos i officijs posuit. max
ad curā aīaꝝ. ꝙ male vr excusari
a mōrli. papes si eos q̄s scit malos
ꝛ imōrli psenerāc poit ad curam
aīaꝝ cū possit ꝛ pelle. n' credo ꝙ
excuset pauitatis qꝛ alij nō inueniūtur

Etiã si e que sic posuit sit multu
indispositus et bñ sciat officiare cãtz
i exterioribus Et cũ etez suffict que
ipe tñ no posuit lig mudare cum
rmone ꝑt || Si posuit i audiẽcia
ofessionum notabil ignorãs et septos
ul cimosos qa morlit pãnt ꝑ iaz
i gula Cum cum dani dat dapnũ
dedisse uide Unde si etes tollet cum
posse cos rmone et forte a supio
ubi sũt sũt ad hc poiti Sz quãz
cura ꝯ ipis hebt cũ ad sui danaõz
excãt de officiũ audiẽdi ẽ Quõ
aut uidea septus l nobilr ignorãs
hẽs i tãa pte sume Si fuit nimis
cuosus et poposit i edificijs ecĩe et
mõastij et ornamet et hõ qd ẽ ꝯ sum
Leo et amb 12 q ij c aurũ et c gla
epi venẽãbl Et tãpa modũs fuit
multe supfluitates et curiositates et
pallacia cõm exẽpla scoꝝ omij Et
plyrs amitti multu ꝯ tpe et dñoie
ita ut oplet edificijs exhausta vi
dert oĩs sps et dñoio et paupẽs i
tãa morui fame qs ipi rligiosi
ꝯ supfluis coꝝ tenẽ sustẽtaic 12
q 2 c gla epi cũ sequen Si fuit
nis sollicitus circa tpalia ex hc nimq
dubito vacans spualibz i sct i subi
ditis et lcõi et orõi meditacõm et
amõicõi utruq pctm ẽ plg et nuq
fm quites excessj ꝑncipal n ute
ao sc cura debz ẽẽ ꝯ spualibz Si
nis p cãuas dist et i litigãdo cũ
scandalo hom cũ posset palã mo
dũ mag pacificũ sua rpete cẽ
si no tm plr tempore dictu Si m
za et pmlca sue ecĩe no suat et
defendit ut debuit Si i dispẽsão
i discrete se habuit vl qa nĩs de
facili et sine cã rõabli dispẽsat de
ieiunijs ꝯ esu carnium ꝯ rtinẽdis
illg ad vsu du pirps taxat sedm
rgula et ostitucõꝝ et hõ qa pcaut
iducco rlaxacõꝝ et rligiosi rigorez
enerũãdo Vñ btẽ Bñdcs i regla
sua dt ꝯ ꝯ ai dispẽsacõe ht rõde

rõm vl ẽẽ si fuit nis dñus i dispẽ
sãdo cũ debuit pãpue cũ debilib
et infirmis et hõ no puidet eis Si
nd fuit bonus exẽplar i incessu mo
derato i hitu no pcioso i modestia
gestus i locucõe rara et grauj et fru
ctuosa cãuet discordias nutriens
pacẽ omis pacet audiens et tolle
rãs singlaritates vitãs qa sceps
cũ ꝑnemi blãdus affabilis cũct
susurracões detracõs irrisios cõ
fablacões maledcõs ꝯtencões in
se et suis elimınans i oibz cãuss
no delitãns i psidẽcia sz timẽs de
negligẽcia cũ ꝯ singul ẽ ꝯmiss
hẽat reddẽ racõs Ptẽ aliorũ curam
hũt ut sui no oblimiscat ut docet
Greg i pastorali Nãz sic tenet qlz
platꝰ esse et ita se hrẽ || Si i corri
gẽdo fuit nis i iuste l nis rigidus
qa vtruq cauẽdu ẽ sic dt Greg
i mor et vt hẽt qdragesia sexta
disticcõe dist na Pãz facilis venie
lacentiuis pbet delinquẽdi Ambo vice
sioẽtio ꝯtõe cptã ẽ iusta i fẽe Et
aspecitat nimie impato n corep
cõm rapit n salutez Ueo qdrage
sia qptã dist cũ btẽ Pape circa seni
ores debz platꝰ i corigẽo hũaius
ẽẽ et sic se hrẽ ut dr i cãlo senioces
Sedm greg ul ceuit habituati in
malo qa tũc durius corripi due fm
cũd ute Si distĩcta fecit pcepta
a qbz multu dz cauẽ n sit res ardua
Et si cogit p pcẽptu l suãz ad aliqd
faciedu ul dicẽdu i qo no ẽẽt ei
sbditus astricts vl no dut ei obedie n
i reuelãõ ei pctni ord ẽẽt mortale ei
du inqsitõe et crimis i rcepcõe ac
cusacõs l denũciacõs vl i placõe
sine excõicacõs et hõ no sit pcepts n
pcedit p suspicõs sz p pbacões
et p modos iuridicos als n mẽret
obue pctm et aliqñ sumãs ꝯ hc hẽs i
suma || Si recept platꝰ i ordine
mẽdicancium aliq̃ue ad pfessioꝝ cũ
aim opletũ pbacõs seu nouiciatꝰ

e suspensus a receptione cuiusque ad professionem et deinde punitus poena quam solet infligi pro gravioribus culpis vide et morbis peccatis ex de regulis et transeuntibus ad religionem. non solum li. vi. Et non induxit conventum potius verbo et exemplo subditos suos ad servandum observancias sui ordinis || Et malas consuetudines seu corruptelas contra regulam et decentiam religionis quas invenit iam inductas non abstulit conventu potuit vel vicium proprietatis dissimulavit sed fecit ad placitum secularites cum militibus vel viris si est monacha collacione in eo cum aliis consagromeneis sine licencia et racionabili causa. esum carnium sine licencia habita causa quod est vetitum omni monacho de observa. di. est monachi Et sciat quod sunt precipue contra et cetera vota religionis nullo modo permittenda vel esset preceptor aut esset receptor symoniacus monialium sicut hoc sit quasi ubique. Et si etiam non potest removere vel est spes in futurum dimittat cum ad exemplo beati benedicti ut ii. q. i. ibi ne ceteros sua amittat et tandem cum eis dampnacionem incurrat quicumque sit sicut abbas vel abbatissa prior vel priorissa vel alias quorum nomine censeantur. non sufficit quod prelatus corrigat vicia quae contigerit ipsum nosse sed diligenter agnoscere voltum pecorum suorum considerare. via eius Et caveat enim ne crimina delata sibi in foro consciencie vel in secreto iudicet in foro contencioso seu in capitulo ubi non tamen manifesta corrigenda sunt. Et hec sunt circa monasteria monialium incumbere est ut in iii. c. scripti de hiis. contra episcopos et alios superiores. el.

Episcopi et alii superiores. el.

superiores prelati sic possent interrogari. Et utrum non sit talis literatus et sciens quod ipse explicare sciat quod debet. et ad quod tenetur cum ipse alios habeat simplices informare et dirigere. si bonus ab omnibus communiter reputatur et sufficiens non est necessarium vel ipsum audire et si de aliquo negocio non intelligit potest confessor cum eo potius informare Et sciat quod est in quo racionum operibus vel de quo non potest cum lata sententia incipiendum est sine consciencia. de dicendum est circa alios clericos religiosos prelatos et laycos peritos et honoratos quia sciunt sufficienter dicere et discernere secundum sua. Et non huiusmodi episcopus vel alius superior non sit talis. sed indiget adiutorio interrogatis. Item dictum est tunc inquantum potest vel putat expedire vide de hiis quae habes supra c. circa clericos in eo ut de officio divino celebracione et ministracione sacramentorum et de modo et hiis Et non assumptus est ex religione ad episcopatum interroga de hiis quae habes in circa religiosos quo ad multa. Ita cum ipse assumptus sit ex monasterio tamen adhuc tenetur servare ordinem suum. vii. et hiis quae non parant officium pastoris ut silencium solitudo vigilie et huiusmodi. In suspensio vero sunt beneficiati seu curati et prelatus interroga de hiis quae habes supra in c. circa beneficiatos Et si recepit dignitatem seu episcopatum huius acquisivit nec gratia vel simoniam aut symoniace vel per intrusionem est acquisitam prelatura dic in c. predicti in pu. Et eciam de hiis quae sequuntur quae sunt specialia officio pastorali interroga || Et utrum contulit ordines sacros indebite quod est unum in quo magis offenditur Et per symoniam contulit sicut scienter quod mortale peccatum. non tamen ipse est suspensus ex hiis quo ad alios Et si notoria est symonia suspensus est quo ad alios Et at in utroque casu ordinatus ab eo est suspensus et indiget dispensacione Et contulit sacros ordines non habentibus legittimam etatem quia mortale est. non potest episcopus super etate dispensare Et contulit ordines per saltum sacros. vel duos sacros simul vel quatuor minores cum subdiaconatu quod mortale est Et contulit ordines sacros extra tempora ordinacionum quia mortale est nisi ex dispensacione pape hoc fieret. alias non ordinatus esset suspensus minores tamen ordines diebus festivis conferre potest Et in ordinacione dimisit aliquid faciendum. quia si obmitteret aliquid de substancialibus ex quibus reputantur carere oportet totum iterare in alia solempnitate quatuor temporum. Et ubi non est substanciale sed de

simplicia solemniter non dicit in titulo sed simp-
plex tamen obmissio in ordinatione propria
sententia. nec puto aut illa supplecio dicit
id est sic ordinatus exerceat officium ordinis
quia alias peccaret. episcopus autem in hoc peccat
mortaliter si ex certa scientia vel crassa ignoran-
cia hoc accidat. Idem videtur si ex nimia
negligencia. Si ordinavit aliquem qui
non fuit sue diocesis vel aliquem religiosum
vel alium beneficiatum in aliquo collegio
sine licencia sui superioris sufficienti. quia
mortale est et est suspensus a collatione or-
dinum per annum. Si non fecit fieri
examinationem ordinandorum debitam videlicet
de etate scientia moribus et huiusmodi secundum iura
quia peccat mortaliter. Idem si fecit fieri
examinationem per suspectos ad hoc. Idem si
per electos fecit fieri examinationes quos estima-
vit propter eorum malam conscientiam admittere
indignos. si tamen ad eum spectat provi-
dere de talibus. Si scienter admittit indig-
num quem repellere potest ut concubinarium
et illiteratum et huiusmodi. Si non consulit sacerdo-
tibus confirmatos quod debuit. solus enim episcopus
potest conferre et omni anno scilicet debet conferre
et extra illud tempus solitum omni tempore
anni et omni hora moriturus potest concedere
ne sine hoc decedat quamvis sine hoc
salvarentur. Committeret ergo magnam
negligenciam in hoc ut per multos an-
nos scilicet conferre credo esse mortale
Si non dedit secundum debitam materiam et formam
et locum quamvis sacramentum quia mortale est
Quamvis autem iterum conferat sacramentum confir-
mationis non est necessarium sed decens et
de iure. Si bis scienter aliquem confirmavit
quia peccaret mortaliter. unde in hoc debet esse
cautus ne iteret. et est adulterium non aliquis
non crismatus teneat crismandum aut etiam
ne consanguineus teneat consanguineum
Si in cena domini non consecravit cum potuit
crisma et oleum sanctum ut debuit. quia
canonica sunt etiam. Et si non servavit
debitam materiam formam et ritum ecclesie
quia mortale est. Si consecrationes ecclesiarum
vel altarium vel calicum vel patenarum vel
benedictiones vestium sacrarum non fecit ut

debuit secundum formam et ritum ecclesie vel
si aliquod horum per symoniam consecravit
Idem de benedictione abbatum et abbati-
ssarum Idem de reconciliacione ecclesiarum vel
cimiteriorum quia mortaliter peccavit. Item
male agit qui a monialium corruptam
non de facili debet eam consecrare in virgine
nec debet tamen manifestare si est occulta
sed innuere nomine virginis in casta si non
procedit. Si contulit beneficia personis
malis quia mortale est. Et si notoria
est suspensus est quo ad se et alios. si non
occulta suspensus est quo ad se non quo
ad alios. Si contulit scienter beneficia
indignis sine simplicia sine curata quia
mortale est. Idem si acceptat presentatum
a patronis receptum. Idem si confirmavit
indignum. Si contulit unum plura be-
neficia in cura non concessa aut prebendas aut
dignitates vel si consanguineis minus
aptis contulit vel consanguinitatis post-
ponendo aptiores. quia mortale est
Si admisit ad beneficia habencia curam
animarum sive ipsa contulit non habentibus xxv
annos mortale est. Si in ecclesiis de iure
vacantibus non providit de rectore ut debuit
sic vacant curata data absque dispensa-
tione pape. hiis qui non attingunt xxv
annum. vel qui infra annum ab acceptatione
huiusmodi curatam non faciunt se ad sacerdocium
promoveri. nisi causa studii sit obmissum
et dispensatum de quo habetur extra de elec. de beneficia-
tis. Si non episcopus de huiusmodi curatis vaca-
bus infra sex menses providerit
non potest postea hoc se intromittere de iure. quia
mortale esset et tunc tenetur errorem suum
manifestare. Idem qui recepto secundo be-
neficio vacat primum de quo habetur supra ple-
et in summa in eadem parte. Si ordinat aliquem
clericum ad ordinem sacrum sine iusto titu-
lo id est sine beneficio vel saltem patrimonio
sufficienti ad suam sustentationem quia ultra
peccatum mortale tenetur ei expensas fa-
cere quousque de beneficio sit ei provisum. nisi aliquis
episcopus huiusmodi commisisset alias declarando
personas quod tunc idem tamen commissio facere
tenetur. De quibus vide in summa in eadem parte

Si non visitat episcopatum suum ut debuit quia si in visitatione sua nimis sumptuosus fuit et cum magna et familia nimia venit. Et cum exactionibus nimiis ultra prescriptum iuris vel si ipse vel eius munera accepit super quo specialiter peccatum est de quibus plenius in tertia parte summe. Si in visitatione non diligenter inquisivit de quibus debuit et maxime de vita et honestate clericorum vel sacerdotum et officiancium et quomodo se habent in administratione sacramentorum et de formis eorum si bene pronunciant presertim baptismi que est magis necessaria. De audientia confessionum quomodo in eis se habent. quomodo penitentias iniungunt. Et ubi ecclesie presertim altaria et mundas teneant. Si etiam videns eos alicuius modi nobis excedere corrigat et emendet quantum potest. Quia si non correxerit et punierit excessus vel si clericos sic incorrigibiles et non punierit de aliis graviter peccat. Et omnia mala et damna animarum que inde sequuntur ei imputantur. Ubi tamen obviare posset et non facit di. 83 error

Si sustinet in officiis et beneficiis notorios concubinarios quos deberet amovendos si non abstinuerint privare beneficiis quia graviter peccat. Si in aliis scelibus et malis manifestis ut usurariis tabernis ludis in aleis predictis negotiis secularibus se occupant et venationibus non bene se habuit circa clericos. Alios non in hiis non puniendo videtur male posse excusari a peccato mortali nisi ex huius puniendis sequeretur magis malum ut scisma vel magnum scandalum di. l. ut constitueretur. || Si laycos et subditos notorios peccatores quos ipse novit vel et per alios denunciatos ut adulteros usurarios inimicicias exercentes manifestas non corrigit per censuras et alios modos ut debet peccat graviter nisi obmittat quia non speratur emendatio sed potius deterioratio ex hoc. Ex hoc tamen non videtur excusari sufficienter nisi ex hoc timetur aliquod grave scandalum di. l. Comessationes. Si malas consuetudines quas reperit in sua diocesi si non nititur auferre tempore pro ut videtur

et laborare diebus festivis non corrigit et consentit scilicet in aliquo preiudicio ecclesie et violare ecclesiasticam libertatem ut clerici compellantur pro debitis vel delictis coram iudice seculari vel ecclesiastica immunitate ut extrahantur debitores vel malefactores per violentiam de locis sacris et huius. In quibus non contradicit quod tenetur ille huius prohibere. Et si per admonitionem noluerint desistere excommunicare et alias peccat graviter obmittendo. hoc ex timore vel negligentia. Extra di. sit rector. Si fructus et redditus episcopatus sui male expendit donando consanguineis vel aliis non indigentibus quia peccat graviter. Et si distracta sunt ea que deputantur ad mensam eius ab aliis. Et si de aliis que erogare debet clericis vel reparatione ecclesie vel pauperibus dat consanguineis vel aliis etiam sumus sine ratione indigentia tenetur ad restitutionem quia rapinam facit et similiter recipientes ab eo. Si non non sit distincta huius bona secundum intelligentium omnia quantum fidei sue casa sufficiunt ad usum suum et familie sibi convenientem. superflua non dat pauperibus erogare et aliis dando pauperibus sibi subtrahendo. Tho. in 2 2 q. 2 ar. 7 c. glossa episcopi. Si gravavit subditos suos indebitis collectis. Si fecit clericos suos solvere tallias a domino temporali impositas vel gabellas ad instanciam eius. vel si ipse sponte dedit sine licentia sui pontificis quod prohibetur et ergo mortale est. || Si delicta clericorum vel laycorum punivit pena pecuniaria ex avaricia et non magis ad refrenandum quod prohibetur et ergo mortale est. Si visitat diocesim vel visitatione facit magis propter lucrum quam salutem hominum quia mortale est. Si alienat bona episcopatus sine licentia pape et in casu indebito quia mortale est. Si in ira ecclesias non fuit quia mortale est. Si bona vacantium ecclesiarum sibi usurpat cum debeat successori reservari. quia mortale est. Si iusta debita a predecessoribus contracta pro ecclesie non solvit quia mortale est. Si fructus alicuius beneficii ad tempus ad se accepit vel partem ab eo cui

qtulit ut hrc qa rapia z mozle
Si forma in ergo osuarios ma
infestos no fuat sz d' eta qui te
gtenty no fca debita istituoe s'
vmittit z ad sepultura z ad sac
meta admittit qa mozle e Si in
eta paupibz deputada i sim osu
gulit sine neti te qz mozle e. Si ex
qnuacois suas d'facili gpt lucru
yfert l'absoluco z eius qz mozle e
Si punsit qstionarios l'alios puc
care indiscretas indulgeas z stas
qa mozlit' petat || Si exemptos
ut fres pdicatores minores hemi
tas sca augg' carmelitas sermitas
cistiensis z alios hui' p pnilegij
exemptoes iniuste molestat non
sina pnilea com spca' pandiea
gfessionu no admitte b' putatos
ydoneos sm le dudu d' sept vl' b
retine nimios eius z insuetos ut
qstie heat' rau sz ad eu ul' ad qr
tos coge qptu ad id i q' s' pnile
giati ul' eos ad indiciu tle ca' i
ullo possit eos qreire u p hesi qa
gint' petat Si moastia mochoz
l'moachaz no exempta no dilige
e z hoeste visitauit z eos ul' ead
ad suandu i gula iduxit depone
abbates l'abbatissas p i laxacone
cu expedit hndo cura d' hoestate
eaz Et tp no heant fatuitatez
cu clis i lgios ul' layc i e moiales
pude' eis d' diligeti clausura de
gfessore scero z qsticuato plibe
ingressu simoiacu gvina seiaru
q i' sint z festa vana i gsta acone
eaz || Si i indicad' i foro gtcio
s b' no tenuit iustitiam ptu z bo
nu pape qd ex se no ht suffecieti
m Si no suat ordine iudiciariu
debito no Si sint acceptor psnaz
Si dedit' iuqs suas d' ipsi dic ut b
i e cta iudices Si no suat' debita
forma in i ferendo suas excoica
tor suspecsioz interdicti qa meruit
ult petu etaz pena d' q vide in

sima qita pte pape i causis matri
moniabz qz i' eg ce cautissi z
pondeosi z specalit' diuozcia || Si
dedit licetiaz duo tpali l'indica obe
radi l'alis puniendi l'incarcerandi
a' hq' clicos suos u i casu i q' excoi
catq ex d' sen exo ut faciut cent i
dugibiles pen qz efficiat Item
ti' ei debz iberare maibz zpys sz p
dicau alui facit castigare clicu p
delictis z hq' cu expedit sm ma Si
a casus sagunis dz abstiere ope co
silio z madato Si heticos no dili
get psime i sua diocese z puniut
sm m a Si testamta z vltias vo
lutates no seat iple pape q' ad le
gata ad pias causas Si dispesat
i votis z iuramentis i qbz no potuit
vl' si potuit tn indiscrete z sine ca
roali Si absoluit a setecys a qbz
no potuit ut i pape i suati casibz
vl' dispesat i irrigulaite i q no po
tuit || Si bonq exeplar sunt i ha
bitu no preciosis suppellectilibz no
argeteis z curiositatibz i apparatu do
mus z ornatu no setatur i victu sobo
no qvinal' ind ii cu paupibz in
visitado casus intessendo diuis et
pcipue diebz festiuis qa hc dz facere
sm m a In solepnitatibz papue
p se cantauo missas In dicedo officiu
diuine no cursiue sz ordiate et p
dicat' i ecta sua debite pcui a' In
frequentauo orois puatas i vaca
tionibz sacris ut ecia scripta distit
p totu In pdica' s i sit ydoneq i si
sciuerit si no nesciuerit pude' ergo
suo d' alys pdicatoibz vtilibz no
curios spit d' qfessoribz In tenedo
hoestaz z diuotaz familias solicituq d'
salute eq In vita' qusaciz cu mu
lieribz ut pesse in auo exitu de
domo u ad eccaz In qferendo z icre
do sepe qsilia cu suis di quo po
ssit melius pude ergo suo adula
tores ut venenu abhorre pater
paupm viduaz orphanoru et

oppressorum existat. et causas eorum suis ex-
pensis expediri faciat. In iniuriis
propriis non sit vindicatiuus sed patientis-
simus. In verbo et gestu non sit subitus et
iracundus et nemini molestiam faciat. Suis
seruitoribus dulcis. superioribus obediens. cum
libus non rideat. non gaudeat de dignitate
et honore sed lugeat pro exteriori occupa-
tione et plebis offensis. die noctuque in-
sistat contemplationibus maxime contra fidem
catholicam. quia si in hiis omnibus diligenter
et bene se habuerit nil deo acceptius. Si
autem presumptuose et male nil miserius
et dampnabilius episcopi dignitate ut dicit augustinus
l. o. di. ad oia. De prelatis ecclesie multa
habes in summa tertia parte ti. vlt. per totum
Item episcopus et superior concedentes aliquam domum
vsurariis manifestis alienigenis ad
fenus exercendum sunt ipso facto suspensi
ut ex. de vsu. quamquam li. vj. Similiter si
permittunt quod huiusmodi vsurarii alienigene
exerceant fenus in terris eorum iurisdictioni
subditis et infra tres menses eos ex-
pulerint ut in pall. c. eodem. Item qui se
ingerit pro papa electus a minori parte
quam a duabus partibus cardinalium est ipso
facto excommunicatus. Et similiter cardinales
qui eum receperint pro papa ex. de elect.
licet. Item omnes clerici religiosi layci
siue familiares curie sui aliorum qui aliquod
pactum fecerint vel aliquid premium vel mag-
num promiserint vel promissiones receperint
vel ex pacto vel promissione occulta vel
manifesta dederint vel receperint premium
quod vel magnum pro aliqua iusticia vel gratia
per se vel per alium in causis iudiciis vel litteris
apostolicis et consimilibus modis ab apostolica
sede optinenda sunt ipso facto excommunicati
ut ex. magnum bonifacii viij. Et absolutio
preterquam in fine articuli hic habet locum in cle. ia-
zoana. jo. an. et do. de but. cadalle-

Sequitur tertia et ultima pars huius tractatus

Postquam penitens dixerit confessori
peccata sua ex interrogatione
confessoris vt debuit tandem
concludet dicens In istis

peccatis et in aliis multis et de omnibus dico
meam culpam. Confessor non tunc inter-
roget vtrum tamen fuit persona talis de qua hoc
non dubitet quia tunc superfluum et risibile
esset. Si dolet de peccatis preteritis et proponit
in futurum abstinere ab omnibus scilicet mortalibus
Item si abstulit vel famam vel rem al-
terius et paratus sit satisfacere vel reddere
vel si iniuriam fecerit pro ea satisfactionem
facere et huiusmodi et si paratus facere quam cito
poterit sine vlla dilatione. Quomodo autem satisfactio
ipsa sit facienda et quo ordine quo ad cer-
ta vel incerta vide in tertia parte sub ti-
tulo pulsis per totum. et est materia longa
Quod si dicat nolle ista facere vel non
posse cum tamen bene possit non est absoluen-
dus hec thomas in 22 q. 3. tunc vera di-
cit potest misereatur tui etc. sed nullo modo abso-
luo te. Potest etiam ei iniungi aliquod bonum
faciendum non tamen in penitentiam declarando
sibi hoc scilicet quod infructuosa sit ei sine re-
missione peccatorum sed ad mollificandum
cor eius de pe. di. v. falsas. Si autem paratus
est ad omnia faciendum. tunc si esset aliqua sententia
excommunicationis ligatus. si non potest eum ab-
soluere ab ipsa. remittat eum ad episcopum
vel alium qui habet super hoc auctoritatem vel tu va-
das ad procurandum pro eo licentiam absoluendi
vel absolutionem. et cum absolutum ab
excommunicatione tunc postea absoluat a peccatis
et non prius hec thomas. Si autem potest ab-
soluere habendo in hoc specialem auctoritatem
si non absoluisti in principio confessionis quod tamen
decentius fieret non tamen est irrita vis sed fi-
at in fine dummodo tamen cum absolutionem
a peccatis absoluat eum isto modo quod prius
ab excommunicatione. Primo exigendum est
ab eo iuramentum quod sit paratus stare
mandatis ecclesie quod si fiet ei per ipsam cum
Quo iuramento prestito iniungatur ei hoc
ut si incidit in excommunicationem faciendo contra aliquos
canones. proponat non amplius id facere prius
si fuit excommunicatus propter percussionem clerici
proponat non amplius verberare huiusmodi et de
aliis. Si per offensam facta in aliquem promit-
tat satisfacere et non amplius offendere
Et hoc facto demandatis huiusmodi confessor

cum disciplina vel virga percutiat dicendo psalmum Miserere mei deus vel alium psalmum penitentialem david ad quem versus versum icti percussionis gloria patri deinde kyrieleyson christeleyson kyrieleyson pater noster Et ne nos versus Salvum fac servum tuum etc. Deus meus sperantem in te versus Esto nobis domine turris fortitudinis etc. A facie inimici versus Nichil proficiat inimicus in eo etc. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei versus Domine exaudi versus Dominus vobiscum

Oratio Deus cui proprium est misereri semper et parcere suscipe deprecationem nostram et hunc famulum tuum quem sententia excommunicationis ligat miseratio tue pietatis absolvat per christum dominum nostrum Amen absolutio

Auctoritate omnipotentis dei et beatorum apostolorum petri et pauli et domini nostri pape vel episcopi si ipse commisit hoc michi commissa et tibi concessa absolvo te a vinculo excommunicationis quam incurristi propter clericum vel clericos tamen percussos propter manuum iniectionem violentam in clericum vel religiosum vel propter ingressum in monasterium monialium vel monachorum si fuit intra in casu non concesso et huiusmodi Et si in pluribus sententiis fuit ligatus singulas exprimat dicendo Ego te absolvo ligatum sententia excommunicationis quam incurristi propter clericum tuum et clericos etc. vel si pluries propter eandem causam excommunicatus est dicendum est totiens quotiens incurristi addendo Et restituo te sanctis sacramentis ecclesie et communioni et unitati fidelium in nomine patris et filii et spiritus sancti amen Verberando cum virga ad amen Nota tamen quod ista forma licet dicat finalis ut extra de sententia excommunicationis c. ex imp. non est tamen necessaria quin eciam simplici verbo fieri possit secundum petrum de pal. et Jo. de lig. Sicut et excommunicatio potest fieri simplici verbo quamvis fieri non debeat ergo et absolutio que sequitur debitum excommunicationis in hoc extra de reg. iur. in omnibus Sed si esset esset fienda huiusmodi absolutio in publico vel erga mulieres forte tunc obmittenda est verberatio et verbatio ne commendetur petrum Item si quis est excommunicatus propter rem alienam ablatam quam restituerit non tamen est absolutus nisi iudex qui tulit sententiam absolvat Et hoc personis declarandum est Post absolutionem

huiusmodi quam promittet vel si non est aliqua sententia ligatus sed habet aliquos casus domino reservatos episcopo vel pape absolvat eum in illis de quibus potest sub hac condicione et forma Si teneris aliquo vinculo excommunicationis minoris etc. te absolvo et restituo te sanctis sacramentis ecclesie In nomine patris et filii amen Misereatur tui etc. Filius dei per suam misericordiam te absolvat et auctoritate eius qua fungor ego in hac parte te absolvo ab omnibus peccatis tuis michi confessis contritis et oblitis a quibus te possum absolvere in nomine patris etc. Et peccata a quibus non potest absolvere exprimat penitenti imponens ut habeat recursum ad episcopum vel eius vicarium et dicat ea sibi in confessione. Vel si esset simplex et nesciret ita bene exprimere sicut sunt ut esset necesse scribat confessor illud littera in cedula et det penitenti ut portet episcopo vel eius vicario sub hac verborum forma vel simili Latorem presencium vel latricem pro homicidio vel incestu in tercio gradu vel huiusmodi commissa ad absolvendum paternitati vestre transmitto ut absolucionis beneficium impendentes et ei penitentiam salutarem iniungentes ipsum vel ipsam sancte ecclesie reconcilietis Vel si ipse episcopus remittat illum ad confessorem auctoritate eius iterum absolvat ab omnibus et imponat penitentiam pro illo pro quo nondum imposuerat et cautum reddat ne cedulam illam alteri legendam tradat Melius ergo est ut si ipse confessor commode poterit personaliter ad episcopum vadat pro auctoritate absolucionis si voluerit dare

Si non confitens non habet casus domino reservatos vel si habet et confessor potest de omnibus absolvere premissa absolucione ab excommunicatione minori et aliis ut supra scilicet Misereatur etc. Filius dei etc. dicat Et auctoritate eius qua fungor ego absolvo te ab omnibus peccatis tuis in nomine patris et filii etc. Et faciat signum crucis super eum dicendo in nomine patris Hec est una inportio magis secundum absolvendum Immo videtur deberet secundum Thomam pape secundum melius secundum magis deberet consignatio ... et postea addat passio domini nostri ihesu christi et merita beate marie virginis et omnium sanctorum et sanctarum dei et quicquid boni feceris et proponis facere ac mala

q̄ instruct 7 suscitet sunt h̄ i remis-
sionem omnium pctorum tuorum 7 in augmentu
diuine grãe. Sunt verba non sunt obmittenda
quia sunt magne vtilitatis ut scilicet omnia
huiusmodi postea habeant vim satisfactionis ex
virtute clauium 7 magis valet secundum tho.
i pnia iniuncta. hec magis attendat
sacerdos omnibus ut celerius det 7 iniungat quam
dat orationem quod supplebit contritionem magnum
sit pctor Et secundum Cassianum Melius est in hoc
reddere rationem de nimia misericordia quam de nimia
iusticia 26 q. 1 c. alliga. Habet etiam
sub libertatem quod tum aliqua die obmitteret
pniam iniunctam possit in alia die supple-
re et compensare illam. || Item qui dubitatur de
aliquo an faciat pniam iniunctam dicere
ei quod si non fecerit illa puniri si non remansit
nut quod celerius faciat elemosinam vel aliud bonum
7 huiusmodi. Et de orationibus per paucos dies plus
sub dare si sanctus visitet quod de facili po-
terit readmittere in ymaginatione. Et per plures
dies plus sub dari de elemosina 7 ieiuniis
quia huiusmodi est si fiat in mortali non sunt itera-
da quia valet quantum ad effectum quam relin-
quunt pro expleone in satisfaciente cum
quis redierit ad gratiam secundum tho. || Cauen-
dum est etiam ab eo si plus 1a facere si dubitat
quia tunc non est iniungenda 1a sed alia quam
potest facere. Declarandum est etiam pctoribus
magnus sed hostiensis quod secundum iugulationem caritatis
taxitas 22 q. 1 c. predicandum. pro quibus
mortalibus est septennis pnia iniungenda
Et ideo non reputet peccata sua leuia co
quod pnia ei datur parua. quia hoc fit ne
cadat in desperationem 7 dimittat eam quod
est sub mortale in oportet iterare confessi-
one. Vnde est plus amonendum quod faciat
aliquid uoluntarie de pnia sub iniuncta. ut
melius recordetur. 7 si obliuisceretur recu-
tatur ad confessorem quod sub illa vel alia similiter
reddat. Item similiter iniungat quod si post con-
fessionem de aliquo criminali recordatur quod te
sunt oblitus quod reuertatur ad te confiteri
illud quantum cito poterit quia aliter non prodesset
sub confessio nisi tunc necessarium est ut vadat
ad te quia plus vel ad alium. nec tunc tenetur
ni id dicere || Vnde vero si quis habet quis non

potest bene implere vel dubitat si habet
in hoc specialem auctoritatem dispensandi vel ponat
in aliud pium opus commutanda. Si vero non
habet illam auctoritatem remittat contritum ad hoc
ad episcopum vel ad eius vicarium. Et caueat
ne iniungat pniam per quam fiat preiudi-
cium matrimoniali. vel per quam detur alicui
occasio ruine spiritualis. vel per quam peccatum
occultum possit alteri manifestari. Item
primarie ita confitentem cum 7 in fine co-
fessionis vbi quibus poterit inducat ad
contritionem ne dicat sicut fabulam peccata sua
sed cum detestatione. Et ut dicit Aug. cau-
te 7 astute interrogatione quis credit quod
sic ex verecundia velle occultare. Circa
tamen pia non descendo ad particulares
circumstantias postquam habetur sufficienter
species peccati 7 in huiusmodi a recto interrogando
ne doceatur homines intelligere malicias
quas antea nesciuerat secundum tho. Ammo-
neat etiam sacerdos omnia ut vitet malas soci-
etates. ut frequenter confiteatur. ut sepe
audiat verbum dei. ut querat suffragia orationes 7
participationes bonorum que fiunt in religio-
nibus 7 indulgentias 7 huiusmodi

Circa infirmos sic
est agendum. Aut n. talis est in ar-
ticulo mortis aut non. Et dicitur peri-
culum mortis non solum quia est in extremis
constitutus sed etiam quia est infirmus infirmitate
ex qua frequenter contingit homines mori 7 de
medici dubitant. Dum est in tali potest
quilibet absolui a quocumque sacerdote dummodo non
passe de quocumque peccato 7 qualibet sententia
cum periculum est in mora. Talis ergo infirmus
aut consuesit ita loquela vel visu in quantum puniri quia
frequenter aut non. Et in primo casu si bene
viuebat ut bonus 7 fidelis 7 frequentabat
confessionem 7 comunionem 7 huiusmodi et sumit sacramenta
non peruenit quod ex improuiso etiam ei
accidit. vel si etiam si malus obstinatus
dum perseuerans in peccatis 7 a diu non confessus
si petit per confessionem sacerdotem 7 ostendat
se velle facere omnia que debet 7 ita fit mu-
tus vel freneticus 7 periculum est in mora. de
presumptionem contritus. Et faciente aliquo
sed confessionem generalem pro eo. sic fit in ipso

sacerdos faciat ei absolucionem ab omni
sentencia et peccato Et iungere potest circumstantibus
aliquid pro eo faciendum vel heredibus aut con-
sanguineis pro anima eius si voluit accep-
tare. deinde dari debet eukaristia a proprio
sacerdote quamvis non sit confessus, quia non
potuit vel ab alio sacerdote seculari non
autem religioso qui habuit licenciam ad
hoc a proprio sacerdote vel episcopo quia ille aliquando
incidet in excommunicacionem papalem in isto casu vel
in simili et hoc verum nisi timeret de exspuicione
vel vomitu eius || Sed extrema unccio
est si non potuit communicare propter sitiencessim
et si non permitteret se iungi propter liguum
et si violenter dari constantibus ac infirmo
in hoc casu debet credi si perhibet testimonium
quod ostendit signa contricionis et peciit
confessorem. Si autem a domino non confessus
vel notorius peccator incurrit subito amen-
ciam infirmitate vel prius vel postea ostendit
signa contricionis nil ei debet dari nec sacramenta
nec ecclesiastica sepultura. Si autem nec
loquelam amisit nec amenciam incurrit debet
ab eo exigi primo confessio peccatorum plus
vel unum secundum quod patitur tempus. nam si est
in extremis de principalibus tamen interroga-
dum est et primum circumducendo ad contricionem
cum spe venie Si autem non est ita in ex-
tremis et vult facere confessionem generalem de
tota vita sua sicut multi faciunt quamvis
non sit necessarium de hiis que rite confessus
est facere de novo confessionem tamen admitten-
da est et tandem absolvendus inpendenda ab omni
sentencia excommunicacionis et ab omni peccato modo supra-
dicto in c. predicto Ita tamen quod si ligatus
esset excommunicacione a qua a quo confessor ex-
pertum illud non potuisset absolvere debet
ei adiungi, quod si evadat infirmitatem
quamcumque commode poterit. putet se ei
ad quem ordinarie spectet absolucio ex-
communicacionis quia aliter si hoc non faceret in-
cideret in eandem sentenciam ex de sen ex
cum eius li. vi. Si erat detectus aliquo
peccato de casibus reservatis episcopo non oportet
quod iungat ei. quod post sanitatem vadat
ad episcopum pro absolucione quia ad id non tene-
tur sed sufficit prima absolucio || Nota quod si

talis esset usurarius publicus non potest talis
admitti ad confessionem nec ad alia sacramenta
nisi satis prius caucione de restitucione usurarum
vel permissione ab heredibus de hiis In casu quo
amisisset ipse loquela vel usum racionis possunt
confessorem secundum formam innocencii quod licet de usu c. quamquam
li. vi Nisi pacti infirmo non est iniungenda
penitencia cum non possit facere sed innotescenda
ut dicitur 26 q. 1 c. i declarando sic. tenetur tibi
dare penitenciam si esset sanus quamvis deberes
facere multo maiorem secundum regulam iuris et canones
Sed quia non potes modo eam ex suam hoc
vel id facies vel venias ad me et tunc tibi
dabo Istud tamen verum non videtur secundum
eo quod racio reddita huius pro penitencia Sed di-
cit Si si aliter deus disposuit de te dimit-
tas tantum pro anima tua et pro penitencia aliquid
Potest etiam iungi aliquid et consequencia aliquid in
penitencia si utique acceptat et si creditur quod
pro eo satisfaceret esset in statu gracie. Semper
omnia bene esset amenda est ut si debitis aliquid
dari vel racione maleficii vel contractus vel depo-
siti. vel aliter declaret bene ut non discre-
dat cum alieno ne hereditarium dampnetur Et de
restitucionibus ad pias causas et legatis pro
anima sua ita disponat. ut cogantur alio
executores expedire et non prolongare sicut
communiter faciunt, quod si non vellet sufficienter
disponere vel restituere non est absolvendus
sed exhortandus ad contricionem. similiter et considerans
dicere nunc exemplo latius ex meritis
pacientis || Si non potest haberi copia sacer-
dotis quamvis bonum sit in hoc periculo in magno
bello infirmitate vel morte violenta potest
layco confiteri non tamen est necessarium Et si fi-
at et quamvis evadat tenetur talis iterum de
illis omnibus confiteri. quia non habet claves ecclesie
Si vero infirmus non est in periculo mortis
et si habet casum excommunicacionis vel casum reserva-
tum debet confessor nec transmittere ad episcopum si
potest pro paucis horis. immo tamen etiam ut non pro-
dat peccatorem. nisi prius ille dedit licenciam
nominandi personam. Si autem infirmus habet
indulgenciam in articulo mortis a papa ap-
propinquante morte tunc potest fieri abso-
lucio post omnia predicta Pro predicta
indulgencia forma absolucionis in articulo

tu mortis hiis in indulgencia plena
riam v3 si i° tunc infirmus confessus e non
optet iterare s. Confiteor et Misereatur etc
sed sufficit dixisse ia sel' i pn° confessionis
et subiungat confessor dicens Absoluo te
auctoritate dei et beatorum petri et pauli etc
usque ad finem Sed si antea non confessus
fuerat dicat infirmus si pot Confiteor etc
Si uero non pt dicat alius loco sui Post
sacerdos cum fuerat generalis confessio l' specialis
dicat Misereatur tui etc Indulgenciam etc
Consequenter subiungens dicat || Dominus
noster ihesus xps per suam sanctam misericordiam te ab
soluat Et auctoritate ipsius dei et beatorum apo
stolorum eius petri et pauli et sancte romane
ecclesie michi in hac parte commissa et tibi concessa
sa qua nunc fungor ego absoluo te ab
omni sententia excommunicacionis maioris l' mino
ris suspensionis et interdicti si teneris. et
restituo te vnitati fidelium et sacris
sacramentis ecclesie Item eadem auctoritate dei
et beatorum eius apostolorum petri et pauli et sancte
romane ecclesie et domini nostri pape michi in hac
parte commissa et tibi concessa in quantum claues
sancte ecclesie se extendunt. et in quantum debeo et
possum si ista vice moriaris Absoluo
te ab omnibus penis tuis in purgatorio debitis
propter culpas et offensas. quas contra deum et
animam tuam et proximum tuum commisisti. si non
prestaui istius indulgencie commissa ia. et
in quantum in permittitur restituo te innocen
cie in qua eras cum baptisatus fuisti
Si uero ista vice non moriaris in suo tempore
plenariam auctoritate et indulgencia
tibi concessam a domino papa pro vltimo articu
lo mortis tue In nomine patris et filii et spiritus sancti
Amen

Explicit Summa confessionum seu inter
rogatorium pro simplicibus confessoribus
Editum ab Archiepiscopo Florentino
videlicet fratre Anthonino ordinis
predicatorum

NE timeas maria invenisti
n. gratiam apud deum. Luc. p°
Sacratissime solempnitatis
hodierne proxima digna lau
de ingeniosus putate decret. et
inde loquitur facultas fandi ubi adest
ratio non tacendi quia omnis hodie secula
homines ingnue deum et hominem in utero
suo reptente in hac die perpetua in ne-
rena extollé debet. quamobrem et loqui
difficile et tacere videtur iniquum. Verum
tamen sic possumus in incitis breviter duo
consideranus sanctissime annunciacionis sine
misteria enarrem si quod in fuit in dice
divinitas copiae et mea fragilitati
me laudaret itaque ad mentem devocionem
cum huius diei solempnitate dignius
fruimur. hic siquidem dies est in quo plima
in gratiis salute dei filius virginalem
ingressus est uterum. hic dies est in quo
angeli facti leti exultavit in iubilo
hic dies est in quo per divisum mundum me-
lliflui facti sunt celi quare ut possimus
metes nostras facere devotam faciamus
quod ut melius et devocius facere possitis
de hac sollempnitate breviter dicere statui
quia annunciacio virginis gloriose ab eterna nunc
cupatur. eo quod ipsa virgo invenit hoc
gratiam. non solum bis sed tacitis gestibus
sic verba proposita dicunt In quibus de hac
annunciacione aliqua loqui cupientibus tria
possimus misteria contemplari

Primum dicitur missionis
2m dicitur annunciacionis
3m dicitur consensionis
Primum misterium
contemplandum dicitur
missionis de quo
Luc. p°. c. dicitur In mense vi. missus est
angelus Gabriel a deo in a. gal. ad virg. desp.
viro cui nomen erat etc. In quibus verbis licet multa
possint considerari ubi longa cum brevitatis
in considerationes de hac missione poterunt
notari. Prima dicitur qui. 2a dicitur quo. 3a dicitur
a quo. 4ta dicitur ad que locum. 5a dicitur
ad quam personam Prima consideracio dicitur qui

Et dicitur in evangelio in mense sexto secundum Luc.
de luna s. a concepcione ipsius Johannis. quia fuit
conceptus in septembri circa finem sui mensis
Salvator al. circa finem marcii scilicet
xx die secundum Ber. fuit autem hic mensis
conveniens ut in eo filius dei fieret incarnatus
propter tria
Primo propter novitatem
2° propter delectositatem
3° propter conformitatem
Primo fuit conve-
niens hic mensis
propter novitatem
Nam ut ysido-
quito li° ethi. dicitur Mensis marcius appellatur
propter martem romane gentis auctorem
Et dicitur iste mensis novarum. quoniam convenienter
ergo tali tempore debuit concipi qui auctor
est mundi in cuius conceptione facta sunt a deo
quatuor nova primum scilicet nova angeli sa-
lutacio unde Bern. in sermone de annunciacione
Iungitur nova legatio angelo et no-
va virgo professa virtute nove saluta-
cionis honoratur obsequio hic etc. Et Iheron-
imus de assump. Cogitis me etc. Non simplex
vel consueta fuit ista salutacio sed omni
admiracione digna 2m facta est no-
va sine viro virginalis concepcio unde
Bern. in quodam sermone de pente. ait stabit
utero virginis clapso de spiritu sancto concep-
tus est xpus Vero navia intacta conceptus
fuit sine pudore partus sine dolore mat.
sine corrupcione 3m facta est nova tan-
te maiestatis abbreviacio unde Bern. sup.
missus est inquit In conceptu pariter et v.
ginali nova ac mira a perfecto inspicit
qui diligenter inquirit Novo in agnoscitur
longitudo brevis. latitudo angusta
altitudo subdita Et hinc ad paulo
Et Cristo verum novum et omni novita-
ti supereminens. novitas qui deus est
fit non potuit mundus nec vidit aliquis
ut unus posset sic ingressus hospicia
in ventris et corporis claustra nescire
sic gestatus ut totus deus in eo esset hic
4m facta est nova omnis creature
renovacio. quippe omnis creatura antiquata
erat et a proprio usu elongata. quia per
primum peccatum ulla creatura habuit usum
suum debitum. facta est ut hodie sunt et
exiit sine peccato et subdito deo. quo ergo

ho peccauit · et iam miseriam creaturarum
renouatorem creatura debito usu
caruit · nunc autem est instituta · quia xpo
homini omnes naturam ministerium exhibebat secundum
uirtutem etc. Et impletum est id Apoc. 21
Ecce noua facio omnia · Secundo fuit hic
mensis conueniens propter delectabilitatem in
hoc tempore veris et mense nouorum solet
quod ad flumina principalia inundare et phy
son et tigris sunt flumina spiritualium ex
uata et donorum Eccli. 28 Ego sa
pientia effudi flumina scilicet gratie et sapientie Ysido-
rus igitur in ethi. d. ver dictum quia virescit te
rra post hiemem vestitur tellus herbis et flore
mutata rumpitur. Et plinius dicit quod ver est
pictor terre Istud tempus gratie quietis post
hiemem culpe ista cum herba etc.
Tercio fuit hic mensis conueniens propter
conformitatem Tali enim mense vetus
adam est de limo formatus et in paradiso co-
llocatus et inde propter preuaricationem expu-
lsus · tali ergo mense fieri debuit repa-
ratio per nouum adam Vnde et tunc est christus
incarnatus et in paradiso uteri virginalis
collocatus ut multo melius operaretur et
custodiret illud Eodem insuper die quo
vetus adam suos per lignum damnat, no-
uus adam eos per lignum reparauit Dicitur
enim quod adam in mense creatus hora nona
peccauit Et adam vetus et adam nouus cum iam
incarnatione filii dei tria omnia mala
fuerunt || Beda quarto dicit quod sunt mi-
ssus est et dicit autem Gabriel qui erat p
aulo fortitudo sit ista salutacio triplex
racio summi potest

Prima ex parte dei	Prima ratio sumitur
2a ex parte angeli	ex parte dei ut ser-
3a ex parte virginis	uaretur ordo quem

ipse statuit quo mediantibus angelis
diuina hominibus ministrantur. Hoc est igitur dyo-
nisius in libro de angelica ierarchia qui ait
per diuinam benignitatem misterium angeli
primum edocti sunt postea per ipsos ad nos cogni-
cionis gratia transiuit Ethym. enim ysidorum in
ethi. Angeli grece vocantur hebraice ma-
laboth latine vero nuncii interpretantur ab eo
quod dei voluntatem populis nunciarent

Angelorum autem vocabulum officii non est
non nature · Sunt enim semper spiritus sed cum mittuntur
vocantur angeli quibus id pictores lucida
pennas faciunt ut celerem eorum in cunctis
discursu significent Angelis ergo nunc
congruebat quia ad virginem missus est ad an-
nunciandum misterium incarnationis filii dei · Sed
contra hic dicta possit quia non sunt congru-
um ut dicit apostolus 1 ad heb. Supremus
angelus sit inclusus immediate a deo propter
ipsorum dignitatem · Sed mater dei est super omnes
angelos exaltata ergo videtur quod imme-
diate a deo debuit certior annunciari incar-
nationis misterium et non per angelum Ad quod
dicit R. theo. 3 p. q. 30 Quia mater dei
superior erat quantum ad dignitatem ad quam
diuinitus eligebatur · sed quantum ad statum
presentis vite inferior erat angelis · Quia
ipse christus ratione passibilis vite modico
ab angelis minoratus est ut dicitur hebr.
2 c. Sed tamen quia christus simul fuit viator
et comprehensor quantum ad cognitionem diuinorum
non indigebat ab angelis instrui · Sed
mater dei non erat in statu comprehensorum
ideo de diuino conceptu per angelos instruenda
erat. Et si ad hoc obiciatur quod beata virgo
ex lumine gratie et fidei cognouisset dei filium
incarnandum et credebat hoc fidelissime
quod in utero eius fuerat sanctificata ideo non
videtur quod hoc misterium debebat ei per
angelum reuelari Ego dico quod licet fidem
de mediatore virgo habuit autem animam
deuotam ex humilitate cordis sui
numquam cogitat se ad hoc misterium subli-
mandam igitur autem de hoc debuit premo-
neri. Secunda ratio sumitur ex parte angeli
ut ostenderet se inimicum humane nature
ad salutem sicut diabolus impulerat ad per-
dicionem Et sicut prima suggestio fuit a
dyabolo sic annunciatio salvatoris fieret ab
angelo Et hanc racionem ponit Beda in omelia
libro de partu humane restauracionis prin-
cipium ut angelus a deo mitteretur ad virgi-
nem partu consecrandam diuino quia prima perdi-
cionis humane causa fuit · cum serpens a
dyabolo mittebatur ad mulierem per tu-
morem superbie decipiendam. Tercia racio

sunt ex parte virginis. Immo ut ex tali
unctio mens eius elevaretur in dominum
et ardenti caritate flammesceret ut sub
per amorem eum conciperet mente quam corpore. Un-
de Augustinus libro de virginitate ait Beatior
erat maria concipiendo fidem Christi quam conci-
piendo carnem Christi. Et post subdit Materna
propinquitas nichil Marie profuisset nisi feli-
cius Christum corde quam carne gestasset.
Secundo ut eius puritatem ostenderet. Unde Iheronimus
in sermone de assumptione ad paulinam et eustochium
Bene autem ad virginem mittitur quia
semper est angelis cognata virginitas.
Tertio ut esset eius testis huius sacramenti
quod semper hoc sacramentum erat instructa
Dicebatur ergo angelus iste nuncius gabriel
Sicut Iheronimus. Hoc nomen gabriel potest
interpretari triplex. Primo virtus mea deus. Secundo
fortitudo dei. Tertio confortat me deus. Quarto
confirmatio dei. Ipse ergo est angelus
gabriel quia virtute divina concepit virgo
non humana. Secundo quia divina fortitudo
magis videtur quam erat sursum in ista incar-
natione quam in mundi creatione. Plus enim
distat deus a qualibet creatura sua quam
creatura a nichilo. Unde Dionysius in c. Damasus
ex de summa trinitate et fide katholica. Inter
creatorem et creaturam non potest tanta
similitudo notari quin inter eos sit ma-
ior dissimilitudo notanda. Plus ergo fuit
facere hominem deum quam producere de nichilo
mundum. Tertio autem confortat virginem.
Quarto precipue annunciationis confirmatum cor
virginis. Tercia consideratio dicitur a
quo dicitur textus a deo. Ubi primo mens
humana dubitare potest cur non statim
post peccatum operatus est deus salutem huma-
nam et carnem non assumpsit de virgine
ad quod assignatur sunt tres rationes

Prima ex parte peccatorum	Prima ratio quare
Secunda ex parte morbi curatoris	tamdiu distulit
Tertia ex parte honorantis	incarnari dei

filius dei ex parte peccati peccatorum. Ratio in hoc
manifesta dicitur. Quinque milia annorum et amplius senectutis quam
tantos clamores et luctus hominum tanto
tempore sustinuit cur quasi vellet descendere.
Et ipse adam cum posteritate sua tanto
tempore expectavit in ligno exulans a
paradiso quia divina iustitia non est solum in te
quia. Beda ratio est ex parte morbi curatoris
nam peccatum quod homo commiserat ex superbia
provenerat ideo per liberandum humilitate
erat quod fieri debuit ut homo se infirmum
agnosceret et liberatore indigeret. Unde
Glossa super 3 c. ad galatas. Magno consilio
factum est ut post hominis casum non il-
lico dei filius mitteretur. Reliquit enim deus
hominem prius in libertate arbitrii in lege
naturali ut inde vires nature viderent ut ita
cognitus infirmitate clamaret ad
medicum et gratie quereret auxilium. Hic ibi
per totum itaque tempus in quo venire dis-
tulit cum multa humilitate sancti patres et
alia eius adventum eius pabulis multiplicatis
rogabant. Sufficit enim non erat ipsis promis-
sio et incarnatio filii dei et in fide medi-
atoris vivebant. Quum sua non cogitauit
adam et eva post peccatum commissum ad pe-
nitentie lamenta se convertisse quia etiam
sanctorum communis confitetur et ponit in tractatu clarius
quod esse non potest sine fide mediatoris.
Unde Augustinus in libro de correptione et gratia dicit
Illa fides sana est qua credimus nullum
hominem sive maioris sive minoris etatis
liberari a contagione mortis et obliga-
tione peccati nisi per unum mediatorem dei et hominum
Ihesum Christum. Potest esse ratio credere
quod primus pater adam qui ita sapientia conditus
fuerat post lamentum penitentie et recognitionis
salutis sue in ihesu nasciturum de carne
sua magna et mira reverentia deum
coluit et colendum gravaverit clarius man-
davit ad iesum tamen venturus et pro
salute mundi moriturus ardentissimo suspi-
rat affectu et alios docuit suspirare
Qui nonagenas et triginta annis
vixit. Sic patet Genesis v. Quanta putas
salutis de fide mediatoris dedit po-
steris. Quid noe vir iustus atque per-
fectus fecit qui inundante diluvio
salvus fit receptus in archa. Quid abraham
vir cui facta est de Christo promissio. Quid
moyses legislator. Quid sancti patres
ceteri omnes et prophete. Revera hii omnes

agnoverat morbum suum ypo omnium hominum quem per Christum curari debebat. O quanti dum viveret in hoc statu erat illorum gemitus. O quanta suspiria. O quam vehementissima et ardentissima desideria post mortem corporis huius cum illum tenebrosum limbum inhabitaret sperans se inde per Christum revocari ad lucem glorie per tot milia annorum. O quam devoti erant eorum clamores. Veni dicebant ad liberandum nos domine deus virtutum ostende faciem tuam et salvi erimus. Sed pudeat ex hoc devotam animam iam Christi morte redemptam et in suo sanguine lotam non delectari et non gestire in recepto munere quod sancti patres ita volebant. Nihil aliud videntur nec cupere nec velle nisi solum sibi exiberi dilectum Iesum deum miseratorem promissum. Unde Bernhardus super cantica sermone 2o sic ait. Ardorem desideriorum patrum desiderio suspiriorum Christi in carne presentiam frequentissime cogitans compungor et confundor in memetipso et vix contineo lacrimas teporis complaciti miserabilium temporum horum. Cui enim nostrum tantum ingerat gaudium gratie huius exhibitio quantum sanctis veteribus ante accenderat desiderium promissorum. Hec ille. Propterea ita quod non invenientur fore factum ut pro hominum humilitate tardaret filius dei incarnationem suam. Tercio vero quare tamen distulit incarnationem filius dei dicitur ut Christus esset honoratior. Magna quippe dignitas et utilitas erat verbi incarnati quam nimis vix digne cognosceret per longam preconum seriem. Ideo in glosa super 3 c. ad galatas dicitur. Quanto maior iudex veniebat tanto preconum series longior precedere debebat. Huius modi Debuerat namque precedere dei incarnato verbo figure prophetie et alia que in veteri testamento illatum digna fuit et verbi incarnati excellenciam ob aspiceret. Cum ergo omnia completa completa erant dei clementia humano generi subvenire non distulit quinymmo diffinito consilio angelum advocatur et ambasiatam virgini exponendam imposuit. Dixitque pater vade ad virginem illam immaculatam puram

et sanctam quam illam in sponsam eligo. Subiunxit filius et ego eam in meam matrem eligo de qua promissis sacramentis passibilem carnem assumam. Et ego vinculum filii et patris in dilectissima mater. Spiritus sanctus superaddidit et ego inhabitator eius singularissimus et operacione mea virgo concipiet filium. Nemo dubitabit sine mirabili stupendaque leticia exultasse celestes ierarchias et angelorum choros qui videbant totum mundum ad pristinam in brevi reditum per incarnacionem filii. Et si ipsis gaudium est super uno peccatore penitentiam agente. Letabantur ergo et gaudebant ac exultabant benedicentes deum. Unde magnum gaudium suavissimum quod per tot milia annorum in damnacionem addicta fuerat humana natura iam assumitur in unionem persone a filio dei. Quare angelus a domino mittitur ad suam sponsam cum tam sublimia sacramenta ut sic dicetur.

Quarta consideratio dicitur ad quem locum quia in civitatem galilee cui nomen nazareth ponitur hic nomen loci ad duo ... historice secundum Nicolaum de lira. Quinto super ut adimpleretur prophetia ysaie xi quod dicit. Egredietur virga de radice iesse et flos de radice eius ascendet. Vel secundum veritatem hebraicam et hebraice nazareus de radice eius ascendet. Iste locus fuit congruens ut in eo annunciaretur virgini divinum sponsum quia nazareth interpretatur flos. Et flos sub triplici conditione que virgini competit.

Prima pulchritudo
2a redolencia
3a fructuositas

Ponit has conditiones devotus Bernhardus in hoc sermone de assumpcione dicens. Comedas flores pulchritudine suaves olencia et spes fructus gerunt triplex. Prima ergo condicio dicitur pulcritudo quia flores sunt pulcherrimi. Sic et beata virgo in omnibus suis actibus et ex parte corporis et ex parte mentis. Unde canticorum. Tota pulchra es amica mea et macula non est in te. Bernhardus super verba hugo de sancto victore dicit pulchra in corpore pulchra in mente. Corpora vincit puritate sincera. Secunda condicio floris est redolencia et suavibus odoris. Sic et beata

vo suavissimum reddebat suarum virtutum odorem eo in persona eius dicitur Eccli 24 In plateis sicut cinnamomum et balsamum aromatizans odorem dedi quasi myrra electa dedi suavitatem odoris. Sicut hic odor beate virginis exemplum et immaculata vita. Unde Ambrosius libro primo de virginitate ut virgula fumi ex aromatibus myrre quia intus erat repleta virtutum odoribus mirra ex ea flagrabat suavissimus odor in spiritibus angelicis. Et Ireneo ad Paulam et Eustochium in sermone de assumptione. Vere ortus deliciarum beata virgo in quo consita sunt omnia florum genera et odoramenta virtutum. Tria quidem floris et fructuositatis sic et a virgine florentissima fructus i. e. dulcissimus exivit Ihesus benedictus per cuius gustum omnes electi salvati sunt. Et Eccli 24 dicitur Ego mater pulchre dilectionis timoris et magnitudinis et sancte spei in me omnis gratia vite et veritatis in me omnis etc. Transite ad me omnes qui concupiscitis me etc. Ipsa vero flos est campi de qua ortum est preciosum lilium convallium quia et delet et culpa. secundum Augustinum in sermone de nativitate virginis. Nunc consideratio dicitur ad quam personam quia ad virginem desponsatam viro cui nomen erat Ioseph de domo David et nomen virginis Maria. In quibus verbis tres hee sponse conditiones nominantur.

Prima dicitur virginitas | Prima conditio sponse
Secunda dicitur societas | ad quam angelus
Tertia dicitur nobilitas | mittitur dicitur

virginitas. erat enim puella que in dei matrem eligebatur vero purissima. congruebat autem sic esse quod ipse tam summo ipsius dignitate patris suadam. Cum enim Christus sit verus deus ut fuit conveniens ut alium patrem haberet quam deum neque dignitas tanta esset ad alium. Secundo propter puritatem filii. Nam filius est verbum. verbum autem absque omni corruptione concipitur. quia ergo carnem sic sumit a virgine dei assumpta ut esset caro verbi dei. conveniens fuit ut esset ipse sine corruptione matris conceptus. Tertio fuit conveniens propter incarnationis finem. Nam ad hoc fuit incarnatio ut homines transferrentur in filios dei

Unde Io primo dicitur Dedit eis potestatem filios dei fieri hiis qui credunt in nomine eius. qui non ex sanguinibus neque ex voluntate carnis neque ex voluntate viri sed ex deo nati sunt per carnem. Secundum Nicolaum de Lira intelligitur hic mitra genitus et os ex ossibus meis et caro de carne mea. quia femina parum proficit de ratione infecti dum filii ergo dei non debebat generari nasci voluptate carnis et viri i. e. cogitatione maris et femine. ob quam causam Christus de virgine nasci debebat. Iacob Augustinus in libro de virginitate ait oportebat caput nostrum insigni miraculo secundum corpus nasci de virgine ut significaret sua membra secundum spiritum de virgine ecclesia nascitura. Hec Thomas 3 parte q. 28 a. 1. Secunda conditio sponse ad quam angelus mittitur dicitur societas quia vero hec sanctissima erat desponsata viro. quod triplici ratione conveniens fuit esse coniugatam. Prima ratio fuit ex parte Christi ut scilicet genealogie eius consuetudine more texeretur per virum ut Ambrosius dicit super Lucam. Secundo ut partus eius dyabolo celaretur secundum Ignatium et Ieronimum. super Matheum ait. Tertio ut puer natus a Ioseph nutriretur unde et pater eius dictus est quia nutritius eius fuit. Secunda ratio fuit ex parte matris ut scilicet liberaretur ab infamia et ne tamquam adultera lapidaretur et adiutorium haberet a Ioseph sanctissimo ut dicit Ieronimus et Ambrosius. Tertia ratio fuit ex parte nostra. et prima est ut eorum testimonium habeamus de Christo quia fuit ex virgine natus. Unde dicit Ambrosius super Lucam locupletior testis pudoris maritus adhibetur qui posset dolere iniuriam et vindicare obprobrium si non sacramentum agnosceret. Secunda fuit quia cum ipsa desponsata esset et virgo in persona ipsius simul virginitas et matrimonium honoraretur. contra hereticos alterutrum istorum detrahentes. Tertia conditio sponse ad quam angelus mittitur dicitur nobilitas. quod hic subiungitur de domo David. ad ostendendum quod Christus descendit de semine David sicut fuerat per prophetas promissum licet enim Ioseph non fuerit pater salvatoris. cum vero Maria de qua est eius carne assumpsit fuit de eadem tribu cum Ioseph quod probatur per hoc quod

mulier i hereditate prima succedere
no poterant ꝯhe˜ in iomi n˜ cu viris
veteribus ne fieret ꝯfusio sortium
ut habetur dictu sima Num 36 Beata
virgo fuit vnica ioachi pri suo su
ccedens ei i heredite Ex quo seqtur
q ipa et ioseph fuerit ex eade tribu
scz dauid. ex quo aperte mostratur
nobilitas virgis. Equid ait i. pomi
ter ꝯtene generacoes ab abraha usq
ad xpm in qbus describitur bta vo fuisse
nata p patriarchas et p ducibus et
p regibus sum. q dt Hugo d' Urat
distigwe quida hec sum erat et q
nobilissima erat vtute et gra nobil
esset et ꝯgenie Ista fuit illa virgo
bidata ad qua celestis nuncius e celo
mittebatur a deo V q iocudu nomi
sentiet i bm ma tua virgo bidata
V q mirabile grani ꝯcessi O pu
ella sassia q tantu apt deu me
ruisti ut te sola eliget d' qua pro
salute mundi assumeret humanam
carne. festinat itaq aulis et tota
anglica natura letante fidelissis
mitinib ad vir gines properat

Secundo misterium ꝯteplando
de annuciacoe et d' hoc subdit
Ingressus aulus ad eaz dixit Ave g
pl. do. te. c. Luc ad audissent et c.
gni eq. c. In qbus vbis quinq ꝯsideracoes
p ordinez sunt declarande

Pa de appcoib	Prima ꝯsidacio
2a occupacois	de apparicoe q
3a de salutacoe	de ingressu aulis
4a turbacois	Circa qd queri
5a ꝯfortacois	doctores dn aulis

ille apparere debuit virgini visioe co
pali Et i spodetur q sedm q Cusa ait
sup apt. Et hoc cogi in fuisse mon
stratur triplici racone. Prima ppt
similitudine q id qd annciabatur
erat incarnacio dei insensibil vni cove
niens fuit ut adhuc ii declaracoi
visibilis creature formam assumeret
in q visibiliter appareret Cum et omnes
apparicoes veteris testamenti ordinantur

ad hac qua filius dei apparuit i carne
2a racio ppt magnitudine q hec con
gruu fuit dignitati matris dei q no
solu i mente ss eciam i corporeo ventre
erat dei filiu recepturia et io no solu
mens eius ss eciam sensus corporei erat
angelica visioe renouendi Ss obiia
pt q magis videtur ptinere ad digte
virginis si aulus ei apparuisset visioe
intellectuali tm Ratz ut inqt Augus
p si. Ben dignior e intellectualis
visio q corpalis et pprie ipi an
gelo magis ꝯpeneret. naz visioe
intellectuali videtur angelus i sua sba
visioe aut corpali videtur i assump
ta figura corporea. Ss sic ad annciat
andu ꝯceptu diuini decebat vei
re sumu nuncium Ita videtur q eciam
decuit esse summum genus visio ergo
videtur q aulus annciacs debuit ap
parere visioe intellectuali Ad hoc ru
dz b. tho 3. p. q. 30 Q intellectualis
visio e pocior q ymaginaria vl
corpalis si sit sola Vnde augus dt q
e excellencior pphecia q het intellu
ale et ymaginaria visioz q i a q
het alteraz tm. bta vo it no solu pce
pit visioz corpale i aulis apparicoe
ss eciam intellectuale illuiacoez vn appari
cio nobilior fuit. Fuisset tm nobilior
si ipm angelu intellectuali visioe i
sua substancia vidisset. Ss hoc no pa
tiebatur status viatoris ut angelum per
essencia videat Tercia racio ppter
certitudine q recipiebat i hec certitudini
eius qd annciabatur ea enim q ymma
ginarie ppt ista Augus i qda sermoe
q legitur i festo annuciacois sic intro
ducit loquente beatam virgine Audite
fres audite maria nobeu loquente
carne absente sponso pnte. recandia
virginis vultu aduenientem collocu
cione et nouitate quo ipregnata
sit a creatoe. Eciam inqt maria In
domo mea puella iudea dauid
i gl generata adulta sum et desponsata
desponsata sum ꝯiugi et placui alteri

no intuemente adultio sed intuemente spiritu sancto desponsata sum homini in deo et placuit altissimo deo desponsavit me videri inde que et amavit me iesus deus ignorat ioseph sponsus meus quod me adaasse deus meque putavit quod adultio impregnata esset venit meus Pater ignorante ioseph sponso meo venit ad me quidam princeps curie non patriarcha primus aut propheta egregius Sed gabriel archangelus facie rutilans veste coruscans gressu mirabilis qui visitavit et perturbebat me hec illa

Secunda consideratio de occupacione ipsius quod subditur ad eam scilicet quod faciente ad quod occupatus quod vere agente et extra et doctores dicunt ingressus est ad eam

primo orantem — primo ingressus est ad eam
secundo suspirantem — ad eam orantem quia
tertio lacrimantem — hora illa orationi ardentissime

invigilabat unde Bernardus sic ingressus est igitur angelus ingressus in secreto cubiculo et clauso sibi se hostio orabat patrem in abscondito Et in conceptione propheta fuit demonstrata prius preoccupato in sacro officio multo probabilius est quod conceptio salvatoris fuit demonstrata virgini in oratione et devotione actualiter existenti Secundo ingressus est ad eam suspirantem nam tota repleta sapientie cognitione prime replebat mente huius sanctissime virginis ad desiderium incarnationis filii dei et salutis omnium electorum Unde omnibus viribus mentis sue in id quod prima in eam fuit fuit toto conatu precedebat hic enim fuit felix clausura totius expectationis et desiderii et postulationis adventus hominis Jesu in quo omnia desideria sanctorum patrum precedentium consummata et cumulata videntur ipsius quod ideo est inexpressibile nobis illud fundum desiderium ut orans virtuose suspirium quo suspirabat ad deum ut filium suum mittere dignaretur ad mundum assumendam naturam Non credas autem quod ad ipsum recipiendum in carne sua reputaret se dignam quia gratia sufficiens quam eam ei virtute replet sic a principio

ipsam mente virginis in omni virtutum radice sancta humilitate stabiliverat profundum quod sic illa pro filium creatura tantum ascendit in humilitatis perfectissime recognitione ut etiam prime creature data est in via tantum gustare et liberasse ut tamen postea anchillam se vocat maiestatis divine ipsius quod non mirum si oratio talis humilitatis non solum penetrabat nubes sed et omnes angelicas cohortes et quasi consistebat coram acceptabilissimum consistorium sanctissime trinitatis In ipsa ergo hora sue annunciationis eam suspirans multis filium dei ad incarnandum deprecabatur Tertio ingressus est angelus ad eam lacrimantem pre devotione pre dulcedine quam concipiebat cum cogitabat deum hominibus adeo fore propitium quod per eius carnem assumeret lacrimantem Insuper pre compassione totius humani generis sauciati et vulnerati et captivati sub iugo tenebrarum O si vidisses virginem paulo ante adventum angeli in hac oratione funda forte et cor tuum molliret dulcedine devotionis Erat quidem ipsa et puto in hac oratione plus solito fructuosa mentis elevatione intentissima et diligentissima ad perscrutandam devote mysteria incarnationis Unde humili corde devoto plangentibus oculis et vultu ad celestia innovato dicebat ad deum O clementissime domine deus rex regum qui hominem te tua mundo creasti de nichilo et post angelos hominem ad tuam virginem formatum deum constituisti ut te cognosceret ut te frueretur ut te diligeret tibique in omnibus obtemperaret Miserere ei iam perdito per peccatum miserere bonitate tua immensa clementia et amore tuo aperi celos et descende iam tot annorum indicia previderunt et sancti patres et prophete et patriarche et tua tibi in tenebris lumina expectabant lumen tuum Ideo obsecro per benignissime veni et ne despicias peccata hominum descende de celis verum deus verum lumen gaudium solatium dulcedo et consolatio afflictorum O si octies ipsos tam grande

unisti in aspicere O q̄z letarer ad
deu i eterne videz O q̄z sciti pręs
gaudiu suspiceret Eupe morad
creatoz optie z vei ad liberandu
nos i hȝ meditacoibȝ occupat an-
gelu lume i fulgetez ꝯspexit ora
quid aspectas. qd quis. qd plocas eme
iaz i bui psiac i te qd deu e ad
Ecce au lȝ ad te venit inițiacõe salu-
tez mundi Tercia ꝯsidaco dr salu-
tacõis z d hc subdr dicit s. angls
ad eaz Ave g pl. do. te. b. i. m. In qua
salutacõe tpx vgis excellecia notat

Prima nate — pa excellca vgis que
2a grac — i hac salutacõe notat
3a glorie — dr natue Ad qda tri-
plici mo demostrat Pmo mo dne
i. sine ve z hc sine tplici ve cui sub-
iacet totu femineu genus s. ve pudo-
ris laboris z doloris pa aut fuit si-
ne pudoris i ꝯcepcõe sine ve labo-
ris i gestacõe sine ve doloris i p-
turicõe Naz teste Bnh fuit sine
corruptõe fecunda sine gravacõe
gravida sine dolore puerpera Jª ad
quē fuit sine ve dolor e pudoris
e qa eū ꝯcepit fuit sine corrupcõe
nō hūano semie ß mistico spiramie
Ezech. porta ista clausa erit
quia nō violauit egrediet. sic mi-
stice poit Eze ce hac tplici male-
diccõe ulta mlr iumunis na fuit
i sola vgine bndia vn cue Gen.
3 dam e Mltiplicabo erumnas tuas
z ꝯceptus tuos parces i dolore filios
tuos Zo i vgine p aue excellecia
nata mostrat qa ab alio tplici ve
iumunis fuit scz ꝯcupiscie culpe z pene
d q° apoc 18 Aqla clabat ve ve
ve habitantibȝ i tra ꝯfuit go beata
vgo sine prio ve eiuue ꝯcupiscie
pcti origial qa sine eo ꝯcepta est
Cant e Tota pulc es z mca ma-
cula nō e i te. aut i ea omis
fuit extincta p sps scd sctificacõe
vnd ps Scificat tabernaclm suu al-
tissis i. btaz vgine i q nouē mensibȝ
habitat 2° fuit sine 2° ve scz culpe
z venialis z mortalis vn Augs i lo
d ua z g. Cu d culpa agit ulta de
matre dni volo fi qtoz 3° fuit sine
3° ve pene q scz e i seperacõe aie et
corpis q e mandacõ z corpis dissoluo
Na sic dns non dedit scie sum vide
corrupcõe i. c'pu. sic nc scaz suaz d
q natus e scis ß corpe z aia i celu
assupta e. 3° insup mo p ve ide
vginee natc excellecia demostrat
qa scz fuit sine alio tplici ve d q°
Jo. pa ca. 2° dt. oe qd e i mudo ic
cuaia eis nacp ꝯclusit p paupate
luxuriaz p vginitatez diam nō sola
supbiaz p hūilitate qa has vtus
i se pfcissie hūnt. Secda excellecia
vginis q i hac salutacõe declaratur
dr grce. z d hac subdit gra plena
z vere plena Que ut lyco inqt ad
pau. z Eust. Ceteris p ptes pstatur
marie nō tota se infudit gre ple-
nitudo Et sua explicit ce mlt fimo-
nibȝ graciam vginis bndce O arma
riu sps sci. o archa dni o vo glosa
qd magis dici pt matre di qd tale
qd ve ciste Tera excellecia dicit
gle cu subdr dns tecu Dns eni e
pat dns filius dns spus scs Tecu
dns pr qa tu es sposa pris Tecu
dns filius qa tu mat filij Tecu dns
spus scus qa i camera spus scti
ꝯplacuit z tu nō tres domini scz tc
i te ß unus e dns scz filius incarnatus
" vbn " qa ecio sau e Jo bndca tu i mlie-
rbȝ i. a mulibȝ vl' sr omis mlieres
benedicitr i te sic mat i filio Na
sic Augs dt i s. ducto pctd cua
auctor mdi maia ena occide° ob-
fuit. maia vivifica° pfuit. pars
sit i. sanauit ista o cz bndca te
bndca e vgo ista dignissima bn-
dccõibȝ i plebs hūana genus Qr-
ta ꝯsidacio dr ꝯmotõis z d hac
adiungit q ea audisst turbata e
i s̄mõe eius z cogitabat i c. In qbȝ
verbis tplex actus honestissius

vin gimus gloriose deuotat²
Primus audicionis — Primus actus ad primum
2us turbacionis — ergo digniss(im)a
3us cogitacionis — commota est fuit
audicionis quia attendisse audit(ur) in(i)-
tium s(er)m(on)is dei. Dulcissime illa saluta-
cionis magnificacione bndictione z quid
audis o virgo prudentissima quid tibi refertur ab
angelo. quod commune faceres cum sentires
angelicam voce. Secundus actus fuit tur-
bacionis quia turbata est non turbacione
incredulitatis sicut zacharias. sed tur-
bacione admiracionis. sicut Nicolaus de lira
dicit Nam beata virgo solita erat videre an-
gelos et ideo de apparicione angeli non fuit
miratu i(n) turbata sed de salutacione
insolita quia michil mirabilius est vere
humili quam sua exaltacio. et ideo cum beata
virgo esset humilima audiens salutacionem
tante excellencie turbata est in sermone
non in apparicione Tercius actus virginis bene-
dicte fuit cogitacionis Nam voluti
verecundo cepit mirari in potentissimo cor(de)
ponderare || Quinta consideracio dicitur
confortacionis de qua subinferetur. Et ait
angelus ei Ne timeas maria. luce. i. c. et tamen
eius non erit finis. In quibus verbis triplex nomen
angelus annunciauit
Primum dicitur concepcionis — Primum fuit nomen
2m dicitur nominis — concepcionis. Ne ma-
3m dicitur magnificacionis — ria inquit angelus
noli timere de salutacione sed insolita
Inuenisti enim graciam apud deum non solum
pro te sed pro toto humano genere. ecce con-
cipies in vtero et paries filium. 2m fuit
nomen nominacionis et vocabis inquit nomen
eius iesum. sed Nicolaus de lira non dicit impo-
nes. quia hoc nomen non fuit impositum a
deo prius sicut fuerat predictum ab ysa-
ypha 6 c. et vocabitur ei nomen nomi-
quod os domini nominauit sed istud nomen fuit
diuulgatum per angelum ipsi marie et Io-
seph et per eos aliis nomen eius impos-
itum est secundum potestatem futuram quia salus
humani generis erat futura per xpm.
Iesus enim saluator interpretatur secundum hieron.
Tercium fuit nomen magnificacionis qui dicit

hic erit magnus. Quia fuit magnus
deus sed factus erat magnus homo
et magnus propheta. Vnde luce 1 c. dicitur propheta
magnus surrexit in nobis. Et filius
altissimi vocabitur. in ipsius dei qui solus
est altissimus. homo enim altus est inter crea-
turas corporales sed angelus altior
deus autem altissimus. Iste est filius dei sed
Nicolaus de lira decipitur hic per naturam
in omnibus aliis quam eciam facti est
tamen filius dei per adopcionem. Et dabit
illi dominus deus sedem dauid. Sed contra
per hoc quod dicitur Ie. 22 de iechonia in genera-
da. scribe istum virum sterilem nec erit
de semine eius qui sedeat super tronum
dauid. Beata autem virgo maria de qua natus
est iesus descendit de iechonia ut pa-
tet 1 quia ponitur in ista genealogia
Nota quod dicit secundum Nicolaus de lira quod ieremias
loquitur de regno temporali ipsius dauid in
quo nullus postea regnauit de semine
iechonie et aliis aliis qui resurrexerunt
regium nomen in iudea ante herodem as-
calonitam non fuerunt de tribu in gratia sed
de tribu sacerdotali. xpus eciam qui descen-
dit de iechonia secundum carnem per virginem
Mariam non sedit super tronum dauid loquendo
de temporali regno. Immo istud negauit
coram pilato dicens Jo. 18 Regnum
meum non est de hoc mundo. Tunc potesta-
tem accepit post resurreccionem eciam in ipsum
hominem super omnem creaturam sicut ipse dicit
Mathei 28 Data est michi potestas in celo et in
terra. Nam in persona dei non accepit aliquam
potestatem de nouo sine in tempore angeli.
Angelus hic loquitur de regno spirituali
et celesti quod figuratum fuit per regnum
dauid temporale sicut et celestis ierusalem
per temporalem. Vnde et sequitur et regnabit in
domo iacob in eternum scilicet super electos
De domo enim abraham et ysaac alii
fuerunt reprobati sicut ysmael et esau.
sed de domo iacob omnes eius filii a sanctis
doctoribus inter electos sunt computati quod
et si aliquando peccauerunt egerunt penitentiam
hic Nicolaus de lira. Et regni eius non erit
finis. quia christus non solum in persona dei sed

ecce inquit tu hodie regebis etiam super
omnes eciam si sit angelos. Quid est hoc o
virgo regina quod tibi angelus loquitur vere novum
quod alii tot annis expectaverunt sancti patres
et electi dei sentire. quod in hiis verbis intima-
tur cor tuum. O virgo audi obsecro an-
cilla quod celestis nuncius ex parte dei virgini
declarat salutem mundi per ipsum filium con-
cipiendi futuram. Quid fecisti o puella quid
fecisti ut deum inclinares ad tam sanctum
amorem. Certe angelus ex parte summe trinita-
tis revelat te in matrem eius assumendam
quem paulo ante ut descenderet devo-
tissime rogabas. Sanctissimum est in peticio-
ni tue. O virgo sacratissima ecce salva-
torem mundi tuum ad habitandum in quo
utero virginale fecit te quod postulabas
fiet et tu eris quod ipse respexit. quia te in
matrem. quia a te carnem accipere sed
non sine causa rem tam grandem adhuc
ponderat virgo pia ideo ad tantum
misterium procedamus

Tercium misterium contemplandum dicitur
confessionis per quod additur in textu
dixit autem maria ad angelum Quomodo fiet istud
quoniam virum non cognosco usque ad finem. In quibus verbis tres adhuc
consideraciones erunt denotande

Prima dicitur virginitatis amplexio, quarta consi-
secunda dicitur spiritus sancti cooperacio, deracio dicitur vir-
tercia dicitur eius admiracio, ginitatis amplexio
quarta dicitur humilis responsio. Prima sancta
quinta dicitur verbi dei receptio. denotacione glo-
riosa virgo amplexabatur virginitatis decorem
quod probatur per triplicem.

Primo ex suo proposito. Tercio in qua patet
secundo ex suo voto. ex suo proposito dicitur
tercio ex sua confirmacione. virgo firmavit in c.
di. 30 et confirmatur per Augustinum 27 q. 2 c.
Beata maria. beata maria proposuit se
observaturam votum castitatis vel virgini-
tatis in corde. sed ipsum virginitatis votum
non expressit in ore subiciens se divine
disposicioni dum proposuit se observaturam
virginitatem nisi deus aliud ei revelaret.
ut sic faceret quod fecit contra legem Deutronomii.
Nota erat ipsa filios veniendi sexum quia
ipsa in hac vita non semper virginitatem

vovit sed sub condicione si deo placuerit.
Secundo patet ex suo voto mariam accepto
sponso ioseph confessio et confessus dominus
voluntatem suam licet cum viro labiis expresse
virginitatem vovit sicut patet in predicto c. beata
maria. Et id confirmatur per Augustinum in libro de
virginitate quia ait dominus angelo Maria
rendit. Quomodo fiet istud quoniam virum non cognosco
quod profecto non diceret nisi virginitatem
deo ante vovisset. Tercio patet ex sua
confirmacione quia angelo dicebat Quomodo fiet istud quoniam vi-
rum non cognosco id est non cognoscere propono. dili-
gebat itaque virginitatem virgo et modum
diligenter interrogabat de suo conceptu

Secunda consideracio dicitur spiritus sancti cooperacio
Nam ut audivit angelus in responsum vir-
ginis letus reddidit ei spiritus sanctus etc. In qua
relacione tria virgini promisit

Primo spiritum sanctum. Primo promisit virgini
secundo humanacionem. spiritus sancti supervencionem
tercio sanctificacionem. quia dixit spiritus sanctus super-
veniet in te id est non concipies humano more
sed divino quia non virtute seminis virilis
sed virtute spiritus sancti et ideo dixit superveni-
et in te quia prius veniebat super virginem
adhuc in utero matris existente ipsam a
peccato originali preservando vel secundum alios
purgando. Sed in concipiendo filium dei super-
venit spiritus sanctus id est iterum venit ad con-
firmandum et ostendendum maiorem gracie ple-
nitudinem quia non solum sanctificavit mentem
sed eciam ventrem. Propter quod hic dicendum est
Christum esse filium spiritus sancti duplici racione secundum
Bonaventuram in 3 di. e. Primo ipse ... eorum
generacionem ... quia secundum illud dicitur
Christus conceptus de virgine et spiritu sancto si
diceretur spiritus eius pater sicut virgo eius mater.
Nam videtur ex hoc Christus natus ex maria
et spiritu sancto sic natura composita ex illis
et vero quod si hic filius est compositus parte
accepta a patre et parte accepta a matre
in quo assimilatur patri et matri in eadem natura
et forma, et hic modo est in proposito. In Christo quantum
ad eius concepcionem humano solo matri as-
similatur in natura assumpta. Ideo non debet
admitti Christum esse filium spiritus sancti sed
solius virginis ad manifestandam et confirmandam

vitate ꝛ ꝓpietatez ꝓpalis gn̄acoīs
Scd̄a rā° sūt ex pte gn̄acoīs eīue
ne cofusio fiet eīuaz relacoīū et
ꝓpietatū vidēt ꝓpm̄ sit pn̄e patris
gn̄are ꝛ ꝓꝓⁱu ꝓsone filij ūllatē ad
mitti ꝺōm ee filiū spūs sc̄i i q° nō
ē alia ꝑsona uel ypostasis q̄ illa quā
ab etno pat genuit. Scd̄o angelꝰ
ꝓmisit filij ūgini ꝓ incarnacōz cū dr̄
Et vtꝰ altissimi obūbrabit ti. i. di filꝰ
qui ē di pris sapīa ꝛ vtꝰ ut dr̄ ꝑ a
Cor. i obumbrabit ti q̄ sub vmbra
carnis latebit vtꝰ diuīitatis. Tcio ei
ꝓmisit filij sāctificatoz ꝺ. Scꝺm et qd̄
nascet ex te scm̄ vocabit filꝰ di. frm
Nico. d' lira dr̄ Scm̄ absolute abs
determinacoē q̄ si dixiss sancꝰ deꝰ l'
sancꝰ hō ul' ap̄ costīe nō expssisset
scītate eiꝰ coplete q̄ i eo ē scītas
diuīa ꝛ hūana ꝛ q̄tꝰ scītatis pōt cogi
tari i qd̄z creatura eminencꝰ ē i
xp̄o ꝺdeo dr̄ scm̄ absq̄ determinacoē Et
vocabit inq̄t filꝰ di Ancilla virgo
i ꝑpositū ꝛ expediat mīcium expectat
ad hc̄ cū modestia ꝛ audit attende
nō interrupit vba angli s3 p° suscipit
cū multa reuerēcia. Tercia ꝯsidāo
dr̄ exepli admirāo Angelus eīm ut
ūginē clariꝰ īformaret exeplū ꝓ
posuit qd̄ fuit efficacissimū ꝑ q°. roē

¶ p° roē claritatis
2° roē fecūditatis
3° roē possibilitatis

Pmo fuit exeplū
ꝺ efficacissimū
roē claritatis quia
nō erat obscurū nō d' ꝑsona i cognita
nec d' extnea s3 ꝓpinqua s3 de ꝓsona
notissīa ꝛ ꝯiūcta Ecce inq̄t elizabeth
cognata tua. Scd̄o fuit efficacissim
racōe fecunditatis. Muꝺ ēīpe videt
si sterilis ꝯcipiat s3 multo magis si cō
cipiat i senectute ꝓpta dixit angłꝰ
Ipa ꝯcipiet filiū i senectute sua et
hic mēsis ē sextus ꝛ ille mēsis in q°
ipa cōcepit q̄ vocat sterilis q̄ eiꝰ
sterilitas sic erat nota ut vocaretur
sterilis. Tcio fuit efficacissim racōe
possibilitatis cū n. magis ꝯ sit ūgi
nē cōcipe q̄ sterilē ideo angłs iduct

racōis efficacia ex di omipotēca q̄ā
nō erit impossibile apd̄ deū ōne vbū
q̄ dixit ꝛ sc̄a sūt. Quarta ꝯsidāo
fuit humilis i rñsio dicta ad maria
ad an. fiat mi'c q̄ i rñsione fuit
gratissima

¶ p° deo
2° an̄lo
3° hoībꝰ

Pmo fuit h' i rñsio
gratissīa deo q̄ ad sūm v
tex descende statū dig
natꝰ ē ꝛ quē celi ꝛ tra
cape nō poterāt vbi ipsa maria clau
sit i suo ventre. o incogitabil' vtꝰ
matre ūginis. o ieffabil' clemēcia
creatoris. o iꝯphēsibil' altitudo miste
rioz di. vna mlr hebrea fecit iua
sionē i domo regis etni. vna puella
ꝛ sic diuinaz sapiām circūuenit. ꝓpta de
ea ꝯqrit dō dicens Cant. e vulnera
sti cor meū soror mea sponsa mea
vulnerasti cor meū i vno ōne colli
tui ꝛ i vno oclor̄ tuoꝛ. vbi glo. pro
ꝺore tuo carnē assūpsi ꝛ vulneribꝰ
ꝑmis i cruce vulnerasti cor meū Na
pmogenita filij sui fuit plagis p ea
redimenda i mundū vēt q̄ ꝑ oi aliā
creatiā ex ūgine go carne dē. Fleus
dixo sūma altitudinē vestiuit hu
militate sūma delicia vestiuit pēa
litate sūma opulēcia destiuit pau
ptate sūma luce vestiuit tenebras
sūmū honor vestit obpbrīs. sūmū
amabile vestit flagellis. qd̄ plura
hoc vbo sacratissīa dr̄ ꝯtitulauī in
oēs q̄ diligit me q̄ cū eēs puula
placui altissīo. placuit certe quia
dixit Ecce ancilla dn̄i. nō dixit ecce
regiā ecce mat s3 ecce ancilla o hu
milissīa ūginis oblaco quia se i ancilla
dei totā obsequēsē reddebat. Scd̄o
fuit h' rñsio gratissīa angel' q̄ ūgi
nē ꝯcessū expectabat. ꝯsūa expli
cet q̄nto gaudio fuit replet cū iam
ūginē audiebat dicere Ecce ancilla
dn̄i. letabant' qd̄ ꝓ ꝯdabat ꝛ exu
ltabat. Tercio fuit h' rñsio gratissi
ma hoībꝰ q̄bꝰ p maiāꝺ filꝰ mitte
batur a dno o adā o eua p'ces ge
neris hūani o abrahā o ysaac o iacob

p ysaia p ieremia p sci patriarche et
prophete Dicite in quo dicite eu virgo
locuta e verba salutis tue sensisti ne
atque audiuisti puto n quia aut ad vos
descenderet voce auena dixerit Gau
dete pres sci quia puella vna hoc a
vobis prophetastis et i signis pmonstrastis a do
mino i completa rursus pbuit Ecce au
cilla dni et ea incarnatio e i ea verbum
diuinum. Puto eciam claritas inpolito radi
um eius apprehendisse nunc se trahebat nunc
se reddebat p qualis fuit et quam magna
iubilatio tunc illorum qui sedebant i tene
bris ¶ Quanta consolacio dei ubi diuini
incarnacio secundum n. Jo. damasc. pter virgine
um consensum facta sunt eciam simul et sel
secundum corporis xpi organisacio et anime
creatio et corporis et anime eius diuinitate
unicio Assumpsit n verbum totum hominem
et non solus corpus quam autem secundum sil ut docet
magister i 3 di. e ex quo ymone dens homo
factus e i utero virginis et vero scilicet a mater
dei Quid dicere stupeo cte n valeo exp
rimere re tam grande. quid fuit e i te o virgo
gloriosa cum sensisti tuum uterum cum filio
decoratum Quam cepta fuit tunc omnium tuorum
sensuum interiorum et exteriorum iunctura Illu
cte habebat quem i celis cum patre regebat
Illum tenebat quem sil cum patre spiritum sanctum
inspirabat Gaudium eciam ita summum et amplius
non desperabis Domina nos vero ymssia
et ad tuum filium p nobis porrige preces
ut nobis graciam suam largiri dignetur
quod valeamus sua cognoscere beneficia et si
possumus ac filio i hac die gracias condig
nas i fine quam humile se ei dedit qui e
benedictus i secula seculorum amen Sermo de
predestinatorum numero dampnatorum

Multi sunt vocati pauci vero
electi Math 20 c. Verba
quod recenemyt vnis sunt proposita
Dilectissimi i xpo Jesu sunt ipsius dni
Jesu quod si omnes vani attente pensaret
ac subtiliter discuterent timendi deinn
cius lucent. quod n per tanta efficacia
timorem mentem quam pfata verba oe viles
ineffabiliter plata considerare. Non enim non
pauet quis non obstupesceret qui videt
suum regem prelatos et subiectos omnes sine
defectu vocacionem se aduentez et ex tanta mul
titudine paucos ad gloriam eligentes
Religiosi ac i confusione ignoranciam et tam
to i iniquitatem o quanti tibi tuor o quanti fle
tus o quantus gemitus electus comprehendent
Sed quis infamia hominum pter nunc quod
Nam si sigillatim omnes interrogaret
infideles an sint electi ad salutem quasi
omnes dicent sumus Et sic eciam iudei
idem dicent. verum quid quod quod peius est lo
quar quorum fides e incertissima nonne
ideo et ipsi i orbis malis vincere eiam
credunt se minus dei consecuturos. Inter
roga quemque i omni sexu et i omni etate con
dicione gradu ac dignitate. uniuersi fe
rmente esse si i malo perseueret quod se
non putet electum. et hic error quia parum
ignorat lumine virtutis. pter quia ipsius
amoris fallacia decipitur. pter decomes
quia diaboli suggestione fallitur. Nam
plerumque est fatuum se sapientem existimant
et quia claros non habent oculos umbra in
teriorem p veritate recipiunt et sepe somnian
tes putant se vigilare et vera esse que
sompniant Sic multi vocati a deo eve
nit quod non credunt se saluari et dampna
buntur. Vnde dicit saluator Multi sunt voca
pauci non ela Nonne videt i omnibus
ibi exemplum quia id quod est deterius plus
habundat ut i fine sermonis dicetur. Sed
nunc cape exemplum i piscatoribus quia
ut plurimum plures immundicie et piscium in
utilium in rete capiunt quam sunt boni
pisces. hec confirmat diuina auctoritas
Math 13 c. Simile e regnum celorum sagene
misse i mari et ex omni i commune igitur
Ecce quod tunc ponitur i vas quod i modi
co loco moratur propter paucitatem sed ma
li proiciuntur i littus maius propter multitudinem ne
Vnde pater quare et considera quod significet
Multi sunt vocati. Et licet negat mente
tamen quia ea sanctissima dei ab ignorantibus
male intellecta sepe nimio aberrare dici
puntur ideo plura utilia theatralia de
claracione tamen i hoc sermone nobis

¶ Primu dr oppoico
2m dr declarao
3m dr qfirmacio

Cape prm qd e
opposico. qda n
videtr opponē q

no pauca sz multi sut electi. Et hor
cptria opione pbare videtr

¶ Pma dr inclinacoīs
2a dr inclacoīs
3a dr pdestiacoīs

Pma opio dr
inclinacois Et ē
tal' cra q sut

inclinan' ad agendu sm bonitate
sue nāe loqndo nalit ut i creatur
insensibilibz et sensibilibz q mags
q nos sequit nāe sue inclinacoz
Vn phs x ethico. ait Vnu scz diri
git opa sua sm optimu coz q st in
ipo. Et Boec i 3 d qsola. psa inq
inqt Regit n. cuiusq natu qd pprm
ē ei diffinite. ergo et de eo esse est
pfectissimu inclinat a bonitate sue na
ture ut agat sm eā. Naz si alia
agut h' a forma deq. h' ph 2o
metha. vb dr cd' ē causa aliorum
ut sit talia illud magis ē tale ex
emplu ignis q cu sit ca calefa
ciendi aqua vl' alia agut sm icli
nacoē sue nāe ipe dz agē sm suaz
vo magis Ra teste pclo q dr de
caus auctor Cū pt causa scda
pt causa pa nobilior et alioru mo
ad h' qmetator 2 metha. ait
Pma ca ē magis digna i esse et v
tute q oīa alia encia qa oīa alia
encia accipiut ee et vtute a pma
Cz q ē i ira naco nāe di Pla h'
dr i psal. Apud dnm mia et copi
osa apd eu redepcio Et 26 q. 3
et allega d' pe. dr. 1. Mē dm n'
inesmas ponē possug n' tpe dif
finire. ecce q inclia ad inscindu
sm naz ergo dz plurbz inserei
et qsequit plures eligē q dannē :.
Veru rudē qst potit q ee homo
inclinat ad mias Testate Jaco 1.
c. sue ca. vbi ait Supexaltat at
mia iudiciu et d' pe. dr. 1. c. qa dei
tat. Et st vba Lnco v di deitatis
natā clemens ē et pia magis ad
indulgēcias q ad vindictam pna

qa nllatenq wlt morte petoris sed
ut magis qūta et vmat. ¶ Secua
opio dr i nclacois argue naq
p tlibz dico q plures salvent qa i
diuinis scptūris irvenit q plures
salvant. na oms electi sigfica i p
missiorbz factis ad abraha a do. sic
sca mat ecclia canit. signifer scs
michael representet eas i luce scaz
qua oli abrahe pmisisti et semi eq
Cz semē electorum ē amplissimu Na
Gen 12 dixit dns abrahe Egredē
d' tra tua et d' domo pris ti. Et ibi
let d. facia te cresce i gēte magna
Et 13 c. itm d. faciā semē tuu sicut
pulverē tre que et si ho pt mnare
semē q tuu inuare potit Et 15 c.
Cu q abraha filiu hret educens
eu foris dixit. suspice celu et nu
meā stellas si potes. et dixit ei sic
erit semē tuu. ecce qd st electi sigficati
i semine abrahe. Hic Job 25 d. nuq
nūs numeru eq qi no. Et david in
ducit exeplu pru d. dinumabo eos
et sr arena multiplicabu. Et Bilit
Jo Apoc. 7 h' testat d. Audivi nu
signatorū c. milia xliiij milia signati
ex oī tribu filiorū isrl' ex tbu in x
Ecce qnta electorū multido. Ppta sacti
doctores i suis opinoibz lica sit varie
ta ostendut multos salvādos Mgr
naq snatz i 2 1 dr dr hoiez esse
fctu ut alias aiās p restauracoe
nāe anglice vn et in dr. 9 allegat
Greg d. Superna 1a civitas ex an
gelis et hoibz costat ad qua tantu
humanu gnus ascēdē cedētes illic q
tingit angelos remansisse sic scptu
ē qstituit terminos pplorū iux nu
filiorū sive angelorū Et h' expoit
ipe Mgr d. Ro iux nu eorū qui
ceciderut sz eorū q remaserut Et
iux ista opioz cu sint angli pene
innuabiles seqr q tot erut hoies
q salvabut. Na d' aul' dt Jo. 1 Apo
1. Milia miliu ministrabat ei et de
cies ce. mi. assist ~ Jt dr. 9. Mgr

ponit alia opioz q^e e. aug^e 22
li. d^e ci. di. d. Pr^e morali pgerie mo
qz danata tantu ipsiu sua gra col
legit ut tantu stirpe restaur^e p
terqz lapsa angelorum. ac s. i^a dilecta
ac superna ciui^e no fraude suor
nro cinu qui e fortass et habu
dantia lete. Itm ibid ponit alia
opioz di. Eo salus i une agelice
p v'gines r'stauabit^e d'ectid aut
homibus sui tot saluadi q^t s^t au^li
q i'mansezut rc. Est alia opinio
dni. Bon. i 2° di. viii q^e vi^t scilz
vior. Dut n. q^e cu sunt 9 angelor
ordines debet ad ipos assu^i hoies
p m^itor^z gditoe z io no tm assumu
tur ad ipos v'gines cu et^e simila
corrupti carne i m^ito mlt^s v'gib^z
pferu^e. sic pz i bea maria magda
z petro aplo q mlt^s v'gimb^z ptu
sz serons pferu^e ipeca dicit^e q
multi dni fuezt i hac vita non
fuezt tam m^iti ut possent assumi
ad angelor^z ordies q tam^e saluati st
m^ito passiois xpi z d'ipis fiet de
cim^s ordo. Dic oib^z sunt significatu tpe
Eze regis unde qu a do impetrauit ne
moret^e tuc sol i signu exaudicois
dece gradib^z descendes ret^o gdiens
i horologio achaz sic pz e. Ysa. 38.
Vc xpus sol iusticie nouem relictis an
gelor^z ordinib^z ad decim^m gradu huma
m descendit. qd' i decia dragma d'
signat^e d' qua Luc. 15 di. q^z mulier
sz decas sine dna natua amissa
recessit domu i humanaz natu^a ad
passione subiites. Ecce ist^e opioib^z
ad^e psumpoit^e saluadi numera
cos s. poteo. go no parua voti sine
cla sz m^ltu. quo go intelligenda e
vitas mla sut rc. Tercia opio
di. pdestinacois z argnit sic. Aut
deus pdestina^t omes a' pte. Si omes
ergo omes saluabu^e q^a pdestia^o
e fundam^tu z origo huis salute ut
colligi^e di. r. c. E. S' smar^z z 23 q.
e c. Nabuchodonosor. pteca argnit^e

Deus e inmutabil' s. igo os pdesti
nauit omes saluabit qz eius volu^o
no pt mutari. iux id qd' di. d' regul'
iur^s li. sexto. qd' sel' placuit aplig
displicere no pt. Si aut dicis q^z non
omes pdestia^t sz pte z ego qa no
omes z pbat^e q^z no sit ver^z. Qz si sic
ce vides^t q^z deus ect psonar^z acceptor
z hoc negat scriptura. vn datum petrus
cu. In vi te copei q. d^s no e p naz
acceptor. Itm 3 2 q. E. c. sicut z d'
gse. c. nequaqz. z ex d' pbed^s c. ve
nerabil' li^o sex^o di. Nagnus ducitur
nobilitas viteqz honestas gtu deo
facit z idoneu fuitor^z ad eu i'gime
nonullos nobiles z ignobiles paupes
et^e potetes amisit eo q^z no e apud
deu psonar^z accep^o. Ecl' scribi^e Joh. 2
Non e psonar^z accepcio apd deu. Et
sap. 2 Equalit' e ei cura d' omib^z
Et ait s. Bole. sicud oia facit si. bonos
z malos. Vide pbat^e qa omes ad pe
nitencia vocat. Sic dt aplus 1 thi. 2°
Qz deus vult omes hoies saluos fieri rc
vult go omes z no pte. Vn id' aplus ad
Ro. 8 ait. Scim^z q. diligetib^z deu oia
coopant^e i bonu hys q^i s^z ppoitu vo
cati st. Sa^a rra q^s psciuit z pdestiat
cofomes fieri ymaginis filii sui rc.
Quid go diceus ad h s. deus p nobis
q^s 9 nos. Qui eci ppio filio no pep^r
pcio cu illo oia nobis donauit
Secudu m^isti in di. declaracio
Re go i eu'de mes pte intel
ligeciu pmacat ex pfat^e videlz
tres gclusioes 9 pmas tres opioes qz
1^a 9 inclinacoem | 3^a 9 inclia^a
2^a 9 reuelatoz | dicebat q^z deus
3^a 9 pdestiacoz | debebat plures
saluare qz danare qd eius na^a magis e
inclinata ad pmiendu qz ad miserand^u
Et q^z vnu e qntu ad effecm no qntu
ad naam qa no e differens i natu sz
tn no sequit^e q^z omes ul' plures sal
uent^e qa i'gula intelligit^e stantib^z
tim^e ipis. Vnde Verz naqz e q^z deus
saluaret omes sine m^ltos si ipi se

disponeret sed quia non se disponunt io natura non saluantur. patet hoc exemplo multiplici Nam cibus valet hoc prebere nutrimentum sed tamen non prebet in eo qui non habet digestionem. Lumine hoc illuminare sed tamen non illuminat cecorum oculos. medicina hoc sanitatem disponere non tamen curat mortuorum. et hoc non ex culpa actiuorum sed ex defectu passiuorum quia non sunt dispositi. Vnde hoc consimat 2° de anima philosophus de actiuis actiuorum sunt in paciente bene disposito. Sic dico quod deus quantum est de se sit inclinata omnibus misereri tamen non omnibus miseretur quia non sunt dispositi ad suscepcionem eius Sic auctor de causis ait prima causa est super omnia et ipsa est sine varietate sed tamen fide non recepit virtute prime nisi secundum attingenciam ergo non valet argumentum etc.

Secunda declaracio est contra revelacionem [illegible] dicebatur quod plures ex revelacione demonstrauit saluari quam dampnari. Dicitur Quod de electis est loquendum dupliciter. absolute et respectiue sine comparatione. Primo modo electorum est magna multitudo. nonne tibi videntur multi tot prophete tot martires tot confessores tot virgines tot continentes et casti [illegible] hunc intelligi iste auctoritates doctorum et opiniones. Secundo in comparacione sine comparatiue loquendo dico quod electi sunt paucissimi. Sic bonum malorum comparatione paucissimi invenientur Nam si quis ex magno monte arene vel ex littore maris fuerit pugillum arene. Illa arena grandis dicitur absolute quod quantum illa collecta esset infinita sed comparatione ad illa que sunt in monte sed in littore maris diceretur pauca. Sic est de electis multitudo sunt absolute sed in comparatione dampnatorum pauci. Et ideo deus absolute loquendo dicit ad abraham quod sic semen tuum multiplicaret sicut puluerem et sicut stellas celi Et in comparatione loquitur sicut dauid dicens [illegible] Ecce omnes clamant in mari dei sunt tamen pauca sunt ut possunt stare hoc sapiencie 3 dicitur. Iustorum anime in manu dei sunt etc patet 2a solucio || Tercia declaracio est contra

predestinacionem vbi dicebatur Quod deus omnes elegit quos predestinauit quos precium et si omnes erant omnes ergo saluandi et si prescientia hoc erat sequitur tunc quod non est personarum acceptor. tunc etiam quia vult omnes homines saluos fieri Dico Quod non omnes predestinauit. nam predestinacio est tantum bonorum Vnde magister in primo di. xl. ait predestinacio est quedam preparacio qua elegit quos voluit ante mundi constitucionem Sed deus ergo est personarum acceptor. sicut est sequitur quod non omnes vocauit ut dicit apostolus Dico quod non sequitur tamen ipse ex hoc non acceptat personas sed vitam et damnat demerita et ideo non omnes predestinauit quia preuidit quosdam in peccato duraturos. illos tamen predestinat quos beatificandos cognouit vnde 23 q. e c. Nabuchodonosor Augustinus ait vires obediencie non eis cumque subtrahuntur quia eos non predestinauit sed ideo eos non predestinauit quia recessuros ab ipsa obediencia preuidit. Et ideo dicitur quod presciti sunt reprobi i. non sunt predestinati sed electi recepti Ecce ergo quod deus non considerat in predestinatione personam sed vitam Quod autem dicebatur secundum apostolum Quod deus vult omnes homines saluos fieri Respondeo secundum doctores et maxime secundum Jo. damascenum et alexandrum de ale. Quod in deo dicitur esse duplex voluntas non respectu volentis sed respectu volitis vna dicitur antecedens altera consequens sed secundum antecedentem voluntatem antecedentem est in quantum vult deus omnibus misereri et vult omnes saluari. vocat eciam nos [illegible] ad penitentiam omnes sed iudeos paganos sarracenos et quoslibet peccatores clamat in vita eterna. sed illa non sequuntur effectum secundum [illegible] liberi arbitrium. Clamat deus volente saluare animam tuam et liberum arbitrium respondet nolo Exemplum de rege qui precium soluit pro liberacione suorum ciuium et parat naues ut in partes eos inducat a captiuitate et omnes a vinculis liberare ac soluere sed quidam contempnunt Ecce quod sarraceni iudei et ceteri obstinati peccatores nolunt exire de carcere infidelitatis et male voluntatis. sed tamen deus precium pro omnibus soluit

v deptur sz omnibꝫ vult misereri vnde
apo. tes. v. ffactꝫ ē omnibꝫ obtpan-
tibꝫ causa salutꝫ ꝛ absolute volut sz.
Vnde apꝫ j. thi. j. ait hoc bonū ꝛ accep-
tū coram saluatore nrō deo q̄ vult oēs
saluos fieri ad agnitoēm vitatis puenire
q̄ dedit semetipm p oībꝫ. Illa volū-
tas dī ɔsequeñs ꝛ sc̄dm istam voluntatē
nō vult oēs hoīes saluari ꝙ ɔtͣdicit
diue iusticie qͥa vult oēs saluare qui
ɔdiunt ꝓsequendo mādatoꝝ suoꝝ ꝛ
dāpnare eos q̄ ambulant p vias non
bonas nͦ retrahant pedē. Exemplū de
rege q̄ suos amcos diligit ꝛ omnibus
salutē optat. ꝛ tm̄ nō velit oēs saluos
ee hꝫ vult quosdam q̄ nephanda ɔmise-
rūt suppliciꝫ tradē sic ē ꝺ deo. Sed
dicet aliquis nolo aliq̄d bonū agē qͥa si
sū pdestinatꝫ saluabor. Cui. Tace
stulte qͥa deꝫ te pdestinat ꝙ tu vult
te laborare ut salueris. vnde magr̄. j. sᵒ
di. l.b. ait pdestinaᵒ ē salꝫ ex idua-
cōne vitoꝝ ꝛ 23 q. l. c. obtinē dic̄.
Ipa ꝙ pphēus regn̄ pdestinato ita ab
oīpotēti dō posita ē ut ad hac electi
nō nͦ laboē puēiant qꝫ laborādo
merēnt accipē qd̄ eis oīpotēs deus
ab etiio disposuit dare. Vnde sic spe-
culator ostendet viā bonā transeun-
tibꝫ ꝛ nō mala via q̄ ē a sinistris
teneat nō ē causa ut i ea occidat
a latronibꝫ. sic deꝫ p pdestinacoēm ē cā
aliquꝫ dāpnacōis. Itaꝫ stultꝫ eēt ille
q̄ velit dicē. si deō nōi moriar ꝛ si
vitē viua. vnde augꝰ 23 q. l. c. Na-
buchoor ait vasis nō ē nisi dñ red-
dēt intitū nͦ spontaneū ivenet
hō hīc pcm̄ qͥa nͦ dō peti hoī inspe
rasset nā si hō pdestinacoē dī ce-
cidisset i culpā. Et cͥ. j. c. nō ɔmꝰ
ait ꝓo ergo intitas facit ɔcecatoꝭ
nͦ obduracoēs diua pdestiaᵒ sū pec-
cāa cū boī p grām ɔiungat ꝛ libō arbi-
tō mali pueñt. hoc satis pꝫ ꝙ nō sꝫ
ꝙ dō dedit inltos l oēs p pdestiaoēm
saluaē sꝫ bn̄ viuēō ꝛ opandō
Sc̄dm nrīm dī ɔfirmacōe
Annūcio vobꝭ mala nona ꝙ vͥsitaꝝ
sūno iesu xͦ q̄ dicit multi sūt vocati
paucī vͦo electi. ut cā ɔfirmet terna conf-
irmacōne demonstrabitur
Prima dī exēplificacōis. ꝓa ɔfirmaᵒ
2ͣ dī testificacōis dī exēpli-
3ͣ dī malignacōis ficacōis. Nā
si ivenimꝰ oīa exēpla tā naturalia
ꝙ diuialia ꝛ mōalia ivenieꝰ ꝙ
plures rūdēt ad penā ꝙ ad glāz
Pmō nͦ ɔsidēmꝰ nālia exēpla vi-
demꝰ nͦ ꝙ i hꝭ q̄ nālꝫ sūt plura
malicie habūdēt ꝙ boītā. vnde faci-
liꝰ ē destrue ꝙ edificaē pdē ꝙ m̄
ivenī e ccidē ꝙ i sustaē. Nā vno
anno ɔficiꝰ paucꝭ ꝛ vno momēto
ꝙ dnoꝛunt. multꝭ anꝭ hō pficiꝰ ꝛ
modica hoā pdit ꝛ ccidit. quare
hoc. qͥa natura eoꝝ faciliꝰ ducit ad
malū. Itū videꝰ ꝙ plus ē terra
sculta ꝙ culta plus aq̄ maris ꝙ du-
lcis plus sūt immūdicie q̄ ex frumen-
to vino ꝛ oleo exeūt ꝙ ipe fructꝰ
plus lapides edificioꝝ ꝙ pcōsi. sic
rᵉpbi ꝙ electi. Itē cāꝫ ꝙ in hꝭ
rebꝫ q̄ vsui nāte sūt difficilia ad
habēdū pauca puēnnt ut i scīa
dignitatibꝫ ꝛ hmōi. ꝛ hoc ɔtrē qͥa pcio-
sa difficiliꝰ possident. sic ḡo ꝛ glā
celestis a paucꝭ capit qͥa glosissīa
ē vñ ait phꝰ malū ē faciale diffici-
le ē bonū. Sc̄do ɔsidēmꝰ diuia exēa
q̄ sūt i figura saluādoꝝ paucitatꝭ
ge. legꝭ Gen. 1 c. inveieꝭ ꝙ tpe diluuij
pauci i octo aīe vtriꝰq̄ sexus hoīꝭ
saluate sūt i archa noe. Itē sᵉ. Gen
19 similꝛ iveieꝭ ꝙ ex gomorra et
sodoma solꝰ loth cū vxoē sua q̄
rexpexit i statua sal mox ɔūsa
fuit. Itū si bn̄ legis iveieꝭ ꝙ ex
mille excepꝭ pauꝭ ꝛ mlibꝫ ꝛ nemo
eoꝝ 2ͦ aīus nͦ caleph ꝛ Josue int-
ravit t͞raꝫ pmissiōis. Ap petōr ɔuīte
qͥa multos vͦo omībꝫ t͞ra invenitur
pmissa ꝛ tn̄ pauca intrat pauci
effugiūt intitū hꝫ sctī qͥa nolunt
sᵉ pudē. Tcio ɔsidēmꝰ exēpla

malia. Nam legitur quod sanctus Bernardus xxx
dies post mortem suam apparuit cuidam
monacho cum inter alia interrogati dicent
se difficile esse salvari ut scriptura testatur
rendidit quod verum est et multum. Dicit enim ea
die qua ex hac vita migravi quadra-
ginta et tria milia hominum decesserunt
et solus ego cum quodam heremita vitam
celestem intravi et quidam boni scilicet per
penas purgatorii salvandi intraverunt
Refert etiam quedam hystoria quod quidam
monachus lugdunensis qui fuerat in here-
mo per annos tres in magna penitencia post
suam mortem apparuit episcopo cuius eciam lug-
dunensis et habita conversatione dixit quod tamen ibi
esset quod subtile quam acuta quam aspera et
miratur episcopum istum admirat ut diceret
quid esset cum ipse respondit O Johannes age
penitenciam grandem nam tibi restat via eo die
quo ego discessi ex hac vita transierunt
eciam octo milia anime quarum omnes dampnate
fuerunt exceptis quinque duo eciam gloriam
et tres purgatorium meruerunt et hiis dictis
disparuit. Habetur et in cronicis ordinis
minorum quod dum quidam frater noster devotus et
sanctus predicaret partibus alemanie propter
ipsum audiendum et videndum miracula
quedam mulier peccatrix compuncta tunc divina
gratia mortua est ex dolore occubuit
et cum sine predicatori sermoni fecisset
indixit populo ut unam seu duas fun-
derent preces ut si bonum foret quod actum
sit in ipse appareret. O mirabile dictu
illa que mortua fuerat sana resurre-
xit. Rogat frater ut si quid vidisset ape-
riret. Hec scias homines quod [illegible] mille
hominum qui omnes dampnati sunt exceptis quatuor
ad purgatorium descenderunt. O obce-
cati peccatores agite penitenciam quod misericordia
dei est strictior quam creditur et quod mirum
si tot dampnantur cum totus mundus sit
laqueis plenus. Unde sanctus Anthonius
abbas raptus in spiritu vidit totum
mundum spinis et laqueis plenum et
flens exclamavit dicens Domine quis
evadet hos laqueos et dictum respondit
Sola humilitas. Ecce quod necesse est salvari

non sunt humiles et tamen paucos videmus
qui illam virtutem sequuntur. Hoc confirmat
dominus Mathei 18 Nisi conversi fueritis et efficia-
mini sicut parvuli non intrabitis in regnum celorum
ergo et cetera. Beda confirmat dicens testificat
Nam hoc testantur omnes scripture et docto-
res et eciam pagani. Virgilius in [illegible] primo
eneidos pauci quos equus amavit Iu-
piter. Et valerius maximus Multi non labo-
ribus susceptis viri con[illegible] quo potest fieri
contingit. Et augustinus 22 de civitate dei plures
homines erunt in penis quam in gloria. Unde
21 q. 12 ait Si omnes a tenebris trans-
ferantur ad lucem in illo apparet veritatis
[illegible] in quibus scripta multo plures quam mi-
lia sunt ut ostendatur quid hominibus
redderetur iusticia iudicantis. Ideo ratio
resplenderet. Unde legitur de vero cultu an-
tequam adveniret in mundum de mundo tam
sunt plures quod multa anni quibus
omnes dampnabantur exceptis paucis de po-
pulo israel. Et idem eodem libro Arbitror
non tres mundi partes sunt dampnandas
eo quod in ipsis regnant infideles. De quarta
autem parte quid dicat non quod Johannes
ait Totus mundus in maligno positus
est. Et gregorius in omelia ait dicat ad fidem
plures veniunt sed ad celeste regnum
pauci perducuntur. Plerique enim donum
vocibus sequuntur sed moribus fugiunt.
Veniamus ad capitulum divinarum scripturarum.
Unde dicit tunc ysaias c. 8 Multipli-
casti gentem sed non magnificasti leticiam.
De qua 8 c. ait Ubi misericordia vix salvabi-
tur ipsius at peccator ubi apparebit. O miser
peccator mala novella. Sed forte dices
non credo predicatoribus qui fortassis
ut homines sunt loquuntur saltem vero crede quod
dicit dominus Ihesus audi quid ait. Intrate inquit
per angustam portam quia lata porta et
spaciosa est via que ducit ad perdicionem
et multi et cetera. O peccator pauper quam ma-
le novelle tu velles quod diceretur quod omnes
salvarentur ego non possum quia veritas non
concordat. Certe si ita non esset veraciter
vetera propter ea non predicasset. Nam
ut eciam salutis viam arduam ostenderet

dr i eod ca° xo Vo oib q dr in duc d-
mi· r & q fecit volu r Multi in dicet
i i° die dnc nome i no· t· gphe· nome
i no· t· de· ei r Discedite ob q opa
mi iniqtate Et the· dr Multi st vo
ca· pau r ‖ Tercia gsina° di· ma
lignacio· tanta n· hoim maligtio
q no in ai deq si pauci salnent
lig n· ut pphe ait d' futuris otigetibq
no e detimata veitie tq sepissie ex
qualitatibq i'zu queda futuraz in
dicia cuncta scripig sic dicig de fero
rubet celu mac idicat ee serenu
q hc plui''' vi'q e Cognoscig ecia
ex nubiu densitate ventoz ful
guru q tonitruoz ex mlu ne qd ma
gnaz tepstau futuraz tepestatem
Vn q ipe saluator cu d' tribulatoe
q in orbe ventura erat loquetr dis
cipul' inducit d Ab arboe aut fici
discite pabla; h aut dico q ex pre
dcitbq signis infuturs ecitu cogno
scig futuroz Cu n· totu pene malu
enanug d' eti volue peccati sancta
tu q plurima mortis signa ht vite
enanug qd aliud d' ipo indicare pos
sug ht malu ualne attento simoe
pbiu dicig Ex ipsq le e male vi
ue q bene moi q equo Nunc vin
e qd Ben' despeti e Genesi q co
gitacoes homis pm sut ad malu
Et 12 q· 1· c· omis etas di oib etas
ab adolescecia sua pna e i malu
ergo hoies q pni sut q pmpti pene
hunc Jo· 1· c· 2 Totq mudq r Ergo
plura mala signa damacois i mu
do cognoscig ut dixi qm salutis quid
possug dice n qp multi st vocati pauci
Vnde dcs quo vadut modi omis et
infideles ad infim· sicq aliq cdet
eet heticq Quo tendut pueri q sine
baptismo decedut ad limbu Quo
ec vadut tot hetia q st i mudo ori
entales europie libie pene ob gta
Bosenesses q multi aly varys hesibq
rplicati· q pene no reicies castella
ciui multa e q no heat aliqs heticos

occultos q publicos Naz aly no e
dut aiaz ee imortale aly dicut no
ee aliaz vita n' infim n' padisu
Aly asserut lux mag no ee peccatu
aly putat stellaz fatu st liberu ar
bitriu hre ptate· aly crede mlicos
& gattos q hoies i lupos posse mu
tari· Aly tenet qp spus huani mg
dut corpa alica· aly crede qp sacre
incuitacoes no st pecui q multi aly
errores tenent a qbq nolut hoies
qui Omis hgoi i errore suo obstinati
psistetes st excoicati ab ecia ut
Vides q no credut sacia ecie con
sidera quot st vi q mlres i hys erro
ribq rplicati multi publici & plures
occulti isti go vadut ad infim Pre
mo d' ignorantibq doctinaz platoru
gfessoru q subditoru quata e multitudo
quoz glibz tene scire q ad eoz sp
tant salutez q officiu ut d' alys ta
ceaz sut tot q ignorant peicula arti
cloq fidi xo precepta q pleriq oracoz
dnicaz q qd deterig gfessores eoz q
plati q ipi plom ignorancia mori
unt qo go isti vadut ad ifim Quo
scis frat roberte qa oms doct· q ca
nonia q oms theo· dicut Et papue
Tho· i 2 pte q· 1·16 Ignorancia vi
no excusat i hys q st doli capa
ces Vh et exo d' vi· q hoc de· c· ut
gsti q d' regul' iur· li· vj· q 3·1 di· xo
phibe i glo ibi· q d' gser di· e· c· vod
aut oia Itm quo tendut multi qui
moriut despati multi morte subita
nea q no hnt spaciu peitedi· heu
qa portaut ad infim Quo ifup
tendut pdones extortores fures
lusores damnificatores vsurary tpis
venditores q hq q q tubq pbuere
auxiliu fauoz gsiliu q oms tene
ad i'stitucos ad infim Hes exo de
furt c· pono q i glo i st vbo sat
face q d' vsur· c· cu tu Itm li· vj·
d' regul' iur· Et 12 q· 6 c· si res q 2 e
q· 2 c· legat q d' pe· di· 6· c· nemi
q go inisci vadut ad infim Quo

vadunt mali i(n) ligios(?) q(ui) no(n) finiunt
i(n) gula(m) sua(m) ad i(n)f(er)nu(m). Et peccatores
moriu(n)tur ex civitate p(ro)pt(er) odiu(m) cu(m) suo
p(ro)x(im)o a(u)t p(ro)pt(er) amore(m) peccandi vel errore(m)
satisfaciendi, ut ec(clesi)a alia sit de causa
sed t(ame)n penitent(es) p(ro)pt(er) timore(m) iehenne
heu q(ui)a rapiu(n)tur ad tartar(um) q(ui)a sc(ri)pt(um)
e(st) de peni(tentia) di(stinctio) 3 c(apitulo) q(ui)n(imm)o [?] (et) s(ecundu)m v(er)ba
Aug(ustini) d(icitu)r Oportet e(ss)e q(ui)nimmo [?] sine cari-
tate salu(m) e(ss)e Non itaq(ue) in solo
timore vivit h(om)o n(e)c s(o)l(u)m op(er)tet tre-
re iudice(m) s(ed) dilige(re) no(n) solu(m) timere
penas sed desiderare p(ro) gl(ori)a. O ig(itur)
captivi d(omi)ni reu(er)timini ad n(ost)ra(m) d(omi)ni
t(em)p(o)r(i)b(us) e(st). O infideles x(rist)iani renegati
revocate vitam v(est)ram ad domu(m) m(atr)is
u(est)re (et) civitate(m) (con)sorcia da(m)nator(um).
Redite ig(itu)r q(ui)a n(em)o dampnat(ur) n(is)i p(ro)
p(ro)p(ri)as culpas (et) de(us) no(n) e(st) inexpacabil(is)
sed poci(us) n(ost)ra malignitas Na(m) de(us)
no(n) vult que(m)piam p(er)de(re) (et) magni p(e)c-
catores pure. Ecce stat extensis i(n) cruce
brachiis co(m)paciens penis (et) da(m)naci-
one ut omnib(us) largiat(ur) futuram sue
(con)fusione(m) in vita eterna(m) ad quam
ip(s)e nos (con)ducat q(ui) i(n) s(ecu)la s(e)c(u)lor(um) vi(vi)t
(et) regnat amen. **S(er)mo de cathenis fr(atr)is
roberti**

Vidi angelu(m) descendente(m) de
celo habente(m) clave(m) abyssi
(et) cathena(m) magna(m) i(n) ma(n)u
sua Apoc(alipsis) xx. Infirmitates curande
dissimi i(n) x(risto) Jesu no(n) alit(er) curat(ur)
n(is)i p(er) medicinas eis (con)trarias [?] reputa
infirmitates calide p(er) medicinas fri-
das (et) e (con)u(ers)o. Et h(oc) (con)firmat di(cens) 2
ethi(corum) 8 Medicine h(abe)nt fieri p(er) (con)traria
Et 8 Contraria (con)trariis curant(ur). Q(uonia)m
antiq(u)us i(nimicus) (et) h(ostis) g(e)n(er)is h(u)mani i(n)imic(us)
videns hoie(m) illuc posse (con)scende(re)
p(er) h(u)militate(m) vnd(e) ip(s)e p(er) sup(er)bia(m) cor-
ruerat confir(m)it(at)e i(n) ei(us) odio (et) in-
vidia s(em)p(er) q(ue)rit nos precipitare (et) ad
barathru(m) vbi ip(s)e e(st) deducere p(er) (con)fe(ctione)
(et) (con)tame(n) peccator(um) mortaliu(m). Et q(ui)a scit
nos p(er) p(e)n(itenti)am i(n) hac vita posse re-
surge(re) conat(ur) mult(is) mod(is) i(n) p(e)c(ca)t(is) nos

ligare ne i(n)surgam(us) ut i(n) h(ii)s morien-
do et(er)naliter pereamus p(ro)pt(er) h(oc) dic(it) thema
m(eu)m v(ide)l(icet) Vidi angelu(m) i(d est) dyabolu(m)
descendente(m) de celo i(d est) p(er) sup(er)bia(m) cade(n)-
te(m) h(abe)nte(m) clave(m) abyssi (et) cathena(m)
magna(m) i(n) ma(n)u sua i(d est) ligamenta ad
ligandu(m) a(n)i(m)as ne v(er)e peniteant (et) ne
et(er)nalit(er) pereant q(ue) volens dissolvere
et a(n)i(m)ab(us) n(ost)ris exstirpare ut possum(us)
penitere n(ost)re e(st) malleos fortes ha-
be(re) q(ui) ip(s)as cathenas disrumpat liga-
menta dissoluat. Et q(ui)a opposita
iuxta se posita mag(is) elucescunt Vide-
am(us) p(ri)mo cathenas (et) ligamina q(ue)
sigillati(m) p(er) medicinam (con)traria dissol-
uem(us). Ex scriptura n(am) sacra ut pa-
pe(re) potui Cathena ista magna h(abe)t
nove(m) modos q(ui)b(us) n(ost)ra est solue(re) (et) to-
lli(tur) destruere ut a p(ar)tib(us) soluam(us) v(ide)l(icet)
p(ri)ma di(citu)r infidelit(as). 2a desp(er)abilitas
3a h(or)ribilitas Q(uar)ta di(citu)r difficultas
Q(ui)nta exe(m)plar(itas) Sexta di(citu)r delectabilit(as)
Sep(tim)a timiditas Octa(v)a p(re)su(m)p(ti)osit(as)
Nona dicit(ur) longanimitas

Prima ergo cathena magna
(et) t(er)ribil(is) e(st) infidelitas Mira(n)
n(on) soleo tanta(m) di(ver)sitatem
hominu(m) (et) ta(m) di(ver)se opa(n)tiu(m). Q(ui)da(m) bu(m)
quida(m) melius q(ui)da(m) no(n) optime. Q(ui)da(m)
male a(li)qui peius no(n)nulli pessime. Et
finalit(er) i(n)ve(n)io q(uod) ista diu(er)sitas no(n) cau-
sat(ur) n(is)i ex defectu fidei a(u)t a diu(er)sitate.
Et q(ua)m(vis) dicat om(n)es se crede(re) no(n) t(ame)n
om(n)es i(d est) q(ui) credunt (con)siderat (et) inve-
stigant. Q(uod) a(ute)m sit v(er)u(m) p(ro)bat(ur) p(er)
racio(nem) p(er) auct(or)itate(m) (et) p(er) exemplu(m).
Racione sic fundat(ur) s(e)c(un)da de(cre)t(is) i(n) p(ri)mo
de sensu (et) sensato Nichil e(st) i(n) inte-
llectu qui(n) p(ri)us fuit i(n) sensu. q(uo)d p(er) inte-
llectu(m) no(n) (co)gnoscit(ur) n(e)c e(ti)a(m) p(er) volu(n)te(m)
amat(ur) sic ip(s)e agit i(n) 3o de civi
volu(n)tas no(n) fert(ur) n(is)i i(n) (co)gnitu(m). Et
Aug(ustinus) x de t(ri)n(ita)te c(apitulo) i(n) Firmissime
n(on) minim(us) n(on) n(is)i nota amare posse
q(uo)d si no(n) amat(ur) n(e)c e(ti)a(m) p(ro)pt(er) id aliq(ui)d
bonu(m) opat(ur). Ergo volum(us) bu(m) age(re)
(et) i(n) v(er)tutib(us) insudare n(ost)re e(st) bonu(m) (et)

p̄mium ipi' qd' opauit' ᵹgnosc̄e quia
sciuit monet opantē ad agendū. 2º
phico. Sz ipm bonū sup̄mū et felicitē
etiaz nō possum nālit' cognosc̄e ergo
nātē ē ut sup̄nālit' ᵹgnoscam; et hoc
ē p fidez Quanta g° est fides tanta
est cognitio. quanta est cognitio tanta
est affectio. et q̄nta est affectio tanta est
virtus opatio g° d' p° ad vltim q̄nta
est fides tanta erit opa° Rursus p
eandē racōz pecūd etiaz malū eē
acerbissimū nālit' ᵹgnosc̄e nō possum
g° sup̄nālit' p fidē Ergo volumꝰ
pctā deuitare nāte ē pecūd ad q̄
pctā inducit nos ᵹgnosc̄e. et tanta
est pcti deuitacō q̄nta est pene co-
gnicio Ergo nō ē n̄ p fidez quanta
est fides tanta est pctōz deuitacio
et odiū p hāc g° racōz pt3 opera
bō et mala p̄cedē a p̄fectu et defectu
fidei ‖ Scdo pbat' p auctoritate
Augꝰ de fidez incisiat atrocē Et
nū .iᵈ lactācꝰ ij dūnaz institucio-
nū adūsꝰ gentes c̄ca p̄ncipiū Nā
dū existimat dūo nouitti dō nob eē
cura a p° morte nil' eē futurū to-
tos sc libidinibꝰ adiciunt Et dū licē
s' putāt hauriendꝰ volupꝰ bꝰ sacient
inaibut p q̄ī incude' laqos morte
ī currunt Ignorāt n q' sit hoīe rō q̄
si tenē vellet i p̄mis deū sim agno-
scerit vtute iusticiaq; sequēt' et re-
ins figmētꝰ aīas suas nō subiceret
mortiferas libidinū suauitat' nō
appeteret h' ic. Probat' cel auctoi'te
sacre scripture Et p° Moysi dicit' 2
Nū Qā nō credidisti in ut sāficia-
ret' me corā filys israel nō intro-
ducet' hos pplos i tiā quā dabo
eis Itēz 2 paralipomenon 16 Iobet
fortitudine hys q' toto st corde et
corde pfēo credunt i eū Et ide est
Thob ij Et vita illa exspctaq q̄
deus daturꝰ ē hys q' p fidez suam
nūq̄ mutāt ab eo Et ysa 6 Si nō
credideris nō p̄manebꝰ qā i pctātū
inceꝰ Idō dr Abacuk 2 Iustꝰ i fide

sua viuit et bn̄ opat' Postea dicit'
ayt 9 et luc 6 Confide filia fides tua
te saluā fecit Et ayt 9 Scdm fide
vrām fiat nobis Et i° 15 O mlr mag-
na ē fides tua fiat tibi sic vis Et
ayar 9 oīa st possibilia cēdēti etiam
maxia et ardua Et Jo 3 Qui credit
i eū nō iudicabit'. q' nō credit iā
iudicatꝰ ē Et itēz Qui credit i filiū
dī hz vitā etiaz Qui at incredulꝰ
ē filio nō videbit' vitā etiaz s; ira dei
manebit sup eū Itēz paulꝰ. mag-
nificat fide nrāz d. Grās ago dō q'
fides vrā annūcia' vniūso mūdo
Ad Ro. 1° Itē ad Cor. 10 Corde eī
credit' ad iusticiā oē aūt fit ᵹfessio
ad salutē Dicit n scriptura Oīs q' credit
i illū nō ᵹfundet' Et 2 ad Cor. 13
ait Si estis i fide vos pbate popa
Et ad gal 2 Nullꝰ iustificat' ex opibꝰ
legis n̄ p fidē Et ad eph 2 Grā salua-
ti estis p fide Et 6 In oībꝰ sumētꝰ fidē
ut possitis oīa tela inimici extīguē
Itē ad heb 11 lapidati st secti sūt
teptati st i occisiōe gladii mortui st
Circuierūt i melotis et i pellibꝰ capri-
nis egētes angustiati afflicti qbꝰ dig-
nꝰ nō erat mūdus et hoc oīa p fidē De
Jacobi 2 Quid pderit fres si fidem
qs dicit se hre opa aūt fidei nō ha-
beat nūq̄d fides poterit saluare eum
Itēz 1 Jo 4 c. Hec ē victoria q' vicit
mūdū fides vrā. patet g° pdicta
p auctoritat' Terº pbat' p exēm
Cꝰ quida tiffices p viaz et occurrat
ei bꝰ quiꝰ eqꝰ d. Ne tiffeas vlteiꝰ
q' inimici tui ppe pati st cū gladys
interficē te Ille at si credet aufugit
et si at tiffiet interficiet'. Sic n nob
euenit p viā pctōz tiffientibꝰ vene-
rūt pphe inicꝰ et apli denū ipse
xpus nobis cuissiꝰ et clamāt oībꝰ
pctōribꝰ dicens Ne tiffeatis o sup̄bi
p viā sup̄bie. o auari p viā auaricie
qā inimicꝰ vr dyaꝰ interficiet vos
ide ducet vos ad infernū i illas te-
nebras exteriores. quare g° nō fugis

quare ista viaz no devitaq. no ob
aliud q̄a no credim̄ . Eu sic si poneret
q̄ vnus cupidus et auarus crederet ditari
multos hēat directes d̄ p̄gē ad illā
ciuitate et multas pecunias lucrebis
Nunquid si crederet ibit vno cursu velocis-
simo et no tardabit . Sic a nob mā
desideratib et no tardatib q̄b dari
ē solū felicitatē i alia vita et ibi
sūmū bonū adē . Non ob aliaz cau-
sam euenit ut id sūmū bonū tot
q̄tepnar ū q̄a auiditatib no cedis
Et c p̄s pdicta q̄clusio p roz aucto-
ritate et exem ‖ Si aut querit a
me ppt q̄d fidi m̄e tamē signud
approbare no credit homi multitudo
maxia . Dicedū q̄ ppt cupiditate
et ordinatā eray affectione hȳ ū
sola causa ēē pbando suaz mea
p auctoritate lactācii i li . de diuiaz
institucom aduisus gētes . Interim
maxim puto admoneo lectores q̄
h̄ mā q̄ tradim̄ pirme et vnosecq̄
metes a' oīo no intellige̅ cbcta
cum aures t'reme cupiditatib que
sensus omīb q̄uat ibecilles q̄ i̇ddut
Quir ces si intelligēt dissimulabunt
taȳ q̄ h' veā ēē nolet q̄a tralimi
a viciis et sciētes sunt mal' fauet
quoz suauitate capiunt et veritatis
viaz deserūt cuius acerbitate offen-
dūtur . Naz q̄a auaricia inexplicita
quadā siti fragrat q̄a no possunt
vendue aut dilargiri sep amant
tenui cultu vitā dige sine dubio
malūt id ēē factū q̄o desiderāt sunt
renunciare coguntur . Itm q̄ libidini
similes sitan ut ait poeta i fu-
rias igneq̄ ruunt vtq̄ incredibilia
nob auferre debet , q̄a voluāt aures
eoꝝ precepta q̄tinēre que illos a
voluptatibꝫ sunt prohibet q̄b aīaz
sua cu corpore admidrauere . Qui
no ambicōe inflati a' adore potē-
inflammati ob sum ad acquirendos
honores q̄tulerit . Ncc si solem tpm
i maioꝝ gestis fide accomodabūt

ei doctrine q̄ illos iubet oīpotē et
honore q̄tempto humiles viuere atq̄ ita
humiles ut accipe̅ iniuria possent et
refere nolunt si acceperint . Hȳ sc̄ hoi-
nes q̄ cōtra vitatez clausis oclis eos
no latrant . Cum at sanierunt id ē
no ita viȳs inuerci ut insanabiles
sunt et credet hȳs q̄ libent' i' colet
et q̄uiz dicim̄ apta plana et simplicia
et maxiā opus ē vera iexpugnabilia
ill' videbim̄ . Neo v'tuti fauet ū q̄
sequi pot . Sequitur aut no sicale est
omnib hȳ p'ut est paupertas et i in-
exigencia exeant et btuti capaces
esse . Hec ille . Et c lhemy sinia catheras
Vont ista cathenaz ad spaz solut'
dissoluedaz duplici malleo labora-
bimus s' rone et exēplaritate . Primo
malleo racois psupponā ergo res
oēs creatas hīusse pncipiu et mu-
du esse factū ut dt phs 2o metha-
q' i p°o d'ar° et mdo s' no ab alio ū
ab ipso d° . Et p hac q̄gnicoz veniq̄
i cognicioz vei dei . Sic p hat di ō
8 phis , primo via causē efficientis
q̄re ē deuenire ad vnā cām q̄ ē ca
vlīa omi et no hēat causaz sup
se q̄a alit' eēt pcessus i infinitu q̄d
a nullo q̄ceditur . 2o via motus q̄a n̄l
mouet a se ipso et intellige h' mouer
educi d' poñ ad actu ē q̄o deuenire
ad vnu' imobile q̄d faciat oīa mo-
ueri et iste ē deus d' q̄o dt Boe . O qui
ppetua mundu racoe gubnas . Terraz
celiq̄ sator q̄ tpus ab euo . Ire iubes
stabilisq̄ manes das cuncta moueri
h' ppt psupponi Nota q̄ iste deus
ē suma sapia et intelligencia et io oīa
facit ppt aliquē fine . Una oe ageñs
sm racoz agit ppt finē ut dt phs
2o phic et 2o d' aīa . Si q̄o q̄ramus
quare fecit elemēta et fructus t're et
oīa alia aīalia no ob aliud nisi ut
ostenderet suaz potēciaz et ad homis
vtilitez q̄ eis vtitur patet ppt q̄d
dt Aris i 2o phicoꝝ et i 2o de aīa
Finis quodāō ē ho et ex h' sequitur

hominem esse nobiliorem omni creatura naturali propter ipsum actorem. Rursus si queratur quare fecerit hominem et velis dicere quod ad hoc solum ut in hac vita comedat et bibat et vivat finaliter moriatur ut videtur per experienciam et ulterius non sit de ipso memoria. Respondetur hoc falsissimum inconveniens. Terra esse arbores et etiam elementa et bestias nobiliores esse ipso homine et quia hoc est inconveniens et utilitatem omnium et contra omnem philosophiam naturalem que vult finem nobiliorem esse hiis que sunt ad finem ordinata ut ait philosophus 2o phisicorum. Ideo oportet concludere finem eius esse alibi et in vita futura et hominem futurum esse immortalem et perpetuum quia si fuisset aliter conditus a deo preter ceteris creaturis maior cura fuisset quam de nobis bona bilibus quod stultum est. Et hec omnia trahuntur ubi in pulchro textu Lactancij in 1. li. divinarum institutionum qui ait: Quis enim tam [illegible] ociosus ut aggrediatur aliquid facere frustra ex quo nullam commoditatem nullumque commodum speret. Qui domum edificat non ideo edificat ut tantum domus sit sed ut in ea possit habitare. Qui navem fabricat non ideo insumit operam ut tantum navis appareat sed ut in ea navigetur. Et qui vas aliquod instruit ac format non propter id facit ut tantum fecisse videatur sed ut vas id effectum capiat aliquid necessarium. Sic cetera queque sunt non utique in supervacuum sed ad usus aliquos utiles laborant. Mundus ergo a deo factus est non utique propter ipsum mundum non enim calore solis aut luce aut aspiratione ventorum aut humore imbrium aut alimonia frugum cum sensu careat aut indigeat. Sed nec id quod dici potest quia deus propter ipsum fecit mundum quia potest esse sine mundo sicut fuit antea et racionibus que in eo sunt quas utique generaliter deus ipse non utitur. Apparet ergo animantium causa mundum esse constitutum quoniam rebus hiis quibus constat animantes fruuntur ut vivere et consistere possunt. Omnia hiis necessaria temporibus certis subministrantur. Item sic ceteros animantes causa hominis esse factos ex eo clarum quod homini serviant et tutele eius atque usibus data sunt. Et si Sic ergo mundum non propter se deus fecit quia eius commodis non indiget sed propter hominem qui eo utitur ita hominem non propter se quia utilitatis deo. Non constat inquit Epicurus ut cum propter se hominem faceret scilicet ut esset qui opera eius intelligeret qui providenciam disponendi racionem faciendi virtutem consummandi et sensu admirari et voce proloqui posset. Cuius omnis summa hec est ut deum colat. Is enim colit qui eum intelligit. Is artificem rerum omnium. Is verum patrem suum debita veneratione prosequitur qui virtutis maiestatis eius de suorum operum inventione inceptione perfectione metitur. Quod planius argumentum perfici potest et mundum hominis et homines sui causa deum fecisse quam in omnibus ex animantibus solus ita formatus est ut oculi ad celum directi facies ad deum spectabilis vultus cum parentibus communis sit videatur quod hunc hominem deus quasi porrecta manu adlevatum ad contemplationem sui excitasse.

Secundo malleo explantatur quia videmus per experienciam tot et tanta miracula esse facta que non potest deum [illegible] potuerit [illegible] Rich. de Sancto Victore in 2 ait: Domine si decepti sumus a te decepti sumus. Nam talibus signis firmata sunt que non nisi per te fieri potuerunt. Et hoc probatur per racionem [illegible] quod dicitur. Nam a privacione ad habitum non est regressus per naturam. Si ergo homo privatus est visu non potest illuminari nisi per opus supernaturale et divinum. Similiter mortuus non potest resuscitari nisi per miraculum. Quare ergo dubitamus gremio fidei credere et ei totaliter adherere cum sit tot et tantis miraculis probata et affirmata. Nam si quis dixit miracula facta non esse. Vide Augustinum 22 de civitate dei. Si ista miracula facta esse non credunt unum grande nobis miraculum sunt quia iam sine ullis miraculis totus mundus credidit. Quod similiter dicit [illegible] de miraculis diebus nostris factis per [illegible] confessorem Anthonium paduanum [illegible] qui tot et tanta fecit ut vehementer [illegible] toti mundo [illegible]. Et fides

sancta o fides catholica o fides or-
thodoxa o fides roborata qs dubitz
amplius te crede cto nullus n a sensu
z ratoe alienatus Paz miracula tot sra
vidimus audiuimus palpauimus ut latere
negare possimus · qr si quida tenero s
pentio necabit Pnm grande mira
clorum miraculu e · qr toto mundo ut
ita loquar pedibus nudus pauperis fra
tris mortui psumit z inclinat ipm
adorat reges dni plati z summi po
tifices Credamus g indubitanter et
credendo amem z amado do fidelit
fruamus · z finalit salui z saluati eri
mus et pz prima cathena

Secunda cathena est desperabil'
tas h e qsuedo demonis ex
fallacia sua ut antq petos peccaret
eis suggerit deu ee misericordem · sed
postq peccauerint suggerit ipm esse
crudelem et desperao d mia di ut
numq peniteant Sic fecit cayn hoi
cida q d Gen e Maior e iniquitas
mea q ut veniaz merear Ideo Salo
mon ait pro 18 impius cu i pfundu
petorum venit venia qtepnit Et in
psona iniquoru d Jere 18 c · factus
e dolor meus ppetuus z plaga mea re
nuit curari Sic fecit iudas · Mt 27 ab
iectis argenteis i teplo laqo se suspe
dit Et ex h' sequitur id malu qa mic
de peto in petu z in dies efficiuntur
detiores Jux illud ad Eph e desperantes
semetipos tradiderut Sz cathena
ista facile dirumpitur aucte scripture
z exemplo Paz omnis scriptura clamat
qr deus e misericors Dicit alia salomon
ait Eccl 2 c · Pius z misericors e dns
z remittit i die tribulacois pecta Et
ide 51 c · Mag e mia di z ppitiao
eius Jer 18 Cum adiecit enarrare
mias di Item ezech 2 Conuertimini
ad me i toto corde vro ad dnm deu
vrm q be z mi e pa z mlt mi z c
Item psal 29 audiuit dns z misitus
e mei Et in plurib alys locis ita ut
videtur scriptura no aliud facere qs

pmissione mias z iusticia di p petoz
indurate o petor obstiate qre
g desperas quare no qutis ad dnm
qa dns sp e patus te recipe z acce
ptare noli g crede dyao q d deu
esse crudelem qr cte vult te decipe
z tecu te danare Sed destruitur
exeplo · qm nullus vmqz qusus e
ad deu z ab eo repulsus e su mia
paz d latrone p3 d adultera seu
d peccatrice deprehensa i adulterio · z i
alys d qbus dt Bnh · i s · 22 sr cant
cau 4 · Dno ihu xpe mansuetudinez
qua i te paucitas cernimus ad te dominu
iesu audiens qr no spnis pauperez
peccatorez no horruisti qfitentem latro
ne · no lacrimante peccatrice · no de
phensam i adulterio no supplicante
publicanu · no negante discipulu
no psecutorez discipulorum · etc i odo'e cru
cifixores tuos et nus Cum g du
bitatis o petos scelati ad illu pys
simu recurrite qui tate e mie ut
omnes velit saluos fieri Et ppt hoc
voluit filiu suu carne assumere et
demu sanguinem suu preciosissimu effun
dere Et io 1c barbatus lyco i epla
ad Sabianu exortatoria ad penitenciam
dt Samuel quodam lugebat sau
lem qa penituerat qr vnxisset eu
regem sup isrl · l'vs c oia tele ta fi-c

Tercia cathena dr h dubilitas
s satisfaciendi z voto satisfaciendi
p restitucoe fame · p recociliacoe inimi
coz p remissioe iniuriaz · p obseruacoe
votoru · p execucoe testamentorum
p emitacoe petoz · n no recessione
causaz eorundem Iux id augus d pe
nitencia scptu dr · z cita precipimus
Satisfactio e petoz causas excidere
n eor suggestionibus aditu indulgere
Sz oia ista honere facit petos · qsi
tent naz z qmittunt sed numq re
stituunt nunq inimicis recociliantur numq
occasiones peccandi dimittunt z c cetera
perimunt z danant · h e cathena
ferrea h e cathena plumbea hec est

mola q̃uis ad collu pctor̃ diuites
ad pfundu inferni Exclama ergo ad
ꝯsiliarios ad auaros pdatores ⁊ ad eos
qui substancias alioꝝ rapiunt siue per
malos ꝯtractus siue p falsam sniaꝫ
siue p falsam aduocaciõeꝫ siue p aliquẽ
aliu modu pximu danauerunt ut ꝛ̃-
stituant qa aliter nõ remittitur pctm
n̄ restituat malu ablatu ex̃ d' reg.
iur̃ li. vj ⁊ 14 q. 6 c. Si res Et est
Aug. i epla 2 ad macedonium hec
audire horreut ista aures eoꝝ of-
fendut ullatenus satisfacere volut Sꝫ
ista cathea dyabolica ꝯstos diuersis
q̄itos ligat ⁊ ligauit. q̄itos ad ba-
ratrum inferni demisit Non n. 1 er-
rauit q̄ dixit peccata oia obedunt
ꝑpetua spiritus sti. baruth ⁊ omnes istos
ee danatos dicit ubi st q̄ argentu
thesaurisant ⁊ auru in q̃o ꝯfidunt
hoies Et ut ad inferna descenderut
Horrees eciam multos admone a se sc̃
fluas vanitates superflua iocalia
⁊ adulterinos capillos vel alios dya-
blica fomenta ⁊ i liquas quas oio
se penite nolunt horrees peccales i-
uitatiue peccalitatibus i dulge inimicis
remittere iniurias q̄ tu facere obligat̃
horrees detractores i stitue famam
quam iniuste tulerunt nõ absolui dur
nec pnt n̄ hec faciat. Istis omnibus cathe-
nis fere pfecto ligati st ita ut pe-
nitencia coꝝ vana sit ⁊ vacua nec
ꝑtinus deo grata ⁊ accepta Con-
qua cathenã solus vinꝰ malleus
pficit q̄ ꝯtinet in hys vbis hiero.
Temporale e qd delectat eterni uero
qd cruciat Ecce ꝯsidera ergo q̃tum
qd hec de omnibus supdictis tpale esse
⁊ instantaneu ⁊ oio transitoriu. pe-
na nõ n̄ satisfacias ut pdixi e fu-
tura esse ꝑpetua ⁊ eterna Ubi n. tan-
ignarus taz insipiens ut modicu qd
habeat gaudiꝰ ⁊ delectacõis. i futurus
heat penas ⁊ eterna supplicia sustine-
at O magna huiꝰ mentis alienacõ q̄
nõ ꝯsidat istud euangelicum dictu

Quid n. pdest homĩ si mundu v-
niuersu lucretur aĩe uo sue detrimentu
paciatur ait 10 et p3 tercia cathea
Quarta cathea vocatur difficultas
Surgendi dyabolus maxime mecu
pctor q̃ ullatenus a pctis i surgat
nec i bonum pficiat qa hec e difficia-
le ⁊ quodã oĩo ĩpossibile Ad qua cathe-
na dissoluendaꝫ et facultãm e ꝑpa-
landaꝫ ⁊ demostranda moueã quedam
pulchra q̃to Si deus creatura puiat
sola bona voluntate absq operibus et si-
ne e bona opacõ admixta voluti
Dicitur go ista qto ex auctoritatibus sive rõne
hystoria ab vna pte pbat q̃ nõ Nam
dicit Bulgarius i li. de li. ar. Intencio sufficit
ad meritum. bona actio requirit ad exi-
go vite eterne ad meritum vite eterne nõ
st necia bonitas actoris extrinsecus
Item sr̃ psal. dixi ꝯfitebor et dicit glo
votum p opacõe indicat Confirmat
hec greg̃ sr ait i alia o. Nõ e vacua
manus a munere cu archa cordis re-
pleta fuit bona voluntate Item habet
ad hec textus exõ d' sen ex. c. Cum vo-
luntate q̄ dicit amplius i spicit deus
⁊ ad spontaneas voluntates q̃ ad actus
adiungit 9 q. 6 c. vl. Furtu aute
nõ tam i q̃titate al q̃ i affcu furãtis
ꝯsideratur Et i cod c. hic eo aut Nõ
n. p furto ablatu sed mens furantis
attendit Et 14 q. 6 c. 1 Magis deus
spectator e cordis q̃ operis. 22 q. 2
c. q̄ puriat Cum puriare patus e
anq̃ puriet puriu ee videtur quia
deus nõ ex opibus indicat sꝫ ex cogi-
tacõibus ⁊ ex corde. 28 q. 1 c. Si di.
Et si holocausta obtulit ut remunaret
eleosinas dare pudicicia seruare q̄ st
vere holocausta nõ vere ea suscipit deus
Nam nõ sacrificioꝝ magnitudine sꝫ offe-
rentiu mente eas q̃ diiudicat Vnde ⁊
vidua q̄ i gazophilaciu duo minuta miserat
oibus a saluatore pfertur lc 21 1 c. pi-
cose ⁊ c. i quoque ⁊ c. q̃titum qui
aut voluntas p facto reputatur Item ut
auctoritas testatur voluntas remunerat non

mag pbat^r em vna race sic Me
rei vita etnaz e in ptate nostra
go opa no e nccia ad merendu Ite
ex alia pte argut^r sic Et femo p
textu amb^o in li^o d'officys Tu ssip
tue no 26 di. c. no sat No sat e
bene velle n sit eciam bnfacere Et Ja.
co. 2 ffides sine opibz mortua est
Et Jo 3 Mat 3 omnis arbor q non
facit fructu bonu excidet^r et i igne
mittet^r Et 2 colo. 3 Audiuimus qsda
int vos inqete ambulare n^l opans
q. d. mala facit Et 2 pe. 1 Rapi
cut agite ut p boa opa vra cetam
vocacoz et elecoz faciatis Ex qbus
omibz vide^r cocludi nccia ee opa
cu bona volu^te ad mitu vite et
ne Ad'ec pba^r vna race q si in
tencio et volu^s sola sufficeret ad me
ritu facili cet mereri vita etna
qd e cont^a salvatoz dicete mt^e 7°
Arta e via q ducit ad vitaz Ex
hys ergo conjectatibz orit^r ista
qsto Ad qua r'spodet^r s^m alex de
ales i 2^a pte sue sume Et Bone
i 2° di. 2 ar. 1 q. 3 q duobz modis
loqi possum d'opibz bonis a'd'ill
q sut d' superogacone. a' de ill' q sut
i obligacone d' primis dico volutez
no esse sine mito premio pncipali etia
si sit facultas ad opandu Et no q
si in hys cet impossibil^s tn meret^r
bona volu^s qntu si cet ei adiuncta
bona opacio cu facultate possibilit^s
ero^c e vez d' premio ecnali no tn
accidetali Naz mir nupta desiderans
ee virgine qmus istud desideriu pre
miet^r premio essenciali tn no de
aureola et accidetali premio Aliter
dic pt d' mito et d' alys operibus
superogacoibus. d' ill' no opibz q sut
i obligacone dicedu e aut i^c q ht
intencoz ht facultate bn opandi
a' no. si no ht facultatez s^z bonam
volutate et rectam intencoem tuc ple
nitudo sola volut^s sufficit ei ad
mitu vite absq exteriori oper. Et ht

intelligi omes i^c auctoritates et racoes
q p^o fuerut adducte Si aut adsit
facultas volu^s et pura intencio no
pot suffice ad mitu absq ope Et oc
pba^r race auce et exo 3° pba^r
ebz racoibz s^m Bone. Prima Primo
ppt' diuinoz madatoz obligacoz qa
diuin mandati obliga^o ut intencio
sine opibz no sufficit cu se offert
oportunitas et facultas. Mandata eo
dei no solu obligat ad volendu sed
eci ad faciendu vn sed ad Euangelistas
aut etia vita no n p diuinoz man
datoz obsuacoz acquit^r Et ideo i
eodem ^o mt^e 18 Si vis ad vita ingredi
sua madata 2° ppt' virtut^s pfectionem
qa virtus e ultimu potencie et io ele
uat potenciaz ad aliqd magnu et ardu
um. potencie at aie no hnt sua opa
com sine pfectione incopleta u er
rant i opa v' debita qn adest fa
cultas et libertas atq oportunitas ut ait
Au^s i 2° eti Ad pfectioz virtut^s tria
reqrunt^r scire velle et opari 3° ppt^r
voluntatis coplecoem. qm plena vo
luntas ponit effectu si adsit facult^s
aloqn no di. hoc plene aliqs velle
si no facit cu possit s^z semplene et
pigre Scdo pba^r p auctoritat^s naz
Aug^s di i s. d' dedicacoe templi Sic n
malis opibz qs qbusda seris ac ve
ctibz vite ianua clauditur. ita bonis
opibz vite ianua nob apit^r Et. i
Jo 3 ffilioli mei no diligamus vbo neq
lingua sed ope et veritate Et greg i
i quada omelia pentht ait Amor dei
nuqua e ociosus opat^r magna si e
si aut opari negligit amor non e
go si no adsut opa no e virt^s amor
pba^r p exemplum mt^e 25 Esurivi et
no dedistis m manducare et d^t dns
repbis et ppt' hoc faciet sinist^s danan
cois q cos Si ergo ppt defectu bonoz
opm qs danat^r ergo ppt bonoz opm
opacoz qs salvabit^r ergo opa sunt
nccia ad mitu. s^z intelligen^o cu ad
est facultas et oportunitas. et sic

intelligunt omnes iste auctoritates quo adducte. Tercio probatur per commune. certe amatores dei fuerunt petrus et paulus et reliqui apostoli quos quilibet novit. Si ergo ipsi coronati sunt per opera bona potius et nos qui sine operibus a deo non coronabimur. Et hoc specialiter ostendit deus petro passione fugienti. cui apparens in via dixit vado romam iterum crucifigi. Videns etiam per experimenta homines mortales propter lucra temporalia vehementer laborare et insudare quare ergo non credere debemus propter illam summam felicitatem ubi omne gaudium omnis iocunditas omnis dulcedo omnis pulcritudo reperitur. Vigilate laborate ieiunio virtutibus habundate Narrat Bernardus de quadam valle quod cum staret in choro ad missam et levaretur corpus christi cecidit in extasi usque ad nonam. demum consurgens clamat ad fratres. O fratres mei agamus bonum pluries ut potuit ista dicere satanan Et hoc reddens racionem subiungebat. O quanta gloria. o quanta beatitudo. o quanta iocunditas bene operantibus preparata est. Agamus ergo bonum quia cetera omnia dimittimus sola bona opera nobiscum portamus dicente Johanne in apocalipsi. xiiii. Opera enim illorum sequuntur illos et sic patet quarta conclusio

Quinta conclusio est que vocatur exemplaritas. Quod enim dicit dyabolus in corde hominis scelerati in peccatis existentis ut in ipsis permaneat ne per vanam pudorem insurgat cui illud quod vulgus communiter dicit peccata non sunt ita grandia ut predicantur. dyabolus non est ita turpis sicut pingitur Et ut istis maxime adhereant ante oculos eorum exempla aliorum doctorum superiorum sacerdotum et religiosorum adducit. et isto modo ligat animas adeo ut totus mundus sic ligatus peccat. Que cathena terribilis enim est illa que ut ita loquar deum impassibilem lacrimare facit et plorare et per os sui creatoris exclamare et dicere. Factus sum tamquam vas perditum in pressura tui quod ab una parte rapit ab alia perdit. Et subiungit dicens David. Quoniam audivi vituperationem multorum commorancium in circuitu. In circuitu enim commorantur homines mundani avari luxuriosi et reliqui peccatores qui clamant et dicunt Si licet doctoribus qui leges noverunt si sacerdotibus peccare et religiosis qui cottidie divina legunt quare non esset nobis peccato. Si vero ecce qui predicunt non male agerent non in viciis permanerent. et iste dyabolus cogitacionibus retentis et in peccatis perseverat et de peccato in peccatum ruunt immo non per penitenciam resurgunt. Et hoc est racio propter quam scriptura ita hortatur ad bonum exemplum et vehementer reprehendit pusillos scandalizantes occasionem peccandi prestantes per malum exemplum. Nos autem hortatur ad bonum exemplum probatur. nam in testamento veteri dicit. Quod me facere videbitis facite Judicum vii. Et hoc mulier in exemplum virtutis in effrata Ruth est. hanc temptacionem permisit deus evenire beato Job ut posteris daretur exemplum paciencie Job Et exemplo dicitur disciplina prover. 2 et Florete flores quasi lilium et date odorem hoc est habentes duplicem mundiciam scilicet interiorem et exteriorem et quasi libanus fragrantes et gratia sit per bonam famam Eccli. 39. Item in evangelio ait et dicit Non potest civitas abscondi supra montem posita neque etc. Et in eodem Sic luceat lux vestra coram hominibus ut videant etc. Et Luc. xi Nemo accendit lucernam et ponit eam sub modio sed super candelabrum etc. Et xii Sint lumbi vestri precincti et lucerne ardentes in manibus vestris etc. Et Jo. xiii Exemplum enim dedi vobis ut quemadmodum ego feci ita et vos faciatis. Ad hoc hortatur apostolus i Cor. xi dicens Imitatores mei estote sicut filii karissimi. Et ad Ro. xii capitulo Providentes bona non solum coram deo sed etiam coram omnibus hominibus Et 2a ad Corinthios 6o In omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut dei ministros Et ad phil. 2o Estote sine reprehensione in medio nacionis prave et perverse inter quos lucetis sicut luminaria in mundo Et idem capitulo xii Modestia vestra nota sit coram omnibus hominibus. Et in tessalonicenses

Rogamus vos fres ut digne abbetis ad eos qui foris sunt Et pa ad thio x Exemplum esto fidelium in verbo et conversatione in caritate in fide et in castitate Et ad titum 2o In omnibus prebete exemplum bonorum operum in doctrina et integritate Et Jaco 3 Quis sapiens et disciplinatus inter vos ostendat ex bona conversatione opera in mansuetudine Ex quibus omnibus appet quod laudabile quod optimum est inferioribus bonum prebere exemplum Et in eadem scriptura reprehendat malos prebetes mala exempla Nam moyses dicit leui 19 Coram ceco non ponas offendiculum Et deut 27 Maledictus qui errare facit cecum in itinere De hiis conquebatur david in psal dicens Jux iter scandalum posuisti mihi scilicet per malum exemplum Hos reprehendit sapiens eccli 21 Qui laqueum alteri ponit peribit in eo Qui vult ysa dicit peccatum suum quasi sodoma predicaverunt Et 26 ait Auffere offendicula de medio populi mei id est mala exempla Et ezech 13 Confortastis manus impii ut non reverteretur a via sua mala et hoc propter mala exempla Propterea salvator ait et ostendit quantum sit detestabile alicui prebere malum exemplum dicens Si oculus tuus scandalizat te erue eum et proice abs te Et si pes tuus etc Et matt 18 et Marci nono Qui scandalizaverit unum de pusillis istis minimis qui in me credunt expedit ei ut suspendatur mola asinaria etc per que scandalizat hos reprehendit paulus ad ro 14 Noli tibi perde illum pro quo xpistus passus est propterea dicit de se ipso dicit ne alios scandalizaret Et pa ad Cor 10 Omnia mihi licent sed non omnia edificant Et 2o ad cor 6 Nemini dantes offensionem ulla ut non vituperetur ministerium vestrum Et 2a ad Cor 11 Quis scandalizatur et ego non uror Propterea hieronimus ait Dimittendum est propter scandalum omne quod pretermitti potest Hujusmodi autem mali exempli detestatio non ob aliud facta esse creditur nisi quia inimicus humani generis multos inducit propter malum exemplum et maiores illorum qui bonorum exemplo

splendere debent non ligatos in peccato tenet ne per primatum insurgant et hec est prima cathena trubilis de quo dicit qui ad quam dissolvendam duobus malleis utemur scilicet et hec est summa theologorum et maiores sancti thome in 22 q 13 Sed magnitudo peccantis aggravat peccatum et hoc probatur quatuor racionibus primo quia facilius maiores ut sacerdotes doctores et religiosi prius in ipso peccato cum excedunt in scientia et dente unde luc 12 c Servus sciens voluntatem domini sui et non faciens plagis vapulabit multis 2o propter ingratitudinem quia omne bonum quo quis magnificatur sive sit bonum temporale sive spirituale sive sit scientia aut dignitas dei beneficium est cui si deo homo sit ingratus peccatum et propter hoc quibus maioritas que est in temporalibus bonis aggravat peccatum 3o propter specialem repugnanciam actus peccati ac magnitudine persone Si princeps iusticiam violet qui ponitur iusticie custos magis peccat quam alius et si sacerdos fornicetur qui castitatem vovit et alios adhortari debet 4o propter exemplum sive scandalum quia ut dicit grego in pastorali in exemplum culpa vehementer ostenditur cum pro reverencia peccator honoratur Ad plurium est notandum preeminent peccata maiorum et magis ea homines indigne ferunt ideo qui minora sunt et maiorem penam et dampnacionem habebunt Si ergo o peccator videris maiores in peccatis perseverare noli exemplo illorum tu peccare neque in peccatis perseverare quia et si peccatum eorum gravius sit et maiori pena dignum tamen propter hoc pena tibi debita non effugiebit Et cum hiis in inferno dampnaberis propter multitudinem non minus ardebis ymo magis Unde vox assequet augus 2 q 1 c Cum multi non propterea minus ardebunt ymo magis quia ubi plura ligna sunt ligna tanto magis invalescat ignis Propterea sapiens eccl 1 Non prestes in multitudine enim sed peccator qui se per maiorum exempla defendit hic non ob aliud facit nisi quia a peccato insurgere negligit et in ipso permanere satagit

Et io huius effugatus ipm no excusabit
dicitur id Eccli 32 ho pctor vitabit co
reptionem et fm voluntate sua iveniet
copacionem. Sedo pacta cathea sic
dissolvitur. nam si solum eet malum exm
pbens et no comisso boni gseuntes
excusati eent ptores et si no a toto tn
no a tanto qa go i vnoquoque gnc boni et
mali sunt sequenda sit bona epa et ma
la euitanda. ppt qd ait Leo i epta ad
Celanciam d' uno ee vinendi sic tiendu
du e ne quos ductores recti huius itineris
hre nos credimus hos comites ha
beamus erroris. Si go ocemur extra
q nos p hac vitam ducunt et recti ewa
gelii tramites teneat sequenda sunt.
Si aut ea q desciunt ul' desicere
putantur aplorum forma viuensi posi
ta e. Clamat vas electionis paulus. Nos
qs iter ad angustum hec inter quo
cius dt Imitatores mei estote sic et
ego xpisti. Et te qd amplius oibus ipius
xpi relucet exeplu q i ewangelio ait Ve
nite ad me omnes q laboratis et onerati
estis et cetera. Tollite iugum meum et cetera. Si
pctores e imitari illos de qbus dubitas
an imitandi sit hunc ee imitari tu
tissimum e atque eius vestigia insequi q
dt Ego sum via veritas et vita. Nuspiam
erat imitacio q sequitur veritate. Et i
auferantur pariundi seda solacia. Ni
chil oio agimus q nos p multis iniqs exempla
defendimus et ad gsolacionem nram alie
na sepe innumerabilium vicia i nobis di
cimus quos debeamus sequi ad eius exeplum
imitamur qd omnes fatentur imita
du atque io pcipue tibi cura sit lege
nosce diuina p quam possis cum pncia
cnere exempla sanctorum.

Sexta cathea vocatur delabilis.
adeo multi mortales ccio spui donatur
adeo oblectamentum mundi et carnis ab
ipis amatur et pctorum carnis spes
fantasie imprimitur adeo diuitiis sunt
deceptoribus semp ipos donatur ut quantis
i cordeunt se penitere nolunt. Nec am
plius debet delari ut hactenus delectati
sunt. alias vita inimice ee putaunt i
placabilibus huius miserie vite lucris
offensis mltis et scelibus qui in sua
beatitudine gsessant. Qua de re nelius
oblectamenta dimittit de eorum pctis
puniatur no plus simile remanet vin
cens ut mundo isto gaudeant de pcto
i pcium iudeo ac busfarico differunt.
Ad quam dissoluendam primo occurrit illud
hieronimi fratale quem uit oia q sepe cogi
tat se moriturum. Cogitate go morte
tp imminentes sepe hora cius ad mente
revoluite qa mundi delectacionem toto
conamine spernetis. Ad hac utique disso
luedam plurimum valet meditatio pacionis
xpi. qd de serpo testatur Hieronimus d' i epta
ad eustochium. Qui ipole e i sensu hois
no renuere motu medullarum calore
id e laudatur id e pdicatur btus q statim
ut cepit cogitacio interfecit cogitatus
et allidit eos ad petra. petra autem
erat xpus. Usque i adorum ungetorum tuorum
currimus et cp hec sit vim i serpo pbasse
fatetur id d. Quanto qaes i hemo gsta te

Septima no cathea vocatur timidit
dt n mlti se insecati pctor d'
ceptis diabolica suggestione. Quod ed
pdest gstitui quo pcto i bonis iceptis p
seuerac et a pctis i futurum me absti
nere itimi iudas i id. 2c ul' pdest pni
tencia acta et ius timiditate catheatus
no i surgit. Ad quam dissoluendam mo
uetur una pulc qto et vtil' et iaudita
Si pcta sel' dimissa p vitam puniatur
possint itum redire et no dico falsa
qa sic no eius dubitac qui put redire
ceteras ad minuere. qz ad xpm p quos
pctum mortale qmissum pbatur vpo qr
p illa parabolam scriptam Mt 18 Io assimila
tu e regnum celorum hoi regi q voluit
roni ponere cu suis suis et habetur
ca 10 i e sum sum ivenies debitorum
decem milia talentorum et dicit tota hys
toria. Sic et pr tuus celestis faciet vobis
si no remiseritis vnusquisque fratri suo de
cordibus vestris. qd no e aliud dicere
ni qp deus de nobis penitentibus mlta

peta dimisit et xpus nob offedēti
vtiq nō dimittit ista ead petita
ab eo nobis dimissa iam scz nob abipa
imputata et punita g a sitis e i oi
bus alys pctis Qd' et pbat p aug
i li d' bap q dōtistas dicēte re
dire dimissa peta vbi fraterna cari
nō e. Expresse dns dicit i o sermo
quē cu dns īcepisset debitorē decē
milia taleē q de pctis oia dimisit
Ille at cōseruū suū q ei debebat
cētu denarios suffocabat et eu
incarcerat nō sufficit mīsit eu domin
reddē qd ei dimiserat. Vn dubo
sr eplam ad Ephesios 4 c i glo.
Et ponit a Mgro sniaz i 4 di 20
q 1 vide i donate īvicē sialēr in
alterz alioqn repetit dimissa Et
n i hys exempls sunt s. dns sine
dubio reuocabit sniaz p qua mi-
sericordia dederat. Hic id dicit mgr in
4 di 22 c 1 Et habet d' pe di 4 c
Consideraui vbi dicit grego i 4 dyalo.
Ex dictis angelus ostendit q si nō ex
corde dimittim qd i nos delinqtur id
rursu exigit qd iaz nob p pniaz
dimissu gaudebam. Et cōn hic op
tinm pts p durenaz 3o sue incere
c 4 q aut qd anichilatu e nō redu
at sz cu petu remitti anichilat
g° 1c Exemplu hēs d' bto augustino q
vidit i manu dia libz i quo scriptu
erat q bts aug dimiserat ofessiōz
q stati ofessus e i inspexit libru et
nichil īvēt scptu. Exit d' fr̄o q
fecit adulteriu cu vxore domini sui
cu vellet dns sui p queda īditiuz
certificari et sr̄o hic scūret ofessus e
petm suu. et dyabo interrogatus dixit
d' hic pctis nil scire. Dein d' vxore
cūnsdam q omisit adulteriu et eu
expbiat d' viro suo i a prius nega
bat. Tūc dixit vir eius q si tenēt
ipa ferru ignitu i manu sua sine le
sione credet ei q ofessa e petm suu
Et postea dō volēte tenuit pn-
te viro ferru ignitu i manibus suis

abs lesione. Postea ullu suaessie
cōmptu pt redie id' nō. alias duo
cōtraria pnt simul ēe vera qd' e falsū Pō
n hora facta pt redire n aliqd pla
tu ōbu et i liq suacessiua ex hic g°
cōnexionibus oiu pcta qto. Ad qd
respondendu e sc̄m sniaz doctor osbal
go sco i 4 di 22 q 1 Qz petu dimi-
ssu sine orignale sm veiale sm nō
tale id' nō redie nō pt. Et tenm ad
redipaz i q si pts pniaz vnu petu
mortale qmittit ipt qd aia dainct
solu d' i o pnie e et nō d' alys i p
pniaz dimissi. Ro pma sca quia e
bonitas tua et efficacia de qua dic
ppheta Ezechiel c 18 d. Si impius
egit pniaz et quluderit q omi ini-
quitatu suaz nō recordabor. Sa at
hui potior e ista q sc̄m sniaz om
theologoru i 2o sniaz di 4 4 b
loqndo d' i sun cade nō res anic
hilata pt redie id' nō n p dina
poten. Tuc sic p sniaz om theo-
logoru i 2o sniaz di 3 4 Deus nō e
causa alicui peti q nō eet facte sed
potius defice qd absurdu e in deo
ponē. Vn aug i li 83 qo q 3 dō
auctore nō sit ho deterior. i stat g°
q petu p pniaz dimissu et totali
anichilatu aliter redire nō pt nisi p
dinaz poten et hic e ipgle ut pbat
e g° peta dimissa nō pnt aplius
redire. Sincera g° e pnia nec rea
dina timeda e ppt rones iaz dicta
Dicas g° ad rōni vnq ad pablaz
et ad auctes ia adductas sc̄m Ric
dū i iusione p arguitur q p tacto
i ill' auctoritatibus peta dicunt redire
qa p ea sequcs culpa gñat. Sin
i p ratu q te redemisti et pq a q te
p tō ex hic istud petm gng i redit
hic e q pdicts doctor di 6 q 1 q
ut si maior e ingtitudo i cau ab
innocencia qm i cau a va pnia qa
ex hys pdictis seqt q maior sit i
gtitudo i cau a va pnia qa petm
seques gñat p peta dimissa pus

p̄ puniaz· ſꝫ peccatu qd' cadit hō ab i
nocēcia p ullm aliud peccatu p̄cedens
aggrauat'. Ad hec videtur ipe doctor dicēs
q grati⁹ acto duo respicit dz ꝫ qn̄titatē
dom ꝫ qn̄titate donacionis in oti. Respi
ciendo aut ad qn̄titate doni magis est
ingratus innocēs p'cans qm penitens
qa ceteris paribus mai⁹ donu ē fuac
homine ne p'ccet qm illi q p'ccat idul
gē· ceteris n· paribus nobilior status ē
innocēcie qm pnie. Sꝫ considerā⁹ mo
du qn̄titate donacionis mags ē ingratus
penitens cu p'ccat qm innocēs· qꝫ qnto
mags qs elogat' a debito recipiendi
bn̄ficiu tanto ē mod⁹ donacionis ma
gis qn̄tus cu bn̄ficiu ē ꝯferr· Ma
gis aut elogat' acceptōe grē qn̄tu
ē ex pte sua i e q peccat' qm i e q nō a
grē ꝯfuacoe oibus tn̄ ꝯpesatis si co
pesēt' aggrauā⁹ q ē i sequenti peccato
ppt' p'cedēcia ia dimissa· Maior ē
ingratitudo ead' a vā pena qm innocē
ꝫ io dicunt doctores q peccatoribus r adi
uatibus ppt' eoru ingratitudine dz ma
ior pena inponi qa peccatu eoꝝ qn̄tum
ꝫc hinc intelligi pōte ancētes ꝫ nō adit
ſficiaꝫ ergo pniaꝫ ut teneaꝫ r aduia
re qa ex assūpto inimicꝫ fractꝫ ē de
bilior· ꝫ io minme timeduꝫ ē· qa sadm
hco paru timedꝫ ē hostis q non pt
vincē n voluntate Insup ex iute ꝯfōe
libtate hō fit robustior qt' insidiās
dya' tmꝫ fortis armatꝫ ꝫ a carcere
libātꝫ qa pna ē armatā dī d' q
ad Eph 6 ap⁹ ait Induite vos ar
matura dei ut possitis resistē adūs
insidias dya'. Pterea pniaꝫ agēs fit
pticeps omi custodiēciu mādā ta
apppinqt' eo dus peticionibꝫ pticoe
ꝫ illuiacoe Unde io i ps Dus illuia⁹
mea ꝫ salꝫ mea quē timebo dominꝫ
ptector vite mee a q trepidabo qsi
dicēs nō aduō ut ab aliqua pena Et
Job 28 pone me iuxta te ꝫ cuiꝰ vis ma
nꝫ pugnet ꝯ me qsi dicat nō curo· ꝫ
ad Ro· 8 Si deꝫ p nobis qs ꝯ nos· O
ꝯfusio o indi acatores o tendi o pigri

ad pniaꝫ. Ad pniaꝫ dico ꝯtinue
ſficiaꝫ pniaꝫ qa dus defensor ꝫ
ptector ur ē coñ insidias dya' ꝫ
teptacōes inimici ꝫc p3 ista catheca

O Ctaua catheca vocat' psūptu
ositas· psumunt n peccatores de
mia dei dicēs Si male vixer' deus
miserebit' sui qd ē diuini iudicii im
pu n' nō blasphemare eu· sic i psia
talium ps ait Non indicabit deꝫ n'
intelliget deꝫ iacob Contra qs dī d' Gen e
Re dicens misera⁹ dni magna ē qꝫ
d' spe ruet i psūpcoēm temeraria
ꝫ supba ꝫ absq tiore i peccatis sui ma
ſiet hitātoꝫ. Ad qua catheca q
rit' ista qo vtrum i deo sit iusticia. ꝫ
videt' q nō qa quicqd facit oia p
libito sue voluntatis nō sm iusticiaꝫ
opat'. Sꝫ sic d' apo ad Eph 1° deꝫ
oia opatur sm ꝯsiliu sue voluntatis
nō g° iusticia debꝫ ei attribui Pterea
actꝫ iusticie ē reddē debitu ſꝫ deus
nlli ē debitor g° deo nō spectat in
sticia Sꝫ con hc obicit' Tota scptua
clamat deu eē iustissimu Nā apls
2 ad thi· 4 dt q deꝫ ē iudex iustus
ſꝫ nō ē iudex iustꝫ i q° nō ē iusticia.
Et psal· ad dnm clamat Iusticia ple
na ē dextera tua Et alibi Iustꝫ dns
Ad hanc qtoꝫ videtur tho i pa p· q·
21 ar° p° Et Rich i 4 di· 46 ar· 1°
q· 1° 2· Sꝫ duplx ē spēs iusticie vna
ꝯmutatiua alia distributiua Pa ꝯsistit
i mutua dacoē ꝫ acceptacoē ut pu
emptoē ꝫ vendicoē ꝫ alys ꝯmuta
coibꝫ ꝫ hec dr etic' 5 Iusticia ꝯmu
tatiua ꝫ hec nō pt eē i deo qa ille
dedit ei tantu q mēat' ut illi retribuat'
Vn apo ad Ro 2 Quis prior dedit illi ꝫ
retribuat' ei ꝫ q· d· nꝫ 2a ꝯsistit in
distribucoe sm qua aliqs gubnat ul
dispesat dat vnicuiqꝫ sm dignitatem
suaꝫ· sic g° ordo ꝯgrꝫ familie uel
cuiꝫ multitudis gubnare demrat
huiꝫ iusticiaꝫ i gubnāte ita ordo vni
usi q appaēt tā i rebꝫ naturalibꝫ qm in
rebꝫ volutarys demrat iusticiaꝫ

Vnde dicitur Jo. x. c. E contra dominus non. Quod vnde
natura est dei iusticia quia omnibus ebut
peccata secundum vniuscuiusque exigentiam dignitatem
et vniuscuiusque naturam natura ipso salua
ordine etc. patet quod non est iusticia distributiua
quia distribuit bonum et malum penam
et gloriam. Dicimus ergo ad argumentum in
oppositum secundum thomam vbi supra. Cum dicitur deus
operatur omnia secundum consilium sue voluntatis
tamen hoc non obstat quin operetur secundum iusticiam
quia ipsa lex est quod deus nolt quod racio sue
sapiencie dictat que quidem est sic lex iusticie
secundum quam eius voluntas recta et iusta est.
Vnde quodcumque facit secundum voluntatem suam
iuste facit sicut illud quod secundum legem facimus
iuste facimus sed nos secundum legem alicuius
superioris deus est lex. Ad aliud non dicitur
secundum Richardum in supra loco est argumentum. Quod si
deus nulli creature debitor sit ex parte
tamen debitor est ex promisso. promisit enim
diligentibus se gloriam bufinerebus nulli est debitor
nisi quia voluit. Grauiter quia gratis voluit
non indebito nisi quia volt quia voluit sua est
enim promissio. et sic patet propositum quod volebat ergo
presumere de misericordia dei quia tanta est iusticia
quantum misericordia. Vnde Gregorius ait animaduertere dei
debemus erubescere si iusticiam eius nolumus
formidare. Et hugo. Magna est misericordia
dei nunquam maior quam credimus sed non minor
est iusticia. Et hugo. Porro iusticia est tremenda
quam misericordia sine pena presumenda. Vnde
Deuteronomio x dicitur. Deus magnus et potens et
terribilis qui personam non accipit nec munera.
Et Job ix dicitur. Si iustificare me voluero
os meum condempnabit me et si innocentem
me ostendero prauum me comprobabit. Et prouerbiorum
vi c. Zelus et furor viri non parcet in
die vindicte nec acquiescet cuiusquam precibus
nec recipiet pro redempcione dona plurima.
Et ibidem x dicitur. Non proderunt thesauri in
pietatis in die vlcionis. Propterea dominus per ysa
lxii c. hiis presumptuosis dicendo
Reuelabitur ignominia tua et videbitur
obprobrium tuum vlcionem capiam et non resistet
mihi homo. Et per iere. 48 c. ait Cor for
cium in die illa sicut cor mulieris parturientis.
Et per Ezech 1 c. Et sophonia primo ait

argentum et aurum eorum non poterit eos
liberare sed primam age quia non poterit
de iusticia presumere etc. patet auctoritas. oct

Ona catheda et vltima vocatur
longanimitas. plerique peccatores vi
sunt quia vitam in tanta corporale miseria fieri
hic credunt dicunt infra se gaudeamus
et epulemur fortes et diuites sumus quis
nobis male facere potest. Contra quos scriptura
sacra experiencia expressa et euangelium
parabola. Scriptura sacra dicit quia Jaco
4 c scribitur. Que est vita nostra vapor
est modicum parens et deinceps extimabitur.
Et Job 13 dicit homo natus de muliere breui
uiuens tempore. Et c. 2 idem. Gaudium peccatoris
ad instar puncti. si ascenderit vsque ad
celos superbia eius et caput eius nubes
tetigerit quasi sterquilinium in fine perdetur. Et
dauid in psalmo Vidi impium superexaltatum
sicut cedros libani. Et dominus in euangelio quod testes
quamoniam dicebus Marci 13 c Vigilate ne
scitis enim quando dominus veniet an sero an media
nocte an gallicantu an mane ne cum
venerit repente inueniat vos dormientes.
Secundo contra ipsos exclamat experiencia
quia videmus iuuenes mori et senes superuiuere.
Nouimus ergo iuuenem militem diuitem et va
lentem militarem in paucis diebus mortem in pe
tina deficiente cum in eadem ciuitate pre
dictam vidi duas filias militis cum for
tibus tubarum et magnis pompis ad nup
cias eunte vno die duiciti. Sed in alia
ebdomada sequenti cum lacrimis ad tumulum
portata est. O iuuenes effrenati o
iuuenes insensati o nimis qui felicitatem
ponitis in voluptatibus in rebus vanis et
transitoriis cauete vobis. dico quod nescitis
vtrum vsque ad horam alterius viui. cauete
vobis dico quia videtis experiencia
cottidie. et videmus vbique et asseritis
in iuuentute vel in media etate vel in senectute
mori. Tercio dat euangelium pa
rabula contra predictos viue sperantes que
scripta est Luce 12 de quodam diuite qui animo
sic dicebat. Anima mea multa habes
bona reposita in annos plurimos requiesce
comede bibe et epulare. Cui dixit deus

Stulte hac nocte aiam tuam repetent
a te q̄ aūt parasti cui erunt. Vñ inf̄ dñs
dicens. Estote parati q̄a qua hora non
putatis filius hominis veniet. Et p3 q̄r
dissoluetur ista cathedra terribilis et auara
rogemus ergo deum omnipotentem ut gracie
nobis graciam prestet soluendi cathedram
ut hic graciam et in futuro gloriam ab eo con-
sequamur. q̄ vi. et reg. i. s. s. Amen

Finis tercii sermonis fratris Roberti
de lacio super de annunciacione virginis marie
de prestitacione mundo damnatorum et de cathedris

Universis presentes documentum in-
specturis. Decanus et facultas
theologie in alma universitate
parisiensi Salutem et omnibus fidelibus
eorum rectum ut colat deum. Cum theolo-
gici doctores seu professores sua tenea⁹
veteris et nove legis abdita pandere et oc-
culta reserare. dño ihū dicente q̄ om-
nis scriba doctus in regno celorum
id est in militanti ecclesia sicut ergo. similis est
homini patrifamilias qui profert de thesau-
ro suo nova et vetera id est de utroque
sacramento novo scilicet et veteri instrumenti fun-
data profert testimonia veritatis quibus eos
de familia sua ditat et sanat. Ea propter
nos in competenti numero congregati nostre commo-
nentes apostolorum principis sanctorum patrum super
ad satisfaciendum omni poscenti nos racionem
de ea que in nobis est fide et spe volentes
secundum talentum nobis a deo datum devocioni
et peticioni quorundam venerabilium et pre-
clarorum virorum parisius degencium satis-
facere de modo observancie dominicalium dierum
et festorum solemnium submittentes tamen omnia
infra dicta atque scripta determinacioni et co-
rectioni sacrosancte romane ecclesie et
apostolice sedis. Respondemus ad dubium de
festis nobis propositum sub certo numero proposi-
cionum quarum tenor talis est

Prima propositio. Cuilibet creature
racionali homini viventi convenit in hac
vita in aliquo tempore tenetur deo
cultum latrie exhibere. Probatur quia omnibus
creature racionali rest naturaliter inclinatio
ad hoc quod aliquibus in eorum deputetur
aliquod tempus ut corporali in refectionem sopori
vini. Spirituali refectioni qua mens hominis
in deo reficiatur secundum dicta v. 20. in aliud
aliquod tempus deputatur homo ergo etc. Confir-
matur per id Exodi 20. Ego sum dominus
deus tuus qui eduxi te de terra egipti et
de domo servitutis etc. Dicit scilicet per guberna-
le mundi gubernacionem deus per mundi crea-
cionem tamen per spirituale operacionem p̄
ceteris preter eis. Propterea latrie cultus debetur
deo nunc creatori conservatori et guber-
nali gubernatori. Et quia in eo est summa
racio maiestatis et excellencie. Nam per
latriam exhibemus reverenciam et obsequium
deo in recognicionem universalis dominii
qui creavit nos conservat et gubernat
et in eo est summa racio maiestatis et
excellencie. igitur secundum omnia que habemus
a deo debemus ei exhibere reverenciam et ob-
sequium. Hoc autem fit quum secundum animam vel
spiritum exhibemus deo debitas dilectiones. secundum
corpus prostraciones et cantus. secundum ad
exteriora oblaciones luminaria et huiusmodi
que deo exhibemus non propter eum indigentem sed
in recognicionem quod omnia ab ipso habemus

Secunda propositio. Determinacio
temporis in veteri lege ad vaca-
dum divino cultui facta est racionabiliter
ad diem sabbati et alias festivitates
veteris testamenti. patet per id Levitici 23 Locu-
tus est dominus ad moysen dicens loquere
filiis israel et dices ad eos. hec sunt
ferie domini quas vocabitis sanctas. Sex
diebus facietis opus. dies septimus quia
sabbati est vocabitur sanctus. Et in fine
capituli subiungitur omne opus servile
non facietis in eo. Racio est sic determina-
tive racionis recte est quod vacandum deo sit
aut ergo sit a aliquo sed sit p̄ vacare nobis
ipsius est in necessitate huius vite dege-
re ergo racionabiliter facta est determinacio ad diem
sabbati et aliarum festivitatum precipuarum
in memoriam creatoris mundi conservatoris
et gubernatoris generalis et aliorum beneficiorum

bn̄ficioȝ spūaliū ppło dī exibitoꝝ

Tercia ypo᷒ preceptū d' obſuāa dē
sabbti ī veti lege nō ē d' iure
pure potiꝰ ſʒ quodā᷒ ē moāle na-
ture ⁊ ex quodā᷒ moāle diſciplīe
pbaᵗ q moāle ē nāe q̄ptiū ad deter-
minacōȝ q̄a ad hᶜ hē creatā roālē
ūalem inclīacōȝ ut tpꝰ alıqᵈ d'pu-
tet ad vacandū dīuꝫ utꝫ ex pdāꝫ
Sʒ q ſit moāle diſciplīe pꝫ q̄a ē
moꝛale legꝰ ſcpte ⁊ inſtitucōe dīua
⁊ cōfoꝛmit̄ ad dictamē roē cōīꝫ

Qvarta ypo᷒ obſuāncia diei dni-
ce ī noua lege ſucceſſit obſer-
uācē sabbti nō ex vi pcepti legꝰ
ſed ex inſtitucōe ecc̄ie vice dī ⁊ cō-
ſuetudīe ppłi x̄ani pꝫ q̄a ſicut ī
veti lege ıdıcta ē obſuā᷒ sabbati
ppło iſrahelitico ut creatoȝ mundi
ſp p ocul' habēt et deū r̄cognoſcēt
⁊ timēt ⁊ ī ſignū quietꝰ corpꝰ x̄ſti
ī ſepulcro Ita adueniente vītate
ī noua lege ıdıcta ē ab ecc̄ia vice
dī obſuā᷒ diei dnīce ī memoꝛiā bn̄-
ficiȝ redēpcoīꝫ ⁊ ı̄ ſur̄recōꝰ domi
⁊ ī pfiguracōȝ future ı̄ ſur̄recōīꝫ
⁊ ecꝰ amocōꝰ cū oīꝫ ⁊ ne vıdeatᶻ
ecc̄ia iudaiſaē Naȝ dnꝫ nr̄ ihꝫ xꝫ
die octauo ı̄ ſurexit ⁊ q̄ſcē bītu-
dīꝫ illiꝰ coꝛpe ⁊ ī aīa d'nīcaıt
pmittēꝫ noꝫ ꝫ' ptꝫ ı̄ ſur̄recōȝ con-
formadoꝫ Dieꝫ n dnīca colē deꝫ
ppt' honoȝ ⁊ gaudiū ı̄ ſur̄rectōīꝫ
domi tāta ē eiꝰ excellēcia ut in
hmꝰ diei dıgtate geſtū ē In hac
mundꝰ ſūpſit exoꝛdiū ī hac re-
ſur̄recō x̄o fc̄a ē ī hac ecc̄ia natꝫ
ē ī hac ecꝰ die ſpm ſcm̄ miſit in
diſcipłoꝫ ſuoꝫ Ppia n hꝫ die dnīca
fc̄a ſt' ppᵗēā dieꝫ iſta celebꝫ habēā
ē Inſtituit ecꝰ ecc̄ia aliaꝫ feſtitaꝫ
q̄ıı āpꝫ ſcꝫ ſcīı ē ī deo l' ī ſcīꝫ vnde
nobilꝫ memoꝛia d' eius q̄ſcē facta
ē ppło nᶜ taꝫ ē m arta phıbicō a-
liqd opandi die dnīco ⁊ aliꝫ feſtꝰ
ſolēmbꝫ ſic ī veti lege erāt in die
sabbti Multa n q̄cedūtᶻ nūc que
phıbebāᶻ tūc ſic decocō ciboꝝ ⁊ m
applicacio lıgnoȝ ad ignē ⁊ ſilıā
que nūc nō phıbentᶻ

Qvinta ypo᷒ In die dnīco ⁊ in
aliꝫ ſolēmbꝫ feſtꝰ deꝫ dō va-
care ⁊ cultū dō exibē Pꝫ q̄a ad hᶜ
q̄ſtitute ſūt ſolēnıtates ecc̄ie In
illꝰ n debēt hoīes miſſas audiē ſpī-
tualibꝫ doctrīꝰ ſermoꝫ ībuē ⁊ in
opibꝫ miſericoꝛdie mīcoꝛdiᵉ ſe exercere
In hiꝫ n diebꝫ coꝛ a curꝰ ſupfluıꝫ
debꝫ ſepaī ⁊ dīuo cultui mancipaī
de bn̄ficiꝫ dīuīꝫ pmeditā᷒ ⁊ graꝫ
deo creatoꝛi ſuo exibendo

Sexta ypo᷒ In die dnīca ⁊ cete-
rꝫ feſtꝰ ſollēmbꝫ licite pnt
exercēī opa libēalia ſpūalia ⁊ ecıā
coꝛpalia ad ſuıtute dī ptīētia Pꝫ
d' circūcıſione ⁊ d' deportacōe arche
p ſacerdotes ī veti lege ī sabbto ⁊ ı̄ d'
ſitıbꝫ Et nūc d' baptiſmo ⁊ feſtꝰ pri-
mꝫ d' doctīa ⁊ pdıcacōe ⁊ de de-
poꝛtacōe reliq̄aꝝ ī pceſſionibꝫ ad
honoȝ dī factꝰ etᶜ de ſilıbꝫ

Septiā ypo᷒ In die dnīca ⁊ ceterꝫ
feſtiꝫ ſolēmbꝫ debēt x̄ani va-
care ab opibꝫ ſuılıbꝫ q̄ ipoꝫ ı̄pediē
pnt a cultu dīuo indıcitᶻ talibꝫ diebꝫ
exercendꝫ n ex eā roābili p eū q̄ hē
auctoꝛitēꝫ mō aliquo diſpenſeᶻ Pꝫ
q̄a talia opa ex inſtitucōe ecc̄ie qui
gerit vice dī ⁊ q̄ pt oblıgaē ſbditoꝫ
ſuoꝫ p inſtitucōȝ ſuaꝫ phıbetᶻ ⁊ p
q̄ſequēꝫ x̄ani ī taꝫ diebꝫ cohıbēndi
ſt' ab opibꝫ ab ecc̄ia nō q̄ceſſꝫ Sed
ut clarꝰ videatᶻ ⁊ pficiatꝰ q̄ opa
ſuılia ſt' phıbita ⁊ q̄ nō Cōſidandꝫ
ē q opꝰ ſuıle dī a ſuıtute Eſt
aut̄ tplex ſuıtꝰ Pma qua homo
ſuıt pctō ⁊ ſcdm hᶜ omē opꝰ pctı
moꝛtale dī ſuıle Alia ē ſuıtꝰ q̄
ho ſuıt hoī ſcdm coꝛpꝰ et coꝛpale
q᷒ ho ſuıt hoī ſcdm coꝛpꝰ dī ſuıle
⁊ hᶜ mō diſtīguitᶻ q̄ opꝰ liberale
Vn btꝰ thō ī ſcpto dt Tꝫ opa ſuı-
lia ad lıtterā dicūᶻ ad q̄ꝫ ſuıtꝫ
ſuoꝫ deputatoꝫ hēꝫ in q̄bꝫ debet

artes mechanice dicu q cui libales
dimidu Et i eande sniaz cocordat Ric
dus Opus suile e opus corpale
ordinatu sicut ad pxi m i pxim fine
ad lucru tpale Et cu h cocordat Bo
nave d. Opus suile phibitu e
opus corpale quo ho inhiat tenetus
lucris p qd ho detinet max eta hec
infiora a deo ut n se n deu debito
mo recolat Ad h vr ee dus alexo
d' hales d. Opus suile inficte di
petu dicitr q omis actus corpalis
ipediens vacatoem q e ad deu tpe q
vacandu e Et actus corpal ipediens
libtatem spitus ad vacandu e deo
dr suilis Qui tn aliqui actus ex ge
nere suo suiles q sut necy i utiles
q non sut phibiti dispesante i hc
necitate vl' utilitate sic pugna
rectibus hostibus vl' extrinato oues d'
fouea zc d' sitibus Tria suitus dicit
suitus di zc opus latrie dicit suile i
d' tali ope sit octava ppositio

Octava ppo Opus suile di dnu
no e phibitu i die dnico et
fest solembus vo pceptu ptz p illud
Exo 20 Memeto ut die sabbti sci
ces Ratoe pz qa ad hc ho ab alys o
pibus corpalibus abstinet i die festo ut
vacz opibus ad di suitute ptinetibus
ut ex dic ergo Ex qo seqt Opa
corpalia i spualia psce ordiata ad
suitute latre no st diebus dnicis i fe
stis pcipue phibita Ecom pot pod
d' exercicio actuu spualiu de opibus
mie d' laudibus opibus i ceteris spualibus

Nona ppo opus suile a sui
tute peti dau e phibitu et
mags die dnico i ceteris solembus
diebus pbatr qa p tale opus ho ma
gis impeditr a cultu dno qz p opus
licitu corpale Dicit id Aug li d' dece
cordis Melius faceret iudeus i agro suo
aliqd vtile qz si i theatro sediciosus
existet i melius femine eorum in die
sabbto lana facerent qz tota die in
neomenys suis ipudice saltarent

Ex qo ptz qz i die dnico i alys fe
stis solembus maxie debent phiberi
i ptz phibitos prauz. iurgia lites
ebrietates blasphemie. ludi taxillorum
et ceti ludi phibiti coree virorum cu
mulieribus ipudica saltus i cantus for
nicacoes prava fraudes i medacia
cupiditate lucrandi facta detractoes

Decima ppo opa sui n i silia
lia quibus ho suit sm corpus
s ul' alti ordinata ad salute corpis
pprii ul' altius qsuada a' ad iminens
i rebus exterioribus sui ul' altius dam
vitandu no cadut sub obligacione
phibitois oper suiliu ptz pmo p ill
prov 24 e Erue eos q ducutr ad
morte i q trahutr ad iteitu libare
ne cesses zc Sco ptz d' qnestioe d'
pugna machabeorum die sabbti. d'
helia fugiete die sabbti a facie ie
sabel. d' discipulis dni colligentibus spi
cas die sabbti ppt necitate quam
paciebantr d' curacoe infirmi i die
sabbti Et p id ayt 12 Quis erit ex vob
ho q ht vna ove i cu ceciderit sabbo
i fo nove i die sab' levabit eam

Undecima ppo Opa ex suo gne
suilia ordiata ad lucrum tpale
et ex intetoe agetis tm ad pxim
i pxim fine i die dnica i alys festis
solembus st phibita a do i ecclia nisi
forsan vrgeat necitas a' suadeat
pia utilitas Ptz p id qd habetr in
decretali titu d' ferys c. 1. Omes dies
dnicos a vespa i vesparum cu omi
veneracoe decernimus observari i ab omni
illicito ope abstinere vt i hys mercatu
minime fiat l' placitu neqz aliqs
ad morte iudicetr neqz sacrameta
n p pace ul' alia utilite pstetr Et
eod' titulo capit licet di In hys
cessandu e ab omi ope suili quod
ipedit vacacoe ad deu. excepta indu
lgencia i casibus necitatis Ex qo seqtr
q ex causa necitatis a' pie utilitatis
no licz diebus dnicis i alys sollem
bus festis arare ecqs Fric. mercata

fixē barbā radē sotulares vendere
quadugīe suere texē aut alia me
chanica facē et silua. clam vel apte. Et
pz responsio ex predictis ad oīa conta
in cedula fraudulenter exhibita. hoc aduer
tendū ē in quibus vrgz necessitas aut
suadet pia vtilitas. Vrget necessitas
fieri ꝯtinet latronum colligē fructus et
segetes imminēte periclo hostium. fieri
fossata imminēte periclo pistorum fieri
alleam appellac ypo dādo causā
qui res sunt peritur̄ ypō imminente
necessitate et sic de similibus. Cum hec ita fieri
nō pnt in aliis diebus ne occasiōe mo
ueri peat quoditas ꝯcessa premissiōe
celestis. hijs eciam diebus pnt fieri q̄ sunt
voluntarie iurisdicōis vt adopcio ex
torcio emancipacio absolucio manumis
sio et sic de similibus. Suadet eciam pietas
dari vicoēs et victuales pupill’ et mi
serabilibus psonis. Suadet eciam iusticie
distinctas reputare solacium et delectate
Et eciam pertinet ad ꝯcordiam et pacē.

Vndecima ypo. Non licz die dūico
et aliis festis solēnibus tenere mer
catū publicū rerum venaliū saltē eaꝝ
q̄ nō ptinet ad necessitatez diei et ma
xime hoīs quibus in eccīa exercent dīna
officia pz ex pcedētibus ypoē ac eā pba

Duodecima ypo. Necessaria q̄ ad vic
tum de venalibus ad necessitate
diei ptinētibus sic q̄ diebus sine illis
nō pt cōmode transigi nō videntur de
facili phibenda die dūico et aliis festis
solēnibus dū tn̄ p hoc nō se sbtrahat
a dīuis officiis seu cultu dūo hoīs
detineat ab eccīa sm̄ ꝯsuetudinē
loci pz q̄ā in excusat necessitas

Vicesimatercia ypo. Si occurrit ali
qualis necessitas aliquid opandi p
hibitum in die dūico et aliis festis
solēnibus nō quilibet pcator id psonā
ꝯpe dare licenciaꝫ opandi. Sz debz hī
recursus ad supiorez vt ꝫ epm̄ loci si
cōmode possit adiri vel ad aliū hntez
iurisdicōez ordinariā vel delegatam
pz p id leonis ypō ubi necessitas nō
ē ullo modo violet et secūd prius instituta
vbi necessitas fuit ad vtilitatez ecce
q̄ ptatem habet ea dispensat ex
necessitate eius sit mutacio legis

Vicesimaquarta ypo. p doctrina ge
nerale nō pt sufficient’ determi
nari p quanta necessitate liceat diebus
dūicis et aliis festis p̄sumere opari Ex
in hoc recurrendū ē ad arbitrium boni
viri. pz q̄ā in moralibus nō pt poni
vna regla gnal’ p oībus casibus de nouo
emergentibus. attenta varietate perso-
naꝝ modoꝝ agendi locoꝝ. tpm̄. amotio
num et pecatarum causaꝝ seu finium

Vicesimaquinta ypo. Si q̄s ex deuocōe
et vrgente licito vel pia pmissi
one a iuramento rerum venaliū sine q̄bus
dies transigi pt abstinere volunt in
die dūico et aliis festis solēnibus non
debz ꝯpelli ad oppositū ab aliquo ius[?]
ꝯtinentiz iurisdicōez hnte. pz q̄ā nemo
debz aut pt ꝯpelli de iure ad faciend’
ꝯ piaz pmissiom aut iuramenti liciti
vel ꝯsuetaz ypoāz pfata in hijs q̄ ptinet
ad cultū dūi ꝯ papi et i° ro mada
to p̄me table qd’ ē de sanctificacōe sabbi
et aliorum festorum solēnium in recognicōez dūi
vsal’ dominiū ꝯseruacōis gubernacōis
resurrecōis et beneficij redempcōis
et apertionis ianue celestis pcio soluto
et aliorū bñficiorum dei

Vicesimaseptima ypo. Sic obsuacō
precepti de sanctificacōe sabbati et
aliorum precept’ decalogi ē valde fru
ctuosissima. ita et transgressio illorum p
ceptorum ē ipsi periculosissima. Prima pars
pz p id Mt 19 Si vis ad vitā ingre
di serua madata. Secunda pars p id ps
118 Maledc’ q̄ declinat a madatis
tuis et cetera

Expliciunt ypoēs in responsione ad q̄stōēs
de obsuancia dominicalium dierum et paspi
cuo solēpnium festorum :–

Nonnullis partibus consuetum est quod volentes habere annuos redditus ad vitam vel imperpetuum super bonis venditoris domibus oppidis agris domibus aut quibuscumque aliis emunt huiusmodi annuos census una libra annua pro v. vi. vii aut viii vel aliqua pecunia convenient obligatis ad solucionem bonis in contractu expressis. Et insuper in ipso contractu vel in alio ad partem aliquam expressa datur facultas quod venditor si reddat pecuniam quam ab emptore accepit extinguere possit huiusmodi annuum censum aut ipsum redimere et se penitus liberare. Nec tamen ad hoc per emptorem posset artari etiam si bona super quibus constitutus est annuus census destructa fuerint. Et super huiusmodi annuis censibus frequenter fundata sunt altaria capelle et multa opera misericordie seu pertinencia ad cultum dei vel sustentacionem et utilitatem rei publice civitatis vel parochie. Circa de huiusmodi multe persone timorate consciencie magnas ingerat difficultates. Est quod utrum dictus contractus sit illicitus aut quomodo iuste et licite possit fieri ut duplicem formam contractus expressam in eius predicto. Ista duo erant declaranda. Primum quo ad contractum quando sit simpliciter et absque condicione. Secundum quantum ad illum in quo datur libertas vel facultas redimendi in dicto precio annui census. Quantum ad primum prosequenda sunt quattuor scolastica documenta. Primum est quod contractus empcionis annuorum redditum sive ad vitam sive imperpetuum differt multipliciter a contractu mutui. Ideo dicere usurarium esse non potest quantum est ex sua intrinseca condicione. Secundum documentum est quod contractus empcionis annui census sive ad vitam sive imperpetuum ex sua condicione non est illicitus sed licitus et nullo iure prohibitus. Tertium est quod ad hoc quod contractus huiusmodi licite et iuste agatur quattuor requiruntur. Primum quod res super qua constituitur annuus census sit capax et ydonea ad reddicionem illius. Secundum quod interveniat iustum precium. Tertium quod non assit intencio rei publice nociva aut ipsius saluti contraria sed indifferens aut comoda. Et quod persona per quam emitur sit talis quod racione sue condicionis vel officii decet eam ex publico sustentari. Circa tamen scolasticum documentum est responsio ad argumenta seu difficultates que obiciuntur in contrarium.

Est autem primum documentum quod contractus empcionis annui census sive ad vitam sive imperpetuum differt multipliciter a contractu mutui, quod probatur per ipsas differencias explicando. Prima differencia est in reddicione accepte pecunie. Nam qui recipit pecuniam mutuo in totum eam reddere obligatur. In empcione vero annui census quia pecunia est precium mercis que emitur illam reddere non obligatur quemadmodum sit in aliis contractibus empcionis quod venditor tenetur reddere mercem quam vendidit sed non restituere precium quod pro eo accepit. Secunda differencia est in intencione lucri seu comodi. Quia in mutuo attenditur solum utilitas recipientis et sola spes aliquo modo estimabilis recipiendi ultra sortem proprie videtur esse usure. Unde doctrina ewangelii: Et si mutuum dederitis hiis a quibus speratis recipere que gracia est vobis, nam et peccatores peccatoribus feneratur ut recipiant equalia. Ubi glossa quod est plus quam peccatores qui mutuat ut aliquid plus recipiat. Unde concludit etiam mutuum date nihil inde sperantes. In huiusmodi autem contractu attenditur utilitas utriusque. Et licet obiici posset quod recipiens mutuum teneatur tamquam beneficiatus benefactori sic quod attenditur utilitas utriusque, tamen quia huiusmodi obligacio est indeterminata et solum de iure nature deducere eam in cautele determinando aliquid specifice ad quod teneatur hoc est ultra sortem recipere quia ex naturali obligacione nulla actio sequitur sed ex civili. Unde magis asserunt multi doctores in quo licet pro mutuo ultra sortem recipere

Si quemcumque mutuum recipiat a sb
dito dem voluntaria non coacta seu
requisita ordinat quod donum satisfaciat
mutuo det et a decem per centenario a
nnati ecclesias si habundantiam liquet i rape
ac et alios vendere tamen annuum censu
Ita loquimus perpetua esse videtur quia i hoc
casu mutuum videtur non fuisse mere
voluntarium ymmo a superiori exactu
cum est ordinatio condigna retributio hec
quod fuerint rei publice i utilitate || Tercia
u dicta est i gratitudine quia contractus mu
tui reputatur opus liberalitatis et gratie
Venditores autem et emptores raro aut
numquam gratia seu liberalitatis locum sibi ven
dicant Ego vendens pro quanto plus potest
vendit et emptor mercatur pro quanto
potest minori precio Vnde dicunt i racione lau
dis et meriti quia mutuare indigenti
computatur inter opera meritoria misericordie
est ne opus laudabile et de genere bonorum
admiracio i utilitate constitutos iure postea
docetur Jocundus homo qui miseretur et commodat
Empcio autem annorum redditum non
inter opera bona ex genere sed inter indiffe
rentia connumeratur Propter hoc contractus
mercatorum acquiruntur ex conditione sue ac
tionis meritum apud deum vel laudem apud
homines non pariunt sic contingit i operibus
virtuosis || Quarta vero differencia est racio
nalis quia liquet mutuare pecuniam ad
certum tempus utpote ad duas menses
vel duos annos vel incertum tempus ut donum
a mutuo date pecunia mutuata pe
tatur In huius autem contractu empcionis
oportet quod sit tempus incertum quia incertitudo
est racio quare iuste plus vel minus rapitur
i annuis redditibus quam precium pro quo emitur
Vnde si quis emeret annuos redditus pro flo
renos usque ad x annos ad daret plus
quam centum florenos vel minus vel totidem
In primo casu non potius videtur esse depo
situm i aliis vero duobus est notorie inequ
litatis pro uno i spe vero altius ex conductu
ita quod evidenter constat omnibus quod unus
eorum nobilius habet i illo contractu partem
deteriorem et alius meliorem || Quinta

dicta est i qualitate rei mutuum non consistit
i rebus que consistunt i pondere numero vel men
sura quorum usus est ipsarum consumpcio Con
tractus vero huius consistit i rebus permanen
tibus domibus agris immobilibus vel possidens
ex quibus sustentantur i suo esse possit
huius redditus reservari vnde non potest
consistere i blado vino pecunia vel huiusmodi
Sexta est racione pignorum pignus enim
si quod datur pro mutuo id ponitur i potestate
mutuantis hic autem ager domus vel
quodcumque sit illud sed quod redditus constituitur
quod videtur esse loco pignoris remanet
i potestate venditoris et si ager vel domus
destruitur non alia obligacio suffragatur
cessat debitum de annuis redditibus In
pignore vero quod datur pro mutuo licet
id pereat sine tamen culpa eius qui mutuat
nichilominus durat obligacio mutui || Se
ptima dicta est racione medii et ista est specie
substancialis i contractu namque mutui
pecunia intercedit ex utraque parte eius contractus
In contractu vero empcionis tamen medium
Sunt ne quatuor de utilitate i quibus con
tractu empcionis scilicet venditio empcio
merx et precium nam sicut unus vendit
sic et alter ita utilitate est assignare aliud
quod venditur et emitur Est precium quod
est medium adequans ratiocinium emptori
et venditori Vnde ratiocinium est maioris
valoris quam precium vel econverso est iniustus
contractus hec autem quatuor requiruntur i contractu
empcionis annuorum redditum est qui
vendit est qui emit est ius percipiendi
redditum annuum sicut domo agro vel
re alia redditu ossa et est precium pe
cuniarum quod recipit ab emptore ven
ditore qui instituit novum censum annu
um super re sua vel ab aliquo institutum
vendit Vendi namque potest non solum res
corporea et visibilis sed incorporea et invi
sibilis sicut inter hereditatem actiones cre
ditoriales redditus futuri ex theolo
nico vel passagio fructus agri pravo
futuro hoc et quod ullam entitatem habet
i natura non sed solum i spe sic venditur
iactus retis i flumen vel aliud quid

fortuitum. Et licet in huiusmodi fortuitis p-
rum sit aliquid maioris valoris quam res
que emitur quia prius utilitatis. Et quia
potest esse nullius utilitatis de equo quod
res ipsa erit maioris valoris quam precium
pro quo emitur. In huiusmodi contractu tenet
emptor incertitudinem. Itaque in huiusmodi contractu
annuorum redditum licet possibile sit in-
venire quod emitur tamen vere habet rationem mercis
que emitur ab uno et ab alio venditur
et pecunia que pro hac merce datur est
medium adequans medium et precium
eius. In contractu non mutui pecunia
non intervenit tanquam medium sed tamquam extre-
mum quia in illa est merces que debet
adequari precio interveniente. Nichil
enim recipit qui dat pecuniam mutuo
ab illo cui dat sed solum unus est qui recipit
et non dat alius qui dat et non recipit. Cuius
oppositum est in contractu emptionis quia
uterque dat et recipit quia datio et receptio
ut iusti (?) l'equa esse dicatur. Men-
sura adequatis est precium quod se habet
tamquam medium sed in mutuo tamquam extremum
et quo primo recipitur et quo instituitur
equidem restitucionis fieri eius quod fuit re-
ceptum. Et in contractu isto primus est ad non
aliud obligatus est saltem similis quam
pecuniam mutuo recepit quod tamen non
est in huiusmodi contractu. Patet si emerat annuos
census ad vitam ementis decem pro cen-
tum si contingat eum vivere per viginti
annos et cetera tantum habet de pecunia quantum
dedit. Nichilominus qui vendidit manet
sic primo obligatus quia adhuc manet
salvum ius percipiendi decem quod emit
quemadmodum si centum emit agrum qui an-
nuatim valet xxx licet fructuaverit
illum per x annos et cetera tantumdem ex eo
recepit sicut dedit. Nichilominus ager re-
manet suus et annuatim pro xxx ex
eo recipere. Nec censetur aliquid recipere
ultra sortem quia natura emptionis hoc habet
quod si aliquis prius emit rem pro iusto precio
cum perpetuo res empta effecta
sit sua quicquid inde provenit non alienum
sed suum reputatur et ideo minus indicatur (?)

recipere ultra sortem etiam si fructus exinde
habiti excedant quantitatem precii. In con-
tractu non usurario ubi pecunia intervenit
tamquam extremum quia illa merces seu res
venalis intervenit quicquid ultra recipit-
ur non de suo sed de alieno estimatur reci-
pere. Nichil enim habebat de suo in pecu-
niam quam ab eo recipit mutuo quia eo i-
pso quod data est mutuo alienata est
a domino dantis et effecta est de do-
minio recipientis. Unde et dicitur mutuum
quia ex meo fit tuum. // Non differen-
tiam inter contractum emptionis annui census
et usurarium. Et per immediate dictis
respondetur ad argumentationem quam nonnulli
doctores apposuerunt dicentes. Quod iste contrac-
tus emptionis annui census non videtur
differre ab usurario nisi in tempore solucionis
quia quod usurarius habet solvere simul hic solvit su-
ccessive per diversas dilaciones utpote
si quis pro centum receptis mutuo si tene-
at post annum obligat se reddere centum et
viginti. Et alius pro centum obligat se ad
vitam emptoris annuatim reddere decem
ergo in duodecim annis reddet centum
et viginti sicut ille qui sub usura recepit
licet differunt quia unus istorum recipiendum
in longiori tempore alius vero in breviori tempore.
Manifestum est ergo ad hoc infusio (?) ex iam
premissis deducitur quia venditor annui census
tenetur solvere decem minus tamen tenetur
reddere id capitale precium quod recepit quia
non sub usura accepit. Licet solvat u-
suram in mensuram (?) seu annuatim per quinque (?) gene-
rit nunquam liberatur absolucio mutuo
licet decies amplius de usuris solverit
nisi simoniacus creditor liberator a debi-
to cuius oppositum est in huiusmodi contractu si
moriatur emptor. Et tamen non obstat
quod in huiusmodi contractu redditur pecunia
pro pecunia sicut in contractu usurario non tamen
contractus usurarius non ideo proprie dicitur
quia pecunia pro pecunia recipitur sic enim
in mutuo fit et iuste. Sed quia pacto
vel exactione ultra sortem recipitur
sive id in pecunia sive in grano aut in vino
vel aliis ibi recipiatur. Et tamen est in eo

contractu. Racione volente emptore ita li-
beratur debitor solucione valoris x floren-
orum annuatim in blado vino vel alia re
quacumque sicut si numeratam in pecunia
daret. Ut non mirum aliquis in li. de ius. x.
Totum quod homines possident in terra omnia
quorum sunt domini pecunia vocatur. Ergo
receptio pecunie in hoc contractu vel in
primo non est causa quare aliter usurarium aliquid
non minime imputetur. Et quia in illo de
alieno recepit pacto vel excedere vel
sortem. In hoc autem quod recepit est
si excedat precium quia de suo emptore
recepit non dicitur ultra sortem
Ex premissis septem differentiis
manifeste concluditur quod contractus
emptionis annuorum redditum
ad vitam vel perpetuo ex sua natura non
est usurarius. Usura non proprie consistit in mu-
tuo prout manifeste dicitur ac esse ex sa-
cra scriptura colligitur quia continue ubi de
usura fit mencio. ibi fit mencio de
mutuo. licet aliquando large accipiendo vocabulum
pro alio utatur verbo accomodare pro mu-
tuare. Et inter omnes auctoritates scripture
in certo non reperitur ipsa est locus Luce
Mutuum date nichil inde spe-
rantes. Verum est autem quod aliquando dicitur esse
usura in contractu emptionis ut si cari-
us vendatur quia expectatur pro solucione
aut vilius venditur quam valencia propter quod
pecunia statim datur. Et isti modi vel
alii similes non proprie huius nomine usure. nec
isti modi applicantur proposito eo quod contrac-
tus emptionis annuorum reddituum non
illis assistatur. In hoc non sic statim precium
transfertur in potestate venditoris. ita et
mero iure ius percipiendi in facultate
emptoris. In altero non illorum duorum
nominatorum contractuum venditor nichil
recepit in alio emptor. Nec obstat si di-
catur quod recepit obligacionem super venditorem
quod corpus quod mutuat acquisivit. Sed ius
recipiendi et inpaciendi quod mutuo de-
dit sic facit emptor annui redditus
super re in qua constituitur quia accipit ius
percipiendi. Et concedamus in hoc contractu
emptoris vaccare quoque ius percipiendi ad
hoc racionem meretur dicimus quod non est usura
quia pecunia intervenit tamquam medium sed quia
in contractu quia creditor super debitorem
acquisivit quod prius non habebat ius habendi sive
recipiendi quod dedit. Ad hoc ex predictis
videtur responsum quia in contractu mutui ob-
ligatur reddere totum capitale quod quamvis
recepit nec liberatur nisi reddat totum. Sed in hoc
contractu minime quia potest contingere vel per
mortem emptoris aut per destructionem
rei super qua redditus constituitur quod pars ad-
versa nichil reddet. Unde est manifesta differencia
Illa non differencia videtur esse personalis. nam
et si perdidit bona non ob hoc remanet obli-
gatio in persona quo veniet ad pinguio-
rem fortunam etsi creditor recepisset
pignus pro mutuo et absque eius culpa pi-
gnus perderetur. In hoc autem contractu emptoris
quo res sit obligatio pocius in re quam per-
sonam respicit quia destructa re super
qua constituitur annuus redditus cessat ius
percipiendi illud. Item in mutuo licet illa
obligatio videtur esse quod dicit ius perci-
piendi et inpaciendi pecuniam mutuatam sive
illius valorem. Illud ius dicitur in respectu quodam
extrinsicum quod ab eo cum competit tolli
potest eo invito. Racione velit aut nolit qui
mutuatur si pecuniam mutuatam illi
reddatur tollitur obligatio et ipse eciam invitus
amittit ius quod prius habebat percipiendi.
Cuius contrarium est in premissis duobus casibus quod
expectatur pro solucione precio aut re que
emitur. In hoc non contractu emptionis
annui redditus id ius percipiendi ad mo-
dum dominii. Item intrinsice competit emp-
tori quod eo invito quamdiu res permanet
ab eo tolli non potest eciam si multo maius
precium quam ipse dedit pro iure percipien-
di reddatur. Racio ad hunc est quod non dicitur
nec vendere compellitur quis rem quam iure
dominii possidet nisi pactis racione
necessitatis reipublice quo tamen eciam
nullo dato posset ab eo violenter auferri.
Unde qui attente considerat manifeste
cognoscit quod hoc ius percipiendi annuum
censum sit et dominium cuius racione quamvis

iniuste possidet dicitur iniustum intrinsecum dependente a propria volumptate ita quod retineret quamdiu ipse voluit quod tamen locum non habet
in contractu mutui. Quare huiusmodi contractus
manifeste differt a contractu mutui. tum
re aliqua in eo emitur quod habet rationem venditionis
mercis secundum iuris peritiae quod statim transit
in dominium et potestatem emptoris et ita
intrinsece debet competit quod sic pecunia est
non eo volente manente re salua ab
eo non potest auferri. Ex ista ergo dicta e-
uidenter potest intelligi quomodo contractus
emptionis annui redditus cum libertate
remedii et nativitate revendere non habet
naturam veri et puri contractus emptionis
quia in vidente deficere meret quod transeat
in dominium emptoris. ex quo eo invito
qui vendidit liberatur ab eius iure pa-
pie quod reddidit. Sed de hoc infra plenius
explanabitur. Nunc autem satis est dicere
quod iam ex premissis omnibus manifestum
est primum documentum quod contractus emptionis
annuorum redditum differt multum a contractu
mutui et non est per se usurarius vero si
recte agitur nec esse potest nisi pacciderit sicut
in aliis contractibus emptionis dictum est propter
expectacionem precii.

Erat secundum documentum quod contractus
emptionis annuorum redditum
ad vitam vel perpetuum non est
illicitus sed licitus per eundem. Hic
quod sic licitum dicitur esse id quod nulla lege
prohibetur. Iuxta doctrinam apostoli. Omnia michi
licent. Ita licitum dicitur id quod aliqua lege
sine auctoritate prohibet hoc ut in quodam
placito. Est ne illicitum de se et per se quod racione
sine auctoritate potest iustificari sic ado-
rare ydola odire deum immo et falsum
in nomine suo sumptum esse aliquid et alia
multa quae sunt doctores moralis philosophie secundum
se nominata convoluta sunt ad malicia
de quorum numero non est contractus emptionis
annuorum redditum ut est per se intrinsecus
notum. Aliud est de se illicitum sed non
per se sic accidere hominem accipere rem alienam
inuito domino. non vacare ab opere
servili in die festo. hec et aliaque similia que
secundum sua facie videtur in precepto secunde tabule
divina lege prohibita per se non habent ra-
cionem malicie intrinsece. Unde ex causa
alia in loco in lege explicata vel manife-
ste supponere possunt iuste fieri sic iuste
occidat qui suadente latronem in sui
defensionem. et iudex iniuste non patitur
maleficos vivere. Et iuste filii israel
divino mandato spoliauerunt egipcios.
Iuste etiam docente salvatore sacerdotes
in templo sacrificia offerentes sabbatum viola-
bant et sine crimine. hic est secundus contractus
iste de quo est sermo non est illicitus quia
non reperitur divina lege prohibitus. Tercio
modo dicitur illicitum racione alicuius circum-
stancie large sumpto nomine circumstancie
sicut communiter explicatur. In negociacione
que nec per se nec de se est illicita. est enim
necessaria et utilis reipublice quia necesse
utileque est reipublice consumatores rerum
necessarium ad humanos usus. ita et trans-
latores illarum de uno loco ad alium cum
non omnes homines ad hoc sunt apti nec
habent oportunitatem non enim ex condicione
nature omnes ad unum sed alii ad alia ex
causa inclinantur. Et quia racionabile est
ut quilibet seruiens reipublice recipiat so-
larium pro suo honesto et utili labore
veniale est in consideracione recompensa-
cionis laborum eius et sollicitudo quibus vi-
gilat. Cum prauitatem aliaque multa quae in
huiusmodi negociacione contingunt nec publice
commode prohibere satisfieri possit quia respub-
lica non sufficeret. Hinc ergo gubernato-
res reipublice iuste statuere a principibus
te pro negociatoribus ut precium rerum
venalium sit tale quod ultra expensas
per suis mercibus negociatores ab hiis cum
quibus negociantur recipiant moderatum
lucrum. Sicut quemadmodum agricultura et
artes mechanice reipublice sunt necessarie
et utiles et per consequens non illicite. Ex accidenti
licet frequenter quemadmodum in negocia-
cione contingit admisceantur mendacia
et fraudes. Ita et iustissimum negocia-
quia necessarium et utile licitum dicitur esse. Pre-
cepto namque ut etiam doctores prefati

simus sinus negociari donec ipse veni-
ret et condempnacione indicat illum qui no-
luit negociari et reportare lucrum de ta-
lento sibi credito. Itaque officium negocia-
torum quantum est de se non est illicitum sed racione
annexi negociacionis aliquando efficitur illicita
multipliciter videlicet racione persone sicut hic docet
auctoritas. Nemo clericus vel monachus secularibus ne-
gocijs se immisceat. Et racione temporis
ut in die festo. Et racione loci ut in eccle-
sia legitur de christo quod vendentes et ementes
eiecit de templo et non sinebat ut quis
transferret vas per templum docens quod esset domus
oracionis et non spelunca latronum. Et racione
modi ut si quis exerceret negociacionem
cum periurijs et mendacijs. Et racione prohi-
bicionis sicut illicitum est vendere infidelibus
arma ferrum vel lignum navium et alia
prohibita. Et racione commercii ut si pro
maiori precio vendat peregrinis quam civi-
bus. Et racione finis ut si quis ultimate
intendit ad lucrum constituens sibi bea-
titudinem seu finem suum. Isto tercio contractus
empcionis illicitus potest dici racione annexi
sicut inferius explicabitur. Quarto
modo dicitur illicitum per accidens et extrinsece
sicut exemplificat apostolus comedere carnes
cum quo infirmus seu pusillus scandalizatur.
Quo enim salvator docuit etiam sua
non repetere et maxillam percucienti prebere
Obligatur tamen quis vel ad informandum
eum quod illud non est illicitum vel abstinere
ab eo in quo scandalizatur. verum si dato
sufficienti informacione non vult acquiescere
de scandalo persistat in sua opinione quia
iam non ex ignorancia sed ex malicia
videtur scandalizari sicut phariseorum
quod dicitur scandalum pusillorum et id contemp-
nendum sicut fecit christus de hoc ad modo
Verum contractus iste possit fieri illicitus
non est multum insistendum. Nam predica-
cio alia multa que sunt de genere bo-
norum tamen frequenter illicita efficiuntur
Vnde manum decore de corpore octo
auctoribus scandalum. Et in ewangelio
quomodo sic scandalizant regimina
mandantur. Sed ad dicendum est quod hic igitur

contractus cum de se ac esse possit non sit il-
licitus propter quod potest dici licitus esse. Secundo sicut
communiter est id dicitur licitum quod nulla
est lege prohibitum. Hic autem contractus
humano ac esse nunc divino non reperitur
semper prohibitus sive dampnatus. Tercio
modo quia certum est quod in re sua potest quis con-
stituere censum et alia dare rem illam re-
tento sibi censu vel donare alteri cen-
sum retento sibi dominio rei. Ille enim
dicitur dominus rei qui habet ius et potestatem
vendendi rem illam sive donandi aut etiam
vendendi vel distrahendi pro suo libito
voluntatis. Ita quod sicut potest donare censum
rei proprie ita etiam et potest vendere. Hec enim
duo manifeste dividuntur sunt censibus et rei
dominium. Sicut ergo licet donare ac vendere
censum super re propria retento sibi dominio
Ita et donatori ac emptori licet recipe-
re ut communiter arguitur rei non est prohibita
vendicio non est prohibita empcio. Item
posset quis emere rem utpote agrum vel
domum ab aliquo et in ea sibi constituere cen-
sum ipsam ac possessionem dimittere ei
qui primo tenebat gubernandam. Hec autem
potest facere mediate videlicet emere agrum
et constituere in eo sibi censum dimittere agrum
possessori primo etiam potest facere immedia-
te emendo ab eo censum super ipso agro
Et licet per nonnullos doctores videatur
fieri differencia quod emitur census qui de
novo constituitur vel qui ab antiquo est con-
stitutus dicentes quod potius licet emere cen-
sum antiquum quam novum. Hec distinctio est
ad hoc pensanda quia in huiusmodi contractu quod
noviter constituitur aliquid inveniet fraudis
tamen si res agitur non minus est licitum
emere censum de novo constitutum quam ab
antiquo. Quarto si constitucio censuum ac emus
empcio esset de se illicitus ac viciosus
contractus quia tanto dampnabilior sit
quanto quanto diucius infelicem animam
detinet alligatam. maior racio suspi-
cionis esset in censibus ab antiquo constitu-
tis. Tercio probatur licitum esse illud contractum
quia videtur rei publice spirituali ac temporali
utilis et necessarius. et quod consciendum est

ucum dānosus. uīte ē eni ꝑsonas
deficiunt impubere etate sustētari ꝑ
eorum actiones reipublice nature nō
s' debeant impedire. qd manifeste
ɔtingeret si laborarent manualiter aut
sollicite intenderent pro acquirenda su-
stentacione sua. Sunt etiā alie ꝑsone
q̄ ɔsiderata racionabili ɔdicōe eaꝝ
fodere nō valent ꝫ mendicare erube-
scunt. Ideo ergo racionabile ē sustētari
hꝰ redditibꝰ annuis quos emunt de
ꝓpriis bonis. Si n. dn̄s laudauit
villicū ꝙ prudenter egisset ne in
futurum mendicaret prudēter vite
sue ex de bonis alienis quomodo ꝗ ē
dampnandus q̄ de bonis ꝓpriis prudēter
ad sui necessariam sustentacōꝫ cum
prioꝝ indempnitate. ‖ Quarto
ꝓbatur ex consuetudine ab antiquo ɔ-
tinue ꝫ inviolabiliter obseruata. patꝫ
hoc in lege nature tempore Joseph q̄ emit
omnem terram egipti a possessoribꝰ eius
deinde dimisit eaꝫ ipsis ꝫ constituit
annuos redditus viꝫ quintā parte omniū
fructuū reddendas singulis annis regi
pharaoni ꝫ successoribꝰ suis. In eodē
etiā loco habetur ꝙ sacerdotibꝰ vacare
habebant deoꝝ cultibꝰ in statuta
cibaria ex horreis publicis tribuebantur.
Similiter patꝫ hoc in lege scripture cū eis
deus tradidit terram ꝓmissionis filiis is-
rael possidendaꝫ tempore instituit an-
nuos census sc̄z decimas omniū frugū
pro leuitaꝝ sustentacione. Et ulterius hoc
instituit decimā hꝰ decime pro susten-
tacione summi sacerdotis. hoc idem obser-
uatum reperitur in lege gracie circa
dotacionem ecclesie tempore siluestri per con-
stantinum imperatorem factam. Inter alias na-
ꝙ donaciones magnifice ab eo factas
ecclesie. ɔposse habetur in Cronica da-
masi ꝙ sup̄ possessiones q̄ erant in
ytalia egipto ꝫ aliis mundi prouin-
ciis dedit ac ɔstituit in fructo luminū
redditus annuos viginti octo milia q̄-
dringentos sexaginta tres solidos. Pol-
da ac illis tales prout nonulli curiosi

scrutati sunt valoris antiqui modernis
asserunt valebat duas vncias auri
q̄ cōiter sunt .ij. floreni de camera. Post-
modum aut et ꝗ dotaciones facte sunt per reges
ꝫ principes aliosq̄ fidelibus tam
cathedralibꝰ ꝙ aliis ecclesiis mona-
steriis quibusdam capellis ꝫ aliis locis
ac piis diuino cultui dedicatis. Cum
tamen tempus deficeret dampnatoꝶ
prescripcionis indicaretur q̄ temeracie
inculparet hꝰ annuos census. quod
deuoti christiani in vita aut morte do-
nantes ad cultū dei per hꝰ ecclesias
sperant redimi peccata ꝫ saluari animas
suas. Et licꝫ si donare eos ꝫ vendere
ꝫ per ɔsequens emi. Vn̄ ꝙ licꝫ hꝰ empcō
annuoꝝ censuū de se nō illicita sit sed
potius licita dubiū nō esse videtur.

Tercium documentum

Tercium documentum scolasticum est ꝙ
hꝰ ɔtractꝰ emptorum de annuis
censibꝰ ut iuste ꝫ licite agatur
requiruntur quatuor. Primo ꝙ res sup̄ q̄ emi-
tur annuꝰ census sit capax ꝫ ydonea
illiꝰ. Vn̄ si res sit de illis q̄ nō sunt in
nostra ꝑtate vel sunt aliene sine nulliꝰ
aut minimi valoris hꝰ ɔtractꝰ potiꝰ
fictus aut iniquus ꝙ iuste intelligitur inter-
venire. Similiter si res sit spiritualis nō e-
licitū ē sup̄ hꝰ q̄ dantur liberaliter
in recepcione sacramentoꝝ vendere aut
emere annuos census. Et sup̄ rebꝰ q̄ sunt
vniuersitatis ut vniuersitas ipsa inter
vniuersitas faciat. Item si sit res vsu
ɔsumptibilis sicut bladū vinū pecunia
ꝫ alia in quibꝰ ɔsistit mutuū q̄ ipso vsu
ɔsumuntur. Pot aut ɔstitui sup̄ agris
vineis molendinis domibꝰ castris
ꝫ aliis rebꝰ immobilibꝰ. Posset etiā
sup̄ mobilibꝰ ad vitā eoꝝ ut sup̄ equo
vel camelo. Similiter sup̄ seruo si talis ē ꝙ ultra
expensas et necessarias ex eius opera residu-
etur lucrum. Item aut sup̄ ꝑsona libera
qui ut omnis doctrina habet sciencias ve-
de ꝑt. Et ultimo ē sup̄ sic census
ɔstitue a multis tenetur ꝙ id posset fieri
Sꝫ ipse ualdo periculum aut fraus

facile huic contractui intercere se po-
sset sup libe psona no e tutu fieri
Ad aut i suma e dicedu qz res sup
qua huius contractus intuicit debz ee
talis condicionis qz sit multo maior
valoris qz e pciu p quo emit annus
census Et qz deductis oibz ad sui cul-
turaz z sustetacoem necessar9 osuata
i suo esse tantu z plus qz e annuus
census qui si ea ostituit a vendit
annuati ex ea residuu posset Nota
t dico tantu z plus nam q col agru
vl inhabitat domu sup qbz census
ostituit si no aplius annuatu ecode
hre posset qz valet annus census vix
aliquis intendet ad diligetez custo-
diam vl culturam vt in dpls inquit
Quis plantat vineam z fructu eius
no edit a qs pascit gregem z d lacte
eius no manducat Et qa boni tutu
rami os legal no debz ut res ofuet
i suo ee ne respublica pereat qd otin-
get si eoru cultores z domini ipar
fructu no gaudent nec e ut res
sup q ostituit census tal ee debeat
qz annuati redde valeat plus qm sit
valor annui census Quatu aut sit id
plus difficile eet determinare sz racio
dictat ut tatu sit qz emens custos vl
cultor ex fructu que vlt annuu ce-
sum residuat alliciat z inducat ad di-
ligenter colendu z custodiendu. eciam
si aliunde hret multa alia bona vn
posset sustetari qa cu posset i a pde
Quum sic h res vendent a sola pueniet
ad hedem qa tunc furet eu onere suo
qa racabile e qz ex se ipa ne pure
pmittat residuae posset annuati
amplius qz annus census. z hc e vm
d substancialibus i hc otractu ‖ Requir
Scdo qz pciu sit iustu q iusticia osis-
tit i equalitate qda int ptes ohetes
ita qz alt eoru ex hi9 otractu non
reportet excessiue dapnu z alius
lucru qd otingit qnomo e eqlis
int rem vl venditaz z pciu qd p
ea dat hc e ut tantu res valeat

tantu estiacoe comuni quantu e pciu z eco
Oz attendedu qz hi9 equalitas no co-
sistit i pucto indiuisibili ita ut vbi
res e magni valoris si sit excessus
vnius ptis ad alteram d vno obulo
vl duobz corpo dicat iniustu pciu
in i equalitas Sz cu pcia sit scdm
quez estiacoem z estiacoes hoim
sint frequet varie necesse e intellige
Qz sic incedit i equancia vl qlibz a
morali vtute no e punctuale sed
latitudinalis Itm go dicedu e ista
equalitas habz magna latitudi-
ne qz qz pui9 excessus no ea corru-
pit. sz qnomo e tantus excessus qz i-
equalitas ibi clarie videt, hc e quado
omibz circustanciis osideratis ex vna
pte manifeste apparet cuilibz indi-
canti qz vendes i i o otractu habz
pte notabiliter meliorem z emens deteri-
orem vl ecou Quo aut hc otigat
scdm estimacoem i foro iudiciali de
ee qnomo decep o otigit ultra medie-
tatem iusti pcii. In foro no osciencie
eciam citra Et sic i i o iudicio ompellit
ad restitucoem si decepcio otigit ultra
medietatem iusti pcii ita qz tenet
i foro osciencie Quantu aut sit illud ultra
medietatem d qo tenet i foro oscie
vtru sit tercia qrta vl quinta ps pcii
iusti difficillimu e determinare No-
nulli doctores dicut qz tunc tenet ad
restitucoem qui deceptus e i tercia pte
alii no loquunt indeterminate z remit-
tunt ad osciam eius q decepit Pro intel-
ligendo qz cu decepcio otingit ex
ignorancia i materia otractuum de q
e sermo Sic duplex osideratur ignoracia
ita dupliciter otingit osiderare decepcoem
Ignorancia namqz alia e i discrecoe
vl iudicio alia i eligeo Dicit eu
decipit qs ex ignorancia discrecois
faciens malu putans se facere bonum
Ita eciam decipit qs qa nesciat discrecoe
sui iudicii qz pciu sit iniustu pciu rei
venalis z putans ee iustu emptu
tm si sciret no ultra daret Et decipit

eria i eligendo frequenter contingit ut quis
sciens aliquid esse simpliciter malum vel
peccatum propter tamen nimiam affectionem quam habet
excecatur intellectus et iudicat quod aliquid
simpliciter malum esse bonum sibi pro tunc
vel conveniens et ex ignorancia affectionis
vel electionis decipitur et operatur malum
Et de hac ignorancia intelligitur prima doc-
trina philosophi vulgatissima quod omnis malus est
ignorans Notum est enim quod multi non ig-
norantes quod continuitas facit fornica-
tionem esse mortale peccatum illud committunt
Dicuntur tamen pro illo actu esse ignorantes quia
nimium affectati ad delectationem illam pu-
tant pro tunc esse sibi convenientem vel bonam
Similiter est in contractibus ubi contingit ut
aliquis sciens quantum sit iustum precium
propter nimiam affectionem quam habet ad re-
putatas sibi multum convenientem dat ultra
quam valeat et decipitur in eligendo Et qui
communiter dicitur quod licitum est contrahentibus se in-
vicem decipere licet hoc dictum simpliciter accep-
tum sit nimis periculosum quia occasionem
prestat ut contrahentes se invicem culpabiliter
decipiant tamen facienda est magna dif-
ferencia in deceptione que provenit ex ig-
norancia discretionis vel electionis Illa n-
ulto minus licita sed hec secunda non tam vitu-
pabilis est licitum est enim venditori rem
suam laudare et allicere emptorem ad eius
affectionem ut prius ex ignorancia affec-
tionis quam decepcionis trahat eum ad eme-
dum in quo si non sit nobilis excessus con-
tra iusticiam sive equitatem precii in foro conscientie
non tenentur iudicandi venire Et in hoc
maxime operatur industria mercatorum ut
re apciori iudicetur quam melius fit emp-
tores allicere Secus autem est quando mercator
sciens nichil affirmando quod est iniustum
esse iniustum precium decipit emptorem ig-
norantem discretionis maxime si indiciaria
in. aliquo confirmat. tunc enim si non ex-
cederet in precio quia tamen officium suum exerce-
licet cum peritis et iudicis quod accipit
in putatione turpe lucrum et facere conscienciam
tenetur Illud nota Bene est quod non
licet ex intentione facere ledere proximum

quod nichil mali adiunctum eius gessit de
persona vel honore vel in maiori vel in minori
perpetue sibi facit ex odio. quoniam
lesio ista que contingit in contractibus non est
parve reputationis Nota sic pro contractu est
non mediocris periculi est simpliciter asserere
quod licitum est contrahentibus se invicem decipere
Sunt autem applicando ad materiam contra-
ctuum de quibus est sermo ut iuste agatur
contractus iste quam maxime est attendendum
quod intuciat iustum precium Et quanto
ad precium emptoris redituum annorum
facienda est differencia de illis qui sunt imperpetuum
vel ad vitam Similiter de re super qua constituti
sunt vel constituuntur Nam quanto maior
est securitas ut minus deficiat quia
maiori certitudine habent huiusmodi redditus
annui circumstancia hec adauget quantitatem
precii Ita eciam facit certitudo vel facilitas
recuperationis In illis autem qui sunt ad vitam
si fieret ad vitam eius qui vendit cessa-
ret multe suspiciones et fraudes iudicari
possunt Et quia raro autem minus sic conveniene
videtur fieri sed ad vitam emptoris perpetua
circumstancia que venit in consideratione est etas
ipsius emptoris Et et disposicio sanitatis
plus namque debet dare i. si sunt ad vitam
pueri vel iuvenis quam senis et infirmi in
infirmitate que est acceleratiua mortis Item
quoniam secundum diversitatem regionum diffe-
rens est etas hominum et disposicio corporis
propter frequentem autem minus occasiones pesti-
lencias seu infirmitates alias Similiter
et variantur multe alie circumstancie que ve-
niunt in consideratione ex hoc vix autem minus
potest ad iustum precium quod sit conveniens
esse in omnibus regionibus precise determinarie
per hunc perpetue tamen debet attendi ad pre-
cium rerum annoblium quod in illa regione
venditur quoniam quanto maior certitudo
est quod possessor anime reddat fructus
suos non obstante glacie aut tempesta-
te sive qualibet alia nocumenta accidentia
disposicione Item quod minori autem nulla
expensa indiget ad sui culturam vel
sustentacionem sic contingit in pascuis tanto
pro maiori precio venditur Et ita contingit

i lxiiii annis redditibus licz tu vrbi
aliquo mo intueri possit peccatum
Vnde i quibusdam regionibus licz vinea
a agri emant pro quanto eorum fru
ctus valet x vel xv annos qua inp
h subiacet periculis pluribus et maio
ribus quam terre de pascuis quemadmodum
contingit i vendicione pascuorum quia vnus
denarius annuus emitur pro xl aut xxxv
vt est redditus perpetuus In leui aut
videtur existimari peccatum quia ager qui
venditur quantum vendi potest estimatur
ad quinquaginta siclos et de possidendo
solum per quinquaginta annos usque iubi
leum quod vocatur sicut a perpetuum Et
quanto vnus a plus distabat ab anno
iubileo tanto vnus vel amplius iuxta
dictam summam de quinquaginta estima
batur precium per quolibet anno computato
vnum siclum Item i eodem loco expresse
fit mencio de possessionibus que intra
opidum vel extra erant Et ipse secundum
tem maioris estimacionis reputabatur
quam iuxta · Sunt est alie multe circum
stancie que pertinent ad considerationem iusti
ciae vnde vix alia regula generalis competit
ad hoc dari pro ut quod iustum precium in
dictum debet iuxta quorumque estimacionem in illa
regione in qua huius contractus fiunt Et
tamen legale precium non facile i hoc assig
naretur propter quorumque ordinationem sine sta
tutum varians non mirum est secundum diuersas
circumstancias et tempus et aliorum que vocabit
adiungere vel minuere huius precium Circa
notitiam videtur i huius contractibus vtendum
esse consilio quod iustum specificat Tamen
quod requiritur est ut intueatur recta inten
cio Et quantum ad hoc quamplex potest
considerari intencio Alia est prorsus mala
et reipublice nociua Alia periculosa et ipse
saluti contraria Alia indifferens et
alia ad bonum promouens Prima est inten
denda Secunda dissuadenda Tercia permittenda
et quarta promouenda et admittenda Si
quis enim vt tenere annos redditus et
multiplicare huius contractus ad oppressio
nem et desolacionem pauperum quomo

vlla misericordie compassio est si non
indiget faciat suos debitores i diuitum
trahi ad carceres Item si ut rempublicam
ducet cuius signum est si cum suis debito
ribus incipit turmas agere et ciuitas
super vires suas aggreditur Item si ad
hoc quod pro parte intendit quod manifestatur
quando redditus eos expendit i sustentacione
infamiorum et gladiatorum qui faciunt
alios concitatores prouocant ad mergi
A Item si ad hoc ut principibus hostibus
tradat quod contingeret si illis debitorum
suorum vellet resistere contra sua iteratoz
Tales a alia similis intencio cognoscitur
per indicia manifestacione gubernatores
reipublice multimodi horum contractuum
debent resistere sub tali namque intencione
non iustum sed periculosum est huius contractus
multiplicari Testante sanctorum doctrina
Tale erit opus quales fuit intencio tua
quia pro affectus tuus operi suo nomine in
ponit Vnde saluator ait Si oculus
tuus fuerit simplex totum corpus tuum lucidum erit
Si autem nequam totum corpus tenebrosum erit Paulus ibi
sunt per intencionem et corpus per cogicione
operum ex intencione meretur predecessores
In quo verbo fundatur regula theo
logie generalis vtilis licet fallencias
Quicumque finis quem intendit est de
se mortale peccatum opus eius per quod ad id
intendit est peccatum dampnabile
Vnde si quis daret elemosinam pauperi
puelle ut ipsam trahat ad consensum
dandi i peccato Ita est de celebracione misse
predicacione verbi dei vel alio quocumque ope
re genere bonorum si fiat ad finem alicuius
peccati Itaque nulli dubium est quod si in
ueniat periculosa intencio de qua fuit
exemplificatum contractus huius empcionum
omnino est illicitus · Alia est intencio
periculosa ipse saluti contraria et in hoc
magis est dubium quia de malicia eius
non tam facile videtur Quod ad intellige
dum nobis est exemplum i ewangelio dicit sic sal
uator Videte et cauete ab omni aua
ricia quoniam non i habundancia cuiusque vi
ta eius est ex hiis que possidet dixit autem ad

discipulos sit ut c. 2. hois cuiusdam divitis
uberes fructus ager attulit et co. it'
usque i Stulte hac nocte a te
Dives e q thesaurisat et no e i deum
dives h doctrina extravaga mt alios
passus sacre scripture multu attendenda
videt i materia istorum q tractatur. Si
mus n multorum q hn annos redditus
eminet e ut securitate et certitudinem
quandam heant q hnt sat in vita
sua sic dives iste pmittebat sibi re
quiem qa i annos plurimos habebat
bona multa reposita Ceterum ut dem e
Primo ctie e quid opus quale e intencio
eius Intelligendum q ex hac doctrina
hemus quatuor causas d intencione pversa
pprie saluti contraria Primum e qum quis
intendit hre bona tpalia tm p se
diuturnat n d d alus e cura divitibus
sat ipe heat putatq s solum data
ee sic pz d isto divite q oia ad se
reflectebat d Congregabo oia q
nata st m n sat erat sic dixisse
s addidit et bona mea Et itm et di
cam aie mee. ubi appacet q se solu
attendebat i omnibus suis cogitacionibus
nullam d deo ul pximo faciens mencionem
Unde mit cetero culpabiles qdamos qbus
amari divites hnt illa e q nimis
amat se ipsos n alios qparant sic
ie dives epulo se habebat ad La
zarum. h aut e signum q no ptinet
ad civitatem dei Nam ut inquit Augustinus
fecerunt civitates duas amores duo
terrena sc amor sui usque ad contemptum
dei. celeste no amor dei usque ad contemp
tum sui Talis erat amor divitis hui qui
se ipm solum respiciens vilipendebat
deum et pximum Secundo causa e qsideranda
i ipsis divitiis unde h dives dicebat
sibimet aia hes multa bona po i n
h aut intencio q sit dampnabilis patz
exo et auctoritate Exemplum e in libro
Baruch ubi d ipsis dr Qui argentum
thesaurisant et aurum i quo qfidt hoies
et no e finis acquisicionis eorum Auctoritas
Apli e i epla ad thimo divitibus hui

seculi pcipe non sublime sapere n spare
i incerto diviciarum Utrque cu pceptum
divini sit no sperare i incerto diviciarum
manifestum e q i ipsis divitiis qfidere
e dampnabilis culpa Tercia causa quomodo
cupiditas e tanta accensa q nescit
satiari s sp ut aplus ait crescit. sicut
iste dives non erat contentus q hebat
satis i anos plurimos s eciam putaret
se hre ets i anos plures sic cogita
uit d destructione horreorum et ad apli
andum No legit q cogitaret se ex co
uenire vendere agrum s fortassis ad
huc i here voluit ut no eet finis
acquisicionis. hec intencio reprobatur p
ysaiam cu inquit Ve q coniungitis domum
ad domum et agrum agro copulatis
numquid habitabitis vos soli i medio
terre i auribus meis st h dt dns Glosa
ad hec ita dt moralis doctrina Cupiditas
nichil e sat. nature est sat e primum
Naturalia n desidia finita st ex sta
cpios nascencia ubi desinat non
hnt et eu volumus scire qd pet Utrum
naturale a certa heat cupiditatem
qsidera an possit alicubi subsistere
Utrumque q no ponit terminum cupiditati
sue manifeste est i indicio nature
e culpabilis. Quarta causa e quod
finis adiungitur retrahens a divina
qsideracione et cultu eius. sic h dives
dicebat Aia hes mlt bo po. i a n
No satis erat illi hre sustentacione
vite cu dicebat comede et bibe. sed
primum ordinavit boa sua ad comesti
et addit epulare volens innuere illud
dampnatum divitem q epulabatur cotidie
splendide. Quod aut intende retra
hit a cosideracione et cultu dei vult hic
qescere comedere et bibere et epulari ipse
no sit petiti tm ordinare divicias
suas ut hys solum pri intendat sic
ie dives faciebat iusto iudicio
dampnacione dignum. hic causa frequenter
contingit i divitibus quia qa viventibus
maritus no potuere. pq eorum obitum
vita suam ducunt i solaciis qtinuis

Et d' hys dt apls vidua q i deli-
cys e vuiēs mortua e. Cz aut
intentō explicata i dict̄ qor caf-
bz sit p'ūsa pbat' ex vbꝭ a c'sto h'
posit' Pm̄ e qa dixit h' ēē auaī-
auaricia at e d' se morle pctm̄ 2°
qa vocat dite illū stultū. Stultu-
at vocat' qi d' hoie sensū nō carēte
di' i sacra scriptura culpa censet'
3° qa submouit sic e q thesaurisat
thesaurizare n' alys pctm̄ nō e sic
aplus doc' Cz pn' deut thesau-
sare filys. Dilit' ꝛ rex thesaurisare
pt regno ꝛ subdit' suis. sꝫ thesau-
sare b' soli illatū e p'ūo doctinaz
xp̄ Nolite thesaurizare vob thezauros
i t'ra ꝛc Nisi eo mō q° doc aplus
Thezaurisat b' qs funda tū bonū
i futur ut apphndat vitaz etiā
Quarto pbat' ex i° vbo ꝛ non e
dices i deū intelligē° de eū dite
que c'stꝰ exemplificat' q gerebat ex
diuicys b' soli cosolacoꝫ vnd alio i
loco Saluator dicebat Ve diuitibꝫ
q het' ꝯsolacoꝫ v'raz Crisp q° dit
Cris Cz cosola° diuiā delicata est
ꝛ nō dat' admittetibꝫ aliena. hinc
doctrine ewangelice ꝯcordat docum-
tū sapiet' Ecc'a Est q locupletat'
pte agēdo ꝛ h' ps merced' illiꝰ i eo
q dt inveni requie m' ꝛ nūc man-
ducabo d' bonis meis solꝰ ꝛ nescit
q tpus pt'eat illū ꝛ mors appin-
quat ꝛ relinquet oīa alys ꝛ morie'
hys pbat' ad discuēdū q sit ite-
cio p'ūsa ꝑe salutis ꝯria facile est
ad nr̄az ꝯtractū d' qbꝫ smo sit
applicare Naz emē annos redditꝰ
ꝛ intēplicare hꝰ ꝯtractꝰ sb' itēcōe
aliaꝫ ex pdict' casibꝫ max' vltimi
illatū e notorie sed tn̄ casꝰ pa
facie nō vide' ꝯtinge' Naz q emit
annos r'dditꝰ vl' ad vitaz l' ꝑpetu-
u ex eū actū ad magnā sumaz
pecunie insil' exponat ut paruā
annatī recipiat thesaurisare non
dicet' ꝑo d' thezauro expendere

h' tn̄ nō obstante qz vno l' plurībꝫ
ex pua causa loc' thesaurizad nō
dīt si fiat ea ad ut qa timet ap'
se nō posse custodire emēdo cens'
dat alys pecuniaz ad maiāz cautu-
dine b' ipsi eēt reposita sicut iste
dives custodire volebat i grēo sēis
Ex iste tn̄ eacꝰ absq' ꝯtractibꝫ
nō eēt aliq' ut inficiat intēcio
p'ūsa ꝑe salutis ꝯria cathlz ca-
tholico dissuadē'. Erat eciā itēcio
indigēs ꝛ puitte' ut si pp̄sona p se
quodc nō valeꝫ intendē labori
manuali ul' administracoīi tpaliū
possessionū ex quibꝫ bladū vinū
fructꝰ aliq' res hūano vsui nc̄ia-
rū colligū' volēs b' pridere ne
egeat emit annos r'dditꝰ ꝛ inte-
dit eos exponē qadmodū fructꝰ
si quos habet ex possessoibꝫ r'dditū
ꝯsis h' tn̄ intēdit vacare ocio ꝛ cpu-
lacōi sed honeste mō ꝯdecez sua
vult vacare dīno cultui tal' intē-
cio ꝛ si nō sit d' se meritoria tn̄ e licita
Ita etiā ꝯtingēt si ꝯguoscet se hre
filios aptos ad studia lr̄az vl' nō
industrosos ꝛ abiles p administracōe
possessionū nc̄ mediacōe cogant'
pt emē r'dditꝰ annos ad sustēta-
cōm illoꝝ Vt n' inq't apls parēt'
pnt' filys suis thezaurisare. Vel
si filij ꝯfidē' i hꝰ' c'stbꝫ vacare
dilexerat a' pū' ocio a' ꝯuessiōi-
bꝫ ꝛ alys illicit' sic i° dives d' q°
mencio fca e intēdebat gubnato-
res r'publ'ce i eo eū p'uide' debe-
ret Quarta intēcio d' q b' a est
q eēt ad bonū pmoueꝫ ꝛ adiu-
uada illa e quo pp̄sona i a emet
annos c'sꝰ instituet b' fine lau-
dabilez ꝛ meritoriū Dic n' mqꝫa
summaz apli Qui sine vxore e sol-
licitꝰ e q di sūt ꝛ quō placꝫ deo
Ita freq'nt' ꝯtingit d' eo q vacat
ab administracōe tpaliū vn̄ si quis
cupiens vacare pūat dilexerat a'
dīuino cultui emit annuū censū

intendens liberis suis dominium alicuius divini quin huius intentio sit meritoria et laudabilis. Ita etiam est de intellectu aliquorum sanctis operibus quibus ancillio esse dignum est et laudabile unde talis intentio promovenda est atque iuvanda

Quo premissis satis manifestum est quantum referre utrum quis sine persone pro quibus eius iuste possint annuos census. Et ponitur ita regula generalis quod omnes ille persone que aut propter laborare sui defectu nature vel alia de causa non possunt vel deditate divino cultui aut utilitati reipublice labori manuali sive temporali sollicitudini et officio competenti commode vivere non possunt tales sunt ydonei ut vivant de censibus annuis. Hec autem sunt in quadruplici genere. Primo divina administrans ut episcopi predicatores et doctores dicit enim salvator de talibus Quia dignus est operarius cibo et mercede sua. Et apostolus Qui bene presunt presbyteri duplici honore digni habeantur maxime qui laborant in verbo et doctrina. Et in scriptura Non infrenabis os bovi trituranti et dignus est mercede sua operarius. Et alibi Nemo militat suis stipendiis Item concludendo magistralis ordinavit hiis qui evangelium annunciant de evangelio vivere. Secundum genus personarum est rempublicam administrantes sicut reges principes consules et rectores sive iudices unde salvator Reddite que sunt cesaris cesari et que dei deo. Quod etiam declarat apostolus cum inquit Ideo enim tributa prestatis ministri enim dei sunt in hoc ipsum servientes. Reddite ergo omnibus debita. Tertium genus est pauperes orphani vidue et senes unde Jacobus Religio munda et immaculata apud deum et patrem hec est visitare pupillos et viduas in tribulatione. Item apostolus Si quis fidelis habet viduas subministret illis et non gravetur ecclesia ut hiis que vere vidue sunt sufficiat. Ex quo habetur quod vere vidue debent publice sustentari multo ergo magis possunt de suo pro

annuos census [illegible] ut plena est sacra scriptura exhortationibus et exemplis. Quartum genus est religiosi orationibus insistentes et divine contemplationi vacantes. Horum namque officium ut angelicum magis utile necessariumque est reipublice quia contemplationis virtute qua famulantes animam deo efficiuntur speciali modo pro aliis qui assistunt tamquam divino aspectui multa optinent pro illis salutis que alii impetrare non valent. Et sicut dominum est quod expresse ad sustentacionem dictarum in quadruplici genere personarum iuste possunt haberi et reddi annuis. Ita etiam est pro edificatione et reparatione ecclesiarum aut conventuum hospitalium et publicorum edificiorum que habitaciones et officia dictarum personarum continent. Ceterum et pro ministris eisdem necessariis sive quorum obsequiis officia sua non valerent commode exercere. Quod etiam dicendum est quod sic iustum est et utile vel ab hiis personis emi annuos census. Item utile et non sine dampno reipublice passe et indirecte permitti ab hiis qualitates sed possunt laborare et de laboribus manuum suarum vel industrie sicut in mercatoribus perfice reipublice et indigentibus providentis. Unde etiam hii gubernatores reipublice studiose debent intendere contra venditores annuorum redditium proximarum ad vitam emptoris. Ceterum attendendum est quod tales contractus sunt ut de illis sit presumptio quod non machinentur in mortem emptoris. Cum etiam frequenter contingit quod prolongatione vite incipiat animatus amplius quod sunt pauci qui solverent et venditores semel se obligatos at quomodo et si indebite incipiat eorum mortem periculosum erat si venditor talis persona esset que sibi talem honestatem aut suum officium in potestate haberet eos occidere sicut sunt medici. Unde docet moralis philosophus in proverbiis Quia male securi agit eger medicum qui heredem facit qui ut citius habeat hereditatem potest

machinai est absque suspitione in mor-
tem mSim. Bilit et indirecte unde
pilatus dicebat ad christum Michi non
respondes nescis quia ptatem habeo et c. te r[elaxare]
Itaque ex pura causa machinatur indi-
recte dampnum eius qui coram eo habet inimicum
De diuis autem terrarum siue castrorum Idem
de magnis principibus propter eorum nobili-
tatem non legem electam considerare Est at
scriptum Cum potencione te ne iteras contra-
rium Et de ceteris qua vix a muneribus
in vim queniret ad talem machinacionem
Item et fecerunt iniusticiam ita consulibus
quod forefacerent sit de aliis nulla est
veritatis ratio puralis Jam ex predictis
clare patet tercium documentum quod ut iuste
a liate iteretur contractus emptorum annu-
orum censuum siue ad vitam siue perpe-
tuum requiritur quatuor Et est semper quod
emitur sit talis quod in se consuata de-
ductionibus necessariis residuare possit
non solum annum censum sed tantum quod eius
cultor sub spe illius amplioris fiat acuatus
ad eius custodiam et diligentem custodiam
adhibeatur Secundo quod precium sit iustum
ita ut communi iudicio censeatur quod e-
qualitas seruata est inter ipsas contra-
hentes ut unus contra alterum exinde evi-
denter reportat ptem nobilitatis deteri-
orem Tercio quod intencio non sit in pub-
lice nocua aut propriae saluti contraria
sed aut indiuis vel ad bonum proui-
nens Quarto quod persone a quibus emitur
huiusmodi annui census sint tales quod vel
laborare non possunt vel laborare impediantur
eos ab officio necessario sed valde in pub-
lice vel a alteri diuino est pro ... vendere

Sequitur quartum et ultimum
scolasticum documentum videlicet
responsio ad argumenta seu
difficultates quae obiciuntur in quantum ad
que premisse considerata respondeo
non est quae Sunt autem argumenta in
contraria difficultatem Quedam sunt
contra ad certam materiam contractuum dimit-
tentes et aliquas alias quas non possit
in valore et ideo quia non potest intuere

iusta comparatio eius est illata materia
contractuum exemplificat de unctionibus
quae ex commixtione nec ordinibus non vincibus
preferuntur ita quod una auncta vel una
quibus sua excellencia naturae preferuntur
omni auro et argento mundi Ista diffi-
cultas euacuatur quia cum apparato in com-
muni humano usu sit utilitate et valles
non sit secundum regulas phisicae naturalis aut
methaphisicae sed iusticiae commutative quae
inspicit indigencias humanas utilitatem
et valutatem ad hanc autem indigenciam
supplendam melius est homini habere pacis
quam pulices et pecunias quam araneas De-
tendendo tamen quod valitas hominum prouenit
conueniens indigencie emptoris potest consideratum
vel communi extimacione aut propria ipsius e-
mentis et debet attendi potius ad communem quam
ad propriam extimacionem unus necessarius quod communi
extimatione non valet nisi 30 florenos per
unum demitteret fugiente affectione retenti pre-
cium extimaretur ad plus quam ad 300 florenos
Et si venditor vellet mox ius extimacionem
et non aliter concedere notum est quod nunquam ageret
Et si ipse graciose ultra communem extimacionem
vellet gratis donare venditor posset
iuste recipere Bilit non est ex pacto
possit aplius quam habet communis extimatio re-
cipere si ex vendicione dampnum reportaret
tantum quantum est appreciatio dampni quod incurreret
Secunda difficultas quae est ex auctoritate
Cassiodori scilicet super illud quod hic dicat Et hic dictum
communiter exponitur de ipso negociatore qui itera-
tur lucrum tamen siue principale omnium suarum
operacionum alias non intendens sed ex perfectis
beatitudinem sed hanc suam reputat partem
conuenientem lucrandi Est secunda responsio quod
magister textum consona videtur Et Augustinus
loquitur de ipso negociatore quod officium exercet
ex deliberata intencione conuenienter vendendo
mendacijs et periurijs non autem de ipso qui
pro utilitate propria et utilitate publica
absque huiusmodi periurijs et mendacijs utitur
negociacione Tercio ordine sunt argumen-
ta quae tangunt difficultatem materiae ratione
precij dicitur nam quod pecunia nichil emi
debet quia minima in precium est ut in

ꝯmutacoib; sit mediu nuq̄ȝ at
e̾xtrem̄ Et in h° ꝯtractu ut dicunt
n̄ aliud fit n̄ ꝙ emit̄ pecuniā ma
gna successiue p ia q̄ sil' data fuit
Nunc difficultati sup̄ tactē c̄ ꝙa
fuit clare cōsu ꝙ ī isto sic ī alio q̄
cūq̄ ꝯtractu vēc empcois pecunia
intueret tēp̄ medi ꝛ ius pcipiendi
annuos cens᷒ ē vera merx que p
pecuniā emit̄. Scda difficultas
ē ex sup̄habundācia valoris. dicunt
n̄ eū emit̄ annuos cens᷒ ppetuū
eā si p vno dedit 3° aut xl
notissimū ē ꝙ recipiēd ppetuum
vnu ī mlto sp̄ excrescit ad pciu
Ad h° ē clare iā r̄spōsu q̄ā sic
emit̄ castru p 3° milia annuati
r̄ddituās mille nescit̄ vtrū plus
vl' mīn᷒ ī futurū r̄dditurabit emptori
ꝙ sit pciu qd' dedit tam sat᷒ ē ꝙ p
tempoē q° emit̄ ꝯm estīacōe tutu
valꝫ n° recipit̄ q̄ dat maius precium
Contingē n̄ pt̄ ꝙ cōburat̄ l' capi
at̄ ab hostib; seu alias pdat̄ vn
nichil ex eo recepit vl' quītā ptem
pcij sed ex futuro euetu in minus
recipiē° nō insufficit̄ ꝯtractꝰ Silit̄
n° ī ampli᷒ ipote r̄ddituet pez
centū ānos ꝛ° habeat ex i° pl᷒ q̄m
dedit ī quadruplo Ita g° ē ī ꝯtītu
emptor annī cens᷒ d' q° ē pmo Ad
sat᷒ ē ut tpe quo sit ꝯtractꝰ ꝯm
estiacōne censeat̄ illud ē̄ē iustū
pciu eē si ꝯtingat mlto min᷒ aut
mlto ā pl᷒ successiue ab ide recipi
ꝙ sit pciu qd' dedit Tcio ordie st̄
argumēta rōe anexe sunt ut cōit̄
intuicientl ꝯcupiē P° q̄a q̄ vendit
r̄dditꝰ ad vitā capit pximū cui᷒
moriturū ut ab one alleuiet̄. de
siderare aut morte pxi ē malū
d' se. R° q̄a emptor capit sep pl᷒
hre ꝙ dedit ꝛ ꝯcupiscē immodera
ta cōit̄ reputat̄ ad culpā Est eni
ut aplus ait Cupiditas radix om̄
malor̄ Ad p̄m di. Ad desiderare
morte eptor' h° ē viciū ꝯthet᷒

nō aut ꝯtractꝰ Multi naq̄ fili
diuiciū desiderat morteȝ pntu n̄
tam ob h° filiū ē̄ē diuiciē ē culpabil
Silit̄ ꝛ ꝙ plures vxores desiderant
morte viroꝝ. sꝫ ꝯiugiū non est
ꝯtractꝰ dāpnatꝰ Ad 2m ī ꝯpodet̄
ꝙ pt̄ cui᷒ sup̄ expss̄s d' pse mala
ā prisa intencōe in hꝰ ꝯtractib;
intuerēte ꝯualit' d' ꝯcupia sic
ꝯualit' arguit̄ dicēdu ē ꝙ ꝯcupi
scēcia ē culpabil' ī q̄tuor casibus
Pmꝰ qn̄ q̄s aliena ꝯcupiscat sim
plicit' ꝛ absolute Secꝰ aut̄ si cum
adiecta ꝯdicōe ī ipotesi posset illa
habē sine offensa di ꝛ iniuria pxi
q̄a n̄ tal' ꝯcupiscēa diuine legi sub
iecta ē volens nō hē rōm dāpna
bil' culpe. Sꝫ pma ꝯcupia directe
repugnt diuine legi q̄ iubet Nō con
pisces rē pxi tui. 2us ꝯcupia
ē culpabilis qn̄ ē ita d'ordinata
ꝙ p phas vl' nephas hr̄e desidat
tpalia bona ꝛ patꝰ ē eē cū offensa
di ꝛ iniuria pxi ad faciedū viam
p q̄ adimplē valeat desidiū sue
ꝯcupie In cū naq̄ ꝯcupiscēte est
cor malignū disceded' a dō vino ꝛ io
ꝯcupia di° ē̄ē pctm Tcius casꝰ ē qn̄
ꝯcupiscēa ē ita vehemes ꝙ ꝯoc
cat intellem abstrahēs hoiem a
cura ꝛ ꝯsidacōe diuinoꝝ ī ipote ut n̄
cordat̄ si ē dies dnica vl' alia a°
si ē dies ieiunij vl' nō silit' d' aliis
ad q̄ tenet̄ ex diuina lege. a' si dicꝰ
ē nō recordat̄ diuē dnm offendit
Talis ꝯcupia q̄ ita absorbet hoieȝ
eā si nō sit patꝰ ꝯmitte pcm
a° diuē silu testionū Pmo porro
cauēt re ꝙ ꝯcupiscat ꝙ etia ꝯmit
tēt n̄ eisꝰ q̄a madatū ē in diuina
lege ut ho sollicitꝰ sit cū deo. pbe
atq̄ ei cor suu ꝛ tlē ꝯcupiscēs
oem curā ꝛ sollicitudine ꝙ debet
dare cultui di appetit ī tpalib; acq̄re
d' alienas adeo cor suu. io ꝯcupia
hꝰ di° ē̄ē culpa mortalis Hꝰ ē doctrina
salvator' cū mq̄t ī euāo° Ubi ē

thesaurus tuus ibi est et cor tuum. Et secundum
id Nolite solliciti esse dicentes quid etc. Contra
primum reg. di. xx. Cuius concupiscentia est ex parte
immobilis quam locus non absorbeat intellec-
tum a cura et consideratione divinorum perfecto
intendit et deo servire et concupiscentiam adim-
plere. Talis concupiscentia replicat hominis volun-
tatem tanto pondere quod recordatus
sine huiusmodi incommoda de hiis que pertinent
ad cultum dei redditur perplexus cum po-
tius debeat inherere et utrumque replere
non potest. Hoc autem ideo dampnabile est
quia divino amori nichil contrarium aliquid superponi
sed nec equale cogitari debet. Hoc docuit
salvator cum dixit Nemo potest duobus
dominis servire etc. et conclusit Non potestis deo
servire et mamone. Attendendum
est verbum servire bene. Nam possunt quidem deo
servire et divicias administrare sed utrisque
servire non possunt. Ad quid tamen inmoderata
est concupiscentia quod quis reputat esse extremum
intendere illi et deo. Non dubium quod talis
concupiscentia est peccatum. Hiis modis generaliter loquendo
concupiscentia est dampnabilis. Quare si emptor
annui census in tantum concupisset hereditatem aliquam
quod dedit quod incidit in aliquid ex predictis
superdictis tunc manifeste peccaret
Non tamen ob hoc contractus esset dampnabilis
quia hoc peccatum est vicium persone quam rei
Quanto ordine contra materiam istorum
contractuum arguitur ex lege nature.
Et namque non solum ex lege nature potest
considerari in statu corrupto sed etiam
institutionis sive innocencie homo tenetur
operari. Legitur enim de homine quod tum ad sta-
tum innocencie quod posuit eum deus in
paradiso voluptatis ut operaretur et custo-
diret illum. Quantum non ad statum cor-
ruptionis in quo sumus dictum est homini male-
dicta terra in opere tuo in labore come-
des ex ea cunctis diebus vite tue. Et infra. In sudore vul-
tus tui vesceris pane tuo donec revertaris in terram de
qua sumptus es. Nunc autem ut dicunt an-
tiqui in adventu enim ad vitam manife-
ste contradicit perfecte legi nature quia
absque labore et sollicitudine homo de rebus
vivere potest. Addiciunt etiam quod non noceret

mediocriter rei publice quia si apti ad la-
borandum vivant ex hiis annuis cen-
sibus peribit cultura agrorum et vine-
arum deficeret etiam custodia animalium quorum
usus humane vite est necessarius. Deficit
edificatio habitationum et exercicium ar-
tium mechanicarum. Ad secundam difficul-
tatem respondetur. Quod operacio illa de qua loquitur
in statu innocencie non erat cum labore
et fatigatione que animum retraheret a cultu
et consideratione divinorum sed ad exercitium
virtutis et cum delectatione. Nam cum
possit in vitium reputatur non debuit ibi
esse sed potius beatitudo quedam multo maior
quam in hoc statu sit felicitas politica
aut contemplativa. Cum ergo felicitas secundum philosophum
sit operacio secundum virtutem perfectam in vita
perfecta necesse est intelligere homini in illo statu
innocencie competere operacionem secundum perfectam
operacionem virtutis. Huic autem operacioni
non impedimento vivere de annuis censibus
immo tunc potius ad eam intendere potest
cum non sit necesse cum nimiis sollicitudinibus
procurare victum et vestitum. Unde ex
hac ratione quia ad utrumque vivo aliquid in-
quam homo perfecte valet ut dicit apostolus Cum
ordinavit eos qui circa altare ministrant de
altari vivere. Et ita intelligendum est quod
non fuerint aliqui transgressores contra legem
nature in statu corrupto de vescendo
pane in sudore vultus sui apostoli et alii
quibus ex officio competunt alie operaciones
quod est incompatibile ut simul intendat cul-
turam terre seu aliis operibus similibus
et officiis suis. Itaque argumentum illud
non multum urget. Sunt enim multi reges
principes clerici religiosi aliique plurimi
qui vix aliquando intenderunt laborioso
et similiter operi manuali. Et ita et si huiusmodi
annuis censibus non utantur homines per se la-
borantes in agris et vineis fatigati
non ideo tamen eximuntur qui cecidit in
labore cunctis diebus vite sue. Est tamen
in labore vultus que multiplicare contingit
hominibus. Quantum ad secundam difficul-
tatem quia ut docet apostolus Omnia licent
homini que non expediunt dicendum quod licet

contractus huiusmodi ex sua conditione sunt licitei tamen considerandum est utrum expediat multiplicari. Et quantum ad hoc facienda est comparatio quod aliquando expediat. Vel quod homines per se vel per alios intendat agriculture et aliis lucrosis officiis, aut quod ab illis vacantes vivat ex censibus annuis loco quorum illis primo q(uod) continentur sub complici genere hominum supra declarate quibus ex conditione status seu quantitate officii expedit vivere de censibus annuis. Pro cuius evidentia intelligentia considerandum est. Quod quatuor sunt que merito retrahere debent a multiplicatione horum contractuum ita quod multis expediens est potentibus per se vel alios intendere cultui agrorum terra et aliis operibus ad vitam necessariis quam simpliciter redditibus vivere. Primum est racione ipsorum mali qui prestant causam seu occasionem ut viventes ex illis qui securi de sustentatione pro toto tempore vite sue vacent ocio complete et quieti. Sicut dicebat ille dives stultus qui iam laborare non intendebat. Anima habes multa bona in posita in annos plurimos quiesce comede bibe etc. Sicut etiam dicitur Ezechielis xvi. Hec iniquitas Sodome causa fuit saturitas et habundancia. Non sic autem contingit si ipse quis intendat laboriose fatigationi. Patet etiam si velit tempus enim non vacat aut non potest. Similiter est de illo qui per alios fieri facit quia sollicitudo studiosa excogitandi ordinandi et mandandi quam tunc comparat labori manuali et fatigationi ymo frequenter plus afficit. Et nunc nec vult nec potest intendere fabulis ociosis detractionibus rixis et proiorum rumoribus et vanis adinventionibus quibus ut plurimum sunt vicia illorum qui vivunt ex annuis censibus si principaliter non intendant actu virtuoso aut laborioso operi. Secundum est racione detrimenti proximi quia vix aut non tam faciliter faciunt eleosinas subvenientes pauperibus sicut viventes ex fructificatione agrorum vinearum seu minimum aut bonum et animalium. Illi enim autem recondunt collectos suos faciliter

tribuunt petentibus et quod multum recipiunt a deo ipso consilium Thobie habundanter tribuunt. Et si modicum, scilicet ex consuetudine etiam id modicum libenter impartiri studeat. Non sic autem qui vivunt ex annuis censibus amore namque pecunie multum est inhesivus et non tam liberaliter in eleosinam distribuunt. Item quoniam cogitat varios casus fortune non sperant sicut illi qui intendunt agriculture aliquo anno in tempore habundancie viventes ne eis deficiat cum difficultate inclinantur ad eleosinam faciendam. Tertium retractivum est quia ex hac multiplicatione contractuum sequitur multiplex detrimentum. Primo ministris divini cultus qui etiam ecclesias aut valde exiles decimas inveniunt. Secundo gubernatoribus reipublice qui de talibus vectigalibus consueverunt habere antiquas responsiones; hii autem quid vendant non habent. Tertio incolis patrie quia quanto sunt pauciores cultores pauciores colliguntur fructus. Ex quo provenit carestia indigentia et fames in patria. Quarto ipsi patrie quia remanet desolata cum non sit qui eam excolat. Quartum quod debet retrahere a multiplicatione horum contractuum est magis periculosum quod cum quis securus de sustentatione pro toto tempore vite sue non studiose intendat divino cultui studio sacre scripture aut officio publico seu operi laborioso aut recipere in auxilium de celo sicut est consuetudo aliarum personarum vel non ex infirmitate seu aliis que continua habeat vexationem non compellatur ad deum recurrere pro auxilio deficiat. Primo perditur in eo spes et fides quia habere debet in deo. Racio huius est quia habentes operibus intendentes si fideles sint vi vel gratia compelluntur cogitare de deo et ab eo auxilium et gratiam expectare quam non expectaret nisi se habituet. Sperat et sperat in deum in fide habet de ipso. Ergo intendentes operibus seu predictis vel similibus continue habent causam stimulantem ut nutriantur in fide et spe. Similiter de illo est quod infirmitate vel

alia quibus tribulatione afficit, ut namque ysaias docet tantummodo sola vexacio dat intellectum. Contrarie vero est in eo qui cogitat se habere facultates sufficientes pro toto tempore vite sue talis namque reputat se sibimet ex seipso sufficientem esse et nullius opera indigere nec illi cura est quomodo alijs sit acceptus et quantumvis vim nec eos appreciatur diligens sed parvipendens contempnit. Et quia confidit in seipso sed in propriis divicijs non patitur necessitatem sensibilem quare ad deum debeat recurrere quia similiter se habeat ad deum sicut ad homines. ex quo effectus obliviosus dei nec illi cura est in ipso confidere aut de ipso cogitare. Et cum credere est cum assensu mentis cogitare fidem non habet de deo qui non cogitat de ipso. hinc ergo in talibus confidentie in propriis divicijs paulatim minuitur virtus fidei et spei donec in totum pereat ab eo. Recedit namque sicut certe videmus quia communi pabulum et nutrimentum bonarum cogitationum sed hoc eis tollitur quam illud malum supercetera vicia habet confidencia divitiarum qui reputans se nullo indigere contempnit deum et homines quod est iniquitas maioria et vix illi addicia potest si in tale profundum malorum deciderit. Unde apostolus dicit. Qui volunt divites fieri incidunt in temptacionem et laqueum dyaboli et desideria multa et inutilia et nociua que mergunt homines in interitum et perdicionem reddendo causas quia radix omnium malorum cupiditas est et quidam eam appetentes erraverunt a fide. hinc quia confidencia divitiarum eciam habet annexam quandam impenitenciam. Unde salvator noster specialiter de isto crimine dixit. Quam difficile est confidentes in pecunijs in regnum dei introire et alibi dicit quod impossibile est apud homines. Nunc ergo si fides et spes deficiant in talibus divitibus quid ergo de caritate que multo facilius perit et omnis est iniquitati minime comparabilis est. Non mediocre ad signum quod iniquitas se admisceat hijs contractibus seu contrahentibus quia quanto amplius senescat mundus tanto amplius multiplicantur isti contractus cum scriptum sit. Quod in novissimis diebus instabunt tempora periculosa et quoniam tunc habundabit iniquitas et refrigescet multorum caritas. Unum autem dicendum est pro finali conclusione huius materie quod videtur esse potissimum remedium ad hoc ut iniuste aut saltem non illicite fiant contractus et vinctus ex proposito sibimet aut reipublice non afferant detrimentum quod fiant ad vitanda detrimenta reipublice et providendum subditorum indempnitati. Jura disponunt ut aliquorum fiant non interveniente publica auctoritate quemadmodum contingit in datione tutele et donatione magni valoris quia exstraneorum ad quinquagentos aureos. Statuta in civitatibus propter vitanda pericula et fraudes voluerunt contractum in instrumentis publice fieri et in facie ecclesie. Ita ergo cum in huiusmodi contractibus si indebite fiant magna intervenire possunt detrimenta et reipublice et proprie persone contra eorum salutem et utilitatem. Cumque sic deductum sit ut in se fiant contractus requiritur quod eorum quidem ut debite cognoscantur et regulentur requirit magnum discrecionem ac consensum communis indicium quod in ipsis contrahentibus frequenter propter amorem nimium vel alias ex multis causis non reperitur. Ideo sanum consilium esse videtur quod ab ecclesia statuatur per solenne decretum et cum clausula irritanti quod huiusmodi contractus animi ad vitam vel perpetuum non fiant non interveniente decreto publice auctoritatis et spiritualis et temporalis videlicet iudicis qui pro tempore illi presidet loco in quo fiunt tales contractus. Ita quod si contractus agitur inter mere laycales personas presertim interveniat decretum sive iudicis et quando ecclesiastica. Inter ecclesiasticas vero personas est. Si non aliter contrahentium ecclesiasticus aliquis et sit laycus propter excellenciam iudicis presertim interveniet consensus et decretum ecclesiastica. Et in ipso decreto providetur ita compotens qui ipsos iudicabit et per eos posset fieri. Per hoc remedium fraus usurarum vitabitur quod

sequitur se iniusset huic contractui sit
prudebitur indempnitati rei publice i con-
tractu saluti coniuncta pura[...] condicione
q[uod] contrahit[ur]. Providetur eciam ne vna pars alte-
ram supplantet aut defraudet contra iusti-
ciam. Providetur vlterius quia cum per indicia
aut coniecturas congruosa potius de intencione
contrahencium si est rei publice nociua aut proprie
saluti contraria vbi eciam intencionem esse
iudicauerit non prestabit suam auctoritatem
Erit denique causa ut huius contractus non
multiplicentur cum prius expleti fuerint
oportebit expedire multas difficultates
Dimat insuper ne lites multiplicentur
quia iam scilicet esset res diffinita in publico
iudicio Quamuis multe eciam alie vtilitates
prouenient ex hoc statuto quod quam per se si-
note considerati supersedent ab eorum expli-
cacione hec dicta sint vel saltem superficialiter
tacta ad primam questionem quo super absque
condicione sunt contractus de annuis redditibus

Quantum ad secundam dubitacionem
quo viis in ipso contractu vel alio
ad partem opponitur clausula
quod venditor quandocunque velit reddendo
pecuniam quam recepit possit se liberare
a censu redimendo huiusmodi considerandum est oportet
eit presupponitur non quod isto contractu sit
et in primo debeat interuenire illa quatuor
specificata superius vnum quod res super qua
constituitur annuus census sit capax et ydo-
nea eius quod inticiat iustum precium quod non
sit intencio rei publice nociua aut proprie
saluti contraria et quod pro precio quo emitur sit
illius codem quod superius explicatur Ex quibus
vix in isto contractu in quatuor prima in-
ueniuntur in generali loquendo cum isto con-
tractus secundum genus occurrit considerandum quod ex
scolastica doctrina Primum est quod contractus
iste in apparencia exteriori videtur esse iustus
et laudabilis Secundum est quod intrinsece consideratus
repugnat multiplicat iusticie et equitati
Tercium quod multa indicia ostendunt proximum
debere feneratorem Quartum erit responsio
ad obiecta in contrarium Quantum ad
ad primum quod contractus empcionis annuorum
censuum cum facultate redimendi in apparencia

sit iustus et laudabilis deducitur primo
quia videtur pertinere ad opus iusticie cum enim
aliquis proximus in necessitate constitutus compellatur
vendere redditus annuos super possessiunculam
suam si postea arridente fortuna possit
reddere precium et liberare se a possessione
sua a seruitute annua magnum opus
iusticie videtur facere qui liberat eum Secundo
quia videtur esse opus libertatis et gracie Nam
qui facultatem redimendi concedit id quod
suum est videtur donare nam ius non percipiendi
redditus annuos pertinet ad dominium emp-
toris qui in ea parte est sicut de aliis in bonis
suis graciam facere vel donare Tercio quia videtur
pertinere ad opus caritatis ut narratur de sancto Johanne
in eius vita Quando vidit fratrem suum neccessi-
tatem habere et clauserit viscera sua ab eo quomodo caritas dei manet in eo
Ergo per oppositum si quis videt debitorem
suum habere indigenciam et aperiens viscera
sua liberat eum a necessitate annui debiti
hoc esse videtur magne caritatis indicium Quarto
pro illa parte allegatur testimonium diuine
scripture in lege vbi ponitur pro lege generali
quod omnis vendicio debeat fieri sub condicione
redimendi dicitur non sit ad filios Israel Cunc-
ta ergo possessio vestre sub redempcionis
condicione vendetur Et exemplificat Si
attenuatus frater tuus vendiderit possessiuncu-
lam suam et voluerit propinquus eius potest redimere
quod ille vendiderat Sin autem non habuerit
proximum et ipse precium ad redimendum potuerit
inuenire computabuntur fructus ex eo tempore
quo vendidit et quod reliquum est reddat emp-
tori sicque recipiet possessionem suam
Ergo ut dicunt sacra scriptura approbat
expresse hunc contractum sub condicione redempcionis
nimis per dici iustus et laudabilis

Erat secundum documentum quod contractus
huius videtur repugnare multiplici
iusticie et equitati hoc deducitur primo ex
natura empcionis In hoc non differt contractus
empcionis a contractu donacionis mu-
tui commodati et locati Donacio enim
fit ob graciam et vtilitatem recipientis
nec obligatur reddere quod accepit In con-
tractu vero mutui quod recipitur statim
efficitur de dominio recipientis et tenetur

r̃adde aliud tantūde illi a q° mutuū
r̃cepit · nō n · obligauit r̃addā illd id
mō q̄a iā3 effcu͂ ē sim̄ Et sicut sup̄
fuit declātū i ɔtractu mutui p se
tantū attendit͛ vtilitas recipietꝭ
In ɔtractu cōmodati attendit͛ eēꝭ
vtilitas recipientꝭ s3 qd̓ recipitur
manet i dnio cōmodantꝭ ⁊ i° ide3
habito vsu ad tꝑ cōmodat͛ r̃stitue͂
tenet͛ In ɔtractu aūt locati siue ɔ
ducti res manet sub dnio dantꝭ
⁊ eande͂ q̄ recepit tene͛ r̃dde͂ Et ul
͂ i h͂ attendit͛ vtilitas vtriusq̄ q̄a
ɔductor ħt vtilitate͂ d̓ vsu rei lo
cate ⁊ locator d̓ p̄cio q° ea3 locauit
Ea3 p h͂ dit ɔtractꝰ emp̄cōis ab oi
bꝰ s̄p̄dictꝭ q̄ ⁊ attendit͛ vtilib͂ vtri
usq̄ ⁊ nūllꝰ eoꝝ alti qd̓ recep̄t resti
tuere tene͛ si ia3 scꝫ dr̄ eē pfectus
emp̄cōis ɔtractꝰ qd̓ dr̄ · ꝓpt ɔtr̃tu
q̄ fit sub ɔdicōne q̄ eꝯdm manet im
plenda ɔdcō nō dr̄ eē pfectꝰ Unde
i ɔtractu emp̄cōꝭ sic q̄ vendidit re3
⁊ recep̄t p̄cm̄ i° r̃stitue͂ nō tenet͛
q̄a scꝫ effcm̄ ē sim̄ Ita eēꝭ q̄ emit
merce͂ ip̄a3 p qua ded͂ p̄cm̄ r̃dde
nō tene͛ quia͂ repugn̄t legi d̓ ɔt
henda emp̄cōe appone͂ ɔdcō3 re͂
q̄ua nem̄ ɔtheūn ul' alt̄ ꝓpūn
utq̄ sit eēꝫ q̄ merx ul' p̄cm̄ sit suū
q̄uadmod̄ ɔtingit i ɔtractu emp̄cōis
annoꝝ r̃dditūm si fiat cū libertate
r̃emēdi ⁊ nūni te redde͂ · tūc n · ɔ
tractꝰ h̓ videt͛ ɔuenire cū ɔtractu
mutui vbi pignꝰ interuenit quia
r̃eddito mutuo tene͛ r̃dde͂ pignꝰ
Ex i h͂ eēꝭ detmīacōꝭ ɔdcōꝭ q̄a
i' fructꝰ ɔputare͂ in sortē3 i hoc
aūt nūne · Hanc aūt oīa pbant͛ ex
declacōne vbi dnium nāq̄ ē iꝰ
habe͂ possidē ⁊ vtendi ā quā sim
pliat͛ p libito voluntatꝭ uti q̄ p͂t
eā vende͂ donare ⁊ distrahe͂ sicut
placet Cum g° emptor āni r̃dditꝰ
ɓ' obliga͛ r̃dde͂ eꝯu venditor r̃eme
voluit interi ip̄m iꝰ p̄cipiendi
āni cēsū qd̓ emit nō possꝫ dōre

vende͂ aut distrahe͂ eundē sigmd
ē q̄ nulꝰ fuit dnꝰ illꝰ mꝰ qd̓ ma
nifeste repugn̄t natūe ɔtractꝰ de
emp̄cōe q̄a sicut venditor efficit͛
dnꝰ p̄cij ⁊ i° p͂t face͂ qd̓ volut ita
⁊ emptor iuꝭ p̄cipiēdi qd̓ emit
Natura de emp̄c ⁊ ɔdcō ɔtractus
emp̄cōis ħt ut dnium rei qd̓ acqrit͛
p emp̄cōm magꝭ liberū sit q̄m si
p donacō3 vl' aliū ex modꝭ acquire͂
retū dnium Exeplū ħes d̓ abraā
q̄ agrū vbi erat spelūca duplex p
habe͂a i eo iꝰ sepulcri noluit re
cipe͂ gr̃tis donatū ab Ephron · sed
emptū dūtaxat p pecūā ut sic
i eo ɓ' eēt maior libtas ⁊ scūritas
Raco ē ⁊ optet ad illa3 attendere
tꝑ ad p̄ncipale i · ı͂a matīa i ɔtr̃
tu emp̄cōis quo libe͂ ⁊ p̄ue agit͛
ulla pꝰ tene͛ alti tꝑ ɓ' libtate
ul' s̄titudīe fecit · hec ē eēdcō
venditoꝭ q̄ vendut merces suas
p quāto possut maiori p̄cio ⁊ emptos
emut p quāto minori p̄ut simpꝫ libe͂
absq̄ aliquo one͂ s̄uitudinꝭ l' libtatis
quo vnꝰ alti teneat͛ Emptor r̃ci
p̄t merce͂ quā emit ⁊ venditor
p̄cm̄ p q° illā vendid͂ Repugnat
igit͛ natūe hꝰ ɔtractꝰ quo iam
ē pfectꝰ ut alt̄ ɔthēūn alti teat͛
⁊ nō equ° In matīa aūt d̓ qua fit
s̄mo sigm̄ ē q̄ pfectus scꝫ fuerit
ɔtractꝰ q̄a saltꝰ rēcā r̃emp̄cō · i ·
iterata emp̄cio Nc ūbid iterata
emp̄cō ē dcō distrahēs a racione
p̄ncipal' sigfiratu s3 p̄suppōt q̄ eēꝭ
initiata tāu ē emp̄cō vcā ergo
libtas equo iure vtriq̄ ɔpetit Ita
q̄ emptor ā plꝰ venditoe amplꝰ
ad illa3 cōpelli nō debꝫ q̄a r̃pugnat
illꝰ ɔdcōm Secūdo ɔtractꝰ ille
repugn̄re videt͛ denoīacōi ⁊ pro
prietati āni cēsꝰ Hic n · d͂ Cle
mēs i extrauagāti Ex ꝑt q̄ sciat
dnum cēsꝰ int' imobilia bona cō
putant͛ ⁊ cont' cēsꝰ āni dicit͛
r̃edditꝰ imobiles Nūc at si ad arbitrū

venditoris redimi pñt iaz ergo iaz
nõ imobiles sed pocius mobiles dicunt
redditus Item quia cõdicio ista i pugnat
fini principali ppt quē lex cõstituere
huius annuos census vīz ad fundandum
eccīas altaria et alia plurima ad cultum
diuinum Item ad sustentacioñ hospitali
um et alia pia sed laudabilia opa que
supius sunt specificata i quibus priuxie
excellit qz perpetuo maneant Si autem
posset venditor id redimere quãdocūqz
iaz ergo nichil permaneret stabile Sed
nūr ẽ de redditibus q emunt ad finem
hominis finis ṽ emptoris sunt proui
dere sibi quomodo viuent ut possent libere
diuinis obsequiis intendere Vnicuo
et principaliter hic fidem anusamenti de
ducit apiendo materiam huius tractatus
per distinctiones Cum naqz apponitur
condicio sed facultas redimendi aut ita est
qz per huius annuus census ualeat vel dat
maius precium aut equale vel minus Et si
ista clausula nõ apponeret De illo
qui maiori nõ oportet psequi quia racio quia
numqz contingit nec est verisile contingere
Sicut de minori quia comunis vsus docet
oppositum Set posito qz sit equale pri
mum tunc ut euidencius veritas manifestet
subdistinguendum est Quia aut libertas
ab vtraqz parte uel ueritas vel nõ
ab vna et libertas ab alia Si est libertas
ab vtroqz tunc huius condicio quia de mo lo
sunt pro nõ adiecta nõ adiecta habet
Illud non sapit ime qz cum quilibz sit duis
rei quam accepit i potestate conuenientem
est vim similem contractum facere Si autem
necessitas est ab vtraqz parte ita qz sic qui
voluit emptor tenet venditor red
dere precium quod accepit Et quod venditor
voluit tenet emptor liberare vendi
torem ab anno censu. nunc papiendi
quod vendidit tunc manifestum est qz co
dicio ista vel includit condiciones vel
dicat dumtaxat i altera parte necessitate
Paz si quis vnus voluit teneri et alter
alter vbi voluit libertatem tenet
nõ nõ libertate sed necessitate significat

ita qz i pluat ab vtraqz parte necessitate
necessitate Si nõ dicat qz nõ necessitat
ñ velit tunc i dicit i primum membrum parte
libertas i vtraqz Et si ista condicio adiecta
nõ habet ñ fortassis emptor et venditor
poneret se ad arbitrium alicui ut quod
ille diceret tenet venditor redimere et
emptor reuendere Sic ñ diceret necessitate
i vtraqz Sed iste casus raro contingit Opor
tet ergo venire ad tercium casum vbi est neces
sitas ab vna parte et libertas ab altera Tunc
ergo vel est necessitas respectu emptoris et
libertas respectu venditoris aut econuerso Si
ex parte eorum emptoris est necessitas prout
vsus frequencius habet ista nõ videtur ra
cionabile esse maxime quando ponitur indet
minate absqz temporis limitacione quia quem
admodum tactum est sicut precium eo qz transit
"eo" i dominium venditor nõ tenet reddere
ita nec mercem quam sua effecit est emptor
Venditor namqz et emptor equiualet comparant
ut nullus alteri teneatur presertim in casu
de quo agitur cum iniuncta iusto precio
cum estimacione qz redditus ista maiori precio
vendi nõ debent Item quia apposicio
huius condicionis est i preiudicium rei publice vix
ñ reperitur qui velit meliorare rem de qua
metuit est si debeat eam retinere Vnde
hec causa fuit adiecta i decreto consilij
constanciensis ne plati tusi tenerent i vita vna
quia nomine qz inna et libertas ecclesiarum suarum
translacionis formidine adeo sollerter
ut alias psequerentur Exponitur a con
trario monstrat nam plati qui multo tempore
possiderent ecclesias ut communiter nõ solum
conantur deperdita instaurare sed etiam superaddere
addere et i edificiis et i aliis bonis Nec
sic autem pro possidet tempore vel de illis
nõ contenti anhelant pinguiores habere
etenim quia qui suas nõ reputant numqz
meliorant Inde preterea videmus contingere
ĝte i antiquis possessoribus regnorum
ducatuum comitatuum dominiorum et quorumuis
bonorum imobilium maiore qz cito spe
rat eorum possessorum puenire ad filios
suos quos tamen amplius quam seipsos si plures
esse dicere diligunt et inter ceteras hoc est ca

quare ius regnorum potius per successi
onem quam per electorem dicit esse convenientes
Item qui diligenter considerat manifeste
cognoscit humani conditionem quod intantum ve
llet semper apud se ne illorum dominium
per venditionem in alios transferat bona immo
bilia mobilia Et ex hijs potius iam quod
non usu consumuntur quam que servando servari
non possunt Ratio istius est quia si postmodum
emere indiget plures recipit mobilium
quam immobilium venditores. cum quis
recipit duas marcas argenti ad vendendum
quam duas domos Item centum modios
de blado vel vino quam vineam vel agrum
Ad ista tamen immobilia vendendum non
sponte quis trahitur quia nisi sit mer
cator qui vivit ex negotiatione ut com
muniter ille qui vendit scit quod si similia
emere debeat carius emat quam vendidit
et in vendendo est communiter perdet Cum ergo
sciat hanc conditionem esse in venditione et
emptione rerum immobilium statuere predictam
clausulam quod quandocumque velit possit reemere
immobilia bona que vendidit et pro eodem
pretio tunc facilius inclinabitur ad illa
vendendum. Unde hec appositio clausu
le videtur stimulus quidam ut facile ac
frequenter dominia rerum immobilium in alios
transferantur. Hoc autem sic dictum est repu
gnat bono statui reipublice Sic est
appositio huius conditionis non videtur rationi
conveniens Item cum hec conditio apponitur
quod emptor teneatur revendere bona
immobilia que emit. aut dicitur quod pro eodem
pretio quo emit vel pro eo quod tunc iustum
videbatur In primo casu manifestum est quod
datur occasionem quod res minus meliora
tur immo quod deteriorentur Nam res non se
obligatum ad revendendum quod quia non amplius
habere debet vix aut nunquam apponet solli
citudinem ut res plus valeat quam fuit
empta Et quod natura rerum sit ista ut
nunquam eodem statu permaneant si non
studiose ad meliorationem eorum intendatur ipsa
in defectum labentur Si autem dicitur quod
revendet pro eo pretio quod tunc iudica
bitur iustum Est ista clausula retrahens

possessorem ut non intendat ad meli
orationem quia multi sunt ex singulari affectione
quam rebus suis circa non volunt esse si daretur
plus iusto pretio Unde Augustinus in de civitate dei
recitat dictum cuiusdam histrionis Cum fecerit ad se con
gregari magnam turbam populi alliciendo
quod vellet revelare eis quod unusquisque
desideraret in corde suo et illis congregatis
dixit quod omnes vellent care vendere et
vile emere Et tamen dicit Augustinus multos esse
homines qui non care aut vile volunt emere
aut vendere. In supradicto est casu non esset
necessitas semper revendere quia rema
net libertas emptori ad valorem pretium Et cum
semper hec varietas erit datur occasio mul
tiplicandi lites Itaque omni ex parte illa
clausula videtur equitati et rationi contraria
Impediente est rationes militant in quar
to casu ubi necessitas esset ex parte vendi
toris ut quandocumque emptor vellet restituere
bona immobilia sub annos redditus que
emit venditor teneretur reddere pretium
Nos enim sicut recipimus venditores qui
teneant semper quod in deposito pecuniam propter
ad restituendum pretia rerum quas vendide
runt Sed tamen ex illis vel bona immobilia
emerunt vel in aliis necessariis expen
derunt non mediocre iacturam pate
rentur si compellerentur vendere sua bona
immobilia vel aliunde exquirere pecuniam pro
tempore quo vellet emptor Unde ex hac lite
ex litibus sequuntur et ex dissensionibus
dissensiones aliaque incommoda propter que ita
quod vix unquam manent in pace Si non
dicatur quod iste rationes militarent in
bonis immobilibus que requirunt ad sui cu
stodiam fructuationem diligens studium
culture etc Non autem sic est in reddi
tibus annuis In redditibus autem annuis
qui habens huiusmodi census non debet intendere
ad culturam bonorum ex quibus habentur sed
solum quod exsolvere habet itaque appositio
dicte clausule non prestat causam dete
riorationi quia semper in eodem statu manet
Ad hanc obiectionem dico non est multum
difficilis Ita quod diligentius intuetur
recipit superioritas rationes pro maiori

q' pte est in hys multitud Cum eum
emit annos cens) ppetuu si tursul
dominu illoz i alteru utpote fudado
altaria ul' alia pia loca vl' depnauit
ad sustentatioz paupez a' i aliqs vsus
q sup specificati fuerit si i eemendi
hmo' optat Quod sicut tactu e ip'
clausula ista repugnt fini ad quez
hmo' census emitur Si aut anni
reddit) sunt ad vita eptor' est i repugt
fini qua talis no hmo' ceitudine si si'
no debeant pmane no pt ordinare
vitaz z opacoz sua stabilit' pt ipse
desiderat Aut si iaz ordinat' resti
tuto pcio tn no statim se offerat vnde
iteru z p eode pcio emat Et ex hac
restitucoe vita sua reddit' instabil'
z qr ?pelle' respire ret' iplicans se so
llicitudinibz tpalibz z amitte ava
tu q° prius laboabat intende° divo
cultui a' obsequiys reipub'ce Et si e
psona q infirmitate a' aliquo labore
manuali pss intende no pt n' apta
e n' vt viue d' negociacoe manifesta
e lesio ei) q pueuit ex pcp i' stitude
Ex pmissis iaz vide' ?stare satis apte
q est vbi pciu eet equale hmo' ?dicois
appoicio ad revendendu l' remendu
nupcioe duet' necitate no vide' cessan
z rei ?gruere h° norma reipub'ce z ?
ra z ?sequit' fini ppt que hmo' anni
census emi ?suenerit Hc vite e sup
hac re multa dice q'a expicita docz
q raco a' iniq ?tingit Sunc go vide
du e i eo casu q ?mit' e ?suetu qu
apposita hmo' clausula no tm precind
dat' quadmodu si no poneret Et qr
ad hc possinq ea ex scrpa demonstrat
q no e i eqtas z iusticia q nacp nuq
e iusto no e iustu z equu hic aut
psupponit' q ppt hmo' appoicom clau
sule dat' nuq iusto pcio ergo ex
sua ?dicoe nate ?tractu deficit a
iusticia z eqtate Ad hac tame vident
nonulli allegando q z si p° asp'tu ?tract)
iste iniq videat' excusat' nuq tn
hmo' z roe necitatis i eptore z libertatis

i venditore q r vlup ut dicit' e pcio co
pabil' allegaut nacp q res vendita cu
onere aut quo no e tanti valoris quadmo
si libere venderet' Nam si qs vendit agru
apposita ?dicoe q liceat s' transire per
illu a' ex fructibz inde nascentibz an
nuati recipiat aliqua pte vl' cu alio
onere manifestu e q min) valz Et lic
qd' p i° dat' sit min) iusto ?pati ad
libera vendicoz tn ?patu ad onus sb
q° vendit' e iustu pciu Sic go ad
ppositu qui annu census emit' z poit'
i ?dicoe necitatis revende' quandocu
venditori placuit ppt i° onus ppositu
est licitu pciu diminere Allegat ad hc
in a' similia q dicit' licitu ee pactu
d' revende° ‖ Circa materiaz racois
istius licz posset distingui d' multiplici
diuersa ?dicoi q i similibz inueniunt
qr tn tax tangit ad prius manifesta e
diuersitas d' casibz sup specificat' ad
casu d' q° agit' Nam i ill' res vendita
simpliciter transit i dominiu eptoris licz
cu i° onere vnd pt tep veru dns illa
dare vende i pignorare z i° vti pt libz
Sz i casu n° ?tud indetiniate clausu
la d' revende° poit' n' cu onere n' sine
onere censet' esse libere dominu q'a semp
tenet' illud ide revende ad arbitriu
venditoris quare ?dico ista vide' de
directo ?tradice natue ?tract) d' ep
coe i qua simplr necitas dominiu
acquit' Et si leges aliqd pmiserit
?tractu eptois fieri cu pacto revn
dedi ut ?mit' sp apponit' tuc ipsa
que liceat reme, q si no fecit am
plius no tenet' emptor talis q eptio
cu ?pacto d' revende° potius ?dico
nalis qm simplex ee vide' donec
?dico ipleta fuit p lapsu tpis Vo
q attenciq ?siderat tal' eptio vide'
?tract) ac mutuu z hc vehemente
psupponit q sit fenoraticius vna im
pignoracio fruct) ?putat' i forte
In hc uo sub ficto colore dicebat q est
eptio fructus no ?putatur hc mir
si leges cuidebs hc pmiserunt sicut

vsuras continuatu et alia multa que
reprobata sunt in iure divino Itaque pacta
contractus de revendendo indeterminate ad li
bitum venditoris licet dicat omnino quidam
quod ut dicunt est precio comparabile. Illud tamen
omnino videtur incomparabile emptori simpliciter
dicte. cum natura habet ut transferatur
per eam libere dominium rei empte in facultatem
emptoris si contractus ipse non infectus
sed perfectus dicitur. Quare contractus
iste si emptionis dicatur nominari si non
transferat libere dominium rei empte in fa
cultate emptoris sed semper est in expectatione
non perfectus sed imperfectus dicatur. Et sic
dictum videtur potius habere rationem contractus
mutui feneratorii in quo sit concessio
temporis absque eius labore et sollicitudine
dat continue lucrum ei quod pecuniam mu
tuat ad vsuram. Ita in casu nostro emptor
percipit continue annuum censum et expec
tat recipere capitale integrum. Hoc ob
stat prima differentia que est in mutuo quod recipiens
illud potest compelli ut reddat capitale
sed hic non compellitur. Ista stat in eius libera
potestate reemere an non si velit. Attenden
dum est hic tamen quod multe sunt differentie
compulsionis ut accipitur hic compulsio
potest dici coactio absoluta liberi
arbitrii. Hec non concludit conditionem sed potest
dici quedam tractio qua quis attrahitur
ad faciendum aliquid quod alias non facturus
vel ratione magni lucri captandi aut
dampni vitandi. Sic dicunt exponentes
id ewangelii Nemo venit ad me nisi pater meus
traxerit eum. Et exemplificant de matre
que trahit ad se infantem fugientem
ostenso ei pomo. et de pastore qui trahit
ovem ostenso ei ramo. Quemadmodum
videmus in eo qui mutuum accepit dedit
quod pignus magni valoris super aliquam
naturam aliquando fructuosum quod ratione
dampni vel commodi trahitur tamen ad re
dimendum quasi si per iudicium compelleretur.
Ideo sic autem qui dedit pignus equalis
valoris ad mutuum quod recepit. Sic ergo
qui quis in nostro casu ponitur ut pecuniam in
perpetuum habeat vendit annuum censum

magni valoris pro minimo precio trahitur
et quasi compellitur ratione dampni vitandi aut
captandi commodi ut redimat quantocius
quod possit annuum censum quem vendidit
pro quanto amplius deficit a iusto precio
tanto intelligitur maior compulsio sicut
quanto quis sub maiori vsura obligatur
pignus suum tanto citius redimere compellitur
licet per iudicem ad vsuras solvendas non
compellatur. Compulsio non solum intelligitur
fieri per iudicium sed etiam ratione contractus sic
in compromisso quando pignus ad valorem multo
minorem quam pecunia sit ponitur ad manus
adversarii Etenim ratione pignoris libe
randi etiam si per iudicem sub certis terminis con
stitutis vel concessis penis temporalibus non
compellatur trahitur ad penam solvendam
contra contingit in proposito casu. et quanto ma
ioris valoris est annuus census et minoris
precii quod pro eo recepit tanto fortius tra
hitur ad redimendum. Iam igitur ex premissis
sic videtur manifestum esse quod predicta iusticia
ratione omnis quod allegatur non excusat
contractum huiusmodi ab iniusticia et iniquitate
Et quia talis conditio repugnat nature em
ptionis perfecte. et quia sapit naturam contractus
vsurarii vel saltem vehementer facit presum
ptionem non excusat in proposito secunda ratione
libertatis quam allegant alii dicentes quod
ista libertas que datur venditori ut possit
reemere quando velit est precio comparabilis
Equidem ut dicunt magne appreciationis
est ut ceteris quis sit posse retrahere quod pro
habuit et pro parvo precio maiore quando
erat illi carum quemadmodum si ceteris quis esset
de re aliena quam comparasset quod eam pro
parvo precio et quando vellet habere posset
Quare ut dicunt libertas ista valet me
dietatem et amplius iusti precii. et cetera potest
iuste cum annuos census pro eo quod minus
est iusto precio si absolute intelligatur
quod efficitur iustum comparatione huius libertatis
quam donat emptor venditori. Allegatio
intrinsece considerata ullius videtur
esse momenti quod includit quasi contradictionem
et est intelligibilis. Et ut clarius mani
festetur exempli gratia ponimus casum sit ista

In quibus pactis ponit dicitur libera anni
census impetuum valz sic vedit xx vel
liberis tantum pro iusto precio Quando non appo
nitur clausula sicut in eodem contractu sive in
alio quod venditor possit se redimere datur
pro xxv. xx. xv an x Et de iusto precio
desciunt in primo casu xv In 2o xx In 3o
xxv In quinto xxx Quibus summis li
bertas reemendi dicitur comparabilis sive precio
extimabilis ut precium iuste assumptum esse in
telligatur Cum ergo libertas hic dicatur adesse
contractu intelligendum est quod uno ex quor
modis dicimus inesse, Primo quod intervenit in ex
communi lege statuente sic fieri debere
indeterminate pro omni loco ex tempore Secundo
quod ex communi pacto et consensu contrahencium
et non est nisi unus contractus Tercio quod
post primum est alius contractus empcionis
et vendicionis respectu dicte libertatis
que emitur ab uno et venditur ab alio pro
illa summa que appreciatur Et quarto quando
per modum gratuite donacionis ab uno
contrahencium alteri donatur In primo casu
licitum esse contractum huiusmodi intelligi non
potest quia iniusticia notissimum est de iniusticia
et iniquitate legis statuentis Tum quia est in
preiudicium venditoris ut pro nimis iniusto
precio compellatur vendere res suas absque
necessitate reipublice Tum quia faceret redditus
annuos esse mobiles et ut supra connume
ratum est annui redditus inter inmobilia
computantur Tum quia preiudicaret reipub
lice ad utilitatem spectat ut non faci
le ab uno in alterum bona inmobilia transfe
rantur Tum quia obviat divino cultui qui
frequenter fundatur super huiusmodi annuis censibus
Utrumque lex communis non excusat contractum
istum ab iniquitate et iniusticia cum lex sta
tuens ideo corpore sit iniqua et vigeret
ut dictum est alias irreperabiles nocivitas
reipublice Et si lex communis non excu
sat attendat contrahentibus si post excusa
re consuetudo prave In 2o casu quod li
bertas hic ex comperentes utrimque intervenit
ex communi consensu contrahencium et ponitur in eodem
contractu non oportet extimare illam
ad aliquam summam pecuniarum Nam illa
conditio inseritur de libertate dumtaxat
habetur pro non adiecta utpote quod iste
possit reemere si ille velit revendere et iste
possit revendere si iste velit reemere Hec
non sunt in eorum libertate quia isto casu de
novo operatur non est earum appreciacio necesse
Sed necessario in utrimque vel in alto contrahencium dicitur
necessitate racione de hoc supra rogatus existit
In tercio casu quod intervenit libertas per
modum empcionis et vendicionis et hoc fieri
dicitur per aliquem quasi reflexum contractum quoniam
in quibus contractum supra ostensum est eorum quod
intervenire quatuor Emptor videlicet
venditor merx et precium Et in hoc 2o
casu non reperitur aliquod quod sit per modum
mercis nisi libertas ipsa et omnis merx
extimatur ad aliquod iustum precium In isto
non casu locum videtur habere consideracio
de appreciacione huiusmodi libertatis Nam idem
contingit ut emptor annui census sit vendi
tor et dicta libertas que ponitur ad modum
mercis quasi ut prius intelligitur con
tractus esse restat inquirendum de precio
Ad cuius intelligenciam considerandum quod
aut emptor annui census vendit vendi
tori libertatem hanc vel econtrario vel uterque
utrique vel nullus alteri Quartus casus non
est intelligibilis quia de substancia empcionis est quod
sit emptor et venditor Tertius et casus
quia quod uterque vendit eandem rem et uterque
emit includit contradictionem nullus enim
respectu unius et eiusdem est venditor et emp
tor Eodem modo intelligibilis est secundus
casus quod venditor annui census libertatem
hanc vendit emptori quia cum hic teneatur
ad arbitrium venditoris revendere non
in eo libertas sed intelligitur esse necessitas
Preterea venditor dicitur vendere tenet hanc
libertatem quia necesse habet se alteri dicitur vendere
Est namque inter contrahentes realis distinctio
personarum Restat ergo casus primus de quo
communiter frequencior habetur consideracio quod
videlicet emptor annui census concedit liberta
tem venditori redimendi quod non ut dicitur
appreciabilis est quia est in eius singularem
favorem ut possit redimere se quando ve
lit Sed quod iste casus sit esse intelligibilis

pbat^r euident^r Dato nāq q ista li
bertat^s concessio ut presupponit^r i casu
sit p modū vendicōis. opz q interue
at preciū aliqd' datū emptori a vendito
re p hac s' vendita libtate. Si autē
nullū i interueit preciū ergo illa i intelli
git^r esse vendicō Constat aūt ex p
dicti casi posicione euidēter iterueniri q h'
nllū interueit preciū Erat vna libra a
nui censi cui preciū iustū erat xl. si
vendat^r absq libtat^s concessioe qua co
cedit^r libtas vendit^r p xxv. xx.
xv. a' x Vnde i h^c casu licz iniusta eet
nl' annullanda tāy ē vendicō a'q's ti
nō ē aliud qd' agit^r z aliud qd' simu
lac' concipit^r Nam h' ē emptor z ve
ditor merito vi^o ius percipiendi anui
n censū z preciū qd' p eo dat^r sez xx
a' zō n Cū aūt sicut ponit^r i casu
i alio contractu concedit^r libtas i'emen
di z p modū ut dicit^r vendicōs i saltē
i ymaginacoe interueniunt ita emptor
venditor z merx Emptor dicit^r ie
q vendit^r anui censū. hic ex accipit
libtatē. Et venditor q intelligit^r ēe
eptor anui censi q illā concedit seu
reddit. Et merx ipā scz libtas q ab
vno dicit^r emi z ab alio vendi Ergo de
ficit eptu substanciale requisitū i omni
emptoe z venditoe vi^o preciū qz nllū
i interueit^r Opz n assignare q i inter
ueiat a'qd' preciū datū a venditore
emptori anui censi p concessioe hu^o
libertat^s Et mir posicam casu dicit^r
ēē vl' ix. zō. xx. a' zō. Sic p minori
precio fuit empcio anui censi. sic ei di
cebat^r interuenire iustū preciū q'a libtas
vendita estiabat^r valois illi^o q de
ficiebat a iusto precio Cū ergo ita se
habeat i casu posito q venditor an
nui censi nllū preciū dat eptori ymo
ab eo recepit xx a' zō. pro libra an
nui censi precio vendit. quo igit^r
intelligi pt q concessio i^a libtat^s sit p
modū vendicōis ex q^o nlla interueit
preciū quātitas. Si at dicat^r q i casu inter
ueit preciū q'a eptor anui censi dedit

vl' qd' ponit^r ēē iustū preciū vni^o
libre sed statī venditor p^ut inter
eos erat conuentū i'addidit venditori
ex ill' xx a' zō n P hac libtate sibi
vendita laudificaō ista excusat q'pad
modū i^a ti fiet ab vsurario qui vellz
sigfificare q eet contractus solū d' puro
z laudabili mutuo utpote si daret
centū florenos p viginti d' vsura an
nuati Et q'a recipiens intēdit nō
posse solue nisi tenerit daret s' sta
tim florenos c lx. s; nō p'mitteret
eū secū portare n cētū q'a vtrūq
confingat^r recepcio vera nō ē nisi de
cētū In casu ergo nostro cū venditor
ad liberū vsū suū nō h'eat n vigi
tiquq a' eos viginti vl' viginti quinq de
recepcoe i^a i'ali dicat^r porro ficta
q̄s vera intelligit^r ‖ Questio ergo ē
ac si nlla pecunia daret^r eptori a ven
ditoe censi anui. p concessā s' libte
i'emendi z q'a nullū interueit preciū
nllateq intelligi debz q concessio fiat
p modū epcōis eet si aliq s' h^c ad
ptem fingetur contractus Si at preciū
realit^r interuenet utpote q ex ill' xx
zō. ix. a' io. libris quas ab emptoe
vē ad suos vsus recepit. venditor x
vni^o libre anui censi daret eptori i
p i^a libtate concessa tātū sicut d'ficit
a iusto precio euidēcior tūc eet iniquitas
contractus. Eueniret nāq ut p libra
anui censi q iuste valet xl. nō re
ciperet n x Ymo optebat eū d' suo
ult^a q̄s recepit reddere zō. utpote qui
venderet p x. quāto n vendit p mino
n precio tāto n facilius i'dimere pot
Et si libtas i'emendi debz appreciari ta
to ut dicit^r quāto ut deficit a ius
to precio qua libra anui censi vendet^r
p x. libtas i'emendi appreciaret^r pro zō
z cū iustū preciū erat xl. n^c i'cepiss
n x si illā emere debet optebat d'
suo solue zō Cū aūt n venditor
anui censi z fruitur semp bonis suis
s; porro emptor oneret^r dici potest
absurdiq est qd cogitari pt ut q̄s

vendet rem suam dando emptori rem
et pecuniam ab eo nulla vel facte recepta
Ista omnia evidentissime constat ex sola
casus positione ita ut qui animadvertere
velit satis absque magno discursu ra
tionis intelligat huius invaliditate contractus
de iniquitate eo quod notorie deficiat a
iusto precio Constat etiam quod huiusmodi cul
pabilem defectum excusare non potest
concessio libertatis dicte quod est precio
comparabilis Nam posito quod esset precio
comparabilis in nullum intueretur precium re
spectu huius mercis que est libertatis concessio
Non enim huiusmodi vilitatem intuentur emptoris
et venditoris contractus Nec dicatur posse quod
non intueretur precium quia remittitur Re
missio namque dicitur respectu illius quod est
ab uno debitum alteri Si autem in casu
intelligeretur esse aliquod debitum id provenire
esset emptoris ad venditorem et non econtrario
Nam libram annui census que valebat
lx habuit pro xx aut xxx Potius ergo
venditor annui census quam emptor
remittere debitum diceretur in contrarium dictum
oportet si locum haberet remissio quia
emptor annui census est ille qui concedit
libertatem ad vendendum et tamen pro ea nichil
recepit Itaque omni ex parte contractus
iste si dicatur emptionis et venditionis
non potest habere colorem Restat ergo videre
in quanto casu quo fiet per modum gratui
te et liberalis donationis Et iste ca
sus est videre inintelligibilis quia in
donatione sine respiciat presens sive
futurum sicut donatio contingit fructus
agri venturos post annum unum vel
duos annos qui recepit donum obligatur
datori non econtrario beneficiatus namque tenetur
ad gratitudinem et recognoscendam suo
benefactori In casu autem nostro venditor
annui census cui donatur hec libertas dicitur
non obligatur emptori sed magis econtrario
emptor qui concedit donum libertatis
obligatur venditori Est autem contra naturam
vere donationis quod donator doni ex ipsa
donatione efficiatur obnoxius ei qui rece
pit donum et non econtrario sicut est in casu isto

quia in donatione huius libertatis necessitas re
emendi Nec recipiente non non necessitas
emendi sed libertas intelligitur Et nec
dicatur sicut in donatione de futuro quod
tunc tenetur qui actu recipiet donum
et iste qui recuperabit moram quam
vendidit scilicet annuum censum obligabitur
emptori tamquam beneficiatus benefactori pro dono
huius libertatis concesse Cum potest attendere
ad hoc subterfugium respiciet quod tanto
obnoxius datum superiori tamen venditor
annui census emptori sicut ille qui recepit
ad usuram centum florenos pro decem quos
post decem annos solvit usuram et postea
recuperat pignus quod dedit Et eundem
iste hic qui recuperat censum quem
vendidit et liberatur ab annua obli
gatione de solutione illius Reddit namque
precium integre quod recepit et ultra hoc
annuatim solvit censum pro quo se obli
gavit Non quocumque se vertat inven
tores huius contractus implicant quia nec
habet rationem emptionis et venditionis vere
aut naturam donationis liberalis et gra
tuite Et posito ut concessio huius liber
tatis dicatur nomine gratuite donationis
quomodocumque habere sic arguunda in
primo facta pretendebat manifestum est
quod huius contractus emptionis inventum pro
moveri quod sit precium iniustum et nocivum rei
publice et oppressivum pauperum et insti
ficatus avaricie mercatorum et enerva
tivus consiliorum evangelii Primum demonstrat
facultas translationis rerum immobilium de
personis et concentratum Et quod ut
supra ostensum fuit concessio huius libertatis
est velud stimulus quidam quo pauperes
bona sua faciliter ex toto perdant aut
passim parte perimitur Tertium quia isto
modo emere census excedit aliquando rationem
usure quam ut communiter videri contra est factos
excent Quartum quia sic eximantur
consilium evangelium et alibi tenentes in
sacra scriptura repetitum de liberaliter
subveniendo ex donatione et mutuum
dando ex caritate proximo Et namque iste
contractus est iniustus quibus malis accipere

anni censu quam liberalit donare aut
gratis mutuo concedere cum naturalit omis
homo sit inclinatus ad lucrum. Sequuntur
etiam illa quatuor mala periculosa nimis
animarum saluti que in fine prime questionis
declarata fuere. Unde ex supradictis
evidentissime iam apparet sanum suppo-
situm documentum quod contractus iste cum
libertatis concessione intrinsece consideratus
repugnat multipliciter iusticie et equitati

Secundum vero documentum suppositum
patet ex premissis evidenter. Videtur
quod multa indicia ostendunt huiusmodi contra-
ctum potius debere feneraticium. Est primum
quia sicut dictum est deficit a racione vere em-
cionis et vendicionis eo quod apud emptorem
annui census non adest libertas vendendi
et pro suo arbitrio voluntatis sicut est de
mercibus que interveniente iusto contractu
traduntur emptori. Ut de ea faciant quod
libet comparando et venditor agere potest
de iusto precio pro ea sed dato uno quia ibi
non intervenit contractus empcionis et vendi-
cionis locati aut commodati nec racio
naturalis donacionis vehementer presumitur
quod sit contractus pignoraticius sive ypo-
tecarius cum res quasi pignori data et
super qua constitutus annuus census apud
debitorem maneat. Et tamen creditor de
ea recipiat absque labore et expensa
quos fructus nec in sortem computat atten-
dere potest si manifeste vera et vehementer
usura suspecta sit. Secundum indicium est
immutatio valoris. Nam ut positum est
in tali libra annui census que sine conces-
sione libertatis valet quindecim vel amplius
venditur pro quindecim aut decem. Non est autem
verisimile quemcumque velle facere rem
suam alienare pro minori precio quam valet
at vero immutatio precii manifeste indi-
cat potius fuisse contractum mutui cum
interveniat certitudo spei ut quod velit
possit recuperare. Et quanto magis deficit
a racione iusti precii tanto magis videtur
tendere in naturam contractus feneraticii quanto cer-
cior et facilior est spes recuperandi.
Tercium est quod huiusmodi contrahentes timentes

annotari de usuraria pravitate ut illa
expressione contractus non appareat evidenter
et convenerit facere duos contractus unum
simpliciter empcionis de prima vendicione et alium
condicionatum de concessione huius libertatis
et remedii quod reveluit. Deinde ipsimet quasi
confitentur sui criminis sunt sibi testes iniquitatis
quilibet namque evidenter intelligit quod nunquam
est vera empcio aut vendicio sed est conces-
sio quedam pecuniaria usque ad tempus quo
recipiens veniat ad pinguiorem fortunam.
Interimque vero loco mutuatam reddat aliquod
lucrum sicut fit in contractu usurario
Quartum non indicium sed dici manifesti-
ssimum argumentum. hic enim contractus a
feneraticio nomine solum videtur differre
nam quemadmodum manet capitale sic
salvum et in omnem eventum ex aliena
pecunia absque labore et expensa concede-
nti mutuum contingit accrescere lucrum. Ita hic
equidem sive redimatur annuus census
ad unum sive ad duos vel plures annos
salvum habet precium quod pro eo dedit quia
recuperabile quando revendit illi a quo
emit et tamen interim recipit annuatim sive
decimam aut vicesimam plus aut minus inde
factum convencionem. Preterea ad multa
ret hoc argumentum. Si emptor comparando
contingit in multis partibus non contentus de
obligacione realis super re in qua constituitur
annuus census recipit obligacionem personalem
a venditore et datis fideiussoribus. Tunc
vero nullum super se suscipit periculum quia
etiam si illa res deficeret posset a principali
seu fideiussoribus recuperare annuum censum
et ad hoc manet capitale sibi sic salvum.
Et posito quod possent assignari aliqua differencie
utrimque quia in contractu mutui usurario
licet non usura sed capitale repeti potest
hic autem non quia ut dicitur datur pro modo
precii. Hinc huiusmodi differencie non videntur ex-
cusare quod licet mutuum possit repeti tamen
qui pecuniam suam dedit ad usuram quandoque
videtur quod usura cum solvitur non multum
sollicitus est ad recuperandum capitale
primo vellet nunquam sed solum ut sic absque
expensa et labore suo reportaret lucrum

q esse vide i casu isto Vn n aut
unq vsu e q emptor anni censu
quadm cis bn solut q relas agit
con venditos quia no astituit sibi
peni i remedo q vendiderit annuu
censu Vnd accipien ut unq ihabe
aut accedit vendutoribz libtate inde
terminatam q si i eis ecc staret forassis
ymo forte multi qui reficerent no rd
derit q ipoci velleret solucoz annu
census cotinuare Nec ista que nuc
dicunt de psripcoe otracty fenora
tcy obuiauit p⁹ dociendo ad solu
coni pme qstiois exposito q otra
cty d emptoe anni cesq dif multu
a otractu mutui Nam secq e i otractu
emptois anni censu q simplr fit
absq huiq accessione libtatis qa ibi
utilitates mutui sbintelligi e otractq
ve emptois z venditis otrarietatibq
pditis omnibq q sut d substancia iq
otracty Hic aut ut declaratu e quia
deficit vera tunslaco domi no habz
racom ve emptois z venditos Vnd
videt esse ad modu otracty mutui
ypotecarij z cu recapiat otinue
lucru i sorte no oputau psuntur
fenoratici Ad eundem se manifes
tat siqs attentiq osideraue velit
septe supius expositis differencias
excepta pma Bz licz hic i mutuo
no petat pcu iudicialit habet
tu desiderium locu peticois venditoris
q ad modu cepit recupare rez ma
gni valoris vid annu censu q alie
nauit p nimio pcio z libera ab
inqua fuitute ad qua unitate vige
te unq iuste se obligauit Becius
aut erat qd intuicio iustu prcii
qd expletite ostituit int venditore
z emptore tunc n no iuste desideraret
liberare sicut nec cepit iuste quis ab
invito emptore recapere rez q sel
p iusto sibi dato pcio vendidit

Ex pmissis facile e absoluere
optu docimentu respondeo
ad obiecta i opuu fuerit al

otenoz q si intuiscre pnracete i pri
cuit fore ut sepulcra dealbata q
a foris appent hoibz speciosa intq
aut st plena ossibq z spurcicia Bi
naq ut supra q encorati e huiq otractq
vehemeit psuit feoratiq Vsura
aut st secuq spes abhominabil e ana
rie quo go eleg otracty iniire est
opq iure Nota e misericordia d q
salon aut i probyt Chima z vite
unqtas redimit q q face mutz
z iudicari magis plas duo q victa
Et d q salua ev bis repecyt i eua
glio se unicz velle z no sacrificiu
Nec huiq otractq facien laudari
pnt tqm vi nuc quoz pietates
no deficerit hos naq otractq ig
rauit illoz etas qs fuisse nuc vides
sacra sciptura comemorat Secundu
ecc argumentu ex ead radice dissol
uit Vtq naq liberalitatis e d suo
donare no attenta retribucoe Vnd
saluator doc ad conuiuiu non esse
vocandos diuites ne fiat retribucio
sz paupes q no hnt vn retribuat
Sup qo dt dudu Iniface i nunc
ratum spes auari e. z cum dato
ciui manifeste ostat q emptor qui
reuendit accipit totu qd po dedit
z ult hc tpe medio exegit annuu
censu Quo igit pot dici q hi ut
ueniat liberalitatis opq qui pacto
interiecente recepit plq q dedit
ut alias datiq eat Ex hys faci
le cognoscit q huiq otractq iure
no e opq caritatis q no qrit q sua
sut Emptor n q libtate reuendi
accedit q sua pncipal no aut q
xpi a pxi sut intendit Tercium al
si annu censu que medio tepe
accepit coputaret i sorte put
ultimu argumentu ex ho lcm p
ista pte inducit manifeste doc
ee faciendu Vn z illq solucoz quia
i putat achilles intendendu est
Est aut qdruplex i sposiso Pma
q id manifestu e iudiciale z ex sua

qdicone no ht vim i lege gre Et
nacp mx quez doctinaz cu i lege
mosaica fuerit q̄tuor gnā mada
tor sacrametalia cerimonialia in
dicialia et moralia. h' solu ꝑpetuo
manent apbant̄ i evāg° Qnādo
salvator dixit iuveni illi diviti
Si vis ad vitā ingredi s. mā. Iudicia
alia aut q̄ fuerit sic leges mu
nicipales cōpetētes illi soli ꝑplo
et p i° statu tn̄ slato sacerdocio. nāte
fuit ut i statu gre q̄ erat ab illo
divisus fiet legis evacuac° verū
q̄a multa ex ill' iudicialibꝰ pñt at
tendi tn̄ i h° statu queñ et licet
ex se no hēant vtute. tn̄ statuere
tur d' novo p hnte ptate leges
condēdi tūc obligrn̄ et Qu erat
aut defensor hoz q tractum si in
iure divino ul' humano ipiat statu
tu d' h° exp̄ssu i approbacōm dcōz
q tractum. Scda i responsio ē q̄ de
tra illa pmissionis cōptū ad poplm̄
iudeoz scēz ē dicē q̄ d' tra quaz
modo inhabitāt x̄stiani. dominiū
n' illiꝰ tre no videbat̄ ad iudeos
simplit' sp'tare s̄ quoda singulari
modo i respc̄tu ad alios patres eiꝰ
dominium simplr̄ sp'tabat ad dnm
Sic n' dicit̄ i levitico eū loco qui
supius allegat̄. tra no vendetur
ꝑpetuum q̄ mea ē et vos advene et
coloni mei estis d' dns Vnd apparet
q̄ oīs d' i° ne q tractus vendicionis
ꝑpe sit quātū ē ex se ꝑpetuo alienā
re. dns aut spūali progania q tes
tando q̄ tra illa sua erat iudi aut
q̄ no dni s̄ erant coloni lege dedit
d' vendicōe ad cētū tpus Manifestū
ē q̄ ē simil' indicandū d' tpe et pa
tria illa ad tpa nrā modna Similit'
n' licz rem suā vendē ꝑpetuu qd' i
no ꝯcedebat̄ n' cōptu ad domos que
erant i opid' et illas solū fratribꝰ
suis no alienis. Responsa tria ē q̄
casꝰ ē divisꝰ. ibi nacp agit̄ d' ven
dicōe agri no d' vendicōe ānui cēsꝰ

ꝯstituti sup illū Sic n' dicit Si at
tenuatꝰ fr' tuꝰ vendidit possessiūcl
In cau n' eo nrō ager no vendit̄ s̄
ānuꝰ censꝰ q̄ cont' solvit̄ in illis
rebꝰ q̄ ipo vsu ꝯsumunt̄. nec ex
sua ꝯdicōne natue hnt fructificāe
sicut ager eo q̄ i a auctas cōptu ad
hos q tractus no suffragat̄. Est
vltiā rñsio q̄ totaliter dirimit q tōz
dicit nacp si is q̄ vendit possessiun
laz suaz pciū ad redimēdū potuit
ivenire ꝯputaban̄ fructꝰ ex eo
tpe quo vendidit. et qd' reliqm ē
reddat emptori sicq̄ recipiat pos
sessionē suaz Volunt itacp q̄ i ven
dicōne q̄ ad tpus fiet fructꝰ medio
tpe recepti ꝯputarent̄ in sorte
In h° aut q tractu q̄ fit ad tempus
censꝰ ānuꝰ qui medio tpe solutur
non ꝯputat̄ in sortē eo q̄ mnare
se no pot ex dicta auctoritate. h
dicta sint p responso ad ptractam
duplicē qōm d' cēsibꝰ ānuis que
oīa subiciunt̄ iudicio et correctioni scē
Basilien. sinodi ac cuiuslibet melius
senciētis

Explicit tractatꝰ dni iohanis car
dinalis scē Calixti Epi Cesarien
Editꝰ ab eo i ꝯsilio Basilien sup
materia ꝯtractuum d' cēsibꝰ ānuis
et ꝑpetuis

TMK
WYSTAWA OPRAWY
KSIĄŻKI ~ KRAKÓW
CZERWIEC/ LIPIEC 1925
WŁAŚCICIEL Bibljoteka Jagiellońska
NR. KATALOGU WYSTAWY 8

1386